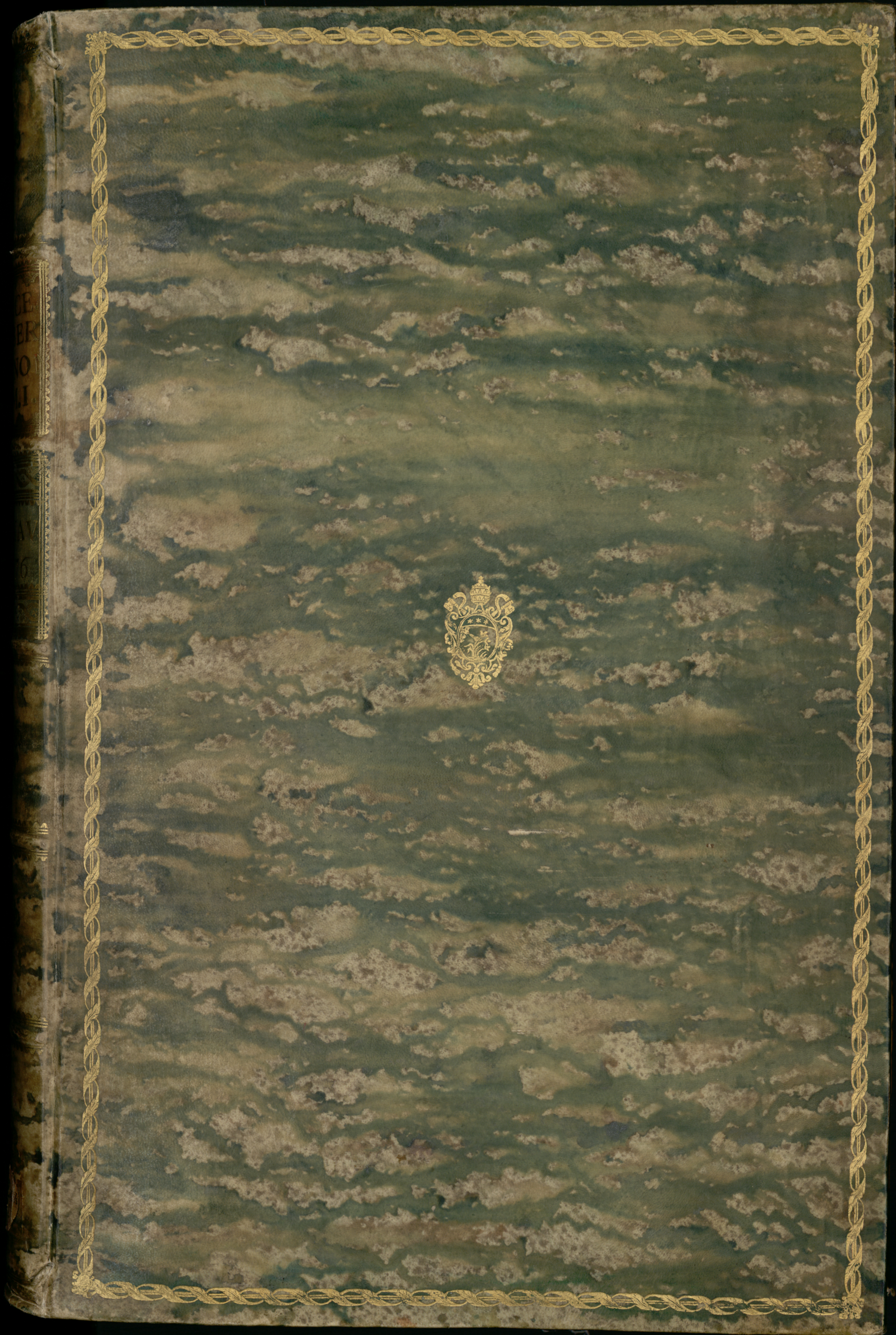
AVICE
LIBER
CANO
TOM. I

PATAV
1476

La Caille. 31 hujusce Avicennae Editionis meminit

Debure n° 1812 nullum a se exemplar visum esse declarat. "nous n'en parlons ici, inquit, que "pour mémoire.

Laire I. 382. illam rarissimam esse et principem asserit.

Est tamen altera Avicennae latina Editio, indicio anni destituta, quam Braun I. 19 et Fossi I. 232 praedicant promulgatam Argentorati à Mentellino intra annum 1473 et 1478.

Liber canonis primus quem princeps aboali abin sceni de medicina edidit. translatus a magistro Gerardo cremonensi in toleto ab arabico in latinum. Uerba aboali abinsceni.

N primis deo gratias agamus sicut sui ordis celsitudo ⁊ beneficij ipsius multitudo meret: cuius misericordie sup omnes ꝓphetas existūt. Et post dicā ꝙ qdaʒ de melioribus amicis quos hr̄e uideor: cui ī omnibus ꝓ quibus me depcatus fuerit satisfacere debeo: de re quā possum: me rogauit ut ei libruʒ de medicina faciam: eius regulas uniuersales ⁊ ꝑticulares taliter cōprehendētē: ut explanatio cum breuitate in eo cōiūgatur: ⁊ ſm plurimū afferā ꝙtum est afferendum de declaratōe in verbis paucis. Quod equidem cōcessi. Et mihi placuit ut in pris loqrer de rebus cōibus ⁊ uliibus utriusqꝫ ptis medicie theorice vʒ ⁊ practice. Postea uero loquar d̄ uliibus iudiciorū uirtutum medicinaruʒ simpliciū. ⁊ post hec d̄ ꝑticularibus eorūdē. deinde loquar de egritudinibus que in unoquoqꝫ contingūt membro. Prius tamē incipiā ab anatomia illius membri ⁊ eius iuuamēto. De anatomia enī simpliciū membrorum: ⁊ similiter iuuamētis ī libro prio uniuersali iam tūc locutus ero. Qum aūt membri anatomia cōsūmauero in ꝙpluribus locis demōstrare incipiam quō eius cōseruetur sanitas. Deinde ſmone absoluto oñdam eius egritudines uniuersales ⁊ cās ⁊ semitas cognoscendi eas: ⁊ uias eas medicandi in ſmone etiam uli. Postꝙ aūt has res ules expleuero ad egritudines redibo ꝑticulares: ⁊ in ꝙpluribus earū etiā demonstrabo in primis iudiciū uniuersale in eius diffinitōe ⁊ ipius causis ⁊ significatōibus. Deinde ad iudicia reuertar ꝑticularia. Post oñdam regulā uniuersalem in medicando. Deinde descendam ad medicādum ꝑticulariter cū unaquaqꝫ medicina simplici: aut cōpōita. Ad illud aūt qd̄ prius dicam de iuuamentis medicinarū simpliciuʒ in egritudinibus in libro medicinarū simpliciū in tabulis pictis quas bonum est fieri sicut in discipline modo aspicies qum ad ipsum ꝑuenies non reuertar ad dicendū nisi modicaʒ rem. De medicinarū quoqꝫ cōpōitarū que mihi uidebūtur in antidotario melius ponende iuuamentis ⁊ quō misceantur usqꝫ ibi loqui dimittam. Placet aūt mihi ut postꝙ hunc librū cōsumauero: aliū librū cōponam d̄ rebus ꝑticularibus ī quo sit ꝓprietas nominandi egritudines: que qum accidūt non sunt uni eidem membro ꝓprie: in quo etiā de pulchritudie loquemur: ⁊ ut in hoc libro eo calle ꝓcedam quo in libro ꝑticulari qui est ante ipsum ꝓcessi. Qd̄ si mihi deus auxiliatus fuerit ⁊ hūc cōsumauero librū addam postea in uno libro antidotariū. Non est aūt bonū ut huius libri plurimū non sit apud unūquēqꝫ ⁊ in eius memoria q̇ huius doctrine nomine uocari ⁊ ꝑ eam lucrari deside rat: minus nanqꝫ quod medico necessariū est cōprehendit. Quod uero sup ipsum additū est incōphensibile est. Quod si deus meum ꝓlongauerit terminū: ⁊ secūdā successerit fortuna. me ad alia ꝑparabo. Nunc aūt hūc cōponam librum quē in quīqꝫ sic diuidam libros.

Liber primus ē de rebus uniuersalibus scientie medicine.
Liber secūdus est de medicinis simplicibus.
Liber tertius est d̄ egritudinibus ꝑticularibus que fiūt in membris hominis a capite usqꝫ ad pedes manifestis ⁊ occultis.
Liber quartus est de egritudinibus particularibus que quʒ accidūt nō sunt vni membro ꝓprie ⁊ d̄ decoratōne.
Liber quintus est de cōponendis medicinis ⁊ ipē ē antidotarium.

Libri primi sunt quatuor fen.
Fen prima ē de diffinitōe medicine ⁊ subiectis eius ⁊ rebus naturalibus.
Fen secūda est de diuisione egritudinū ⁊ causarum ⁊ accidentiū vniuersalium.
Fen tertia est de cōseruatōe sanitatis.
Fen quarta est de diuisione mōrū medicatōnuʒ ſm egritudines uniuersales.

Fen prime sunt sex doctrine.
Doctrina prima est d̄ subiectis medicine ⁊ eius diffinitiōe.
Doctrina secūda est de elementis.
Doctrina tertia est de cōplexionibus.
Doctrina quarta est de humoribus.
Doctrina quinta est de membris.
Doctrina sexta est de operatōibus ⁊ spiritibus ⁊ v̇tutibus.

Doctrie prime sunt duo capitula.
Capitulū primū est de diffinitōe medicie.
Capitulū secundū est de subiectis medicine.

Doctrine secūde est unū capitulū.
Capitulum de elemētis.

Doctrine tertie sunt tria capitula.
Capitulū primū est ad oñdendū quid sit cōplexio.
Capitulū secūdū est de cōplexione membrorū.
Capitulū tertiū est de cōplexionibus etatuʒ.

Doctrine quarte sūt duo capitula.
Capituluʒ primū est ad inquirēdū quid sit humor ⁊ quot sunt eius ꝑtes.
Capitulum secūdū est de generatōe humoruʒ.

Doctrine quīte est unū capitulū ⁊ quīqꝫ summe.
Capitulū est ad inquirendum quid sit membrum ⁊ sue ꝑtes.

Sūma prima est de ossibus cuius sunt .xxx. capitula.
Capitulū primū est locutio uniuersalis de ossibus ⁊ iūcturis.
Capitulū secūdū est de anatomia cranei.
Capitulum tertiū est de anatomia eius qd̄ d̄ capite

.De pulsu.

Capitula de urinis

¶ Capitulũ primũ fen prime doctrine prime libri pri de diffinitõe medicine.

Dico ꝙ medicina est scientia qua humani corporis dispões noscuntur ex pte qua sanatur: vel ab ea remouetur ut habita sanitas cõſuetur: ⁊ amissa recuperetur. ¶ Potest auteꝫ aliquis dicere ꝙ medicina diuiditur in theoricam ⁊ practicam: sed tu totam ipsam posuisti theoricam: qum dixisti ꝙ est sciã. ¶ Nos aũt respondebimus ⁊ dicemus ꝙ artium quiddam est qꝺ̃ est theorica ⁊ practica. ⁊ de philosophia ꝙ est theorica ⁊ practica: ⁊ de medicina dicitur ꝙ est theorica ⁊ practica. ¶ In unaquaqꝫ aũt harũ diuisionum aliꝺ̃ uolumus dicere qum dicimus theoricam: ⁊ aliud quꝫ dicimus practicam: nõ tñ nobis necesse est declarare diuersitatem que inter eas existit nisi in medicina. ¶ Qum ergo de medicina dixerimus ꝙ eius ẽ theorica ⁊ ex ea est practica. Non est existimandũ ꝙ uelimus dicere ꝙ una diuisionũ medicine est scire: ⁊ altera operari quenadmodũ multi hunc locũ pscrutantes existimant. ¶ Sed debes scire ꝙ illꝺ̃ quod uolumus est aliud ⁊ ꝙ nulla duarum diuisionum medicine est nisi sciã: sed una earum est ad scienda prĩcipia: ⁊ altera ad sciendũ operandi qualitatem. ¶ Post uero primam earum nomĩe sciẽ aut theorice appropriauimus: ⁊ alteram appropriauimus nomĩe practice. ¶ Per theoricam uero ipsius uolumus ꝙ quando eam sciuerimus sciãm ꝓtantuꝫ acquiremus: ita ꝙ in declaratõe qualitatis opatõis nos non ĩmittemus: sicut dicitur in medicina ꝙ genera febriũ sunt tria. ⁊ cõplexiones sunt nouem.
¶ Et p practicam ipsius uolumus non opatõneꝫ in effectu: neqꝫ laborem motionum corporearuꝫ: sed diuisionem opatõis medicine. que qum eam sciuerimus auxiliabitur nobis ad inquirendũ sciãm vel sententiam: ⁊ ipsa sciã erit in qualitate operatõnis.
¶ Sicut dicitur in medicina ꝙ apatibus calidis adhibenda sunt in principio que repellant ⁊ infrigident ⁊ inspissent: ⁊ postea repellentia cuꝫ resoluentibus temperabimus. ¶ Et post statum postea in declinatõe sufficienter mollificantia resoluentia. Preter ĩ apatibus que sunt de materiis quas mẽbra expellũt principalia. ¶ Hec igitur doctrina in sententia tibi auxiliatur. ¶ Et hec sententia ẽ declaratõ qualitatis operatõis. ¶ Qunqꝫ duarũ diuisionum qualitatem sciueris iam sciãm scialem. ⁊ sciãm operatiuam adeptus eris ⁊ si nunꝙ opatus fueris. ¶ Neqꝫ etiam aliquis dicere potest ꝙ dispões corporis humani sunt tres egritudo sanitas ⁊ dispõ que nõ est sanitas neqꝫ egritudo: quꝫ tibi due suffecerint. Possibile nanqꝫ est ut qum huiusmõi dictor bene cõsiderauerit non inueniat unam duarum rerũ affirmatem hanc trinitatem neqꝫ negantem. ¶ Amplius si hec trinitas necessaria fuerit qꝺ̃ diximus tibi remoueri a sanitate colliget infirmitatem. ⁊ dispõnẽ tertiam. quam non habere sanitatis diffinitõem posuerunt: que est habitus aut dispõ ex qua opatões subiecti ipsius sane ꝓueniunt. Neqꝫ huius diffinitõnis oppõitum nisi sanitatem diffinierint quenadmodũ desiderauerint ⁊ posuerint in ea cõditõnem qua nõ

indiget. ¶ Preterea cum medicis in hoc nō litigemus. Neq̧ enim sum qui cū eis in huiusmōi disputare debeam. ¶ Neq̧ litigiū hoc eis neq̧ illis qui cōtra eos sunt in medicina auxiliabitur: huius eniꝫ rei certitudo alterius doctrine principiis ꝑtinet.

¶ Capitulum secundum de subiectis medicine.

Quoniam medicina corpus humanum ex ꝑte unde sanatur ⁊ a sanitate remouetur cōsiderat. ⁊ cuiusq̧ rei scīa non acquiritur neq̧ cōpletur qum causas habuerit nisi ꝑ sui cās sciatur: ergo debemus in medicina scire sanitatis ⁊ egritudinis cās ¶ Et q̄a sanitas ⁊ egritudo ⁊ earum cause plerūq̧ sunt manifeste: plurūq̧ occulte. que non sensu neꝫ nisi ꝑ significatōes accidentium cōprehendūt. Debemus etiam in medicina scire accidentia que in sanitate accidunt ⁊ egritudine. ¶ Jam aūt declaratū fuit in scientiis ueridicis q̄ rei scīa non acquiritur nisi ꝑ scīam causarum ⁊ principiorū ipius si causas habuerit ⁊ principia aut non cōpletur nisi ex parte sciendi eius accidentia ⁊ cōcomitantia essentialia. ¶ Causarum uero quatuor sunt spēs: materiales efficientes: formales: ⁊ finales. ¶ Cause uero materiales posite in quibus sanitas ⁊ egritudo mensurantur: sunt: subiectum quidem ꝓpinqū mēbrum aut spiritus: ⁊ subiectū quidem longinqum humores: ⁊ eis longiora sunt elementa. Et hec duo sunt subiecta s̄m cōpōem: licet sint cum alteratōne. Jn cuiusq̧ aūt rei cōpōe ⁊ alteratōe que sic cōponitur ad aliquam huiusmōi ꝑuenit unitatē. ¶ Et hec unitas ad quam huiusmōi reuertitur multitudo: aut ē cōplexio: aut forma. cōplexio uero est s̄m alteratōnem. ⁊ forma s̄m cōpōem. ¶ Efficientes aūt cause sunt cause ꝑmutantes ⁊ cōseruantes humani corporis dispōes sicut sunt aeres ⁊ que eis cōtinuantur: ⁊ comestiones: ⁊ aque ⁊ potus ⁊ que eis cōtinuantur: ⁊ eūo: ⁊ retentio: ⁊ regiones: ⁊ ciuitates: ⁊ loca habitabilia ⁊ que eis cōtinuantur: ⁊ motus ⁊ quietes corporei ⁊ aīales. ⁊ ex eis sunt somnus ⁊ uigilie: ⁊ alteratio in etatibus: ⁊ diuersitas in eis: ⁊ in generibus: ⁊ in artibus: ⁊ in moribus: ⁊ in rebus que ī humano supueniunt corpore ipsum tangentibus. siue sint contra naturam: siue non sint contra naturam. ¶ Formales uero cause sunt cōplexiones ⁊ v̄tutes que post eas eueniūt ⁊ cōpōes. ¶ Cause aūt finales sunt opatōes. Et in scīa quidem opatōnum est scīa uirtutum ꝓculdubio. ⁊ scīa spirituum qui sunt uirtutum subiecta quenadmodū nos declarabimus. Hec ergo sunt subiecta doctrine medicinalis. Unde aliquis inquirit de corpore humano q̄uo sanatur aut infirmatur. ¶ Huius aūt inquisitōnis ꝑfectōnem. s. ut sanitas cōseruetur ⁊ egritudo remoueatur: oꝫ etiam habere ꝑtes s̄m istarum duarum dispōnum ⁊ suorū instrumētoruꝫ causas. ¶ Et huiusmodi quidem causa est regimen cum comestiōe ⁊ potu: ⁊ electio aeris: ⁊ mensura motus ⁊ quietis ⁊ medicatio cum medicina: ⁊ medicatio manualis. hoc aūt totum apud medicos est s̄m tres spēs: sanorum: ⁊ egrorum: ⁊ mediorum quos modo nominabimus. ⁊ dicemus q̄uo inter duas diuisiones inter quas ꝓculdubio non est medium media uocent̄ ¶ Et postq̄ iam diuiserimus has demonstratōes tunc iam collectum est nobis q̄ medicina tractat d̄ elementis: ⁊ cōplexionibus: ⁊ humoribus: ⁊ membris simplicibus ⁊ cōpōitis: ⁊ spiritibus: ⁊ uirtutibus eorum naturalibus: ⁊ aīalibus: ⁊ uitalibus: ⁊ opationibus: ⁊ dispōnibus corporis. s. sanitate: ⁊ egritudine: ⁊ medio: ⁊ causis earuꝫ. s. comestione ⁊ potu: ⁊ aeribus: ⁊ aquis: ⁊ regiōibus: ⁊ motibus ⁊ quietibus corporeis ⁊ aīalibus: ⁊ etatibus: ⁊ generibus: ⁊ extrinsecus accn̄tibus que corpori eueniūt ex rebus extraneis: ⁊ regimine cū comestionibus ⁊ potibus: ⁊ medicinis: ⁊ manuum opatōibus ad sanitatem cōseruandam: ⁊ unanq̄q̧ egritudinem medicandam. ¶ Harum uero rerum quedam sūt de quibus medico nihil aliud est agendum nisi ut quid sint tantuꝫ eēntiali formatōe informet: ⁊ utꝝ sint vel nō sint doctori sapientie physicalis credat ¶ Et earum sunt de quibus in sua arte rōcinari dꝫ ¶ Que ergo earum sunt sicut principia utruꝫ sint vel non sint credere debet. ¶ Sciarum nanq̧ ꝑticularium principia credita recipiuntur. Et in aliis scientiis que s̄m ordinem sunt ante eas rōcinant̄ ⁊ ita fit donec sciarum oīum principia ad philosophiam primam que metaphysica nuncupatur eleuent̄ ¶ Qumq̧ aliquis medicorū loqui inceperit ⁊ affirmare elementa ⁊ cōplexionem ⁊ que ista sequntur ⁊ eis que scīe naturalis subiecta existūt egressus fuerit errabit ideo q̄ in scīam medicine mittit quod eius nō est. Et errabit quia se aliquid d̄clarasse existimabit qum nihil declarauerit. ¶ Eius uero de quo medicus formare debet quid sit: ⁊ utrum sit ꝟ non sit cuius esse non est manifestum credere hec ē summa. ¶ Elemēta an sint: ⁊ quot sint: ⁊ q̄uo sint ⁊ que sint. ⁊ complexiones: que sint: ⁊ quot sint: Et humores an sint: ⁊ quot sint: ⁊ q̄uo sint. Et v̄tutes utrum sint: ⁊ quot sint. ⁊ spūs utrū sint: ⁊ quot sint: ⁊ ubi: ⁊ queq̧ mutatō hꝫ dispōem: ⁊ eius mora hꝫ causam. ⁊ cause quot sint. membra aūt ⁊ eoꝝ iuuamenta sensu ⁊ anatomia discernere debet. ¶ Ea aūt de quibus formando rōcinari debet: sunt egritudines: ⁊ earum cause ꝑticulares: ⁊ earū signa ⁊ qualiter egritudo remoueatur: ⁊ sanitas conseruet̄ Et cuiuscūq̧ earum esse occultum fuerit: ad illd̄ d̄clarandum demonstratōem afferre debet ipsum diuidendo: numerando: ⁊ complendo. ¶ Galienus nanq̧ qum demonstratiuam argumentōnem sup diuisionem primam facere aggressus est: non debet aggredi inq̄tum est medicus: sed inq̄tum ē philosophus ¶ Jn scīa enim naturali debet loqui sicut alphachi: qui qum affirmare aggressus fuerit quod cōitatem sequi debent. non debet loqui de hoc inq̄tum est alphachi: sed inq̄tum ipe est mutachelin medicus enim inq̄tum est medicus: ⁊ alphachi inq̄tum est alphachi: non potest de hoc rōcinari. q̄ si non. ꝑueniemus ad circuitōem.

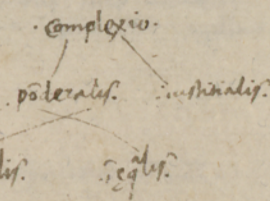
¶ Doctrina secūda est de elementis cuius est unuꝫ capitulum.

Elementa sunt corpora ⁊ sunt ꝑtes prime corporis humani ⁊ aliorum que ī corpora diuersaruꝫ formarum diuidi minime possunt ex quorum cōmixtione spēs diuerse generatorū fiunt. ¶ Medicus aūt

physico credeꝛ debet: q̄ sunt quatuor ⁊ nō plura. quorū duo sunt leuia: ⁊ duo grauia. leuia sunt ignis ⁊ aer: grauia terra ⁊ aqua. ¶ Terra ē corpus simplex cuius locus naturalis in medio totius existit in quo naturaliter manet quieta ⁊ ad ip̄m qum ab eo separata fuerit naturaliter mouetur. Et hec quidez eius naturalis grauitas existit. Cuius quidem natura frigida est ⁊ sicca. Ip̄a enim talis existit q̄ si dimissa fuerit: neq̧ altera res extrinseca eam cōuerterit apparebit ex ea frigiditas sensibilis ⁊ siccitas. Eius uero eē in generatis iuuamentū prestat ad retentōnem faciandam ⁊ fixionem: ⁊ ad cōseruandas figuras ⁊ formas. ¶ Aqua aūt est corpus simplex cuius naturalis locus est: ut sit circundans terram: ⁊ circundata ab aere quz in suis sitibus naturalibus ꝑmanserit. Et hec quidem est eius grauitas cōpatiua. Que frigida ē ⁊ humida. s. eius natura tal' existit: q̄ si dimissa fuerit sicut ē: neq̧ ulla causa extrinseca ei cōtraria fuerit: apparebit ex ea frigiditas sēsibilis: ⁊ dispō que est humiditas. ⁊ ipsa quidem ē eius generatō in creatōe sua que reddit eam aptaz ad spargendum ⁊ extendendum ꝑ qualibet re quā uis sit pauca. Et recipit oēm figuram que est: sed n̄ retinet. Cuius eē in generatis iuuamentum prestat ad figurandas formas: quas in suis diuisiōibus aliqui figurare uolūt: ⁊ ad figurandum: ⁊ ad lineādū ⁊ temperandum. Humidum enim licet cito forās figurales amittat cito tamen eas recipit: sicut siccuz licet eas duriter suscipiat: duriter tamē retinet eas Qunq̧ humidum ⁊ siccum se ad inuicem temperauerint adipiscetur siccum ab humido ut cito suscipiat tensionem: ⁊ facile figurari possit. ⁊ acquiret humidum a sicco ut retineat firmiter quod in eo accidit ex rectificatōe ⁊ equatōe. Et ꝓpter humidū ꝓhibetur siccum a sua separatōe: ⁊ ꝓpter siccum ꝓhibetur humidum a sua fluxibilitate. ¶ Aer autez est corpus simplex cuius naturalis locus ē ut sit sup aquam ⁊ sub igne. hec enī est eius leuitas cōpatiua Ip̄ius enim natura calida est ⁊ humida s̄m regulaz quam diximus. Cuius quidez eē in generatis iuuat ut rarificentur: ⁊ alleuientur: ⁊ subtilientur: ⁊ ad superiora eleuentur. ¶ Ignis uero est corpus simplex cuius naturalis locus sup omnes elementarias existit ptes: qui est cōcaua celi superficies. ipse naz ad celum ꝑuenit. Et hec quidem est eius leuitas absoluta. Cuius natura calida est ⁊ sicca. ⁊ eius esse in generatis prestat iuuamentum ut maturet: ⁊ subtiliet: ⁊ ꝑmisceat: ⁊ ut eius penetratōe currat per ea substantia aerea: ⁊ ut duorū elementorū grauium frigidorum purā frigiditatem frangat: ⁊ ut de elementaria ꝓprietāte ad cōplexionalitatem redeant ¶ Duo aūt grauia plus iuuant ad membroꝝ generatōem ⁊ eius quietem. Et duo leuia plus iuuāt ad generatōnem spirituum ⁊ motōnem eorum. ⁊ ad mouenda membra: licet motor non sit nisi anima. hec sunt elementa.

¶ Capitulum primū doctrine tertie de cōplexiōibus

Complexio est qualitas que ex actōne ad inuicem ⁊ passione cōtrariarū qualitatum in elementis inuentarum: quorum ptes ad tantam ꝑuitatem redacte sunt: ut cuiusq̧ earum plurimū contingat plurimum alterius ꝑuenit. ¶ Qum eniz ad inuicem agunt ⁊ patiuntur suis v̓tutibus: accidit ī earum summa qualitas in toto earum similis que est cōplexio. ¶ Et quoniā uirtutes prime q̄ sunt ī elementis predictis sunt quatuor: caliditas: frigiditas humiditas: ⁊ siccitās: tunc manifestum est q̄ complexiones in corporibus generatis ⁊ corruptis sunt ꝑ eas. ¶ Et illud equidem est s̄m q̄ oportet ꝑ diuisionē ratōnalem cum consideratōe absoluta absq̧ ulla cōparatōne ad rem aliquaz. ¶ Et est duobus modis. Quorū unus ē ut sit cōplexio equalis ita ut q̄ntitates qualitatum contrariarum incōplexionato sint equales: non superantes: neq̧ superate: ⁊ sit cōplexio qualitas in medio earum uere. ¶ Alter uero modus est ut non sit cōplexio qualitatum cōtrariarum media absolute sed ad unam magis declīet extremitatum: aut in cōtrarietate que est inter caliditatem ⁊ frigiditatem: aut in cōtrarietate que ē inter humiditatem ⁊ siccitatem: aut inter utrasq̧.

¶ Quod aūt in doctrina medicine cōsideratur equale aut extra equalitatem: non est hoc: neq̧ illud. sed medicus physico credere debet q̄ equales s̄m hanc intentōem quam diximus impossibile ē aliquo mō inueniri: q̄nto magis ut sit homīs cōplexio: aut mēbri humani. ¶ Debes aūt scire q̄ equale de quo medici in suis inquisitōibus tractant non est denominatum ab equalitate in qua equalitas cum pondere equaliter existit: sed denominatur a iusticia ī diuisione. Et hoc est quod in cōplexionato in primis attenditur: siue sit corpus totum: siue sit membrū unum: ut sit in eo de elementis cum suis quantitatibus ⁊ qualitatibus mensura quam humana natuā habere debet s̄m meliorem ꝓportōis ⁊ diuisionis equitatem. ¶ Accidit aūt ut hec diuisio qum hō eam habuerit uere equalitati quam primā diximus ualde sit ꝓpinqua. ¶ Huic uero equalitati que s̄z humana attenditur corpora ⁊ que est in cōpatione aliorum que hanc non hn̄t equalitatem: neq̧ habēt ꝓpinquitatem equalitatis quam prius nominauīus quam habet homo: octo cōsideratōnū accidūt mōi ¶ Aut enim erit s̄m sp̄em cōpatam ei que ab ea diuersificatur ⁊ est alia ab ea. ¶ Aut s̄m sp̄em v̓l aliter s̄m unam maneriem sp̄ei cōparatam ei quod est diuersum ab ea ex eo quod est in ea. ¶ Aut erit s̄z aliquam ptem sp̄ei cōpatam ei quod ab ea diuersuz existit ⁊ est extra ipsam ⁊ in eius sp̄e. ¶ Aut erit s̄z ptem sp̄ei cōpatam ei quod diuersum est ab ea ex eo q̄ est in eius pte sue sp̄ei. ¶ Aut erit s̄m singulare cōpatum ei quod est diuersuz ab eo ⁊ est ex̄ ipsum. ¶ Aut erit s̄m singulare cōpatum suis dispōibus que in ipso sunt. ¶ Aut erit s̄m membrū compatuz ei quod ab eo diuersū existit ex eo qđ ē extra ip̄m in corpore suo. ¶ Aut erit s̄m membrū cōpatum suis dispōibus in se ipso. ¶ Primus modus ē equalitas que in homine attenditur cōpatōe alioꝝ generatorum: ⁊ est res magnam hn̄s latitudinem que diffinitōe minime potest cōphendi: neq̧ etiam qualitercūq̧ cōtingat existit: sed inter multitudinē ⁊ paucitatē duas obtinz extremitates: ab una quaꝝ qum egressa fuerit non poterit eē humana cōplexio ¶ Secundus uero modus est medialis qui iter duas extremitates huius late complexionis existens

īuenitur in indiuiduo quod est in ultimo equalitatis ex spē que est in fine equalitatis ⁊ in etate ī qua augmētū ad suū ꝑuenit finē. ⁊ hec q̇dē equalitas ē͛t lʒ n̄ sit equalitas certa quā ī huius capituli pricipio nominauimus eo ꝙ hanc inueniri nō ē possibile: ē tamen ei ꝓpinqua. Et hic etiam homo equalitati n̄ qualitercūqʒ uicinus existit: sed ſm suorum membrorum alteratōem vel alternatōem calidorum sicut cor ⁊ frigidorū sicut cerebrū: ⁊ hūidorū velut epar: ⁊ siccorum sicut ossa. ¶ Qum ergo ponderabuntur ⁊ equabuntur erit uicinus equalitati certe. In consideratōe uero cuiusqʒ membri non nisi unius quod est cutis quenadmodum postea dicemus. In cōpatōe aūt spūum ⁊ membrorum principaliūʒ impossibile est ipsum huic certe equalitati esse ꝓpīqum. sed egreditur ab ea tēdēs ad caliditatē ⁊ hūiditatē. ¶ Uite eteni pricipiū sunt cor ⁊ spūs q̄ qđ ambo uehementer calida existunt ad supfluitatem declinantia. ⁊ uita quidem existit per caliditatem. Et augmentum per humiditatem. Et etiam caliditas in humiditate existit ⁊ ab ea nutritur. ¶ Mēbra uero principalia sunt tria sicut declarabimus ⁊ ex eis quidem est unum frigidum quod est cerebꝝ cuius frigiditas non ꝑuenit ad cordis caliditatē tēperandam ⁊ epatis caliditatem temperandam.

¶ Et ex eis unum est siccum aut siccitati ꝓpinqum: ⁊ ipsum est cor. sed eius siccitas non ꝑuenit ad humiditatem cerebri ⁊ epatis temperandam. Neqʒ etiā cerebrum tantum est frigidum: neqʒ cor tantūʒ est siccum. sed cor cōpatōe aliorum duorum est siccū ⁊ cerebrū aliorum duorum cōpatōe est frigidum.

¶ Modi uero tertii latitudo angustior est latitudine primi modi. s. equalitatis specialis: latitudīeʒ tamen hʒ magnam ⁊ est cōplexio que alicui gentiūʒ cōgrua existit ſm cōpatōem alicuius climatis ⁊ alicuius aeris. Indi nāqʒ complexionem hn̄t insimul qua sani existunt. Et sclaui aliam hn̄t cōplexionem qua sani degunt. ⁊ unaqueqʒ earum ꝑ cōpatōeʒ ad suam spēm sue spēi cōpatōe est temperata: que cōpatōe alterius non est contemperata. Corpus naqʒ indi qum ſm cōplexionem sclaui quale fiet: aut infirmabitur: aut morietur. Et similiter qum sclaui cōplexione indi quale reddetur: erit corpis dispō contraria. ¶ Queq̄ igitur spēs in terra habitabili cōmorantium habebit cōplexionem eis ꝓpriā aeri sui climatis cōuenientem: ⁊ habebit latitudinem. Cuius quidem latitudo duas habet extremitates: multitudinis ⁊ paucitatis. ¶ Quartus aūt modus est mediūʒ quod est inter duas extremitates latitudinis cōplexionis climatis: ⁊ ipsum est cōplexio cōplexionibus spēi tempatior. ¶ Modus uero quintus est angustior primo ⁊ tertio: ⁊ ē cōplexio quaʒ debet habere indiuiduum designatum qua uiuum ⁊ sanum reperitur. Que etiam latitudinem hʒ ad quam due terminantur multitudinis ⁊ paucitatis extremitates. ¶ Debes autem scire ꝙ omne indiuiduum debet habere cōplexionem sibi solūmodo ꝓpriam in qua alium ei associari est impossibile.

¶ Sextus aūt modus est medium quod est inter istos duos terminos quod est cōplexio: quam qum habuerit indiuiduū erit melioris complexionis cuius ipsū eē oʒ. ¶ Modus aūt septimus ē cōplexio quā unaqueq̄ membrorū spēs habere debet in qua aliud diuersificatur. Equalitas nanqʒ ossis est ut siccitas in eo plus abundet: ⁊ cerebri ut humiditas ī eo plurimū abundet. ⁊ cordis ut in eo sit plus caliditatis ⁊ neruorū ut in eis plurimū abundet frigiditas

¶ Modus aūt octauus est cōplexio membri singularis quam qum habuerit erit melioris dispōis quam habere potest. ¶ Qum aūt spēs cōsiderauerimus inueniemus hominem certe equalitati ꝓpinquiorem. ¶ Qumqʒ regiones attenderimus: certificatum nobis erit: ꝙ si fuerit locus qui inhabitabitur sub equatōne diei. Neqʒ aliqua de rebus terrenis obuiando impedierit videlʒ mōtes aut maria. oportebit ibi habitantes equalitati certe ꝓpinquiores existere q̄ꝫ alicuius regionum. ¶ Iam aūt nobis affirmatum est ꝙ opinio que accidit ꝙ excessus ab equalitate est causa ꝓpinquitatis solis: est falsa. Rectitudo enim solis sup capita minus ibi malum operatur: ⁊ minus mutat aerem q̄ꝫ rectitudinis ꝓpinquitas apud nos: aut apud eos qui sunt in maiori latitudine: q̄ꝫ nos: licet rectitudinem non habeamus. ¶ Amplius aūt omnes dispōes morantiū in linea equinotiali sunt dispōes nobiles similes. Neqʒ aer ibi impeditur impedimento sensibili: sed eorū cōplexionibus semper est similis: ⁊ ad hāc sententiam affirmandam: iam fecimus dictōnem.

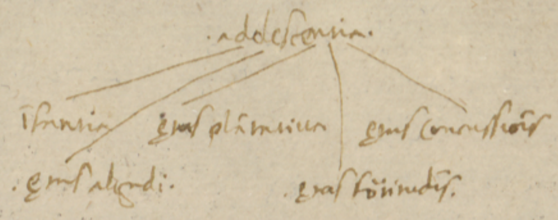
¶ Post istos aūt qui in quarto morantur climate magis temperati existūt. Non enim aduruntur propter moram rectitudinis solis sup eorum capita nʒ elongantur ab eis parum quēadmodum fit in clīate secūdo ⁊ tertio: neqʒ cōgelantur: sicut contingit his qui in extremitate quinti climatis habitāt: ⁊ q̇ ſm latitudinem sūt remotiores: ꝓpterea ꝙ sol ab eorum capitibus est remotus. ¶ In membris uero iam manifestum fuit ꝙ membra principalia nō sunt equalitati certe multum ꝓpinqua. imo oportʒ ut scias ꝙ caro est membrum illi equalitati magis ꝓpinqum q̄ꝫ cetera membra cutis tamen carne ꝓpinquior est: quasi enim non patitur ab aqua equaliter temperata cuius medietas sit nix ⁊ altera medietas sit aqua feruens. Et forsitan caliditas uenaꝝ ⁊ sanguinis: neruorum frigiditati in ea equatur.

¶ Similiter quoqʒ non patitur a corpore quod bene temperatum existit ex siccioribus corporibus ⁊ humidioribus: qum in eis equalia fuerint. ¶ Et nos quidem scimus ꝙ non est causa quare nō patiatur nisi quia non sentit illud: neqʒ est tale quale illud: nisi quia ꝓpter ipsum non patitur: nisi enī tale eēt quale illud ꝓpter illud pateretur. Res enim que unius sunt originis ⁊ in naturis opponūtur une ab aliis patiūtur sed ab eo quod ei in qualitate cōicat res non patitur. ¶ Quod aūt in cute magis existit temperatum est cutis manus. Et quod in cute manus temperatius est: est cutis uole. ⁊ temperatius eius est quod est sup digitos. Et temperatius eius est quod est sup indicem. Et quod tēperatius eius ē quod est in pulpa extremitatis eius: ⁊ ꝓpter illđ est melioris sensibilitatis. Et qđ in cute uole magis existit temperatum est quod in digitorū extremitatibus inuenitur: qua ꝓpter extremitates digitorum aliorum quasi iudices existūt qualitatū natura tactualium. Debʒ enī declinatō iudicis equalis existere ad unamq̄qʒ extremitatū: iō ut egressū ab equalitate ⁊ a medietate ꝑcipiat. ¶ Debes aūt

scire ultra hoc quod sciuisti: q̄ quā dicimus de me dicina q̄ est temperata: nolumus dicere q̄ sit tem perata certe: quoniam illud est īpossibile: neq̄ uo lumus dicere q̄ temperamento humano in sua cō plexione sit temperata: si enim ita esset: tunc eēt ex ipsamet humana substantia. Sed uolumus q̄ quū ꝓpter calorem naturalem qui in corpore exi stit humano patietur: qualitate afficietur que hoīs qualitatem non supegreditur in aliqua duarum ex tremitatum equalitatem excedentiū. non ergo ī i pso operabitur effectum equalitatem excedentem. Consideratōe igitur sue operatōis in corpore hūa no est equalis. Et similiter qū dicimus q̄ est cali da aut frigida nolumus dicere q̄ ī sui substantia sit ī ultimo caliditatis aut frigiditatis: aut ī sui substan tia sit calidior corpore hūano: aut frigidior: si eim ita foret cuius cōplexio esset sicut hominis cōplexio esset temperatum. Sed uolumus dicere q̄ ꝓpter ipsam in corpore hoīs ꝑuenit caliditas: aut frigi ditas maior illa q̄ ex se habebat. Qua propter una medicina plerūq̄ est frigida humani corporis cōpatōe: ꝛ cōpatōne corporis scorpionis calida: ꝛ humani corporis cōpatōne calida. ꝛ frigida corpis ꝯpentis cōpatōe. Immo q̄nq̄ etiā una medicīa exi stit calida cōpatōe corpis petri magis q̄ cōparatōe corporis pauli. Ideoq̄ ꝑcipit eis qui medicātur ut quū cōplexionem mutare uoluerint ꝛ unam a dhibuerint medicinā que non cōtulerit ab ea disce dant. Postq̄ igitur de cōplexione tempata que dicenda erant cōpleuimus: ad loquendum de com plexionibus distemperatis redeamus. Dicemus itaq̄ q̄ cōplexiones distempatas equale est siue cō prehenderis ꝯm cōpatōem ꝯpetiei aut partis: aut ī diuidui: aut membri: que sunt octo ꝛ sunt omnes cōicantes in hoc q̄ cōplexioni tempate sunt oppesi te. Et he octo ꝓueniunt quenadmodum dicemus. Et est q̄ egressus ab equalitate: aut est simplex qui equalitatem non excessit nisi ꝯm unam cōtrarietatē aut est cōpōitus qui equalitatem ꝯm duas cōtrarie tates excessit. Et simplicis quidem qui ꝯm unaꝫ excesserit cōtrarietatem: aut est excessus ꝯm cōtra rietatem agentem: quod est aliquo duorum mōrū quoniā aut est calidior q̄ debet sed nec est humidi or nec siccior: aut frigidior q̄ debet sed neq̄ humi dior neq̄ siccior: aut ꝯm cōtrarietatem patientem. quod est uno duorum modorū. quoniā aut est sicci or q̄ debet. sed nō est calidior neq̄ frigidior. aut humidior sed non est frigidior neq̄ calidior. Iste tamē quattuor nō diu ꝑmanent. Caliditas naꝫ maior q̄ debet reddit corpus siccius q̄ oportet. Et frigiditas maior q̄ debꝫ facit corpus humidius q̄ oportet humiditate extranea. Et siccitas maior q̄ debet cito reddit ipꝫ frigidius q̄ oportet. Et hu miditas maior q̄ debet si ualde fuerit supflua ue locius reducit ipm ad frigiditateꝫ q̄ siccitas maior Que si plurima non fuerit confuabit ipm ꝓlixiori tempore: ad ultimuꝫ uero reddit ipm frigidius q̄ debet. Tu tamen ex hoc intellige q̄ equalitas ꝛ sa nitas magis ꝑtinent caliditati q̄ frigiditati. Et he q̄ dem sunt simplices quattuor. Cōpōite aūt sūt ī quibus fit egressus ab equalitate ꝯm utrasq̄ cōtra rietates: uelut si sit cōplexio calidior ꝛ humidior si mul q̄ oportet: aut calidior ꝛ siccior simul q̄ opor tet: aut frigidior ꝛ humidior simul q̄ oꝫ: aut frigi dior ꝛ siccior simul q̄ oportet. Non eniꝫ potest eē frigidior ꝛ calidior simul: neq̄ siccior ꝛ humidi or simul. Unaqueq̄ aūt harum octo cōplexio num. Aut est sine materia. Quod quidem est qum cōplexio corpus qualitate solūmō afficit ita q̄ cor pus hac qualitate non afficitur ꝓpter humorē ī ipꝫ penetrantem qui hanc habeat qualitatem ad quam imutatur corpus. nꝫ fiat nisi sicut cū caliditate eius qui calesit ad ignem: aut frigiditate eius qui ad ni uem infrigidatus est. Aut est cum materia. Qō quidem est qum corpus non afficitur qualitate hu ius cōplexionis nisi ꝓpter uicinitatē humoris in ipꝫ penetrantis in quo hec equalitas supabundans exi stit: queādmodū corpus humanū causa uitrei phle gmatis infrigidatur: aut cā cholerici humoris pras sini calesit. Tu aūt in libro tertio ꝛ quarto cuiusq̄ xvi. complexionum exemplūꝫ inuenies. Et est tibi sciendum q̄ cōplexio cum materia duobus mo dis est: membrū enim q̄nq̄ exterius a materia ma defactum est: ꝛ q̄nq̄ materia penetrat ꝛ retinetur in foraminibus ꝛ uentriculis ipius: Et est qum re ceptio ꝛ penetratio est apans: ꝛ est qū non. Hec est de cōplexione dictio. Medicus aūt physico creder̄ debet ꝯm semitam positōis quod non est ei mani festū per se.

Capitulū secūdū de cōplexionibus membrorum.

Dico q̄ deus cuiq̄ aīmali ꝛ cuiq̄ membro do nauit ex cōplexione quod magis meretur: ꝛ quod eius actionibus ꝛ dispōibus ꝯm possibilitateꝫ melius existit: hoc aūt certificare philosophi ē ꝛ nō medici. Donauit aūt homini cōplexionem tem peratiorem q̄ in hoc mundo esse est possibile cum suarum uirtutuꝫ cōuenientia quibus agit ꝛ patitur ꝛ uniciuq̄ membro donauit de cōplexione qō me retur. Posuit ergo quedam ex membris calidio ra: ꝛ alia frigidiora: ꝛ alia sicciora: ꝛ alia humidio ra. Quod aūt in corpore est calidius est spiritus ꝛ cor a quo ꝑcedit. Deinde sanguis licet in epate generetur. quia enim cum corde continuus existit ab eo plus acquirit caloris q̄ epar habeat. Postea epar quia est sicut sanguis cōgelatus. Post qō ē ca ro que minoris est caloris q̄ epar ꝓpterea q̄ ner uorum uilli in ea misti sunt qui sunt frigidi. Dein de sunt musculi qui minoris sunt caliditatis q̄ caro simplex: ꝓpter illud quod de neruis ꝛ ligamenti eis admiscetur. Postea est splen ꝓpter illud qō est in eo de fece sanguinis. Postea renes eo q̄ nō mul tus in eis existit sanguis. Deinde arteriarum tuni ce non ꝓpter ipsarum neruosa corpora: sed ꝓpter illud quod recipiunt de calefactōe sanguinis ꝛ spūs qui sunt in eis. Postea sunt uenarum non pulsatili um tunice ꝓpter sanguineꝫ solū. Postea cutis uole temperate. Frigidius uero qō est ī corpore est phlegma. Postea pili. Deinde os. Postea cartila go. Post ligamentum. Deinde corda. Post panni culus. Deinde neruus. Post nucha. Post cerebrū Deinde adeps. Postea pinguedo. Postea cutis. Humidius uero quod est in corpore est phlegma. Post sanguis. Postea pinguedo. Postea adeps.

Postea cerebrum. Postea nucha. Postea caro ma
millarum ⁊ testiculorū. Post pulmo. Postea ep
Deinde renes. Postea musculi. Post cutis. ¶ Et
hic quidem ē ordo quo Galienus disponit ea.
¶ Scire tamē debes ꝙ pulmo in sui substantia ⁊ na
tura. Non est humidus vehementi humiditate.
Omnis eīm cōplexio mēbri natal' simil' est ei quo
nutritur: ⁊ ſm suam accidentalem cōplexiōem si
milatur ei qḋ ab ipso supfluit ¶ Pulmo aūt nutri
tur calidissimo sāguine ⁊ m'te admisto cholere:
⁊ hoc quidem ipsemet Galiēus nos docet. In ipo
vero multa hūiditatis supfluitats colligitur ꝑ prop
ter illud quod ad ipsū ascendit ḋ vapoꝛ corporis
⁊ ꝓpter illud quod ad ipsum descendit ex catarris
Postq̄ꝫ igitur sic est res: epar multo magis humi
dum est pulmone humiditate naturali ¶ Et pulmo
magis est madefactus: licet humiditatis mora ipsū
ī sui etiā substātia molliorē fecerit: ⁊ dispōes phle
gmatis ⁊ sanguinis ita itelligende sunt. Phlegma
tis nanq̄ꝫ humectatō est ſm modum madefaciendi
⁊ sanguinis humectatio est ſm modum augmentū
faciendi in substātia. Licet phlegma naturale aq̄uꝫ
plerūq̄ꝫ sit maioris humiditatis q̄ꝫ sanguis. Ex san
guine enim qum q̄ꝫtū digeri debet digeritur: mul
tum humiditatis ex eo resoluitur q̄ erat phlegma
tis naturalis aque quod ad ipm conuersum fuit.
In sequentibus aūt scies ꝙ phlegma naturale ē san
guis qui aliqua cōuersus est cōuersiōe. ¶ Res aūt
siccior que est in corpore sunt pili: sunt eni ex ua
pore fumoso qui eleuatur. Resolutum nanq̄ꝫ fuit
quod in eo de uapore mistum erat ⁊ pura fumosi
tas cōgelata. Postea est os: ipm nanq̄ꝫ oibus mem
bris durius existit: humidius tamē pilis est. Ossis
nanq̄ꝫ generatio est ex sanguine: cuius situs ē situs
q̄ humores naturales exiccat locatus in eis. Qua
ꝓpter os m'ta nutrit animalia ¶. Pili uero eorum
nullum nutriunt: aut fortasse si nutriunt ex eis ali
quod valḋ est rarum ⁊ extraneum: sicut existimāt
quidam ꝙ vespitiliones eos digerant. ⁊ i eis dele
ctentur. ¶ Nos aūt qum duas q̄ꝫtitates ossis ⁊ pi
lorum in pondere equali assumpserimus: ⁊ eas in
cucurbita alembico suppōito distillauerimus: egre
dietur ex osse plus aq̄ ⁊ plus olei: ⁊ remanebit mi
nus fecis os ergo pilo humidius est. Post os autē
in siccitate est cartillago. Postea ligamentū. Post.
corda. Post panniculus. Post arterie. Post uene.
Post nerui motiui. Post cor ¶ Post nerui sensus:
motionis enim nerui frigidiores sim ul existūt tem
perato. Nerui aūt sensus frigidiores ēdē sed nō
m'tum sunt temperato sicciores: ⁊ fortasse sunt ei
ꝓpinq̄: ⁊ neq̄ꝫ etiam in frigiditate sunt ab eo ual
ḋ remoti. Postea est cutis.

¶ Capitulū tertiū de cōplexionibus etatum ⁊ generū

Etates omnes sūt quattuor ¶ Etas adolendi
que vocat̄ etas adolescentie ⁊ ē fere usq̄ꝫ ad
xxx. annos. ¶ Postea est etas cōsistendi q̄ uoca
tur etas pulchritudinis: ⁊ est fere vsq̄ꝫ ad. xxxv
aut. xl. annos ¶ Et etas minuendi qum virtus n̄
amittitur. ⁊ hec est etas senectutis que fere ē vsq̄ꝫ
ad annos. lx. ¶ Et est etas minuendi cum manife
sta virtutis ḋbilitate: ⁊ hec quidem ē etas senium
⁊ finis vite. ¶ Adolescentie uero etas diuiditur i
etatem infantie. Et hec quidem est qum membra
pueri nondum ad motiones ⁊ ambulanduꝫ sūt apta
¶ Et in etatem dentium plantatiuam q̄ est post
ambulatōem ⁊ ante q̄ꝫ sit fortis. Et illud est qū nō
dum gingiue sunt omnibus dentibus replete.
¶ Postea est etas cōcussionis quod quidē est post ve
hementiam ⁊ natiuitatem dentium ⁊ anteq̄ꝫ pollu
antur. ¶ Deinde est etas alguelemati vel algua
di ⁊ rehac. i. qum ab eo egreditur spma q̄ est quo
usq̄ꝫ brābescat. ¶ Postea est etas fortitudinis q̄
est donec desinat crescere. ¶ Infantium uero soluꝫ
ab infantia usq̄ꝫ ad iuuentutem complexio in calore
fere temperato: ⁊ in humiditate fere supflua exi
stit. ¶ Medici aūt antiqui inter se disceptauerunt
de duabus caliditatibus pueritie ⁊ iuuentutis.
¶ Fuerunt enim eorum quidam qui dixerunt ꝙ cali
ditas pueri est maior: ⁊ ꝓpter illam plus crescit.
Ideoq̄ꝫ omnes eius opatōnes naturales desiderii ⁊
digestionis sunt maiores ⁊ diutius durantes quoni
am calor innatus qui inest eis ex spmate magis est
aggregatus: ⁊ est minoris temporis. ¶ Et ex eis
fuerunt qui dixerunt ꝙ calor innatus in iuuenibus
est ualde fortior: quoniam eorum sanguis est ma
ioris q̄ꝫtitatis ⁊ magis spissus. Ideoq̄ꝫ accidit eis flu
xus sanguinis ex naribus plus ⁊ fortius: ⁊ ꝙ coruꝫ
cōplexio plus ad choleram declinat: ⁊ puerorū cō
plexio plus declinat ad phlegma: ⁊ ꝙ iuuenes ue
hementiorum motionū existunt. motus uero non
est nisi ꝓpter calorem. Et ipi etiam uehemētioris
istibre existunt ⁊ sunt melioris digestiōis. Et hoc
ex calore. Desiderium nanq̄ꝫ non est ex calore sed
ex frigiditate. Ideoq̄ꝫ caninus appetitus ex frigidi
tate sepius contingit. ¶ Signum aūt ꝙ uehemen
tioris istimbre isti existant est: ꝙ neq̄ꝫ nausea acci
dit eis neq̄ꝫ uomitus: neq̄ꝫ fastidium quenadmodū
contingit pueris ꝓpter digestiue eorum malitiam.
¶ Et signum ꝙ eorum cōplexio magis chol'e pti
net est ꝙ omnes eorum egritudines sunt calide: si
cut febris tertiana: ⁊ eorum uomitus totus est cho
lericus. Egritudines aūt plurime que pueris eueni
unt sunt frigide ⁊ humide: ⁊ eorū febres phlegma
tice: ⁊ plurimum quod uomūt est phlegma. ¶ Et
augmentum quod est in pueris non est ꝓpter forti
tudinem caliditatis eorum neq̄ꝫ est nisi ꝓpter mul
tam ipsorum humiditatem: maximum etiam eorū
desiderium significat caloris eorum diminutōneꝫ.
¶ He quidem sunt duarum sectarum sententie ⁊
ipsarum ratōnes. ¶ Galienus ambabus vero sectis
cōtradicit. dicit enim ꝙ eorū caliditates in radice
sunt equales: sed pueroruꝫ caliditas est maioris q̄ꝫ
titatis ⁊ minoris qualitatis. s. acuitatis: ⁊ iuuenum
caliditas ē minoris q̄ꝫtitatis: ⁊ maioris qualitatis.
s. acuitatis. Et huius quidem declaratio sicut ipse
dicit est ut opinemur unam solam caliditatē in men
sura: aut corpus subtile calidum unum in q̄ꝫtitate ⁊
qualitate in substantiam humidam multā semel pe
netrasse: sicut aqua: ⁊ alia uice penetrasse in substā
tiam siccam ⁊ paucam: sicut lapis. ⁊ qum sic fuerit
inueniemus caliditatem aqueam maioris q̄ꝫtitatis
⁊ mollioris qualitatis: ⁊ caliditatem lapideam mi
noris quantitatis ⁊ acutioris qualitatis: ⁊ ita de
bes agnoscere caliditatem que est in pueris ⁊ iuue
nibus. ¶ Pueri enim non fuerunt generati nisi ex

ſpmate quod eſt multum calidum. ⁊ huic calori nō
diu accidit res que ipſum extinguat. puer nanqꝫ au
geri non ceſſat: ſed creſcēdo graditur: nꝫ adhuc ſte
tit nedum ꝙ iam retrocedat. Juuenibus uero ni-
hil accidit quod eorum calorem augmentet innatū
neqꝫ etiam aliquid quod ipm̄ extiguat: ſꝫ ille calor
in eis cōſeruatur humiditate minoris quantitatis ⁊
qualitatis ſimul donec ad declinatōem pueniat. ne
qꝫ tamen huius humiditatis diminutio eſt adhuc di
minutio que caliditatem retinere non poſſit: neqꝫ ē
niſi quia augmentum facere non ualet: quaſi humi
ditas tanta erat prius ꝙ duas res facere poterat: cu
ſtodire vꝫ calorem: ⁊ ſupeſſe etiam ad augmentuꝫ
faciendum. ad ultimū uero ad hoc deueniet ꝙ neu
tram duarum rerum efficere ualebit. oportet ergo
ut in medio talis exiſtat ꝙ poſſit unam rem efficer̄
⁊ non alteram. Falſum aūt eſt ut dicamus ipſam poſ
ſe augmentare ⁊ non poſſe retinere calorem īnatuꝫ
Quō enim in re augmentum preſtare poteſt quod
radicem non ualet cuſtodire. ❡ Reſtat ergo ut di
camus ꝙ calorem cuſtodire poteſt ⁊ in corpore au
gmentum preſtare non poteſt. Et ſcitum eſt ꝙ hec
eſt etas iuuentutis. ❡ Quod aūt dixit ſecūda ſecta
ꝙ augmentum qđ eſt in pueris non eſt niſi prop-
ter humiditatem: ⁊ non ꝓpter calorem: eſt dictio
falſa. humiditas nanqꝫ augmenti eſt materia. Et
materia non patitur p ſe: neqꝫ p ſe creatur. Jmmo
apud operatōem uirtutis in eam agentis. v̓tus aūt
hoc agens eſt aīa: aut natura p̄cepto dei. neqꝫ agit
niſi cum inſtrumento: ⁊ illđ eſt calor innatus.

❡ Quod aūt dixerunt etiam ꝙ uehemens deſideriū
quod eſt in pueris non eſt niſi ꝓpter frigiditatem
cōplexionis eorum: eſt dictio falſa. ex malo nanqꝫ
deſiderio quod eſt ꝓpter frigiditatem cōplexionis
non ꝑuenit iſtimbre: neqꝫ nutrimentū. puerorum
enim iſtimbre melior eſt q̄ eſſe poteſt in pluribus
horis: neqꝫ in eorum corporibus niſi foret ꝓpter
hoc de pmutatōe eius quod comeditur plus ꝑueīt
q̄ ſit illud quod diſſoluitur: ꝓpter quod creſcunt.
Aliquando uero accidit eis malitia iſtimbre ꝓpter
eorum guloſitatem: ⁊ quia eorum comeſtiōes ma
lis diſponuntur ordinibus: ⁊ comedūt res malas ⁊
humidas: ⁊ multas: ⁊ deſup malis mouentur mo
tibus. Qua ꝓpter de ſupfluitatibus plus ī eis adu
natur. unde purgatōne indigent ⁊ p̄cipue eorū pul
mones. Jdeoqꝫ eorum anhelitus eſt ſpiſſior: ⁊ ue-
lotior: magnitudinem tamen non habet eo ꝙ eorū
virtus nondum ad cōplementum ꝑuenit. ❡ Hec
eſt dictio de cōplexione pueritie ⁊ iuuentutis quē-
admodum Galienus declarauit: cuius nos ſumus ī
terpretes. ❡ Preterea ſciendū eſt ꝙ caliditas poſt
tempus cōſiſtendi minui incipit: ꝓpterea ꝙ aer cir
cundans materiam eius que eſt humiditas exiccat.
Calor quoqꝫ innatus qui eſt intus ad hoc adiuuat:
⁊ labor ꝑueniens ex motionibus corporeis ⁊ aīali
bus que neceſſarie ſunt in uita: ⁊ đfectus natur̄ ad
reſiſtendum illi toti ſemp. ❡ Omnes enim virtu
tes corporee ſunt finite. hoc aūt iam rōcinatuꝫ fuit
in ſcīa naturali. Eius ergo operatio non ſemp exi-
ſtit in materiis. ❡ Amplius ſi hec virtus infinita
foret ⁊ ſemp pmutatōnem in corpore faceret: eius
quod diſſoluitur equaliter ⁊ uno modo: diſſolu-
tio tamen uno mō nō eēt: imo ſemp quotidie au-
geretur: ⁊ corpus diſſolutionem tollerare nō poſſꝫ
⁊ diſſolutō humiditatū finiret: q̄to magis quꝫ due
res ſe iuuent ad minoratōem faciendam: ⁊ retroce
dendum. Et poſtq̄ ſic eſt oportet neceſſario ut ma
teria deſtruatur: ⁊ calor extinguatur: ⁊ p̄cipue quꝫ
ad eius extinctōem adiuuetur p̄ter vel ꝓpter ma-
teriei defectum alia cauſa. Et illud eſt humor ex̄ne
us qui accidit aſſidue ꝓpterea ꝙ cibus priuatur' di
geſtione: ⁊ adiuuat ad extinguendum ipm̄ duobus
modis. uno ſuffocando ⁊ tegēdo. Alio qualitati 'ob
uiando. hic enim humor eſt phlegmaticus frigiduſ
Et hec eſt mors naturalis cuiqꝫ indiuiduo deſtina-
ta ſm̄ ſuam primam cōplexionem uſqꝫ ad terminū
quem in ſua potentia habet ad ſuam humiditatem
cōſuandam. vnunqꝙqꝫ enim eorum terminum p̄
fixum habet qui in indiuiduis diuerſificatur ꝓpter
cōplexionum diuerſitatem. Et hi quidem ſunt ter
mini naturales. ❡ Sunt uero ⁊ alii termini abbre
uiati. totum tamen diuino ꝑuenit p̄cepto. ❡ Qđ
ergo ex hoc acquiſiuimus eſt: ꝙ puerorū ⁊ iuuenū
corpora q̄tum ad equalitatem ſunt calida. Et cor-
pora ſenum ⁊ decrepitorū ſunt frigida. Sed pue-
rorum corpora equali ſunt humidiora propter au
gmentuꝫ: ⁊ hoc quidem nobis inſinuat experimen
tum quod de mollicie oſſium eſt: ⁊ neruorum vel
membrorum ipſorū ⁊ cōſideratio: quoniā parum
eſt ex quo fuerūt ſpma: ⁊ ſpūs vaporalis. ❡ Se-
nes aūt ⁊ decrepiti ꝓprie p̄ter hoc ꝙ ſunt frigidio
res: adhuc ſunt ſicciores. Et hoc quidem ſcitur ex
pimento quod habetur de duritia oſſium eorum:
⁊ aſperitate cutis eorum ⁊ cōſideratōe. Eo ꝙ ꝓli-
xum eſt tempus ex quo fuerunt ſpma: ⁊ ſanguis: ⁊
ſpūs uaporalis: ⁊ in pueris quidem ⁊ iuuenibus eſt
igneitas equalis. ſed in pueris plus abundat aeritas
⁊ aqueitas. Et in ſenibus ⁊ decrepitis plus abūdat
terreſtritas q̄ in illis duobus: ⁊ eſt in decrepitis
plus. Juuentus aūt habet cōplexionē magis equalē
cōplexione pueri. ❡ Cōpatōne tamen pueri ē eiuſ
cōplexio ſicca: ⁊ ſenis ⁊ decrepiti cōparatione ē hu
mida: decrepitus uero eſt ſiccior iuuene ⁊ ſene in
membris ſimplicibus: ⁊ humidior utriſqꝫ humi-
ditate extranea madefaciente. ❡ Secūdū uero di-
uerſitatem cōplexionū generum femine frigidioris
exiſtunt cōplexionis. Jdeoqꝫ ſunt in creatura mino
res maſculis: ⁊ ſunt humidiores. ergo ꝓpter com
plexionum earum frigiditatem multiplicantur eaꝝ
ſupfluitates: ⁊ ꝓpter paucum ipſarum exercitiū. ⁊
ſubſtantia carniū eſt rarior. lꝫ viri caro ex pte cō-
plexionis eius quod ei admiſcetur ſit rarior ❡ Sua
nanqꝫ ſpiſſitudine plus ꝓhibetur in ipſam penetrare
quod a uenis ⁊ neruorum uillis ad eam ꝓfluit.

❡ Qui uero terras inhabitant ſeptentrionales humi-
diores ſunt. ⁊ qui artes exercent aqueas humidio-
res exiſtunt. Et qui ab iſtis diuerſificantur diuerſi
exiſtunt. ❡ Signa aūt complexionum narrabimus
ubi uniuerſalia ſigna ⁊ pticularia referemus.

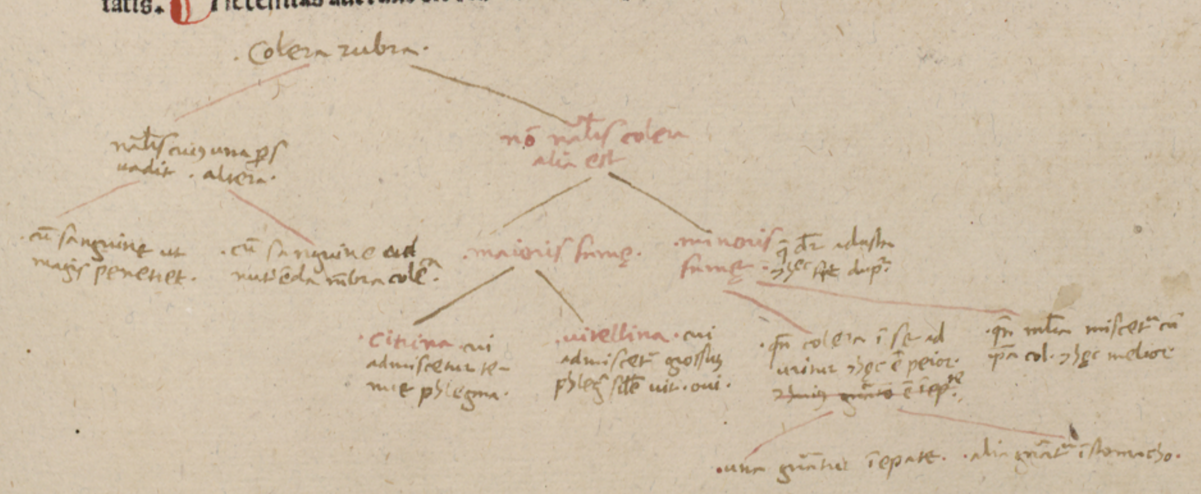
❡ Doctrina quarta. primū capitulū doctrine quarte
ad ſciendū quid ſit humor ⁊ eius diuiſiones.

Humor est corpus humidum liquidum in quod in primis nutriens conuertitur. Eius uero est humor bonus: et e illud de cuius proprietate est ut fiat pars substantie nutriti solus: uel cum alio: et assimilari ei solus: uel cum alio. et in summa materia restaurationis eius quod ex ea dissoluitur: et eius superfluitas e humor malus. Et est quod istud agere non consueuit aut raro in bonum conuertitur humorem. Unde antea a corpore expelli et proici debet. Dicemus ergo quod humiditatum corporis: quedam sunt prime quedam secunde. Prime sunt quattuor humores: quos paulo post nominabimus. Secundarum uero due sunt diuisiones. aut enim sunt superfluitates: aut non superfluitates. Superfluitates uero in sequentibus nominabimus. Et que sunt non superfluitates sunt humores qui a principali dispositione conuersi membris delegati fuerunt: sed nondum alicuius membrorum simplicium operatione perfecta pars effecti sunt. quorum sunt quattuor species. Una est humor in foraminibus extremitatum paruarum uenarum contentus membris simplicibus propinquarum imbibentium ea vel eam. Alia est humor per omnia simplicia transiens membra: sicut ros qui in nutrimentum conuerti e aptus: quum corpus nutrimento caret: et ut membra humectet: quum aliqua causa fortis motus aut alia ea exiccauerit. Tertia est humor qui parum ante congelatus fuit. Et est nutrimentum quod in substantiam membrorum ex parte complexionis conuersum est. Sed ex parte essentie complete et similitudinis nondum conuersum fuit. Quarta est humor qui e intus in membris simplicibus a principio natiuitatis: per quem partium eorum continuitas existit: cuius principium est ex spermate. Spermatis uero principium est ex humoribus. Et dicemus etiam quod humores humorosi boni et superflui vel non superflui quattuor continentur generibus. genere sanguinis qui omnibus illis melior existit et genere phlegmatis. et genere colere rubee. et genere colere nigre. Sanguis uero natura calidus existit et humidus. Cuius sunt due species naturalis et non naturalis. Naturalis autem est cuius color est rubeus malo carens odore et est ualde dulcis. Non naturalis uero sunt due diuisiones. Alius enim est qui a complexione bona fuit mutatus: non propterea quod aliquid ei admistum fuerit. sed quia eius complexio in se uitiata fuit. verbi gratia. quia aut fuit infrigidatus: aut calefactus. Et e alius qui non fuit mutatus nisi propter humorem malum qui ei admistus fuit. Quod est secundum duas diuisiones. aut enim ad eum humor deforis uenit et penetrauit in ipsum et corrupit. Aut in ipsomet fuit generatus humor. verbi gratia. aliqua eius pars putruit: et eius subtile in choleram rubeam: et spissum in choleram nigram conuersum est. Et remanserunt ambe: aut una earum in eo. Et huius quidem diuisionis partes secundum illud quod ei admiscetur et ipsius species secundum speciebus phlegmatis: et speciebus cholere nigre: et speciebus cholere rubee diuersificantur. et aquositatis eius. plerumque ergo fit turbidus: et aliquando fit subtilis: et aliquando niger multa infectus nigredine: et quandoque albus. Similiter quoque in odore sui: et sapore mutatur: fit namque amarus aut salsus: aut acetosus. Phlegmatis autem aliud est naturale: et aliud non naturale. Naturale est quod e aptum ut in aliquo tempore fiat sanguis: quoniam est sanguis non plene coctus. Et est quidam modus dulcis phlegmatis quod non ualde existit frigidum: immo corporis comparatione est frigiditatis pauce sanguinis uero comparatione et cholere rubee est frigidum. Et est etiam phlegma dulce quod non est naturale quod est phlegma saporem non habens: quod nominabimus: quod fit quum accidit ut cum eo sanguis misceatur naturalis: et quod multotiens in rheumatismis: et in salina sentitur. Dulcis uero naturalis receptaculum. Dixit Gal. naturam non fecisse membrum proprium quemadmodum duabus fecit choleris. hoc namque phlegma sanguini propinquam habet similitudinem: et egent eo membra omnia: ideoque fecit natura ut cum sanguine uadat. Dicimus autem quod hec indigentia est propter duas res. Una est necessaria. Et altera iuuatiua. Necessaria uero e propter duas res. Una est ut sit iuxta membra ad hoc ut quum membra nutrimentum quod ad ipsa consueuit uenire amiserit quod est sanguis bonus propter retentionem materiei eius que a stomacho fit et epate propter aliquas causas que acciderunt: operentur in eo uirtutes naturales eorum et coquant: et digerant: et nutriantur ex eo. Et sicut calor innatus digerit ipsum et rectificando facit ipsum sanguinem. similiter calor extraneus ipsum plerumque putrefacit et corrumpit. Hac uero necessitatis partem non habent due cholere. Due namque cholere phlegmati in hoc non conueniunt quod calor naturalis ipsum rectificat: et facit ex eo sanguinem: sed in hoc conueniunt ei quod calor accidentalis ipsum mutat: et facit ex eo rem putridam: et corruptam. Altera est ut sanguini admisceatur ut ipsum aptum reddat ad membra phlegmaticarum complexionum nutrienda in sanguine quorum qui ea est nutriturus est phlegma actualiter esse secundum mensuram notam sicut est cerebrum. Et hoc quidem in duobus est reptum choleris. Iuuatiua uero e ut humectet iuncturas et membra que multe existunt motionis: ne siccitas eis accidat propter calorem qui ex motu prouenit et fricatione. Et hoc quidem est iuuamentum stans in terminis necessitatis. Non naturale autem phlegmatis. Aliud est superfluitas diuerse essentie usque ad sensum. et istud est mucillaginosum. Et aliud est in substantia equale in sensu: et in ueritate diuersum: et est phlegma crudum. Aliud est ualde subtile et ipsum est aquosum. Aliud est ualde grossum album vz: et est illud quod uocatur gipseum: et ipsum est cuius subtile fuit resolutum ideo quod in foraminibus et iuncturis diu fuit retentum: quod omnibus existit grossius. Et ex phlegmate e quoddam quod est salsum quod omnibus phlegmatis speciebus acutius est et siccius et leuius. Omnis uero salsuginis causa est: ut aquose humiditati pauci saporis: aut priuate eo: terree partes aduste complexionum siccarum et saporis amari equali temperamento misceantur. Si enim multe fuerint amarus sapor prouenit Et ex hoc quidem similiter fiunt sales: et aque salse. Et est etiam quum sal fit ex cinere alchali: et calce. et ex aliis quum in aqua coquuntur: et colantur: et coquitur illa aqua donec in salem coaguletur: aut ita dimittitur donec per se coaguletur. Similiter quod phlegmati tenui quod saporem non habet: aut cuius

sapor adeo est puus q̄ nō superat qum cholerā sic ca natura se miscuerit adusta equalitatis admistiōe ipsum faciet salsum: ⁊ calefaciet. hoc igitur phlegma est cholericum. ¶ Galienus uero dixit phlegma hoc salsum fieri ꝓpter ipsius putredinem aut aquositatē que ei admista fuit. ¶ Et nos quidem dicimus putredinem ipm̄ salsum efficere ideo q̄ i ipso adustionez facit: ⁊ cinereitatem: que cū eius humiditate cōmiscetur. Sola aūt aquositas quz ei admiscetur salsedinem in ipso efficere non ualet: quz ibi ulla alia non fuerit causa. Et mihi quidem uidetur q̄ illa aut non pmutatōis est: sed cōtinuitatis. tūc enim locutio cōpleta erit. ¶ Et ex phlegmate est quod est acetosum. Et quenadmodū dulce ē fz duos mōs dulce p suam eēntiam: ⁊ aliud ꝓpter rē extraneā q̄ ei admista fuit. Similiter acredo phlegmatis acetosi fm̄ duos contingit modos. Uno iō quia res extranea ei admista fuit que est cholera nigra acris quam in subsequenti nominabimus. Altero ꝓpter causam que in ipsomet contigit: ⁊ illō quidem est ut phlegmati dulci quod diximus ipso dulci exn̄te accidat: sicut accidit aliis succis dulcibus qui prius bulliūt ⁊ postea acescunt. ¶ Et est aliud ponticum cuius dispō est quenadmodū hec dispō: fortasse eniz erit eius ponticitas ꝓpterea q̄ cholera nigra pontica ei admista fuit: ⁊ fortasse erit eius pōticitas ꝓpter causam qua in se uehementi infrigidatōe infrigidatum est adeo q̄ eius sapor ad ponticitatem sit conuersus. iōq; eius aquositas cōgelata ē ⁊ ad siccitatem parum ⁊ terrestritatem altera est. Et neq; fuit calor debilis qui ipm̄ bullire faceret ⁊ cōuerteret in acredinem: neq; calor fortis qui ipz coquerz. ⁊ est phlegmatis species uitrei spissi grossi uitro liquefacto similis in sui uiscositate ⁊ ponderositate. Quod plerunq; est acre: ⁊ plerunq; saporem nō habebit. Et uidetur q̄ illud ex eo qō est grossum saporem non hn̄s sit crudum: aut conuertitur in crudum. Et hec quidē est illa phlegmatis spēs que in principio rei erat aquosa frigida: q̄ neq; putruit: neq; res alia ei admista fuit. sed sic p mansit recondita donec fuit ingrossata: ⁊ frigiditas fuit ei addita. ¶ Jam igitur declaratū est q̄ corrupti phlegmatis mōi ex pte saporū ipsius sunt quattuor: salsum: acre: ponticum: ⁊ insipiduz. Et ex pte sue eēntie sunt quattuor: aquosum: uitreum: mucillaginosum: ⁊ gipseum. crudū uero in collectōne mucillaginosi cōtinetur. ¶ Cholera aūt rubea alia est naturalis: alia est que est supfluitas nō natural'.

¶ Naturalis est spuma sanguinis cuius color ē rubeus clarus: ⁊ ē leuis acuta: ⁊ q̄to magis fuerit calida erit eius rubedo maior. Que qum in corpore generatur: in duas diuiditur ptes. quarū una cum sanguine uadit. ⁊ altera ad cistim transmittitur fell' Illud uero quod de ea uadit cum sanguine cum eo penetrat causa necessitatis ⁊ iuuamēti. ¶ Necessitas uero est ut sanguini admisceatur ad nutrienda membra: in quorū cōplexionibus magnam choler' rubee ptem eē oportet fm̄ modū quem meretur ō diuisione: sicut pulmo. ¶ Sed iuuamentum est ut sanguinem subtiliet ⁊ in itineribus ipm̄ penetrare faciat. ¶ Quod uero de ea colatū ad cistim transmittitur fellis causa necessitatis trāsmittitur ⁊ utilitatis. ¶ Necessitas aūt: aut est fm̄ totum corpus quod est ipm̄ a supfluitate mūdare: aut fm̄ unū ipius membrū quod est fel nutrire. ¶ Utilitatis uero duo sunt iuuamenta. vnū est intestina a stercor' ⁊ phlegmate uiscoso abluere. Et aliud intestina ⁊ ani musculos pūgere: ut quid sit ei necessariū sentiat: ⁊ egestiones emittat. Ideoq; sepe accidit colica causa oppilatōis que fit in foramine quod a felle descendit ad intestina. ¶ Non naturalis uero cholera alia est que a natura egreditur ꝓpter causaz extraneam que ei admiscetur. alia est que a natura egressa est ꝓpter causam in se: quia eius substantia ē non naturalis. Partis prime est alia que est scita ⁊ famosa: ⁊ est illa cui extraneum illud quod est admistum est phlegma cuius generatō magis ē i epe. Et alia ē que est minoris fame ⁊ est illa cui extraneum quod est admistum est m'lia. ¶ Nota aūt ⁊ famosa aut est cholera citrina: aut est cholera uitellina. phlegma nanq; cui admiscetur cholera: qn̄q; est tenue: ⁊ generatur inde prima. qn̄q; est grossū ⁊ generatur inde secunda. s. cholera que ouorum uitellis similis existit. ¶ Que aūt minoris est fame est illa que cholera uocatur adusta. que aliquo duorum generatur modorū: vnus est ut cholera in se aduratur: ⁊ accidat in ea cinereitas. sed eius subtile non sepetur ab ipius cinereitate. immo cinereitas in ea cōtineatur. Et hec quidem est peior Et alius est ut cholera nigra extrinsecus ad eā ueniat: ⁊ cum ea misceatur: ⁊ hec quidem est melior. Huius aūt spēi cholere color est rubeus: sed non ē clarus: neq; floridus: immo est magis similis sanguini: sed est tenuius ⁊ plerūq; a suo colore ꝓpter aliquas mutat̄ cās. ¶ Que uero in sui substantia extra naturam est. Alia est cuius generatō sepius ē in epate. Alia est cuius generatio magis est in stomacho. Et illa quidez cuius generatō magis est ab epate est una spēs. Que est qum qō in sanguie est subtile aduritur: cuius spissitudo cholera est nigra Et que in stomacho magis generatur duas hz ptes prassinam. s. ⁊ uiridem ut erugo eris. ¶ Et mihi quidem uidetur q̄ prassina ex uitellina generatur qum aduritur. Qū eniz aduritur adustio in ea efficit nigredinem ex qua cum citrinitate mista generatur uiriditas. ¶ Zinaria uero uidetur mihi q̄ generetur ex prassina qū tantum aduritur donec eius humorositas siccatur ⁊ ad albedinem redire icipit ꝓpter sui siccitatem. Calor nanq; in humido corpore in primis nigredinem efficit: deinde ōnudat ipz nigredine qn̄ eius omnino finit humiditatem.

¶ Et qn̄ supfluit in eo ipm̄ albificat: ⁊ hoc quidem in lignis attende q̄ prius in carbonem vertūtur: deinde in cinerem. ¶ Calor enim in humido efficit nigredinem ⁊ in eius cōtrario albedinem: ⁊ frigiditas in humido albedinem opatur: ⁊ nigredinem in eius cōtrario: hec tamen duo iudicia que in prassina ⁊ zinaria iudicaui extimatīa sunt iudicia. hec aūt spēs que dicitur zinaria omībus cholere rubee spebus calidior existit: ⁊ peior ⁊ magis pnitiosa. ⁊ dr̄ q̄ est de substantia uenenorum. ¶ Cholere autez nigre: alia est naturalis: alia non naturalis supfluitas. ¶ Naturalis est boni sanguinis fex ⁊ turbulētia ⁊ supfluitas in cōpatōe ad sanguinem: quia omnes hūores dicūt̄ supfluitates ad ī cpatōez sāguine. cuius sapor inter dulcedinem ⁊ ponticitatē existit.

DE NŌ NATI MLIA:

Que qum in epate generatur in duas separatur ptes. quarum una in sanguinem penetrat. ⁊ alia ad splenem transmittitur. ¶ Pars aūt que cum sanguine penetrat uadit cum eo causa necessitatis ⁊ utilitatis. ¶ Necessitas uero est ut sanguini admisceatur eo mō quo debet in nutrimento cuiusq; membrorum in quorum cōplexionibus magnam melancholie ptem eē oz: sicut sunt ossa. ¶ Utilitas uero est ut sanguinem restringat ⁊ cōfortet ⁊ inspisset ipsum. ¶ Et ps eius que ad splenem transmittitur ē illud quo sanguis non indiguit que ad ipm uadit cā necessitatis ⁊ utilitatis. ¶ Necessitas uero aut ē fz corpus totum. s. ut a supfluitate mundetur: aut fz unū membrū quod est ut splenē nutriat. Utilitas uero iō accidit quia in os stomachi quasi mulgēdo pfluit. ¶ Et hec quidem utilitas duobus est mōis vno quia os stomachi strigit ⁊ confortat ⁊ inspissat Alio ut in ore stomachi cōmotōez faciat ppter acredinem: ⁊ excitet ad famem: ⁊ faciat desiderium.

¶ Debes aūt scire q cholera rubea que ad cistim transmittitur fellis est illud quo sanguis non indiget. ⁊ illud quod a felle egreditur est illud quo fel non indiget. ⁊ similiter cholera nigra que ad splenem transmittitur est illud quo sanguis non indigz Et illud quod a splene egredit est illud quo nō indiget splen. Et quēadmodū illa cholera rubea postrema euigilat uirtutem expulsiuam inferius. sic cholera ista nigra postrema virtutem appetitiuam euigilat superius. Unde sit deo omnibus meliori factoribus laus. ¶ Melancholia uero non naturalis non est ad modū hypostasis ⁊ fecis: immo est ad modū adustionis ⁊ cinereitatis. ¶ Res nanq; humide cum rebus terrestribus admiscentur. sepat terrestritas ab eis aliquo duorum modorū: aut ad modum hypostasis: ⁊ tale quale illud de sanguine est melancholia naturalis: ⁊ ad modum adustionis quod est qum resoluitur subtile ⁊ spissum remanet ⁊ tale quale illud est ō humoribus est melācholia supfluens. ⁊ ista quidem uocatur cholera nigra. Et neq; habuit hypostasim nisi sanguis. ¶ Ex phlegmate enim ppter sui uiscositatem nihil descendit sic ex oleo. Et ex cholera rubea ppter sui subtilitatem ⁊ sue terrestritatis paucitatem ⁊ sui motus assiduitatem. Et ppterea illud quod de ea a sanguine sepatur in corpe est parū non descendit res de qua sit curandum. Nec qum sepatur moratur nisi pa℞ sed putrefit: aut a corpore expellitur. Et qum putrescit eius subtile resoluitur: ⁊ spissum remanet ⁊ fit cholera nigra adusta ⁊ non hypostasiua. ¶ Melancholia aūt que est supfluens. ¶ Alia est que est cinis cholere: ⁊ quod de ea aduritur que est amara inter quam tamen ⁊ choleram rubeam quam adustam uocamus existit differentia. q illa est cholera rubea cui cinis hic fuit admistus. hec uero non est nisi cinis p se cognitus cuius subtile fuit resolutum ¶ Alia est que est cinis phlegmatis ⁊ quod de eo adustum fuit: ⁊ si phlegma ualde subtile ⁊ aquosū fuerit eiꝰ cinis erit salsꝰ: ⁊ si ñ tbit ad acredinē aut ponticitatē. ¶ Alia est que est cinis sanguinis ⁊ qō de eo est adustum. Et hec quidem est salsa ad paucam trahens dulcedinē. ¶ Alia est que est cinis melancholie naturalis. Que si subtilis fuerit erit eius cinis ⁊ quod de ea adustum est ualde acre sicut acetum quod qum sup terre faciē cadit ebullit: ⁊ eius odor est acris a quo musce fugiūt ⁊ alia: ⁊ si grossa fuerit minoris erit acredinis cuz ponticitate pauca.

¶ Male igitur cholere nigre spēs sunt tres: cholera rubea qum aduritur ⁊ eius subtile resoluitur ⁊ due alie diuisiones quas post eam diximus.

¶ Melancholia uero phlegmatica est tardioris īpedimēti ⁊ malitie. Et melancholia cholerica est que est fortioris malitie ⁊ uelocioris corruptōis. Ueruntamen est susceptibilior curatōnis q̄ ille.

¶ De aliis uero duabus diuisiōibus que magis acris est deterior existit. Si tamen in eius principio auxilium presto fuerit citius medicatōnem recipiet.

¶ Tertia uero que minus sup terraz ebullit: ⁊ minus in membra penetrat: tardius pimit: sed ad resoluendum: ⁊ ad maturandum: ⁊ medicatōem recipienduz magis est effrenis. ¶ He ergo sunt spēs humorum non naturalium ⁊ supfluentium. ¶ Inquit. G. ille qui dixit q humor naturalis solūmō ē sanguis: ⁊ alii humores sunt supfluitates quibus ñ egetur nō dixit ue℞. ¶ Si eni solus sanguis eēt humor qui membra nutrit oīa in suis cōplexionibus ⁊ eēntiis similia forent: os aūt carne durius nō existit nisi quia sanguis cui substātia dura melācholica fuit admista ipm nutriuit: neq; cerebrū mollius ē carne nisi quia sanguini qui ipz nutriuit substantia mollis phlegmatica fuit admista. Ipsuz quoq; sanguinem aliis inuenimus admistū humoribus qui ab eo sepantur. ¶ Qum enim extrahitur ⁊ ordinatim ponit alcatim uisu discernitur. quod sepat in ptem que est sicut spuma: ⁊ est cholera rubea. ⁊ ptem que est sicut fex ⁊ res turbida ⁊ est melia: ⁊ ptem que est sicut albumen ouorum ⁊ est phlegma ⁊ ptem aquosam que est aquositas cuius supfluitas in urina euacuatur. Aquositas nanq; non est ex humoribus secūdis. neq; est nisi ex eo quod bibitur ⁊ non nutrit: neq; est necessaria nisi in nutrimenti attenuatōe ⁊ penetratōe. humor nanq; est quod ex eo quod bibitur ⁊ comeditur est nutriens. ¶ Qō aūt dico nutriens uolo intelligi q est in potentia simile corpori. Quod aūt in potentia corporis. s. humani similitudinem habet est corpus cōmistū non simplex. ¶ Et aqua quidem est simplex. ¶ Sunt aūt quidam hominum qui opinantur corporis virtutem sanguinis sequi multitudinem ⁊ ipsius debilitatem sequi eius paucitatem. ¶ Sed non est ita. Quod uero attenditur est dispō eius q̄titatis que de eo corpus ingreditur. ¶ Et sunt quidam q̇ opinantur q qum humores aucti fuerint: aut diminuti. Postq̄ corpa humana fm cōpatōem fuerint qua debent in q̄titate unius ad alterum sanitas erit cōseruata. sed non est ita. humores nanq; preter istud mensuram in q̄titate cōseruatam habere debent nō in cōpatōe alterius humoris immo in se cum custodia mēsuratōis quam hñt in cōpatōe unius ad alterum. ¶ Adhuc quidem remanserūt de rebus humorū qōnes: q̇ nō medicis sed tantum ptinent philosophis. ¶ Ideoq; eas ptermisi.

¶ Capitulum secūdum de qualitate generatōnis humorum.

Nutriens masticatōe aliq̄ hȝ digestionem. Superficies enim oris superficiei stomachi cōtigua
existit: immo est ac si una eēt superficies: ēqȝ in eo v̄
tus digestiua ex ipso. Quūqȝ masticatuȝ tetigerit ali
qua ipm cōuersione pmutabit. ¶ Et in hoc quidē
auxiliatur saliua acquisita p digestionem in qua ca
dit calor īnatus. Ideoqȝ triticum masticatum ī ma
turatōe furūculorū ⁊ exiturarum opatur quod nō
opatur triticum cum aqua tritum: neqȝ illud quod
cum aqua coquitur. ¶ Et dixerūt quidam q̄ signū
ondēs nobis q̄ masticatū iā parū incipit digeri ē q̄
neqȝ primus odor: neqȝ primus sapor in eo inueni
tur. ¶ Deinde postq̄ stomachum ingreditur inte
gra digeritur digestione: non ꝑpter stomachi calo
rem tantum: sed ꝑpter calorem membrorū q̄ ipm
circūdant ⁊ ad extra quideȝ epar: ⁊ a sinistra splē:
splen nanqȝ calefacit non ꝑpter sui substantiam sed
ꝑpter arterias ⁊ uenas multas que in eo sunt: ⁊ ab
anteriori quidem ē zirbum adipinū quod cito su
scipit caloreȝ causa adipis ⁊ ad stomachū reducit: ⁊
superius quidē cor mediante diaphragmate ab eo
calefacto. ¶ Quūqȝ nutriens in primis digeritur fit
sua eēntia in multis aīalium auxilio eius qd̄ ei ad
miscetur de eo quod bibitur: plerūqȝ chilus: ⁊ est
substantia liquida ptisane in spissitudine similis: d̄
inde eius subtile a stomacho ⁊ intestinis attrahitur
⁊ p uias uenarum que mesaraice uocantur impelli
tur que sunt uene subtiles dure omnibus intestinis
cōtinue. Quūqȝ p eas īpellitur ad uenam puenit epa
tis que porta uocatur ⁊ penetrat in epar in diuisiōi
bus ⁊ ramis porte intrātibus ⁊ se minorantibus ⁊
subtiliantibus ad modum capillorū occurrentibus
orificiis diuisionū radicum uene que a gibbo epa
tis ascendit ¶ Et non facit ipsam penetrare in illas
coangustatōes nisi melior cōmistio aque bibite su
pra id quod indiget corpus. Qum ergo in istarum
uenarum uillis diuiditur fit quasi epar totalr̄ tan
gat huius chili totalitatem. ⁊ ꝑpter illud tunc eius
opatō ē uehementior: ⁊ fortior: ⁊ uelotior: ⁊ tūc
coquitur. ¶ In omni aūt decoctōe que est huius
modi est res que est sicut spuma: ⁊ res que est si
cut hypostasis: ⁊ res fortasse erit cum eis aut q̄ ad
adustionē ptinet: si decoctio superflua fuerit: aut res
que non est bene cocta: si decoctō fuerit minor q̄
debet. Spuma aūt est cholera rubea. ⁊ hypostasis
est mľia que ambo sunt naturales. ¶ Adusti uero
subtile est mala cholera rubea: ⁊ eius spissum est
melancholia mala non naturalis: ⁊ quod non bene
coctum est phlegma est. Quod aūt de hoc toto res
colata est que est bene cocta est sanguis. Qui tamē
q̄ diu est in epate subtilior existit q̄ debet ꝑpter
aquosam superfluitatem que ꝑpter rem quam dixi
mus est necessaria. ¶ Istud uero quod est sanguis
qū ab epate separatur ab aquositate superflua illico mū
datur: que necessaria non est nisi ꝑpter causam q̄
dam que iam sublata est. ¶ Extrahitur ergo aquo
sitas a sanguine in uena que ad renes descendit: ⁊
fert secum sanguinem qui ad renes nutriendos sua
q̄titate ⁊ qualitate bonus existit. Nutritqȝ renes
unctuositas huius aquositatis ⁊ sanguineitatis: de
inde aliud quod remanet ad uesicam tendit: ⁊ post
ad uirgam. ¶ Sanguis aūt eēntie bone p uenam
magnam ad gibbositatem epatis ascendentem ua
dit ⁊ tendit per uenas que ab ea ut rami separantur
deinde in gedeguil uenarum postea sedenechi ge
deguil: post in suggentibus segucchi: deinde in ue
nis q̄ sunt sicut uilli capillaribus similes: postea san
guis ab earum orificiis resudando labitur in mem
bra ex pte diuina: ¶ Sanguis ergo causa efficiens
calor est tempatus. ¶ Et causa materialis est qd̄ d̄
nutrientibus est tempatū ⁊ de potibus bonis.
¶ Et formalis causa ipius est decoctō bona. ¶ Et
eius causa finalis est ut nutriat corpus. ¶ Efficiens
uero cholere rubee causa est igneus calor superflu
us ⁊ ꝑprie in epate. ¶ Et eius causa materialis est
quod de nutrientibus est subtile calidū dulce ⁊ un
ctuosum ⁊ acutum. ¶ Et eius causa formalis est d̄
coctōem ad superfluitatem ꝑcedere. ¶ Et eius finalˀ
causa est necessitas ⁊ utilitas quas nominauimus.
¶ Efficiens aūt phlegmatis causa est caliditas atte
nuata. ¶ Et eius materialis causa est quod de nu
trientibus est grossum humidum uiscosum ⁊ frigi
dum. ¶ Et eius causa formalis est decoctōis atte
nuatō. ¶ Et eius finalis causa est necessitas eius
¶ Et utilitas ipsius quas nominauimus
¶ Melancholie aūt hypostasiue quidem causa effi
ciēs est calor tempatus. Sed causa efficiens aduste
est caliditas que ab equalitate est egressa. ¶ Et
eius causa materialis est quod de nutrientibus est
uehementer grossum pauce humiditatis: ⁊ eorum
calidum est fortius illo. ¶ Et causa eius formalis
est fex hypostasiua ſm unum duorum mōrum: uñ
neqȝ labitur neqȝ resoluitur. ¶ Et eius causa finalˀ
est necessitas eius ⁊ iuuamentum ipius quod nomi
nauimus. ¶ Melancholia aūt fit multa: aut prop
ter caliditatem epatis: aut splenis debilitatem: aut
ꝑpter frigoris uehementiam cōgelantis: aut prop
ter cōstrictōis pseuerantiam: aut ꝑpter egritudi
nes que multe ⁊ ꝓlixe fuerūt. quare ꝑpter illd̄ hu
mores facti sunt cineres. ¶ Quūqȝ melancholia mľ
tiplicatur ⁊ inter stomachum ⁊ epar stat: sanguinis
⁊ bonorum humorum generatō cū ea minoratur:
ergo sanguis minuetur. ¶ Debes aūt scire q̄ ge
neratōis humoꝝ cause caliditas ⁊ frigiditas cū aliis
existunt causis. Sed caliditas equalis sanguineȝ ge
nerat. . Et superfluens choleram gignit rubeam. mľ
tūqȝ superflua melancholiam generat ꝑpter superflui
tatem adustionis ¶ Et frigiditas quideȝ phlegma ge
nerat. Et multum superflua generat melancholiam
ꝑpter superfluitatem cōgelatōis. ¶ Debes autem
attendere uirtutes passiuas cum uirtutū actiuaruȝ
equidistantia. Neqȝ oȝ ut sit credulitas q̄ omīs cō
plexio sibi generat simile: ⁊ non sui cōtrariū p acci
dens: licet non sit p eēntiam. ¶ Cōplexioni enim
multotiens accidit ut cōtrariū generet: frigida nāqȝ
cōplexio ⁊ sicca plerūqȝ generat humiditatem ex
traneam: non ꝑpter cōuenientiam: sed ꝑpter di
gestiue debilitatem. Et huiusmōi quidem cōplexi
onem hñs est homo macer: cuius iuncture sunt la
xe: ⁊ est lenis: ⁊ ipse est timorosus: ⁊ frigidus ta
ctu: ⁊ suauis. ⁊ uene anguste: ⁊ similatur huic qd̄
generatur senium de phlegmate: licȝ certa senii cō
plexio frigida sit ⁊ sicca. ¶ Debes aūt scire q̄ sā
guis ⁊ quod cum eo labitur tertiam habȝ in uenis

digestionē: ⁊ qum p membra diuiditur ut unūqđ suum recipiat nutrimentum hʒ digestionem quartam. Supfluitas igitur digestionis prime que est ī stomacho p intestinorū egreditur uiam. ⁊ secunde digestionis que fit in epe supfluitas plurimū cū urina egreditur. Quod aūt de ea remanet ad splenem ⁊ fel tendit. Duaruʒ uero digestionū remanentiuʒ supfluitates p resolutōem que non sentitur: ⁊ p sudorem: ⁊ p sorditiem extrinsecam egrediūtur. Cuius pars est quod p foramina egreditur sensibilia: sicut p nares: ⁊ instrumētum auditus. aut non sensibilia sicut p poros: aut extra naturam sicut p apa ta cū aperiūtur: aut quod nascitur ex additōibus ī corporibus: sicut pili ⁊ ungues. ¶ Debes aūt scīr q̄ si alicuius humores subtiles existunt: corū euacuatio eum debilitat: cui multum nocet in sui fortitudīne: suorum pororum amplitudo ppter qđ resolutōem sequitur debilitas. ⁊ q̄ humores subtiles ad euacuandum ⁊ resoluendū sunt faciles. Qđ aūt ad resoluendum ⁊ euacuandum est facile: spiritui facile associari potest in sua resolutōe: cū eo igit̄ resoluitur. ¶ Et debes scire q̄ quenadmodū hūores isti in suis generatōibus causas hn̄t: sic ⁊ in suis motibus hn̄t causas. ¶ Motus namq; ⁊ res calide sanguinem mouent ⁊ choleram rubeam: ⁊ fortasse mouebunt melancholiam: ⁊ fortem facient eam. ¶ Quies uero phlegma forte reddit ⁊ aliques melancholie spēs: ⁊ etiam ipsemet extimatōes mouēt humores. verbi gr̄a. sanguinem enim mouet res intueri rubeas: qua ppter phibemus illū ex cuius naribus sanguis fluit res splendorem hn̄tes rubeū aspicere. Et hec quidem dicimus de humoribus ⁊ corum generatōibus. ¶ Loqui uero contra ptervos ⁊ deuiantes debent sapientiarū opifices ⁊ non medici.

¶ Capitulum primum doctrine quinte. ad sciendum quid sit membrū ⁊ sue ptes.

Membra aūt sunt corpora que ex prima humorum generantur cōmistione: q̄nadmodum humores sunt corpora que ex prima ciborum generantur cōmistione sicut cibi sunt ex prima cōmistione generati elementorum. ¶ Membrorū aūt alia sunt que sunt simplicia: alia sunt que sunt cōpōita. Et simplicia q̄dem sunt quorum q̄cūq; sensibilem assumpseris ptem in nomie ⁊ diffinitōe erit toti cōicans: sicut caro in suis ptibus: ⁊ os in suis ptibus: ⁊ neruus ī suis ptibus ⁊ his similia. Ideoq; similiū uocantur ptium. ¶ Cōpōita uero sunt illa quorū q̄cūq; accepis ptem in nomine ⁊ diffinitōe toti cōicans non erit sicut manus ⁊ facies. Pars enim faciei non est facies neq; ps manus est manus: ⁊ uocantur membra instrumentalia: eo q̄ sunt aīe instrumenta ad cōplendum motus ⁊ opatōes. ¶ Primū membrorū similium est os: quod durum est creatum: quoniā ipm est corporis fundamentum ⁊ substentaculum motuum. ¶ Post ipm uero est cartilago que osse existit mollior. Ideoq; flecti pōt: sed est omibus aliis mēbris durior: cuius iuuamētū in creatōe fuit ut ossiū cum corporibus mollibus p ipam melior fieret cōtinuatō: ⁊ ut durum cum molli nō absq; medio cōponeretur: duro enim molle lederetur ⁊ p̄cipue in hora pcussionis ⁊ cōstrictōis si non eēt cōpō ordinata: sicut est in osse spatule ⁊ hippocondriorum: ⁊ ī ossibus costarum: ⁊ sicut est epiglotalis cartilago: ⁊ illud quod est sub torace: ⁊ ut p ipam etiam foret melior iuncturarum se adinuicem fricantiū uicinitas: ne sua duritie rūpentur: ⁊ etiam ut quʒ aliquis musculus se extendēdo ad aliqđ puenerit mēbroruʒ in quo os non existat: cui innitatur ⁊ a quo cōfortetur sicut palpebrarū musculi: ut sit ibi sustentaculum cordis eorum ⁊ defensio: ⁊ plerunq; etiam in multis locis est necesse rem aliquaʒ rei alicui inniti que non sit dura in ultimo sicut epigloti.

¶ Postea sunt nerui qui sunt corpora a cerebro orta aut a nucha: alba: ad flectendum mollia: ⁊ ad separandum dura ad hoc creati ut p eos membra sensum habeant ⁊ motum. ¶ Post neruos sunt corde que quidē sunt corpora que ab extremitatibus musculorum oriuntur ⁊ neruis similantur: ⁊ ad membra tendentes mobilia plerunq; sua retractōne retrahunt membra ppter musculi cōtractōnem ⁊ cōgregatōem: ⁊ ppter retrorsum reductōem: ⁊ q̄nʒ relaxant laxamento sui ppterea q̄ musculus dilatatur qum ad suum redit situm: aut supra mensuram quam eius hʒ longitudo: ⁊ supra dispōnem quā hʒ qū in suo naturali existit situ addit: sicut in quibusdam uidemus musculis: qui quidem s̄m plurimuʒ sunt cōpōiti ex neruis qui ad musculum tendūt: ⁊ ab altera pte egrediūtur ⁊ ex corporibus de q̄bus post cordarū relatōem tractabimus. Et hec quideʒ sunt que ligamenta uocantur: que etiam s̄m uisum ⁊ tactum neruosa existunt ⁊ ab ossibus uenientia ad musculum uadūt ⁊ fiunt fila ipa ⁊ nerui in eo: qđ ergo est sup̄ pteʒ musculi uocatur caro: ⁊ qđ ab eo sepatur ⁊ ad iuncturam uadit ⁊ membrū motū colligitur in seipo ⁊ pmutatur: corda. ¶ Post eas aūt sunt ligamenta que p̄diximus que etiam sunt corpa neruo similia quorū quedam sunt que absolute ligamenta uocantur ⁊ quedam sunt que nomine alabacab vel alchaab approprantur. illud uero qđ ad musculum extenditur non uocatur nisi ligamentuʒ Et illud qđ ad musculum non extenditur: sed tātū quod est inter duo extrema ossium iuncture cōtinuat: aut inter alia membra. Et vnam rem aliī firmiter annectit ppter qđ ligamentum uocatur: ⁊ q̄nʒ nomīe alabacab vel alchaab appropriatur. ligamētorū uero nullum sensum hn̄t ne ppter motū multum: ⁊ fricatōem doleret. Iuuamētum aūt ligamēti ex eo quod premissum est ppenditur. ¶ Et post ligamenta sunt arterie: que sunt corpa que a corde nascuntur cōcaua in longitudinem extensa neruosa ⁊ in sui substantia ligamentalia hn̄tia motiones dilatando se ⁊ cōstringendo que ex quietibus discernūt. Que quidē ad hoc fuerunt create ut cor euētetur: ⁊ fumosus vapor ab eo expellatur ⁊ spūs mēbris corporis distribuatur. ¶ Post sunt uene que arteriis similes existunt: sed sunt ab epate. Et sunt quiete. Que quidē fuerūt create ad hoc ut sanguis membris que sunt in corpore ptiatur. ¶ Deinde sunt panniculi qui sunt corpora de filis neruosis non sensu pceptis texta: quorū spissitudo tenuis existit dilatata aliorū corporum supficies coopientia ⁊ cōtinentia ea ppter iuuamēta. ex quibus est ut sumā

coꝝ ĩ sua figuã ⁊ factura custodiãt. Et ex eis ẽ ut ea
ab aliis corporibus suspendant ⁊ eis annectant me
diantibus neruo ⁊ ligamento: que fila facta fuerũt
ex quibus texti fuerũt sicut renes dorso. Et ex eis ẽ
ut membra ſm sui substantiam sensum nõ hñtia p
ip̃os habeant supficiem sui cẽtia sentientem: que
illud quod ei occurrit sentit: ⁊ accñtalr̃ sentit quod
in corpore accidit quod eis ĩuolutum est. Et hec q̇
dem membra sunt sicut pulmo: epar: splen: ⁊ rẽs
hec enim sua substantia nullo mõ sentiũt: sed neq̧
sentit illud quod in eis pcussionem facit nisi qđ de
panniculis sup ea existit. Qñq̧ in eis accidit uentus
aut ap̃a sentitur. Sed uentum sentit panniculus ac
cidentalr̃ ꝑpter extensionem que contingit in ipso
ap̃a uero sentit principium panniculi: ⁊ eius appen
sionem accñtalr̃. idq̧ membrũ ap̃atis grauitate la
xatur. ¶ Postea est caro que est locorũ uacuorum
impletio que in horũ membrorum situ in corpore
existunt ⁊ ip̃orum fortitudo qua sustẽtatur. ¶ In
uno quoq̧ uero membro est uirtus naturalis qua
ei res nutrimẽti cõpletur. ¶ Et hoc quidem est nu
trimẽtum attrahere ⁊ retinere ⁊ assimilare ⁊ unire
⁊ supfluitatem expellere. ¶ Et post hec quidẽ mẽ
bra diuersificantur. sunt enim eorũ quedã q̃ p̃ter
hanc virtutem insup aliam virtutẽ hñt que ab eis
ad aliud ꝓcedit. ⁊ quedam sunt eorum que hoc nõ
hñt: ⁊ alr̃ quedam eorũ sunt que p̃ter hanc uirtutẽ
insup virtutem hñt que eis ab alio influit: ⁊ sũt eo
rũ quedã que nõ. ¶ Qũ ergo cõpõ fiet sequet̃ ꝙ ẽ
mẽbꝝ suscipiẽs ⁊ tribuẽs. ⁊ mẽbꝝ tribuẽs ⁊ ñ susci
piens: ⁊ membrũ suscipiens ⁊ nõ tribuens: ⁊ mem
brũ neq̧ tribuẽs neq̧ suscipiẽs. ¶ De membri aũt
tribuentis ⁊ suscipientis inuentõe non dubitamus
In cerebro nanq̧ ⁊ ep̃e omnes conuenerũt medici
quod vnũqđq̧ eorũ virtutem vite suscipit ⁊ calo
rem naturalem ⁊ spũm a corde ⁊ unũqđq̧ eorum
principiũ habet virtutis quam aliis tribuit. Sed
cerebrũ quidem p̃bet sensum ſm quosdam absolu
te: ⁊ ſm quosdam non absolute: ⁊ epar est princi
piũ nutrimenti ſm quosdam absolute: ⁊ ſm quosđ
non absolute. ¶ De membri aũt suscipientis ⁊ nõ
tribuentis ĩuentõe non dubitamus sicut caro ẽ que
sentiendi virtutem ⁊ uite suscipit: ⁊ nõ est alicuius
virtutis principium: quã alii ullo mõ tribuat.
¶ De aliis uero duabus diuisionis ptibus in una ea
rum medici a magno philosophoꝝ diuersificati sũt
¶ Philosophorũ nanq̧ magnus dixit ꝙ membrũ
tribuens ⁊ non recipiẽs est cor ip̃m enim est omni
um virtutum prima radix ⁊ omnibus aliis mẽbris
suas tribuit virtutes quibus nutriuntur ⁊ viuunt
⁊ quibus cõprehendunt ⁊ quibus mouent. ¶ Me
dici aũt ⁊ quidam primorũ philosophorũ has vir
tutes in membris ptiti sunt: ⁊ nõ dixerũt ꝙ sit mẽ
brum tribuens ⁊ nõ suscipiẽs. ¶ Et philosophi q̇
dem ſmo quĩ subtiliter certificatur est ueracior.
Sed medicorum ſmo in primis quĩ attenditur est
magis manifestus. ¶ Postea in alia diuisionis pte
diuersificati sunt medici inter se ⁊ philosophi inter
se una enim secta dixit: ꝙ ossa ⁊ caro nõ sententia
⁊ eorũ similia nõ pdurãt nisi p virtutes ꝓprias q̃
sũt in eis que ñ ab aliis pricipiis eis influxerũt. Sꝫ
p illas virtutes qum nutrimentum eis transmittit
sibi sufficiunt: ⁊ neq̧ ip̃a alii rei virtutem tribuũt
neq̧ ẽt aliud membrum eis aliam tribuit virtutẽ
¶ Alia uero secta dixit ꝙ virtutes iste nõ sunt eis
ꝓprie: sed ab ep̃e ⁊ corde in generatõis principio
eis influxerũt: ⁊ in eis quiete pmanserũt. ¶ Me
dico tamen nõ attinet ut in sequendo demonstratiã
ꝓcedat argumentatõe. unde de his duabus diuer
sitatibus ad veritatẽ exitus ꝑueniat: neq̧ patet ei
semita ad hoc inq̃tum est medicus. neq̧ hoc ip̃m ĩ
aliqua suarũ pscrutatõnum ⁊ suarum actionũ impe
dit. ¶ Debet aũt scire ⁊ credere in diuersitate pri
ma quod nõ est ei curandum: utrum cor sit princi
pium sentiendi ⁊ motionis cerebro: ⁊ virtutis nu
trientis epati aut nõ sit. Cerebrũ nanq̧ siue p se siũ
post cor habeat: pricipium aĩalium actionũ existit
cõpatõe aliorum membrorũ. ¶ Et epar similiter
actionũ naturaliũ nutrientium principiũ existit alio
rũ membrorũ cõpatõe. Et de alia quidem diuersi
tate debet scire ⁊ credere ꝙ nõ est ei curandũ utrũ
virtus naturalis in tali quale est os in principio ge
neratõis ab ep̃e uenerit: aut eam ꝑ suamet cõple
xione meretur aut nihil sit eorũ. ¶ Sed dꝫ crede
re ꝙ hec uirtus ad ip̃m nõ ꝓfluit nisi ab ep̃e: nam
si inter ea uia clauderetur ⁊ os nutrimentũ aptũ ha
beret eius actio destrueretur quenadmodũ fit ĩ sen
su ⁊ motu: qum neruus qui ꝑuenit a cerebro strin
gitur. virtus uero illa ossi naturalis facta est dum
eius pmanserit cõplexio. ¶ Et tunc quidem expla
nabitur ei diuisionis habitudo. ⁊ videbit membra
principalia que sunt: ⁊ membra principalibus deſ
uientia: ⁊ membra nõ principalia absq̧ ſuitio.
¶ Membra uero principalia sunt membra que priã
rum virtutum que in corpe existũt que ad hoc sũt
necessarie ut singulare aut spẽs pdurẽt pricipia hñt
Secũdũ uero singularis durabilitatem sunt tria pri
cipia. ¶ Cor quidem est principiũ virtutis vite.
⁊ cerebrũ quidem est principiũ virtutis sentiẽdi ⁊
mouendi. ⁊ epar quidẽ est principiũ nutriẽdi. Sed
ſm spẽi durabilitatem sunt principalia hec tria: ⁊
etiam aliud quartum quod spẽi existit ꝓpriũ ⁊ sũt
testiculi qui vni rei sunt necessarii: ⁊ ad rem aliam
iuuatiui. ¶ Necessitas uero est ad spma generãdũ
quod genelogiam cõſuat. Iuuamentum uero ẽ ad
hoc ut cõplementũ forme detur: ⁊ cõplexio mascu
lina ⁊ feminina cõſuet̃: que spẽbus aĩalis accidẽtia
sunt insepabilia: ⁊ nec sunt ex rebus in aĩmalitatis
cẽntiam ingredientibus. ¶ Membrorũ uero deſuiẽ
tium alia sunt que ſuitute deſuiũt p̃paratoria alia
que ſuiunt ſuitute latoria. Et p̃paratoria quidẽ ſui
tus uocatur vtilitas. latoria uero seruitus absolute
uocatur. ¶ Seruitus aũt p̃paratoria est anteq̃ pri
cipale opet̃. ⁊ latoria ſuitus: postq̃ principale opat̃
¶ Cordis uero ſuiens p̃parator ẽ sicut pulmo. ⁊ eius
ſuiens lator est sicut arterie. ¶ Cerebri uero ſui
ens p̃parator est sicut epar. ⁊ alia nutrimenti mem
bra ⁊ custodie spũs. ⁊ lator est sicut nerui. ¶ Ep̃is
uero p̃parator ſuiens est sicut stomachus. ⁊ lator ẽ
sicut vene. ¶ Et testiculorũ quidẽ ſuiẽs p̃parator
sunt sicut membra que anteq̃ ip̃i generant spma.
Sed eorũ ſuiens lator est virga in viris: ⁊ uene q̃
sunt inter eos ⁊ ip̃am: ⁊ in mulieribus similr̃ sunt
uene q̃ spma ad locũ cõceptõnis ĩpellũt ⁊ mulieres
insup hñt matricem p quam spmatis cõplentur uti
litas. ¶ Gal. aũt dixit ꝙ membrorũ alia sunt que

opatõem tantum efficere hñt. alia que iuuamẽtum tantũ. ⁊ alia sunt que opatõem ⁊ iuuamentũ hñt. primum est sicut cor. secũdũ est sicut pulmo. tertium sicut epar. ¶ Dico aũt q̄ p opatõem oȝ intelligi illud quod cum re solũmõ opatõnum in vita singularis ingredientiũ cõpletur: aut in spetiei permanentia sicut cor in generatõe spũs. ¶ Et p iuuamentum oȝ intelligi illud quod p̄paratur ad alterius membri opatõem suscipiendaȝ: ⁊ tunc erit opõ cõpleta ad dandam singulari vitam aut spẽi pmanẽtiam: quenadmodũ pulmo aerem p̄parat. Ipm uero epar fam suam pficit primo digestionẽ. ⁊ digestioni tertie ⁊ quarte apparatũ p̄stat. ergo inq̄ptũ digestionem fam adeo pfectam efficit quoad sanguis ad ipmmet nutriendũ sit bonus actionẽ opatus est. ¶ Et inq̄ptum opatõem efficit que in alia expectata opatõe auxiliatur iuuamẽtum efficit.

¶ Et etiam denuo dicemus q̄ membrorũ alia sunt q̄ generantur ex spmate que sunt similium ptiuȝ mẽbra p̄ter carnem ⁊ adipem. ⁊ alia sunt que ex sanguine generantur sicut adeps ⁊ caro. quod eniȝ est p̄ter hec duo ex duobus generatur spmatibus masculorũ spmate ⁊ spmate mulierũ. ¶ Sed fm smonem eius qui de sapientibus uerificauit: de spmate masculi generatur sicut generatur caseus de coagulo: ⁊ de spmate mulieris generatur sicut caseus generatur de lacte. Et sicut principiũ coagulatõnis est in coagulo: ita principium coagulatõis forme ẽ in spmate viri. ¶ Et sicut principiũ coagulatõis ẽ in lacte: ita principium coagulatõis forme .s. virtutis patientis est in spmate mulieris. Et quenadmodum unũq̄dq̄ȝ duorũ coaguli vȝ ⁊ lactis est ps substantie casei qui fit ex eis: ita unũq̄dq̄ȝ duorum spmatũ est ps substantie embrionis: hoc aũt uerbũ nõ parum immo multũ verbis Gal. est cõtrariuȝ. Sibi nanq̄ȝ videtur q̄ cuiq̄ȝ duorũ spmatũ inest v̄tus coagulatiã ⁊ virtus coagulatõnem suscipiens: ⁊ pp̄ter hoc nõ se phibet quin dicat q̄ virtus coagulatiua in masculis est fortior ⁊ virtus coagulatõem suscipiens est fortior in femis. ¶ Qualr̄ aũt smo in hoc certificetur inuenitur in nostris libris q̄ sunt de sapientiis radicalibus. ¶ Postea uero sanguis qui in tempore mẽstruorũ a muliere sepabatur fit nutrimentum. ¶ Sed alia ps eius est que in similitudinem cõuertitur substantie spmatis ⁊ membrorum que ex eo generantur: ⁊ erit nutrimentuȝ augmentans ipm. Alia ps eius est que nõ nutrimẽtuȝ fit adhuc sed est cõueniens ut coaguletur ad iplenda loca membrorum primorum uacua ⁊ fit caro ⁊ adeps. ¶ Et alia ps eius est supfluitas que nulli harum duarũ rerum est bona ⁊ remanet vsq̄ȝ ad horã ptus quã utpote natã supfluam expellit. Quũq̄ȝ infans pturitur sanguis quem ipsius epar generat huius sanguinis vices supplȝ ⁊ generatur ex eo q̄d ab illo sanguine generabatur. ¶ Et caro quidẽ ex sanguine generatur spisso quem caliditas ⁊ siccitas coagulant. adeps uero ex eius aquositate ⁊ vnctuositate generatur quam fritas coagulat: ideoq̄ȝ ipsam caliditas resolui t. ¶ Membra aũt que ex spermate sunt creata qum solonem cõtinuitatis patiũtur certa cõtinuitate non restaurantur nisi pauca ex eis ⁊ i paucis hitudinibus ⁊ in etate pueritie: sicut ossa ⁊ rami uenarũ parui: nõ enim magni neq̄ȝ arteriarũ ¶ Quũ enim aliqua eorũ pars seiungitur nihil loco eius nascitur. Et hec quidem sunt sicut ossa ⁊ nerui ¶ Illa uero que ex sanguine sunt creata renascunt post perditõem suam ⁊ cõtinuantur tali substantia qualis sunt ipa sicut caro. ¶ Et illud quidem q̄d ẽ creatum ex sanguine in quo adhuc virtus existit spmatis dum nõdum inter ipm ⁊ sperma tempus intercessit nisi paruũ: illud membrum qñ tollitur iteruȝ nasci põt sicut dentes in etate pueritie. ¶ Quũ aũt sanguis ad aliam cõuersus fuerit cõplexionẽ nõ iterum renascetur. ¶ Et dicemus ẽt q̄ membrorũ sentientium mobilium plerũq̄ȝ motus ⁊ sensus silr̄ principium est unus neruus: ⁊ plerũq̄ȝ separantur: ⁊ erit principium cuiusq̄ȝ virtutis neruus. ¶ Et ẽt dicemus q̄ oĩum interiorum que panniculis sunt inuoluta: pãniculus ex vno pãniculorum pectus: aut uentrem cooperientium nascitur. Sed eorum que in pectore sunt panniculorum origo sicut diaphragmatis ⁊ uenarum ⁊ arteriarum ⁊ pulmonis est ex panniculo interiore qui costas tegit ⁊ membrorum quidem ⁊ venarũ que sunt in ventre panniculi oriuntur ex siphac qui interius ventris cooperit musculos. ¶ Omnia quoq̄ȝ membra carnosa sunt aut vilosa sicut caro que est in musculis: aut uilis carẽtia sicut epar. Et nullus quidem motus fit nisi per villos. ¶ Uolũtarius uero motus fit causa villorũ q̄ sunt in musculis. Et nãlis sicut motus matricis ⁊ venarum. ¶ Et cõpõitus sicut motus transglutiẽdi fit villis pprĩis per formam ex situ longitudĩs ⁊ latitudinis ⁊ transuersionis. ¶ Attractioni uero sunt villi qui in longitudinem ptendũtur ⁊ expulsioni villi qui in latitudinem tendũt: cõstringẽtes ⁊ retentorii villi qui ex transuerso uadũt. ¶ Mẽbrorũ aũt que vnam hñt tunicam sicut venarum ⁊ vesice tres villorũ spẽs ad inuicem sunt texte. Et membrorũ que sunt duas habentia tunicas villi q̄ in latitudinem tendũt semper in extrinseca existunt eorum tunica ⁊ alii duo in tunica eorũ intrinseca. ¶ Illi tamen qui in longitudine ptenduntur ad superficiem magis declinãt extrinsecã. Qui talr̄ non creati fuerũt nisi ne attrahendi ⁊ expellendi villi simul existant: immo melius est ut villi attrahendi ⁊ retinendi sunt simul nisi in ĩtestinis nõ enĩ multa indigent retentõe sed attractõe ⁊ expulsione. ¶ Et dicemus etiam q̄ membrorũ neruosorũ corpora a sui substantia aliena cõtinentium. alia sunt que unã hñt tunicam ⁊ alia que duas. Que aũt duabus cõsistunt tunicis nõ talr̄ creata fuerũt nisi pp̄ter iuuamenta multa. ¶ Quorum unũ est multa necessitas mlte custodie fortitudinis sue corporeitatis ne findantur causa fortitudinis motus eius quod cõtinet in eis sicut arterie. ¶ Secũdum est multa necessitas multe custodie in re corporis quod in eis est reconditum ne resoluatur ⁊ egrediatur. ¶ Resolutõis uero timor pueniṫ causa sue raritatis si vnam haberẽt tunicam. ¶ Et exitus timor ẽ ideo q̄ pp̄ter hoc etiam ad scindendum eẽnt apte ⁊ hoc quidẽ corpus q̄d in eis est reconditum est sicut spũs ⁊ sanguis qui in arteriis sunt recõditi in quorũ custodia ualde est studenduȝ ⁊ de quibus timetur ne p nihilo recedant. ¶ Spũs quidem pp̄ter resolutõnem

⁊ sanguis quidem ꝓpter fissuram. Ex hoc naꝫ maximum timetur malum. ¶ Tertium est quoniam quum alicui membro fuerit necessarium ut sit ipsius attractio ⁊ expulsio motu vehementi factum ē unicuiqꝫ earum singulariter instrumentū sine pmistione ⁊ hoc est sicut stomachus ⁊ intestina. ¶ Quartū est quoniā quū voluntas fuerit ut unaq̄qꝫ membri tunica operatōi q̄ est ei ꝓpria sit p̄parata: ⁊ unaq̄ꝫ duarū opatōnum acciderit ꝓpter cōplexionem ab alterius opatōis cōplexione diuersam fuit melius ī ter eas diuidere: sicut stomachus in quo fuit uoluntas sentiendi virtutem eē: quod quidem non fit nisi in membro neruoso ⁊ digerendi quod similiter nō fit nisi p membrū carnosum. ¶ Unicuiqꝫ igitur harum duarum rerum tunicam posuerūt p se tunicam neruosam virtuti sentiendi ⁊ tunicam carnosā digestioni. Et natura quidem intrinsecam tunicam fecit neruosam ⁊ extrinsecam carnosam. ¶ Potest naqꝫ digerentis opo ad id quod digestum est in potentia sine occursu puenire. Sentiens uero id q̄d sentitur nō potest sentire nisi obuiando ei sensu vꝫ tactus. ¶ Et dicemus etiam q̄ sunt quedam membra quorū cōplexio sanguini est ꝓpinqua nō: ergo indiget sanguis in eorum nutrimēto multotiēs conuerti sicut carnis: quapꝓpter in eam neqꝫ foramina facta fuerunt neqꝫ ventriculi in quibus aliq̄nto tpe nutrimentum quod ei digeritur īmoretur: ⁊ deinde caro ex eo nutriatur: immo illico quum ei nutrimentum occurrit in ipsam cōuertitur. Et sunt ex membris quedam quorū cōplexio a sanguinis complexione ualde est remota. ¶ Ideoqꝫ quum necesse fuerit sanguinem ea nutrire oportebit ut in similitudinem substantie eorū multis cōuersionibus ordinatim cōuertatur sicut os. ¶ Quapꝓpter in creatōe ante vnum positum fuit foramē quod eorū nutrimento tanto cōtineat tpe q̄nto illud in eius similitudinem cōuertatur sicut in osse cruris ⁊ adiutorij aut foramina multa in ipsis diuisa sicut in osse mandibule inferioris. ¶ Et membris quidem que sic sunt necesse est ut nutrimēto ampliori q̄ eis tūc sit necesse repleantur: ut paulatim ⁊ paulatim ꝓcedat illud in sui similitudinem cōuertendo. ¶ Mēbra aūt fortia supfluitates suas ad membra debilia sibi uicina expellūt sicut cor ad ascellas: ⁊ cerebrum ad loca que sunt post auriculas ⁊ epar ad inguina.

¶ Capitulū primum summe prime doctrine quinte ⁊ est s̄mo uniuersalis de ossibus ⁊ iuncturis.

Dicemus q̄ ossiū que sunt in corpore: alia sunt que sunt sicut fundamētū quoniā sup ea est corpus fabricatum sicut spondiles dorsi. Spondiles nanqꝫ ille corporis sunt fūdamētum sup quas ipsum fabricatū est quenadmodū nauis sup lignum fabricatur q̄d in ea primū ponit. ¶ Et alia sunt que sunt in corpore sicut clipeus ad tuēdum sicut os cranei. Et alia sunt que sūt sicut arma quibus bellatores impediētes repellūtur sicut ossa q̄ uocantur simenia ⁊ sunt ossa que sūt sup spōdiles dorsi sicut spine. Et alia sunt quibus iuncturarū uacuitates replentur. sicut ossa sisamia que inter ossa digitorū existunt. Et sunt alia que sunt ad corpora suspēdenda que suspensione īdigent sicut os laude assimilatum quod est musculi gutturis lingue ⁊ aliorum suspensorium. ¶ Omnia aūt ossa corporis sustentaculum sunt ⁊ erectio. Et ossa quidē que ad sustentandum tantum sunt. aut defendendum ⁊ ad membra mouēda necessaria nō existūt solida facta fuerūt. lꝫ sint in eis vacuitates ⁊ foramīa pua ⁊ pori qui fuerūt necesse in eis esse. Eorum uero q̄ ꝓpter motum etiam necessaria fuerūt in quātite cōcauitatis augmentum factum fuit ⁊ ipsorum concauitas in medio eorum pōita fuit ⁊ vna: ne corpus eius receptaculis nutrimenti puis ⁊ sepatis indigeret quoniam lapsum inde fieret immo durum factum est eius corpus ⁊ ipsius nutrimentum quod ē medulla in eius interiore est aggregatum: iuuamētum igitur additōis cōcauitatis intrinsece est ut sit leuē. ¶ Et iuuamentum vnitatis cōcauitatis intrīsece est ut sit corpus ipsius durius. Et duritiei sui corporis iuuamentū est ne in hora fortissimorū motuum rūpatur. Et iuuamentū medulle que est ī eo est ut nutriat ipm sicut ante declarauimus: ⁊ ut ipꝫ semp mollificet ne frangatur: ideo q̄ motus ipsum exiccat ⁊ ut sit ventrem hñs ⁊ forte ⁊ solidum.

¶ Cōcauitas vero est minor quum firmitudo magis ē necessaria. Et est maior quum plus necessaria est leuitas. ¶ Ossa aūt porosa facta fuerūt sicci nutrimenti quod nominauimus causa: ⁊ ꝓpter additionē necessitatis: causa rei alicuius que necesse est ut in ea penetret sicut odor qui cum aere attrahitur in osse collatorio simili: ⁊ cerebri supfluitates que p ipm expellūtur. ¶ Omnia vero ossa uicina sunt ⁊ cōiūcta neqꝫ inter aliquod os ⁊ os quod ipm sequit̄ magnum existit spatiū. ¶ Inter aliqua tamen eorum inuenitur spatiū puū quod cartilaginosa īplent laguabic aut cartilaginibus similia que ꝓpter iuuamētum creata fuerunt ꝓpter quod ⁊ cartilagines.

¶ Et vbi quidem de iuuamēto illo nō est curandum iunctura inter ea sine laguabicata facta fuit sicut in mandibula inferiori. ¶ Uicinitates vero que inter ossa existunt multis sunt modis. Sūt enim ossa quorum vicinitas est vicinitas iuncture laxe. Et sunt alia quorū vicinitas est vicinitas iuncture nō laxe nꝫ multū stricte: ⁊ sūt alia quoꝝ vicītas iūctur̄ multū stricte est vicinitas fixe aut almodrusu: aut mulsabac. Et iunctura quidem laxa est cuius vnū ossiū suorū suis motibus facile potest moueri ita q̄ os ñ moueatur sicut est iunctura rasete cū asseid. ¶ Et iunctura dura nō valde stricta est illa cuius vnius ossium motus p se nō est facilis neqꝫ est nisi quiddā modicū sicut iunctura que est inter rasetam ⁊ pectinem: aut iunctura que inter duo ossa pectinis. Iunctura uero valde stricta est illa cuius nullum ossiuꝫ ullo modo moueri pōt sicut iunctura toracis. Et fixa quidem est cuius vnum ossiū hꝫ additamentum ⁊ aliud hꝫ foramen in quo figitur illud additamētū fixione in qua nō mouetur sicut dentes in suis originibus ⁊ almodrus quidē est cuius vnūq̄dqꝫ ossiū hꝫ vacuitates ⁊ dentes sicut serra: ⁊ dentes vnius taliter sunt preparati q̄ alterius ossis vacuitates ingrediuntur quenadmodū erarij eris tabulas cōponūt: ⁊ hec quideꝫ iunctura uocatur seren sceu adorez: sicut sunt iuncture ossiū cranei. ¶ Et mulsabac quidem alia est que in longitudine est cōnexa sicut iunctura que est inter duo ossa asseid: alia est que i

latitudine cõtinuatur sicut iũcture spõdiliũ iferio ꝛ ex spondilibus dorsi. Earum enim que supius sũt iũcture nõ valde sunt stricte.

¶ Capitulum secundum de anatomia cranei.

Omniũ quidem ossium cranei iuuamẽtuʒ est ꝙ sunt ut clipeus cerebri ipsum cooperientia ⁊ ab omnibus malis defendẽtia ¶ Juuamentũ uero quod multa creata fuerũt: ⁊ ñ fuit unũ tantũ os in duas ptitur summas. quaꝛ una cõsideratur ẜm res que sunt in cõpatõe ipius ossis ⁊ alia cõsideratur in cõpatõe eius quod ipm os colligit. ¶ Prima uero summa in duo diuiditur iuuamenta. vnum est ꝙ si craneo impedimẽtuʒ in vna sui pte euenerit fracture aut putrefactõnis nõ erit toti craneo cõis quenadmodũ eẽt si unuʒ foret os. secũdũ est ne in ptibus vnius ossis diuersitas in duritie ⁊ mollitie ⁊ raritate ⁊ spissitudine ⁊ subtilitate ⁊ grossitie hẽatur. ¶ Et hec quidem diuersitas est necessaria ꝓpter intentõem quam in ꝓximo dicturi sumus. ¶ Summe uero secũde iuuamẽta sũt que per adoreʒ cõplentur. ¶ Quorũ quedam sũt q̃ sunt in cõpatõe ipius cerebri: uapores enĩ grossi qui ab eo resoluti egredi nõ ualerẽt si eẽt unũ os: egrediendi aũt hñt uiam in adoreʒ que ab eo separantur ut cerebrũ ꝓpter resolutõeʒ mundificetur. Et aliud est in cõpatõe eius quod de uillis neruoꝛ a cerebro egreditur qui ꝑ membra capitis uadunt ut uiam habeant. ¶ Et sunt alia duo iuuamẽta cõmunia inter ossa ⁊ inter alias duas res: vnum est ĩ cõpatõe venarũ ⁊ arteriarũ q̃ interius ingrediunt̃ in capite ut uiam hẽant. Et aliud est in cõpatõe dure matris spisse ⁊ grauis ut alique eius ptes cũ adoreʒ teneantur ⁊ a cerebro eleuẽtur ne ei grauamen inferant. ¶ Et huius quideʒ naturalis figura ossis est ut sit rotũdum ꝓpter duas res ⁊ duo iuuamẽta vnum est ꝓpter cõpatõem ad interius: figura naʒ rotũda est maioris dimensionis ea quaʒ recte linee cõphendũt figure: qum earũ cõprehensiones equales fuerĩt: ⁊ aliud est in cõpatõe ad exterius: quoniam figura rotunda ꝓpter ipulsiones non patitur quenadmodũ angulos hñtes patiũtur. Et ipm quidem lʒ sit rotundum in longitudine tamen factum est quoniam origines neruorũ a cerebro in longitudinem sunt posite: ⁊ sic oʒ ut nõ coangustẽtur.

¶ Et duas hʒ eminentias ante ⁊ retro ut neruos defẽdat qui descendũt ad frontem ⁊ ad nucham. Et hec quidem figura tres ueras hʒ adoreʒ ⁊ duas hʒ mẽdosas. Et in primis vna adoreʒ fronti est cõicans arcualis hoc mõ. C. ⁊ uocatur coronalis. ¶ Et alia adheret adoreʒ que directe transiens in longitudinem diuidit caput in duo media ⁊ ꝑ se considerata uocatur sagittalis ⁊ in q̃tum est cõtigua coronali: uocatur nerualis. Et huiusmõi quidem figura arcui similatur in cuius medio linea recta sicut ppendicularis est erecta que est hoc mõ. ¶ Et adoreʒ tertia inter occiput ⁊ basim ipius cõis existit cuius puncto cũ ipsa sit ẜm figuram anguli extremitas sagittal' cõtinuatur ⁊ uocatur adoreʒ laude eo ꝙ laude littere grece similis existat que est ita. ¶ Quiqʒ duabus adoreʒ quas prius nominauimus cõiungit sit figura talis. ¶ Due uero adoreʒ mendose ẜm capitis longitudinem sunt ꝓtense utriqʒ equidistantes sagittali que ꝓfunditate integra in ossibus non ꝓfundantur. ¶ Et he due corticales uocantur.

¶ Nõ naturalis aũt capitis figure sunt tres: una ẽ ut anterior eminentia minuat: ⁊ ꝓpterea de adoreʒ amittatur adoreʒ coronalis. ¶ Et alia est ut posterior minuatur eminentia ⁊ ad hoc de adoreʒ pdat̃ adoreʒ laude. Et tertia est ut utreqʒ pdantur eminentie ⁊ fiet caput ut spera longitudinem ⁊ latitudinem hñs equales: de hac quidem figura summus medicorum Gal'. dixit ꝙ ꝓpterea ꝙ dimensiones in ea sunt equales oportuit ẜm equalitateʒ ut dimẽsiones adoreʒ eẽnt equales sed diuisiones adoreʒ ĩ primis erant tres in longitudine ⁊ due in latitudĩe ¶ Erit itaqʒ in hac adoreʒ una in longitudine ⁊ similr̃ adoreʒ una in latitudine. ¶ Et erit adoreʒ q̇dẽ latitudinalis in medio latitudinis ab aure ad aurẽ sicut lõgitudinalis adoreʒ. in medio longitudinis: dixit etiam summus medicorũ Gal'. ipossibile est caput aliam figuram quartam non naturalem habere. s. ita ut sit longitudo minor latitudine: nisi de uentriculis cerebri aut de ipius corpore aliquid minueretur: quod quidem uite ẽ cõtrarium ⁊ cõpõis ꝓhibens bonitatem. ¶ Et hic quidem primi medicorũ hip. dca' cõcessit qui dixit capitis figuras quattuor tantũ existere.

¶ Capitulũ tertiũ de anatomia eius q̃d ẽ sub craneo.

Caput post hoc quiqʒ hʒ ossa. quoꝛ quattuor sunt ut parietes. ⁊ unuʒ est sicut basis. ibi aũt parietes cum eo facti sunt duriores eo ꝙ casus ⁊ ꝑcussiones ad eos ẜm plurimũ tendũt ⁊ quia necesse fuit ut craneum eẽt rarum factuʒ est meditulium similr̃ rarũ ꝓpter duas res: vna ẽ ut vapores inde egrediantur qui r̃soluũtur. ¶ Et altera ne grauamen cerebro inferat. Et d̃ parietibus quidem posterior durior factus est eo ꝙ a sensus custodia est remotus. ¶ Paries primus est os frontis cuius superior terminus est adoreʒ coronal' ⁊ inferior adoreʒ que ab vna extremitate coronal' ꝓueniens transit sup oculos apud supcilia ⁊ cõtinuatur eius finis alii extremitati coronalis. Alij vero duo parietes qui a dextra sunt ⁊ a sinistra sunt ossa in quibus sunt aures ⁊ uocantur petrosa ꝓpter sui duritiem. ¶ Quorũ vnũq̃dqʒ terminatur supius ad adoreʒ coronalis ⁊ inferius ad adoreʒ que ꝓuenit a sumitate adoreʒ laude ⁊ ꝓtenditur usqʒ ad coronalem ⁊ ab interiori ps coronalis ⁊ posterius ps adoreʒ laude. Quartum vero parietem terminat superius adoreʒ laude ⁊ inferius adoreʒ que ẽ cõis iter caput ⁊ paxillũ ⁊ iungit iter duo extrẽa laude. Basis aũt cerebri est os quod oĩa alia sustinet ossa ⁊ uocatur basillare: quod quidem duꝝ ꝓpter duo iuuamẽta fuit creatũ. vnũ est ꝙ durities ad portandum iuuat. Et aliud ꝙ durum minus suscipit putrefactõem supfluitatum: ⁊ hoc quidẽ os sub supfluitatibus que sup ipm semp descendũt positũ est: ideoqʒ fuit melius ipm eẽ durum. ¶ In vnaquaqʒ ꝓpterea duorum temporum pte sunt duo ossa dura que cooperiunt neruum qui transit in tempore. Quorũ situs est ẜm longitudinem tpis ex transuerso ⁊ uocantur hec duo ossa paris.

¶ Capitulum quartum de anatomia ossium mandibularum ⁊ aurium.

Ossium quidē mandibule ⁊ tpis numeruꝫ
declarabimus adoreꝫ mandibule declarā
do. Et dicemus ꝙ superiorem mandibu
lam terminat superius adoreꝫ cōis inter eam ⁊ frō
tem transiens sub supciliis a tempore ad tempus.
¶ Et inferius terminant eam dentium origines.
Et a duabus ptibus adoreꝫ que a pte auris uenit cō
munis inter eam ⁊ os basillare quod est retro post
dentes. ¶ Deinde alia extremitas que est eius fi
nis vꝫ quia eminendo ad domesticam parūp decli
nat. Et ē adoreꝫ que diuidit inter hec ⁊ adoreꝫ quā
nominauimus que est illa que in longitudine super
palatum secat. ¶ Isti quidem eius sunt termini.
Adoreꝫ uero terminos eius ingredientiū quedam
est que secat in longitudine quod in palato est sup̄
mum: ⁊ alia adoreꝫ est que incipit inter duo supci
lia ⁊ uadit ad oppōitum que est inter duos dentes
duales ⁊ est adoreꝫ que in principio incipit huius
adoreꝫ ⁊ descendendo declinat ab ea ad oppōnem
que est inter quadruplū ⁊ caninum a dextra: ⁊ alia
qualis illa a sinistra. Et ex his quidem tribus ado
reꝫ. s. media ⁊ duabus extremis ⁊ inter oppōnes
originum dentiū p̄dcōrū fiunt duo ossa triangula.
¶ Sed triangulorū bases nō sunt apud dentiū ori
gines sed añ hoc fit in medio adoreꝫ secās circa ba
siꝫ narium. tres enim adoreꝫ hanc secantem ī locis
p̄dcis transeunt ⁊ fiunt sub duobus triangulis duo
ossa: quorū ambo horū triangulorū ⁊ origines dē
tium cōtinēt bases ⁊ duas ptes adoreꝫ extremarū.
Et unuꝫ os sepat ab alio illud qđ de media adoreꝫ
descendit. ¶ In vnoquoqꝫ ergo illorū duorū ossi
um sunt duo anguli recti apud hanc adoreꝫ secan-
tem ⁊ acutus eius apud duos caninos: ⁊ expansus
eius apud nares. Et de adoreꝫ mandibule superio
ris est adoreꝫ quedam que descendit ab adoreꝫ cō
muni superiori ⁊ ad ptem dirigitur oculi: ⁊ qū p
uenit ad orbitam in tres sepatur ramos: quorum
vnus p̄greditur sub adoreꝫ que cum fronte est cō
munis ⁊ sup oculi orbitaꝫ donec supcilio cōtinuet.
¶ Et alia adoreꝫ est sub ea ⁊ similiter continuatur
p̄ter ꝙ orbitam nō igreditur. Et alia adoreꝫ ter-
tia similiter cōtinuatur postꝗ̄ orbitaꝫ ingreditur.
Et ꝗcquid de illis inferius existit in cōpatōne ado-
reꝫ que ē sub supciliis longius ē loco ꝗ̄ illud quod
superius tangit: os uero quod adoreꝫ prima tri-
um sepat est maius. ¶ Et post illud quod separat
secūda. ¶ Nasi aūt iuuamēta manifesta sunt q̄ sunt
tria. vnum est quoniam cum foramīe quod est in
eo in odoratōe iuuat donec plus aeris in eo cōtine
atur: ⁊ etiam tempetur prius ꝗ̄ in cerebrū pene-
tret. Iꝫ enim plurimū aeris qui attrahitur ad pul-
monem uadat: magna tamen eius ps ad cerebrum
etiam tendit. ¶ Et cum aeris etiam attractōe quꝫ
quis odorare uult multus in uno loco aer coraꝫ in
strumento odoratus adiungitur: ut fit apprehensi
or plus ⁊ copiosior. ¶ In vno igit iuuamēto sunt
hec tria iuuamēta. ¶ Secūdū aūt est qđ ad litteras
iuuat distinguendas: ⁊ ut earū exitus sit facilis in i
cisione: ⁊ ne totus aer apud locum cui litterarum
accidit incisio cōprimatur sed fm mensurā. Et hec
duo iuuamēta in vno cōsistūt iuuamēto. ¶ Et tan
tum est qđ facit nasus in mensuratōe aeris harum
litterarum ꝗ̄tum illud qđ facit foramen pforatum
absolute post fistulam qđ nihil obturat. ¶ Tertiū
uero est ut superfluitates a cerebro egredientes te
gmentuꝫ ⁊ defensionem a uisibus habeant ⁊ etiam
est instrumētum iuuatiuum ad ipas excutiendas cū
exuflatōe. ¶ Et ossium quidem nasi cōpō ex duo
bus est ossibus ad modum duorū triangulorū: quo
rū duo anguli superius cōcurrūt ⁊ bases apud vnū
angulum se cōtingunt ⁊ in duos sepantur angulos.
Et unūqđqꝫ duorum ossium vnicuiqꝫ duarū ado-
reꝫ supponitur extremarū quas nominauimus. Et
super duas eorū inferiores extremitates sunt due
cartilagines molles. Et inter eas fm longitudinem
adoreꝫ medialis est cartilago cuius superior ps infe
riore est durior que tota aliis duabus cartilagibus
durior existit. huius uero medie cartilaginis iuua
mentuꝫ est ut nasus in duas partiatur nares. ideo
ut qum a cerebro supfluitas descendit fm plurimū
ad vnam earum declinet ⁊ non totam attrahendi
aerem viam obturet: que a cerebro aerem defert
qui qđ ibi de spū existit euentat. ¶ Duaruꝫ uero
cartilaginū extremarum iuuamentū tres res existūt
vna est iuuamētum omnibus cartilaginibus que su
per omnes ossium existunt extremitates cōe: quod
iam executi sumus. Et secūda est ut expandantur ⁊
dilatentur si necesse fuerit aerem supflue attrahere
aut expellere. Et tertia est ut ad uaporem excutien
dum cum suo motu ⁊ quatione ⁊ tremore iuuꝫ qū
exuflauerit. ¶ Et duo quidem nariū ossa facta fue
rūt minuta ⁊ leuia: quoniaꝫ leuitas magis ē hic ne
cessaria ꝗ̄ firmitudo ⁊ p̄cipue quia a mēbrorū cōti
nuitate sunt sepata que nocumenta sunt recipientia
⁊ sunt posita cum custodia sensus. ¶ Ossium uero
mandibule inferioris forma ⁊ iuuamētū scita sunt.
Ex duobus naqꝫ cōsistit ossibus que stricta sub mē
to cōnectit iunctura. Et in sumitate cuiusqꝫ duoruꝫ
aliorum extremorū eorum secando facta est serra-
tura curua: q̄ cū additamēto ei ingeniose p̄pato cō-
ponitur: quod ex osse nascitur quod ad eam puenit
quarū vnaqueqꝫ ligamētis fuit ligata.

¶ Capitulum quintum de anatomia dentium.

Dentes quidem sunt. xxxij. est tamen qum
cōtingit quosdam homines nō habere ne
guegidij qui sunt quattuor extremi: ⁊ tūc
nō erūt nisi. xxviij. ¶ Eorum uero duo sunt dua
les: ⁊ duo quadrupli superius: ⁊ totidem inferius
ad incidendum: ⁊ duo canini superius ⁊ duo inferi
us ad frangendum: ⁊ molares ad molēdū ab utra
qꝫ superiores ⁊ inferiores quattuor aut quinqꝫ. Et
huius totius sūma est aut. xxxij. aut. xxviij. quat-
tuor duales. ⁊ quattuor quadrupli. ⁊ quattuor ca-
nini. ⁊ octo molares. ⁊ quattuor neguegid. ¶ Et ne
guegid quidem secūdum plurimū nascuntur in me
dio temporis augmenti. Et hoc quidē est post sper
matis emissionem ⁊ ante cōsistentiam: quoniā con
sistentia est circa. xxx. annos. Ideoqꝫ dētes isti sen
sus uocantur. ¶ Et dentes etiam habent radices ⁊
capita acuta que in foramibus figuntur ossium dua
rum mandibularum in quibus cōsistunt. Et super
marginem cuiusqꝫ foramīs additamentū magnum
rotūdum oritur quod dentem circundat ⁊ stringit
ut eius fortiora sint ligamēta. ¶ Unusquisqꝫ uero
dentium p̄ter molares vnū hꝫ caput. Sꝫ molariū

in inferiori mandibula fixorū quiſq; ad minus duo
habet capita: ⁊ eſt etiam q̄um hꝫ plura ⁊ p̄cipue ne
gūegidij qui quattuor hn̄t capita. Sed fixorū ī ma
dibula ſuperiori quiſq; ad minus tria hn̄t capita ⁊
fortaſſe plura ⁊ ꝓprie neguegidij qui plura hn̄t ca-
pita. ¶ Capita uero molariū mlt̄a facta ſūt quonia
ſunt magni: ⁊ quoniam eorum opatō eſt maior.
Et ſuperioribus quidem additamēta ſunt eo ꝙ ſūt
ſuſpenſa: ⁊ ꝙ grauitas facit eos ad oppōnem partis
ſuorum capitum declinare. Inferiorū uero ponde
roſitas infixioni eorū nō exiſtit cōtraria. ¶ Nullū
p̄terea oſſium ullo mō ſentit preter dentes. Gal.
enim dixit ꝙ experimentum nobis demonſtrauit
eos ſenſum habere de quo natura ſollicita fuit ⁊ fe
cit ipm̄ cum virtute que a cerebro prouenit. Id-
circo ut ipi etiam inter calidum ⁊ frigidum diſcer-
nant.

¶ Capitulum ſextum de iuuamento dorſi.

Dorſum ꝓpter quattuor iuuamēta fuit cre
atum. ¶ Unum eſt ut ſit nuche ſemita q̄
in pmanentia aialis eſt neceſſaria ꝓpter il
lud quod in ſuo loco de nuche iuuamēto clare nar
rabimus. Nunc aūt ſummam aggregataꝫ de eo re
ferēus. Et hoc eſt ꝙ ſi nerui omnes a cerebro na-
ſcerentur eēt neceſſariū caput multo maius eē q̄ ſit
⁊ ſic grauaret ſupra totum corpus. ¶ Neruo quo
q; eēt neceſſarium grande ptranſire ſpatium ⁊ lon-
gum donec ad extremorū ſinem pueniret: ⁊ eēt no
cumētis expōitum ⁊ ad incidendum. ⁊ eius quideꝫ
longitudo ipius debilitaret fortitudinem; ad attra
hendum membra grauia ad iporū principia. Ideo
q; deus cuius nomen ſit benedictuꝫ miſericorditer
egit faciens ptem cerebri que eſt nucha ad inferio
ra corporis icedere: ſicut canales a fonte quatenus
ex ea neruorū diuiſiones a duobus ſuis lateribus ⁊
eius extremo ſm̄ eius oppōem ⁊ vicinitatem cum
membris egrediantur. poſtea factum eſt dorſū ſe-
mita eius ⁊ cuſtodia. ¶ Et ſecūdum quidē ē q uo-
niam dorſum eſt cuſtodia ⁊ clipeus membrorū no
bilium que ſunt pōita coram ipſo. Ideoq; in crea-
tione facte fuerūt ei ſpine ⁊ ſimenia. ¶ Et tertia ō
cauſa ꝙ dorſum creatum fuit ut ſit alioruꝫ oſſium
principium: ſicut lignū quod in exordio nauis pri
mo ponitur cui alia ligna infiguntur ſecūdo: ⁊ anne
ctuntur. Ideoq; dorſum durum creatum fuit.
¶ Et quartum eſt ut poſſit homo ſtare: ⁊ ad multas
ſe mouere ptes. Ideoq; dorſum ō ſpondilibus or
dinatis factum eſt non de oſſe vno neq; de oſſibus
magnis. Juncture quoq; inter ſpondiles facte ſunt
non laxe: quoniam ſtandi potentiam debilitarent:
neq; valde ſtricte: quoniam ꝓhiberent inclinare.

¶ Capitulum ſeptimum de anatomia ſpondilium.

Spondilis eſt os in cuius medio eſt foramē
per quod nucha tranſit. Et eſt q̄um ſpon
dilis quattuor hꝫ additamēta a dextra ⁊ a
ſiniſtra ⁊ a duobus lateribus foraminis. Et ea qui
dem que ſurſum tendunt ſurſuꝫ aſpicientia dicunt̄.
Et que ſunt inferius tendentia inferius aſpicientia ⁊
inuerſa. Et eſt etiā q̄um additamenta ſunt ſex quat
tuor ab una pte ⁊ duo ab alia. Et eſt quꝫ ſunt octo.
¶ In his uero additamētis exiſtit iuuamētum ut p
ea cōtinuitas que eſt inter ſpondiles cōtinuitate iū
cturali ordinetur cum cōcauitatibus in quibuſdam
earum ⁊ capitibus bucellis ſimilibus in quibuſdaꝫ.
¶ Sunt p̄terea ex ſpondilibus que alia hn̄t addita
menta non ꝓpter hoc iuuamentum ſed ꝓpter deſē
ſionem ⁊ clipeum ⁊ repulſionem eius quod pcutit
⁊ ſup ea texuntur horuꝫ additamentorū ligamēta.
Et ſunt oſſa ampla ⁊ dura ſm̄ ſpondilium longitu-
dinem poſita. ¶ Que aūt ex eis retro poſita fue-
runt ſpine uocantur ⁊ ſimenia. ¶ Et que ex eis a
dextris ⁊ a ſiniſtris ſunt pōita uocant̄ ale. Ipſa ve
ro ſunt ad defendendum illud quod in longitudine
corporis ex neruis ⁊ uenis ⁊ muſculis ꝓfundius q̄
ipa ingreditur. ¶ Et quedam ex alis que ad pteꝫ
coſtarum tendūt: aliud ꝓprium hn̄t iuuamentum.
Quod quidem eſt ut in eis ereentur vacuitateſ qui
bus capita coſtarum gibboſa mirabiliter ligentur.
¶ In vnaquaq; enim ala ex eis ſunt due vacuita-
tes: ⁊ in vnaquaq; coſta ſūt duo additamēta gibbo
ſa. ¶ Sunt preterea ex alis que duo hn̄t capita: ⁊
ale duplici ſimilantur. Et hoc quidem in ſpondili-
bus exiſtit colli cuius iuuamētū nūc nomiabimus.
¶ Spondiles quoq; p̄ter foramen medium alia ha
bent foramina: ꝓpter illud quod ab eis egreditur
de neruis ⁊ quod in eis igreditur de uenis.
¶ Quedam aūt illorum foraminū ſunt que cōplētur
in vna vnius ſpondilis eminentia: ⁊ ſunt quedam
eorū que cōplentur inter duas ſpondiles cōiter. Et
locus earū eſt cōis terminus qui inter eas exiſtit.
Et plerūq; ē qū iſtō a duabus ptibus. ſ. ſuperius ⁊
inferius exiſtit. Et plerūq; eſt in vna pte. Et eſt ēt
q̄um in vnaquaq; ſpondili eſt ſemicirculus. Et eſt
q̄um in vna earum eſt maior ⁊ in altera minor. Et
hec quidem foramīa a duobus lateribus ſpondilis
pōita fuerūt ⁊ nō retro ꝓpter deſēſionis defectum
illic eius quod egreditur ⁊ qō ingreditur ⁊ quia p
cuſſionibus eēt expōitum. Neq; fuerūt pōita ante-
rius: quia in locis eſſent ad que corpus ſua naturali
ponderoſitate ⁊ ſuis etiam voluntariis motibus ō
clinat. iōq; motus debilitarentur. Et non fuit poſ
ſibile ut eēnt ſtricti ligamenti: ut anterius egrede-
rentur ⁊ poſtea retro redirēt fuit impoſſibile: quo
niam declinatio etiam eēt ſup neruorū egreſſiones
que eis faceret coanguſtatōem ⁊ nocumentum.
¶ His aūt additamentis que ꝓ deſenſione exiſtūt ſup
pōita fuerūt ligamenta ⁊ nerui: ⁊ leuia facta fuerūt
⁊ lubrica ne tactu carni inferant nocumentū. ¶ Ad
ditamentorū quoq; cōiuncturaliū de natura ē hec.
Sunt enī ad inuicem fortiter ligata ligamento ve-
hementi undiq;. verūtamen ligatura anterius eſt
plus ſtricta ⁊ poſterius plus laxa. quoniam ante-
rius curuari ⁊ cōflecti eſt magis neceſſarium q̄ po
ſterius flecti ⁊ curuari. Et ꝓpterea ꝙ ligamenta q̄
ſunt poſterius facta fuerunt laxa impleta fuerūt ſpa
tia que ibi ꝓculdubio fiunt humoribus uiſcoſis.
¶ Spondilium aūt dorſi quedam ſunt q̄ valde bene
ligantur cum athachib ac ſi eēnt unuꝫ os creatuꝫ ad
fixionem ⁊ quietem: ⁊ quedam ſunt que ſunt laxa
ac ſi eēnt oſſa mlt̄a creata ꝓpter motū.

¶ Capitulū octauum de iuuamento colli ⁊ anatomia oſſium eius.

COllum fuit creatū propter tracheam arteriam. Et trachea quidem arteria fuit creata propter illud quod narrabimus de creatiōis eius iuuamē tis in suo loco. Et propterea ꝙ spondiles colli ad sumū superiores sunt delate super eas que qum sint dorsi et sunt sub eis oportuit vt fuissent minores. Quod enim defertur deferente leuius esse oportet qum placuerit vt motus q̇dem sint secundum sapientie ordinem. Et quoniam necesse fuit initium nuche grossius esse ⁊ maius. sicut concauitatum principium eo ꝙ illud quod ex diuisione neruoꝝ suppreme parti est proprium ē plus eo quod est proprium ei quod est inferius oportuit in spondilibus colli foramīa magna ampla fore. Et quia paruitas ⁊ foraminis amplitudo eaꝝ attenuauerunt corpora oportuit firmitudinis intētionē ibi affuisse qua illud quod due res quas nārrabimus debilitauerunt emēdaretur. Oportuit igitur eas omnibus alijs spondilibus duriores creari. Et quia cuiusq₃ spondilis earum corpus fuit subtile creata fuerunt eorum simenia parua. Magna enim si creata forent spondiles essent exposite rupture ⁊ nocumentis eo ꝙ earum simenijs res occurrerīnt fortes. ⁊ quia earum simenia fuerunt parua facte fuerunt ale earum magne duo duplicia habētes capita. ⁊ quoniā motus magis fuit necessarius q̄ fixio eo ꝙ ipse nō multa fuerunt ossa q̄admodū ille que sunt inferius: laxe facte fuerunt spondiliū earum iuncture comparatione iuncturarum earuꝫ que sunt inferius. Et quoniam quantum defuit eis ex firmitudine propter laxitatem. tantundem recuperatur aut plus eo ex parte eius quod eas circundat ⁊ super eas gradit̄ de neruis ⁊ musculis ⁊ venis. ideo nō fuit necessaria multa firmitudo in iuncturis. Et quia non fuit necessarium multum firmare iuncturas ⁊ sufficit eis mensura que ex ea attributa eis fuit. ideo earum additamenta cōiūnctionalia sursuꝫ aspicientia ⁊ iusū ī sūma nō fuerūt creata magna ⁊ multe latitudinis. quēadmodū illa que fiunt sub collo. Uerūntamen earum bases posite sūt longiores ⁊ earum ligamenta laxiora. Et neruorum egressiones in eis posite fuerunt comunes sicut diximus: quoniam nō fuit possibile vt in vnaquaq₃ illaruꝫ spondilium eo ꝙ sit subtilis et parua ⁊ foramen p quod transit nucha amplum esset proprie nisi in illis quas declarabimus. ⁊ quarum d̄monstrabimus dispōes. Nunc autem dicemus ꝙ spondiles colli septem sunt numero. Hec naq₃ mensura in longitudine ⁊ numero fuit equalis. ⁊ queq₃ earum omnia. xi. predicta habent additamēta p̄ter primā. s. simenia et duas alas et quattuor additamenta coniūnctionalia sursum aspicientia. ⁊ quattuor inferius aspicientia. Et vnaqueque ala duos habet ramos. Et circulus egressionis nerui inter omnes duas spondiles diuiditur in duo media. Prima autem spondilis ⁊ secunda quasdam habēt proprietates quas non habent alie. In primis vero est tibi sciendum ꝙ motus capitis a dextris ⁊ a sinistris fit iunctura q̄ est inter caput et spōdilem primam. Et ipsius motus anterius et posterius fit iunctura que est inter illam et spondilem secundam. Est igitur nobis de iunctura primi in primis loquendum. Dicemus igitur ꝙ sup laboriosam partem spondilis prime a duabus partibus que sunt superius create fuerunt due vacuitates in quas duo ossis capitis additamenta īgrediuntur. Et qum vnum eorum eleuatur ⁊ alteruꝫ deprimitur declinat caput ad depressum. Et quod in hac spondili alia sit iunctura impossibile fuit.

Ibi igitur alia facta fuit spondilis per se que est secunda ex qua creator a parte eius anteriore que ē ad interiora additamentum longum durum oriri fecit quod ptransit ⁊ ingreditur foramē ꝓprie coram nucha foramine inter eas comuni. s. foramine quod a posterioribus ad anteriora est longius q̄ a dextra et sinistra: quoniam inter posterius ⁊ anterius sunt duo ingredientia que maiorem occupant locum q̄ vnum ex ingredientibus occuparet. Latitudo autem mēsuratur secundum vnum igrediens quod est maius. Et hoc quidem additamentū vocatur dens a quo quidem occupata fuit nucha ligamentis fortibus quattenus dentis extremitas a nuche extremitate separet̄. ne dens suo motu nucham pcutiat ⁊ ei coangustationem faciat. Deinde additamentum hoc a spondili prima eleuatur ⁊ vacuitatem que est in capitis osse ingreditur quod vacuitas que in osse existit capitis anterius ⁊ posterius circundat. Et hic quidem dens nō ad interius fuit factus nisi ꝓpter duo iuuamenta. quoruꝫ vnū est vt sit amplius custoditum. ⁊ alterum vt latus spondilis quod est magis subtile sit interius ⁊ non exterius. Et prime quidem spondil' ꝓprietas ē ne simenia habeat idō ne ei inferat grauamen. ⁊ ne ꝓpter ipsam nocumentis sit exposita. Additamentum nanq₃ quod repellit inquantum est fortius ipsummet fracturam ⁊ nocumentuꝫ afferet ei quod ē debilius ⁊ etiam ne musculos ⁊ neruos multos qui in eius circuitu sunt positi ledat: Et quia etiam parum indigemus hic spinis custodientibus. Hec enim spondilis est quasi submersa ⁊ sepulta custodijs secunde que ipsam a nocumentis custodiunt. ⁊ pp has quidem intentiones non ꝓprie ei facte fuerunt ale. Neruoꝝ enim ⁊ musculorum plures in duobus eius lateribus positione spissa positi sunt ꝓpterea ꝙ principio sunt ꝓpinqua. Ideoq₃ ale locum nō habuerunt ibi. Amplius ex ꝓprietatib₃ huius existit spondilis ꝙ nerui ab ea nō p duo eius egrediūtur latera. sed per duo foramina que in ea posterius ad partem tendunt superiorem. Si enim eius neruoꝝ egressiones essēt vbi duo capitis additamenta orificijs iunguntur suis: ⁊ vbi motus eoꝝ sunt vehementes vehementi impedimento caput impediretur. Similr̄ quoq₃ si essent vbi secunda deglutit ad deglutitionem secundum sua additamenta q̄ ingrediuntur in ipsa ex suis duob₃ additamentis que super eam incedunt: ⁊ vbi inter eam ⁊ inter secundam iunctura sit laxa que anterius mouet ⁊ posterius. neq₃ fuit conueniens vt anterius ⁊ posterius egrederetur pp causas quas in declaratione cause aliaꝝ spondilium demonstrauimus: neque a duobus lateribus pp ossis ibi existētis subtilitatem causa dentis. quapp fuit necesse vt parū sub iunctura capitis esset posterius a duabus partibus. s. in medio eius quod est inter id quod ē posterius ⁊ latus. Oportuit igit̄ vt duo foramia

essent parua. quapropter necesse fuit neruos fuisse paruos. quia vero in spondili secunda impossibile fuit neruorum egressiones superius fuisse. sicut fuit impossibile in hac. eo ꝙ si in ea essent neruorum suorum egressiones sicut in prima: timeretur ne conquassarentur ⁊ rumperentur motu prime spondilis super eam quum caput anterius aut posterius mouetur.

Neq; etiam fuit possibile vt anterius egrederentur ⁊ posterius propter illud quod diximus. Nec fuit possibile vt a duobus egrederetur lateribus quoniam si esset ita esset cum prima comunis: sed quod inter eas oriretur esset valde subtile: neq; primorum corrigerent paruitatem: ⁊ quod comprehenderetur essent paria debilia simul iuncta: ⁊ si cum prima esset comunis: iam enim cognouimus causam prime ⁊ que esset corruptio si eam a duobus pforarent lateribus. Ergo oportuit foramina in secunda esse ante duo latera simenij ⁊ duobus prime opposita lateribus. quoniam corpus prime quum eis associabitur non ledet eos. Et dens quidem qui ex secunda oritur bene prime est annexus ligamento forti. Et iunctura capitis cum prima ambe cum secunda sunt laxiores ꝙ earum spondilium iuncture. ideo ꝙ motus qui per eas fiunt valde sunt necessarij ⁊ iunctura vt essent firme et manifeste. ⁊ quum caput mouet vnius spondilis: alia manet inseparabilis in alia sua iunctura. sicut opposite facie ad faciem.

Et quum caput anterius mouetur ⁊ posterius stat cum prima spondili ac si ambo essent vnum os. Et quum ad duo latera sine transuersione mouet fit spondilis prima cum secunda sicut vnum os.

Hoc est quod de spondilibus colli ⁊ earum proprietatibus narrare volumus.

Capitulum nonum de anatomia spondilium pectoris ⁊ eorum iuuamentis.

Spondiles pectoris ille sunt cum quibus iunguntur coste ⁊ attractionis aeris membra comprehendunt. ⁊ sunt spondiles. xi. simenia habentes ⁊ alas. ⁊ vna que alas non habet. Sunt igitur. xii. spondiles. Earum vero simenia non sunt equalia. Que enim ex eis sunt coram membris que sunt nobiliora maiora sunt et fortiora. Et spondilium quidem pectoris ale alijs duriores existunt propterea ꝙ cum eis coste iungunt. Septem autem supremarum spondilium simenia sunt magna. Et ipsarum ale grosse vt cor fortissime tueatur. Et ideo quia earum corporeitas in hoc fuit diminuta. facta sunt ipsarum additamenta coniunctionalia curta ⁊ lata. ⁊ illarum quidem supra decimam additamenta coniunctionalia que sursum tendunt sunt illa in quibus est vacuitas bucelle. Et illa que inferius tendunt sunt illa in quibus egrediuntur gibbositates que vacuitates egrediuntur quarum simenia ad inferiora curuantur. Decime autem simenium est rectum ⁊ non curuum. ⁊ eius additamenta coniunctionalia vtrinq; habent vacuitates que coram bucellis existunt: quum superius ⁊ inferius simul bucellarum sit receptio. postea vero illarum que sub decima existunt bucelle sunt ad superiora ⁊ eorum vacuitates ad inferiora ⁊ ipsarum simenia ad superiora curuantur. Et nunc huius totius iuuamentum nominabimus post. Duodecima vero spondilis alas non habet. quoniam necessitas multa que costarum causa inerat iam est diminuta: sed firmitudo alio modo est ingeniata in quo firmitudo cum alio iungitur iuuamento. Et huius quidem existit declaratio ꝙ spondiles alchatim nimia indiguerunt magnitudine et iuncturarum multa firmitudine. quia ferunt totum quod est supra ipsas. Ideoq; necesse fuit vt in iuncturis vacuitates ⁊ bucelle plures numero fierent. quarum iuncturarum earum additamenta duplata fuerunt. Et fuit necesse vt pars duodecime que est versus partem illarum similis illis fieret: quapropter eius additamenta coniunctionalia duplata fuerunt. In his igitur additamentis destructa fuit res ex qua dignum erat vt ale fierent. post hoc amplissime fuit dilatata ⁊ quod ex ea ampliatum fuit fere ale simile existit. Duo igitur iuuamenta simul in hac creatura coniuncta fuerunt. Et hec quidem duodecima est illa cum qua diaphragmatis iungitur extremitas. Ille autem que supra hanc existunt spondilem non hac indiguerunt firmitudine in multiplicatione additamentorum coniunctionalium: imo quod eis oritur de simenijs ⁊ alis magnificatum fuit. quare earum corpus ad hoc occupatum fuit. Et propterea ꝙ pectoris spondiles maiores existunt spondilibus colli non fuerunt posita foramina inter duas spondiles communia equaliter diuisa. sed paulatim fuerunt ordinata: quoniam in illis que sunt superius fuit factum augmentum. et in eis que sunt inferius fuit facta diminutio donec totum foramen in vna remansit. Et huius quidem finis in decima existit spondili. Earum vero que ex spondilibus pectoris remanent: ⁊ spondilium alchatim corpora tollerare potuerunt a dextris ⁊ a sinistris vt in eis fiat foramen completum. fuit ergo in spondilibus alchatim foramen a dextris ⁊ foramen a sinistris propterea vt neruus egrederetur.

Capitulum decimum de anatomia spondilium alchatim.

Super alchatim vero spondiles sunt simenia et ale late. Et ipsorum quidem additamenta coniunctionalia inferiora dilatantur ⁊ assimilantur alis defendentibus. Et spondiles iste sunt quinq; alchatim vero cum: alhauim est sicut basis totius dorsi. ⁊ ipse quidem sustinent et deferunt os femoris et sunt a quibus nerui pedis oriuntur.

Capitulum vndecimum de anatomia alhauis.

Ossa alhauis sunt tria que magis ingeniose sunt coniuncta ꝙ omnes spondiles. Et earum iuncture sunt firmiores. Et ipsarum ale sunt magis ample. Et neruus quidem qui de foramine in eis existente egreditur non exit a certitudine duorum laterum ne anche iunctura ipsum comprimat: sed est magis remotus ⁊ multo plus spissus ad anteriora et posteriora. Et ossa quidem alhauis similia ossibus existunt alchatim.

Capitulum duodecimum de anatomia alhosos.

Alhosos est compositus ex tribus spondilibus cartilaginosis que non habent additamenta. Et neruus quidem a foraminibus illarum comunibus oritur sicut est in collo propterea ꝙ sunt parue sed a foramine tertie neruus egreditur impar

Capitulum decimumtertium in quo est sermo qui est sicut finis de iuuamēto dorsi

Iam locuti sumus de ossibus dorsi verba moderata. Nūc autem de toto dorso v̄ba loquamur continentia sūmā. Dicemus igitur ꝙ totum dorsum est sicut res vna propriam habens figuram alijs figuris meliorem que est circularis. Hec nanqȝ figura remotior est a receptione nocumentoruȝ ex percussione vel impulsione euenientium ꝙ̄ omnes alie figure. ⁊ pp hoc capita eoꝝ que superius ad inferiora fuerunt curuata: ⁊ eoꝝ que sunt inferius ad superiora ⁊ coniunxerūt se apud mediam que est decima. Hec vero ad nullā curuata fuit partem: ideo vt super eam due simul conueniant curuitates. Et decima qͥdem inter simenia non secundum numerum sed lōgitudineȝ media existit. Et quia quandoqȝ est necesse dorsum ad aliquod duorum curuari laterum: ⁊ istud non fit nisi vt declinet medium ad contrariuȝ ptis: ⁊ declinet illud quod est supra ipsum: ⁊ sub ipso ad illam partem ac si duo extrema dorsi ad sibi obuiandum declinaret: propterea in medio non facte fuerunt bucelle sed vacuitates tantū et facte fuerunt bucelle superiores ⁊ inferiores ad ipsū declinantes: sed superiores descendentes ⁊ inferiores ascendentes. Ideo vt earum ablatio ad contrarium partis declinationis facilis sit et vt superiores curuēt ad iferiora: ⁊ iferiores ad supiora.

Capitulū decimumquartū de anatomia costaꝝ.

Coste sunt tutamentum eius quod ex instrumentis attractionis aeris ⁊ ex superioribus instrumentorū nutrimēti circūdat. Et ipse quidem non facte fuerunt vnum os ne grauarent: ⁊ ne si aliquod accideret nocumentum foret cōmune: ⁊ vt facile esset dilatari qum necessitas addit secundum illud quod est in natura ⁊ implentur interiora nutrimento ⁊ inflatōe: ⁊ indigerēt loco magis amplo: ⁊ pp aerem qui attrahitur: ⁊ vt inter eas musculi pectoris qui in operationibus attrahendi aerem iuuant ⁊ eius quod cōtinuatur cū ipso inciderent. Et propterea ꝙ pectus circundat pulmonem ⁊ cor ⁊ quod est cum eis: necessaria fuit cautella vehementissima in eorum defensione: quoniam nocumentorum impressiones que eis accidunt sunt maiores ⁊ cum hoc eorum miutio vndiqȝ non ea angustat neqȝ eis nocet. Et ido septē coste supiores create fuerūt continētes illud qd̄ est in eis sibi apud cassum obuiantes ⁊ mēbruȝ circundantes principale ab omnibus partibus. Ille vero que existunt in parte instrumentorum nutrimenti create fuerunt sicut posterius minute vbi sensus n̄ pueīt visꝰ sȝ anteriꝰ non fuerunt ꝯtinuate imo paulati ordiāte fuerūt cū sectiōe fuerūt qȝ supiores ꝓpinquius habentes spatiuȝ inter duo extrema egr̄dientia: ⁊ inferiores longinquius. Et istud omnino fuit vt cum cautella mēbrorum nutrimēti. s. epatis ⁊ splenis et alioruȝ amplitudo loco stomachi iungeretur ne cum impleretur nutrientibus et inflonibus comprimeretur. Septem vero coste superiores pectoris coste vocantur que ab vnaquaque parte sunt septem: sed due que sunt in medio sunt maiores et longiores: et ille que sunt in extremitatibus sunt breuiores. hec eniȝ figura vt comprehensum vndiqȝ cōprehendatur melior existit. Et coste quidem iste in primis supra sui gibbositatem ad inferiora inclinantur: deinde redeundo ad superiora incedunt ⁊ continuantur cum torace sicut nominabimus postea. Ideo vt sit earū cōmprehensio in locis amplior: duo p̄terea cuiusqȝ earum additamenta duas ꝓfundas ingrediuntur vacuitates que sunt in vna quaqȝ ala que est supra spōdiles ⁊ ꝓuenit iunctura dupla. Et similiter existūt ale septem cum ossibus toracis. Quinqȝ autem curuate que remāserūt sunt ossa posteriora ⁊ coste false: quarum capita creata fuerunt cū cartilaginibus continuata vt sint secure a fractura qum percussiones affuerūt ⁊ ne occurrant mēbris lēibȝ ⁊ diaphragmati cū sua duritie: sȝ occurrat ei ī corpe quod inter eas ⁊ mēbra lenia exista medium: ⁊ inter duritiem ⁊ lenitatem mediocritatem habeat.

Capitulum decimūquintum de anatomia toracis.

Torax ex septem ossibus est cōpositus ex vno autem osse nō fuit creatus propter iuuamentum quod in alijs locis sciuisti: ⁊ ppea vt sit laxus vt conueniens sit ei quod colligit ex mēbris attrahendi aerem in dilatatione. Ideoqȝ creata fuerunt non solida cum cartilaginibus continua vt in ipsorum interiori motu adiuuent: licet sint iuncture eorum firme. Que etiā septem creata fuerunt secundum numerum costaꝝ que cum eis iunguntur. Cum inferiori p̄terea pte toracis os cartilaginosum latum continuatur cuius inferior extremitas rotunditati attinens vocatur epiglotalis eo ꝙ epigloti sit similis. Et ipsum quidē est tutamētum oris stomachi ⁊ medium inter toracem ⁊ membra lenia ideo vt continuitas duri cum leni sit melior q̄dmodum multotiens diximus.

Capitulū decimūsextū de anatomia furcule.

Furcula est os positum super vtranqueqȝ duaruȝ partium eius quod in torace est suppremum curuatum coram anbar idest loco qui ē in inferiori parte gule. ⁊ pp sūi cōncauitatem accidit foramē in quo penetrat vena ad cerebrum subiens: ⁊ nerui ab eo descendentes: ⁊ declinat ad partem siluestrem ⁊ continuatur cum capite spatule: ⁊ cum ipso spatula ligatur et cum eis ambobus adiutorium.

Capitulū decimumseptimū de anatomia spatule.

Spatula fuit creata pp duo iuuamenta. Unum est vt adiutoriuȝ ⁊ manus ab ea suspendantur ne adiutorium cuȝ pectore sit continuuȝ: quoniam facilitas motus vniuscuiusqȝ duarum manuuȝ ad alteram destrueretur ⁊ coangustatio fieret: Ipsa vero creata fuit a costis separata ⁊ partes motuuȝ ad illā fuerunt ampliate: Et alterum est vt sit defensio firma membrorum que intra pectus existunt: ⁊ vt eleuetur in loco simeniorum spondilium ⁊ alaꝝ ipsaruȝ vbi non sūt spondiles que percussiones repellant neqȝ sensus q̄ eas percipiant. Spatula vero a parte siluestri subtiliatur et a parte domestica ingrossatur: ⁊ super extremitatem ipsius siluestrem fit vacuitas ꝓfunda

quam rotunda adiutorij ingreditur extremitas.
Et ipsa quidem duo h3 additamenta. unum est ad
superiora ⁊ posterius ⁊ vocatur destructum ⁊ ro
strum corum: ⁊ per ipsum ligatur spatula cum fur
cula ⁊ ipsum est quod ꝓhibet ne adiutorium ad su
periora de suo moueatur loco: ⁊ aliud est interius
ad inferiora quod etiam ꝓhibet ne caput adiutorij
dislocetur. Postea sine itermissione dilatatur quã
tum plus ad partem incedit domesticam: ideo vt
sit eius comprehensio plus defendens. ¶ Et ipsa q̇
dem supra sui dorsũ additamentum habet sicut tri
angulum cuius basis est ad partem siluestrem ⁊ ip
sius angulus ad partem domesticam ne dorsi sup
ficies fricetur: si enim foret basis ad partem dome
sticam eleuaret cutem ⁊ qum percussiones ades-
sent efficerent dolorem. Et hoc quidem additamẽ
tum est ei sicut simenia spondilibus creatum ad de
fendendum ⁊ vocatur oculus spatule. ¶ Ultia ve
ro spatule dilatatio est vbi est cartilago cum qua
continuatur cuius extremitas est rotunda que cum
ea continuatur pp causam quaʒ in alijs diximus car
tilaginibus.

¶ Capitulum decimumoctauum de anatomia adiu-
torij.

ADiutorij os rotundum fuit creatum vt a
nocumentoruʒ receptione magis foret r̃
motum. ¶ Cuius quidem superior ex-
tremitas est gibbosa vt spatule vacuitatem ingre-
diatur, cum iunctura laxa non valde firma ⁊ laxita-
tis causa iuncture huius accidit ei frequenter dislo
catio. ¶ Juuamentum vero quod in hac existit
laxitate sunt due res: necessitas et securitas. Sed
necessitas est facilitas motioñuʒ ad omnes partes.
¶ Et securitas ẽ ꝙ licet adiutorio sit necessariũ vt di
uersis motionibus ad partes possit moueri diuer-
sas: motiones tamen iste neque sunt multe neq3 p-
durant vsquequo timeatur ne eius rumpatur liga
menta ⁊ dislocentur: imo adiutorium in pluribus
dispõnibus est quietum: ⁊ aliud quod est ex manu
est mobile ⁊ pp hoc alie iũcture firmiores facte sũt
q̃ꝫ adiutorij. ¶ Adiutorij vero iuncturã quattuor
amplectuntur ligamenta. Unum eoꝝ est dilatatuʒ
pãniculare iuncturam circundans: sicut omnes alie
circundantur iuncture. Et duo alia ligamenta que
a rostro corui descendunt. quorum vnum est hñs
extremitatem dilatatam ⁊ circundat adiutorij ex-
tremum: ⁊ alterum est maius et durius descendẽs
cum quarto quod etiam descendit ab additamento
rostrali in tenuitatem eis p̃paratam quorum figu-
ra ad latitudinem trahit ⁊ ꝓprie qum adiutorium
tangunt. Et ipa quidem solent ocultari sub adiuto
rio ⁊ continuari musculis qui in eius interiore ex-
tensi sunt sequentes adiutorium. ¶ Adiutorium
p̃terea a parte domestica est concauũ: ⁊ a parte sil
uestri gibbosum: vt pp hoc quod super ipsum ex
musculis et venis ⁊ neruis disponitur affirmetur:
⁊ vt homo bene amplectatur quod vult amplecti
⁊ ꝙ vna manus ad alteram pueniat. ¶ Sup infe-
riorem autem adiutorij extremitatem duo addita
menta continuata composita fuerunt ex quibus illd
quod est ad interiora est longius ⁊ subtilius cũ nul
la re hñs iuncturam: quoniam non est nisi neruorũ
⁊ venarum descensio. Sed cum eo quod est ad ex
teriora completur iunctura cubiti p bucellam que
in ipso existit secundum modum quem nominabi-
mus et inter ea ꝓculdubio subtilitas existit. ¶ Et
in duabus quidem huius subtilitatis extremitatibꝫ
due sunt vacuitates superius ad anteriora ⁊ inferi
us ad posteriora. Et earum superior domestica cõ
cauitas est lenificata ⁊ non existit sup eam separatõ
sed siluestris concauitas ẽ maior eis: ⁊ qd̃ ad finẽ
siluestris concauitatis tendit nõ est lenificatum:
neq3 est ipsius pforatio rotunda: sed est sicut pari-
es rectus ita vt cum additamẽto ascid in ipa ad par
tẽ mouetur siluestrem ⁊ qũ ad ea puenit stet.
¶ Et nos quidem declarationẽ necessitatis earum ci-
to afferemus. Has vero concauitates duas vocat
Hippo. duo limites.

¶ Capitulum decimumnonum de anatomia ascid.

ASceid ex duobus ossibus in longitudine
coniunctis est compositum ⁊ vocantur fo
cilia. Superius vero ex eis quod ad pol
licem tendit est subtilius ⁊ vocatur focile superius
Et inferius ex eis quod vadit ad auricularem est
grossius quoniam est defferens ⁊ vocatur focile in
ferius. ¶ Superioris vero focilis iuuamentum ẽ
ꝙ ipm est motus asciđ ad se torquendũ ⁊ r̃suppinã
dum. Et inferius focilis iuuamentum est vt per ip
sum sit motus ascid ad constringendum et dilatan
dum ¶ Cuiusq3 vero ipsoꝝ medium attenuatũ su
it: quoniam grossitudine nõ indigent pp illud quod
ex musculis grossis super ipsa iacet ⁊ ipsoꝝ duo ex
trema igrossata fuerunt ꝓpterea ꝙ sup ipsa multa
ligamentorum origo est eis necessaria quia frequẽ
ter accidunt verbera ⁊ pcussiones fortes qum mo
tus est iuncturaꝝ: ⁊ ꝓpterea ꝙ carne denudantur
⁊ musculis. Superius vero focile est tortuʒ quasi
veniat a parte domestica: ⁊ paululuʒ tortuose ad
partem siluestrem gibbosum fiat. Et iuuamentum
in hoc existit p̃paramẽti bonitas ad motum torquẽ
di: sed inferius est focile rectum quoniam hoc ad
constringendum ⁊ dilatandum melius existit.

¶ Capitulum vigesimum de anatomia iũctur̃ cubiti

CUbiti vero iũctura ex iunctura focilis su
perioris ⁊ inferioris focilis iunctura cum
adiutorio componitur. ¶ Superius q̇dẽ
focile in sui extremitate vacuitateʒ ingeniose factã
habet in quam bucella siluestris extremitatis adiu
torij ingreditur ⁊ ligatur cum ea: ⁊ ex ipsius circui
tu in vacuitate illa ꝓuenit motus resupinus ⁊ tor-
tionis. ¶ Inferius autem focile duo h3 additamẽ
ta inter que existit tenuitas que sime grece littere
similatur et est ita. C. ¶ Et huius quidem tenuita
tis cõtorquetur supficies illa que ẽ in ipsius conca
uitate vt bene sit factus eius introitus iñ concauita
tem que est in extremo adiutorij quod concauum
existit: sed sue concauitatis figura gibbositati circu
li similatur. ¶ Ex bona igitur ingressione subtilita
tis que inter duo focilis inferioris additamenta exi
stit in illam inferiorem tenuitateʒ iunctura compo
nitur cubiti. ¶ Cumq3 tenuitas vel pars super te
nuitatem vel partem ad posteriora mouetur ⁊

inferius extenditur manus ⁊ quũ parietalis tenuitas eam refrenat a vacuitate bucellam tenente tenet eam et ꝓhibet a dilatatione superflua. Stant igitur adiutorium ⁊ ascid secundum rectitudinem. Quum vero vna duarum tenuitatum super aliam ad anteriora ⁊ superius mouetur constringitur manus donec ascid tangat adiutorium ad partem domesticam et ab anterioribus. Et duo quidem focilia superius simul iungũtur sicut res vna ⁊ accidit in eis vacuitas ampla cõmunis cuius plurimum in focili existit inferiori. ❡ Quod autem superfluit ab hac vacuitate remanet gibbosum lenificatum ut sit longinquum a nocumentorum receptione. ❡ Et posterius quidem ex vacuitate focilis inferioris oritur additamentum quod ad longitudinem quandam trahit. ❡ Et de huius totius iuuamento loq̃mur si deus voluerit.

❡ Capitulum vigesimumprimũ de anatomia rasete.

Raseta ex multis est cõposita ossibus ne nocumentum si accideret cõmune fiat: ⁊ ut per ipsã planta concauari possit: quum corpora rotunda continendi voluntas affuerit ⁊ quum liquida currentia retinere voluerimus. Et hec quidem ossa iuncture sue firmiter ⁊ bene ad inuicem sunt ligata ne separentur ⁊ planta debiliter illud teneat quod colligit ⁊ quod tenet: ita vt si cutis plãte excoriaretur inuenirentur hec omnia ossa continua quorum separatio a sensu sit longinqua. Et quz hoc ligamentum firmiter stringit vnum cum vno. sed in eis existit obedientia ad paruam constrictionem ex qua ꝓuenit vt interius plãte concauet̃. Rasete vero ossa sunt septem ⁊ vnum additum. sed septem radicalia in duabus consistunt aciebus: vna acies est ad partem ascid cuius ossa sũt tria quoniã ꝓpea ꝙ est ad ptem ascid oportuit vt essꝫ plus subtilis. ❡ Et alterius aciei ossa sunt quattuor que sunt ad partem pectinis ⁊ digitoꝝ: vnde ꝓꝑ hoc oportuit vt essent magis ampla. Et tria quidem ossa ordinata fuerunt. ❡ Eorum enĩ capita que sũt ad partem ascid subtiliora sunt et melius ad inuicẽ collecta ⁊ plus continuata. ⁊ earum quidem capita que sunt ad partem aciei alterius sunt latiora ⁊ minus bene collecta et continuata. ❡ Octauuꝫ vero os nõ consistit in duabus rasete aciebus: sed fuit creatum ad defendendum neruum qui est in planta. ❡ Et aciei secũde fit extremitas ex coniunctiõe capitum ossium eius ⁊ ingreditur vacuitatem quaꝫ nominauimus que est in extremitate duorum focilium. Fit ergo iunctura dilatationis ⁊ constrictiõis. Additamentum vero predictum quod est in focili inferiori vacuitatem ossium rasete ingreditur ⁊ fit inde tortionis ⁊ resupinationis iunctura.

❡ Capitulum vigesimumsecundum de anatomia pectinis manus.

Ossa pectinis plante sunt quattuor ꝓpea cum quattuor continuantur digitis ⁊ sũt coniuncta a parte q̃ est ad rasetam: ideo vt cum ossibus que sunt sicut connexa ⁊ coniuncta bene continuentur que in parte digitorum parum ꝑ dilatantur: vt cum ossibus que sunt distincta ⁊ separata bene continuentur: ⁊ fuerunt ad inferiora curuata ꝓpter illud quod iam sciuisti. ❡ Rasete vero iunctura cum pectine componitur per concauitates que in extremitatibus ossium rasete consistunt: in quas bucelle ossium pectinis que iam cartilaginibus inuestite fuerunt ingrediuntur.

❡ Capitulum vigesimumtertium de anatomia digitorum.

Digiti sunt instrumenta que ad colligendũ res iuuant. ❡ Et ipsi quidem nõ fuerũt creati carnei ab ossibus vacui: ⁊ si tamẽ hec diuersis motibus possint moueri quẽadmoduꝫ multi vermium ⁊ piscium potentia debili mouerẽtur: ⁊ hoc ideo ne eoꝝ operationes forent debiles ⁊ etiam debiliores ꝙ̃ vermis: neque etiam in vno creati fuerunt osse ne eorum operationes forent difficiles q̃admodum accidit patientibus cuzez ⁊ ipsis q̃d tria suffecerunt ossa. quoniã si eoꝝ numero adderetur in augmento numeri motuuꝫ ipsoꝝ iuuaret: sed debilitas ꝓculdubio intendendo illũd quod ipsos in superflua firmitudine oportet tenerꝫ ꝓueniret. ꝙ si ex paucioribus ꝙ̃ tribus creati fuissent quenadmodum si creati fuissent ex duobus ossibus: esset firmitudo maior sed motus minuerentur ab eo quod sufficit: ⁊ nos quidem plus indigemus motibus diuersis ꝙ̃ augmento firmitudinis terminuꝫ transeuntis. Ipsi vero creati fuerunt ex ossibus quoꝝ bases sunt latiores ⁊ ipsoꝝ capita sũt magis tenuia. Et que eis sunt inferiora sunt maiora secundum ordinem ita vt que in eis sunt subtiliora sint extremitates anemul: ⁊ hoc quidem est propter decoratiõeꝫ comparationis que inter portantẽ existit ⁊ portatũ. ❡ Ipsoꝝ auteꝫ ossa creata fuerũt rotunda timore nocumentorum. ❡ Et facta fuerũt dura non habentia concauitatem neque medullam vt essent fortiora ⁊ ad cõstringẽdũ ⁊ ad figendum in motibus et attrahẽ. Et fuerunt creata interius curua: ⁊ exterius gibbosa ꝓpea vt illud quod tenent melius retineant ⁊ melius fricent ⁊ melius ꝑmant illud quod fricant ⁊ premunt. ❡ Et inter vnunquodqꝫ ⁊ aliud non fuit in medio concauitas neqꝫ gibbositas vt bene tanꝙ̃ res vna continuent̃ quum necessitas fuerit vt ex eis iuuamentum q̃si vnius ossis habeatur. ❡ Ecruꝫ vero extrẽi sicut pollex ⁊ auricularis gibbositatem ad parteꝫ in qua non est digitus habent: vt sit eorum sũma quꝫ applicant̃ sibi figure rotunde que a nocumentis tuet̃. Et intrinseca eorum pars fuit carnosa ut sustentet eos ⁊ vt cedant sibi obuiantibus quum ea strixerit. A foris vero non taliter facti fuerunt ne grauarent ⁊ vt pugnũ esset arma dolorẽ faciens. ❡ Veruntamen in anemul plus carnis positum fuit vt bene apud concursum quasi coniuncta applicentur. Et mediuꝫ quidem ex longioribus factus fuit iuncturis. Et postea ãularis. Deinde index. Et postea auricularis. Ideo vt eoruꝫ extremitates apud comprehẽsionem equentur: ⁊ nõ remaneat apertio: ⁊ cũ hoc vt digiti ⁊ planta super rotundum concauẽtur quꝫ colligitur. ❡ Pollex vero omnium quattuor digitorum iustitia existit qui si non in suo poneretur loco eius iuuamẽtũ destrueret. ❡ Si enĩ intus in plãta poneretur plurimum operationum quas per plãtam habemus destrueretur nobis. Et si ad partem poneret̃ auricularis: vna manus ad aliã ad tenẽdũ

illud in quo iunguntur non perueniret. Et hoc qui
dem remotius existit: quoniam si retro poneretur
⁊ pectini pollex non alligaretur: longitudo inter ip
sum ⁊ alios digitos non coangustaretur. ¶ Qum
ergo alij quattuor digiti rem aliquam ab vna par
te comprehenderent ⁊ pollex ab alia parte adiuua-
ret: possibile esset ut planta rem magnam com-
prehēderet: et pollex ab alia parte esset: sicut appli
cans illud quod planta cōstringit et tenet: et auricu
laris et annularis: sicut cooptoriū posterius. Om
nia autem digitorum ossa continuata fuerunt cum
tenuitatibus ⁊ concauitatibus intrantibus īter quas
humor existit viscosus quorum iuncturas ligamē
ta comprehendunt fortia que sibi obuiant cum pan
niculis cartilaginosis. Et vacuitates quidem im-
plent que in iuncturis existunt pp augmentum fir-
mitudinis ossa minuta que sisamīa vocantur.

¶ Capitulum vigesimumquartum de iuuamēto vn
guis.

V Nguis ꝓpter quattuor fuit iuuamēta cre
atus. Unum est vt carnis extremitas di-
gitoꝝ podium existat ne quꝫ super aliquā
presserit rem debilitetur. ¶ Et aliud vt digitus
per eam res minutas possit capere. ¶ Et tertium
vt per eas valeat scalpere ⁊ mundare. ¶ Et quar
tum vt quandoqꝫ sit arma. ¶ Tria vero prima
speciei humane dignius conueniunt. ¶ Et quartū
ceteris animalibus. ¶ Et vnguis quidem extremi
tas rotunda creata fuit ꝓpter illud quod scis. ¶ Et
ipsa ex ossibus creata fuit lenibus vt sub eis flecte
retur que ipsum pcutiunt ne scinderetur. ¶ Et vn
gues quidem create sunt semper crescentes: ppea
ꝙ sunt apte vt fricentur ⁊ radantur.

¶ Capitulum vigesimumquintum de anatomia ossi-
um femoris.

C Oram albauim sunt duo ossa a dextris
⁊ a sinistris que in medio firma continuā
tur iunctura: ⁊ ipsa quidem sunt sicut om
nium superiorum ossium fundamentum ⁊ portan-
tia ⁊ mutantia localiter inferiora. vnunquodque
autem ipsoꝝ in quattuor diuidit̄ partes illud qđ
est ad partem siluestrem vocatur albarasa et os i-
lij: ⁊ illud quod est ad anteriora os vocatur femo
ris: ⁊ illud quod est ad prsteriora vocatur os an-
che: ⁊ domesticū quod est ad superiora vocatur
piscis coxe: quia in ipso est concauitas quam ca-
put coxe gibbosum ingreditur: ⁊ super hoc os mē
bra posita sunt nobiliora sicut vesica: ⁊ matrix: ⁊
spermatis receptacula in viris: ⁊ ficteris ⁊ intesti-
num rectum.

¶ Capitulum vigesimumsextum est sermo aggrega
tus de iuuamento rigil.

H Orum iuuamenta in duabus consistunt
rebus. vna est figere ⁊ stare et hoc est
per pedem: ⁊ altera mutatio equalis ā̄t
ascendens aut descendens: ⁊ hoc fit per coxam ⁊ p
crus. Qunqꝫ pedi nocumentum acciderit stare ⁊ fi
gere: difficile erit: sed mutari nō: nisi tantum ꝙtū
necessaria fuerit mutatio multe fixionis que est ad
vnum pedem: qum autem musculis coxe aut cru-
ris nocumentum acciderit figere erit facile: sꝫ mo
ueri difficile.

¶ Capitulum vigesimum septimum de anatomia os
sium coxe.

P Rimum ex ossibus rigil est coxa. Et ipsū
quidem est os maius quod in corpore
existit quia ipsūꝫ est deferens illud quod
est supra ipsum et mutans illud quod est sub ipso.
Cuius superior extremitas fuit facta rotunda vt i-
pixidem anche bene ingrederetur. ¶ Et ipsūꝫ qđ
est gibbosum ad partem siluestrem: ⁊ curuatum
ad partem domesticam: ⁊ ad posteriora. Si enim
ipsum foret positum secundū rectitudinem et pixi
dis equidistantiam accideret inde aliquis claudica-
tionis motus: ꝙadmodū accidit ei cuius talis ē crea
tio: neque bene defēderet musculos magnos ⁊ ner
uos ⁊ venas: neqꝫ ex hoc toto recta res generaret
neqꝫ sedendi forma esset bona. Amplius si curuum
ad partem domesticam nō fuissꝫ reductum ꝑueni-
ret idē alterius modi claudicatio neqꝫ statio illi me
dia foret: ⁊ fieret ei cōmunis declinatio neqꝫ esset e
qualis. Et in ipsius extremitate inferiori sunt addi
tamenta duo ꝓpter poplitis iuncturam. ¶ Nos ta
mē prius de crure ⁊ postea de iūctura loqmur.

¶ Capitulum vigesimumoctauum de anatomia ossiū
cruris.

C Rus est ꝙadmodū aseid ex duobus ossi
bus compositum. Unum est maius ⁊ lō
gius ⁊ ipsum est domesticum ⁊ vocatur
cāna magna. Et aliud est minus ⁊ breuius: non enī
peruenit vsqꝫ ad coxam īmo ab ea breuiatur: infe
rius tamen peruenit ad locum ad quem protendit̄
maius ⁊ vocatur cāna minor. ¶ Crus etiaꝫ habet
gibbositatem ad partem siluestrem. postea apud
extremitatem inferiorem habet gibbositatem aliaꝫ
ad partem domesticam ppea vt per eaꝫ melior sit
statio: ⁊ canna quidem maior equatur que pro
certo est crus: ⁊ minor creata fuit ꝙ coxa: ⁊ illud ē
ppea ꝙ adiuncte fuerunt res pp quas ei in magnitu
dine fuit addendum. ⁊ hoc est figere ⁊ deferre qđ
est supra ipsum. Et res pp quam fuit addendum ei
in paruitate est facilitas ad motum. Et res secunda
magis conueniens fuit intentioni pro qua fuit factū
crus minus: ⁊ res prima intentioni pro qua fuit fa-
cta coxa maior. ¶ Duo autem cruris ossa sūt quā
titas temperata adeo ꝙ si vnum os adderetur acci
deret de debilitate ⁊ duritie motus illud quod acci
dit habenti elephantiam ⁊ varices. Et si vnum mi
nueretur accideret de debilitate ⁊ duritie motus ⁊
de in potentia deferendi illud quod est supra ipm
illud quod accidit crura habētibus de natura subti
lia. ⁊ pp hoc totum sustentatum fuit ⁊ fortius factū
est cum canna minore. ¶ In canna ꝑterea minore
alia existunt iuuamenta sicut neruos ⁊ venas ⁊ que
sunt inter eas cooperire: ⁊ cōmunitas cāne mino
ris in iunctura pedis: vt velox et fortis fiat iunctu
ra dilatationis ⁊ tortionis.

¶ Capitulum vigesimumnonū de anatomia poplitis

I Unctura poplitis ꝑuenit pp ingressuꝫ duo
rum additamentorum que sunt super ex
tremitatē coxe in duas vacuitates que sūt
in capite ossis cruris: que firmata fuit ligamento
cingente ⁊ alio ligamento in profundum tendente

⁊ duobus ligamentis fortibus a duabus partibus cuius quidem pars anterior bene facta fuit cū rasga i. patella hoc est oculo poplitis ⁊ ē os ad rotūditatē trahens. ¶ Cuius iuuamentum est refrenare illud quod timetur qum est necesse super digitos pedū curuatum stare ⁊ suspensum sedere ex ruptura ⁊ dislocatione. Et iunctura quidem laboriosa sustentata fuit ppea ꝙ suo motu defert corpus: ⁊ positus fuit locus eius ad anteriora quoniam plurimū qđ ei accidit de labore inclinationis est ad anteriora. n̄ enim habet ad posteriora inclinationeꝫ laboriosā: ad duas tamen partes rem modicam declinationis habet. Tota vero eius declinatio est ad anteriora ⁊ accidit ei ibi labor in hora incedendi ⁊ standi sup digitos pedis qum aliquis quasi suspensus curuus stat et horum similium.

¶ Capitulum trigesimum de anatomia pedis.

PEs creatus fuit vt sit instrumentum figēdi ⁊ facta fuit figura eius ad anteriora vt figura longa vt in stando ⁊ in appodiando super ipsum auxilium p̄beat cui in parte domestica tenuitas creata fuit vt sit pedis declinatio ī hora standi: ⁊ pprie vacilanti ad partem contrariā parti pedis eleuati: quatenus refrenet illud quod oportet cōstringi ex nixu super partem bene eleuandi pedem eleuatum ⁊ vt statio sit temperata: ⁊ etiam vt sit facile calcare super res exeūtes ⁊ absq3 magno dolore ⁊ vt pes bene circundet illud qđ gradibus ⁊ extremitatibus eorum per que fit ascēsio similatur. ¶ Et pes quidem ex multis ossibus creatus fuit pp iuuamēta ex quibus est vt bene retineat ⁊ circundet illud super quod incedit ex terra qum necesse fuerit. Pes nanq3 plerunq3 tenet illud super quod incedit q̄admodum manus retinet illđ quod recipit ⁊ qum tenens p̄paratur vt moueat suis partibus ad aliq̄ formam vt per eum retentio fiat melior erit melius q̄ vt totum sit vnum frustum: ne figura post figuram figuretur. ¶ Et ex eis est iuuamentum toti cōmune cuius ossa sunt mlta. ¶ Pedis vero ossa sunt vigitisex. Cahab per qđ iunctura pedis cū crure completur. Et calcaneus quod est sustentamentū fixionis. Et nauiculare per quod est tenuitas. Et quattuor ossa rasete cum qb3 pecten continuatur. quorum vnum est os grandinosuꝫ exagono simile positum ad partem siluestrē pp quod pars illa super terram bene figit. Et quinq3 pectinis ossa: Alcahab vero humanuꝫ magis subtiliatum est ad exteriora ⁊ magis ingrossatum ad īteriora q̄ alcahab omnium alioꝝ animalium: ⁊ ip3 est quasi nobilius ossibus pedis in motu iuuantibus sicut calcaneus est nobilius ossibus pedis in figendo adiuuantibus ¶ Et alcahab quidem inter duo extrema positum est a duabus cannis egredientia ip3 a suispartibus circundantia. s. a supremo ipsius ⁊ a suo loco ⁊ a duabus suis partibus siluestri ⁊ domestica: ⁊ eius duo extrema in duas vacuitates q̄ sunt in cannis fixe ingrediuntur. Alcahab p̄terea inter crus ⁊ calcaneum medium existit: per ipsum enim melius continuatur ⁊ iunctura inter ea firmatᷓ ⁊ secura fit a dislocatione: ⁊ ipsum quidem pcerto in medio est positum: licet existiment quidā ꝙ ad domesticam sit declināś pp concauitatis tenuitatē.

Ad alcahab vero os nauiculare ab anterioribus cōiunctionaliter ligatur. ¶ Et hoc quidem nauiculare cum calcaneo posterius continuatur: ⁊ anterius cū tribus ossibus rasete ā parte siluestri. ¶ Os vero grandinosum est illud quod Gunaius vocat os solitarium: ⁊ si volueris pones quartum ossium rasete. ¶ Calcaneus autem sub alcahab positus est durus rotundus ad posteriora vt percussionib3 ⁊ nocumentis resistere valeat ⁊ inferius lenificatus vt melius calcet et pes melius cooperiat illud sup qđ quiescit qum stat: cuius quantitas magna facta fuit vt corpus portare queat: ⁊ fuit factus triāgulatꝰ ad longitudinem: et subtiliando paulatim ptenditᷓ donec finiatur et annihiletur coram tenuitate ad ptem siluestrem: ideo vt subtilitatis concauitas sit ordinata superius ad suum mediuꝫ. ¶ Raseta vero a palme raseta ē diuersa quoniam hec est vna acies ⁊ illa due acies: ⁊ quia eius ossa sunt numeri multum minoris: ⁊ in hoc quidem iuuamentuꝫ existit: quoniam in palma motus fit plus necessarius ⁊ comprehensio q̄ in pede: ⁊ maius iuuamentuꝫ qđ in pede consistit est figere. ¶ Multiplicare autem diuisiones ⁊ iuncturas in retinendo nocet et in cooperiendo illud super quod stat: ppea ꝙ puenit inde laxitas ⁊ aptio multa quenadmodum si nulla foret ibi laxitas noceret: ppea ꝙ dilatatio equalis q̄ est conueniens deesset. ¶ Jam enim scituꝫ fuit ꝙ circundare ⁊ retinere cum eo quod est numeri maioris est melius et bene stare ⁊ bene posse deferre cum eo quod est numeri minoris ⁊ maioris quantitatis est melius. ¶ Pedis vero pecten de quinq3 ossibus fuit creatum vt cum vno quoq3 ipoꝝ quisq3 digitorum qui sunt quinq3 constituti in vna acie continuetur: quoniam in eis fuit plus firmitudo necessaria q̄ comprehensio ⁊ circundatio quod in ossibus manus fuit necessarium. ¶ Quisq3 autez digitus p̄ter pollicem ex tribus consistit ossibus. Jam de ossibus locuti fuimus q̄tuꝫ sufficit. Et hec quidem ossa qum computata fuerīt erunt ducenta ⁊ quadragintaocto: p̄ter sisamina ⁊ preter os quod laude littere grece similatur.

¶ Capitulum primum summe secunde doctrine quinte: ⁊ est verbum vniuersale de neruis musculis cordis ⁊ ligamētis.

QUoniam motus voluntarius membris n̄ completur nisi virtute a cerebro eis mediantibus neruis adueniente: ⁊ neq3 erat cōueniēs vt nerui ossibus continuarētur que pcerto sunt membrorum nobilium radices in motu pp intentionem primam. quia ossa sunt dura ⁊ nerui sunt subtiles ppea misericorditer egit deus ⁊ ex ossibus rem neruo similem extraxit que connexio ⁊ ligamentū vocatur: ⁊ ipsaꝫ neruo adiunxit et ex eis rete faciendo quasi rem vnam efficit. ¶ Et ppea ꝙ corpus quod ex neruo ⁊ ligamento componitur prorsus fuit subtile: quoniam corporis nerui augmentum qum ad membrum puenit non est tantū ꝙ ab ipsius corpore ⁊ grossitie qum est in sui ortu remoueatur tanta longinquitate de qua sit curandū qum neruus non consequatur augmentum faciēs adipisci corpus eius pueniens ad membra consecutionem longinquam super corpus suum iuortu suo ⁊ sua grossitie consecutionem de qua sit curandum.

Et eius corpus qum est eius ortus est tātum quā tum ipsum cerebri corpus et nucha et capitis cōcauitas: et neruoꝝ egressiōes tollerare possunt. tunc enī si neruus mēbrorum motus affirmaretur ipsis in sua corporeitate possibili existentibus. et ꝓpt ic qum diuiduntur: et partiuntur et ramificantur in mēbris. et fit illud quod ex eis vni accidit mēbro multo subtilius ꝙ radix. et qum a suo principio et ortu elōgatur: esset in hoc corruptio manifesta. Sua igitur sapiētia deus ipsuꝫ gubernauit. grossitiem ei attribuendo: que prouenit ꝑꝑ corpis ex eis et ligamēto cōpositi villoruꝫ confusionem. quorū vacuitates carne impleuit: et hoc ipsuꝫ panniculo texit: et ī ipsius medio ꝑpendicularem sicut megar de substantia nerui posuit. ¶ Et huius summa facta est mēbꝝ ex neruo et ligamēto et eorum villis et carne implēte: et pāniculo coopeриēte cōpositum. et hoc q̇dem mēbrum est musculus: ⁊ ipsum est qui qū colligit trahit cordam que ex ligamento et neruo componitur illa .s. que ab eis ad membri partem transit et colligitur ad membrum attrahendum et quꝫ dilatatur laxatur corda et elōgatur membrum.

¶ Capitulum secundum de anatomia musculorū mouentium qui sunt in facie.

Ex eo quod scitur est ꝙ musculi faciei sūt sꝫ numeꝝ memborū mobiliū que sunt ī facie. mēbra aūt mobilia q̄ sūt ī facie sūt frons: et oculi: et palpebre superiores: et maxylla in cōmunitate cū labijs et labia sola: et due aurīū extremitates et mādibula inferior:

¶ Capitulū tertiū de anatomia musculoꝝ frōtis.

Frons autē per musculū tenuem dilatatū pāniclarē mouetur qui sub cute frontis dilatat̄. et cū ipsā adeo miscetur dōec sit quasi essētie cutis ps et fiat impossibile ipsum ab ea excoriari: et mēbro q̇dem quod per ipsum mouet̄ absq꜠ corda obuiat: quenīa illud q̇d ꝑ ipm mouet̄ est cutis dilatatata lenis et mouere tale quale ipsum est per cordam non est bonum. Et huius quidem musculi motu eleuātur supercilia Et est etiam qum ad claudendum oculum iuuat ꝑꝑ suarū virtutuꝫ dimissionem et sui laxitatem.

¶ Capitulū quartum de anatomia musculoruꝫ ocli.

Musculi vero oculum mouentes sunt sex quorū quattuor ī quattuor eius lateribꝫ cōsistunt. sursum et deorsuꝫ et duo almechebeni vnusquisq꜠ enī ipsorum ad suam partem mouet. et sunt duo musculi ex transuerso incedētes q̇ ſm rotūditatē mouēt. Ab oculo v̊o posterius ē musculus qui neruum concauum quem post nominabimus sustentat ꝑpea ꝙ cum eo miscetur ⁊ continuat̄ ⁊ eleuat ipsum et ꝓhibet ipsum a laxitate ex qua ꝓuēit albod ꝑpea ꝙ retinet ipsuꝫ quꝫ ītente intuet̄. Et huius quidem musculi panniculis ligamentalibꝫ accidit ex diuisione vnde in eius esse ad dubietateꝫ ꝑuenitur. Sūt naq꜠ ex anatomicis qui tenēt ꝙ est vnus musculus: ⁊ sunt ex eis qui duo: ⁊ sunt ex eis qui tres: quocūq꜠ tamen modo sit eius caput vnum existit.

¶ Capitulum quintum de anatomia musculoruꝫ palpebre.

Earum vero inferior motu non indiget. ī tētio nanq꜠ ꝑuenit ⁊ completur motu superioris soluꝫ: ⁊ eo completur oculi clausura ⁊ aspectus qui fit intente. Uoluntas enim dei fuit vt instrumenta ꝙ̄to pluspossibile fuerit sint pauciora qum non ꝑuenerit impedimentum: quoniam in multiplicatione eorum ꝑuenit ex nocumētis illud quod est scitum. ¶ Et possibile quidem erat vt palpebra superior quietamaneret ⁊ inferior esset mobilis. Sed factoris voluntas est vt operatiōes suis approximent principijs ⁊ causas ad suos fines eleuet temperatiori via ⁊ rectiori semita. ¶ Superior autem palpebra neruorum origini ꝓpinquior existit: vnde nerui qum ad ipsam tēdunt reflexione ⁊ reuolutione non indigent: ⁊ quia palpebra superior duobus indiget motibus eleuationis qum aperitur oculus: ⁊ depressionis qum clauditur: ⁊ clausura indiget musculo trahente ad inferiora: ꝑꝑ quod fuit necessarium vt musculis ei adueniret ad inferiora declinans ⁊ impellens. ¶ Et si vnus fuisset: tunc impossibile foret vt continuaretur nisi aut cum extremitate palpebre: aut cum ipsius medio: Et si cum palpebre medio continuar̄tur cooperiret pupillam quꝫ ad ipsam eleuaretur. Et si cum extremitate palpebre continuaretur non continuaretur nisi cum extremitate vna ⁊ non proueniret palpebre coopertura equaliter sed trāsuersaretur: quia clausura in parte vbi esset corda cōstringeretur prīo: ⁊ ab alia debilitaretur parte: ⁊ coopertura non esset equalis sed simil̄ esset cooperture palpebre hominis torturam patientis: ꝓpter hoc ei non unus creatus fuit musculus sed duo qui aptibꝫ duoꝝ almecheni nascentes palpebram ad inferiora simili deponunt attractione. ¶ In apertione autem palpebre vnus sufficiebat musculus qui ad medium perueniret palpebre et eius corde extremitas super palpebre dilataretur extremitatem ⁊ qū ēbet̄ apiret: ⁊ ꝑpea ad hoc vnus creatus fuit qui secundum rectitudinem inter duos descendit panniculos ⁊ dilatatur ⁊ continuatur cum corpore cartilagini simili: Et expanditur sub pillorum palpebre origine.

¶ Capitulū sextū de anatomia musculorū maxylle.

Maxylla duos habet motus. vnus ē sequēs motum mandibule inferioris. ⁊ alter est ei cum labio cōmunis. ¶ Motus autem causa quem habet motum alterius membri sequentem sunt musculi illius membri. ¶ Et motus quē cum alio membro habet cōmunem causa est musculus qui est ipsius et illius alterius cōmuniter ¶ Et iste quidem musculs in vnaquaq꜠ maxyllarum gena vnus existit latus qui ⁊ hoc nomine scitur.

¶ Unusquisq꜠ autem eorum ex quattuor compositus est partibus: quoniam villus a quattuor ei aduenit locis. Unius origo est ex furcula cuius fines cum extremitate labiorum ad inferiora continuantur ⁊ trahunt os inferius ex transuerso. ¶ Et secundi origo existit inter thoracē ⁊ furculam a duabus partibus ⁊ ipsorum villi transuersi ꝓtenduntur: ⁊ ille qui a dextris oritur cum eo quod a sinistris nascit̄ transuersando iungitur ⁊ penetrat. Et continuatur ille q̇ nascitur a dextris cū īferiori ꝑte extremitatis

sinistre labij ⁊ ille qui a sinistris nascitur ecōtra. ¶ Qum villus iste colligitur angustat os ⁊ ipsum ad anteriora ꝓtrahit sicut in bursa efficit corrigia que bursam claudit. ¶ Et tertius oritur ab osse quod rostro corui in spatula similatur et continuatur inferius continuitate illius musculi ⁊ trahit labium ī duas partes attractione simili. ¶ Et quartus oritur a simenijs colli ⁊ transit circa terminos aurium et continuatur cū fine maxylle ⁊ mouet maxyllā motu manifesto quem sequitur labium ⁊ fortasse valde approximatur loco vbi est auris ingressus in plerisq; hominibus ⁊ continuatur cum ea ⁊ mouet aurē.

¶ Capitulum septimum de anatomia musculorum labiorum.

Ex musculis vero labij sunt illi quos diximus ei et maxylle cōes esse. ¶ Et ex musculis eius sunt qui sunt ipsius ꝓprii ⁊ sūt musculi quattuor. par vnum aduenit ei a superiori in rectitudine duarum genarum maxyllarū ⁊ continuatur ꝓpe ipsius extremitatem: ⁊ duo ab inferiori. ¶ Et hi quidem quattuor ad hoc vt solū labium moueatur sufficiunt: vnaqueq; enim pars eorū qum mouetur ad partem illam mouet.

¶ Quinq; duo ad duas mouetur partes ad duas dilatatur partes. ¶ Adsunt igitur ei secundū complementum motus ad quattuor partes neq; vllum hꝫ motum nisi istos. ¶ In his igitur quattuor adest ei sufficientia. Et isti quidem quattuor musculi et summa musculorum cōmunium cum corpore labij miscentur taliter ꝙ sensus a substantia labij prima ipsos discernere nō valet ꝓpea ꝙ labium est membrum molle carneum os non habens.

¶ Capitulum octauum de anatomia musculoꝝ nasi.

Cum extremitate vero leporis duo parui continuantur musculi fortes. paruitas autem existit ne super alios musculos plus necessarios coangustatio fiat: quoniam membrorū maxylle ⁊ labij motiones plures sunt numero: ⁊ frequentius fiunt: et perseuerant plus: ⁊ plus sunt necessarie q̄ motus extremitatis leporis. ¶ Fortes autem creati fuerunt vt eorum fortitudine illud quod ei defuit ꝓp ossis defectum emendetur: quorum aduentus est a parte gene maxylle: et miscetur prius cum villis pomi maxylle. non autem a parte gene maxylle adducte fuerunt nisi vt ipsum ad eū moueant.

¶ Capitulum nonum de anatomia musculorum mādibularum sūpioris ⁊ īferioris.

Mandibule inferiori absq; mandibula superiori motus ꝓprie attributus fuit ꝓp iuuamenta ex quibus est quod leuioris motus est melior. ¶ Et ex eis est ꝙ dimittere ad mouendum superiorem membra nobilia cumprehendentem: ideo ꝙ motus in ipsis nocumentum efficit est dignius ⁊ salubrius. ¶ Et ex eis etiam est ꝙ si supior mādibula tali mō essꝫ vt ipsius motus facilis foret non fieret iunctura que est inter ipsam ⁊ caput firma: preterea in mandibula inferiori motus plures q̄ tres non fuere necessarij. ¶ Motus aperiendi ōs .s. ⁊ claudendi ipsum ⁊ motus masticādi ⁊ molendi. ¶ Aperiens autem mandibulam ad inferiora descendere facit. ¶ Et claudens ipsam eleuat. ¶ Et molens ipsam circuire facit et ad duas partes declinare. ¶ Manifestū est igitur ꝙ oportet vt motus claudendi sit per musculos qui a superioribus descendunt ⁊ ad superiora retrahūt et aperiendi econtrario: ⁊ molendi cum transuersione. ¶ Qua ꝓp ad claudendum duo creati fuerūt musculi qui duo temporis musculi vocantur.

¶ Ipsorum vero quantitates in homine parue facte fuerunt: quoniam membrum quod per eos mouetur in homine parue existit q̄titatis in medio vacuitates habens: ⁊ est in pondere leue. Nanq; motus qui huic accidit membro per hos duos venientes musculos magis sunt leues: in ceteris autem animalibus inferior mandibula ē maior ⁊ grauior q̄ısit in homine. ¶ Unde per eos moueri in motu mordendi: ⁊ res comedendi duras ⁊ incidendi ⁊ eradicandi est difficilius. ¶ Et hi quidem musculi duo sunt molles ꝓpea ꝙ iuxta principium existunt quod est cerebrum quod est corpus in vltīo molle ⁊ neq; est inter ipsos ⁊ cerebrum nisi vnum os. ¶ Unde tum ꝓp hoc: tū ꝓp illud quod timetur ex societate cerebri cum eis in nocumentis si accideret ⁊ in doloribus si eueniret: adeo ꝙ ille cui accidissent inde ad phrenesim ꝑueniret. ⁊ ad eas q̄ sunt similes eis ex egritudinibus sepeliuit eos creator apꝰ ipsorum originem ⁊ egressionem a cerebro ī osse paris: ⁊ ipsos penetrare fecit in coopertura q̄si milis est canali: ⁊ est composita ex duobus ossibus paris: ⁊ tortuositas foraminum ꝑ que transit que cum eis vadunt eorum vestientes extrema magno spatio donec par pertranseant: vt eorum substantia paulatim induretur ⁊ a loco vbi orti fuerūt paulatim elongentur. ¶ Unicuiq; autem duorum horum musculorum magna generantur corda que super mandibule inferioris incedit extremitatem ⁊ ipsam qum contrahitur eleuat. ¶ Et hi quidem duo musculi ab alijs duobus adiuti fuerunt musculis qui ī inferioribus bucce incedentes ad mandibulam descendunt inferiorē in fornice: quoniam in eleuando graue est necessarium ipsum ingeniose regerē ⁊ sollicitari ꝓ ipso qualiter plus habeant fortitudinis. ¶ Et corda etiam que ex istis duobus nascitur musculis ex ipsorum oritur medietate ⁊ non ex eorum extremitatibus: ꝓp firmitudinem. ¶ Et corde due nascentes ex istis duobus musculis ꝓcedunt ex medio eorum: ⁊ non ex eorum extremitatibus ꝓp firmitudinem. ¶ Musculorum vero aperiendi ⁊ mandibulam descendere facientiū villi ex additamentis nascuntur adhubrienti que retro post aures creata fuerunt ⁊ descendunt ⁊ vniūt ⁊ fiūt vnus musculus: post sepantur ⁊ fiunt corda vt firmitudinem augeant: deinde iterum rarificatur ⁊ carne repletur ⁊ fit musculus ne ꝓp sui tensionem ad nocumenta recipienda sit ꝑparata: deinde mandibule reflexio mento obuiat. ⁊ qum contrahitur trahit mandibulam retro ⁊ descendit ꝑpendiculo: ⁊ ꝓpea ꝙ naturalis grauitas in descendendo adiuuat duo suffecerūt ⁊ neque adiutorio eguerūt. Masticandi vero musculi sunt duo ab vnaquaq; enim parte vni musculo triangulato qum eius caput positum fuerit triangulus qui ex suis angulis ī facie cōsistit duo ꝓtēdūt latera: vnū ad mādibulā

descendit inferiorem: ⁊ alterum ad partem paris ascendit: et inter ea basis continuatur recta ⁊ miscetur quisq; angulus ei quod ante ipsum existit: ppea vt musculus iste diuersas in contrahendo habeat partes: ⁊ non sit ei motus equaliter: sꝫ diuersis possit inclinari inclinationibus: ideo vt per eas molitio ⁊ masticatio compleatur.

¶ Capitulum decimum de anatomia musculorum capitis.

Caput motus habet ꝓprios: ⁊ motus cuꝫ quinq; colli spondilibus cõunes: p quos est motus compositus ex declinatione capitis ⁊ declinatione colli simul. Unusquisq; vero duorum motuū. s. ꝓprius ⁊ cõmunis aut erit curuans anterius aut curuãs posterius aut inclinans ad dextram: aut sinistram. ¶ Et inter ipsos quidem secundum circundandi formam motus generatur conuersionis. ¶ Musculi autem qui caput ad inferiora ꝓprie curuant sunt duo musculi qui a duabus descendunt partibus qui cum villis suis miscẽtur retro post aures a superioribus ⁊ ab osse thoracis ab inferioribus ⁊ eleuantur sicut continui.

¶ Est etiam qum quidam existimant ꝙ sit tres musculi duo nanq; vnius eorum extrema ramificant ⁊ duo capita fiunt eis. Qunq; vnus eorum mouet caput ad inferiora curuatur: ⁊ qum ambo mouent caput ad anteriora temperate curuatur. ¶ Musculi vero qui caput et collum simul aterius curuãt sunt par sub meri positum quod ad partem spondil' prime et secunde vadit: ⁊ cum eis miscetur.

¶ Qunq; pars ipsius q̃ est ad partem meri contrahit curuatur caput solum: ⁊ si pars cum duabus spondilibus cõtinuata operatur curuat ad anteriora etiam collum. ¶ Sed musculi qui solum caput ad posteriora curuant quattuor sunt paria sub paribus q̃ nominauimus posita. Et horum quidem parium origo supra iuncturã existit: ⁊ ex eis etiam sunt que ad simenia perueniunt: ⁊ ipsorum origo est longinquior medietate que est posterius ⁊ sunt ex eis qui ad alas perueniunt quorum origo est a medio.

¶ Ex istis sunt par quod ad duas prime spondilis alas peruenit sup par quod ad secundum pueniit simenium: par cuius villus ex ala prime oritur ⁊ uadit ad simenium secundum. Et eius quidem ꝓprietas est vt capitis declinationem qum ipsum curuat ad naturalem eleuet dispõem sui transuersione.

¶ Et ex eis est pp quartum quod a superioribus incipiens penetrat sub tertio cum transuersione ad ptem siluestrem et cõitatur prime spondilis alaꝫ. Duo prima paria caput posterius sine declinatione aut cum declinatione valde parua curuant.

¶ Et tertium declinationis rectificat torturã. ¶ Et quartuꝫ transuersione manifesta ad posteriora curuat ⁊ q̇cunq; tertij ⁊ quarti solus declinauerit iclinabit caput ad suam partem. ¶ Et qum ambo retrahentur mouebitur caput ad posteriora conuersũ absq; declinatione. ¶ Musculi vero qui caput cũ collo curuant sunt paria tria ꝓfunda ⁊ par vnum cooperiens vnũqudoq; impar eoꝝ est triangulus cuius basis est posterius os cerebri: ⁊ quod ex ea r̃manet ad collum descendit: sed trium parium sub eo expansorum. Unum super duo latera spondilium descendit. Et aliud multum declinat ad alias. Et aliud per medium transit inter duo spondilium latera: ⁊ duo extrema alaꝝ. ¶ Musculi autem q̇ caput ad duo inclinant latera sunt duo paria capitis iuncturã cõcomitantia. Unius paris eorum locus ē anterius et ipsum est quod inter caput ⁊ spondilem continuat secundam cuius vnum impar est ad dextram ⁊ alterum ad sinistram. Et par secundum eorum est cuius locus est posterius et coniungit inter spondilem primam: ⁊ caput cuius vnum impar incedit a dextra: ⁊ alterum a sinistra: ⁊ quodcunq; vnum ex istis contrahetur caput declinabit ad partē ipsius cum transuersione. Et quicunq; duo ab vna parte contrahentur declinabit ad eos caput absq; transuersione: ꝙ si anteriores mouebuntur iuuabunt in curãdo caput ad iferiora. ⁊ si posteriores mouebuntur reducent caput ad posteriora. ¶ Et si omnes vt quattuor simul mouebuntur stabit caput recte. ¶ Et hi quidem quattuor musculi alijs musculis sunt minores. ¶ Ueruntamen eis locoꝝ ipsorum bonitate: ⁊ quia sub alijs descendunt musculis restauratum fuit q̃tum alij p magnitudinem hñt. ¶ Iuncture ꝑtea capitis due res necessarie fuere quibꝫ due intentiones contrarie erant opportune. Una est firmitudo et hec quidem pendet ex affirmanda iunctura: ⁊ vt parum motibus obediat. Et altera est multitudo numeri motuum: ⁊ hec pẽdent ex facilitate iuncturarum ⁊ laxatione eaꝝ.

¶ Factum est igitur vt iuncturarum laxitas pertransiret complementum firmitudinis que pp musculos multos qui sunt cingentes eas et circundantes acquiritur. Due igitur intentiones ei acquisite fuerunt. vnde deus omnibus factoribus melior sit benedictus.

¶ Capitulum vndecimum de anatomia musculorum epiglotis.

Epiglotis est mẽbrum cartilaginosuꝫ creatũ vt vocis sit instrumentum: quod q̇dem ex tribus compositum est cartilaginibus. Una est cartilago quam sensus comprehendit coram gula: ⁊ submento que vocatur peltalis et clipealis: quoniam eius venter est concauus ⁊ dorsũ gibbosum pelte similis ⁊ clipeo parum eius. ¶ Et secunda est cartilago post illã posita ad partem colli cum ea ligata ⁊ vocatur que nomen nõ hꝫ. ¶ Et tertia est sup illas cooperiens que cum ea qua nomẽ nõ habet continuatur ⁊ obuiat peltali absq; continuitate ⁊ inter ipsam ⁊ illam que nomen non habet ē iunctura dupla pp duas vacuitates que sunt in ipsa ĩ quas duo additamenta non habentia nomen decẽtẽ ingrediuntur cum eis ligamentis connexa ⁊ vocat̃ coopertorialis ⁊ cymbalaris. ¶ Et ppea ꝙ peltalis quandoq; adiungitur non habenti nomen: ⁊ quandoq; elongatur ab ea est epiglotis amplitudo ⁊ eius coangustatio. ¶ Et ppea ꝙ cymbalaris cooperit clipealem: ⁊ ipsam cõmittatur ⁊ ppea ꝙ ab ea sepatur est epiglotis aptio ⁊ clausio ipsius. ¶ Ubi aũt est epiglotis ⁊ coram ipsa est os triangulatum lauda vocatũ: qd̃ laudã grecã litterã sigat: ⁊ est ita.

¶ In creando vero os huius existit iuuamẽtuꝫ ut sit origo ⁊ principium ex quo villi musculorum epiglotis oriuntur. ¶ Epigloti ꝑterea musculi fuer̃ necessarij qui clipealẽ nomen non habenti applicent ⁊ musculi qui cimbalarem applicent ipsis et eas cũ

ea cooperiant: ⁊ musculi qui cymbalarem ab aliis duabus elongent vt epiglotis aperiatur. ¶ Ex musculis vero epiglotim aperientibus est par quod ab osse laude nascitur ⁊ vadit ad anteriora peltalis ⁊ continuatur ⁊ expanditur super ipsam ⁊ cum contrahitur trahit cymbalarem ad anteriora ⁊ ad inferiora ⁊ dilatatur epiglotis ⁊ par quod numeratur inter musculos gule ad inferiora trahentes: ⁊ nobis quidem videtur vt ipsum numeret inter eos qui inter eas sunt cōmunes: cuius origo est interius in thorace ⁊ vadit ad peltalem. ¶ Ei vero et multorum animalium motu aliud associatur par: ⁊ duo paria quorum vnum ad cymbalarem ꝑuenit posterius ⁊ continuatur cum ea.

¶ Quunqꝫ contrahuntur ad cymbalarē eleuant ⁊ eā ad posteriora trahunt ⁊ sepatur ab applicatiōe sui cum peltali ⁊ dilatatur epiglotis. ¶ Et alterius paris musculi ad duos cymbalaris margines veniūt qui quum contrahuntur ipsam a peltali separant et in latitudinem extendunt ⁊ in dilatando epiglotiꝫ adiuuant. ¶ Ex musculis autem qui epiglotum coangustant est par quod a parte laude venit ⁊ continuatur cum peltali postea dilatatur ⁊ cingitur super illam que non habet nomē: donec duo extrema duorum imparium ipsius post illam que nomen non hꝫ vniantur ⁊ cum contrahitur coangustat. ¶ Et ex eis sunt quattuor musculi ⁊ fortasse existimāt ꝙ sint duo musculi dupli continuantes peltalis extremitates cum extremitatibus eius que nomen non hꝫ qui quum contrahuntur inferiora epiglotis coangustant. ¶ Et sunt qui existimāt ꝙ unum par ipsorum sit occultum ⁊ alterum manifestum. ¶ Ex sitibus vero musculorum qui claudunt melior fuit vt ī inferioribus epiglotis creati fuissent ita vt quum contrahuntur cymbalarē ad inferiora traherent ⁊ eam claudendo cooperire facerent: ⁊ ꝓp hoc par creati fuerunt ꝙ de radice peltalis nascitur et eleuatur interius ad duo cymbalaris extrema et ad radicem eius que nomen nō hꝫ a dextra et a sinistra ⁊ quum contrahuntur iuncturam stringunt ⁊ epiglotim tali clausura claudunt q̄ musculos pectoris ⁊ diaphragmatis īfrenare valeat in ꝓhibendo aeris attractionem. ¶ Qui quideꝫ parui creati fuerunt ne ī interioribus epiglotis coāgustatōēꝫ facerēt: ⁊ fortes fuerūt creati vt coꝝ fortitudinē quāꝫ īpediti fuerint in claudendo epiglotim ⁊ ꝓhibendo aeris attractionem defectus multus corrigatur qui eis ex paruitate aduenit ⁊ ipōrum via est secundum rectitudinem ascendentiū cum declinatione parua ꝓp quam fit continuatio cōueniens inter peltalem ⁊ non habentem nomen.

¶ Et est etiam quum duo inueniunt̄ musculi sub cymbalari positi qui hoc predictum par iuuāt.

¶ Capitulum duodecimum de anatomia musculoꝝ gutturis.

G Uttur in summa duo habet paria que ipsum ad inferiora trahunt: vnum eorū est par quod iam in capitulo epiglotis nominauimus: ⁊ alterum est par etiaꝫ ex thorace nascēs quod eleuatur ⁊ cum lauda continuatur prio postea cum gutture: ⁊ trahit ipsum ad inferiora: gutturis vero musculi sunt duo musculi gutturosi qui sunt duo musculi apud gulam positi in transglutiendo adiuuantes.

¶ Capitulum decimumtertium de anatomia musculorum laude.

L Auda vero musculos habet qui sibi sunt ꝓprij et musculos in quibus aliud membrum cum ipō cōmunicat. ¶ Sed q̇ laude sunt ꝓprij tria sunt paria: vnum par venit a duobus mandibule marginibus ⁊ cum linea recta que super os existit continuatur: ⁊ ipsum est quod ipm ad mandibulaꝫ trahit: ⁊ par quod oritur sub mento et incedit inferius sub lingua ad linguam ⁊ ad extremitatem superiorem huius ossis ⁊ istud etiā trahit hoc os ad partē mādibule. Et aliud par oritur ex additamentis sisaminis que sunt apud aures ⁊ continuatur cuꝫ extremitate inferiore linee rēcte super hoc os. ¶ Illi vero quos hꝫ cuꝫ aliis cōmunes iam nominati sunt ⁊ nominabuntur.

¶ Capitulum decimumquartum de anatomia musculorum lingue.

M Usculi vero linguam mouentes sunt nouem duo sunt latitudinales ab additamētis sisaminis venientes ⁊ cum duobus ipsius lateribus continuantur. ¶ Et duo longitudinales a supprēo ossis laude nascentes: qui cum medio lingue continuantur. ¶ Et duo qui eā in trāsuerso mouent: ⁊ nascuntur a latere quod est inferius ex duobus ossis laude lateribus: ⁊ penetrant in linguam inter longitudinales ⁊ latitudinales.

¶ Et duo musculi linguam resupinantes ⁊ conuertētes eam quorum loca sub istorum locis quos nominabimus existunt: ⁊ ipsoꝝ villi iam expansi fuerūt sub eis in latitudine ⁊ cum toto osse mandibule cōtinuati fuerunt. ¶ In summa p̄terea musculoruꝫ lingue nominauerunt quidam musculum solitariū qui inter linguam et os laude continuat ⁊ vnum ad aliud trahit ⁊ nec est longe quin musculus qui linguam ad exteriora in longitudinē mouet moueat eam sic. ¶ Inest enim ei vt in extensione in se ipsa moueatur quemadmodum inest ei vt incuratione in se ipsa moueatur.

¶ Capitulum decimumquintum de anatomia musculorum colli.

M Usculi qui collum mouent sunt duo paria: vnum par a dextra ⁊ alterum a sinistra: sed quicunqꝫ eorum solus contrahetur collum ad suam partem transuerse trahetur: ⁊ quicunqꝫ duoꝝ eorum qui sunt ab vna parte simul̄ contrahentur: inclinabitur collum rectum in parte illa non cum transuersione: īmo cum rectitudine. Et quum omnium quattuor simul erit operatio stabit collum absqꝫ declinatione aliqua.

¶ Capitulumdecimumsextum de anatomia muscul̄ pectoris.

M Usculorum qui pectus mouent quidam sunt qui tantū dilatant ipsum et non constringunt: ex quibꝫ sunt musculi diaphragmatis inter membra aerem attrahendi ⁊ mēbra nutrimenti distinguentis quod postea nominabimus. ¶ Et par sub furcula positum a parte nascit̄ que ad caput ꝓtenditur spatule quod postea nominabimus ⁊ estcontinuum cum costa prima a dextra ⁊ sinistra ⁊ cum ipso vnitur par vnum cuius u

nquodq; impar ē duplans ipsum ⁊ faciens ipsum duas ptes quaꝝ supior cū collo cōtinuat: ⁊ ipsum mouet: ⁊ inferior earum mouet pectus ⁊ miscet cum musculo eius quē nunc nominabimus: ⁊ ipse est ille qui est continuus cū costa quinta et sexta. Et par quod est in loco spatule concauo infusum ⁊ cum quo par continuat quod a spondilibus ad spatulam descendit ⁊ fiunt sicut musculus vnus: ⁊ cū costis continuantur posterioribus. ¶ Et par tertium quod nascitur a sexta spondilium colli ⁊ a prima ⁊ secunda spondilium pectoris ⁊ continuatur cum costis thoracis: isti sunt musculi dilatantes. ¶ Musculorum vero pectus constringentiū aliȷ̄ sunt qui pectus in latitudine constringunt et est diaphragma qum quiescit. ¶ Aliȷ̄ sunt qui secundum essentiam. Et ex istis est par quod sub radici bus costarum superiorum est extensum cuius operatio est stringere et aggregare. Et ex eis est par apud extremitates istius cum thorace vel adherēs thoraci inter epiglotale ⁊ furculam continuatum ⁊ continuatur cum musculis ventris qui sunt recti. Et alia duo paria que ipsū cooperiunt. ¶ Musculi vero qui simul constringunt ⁊ dilatant sunt musculi qui sunt inter costas: veruntamen pscrutatione in considerando cognoscitur q̄ constringentes aliȷ̄ sunt a dilatantibus. ¶ Inter omnes enim duas costas sunt ex eis quattuor pcerto musculi: licet quidam existiment q̄ sit vnus musculus ¶ Et hic quidem qui vnum existimant musculū ex villis contextus est transuersis: quorum quidam sunt intrinseci: quidam qui cooperiunt. ¶ Eorum q̄ cooperiūt quidā sūt qui sunt ad partem extremitatis cartilaginose coste: ⁊ quidā sūt qui sunt ad partem alterius extremitatis que est fortis. Quod uero interius existit totum in situ cooperiente est diuersum. Et illud quod est i extremitate coste cartilaginose diuersum est in situ ab eo quod est sup aliam extremitatem. ¶ Et qn̄ quidem hic quattuor habentur villi numero oportet vt musculi sint numero quattuor. Et qui ex eis sunt superius positi sunt dilatantes. Et qui ex eis sunt inferius positi sunt constringentes. Per hoc itaq; fit omniū musculorum pectoris numerus .88. musculi.

¶ Et est etiam quū musculos pectoris duo aliȷ̄ iuuant musculi qui a furcula ad spatule caput venientes ad primum eius continuantur latus et ipsum sursū eleuant ⁊ in dilatando pectus adiuuant.

¶ Ca. xvii. de anatomia musculoꝝ motꝰ adiutoriȷ̄.

Ex musculis motus adiutoriȷ̄ sunt illi qui mouēt spatule iuncturā: ⁊ sunt tres musculi qui ei a pectore adueniunt ⁊ ipm mouent ad inferiora. Et musculus qui inferiꝰ sub mamilla oritur: ⁊ cum parte adiutoriȷ̄ antecedente cōtinuatur apud antecedentem partem marginis: cartilaginis concauitatis: ⁊ ipse est qui adiutorium ad pectus applicat cum cōmunitate qua spatula ipsum sequitur. ¶ Et musculus qui a supprēo thoracis nascitur ⁊ efficit vt domesticum capitis adiutoriȷ̄ cooperiat ⁊ est applicans ipsum ad pectus cum impulsione pauca. ¶ Et musculus duplus magnus qui a toto oritur thorace continuatus cum infimo antecessionis adiutoriȷ̄ qui qum operatur cum villo qui in superioris partis eius est adiutorium ad pectus ducit ipsum eleuando ⁊ cum alia parte ducit illud ad ipsum faciens ipsum ad inferiora descendere: ⁊ cum eis ambobus ducit ipsum ad pectꝰ secundum rectitudinem. Et aliȷ̄ duo musculi qui a parte nascuntur iliȷ̄ magis interius continuati q̄ sit continuitas magni musculi qui a thorace ascendit. Unus eorum est magnus veniens a loco qui est apud ilium ⁊ a costis posterioribus ⁊ trahit adiutorium ad costas posteriores directe ⁊ alter est subtilis qui nascitur a cute iliȷ̄ ⁊ nō ab eius osse ⁊ declinat magis ad medietatem q̄ ille ⁊ continuatur cū corda illius qui a parte mamille ascendit ⁊ pfundatur. ¶ Et hi quidem operationum primorum efficiunt secundum modum adiutoriȷ̄: sed tamē ad posteriora parumper declinant. ¶ Et quinq; musculi qui ab osse spatule nascuntur vnius musculi eorum ortus est ab osse spatule qum implet illd̄ qd̄ est inter sepans ⁊ costam supiorem villis ⁊ penetrat ad partem superiorē capitis adiutoriȷ̄ siluestrē declinans parumper ad domesticam. ⁊ ipse etiam cum declinatione penetrat ad domesticā. Et duorum musculoꝝ ex istis quinq; origo est a latere superiore spatule quorum vnus est maior: ⁊ villi ipsius vadunt ad inferiores partes separantis Et implent illud quod est inter separans et latus inferius: ⁊ continuantur valde cum capite adiutoriȷ̄ a parte siluestri et penetrant cum declinatione ad siluestrem. ¶ Et alter est cum hoc primo continuus adeo q̄ ē quasi eius pars: ⁊ penetrat cū eo ⁊ ipsius operationem efficit: ¶ Iste vero non multum pendet a summo spatule et eius continuitas est secundum transuersionem in manifesto adiutoriȷ̄ ⁊ declinat ad siluestrem. ¶ Et quartus est musculus qui locum concauum ossis spatule implet cuius corda cum partibus interioribus lateris domestici capitis adiutoriȷ̄ cōtinuatur: ⁊ eius operatio est efficere vt adiutoriū posterius circuneat. Et alter musculus est qui ab inferiori extremitate lateris spatule inferioris nascitur: cuius corda superius continuatur secundum continuitatem magni ab ilio ascendentis: ⁊ eius operatio ē trahere supremum capitis adiutoriȷ̄ ad superiora. ¶ Adiutorium pterea alium hꝫ musculum duo habentē capita qui duas efficit opationes: ⁊ operationem cōmunem. ¶ Et ipse quidem sub furcula venit ⁊ a collo deglutiens capitis adiutoriȷ̄ bucellam ⁊ peruenit vsq; iuxta locum continuitatis corde musculi magni a pectore ascendentis. ¶ Quidam autem dixerunt q̄ vnum capitum ipsius interius est sup manifestum spatule apud eius infimum ⁊ declinat ad exteriora cum transuersione pauca: ⁊ qum opatur cum duabus partibus eleuatur secundum rectitudinem. ¶ Sunt pterea hominum quidam qui duos addiderunt musculos: musculum paruum q̄ ad mamillam venit: ⁊ alium qui in spatule iunctura est sepultus: ⁊ fortasse ponunt cubiti musculos cum eis habere cōmunitatem.

¶ Ca. decimūoctauū d̄ anatōia musculoꝝ brachiȷ̄.

Musculorum brachium mouentiū aliȷ̄ sunt qui ipsum contrahunt: aliȷ̄ sunt qui ipsū dilatant: ⁊ isti positi sunt super adiutoriū

alij sunt qui ipsũ gyrãt: alij sũt qui ipsũ resupinant ⁊ non existunt super adiutorium. ¶ Dilatantes vero sunt par vnum cuius vnum ex suis imparibus cum declinatione ad interiora expanditur: q̃a eius ortus est superius ab antecessione adiutorij ⁊ a latere spatule inferiore ⁊ continuatur cum cubito illic vbi sunt partes eius interiores: ⁊ impar secundum expanditur ad interiora cum declinatione adiutorij quoniam ab adiutorij collo ꝓuenit: ⁊ cũ extrinsecis cubiti partibus continuatur. ¶ Quunq; ambo opantur ꝓculdubio secundum rectitudinem extendunt. ¶ Constringentes vero sunt par aliud cuius vnum impar quod est maius trãhit ad interiora cum declinatione: quoniã eius origo est a margine cartilaginis spatule inferiore ⁊ a rostro. vnicuiq; quorum proprie inest caput ⁊ continuatur corda ipsius qua est neruosa cum parte focilis supioris interiora antecedente. ¶ Et secundum impar trãhit cũ declinatõe ad exteriora: quia eius ortus est a manifesto adiutorij posterius: ⁊ est musculus duo carnosa hñs capita: quorum vnum est in posterioribus adiutorij: ⁊ alterum in anterioribus ⁊ occultantur hi duo in suo incessu parumper donec ad antecedentem partem focilis inferioris vadant. ¶ Et cum eo quidem iam continuatum fuit q̄ ipm̃ inclinat trahens inferius ad exteriora ⁊ cũ eo quod inclinat trahens superius ad interiora vt sit tractio melior. ¶ Et qum isti duo musculi in suis coniunguntur operationibus secundum rectitudinem stant ꝓculdubio. ¶ Et duos quidem musculos dilatantes vestit musculus qui os adiutorij circũdat. ¶ Et similius est vt sit pars alterius musculi constringentis. Facientes vero brachium iacere supinum sunt par cuius vnum ex imparibus est positum in exterioribus duorũ fociliũ ⁊ obuiat focili superiori absq; corda. ⁊ alterũ subtile ꝓlongatum nascitur a superiori parte adiutorij ab eo quod eius manifestum sequitur: ⁊ maior pars eius vadit in ascẽd ⁊ penetrat donec ꝓpinquũ fiat iuncture rasete ⁊ venit ad partem occultã focilis superioris: ⁊ continuatur cum eo corda panicularis. ¶ Gyrantes autem sunt par positum exterius: cuius vnum ex duobus imparibus a supmo domestico capitis adiutorij incipit ⁊ continuatur cum superiori focili sub iunctura rasete: ⁊ alterum est magis curtum ipõ et eius villus ad latitudinem ẽst dẽcliuis: sed eius extremitas est plis neruosa ⁊ incipit ab ipsomet superiori focili ⁊ continuaẽ cũ eius extremitate superiori apud rasete iuncturam.

¶ Capitulum decimumnonum de anatomia musculoꝝ motus rasete.

Musculoꝝ vero iuncturarum rasete mouentium: quidam sunt constringentes: ⁊ quidam dilatantes: ⁊ quidam gyrantes ⁊ quidam resupinantes sup collum. ¶ Ex dilatantibus vero est vnus musculus cum alio continuus ac si ambo vnus essent musculus. Et istius quidem origo est a medio focilis inferioris cuius corda cũ pollice continuatur per quem pollex ab indice elõgatur. ¶ Et alterius origo est a focili superiori cuius corda cum primo ossium rasete continuaẽ. s. posito coram pollice. ¶ Quunq; isti duo simul mouẽtur dilatant rasetam cum gyratõe pauca. Et qum secundus solus mouetur facit ipsam iacere resupinam. Et qum primus mouetur solus ꝓlongat inter pollicem ⁊ indicem. ¶ Et musculus qui iacitur sup focile supius a pte siluestri cuius ortus est ab inferiori parte capitis adiutorij a quo ꝓcedit corda: duo hñs capita: quorum vnum cũ medio pectinis coram indice ⁊ medio continuatur: ⁊ alterius capitis corda est caput inferius super focile superius apud rasetam ⁊ dilatat rasetam expandendo cum gyratione. ¶ Constringentes autem musculi sunt par super latus brachij siluestre: quorum inferior incipit ab interiore duorum capitum adiutorij et peruenit ad pectinem coraz auriculari. ¶ Et superior vtrorunq; incipit altius q̄ ille ⁊ peruenit ibi. Et est cum eis musculus qui incipit ab iferioribus adiutorij partibus locã p̄dictorum medians quod duo hz extrema que ad modum crucis transuersanẽ: ⁊ postea cũ loco qui est inter pollicem ⁊ medium continuantur: cunq; ambo mouentur constringunt. ¶ Et isti quidem constringentes ⁊ ipĩmet dilatantes gyrationem efficiunt et resupinationem qum duo oppositi ex eis secundum transuersionem mouentur. ¶ Sed musculus cũ pectine continuus coram auriculari qum solus mouetur gyrat plantam: ⁊ qum musculus pollicis quem nominabimus ipm̃ adiuuat plenarie plantam resupinam iacere facit: ⁊ qum ille qui est cum raseta cõtinuus coram pollice solus mouetur gyrat ipsã parump: ⁊ cum auriculari quem nominabimus efficit gyrationem cõpletaz.

Ca. xx. de anatomia musculoꝝ mot digitoꝝ.

Musculorum vero digitos mouentium q̃dam sunt qui sunt in planta: quidam sũt qui sunt in brachio: quia si omnes in plãta coniungerẽtur ꝑꝑ carnem multam grauarent: ⁊ ꝑꝑca q̄ illi q̃ sũt ex eis in raseta a digitis elongati fuerunt: corde ipsoꝝ necessario fuerunt longe. Munite ergo fuerunt panniculis qui eis ab omnibus adueniunt partibus: ⁊ ipsorum quidem corde rotunde ⁊ fortes create fuerunt et nõ dilatanẽ nisi qum ad membrum ꝑueniunt. ¶ Ibi igitur dilatãtur vt membrum motum bene comprehendant. Omnes autem musculi digitos dilatantes sup brachium sunt positi ⁊ silr̃ ipsos ad inferiora mouẽtes Et ex dilatantibus quidem est musculus qui in medio manifesto brachi positus nascitur a parte supprema capitis adiutorij inferioris: ⁊ quattuor digitis cordas que ipsos dilatant mittit. ¶ Ex eis uero qui eos ad inferiora inclinant tres ad inuicem ĩ parte istius sunt continui. ¶ Quorum vnus a parte media capitis adiutorij siluestris inter duo ipius additamenta oritur ⁊ duas cordas auriculari ⁊ annulari transmittit. ¶ Et vnus a summa duorũ musculorum duplorum qui sunt duo ex his tribz oritur sub duobus additamentis adiutorij interius: ⁊ a margine focilis inferius ⁊ duas transmittit cordas medio et indici. ¶ Et tertius eorum ⁊ ẽst illé qui remansit oritur a suppremo focilis superioris et cordã pollici mandat: ⁊ apud hanc iuncturam ẽ musculus qui est vnus duorum musculoꝝ inter musculos motus rasete nominatorum ⁊ nascitur a loco medio focilis iferioris cuiꝰ corda pollicẽ

ab indice ꝑlongat. ¶ Constringentium autē qui dam sunt qui super brachium existunt: ⁊ quidam qui super volam plante. ¶ Et illi quidem qui sūt super brachium sunt tres musculi quorum vnus secundum aciem in medio super alium ē positus. Ex quibus nobilior est inferius qui inferius est se pultus ⁊ cum osse focilis inferioris continuus quo niam eius operatio existit nobilior. Quapp̄ opor tuit vt eius locus magis esset custoditus. ¶ Cuius principium ē a medio capitis adiutorij siluestris ad interiora: deinde penetrat ⁊ dilatatur eius corda ⁊ in quinq̧ partitur cordas quarum queq̧ ad inte riora digiti p̄uenit. ¶ Illarum vero que ad quat tuor perueniunt queq̧ iuncturam primam ipsius constringit et tertiam. ¶ Primam vero ꝑpterea ꝙ est ibi annexa ligamento quod super eam est ci ctum: ⁊ tertiam ꝑpea ꝙ eius caput peruenit ad eā ⁊ continuatur cum ea: que autem ad pollicem va dit eius secundam ⁊ tertiam constringit iuncturaꝫ quia non continuatur nisi cum eis. ¶ Et secundus quidem musculus qui est supra istum est minor ip so ⁊ incipit a capite ingrediente quod est vnuꝫ ex capitibus adiutorij ⁊ cum focili inferiore parump̄ continuatur ⁊ transit per terminum cōmunem q̇ ē inter latus siluestrem ⁊ domesticum: ⁊ est superi or sup̄ficies focilis superioris: ⁊ qūm ad partem peruenit pollicis declinat parump̄ ad interiora et cum iuncturis medijs quattuor digitorum cordas mandat vt eos constringant. ¶ Ad pollicem ve ro non p̄uenit nisi ramus paruus qui nō est ex cor da eius: imo ab alio loco. ¶ Et primi quidem o rigo est post principium nominatum quod est a ca pite focilis superioris ⁊ inferioris. ¶ Et secundi origo est a capite focilis inferioris. ¶ Factum est autem ꝙ pollex vno musculo in sui constrictione sit contentus sed quattuor duobus constringuntur musculis quoniam nobilior ex operatiōibus quat tuor est constrictio ⁊ ex operationibus pollicis no bilior est vt dilatetur ⁊ ab indice elongetur.

¶ Tertius autem musculus non est ad constringen dum sed eius corda interius in planta penetrat et dilatatur desuper ad hoc vt in eam adipisci faciat sensum et in sentiendo iuuamentum p̄beat: ⁊ pilos in ea nasci ꝓhibeat. et ad sustentandum illud qđ ē in interioribus plante ⁊ vt fortis fiat ad suas acti ones peragendas. hi quidem sunt illi qui super ra setam existunt. ¶ Musculi vero qui sunt in plā ta sunt. 18. in duabus aciebus ordinati adinuicem sibi superpositi. Una acies ē ad inferiora ⁊ interi us. Et altera acies ē super cutem exteriorem. Qui autem in acie existunt inferiore numero sunt septē quorum quinq̧ digitos ad superiora inclinant: ⁊ q̇ ex eis delegatus est pollici a principio ossis rasete nascitur. ¶ Et sextus est curtus ⁊ latus cuius villus est transuersus ⁊ ipsius caput pendet a pe ctine manus donec p̄ueniat in rectitudīe medij cu ius corda cum pollice continuatur: ⁊ ip̄m ad inferi ora inclinat. ¶ Et septimus est apud auricularem incipiens ab osse pectinis quod in eiꝰ rectitudīe exi stit ⁊ ip̄m ad inferiora inclinat. ¶ Nullus vero hoꝝ septem est ad constringenduꝫ. sed quinq̧ sūt ad eleuandum et duo ad flectendum inferius.

¶ Illi vero qui sunt in acie superiore sub musculo super plantam expanso qui quidem est musculus quem solus cognouit. Gal. sunt musculi vndecim ex quibus sunt octo: quorum duo cum prima iun cturarum quattuor digitorum continuantur. s. v nus sup̄ alium vt hāc constringant iuncturam: sꝫ qui ex eis est inferior constringit cum dispositiōe et reflexione: ⁊ eius q̇ ē ex eis superior ē strictura cum modico eleuationis et ad superiora ascensio nis. ¶ Quinq̧ coniuncti fuerit directe: ⁊ eorum tres pollici sunt ꝓprij: quorum vnus primam cō stringit iuncturam: ⁊ duo secundam sicut sciuisti. Dilatantes ergo quinq̧ sunt. ¶ Et de reflectenti bꝫ exceptis pollice ⁊ auriculari vnicuiq̧ ēst vnus Pollici vero ⁊ auriculari vnicuiq̧ assūt duo. Et de constringentibꝫ vnicuiq̧ digito assūt quat tuor. ¶ Et de his qui ad superiora inclinare faci unt vnicuiq̧ digito adest vnus.

¶ Capitulum vigesimumprimuꝫ de anatomia mus culoꝝ motus dorsi.

Musculorum dorsi alij sunt qui ipsum ad posteriora flectunt: alij qui curuant ad ā teriora. ¶ Ex istis enim omnes alij oriū tur motus. ¶ Ad posteriora vero flectentes sunt illi qui ꝓprie dorsi vocant̄ musculi. Et sunt mus culi duo de quibus existimatur ꝙ vnusquisq̧ eo rum ex. xxx. compositus existat musculis: quoniā vnicuiq̧ ipsorum ab vna quaq̧ spondili aduenit musculus: ab vnaquaque nanq̧ spondili aduenit ei villus transuersus nisi a prima. ¶ Et i sti quidem musculi qūm equaliter tenduntur stat dorsum: ⁊ qūm superflue tenduntur declinant ad posteriora. ¶ Et qūm illi qui in vno existunt la tere mouentur dorsum ad illud inclinatur.

¶ Musculi vero curuantes sunt par desuper positū qui sunt ex musculis caput ⁊ collum mouentibus: qui a duobus meri veniunt lateribus: quorum in feriores extremitates cum quinq̧ spondilibus pe ctoris superioribus continuantur ī aliquibus homi nibus: ⁊ in pluribus hominibus cum quattuor.

¶ Et eorum superiores extremitates ad caput per ueniunt ⁊ collum. ¶ Et par quidem sub isto est positum et vocatur renale: que ambo a decima et vndecima pectoris incipiunt: ⁊ ad inferiora descē dunt: ⁊ plurunq̧ curuant flectentes. ¶ Et medio quidem in suis motibus horum musculorum suffi cit inuentio: quoniam in curuatione ⁊ inclinatione a dextra ⁊ a sinistra duarum extremitatum sequi tur motus.

¶ Capitulum vigesimumsecundū de anatomia mus culorum ventris.

Musculorum autem ventris sunt octo qui in iuuamentis cōmunicant: ex quibus est iuuamentum p̄bere in exprimendo illud quod ex stercore ⁊ vrina ī inferioribus continet̄ ⁊ que in matricibus nata existunt. Et ex eis est ꝙ diaphragma sustinent et ipsum quꝫ adest exufla tio que est in constrictione adiuuant. ¶ Et ex eis est ꝙ intestina calefaciunt ⁊ stomachū ꝑpea ꝙ ea coo periunt. Ex his autem octo est vnum par rectum quod secundum rectitudinem ab epiglotali descen dit cartilagine: cuius villus in longitudine vsq̧ ad femur extenditur: et eius extrema in eis que sunt coram ipsis expanduntur. ¶ Huiꝰ vero paris subā

a sui principio vsque ad ipsius finem carnosa existit. ¶ Et duo musculi qui cum istis in latitudine secantur. quoruȝ locus est sub panniculo qui super totum extensus est ventrem: et sub duobus longitudinalibus. ¶ Sectio autem que inter istorum duorum: ⁊ duorum primoꝝ villos accidit ē secundum angulos rectos: ⁊ duo paria que p trāsuersum vadunt quorum vnunquodqȝ est in laterē a dextra et a sinistra. ¶ Et vnunquodqȝ eorum par ex duobus existit musculis se ad inuicem ad modum crucis secantibus a cartilaginis costarum n̄ completarum extremitate vsqȝ ad femur: ⁊ ab ilio vsqȝ ad epiglotale. ¶ Et duorum parium extremitates sibi a dextra ⁊ a sīstra apꝰ̄ femur obuiant. Et aliorum duorum extremitates apud epiglotale que super carnosas partes ab vna quaqȝ pte duorum musculorum latitudinalium sūt posite Et hec quidem duo paria semper carnosa incedūt donec rectos musculos cum cordis latitudinalibus tangant que panniculis similantur. ¶ Et hec etiaȝ duo paria sub duobus longitudinalibus sunt posita que sub duobus posita sunt latitudinalibus.

¶ Capitulum vigesimumtertium de anatomia musculorum testiculorum.

Testiculorum autem viroꝝ̄ musculi sunt quattuor ppea vt testiculos custodiant ⁊ eos eleuent ne laxentur. ¶ Quisqȝ testiculus hȝ par sibi pprium: ¶ Mulieribus vero vnum par sufficit. s. cuiqȝ testiculo impar ppea ꝙ earum testiculi nō sunt ī exterioribus: neqȝ sunt suspensi quēadmodum viroꝝ.

¶ Capitulum vigesimumquartum de anatomia musculorum vesice.

Super os vesice vnus existit musculus q̇ ipsam circūdat: cuius villus super ipsius os dilatatur. Et eius quidem iuuamētum est vrinā vsqȝ ad horam voluntatis retinere Et qum voluntas expellendi affuerit eius laxabitur constrictio ⁊ ventris musculi vesicam vrgebunt: ⁊ vrinam expulsiua adiuuante expellent.

¶ Capitulum vigesimumquintum de anatomia musculorum uirge.

Musculi qui virgam mouent duo sunt paria duo vnius paris musculi in duobus virge lateribus sunt extensi qui qum tenduntur foramen dilatant et ipsum amplificant ⁊ penetratio rectificatur: ⁊ sperma in ipsa cum facilitate discurrit. ¶ Aliud vero par quod a femoris osse orit̄ ⁊ cū radice virge secūdum transuersionem continuatur ⁊ qum rectificatur tenditur ⁊ instrumentum secundum rectitudinem eleuatur: ⁊ qum constringitur reducit ipsuȝ ad posteriora. ¶ Qd̄ si vni eorum acciderit tensio ad ipsius partem declinabit.

¶ Capitulum vigesimumsextum de anatomia musculorum ficteris.

Ficteris musculi sunt quattuor. Unus eorum est musculus qui ipsius cōmittatur os ⁊ cum eius carne vehementer miscet̄ que permistioni musculorum labiorum similatur ⁊ ipse quidem cohercet ⁊ constringit anum ⁊ sua expressione stercoris reliquias que sunt in ipso excutit. Et musculus qui est positus magis interius ꝙ iste: cuius statio est secundum operationem capitis hominis ⁊ existimat̄ ꝙ sit hn̄s duo extrema cuius extremum cum radice virge pcerto continuatur: ⁊ par quod super hos omnes transuersuȝ existit: cuius iuuamentum ē longaōeȝ sursum eleuare ⁊ neqȝ accidit longaonem egredi nisi pp ipsius laxitatem.

¶ Capitulum vigesimumseptimū de anatomia musculorum coxe.

Ex musculis coxe maior est ille qui eā extendit: deinde ille qui eam contrahit: Ex suis nanqȝ operationibus nobiliores sunt isti duo intus. Ueruntamen extensio contractione nobilior existit quoniam statio non conuenit nisi cum extensione. ¶ Postea sunt musculi q̇ elongant: deinde illi qui appīquare: post illi qui circuire faciunt. ¶ Ex musculis autē coxe iuncturam extēdentibus est vnus qui est omnibus corporis musculis maior: ⁊ ipe est musculus qui os femoris ⁊ ancham cooperit ⁊ sup totam coxaȝ voluitur ab interioribus et exterioribus et posterioribus donec ad polliceȝ pueniat. cuius villi diuersa habent principia. quapropter ipsius operatiōes secundum diuersas specificantur spēs. ¶ Ex ipsius nanqȝ villis est qui ab īfimo ossis femoris nascitur ⁊ declinando ad domesticum dilatatur.

¶ Et est alius ex villis eius cuius ortus est parum altior ortu istius qui coxam ad superiorem eleuat. ¶ Et est aliud ex villis eiꝰ cuius ortus est valde altior ortu istius qui coxā ad superiora ad domesticum declinatē eleuat. ¶ Et est ex eis alius cuius origo est ab osse anche qui satis coxam secundum rectitudinem dilatat. ¶ Et ē ex eis musculus qui totam anche iuncturam posterius cooperit tria habens capita ⁊ extrema duo. ¶ Et hec q̇dem capita ab ilio ⁊ ancha ⁊ alhosos nascuntur quorū duo sunt carnosa ⁊ vnum panniculare. Duo vero extrema cum posteriore capitis coxe parte continuāt̄ ⁊ si cum vno traxerit extremo cum declinatione ad ipsum dilatabit: ⁊ si cum duobus traxerit extremis secundum rectitudinem dilatabit. ¶ Et ex eis est musculus qui ex tota ossis ilij superficie oritur: ⁊ cum suppremo maioris additamenti continuatur ⁊ vocatur carchametra maior: et parum ad anteriora extenditur et cuȝ declinatione ad domesticum dilatatur. ¶ Et est alius talis qualis iste qui in primis cum infimo additamenti minoris continuatur: deinde descendit ⁊ illius operatiōe operatur. ¶ Ueruntamen eius est paruam dillatationem ⁊ multam efficere declinationem. Cuius origo est ab infimo superficiei ossis ilij. ¶ Et est ex eis musculus q̇ ab īfimo ossis āche oritur ad posteriora declinans et dilatat ipsam et eam ad posteriora parumper declinare facit: ⁊ ad domesticum sufficienter declinare facit. Ex muscul' uero coxe iuncturam constringentibus est musculus vnus q̇ cum declinatione ad domesticum parua constringit: ⁊ est musculus rectus qui a duabus descēdit originibus: quarum vna cum fine lomborum ⁊ altera cuȝ osse ilij continuatur. ¶ Et ipse quidē sunt que cum minore additamento domestico cōtinuantur: ⁊ musculus qui ab osse femoris nascitur

⁊ cum infimo additamenti minoris continuatur. Et musculus ad duo latera ipsius transuerse extē-sus qui est sicut par maioris. Et quartus qui a re preparata stante post os ilij oritur ⁊ ipse etiam crus contrahit colligendo coxam. Ex musculis uero qui ad anteriora declinare faciunt iam quidem nominati fuerunt ubi dilatationis ⁊ constrictionis mentionem fecimus: ⁊ hec quidem mouendi species habet musculum qui ab osse nascitur femoris ⁊ adeo fit longus ut ad pollicem pueniat. Declinare uero ad exteriora faciētes sunt duo musculi: unus eorum ab osse uenit lato. Sed circuire faciētes sunt duo musculi quorum unus a silūri femoris: ⁊ alter ab ipsius orit̃ domestico: ⁊ quum sibi obuiant transuersantur ⁊ fiunt carnosi apud locū pfundum circa posteriora additamenti maioris.

Et quicunq3 eorum solus traxerit coxam ad sui ptemcum pauca dilatatione torquebit.

Capitulum uigesimumoctauū3 de anatomia musculorum mouentium iuncturam cruris ⁊ poplitis.

Ex musculis autem iuncturam poplitis mouentibus sunt tres in anterioribus coxe positi qui musculis in ipsamet coxa positis sunt maiores. Et eorum operatio est dilatare. Unus autem horum trium est sicut duplus duo habens capita: quorum unum ab additamento incipit maiore: ⁊ alterum ab interiore coxe. ⁊ duo habent extrēma: quorum unum est carnosum: ⁊ cum rasga atq̄ corda fiat continuatur: ⁊ alterum est panniculare cū domestica duarum extremitatum coxe continuatum. Aliorum uero duorum unus est ille qui inter coxam constringentes nominauimus. s. a separante qđ est ī osse ilij nascens: ⁊ alter ab additamento siluestri quod est in coxa oritur. Et isti quidem duo cōtinuantur ⁊ uniuntur ⁊ generatur ex eis corda una que dilatatur ⁊ circundat rasgam et ipsam cum eo quod est sub ea conuenienter astu mai: deinde cum capite cruris continuatur: ⁊ poplitem dilatat ⁊ crus extēdit. Dilatatio uero unum habet musculum qui ab obuiatione ossis femoris nascitur ⁊ incedendo descendit in latus coxe domesticum s3 transuersionem: deinde cum parte uenosa supreme partis cruris continuatur ⁊ crus declinans ad domesticum dilatat. Et musculum alium in quibusdam anatomie libris ei oppositum in parte siluestri qui incipit ab osse anche ⁊ s3 transuersionē in latus siluestre tendit donec ad locum peruenit uenosum. Et neq3 est musculus maioris transuersionis isto ⁊ cum declinatione ad siluestre dilatat: ⁊ quum ab eo dilatat est dilatatio recta. Ex eis uero qui crus contrahunt est unus musculus angustus ⁊ longus qui ab osse ilij oritur ⁊ femoris circa originem dilatantis ingrediens a separante qđ est in medio ilij: deinde s3 transuersionem penetrat ad interiora duarum extremitatum poplitis: postea egreditur exterius ⁊ uadit ad eminentiam q̄ est in loco poplitis uenoso ⁊ cum ea unitur. Et ipse quidem est quo crus ad inferiora trahitur declinans cum pede ad partem inguinis. Et tres musculi: domesticus: ⁊ siluestris: ⁊ medius. S3 domesticus ⁊ medius cū declinatione ad siluestrem contrahunt. Et siluestris contrahit cum declinatione ad domesticum. Et domesticus quidem orit̃ ab axe ossis anche deinde transuerse incedit per posteriora coxe donec peruenit ad locum cruris uenosum in parte domestica ⁊ unitur cum eo cuius color ad uiriditatem trahit. Et aliorum duorum etiam origo est ab axe ossis anche sed declinant ut cū loco uenoso lateris siluestris cōtinuentur. In iūctura preterea poplitis est musculus sicut ī flexuositate poplitis sepultus qui operationem efficit qualis huius medij existit operatio. Et quidam existimant q̄ pars eminens musculi dilatantis dupli a separante est quum poplitem accidentaliter constringit: ⁊ est quum ab eius origine egreditur corda q̄ anche pixidem tenet: ⁊ cu3 ea ⁊ cum ipso quod sequitur ipsam continuatur.

Capitulum uigesimūnonum de anatomia musculorum pedis iuncturas mouentium.

Ex musculis autem pedis iuncturas mouētibus sunt quidam qui ipsum ad superiora eleuat: ⁊ q̇dam qui ipsum descendere faciunt. Ex eis autem qui ipsum eleuant est unus musculus magnus qui est positus in parte antecedente cāne domestice cuius principium est pars siluestris capitis canne domestice. Et ipse quiđ quum ad exteriora egreditur inclinatur super crus ad partem pollicis uadens ⁊ continuatur cū eo qđ radici poplitis est ꝓpinquū: ⁊ pedem ad superiora eleuat: ⁊ alter oritur a capite siluestris ex quo nascitur corda que cum eo quod est iuxta radicem minimi cōtinuatur: ⁊ pedem ad superiora eleuat ⁊ ꝓprie quando cum eo cōuenit primus musculus ⁊ fuerit hoc s3 equalitatem ⁊ rectitudinem. Faciētium uero descendere est unum par cuius origo ē a capite coxe quod postea descendit ⁊ cruris uentrem carne replet ex quibus corda nascitur que ex maioribus existit cordis ⁊ ipsa quidem est corda nerui qui cum osse alcabab continuatur: ⁊ ipsum ad posteriora transuerse ad siluestrem trahit: ⁊ ē hec causa fixiōis pedis super terram. Et ipsum q̇dem adiuuat musculus qui a capite siluestris oritur cuius color est melongianus ⁊ descendit donec ipsemet absq3 corda quam mandat: sed carneus remanens continuatur cum postrema alcabab pte sub continuitate quam āte diximus. Quumq3 musculis istis aut ipsorum cordis nocumētum accidit pes claudicat. Et musculus ex quo due nascuntur corde quarum una pedem constringit: ⁊ altera pollicem dilatat. Illud uero est quonia3 iste musculus a capite cāne domestice oritur ubi ipsa siluestri obuiat ⁊ descendit inter eas: ⁊ in duas diuiditur cordas quarum una sub rasceta in anteriori pollicis parte continuatur cum qua etiam corda pedis existit humilitas. Et altera corda que ex parte istius generata musculi prime corde pertransit originem ⁊ prime pollicis ossi corda3 mandat: ⁊ ipsum cū transuersione ad domesticum dilatat. Et iam etiam a capite coxe siluestri oritur musculus ⁊ cū uno duorum musculorum achibalium continuatur: deinde ab eo separatur qu3 occultum cruris pertransit: ex quo oritur corda que ad inferiora pedis puenit ⁊ sub eo toto dilatatur: queadmodum facit musculus qui super plante occultum dilatatur ꝓpt iuuamentum tale quale est eius.

Capitulum trigesimum de anatomia musculorum

digitoꝝ pedis.

Ex musculis vero pedis digitos mouentibus qui sunt constringentes musculi sunt multi ex quibus est musculus qui a acapite canne siluestris oritur ⁊ extensus super ipsam descendit ⁊ cordam unam transmittit que in duas diuiditur cordas que medium constringunt ⁊ medicum. Et alter istoꝝ minor cuius ortus est a postremo cruris: cuius corda cum ipsum transmittit ī duas diuiditur cordas que indicem constringunt ⁊ minimuz. Et diuiditur ab unaquaqꝫ duaꝝ partium corda que cum eo quod ab alia diuiditur continuatur ⁊ fiunt corda una que ad pollicem peruenit ⁊ ipsum cōstringit. Et tertia corda quaz iam noīauimus a siluestri duaꝝ extremitatuz q̄ ī canna existunt domestica oritur: ⁊ inter duas descendit cannas ⁊ ex se partem transmittit ad pedez constringendum ⁊ partem ad primuz os pollicis. Et hoꝝ quidem musculorum digitos mouentium quos nominauimus situs est super crus ⁊ posterius. Illi vero quoꝝ situs est super plantam pedis. x. sunt musculi: ⁊ ī hoc quidem anatomici d̄cepti fuerūt. Sed primus qui istud sciuit fuit Galienus. Ipsi vero cum quinque continuantur digitis. s. cum uno quoqꝫ duo lacerti a dextra ⁊ a sinistra ⁊ mouent ut constringant ſꝫ rectitudinem si simul mouerint ⁊ ut declinent si unus mouerit.

Et ex eis quidem sunt quattuor super rasetā: quoꝝ unus unicuiqꝫ digito delegatus est: ⁊ duo q̇ ꝓprie sunt ad constringendum pollicem ⁊ minimum. Et isti quidez musculi adeo sunt permisti ut quz uni eoꝝ accidit nocumētum ꝓuenit inde ut reliquoꝝ operatio debilitetur in eo quod eoꝝ ē ꝓprium ut vicem istius aliquo modo gerant in eo quod huic est ꝓprium: ⁊ hac de causa difficile est vnum digitoꝝ pedis ꝓprie absqꝫ aliis constringer̄. Et ex musculis quidem pedis sunt quiqꝫ supra pedem positi qui ad siluestrem declinare solent ⁊ quinqꝫ sub eis positi quoꝝ unusquisqꝫ digitum ad illud quod ipsum sequitur trahit a parte domestica: ⁊ ipsum cummotu ad partem eleuat domesticam. Et isti quinqꝫ sunt cum duobus qui pollici ⁊ minimo sunt proprij ſꝫ similitudinem septem q̇ sunt in planta pedis ⁊ similiter decem primi.

Omnes igitur corporis musculi sunt quingenti ⁊ uiginti.

Capitulum primum sūme tertie doctrine quinte. ⁊ ē sermo uniuersalis de neruis ꝓprie.

Iuuamentoꝝ neruoꝝ alia sunt que sunt ſꝫ essentiam: alia sunt que sunt per accidens. Quod vero ſꝫ essentiam est ꝗ cerebrum eis mediantibus omnibus aliis mēbris iuuamentum prestat dādo eis sensuz ⁊ motum.

Sed quod est per accidens est ad hoc ut caro corroboretur ⁊ corpus fortius fiat. Et ex eis etiam est percipere id quod ex nocumentis membris accidit sensu carentibus sicut epar ⁊ splen ⁊ pulmo licet eniz membra ista sensum non habeant super ea tamen cinctorium positum est neruosum ⁊ panniculo tecta fuerunt neruoso que qum apostemata fuerunt aut uentositate tensa perueniet apostemosi grauedo aut uentositatis partitio ad cinctorium in ipsius radicem: ⁊ accidet ei ex grauedine attractio: ⁊ uentositate extensio ⁊ sentiet ipsā. Et neruoꝝ quidem principium secunduz modum scitum est cerebrum: ⁊ illud ad quod istoꝝ perueniunt extrema est superficies cutis. Cum cute eniz villi miscentur minuti ⁊ ī ipsa nerui partiuntur q̇ ei a membris que ipsi uicinantur adueniunt. ꝗ vero cerebrum neruoꝝ pricipium existit duobus est modis: quoniam quorūdaz eoꝝ ē principium secundum sui essentiam: ⁊ alioꝝ est pricipium mediānte nucha que currit ex eo: Ex neruis quidem qui a cerebro egrediuntur non iuuantur mēbra in sentiendo ⁊ mouendo nisi capitis ⁊ faciei membra ⁊ uisceꝝ interioꝝ. Aliquando vero mēbra hec iuuamenta non habent nisi a neruis nuche. Et Galienus quidem iā ostendit nobis sollicitudinem magnam que neruis a cerebro ad uiscera descendentibus est ꝓpria. Creator eniz de eoꝝ munitione sollicitus aliter ipsos muniuit ꝗ alios neruos: ⁊ illud est quoniam ꝓpterea ꝗ a principio elōgati fuerūt oportuit ut sustentarentur superflua affirmatione a musculis fortibus qui eos tegant ut panniculi ⁊ a corpore cuius essentia inter neruum ⁊ cartilaginē est media simili ei quod corpori neruī accidit qum torquetur. Et istud quidez est ex tribus locis quoꝝ unus est apud epiglotum. Et ſs qum ad costaꝝ radices ueniunt. Et tertius quz pectoris locum trāseunt. Factum est autem ut alij nerui a cerebro ꝓgredientes in quibus existit utilitas in sentiendo iuuamentum prestare penetrarent a sui principio ſꝫ rectitudinem ad mēbruz ad quod diriguntur: quoniam rectitudo ad id ad qđ dirigitur ꝓpinquiore deferetur uia: ⁊ illic ex hoc est impressio que manet ex principio fortior ⁊ ꝓpterea ꝗ in neruis sensibilibus non queritur de duritie que facit necessitatem elongandi a substantia cerebri cum circuitione ꝓpterea ut ad sui similitudinem in lenitate ordinatum elongetur quantum ī membris queritur motus: īmo quanto plus fuerunt leuiores plus fuerunt uirtutem sentiendi dātes. Sed factum est ut motiui ad id ad quod diriguntur eant post circuitiones in quibus ipsi incedunt: ꝓpterea ut a principio elongentur ⁊ in duritie ordinentur. In unoquoqꝫ etiaz duoꝝ modoꝝ ad id quod ex duritie ⁊ mollitie in ipso est necessarium ad iuuerunt ortum ipsoꝝ substantie: plurimi nanqꝫ eoꝝ qui sensum tribuunt ab antecessione oriuntur cerebri. Et partis quidem que est cerebri antecessio est essentia mollior: Et pluri eoꝝ q̇ motum prebent a postremo oriuntur cerebri.

Et partis que est cerebri postremum essentia ē magis spissa.

Capitulum secundum de anatomia neruoꝝ egredientium a cerebro et eoꝝ uijs.

A Cerebro septem neruoꝝ paria oriuntur primi paris principium est ex fundo duoꝝ uentriculoꝝ cerebri antecedentium apud duoꝝ additamentoꝝ uicinitatem mamillaꝝ extremitatibus similium quibus fit odoratus. Et ipsum quidem est paruum uentrem habens.

Et ille qui a sinistra oritur dextratur ⁊ ille qui a dextra oritur sinistratur: deinde sibi super sectionem cruceam obuiant: postea ille qui a dextra oritur ad pupillam dextram penetrat: ⁊ qui nascit̄

a ſiniſtra ad ſiniſtrā pupillā: quoꝝ adeo dilatātur orificia donec humorē qui uocatur uitreus cōpꝛehendant. ¶ Quidam uero qui non eſt Galienus dixit q̄ ad ſectionem cruceam ſine reflexione penetrant: ⁊ dixerunt q̄ in hac ſectione tria exiſtunt iuuamenta. ¶ Unum eſt ꝓpterea ne ſpiritus qui ad unam currit pupillam ad alteram ire ꝓhibeat quū acciderit nocumentum ⁊ ꝓpter hoc unaqueq̄ duaꝝ pupillaꝝ quū alter clauditur oculus in uidendo fit fortior ⁊ clarior q̄ ipſamet eſſet ſi altera intuente intueretur. Et ꝓpter hoc foraminis uuei dilatatio augumētatur quū alter clauditur oculus ⁊ hoc quidem eſt ꝓpterea q̄ ſpiritus uehementer uadit ad ipſum. ¶ Secūdum uero eſt ꝓpterea ut duo oculi unum habeant deſſerens quod uiſui ſimulacrum eis afferat ⁊ ibi uniatur ⁊ ſit duobus uidere oculis unū uidere ꝓpterea q̄ ſimulacrum in termino unitur cōmuni. Jdeoq̄ luſcis accidit ut ex re una uideant duas: quū una pupilla ſuperius eleuāt aut inferius deprimitur ⁊ deſtruitur rectitudo penetrationis foraminis ad ſectionē ⁊ an̄ cōmunē terminū accidit terminus torture nerui. ¶ Et tertiū eſt ut unuſquiſq̄ duoꝝ neruoꝝ ab alio ſuſtenietur ⁊ illi innitatur ⁊ fiant ac ſi ad pupillas ex ꝓpinquo uenirent. ¶ Secundū autem pariū neruoꝝ a cerebro ꝓcedentium naſcitur poſt ortum primi paris ⁊ ab eo ad ſiluestrem declinat ⁊ a foramine quod eſt in orbita que totū cōprehendit oculū egreditur: ⁊ in muſculis partitur oculi ⁊ hoc quidē par ualde eſt groſſum. Jdeo ut eius groſſities ſue parificetur mollitiei quam habere debuit ꝓpterea q̄ eſt circa principium: ⁊ confortetur in faciendo motū: ⁊ precipue cum adiutorē non habeat quū tertiū par ſit conuerſum ad mouendum magnū mēbrum quod eſt mandibula inferior quare ei non remanet ſuperfluitas imo adiutore alio a ſe indiget ſicut modo referemus. Tertii uero paris origo eſt a termino cōmuni inter anteceſſionem cerebri ⁊ ipſius poſtremū ſilicet ab infimo baſis cerebri quod primo cum quarto pari pauliſper miſcetur: deinde ab eo ſeparatur ⁊ in quattuor ramis ramificatur. ¶ Unus ramus ab ingreſſu egreditur uene ſubetie quam poſtea nominabimus ⁊ deſcendendo ſuper ceruicem uadit donec diaphragma pertranſeat ⁊ in uiſceribus que ſunt ſub diaphragmate partitur. ¶ Et hec quidem partis egreſſio eſt a foramine quod in oſſe exiſtit temporis q̄ quū egreditur cum neruo continuatur qui a quinto diuidit̄ pari: cuius modo nominabimus diſpoſitionem. Et ramus tertius in foramine deſcendit a quo ſcꝫ egreditur par quoniam ipſius directio eſt ad membra in anterioribus faciei poſita: Et neq̄ fuit conueniens ut in penetratione primi paris uentrem habentis penetraret quia nobiliori neruoꝝ coanguſtationem faceret ⁊ ipſum cōprimeret ⁊ uia cooperiretur. ¶ Et hec quidem pars quū ſeparatur in tres diſtribuitur ſectiones. Quaꝝ una ad partem lacbrymalis declinat ⁊ uadit ad muſculos tempoꝝ ⁊ maſticantium: ⁊ ſupercilij ⁊ frontis ⁊ palpebre. Et pars ſecunda per foramen uadit ap̄ oculos creatum ⁊ inde ad naſi tendit interiorem ſuperficiem ⁊ in tunica ſpargitur que in interioribus naſi eſt expanſa. ¶ Pars quoque tertia eſt pars non parua in concauitate deſcēdēs barbachi q̄ in oſſe maſſylle eſt facta ⁊ duobus ramificatur ramis. ¶ Unus uadit ad interiora concauitatis oris ⁊ in dentibus ſpargitur. ſed illud quod inde pertinet dentibus eſt manifeſtum: quod uero inde aliis pertinet ē uiſui ſicut occultum ⁊ in gingiua etiam ſpargitur ſuperiore. ¶ Alter autem ramus in mēbroꝝ ſpargitur ſuperficiebus que ſunt ibi ſicut cutis maxylle ⁊ extremitatis naſi ⁊ labij ſuperioris. he quidem ſunt ſectiones partis tertie paris tertij. ¶ Quartus autem ramus tertij paris uadit penetrās a foramine ſuo quod ī mandibula exiſtit ſuperiorī ⁊ uadit ad linguam ⁊ in eius manifeſta diuiditur tunica ⁊ tribuit ei ſenſum ꝓprium qui ē guſtus ⁊ illud quod remanet in dentium retis inferioꝝ ⁊ in ipſoꝝ gingiuis diuiditur: ⁊ in labio inferiori: ſed pars que peruenit ad linguam ſubtilior eſt q̄ neruus oculi: quoniam iſtius duritiem ⁊ illius mollitiem temperant groſſities illius ⁊ ſubtilitas iſtius. ¶ Quarti uero paris origo eſt poſt tertium ſcꝫ ad cerebri baſim eſt magis declinans ⁊ cum tertio q̄admodum diximus miſcetur deinde ab eo ſeparatur ⁊ ad palatum uadit ⁊ dat ei ſenſum quod quidē eſt paruū ſed ē plus durum q̄ tertium quia palatum ⁊ palati panniculus durior eſt lingue panniculo. Sed ununquodq̄ paris quinti impar cum duobus naſcit̄ mediis ſcꝫ dupli formam: imo multi illoꝝ tenent q̄ ununquodq̄ ipſius impar eſt par cuius quidem origo a duobus eſt cerebi lateribus. ¶ Et pars quidem prima cuiuſq̄ paris ipſius ad panniculum uadit qui in interioribus īſtrumenti auditus ē dilatatus ⁊ ī eo diuiditur totus: Et huius quidem diuiſionis origo proculdubio eſt a parte cerebri poſteriore ⁊ per ipſam eſt audiendi ſenſus ſed ſecūda diuiſio eſt maior prima. Jpſa nanq̄ egreditur a foramine quod in oſſe perforatum eſt petroſo. Et ipſe quidem eſt qui uocatur monoculus ⁊ cecus ꝓpterea q̄ multum torquetur ⁊ eius uie in obliquationibus incedunt ideo q̄ uoluntas aſſuit prolongandi ſpatium ut eius finis a principio remoueretur. ꝓpterea ut neruus anteq̄ inde egrederet̄ a principio eſſet longinquus ideo ut durities ei inde acquireretur. Quumq̄ egreditur cum neruis tertij paris miſcetur quoꝝ plurimi ad maxyllam ⁊ ad palati uadunt muſculum: ⁊ quod remanet ad muſculos ꝓtenditur tempoꝝ. ¶ Guſtus autē ī quarto creatus fuit neruo. Et auditus ī quinto: quoniam inſtrumēto auditus fuit neceſſarium ut eſſet diſcoopertū ne aeris uia ad ipſū clauſa foret: ⁊ īſtrumēto guſtus fuit neceſſarium ut eſſet minutum ꝓpterea oportuit ut nerui auditus eſſent duriores. Et ideo origo cerebri eoꝝ poſtremo fuit ꝓpinquior: ⁊ neq̄ oculis muſculis unus ſufficit neruus: ⁊ muſculoꝝ tempoꝝ nerui multiplicati fuerunt niſi quia foramini oculi multa neceſſaria fuit amplitudo ꝓpterea q̄ neruus uirtutē afferens uiſus multa indiguit groſſitudine i deo quia ei neceſſarium fuit uentrem habere: non ergo os quod ad cōprehendendum oculum eſt perforatum multa foramina tollerare potuit. Temporis uero neruis multa fuit durities neceſſaria: ſcꝫ groſſitudie mīta nō indiguerī: imo groſſitudo eēt faciēs motus difficultatē ⁊ etiam egreſſio quam in oſſe duro petroſo hadēt

potest foramina tollerare multa. ¶ Par uero sextum a postremo oritur cerebri cum quinto continuum ⁊ cum eo panniculis ⁊ ligamentis ligatum ac si esset unus neruus: deinde separatur ab eo ⁊ egreditur a foramine quod est in extremitate adorez quod laude similatur. Et ipsum quidem anteꝙ egressum esset iam in tres diuisum fuit partes q̄ omnes simul ab hoc egrediuntur foramine. Una eaꝝ ad gule musculos suos protenditur itinere ⁊ ad lingue radicē ꝓpterea ut par septimū in ipsoꝝ adiuuet motu. Et pars secunda ad musculos descendit spatule ⁊ eius quod est circa eam: ⁊ ipsius plurimum in musculo spargitur lato qui est super spatulam: ⁊ hec quidem pars est magne q̄titatis ⁊ suspensa penetrat donec perueniat ad quod dirigitur ¶ Pars uero tertia que maior est ex tribus partibus ad uiscera descendit in ascēsione uene subetiꝭ ⁊ est illi annexa ⁊ cum ea ligata ex qua cum rectitudine est epiglotis separantur rami qui ad musculos ueniunt epiglotales quoꝝ capita sunt ad superiora qui epigloti ⁊ ipsius eleuant' cartilagines.

¶ Cumq; epiglotim pertranseunt ex eis ascēdūt rami qui ad musculos uadunt capita ad inferiora habentes: ⁊ ipsi sunt qui ad cymbalarim claudendam sunt necessarij qum ad inferiora trahere' necessarium est. ⁊ pp hoc uocantur nerui retro redeuntes. ¶ Hic autem neruus retro rediens nō egressus fuit a cerebro ⁊ non a nucha nisi ppea ꝙ si a nucha ascenderent ab ipsoꝝ principio subirent trāsuersi et non recti et ad inferiora attractio cum eis non proueniret ꝫ actionem decentem. Et ipsi quidem non de sexto pari creati fuerunt nisi ppea ꝙ illud quod ex neruis ē molle aut molli uicinū. s. illud quod fuit ex eis anteꝙ sextum iam in musculis faciei ⁊ capitis ⁊ in eo quod in eius fuit diuisum: ⁊ septimum etiam non ꝫ rectitudinem descēderet queadmodum sextum descendit imo procul dubio transuersitas eos comitaretur: ⁊ ppea ꝙ illud quod ascendit ⁊ redit qn̄q; indiget re firma cui innitatur ad similitudinem girgilli ut super ipsam reuoluatur ascendens: ⁊ ex ea adiuuetur ut sit situs ipsius r̄ctus ⁊ durus: ⁊ fortis: ⁊ leuis. ⁊ iuxta positus non fuit ibi ad hoc idoneum sicut arteria maior. ¶ Et illud quod ex istis ramis a sinistra ascendit hanc inuenit 'arteriam ipsa recta ⁊ grossa ergo super eam reflectitur non multa indigens firmitudine. A dextra uero ascendenti: hec non uicinatur arteria ad modum primi: sed uicinatur ei postꝙ iam accidit ei puitas pp ramoꝝ diuisionem qui iam ex eo egressi fuerunt cui etiam iam defuit rectitudo in situ quia transuersatus fuit ad ascellaz declinando: fuit ergo necessarium ut ipsi re aliqua affirmarentur cui inniterentur cum ligamentis in quibus rami stringerentur: ideo ut per ipsos illud quod defuit ex rectitudine grossitie in situ corrigeretur. ¶ Et sapientia quidem in hos redeuntes ramos elongando est ut talis qualis est hec suspensio ꝓximi fiant ⁊ propter 'elongationem a principio fortitudinem habeant ⁊ duritiem: Ex neruis autē redeuntibus fortior est ille q̇ ī duabus musculoꝝ epiglotis spargitur tunicis cum alijs neruoꝝ adiuuātium ramis postea illud quod ex hoc remanet neruo descendit a quo rami separantur qui in panniculis sparguntur diaphragmatis ⁊ pectoris: ⁊ in musculis ipsius: ⁊ in corde: ⁊ ī pulmone: ⁊ in uenis: ⁊ in arterijs que ibi sunt. ¶ Illud uero quod remanet penetrat in diaphragma: ⁊ associatur ei quod ex parte tertia descendit ⁊ in panniculis panniculus spargitur uiscerum ⁊ peruenit ad os latuz Septimi autem paris origo est termino cōmuni q̇ est inter cerebrum ⁊ nucham cuius plurimum incedit se in musculis spargendo linguam mouentibus ⁊ in musculis inter peltalem ⁊ os laude cōmunibus ⁊ est qum ipsius residuum in alijs spargitur musculis qui huic musculo sunt uicini: non tamen semper est istud ⁊ ꝓpterea ꝙ alij nerui ad alias reducti fuerunt necessitates: ⁊ neq; fuit bonum ut foramina in anterioribus neq; in inferioribus multiplicarētur: fuit melius ut ad lingue motum neruus ab hoc loco ueniret: quia ipsius sensus iam ei ab alio uenit loco.

¶ Capitulum tertium de anatomia neruoꝝ nuche ⁊ colli ⁊ uijs eoꝝ.

NErui ex nucha nascentes qui per colli uadunt spondiles octo sunt paria. ¶ Unius paris egressio a duobus est spondilis prime foraminibus quod in capitis musculis solum spargitur: ⁊ est paruum minutum: quoniam melius fuit ut locus a quo egreditur sit angustus quē admodum in capitulo de ossibus diximus. Et ꝭi q̇dem paris egressio est inter spondilem primam ⁊ secundam. s. foramen in loco uel capitulo de ossibus nominatum cuius plurimum capiti tangendi sensum defert. transuerse enim ad id quod in spōdilibus est suppremum ascendit ⁊ ad anteriora reflectitur: ⁊ super tunicam extrinsecam aurium spgitur. Et ꝙ par primum minus facit ꝓpter sui puitatem ⁊ abbreuiationem ob quam expandi expedite non poterat ⁊ dilatari in locis qui sequntur ipsum complete emendat. ¶ Quod autem ex hoc remanet pari ad musculos qui sunt in pesterioribus colli ⁊ ad musculum latum uenit ⁊ eis dat motum. Et paris tertij origo ⁊ ipsius egressio est a foramine quod est inter secundam ⁊ tertiam. ¶ Et unusquisq; eoꝝ in duos partitur ramos: Ab uno ramo sparguntur rami in ꝓfundo musculorum q̇ sunt ibi ⁊ proprie caput cum collo mouētiuz: deinde ad spondilium ascendūt spinas ⁊ qum in eaꝝ rectitudine ueniunt ad radices tenentur eaꝝ: ⁊ post ad ipsaꝝ eleuantur capita ⁊ cum ligamentis miscentur panniculsribus que ab illis nascuntur simenijs posteaad partem aurium reflectendo penetrant ⁊ ī nō oī homie ad aures perueniunt et aurium musculos mouent. ¶ Et ramus secundus ad anteriora uadit donec admusculum peruenit latum: Et cū hoc quidem primum qum nascitur miscentur uene ⁊ musculi qui ipsum cooperiunt ꝓpterea ut in seipso sit fortior: Et est etiam quando cum musculis miscetur temporum et cum musculis auriuz in bestiis. ¶ Plurimum tamen sparsionis ipsius non est nisi in musculis maxyllaꝝ. Quarti uero paris egressio est a foramine quod inter tertiam existit et quartam et partitur sicut ille qui est ante ipsum parte antecedente et parte posterius consequente: sed pars eius que antecedit est parua et ideo cum quinto miscetur. ¶ Et quidā iā dixerūt

ꝙ ab ea penetrant rami ſicut aranee tela extenſi ſuper uenam ſubeti donec ad diaphragma ꝑueniunt ſeparans ſuper duo latera diaphragmatis pectus in duo media partientis incedentes. ¶ Sed eius pars maior ad poſteriora reflectitur: ⁊ ĩ fundo muſculoꝝ ꝓfūdatur donec ad ſiſienia uadit ⁊ muſculis mādat ramos qui inter caput ⁊ collum ſunt cōmunes: ⁊ deinde itinere ſuo ad anteriora reflectendo uadit: ⁊ cum muſculis maxylle et aurium in animalibus continuatur. Et dixerunt ꝙ ab eo ad dorſum deſcendit ramus. ¶ Quinti aūt paris egreſſio eſt a foramine quod eſt inter quartam ⁊ quintam quod etiā ĩ duos partitur ramos ꝟnus ramus. ſ. iſte qui eſt antecedens ⁊ ipſe minor ad muſculos peruēit maxyllaꝝ: ⁊ ad muſculos qui caput anterius curuāt ⁊ ad alios muſculos qui capiti ⁊ collo ſunt cōmunes. Et ramus ſecundus in duos diuiditur ramos. Unus ramus inter primum ⁊ inter ramum ſecundum eſt medius ⁊ ꝑuenit ad ſpatule ſuppremuꝫ ⁊ miſcetur cum eo q̄dam ſexti ⁊ ſeptimi. ¶ Et ramus ſecūdus cum ramis quinti ⁊ ſexti ⁊ ſeptimi miſcetur ⁊ ad mediuꝫ penetrat diaphragmatis. Par uero ſextum ⁊ ſeptimum ⁊ octauum ab alijs ſꝫ ordinem egrediunt̄ foraminibus: ſed octaui egreſſio eſt a foramine cōmuni inter finem ſpondilium colli ⁊ inter primaꝫ ſpondilium dorſi: ⁊ eoꝝ rami uehementi cōmiſcētur miſtura. Sed plurimum ſexti ad ſpatule peruenit ſuperficiem ⁊ pars eius maior parte que eſt ex quarto ⁊ minor parte que eſt ex quinto peruenit ad diaphragma. Et plurimum ſeptimum peruenit ad adiutorium licet ſint quidam ex ipſius ramis qui ad muſculos capitis ⁊ ad colli ⁊ ad dorſi cum ramis quinti aſſociati uadunt ⁊ ad diaphragma perueniūt. ¶ Sed octaui poſt cōmiſtionem ⁊ ſocietatem omnes ad brachium ⁊ aſeid perueniunt ⁊ neqꝫ eſt aliquis eoꝝ qui ad diaphragma ꝑueniat ſed tamen ille qui ex quinto ad partem manus tendit non tranſit ſpatulam ⁊ ex ſeptimo non tranſit adiutorium: ſed ille qui ad ſpatulam peruenit ad brachium eſt ex octauo miſto cum primo ramo qui naſcitur ex ſpondilibus ⁊ ad dorſum uadit. Nerui autem iſti in diaphragmate partiti non fuerunt niſi nerui nuche: ꝓpea ut ad ipſum ueniēs ab alto foret deſcendens loco: ideo ut eius partitio in ipſo eſſet melior: ⁊ p̄cipue q̄a prima eoꝝ directio fuit principium panniculi pectus per mediū partientis. ¶ Et impoſſibile quidem erat ut nerui ad ipſū a nucha dir̄cte uenirēt abſqꝫ fractura cū āgulo. Et ſi omnes nerui qui ad diaphragma deſcendunt a cerebro ꝓtenderentur ipſoꝝ ꝓlongaretur inceſſus: ⁊ neqꝫ eoꝝ neruoꝝ continuitas cum medio diaphragmatis poſita fuit niſi ꝓpterea ꝙ n̄ fuit conueniens ut ĩ ipſo ſꝫ iuſtitiam ⁊ equalitateꝫ ſpargerentur ſi cum extremitate ⁊ non cuꝫ medio continuarentur: aut ſi cum tota continuarentur circuitione: ⁊ eſſet hoc contrarium uie que eſt neceſſaria: quoniam muſculi non faciunt aliquid moueri niſi extremitatibus ſuis: ꝓpterea illud quod ex diaphragmate mouetur eſt illud quod eſt circuens. oportuit ergo ut in ipſo finirentur nerui ⁊ nō ut in ipſo inciperent. Et quoniam neceſſarium fuit eos ad medium uenire oportuit neceſſario ut pē

derent. oportuit ergo ut ipſi defenderentur ⁊ panniculis cum munitione tegerentur. tecti ergo panniculis fuerunt cum munitione defendente in qua eis aſſociatur panniculus qui pectus per medium partitur ſuper quem miſti ꝑrexerunt ⁊ quia huius membri operatio fuit nobilis facta fuerunt neruis eius principia multa ne eius operatio ꝓpter aliquod deſtrueretur nocumentum quod uni accideret principio.

¶ Capitulum quartum de anatomia neruoꝝ nuche ſpondilium q̄e ſunt in rectitudine pectoris.

PRimi ex paribus ipſoꝝ egreſſio eſt inter primaꝫ ſpondilium ⁊ ſecūdā pectoris qd̄ in duas diuiditur partes que maior in oībus muſculis ſpargitur coſtaꝝ ⁊ muſculis dorſi Et quod remanet ſuper primas coſtas extenſum procedit: ⁊ octauo neruoꝝ colli obuiat ⁊ ſimul ad manus ꝓtenduntur donec ad adiutorium ⁊ ſpatulam perueniant. ¶ Par uero ſecundum a foramine egreditur quod predictum ſequitur foramen: cuius pars ad adiutoriū tēdit ſuperficiem dans ei ſēſum: ⁊ ipſius reſiduuꝫ cum alijs partibus que remanſerunt agregantur ⁊ ad muſculos ſpatule qui ſuper eam ſunt poſiti deſcendunt ipſius mouentes iuncturam ⁊ ad muſculos perueniunt dorſi.

¶ Qui igitur ex neruis iſtis ſpondilium pectoris oriuntur ⁊ ramis qui ad ſpatulam non ꝓtendunt̄ ad muſculos dorſi uadunt ⁊ ad muſculos qui ſunt ĩter coſtas puras ĩ poſterioribus pectoris poſitas. ¶ Qui uero ex ſpondilibus falſaꝝ naſcuntur coſtarum ad muſculos ueniunt qui ſunt inter coſtas ⁊ ad muſculos uentris. Cum iſtoꝝ neruoꝝ pretere a ramis arterie ⁊ uene quiete currunt ⁊ nucham ĩgrediuntur per loca inferiora unde ipſi egrediūt.

¶ Capitulum quintum de anatomia neruoꝝ nuche alchatin.

NErui alchatin in hoc cōmunicant ꝙ pars eoꝝ ad dorſi muſculos peruenit: ⁊ pars ad muſculos uentris: ⁊ ad muſculos qui ſunt in dorſo expanſi. Tria autem ſuperiora cum neruis miſcentur qui a cerebro ſunt deſcendētes ⁊ non alia. ¶ Et duo paria inferiora ad partem crurium multos tranſmittunt ramos cum quibus rami tertii paris ⁊ ramus nerui primi ex alhauiꝫ miſcetur: ſed iſti duo rami anche non tranſeunt iūcturam: ſed in ipſius ſparguntur muſculis: ⁊ illi eos pertranſeunt incedendo ad crura. ¶ Neruoꝝ autem crurium ⁊ pedū forma a neruis manuum ſeparatur ĩ hoc ꝙ non omnes coniunguntur ⁊ declinant ſubmerſi incedendo ad occultum: nō eniꝫ eſt forma continuitatis adiutorij cum ſpatula ſicut forma continuitatis coxe cum ancha: neqꝫ eius continuitas cum origine ſuoꝝ neruoꝝ ſicut continuitas ipſius cum ſuoꝝ neruoꝝ origine. Et iſti quidē nerui ad partem cruris diuerſis tendūt itineribus ¶ Sunt enim ex eis qui occultantur ⁊ ſunt ex eis qui manifeſtantur ⁊ ſunt ex eis qui ſubmerguntur ſub muſculis cooperti. Et quia muſculi qui a p̄te oſſis femoris oriuntur uias ad utroſqꝫ pedes non habuerunt a poſterioribus corporis neqꝫ ab occulto coxaꝝ ꝓpterea ꝙ ſūt ibi muſculi multi ⁊ uene: factū fuit ut pars neruoꝝ qui ſūt ꝓprij muſculoꝝ

qui sūt in pedibus curreret ⁊ penetraret i foramie quod ad testiculos descēdit donec ad musculos uadat femoris ⁊ descendat ad musculos poplitis.

Capitulum sextum de anatomia neruoꝝ nuche albauim ⁊ albosos

PRimum par ex albauim miscetur cū neruis alchatin sicut diximus. Alia uero paria ⁊ impar quod ab extremo oritur albosos in musculis sparguntur sicceris ⁊ ipsius uirge: ⁊ in musculo uesice ⁊ matricis: ⁊ in panniculis uentris: ⁊ in partibus domesticis interioribus ossis femoris: ⁊ in musculis qui nascuntur ab osse albauiz.

Capitulum primuz sūme quarte doctrine quinte: ⁊ Et est sermo de forma arteriaꝝ.

VEne pulsatiles sunt arterie que create fuerunt preter unaz eaꝝ duas habētes tunicas quaꝝ durior est occulta: quoniam ipsa est illa q̄ pulsatiōi obuiat: ⁊ forti motui substantie spiritus que celari noluit: ⁊ ipsius receptaculuz custodiendum ⁊ corroborandum fuit. Arteriaꝝ āt origo ē a sinistro uētriculo duoꝝ uentriculoꝝ cordis: quoniam dexter eoruz epati est propinquior: quaꝑpter oportuit ut ipse poneretur occupatus in attrahendo nutrimentuz exercendo ipsum

Capitulum secūdum de anatomia arterie uenalis.

QUod in primis a sinistro oritur uentriculo due sunt arterie una ad pulmonem uadit ⁊ in ipso partitur: ꝑpterea ut aer attrahatur ⁊ sanguis qui pulmonem nutrit a corde deferatur: a corde quia transitus nutrimenti pulmonis est ad cor ⁊ a corde uadit ad pulmonem Et huius quidem partis origo est ex partium cordis subtiliore ⁊ ubi uene ad ipsum penetrant que ē unam habens tunicam ab omnibus alijs arterijs diuersa ⁊ ꝑpter hoc uocant ipsam arteriam uenalem Ex una autem creata fuit tunica ut sit mollior ⁊ lenior ⁊ ad dilatandum ⁊ ad cōstringendum magis obediens: ⁊ ad resudationem eius faciendam ꝙ ab ea ad pulmonem resudat ex sanguine subtili uaporoso qui substantie pulmonis magis est conueniens sit apta. s. qui complemento digestionis in corde iam ꝓpinquus fuit. Et neque est ei necessaria superfluitas digestionis sicut ea indiget sanguis q̄ in uena currit uentrem habente quaz modo nominabimus ⁊ ꝓprie quoniam eius locus est iuxta cor ⁊ uadit ad ipsum eius uirtus calida facile digerens ⁊ etiam quia mēbrum in quo pulsat est raꝝ ⁊ non timetur quz pulsauerit in illo raro ⁊ percussierit ꝙ ipsius durities ei noceat ⁊ ꝑpter hoc in corpore ipsius non tantuz duritiei fuit necessarium quanto alie indiguerunt arterie que sunt mēbris duris uicine. Uena autem arterialis quam dicam licet pulmoni sit uicina nō tamen ei uicinatur nisi ipsius postremuz a parte dorsi: ⁊ hec arteria uenalis in antecedente pulmonis parte spargitur: ⁊ in ipso submergitur que iam quidem in partes et ramos diuisa est. Sed quz inter duas huius arterie necessitates comparatuz fuerit que attenduntur s3 firmitudinem ⁊ lenitatem que facit ei dilatatione facilem ⁊ constrictionem: ⁊ resudationem eius qđ ab ea resudat inuenietur ꝙ lenitas magis est ei necessaria ꝙ̄ spissitudo ⁊ firmitudo. Aliam autem arteriam que est maior quaz Aristoteles uocat orithi in primis qū ex corde oritur duos transmittit ramos ex quibus maior in circuitu cordis reuoluitur ⁊ in suis conuertitur partibus: ⁊ minor reuoluitur ⁊ in uentriculo spargitur dextro. Quod autem post duos remanet ramos qum separatur i duas diuiditur partes una pars est maior, ⁊ ad descendenduz apta ⁊ altera est minor ⁊ est apta ad ascendenduz. Et que est apta ad descendenduz creata fuit in quātitate sui super aliā addēs. quoniā ad mēbra tendit que numero sunt plura ⁊ in quantitate maiora ⁊ hec quidē sūt mēbra que sub corde sunt posita. Super orithi autez essentiaz uel egressionez tres duri consistunt panniculi ab anterioribus ad posteriora: si eniz unus aut duo fuissent non preberent iuuamentum quod in eis queritur neq; ipsius ꝙ̄titatez: aut ipsoꝝ ꝙ̄titates magnificando ⁊ fieret motus ꝑ ipos difficil'. Qđ si eēt quattuor fierent ualde parui ⁊ destrueretur iuuamentuz eoꝝ ⁊ si in suis ꝙ̄titatibus magni fierent uiaz coangustarent. Uenalis arteria duos habet panniculos ad interiora declinantes ⁊ duo quidez suffecerunt quia non est ibi tātuz necessitatis benefaciendi formaz ꝙ̄tuz est hic: i subtiliando uero est ibi plus necessitatis ideo ut fumosum uaporem expellere sit facile: ⁊ sanguinem ad pulmonez euntez i parte orithi que ex duabus partibus est ascēdēs.

Capitulum tertiuz de anatomia arterie orithi ascēdentis.

PArs autez que a duabus orithi est ascendens in duas diuiditur partes quaꝝ maior ad partem lebriati ascendendo tendit deinde ad partem transuersatur dextram donec ad carnem laxam moro similem peruenit que est ibi. Et in tres diuiditur partes quaꝝ due sunt due arterie que subeteni uocantur ⁊ ad dextram ⁊ ad sinistram cum duabus ascendit guidegis ꝓfundis quas postea nominabimus ⁊ in diuidendo cuz eis associantur sicut post referemus. Pars autem tertia i thorace spargitur ⁊ costis primis ⁊ in sex spondilibus colli superioribus ⁊ in ꝑtibus furcule donec ad caput peruenit spatule: postea ex inde ad manuuz pertrāsit mēbra: pars uero minor ex partibus orithi ascendens ad partem ascelle uadit ⁊ diuiditur sicut pars tertia maioris partis.

Capitulū quartū de anatomia duaꝝ arteriaꝝ q̄ subeteni uocantur.

VNaqueq; duaꝝ arteriaꝝ que subetēi uocantur qum ad colluz perueniunt in duas separantur partes: partez anteriorem ⁊ posteriorem: Anterior uero pars in duas seqstratur partes: occultam que ad linguam tendit ⁊ ad musculos occultos: qui sunt musculi mandibule inferioris ⁊ ad partem que manifestatur ⁊ ascendit ad illud qđ est corā duabus auribus ⁊ ad musculos tēpoꝝ ⁊ pertransit eos postq̄ in eis relinquit ramos multos: ⁊ ad capitis cacumen tendit: ⁊ obuiant sibi dextre eaꝝ existentes cū extremitatibus

sinistre. ¶ Pars autē secunda in duas diuidit̄ par
tes posterior quaꝝ minor plus ad posteriora ele
uat̄ ⁊ in musculis q̇ capitis sunt continentes iūctu
rā spargit̄. Ex qua etiā ē ꝙ ad basim postremi cer̄
bri tendit in foramē ingrediēs magnū qd̄ est apud
dōrez laudā. ¶ Maior autē corā foramine i fo
ramine petroso ad rethe ingredit̄ imo ῐthe ex ea
texit̄. s. ex venis in uenis ⁊ tunicis sup tunicas et
rugis sup rugas: ita vt nemo ex eis vnā solā app̄
hendere possit: nisi cū alia cōtinuā ⁊ cū ea ligatam
sicut rethe ⁊ spargit̄ ad anteriora ⁊ posteriora ad
dexterā ⁊ sinistrā ⁊ uadit per totū rethe deīde ag
gregat̄ ex ea pte sicut erat añ ⁊ format̄ ei pannicu
lus ⁊ ascendit ad cerebrū ⁊ spargit̄ in ipso pannicu
lo subtili postea interius in cerebro in suis ventri
culis ⁊ siphac ventriculoꝝ ipsius ⁊ ramoꝝ suoruz
orificia sibi obuiant q̄ ibi ascenderūt quēadmoduz
ramoꝝ venaꝝ orificia ñ pulsatiliū q̄ dscenderūt.
¶ Nō autē fcā fuerūt ista ascendentia ⁊ illa descē
dentia nisi ꝓpterea ꝙ illa sunt rigantia ⁊ fundētia
sanguinē quoniā melior ex sitibus suoꝝ vasoꝝ ri
gantiū ē vt coꝝ extrēitates sint capita ad inferiora
hñtes: sed ista iuuamentū p̄stat in dando spūz.
¶ Et spūs q̇dē ē subtilis ad supiora mobilis. Et neq3
est necesse suoꝝ vasoꝝ capita ad inferiora reduce
re donec fundant imo si hoc fieret: multa inde ꝑ
ueniret effusio sanguis q̇ ei associat̄ ⁊ difficltas mo
tus sp̄s in eis quoniā ipsius motus ad supiora ē fa
cilior ⁊ ꝓpt̄ illud qd̄ in spū existit ex motu ⁊ sub
tilitate sufficit in eo ꝙ ex ipso ad cerebrū vadit il
lud qd̄ est necesse vt calefaciat ip̄z. ¶ Et sub cere
bro q̇dē nō fuit expansum rethe nisi vt redeundo
incedat sanguis q̇ est in arteria. ⁊ spūs q̇ in ea exi
stit cōplexioni cerebri post digōez sil̄ct. ⁊ deinde
secundū ordinē ad cerebrū vadat. Et rethe q̇dē in
ter os ⁊ panniculum duꝝ est positūz.

¶ Capitulū q̇ntū de anatomia ptis orithi dscēdētis.

Pars aūt orithi descendens primū s3 recti
tudinē incedit donec sup q̇ntā mittit spō
dilē cuius situs capitis cordis situi ē op
positus ⁊ ibi q̇dē ē pulmo sicut accubitatio ⁊ sustē
tamentum ipsi ad hoc vt inter ipsum ⁊ ossa dorsi
sepationē faciat. ¶ Meri quoq3 qū ad hunc pue
nit locū ab eo ad dextrā declinat ⁊ ñ s̄m rectitudi
nē transit deīn cū panicul' appēsus incedit qū ad di
aphragma puenit ne ip̄z coagustet. ¶ Et hec q̇dē
arteria descendens qū ad spondilē. 5. puenit ad in
feriora trahit̄ extēdēdo se supra dorsum dōec ad
os puenit qd̄ est ex albāuiz. Et qū ē in pectoris re
ctitudine transit iñ ⁊ dimittit ibi ramū subtilē puū
⁊ dispgit̄ in receptaculo vase pulmonis qd̄ est ex
pectore ⁊ pueniunt extrēa ipsius ad cānā pulmōis
⁊ ipsa q̇dē ñ cessat dimittendo in oibus spondilib3
ꝑ quas vadit ramū q̇ inter costas ⁊ nuchā incedit.
¶ Quūq3 ptransit pectus ex ea due diuidūtur arte
rie q̄ ad diaphragma pueniūt ⁊ in ipso a dextra sp
gunt̄ ⁊ a sinistra. Deinde dimittit arteriā cuius ra
mi in stō ⁊ epate ⁊ splene spgunt̄ ⁊ ipsius rami ab
epate egrediunt̄ ⁊ ad vesicā vadūt. ¶ Et postea
orit̄ arteria q̄ ad gedeguil q̄ sunt in circuitu minu
toꝝ intestinoꝝ ⁊ colon vadit. Deīde post hos trs
ab ea sepant̄ rami quoꝝ mior rēi sinistro propius
est ⁊ in ip̄ius spgit̄ fascijs ⁊ i corporibus q̄ ip̄z cir
cundant ⁊ eis iuuamentū p̄bet dando eis vitā.
¶ Alij autē duo ad duos vadunt renes ideo vt cū eis
ren sanguis aquositatē trahit quoniā multotiens a
stō ⁊ intestīs sanguinē trahūt ñ puꝝ. Postea uero
due sepant̄ arterie q̄ ad testiculos vadūt s3 q̄ ex e
is ad testiculū puēit sinistrū ei sēp associat̄ q̄ ad re
nē puenit sinistrū. ¶ Immo forsitan ē qū ñ ē illd̄
qd̄ ad sinistrū puēit testiculū nisi tantū ex rene sini
stro. Et eius q̄ ad dextrū puēit testiculū origo sēp
ex maiore arteria ⁊ raro contingit vt cū aliquo e
ius q̄ ad dextrū puenit rnē associet̄. Postea ab hac
arteria maiore due sepant̄ arterie q̄ in vijs vēarū
spargunt̄ q̄ in circuitu recti sunt intestini ⁊ rami q̇
in nucha spgunt̄ in foramie spondiliū egrediuntur
⁊ vene q̄ ad duo vadunt ilia ⁊ alie q̄ ad testiculos
vadūt. Ex istius autē sūma par egredit̄ paruū qd̄
ad vuluā vadit p̄ter illud qd̄ noiabimus postea.
Et istud ē in viris ac mulieribus ⁊ miscent̄ cuz eis
vene non p̄lsatiles. Postea hec maior arteria quz
ad finē puēit spondiliū diuidit̄ cū vena nō pulsatili
q̄ sibi associat̄ sicut dicēus in duas partes secunduz
silitudinē laude in scriptura greca hoc modo. V.
¶ Una pars eaꝝ dextrat̄ ⁊ altera sinistrat̄ quaꝝ una
q̄q3 sup os albāuim eq̇tat vadens ad coxas. Uerū
tñ añꝙ ad coxas perueniat vnaq̄q3 ipsaꝝ venā di
mittit q̄ ad uesicā tendit ⁊ ad sumen ⁊ sibi apd̄ su
mē obuiant ⁊ in nō natis manifeste apparent s3 in
cōpletis eaꝝ extrēa iā siccata fuerūt ⁊ radices ῐmā
sere eaꝝ. ¶ Et ab ipsis q̇dē diuidunt̄ rami q̄ i mu
sculis spargūt̄ q̇ super os albāuiz sunt positi. Et il
lud qd̄ ad vesicā peruēit ex eis in ea ptit̄ cuius ex
trēa pueniunt ad virgaz ⁊ ipsius residuū in mulie
ribus vadit ad mr̄icē ⁊ ē par paruū. ¶ Due uero
ad pedes descendentes in coxis in duos diuidūt̄ ra
mos magnos. s. siluēz ⁊ domesticū ⁊ in siluestri
etiā ē declinatio ad dōesticū ⁊ ramos in muscul' q̇
sunt ibi positi dimittit: postea descēdit ⁊ declinat
ex eo ad anteriora ramus magnus inter pollicē ⁊ i
dicē ⁊ qd̄ remansit occultatur ¶ Et ipse quidem in
plurimo partiū pedis penetrat̄ tense sub ramis ue
naꝝ ñ pulsatiliū quas postea noiabimus. ¶ Ex his
autē pulsatilibus sunt q̄ ñ pulsatilibus ñ associat̄ si
cut due q̄ ab epate ad sumē in corporibus ñ nato
rū perueniunt ⁊ ramus pulsatil' ñ pulsatilis. ⁊ p̄lsa
tilis q̄ ad spondilē penetrat q̇ntā ⁊ ascendēs ad la
leblā ⁊ declinans ad ascellā ⁊ due subeteni q̄ spar
gunt̄ in reti ⁊ in secundina ⁊ illā q̄ penetrat vel q̄
peruenit ad diaphragma ⁊ illa q̄ ad epar cū suis pe
netrat ramis. ⁊ illa q̄ ad stōuz ⁊ epar ⁊ ad splenez
⁊ intestina venit ⁊ ille q̄ de mirach ventris descē
dūt ⁊ vene q̄ sunt in osse albāuiz solūmō. Qñz ar
teria vene associat̄ ñ pulsatili super dorsum eq̇tat
arteria super venā ñ pulsatilē ꝓpterea vt ignobi
lius amboꝝ sit deferens nobilius. ¶ In mēbris
autē manifestis arteria sub vena nō pulsatili sub
mergit̄ ideo vt sit magis cooperta ⁊ magis tecta et
sit vena ñ pulsatilis sicut clipeus ei. Arterie autez
ñ fuerūt venis associate nisi ꝓpt̄ duas res. vna ē
vt vene panniculis ligent̄ q̇ sunt cooperiētes arte
rias ⁊ q̇escant vene in villis mēbroꝝ īnt̄ q̄ uadūt
¶ Et altera ē vt vnaq̄q3 illarū alterā imbibat.
¶ Sūma q̇nta de venis q̄ q̇nq3 continet capitula.

Capitulū primū summe q̄nte q̄ꝺ est de modo vēarū non pulsatiliū.

Omniū autē venaꝝ q̄etaꝝ origo est ab epate. Et q̄ꝺ in primis ab epate orit̄ sunt due vene vna a pte ipsius cōcaua oritur cuius maius est iuuamētū i attrahendo ad epar nutrimentū ⁊ vocat̄ porta. Et altera orit̄ a pte eius gibbosa cuius est iuuamentū nutrimentū ab epate mēbris deferre ⁊ vocat̄ ventrē hn̄s.

Capitulū s̄m de anatōia vene q̄ vocat̄ porta.

Incipiēus vene q̄ porta uocat̄ anatomiā. Et dicēus ꝙ porte extrēitas q̄ in epis submergit̄ ventricul' in primis in q̄nq₃ diuidit̄ ptes ⁊ ramos a se emittit ꝺōec ad gibbosas epatis pueīt extrēitates ex q̄bus vna vena ad fel tēdit. Et isti q̄dē rami sunt sicut arboris radices q̄ ad fundū origīs ipsaꝝ vadunt. Extrēitas vero q̄ eius cōcauitatē seq̄tur q̄ū ab epate eḡrdit̄ in. viij diuidit̄ ptes quaꝝ due sunt pue ⁊ sex s̄t maiorēs.

Et vna q̄dē ex duabus minoribus cū pte intestini cōtinuat̄ q̄ꝺ duodenū vocat̄ ad hoc vt ab eo nutrimentū attrahat ⁊ ab eo etiā iā diuisi fuerunt rami q̄ sepati fuerunt in corpore q̄ꝺ vocat̄ enchāras.

Et ps secunda in inferioribus diuidit̄ s̄tōi apꝺ portanariū q̄ꝺ est os s̄tōi inferius ideo vt nutrimentū trahat. Una autē sex remanentiū ad ptē s̄tōi latā tendit ad ipsius sup̄ficiē manifestā nutriendū.

Occultū nanq₃ s̄tōi primū nutrimētū q̄ꝺ est in ipso tangit ⁊ ex eo p tactū nutrit̄. Et ps secunda ad ptē pueīt splenis ad splenē nutrieñ a qua añꝗ ad splenē nutriendū peruēiat sepant̄ rami q̄ corpus q̄ꝺ enchāras vocat̄ ex clariore eius pte q̄ꝺ in ipso penetrat ad splenē nutriunt deiñ pueīt ad splenē ⁊ ex ipsa cū eo cōtinua reuertit̄ ramus magnus q̄ i latus s̄tōi sinistrū ad ip̄z nutriendū ptit̄. Et qu₃ illud q̄ꝺ ex ipsa penetrat in splenē in medio ponit̄ ascēdit ex ea ps ⁊ descēdit ex ea ps. Et ex ascēdēte q̄dē sp̄git̄ ramus i medietate s̄tōi sup̄iore ad nutriendu₃ ipsam: ⁊ altera ps in splene ad ip̄z nutriendū. Et ps altera egredit̄ ꝺōec ad s̄tōi pueīt gibbositatē: ꝺ inde in duas ptit̄ ptes. vna ps in manifesto sinistri s̄tōi spargit̄: ⁊ altera ad os s̄tōi submergit̄ ad sup̄fluitatē ponticā acetosam cholere nigre ibi p̄iciendā q̄ cū superfluitatibus egredit̄ ⁊ os s̄tōi titillicat titillicatōe desideriū excitante ⁊ iā ipsam añ noiauimus. Pars vero ex ea descēdens in duas etiā₃ diuidit̄ ptes vnius quaꝝ rami in inferiore splenis medietate diuidunt̄ ad ip̄z nutriendū. Et altera ad reticulū vadit ⁊ in ipso ad ip̄z nutriendū.

Et ps tertia ex sex primis ad latus vadit sinistru₃ ⁊ in oibus v̄ījs venaꝝ q̄ in circuitu rcī cōsistunt i testini spargit̄ ad sugeñ illud q̄ꝺ ex reliq̄is nutrimenti est in stercor̄. Et pars quarta ex sex ad modū capilloꝝ sepat̄ ex q̄bus sunt q̄ in manifesto dextri gibbositatis s̄tōi oppositi pti q̄ in sinistro ad ptē splenis ad cū venit spargunt̄: ⁊ ex eis sunt q̄ a dextra reticuli parte vadūt ⁊ in ipso spargunt̄ oppositi parti q̄ ad ip̄z a parte sinistra venit ex ramis vene splenetice. Quinta vero ex sex in gedeguil spargit̄ q̄ sunt in circuitu intestini colō ad nutrimentū ex eo sumēdū. Et sexta est sicut hec ⁊ ipsius p̄līmū in circuitu ieiuni spargit̄ ⁊ q̄ꝺ remāet in circuitu tunicaꝝ minutaꝝ ⁊ cū monoculo cōtinuatur ⁊ trahit nutrimentū.

Capitulū tertiū de anatōia vene hn̄tis ventrem ⁊ eius q̄ ex ea ascendit.

Sed ventre₃ hn̄tis radix in primis in ipsomet epate spargit̄ in partes q̄ sunt sicut capilli ad attrahendū nutrimentū a partib₃ porte q̄ etiā sicut capilli partiunt̄. Partes vero uētrem hn̄tis a gibbositate epatis ad ipsius ventrē s̄t venientes. Et rami q̄dē porte sunt venientes a cōcauitate epatis: ad cuius ventrē postea eius stipes apud epatis eleuat̄ gibbositatē ⁊ in duas diuidit̄ partes: vnā ascendentē ⁊ alterā descendentem Sed ascendens ex ea rūpit diaphragma ⁊ penetrat in ip̄z ⁊ duas in diaphragmate dimittit vēas q̄ i ipso spargunt̄ ⁊ dant ei nutrimētū: deiñ cassule cordis opponit̄ cui multos transmittit ramos q̄ ad modū capilloꝝ diuidunt̄ ⁊ eā nutriunt. Et postea i duas diuidit̄ partes quaꝝ vna q̄ est magna peruēit ad cor: ⁊ in ipsū penetrat apud dextrā cordis aurē Et hec q̄dē vena venis cordis maior existit ⁊ nō ē hec vena alījs venis maior nisi ꝓpterea ꝙ alie vene sunt ad aerē attraheñ: ⁊ hoc est ad nutriendū: sed nutrimentū grossius est aere: oportuit ergo ſut eius penetratio eēt amplior: ⁊ illud in quo stat eēt maius. Et huic q̄dē q̄ū cor ingredit̄ tres creant̄ panniculi quoꝝ fissure sunt ab exterioribus ad interiora ꝓpterea vt cor attrahat q̄ū trahit̄ ab eis nutrimentū ⁊ postea nō reuertat̄ q̄ū dilatabit̄. Et hi q̄dē panniculi oībus alījs panniculis duriores sūt. Hec autē vena in opposito cordis apud extensōe₃ eius tres dimittit venas: quaꝝ vna ab ea ad pulmonē vadit apud arteriaꝝ originē nascens iuxta sinistrā ⁊ in ventriculo dextro ad pulmonē reflectitur. Et ipsa q̄dē iā creata fuit duas sicut arteria hn̄s tunicas: ⁊ ideo eā arterialē vocat̄ venā. Primū autē iuuamentū in hoc existit vt sit illud quod ab ea resudat sāguis in vltīo subtilis pulmōis substantie sīlis paꝝ quoniā paꝝ est ex quo sanguis hic a corde exiuit n₃ in eo talis existit digestio qualis est eius q̄ ad arteriā effundit̄ venalē. Et s̄₃ existit iuuamentū vt in ea sanguis multū digerat̄.

Secunda vero ex his tribus partibus in circuitu cordis reuoluit̄ postea in interioribus ipsius ingredit̄ ad ip̄z nutriendū. Et hoc q̄dē est q̄ū fere uena ventrē hn̄s uenit vt submergat̄ apud aurē dextrā intrans ad cor. sed ps tertia in oībus ꝓprie ad ptē declinat sinistrā. ꝺeinde vadit ad q̄ntā spōdilium pectoris ⁊ sup eā accubitat̄ ⁊ in octo costis inferioribus spargit̄ ⁊ in eo q̄ꝺ ipsas seq̄tur ex musculis ⁊ alījs corporibus. Ex ea vero q̄ ex habente ventrē post tres penetrat ptes q̄ū ptē pertransit cordis ascendendo spargunt̄ in suppréo panniculi pectus p mediū partientis ⁊ in suppréo cassule ⁊ in carne nexa q̄ morū uocat̄ partes capillares. postea apud furcule ꝓpinq̄tatē duo ab ea sepant̄ rāi quorū a͞bo ad partē furcule transuersi incedunt. ⁊ quātūcūq₃ plus vadunt ad inuicē elongant̄ ⁊ fit vnus q̄sq₃ ramus ex eis duo rami. s. vnus in vnoquoq₃ latere descendētes sup extrēitatē thoracis a ꝺxtra ⁊ sinistra ꝺōec ad epigloti perueniunt ⁊ in suis itinerib₃ ramos dimittunt qui in musculis spargunt̄ q̄ inter costas existunt quoꝝ orificia venaꝝ obuiant orificījs q̄ in ipsis penetrant ⁊ egredit̄ inde collectio ad musculū pectoris extrinsecū. Qūq₃ ad epiglotalē perueniūt egredit̄ ab eis exterius collcō

ad musculos cõculcatos spatulã mouẽtes ⁊ spargit̃ in eis ⁊ alia collectio sub musculis rectis descendit ex qua in eis spargunt̃ partes quaꝝ extrẽitates cuꝫ partibus ascendentibus cõtinuant̃ vene albauiza- lis quã mõ noiabimus. ¶ Secundi autẽ vniuscu- iusqꝫ coꝝ ⁊ est par vnũqđqꝫ duoꝝ ipariũ q̃nqꝫ di- mittit ramos vnus ex eis in pectore spargit̃ ⁊ q̃t- tuor superiores nutrit costas. Et alter raũs ad mu sculos submersos uadit qui sunt in collo ad nutriẽ dũ eos. ¶ Et alter ramus penetrat in foraminibus sex spõdiliũ superioꝝ q̃ sunt in collo. ⁊ inde ad ca put transit. Et alter ramus magnus q̇ illis existit omnibus maior ad ascellam ab vno quoqꝫ vadit latere: ⁊ in quattuor diuidit̃ ramos prius in mu- sculis q̇ sup thoracẽ spargit̃: ⁊ ipsi q̇dẽ sunt ex illis q̇ spatulã iuncture mouent. ¶ Et secundus in car ne laxa ⁊ in panniculis q̇ sunt in ascella. Et tertius coꝝ descendit incedens in suppreõ pectoris ad mi rach. ¶ Et quartus oibus illis est maior ⁊ in tres diuidit̃ ptes: vna pars spargit̃ in musculo q̇ ĩ cõca uitate existit spatule. Et altera ps in musculo ma gno q̇ est in ascella. ¶ Et tertia est maior ipsis oĩ bus sup adiutoriũ tendẽs ad manũ ⁊ ipsa ẽ q̃ ascel lata vocat̃. Et illud qđ ex ramis remanet primis quoꝝ vnũ ex iparibus in multas partitũ fuerat p tes ad partẽ colli ascendit ⁊ añq̃ multũ ascendat in duas diuidit̃ ptes: vna ẽ guidez manifesta: ⁊ alt̃a est guidez submersa. ¶ Et guidez q̇dẽ manifesta illico qũ a furcula ascendit in duas diuidit̃ ptes q̇ꝝ vna illico qũ sepat̃ ad añriora tendit ⁊ ad latus: ⁊ altera vadit prio ad añriora ⁊ descẽdit ⁊ postea a scendit ⁊ reuoluit̃ sup furcula deiñ eleuat̃ ⁊ mani festa ascendit sup collũ dõec ad primã ptẽ pueit et miscet̃ cũ ea ⁊ fit ex eis guidez manifesta q̇ est sci- ta. Uerũtñ añq̃ cũ ea misceat̃ sepant̃ ab ea due p tes quaꝝ vna ad latitudinẽ tendit. deiñ sibi apud furculã duaꝝ obuiationũ obuiant in loco pfũdo. Et secunda in collo manifesta transuersat̃ ⁊ duo e ius imparia nõ post hoc sibi obuiat. ¶ Et ex istis q̇dẽ duobus imparibus rami sepant̃ araneales qui sensui nõ subiacent. Ex summa autẽ ramoꝝ istius fi paris pprie tres vene iã sepate fuerunt sensu p cepte q̃ntitatẽ hñtes sed alie sunt nõ pcepte sensu. vna vero haꝝ venaꝝ sup spatulã extendit̃ ⁊ ipsa ẽ q̃ vocatur spatularis ex qua est cephalica. ¶ Et due ad duo istius spatularis latera ipsaꝫ vsqꝫ ad ca put spatule siľ cõmitantes vna vero eaꝝ ibi torq̃ tur vt serpens ⁊ nõ ptransit eã imo ibi spargit̃. sꝫ fa anterior eaꝝ eã pertransit ad caput adiutoriȷ̃ et ibi spargitur. spatularis quoqꝫ eas ãbas ptrãsit ad vltimũ qđ est in manu ⁊ hec est. Guidez autẽ maĩ festa postq̃ eius duo ĩparia miscent̃ in duas diuidi tur ptes quaꝝ vna occultat̃ ⁊ sepant̃ ex ea rami p ui ⁊ in mandibula spargunt̃ supiore. ¶ Et aliȷ̃ raĩ multũ maiores istis in mandibula inferiore spar- gunt̃. Ramoꝝ autẽ duoꝝ mõꝝ ptes in circuitu lin gue spargunt̃ ⁊ in manifesto partiũ musculoꝝ q̇ st̃ ibi positi. ⁊ ps altera manifestat̃ in locis q̇ seqũtur caput ⁊ aurez spargit̃. ¶ Guidez vero submersa cõitat̃ meri ⁊ ascendit cũ eo directe ⁊ in suo itinerẽ dimittit ramos q̇ miscent̃ cũ ramis q̇ a guidez maĩ festa veniunt ⁊ oẽs in meri ⁊ in epigloti ⁊ in oibꝫ ptibus musculoꝝ pfundoꝝ spargunt̃ ⁊ penetrat ex

tremũ eius ad finẽ dorez laude ⁊ spargunt̃ illic raĩ a dextra q̇ in mẽbris spargunt̃ q̃ sunt inter spõdilẽ primã ⁊ fam ⁊ inde vadit vena capillaris ap̄ iun- cturã q̃ ẽ inter caput ⁊ collũ a qua rami separant̃ q̇ ad panniculũ veniunt q̇ ẽ cooperiens craneũ ⁊ veĩ unt ad locũ ubi duo emigranea sibi obuiant ⁊ sub mergunt̃ ibi in craneo. Qđ autẽ post haꝝ venaꝝ transmissionẽ remanet ad cranei ventrẽ penetrat ĩ fine dorez laude ⁊ inde spargit̃ ramus in duobꝫ ce rebri panniculis ad nutriendũ eos ⁊ ad ligandũ pã niculũ duꝝ cũ eo qđ est in ipsius circuitu ⁊ supra i psum postea egreditur ad exteriora ⁊ panniculũ q̇ cooperit craneũ nutrit deinde a pãniculo subtili ad cerebrũ descendit ⁊ ĩ ipso dispargit̃ sicut arterie di spargunt̃ quas oẽs panniculi grossi replicatio strin git ⁊ eas ad locũ amplũ q̇ platea uocat̃ đfert ĩ q̃m sanguis fundit̃ ⁊ cõgregat̃ deinde ab eo sepat̃ ĩter duas ĩplicatiões ⁊ vocat̃ torcular. Istis quoqꝫ raĩs qũ ventriculo medio ppinq̇ fiunt ẽ necesse vt ma gne fiant vene ⁊ ex torculari sugant ⁊ ex suis vi- is q̃ ab eo sepant̃ deiñ a ventriculo medio ad du- os añriores ventriculos tendunt̃ ⁊ arteriȷ̃s ad lo- cũ illũ ascendentibus obuiant ⁊ texit̃ panniculus q̇ rete vocat̃ secundinum.

¶ Capitulũ quartũ de anatõia venaꝝ manuũ.

PRimũ autẽ qđ ex spatulari diuidit̃ uena q̇ ẽ cephalica qũ in rectitudine sistit̃ adiu toriȷ̃ ⁊ in cutẽ ⁊ partes musculoꝝ spargit̃ manifestas postea iuxta cubiti iũcturã in tres diui dit̃ partes quaꝝ vna ẽ brachiȷ̃ fuis q̇ sup manife- stũ supioris focilis extendit̃ deiñ ad siluestrẽ incli nat̃ ⁊ ad focil̃ inferioris gibbositatẽ declinãs ⁊ ĩ eo qđ in inferioribus partibus rasete siluẽribus est sp git. ¶ Secunda autẽ ad cubiti flexionẽ tẽdit ĩ maĩ festo aseid ⁊ ramo ascellaris cõmiscet̃ ⁊ fit ĩde uẽa nigra. ¶ Tertia autẽ submergit̃ ⁊ in pfundũ etiã cũ ramo etiã ascellaris miscet̃. Ex ascellari uero in primis qũ orit̃ pcedunt rami q̇ in adiutorio sub- mergunt̃ ⁊ in muscul̃ q̇ sunt ibi sparguntur ⁊ ibi fi niuntur excepto vno eoꝝ q̇ perueit ad ãseid.

¶ Qũꝫ ascellaris circa cubiti perueit iũcturaꝫ in duas diuiditur partes quaꝝ vna submergitur ⁊ rão ce phalice cõtinuatur q̇ pfundatur cũ quo parũp ince dit sed postea ab eo sepatur ⁊ decliat vna earũ ad domesticũ donec ad articularẽ ⁊ anularẽ perueit ⁊ ad mediũ mediȷ̃ ⁊ pars eleuat̃ ⁊ in partibus mãus extrinsecis q̃ tangunt os diuiditur. Secunda autẽ partiũ ascellaris apud aseid in quattuor ptitur ra mos quoꝝ unus in inferioribus aseid diuidit̃ ⁊ ad rasetã tẽdit. ¶ Et secundus diuidit̃ supra diuisio nes primi cuius diuisiones sunt sicut illius diuisio- nes. Et tertius siľr diuidit̃ ĩ medio aseid. ¶ Quar tus vero est maior coꝝ ⁊ ipse est ille q̇ manifestat̃ ⁊ eleuat̃ a quo pcedit ramus q̇ ad vnũ cephalice p ueit ramũ ⁊ fit ex eis vena nig̃ cuius residuũ ẽ ba silica q̃ etiã occultat̃ ⁊ submergit̃ alia vice. ¶ Ue na autẽ nig̃ a dõestico incipit ⁊ supra supius focile eleuat̃ deiñ ad siluẽstrez puenit ⁊ ĩ duas ad laude gr̃ ce siĩitudinẽ diuidit̃ ptes quaꝝ supior ad extremũ supioris focilis tẽdit ⁊ vadit ad rasetã ⁊ in pollicis dorso spargit̃ ⁊ inter ipꝫ ⁊ indicẽ. pars autẽ eius ĩ ferior ad extremũ focil̃ inferioris vadit: et ĩ tres diuidit̃ ramos quoꝝ vnus ramus ad locũ tendit q̇

est inter mediū ⁊ indicē ⁊ ramo q̄ ad indicē a supio
re pficiscit̄ pte cōtinuat̄ ⁊ fit inde vena vna. Ra
mus vō ipsius secūdus ⁊ ipse est sceilen pcedit ⁊ i
ter mediū ⁊ anularē diuidit̄. Et ptenditur ter-
tius ad anularē ⁊ minimū. Et isti postea cōiungun
tur ⁊ in digitis sparguntur.

Capitulū qntū de anatōia vene ventrē hñtis descē
dentis.

Iam qdē cōpleuimus fmonē de parte vē
trē hñtis ascendente q̄ est duaꝝ partiū ipi
us minor. A parte vero descendente pri
mū qđ diuiditur illico qū oritur ab epate anq̄ su-
pra dorsuz appodietur ē rāi capillares q̄ ad fascias
dextri renis vadunt ⁊ sparguntur in eis ⁊ i eo qđ
circa eas existit de interioribus ad nutriendū ea.
Postea pcedunt ab ea due magne vene q̄ emul
gentes vocātur ⁊ ad renes vadunt ad sanguinis a
quositatē colandā. Ren eni nō trahit nisi nutrimē
tū sui qđ ē sanguis aquositas. A sinistra autē ue
naꝝ emulgentiū due pcedūt vene q̄ ad sinistꝝ ma
sculoꝝ ⁊ feiaꝝ testiculū vadunt fz modū quē in ar
terijs dixius nō eni alterat̄ i hoc nz in hoc qđ post
diuiduntur due vene que ad duos incedunt testi-
culos. Et illa q̄ ad sinistrū tendit sēp a sinistra haꝝ
duaꝝ accipit ramū ⁊ fortasse in aliqbus tota eius o
rigo erit inde. Illa vero q̄ ad dextrū tendit ra
ro a dextra istaꝝ duaꝝ emulgentiū accipit ramum
imo sepe nō ei cōmiscet̄ nez in eo alterat̄ qđ a reñ
pueniit ad testiculos ⁊ in foramine in quo spma di
gerit̄ ⁊ albificat̄ qū prius eēt rubeū ppt̄ multitudi
nē tortuositatū suaꝝ venaꝝ ⁊ reuolutionū suaꝝ et
qđ ad eas etiā pueit a corde. Et huiusmōi qdē ue
ne plimū in virga ⁊ in collo mr̄icis finit̄ quē admo
dū in arterijs declarauius. Postq̄ vero due e-
mulgentes ⁊ eaꝝ rāi nascunt ventrē hñs cuicio su
pra dorsuz appodiat̄ ⁊ descendere incipit a qua co
rā oī spōdili sepat̄ ramus ⁊ in ea ēgredit̄ ⁊ spargū
tur ⁊ in musculis q̄ apud eas sunt positi ⁊ vene se
pant̄ q̄ ad duo tendunt ilia ⁊ ad ventris musculos
vadunt. Postea vene q̄ p foramia spōdiliū ingre
diunt̄ ad nuchā q̄ qū ad extremū perueiūt spōdiliū
in duas diuidunt̄ partes quaꝝ vna ad dextrā ⁊ al-
tera tendit ad sinistrā ⁊ vnaq̄q3 ipsaꝝ ad vnā tēdit
coxā. Ab vnaq̄q3 tñ eaꝝ anteq̄ ad coxā pueiat
decē separant̄ tunice quaꝝ vna ad duos tendit re-
nes. Secunde vero eaꝝ ptes subtiles sunt ⁊ capil-
lares q̄ ad inferiora ptiū siphac tendūt. Tertia
autē in musculis spargit̄ q̄ sup coxe os existunt.
Quarta spargit̄ in musculis q̄ sunt in ano ⁊ i maise
sto ex albauiz. Quinta uero ad collū mr̄icis mu
lieꝝ vadit ⁊ in ipso spargit̄ ⁊ in eo qđ ei cōtinuat̄
⁊ ad vesicā tendit. Sed illa q̄ ad vesicā vadit i du
as diuidit̄ ptes quaꝝ vna in vesica spargit̄ ⁊ altera
ad ipsius tendit collū. Et hec qdē ps in viris ē
valde magna ppt̄ virgā sed in mulieribus est p-
ua. Sexta vero ad musculos sr̄ os femoris po
sitos vadit. Et septia ad musculos tendit q̄ in rci-
tudine corporis sup ventrem sunt positi. Et he
qdē vene cū extrēitatibus venaꝝ cōtinuant̄ quas
in pectore dixius ad mirach ventris descendere.
Et ex haꝝ qdē venaꝝ radice egrediunt̄ in mulieri
bus vene q̄ ad matricē tendunt. Et a duobꝫ q-
dē lateribus venaꝝ q̄ ad mr̄icē tendūt diuiduntur
vene q̄ ad mamillas ascendūt p quas mamille mr̄i
ci associant̄. Octaua vero ad viroꝝ ⁊ feiaꝝ rece-
ptaculū vadit. Et nona qdē pueniit ad musculos
eius qđ in coxa est occultū ⁊ spargit̄ in eis. Decia
vō a parte emulgentis manifesta veniēs ad duo tē
dit ilia ⁊ cū extrēitatibus venaꝝ descendentiū cōti
nuat̄ ⁊ p̄cipue eis q̄ a pte mamillaꝝ descendūt ⁊ fit
ex eis pars magna q̄ ad nariū musculos vadit.
Qđ vō ex istis remāet ad coxā tendit vbi pueiūt
rāi quoꝝ vnus in musculis diuidit̄ q̄ supra añcedē
tē coxe ptē cōsistunt ⁊ alius in musculis eius qđ in
coxa inferius ē ⁊ i ipsius dōestico pfūde ⁊ alij mł
ti rāi in coxe pfundo spargunt̄. Qđ autē post hoc
totuz remanet postq̄ poplitis iūcturā paꝝ coopit i
tres diuidit̄ ptes quaꝝ siluris sup cānā extenditur
minorē vsz ad calcanei iūcturā. Et ipsaꝝ medi
a in flexione poplitis extendicur dścendēs ⁊ i lacer
tis occulti cruris facit descendere ramos ⁊ i duas
diuidit̄ ptes quaꝝ vna occultat̄ in eo qđ in interio
re cruris pte existit. Altera vadit inter duas cā
nas extensas ad añriorē pedis ⁊ ramo siluři miscet̄
quē noiauimus. Tertia vero ⁊ ipā ē dōestica ad lo
cū cruris venosum declinat ⁊ extendit̄ ⁊ ad chaab
ad extrēitatē cāne maioris gibbosaz ⁊ ad pedis do
mesticū descendit ⁊ ipsa qdē ē saphena. Iste vō
tres scē fuerunt quattuor quaꝝ due silures ad pe-
dē veniunt a pte cāne minoris. Et duaꝝ dōestica
rū vna supra pedē incedit ⁊ in suppreo eius a par-
te minimi spargit̄. Secunda vō ē illa q̄ cū dōe-
stico ramo siluřis miscet̄ ptis quā noiauimus. Et
spargunt̄ abo in partibus inferioribus. Isti qui
dē sunt venaꝝ nūeri. Et iā qdē mēbroꝝ cōsimiliū
hñtiuz partes anatōiā cōpleuimus. Cōpositarū
vō istr̄aliū cuiusq3 anatōiā noiabimus in dcōe que
coꝝ dispōes ⁊ medicamenta cōprehendit. Nūc
de vtutibus loq incipiāus.

Doctria sexta cuius ē sūma vna ⁊ vnū capitulū.

Sūma est de virtutibus cuius sex sr̄ capitula.

Caplz priuz summe q̄ ē doctrie sexte q̄ ē dcōis pri
me qđ est de generibus vtutuz fz fmonez vniuer
salē.

Virtutū ⁊ opationū ad inuicē. alie ex alijs
cognoscunt̄. Ois eni virtus opatōis exi-
stit initiū nz aliqua opatio pueit nisi ex v
tute. Ideoq3 vtrasq3 in vno posuimus capitlo.
Virtutū autē genera ⁊ opationū ex eis pueniētiū
apud medicos sunt tria. Que sunt genus vtutū
vitaliū ⁊ genus virtutū naturaliū ⁊ genus vtutuz
aīaliū. Et multis qdē philosophoꝝ ⁊ medicis omi
bus ⁊ p̄cipue Gal. videt̄ q vnaq̄q3 vtutū mēbruz
principale habet qđ eius existit minera ⁊ a quo e-
ius pcedūt opatōes. Et uidet̄ eis q vtutis aīa-
lis sedes sit cerebrū ⁊ ipsius ab eo pueniat opatio
tōes. Et q virtus naturalis duas hz spēs: ⁊ spēs
ē cuius finis ē custodire indiuiduū ⁊ cōfuare ipz:
q̄ mistrat in re nutrimenti quousq3 ad finē crescen
tie eius nutriat corpus. Et huius qdē spēi sedes
⁊ opationū ipsius pcessus ē epar. Altera vero spe
ties ē cuius finis ē spēz cōfuare q̄ ē mistrans in re
generatōis ⁊ sepat ex humoribus corporis spma-
tis subāz deiñ ipz informat sui creatoris p̄cepto.
Et huius qdē spēi habitatio ⁊ opationū ipsius puē
tus sr̄ testiculi. Vital' vō vtus ē illa q̄ sps eē cōfuat

qui sensus ⁊ motus vehiculũ existit ⁊ ipm̃ reddit
aptũ ad eoꝝ impssiões recipiendas quũ ad cerebrũ p
uenit ⁊ facit ipꝫ potentẽ dandi vitã ubicũqꝫ expadi
tur. ¶ Et huius quidẽ uirtutis sedes ⁊ opatiõis ipsi
us pcessus est cor. Oibus autẽ philosophis maio-
ri. i. Aristoteli uidet̃ q̄ oium istaꝝ opatõnũ prin
cipiũ existit cor: sed primarum operationũ earuꝫ
manifestatio in his p̃dcis existit principijs quen-
admõꝫ apud medicos cerebrũ ẽ sentiendi principi
uꝫ ⁊ post hoc quisqꝫ sensus hꝫ mẽbrũ in quo eius ap
pet opatio. ¶ Preterea quũ cõsiderant sicut debẽt
⁊ certificant inueniunt rẽ sicut uĩ Aristoteli: ⁊ nõ
queadmõꝫ ipsis vĩ ⁊ inueniunt tractatus suos ex
tractos ex ppositõibus sufficientibus ⁊ ñ necessari-
is in quibus nõ assequnt̃ nisi q̄d ex rebꝫ appet. Me
dico autẽ in q̄tũ medicus nõ attinet ut cõsideret q̄
sit haꝝ duaꝝ sñiaꝝ vitas: sꝫ illud cõsiderare philo
sophus aut physicus dꝫ. ¶ Medicus autẽ quũ cõce
dit̃ ei mẽbra hec p̃noiata istaꝝ uirtutũ pricipia exi
stere nõ curat in eo q̄d de eẽ medicatõis conside-
rat an ex alijs hẽant̃ principijs q̄ sunt ipsis priora l'
nõ neqꝫ illud ex eis existit q̄ philosophus nõ ei le-
uia facit.

¶ Capitulũ scḋm de virtutibus naturalibus quibus mini
strat̃.

Virtutũ v̇o naturaliũ alie sunt q̄ sũt mĩstrã
tes alie sunt q̄ mĩstrate. ¶ Et mĩstrataꝝ
quidẽ duo sunt genera. vnũ genus mĩstrat
inre nutrientis ad hoc vt indiuiduũ remãeat q̄d ĩ
duas partit̃ spẽs nutritiuã ⁊ crescitiuã. Et alterum
genus mĩstrat in nutriente ad hoc vt remãeat spe
cies q̄d etiaꝫ in duas diuidit̃ spẽs in generatiuam ⁊
formatiuã. ¶ Uirtus vero nutritiua ẽ illa q̄ nu-
triens in nutriti cõuertit silitudinẽ iõ vt p ipꝫ re-
stauratõeꝫ eius recupet q̄d dissolutũ fuit. Uirtus
autẽ crescitiua ẽ illa q̄ in totius corporis diametris
addit fm̃ pportionalitatẽ naturalẽ quatẽus ipꝫ ad
finẽ augmẽti pducat p illud q̄d ipꝫ ex nutriente in
gredit̃. ¶ Nutritia v̇o virtus crescitiue fuit eo q̄
nutritiua q̄nꝫ affert nutriens ei q̄d dissoluit̃ equale
q̄nꝫ minus q̄nꝫ plus. Sed crescitiua nõ erit nisi quũ
q̄d ingredit̃ plus fuerit eo q̄d dissoluit̃. ¶ Nõ tñ
totũ q̄d taliter existit ẽ crescitia. Impinguari eniꝫ
post macredinẽ in etate cõsistentie ẽ huius secte nõ
tñ ẽ crescitia. Nõ ẽ eni augmentũ nisi illud q̄d fm̃
naturalẽ pportionalitatẽ in oibus existit diametris
quatenus ipm̃ ad crescentie pducit cõplementũ.
¶ Deinceps vero post hoc nullo mõ ẽ ibi crescẽtia
⁊ si sit ibi impinguatio queadmõꝫ añ cõsistentiã ñ
existit etiã ariditas ⁊ si sit ibi macredo lꝫ illud lon
gius existat ⁊ a necessario exiens magis. Et nutri-
tie quidẽ opatio tribus pticularibus cõplet̃ opatõibꝫ
vna ẽ pmutatõis subẽ cõprehensio q̄ ẽ sanguis aut
hũor q̄ ẽ in potentia ppinqua in effectu silis mem
bro. ¶ Q̄d q̄nꝫ fallit queadmõꝫ in egritudine cõ
tigit q̄ atrophia vocat̃ q̄ est nutrimenti defectus.
Et alia ẽ adherentia q̄ ẽ vt hoc receptũ nutrimẽtũ
cõpleto effectu efficiat. s. vt mẽbri ps fiat q̄d ple-
rũqꝫ fallit q̄madmõꝫ in hydropisi cõtigit carnosa.
¶ Et tertia ẽ silitudo q̄ ẽ vt hoc receptũ q̄d iã fa
ctũ ẽ ps mẽbri ponat ei ab oibus ptibus sile vsꝫ in
eẽntia ⁊ colore. Q̄d q̄nꝫ fallit q̄madmõꝫ cõtingit
in baras ⁊ morphea. ¶ Cambiũ eni ⁊ adherẽtia iã
ibi sunt repta sed silitudo nõ ibi inuẽit̃. Et hãc quidẽ
opatõeꝫ efficit virtus ĩmutatiua q̄ ẽ vna de virtu
tibus nutritiue ⁊ ẽ in hoie vna in genere ⁊ princi-
pio prio sꝫ in mẽbris siliũ partiũ diuersificat̃.
¶ In vnoquoq̄ eni mẽbro existit virtus fm̃ eius cõ
plexionẽ q̄ nutrimentũ in eius cõuertit silitudineꝫ
diuersa a virtute q̄ nutrimentũ in silitudinẽ alteri
us pmutat. Immutatiua vero q̄ ẽ in epate opatio
nẽ efficit toti corpori cõeꝫ. ¶ Generatiue vero v̇
tutis due sunt spẽs vna ẽ q̄ in masculis ⁊ feis sper
ma generat. Altera ẽ q̄ diuidit virtutes q̄ sunt ĩ sp
mate ⁊ pmiscet eas tẽperando fm̃ q̄ vnicuiqꝫ con
uẽit mẽbro dans neruo cõplexionẽ ppriã ⁊ ossi cõ
plexionẽ ppriã: hoc tñ totũ pueit de spmate siliũ
ptiũ ⁊ silis pmistiõis. Et hanc quidẽ virtutẽ vocant
medici virtutẽ ĩmutatiuã primã. ¶ Uirtus vero
informatiua ĩprimens ẽ illa ex qua p̃cepto sui crea
toris pcedit mẽbroꝝ lineatio ⁊ ipsoꝝ figuratio et
cõcauitas ⁊ foramina ⁊ lenitas ⁊ aspitas ⁊ eoꝝ si-
tus ⁊ ipsoꝝ cõtinuitas ⁊ ad ultimũ optões q̄ ex fi-
nibus dimensionũ eorũ pendent ¶ Et huic quideꝫ
virtuti mĩstrantes sunt q̄ rẽ nutrimenti mĩstrant
ad spẽꝫ custodiendã ⁊ sunt virtus nutritiua ⁊ cre-
scitiua.

¶ Capitulũ tertiũ de virtutibus natalibꝫ mĩstrãtibꝫ

Virtutes vero naturales q̄ mĩstrant tantũ
virtuti nutritiue sunt mĩstrantes q̄ sunt
quattuor virtutes: attractiua: retentiua:
digestiua: ⁊ expulsiua. Attractiua uero fuit creata
ad attrahendũ nutrimentũ q̄ quidẽ opat̃ hoc vill' mẽ
bri in quo est fm̃ longitudinẽ ptensis. ¶ Et retẽ
tiua fuit creata vt iuuatiuũ retineat dũ virtutes ĩ
psum ĩmutantes in eo opant̃ q̄ ab ipso alimentũ su
scipiũt q̄d eq̄dẽ efficit̃ villis q̄ ex transuerso pten-
dunt̃. Et ẽ etiã quũ villi q̄ fm̃ latitudinẽ incedũt au
xiliũ p̃bent. ¶ Digestiua vero ẽ illa q̄ q̄d attra-
ctiua attraxit ⁊ retinuit retentiua in eẽntiã cõuer-
tit aptã virtutũ in ea pmutatõeꝫ facientiũ opatõi:
⁊ cõplexionẽ q̄ cõuersiõi nutriẽtis in effectu ẽ cõpe
tens. Hec est eni eius opatio in iuuatiuo q̄ vocat̃
digõ. ¶ Eius vero opatio est in supfluitatibꝫ vt
si possibile fuerit eas in hanc mutet dispõeꝫ q̄ etiã
vocat̃ digõ. ¶ Aut vt eaꝝ egressionẽ a mẽbro in
quo sunt retente facilẽ efficiat cũ expulsiõe eaꝝ at-
tenuando eẽntiã si q̄d phibet fuerit grossities aut
ingrossando si q̄d vetat fuerit tenuitas aut incidẽ
do si q̄d phibet fuerit viscositas. Et hec quidẽ opa
tio vocat̃ maturatio. ¶ Est tñ quũ digõ ⁊ matura
tio synõyma dicunt̃. ¶ Expulsiua autẽ est illa q̄ su
pfluitatẽ expellit ex nutrimento residuã q̄ ad nu-
triendũ nõ est cõueniens aut q̄ excedit mensuraꝫ q̄
sufficit ad nutriendũ ⁊ q̄ nõ est necessaria aut eũat ĩ
receptaculo sibi apto sicut vrinã in vesica. Et hec
quidẽ uirtus has expellit supfluitates aut p partes ⁊
foramina q̄ sunt eis p̃pata uel si nõ fuerint ibi fo-
ramina p̃pata a nobili expellit ad ignobile ⁊ a du-
ro ad laxũ. Quũ in parte expulsiõis fuerit declina
tio materiei supfluitatis ñ cõuertit eã uirtus expl'
siua ab illa semita in quaũ pol'e fuerit. His auteꝫ
quattuor uirtutibus naturalibus quattuor prie f-
uiunt qualitates. s. caliditas frĩitas siccitas ⁊ hũitas.
¶ Sed caliditatis fuitiũ oibus quattuor p certo est

cõe. Fr̄iditas uero q̃ñ alicui eaꝝ fuit accidẽtalit̃ ⁊ nõ eẽntliaiter. Q̃đ eni fr̄itati inest eẽntialiter est ut oibus uirtutibus sit cõtraria quoniã oĩuꝫ v̓-tutũ opatões p motũ existunt ⁊ hoc q̃dẽ in attracti one ⁊ expulsione manifestũ existit: ſꝫ in digõe eti am quoniã digõ cõplet̃ p partes eius q̃đ fuit igroſ ſatũ ⁊ inſpiſſatũ partiendo ⁊ adiungendo ei q̃đ at-tenuatũ fuit ⁊ ſubtiliatũ. Et he q̃dẽ motões ſũt ſe pantes ⁊ tẽperantes. Retentiua v̓o opat̃ villos mouendo tranſuerſos ſm figuraꝫ cõphenſiõis be-ne factã. Et fr̄itas q̃dẽ eſt palyticuꝫ faciens ⁊ mor tificans ⁊ ab oibus ꝓhibens opatõibus. Ad retẽ tõeꝫ tñ faciendã accñtl̃r cõfert quoniã villos ſꝫ bo ne cõprehenſiõis figurã tenet. Nõ ergo in opat õi bus v̓tutũ eẽntial̃r ingredit̃ ſꝫ tali p̃pat inſtr̄uꝫ di-ſpõe qua ip̃ꝫ ſuã cuſtodit opatõeꝫ. Et expulſi-ua q̃dẽ a fr̄itate iuuat̃ ꝓpterea ꝙ ventoſitatis ꝓhi bet fieri diſſolutõeꝫ q̃ ad expelleñ iuuat ⁊ q̃r in e-ius auxiliat̃ groſſitie ⁊ ꝓpterea ꝙ villũ q̇ ſꝫ latitu dinẽ ꝓtendit̃ exprimẽtẽ cõtrabit ⁊ inſpiſſat ip̃ꝫ. Et hoc ẽ etiã inſtr̄um p̃pare ⁊ nõ ẽ in ipſamet opatiõe auxiliũ ferre. Et frigus nõ intrat in ſuitiũ harũ v̓tutũ niſi p accñs. Si eni in ipſiſmet ingrederet̃ opatõibus noceret ⁊ motões debilitaret. Sicci tas v̓o in triũ v̓tutũ opationibus neceſſaria exit q̃ ſt̃ due mutatĩe local̃r ⁊ r̄tẽtiua. Duabus vero local̃r mutatis q̃ ſunt attractiua ⁊ expulſiua p̃bet ſiccitas auxiliuꝫ eo ꝙ multã eis efficit ſuſtentationẽ que in motu ẽ neceſſaria motu vꝫ ſp̃s q̇ has v̓tutes ad ſu-as defert opatões ipulſiõe vehemẽti quã ⁊ talem qual̃ ẽ ipſa hũoral̃ ꝓhibet fluxus q̃ñ in ſubã fuerit ſp̃s aut inſtr̄i ſꝫ retentiue ꝓpt̃ cõſtrictionẽ. Di-geſtiua autẽ plus indiget hũitate. Poſt hec autẽ q̃ñ inter qualitates actiuas ⁊ paſſiuas cõpaueris in quã tũ iſte v̓tutes eis indigent repies virtutẽ retentiaꝫ plus in digere ſiccitate q̃ꝫ caliditate eo ꝙ tempus in quo q̇eſcere dꝫ uillus retentiue maius eſt tẽpore in quo moueri dꝫ uillus q̇ ſm amplitudinẽ tendit ad cõſtringendũ. Nã tẽpus q̃đ eſt ad mouenduꝫ ẽ illud q̃đ cal̃itate indiget ⁊ eſt breue ⁊ totũ reliquꝫ tẽpus eius opatõis ẽ ad tenendũ ⁊ ad q̇eſcendũ. Et q̃r pueroꝝ cõplexio plus declinat ad hũitatẽ iõ uir tus hec in eis plus eſt debilis. Attractiua vero plus indiget cal̃itate q̃ꝫ ſiccitate quoniã caliditas ad iuuat in attractõe ĩ eo ꝙ maior ps ſue opatõis eſt mouere ⁊ plus neceſſe eſt ei mouere ptes ſui inſtr̄i q̃ꝫ q̇etas facere ⁊ cũ ſiccitate ſtringere. Hec eni v̓-tus nõ tantũ indiget multo motu ſed plerũꝫ etiam motu indiget vehemẽti. Et attractio q̃dẽ fit aut v̓ tute attractiua quenadmoduꝫ magnes attrabit fer rum. aut implẽdo vacuũ ſicut aqua trabit̃ in aꝫara cha. aut calore ſicut in lãpade attrabit̃ oleuꝫ lꝫ hec ps tertia reducat̃ neceſſario ad ĩplẽdũ vacuũ apud certificantes ĩmo ẽ ipſamet. Q̃ñ ergo v̓tus attra ctiua caliditatis habuerit auxiliũ fortior erit attra ctio. Expulſiua v̓o minus indiget ſiccitate q̃ꝫ attra ctiua ⁊ retentiua: ñ eni indiget cõſtrictõe retentie neꝫ in ſepabilitate attractiue ⁊ cõſtrictõe eius ⁊ cir cũdatõe attracti tenendo ptes inſtr̄i donec ad illas alterius ptis attractio ꝓueiat. Et ad vltimũ nul lo mõ indiget expulſiua q̇ete ſꝫ motu ⁊ inſpiſſatio ne pauca q̃ ad exprimendũ ⁊ ad expellendũ tl̃i ad-iuuet menſa quatenus p ipſam remaneat inſtr̄um

figurã expreſſionis ⁊ cõſtrictõis cõſuans queãdmo dũ in retentiua tẽpus lõgũ ⁊ in attractiua tẽpus bre ue ẽ neceſſariũ donec ptiũ attractio vnã applicet a lij̃ iõq̃ꝫ ſiccitate paꝝ indiget. Que autẽ plus eis oĩbus indiget caliditate ẽ digeſtiua q̃ ſiccitate nõ i diget ſꝫ hũiditate vt nutriẽs efficiat ⁊ ad penetrañ in foramina ⁊ ad figuras recipiendas aptũ reddat. Neq̃ꝫ põt aliq̇s dicere ꝙ ſi hũiditas in digerẽdo eſ ſet iuuatiua pueri poſſent res duras digerere. Nõ eni ꝓueit pueris ñ poſſe iſtud ⁊ iuuẽibus poſſe ꝓ pter hoc ſꝫ ꝓpt̃ hõgeneã ⁊ homogenee elongatio-nẽ. Q̃đ eni ex rebus duꝝ exit cõplexiõi puero rũ ñ eſt homogeneũ. Uirtutes igit̃ digeſtiue co rã eo nõ opant̃ nꝫ ip̃ꝫ recipiunt retentiue ſꝫ cito i-pſum expellunt expulſiue. Juuenũ vero cõplexio nibus eſt id cõueniẽs ⁊ ad eos nutriẽdos cõuẽiẽs. Et ex hoc q̃dẽ collectũ ẽ ꝙ retentiua indiget cõſtri ctione ⁊ figuraꝝ cõſtrictõis fixione lõgo tpe ⁊ pau co motõis adiutorio. Et attractiua cõſtrictione indiget ⁊ fixiõe ⁊ cõſtrictõis tpe br̄uiſſimo ⁊ ĩ mo tu multo indiget auxilio. Et expulſiue eſt neceſſa-riũ ſtringere tantũ ſine fixiõe de qua nõ ẽ curandũ. Et indiget adiutorio ad motũ faciendũ. Et di-geſtie ẽ neceſſariũ eliquare ⁊ tẽpar̄ iõq̃ꝫ v̓tutes iſte qualitates illas quattuor in equal̃r opari faciunt et eis in equaliter indigent.

Capitulũ quartũ de v̓tutibus aĩalibus.

Virtutes autẽ aĩales intelligi volunt p il-las v̓tutẽ illã q̃ q̃ñ in mẽbris recepta fue-rit p̃pabit ad recipiendũ v̓tutẽ ſẽſus ⁊ mo tus ⁊ opatõis vite q̇bus etiã admiſcent̃ tioris ⁊ ir̄ motões ꝓpterea ꝙ in eis repiũt dilatatõeꝫ ⁊ con-ſtrictionẽ q̃ accĩtiſpũi q̇ huic cõpatus eſt virtuti. Nos autẽ explanabimus ſummã hãc ⁊ dicemus ꝙ queãdmõꝫ ex hũoꝝ ſpiſſitudine ſm aliq̃ꝫ cõplexio nẽ ſubã generat̃ ſpiſſa q̃ ẽ mẽbꝝ aut ps mẽbri. Ita ex hũoꝝ vaporibus ⁊ eoꝝ ſubtilitate ſm aliq̃ꝫ cõ-plexionẽ ſubã generat̃ ſubtil̃ q̃ ẽ ſp̃s. Et ſicut a pud medicos epar prĩe generatõis ẽ principium ita cor generatõis ſe principiũ exiſtit. Et hic ſp̃s quꝫ ſm cõplexionẽ ꝓueit quã dꝫ hr̄e ad hanc v̓tutẽ re-cipiendã p̃pat̃ deinde oĩa illa p̃pat mẽbra ad recipi endũ oẽs alias v̓tutes aĩales ⁊ etiã reliquas. Uir tutes eãdẽ aĩales in ſpũ q̇dẽ ⁊ in mẽbris nõ ꝓueiũt niſi poſtq̃ꝫ hec vitalis ꝓueit virtus. Jõq̃ꝫ lꝫ virtu tes aĩales alicuius mẽbri deſtruant̃ viuũ tñ mẽbꝝ adhuc exiſtit niſi hec virtus in eo fuerit deſtructa Nõne vides ꝙ mẽbꝝ ſtupidũ aut palyticuꝫ vnun q̃õq̃ꝫ ſm hitudinẽ ẽ nõ hñs ſenſum neꝫ motũ: aut ꝓpt̃ cõplexionẽ q̃ ꝓhibet ip̃ꝫ eos recipere aut ꝓpt̃ oppilatõnẽ q̃ accĩt inter cerebꝝ ⁊ ip̃ꝫ in neruis qui ad ip̃ꝫ perueniunt ⁊ tñ ip̃ꝫ ẽ viuũ. Et mẽbꝝ cui ac cidit eſt nõ hñs ſenſum nꝫ motũ ⁊ accĩt ei vt putr̄ fiat ⁊ corrũpat̃. Jn mẽbro ergo palytico ẽ vir-tus q̃ eius cuſtodit vitã dõec q̃ñ remotũ fuerit q̃đ ꝓhibet ꝓfluat ad ip̃ꝫ virtus ſenſus ⁊ motus. Jp̃ꝫ naq̃ꝫ p̃patũ erat ad ſuſcipiendũ eã ꝓpt̃ virtutis vi talis ſanitatẽ in eo. Probibens.n.nõ probibu it niſi vt non eã in effectu reciperet ſꝫ mẽbꝝ nõ ſic eſt mortuũ. Et p̃parans nõ ẽ virtus nutriendi tantũ ita vt dicãus ꝙ q̃ꝫdiu virtus nutriendi affue rit viuũ erit ⁊ q̃ñ deſtruet̃ erit mortuũ quõiã hoc ip̃ꝫ v̓buꝫ virtuti afferẽus nutritiue. fortaſſe enim

plerūq; in aliquo eius operatio destrueret ⁊ mēbꝝ viuū remāebit ⁊ fortasse plerūq; remāebit eius operatio ⁊ mēbꝝ tendit ad mortē. ¶ Et si ṽtus nutritiua in q̃tuꝫ est nutritiua eēt ipsa ṽtus q̄ p̄parat ad sentiendū ⁊ mouendū uegetabilia preparata forent ad sensuꝫ ⁊ motū recipieñ. Restat ergo ut sit p̄parans alia res q̄ propria sequat̃ cōplexionē q̄ uocat̃ ṽtus vitalis. ¶ Et ipsa q̇dē est pria ṽtus que ī spū prouenit qū sp̄s ex subtilitate hūoꝝ procedit. Deiñ sp̄s sm philosophum Aristotelez per eā recipit principiū primū ⁊ aīaꝫ primā ex qua alie profluunt ṽtutes. Haꝝ ṽo ṽtutū operatōes ab hoc ꝓueniunt spū in principio rei sicut etiā sensus apud medicos nō ꝓueīt p sp̄ꝫ aīalē q̄ ē in cerebro nisi ad crystalloidē penetrat aut ad linguā aut ad aliā.

¶ Qū ergo ps sp̄s in ventriculū ꝓuenerit cerebri cōplexionē recipiet ⁊ erit cōueniens vt ex eo ꝓueniant ṽtutū opatōes q̄ in eo prio repte sunt ⁊ silr ī epate ⁊ silr ī testicul. Et ap̄ medicos q̇dē nisi postq̄ spūs in cerebro ad aliā cōuertit̃ cōplexionē nō p̄paratur ad recipiendū aīaꝫ q̄ ē principiū motus ⁊ sēsus ⁊ silr in epate lꝫ pria cōplexio iaꝫ iuuerit ad recipiendū ṽtutē primā vitalē. ¶ Et silr in vnoquoq; mēbro: ap̄ eos enī vnūq̇dq; opationū genus aliaꝫ hꝫ aīaꝫ. Et nꝫ ē aīa vna ex qua ṽtutes iste ꝓfluūt quoniā huius summe aggregatio ē aīa. ¶ Et si q̇dē pria cōplexio iā adiuuit ad ṽtutē primā recipiēdā: tunc iā dedit vitalē vbi ꝓueīt sp̄s ⁊ ṽtus q̄ sūt eius pfectio. Hec autē ṽtus ap̄ eos nō sola sufficit vt sp̄s p ipsam oēs alias suscipiat ṽtutes nisi ꝓpria ꝓuenerit cōplexio. ¶ Preterea dixerūt q̄ ṽtus hec p̄ter hoc q̄ ipsa ē p̄pans vitaꝫ est etiaꝫ motus subē spūalis subtilis principiū ad mēbra ⁊ principium cōstrictōis ⁊ dilatatōis aeris attracti ⁊ pulsus.

¶ Affert enī adiutoriū ī cōpatōe vite q̄d est passio ⁊ in cōpatōe opationū aīe ⁊ pulsus p̄bet auxiliū q̄d est actio. Et hec q̇dē ṽtus ṽtutibus naturalibus similatur ideo q̄ non voluntate proueniunt vnde ꝓfluunt. ¶ Et silat̃ virtutibus aīalibus ꝓpt̃ opationū eaꝝ diuersitatē: ipsa enī dilatat ⁊ cōstrigit silr mouet ergo duobus motibus cōtrarijs. Philosophi autē qū aīaꝫ dicunt aīaꝫ terrenā dicere volunt pfectionē corporis natalis instr̃alis. ¶ Et volunt dicere principiū oīs virtutis ex qua metipsi motus ꝓueniunt ⁊ opatōes diuerse. Erit igit̃ hec virtus sm philosophoꝝ sñiaꝫ ṽtus aīalis sicut ṽtutes naturales quas noīauimus ap̄ eos ṽtutes vocātur aīales. ¶ Q̄d si voluerint dicere aīaꝫ sm hanc intentionē sꝫ volunt dicere ṽtutē q̄ est principiuꝫ cō p̄hēdēdi ⁊ mouendi q̄d ex aliqua ꝓueīt cōp̄hensione voluntarie. Et natalē volunt dicere ꝓ oī ṽtute ex qua opatio ꝓueīt ī suo corpore sm huius forme diuersitatē nō erit ṽtus aīalis sꝫ erit natural et altioris ordīs q̄ sit ṽtus quā medici uocant naturalē. ¶ Et si naturalē vocauerint illā q̄ rē nutrimēti mīstrat ⁊ cōuertit siue ad hoc vt remāeat indiuiduū siue vt remaneat sp̄es nō erit hec natural sꝫ erit tertiū gēus. Et q̄r ira tīor ⁊ silia eoꝝ huius ṽtutis sunt passiones: tunc lꝫ eoꝝ principia sint sensus et existiatio ⁊ virtutes app̄hēdētes: huic tamē cōpate sunt virtuti. ¶ Huius autē ṽtutis declaratione certificare ⁊ an sit vna an p̄les q̄ vna in sapientia cōtinet̃ naturali q̄ philosophie ps exit.

¶ Capitulū q̇ntū de ṽtutibus aīalibus cōp̄hēdētibꝫ.

In virtute autē aīali due copulant̃ virtutes quaꝝ ipsa est sicut genus una ē sicut ṽtus cōprehensiua ⁊ altera virtus motiā. Et cōprehensiua q̇dē ē sicut duaꝝ virtutū genus. Una virtus cōprehensiua ē manifeste ⁊ altera uirtus cōprehensiua occulte. Et virtus q̇dē manifeste cōprehensiua ē sensibilis q̄ ē genus sm quosdā q̇nq; virtutū ⁊ octo sm alios. ¶ Q̄d si dixerimus q̄ sint q̇nq; erunt virtus videndi ⁊ virtus audiendi ⁊ virtus gustandi ⁊ virtus tangendi ⁊ virtus odorādi. ¶ Et si dixerius q̄ sunt octo erit huius cā q̄ p̄libus certificatoꝝ videt̃ q̄ tactus sit p̄les virtutes .s. quattuor ⁊ ponunt ꝓprie vnūq̄dq; quattuor geneꝝ tactus virtutē p se lꝫ in mēbro sensibili sint cōia sicut gustus ⁊ tactus in lingua ⁊ visus ⁊ tactus in oculo. hoc autē certificare ē philosophi.

¶ Et virtus q̇dē cōprehensiua occulte ⁊ nō sentiēs ē sicut gēus q̇nq; virtutū vna ē virtus q̄ vocatur sensus cōis ⁊ phantasia ⁊ apud medicos q̇dē sīt una ṽtus sꝫ apud certificātes q̄ sunt ex philosophis due sunt virtutes. Sensus enī cōis ē illa q̄ oīa sensu pcepta recipit ⁊ ꝓpt̃ eoꝝ formas patit̃ q̄ in ipsa copulant̃. ¶ Phantasia ṽo ē illa q̄ eas custodit postq̄ cōiungunt̃ ⁊ retinet eas post sensus absentiā. Et q̄ haꝝ duaꝝ ē recipiens alia ē a custodiente. ¶ Hoc autē certificare ē philosophi. ¶ Sꝫ qualr̃cūq; fuerit eius sedes ⁊ opatōis eius principiū ē añrior cer̃bri ventriculus. Et secunda q̇dē ē ṽtus quā medici vocant cogitatiuā. ¶ Sꝫ certificatores vocant qñq; imaginatiuā qñq; cogitatiuā. Si enī ipauerit ei ṽtus existīatiua aīalis quaꝫ postea noīabimus ⁊ ipsamet ad suā ꝓueīt opationē vocāt eā imaginatiuā. ¶ Et si ṽtus rōnalis ei īpauerit ⁊ reduxerit eam ad illud q̄d ei ꝓdest vocat̃ ṽtus cogitatiua.

¶ Quocūq; tñ mō fuerit inter hanc virtutē ⁊ primaꝫ existit dr̃a q̄ pria ē recipiens ⁊ custodiēs id q̄d ad eā ꝓuenit de formis sensu pceptis: ⁊ ista ē illa q̄ se exercet in eis q̄ in imaginatōe recondita sunt exercitio cōponedi ⁊ diuidendi ⁊ singulas efficit formas quēadmōꝫ ad eaꝫ ꝓueniunt a sensu ⁊ alias formas ab eis diuersas sicut hoieꝫ q̄ in monte volat smaragdino. ¶ Sꝫ phantasia nō pōit corā te nisi q̃tū recipit a sensu. ¶ Et huius q̇dē ṽtutis sedes ē vētriculus cerebri medius. ¶ Et hec q̇dē virtus ē instr̃um virtutis q̄ ꝓculdubio in aīali ē occulta cōp̄hēsiua ⁊ ē existīatiua. ⁊ ipsa q̇dē ē virtus qua aīal iudicat q̄ lupus ē inimicus ⁊ filius est dilectus ⁊ q̄ anonā p̄bere cōsueuit est amicus a quo nō ē fugiēdū. ¶ Et hoc iudiciū sm mōꝫ exit ñ rōnale. ¶ Amicitia enī ⁊ inimicitia ñ sensu sunt pcepte neꝫ sensus eas cōprehendit neꝫ de eis iudicat nisi uirtus alia. et licet ñ sit cōprehensio rōnalis ē tñ ꝓculdubio aliqua apprehēsio ñ rōnalis. Hō etiā plerūq; vtit̃ hac ṽtute in multis suoꝝ iudicioꝝ ⁊ ꝓcedit in hoc quē admōꝫ aīal nō rōnale. ¶ et hec q̇dē virtus diuiditur a phantastica quoniā phantastica sensu pcepta r̃tinet ⁊ hec in pceptis sensu intentōes discernit non sensu pceptas ⁊ sepat̃ ab ea quā imaginatiuā vocamus ⁊ cogitatiuā quoniā illius opatōes nullū seq̄t̃ iudiciū sꝫ istius opatōes nō solū iudiciū sꝫ etiā iudicia seq̄tur. ⁊ illius opatōes sunt in sensu perceptis

Fen. 2 d. p̄.

cōpositionē3 facere ⁊ istius opatio in sensu pceptis iudicare intentōes extra sensum. ¶ Et queadmōz in aiali sensus est iudicans de formis sensu pceptis silr existiatiua est iudicās de intentōibus illaꝝ formaꝝ q̄ ad existiatione perueniunt ⁊ ñ ad sensuz.
¶ Quidā autē hoium sunt q̄ p̄sumunt ⁊ hanc virtutē imaginatiuā vocant s3 ñ tñ curāus qr de noibus ñ disputāus s3 intentōes ⁊ dr̄as intelligere debēus. Et medico q̄dē ñ ē curandū vt hāc v̄tutē sciat. Impedimenta naq̄ opationū eius ipedimenta opationū aliaꝝ v̄tutū q̄ s̄t anq̄ ipsa sequētia sunt sicut phātasia ⁊ imaginatiua ⁊ memorialis quā postea noiabiūs. Et medicus q̄dē ñ curat nisi d̄ virtutibus ex q̄bus qū in suis ipedimentis accit lesio ꝓueit egritudo. ¶ Qd̄ si lesio accit operatōi alicuius virtutis causa ipedimenti qd̄ accit prius operatōi alterius virtutis quā ei. fueritq̄ ipedimentū illud secutū malitiā cōplexiōis alicuius mēbri aut corruptionē cōpositōis: sufficit medico vt sciat ipedimētū illud ꝓpt malitiā cōplexionis mēbri aut sue cōpositōis corruptionē accidisse ad hoc vt qū medicina ei subuēiat aut ip̄3 ab eo custodiat. ⁊ ñ curat scire dispōe3 virtutis cui qd̄ accidit nō accit nisi alio mediante postq̄ sciuerit dispōe3 eius cui accit illd̄ qd̄ accit sine medio. ¶ Tertia uero illaꝝ quas noiant medici ē q̄nta aut quarta qū certificauerimus q̄ est virtus cōs̄uatiua ⁊ memorial' ⁊ est thesaurus eius qd̄ ꝓueit ad existiatiuā de intentōnibus in pceptis sensu extra formas eoꝝ sensu perceptas sicut phātastica est thesaurus eius qd̄ perueit ad sensum ex formis sensu pceptis. ⁊ eius q̄dē locus est posterior cerebri ventriculus. ¶ Hic vero ē locus cōsideratōis philosophice vtꝝ virtus cōs̄uatiua ⁊ memorialis ⁊ uirtus que reducit illud qd̄ ē absens ad mēoriā ex eis q̄ ab existiatiua sunt reposita sit virtus vna aut virtutes due. Medico tñ nō est inde curañ quoniā nocumenta q̄ eis qualitercū3 sint accidunt sunt hōgenea: sunt eni nocumenta q̄ in vētriculo cerebri posteriori accn̄t vel de genere cōplexiōis vel de genere cōpositōis. Uirtus vero cōp̄hensiua q̄ ē vna de virtutibus aie cōprehensiuis ē hūana rōnalis. ¶ Et qr medici virtutē existiatia3 nō cōsiderauerūt ꝓpt ca3 quā dixius iō hāc virtutē nō cōsiderauerūt: Nō eni fuit eoꝝ cōsideratio nisi in opatōibus triū virtutū tantū ⁊ ñ in alijs.

¶ Capl'z. vi. de virtutibus aialibus motis.

Motiua vero virtus est illa q̄ cordas contrahit ⁊ laxat ꝓpt qd̄ mouent mēbra ⁊ iūcture dilatatōe sua ⁊ flexione. ¶ Et eius q̄dē penetratio ē i neruis q̄ sunt cū lacertis cōtiui. Et ē genus qd̄ f̄m specificationē principij motuum specificat. ¶ In vnoquoq3 igit musculo ē alia natura q̄ ē sequens iudiciū existiatiue a qua proueit cōmunis consensus.

¶ Capl'z postrēu3 huius doctrie de opatōibus.

Dicemus q̄ operationū singulariū alie sūt q̄ ab vna cōplent virtute v̄bigr̄a digō. alie q̄ a duabus cōplent virtutibus sicut cibi desideriū qd̄ cōplet a virtute naturali attractiua ⁊ a virtute sensibili q̄ ē in ore stōi. ¶ Attractia vero opat ex hoc q̄ mouet villū q̄ f̄m longitudinē ꝓtendit retinendo illud qd̄ attrahit ⁊ suggēdo ex hūoribus qd̄ ē sibi ꝓpriū. Sensibilis autē opat in hoc qd̄ hanc sentit passionē ⁊ qr sentit mordicationē chol'e nigre q̄ ē excitans desideriū cuius eē nominauius. ¶ Et hanc q̄dē operationē ñ dicēus duabus cōpleri virtutibus nisi iō q̄ qū sensibili acciderit nocumentū destruet intentio q̄ vocat fames ⁊ desideriū n3 desiderabit cibus l3 eo corpus indigeat Et silr traīsglutiendi opatio duabus cōplet v̄tutibus vna ē attractiua naturalis ⁊ altera ē attractiua voluntarie. ⁊ pria q̄dē suā cōplet opationē p villū q̄ f̄m longitudinē ꝓtendit q̄ ē in ore stōi ⁊ isophago. ¶ Et s̄e cōplet operatio per villū lacerti transglutiendi. Quūq3 vna duaꝝ virtutū destruet transglutiendi operatio duriter ꝓueit: s3 qñ nō fuerit destruet. ¶ Sed qū illa nō opata fuerit erit transglutiendi operatio difficilis. Nōne vides q̄ qū desideriū nō rcē ꝓcedit duriter ꝓueit operatio transglutiendi illud qd̄ nō d̄siderat imo qū abhorrēus aliq̄ rē ⁊ eā postea transglutire voluerius et tertia fuerit ab ea virtus nr̄a attractiua desideratiua dura erit operatio voluntarie transglutiēdi.
¶ Transitus quoq3 nutrimenti pficit uirtute mēbri ipellētis a quo pcedit ⁊ attractiua mēbri ad qd̄ accedit. ¶ Et silr supfluitatu3 egr̄ssio q̄ fit per duas uias. ¶ Et forsitan plrū3 exñt operatōis principiū due virtutes. s. aialis ⁊ naturalis. Et fortasse plerūq3 exñt eius cā virtus ⁊ qualitas sicut infrigidatio q̄ ꝓhibet materias ⁊ iuuat expulsiuā in parilitate supfluitatū q̄ descendunt a mēbro ⁊ vetat et i faciē reuerberat. ¶ Et f̄ritatis q̄dē ē q̄litas q̄ ꝓpt duas ꝓhibet res. s. cū eētia suba3 eius qd̄ efficit ingrossando ⁊ coangustando poros. Et res tertia q̄ ē p accn̄s q̄ ē qua caliditas extinguit attractiā. Et qualitas cal'itatis attrahit p illud qd̄ istis oppōitur mōis quos p̄dixius. ¶ Et cal'itatis q̄dē qualitas ⁊ necessitas vacui nō attrahūt in primis nisi illud qd̄ ē subtile ⁊ postea qd̄ ē spissum. Uirtus vero attractiua naturalis nō attrahit nisi qd̄ ē ei magis cōueiens ⁊ qd̄ nature eius ē ꝓpriū attrahere et plerūq3 qd̄ ē magis spissu3 ē magis ꝓpriū ⁊ magis cōueniens.

¶ Fen secunda libri primi canonis incipit: cuius sunt doctrine tres

¶ Doctrina prima est de egritudinibus.
¶ Doctrina secunda est de causis.
¶ Doctrina tertia est de accidentibus.
¶ Doctrine prime sunt octo capitula.
¶ Capl'z priu3 d̄ doctrīa cāe ⁊ egritudis ⁊ accn̄tis.

Dicemus q̄ cā in libris medicoꝝ est id qd̄ primo est ⁊ ex quo prouenit inuentio alicuius dispōis in corpor hūano aut eius fixiōis. Et egritudo ē dispō nō naturalis in corpore hūano ex qua in operatōe eētialiter ꝓuenit nocumentū ꝓuentu prio ⁊ est aut cōplexio nō natural': aut cōpositio ñ natalis. ¶ Et accidens ē res q̄ hāc seq̄tur dispōe3 q̄ ē ñ naturalis siue sit naturali contraria sicut dolor in colica siue ñ sit contraria sicut rubedo multa maxylle in pipneumōiā. Cāe exemplū est putredo. Egritudis exēplu3 est febris.
¶ Exemplū accidentis est sitis ⁊ dolor capitis. Cāe

quoqȝ exemplū ē replō in receptaculis q̄ ad oculuȝ descendunt. ¶ Exemplū egritudis oppilatio in vuea q̄ ē egritudo instr̄alis vel cōpositional'. Exemplū accidentis ē destructio visus. ¶ Exemplū etiaȝ cāe ē rheumatismus acutus. Exemplū egritudinis ē apā in pulmone. Exemplū accn̄tis ē rubedo ab aꝝ maxyllaꝝ ⁊ gibbositas vnguiū. ¶ Accidēs autē vocat̄ accidens respectu sue eēntie aut cōpatiōe eius cui accit ⁊ vocat̄ sig̃tio respectu cōsideratōis medici ad ip̄ȝ ⁊ pcessionis eius ab eo ad sciendū egritudis eēntiā. ¶ Et ē qū egritudo fit alterius egritudis cā sicut colica sincopis aut palysis aut epilepsie. ¶ Accidens quoȝ plimū ē cā egritudis sicut in colica dolor fortis q̇ fit cā vt accidat sincopis. ¶ Et sicut dolor vehemens q̇ fit cā apatis pptēa q̧ materie ad locū descendunt doloris. ¶ Et plerūȝ etiā ip̄ȝ accidens fit egritudo queadmōȝ dolor capitis q̇ ex febre accidit qū qn̄ȝ figit̄ ⁊ tā diu fit māsiuus donec fit egritudo. Et est etiā qū una res cōpatōe sui ⁊ rei q̄ est an̄ ipsaȝ ⁊ rei q̄ ē post ipsaȝ est egritudo ⁊ accidens ⁊ cā queadmōm v̇bigr̄a febris ethica q̄ ē accidens apatis pulmōis ⁊ ē egritudo fꝫ se ⁊ ē cā debilitatis stōi ⁊ sicut dolor capitis q̇ accit ex febre qū dolor ille figit̄ qr ē accidens febris ⁊ egritudo in se ⁊ plerūȝ pueit ex eo febris ⁊ fit ipius causa.

¶ Capl'ꝫ fꝫ de diuisionibus dispōum corporis hūani ⁊ de generibus egritudinū.

Corporis hūani dispōes fm. G. sunt tres Sanitas q̄ ē dispō p quā corpus hois ī sui cōpl'oe ⁊ cōpōe tale exit vt ex eo opationes eius oēs pueniant incolumes. Et egritudo q̄ ē dispō in corpore hois huic cōtraria. ¶ Et dispō q̄ est apud eū nꝫ sanitas neȝ egritudo aut iō q̧ nō ē sanitas in vltio aut egritudo in vltio queadmodū corpora senū ⁊ cōualescentiū ⁊ pueroꝝ aut iō q̧ abe res in vno tpe in duobus sunt copulate mēbris aut in vno mēbro sꝫ in duobus generibus remotis sicut q̇ ē in cōpl'one sanus ⁊ in cōpōne eger exēpli cā aut in vno mēbro duoꝝ geneꝝ ppinquoruȝ sicut q̇ ē sanus in figura ⁊ nō sanus in q̄titate ⁊ situ aut q̇ ē sanus in duabus qualitatibus passiuis ⁊ n̄ sanus in duabus qualitatibus actīs aut uicissitudine duaꝝ reꝝ in duobus tēporibus sicut q̇ sanat̄ in hyeme ⁊ infirmat̄ in vere. Egritudinū v̇o alie sunt q̄ sunt simplices: alie sunt q̄ sunt cōpōite. Simplices autē sunt q̄ sunt vna ex spēbus egritudis cōpl'onis aut una ex spēbꝫ egritudis cōpōis quā postea noiabīus. ¶ Cōpōite v̇o sunt ī q̇bus due spēs aut plures cōiungunt̄ ex q̇bus vna cōponit̄ egritudo. Incipiēus igit̄ prius loq̇ de egritudibus simplicibus. Et dicēus q̧ egritudinū simpliciū genera sūt tria. Primū est genus egritudinū q̄ mēbris cōpant̄ quoꝝ ptes sunt sil'es ⁊ sunt male cōpl'onis spēs. Et ip̄e q̇dē n̄ sunt cōpate mēbris quoꝝ ptes sunt sil'es nisi iō q̧ in primis ⁊ eēntial'r ptibus accn̄t silibus ⁊ p eas mēbris accidūt cōpositis ita vt pol'e sit imaginari eas cōprehensas ⁊ reptas eē in quocūȝ mēbrorū volueris quoꝝ ptes sunt sil'es ⁊ nō in cōpositis. ¶ Et fm genus est egritudis mēbroꝝ officialiū q̄ sūt egritudines cōpōis q̄ mēbris cōpōitis accidūt q̄ ex mēbris cōponunt̄ quoꝝ ptes sil'ant. Mēbra auteȝ officialia sunt opatōuȝ instr̄a. ¶ Et tertiū ē genus egritudinū cōiuȝ q̄ mēbris accidunt quoꝝ ptes similant̄ ⁊ accn̄t instr̄alibus inq̄tū sunt instr̄alia ita q̧ nō sequat̄ eas instr̄alibꝫ accidere ppterea q̧ simplicibus acciderunt. Et he q̇dē sunt q̄ continuitatis solutio vocant̄ ⁊ iparis dissolutio. ¶ Solutio enī cōtinuitatis plerūȝ accit iuncture ita q̧ simplicibus mēbris ex q̇bus iunctura fuit cōposita nll'o modo accit. Et plerūȝ accit neruo aut ossi aut venis solū mō. ¶ Et ad vltimū q̇dē egritudinū tria sīt genera. Egritudies q̄ cōpl'onis seq̄ūt maliāȝ. Et egritudies q̄ sequnt̄ malitiā cōpōnis. Et egritudies q̄ cōtinuitatis solutioneȝ sequnt̄. ¶ Et oīs egritudo q̄ vnā haꝝ sequit̄ ⁊ p eā existit ei cōpat̄. ¶ Egritudines autē cōpl'onū scite q̄ sunt sexdeciȝ quas noīauimus.

¶ Capl'ꝫ tertiū de egritudinibus cōpositōis.

Compōnis egritudies quattuor cōprehendunt̄ generibus. ¶ Egritudines creatur̄. Egritudines q̄titatis. ¶ Egritudines numeri. ¶ Et egritudines situs. ¶ Et creature q̇dē egritudines quattuor cōprehendunt̄ generibus. Egritudines figure ⁊ ē vt figura a suo cursu naturali mutet̄ ⁊ ex eius motu pueiat in opatōe nocumentū sicut ē tortura rcī ⁊ rcitudo torti quadrāta rotundi ⁊ rotunditas quadrati. ¶ Cuiusmōi ē capitis rotunditas cū latitudine qū puenerit iñ impedimentū ⁊ multa stōi rotunditas ⁊ vt in crystalloidō n̄ sit parua latitudo. Et fm ē egritudines viaꝝ q̇ꝝ sunt tres spēs qr aut dilatant̄ sicut dilatat̄ oculus et sicut sebel ⁊ varices. aut constringunt̄ sicut cōstrigit̄ oculus ⁊ penetratio attrahendi aerē ⁊ meri. ¶ Aut claudunt̄ sicut oppilatio foramis vuee ⁊ vēarū epatis ⁊ alioꝝ. ¶ Et tertiū ē egritudines receptaculoꝝ ⁊ ventriculoꝝ quaꝝ sunt quattuor spēs qr aut fiunt maiora ⁊ dilatant̄ sicut testiculoꝝ dilatat̄ folliculus aut miorant̄ ⁊ cōstrigunt̄ sicut miōratio ⁊ constrictio stōi ⁊ constrictio ventriculoruȝ cer̄bri qū ē epilepsia. ¶ Aut oppilant̄ ⁊ iplent̄ sicut oppilant̄ ventriculi cerebri qū est apoplexia. Aut eūant̄ ⁊ deserunt sicut eūant̄ ventriculi cordis sanguine qū multū gaudiū pnitiosum adest aut multus tior pnitiosus. ¶ Et quartū ē egritudines supficieꝝ mēbroꝝ. Et sunt qr aut fit lene qď dȝ eē aspū sicut os stōi ⁊ intestina qū leniunt̄ aut exaspat̄ qď dȝ eē lene sicut trachea arteria qn̄ exaspat̄.

¶ Egritudinū autē q̄titatis due sunt spēs qr aut sunt ex genere augmenti sicut ē elephātia ⁊ magnitudo v̇ge ⁊ ē egritudo q̄ vocat̄ thersinus aut sicut accidit cuidā hoī q̇ uocabat̄ Nicomachus cuius oīa mēbra adeo creuerūt q̧ se mouere nō potuit. Aut sīt ex gener̄ dīnutōis sicut siccitas ligue ⁊ pupille: aut ut ptysis. ¶ Nūeri quoȝ egritudines aut sunt ex genere augmenti. Et hoc q̇dē augmētū aut ē naturale sicut dens additus aut digitus additus. aut est n̄ naturale sicut glandula aut lapis. Aut ex genere dimīutōis. Et dīnutio hec aut ē naturalis sicut qū alicui nō creat̄ digitus: aut n̄ naturalis sicut qū alicui abscindit̄ digitus. ¶ Egritudines vero situs Et situs q̇dē fm. G. dr̄ p loco ⁊ dr̄ p societate sīt quattuor. Exitus mēbri a iunctura sua aut vt a suo moueat̄ situ ita q̧ n̄ egr̄diat̄ sicut sissura q̄ cōpat̄ intestis. ¶ Aut vt moueat̄ subito motu in eo non fm cursum naturalē nꝫ voluntariū sicut trēor aut

in suo figat̄ loco ⁊ nō moueat̄ ab ipso queadmodū accit ei qū iuncture in egritudine podagre induran tur. ¶ Egritudines v̄o societatis oēm colligunt di spōez qua hʒ mēbꝝ cōpatōe sua ad aliō qō sibi ui cinū exit siue ei appropinquet siue ab eo elonget ñ fm cursum natalē. ¶ Et sunt duaꝝ spēꝝ vna ē vt accidat ei ꝓhibitio motus sui ad ipʒ aut vt duſter sit postq̄ poſe erit sicut digitus qū sibi vicinū tan gere ꝓhibet̄ aut qū accit ei vt ab eo moueri ꝓhi- beat̄ aut vt sepet̄ ab eo postq̄ erat poſe aut fit dif ficile sicut palpebre laxatio ⁊ iuncturaꝝ laxatio in palysi ⁊ durities apiendi manū ⁊ apiendi oculū.

¶ Capl'ʒ quartū de egritudibus solōnis cōtinuitatis.

SOlutōes vero cōtinuitatis egritudo ple rūʒ accit cuti ⁊ vocat̄ excoriatio aut sca- rificatio. Et plerūqʒ accit carni q̄ ē ei pro pinqua in qua nondū scūʒ ē pus ⁊ vocat̄ plaga. ¶ Sed qū pus fit ibi vocat̄ vlcus. Fit autē pus in ea ꝓpterea q̄ supfluitates in eaʒ eūant eo q̄ ē debilis ⁊ ꝓpterea q̄ sui nutrimentū digerere nō valet et supfluitas etiā in ipʒ cōuertit̄: plerūqʒ tñ dr̄ plaga ⁊ vlcus solō cōtinuitatis q̄ accit cuti ⁊ ñ carni. Qñʒ ēt accit ossi qō ipʒ ī duas frāgit ptes aut ī ptes ma gnas aut puas aut ē cadens fm longitudinē scindēs ipʒ aut cōtingit vt cadat in cartilagibus fʒ tres di mensiones aut vt accidat neruis. Sed si latitudini acciderit vocat̄ incisio. ¶ Et si acciderit fm longi tudinē ⁊ eius nūerus ñ fuerit multus vocat̄ scissu- ra. Et si eius nūerus fuerit multus vocat̄ cōtusō. ¶ Plerūʒ etiā fit ī ptibus musculi q̄ si ī extrēitate ceciderit musculi vocat̄ attrictio siue cadat in ner uo siue in corda. Et si fm latitudinē musculi ꝓuēi- at vocat̄ sepatio. ¶ Et si acciderit fm longitudinē ⁊ fuerit eius nūerus puus ⁊ fuerit eius concauitas magna vocat̄ amplificatio. Et si fuerint ptes eius multe ⁊ dilatet̄ ⁊ cōcauet̄ vocat̄ attrictio ⁊ dissolu tio. Est etiā qū dr̄ dissolutio ⁊ attrictio liq̄factio ō ne qō etiā medio musculi accit qūocūqʒ cōtingat. ¶ Qō si in arterijs aut in vēis acciderit vocat̄ ap tio ⁊ si contingat fʒ eius latitudinē vocat̄ incisio et sepatio ⁊ si ꝓcesserit fm eius longitudinē vocatur fissura ⁊ est etiā qū hoc contingit fm motū oponis orificioꝝ eaꝝ ⁊ vocat̄ pforatio. Qō si arterijs acci derit ⁊ nō clausa fuerit ⁊ ex ea sanguis ad recepta culū qō ipsam circūdat exierit donec receptaculuʒ illud ipleat̄ ⁊ qū p̄mit̄ ad arteriā reuertat̄ vocabi tur mr̄ sanguis: aliȷ̄ tñ hoies oēm sanguinis egres sionē ab arterijs mr̄eʒ sanguīs vocant. ¶ Debes autē scire q̄ ñ oē mēbꝝ ī ptes dissolutionē tollerat Cor enī ñ tollerat qr prius accit mors. ¶ Qō si ī panniculis cadit ⁊ in diaphragmatibus vocat̄ ru- ptura. Et si inter duas ptes mēbri cōpōiti cadat et vnā ab alia sepat ita vt mēbro simplici nō accidat nocumentū eius sepans cōtinuitatē vocat̄ sepatō ⁊ dislocatio. ¶ Et si acciderit neruo q̄ se de vno lo co remouit vocat̄ ruptura. Et qñʒ etiā fit in fora- mibus continuitatis solō ⁊ dilatant̄. ¶ Et plerūʒ fit in locis vbi ñ sunt foramina ⁊ facit ibi foramīa q̄ ñ fuerunt. Et solutio q̄dē cōtinuitatis ⁊ vlcerati o ⁊ his sīlia qū in mēbro fuerint bone cōplōnis ci- to sanant̄. ¶ Et qū fuerint in mēbro male cōplōis longo resistunt tpe. Quāto plus qū in corporibus contingunt eoꝝ q̄ patiunt̄ hydropisim aut cōstricti onis malitiā ⁊ leprā. ¶ Et dēs scire q̄ qū vulne- ra ista sunt stricta ꝓuēit ex eis herpes estiōmenus. Et tu inuenies in libris pticularibus pscrutationeʒ rei r̄solutōis cōtinuitatis: dimittāus ergo usʒ ibi.

¶ Capl'ʒ q̄ntū de egridibus cōpositis.

IN egritudibus autē cōpositis dcōeʒ ꝓfe rēus vl'eʒ. ¶ Dico ergo q̄ qū egritudi- nes dicīus cōpositas ñ quaslibet egritudi nes coniunctas intelligi volumus sʒ egritudīes ex q̄bus oībus qū cōiungent̄ ꝓuēiet ex eis res q̄ est u na egritudo ⁊ hec q̄dē ē sicut ap̄a. Et eminentia in cute ē ex genere ap̄atis. ¶ Eminentie.n. sunt ap̄a ta pua sicut ap̄ata sunt eminentia magna. Et in ap̄a te q̄dē oīa egritudinū genera repiunt̄. ¶ Jn eo naᷓ qʒ repit̄ egritudo malitie cōplōnis. ¶ Nullū nanʒ accit ap̄a nisi ex cōplōnis malitia cū materia. Et in ipso etiā inueniunt̄ forme ⁊ cōpositōis malitia. ¶ Nullū.n. fit ap̄a q̄n cū eo ꝓuēiat lesio in figura ⁊ ī dimensione. Et plerūʒ etiā adest cū eo egritudo si tus. ¶ Et inuenit̄ in ipso egritudo cōis q̄ ē cōtinu itatis solutio. Nullū enim accit ap̄a nisi ꝓculdubio cōtinuitas soluat̄ qū in mēbro ap̄ato materie eūan tur supfluentes ⁊ inter ptes penetrant ipsius ⁊ se- pationē inter vnas faciunt ⁊ alias ⁊ sibi loca capi- unt. ¶ Ap̄a p̄terea mēbris accit mollibus. Et ē eti am qū ossibus accit res q̄ ap̄ati sil'at̄ p quā eius in- grossat̄ cōcauitas ⁊ eius augmentat̄ buitas. ¶ Nʒ ē miꝝ ut sit illud qō nutrimenti recipit augmentuʒ superfluitatem recipiens qum in ipso penetrauerit aut in ipso acciderit. Et omne quidē ap̄a qō caʒ nō hʒ manifestā ⁊ eius cā corporalis mōstrat materiā de vno mēbro ad aliud qō est sub eo fuisse muta- tā vocat̄ catarrus. ¶ Et ē qū cā materialis ex qua ap̄ata ⁊ eminentie generant̄ ē in alijs submersa hu moribus nō fʒ suas ipedientibus qualitates. Qñʒ hūores illi boni aliquo eūatōis mō postea se eūa- uerint aut naturali sicut mulieribus accit qū pari- unt aut nō naturali sicut eis accit q̄ vulnerant̄ quʒ egredit̄ sanguis bonus ⁊ remanēt hūores illi mali puri singulares ⁊ ipedit̄ p eos natura ⁊ expellit e- os. ¶ Et ē qū expulsiōis modus ē ad cutē ⁊ faciūt ap̄ata aut bothor. Ap̄ata v̄o diuersis diffe r̄t differē tijs sed q̄ magis sunt cōsiderande sunt dr̄e q̄ ꝓpter eoꝝ existunt cās q̄ q̄dē sunt materie ex q̄bus gene rant̄ ap̄ata. ¶ Materie v̄o vñ fiunt ap̄ata sūt sex hūores quattuor ⁊ aquositas ⁊ ventus. Et ap̄a q̄- dē aut erit calidū aut nō calidū. ¶ Neqʒ existiman dū ē q̄ ap̄a calidū sit illō qō ex cholera aut sangui ne generat̄ tantū sʒ ex quacūʒ materia siue sit cali- da ꝓpt̄ suā eēntiā siue accidat ei cal'itas ꝓpt̄ putre- factionē lʒ etiā hec genera fm spēi diuisionē cuiusʒ materie diuidant̄. Dignius tñ ē in ap̄atibus vt in eis spālis ꝓferat̄ dcō. ¶ Et sanguineū q̄dē purum phlegmonē appellare cōsueuerūt. Et qō ex chole ra rubea ⁊ pura herisipilā. ¶ Et ex eis ē cōposi- tū noīe cōposito supantis p̄ponendo nomen: qñqʒ enī phlegmonē herisipiladē dicunt ⁊ qñʒ herisipi- lā phlegmōidē. Et qū cōgregat̄ vocat̄ exitura. ¶ Qñʒ exitura in carnibus fit laxis ⁊ sub ascell' ⁊ post auriculas ⁊ ī iguinibus ⁊ ē ex genere corrupto qō in suo pticulari loco noīabimus vocatur taum.

¶ Et apata qdē calida hñt principiū in quo humor ad exteriora egredit̄ ⁊ apparet ꝙ cōcauitas auget̄.

¶ Deiñ capacitas cū eo auget̄ ⁊ distēdit̄. Postea stat qū egritudo ad maiorē peruenit statū in quo eē debet. ¶ Post incipit minui ⁊ maturatur pus ⁊ declinat eius eē aut ad resol'onē aut ad puris collectionē aut ad cōuerteñ in duritiē. Nō cal'a vo apata sīt aut de materia mel'ica aut phlegmatica aut aquosa aut ventosa. ¶ Et illoꝝ qdē q̄ ex materia sīt mel'ica tria sunt genera duricies ⁊ cācer quoꝝ p̄lima sīt acuta ⁊ glandularū genus ex qbus sunt scrofule et nodi. ¶ Inter genus vo glandulaꝝ ⁊ inter alia duo genera est dr̄a eo ꝙ genera glandulaꝝ sunt sepata ab eo in quo stant sicut glandule pure aut supficiei eius sunt retente tantū sicut scrofule: sed illa alia sunt mista ⁊ infusa in subā mēbri in quo stant. Et inter cācrū etiā ⁊ duritiē ē dr̄a quoniā durities est apa qetū sedatū destruēs sensum ⁊ pmanens in mēbro in eodē statu cū quo ñ ē dolor ⁊ cācer ē mobilis addēs ledens ⁊ hʒ radices innexas mēbro. Neqʒ oʒ vt p ipʒ destruat̄ sensus nisi elongatū fuerit eius tēpus ⁊ mortificet eius mēbꝝ ⁊ destruat̄ eius sensus. Neqʒ multū distat qn dr̄a inter cancrū ⁊ duritiē existat p accidentia insepabilia ⁊ ñ ppter dr̄ias subāles. Apata vero dura mlica plerūʒ a principio sue generatōis incipiunt cū duritie ⁊ plerūqʒ in duritiē mutant̄ ⁊ pprie sanguinea. Et ē quʒ hoc qñqʒ contingit in phl'aticis. Phl'aticoꝝ vero apatū genus in duas diuidit̄ spēs apa laxū ⁊ glādule molles. Et he qdē drñt quoniā glandule sunt sepate ⁊ īuolute in cooptorio ⁊ apa laxū est mistū ⁊ ñ sepatū. ¶ Apata p̄terea hyemis plerūʒ sūt phl'atica ita vt illoꝝ q̄ sunt cal'a sunt coloris albi. Et glandule qdeʒ ⁊ his silia ⁊ a nodoꝝ differūt nodositate eo ꝙ nodositas magis fit in suo loco mansiua ⁊ eius tactus sentitur nodosus: ⁊ qū figendo tangit̄ spgitur ⁊ r̄dit ad locū suū ⁊ qū forti medicamine spgit̄ absqʒ cōprehensiōe nō redit. ¶ Et p̄limū eius accit p pt laborē ⁊ destruit̄ ppt̄ pōderosa sicut plūbū ⁊ eius silia. Et tibi qdē sciendū ē ꝙ apata phl'atica diuersificant̄ fm diuersitatē grossitiei phl'atis ⁊ mollitiē ipsius ⁊ eius subtilitatē ⁊ laxitatē ipsius ⁊ duritiē ita vt qñʒ mel'icis sint silia ⁊ qñʒ videant̄ vētosa. ¶ Phl'a p̄terea subtile multotiens descendit in rheumatismis i vacuitatē q̄ ē in villis neruoruʒ ita vt pueīat ad musculos q̄ sub epigloto ⁊ ad ea q̄ sunt sub istis. Aquosa autē apata sunt sicut hydropisis ⁊ hernia aquosa ⁊ sicut apa qd̄ accit in craneo de aquositate ⁊ hoꝝ silia. ¶ Et ventosa qdē apata fm duas diuersificant̄ spēs vna ē cacesia ⁊ altera ē inflatio. Inter cacesiā vero ⁊ inflationē ē dr̄a duobus mōis vnus ē eēntia ⁊ altera ē cōmistura.

¶ Et declaratio istius ē ꝙ ventus huiusmodi in cacesia in mēbri subā ē admistus sʒ in inflatōe ē aggregatus ⁊ sepatus ⁊ ñ admistus mēbro. Et cacesiā qdē inuenit sensus mollē sʒ inflatio sensui resistit resistentia multa aut pauca. ¶ Amplius bothor sunt fm nūeꝝ apatū. Eaꝝ eni alie sunt sanguinee sicut variole alie sunt ex cholera rubea pura sicut esser̄ cholerice ⁊ desudatiōes. ¶ Et alie sunt ex eis miste sicut morbillus ⁊ formica ⁊ claui ⁊ scabies ⁊ ueruce ⁊ hoꝝ silia. Et plerūʒ sunt aquose sicut apulle ⁊ qñʒ ventose sicut inflature. ¶ Tu autē in libro quarto inuēies distinctionē q̄ tibi in dispōibus sufficiet apatū ⁊ bothor de qua cōuēiens ē vt in ipso sit si deus voluerit.

¶ Capl'ʒ sextū de rebus q̄ cū egritudibus nūerantur ⁊ nō existunt egritudines.

Queda res sīt q̄ extra egritudines existunt ⁊ cū eis tñ nūerant̄. Et res qdeʒ iste sūt q̄ in decoratōe ingrediunt̄. ¶ Quarum alie cōsistunt in pilis alie in colore alie in odore alie in figura post colorem. ¶ Et egritudinum quidem pilorum genus cōsistit in alopitia ⁊ detruncatione ⁊ paucitate ⁊ vt sint curti ⁊ vt scindantur ⁊ sint subtiles ⁊ grossi ⁊ multa crispitudine ⁊ multa lenitate ⁊ canitie ⁊ coloris alteratio quocunqʒ mō fuerit. ¶ Et nocumentū coloris quattuor cōtinetur generibus vnū ē genus mutatōis eius ppt̄ maliaʒ cōplexiōis cū mā sicut icteritia aut sine materia sicut gypseitas q̄ fit in colore ppt̄ cōplexionē valde fr̄aʒ ⁊ citrinitas q̄ accit ppt̄ cōplexionē valde calidā. Et genus mutatōis eius ppt̄ cās maīfestas q̄m admōʒ sol ⁊ frigus ⁊ ventus mutant colorē. ¶ Et genus expansiōis corpoꝝ colores hñtiū extrāeos sup cutē q̄ colorē defert sicut morphea niḡ: aut q̄ ibi nascunt̄ sicut lētigines ⁊ macule. Et genus uestigioꝝ q̄ pueīunt ex consolidatōe sol'onis cōtinuitatis q̄ accit sicut variolaꝝ vestigia ⁊ vlceꝝ foramina. ¶ Et nocumenta figure post colorē sūt aut maties supflua aut grassities supflua.

¶ Capitulū septimū de horis egritudinū.

Scire dēs ꝙ egritudinū p̄lime q̄ttuor hñt horas horā principÿ ⁊ horā augmenti et horā status ⁊ horā declinatōis. ¶ Que vo extra istas sunt de horis sūt sanitatis. ¶ Qñʒ dicimus horā principÿ ⁊ horā augmenti nō volumꝰ intelligi duo extrēa in qbus egritudis ñ manifestetur dispō sʒ ꝙ vnūqd̄qʒ eoꝝ hʒ tēpus pceptū sensu qd̄ ppriū hʒ iudiciū. ¶ Et hora qdē principÿ ē tēpus in quo egritudo appet ⁊ eius sil'ant̄ dispōnes ⁊ nʒ apparet in ea augmētū eiꝰ. ¶ Et hora augmēti ē tēpus in quo egritudis manifestat̄ cōstrictio omi hora post horā. ¶ Et hora status ē hora in qua egritudo in oībus suis ptibus fm vnā manet dispōnē. ¶ Et hora declinatōis ē tēpus ī quo eius apparʒ diminutio ⁊ q̄ptū plus pcedit eius minoratio ē magis manifesta. ¶ Et he qdē hore qñʒ attendunt̄ fʒ egritudinē a principio eius vsʒ ad finē eius in suis poxismis ⁊ vocant̄ hore vl'es. Qñʒ cōsiderantur fm vnūquēqʒ poxismū ⁊ uocant̄ hore pticulares.

¶ Capitulū octauū ad cōplendū fmonē de dispositōibus egritudinum.

Egritudines multis mōis sortiunt̄ nomia aut a mēbris in qbus sunt sicut illa q̄ ē lateris ⁊ illa q̄ ē pulmōis aut a suis accidentibus sicut epilepsia aut a suis cāis sicut dicius egritudinē mel'icā aut a sui sil'itudine sicut dicius egritudinē leoninā ⁊ egritudinē elephanticā aut cōpate ei cui prio accidisse dicunt̄ sicut dicius vlcera balchie aut cōpate ei cuius fama fuit ꝙ medicādo eas curabat sicut dicius vlcera charōie aut a sui substātia ⁊ eēntia sicut dicius febris ⁊ apa. Inqt. G. egritudines aut sunt manifeste q̄ sensu cognoscunt̄ aut sunt occulte quas facile ē cognoscere sicut dolores

stōi ⁊ pulmōis aut quas difficile ē cognoscere sicut
egritudines epatis ⁊ canaliū pulmōis aut ñ cōpre-
hense nisi cū existiatōe sicut egritudies q̄ vijs acci
dūt vrine. Egritudines quoq̧ ē qū sunt ꝓprie ⁊ est
qū sunt ſm societatē. Et mēbꝝ q̇dē aliȷ̄ mēbro ī
egritudine sua associat̄ aut qr nata sunt cōtinua in-
ter q̄ aliqua cōtinuant̄ instr̄a sicut cerebrū ⁊ stōus
ꝓpt̄ cōtinuitatē neruoꝝ inter ea aut mr̄ix ⁊ mamil-
le ꝓpt̄ cōtinuitatē venaꝝ inter illa aut qr vnū est
via alterius sicut inguina apātis cruris. Aut qr sīt
uicina sicut pulmo ⁊ cerebꝝ. Oē eni mēbrū qđ
alteri associat̄ ⁊ ꝓprie qū vnū eoꝝ alteri vicinū đ
bile fuerit socȷ̄ sui recipit supfluitates sicut ascelle
cordis aut qr vnū ē principiū ⁊ radix opatōis alte
rius sicut diaphragma pulmōis in attrahendo aerē
aut qr vnū fuit alteri sicut nerui cerebro aut qr a
liȷ̄ tertio mēbro associant̄ sicut cerebꝝ associat̄ reni
ꝓpterea ꝙ vnūqđq̧ eoꝝ associat̄ epati. Et est quꝫ
societas pueīt ad casū queādmōꝫ cerēbꝝ qū egrotat
⁊ associat̄ ei stōus debilitat̄. n. tunc eius digō ⁊ mā
dat ipsi stōus vapores malos ⁊ nutrimentū nō di
gestū ⁊ auget ipsius cerebri egritudinē ⁊ sic ex hac
egritudine pueiunt patientes ad durabilitatē ⁊ cir
cuitionē. Corpoꝝ vero ordines inter sanitateꝫ
⁊ egritudinē sunt sex corpus qđ ē in vltio sanita-
tis. Et corpus qđ ē sanū nō in ultio. Et corpus
qđ est nec sanū nec egꝝ queādmōꝫ dicunt. Et cor-
pus egrotatiuū qđ egritudinē cito recipit. Et cor
pus egri q̇ puā hꝫ egritudinē. Et corpus egri q̇ hꝫ
egritudinē in vltio. Oēs v̇o egritudines aut sīt
sanatiue aut ñ sanatiue. Et sanatiua q̇dē egritudo
ē q̄ ñ hꝫ qđ ꝓhibeat q̇n medicet̄ vt đꝫ: ñ sanatiua
v̇o ē cū qua ē aliqđ ꝓhibēs ⁊ nꝫ cōcedit̄ medico vt
medicet̄ sicut đꝫ sicut dolor capitis si fuerit cuꝫ eo
rheumatismus. Et ē tibi scieñ ꝙ egritudo pro-
portōal̄ cōpl̄oni etati ⁊ tēpori ē minoris timoris ea q̄
eis ñ ꝓportionant: nō eni accit hec nisi ꝓpt̄ cāe e-
ius magnitudinē. Debes autē scire ꝙ q̄dā egritu-
dinū sīt q̄ ad alias mutant̄ egritudines ⁊ destruunt̄
ipse ⁊ in hoc cōsistit bonitas ⁊ ē vna egritudo alte
rius egritudis medicamentū sicut quartana ex qua
multotiens sanat̄ epilepsia ⁊ podag̃ ⁊ varices ⁊ ar
ticuloꝝ dolores. Et q̇dā etiā sanant̄ a spasmo ꝓ
pt̄ scabiē pruritū ⁊ bothor: venter quoq̧ sil̄r sanat̄
ꝓpt̄ oculoꝝ egritudinē. Et lyenteria sanat apā late
ris. Et sil̄r ani uenaꝝ aptio oibus cōfert mel̄i-
cis egritudibus ⁊ doloribus scie ⁊ doloribus r̄nū
⁊ mr̄icis. Et ē qū egritudines in alias mutant̄ egri
tudies ⁊ ꝓpt̄ hoc fit dispō maioris malitie sicut qū
mutat̄ apā lateris in apā pulmōis ⁊ sicut qū mutat̄
phr̄nesis in lethargiā. Et ē p̄terea ex egritudibꝫ
q̄dā q̄ de vno ad aliū transit sicut lepra ⁊ scabies ⁊
variola ⁊ febris pestilential̄ ⁊ apāta putrida ⁊ p̄ci
pue qū domus stricte fuerint ⁊ sil̄r qū uicinus fue
rit sub vēto ⁊ sicut ophthalmia ⁊ p̄cipue ei q̇ ocl̄is
eū intuet̄ ⁊ sicut cōgelatio qū imaginat̄ aliq̇s ꝙ ace
tosuꝫ illud opet̄ ⁊ sicut pthisis ⁊ albaras. Et sūt
egritudinū q̄dā q̄ in seīne hereditant̄ sicut albaras
alba ⁊ tinea naturalis ⁊ podag̃ ⁊ pthisis ⁊ lepra.
Et sīt egritudinū q̄dā q̄ sīt gn̄ales q̄ sūt alicui genti
ꝓprie aut i aliq̇ r̄giōe morātibus aut in eis multū
abundant. Debes preterea scire ꝙ mēbroꝝ de
bilitas cōpl̄onis seq̇t malitiā ⁊ solōnē fabricatōis.

Doctrina secunda fen secunde. Cuius sunt due
summe.

Sūma pria ē de r̄bus q̄ accn̄t ab unaq̄q̧ caꝝ cōiū.

Cuius sunt. xix capitula.

Capitulū primū ē v̇bū vl̄e de caīs.

Cause dispōnū corporis quaꝝ iā pre
misimus variationē. s. sanitatis et
egritudīs ⁊ dispōis q̄ inter eas me
dia exit sunt tres añcedentes ⁊ pri
mitiue ⁊ coniuncte. Añcedentes
v̇o ⁊ cōiuncte cōicant in hoc ꝙ ambe sunt res cor-
poree. s. hūorales aut cōpl̄oales aut cōpositōales.
primitiue v̇o sunt q̄ extra corporis exn̄t subaꝫ aut
ex pte corpoꝝ extrinsecoꝝ sicut qđ ex v̇beratione
accit ⁊ ex cal̄itate aeris ⁊ ex cibo cal̄o ⁊ fr̄o q̄ cor-
pori aduenīūt aut ex pte aīe: aīa eni aliud est a cor
pore sicut qđ accīt ꝓpt̄ irā ⁊ timorē ⁊ sil̄ia. Et cāe q̇
dē añcedentes ⁊ primitiue cōicant in hoc ꝙ inter e
as ⁊ dispōes quas noiauius aliqđ exit mediū.
Et cāe primitiue ⁊ cōiuncte qn̄ꝫ cōicant in hoc ꝙ in
ter ipsas ⁊ inter p̄dcās dispōes nō interuēit medi-
um. Añcedentes v̇o cāe a cōiunctis differūt eo ꝙ cū
caīs añcedentibus nō aduēit dispō sꝫ inter eas alie
existunt cāe q̄ sunt dispōi ꝓpinq̇ores añcedētibꝫ.
Et cāe añcedentes differunt a primitīs in hoc ꝙ i-
pse sunt corporales ⁊ etiā inter añcedentes ⁊ inter
dispōeꝫ ꝓculdubio interuēit mediū: sꝫ in caīs pri-
mitis nō ē hoc necessariū. Cāe quoq̧ coniuncte a
primitīs differūt in hoc ꝙ sunt corporales ⁊ etiā ꝙ
inter cās cōiunctas ⁊ inter dispōeꝫ nō ē mediū. In
caīs v̇o primitis ñ ē hoc necessariū: īmo due res in
eis sunt pol̄es. Cāe ergo añcedētes sunt cāe cor
porales. s. hūorales aut cōpl̄onales aut cōpōales.
Et ipse q̇dē sunt ex q̇bus aduēit dispō ñ prio aduē
tu sed aduēit ex eis aliquo mediante. Et cāe cō
iuncte sunt cāe corporales ex q̇bus dispōes ꝓpuēi
unt aduentu prio. s. absq̧ medio. Et cāe primitie
sunt cāe nō corporales ex q̇bus pueīūt dispōes ad
uentu prio aut nō prio. Exemplū caꝝ añceden
tiū ē repl̄o febris ⁊ repl̄o receptaculoꝝ oculi vt a
qua in ipꝫ descendat. Exemplū caꝝ cōiunctarū
ē patredo febris ⁊ hūor q̇ ad foramen descēdit op
pilatōi ⁊ oppilatio cecitati. Exemplū caꝝ primi
tiuaꝝ ē cal̄itas solis aut fortitudo motus aut tristi-
tia aut vigilia aut cōedere rē calefaciētē sicut allea
⁊ hoc tantū febri aut pcussio dilatatōi ⁊ descensui a
que ad oculū. Omnes autē cāe aut sunt cāe ſm eēn
tiā sicut piper qū calefacit ⁊ opiū qū infr̄at aut sunt
cāe ſm accidens sicut aqua fr̄a qū calefacit ꝓpterea
ꝙ inspissat cutī ⁊ tenet caliditatē ⁊ aqua cal̄a infr̄at
ꝓpterea ꝙ resoluit ⁊ sicut scamōea qū infrigidat i
deo ꝙ hūorē expellit calefacientē. Non oīs v̇o
cāq̄ corpori aduēit in ipm opat̄: īmo p̄ter hoc tria
sunt necessaria fortitudo. s. sue virtutis agentis et
fortitudo v̇tutis corporis p̄patiue ⁊ pol̄itas pmit-
tendi vnū tangere aliud tanto tēpore vt in tali q̄-
le illud possit ex vno puenire opatio in aliud.
Est autē qū caꝝ dispōes diuersificant̄ in eo qđ pro
uenit ex eis. Est eni qū ex cā vna in corporibꝫ
diuersis diuerse pueniunt egritudines. ⁊ ē quꝫ e-
ius opatio diuersificat̄ in debili ⁊ forti ⁊ fortis sen
sus ⁊ debilis sensus. Caꝝ p̄terea alie sunt q̄ sīt
vicarie. alie q̄ ñ. Et vicarie q̇dē sunt quaruꝫ quum

sepant̄ remanet affectio. Nō vicarie v̄o sunt ex q̄
ꝝ sepatōe ꝑuenit sanitas. Dicēus etiā ꝙ cāe q̄
mutant dispōes corporis ⁊ ille q̄ conseruant aut st̄
necessarie a q̄bus ip̄ol'e ē hoiez egredi in toto tēpo
re sue vite aut ñ necessarie. Et necessariaꝝ q̄dē sex
sunt genera. Genus aeris circūdātis: Et genus ei9
qꝺ̄ cōedit̄ ⁊ bibit̄. Et gēus motus ⁊ q̄etis corpor̄e
Et genus motuū aīaliū. Et genus somni ⁊ vigilie
Et genus euātōis ⁊ retentōis. De genere ergo ae
ris ē nobis prius loq̄ndum.

Capl'z p̄m ē de affectōe aeris q̄ circūdat corpora.

AEr est elementū nr̄oꝝ corpoꝝ ⁊ sp̄ūuz et
p̄ter hoc ꝙ ē elementuz nr̄oꝝ corpoꝝ et
sp̄ūuz: ē etiā emanatio nr̄is aduenies spi
ritibus ⁊ ē cā melioratōis eoꝝ ñ tantū sicut elemē
tū sz etiā sicut faciens. s. tēpans. Iā autē declara
uīus in his q̄ p̄cesserūt q̄d velīus intelligi qū sp̄ūz
dicīus: nō. n. dicere volumus illud qꝺ̄ phi aiam
vocant. Et hoc q̄dē tēpamentū qꝺ̄ ex aere nr̄is
aduēit spiritibus ex duabus pendet opatōibus que
sunt mundificatio ⁊ euentatio. Euentatio v̄o ē tē
pamentū cōpl'onis sp̄s calidi qū supfluit ꝑp̄t cōstri
ctōez p̄z p̄l'imū ⁊ ꝑp̄t aliud. s. tēpamētū qꝺ̄ fit tēpa
mentū relatiuū qꝺ̄ sciuisti. Et hoc q̄dez tēpamē
tū attribuit nobis aeris attractio a pulmōe ⁊ a po
ris euentatione pulsus q̄ sunt cū arterijs cōtinui.
Aer autē q̄ nos circundat valde ē frigidus in cōple
xiōe cōpatōe sp̄s innati q̄to plus cōpl'ois q̄ accidit
ꝑp̄t cōstrictōez. Qūz aer ad ip̄z ꝑuēit ip̄ellit ip̄z et
miscet̄ cū eo ⁊ ꝑhibet ip̄z ne ad igneitatē cōvtat cō
strictiuā ex qua ipse ad malitiā ꝑuēit cōpl'onis per
quā remouet̄ a ꝑpatōe ad effectōes recipieñ aiales
in se q̄ ē cā vite ⁊ ad resol'onē suemet subē vapora
lis huīde. Mundificatio v̄o ē ꝑp̄t societatē ipi
us qñ reuerti facit anhelitus illud qꝺ̄ ei attribuit
virtus sepatiua ex vapore fumoso cuius cōpatio
ad sp̄ūm ē cōpatio hūoris supflui ad corpus qū aer
expellit̄. Tēpamentū ergo eius ē ꝑpterea ꝙ spiri
tui aduēit aer qū attrahit̄ ⁊ mundificatio ē ꝑp̄t ei9
exitū qū expellit̄. Aer eniz q̄ attrahit̄ in primis
qū ingredit̄ ad tēpandū necesse ē vt sit ī effectu fri
gidus: sz postq̄ cōuertit̄ ad qualitatē sp̄s ꝑp̄t calo
rē longitudine more destruit̄ eius iuuamentū ⁊ nō
indiget eo ⁊ ē aer nouus necessarius q̄ ingrediatur
vt illius alterius supleat vices. Oportet igit̄ ne
cessario vt egrediatur ad hoc vt suo vicario locuz
euet ⁊ vt fumose supfluitates subē sp̄s cū eo expel
lant̄. Et aer q̄dē dū ē tēpatus ⁊ clarus nz substā
tia extranea cōpl'oni sp̄s cōtraria ei admiscet̄ ē sa
nitatē efficiens ⁊ ipsaz cōfuans. Et qū mutat̄ sue o
patōis cōtrariū opat̄. Aeri p̄terea accidunt mu
tatōes naturales ⁊ mutatōes ñ naturales ⁊ mutati
ones cursum egredientes naturalē ei cōtrarie. Na
turales v̄o mutatōes sunt mutatōes tēpales quoni
am in vnoquoz tēpe ad aliā cōuertit̄ cōplexionē.

Capitulū tertiū de naturis tēpoꝝ.

DEbes autē scire ꝙ tēpora ista p̄z medicos
alia sunt ab eis q̄ sunt p̄m astronomicos.
Quattuor naq̄z tēpora p̄m astronōicos st̄
mutatōes solis in unaquaq̄z quadra circuli signorū
a puncto incipiētes v̄nali. Secūdū medicos uero
ver in terris tēperatis ē tēpus in quo ñ tantū sunt
necessarie res calefacientes ꝑp̄t frigus vt iñ sit mi
tū curañ nz euentatio ꝑp̄t calorē. Et in ipso quidē
est principiū frōdendi arbores. Et eius tēpus ē
tēpus exñs inter equalitatē vernalē aut añ ipsā pa
ꝝ donec sol sit in medio tauri. Et autūnus est hu
ic oppositus in talibus quales sunt nostre terre.
In alijs v̄o terris ē pol'e vt p̄cedat ver ⁊ tardetur
autūnus. Et estas q̄dē ē totū tēpus calidū. Et hy
ems totū tēpus frigidū. Unūq̄ꝺ̄q̄z igit̄ duoꝝ tēpo
rū veris ⁊ autūni ē magis breue p̄m medicos q̄ v
nūq̄ꝺ̄q̄z duorum temporū estatis ⁊ hyemis. Et
hyems q̄dē ē tēpus estati oppositū aut mīus eo aut
maius eo p̄m terras. Et vr̄ ꝙ ver sit tēpus floruz
⁊ initij pomoꝝ. Et autūnus tēpus mutatōis colo
ris folioꝝ ⁊ principiū casus eoꝝ. Et qꝺ̄ ē p̄ter istꝺ̄
ē hyems ⁊ estas. Et dicēus ꝙ veris cōpl'o ē tpa
ta nz ē sicut q̄dā existiant cal'a ⁊ humida: certificar̄
v̄o istud multa inuestigatōe est in pte natural' phi
losophie: credere autē debēus ꝙ ver ē tēpatū.
Et estas ē cal'a ꝑpterea ꝙ sol oppōni capitū ē ꝑpi
qus ⁊ fortitudo exit radij q̄ ab eo ꝑfluit q̄ imagia
tur cōuerti retro in estate aut sup angulos valde
acutos aut sup se ip̄z in lineis in q̄bus penetrauit ⁊
ꝑpterea inspissat̄ radius. huius v̄o cā ꝑ certo exit e
o ꝙ casus radij solis alius ē q̄ ē sicut casus axis co
lūne ⁊ pyramidis sicut si a centro corporis solis pe
netret ad illud qꝺ̄ ē ei oppositū. Alius ē q̄ ē sicut
supficiei ⁊ circūferentie aut q̄ ē ꝑpinqus circūferē
tie: ⁊ eius q̄dē v̄tus exit in axe eo ꝙ ip̄ressio adue
nit ei ab oībus extrēis: ille v̄o q̄ ē in pte extrēoruz
est magis debilis. Nos autē in estate sumus caden
tes in axe aut circa ipsuz ⁊ pdurat hoc tēpus super
nos q̄ in istis moraūr latitudibus. Et in hyeme su
mus circa circūferentiā. Iōq̄z in estate lumē e
xistit magis splendidū lz spatiū qꝺ̄ ē a nr̄o loco ad
locū solis sit longius qū sol circa suā exit augē.
Istius v̄o longinq̄tatis ⁊ ꝑpinq̄tatis cōpatio in pte
astronōica ptis disciplinalis phie declarat̄ ⁊ certifi
catio fortitudis caloris ⁊ fortitudis lumis mōstra
tur in pte naturalis phie. Et estas p̄ter hoc ꝙ ē
cal'a ē etiā sicca ꝑp̄t resol'onē hūoꝝ q̄ fit in ea a mi
ta cal'itate ⁊ ꝑp̄t resol'onē subē aeris ⁊ ipsius siītu
dinē cū natura ignea ⁊ ꝑp̄t paucitatez eius qꝺ̄ ca
dit in ea de rore ⁊ pluuia: ⁊ hyems q̄dē fr̄a ē ⁊ hu
mida ꝑp̄t haꝝ caꝝ cōtraria. In autūno v̄o iā calor
diminutus fuit ⁊ fr̄itas nondū ꝑuēit ad cōplemen
tū. Et sil'e exit ꝙ iā in medio stāus longitudis q̄
ē inter axez quā noiauius ⁊ inter circūferentiā pro
pinqus igit̄ exit tpamento qꝺ̄ inter cal'itatē exit et
fr̄itatē. Inter hūitatē autē ⁊ siccitatē nō exit tēpa
tus. Quō eni hoc eēt qū sol iā siccauerit aerē et
nondū acciderit ex cāis hūectantibus qꝺ̄ fit exicca
tōi cāe exiccantis oppositū. Dispō quoz q̄ ē ad in
frigidandū ñ ē queadmōz ca q̄ ē ad hūectañ quoni
am cōuersio q̄ ē ad ifr̄añ ē leuis sz cōuersio q̄ ē ad
hūectañ ñ ē tā facilis nez etiā cōuersio q̄ fit ad hui
tatē ꝑp̄t frigus sicut cōuersio q̄ fit ad siccitatē pro
pt̄ calorē. Cōuersio naq̄z q̄ fit ad siccitatē propt̄
cal'itatē ē facilis quoniā q̄libet cal'itas exiccat sz nō q̄
libet fr̄itas hūectat īmo plerūz q̄libet cal'itas forti
or exit in hūectando qū materiā inuenit ꝙ sit q̄libz
fr̄itas in eodē: q̄libet eni cal'itas euaporationē facit

⁊ nō resoluit sȝ q̄libet frĩtas ñ inspissat ⁊ cōstringit ⁊ adiuuat. Jdeoq; ñ ē dispō q̄ faciat remanere ver in hūiditate hyemis sicut est dispō q̄ facit remanere autūnū in siccitate estatis. Ueris enī hūitas tēperatur in tanto tpe ꝓpt̃ calĩtatē in q̄to ñ tēperat̃ siccitas autūni ꝓpt̃ frĩtatē: ⁊ uĩ ꝙ hūectatio ista ⁊ exiccatio siles sint opatōibus habitus ⁊ priuatōis ⁊ nō duoꝝ cōtrarioꝝ opatōibus. Exiccatio nanq; i hoc loco nō ē nisi subē hūide destructio: ⁊ humectatio ñ est sicce subē destructio sȝ subē hūide acq̄sitio: qū enī in hoc loco dicĩus aerē hūidū ⁊ aerē siccū nō intelligimus eius formā nȝ eius qualitatē naturalem nȝ de hoc in hoc loco cogitāus aut multū sollicitamur. Et qū aerē dicĩus humidū nō volumus intelligere nisi aerēȝ cuius amisti fuerĩt vapores multi aquosi aut aerē cuius spissitudo cōuersa fuit a silĩtudine vaporis aquosi: ⁊ aerē dicimus siccū aerē vȝ ex quo r̃solutū fuit qđ de vaporalibus aquosis ci erat amistū quoniā se cōuertit ad silĩtudinē substātie ignis propt̃ resolutōēȝ ⁊ cū quo amisti fuerunt terrestres fumi qui terre in sua siccitate silat̃. ¶ Superfluitas igĩt hūiditatis hyemalis minuĩt ex vere ꝓpt̃ q̄libet calĩtatē q̄ in ipso accit ꝓpt̃ qđ sol oppositōi capitū ꝓpinq̄us exit. Autūni v̄o subā nō propt̃ qualibet frĩtatē q̄ in ipso accidat hūectat̃ ⁊ quȝ hoc cognoscere voles considerabis an res sicce in aere frō tā cito hūectēt̃ q̄ cito res hūide in aere calō exiccānt̃ postq̄ pones frm̃ in frĩtate sua sicut calȝ i calĩtate sua fere. ¶ Qū hoc enī cōsideraueris inueies rē it̃ ea diuersaȝ: lȝ hic exat̃ res alia maior ista. ⁊ est ꝙ hūiditas in aere calido ⁊ frigido silĩ nō permanent nisi propt̃ emanatōis pmanentia ad eas uenientis sȝ siccitas indiget nulla emanatōe. Hoc aūt ꝙ hūiditas ñ pmanet in corporibus aeri discoopertis: ⁊ in ipso aere nisi propt̃ emanationē nō est nisi propterā ꝙ aer ñ dr̃ eē fortis frigiditas nisi p cōparationē nr̃oꝝ corpoꝝ. neȝ eius frigiditas puenit apđ nos in terris habitatis tāta q̄n aliquo mō r̃soluat. Jmmo in omibus r̃ssoluit dispōibus ꝓpt̃ illud qđ in eo exĩt de virtute solis ⁊ stellaꝝ. ¶ Qū ergo abscindĩt emanatio ⁊ pdurat resolutio cito aduēit siccitas. Jn vere autē illud qđ r̃soluĩt ē plus eo qđ euaporat. Et huiꝰ q̄dē cā est eo ꝙ euaporationē due res efficiūt vna est calĩtas subtilis pauca in eo ꝙ ex spatio manifestū exĩt: ⁊ caliditas fortis inter ea abscondita ex qua ad terre supfitiē res ꝓfluit subtil̃. Qđ enī de terra occultū est in hyeme vehementi calore calidū exit queādmōȝ in sapientijs naturalibus principalibus declaratū fuit: ⁊ est calĩtas aeris pauca. ¶ Due igĩt res ad humectañ coniungūtur q̄sunt sublimatio ⁊ inspissatio ⁊ q̄tomagis q̄ etiaȝ frĩtas in subā ipsius aeris opat̃ spissitudinē ⁊ cōcussionē ad vaporationē. Jn vere autē resolutio aeꝭs est magis fortis q̄ eius euaporatio ⁊ calor absconditus occultus valde minuĩt ⁊ appet ex eo qđ supficiei terre aduēit subito res q̄ est fortior q̄ uapōrans aut res q̄ subtilis exit euaporatōis ꝓpter̃a ꝙ multū supat materiā et subtiliat ⁊ inuenit eius pauca euoporatio calorē multū in aere ⁊ cōplet̃ resolutio propt̃ hoc: hoc ē frn̄ plĩmū ⁊ f̃ȝ eaꝝ caꝝ singularitatē absq; alijs cāis ex q̇bus he alie proueniunt cāe p̄ter eas quas noiauimus. Amplius autē nō est ibi mā multa q̄ illud qđ fuit sublimatū ⁊ subtilia tū restauret: Et propterea opȝ vt nā veris trahat ad equalitatē inter hūiditatē ⁊ siccitatē sicut ē tēpatū inter calĩtatē ⁊ frigiditatē lȝ ñ prohibeamus quī principium veris trahat ad hūiditatēȝ quandā ⁊ tamen ñ est longinq̄ū ab equalitate sicut ē siccitas autūni ab equalitate. Preterea si nō iudicauerĩus ꝙ in autūno sit fortis equalitas inter caliditatē ⁊ frigiditatē nō erit ab equalitate longinq̄us: eius enim ptes diei q̄ sunt añ meridiē ⁊ post sunt estiue. ¶ Aer nanq; autūnalis ē fortis siccitatis ⁊ valde aptus ad recipieñ caliditatē ⁊ cōuerti ad silĩtudinē igneitatis propterea ꝙ estas ipȝ ad hoc p̄pauit ⁊ eius noctes ⁊ eius matutina sunt frigida propt̃ solis longitudinē in autūno ab oppōe capitū ⁊ propterea ꝙ subtile resolutū fortiter recipit opationē eius qđ infrigidat. ¶ Uer autē magis ē circa equalitatē in duabus qualitatibus iđ ꝙ aer ipsius nil recipit ex cā q̄ cāe q̄ est in autūno silĩs exit. s. illud qđ recipit autūnus ex caliditate ⁊ frĩtate. Eius igĩt nox nō multū longe est a die sui ipsius. ¶ Qđ si aliq̇s dixerit qua rōe nox autūni est frigidior nocte veris qum oporteret ut eiꝰ aer eēt calĩor eo ꝙ sit magis subtilis. Rñdēus ⁊ dicēus ꝙ aer q̇ est fortis raritatis citius recipit caliditatē ⁊ frigiditatē ⁊ silĩr aqua fortis raritatis iđoq; qū tu calefeceris aq̄ ⁊ volueris ipaȝ cōgelare citius cōgelabĩt q̄ frā propterea ꝙ frĩtas in ipsam penetrat propter eius raritatē. ¶ Corpora autē nō tantū sentiunt ex frĩtate veris q̄tū sentiunt ex frigiditate autūni eo ꝙ corpora in uere sīt exeūtia a frigiditate ad caliditatē cōsueta in frigiditate ⁊ in autumno sunt ad hoc cōtraria lȝ autūnus ad hyemē tendat ⁊ uer ab eo recedat. Et ē tibi sciēdū ꝙ tēpoꝝ diuersitas facit cōmoueri in vnoquoȝ climate aliquē egritudinū mōȝ. ¶ Et medicus q̇dē dȝ hoc in vnoquoq; climate cognoscere ad hoc vt in ipso sint cōstructe custodia ⁊ regis p̄missio. Est etiā qū vnus dies alicui tēpoꝝ similis exit ⁊ ñ alij. ¶ Est nanq; ex diebus q̇ est v̇nalis ⁊ est ex eis q̇ est estiualis ⁊ est ex eis q̇ est autūnalis q̇ in die vna calefacit ⁊ ifrigidat.

¶ Capitulum quartū de iudicijs tēpoꝝ ⁊ eorum mutationibus.

Omne tēpus q̇ cōplexionē hȝ sanā proportionale est ei cōueniens sȝ q̇ malitia cōplexiōis hȝ proportionale diuersificat̃ ab eo sȝ qū mlĩta ab eq̄litate egressio acciderit ꝓportōale ⁊ ñ ꝓportōale ab eo diuersificabr̃ iđ ꝙ v̇iꝰ deblĩtabĩt. Unūq̇dq; etiā tēpus cōplexioni egrote cōueniens ipsius contrariū est. ¶ Quȝ duo tēpora a sua egressa fuerint natura ⁊ fuerit eoꝝ exitus cōtrariꝰ neȝ fuerit ibi supfluitas lōga queādmōm si fuerit hyems meridiana ⁊ supuenerit ei ver septētrionale erit aduentus secundi sup primū cōferens corporibus ⁊ ipsa tēpans eo ꝙ septētrionalitas veris est opposita meridionalitati hyemis ⁊ silĩr si hyēs valde sicca fuerit ⁊ ver fuerit valde hūidū: tunc ver hyemis siccitatē tēpabit: ⁊ si hūiditas nō fuerit mlĩta neȝ prolongabr̃ tēpore multo nō mutabit illud eius tēpamentū in hūectationē ipedientē. ¶ Mutatio p̄terea tēporis in vno tēpore est minus afferens mortalitatē q̄ eius mutatio in multis tēporibus. s. mutatio adducens mortalitatē ⁊ ñ est mutatio emendans illud qđ prima attulit mutatio sicut

dixius. Et ex cõplxõibus aeris dignior ut cõuer‑
tatᷣ ad putrefactionē ē calidi ⁊ hūidi aeris cõplxo.
Plurimū vero q̄d accidunt aeris mutatões ē in locis
diuersoꝝ situū ⁊ in ꝓfunditatibus valliū sꝫ in col
libus ⁊ in altis pauce ꝓprie exn̄t ⁊ est cõueiens vt
tēpora sicut debent ꝑueniant vt sit estas cal'a ⁊ hy
ems fr̄a ⁊ sil'r vnūq̄dq; tēpus. Q̄d si plerūꝫ n̄ ita
fuerit erit cāe malaꝝ egritudinū. Annus p̄tea ĩ quo
oīa eius tēpora f̄m vnā eueniūt qualitatē ān̄us est
malus: quēadmōꝫ si totus annus fuerit humidus
aut siccus aut calidus aut frigidus. Annus eni q̄ est
sic. ē multaꝝ egritudinū sue qualitati ꝓportiona
liū quaꝝ tēpora postea erunt ꝓlixa. Vnū nanq; tē
pus multū cõmouet egritudinē sibi ꝓportionalem
q̄ꝫtomagis totus annus. Tēpus. n. fr̄uꝫ qū cor
pus inuenit phl'aticū cõmouet epilepsiā ⁊ palysim
⁊ apoplexiā ⁊ torturā ⁊ spasmū ⁊ sil'ia. Et tēpus ca
liduꝫ qum inuenit corpus cholericum commouet
mãiā ⁊ febres acutas ⁊ ap̄ata acuta q̄ꝫtomagis si to
tus annus f̄m vnius tēporis naturā incedit. Am
plius qū cito ꝑuenit hyems cito hyemales adueni
unt egritudines. Et qū cito ꝑuenit estas cito estie
aduenitunt egritudines ⁊ mutant̄ egritudines q̄ e‑
rant an̄ f̄m iudiciū tēporis. Quꝫ aliq̄d ꝓlongat̄
tēpus multe eius fiunt egritudines ⁊ ꝓprie estas ⁊
autūnus. Debes aūt scire ꝙ effectus mutationū tē
poꝝ n̄ sunt ꝑp̄t cām tēporis vn̄ est tēpus sed ꝓpte
rea ꝙ cū eo mutata qualitas magnā efficit opatõeꝫ
in mutatõibus dispõnū: sil'r quoq; si aer ĩ vna die
mutat̄ de caliditate in fr̄itatē mutabunt̄ f̄m eas cor
pora. Et in tēporibus q̄dē sanius exit vt sit au
tūnus pluuiosus ⁊ hyems tēpata: neq; sit n̄ frigidi
tatē hn̄s nõ tn̄ sit pl'ima in cõpatõe regionis. Et si
ver pluuiosum fuerit ⁊ estas n̄ absq; pluuia fuerit
erit istud q̄d sanius esse potest.

Capitulū q̄ntū de aere bono.

Aer bone subē ē aer cui n̄ admiscet̄ ex va
poribus neq; ex fumis res extranea et q̄
est discooptus celo neꝫ est inter pietes ⁊
tecta cõstrictus. Qū v̄o in aere acciderit putre‑
factio cõis discooptus tunc erit ipsam magis reci‑
piens q̄ꝫ cõstrictus ⁊ occultatus. Aliter autē discoo
ptus melior exit. Et hic q̄dē bonus aer ꝑmanet
clarus nisi cū eo vapores misceant̄ lacuū ⁊ stagno‑
ꝝ ⁊ ꝓfunditatū aq̄ cõtinentiū ⁊ terraꝝ q̄ sunt laxe
⁊ locoꝝ vbi nascunt̄ olera ⁊ p̄cipue vbi talia qua
les sunt caules ⁊ eruca oriunt̄ ⁊ arbores viscoĩe ⁊
arbores malaꝝ cõplxonū sicut sobat ⁊ nuces ⁊ ficus
⁊ odores putridi: ⁊ ꝑp̄t hoc n̄ ĩmoueant̄ ab eo uē
ti boni q̄ sufflant ex terra alta aut equali. Et aer
hic nõ est retentus in terra ꝓfūda q̄ cito calefit qū
sol orit̄ ⁊ cito infr̄at̄ qū occidit nꝫ est strictus inter
parietes q̄ paꝝ est ex quo fuerūt cõstructi cū seber
gi ⁊ hoꝝ sil'ia ⁊ nõdū integre ad siccitatē ꝑfectā per
ueniunt nꝫ obsistit attractõi aeris sicut q̄ gutt̄ strin
git. Et tu q̄dē iā sciuisti ꝙ mutationū aeris alie
sunt natales alie sunt nature cõtrarie alie sunt q̄ n̄
sunt naturales nꝫ extra naturā. Debes autē sci
re ꝙ mutatões aeris q̄ nõ sunt f̄m naturā siue sint
ei cõtrarie siue nõ cõtrarie quoniā eueniūt f̄m cir
cuitū ⁊ quoniā n̄ f̄uant circuitū. Et ex dispõibus q̄
dē tēpoꝝ sanior est vt existant tēpora f̄m suā natu
rā quoniā coꝝ mutatões afferūt egritudines.

Capitulū sextū de mutatõe qualitatū aeꝝ ⁊ eis que
ex temporibus proueniunt.

Aer calidus dissoluit ⁊ laxat. Et si eius ca
liditas pauca fuerit tēpata tn̄ rubificabit
colorē eo ꝙ sanguinē ad exteriora trahit
ꝙ si multa fuerit colorē efficiet citrinū ꝓpterea ꝙ
resoluit illud q̄d attraxit. Ipse quoꝫ multū efficit
sudorē ⁊ minuit vrinā ⁊ digõeꝫ debilitat ⁊ siti fa
cit. Frigidus vero aer cõstringit ⁊ digõnē fortiorē
reddit ⁊ vrinā efficit multā iõ ꝙ hūores cõstrigit
⁊ ꝓpterea ꝙ in sudorē paꝝ resoluunt̄ ⁊ his sil'ia et
minuit egõeꝫ ꝓpter̄a ꝙ musculi ani se exprimunt
⁊ iõ ꝙ rectū intestinū paꝝ obedit: vn̄ ꝑp̄t destru‑
ctionē obedientie vie stercus non descendit q̄ ꝑp̄t
multū morat̄ ⁊ eius aquositas in vrinā resoluit̄.
Aer v̄o hūidus cutē lenit ⁊ corpus hūectat. Et
siccus exiccat cutē ⁊ denigrat corpus. Et aer tur
batus tristificat aīaꝫ ⁊ cõmiscet hūores. Aer vero
turbatus alius est ab aere grosso. Aer eni gros
sus est ille q̄ in turbatõe subē sui sil'at. Sed turba
tus est ille q̄ cū ꝑtibus miscet̄ grossis. Duaꝝ v̄o
reꝝ significatio est ꝙ stelle minute paꝝ apparent
⁊ ꝙ splendor eius q̄d ex stellis fixis sicut eius q̄d
scitillat paꝝ resplēdet. Et eius q̄dē cā exn̄t vapo‑
res multi ⁊ fumi multi ⁊ venti bõi pauci. Nūc
autē illū s̄monē ad hanc reducēus intentionē ⁊ cõ
plebimus ipꝫ qū demutatõibus aeris q̄ est p̄ter na
turā tractabimus. Et oē q̄dē tēpus q̄d ꝑuenit secū
dū ꝙ debet iudicia hꝫ ꝓpria. Et finis q̄dem cu
iusq; tēporis principio tēporis q̄d est post ipꝫ ĩ iu
diciīs duoꝝ tēpoꝝ cõicant ⁊ in egritudibus ipoꝝ.
Uer autē qū est f̄m suā cõplexionē est melius tem
pus ⁊ est ꝓportionale cõplxoni sp̄s ⁊ sanguis ⁊ licet
cū sua existat equalitate quā noiauimus ad calidita
tē tn̄ subtilē declinat parūp sopitā ⁊ ad humiditatē
naturalē ⁊ rubificat colorē eo ꝙ sanguinē attrahit
tēpate ⁊ n̄ ꝑuenit ad resoluen̄ quēadmõꝫ estas per
uenit estiualis. In vere quoꝫ qū mouent̄ egri
tudines chrõice: facit eni hūores q̄ sunt q̄eti curre
re ⁊ eliquat eos. Jdeoq; melīa patientiū melīa cõ
mouet̄. Et ille in quo multitudo exuberat hūoꝝ ĩ
hyeme prop̄t eius gulositatē ⁊ exercitīj eius ꝑuita
tē fit in vere egritudibus aptus q̄ ex illis cõmouē
tur materījs propterea ꝙ ver eas resoluit. Qū
q; ver prolongat̄ ⁊ tēpat̄ estiue egritudines pauce
fiunt. Ueris autē egritudines sunt sanguis egestio
⁊ fluxus sanguis ex naribus ⁊ melīe ebulitio que
de natura exit chol'e ⁊ ap̄ata ⁊ carbunculi ⁊ sinaces
⁊ sunt plerūꝫ ꝑnitiose ⁊ alie exiture. Et in ipso
multū cõtingunt venaꝝ scissure ⁊ sputū sanguino
lentū ⁊ tussis ⁊ proprie in eo q̄d ex ipso est hyema
le ⁊ hyemi sil'at̄ fiunt eoꝝ dispões male q̄ has hn̄t e
gritudines ⁊ ꝓprie ꝑthisiꝫ. Et propterea ꝙ ipꝫ in
phl'aticis materiā phl'atis mouet accīt in eo apople
xia ⁊ palysis ⁊ iuncturaꝝ dolores. Ex eis uero
q̄ ducunt ad hoc est aliq̄s fortis motus ex motibus
corporeis ⁊ aīalibus ⁊ comestio etiā reꝝ calefacien
tiū eo ꝙ aeris adiuuant naturā. Nulla autē res est
q̄ ita tueat̄ ab egritudibus veris quēadmõꝫ phle
botomia ⁊ inanitio ⁊ diminutio comedendi ⁊ au‑
gmentū bibendi ⁊ debilitatio potus inebriantis et
ipsius diminutio ⁊ tēpamētū. Uer p̄terea pue‑
ris est conueniens ⁊ eis q̄ sunt circa ipsos. Hyems

vero ad digereñ est melior propterea q̄ frigus ca
loris innati subāq̄ cōprehēdit: vñ fortior efficitur
⁊ ñ dissoluit̄ ⁊ iō qr fructus sunt pauci ⁊ gens non
cōedit nisi leuia nutrientia ⁊ qr hoīum motus post
replōnē est puus: ⁊ qr ad loca ingrediunt̄ calefaci
entia. Ipsa quoq̄ cholerā plus debilitat q̄ oia tem
pora sua frītate ⁊ sui diei breuitate ⁊ sue noctis p
lixitate. ¶ Et ipsa est magis constringens materi-
as. ¶ Et ipsa est plus necessariū assumere ea q̄ ici
dunt ⁊ subtiliant. ¶ Egritudinū vero hyemaliuq̄
plīme sunt phlatice ⁊ in ipsa phla fit multū ⁊ pluri
mū qd̄ est in eo qd̄ vomitu expellit̄ ē phla ¶ Colo
res quoq̄ apatum in ea fm plīm ad albedinē trahūt
⁊ in ipsa abundat catarrus ⁊ incipit catarrus qñ aer
autūnalis mutat̄ quē postea secunt̄ apata lateris ⁊
apa pulmōis ⁊ raucedo ⁊ dolor gutturis deiñ acci
dūt dolor lateris ipius ⁊ dorsi ⁊ neruoꝝ nocumēta
⁊ capis dolor chrōicus īmo apoplexia ⁊ epilepsia.
¶ Et hoc totū ppterea q̄ materie cōstringuntur
phlatice ⁊ qr multiplicant̄. ¶ Senibus vero nocet hy
ems ⁊ eis silr q̄ eis siles exñt sq̄ medijs iuuamentū
pstat. In hyeme pterea hypostasis in vrina multi
tudo exit cōpatōe estatis: ⁊ eius etiā q̄ntitas ē ma-
ior ⁊ minuit̄ in ea sanguis ⁊ auget̄ phla. ¶ In estate
vero auget̄ cholera rubea sq̄ postea i eius fine cho
lera nig̃ auget̄ ppterea q̄ subtile resoluit et gros-
sum retinet̄ ⁊ cōstringit̄. ¶ Et inuenies senes ⁊ q̄
eis silant̄ in estate fortiores. Et estas q̄dē hūores r̄
soluit ⁊ virtutes debilitat ⁊ opatōnes naturales cā
multe resolōnis ⁊ citrinat colorē ppterea q̄ resol
uit illud qd̄ ex sanguine attrahit. ¶ Egritudinuq̄
quoq̄ tēpora i ea abbreuiant̄: si eiq̄ uirtus fortis fu
erit aerē inuenit ad r̄solueñ adiuuantē et ad egritu
dis materiā maturañ ⁊ expellet eā extra. Qd̄ si d̄
bilis fuerit calor aeris ei addet debilitatē ppterea
q̄ laxat ⁊ destruet̄ ⁊ morietur eger. ¶ Amplius e-
stas calda ⁊ sicca cito incidit egritudines: hūida ve-
ro est masticans vñ suaꝝ egritudinū tēpora plon-
gant̄: iōq̄ plīm ulceꝝ ⁊ herpetē estiomenū pueit.
¶ Et accñt in ea hydropisis ⁊ lyenteria ⁊ lenit̄ na
tura ⁊ ad hoc totū adiuuant hūores multi q̄ a supi
oribus ad inferiora descendūt ⁊ pprie a capite.
¶ Estiue vero egritudines sunt sicut febres tertiane
⁊ sinochus ⁊ causon ⁊ corporis extenuatio ¶ Et ex
doloribus dolores auris ⁊ ophthalmia ⁊ in ea mł
tiplicant̄ pprie qñ ñ fuerit ventosa herisipila ⁊ bo
thor q̄ sunt eius nature cuius ē ipsa. ¶ Qñ v̄o estas
fuerit vernalis erunt febres bone dispōis ñ hñtes
aspitatē ⁊ acuitatē siccā ⁊ multiplicabit̄ in ea sudor
⁊ expectabit̄ in crisibus ppterea q̄ caliditas ⁊ hūi
ditas huic pportionant̄ quoniā caliditas resoluit ⁊
hūiditas laxat ⁊ poros dilatat. ¶ Qñq̄ estas fuerit
meridionalis multiplicabunt̄ in eā mortalitates et
egritudies variole ⁊ morbilli. Septētrionalis v̄o
estas est sana iōq̄ exprimendi egritudines i ea mł
tiplicant̄. ¶ Egritudines autē iste exprimendi sūt
egritudines q̄ pueniunt ex cursu materiei ppt ca
lorē occultū aut manifestū qñ pcutit eū frītas mai-
festa ⁊ pmit. ¶ Et he q̄dē egritudies st̄ sicut rheu
matismi ⁊ q̄ ipsos sequnt̄. Qñq̄ estas fuerit septē-
trionalis sicca phlaticis cōfert ⁊ mulieribus ⁊ cho-
lerā hñtibus rubeaq̄ accidet ophthalmia sicca ⁊ fe-
bres acute longi tēporis ⁊ puenient ex adustione
cholere constrictio ⁊ cholere nigre exuberatio.
Autūnus v̄o multaꝝ exit egritudinuq̄ eo q̄ in ipso
hō sub sole calīo multū incedit deinde in nocte pue
nit ad frigus ⁊ ppterea q̄ fructuū est multitudo q̄
hūores fiunt mali ⁊ ppter dissolutionē virtutis in
estate: hūores pterea fiunt in autūno mali ppt ma
la cibaria ⁊ ppt subtilis resolōnē ⁊ qr remanet spis
suq̄ ⁊ propt̄ eius adustionē. Qñq̄ aliq̄s hūor ebulli
erit ppterea q̄ natura ipq̄ vult expellere ⁊ resol-
uit reducit ipq̄ frigus ad stringeñ. ¶ Sāguis quo
q̄ in autūno multū minuit̄ īmo sangui in sua cōplo
ne cōtrarius exit. Nō ergo ad ipq̄ generañ iuuat.
¶ Et etiā resolō iā pcessit qua estas sanguinē r̄sol
uit ⁊ ex ipso minuit. In ipso autē acescunt ex hūo-
ribus cholā rubea residua ab estate: ⁊ nig̃ pptera
q̄ hūores in estate fiunt cinis ⁊ iō in ipso cholā mł
tiplicat̄ nig̃ quoniā estas adurit hūores: ⁊ autūnus
facit ex eis cinerē: ⁊ principiū q̄dē autūni senibus a
liquo mō conueniens exit ⁊ eius finis eos impedit
maxio ipedimento. ¶ Autūni autē egritudines st̄
scabies q̄ excoriat ⁊ ipetigines ⁊ cancri ⁊ iucturaꝝ
dolores ⁊ febres cōmiste ⁊ febres quartae ppter
cholere nigre multitudinē ⁊ ppt illud qd̄ de eiᴐ o
patōe declarauius iōq̄ ingrossat̄ splen in eo ⁊ accit
in ipso vt vrina guttatī emittat̄ ppt illud qd̄ ve-
sice accit ex diuersitate cōplōnis inter caliditatē et
frītatē. ¶ Difficultas quoq̄ accit vrine qd̄ plus ac
cidit q̄ q̄ vrina guttatī emittat̄. Et accit in eo lyē
teria. Et hoc q̄dē est ppterea q̄ frigiditas expellit
illud qd̄ ex hūoribus ad interiora corpis est sub-
tile ⁊ fit in eo scia ⁊ accit in eo sinantia acuta chole
rica ⁊ in vere phlatica quoniā principiū cuiuscūq̄
hūoris eaꝝ est ex hūore quē efficit tēpus qd̄ ante i
psum fuit ⁊ in ipso etiā multiplicat̄ iliaca sicca ¶ Et
est qñ in eo accit apoplexia ⁊ egritudines pulmōis
⁊ dolores dorsi ⁊ coxaꝝ ppt motū supfluitatū in e
state primū ⁊ postea cito cōstrictionē. ¶ Et multi
plicant̄ in ipso vermes in ventre ppt debilitatē v̄
tutis in digerendo ⁊ expellendo. In ipso etiā ⁊ p
prie in sicco multiplicant̄ variole ⁊ pcipue qñ ante
ipq̄ fuerit estas calida. Et in ipso etiā multiplicatur
mania ppt hūoꝝ cholericoꝝ malitiā ⁊ qr cholā nig̃
eis cōmiscet̄. ¶ Autūnus pterea est tēpus qd̄ in pł
mone hñtibus apa est deterius q̄ sunt hñtes pthi-
siq̄ ⁊ ipse detegit occultū in sua dispōe qñ añ ipq̄ ini
tiū habuerit ⁊ ñ hñ manifestabat̄. Ethicā quoq̄ hñ
tibus singularē est ipse deterius tēpus cā sue exicca
tōis. ¶ Amplius autūnus est sicut nutritor reliq̄ꝝ
egritudinū estatis. Et autūnus q̄ melior exit est q̄
est magis hūidus ⁊ pluuiosus. ¶ Et deterior ē il-
le qui est siccus.

¶ Capitulū septimū de iudicijs dispōnū anni.

Qum hyemi meridionali ver supuenerit
septētrionale qd̄ postea estas seq̄t valde
vaporosa ⁊ multiplicate fuerint aq̄ ⁊ uer
cōfuauerit materias vsq̄ ad estatē multiplicabit̄ in
autūno mortalitas in pueris ⁊ młtiplicabunt̄ dysē
teria ⁊ intestinoꝝ vlcera ⁊ tertiana nota plixa.
¶ Qñq̄ hyems multaꝝ fuerit aquarū abortient ille q̄
se in vere parituras spabant absq̄ cā. Qd̄ si pepe
rrit erit qd̄ parient debile aut mortuū aut grādeq̄
hñs malitiā. ¶ Et in hoibus multiplicabunt̄ oph
thalmie ⁊ sanguis egō. Et catarri tūc młtiplicabūt

⁊ ꝓprie in ſenibus ⁊ deſcendent in mēbra eoꝝ occultata et qñq3 morte morienť ſubita iō ꝙ uie ſpš ſubito ex multitudine oppilanť. Et qñ ver pluuioſum ⁊ meridionale fuerit ipſq3 hyemi ſupuenit ſeptētrionali multiplicabunť in eſtate febres acute ⁊ ophthalmia ⁊ nate ſoſo ⁊ ſanguis egō ⁊ plīm horū oium continget ꝓpť rheumatiſimos: ⁊ ꝓpterea ꝙ phlā qđ in hyeme adunatū fuit ad foramia deſcendet occulta eo ꝙ ipſ3 mouebit calor ⁊ ꝓprie in hūidas hñtibus cōplexiones ſicut mulieribus ⁊ mltiplicabunť putrefactio ⁊ ipſius febres. Qđ ſi in aliquoꝝ eſtate euenerit pluuia tēpore quo canis eleuať ⁊ poſtea venerit ventus ſeptētrionalis bōi fidutia habebiť ⁊ reſoluenť egritudines. Quibz autē plus nocet hoc tēpus ſunt mulieres ⁊ pueri. Et q̄ ex eis euaſerit ad quartanas deueniet ꝓpter hūorē aduſtionē ⁊ qr fiunt cinis: ⁊ poſt quartanas ꝑueniet ad hydropiſim ⁊ ad dolores ſplenis ⁊ ad epatis debilitatē ꝓpť hoc. In ſenibus autē ⁊ in corpore in quo eſt tior frigoris eſt eius nocumentū ꝑuū. Qñ vō eſtati ſicce ſeptētrionali ſupueuerit autūnus pluuioſus meridionalis p̄pabuntur corpora ad hoc vt ueniant in hyeme dolor capitis ⁊ tuſſis ⁊ rauceſcent eoꝝ guttura ⁊ fluent quoniā3 coriza multū accidet eis. Et ſilr qñ eſtati ſicce meridionali ſupuenerit autūnus pluuioſus ſeptētriōalis multiplicabr̄ etiā in hyeme dolor capitis ⁊ poſt rheumatiſmus ⁊ tinnitus ⁊ raucedo. Et qñ eſtati meridionali autūnus ſupuenit ſeptētrionalr̄ multiplicabunť in eo egritudines exprimendi ⁊ cōſtringendi ⁊ iā ſciuiſti hoc. Et qñ autūnus ⁊ eſtas in hoc cōueniunt vt ſint ambo meridionales hūidi multiplicabunť hūores: ⁊ qñ venerit hyems ueniet egritudines exprimendi quas noīauīus n3 eſt longe qn ad cōſtrictionē ⁊ materieꝝ conculcationē ꝑueniāt eo ꝙ ſunt multe ⁊ ꝙ vapores ñ hñt vñ egrediant vt ad putridas perducat egritudies neq3 fallet qui hyems ſit infirma propterea ꝙ inueniet malas materias conſtrictas ⁊ multas. Qñ vero ambo fuerint ſicci ſeptētrionales iuuabunt eum cui nocet hūiditas ⁊ mulieribus ⁊ q̄ eſt talis quales ipſe ſunt accident ophthalmia ſicca ⁊ catarrus lōgi tēporis ⁊ febres acute ⁊ melia. Hyems autē q̄ eſt fr̄a ⁊ pluuioſa ardorē efficit vrine. Et qñ eſtatis calitas fortis fuerit ⁊ eius ſiccitas ꝑuenient ſinantie ꝑnitioſe aut ñ ꝑnitioſe ⁊ q̄ aperienť aut q̄ nō apienť ⁊ ille q̄ apienť aut erunt interius aut exterius ⁊ variola ⁊ mingendi difficultas ⁊ morbillus ⁊ ambo erūt ſalui ⁊ ophthalmia ⁊ ſanguis corruptio ⁊ triſtitia et menſtruoꝝ ⁊ ſputi retentio: ⁊ qñ poſt hyemē ſiccā fuerit ver eius ſiccū erit malū. Amplius mortalitas corrūpit arbores ⁊ vegetabilia: iōq3 corrūpunť ex aīalibus q̄ ea cōedūt ⁊ iō hoīes q̄ eis veſcūtur corrumpuntur.

Capitulū octauū de accidentibus aeris ipreſſiōibz q̄ nō valde curſui nature cōtrarie exñt.

Nunc autē dcōe3 cōplere debemus de alijs mutatōibus aeris nō naturalibus neq3 cōtrarijs nature qr ſ3 res celeſtes ⁊ res terreſtres eueniunt. Et iā q̄dē multas eaꝝ inuimus in narratōe tēpoꝝ. Ille vō q̄ res ſequnť celeſtes ſt ſicut ea q̄ ſtellaꝝ cā accñt. Eſt eni qñ multe ex ſtellis i vno cōiungunť loco ⁊ cōiungunť ſoli: ⁊ ꝓuēit ex hoc caleſactio multa eis quorū capita ſunt ipſis oppoſita aut locis q̄ ſunt circa eas. Et eſt qñ ab oppoſitōe capitū multa remouenť longitudine ⁊ minuitur caleſactio. Impſſio eni rectitudis capitis in caleſaciendo nō eſt ſicut ipreſſio durabilitatis rectitudis ⁊ ꝓpiq̄tatis. Reꝝ autē terreſtriū alie ſunt q̄ ſt ꝓpť cā3 latitudinū terraꝝ alie ſūt q̄ ſt ꝓpť altitudinē ciuitatū ⁊ ꝓpť caꝝ ꝑfunditatē ⁊ alie ſunt q̄ ſunt ꝓpť cā3 montiū: ⁊ alie ſunt q̄ ſunt ꝓpť mariū cām: ⁊ alie ſunt q̄ ventoꝝ cā exñt: ⁊ alie ſunt que ſunt ꝓpť cām terre. Ille autē q̄ ſunt ꝓpť cā3 latitudinū ſunt ꝙ ſi terra fuerit q̄ ſit circa reuolutionē capitis cancri in ſeptētriōe aut reuolutōe3 capis capricorni in meridie erit magis calā ꝙ illa q̄ elongabiť ab ea ad ptē linee eq̄notialis aut ad ſeptētrionē. Credere vero debem ex eo ſmonē ꝙ videtur ꝙ terra q̄ eſt ſub circulo equatōis diei eſt circa eq̄litatē quoniam cā celeſtis caleſaciens ibi eſt cā vna q̄ eſt ſolis oppō capiti: ⁊ hec q̄dē oppō ſoli nō magnā efficit ipreſſionē. Qđ autē magnā efficiet ipſſionē eſt durabilitas opponis. Iōq3 calor imediate hore octaue eſt maior calor ꝙ in medio diei et ꝓpterea qñ ſol eſt in poſtēo cancri ⁊ in principio leonis eſt maior ꝙ eſt qñ eſt in fine ſue declinatōis. Et iō qñ ſol a capite cancri ꝓcedit ad illud qđ ē minoris declinatōnis ꝙ ipſ3 eſt eius calor maior ꝙ ſit qñ eſt in tanta declinatōe ⁊ nondū ꝑuenit ad caput cancri. In terra vero vbi eſt linea eq̄notialis nō opponiť ſol capiti niſi paucis diebus ſ3 poſtea cito elongať. Augmentū nanq3 ptiū declinatōis apud duos mōs multū exit maius ꝙ augmentū qđ exit apud tropicos imo fortaſſe apud duos tropicos nō opabunť motus triū dieꝝ aut quattuor aut plīm impſſionē ſenſu ꝑceptā deiñ ſol morať ibi ī latitudine vna aut circa longo tpe ⁊ inceſſanter caleſacit quaꝓpť ꝑ ſñia teneñ eſt ꝙ terre quaru3 latitudines ſunt ꝓpinq̄ declinatōi toti oībus terris ſūt calidiores ⁊ poſt ipſas ille q̄ ab ea in duobus elongātur lateribus ad ptes duoꝝ poloꝝ q̄titate q̄ndeci3 gduū. In linea vero eq̄notiali nō eſt calor illius ſupfluitatis quā facit oppō circa reuolutionē capitis cancri in locis habitatis. Frigiditas aūt in terris q̄ ad ſeptētrionē longe ſunt ab iſta reuolutōe ē maior. Et hoc q̄dē eſt illud qđ eſt cōſideranñ ſm latitudines terraꝝ ita tñ vt in oībus alijs diſpōibus ſiles exiſtant. Illud vero qđ eſt ſm terre ſitu3 eſt ꝙ qñ3 in alto cōſiſtit loco qñ3 in ꝓfundo. Et locus q̄dē ꝓfundus eſt calidior. Et locus altus ſemp frigidior. Illud vero qđ eſt circa terra3 in hoc ſpatio i quo ſumus eſt calidius ꝓpterea ꝙ ſolis radius circa terrā ſit fortior ⁊ qđ ab eo ad terrā altā elongať eſt magis ſrm. Et eius q̄dē cā in pte naturalis phie cōtineť. Qu3 ꝓfundū pter hoc fuerit imum plus comprehendit radiū ⁊ ē magis calidū. Illud vero qđ cā montium exit ſi eſt illud in quo mons exit ſm intentionē habitatōis eſt ingrediens in diuiſionē quā noīauius. Et ſi eſt illud qđ eſt ſm intentionē vicinitatis eſt id de quo loq̄ nunc uolumus. Dicēus ergo ꝙ mons in ſpatio duobus opať mōis ⁊ vnus eſt ex pte vñ ſup ciuitatē ſolis radios reducit aut ipſos ab ea tetigit. Et alter eſt ex pte vñ ventū prohibet ⁊ eius exuberationē refrenat. Primus autē eſt ſicut ſi a pte ſeptētrionis

alicuius regionū q̄ sunt septētrionales fuerint mon
tes ⁊ eleuet̄ sup eā sol in sua reuolutōe reflectetur
ipsius calefactio ad regionē ⁊ calefaciet eā lꝫ regio
sit septētrionalis ⁊ sil'r qū mons est a pte occidētis
⁊ discoopit̄ ab oriente. ¶ Et qū mons exit a par-
te orientis minus est ꝙ̄ illud in hac intentōe. Sol
nanqꝫ qū mouet̄ ⁊ sup montē illū eleuat̄ in oī ho-
ra ab eo elongat̄ ⁊ radij qualitas se minorando ꝓ
cedit q̄ ab ipso sole ad illā tendit. Qū vero mōs ē
ab occidente nō est sic: sol enī quaqꝫ hora ei appro
pinqñ incedit. ¶ Modus autē ventū ꝓhibēdi est
ꝙ mons aut claudit a ciuitate flatū venti septētrio
nalis infrīantis aut multiplicat̄ flatus meridionalis
calefacientis aut est ciuitas inter duo cacumina mō
tiū sita detecta obuiatōi alicuius venti cuius exuf
flatio ibi fortior erit ꝙ̄ sit in terra plana: solet enī
aer qū ꝑ viā incedit angustā tractiꝫ ꝓcedere ⁊ non
cessare ⁊ sil'r aqua ⁊ alia. Et huius q̄dē cā in natura
libus est scita. ¶ Ciuitates vero magis tēpate ex
pte montiū siue sint coopte siue discoopte sunt que
ab oriente discoopte sunt ⁊ a septētrione ⁊ coopte
ab occidente ⁊ meridie. Ex maribus vero ꝓuenit
assidue ciuitatibus q̄ sunt eis vicine hūiditatis au-
gmentū. ¶ Qđ si maria fuerint a pte septētriōis
erit hoc adiuuans ad infrīañ eas ꝓpt̄ īuolutionē uē
ti septētrionalis q̄ in natura sui frigidus exit sīr aq̄
faciē. Et si a pte fuerit meridiei ꝓuēiet ex eis gros
sitiei meridionalis augmentū ⁊ ꝓprie si penetran
di locū nō inuenerit ꝓpterea ꝙ mons sibi in facie
resistit: ⁊ qū a parte fuerit orientis erit hūectatio a
eris ab eis maior ꝙ̄ si in parte fuerit occidentis.
¶ Sol enī sine cessatōe r̄solōnē augebit ꝙ̄to plus
appropinquauerit: sꝫ in occidentalibus nō sic effici
et. ¶ Ad summū v̄o ex maris vicinitate ꝓuenit in
aere hūitas postea si fuerint venti multi sibi succe
dentes quos nō refrenauerint montes erit aer ma
gis a putrefactōe saluus. ¶ Qđ si venti exufflar̄
neq̄erint erunt putrefactōi ꝑpate ⁊ vt hūores pu-
trescant. In hac autē intentōe venti q̄ sunt melio-
res sunt septētrionales post oriētales post quos sīt
occidentales. Et deteriores sunt meridionales.
¶ Sermo vero de eo qđ ventoꝝ cā generat̄ duobꝫ
mōis exit: fmo v̄o vlis absolutus ⁊ fmo fm illud
qđ vnicuiqꝫ ciuitati ꝓpriū exit. vlis uero fmo est
ꝙ meridionalis fm plimas ciuitatū calus est ⁊ hūi
dus. Sed calidus ꝓpterea ꝙ a pte solis vicinitate
calefcā venit ⁊ hūidus ꝓpterea ꝙ plm mariū a no
bis ē meridionale ⁊ p̄ter hec q̄ sunt meridionalia o
pat̄ in eis sol fortiter ⁊ euaporant ex eis vapores
q̄ ventis cōmiscent̄: ⁊ iō meridionales venti exñt
laxantes. ¶ Septētrionales vero sunt frī eo ꝙ su
ꝑ montes transeunt ⁊ sup terras frās multaꝝ niui
um ⁊ sunt sicci ꝓpterea ꝙ eis nō multi associantur
vapores quoniā resolō a pte septētrionis fit minus
neqꝫ transeūt sup aquas marinas sꝫ transeūt fm pli
mū sup aquas cōgelatas aut sup defta. Et oriēta-
les q̄dē inter calitatē ⁊ frītatē sunt tēpati sꝫ siūt oc
cidentalibus sicciores. ¶ Septētrionales naqꝫ ori
entis minus hñt maria ꝙ̄ septētrionales occiden-
tis. Et nos ꝓculdubio septētrionales sumus.
¶ Occidentales vero paꝝ plus sunt hūidi quoniā su
per maria transeunt ⁊ quia sol eos suo diuersificat
motu: vnusq̄sqꝫ enī hoꝝ duoꝝ. s. solis ⁊ ipsoꝝ al
teri suo motu quasi contrarius exit. Jđqꝫ nō tātuꝫ
resoluit eos sol ꝙ̄tū orientales resoluit ventos et
ꝓprie qr maior orientaliū exufflatio est in principi
o diei ⁊ maior occidentaliū exufflatio est in fine di
ei. ¶ Et iō occidentales minoris exñt calitatis ꝙ̄ o
rientales ⁊ magis ad frītatē declinantes. Et orien-
tales maioris calitatis lꝫ ambo cōpatōe ventoruꝫ
meridionaliū ⁊ septētrionaliū sint tēpati. ¶ Qñꝫ ue
ro in ciuitatibus ventoꝝ iudicia fm alias res mutā
tur. Est enī qñꝫ in q̄busdā ciuitatibus cōueniēs vt
venti meridionales frigidiorēs sint qū circa eas mō
tes fuerint niuosi meridionales ⁊ qū uerterit se uē
ti meridionales ad frigiditatē iō ꝙ sup ipsos tran
seunt. ¶ Et est qū septētrionales meridionalibus
calidiores exñt qū circa eos defta fuerint adusta.
¶ Sꝫ assaniaym aut sunt venti q̄ ꝑ defta transeūt ual
de calā aut sunt venti de genere fūoꝝ q̄ in spatio si
gna efficiunt torrefacientia sil'ia igni: quoniā quꝫ sīt
graues ibi accīt eis sicut añcessio ⁊ cōbustio ⁊ sub
tile sepat̄ ⁊ qđ g̃ue est descendit in quo exñt adu-
stionis ⁊ igneitatis reliq̄e qr oēs venti fortes sicut
vī sapientibus phōꝝ nō incipiunt nisi a supiori lꝫ
materieꝝ eoꝝ principiū sit ab inferiori: principiū
v̄o motuū ⁊ exufflationū ⁊ turbīs eoꝝ est a supio-
ri. Et hoc aut est iudiciū cōe aut fm plimū: ¶ Et
hec certificatio in parte naturalis phīe cōtinet. Et
nos q̄dē nunc noīabimus capitulū istius mōi in locis
habitatis. Ciuitatū vero diuersitates sunt fꝫ terrā
quoniā eaꝝ alie sunt lutose alie sunt q̄ sunt petro-
se alie sunt q̄ sunt arenose alie sunt q̄ sunt liose fe-
tentes aut cenose alie sunt sup quaꝝ terrā est v̄ius
metalina supās: ⁊ hoc totū in eius aere ⁊ aqua opa
tur.

¶ Caplꝫ nonū de imp̄ssiōibus aereaꝝ mutationū ma
laꝝ cursui naturali contrariarum.

Mutatōes vero naturā egredientes sunt: aut ꝓpt̄ cōuersionē in subā aeris factam aut ꝓpt̄ cōuersionē in qualitatibus ipsi-
us. ¶ Qđ vero in eius exit subā est vt eius sub
stantia ad malitiaꝫ cōuertat̄ nō iō ꝙ aliqua suarum
qualitatū valde fortior fcā fuerit fm augmentū ul'
diminutionē ⁊ hec est pestilentia. Et est putrefacti
o q̄ accīt aeri sil'is putrefactōi aq̄ remollientis feti-
de. ¶ Nos nanqꝫ qū aereꝫ dicius nolumus dicere
aerē simplicē nudū quoniā ipse ñ est aer q̄ nos cir-
cundat ⁊ si inuentus fuerit purus fortasse erit ali-
us. Ipse enī et vnūq̄dqꝫ simpliciū nudoꝝ ñ putre
scunt sꝫ aut in sui qualitate aut in sui subā in aliud
cōuertit̄ simplex sicut aqua cōuertit̄ in aerē. ¶ Qū
autē aerē dicius nolumus dicere nisi corpus in sub
stantia sua cōmistū. Et est corpus cōmistū ex aere
certificato ⁊ ꝑtibus aq̄is vaporosis ⁊ partibus ter
reis in fumo ⁊ nubibus surgentibus ⁊ partibus i-
gneis. ¶ Et nos neqꝫ dicius illū aerē nisi quomo-
do dicius aq̄ maris aut lacuū aquā lꝫ nō sit aq̄ pu
ra simplex sed mista ex aere ⁊ terra ⁊ igne: sꝫ supe
rans in ea est aqua: hic ergo aer putrescit qñꝫ ⁊ cō
uertit̄ eius subā ad malitiā sicut aqua lacunaꝝ pu-
tresit et conuertit̄ eius subā ad eaꝫ. ¶ Pestilentia
autē ⁊ aeris putrefactio fm plm euenit ī postremo
estatis ⁊ in autūno. Et nos q̄dē noīabimus acciden
tia q̄ ex pestilentia in alijs locis ꝓueniunt. ¶ Qđ
v̄o in ipsius exit qualitatibus est vt fm calitatem

aut frĩtatẽ ad qualitatẽ perueniat intollerabilẽ in tã tũ ut per ip̃z me∫es ⁊ generatio corrũpant. Et hec q̃dẽ est aut conuersio hõgenea sicut rabiositas esta tis qũ fortior sit aut cõuersio contraria sicut frigo ris malitia in estate q̃ ꝓpt̃ aliq̃d euẽit accñs. ¶ Ex aere vero qũ mutat̃ ꝓueniunt in corporibus accñ tia. Qũ eñi putrescit putrefacit hũores ⁊ incipit hu morẽ putrefacere q̃ a corde circundatus est quoniã ad ip̃z ꝓpinq̃us accedit q͛ ad aliũ. ¶ Et si fortiter ca lesit iuncturas laxat ⁊ hũores resoluit: ergo in sui augmentũ p̃stat ⁊ resoluit sp̃ũz ⁊ deijcit virtutes ⁊ ꝓhibet digõnẽ ꝓpterea q͛ calorẽ innatũ occultũ re soluit q̃ est instr̃m nature ⁊ colorẽ efficit citrinũ ꝓ pterea q͛ hũores resoluit sanguineos colorẽ rubi ficantes ⁊ qr cholerã alios facit supare humores ⁊ cor calefacit calore ñ innato ⁊ facit hũores fluere ⁊ ipsos putrefacit ⁊ defert eos ad cõcauitates ⁊ mẽ bra debilia ⁊ corporibus sanis nõ est bonus ¶ Est tñ qũ hydropicis cõfert ⁊ paralyticis ⁊ alcuzez fri gido ⁊ spasmo hũido ⁊ torture hũide ¶ Aer v̇o fri gidus calorẽ innatũ ad interiora redire facit vbi ta lẽ adeptus fuerit fortitudinẽ per quã ad interiora ingrediat̃: hic nanq̃z est mortificans. ¶ Aer p̃terea frigidus nõ multũ ꝓhibet materieꝝ fluxũ ⁊ cõtiet eas sʒ facit catarꝝ ⁊ debilitat neruos ⁊ tracheã ar teriã magno ledit ĩpedimento. Et qũ nõ fuerit for tis digõnẽ efficiet fortiorẽ: ⁊ oẽs occultas opatiões efficiet fortiores ⁊ excitabit appetitũ. ¶ Ad vltiuz v̇o est magis sanis cõueniens q̃ aer multe calidita tis. Sʒ eius q̃dẽ nocumenta sunt ex parte operatõ nũ q̃ ex neruis pendent ⁊ iõ q͛ claudit poros ⁊ qr p̃mit illud q̃d intus exit in ossibus. ¶ Aer v̇o hũi dus pl̃ibus cõpl̃onũ est bonus ⁊ colorẽ efficit bonũ ⁊ cutẽ ⁊ reddit eã mollez ⁊ poros dimittit apertos sʒ ad putrefactionẽ p̃parat. Et siccus q̃dẽ huic exit contrarius.

¶ Capl̃z decimũ de naturis ventoꝝ.

Iam ventoꝝ dispões narrauĩus in capitl̃o mutationũ aeris noĩatõe aliqua. ¶ Nũc v̇o in eis s̃monẽ volumus ꝓferre aggre gatiuũ s̃m aliũ ordinẽ ⁊ incipiẽus a septẽtrionali.

¶ De vento septẽtrionali.

Septẽtrionalis corroborat ⁊ indurat et q̃ manifeste fluunt ꝓhibet ⁊ diuidit poros ⁊ digestiuã fortẽ efficit cõstringit vẽtrez ⁊ indurat ⁊ ꝓuocat vrinã ⁊ aerẽ putridũ pestilen tialẽ sanat. Qũ vero meridionalis septẽtrionalem p̃cedit ⁊ seq̃t euz septẽtrional' accidit a meridionali fluxus ⁊ a septẽtrionali exp̃ssõ interius ⁊ q̃ñq̃z pro uenit iñ fissura ad extiora. ¶ Iõq̃z multiplicat tũc fluxus materieꝝ capitis ⁊ pectoris egritudines. Et egritudines q̃dẽ septẽtrionales sunt dolores neruo ꝝ de q̃bus sunt vesica ⁊ m̃rix ⁊ difficultas mingen di ⁊ tussis ⁊ costaꝝ dolores ⁊ lateris ⁊ pectoris et horripilationes.

¶ De vento meridionali.

Meridionalis laxat fortitudinẽ ⁊ apit po ros ⁊ turbat hũores ⁊ mouet eos ad ex teriora ab interioribus ⁊ in sensibus effi cit g̃uitatẽ. Et ipse est ex eis q̃ exituras corrũpũt: ⁊ egritudinũ efficit recidiuationẽ ⁊ debilitat ⁊ sup exiturã ⁊ podagrã efficit prurituũ ⁊ cõmouet epile psiã ⁊ affert somnũ ⁊ facit febres putridas sed non exasperat guttur.

¶ De orientalibus uentis.

Venti isti si in postrẽo noctis ⁊ principio di ei flauerint venient ab aere q̃ iã tẽpatus ẽ ꝓpt̃ solẽ ⁊ subtiliatus ⁊ eius hũiditas iam fuit ĩmutata: iõq̃z sunt sicciores ⁊ subtiliores q͛ si in fine diei ⁊ principio noctis flauerint erit res con traria. ¶ Orientales tñ vl̃r occidentalibus semp existunt meliores.

¶ De occidentalibus ventis.

Venti isti si flauerint in fine noctis ⁊ prin cipio diei venient ab aere in quo sol opa tus nõ fuit ¶ Spissiores igit̃ ⁊ grossio res erunt q͛ si in fine diei ⁊ noctis principio flaue rint erit res contraria.

¶ Capitulũ .xi. de his que ꝓueñiũt ex habitationum locis.

In capitulo mutationũ aeris iã noĩauim disp̃ões quasdã locoꝝ habitabiliũ. ¶ Nũc v̇o etiã in eis s̃monẽ volumus ꝓferre cõ pendiosum s̃m aliũ oridinẽ nʒ est nobis curañ si a liq̃d ex his q̃ dixius reiteremus.

¶ Locoꝝ habitabiliũ indicia.

Iam sciuisti q͛ locoꝝ habitabiliuz dispões in corporibus diuersificant̃ cã altitudinuz ⁊ ꝓfunditatũ in ipsis ⁊ cã dispõis eorum q̃ eis vicinant̃ cũ hoc ex montibus ⁊ dispõis terre ipsius si sit lutosa aut hũesca aut cenosa aut si est in ea virtus minere ⁊ dispõis multitudis aquaꝝ aut paucitatis eaꝝ ⁊ dispõis eoꝝ q̃ eis uicinant̃ sicut ar boꝝ ⁊ mineraꝝ aut foueaꝝ aut cadaueꝝ aut horuz similium. Et sciuisti quoniã aeꝝ cõpl̃ones ex latitudi bus ciuitatũ cognoscunt̃ ⁊ ex terra ipsaꝝ ⁊ ex mon tiũ ⁊ mariũ vicinitate quã hñt cum eis ⁊ ex ventis eaꝝ. ¶ Et nunc q̃dẽ diceũs summatiz q͛ oĩs aer q̃ cito infrat̃ qũ sol occidit: et cito calefit qũ ipse ori tur est subtilis. ¶ Qui v̇o huic est cõtrarius ẽ ecõ trario deiñ oĩbus aeribus deterior est ille q̃ cor cõ stringit ⁊ aeris attractionẽ angustat: post hoc diui dẽus nunc cuiuslibet loci habitabilis dispõez.

¶ De locis habitabilibus calidis.

Loca habitabilia calida nigrificãt capillos intantũ ⁊ crispant q͛ eos qũ colligunt̃ pi peri sil̃es efficiunt̃ digestiuã debilitantes ⁊ qũ in eis maxia fuerit resol̃o ⁊ minuet̃ hũiditas cito adueniet seniũ sicut in terra nigroꝝ. Illis nan q̃z q̃ ibi morant̃ aduenit seniũ in annis triginta ⁊ eo ꝝ corda sunt timida ꝓpterea q͛ sp̃s multũ resolui tur. ¶ Corpora p̃terea in locis habitabilibus ca lidis morantiũ sunt magis leuia.

¶ De locis habitabilibus frigidis.

In locis habitabilibus f̃ris morantes sũt fortiores ⁊ audacie maioris ⁊ melius di gerentes sicut sciuisti. ¶ Que si fuerint hũida erunt ibi morantes crassi ⁊ carnosi ⁊ multa a bundantes adipe quoꝝ vene erũt ꝓfunde ⁊ iũctur̃ occulte ⁊ ipsi erunt teneri ⁊ albi.

¶ De locis habitabilibus humidis.

In locis habitabilibus moraĩtes hũidis pl̃ chraꝝ sunt facieꝝ. Quoꝝ cutes sũt lenes Et qũ exercitant̃ cito aduẽit eis laxitas. ¶ Et eoꝝ estas nõ multũ calefit nʒ hyẽs valde if̃rat̃.

Et eis adueniunt febres multe mor̃ ⁊ venter ⁊ sā guis multus exitus ex mēstruis ⁊ hemorroidibꝫ. Et m̃ltiplicant̃ ĩ eis hemorroides. Et vlcera putrida ⁊ putrefactio ⁊ multiplicat̃ in eis epilepsia.

De locis habitabilibus siccis.

IN locis habitabilibus siccis morātiū exiccant̃ cōpl̃ones. Et ipsoꝝ offuscant̃ cutes ⁊ exiccant̃. Et eoꝝ cerebris cito aduenit siccitas. Et eoꝝ estas est valde cal̃a. Et hyems quidem multuꝫ frigida.

De locis habitabilibus altis.

IN locis habitabilibus altis morantes sunt sani ⁊ fortes labores multū patientes: ⁊ uiuūt diu.

De locis habitabilibus profundis.

IN locis habitabilibus ꝓfundis morantes in vaporositate exñt multa ⁊ epatis d̃bilitate ⁊ aq̃s abundant nō frigidis ⁊ ꝓprie si fuerint stantes aut aq̃ lacuū aut stagnoꝝ ⁊ quēadmodū sciuisti eoꝝ aeres sunt mali.

De locis habitabilibus petrosis ⁊ discooptis.

HOꝝ aeres in estate sunt valde calidi ⁊ in hyeme multū frigidi. Et eoꝝ corpora sunt dura ⁊ solida ⁊ multoꝝ capilloꝝ fortia ⁊ iuncture manifeste ⁊ vincit in eis siccitas ⁊ sũt multū vigilantes ⁊ sunt maloꝝ moꝝ inobedientes ⁊ est in eis belloꝝ fortitudo ⁊ solertia in artibus ⁊ acuitas.

De locis habitabilibus montuosis ⁊ niuosis.

IN locis montuosis niuosis morantiū iudiciū est sicut aliaꝝ terraꝝ fr̃aꝝ. Et coruꝫ terre sunt ventose. Et dū nix morat̃ generant̃ in eis boni venti: sꝫ quꝫ resoluit̃ si montes hñt q̇ ventos ꝓhibeant fiunt vaporosa.

De locis habitabilibus marinis.

HOꝝ tēpant̃ cal̃itas ⁊ fr̃itas ꝓpt̃ sue hũiditatis ad passionē inobedientiā ⁊ ad recipidū illud qđ in ipsa penetrat. In hũitate vero ⁊ siccitate ꝓculdubio ad hũitatē declinat̃. Et si septētrionalia fuerint erit maris vicĩtas ⁊ habitatōis ꝓfunditas magis tēpate in eis. Et si meridionalia fuerint cal̃a erit econtrario.

De locis habitabilibus septētrionalibus.

HOꝝ hitabiliū locoꝝ hoĩum iudiciū ē sicut iudiciū ciuitatū ⁊ tēpoꝝ fr̃oꝝ in q̇bus m̃ltiplicant̃ exprimendi ⁊ cōstringendi egritudines ⁊ multiplicant̃ in eis hũores in occulto corporis cōgregati. Et solet in eis eē digestiue bōitas ⁊ vite longitudo ⁊ multiplicat̃ in eis exitus sāguinis ex naribus ꝓpt̃ multā repl̃onē ⁊ resol̃onis paucitatē: vene ergo alñ scīdunt̃. Epilepsia v̇o nō eis accĩt ꝓpterea ꝙ sint interius sani ⁊ qr calor eoꝝ innatus est multus q̄ si acciderit erit fortis quoniā ñ eueniet nisi ꝓpt̃ fortē cām. In corporibus p̃terea eoꝝ cito vlcera sanant̃ ꝓpt̃ eoꝝ fortitudineꝫ et sanguĩs eoꝝ bonitatē ⁊ ꝓpterea ꝙ exterius nō est cā q̄ ea laxet aut ea detegat. Sꝫ ꝓpt̃ multū cal̃itatis cordiū eoꝝ sunt in eis mores lupini. Mulieribus p̃terea eoꝝ accĩt ne a menstruis ꝑfecte mundent̃ quoniā eaꝝ menstrua ñ sufficienti fluunt cursu ꝓpt̃ viaꝝ cōstrictionē qr nō est ibi qđ ipsa faciat currere ⁊ laxet. Et ꝓpt̃ hoc dixerūt q̇dā ꝙ sũt steriles qr eaꝝ m̃rices nō sunt mūde: hoc tñ diuersuꝫ est ab eo qđ in ꝑthoꝝ terris uidēus. Ego autē dico ꝙ caloris ĩnati eaꝝ fortitudo parificat̃ ei qui minuit̃ ex cāis q̄ fluer̃ faciunt ⁊ laxāt exterioribꝫ.

Et dixerūt ꝙ raro accĩt eis ut abortum patiantur. Et hoc q̇dē dem̃rat ꝙ v̇tutes morātiū in istis habitabilibus locis sunt fortes. Et ꝑtus aduēit eis durus quoniā mēbra eaꝝ ꝑiendi sunt stricta et solida. Qđ v̇o abortiunt̃ f̃m pl̃m fit ꝓpt̃ frigus. Eaꝝ quoꝫ lac paucū est ⁊ grossum ꝓpt̃ frigus non ꝑmittens penetrare ⁊ currere. Est etiā qū in hac t̃ra accĩt ⁊ p̃cipue debiles hñtibus v̇tutes vt mulieribus cuzeꝫ ⁊ pthisis ⁊ eis ꝓprie q̄ ꝑiunt accidit eis pthisis ⁊ cuzeꝫ frequēter ꝓpterea ꝙ vehementer se exprimunt ex duritie ꝑtus. Uene ergo q̄ sũt in ꝑte pectoris scindunt̃ ⁊ ꝑtes aliquot ex neruis ⁊ villis. Et p̃io igit̃ accĩt pthisis ⁊ ex f̃o cuzeꝫ.

Mirach quoꝫ ventris p̄ꝑatus est ad scindeñ apud vehementē expressionē. Et pueris accĩt ramex aquosa q̄ ab eis remouet̃ qū crescunt ⁊ puellis accidit aqua ventriū ⁊ m̃icū q̄ qū crescunt recedit.

Ophthalmia v̇o raro accĩt eis: sꝫ qū accĩt ē fortis.

De locis habitabilibus meridionalibus.

EOꝝ iudicia sunt iudicia terraꝝ ⁊ tēporuꝫ calidoꝝ: pl̃m autē aquaꝝ q̄ sunt in eis est salsuꝫ ⁊ sulfureū. Et capita morantiū in illis sunt plena hũidis materijs quoniā meridies hoc opat̃. Et eoꝝ ventres sunt soluti ꝓpt̃ illud qđ ex eoꝝ capitibus ad stomachos descendit. Mēbra quoꝫ eoꝝ sunt laxa ⁊ debilia. ⁊ sensus ipsoruꝫ g̃ues. Et desideria cōedendi ⁊ bibendi debilia ⁊ quolibet vino g̃uant̃ ꝓpt̃ qđ eoꝝ capita et stōachi g̃uia exñt: vlcera quoqꝫ eoꝝ duriter sanautur ⁊ mollificant̃. Mulieribus vero accĩt multū sanguĩs menstrui exitus nꝫ cōstringit̃ nisi cū difficultate. Et frequenter abortiunt̃ ꝓpt̃ multitudinem egritudinū eaꝝ ⁊ nō ab alia cā. Uiris quoꝫ accidit a uēt̃r sanguis exitꝰ ⁊ hemorroides ⁊ ophthalmia hũida q̄ cito sanant̃. Senibus v̇o q̇ transeunt q̇nquaginta annos accĩt palysis ꝓpt̃ eoꝝ catarros. Et accĩt oĩbus eis ꝓpterea ꝙ sunt eorū capita plena asma ⁊ tensura ⁊ epilepsia. Et accidũt eis febres in quibus cal̃itas ⁊ fr̃itas coniungunt̃ ⁊ febres longe hyemales ⁊ nocturne. Acute v̇o febres paꝝ accñt eis ꝓpterea ꝙ eoꝝ ventres multū resoluunt̃ dissoluit̃ subtile qđ est in eoꝝ hũoribus.

De locis habitabilibus orientalibus.

CIuitas q̄ ab oriente est apta ei in oppōne posita est sana ⁊ boni aeris. Sol eniꝫ in principio diei sup eā eleuat̃ ⁊ aerē eiꝰ clarificat. Postea recedit ab ea aere iā clarificato et exufflant sup ipsam venti subtiles quos p̄mittit ei sol. Deiñ ipsemet eos sequit̃ ⁊ cōueniūt ipsoꝝ motus.

De locis habitabilibus occidentalibus.

IN ciuitate q̄ ab occidente est discoopta ⁊ ab oriente coopta nō venit ad eā sol nisi tarde. Et illico qū venit ad ipsaꝫ incipit elongari ab ea qr nō ei appropinqñ incedit. Non ergo eius subtiliat aerē nꝫ exiccat sꝫ dimittit ipsuꝫ hũidū grossum: ⁊ si ventos ei mittit mittit eos ab occidente ⁊ in nocte. Iudicia ergo tēpoꝝ sũt iudicia ciuitatū hũidaꝝ ⁊ cōpl̃onū cal̃itatē hñtiū tēperataꝫ

grossā. Et nisi eēt ꝓpt illud qđ ex spissitudine pro
uenit aeris eoꝝ natura veris nature silis existeret
Sanitas vͦo in eis minus exit ꝙ̄ in terris orientali
bus cū diminutōe multa. Neq; audienda sit vͦba
eius q̇ dicit absolute ꝙ virtus huius terre est vir
tus veris cōpatōe aliaꝝ terraꝝ valde bōaꝝ. Qđ
vͦo in ea vehementer exit maluȝ est ꝙ sol nō adue
nit ei nisi postꝙ̄ iā inualuerit ad calefacieñ clima.
Jō qr ē altus sup eaȝ igit̄ post frigus noctis ab hoc
subito eleuat̄. Sed ꝓpt hūiditatē cōplōnis aeris e
ius sunt voces hoīum rauce ⁊ ꝓprie in autūno ꝓ
pt̄ rheumatismos ipsorum.

De eligendis locis habitabilibus ⁊ eis ꝓpandis.

QUi loca eligit habitabilia cognoscere oȝ terrā ciuitatis ⁊ qūo exit eius dispō ꝰȝ altitudinē ⁊ ꝓfunditatē ⁊ discoopturaȝ aut cooptura. Et eius aꝗ̄ ⁊ subāȝ aq̄ ipsius ⁊ qūo existit ꝰm eius ꝓpalationē ⁊ eius discoopturā aut ꝰm sui occultationē ⁊ ipsius ꝓfunditatē. Et si sit vētis exposita aut in terra ꝓfunda. Et oȝ cognoscere ventos ibi flantes si sint sani f̄ri. Et q̇d ei sit vicinū ex maribus ⁊ pelagis ⁊ montibus ⁊ mineris. Et oȝ scire qualis sit terra ꝰm sanitatē ⁊ egritudines ⁊ q̄ egritudines illic cōmorantibus euenire soleant. Et oȝ cognoscere illic cōmorantiū fortitudines ⁊ eoꝝ desideria ⁊ digestiuā ⁊ nutrimento ꝝ eoꝝ bonitatē. Et qūo existat eius strictura ⁊ si sit ampla spatiosa aut sint eius introitus angusti: et locus vñ vapor egreditur sit constrictus. Post hoc oȝ vt fenestre ⁊ porte sint orientales ⁊ septentrionales. Sitq; illud vñ magis sollicitari dēs vt venti orientales stricturas ingredi valeant: ⁊ vt sol ad vnūquēq; locū intrare q̄at q̇ ibi exit quoniā ipse est q̇ aerē rcificat. Uicinitas quoq; aquarū dulciū, mobiliū currentiū multaꝝ ⁊ mundaꝝ ⁊ que hyeme inf̄rant̄ ⁊ estate calefiant ⁊ diuerse ab eis q̄ occultant̄ est res conueniens ⁊ adiutoriū ꝑbens.

Et iā q̇dē locuti sumus de aēre ⁊ locis habitabilibȝ verbis expositorijs. Nunc autē loq̇ debēus de causis q̄ ista secuntur q̄ cū eis numerate sunt.

Capl'ȝ. xij. de eis q̄ ꝓueniūt ex motu ⁊ q̇ete.

MOtus opatio in corpore hūano diuersificat̄ iō ꝙ est fortis aut debilis aut paucus aut multus: ⁊ ꝓp illđ qđ ei ex q̇ete admiscet. Et istud q̇dē apud sapientes est diuisio per se. Et ꝓpt̄ illud qđ in in ipso exercēt hoīes ex materijs. Et motus q̇deȝ fortis ⁊ multus ⁊ paucus ⁊ cū q̇ete mistus oēs cōicant in hoc vt calorē efficiant fortiorē sȝ fortis nō multus differt a multo nō forti ⁊ a mlto q̇eti admisto quoniā ipse uehementer calefacit corpus ⁊ si resoluit paꝝ resoluit. Motus vͦo paulatī resoluit plusꝙ̄ calefaciat. Et quȝ q̇sq; eoꝝ multus exit inf̄rat ꝓpterea ꝙ vehementer calorē resoluit naturalē ⁊ etiā exiccat. Sȝ qum ipse in aliqua exercebr̄ materia plerūȝ materia illa efficit qđ eius adiuuabit opationē: ⁊ plerūq; facit qđ ipsaȝ diminuit: vͦbigr̄a si motus fuerit motus artis fulonuȝ ꝓueniet ex ea in f̄ritate ⁊ hūitate augmentū. Et si motus fuerit motus artis ferrarioꝝ accit ex ea in calitate ⁊ siccitate augmentū. Quies vͦo semp est infrigidans ꝓpt̄ priuationē viuificationis caloris ⁊ ꝓpt̄ cōstrictionē q̄ est suffocās ⁊ hūectans ꝓpt̄ defectū resolutōis supfluitatū.

Capl'ȝ. xiij. de his q̄ ꝓueniūt ex sōno ⁊ vigilijs.

SOmnus q̇eti vehementer silis exit. Et vigilie valde sunt motui siles. Ambobȝ tñ eoꝝ post hoc sunt ꝓprietates q̄ sunt cōsiderande. Dicēus ergo ꝙ somnus oēs opationes naturales fortes efficit ꝓpterea ꝙ calorē continet īnatū ⁊ virtutē laxat aīalē iō ꝙ cordis vias humectat ⁊ eas laxat ⁊ qr sp̄s subāȝ turbidā efficit et ꝓhibet illud qđ resoluit̄. Laxitudinis vͦo mōs ōnes remouet ⁊ fortes retinet euatōes. Motus naq; oī qđ ad curreñ aptū est currendi adauget vͦtutē nisi sint materie q̄ ad ptē cutis existant. Somnus enī qñȝ ad expelleñ eas iuuat ꝓpterea ꝙ calorē ītius cōtiet ⁊ nutrimētū in corpe ptit̄ ⁊ expellit̄ illđ qđ ē iux̄ cutē ꝓptea ꝙ illico qđ ē lōge ꝯstrīgit̄. Uigilie vͦo hoc plus efficiūt lȝ sōn9 plus efficiat sudorē ꝙ̄ vigilie. Sudor naq; quē efficit somnus est ꝰm mōȝ exuberandi materiā ⁊ nō ꝰm mōȝ resolutōis subtilis cōtinui. Qui autē in somno multū sudat nullā hñs cām nutrimento plenus exit quod tollerare neq̇t. Qūq; somnus materiā inuenit aptā ad digereñ ⁊ maturañ ad sanguis naturā eā cōuertit ⁊ calefacit ipsam ⁊ transit calor ꝑ corpus et calefacit corpus calore naturali. Qđ si hūores inuenit calīos cholericos ⁊ ꝑdurauerit eius tēpus calefacit eos vel corpus calore extraneo. Et si inuenerit vacuitatē inf̄rabit ꝓpt̄ hoc ꝙ resoluit aut humorē q̇ vͦtuti digestiue sit inobediens inf̄rabit ꝓpt̄ illud qđ expandit̄ de eo. Uigilie vͦo huius totius cōtrariū efficiūt. Qū autē sunt multe cōplexionē corrūpunt cerebri aliquo siccitatis mō ⁊ debilitant ipȝ ⁊ cōmiscent rōnē ⁊ adurunt hūores ⁊ egritudines faciunt acutas. Sōnus autē multus huius efficit cōtrariū. Opat̄ enī vͦtutū aīaliū obtusionē ⁊ capitis ḡuedinē ⁊ egritudines f̄ras ⁊ illud ē ꝓ pt̄ illud qđ ipse in resolōne ꝓhibet. Uigilie vͦo desideriū augent ⁊ famē efficiunt ꝓpt̄ illud qđ de materia resoluūt ⁊ de digestiua minuūt ꝓpt̄ illud qđ de vͦtute resoluūt. Et insomnietas q̇dē inter uigiliā ⁊ somnū in oībus dispōibus est mala. Quod autē ex dispōe somni est supans ē qđ in ipso calor occultat̄ ⁊ f̄ritas manifestat̄: ⁊ ꝓpt̄ hoc oībus membris tanta necessaria sunt opimenta q̄ta in vigilijs nō sunt necessaria. De iudicijs vͦo somni ⁊ de eo qđ de ipso cōsiderat̄ ⁊ de ipsius dispōibus verba multa inuenies in libris q̇ sequnt̄ si deus voluerit.

Capl'ȝ. xiiij. de his q̄ ꝓueniūt ex motu ⁊ q̇ete.

OMnia aīe accidentia sequnt̄ aut eis associant̄ motōes sp̄us interius aut exterius. Et istud aut erit subito aut paulatim. Et eius motionē ad exteriora sequitur frigiditas eius qđ interius exit. Et fortasse supfluit illud qđ r̄soluit̄. Subito ergo inf̄rat̄ exterius ⁊ interius et seq̇t̄ eā sincopis aut mors. Et motū q̇dē eius ad interiora seq̇t̄ f̄ritas eius qđ est exterius ⁊ caliditas interior. Et est qū multa coangustatōe cōstringit̄ ⁊ if̄rat̄ iterius ⁊ exterius ⁊ sincopis magna, aut mors sequit̄ ip̄m. Et motus q̇dē ad ext̄iora aut fit subito sicut fit qū est ira aut fit leuiter ⁊ paulatiȝ sicut contingunt qū adsunt delitie ⁊ gaudiū tēꝑatū.

Motus vͦo ad interiora aut est subito sicut quȝ

timor adest aut est leniter ⁊ paulatĩ sicut qũ adest
tristitia. Et suffocatio q̃dẽ ⁊ resolõ p̃dcẽ nunq̃ secũ
tur nisi illud qd̃ subito euenit. ¶ Diminutio uõ ⁊
ptbisis nature nunq̃ sequnt̃ nisi qd̃ leniter ⁊ paula
tine uenit. Qũz diminutionẽ dico intelligo suffoca
tionẽ q̃ ordinatĩ ⁊ paulatĩ accĩt ⁊ nõ subito ¶ Et
qũ dico ptbisiz natẽ itelligo resolõnẽ q̃ fit leniter ⁊
paulatĩ ⁊ nõ subito: ⁊ est qũ accĩt vt in hora vna
ad duas moueat̃ ptes qũ accidens duo cõcomitant̃
accidentia sicut elen. ¶ Est enĩ qũ accĩt cũ ea ira ⁊
tristitia ⁊ diuersificant̃ duo motus ⁊ sicut verecun
dia qr fit prius cõstrictio ad interiora deinde redit
rõ ⁊ cõsiliũ ⁊ dilatat illud qd̃ est cõstrictũ ⁊ egredi
tur exterius ⁊ rubificat colorẽ. ¶ Et est etiã qum
corpus patit̃ ppt̃ affectões aĩales alias ab istis quas
noĩabius sicut sunt imaginatões aĩales: pl̃m enim
ĩprimunt res naturales quẽadmõz accĩt vt puer ei
silẽt cuius forma imaginata fuit qũ fuit cõuentio ⁊
vt sit eius color ppinquus colori eius quẽ viderunt
qũ fit caũs. Et iste q̃dẽ sunt res quas hoĩes credeȓ
abhorrẽt q̃ difficilis dispõis nõ nouerunt hitudies
Illi uõ q̃ sapientiã diligunt ñ negant eas quẽadmõz
negant res q̃ cẽ nõ pñt. ¶ Et huius q̃dẽ generis ẽ
motus sanguis ⁊ secutio eius q̃ p̃pat̃ ad eũ qũ mul
tũ intentus fuerit ad cõsiderañ res rubeas. Et isti-
us capituli est cõgelatio dentiũ ppterea q͛ alius a-
credinẽ cõedit. ¶ Et inuenire dolores mẽbri pro
pterea q͛ tale quale illud dolent alij̃ qũ de eo cogi
tauerit. Et istius capituli est mutatio cõplõnis pro
pterea q͛ imaginat̃ de re quã timet ne cadat in caã.

¶ Capitulũ. xv. de his q̃ pueniunt ex his q̃ comedũ
tur ⁊ bibuntur.

Quod cõedit̃ ⁊ bibit̃ in corpore hũano tri
bus opat̃ mõis. Aut enĩ ĩ ipso sola sui q̃li
tate opationẽ efficit. aut sui mã. Aut opa
nẽ facit tota sui subã. Et fortasse res q̃ ex his tribz
intelligunt̃ vbis ppinq̃ erunt fm lingue cõsiderati
onẽ ¶ Sz qũ de his loq̃mur intentões exprimere
volumus quas mõ noĩabius. ¶ Sui vero quali-
tate agens est illud qd̃ calefieri solet qũ est in cor-
pore hoĩs aut infr̃ari ⁊ calefacit caĩtate sua aut fri
gefacit sui fr̃itate ita q͛ nõ ei assilãt. Et sui q̃dem o
pans materia est illud qd̃ a sui cõuertit̃ natura ⁊ re
cipit formã alicuius diuisiõis mẽbroꝝ hũanoꝝ sed
eius materia lz formã illã recipiat: est tñ quz accĩt
vt aliqua suaꝝ qualitatũ quas habebat q̃ suo mo-
do fortior exĩt q̃ hũani corporis qualitas in ipsa r̃
manere eã faciat a principio rei donec cõpleat coa
gulatio ⁊ assilãtio sicut sanguis q̃ generat̃ ex lactu-
cis quoniã in ipso ẽ plus fr̃itatis q̃ sit in cõplõe hoĩ
nis lz sit factus sanguis ⁊ sit bonus ad hoc vt mem
bri hoĩs ps fiat ⁊ sãguis q̃ ex alij̃s generat̃ huic ex
istit cõtrarius. ¶ Sui vero subã opans est forma
sui specifica agens ⁊ est illa qua ipz est id qd̃ ẽ et ñ
qualitate sui p̃ter q͛ corpori silẽ fiat aut fiat silẽ ei
corpus. Qũz dico qualitatẽ vnã quattuor qualita-
tũ intelligo. ¶ Qualitate igr̃ sua opantis materia ĩ
ope ingressuz ñ hz. ¶ Sua igit̃ opãs mã est illd̃ cu
ius materia qũ de subã quã habebat alterat̃ altera
tõe quã in ea fecit virtus q̃ est in corpore ĩstaurat
illud qd̃ ex eo fuit dissolutũ prĩo ⁊ accendit calorez
innatũ ppterea q͛ in sanguine facit augmentũ fo .

Et est etiã qũ opat̃ suis qualitatibus q̃ remanserũt
ĩ ipso tertio. ¶ Et sua q̃daz opans subã est illud qd̃
formã sue spẽi opat̃ quã acq̃siuit post cõplõnez qd̃
qũ eius simplicia se cõmiscuerĩt ⁊ ex eis geñrata fu
it res vna p̃pauit se ad ĩcipieñ spẽm ⁊ formã addi
tã sr̃ illd̃ qd̃ hñt simplicia: hec ergo forã ñ ẽ q̃lita
tes priẽ quas hz materia nez est cõplõ q̃ generatur
ex eis sz est pfectio quã acq̃siuit materia fm aptitu
dinẽ q̃ fuit ei acq̃sita ex cõplõne sicut in magnete v̓
tus attractiua ⁊ sicut natura cuicũq3 spẽꝝ vegetabi
liũ ⁊ aĩaliũ. s. illa quã hñt post cõplexionẽ ppt̃ cõ-
plexionis p̃pationẽ ⁊ neq3 est de simplicibus cõple
xionibus nez ipsamet cõplõ qr ñ est caliditas neq3
fr̃itas neq3 siccitas nz huĩtas neq3 simplices nez cõ
miste: sz est v̓bigr̃a color aut odor aut aĩa aut alia
forma de nõ pceptis sensu. ¶ Et istius forme que
generat̃ ex materia q̃ñq3 est pfectio passio alicuius
qũ hec forma est v̓tus passiua ⁊ q̃ñz est eaꝝ perfe-
ctio facere ⁊ nõ alid̃: ⁊ est qũ hec forma est uirtus
agendi ⁊ ñ aliud sz qũ est agens ⁊ ñ aliud q̃ñz est e
ius actio in corpore hoĩs ⁊ q̃ñz nõ. Et eius quidez
forme q̃ post cõplexionẽ puenit alñ accĩt vt sit p
fectio passio ab alio qũ fuerit hec forma uirtus pas
siua. ¶ Et q̃ñz accĩt vt sit perfectio eius in aliud a
ctio. Et q̃ñz accĩt vt sit hec forma virtus super o
perationẽ in aliud. Et q̃ñz euenit vt sit hec forma
adiuuans super operationẽ in aliud. ¶ Sz qũ fue
rit operatrix in alio alñ euenit vt sit eius operatio
in corpore hoĩs alñ nõ. ¶ Et si est virtus in cor-
pore hoĩs agens alñ efficit opationẽ conuenientem
corpori q̃ñz opationẽ nõ cõuenientẽ. Tota aũt opa
tio hec ñ puenit ex eius cõplõne: ĩmo ex eius for
ma specifica adueniente post cõplõnẽ. ¶ Uñ ppt̃
hoc vocaũs huiusmõi opationẽ a tota subã. s. for
ma specifica ⁊ nõ qualitate. s. nõ aliqua quattuor
qualitatũ nz eo qd̃ est eaꝝ cõmistio. Cõueniẽs uõ
est sicut peonie opatio q̃ destruit epilepsiã. ¶ Nõ
cõueniens autẽ sicut virtus napelli q̃ hoĩs corrum
pit subãz. ¶ Rediẽus ergo nunc ⁊ dicẽus qr qũ di
cĩus q͛ res q̃ cõedit̃ aut qua fit inunctio est caĩa aut
fr̃a volumus dicere q͛ est sic in potentia ⁊ nõ in ef
fectu: ⁊ volumus dicere q͛ est in potentia plus ca
lida q̃ corpora nr̃a aut plus fr̃a q̃ corpora nr̃a.
¶ Et qũ hanc potentiã dicĩus volumus dicere v̓tutez
cõsideratã p opatõnẽ caloris quaz nr̃a corpora ĩ ea
efficiunt quoniã qũ eius portitor a calore innato q̃ ẽ
in nobis patiet̃ accidet in ea tunc illud in effectu.
Est etiã qũ hanc potentiã dicĩus ⁊ volumus rẽ ali
am dicere. ¶ Et est vt sit potentia cũ intentõe bo
nitatis aptitudĩs sicut qũ dicĩus q͛ sulfur est calidũ
in potentia. Et est qũ dicĩus q͛ res caĩa aut fr̃a ⁊ at
tendĩus illud qd̃ in eius cõplõne ex quattuor prĩs
elementis est magis supans ⁊ ñ cõsideramus opa-
tionẽ quã in nr̃is efficit corporibus. ¶ Est etiã quz
de medicina dicĩus q͛ est in potentia sic qũ fuerit e
ius potentia in intentõe habitus sicut potentia scri
be q̃ iã dimisit scribendi opationẽ ⁊ tñ hz in scribẽ
do potentiã quẽadmõz dicĩus q͛ napellus in poten
tia est corrũpens. Inter hoc uõ ⁊ primaz exĩt dr̃ia
qr prĩa nisi postq̃ corpus cõuersõe maĩfesta eã cõ
uerterit nõ exeũt ad effectũ. Istud autẽ aut opatur
ipsamet obuiatione sicut venenũ vipaꝝ aut p quã
libet cõuersionẽ in sui qualitate sicut napellus.

Et inter potentias q̇dē prias etiā inter potētiā quā noīamus est aliqua potentia media q̄ est sicut potētia medicinaꝝ venenosaꝝ. ¶ Preterea dicemus ꝙ medicinaꝝ ḡdus iā quattuor positi sunt. Et ḡdus q̇dē prius est illud q̄ð quꝫ cōedit̄ ⁊ bibit̄ ⁊ quo fit inunctio efficit in corpore sua qualitate opationē ñ pceptā sicut qū calefacit aut infr̄at ⁊ nō pcipit̄ nꝫ sētitur calor aut fr̄itas nisi postq̄ reiteratū fuerit et multū factū fuerit. ¶ Et ḡdus secundus est vt sit opatio fortior ista sꝫ tñ nō peruenit ad ipediendūꝫ opatōes manifeste necꝫ cursum eaꝝ naturalē mutat nisi per accidens aut qum multotiens aduenit ⁊ est multum. ¶ Et tertius quidem gradus est vt ex operatione eius essentialiter proueniat impedimētum manifestū sed nōdū tñ peruenit ad mortificañ ⁊ corrūpeñ. ¶ Et quartus est ḡdus vt illð ad mortificañ perueniat ⁊ corrūpeñ. Et hec q̇dē est ꝓprietas mediciaꝝ venenosaꝝ: hoc est illud q̄ð exit per qualitatē. ¶ Cū tota v̄o sui subā mortificans ē venenū. Dicēus autē denuo ꝙ totū illð q̄ð corpori aduēit q̄ð est ex eis inter q̄ currit agere ⁊ pati.

Aut mutat̄ a corpore ⁊ ñ mutat ipꝫ aut mutatur a corpore ⁊ mutat ipꝫ aut nō mutat̄ a corpore ⁊ mutat ipꝫ. Q̄ð v̄o mutat̄ a corpore ⁊ ñ mutat corpus mutatōe de qua sit curañ aut cōuertit̄ in silitudinē corporis aut nō cōuertit̄. ¶ Illud autē q̄ð in eius cōuertit̄ silitudinē nutrimentū est absolute. ¶ Et illud q̄ð nō in eius conuertit̄ silitudinē ē medicina tēpata. Q̄ð vero a corpore mutat̄ ⁊ ipꝫ mutat nō est poſ̄e q̇n aut si qū mutat̄ a corpore mutat corpus ⁊ post corpus mutet ipꝫ ad vltimū ⁊ destruat̄ eius mutatio. Aut non fit ita sꝫ ipꝫ mutet corpus ad vltimū ⁊ destruat ipꝫ. Et pria q̇dē diuisio aut cōuertet̄ in silitudinē corporis aut nō cōuertet̄ in silitudinē corporis ¶ Si in corporis cōuertet̄ silitudinē erit mediciale nutrimentū ⁊ si ī corporis nō cōuertet̄ silitudinē erit medicina absolute ¶ Secūda aūt diuisio erit medicina venēosa. ¶ Illud v̄o q̄ð a corpore nullo mō mutat̄ ⁊ ipꝫ mutat est venenū absolute. ¶ Qū autē nos dicius ꝙ a corpore nr̄o ñ mutat̄ nolumus dicere ꝙ nō calefiat in corpore per operationē innati caloris in ipso: imo plꝫ venenoꝝ nō operat̄ in corpore nisi calefiat per operationem caloris innati q̄ est in ipso. Sꝫ volumus dicere ꝙ nō mutat̄ in sui forma naturali: imo nec cessat ab operatōe eius v̄tute ⁊ forma manentibus donec corpus corrūpat. Et est q̇dē qū eius natura est calida ⁊ adiuuat tunc suaꝫ ꝓprietatē natura eius ad resoluēdū spūꝫ sicut venenū viperaruꝫ ⁊ napelli ¶ Et est qū natura eius est fr̄a ⁊ adiuuat suā ꝓprietatē natura eius ad cōgelañ spūꝫ ⁊ debilitañ sicut venenum scorpionis ⁊ hyusq̇ami. Totū v̄o illud q̄ð nutrit in fine rei naturali mutatōe corpus mutat ¶ Et ē calefacere quoniā qū in sanguiē cōuertit̄ ꝓculdubio in cȩlefaciendo augmentū p̄bet ita vt lactuce ⁊ cucurbite tal̄r calefaciant qual̄r istud calefacere exit. Qū v̄o calefacer̄ dicius nolumꝰ calefacer̄ istud sꝫ illð q̄ð ex qualitate rei ꝓuenit eius remanente spē. Et medicina q̇dē nutriens a corpore per sui mutat̄ subāꝫ. Et mutat̄ ab ipso per sui qualitatē sꝫ prima mutat̄ in sui qualitate: ⁊ alia q̇dē mutat̄ prio in caliditate ⁊ calefacit sicut allea. ¶ Et est alia q̄ mutat̄ prio in fr̄itate ⁊ infr̄at sicut lactuca. Qūqꝫ eius

cōuersio in sanguinē cōplet̄ plīm operatōis eius est calefacere ꝓpterea ꝙ in sanguie augmentū efficit. ¶ Qūo eni nō calefacit qū iā fcā sit calīa ⁊ sua fr̄itate se expoliauerit. Sꝫ vnicuiqꝫ eaꝝ etiā aliq̇d inate qualitatis associat̄ post cōuersionē in subā quoniam in sanguine qui generat̄ ex lactucis aliqua rēanet' infr̄atio ⁊ in sanguine qui generat̄ ex alleis aliq̄ calefactio sꝫ est hoc vsqꝫ ad tēpus. ¶ Mediciarū p̄terea nutrimentū alia est q̄ medicatōi magis exit ꝓpinqua ¶ Alia est q̄ nutrimento est vicinior.

¶ Queādmōꝫ ipsoꝝ nutrientiū alia sunt quoꝝ natura vicinior est subē sanguis sicut vinū ⁊ ouoꝝ vitelli ⁊ aqua carnis: alia sunt q̄ paꝝp sunt lōginq̇ora sicut panis ⁊ caro. Et alia sunt q̄ sunt valde longinqua sicut nutrientia medicinalia. ¶ Amplius dicēus ꝙ nutriens mutat corporis dispōēꝫ qualitate sui ⁊ q̄ātitate. Qual̄r v̄o qualitate sui mutet iā scinisti. ¶ Quantitate autē quoniā aut augmentabit ⁊ perueniēt ex eo ad fastidiū ⁊ oppilatōes ⁊ postea ad putrefactioneꝫ aut minuet ⁊ perueniet ex eo ad pthisim. ¶ Sꝫ augmentū in q̄ātitate ex nutriente semp est infr̄ans nisi ꝓueniat ex eo putredo ⁊ calefactio q̄ calefacit: sicut eni putredo nō accit̄ nisi ꝓpter calorē extraneū ita ꝓpt̄ ipsam etiā calor accit extraneus. Dicēus etiā ꝙ nutriens aliud est subtile aliud est spissum aliud est tēpatuꝫ. ¶ Et subtile q̇dē est illud ex quo sanguis generat̄ subtilis ⁊ spissum ex quo sanguis generat̄ grossus: vniuscuiusꝫ autē haꝝ diuisionū aut est eius nutrimentū multuꝫ aut est paucū. Exemplū subtilis ⁊ multi nutrimenti est aqua carnis ⁊ vinū ⁊ oua sorbilia calefcā aut trementia. Ista eni multi exn̄t nutrimenti quoniaꝫ plīm subē ipsoꝝ in nutrimentū cōuertit̄ ¶ Exemplū spissi ⁊ pauci nutrimenti est caseus ⁊ caro salita ⁊ melōgia ⁊ his siſ̄ia. Res eni q̄ ex eis in sanguinē cōuertit̄ est pauca. ¶ Exemplū subtilis ⁊ pauci nutrimenti est iuleb ⁊ olera q̄ in subā sui tēperatae existunt ⁊ in sui qualitate. Et ex fructibus matiana et mala ḡnata ⁊ q̄ eis siſ̄ant. ¶ Et exemplū spissi mlī ti nutrimenti est oua lixa ⁊ caro vaccina. Cuiuscūqꝫ etiā haꝝ dcōnuꝫ alie sunt q̄ sunt boni chimi alie sunt q̄ sunt mali chimi. ¶ Exemplū subtilis multi nutrimenti boni chimi ouoꝝ vitelli ⁊ vinū ⁊ aq̄ carnis. ¶ Exemplū subtilis pauci nutrimenti bōi chimi lactuce matiana ⁊ mala ḡnata. ¶ Exempluꝫ subtilis pauci nutrimenti ⁊ mali chimi plīmo ⁊ caro anaguaid. ¶ Exemplū spissi multi nutrimētī boni chimi oua lixa ⁊ caro anualis agni. ¶ Exempluꝫ spissi multi nutrimenti mali chimi caro vaccina et caro anatis ⁊ caro eq̄na. ¶ Exemplū spissi pauci nutrimenti mali chimi caro salita ¶ In hac autē summa inuenies tēperamētum.

¶ Capꝫ. xvi. de dispositionibus aquaꝝ.

Aqua vnū exit elemētoꝝ q̄ sola inter oīa elementa hꝫ ꝓpriuꝫ vt in eo q̄ð cōedit̄ ⁊ bibit̄ ingrediat̄ nō iō vt nutriat sꝫ qr nutrimentū penetrare facit ⁊ eius reificat subām.

¶ Non autē dicius ꝙ aqua ñ nutriat nisi qr nutriens in potentia est sanguis: ⁊ in alia potentia longiore ista est ps mēbri hōis. Corpus v̄o simplex nō conuertit̄ ad formā sanguineā recipiendā neqꝫ formā mēbri hūani nisi cōponat̄. ¶ Sꝫ aqua est subā que adiuuat ad liq̄facieñ nutriens ⁊ subtilianduꝫ et vt

cito currat ⁊ penetret in venas ⁊ in foramina neq̧
eẽ pōt absq̧ hoc auxilio eius cõplementũ rei nutri
menti. ¶ Amplius aq̃ diuersificant̃ nõ solũ in sub
stantia aq̃itatis: veꝝ etiã f͛m illud qđ eis admisce
tur ⁊ f͛m qualitatẽ q̃ i eis est sup͛ans. ¶ Aq̃ v͛o que
sunt alijs meliores sunt aq̃ fontiũ. Neq̧ tñ oĩuꝫ fõ
tiũ nisi fontiũ terre libere in cuius territoriũ nul-
la dispõnũ qualitatũ extraneaꝝ sup͛at aut aq̃ q̃ sunt
petrose qr sunt digniores ne terrestri putrefactõe
putrescant. ¶ Illa tñ q̃ est terre libere melior est
petrosa nꝫ ex oĩ fonte terre libere sꝫ illa tantũ que
p͛ter hoc est currens. Neq̧ oĩs currens nisi currẽs
q̃ est soli ⁊ ventis discoopta: hoc nanq̧ est ex eo ꝙ
currens nobilitatẽ acq̇rit. Nõ currẽti v͛o est cui ac
q̇rit̃ ꝓpt̃ discoopturã malitia talis qualis nõ acq̇rit̃
ꝓpt̃ ꝓfunditatẽ ⁊ coopturã. ¶ Neꝫ oĩs currens dis
coopta nisi illa q̃ sup͛ lutũ incedit. Et dẽs scire ꝙ q̃
sup͛ lutũ vadit melior est ea q̃ sup͛ petras fluit: lu-
tũ eni mundat aquã ⁊ aufert ab ea res extraneas si
bi admistas q̃ sunt in ea ⁊ colat ipsam sꝫ lapides nõ
faciunt illud. ¶ Oꝫ autẽ vt lutũ p͛ qđ transit sit li
beꝝ ⁊ nõ sit lutũ fetidũ nꝫ lacunosum nꝫ aliđ. Qđ
si hec aqua fuerit multa ⁊ forti cucurrerit cursu q̃
ꝓpt̃ sui multitudinẽ illud qđ ei admiscet̃ in suã cõ
uertat naturã ⁊ q̃ suo cursu ad solẽ tendat. s. ad o-
rientẽ ⁊ ꝓprie ad eius estiuum erit melior aquis ⁊
q̇tomagis qũ multũ a suo elongabit̃ principio.
¶ Et post hanc q̃ ad septẽtrionalẽ vadit. Illa nanq̧ q̃
ad occidentẽ tendit ⁊ meridiẽ est mala ⁊ ꝓprie qũ
meridionales exufflauerint venti. ¶ Et illa q̇deꝫ
q̃ a locis descendit altis cũ alijs bonitatibus est me
lior. Et illa q̃ est sic est quasi dulcis q̃ dulcis eẽ ima
ginat̃ neꝫ vinũ tollerat vt ex ea sibi admisceat̃ ni-
si paꝝ ⁊ est in pondere leuis ⁊ cito infr͛at̃ et cito ca
lesit ꝓpterea ꝙ est resoluta fr͛a in hyeme et cal͛a in
estate in qua nullo mõ sapor sup͛at aliq̇s nꝫ aliq̇s o
dor ⁊ cito descendit ab hypocondrijs ⁊ qđ in ea co
quit̃ cito coquit̃ ⁊ cito dissoluit̃ ¶ Debes autẽ scir͛
ꝙ pondus ex exp͛imentis est adiuuantibus ad cogõ
scendũ aq̃ dispõeꝫ. Aqua nanq̧ q̃ est leuior in plu
rimis dispõnũ est melior. ¶ Est autẽ qũ cognoscit̃
pondus p͛ mensurã. Et qũ cognoscit̃ si in duabus a
q̇s diuersis duo panni aut duo cotta vnius põderis
madefiant ⁊ postea vehementer exiccent̃ deiñ põ
derent̃ qr aq̃ cuius cottũ fuerit leuius erit melior.
¶ Subliatio p͛terea ⁊ distillatio aquas rc̃ificat ma
las. Et si istud nõ fuerit decoctio rc̃ificat. Aqua e-
nĩ cocta sicut testificati fuerũt sapientes minoris est
inflatõis ⁊ velocioris descensionis. ¶ Et torpidi q̇
dẽ medicoꝝ existimãt ꝙ aq̃ cocte subtile resoluat̃
⁊ ipsius remaneat spissum vñ in coq̇ndo ipsam nõ
exit iuuamentũ quoniã spissitudinẽ in aqua augmẽ
tat. Scire autẽ dẽs ꝙ aqua in sue aqueitatis diffini
tõe exit ex p͛tibus in subtilitate ⁊ spissitudine silibꝫ
qr est simplex sꝫ nõ inspissat̃ nisi ꝓpterea ꝙ frigo-
ris qualitas sup͛ eã p͛ualuit aut ꝓpt̃ fortẽ terrestriũ
p͛tiũ cõmistionẽ q̃ ob hoc ꝙ sunt puissime ab ea ne
queũt separi neꝫ descendere in ea qr nõ sunt tante
q̇titatis vt cõtinuitatẽ aque scindere valeant ⁊ in
ea descendere ob multã p͛uitatẽ. ¶ Oꝫ ergo vt eis
accidat cõmistio cũ subã aque. Post hoc decoctio
spissitudinẽ remouet que ꝓpt̃ frigus accĩt prĩo dei
de partes aque vehementer rarificat donec fiat sub

tilioris subẽ vt possint ab ea separi partes graues
terrestres in eius spissitudinẽ retente ⁊ cõstringant
eã descendentes ⁊ ꝓpt̃ descensum ab ea separẽtur
⁊ remaneat aqua pure ⁊ simplici ꝓpinqua ⁊ erit il
lud qđ ꝓpt̃ calefactionẽ fuit separatũ hõgeneuꝫ ei
qđ remansit ⁊ ñ longinqũ ab eo qr qũ aqua a cõmi
sto separat̃ eius partes in subtilitate silãt nꝫ multũ
interest inter illud qđ subit ⁊ inter illud qđ rema
net: decoctio ergo nõ subtiliat aquã nisi ꝓpter͛a q̇a
aufert spissitudinẽ frigoris ⁊ qr facit qđ ei cõmistũ
est descendere. ¶ Et huius q̇dẽ signũ exit quoniã
qũ aque grosse dimittunt̃ longo tẽpore nõ descen-
dit ex eis res de qua sit curañ: sed qũ coqunt̃ illico
descendit ex eis res multa ⁊ fit aqua que remanet
in pondere leuis ⁊ clara. Et descensionis q̇dẽ cã ẽ
subtilitas que ex decoctione acq̇rit̃ nõne vides ꝙ
aqua magnoꝝ fluminuꝫ sicut flumis gion ⁊ p͛cipue
ille q̃ i postrẽo ei⁹ sumũt̃ illico qũ sumũt̃ vehemẽ
ter sĩt turbide ⁊ postea i breui tp̃e i vna resessione
subito ita clarificant̃ ꝙ si alia vice residere faceres
nõ descenderet in eis res de qua eẽt curañ. ¶ Sũt
autẽ q̇ aquaꝫ nili maxĩa laude extollunt ⁊ eius bõi
tates in quattuor cõprehendũt. In lõgitudine ma
natõis eius ⁊ bonitate locoꝝ per que uadit. Et qr
in cursu suo a meridie tendit ad septẽtrionẽ subti
lians illud qđ in ipso currit ex aq̇s. ¶ In multitu
dine v͛o sui alie cõicant ei. In aq̇s autẽ alijs si quoti
die eas de vno vase i aliđ mutares quotidie maĩ
festã videres descensionẽ sicut in primis. ¶ Et p͛
ter hoc nõ descendit ex eis qđ descendere consue
uit nisi paulatĩ ⁊ nõ cito ⁊ cũ hoc nõ p͛fecte clarifi-
cant̃. Et huius q̇dẽ cã est ꝙ cõmistiones terrestres
leuiter a subã subtili descendũt in qua nõ est grossi
tudo neq̧ viscositas nꝫ vnctuositas sꝫ a spisso ñ taꝫ
facile descendũt. ¶ Amplius decoctio subẽ acq̇rit
subtilitatẽ ⁊ post decoctionẽ cõcussus. Ex aq̇s quo
q̧ laudabilibus sunt aq̃ pluuie ⁊ p͛cipue ille q̃ in e-
state eueniũt ⁊ ex nubibus cũ q̇bus accñt tonitrua.
¶ Turbidatio autẽ vaporis vñ generant̃ uẽti ma
ximi cũ nubibus venientes turbidant nubes ex q̇-
bus venit pluuia iõq̧ eius subã est falsa ⁊ non pu
ra. Sꝫ tñ aq̃ pluuiali cito aduẽit putr͛do lꝫ sit aqua
melior ꝓpter͛a ꝙ est valde subtilis ⁊ qr in ip̃a cor
rũpens terreus ⁊ aereus cito op͛at̃ ⁊ fit eius putre
do cã cõputrescẽdi hũores ⁊ ip̃edit pectus ⁊ uocẽ.
¶ Quidã autẽ dixerũt huius cãm eẽ ꝙ aq̃ pluuie
generant̃ ex vapore q̇ fuit ex hũitatibus diuersis
subtiliatus. Sꝫ si hoc eẽt cã aqua pluuie vitupabil͛
eẽt ⁊ ñ laudabilis sꝫ nõ est ita ĩmo ꝓpt̃ multaꝫ sue
subẽ subtilitatatẽ quoniã oĩs subtilis subã plus re-
cipit passioneꝫ ꝙ si aqua pluuie ebullierit eius rece
ptio putrefactõis minuet̃. ¶ Acetosa quoꝫ qũ cõe
dunt̃ tunc qũ necesse fuerit vti pluuiali aqua oppo
nunt̃ putrefactõi ⁊ ab ip̃edimento eius securitateꝫ
faciunt. ¶ Puteoꝝ v͛o aq̃ ⁊ aq̃ ductuũ sũt male cõ
patõe aquaꝝ fontiũ: sunt eni aq̃ cõstricte terrestre
itates longo recipientes tp̃e iõq̧ eẽ nõ põt q̇n i eis
aliqua sit putrefactio quoniã extracte fuerũt ⁊ com
mote v͛tute cogente ⁊ nõ v͛tute q̃ sit in eis declinan
te ad hoc vt manifestent̃ ⁊ expellant̃ nisi ingenio ⁊
arte qr via ꝓpinqua eis fuit adhibita p͛ quã incesse
runt. ¶ Et ex eis tñ ille sunt deteriores q̇bus ex
plũbo vie facte fuerũt quoniã ex eius v͛tute aliq̇d

assumunt vñ frequenter ad dysenteriã ducunt. Aqua autẽ plaudis deterior aqua putei exit qr manatio aq̃ putei acuit̃ ppt̃ illud qđ de ipsa extrahit̃ vñ pdurat eius motus ⁊ ñ multũ morat̃ in cõstrictiõe nꝫ manet in locis vñ manat lõngo tẽpe. ¶ Aq̃ vero plaudis ppt̃ea q̄ lõgo tẽpe moratur in foraminibus terre putrefacientis ⁊ eius motus in manãdo ⁊ ingrediendo est motus tardus q̃ non prouenit ex fortitudine sue expulsionis propter largitatem materie ipsius: neqꝫ est nisi in terra corrupta et putrida ¶ Niuose vero aq̃ ⁊ glatiales sunt grosse. Et aq̃ stantes lacunales p̃cipue discoopte male sunt ⁊ graues qr in hyeme nõ infrĩant̃ nisi ppt̃ niues iõꝫ generãt phl'a ⁊ calefiunt in estate ppt̃ solẽ ⁊ ppt̃ putrefactionẽ vñ generant cholerã. ¶ Et ppt̃ spissitudinẽꝫ q̃dẽ ipsaꝝ ⁊ cõmistionẽ terrestriũ cũ eis ⁊ ppt̃ resolonẽ subtilis eaꝝ generant̃ in eis q̃ eas bibunt splẽs ⁊ eoꝝ mirac subtiliat̃ ⁊ interiora ipsoꝝ ingrossantur ⁊ eoꝝ extrẽa macrescunt ⁊ hũeri ⁊ colla: ⁊ cõedendi desideriũ supat in eis ⁊ sitis ⁊ constringũtur eoꝝ ventres ⁊ difficile võere pñt. Et est etiã qũ pueniũt ad hydropisim ppterea q̄ aquositas in eis r̃tinet̃. ¶ Et est qũ pueniunt ad ap̃a pulmõis ⁊ splenis ⁊ ad dysenteriã ⁊ siccant̃ eoꝝ pedes ⁊ manus ⁊ ipsoꝝ epata d̃bilitant̃ ⁊ nutrimentũ eoꝝ minuitur ppt̃ splenẽ ⁊ generant̃ in eis mania ⁊ hemorroides ⁊ varices ⁊ ap̃ata laxa ⁊ pprie in hyeme ⁊ mulieres duriter ĩpregnant̃ ⁊ cũ difficultate piunt ⁊ piũt pueros ap̃osos ⁊ frequenter fit in eis mola ⁊ imp̃gnatio mendosa ⁊ eoꝝ pueri sepe patiunt̃ ramicẽ ⁊ magni varices ⁊ cruriũ vlcera nꝫ eoꝝ plage sanantur ⁊ acrescit eoꝝ desideriũ ⁊ soluunt̃ duriter. Et est cũ nocumento ⁊ ap̃atibus ĩ intestĩs et quartanis abundant ⁊ in senibus febres fiunt adurentes ppt̃ siccitatẽ naturaꝝ ipsoꝝ ⁊ ventriũ. ¶ Aq̃ vero ñ currentes quocũꝫ mõ fuerint stõ nõ cõferũt. Et iudiciũ q̃dẽ eius q̃ ex cãnalibus haurit̃ est iudiciũ aq̃ nõ currentis. ¶ Est tñ melior aqua nõ currente propterea q̄ ñ longo tp̃e in vno morat̃ loco ⁊ qũ non currit pculdubio aliqua in ea exit g̃uitas. Et fortasse in multis eaꝝ exit stipticitas ⁊ cõuertunt̃ cito ad calefacieñ iõꝫ ñ st̃ utiles febr̃s hñtibus ⁊ illis ĩ q̃bus chol'a supat. In egritudibus vero in q̃bus retentio ⁊ maturatio sunt necessarie sunt meliores.

¶ Aq̃ p̃ter'a q̃bus subã ad miscet̃ metallina aut eius simile ⁊ aq̃ sanguisugales oẽs male sunt. In q̃busdã tñ eaꝝ exit nutrimentũ. ¶ Illa eñi in qua vĩtus ferri supat iuuamentũ p̃stat ad hoc vt interioribꝫ fortitudo tribuat̃ ⁊ vt dereb phibeat̃ ⁊ vt vĩtutes desideratiue oẽs pcedant. Et nos q̃dẽ eius dispõnem noĩabimus ⁊ eius q̃ est qualis ipsa post. ¶ Nix vero ⁊ aqua glatialis qũ munda fuerit ⁊ non cõmista alĩj rei vĩtutẽ hñti malã siue soluat̃ ⁊ fiat ex ea aqua siue qũ ea de foris infrĩet̃ aqua siue ipsa mutet̃ in aqua erit bona. Et suaꝝ q̃dẽ diuisionũ dispões non diuersificant̃ diuersitate multũ extranea sꝫ est spissior q̄ oẽs aq̃ ⁊ nocet debilitatẽ hñtibus neruoruꝫ sꝫ quꝫ coquit̃ ad bonitatẽ redit. ¶ Qđ si aqua glatialis ex aq̃s malis fuerit aut fuerit nix vĩtutẽ cõtrahens malã ⁊ extraneã a locis ĩ q̃bus cecidit erit melius ut cũ ea infrĩet̃ aqua q̃ ab istius cõmistiõe sit occulta. Aqua p̃terea tẽpate fr̃a sanis melior ẽ aq̃s oĩbus lꝫ neruos ipediat ⁊ ap̃a in iterioribus hñtes ledat. ¶ Ipsa. n. appetitũ excitat ⁊ stõuꝫ fortẽ efficit. Aqua vero cal'a digõnẽ corrũpit ⁊ facit natare cibum nẽꝫ illico extinguit siti ⁊ est qũ ad hydropisim adducit ⁊ ethicã ⁊ cõsumit corpus. ¶ Aqua autẽ calefcã qũ fuerit tepida facit nauseã ⁊ qũ fuerit calidior q̄ hec ⁊ in ieiuno bibita fuerit multotiẽs stõuꝫ lauabit ⁊ ventrẽ soluet eã tñ frequẽter bibere est malũ qr stõĩ debilitat vĩtutẽ. Illa vero q̃ multũ ẽ cal'a est qũ colicã resoluit ⁊ splenis uentositates frãgit. ¶ Et illi q̃dẽ q̃bus aqua cal'a arte iuuamentũ prestat sunt epilepsiã hñtes ⁊ melĩã ⁊ capitis dolorem fr̃m ⁊ asma ⁊ ophthalmiaꝫ ⁊ bothor in gutture et siccitatẽ ⁊ ap̃a post aures hñtes ⁊ rheumatismos ⁊ vlcera in diaphragmate ⁊ ĩparis sol'onẽ in pte pectoris. Mẽstrua p̃terea puocat ⁊ vrinã ⁊ dolor̃s sedat. ¶ Aqua vero salsa macrescere facit ⁊ exiccat ⁊ prio facit ventrẽ ppt̃ viꝫ radendi q̃ in ea exit. Postea restringit ventrẽ in fine ppt̃ siccitatẽ q̃ est in eius natura ⁊ corrũpit sanguinẽ ergo prurituũ generat ⁊ scabiẽ. ¶ Aqua vero turbida lapidẽ generat ⁊ oppilatões. Iõqꝫ post ipsaꝫ res cõedenda est puocatiua lꝫ vẽtrẽ hñti plerũqꝫ cõferat ipsa ⁊ oẽs reliq̃ aq̃ grosse ⁊ g̃ues ppterea q̄ in eius ventre tenent̃ nꝫ cito descendit. Ex cuius q̃deꝫ tyriacis exñt res vnctuose ⁊ dulces. ¶ Aqua autẽ salis ãmoniaci ventrẽ resoluit si in ea sederint aut ex ea biberint aut ex ea fcũꝫ fuerit clistere. Aq̃ p̃terea aluiose mẽstruoꝝ supfluitatẽ currere nõ pmittunt nẽꝫ spuere sanguinẽ ⁊ phibent illud qđ de hemorroidibus egredit̃ sꝫ corpora q̃ febribus sunt apta fortiter ad eas pducũt. ¶ Et ferree q̃dẽ splenẽ resoluũt ⁊ non coire valentes adiuuant. Eree vero corruptõĩ cõpl'onis vtiles exñt. ¶ Qñꝫ aq̃ diuerse ⁊ bone ⁊ male cõmiscebunt̃ fortior supabit. Et nos q̃dẽ declarabĩus regimẽ aquaꝝ corruptaꝝ in capitulo de regimine iter agentium. ¶ Et qđ de iudicĳs aq̃ ⁊ suis pprietatibus ⁊ mõĩs suaꝝ pprietatũ remansit ĩ capitulo aque quod est in medicis simplicibus nominabimus si deus voluerit.

¶ Capl'ꝫ. xvĳ. de eis q̃ pueñũt ex retẽtõe ⁊ euãtõe.

Retentio eius qđ naturalr̃ euãri dꝫ aut est ex debilitate vĩtutũ expl'siuaꝝ aut ex fortitudine vĩtutis retentiue ⁊ retinet̃ ab ea aut ppt̃ debilitatẽ vĩtutũ digestiuaꝝ vñ elõgat̃ mora rei in r̃ceptaculo iõ q̄ retinent eã ibi vĩtutes naturales donec digõ cõpleat̃ aut ppt̃ viaꝝ coangustationẽ aut pp oppilatões q̃ sunt ĩ eis aut ppt̃ grossitudinẽ materiei aut ppt̃ ipsius viscositatẽ aut ppt̃ eius multitudinẽ quã expulsiua neq̃t supare aut ppt̃ defectum sentiendi illud qđ necesse est expelli queadmõꝫ accit̃ in colica ictericia quoniã est qũ uirtus voluntaria adiuuat in expellendo aut qr virtutes naturales ad aliã ptẽ tendunt sicut in crisibus accit̃ retentio vrine aut stercoris ppterea q̄ euãtio cretica est in pte altera. ¶ Qñqꝫ retentio eius qđ euãri dꝫ acciderit puenient egritudines. Que autẽ sunt ex egritudibus cõpositis sunt oppilatio ⁊ laxitas ⁊ spasmus hũidus ⁊ que eis siliã exñt.

¶ Sꝫ ex mõ egritudinũ cõpl'onis sunt putredo ⁊ caloris innati cõstrictio ⁊ ipsius in igneitatẽ cõuersio ⁊ caloris innati extictio ex plixitate cõstrictiõis et eius fortitudĩe q̃propt̃ eã frigus sequit̃ ex supãtia

etiam hũitatis sup corpus ¶ Cõẽs vͦ egritudines sunt receptaculoꝝ fissura ⁊ eoꝝ disruptio. ¶ Fastidiũ quoqꝫ est vna ex cãis deterioribus haꝝ egritudinũ ⁊ ꝓprie qñ euenerit postq̃ cõsueuit euẽiꝛ vacuitas sicut accĩt in multa saturitate in annis fertilitatis post supflua famẽ ⁊ in annis sterilitatis. Ex egritudibus vͦ cõpositis sunt apata ⁊ bothor.

¶ Eũatio autẽ eius qđ dꝫ retineri est aut ꝓpt̃ fortitudinẽ vͤtutis expulsiue aut ꝓpt̃ debilitatẽ retẽtiue aut ꝓpterea q materia nocet q̃uitate ꝓpt̃ sui multitudinẽ aut descensionẽ ꝓpt̃ ventositatẽ aut ꝓpt̃ mordicationeꝫ sui acrimonia ⁊ acuitate aut ꝓpter materiei subtilitatẽ q̃ fiet sicut qđ eliquat̃ p se vñ ad expelleñ fiet facilis. Est etiã qñ ipsam viaꝝ iuuat amplitudo queãdmõꝫ accĩt in eliqñ spma aut ꝓpterea q in longitudine scindit̃ aut incidunt̃ aut in latitudine aut qr eaꝝ aperiunt̃ orificia sicut accĩt in exitu sanguis ex naribus ¶ Et est qñ accĩt hec largitas ꝓpt̃ cãꝫ q̃ exterius accĩt aut ĩterius. Qñꝫ eũatio eius qđ retineri dꝫ acciderit ꝓueniet ꝓpt̃ ipãꝫ cõplõis fr̃itas ꝓpt̃ eũatõeꝫ materiei q̃ erat apta ad accendeñ ex qua calor nutrit̃ innatus. ¶ Et fortasse ꝓueniet iñ calor cõplõnis qñ illud qđ eũabr̃ cõplõnis fuerit fr̃e sicut phlã aut fuerit circa equalitateꝫ cõplõnis sicut sanguis qr calꝫ calore supabit supfluo sicut cholã ⁊ calefaciet. ¶ Et ex ipsa q̇dẽ semper accidet siccitas eẽntialr̃. Et est qñ ex ipsa ꝓueĩt humiditas fm cõsideratiõnẽ quã noiauius in accidentalitate calitatis. ¶ Et est qñ hũor siccans eũabitur nõ supflue ⁊ ꝓpt̃ caloris innati defectũ qñ nutriẽs pscẽ digerere nõ valet vñ phlã acrescit: hec tamẽ hũitas cõplõni nõ cõfert innate neꝫ est innata sicut calor ille nõ est innatus. Qđ si supflue eũat̃ sequit̃ ipsam fr̃itas ⁊ siccitas in subã mẽbroꝝ ⁊ in eoꝝ natura lꝫ alicui ipsoꝝ calor accidat extraneus ⁊ hũitas ñ bona. ¶ Egritudines q̇dẽ instr̃ales q̃ eũationẽ sequnt̃ supfluã sunt oppilatio ꝓpter supfluã etiam uenaꝝ siccitatẽ ⁊ ꝓpt̃ eaꝝ coarctationẽ. Et seq̃t̃ eã spasmus ⁊ cuzeꝫ. ¶ Retentio vͦ ⁊ eũatio q̃ sũt equales. s. ille q̃ in hora ꝓueniũt qua est necesse cõferentes sunt ⁊ vitã cõseruantes sanã. Et iã q̇dem locuti fuimus de rebus q̃ sua generalitate sunt necessarie lꝫ sit qñ plm̃ suaꝝ speꝝ nõ est necessariũ.

¶ Nunc ergo ad alias cãs procedamus.

¶ Capituluꝫ. xviij. est fmo vl̃is de cãis q̃ casualiter corpori accñt ⁊ ñ s̃t necessarie nꝫ ipediẽtes.

Loquamur nunc de cãis nõ necessarijs ⁊ ñ ipedientibus. ¶ Et sunt q̃ sua generalitate ñ sunt naturales nꝫ nature cõtrarie. ¶ Et iste q̇dẽ sunt cãe corpori obuiantes p̃ter aerẽ q̃ est necessarius: sicut balneatio fricandi spẽs ⁊ alie. Incipiẽus autẽ ⁊ dicẽus q cãe q̃ in corpore hoĩs sunt agentes exterius ꝓpt̃ obuiationẽ duobus operant̃ mõis. ¶ Opant̃ eñi in ipso aut penetratõe illiꝰ qđ ex eis subtiliat̃ in poris per vͤtutẽ penetratiuã q̃ est in ipsis. Aut qr mẽbra sibi attrahũt eas per poros suos. Aut iđ q vnũ istoꝝ ab alĩo iuuat̃. ¶ Alter vͦ modus est ut nulla operent̃ cõmistione sꝫ q̃ualitate pura cõuertente corpus. Et istud quideꝫ est aut iđ q hec qualitas aut est in effectu sicut epithima infr̃atũ in effectu qđ infr̃at: aut emplꝫ calefcũꝫ in effectu qđ calefacit: aut est ꝓpterea q qualitas hec est in potentia sꝫ calor innatus qui est in nobis cõmouet vͤtutẽ agentẽ in ea ⁊ adducit ipsam ad effectũ aut ꝓpt̃ ꝓprietatẽ. ¶ Sũt autẽ ex rebus que obuiando mutant ⁊ qñ ingrediunt̃ corpus ñ mutat̃ sicut cepe qñ exterius ad mõꝫ empl̃i corpori superponuntur vulnerant sꝫ interius recepte nõ vulnerant. Et sunt ex rebus alie q̃ ad hoc contrarie huic exñt sicut cerusa q̃ qñ bibr̃ vehemẽter mutat sꝫ qñ ex ea fit epithima nihil ex hoc operat̃. ¶ Et s̃t ex eis q̃ nullo hoꝝ duoꝝ mõꝝ operant̃. Et huius quidẽ cã in diõe pria sex reꝝ exit vna est q qñ tale aliq̇d quale cepe ingredit̃ corpus vͤtus digestiua incipit cõstringere ipsuꝫ ⁊ cito mutat eius cõplõneꝫ ⁊ debilitat eã ⁊ nõ dimittit eã in columẽ tanto tempore vt in tali quale illud possit efficere suã operationẽ ⁊ interius vulnerare. ¶ Et alia est q fm plĩmũ cõcedit̃ mista cũ re alia. Et tertia est q cõmiscetur in receptaculis nutriẽtis alijs hũitatibus q̃ ipãꝫ submergunt ⁊ eius frangũt fortitudinẽ ¶ Et quarta est q qñ est exterius in vno ponit̃ situ sꝫ interius nõ quiescit se mouendo. ¶ Et q̇nta est q exterius multũ stricte tenet̃ sꝫ interius tangit nõ adherendo. ¶ Et sexta est quoniã qñ est interius p̄parationẽ eius ipsa virtus naturalis regit ⁊ cito eius expellit superfluitatẽ ⁊ bonũ in sanguinẽ cõuertit.

¶ Eius vͦ qđ ex ceruse dispõe diuersificat̃ cã est qr cerusa est grosse nature ⁊ grossaꝝ partiũ quaꝓpt̃ qñ est de foris ñ penetrat in poris ⁊ si penetrat ñ peruenit ôd poros spš nꝫ ad mẽbra principalia: sꝫ qñ cõedit̃ est res huic cõtraria. Et etiã nata venenosa q̃ est in ea nõ efficit ipressionẽ nisi ipressiõe superflua a calore innato q̇ est in nobis in ea: ⁊ hoc q̇dẽ nõ acq̇rit̃ ipsa obuiatõe extrĩseca ¶ Et nos fortasse reiterabiꝰ tibi in libro de simplicibus medicĩs verba mõi istius.

¶ Capitulũ. xix. de eis q̃ ꝓueniunt ex balneatõne ⁊ fricatione ad solem.

Quidã ornate loq̇ntiũ dixit. ¶ Ex balneis melius est cuius fabrica est ãtiqua ⁊ cuiꝰ aer ampliat̃ ⁊ cuius aqua est dulcis. Et aliꝰ addidit ut balneator ignẽ suũ mẽsuret fꝫ cõplõnẽ eius q̇ ipꝫ vult ingredi. ¶ Debes autẽ scire q operatio naturalis balnei est calefacere suo aere et hũectare sui aqua. Et pria cã est infr̃ans ⁊ humectãs. ¶ Et secũda calefaciens ⁊ hũectans. Et tertia calefaciens ⁊ desiccans. ¶ Et nꝫ attendenda sũt vͤba illius q̇ dicit q aqua nõ hũectat mẽbra interiora qñ bibr̃ aut qñ ei obuiat̃. ¶ Sꝫ plerũꝫ ex balneo post illud qđ noiauiꝰ de suis ipressiõibus ⁊ mutatõibus alie accñt mutatões. Quaꝝ q̃dã sunt per accidens ⁊ q̃dã sunt per eẽntiã. ¶ Est nanqꝫ qñ accidit balneo vt suo infr̃et aere ꝓpterea q multuꝫ caloris resoluit innati ⁊ vt mẽbroꝝ etiã subãs exiccet ꝓpterea q vehementer hũores resoluit naturales lꝫ extraneos augeat hũores. Qñqꝫ eius aqua multe est calitatis cutis ex ea horripilat̃ ⁊ inspissantur eius pori. ¶ Quare eius hũitate nil vadit ad corpus nꝫ bñ resoluit. Est tñ qñ eius aqua calefacit ⁊ est qñ infr̃at. ¶ Sꝫ eius q̇dẽ calefacere est iđ q multũ est calã ⁊ qñ ipsius calor puus ẽ minor q̃ tepide infr̃at ⁊ hũectat ⁊ ꝓpt̃ cõstrictionẽ quꝫ fuerit fr̃a qr calorẽ cõstringit q̇ ex eius aere est habituſ ⁊ cõiungit ipꝫ visceribus qñ obuiauerit corpori ipsa exñte fr̃a. Eius vͦ infr̃are erit qñ ĩ ea aliq̇ se mltũ

balneauerint: duobus nanq; infrat mõis vnus est quoniã aque natura in vltio rei frã exit lʒ calore accidentali calefaciat q̃ ñ pmanet ſʒ tollit ꝛ ĩmanet opatio naturalis ppt illud qδ ex aqua penetrauit in corpus ꝛ est infratio ꝛ etiã qr aqua siue sit calida siue frã est hũida. Jõ qũ multũ hũectauerit calorẽ cõstringit innatũ ppt multã sui huĩtatẽ ꝛ extiguet ipʒ ꝛ infrabit. ¶ Est etiã qũ balneũ resolõne calefacit qũ inuenit nutrimentũ qδ nõ fuit digestũ aut inuenit hũorẽ frũʒ q̃ nõ fuit maturatus. Jllud enĩʒ digerit ꝛ hunc maturat. ¶ Est p̃terea qũ ingrediũtur balneũ ipso sicco ꝛ exiccat ꝛ cõfert hydropisim hñtibus ꝛ laxitatẽ. Et est qũ ingrediunt ipʒ eo hũido ꝛ hũectat. ¶ Est etiã qũ ĩ ipso diu morant ꝛ exiccat ppter resolõnẽ ꝛ sudorẽ. Et est qũ in ipo paꝝ morant ꝛ hũectat qũ corpus ab eo exiccat anq̃ egrdiat sudor. ¶ Et est qũ balneũ ingrediunt ieiuni et vacui ꝛ vehementer exiccat ꝛ macrescer̃ facit ꝛ debilitat. Et est qũ ipʒ ingrediunt illico post saturitatẽ ꝛ impiguat pptereã q̃ materiã ad exteriora trahit corporis. ¶ Uerũtñ oppilatões efficit ppt quod sui cã a stõ ꝛ ab epate nutrimentũ ad mẽbra trahit nõ coctũ. Et est qũ in fine prie digõis ꝛ anq̃ adsit vacuitas ingrediunt ꝛ cõfert ꝛ impinguat mediocriter. ¶ Qui autẽ balneũ ingrediunt pptereã vt hũectent sicut ethicã patientes faciunt debent in aq̃ mergi nisi debilitent ꝛ postea ex oleo inungi iõ ut in hũectatõe fiat augmentũ ꝛ vt teneat aq̃itas que in poris penetrauit ꝛ cõstringat inter cutẽ ꝛ ñ lõga ibi moret mora ꝛ locũ eligant tẽpatũ ꝛ ĩ balnei terrã multã pĳciant aquã iõ vt vapor elarget et aer hũectet. Et a balneo deferant sine sollicitudine et labore q̃ eis accidat sup lectũ ꝛ inungant vel odorent illico qũ egrediunt ex bñ redolentibus frigidis ꝛ dimittant in domo in qua hoĩes denudantur hora vna donec eis attractio aeris tẽpata ad eos r̃deat ꝛ ad potañ tribuat eis paꝝ ex hũectantibus sicut aqua ordei ꝛ lac asine. ¶ Qδ si q̃s eoꝝ multaʒ in balneo facit morã tiet ne superueniat ei sincopis ppterea q̃ calefit cor ꝛ cõmouet sincopis. ¶ In balneo p̃terea cũ multis eius iuuamentis adsunt nocumẽta. Facit enĩ superfluitates ad mẽbra in q̃bus est debilitas leuiter descendere ꝛ laxat corpus et ĩpedit neruos ꝛ resoluit calorẽ innatũ ꝛ cõedendi desideriũ deĳcit ꝛ coeũdi debilitat ṽtutẽ. ¶ Balneũ quoq; d̃rias hʒ a pte aquaꝝ q̃ in ipso fluũt. Si enĩ fuerint nitrose aut marie aut sulfuree aut ciericie aut salse natã aut ingenio .s. q̃ in eis aliq̃d hoꝝ appõatur aut ĩ eis coquat sicut staphisagria aut sicut bacce lauri aut sicut sulfur aut his silia resoluẽt ꝛ subtiliabunt ꝛ auferent laxitatẽ ꝛ phibebunt hũoruʒ descensionẽ ad apata ꝛ venã hñtibus cuilẽ conferent. ¶ Eree v̓o aq̃ ꝛ ferree ꝛ salse etiã iuuant in egritudibus q̃ sunt ex frĩtate ꝛ hũiditate ꝛ in doloribus articuloꝝ ꝛ podagre. Et cõferunt laxitati et asmati ꝛ egritudibus renũ ꝛ fracture restaurationẽ fortẽ efficiunt ꝛ cõferunt carbunculis ꝛ vlceribus. ¶ Et enee q̃dẽ ori cõferũt ꝛ vule ꝛ oc̃lo laxo ꝛ huitatibus auris. Ferree v̓o stõum iuuant et splenẽ. ¶ Et nitrose q̃dẽ ꝛ salse capitibus ꝛ pectori auxiliũ p̃bent q̃ materias recipe solent ꝛ cõferũt stõ hũido ꝛ hñtibus hydropisim ꝛ inflationẽ. Aq̃s aluiosis ꝛ atrimentalibus balneari cõfert sputo sanguineo ꝛ egressioni sanguis ab ano ꝛ menstruis et nausee ꝛ võitui sine cã ꝛ cacesie ꝛ multo sudori.

¶ Sulfuree v̓o aq̃ neruos mundificant ꝛ dolores distensionis ꝛ spasmi sedant ꝛ corporis supficieʒ a bothor ꝛ vlceribus malis antiq̃s ꝛ signis uiolaceis mundificant ꝛ a panno ꝛ morphea ꝛ albaras ꝛ resoluũt superfluitates ad iuncturas ꝛ splenẽ ꝛ epar descendentes ꝛ vulue duriciei cõferũt ſʒ stõuʒ laxãt et desideriũ deĳciũt. ¶ Marine autẽ aq̃ caput eius q̃ in eis balneat replent. Jõq; q̃ in eis balneat caput in ipsis ponere ñ oʒ et in eis tpe post tẽpus eoꝝ calesiũt cõplexiões et pprie mr̃ix et vesica et colõ. ¶ Et iõ oẽs sunt male et g̃ues. ¶ Qui autẽ ĩ thermis voluerit balneari oportebit vt balneet in eis q̃ete et suauiter et ordinatĩ et nõ subito. Et nos fortasse reiterabius in capitulo de cõs̃uatõe sanitatis sermonẽ de eẽ balnei et cõtinuañ erit qδ ibi diceus el qδ hic añ diximus. Et sil̃r loq̃mur qũ de potu aq̃ frigide tractabimus.

¶ Cap̃lʒ. xx. de his q̃ pueniunt ex vsu solis.

In arena sepiliri et voluptari ĩ ipsa et in oculo balneari et sup faciẽ aq̃ rorari et ĩ sole calido fricari et p̃cipue se mouendo et q̃to plus mouendo se motu forti sicut cito eundo et saliendo est ex eo q̃ superfluitates vehemẽter resoluit et diminuit et sudorẽ efficit et inflationem egredi facit et soluit apata laxa et hydropisiʒ et cõfert in asmate et in aeris attractiõe ĩ qua est necesse alas tendere et resoluit dolorẽ antiqũ frĩm capitis et cerebꝝ cuius est cõplexio frã fortius efficit. ¶ Qũ autẽ qδ est sub eo nõ fiet lentũ ſʒ remanebit eius locus siccus cõfert doloribus scie ꝛ renũ ꝛ doloribus lepre ꝛ suffocatõibus mr̃icis ꝛ mundificat mr̃icẽ. Qδ si aliq̃s in sole steterit inspissabit corpus ꝛ indurabit ꝛ exiccabit ipʒ queãdmõʒ cauteriũ supra poroꝝ orificia ꝛ phibebit resolõnẽ. ¶ In sole autẽ in vno loco morari est deterius in adurendo cutẽ q̃ in ipso ambulare ꝛ est plus phibens resolõnẽ. ¶ Et arene q̃dẽ q̃ in desiccando hũores sũt fortiores in pte cutis sunt arene marine. Et est qũ super eas calẽas exñtes sedent ꝛ est qũ in eis sepeliũtur. Et est qũ sup corpus paulatĩ aspgunt ꝛ r̃soluũt dolores ꝛ egritudines p̃dcãs in capitulo de sole. ¶ Ad vltimũ v̓o vehementer exiccant corpus. ¶ Semicupiũ v̓o ingredi plenũ ex tali quale est oleũ est qũ cõfert laxitudinẽ hñtibus ꝛ febres patientibus longas frãs ꝛ eis q̃ cũ febribus dolores hñt neruoꝝ ꝛ articuloꝝ ꝛ hñtibus spasmũ ꝛ cuʒeʒ ꝛ vrine retentionẽ. Et oʒ vt oleũ extra balneũ sit calefactũ. ¶ Qδ si in ipso vulpes cocta fuerit aut dalion ꝛ sc̃uʒ fuerit queãdmõʒ noiauius erit medicamen melius qδ esse poterit dolorẽ hñtibus iuncturaꝝ ꝛ podagrã. Faciẽ v̓o madefacere ꝛ sup ipsaʒ aquã rorar̃ v̓tutẽ viuificat q̃ est laxata a nocumento ꝛ inflãmatõe febriũ ꝛ qũ adest sincopis. Et pprie ex aq̃ rosacea ꝛ aceto. Et ẽ etiã qũ desiderio medicat ꝛ sipʒ erigit ꝛ obest rheumatismos patientibus ꝛ dolorẽ frĩm capitis hñtibus.

¶ Sũma fa ad nũerañ vnaq̃q; caʒ cuiusʒ accñtiũ corporaliũ que. xxix. continet capitula.

¶ Cap̃lʒ primũ est de cãis calefacientibus.

Calefacientiũ multe sunt cãe ex q̃bus sunt nutrimentũ in q̃titate tẽperatuʒ ꝛ motus

tēpati in qbus ingrediunt̄ exercitia tēpata ⁊ tēpata fricatio ⁊ tēpata cōplo ⁊ ventosaꝝ absqꝫ scarificatōe positio. ¶ Que eni cū scarificatōe est infrigidat ꝑpt̄ euatione. Mot⁹ etiā q̄ parūp ptiet fortitudi ⁊ mltitudi ⁊ nō ē supfluus ⁊ nutrienū calꝫ ⁊ medicia cal'a ⁊ balneū tēpatū sicut sciuisti qđ suo aer̄ ⁊ aqua calefacit ⁊ artificiū calefaciens ⁊ nō supflue calefacientiū obuiatio sicut aeꝝ ⁊ emploꝝ ⁊ vigilie equales ⁊ somnus tēpatus fm cōditionē pdcaꝫ. Et ira fm oēm dispōeꝫ ⁊ tristitia qū nō tanta fuerit vt infr̄et ⁊ gaudiū tēpatū. ¶ Et ē etiā putredo cuius ꝓprietatis est vt cal'itatē extraneā euenire faciat ⁊ nō amplius ⁊ eius q̇dē opatio est aliud a calefactōe absoluta ⁊ ab adustione. Calefacere naꝫ minus est ꝓculdubio q̄ꝫ adurere: multotiens eni accit̄ ⁊ ñ efficit putrefactionē. Et est qū añ putrefactionē accit̄. ¶ Putrefactio eni sepe accit qū in corpor̄ remanet postq̄ꝫ ab ea cā extranea calefaciēs sepat̄ ⁊ cal'itas extranea in mā hūida accendit̄ ⁊ eius hūitatē mutat ab eo qđ cōplexoni subē in qua est erat conueniens ita q̄ꝫ eā ad aliā cōplexionū spāliū naturalium nō conuertit. ¶ Est nanqꝫ qū caliditas ⁊ humiditas mutant̄ ab hoc qđ vni cōplexioni cōueniunt ⁊ fiunt aliȷ̄ cōplexionū naturaliū cōgrue qđ q̇dē ñ est putrefacere sꝫ digerere. Adurer̄ v̇o ē ut substātia hūida a sicca sepet̄ subā ita q̄ꝫ illa subliet̄ ⁊ ista descendat. ¶ Calefacere autē simpliciter ē vt oēs hūores fm suas spiales remanent naturas sed plus fiant calidi. ¶ Et de calefacientibus q̇dē est spissitudo supficiei corporis: calefacit eni ꝑpterea q̄ꝫ vaporē retinet ⁊ raritas intus in corpore qr calefacit ꝑpterea q̄ꝫ vaporē dilatat. ¶ Gal'. autē has oēs cās in q̇nqꝫ generibus cōprehendere cōsueuit. s. motu nō supfluo ⁊ obuiatōe eius qđ nō supflue calefacit ⁊ mā cal'a q̄ corpori aduēit ⁊ spissitudine ⁊ putr̄factione.

¶ Capitulum secundum de infrigidantibus.

INfrigidantiū etiā multe sunt spēs. s. motus supfluus q̇ calorē innatū supflue r̄solnit. Et q̇es supflua quoniā coadūat ⁊ claudit calorē ⁊ nutrimentū multū ⁊ supfluū cōestū aut ebibitū. Et eius supflua paucitas ⁊ nutrimentū frigidū ⁊ medicina frā. ¶ Et obuiare ei qđ supflue calefacit ex aeribus ⁊ emplis ⁊ aq̇s thermaꝝ: hec eiꝫ laxāt corpus ⁊ resoluit̄ ab eo calor innatus. Et obuiare ei qđ tēpate calefacit lōgo tpe sicut multa in balneo mora quoniā calorē suffocat innatū. ¶ Et obuiare ei qđ fm potentiā infrigidat ⁊ in p̄senti hora calꝫ existat. Et retentōis supfluitas quoniā calorem suffocat innatū. ¶ Et in euatōe supfluitas quoniaꝫ innati caloris materiā destruit ꝑpterea q̄ꝫ sp̄s eam ⁊ oppilatōes q̄ sunt ex supfluitatibus sequnt̄. Et ď illis est vehementer stringer̄ mēbra ⁊ vt stricta ꝑmaneant quoniā infrigidat ⁊ ꝑpterea q̄ꝫ caloris uiam claudit. ¶ Et tristitia supflua ⁊ timor nimius et gaudiū nimiū ⁊ delitie superflue. Et artificiū infrigidans ⁊ cruditas q̄ putrefactōi est opposita. ¶ Galienus v̇o medicoꝝ princeps eas i sex solꝫ cōprehēdere cās. s. motu supfluo ⁊ q̇ete sr̄flua ⁊ obuiatōe eius qđ infrigidat aut qđ vehemēter calefacit donec resoluat ⁊ materia infrigidās ⁊ vehemētia spissitudis ⁊ nimia nutrimenti paucitas.

¶ Capitulum tertium de humectantibus.

HUmectantiū multe sunt cāe. Ex eis nanqꝫ est sicut q̇es ⁊ somnus ⁊ illud etiā retinere qđ euari solebat ⁊ hūorē siccantē euare ⁊ nutrimentū multū ⁊ hūectans nutrimentuꝫ et medicina hūectans ⁊ hūectātibus obuiare ⁊ p̄cipue balneo ⁊ post cōmestionē ꝑprie. Et obuiare ei qđ īfrigidat qm̄ hūorē retinet. Et obuiare ei qđ calefactōe tenui calefacit quoniā hūorē currere facit ⁊ gaudiū temperatum.

¶ Capitulum quartum de desiccantibus.

DEsiccantia quoqꝫ sunt multa uelut motus ⁊ vigilie ⁊ vehementer euare. Et ex eis est coitus. Et nutriētiū paucitas ⁊ vt sint sicca. Et medicine desiccantes ⁊ motuū aialiū frequentia ⁊ desiccantibus obuiare. Et ex illis est ī aq̇s balneari stipticis. Et ex eis est frigus qđ cōgelat quoniā ꝓhibet mēbꝝ sibi nutrimentū attraher̄ ⁊ ꝑpterea q̄ꝫ ipꝫ cōstringit qr̄ oppilatōes in eo accidunt q̄ nutrimentū penetrare nō permittūt ⁊ ex eis est obuiare ei qđ est caloris vehementis q̇ supflue resoluit donec ex eis est mltū balneari.

¶ Capitulū q̇ntū de cāis figurā corrūpentibus.

EX cāis figurā corrūpentibus sunt cāe q̄ in ṗncipio creature acciderūt ꝑpt̄ quas virtuti informatiue aut digestiue q̄ sunt ī spmate sue operatōis cōplementū defecit. ¶ Et ex eis sunt cāe q̄ accidunt qū a mr̄ice sepat̄. ¶ Et ex eis sūt cāe q̄ accn̄t qū infans ligat̄ ⁊ qū tenet̄. ¶ Et alie cause ṗmitiue q̄ extrinsecus adueniunt sicut casus aut ꝑcussio. Et ex eis sunt cāe q̄ accn̄t ꝑpterea q̄ꝫ se uult mouere añq̄ꝫ mēbra durescant ⁊ añq̄ꝫ ambular̄ possit. ¶ Et ex eis sunt cāe egritudinales sicut lepra et pthisis ⁊ spasmus ⁊ extensio ⁊ palysis. Et est qum ꝓuenit ꝑpt̄ pinguedinē nimiā. Et ē qū accit ꝑpt̄ supfluā matiē ⁊ est qñ ꝑpt̄ apata ⁊ est qñ ꝑpt̄ infirmitates situs ⁊ est qū accit ꝑpt̄ consolidatōis vlcerum malitiam.

¶ Capitulū sextū de cāis oppilatōis et coāgustationis cannalium.

OPpilatio accit̄ aut ꝑpt̄ caꝫ extraneā q̄ in cānali cadit et hoc aut erit extraneuꝫ in suo genere sicut lapis aut extraneū in q̄ꝫtitate sui sicut fex multa aut extraneū in sua qualitate et hoc erit aut ꝑpt̄ suā grossitiē aut qr est cōgelatū sicut sanguisuga illa q̄ cōgelata est: he q̇deꝫ sunt partes eius qđ oppilat ꝑpterea q̄ꝫ in cānali cadit ex q̇b⁹ sunt q̄ ī suo loco in cānali fixa manent et ē ex eis qđ ī suo loco est mobile. ¶ Et ē qū accit̄ oppilatio ꝑpterea q̄ꝫ clausum fuit foramen ꝑpt̄ vlceris consolidationē qđ in ipso fcūꝫ fuit aut ꝑpt̄ nascentiā additę rei sicut carnis verrucose claudentis. ¶ Aut q̇a cānalis ꝑpt̄ apatis cōprimentis vicinitatē cooperitur: aut ꝑpt̄ constrictioneꝫ q̄ fit ꝑpt̄ forte frigus. aut ꝑpt̄ vehementē siccitatē q̄ ꝑpt̄ stipticantia accidit: aut ꝑpt̄ v̇tutis retentiue fortitudinē aut ꝑpter fortē ligaturā. In hyeme quoqꝫ multe fiunt oppilatōes ꝑpterea q̄ꝫ supfluitates multū retinent̄ ⁊ ꝑpterea q̄ꝫ frigus stringit.

¶ Capitulū septimū de cāis amplitudis cānaliū.

CAnnalis āpliat̄ aut ꝑpt̄ retentiue debilitatē aut ꝑpt̄ fortē expl'siue motū. Et ex h° q̇dē mō est anhelitū retinere aut ꝑpt̄ medicinas apperientes aut ꝑpt̄ medicīas laxātes cal'as

⁊ hūidas. Et canales q̄dē ex contrarijs haꝝ caꝝ coaḡ gustant ⁊ ꝓpt̄ oppilatōes.

Capitulū octauum de causis asperitatis.

Asperitas accit̄ aut ꝓpt̄ caꝫ medicine q̄ ue hementer abstergit sua incisione sicut acetū ⁊ acetose supfluitates aut sua resol̄oe sicut spuma maris ⁊ supfluitates acute aut ꝓpt̄ caꝫ stiptica q̄ exaspat̄ ꝓpt̄ suā siccitatē sicut res pontice aut frē q̄ exasperant ꝓpterea ꝙ cōstringūt aut ꝓpt̄ res terrestres q̄ super mēbꝛ iacent sicut puluis.

Capitulū nonū de cāis lenitatis.

Lenitatis cā aut est glutinans ꝓpt̄ sui viscositatē aut subtil̄r resoluens q̄ materiaꝫ subtiliat ⁊ ipsam currere facit ⁊ spissitudinē a mēbri supficie remouet.

Capitulū decimū de cāis dislocatōis ⁊ separationis a situ.

Membri remotio est aut ꝓpt̄ cām extendētē sicut qū aliquot trahit̄ mēbꝛ ⁊ extenditur vōcc dislocat̄ aut ex motu forti s̄r inixionē q̄ mēbꝛ a loco suo remouet sicut quꝫ alicu⁹ pes flectit̄ aut cā laxans ⁊ hūectans queādmōꝫ accit̄ in ramice aut ꝓpt̄ cām ligamenti subāꝫ corrūpentē ipꝫ corrodendo aut putrefaciendo aut laxuꝫ reddēdo queādmōꝫ in lepra accit̄ ⁊ sciatica.

Capitulū. xi. de cāis malitie vicinitatis q̄ separatōnem prohibet.

Causa eius est aut grossities aut viscositas aut spasmus aut laxitas aut hūoris siccitas ī iunctura qr ibi fit lapis aut cū qua natus fuit.

Caᵐ. xij. de cāis malitie vicinitatis que dilatatōeꝫ prohibet.

Ipsius cā est aut grossities aut vestigiuꝫ incarnationis ulceris aut spasmus aut cum qua nascitur.

Capitulum. xiij. de cāis motuū n̄ natāliū.

Horꝝ cā est aut siccitas debilitans sicut tremor siccus aut siccitas spasmificans sicut cā singultus sicci ⁊ cā spasmi sicci aut supficies calefacientes aut supficies infr̄antes aut cāe v̄tutis viā claudentes mēbro suā ꝓhibētes penetrationē cū oppilatōe aut supfluitates q̄ nocent aut ꝓpt̄ suā fr̄itatē sicut rigor aut ꝓpt̄ pūctionē sicut horripilatio aut ꝓpt̄ caloris innati submersionē aut ꝓpter sui paucitatē ⁊ ꝓpt̄ illā accit in musculoꝝ supficiebus fr̄itas ⁊ ꝓuenit ventositas q̄ vult resolui ⁊ exire sicut saltus. Et nūc q̄dē dicēus ꝙ hec nocumentalis materia aut erit vaporalis pauca ⁊ accident ꝓpt̄ eā alices aut erit plus ea ⁊ cōtinget ꝓpter ipsam laxitudo penalis si fuerit q̄eta aut ꝓuenient alie laxitudis spēs quas noiabiīus si fuerit mobil̄. Qd̄ si fortior fuerit accidet iñ horripilatio. Et si fuerit magis fortis ꝓueniet iñ treor. Et materia q̄dē ventosa qū in musculo tenet̄ ꝓuenit ꝓpt̄ ipsam pulsatio.

Capituluꝫ. xiiij. de cāis augmenti ⁊ magnitudinis ⁊ numeri.

Horꝝ cāe sunt materiei multitudo ⁊ v̄tutū attractiuaꝝ i se ipsis fortitudo aut v̄tutuꝫ attractiuaꝝ fortitudo ꝓpt̄ fricatōis adiutoriū ⁊ calefactōis cū empl̄is sicut cū empl̄o de pice ⁊ qd̄ ei assilāt̄. Et hoc q̄dē est magnitudini ꝓpriuꝫ ⁊ non numero.

Capitulū. xv. de causis diminutionis.

Hec q̄dē sunt q̄ aut in ꝓncipio ꝓuenerūt creature sicut materiei diminutio aut v̄tutis lactricis error aut eius d̄bilitas aut nocumenta q̄ qñꝫ extrinsecus adueniunt sicut incisio aut ꝑcussio aut corruptio quā fecit frigus ⁊ qñꝫ intrinsecus sicut herpes estiomenus aut putrefactio.

Capitulum. xvi. de causis sol̄onis cōtinuitatis.

Iste q̄dē sunt aut intrinsecus aut extrinsecus. Que v̄o sunt intrīsecus sunt humor cōedens ⁊ cōburens aut hūectans ⁊ laxās aut siccans ⁊ findens aut sicut repl̄o ventosa pungens aut hūor extendens ꝓpterea ꝙ se cōstringendo mouet̄ aut pētrādo in corpore ꝓpterea ꝙ fortis motus ipꝫ sepat aut hūor pungens. Et he q̄dem oīs aut sunt ꝓpt̄ motus fortitudinē aut ꝓpt̄ materiei multitudinē aut sicut fortitudo mot⁹ expulsiue n̄ s̄m naturalē cursum ⁊ sicut mot⁹ sup repletionē. Et d̄ his q̄ eis similant̄ est uox fortis ⁊ salt⁹ ⁊ sicut āpatū aptio. Cāe autē que extrinsecus sunt sūt sicut corpus extendens vt funis ⁊ pondera aut qd̄ incidit vt ensis aut quod adurit sicut ignis aut quod contundit sicut lapis: quoniam h⁹mōi si vacuū inuenerit cōtundet aut si īpletū receptacl̄a findens aut sicut corpus qd̄ ꝑforat vt sagitta aut qd̄ pungit aut mordet sicut canis rabiosus aut vipera aut homo.

Capitulum. xvij. de causis vlcerum.

Cause vlceꝝ sunt āpa qd̄ apit̄ aut plaga q̄ facit pus aut bothor qui se comedunt.

Capitulum. xviij. de causis apostematum.

Haꝝ caꝝ q̄dā sunt q̄ sunt ex materia ⁊ q̄dā sunt ex dispōe mēbri. Que v̄o sunt ex p̄te materiei sunt repl̄oes ex sex rebus ꝑnoiatis. Et q̄ ex p̄te dispōnū mēbroꝝ sunt sicut virtus mēbri expellentis ⁊ debilitas mēbri recipientis et qd̄ est ꝑpatū ad supfluitates recipiendas aut ꝓpter sue subē naturā quoniā ipꝫ sic c̄ratū sicut cutis aut ꝑp sui laxitatē sicut caro laxa q̄ ē i trib⁹ reflexionibus. s. post aurē in collo ⁊ in ascella ⁊ i inguīe aut ꝓpt̄ viaꝝ q̄ ad ipꝫ ꝓueniūt dilatationē ⁊ eaꝝ q̄ ab ipso vadūt coangustationē aut ꝓpterea qd̄ inferius positū est aut ꝓpt̄ sui ꝑuitatē quoniā illud qd̄ ex cibo ad ipꝫ venit colligere n̄ valet aut ꝓpt̄ debilitatē sui quoniā illud qd̄ ad ipꝫ venit ex cibo digerere n̄ pōt ꝓpt̄ nocumentuꝫ qd̄ est in ipso aut ꝓpt̄ ꝑcussionē q̄ materiaꝫ in ipso retinet aut ꝓpterea ꝙ resol̄o eius deficit ei qd̄ ab eo resolui solebat ꝓpt̄ exercitiū aut ꝓpt̄ calorē supfluū q̄ est in ipso vnde cōtrahit̄. Et ille q̄dē calor aut est naturalis sicut carnis aut n̄ naturalis quē dolor euenire facit: aut mot⁹ valde supfluus aut aliud ex calefacientib⁹. Ex fractura quoqꝫ ꝓuenit āpa ꝓpt̄ vnā ex istis reb⁹ quas ꝑdixiīus sicut cōcussio ⁊ mēbri cōpressio et extensio qū ipꝫ os restaurat̄. In dente quoqꝫ plꝫ fit āpa quoniā nutrimenti recipit augmētū ⁊ īfusiōeꝫ ⁊ putrefactionē ergo recipit apostema.

Capitulū. xix. de causis doloris absolute.

Et quoniā dolor est vna ex dispōibus nō naturalibus q̄ corpori aīalis accīt. In causis ei⁹ s̄monē faciēus v̄leꝫ. Dicēus igr̄ ꝙ dolor est sensibilitas rei cōtrarie. Dēs v̄o doloris

cāe in duobus cōprehendunt̄ generibus. s. genere
mutatōis cōplexiōis cito fcē ⁊ est malitia cōplexo
nis diuerse ⁊ genere solōnis cōtinuitatis. Per mali
tiā cōplōnis diuerse intelligim⁹ vt mēbra sui subāͣ
cōplōnē hēāt mansiuā deiñ adueniat eis cōplō ex-
nea huic cōtraria ita vt sit plus calīa aut plus frīa q̄
erat. Et vt⁹ sēsibilis rei aduentū sentiat cōtrarie et
fiet dolor quoniā dolere ñ est nisi cōtrarie rei con
trarietatē sentire. Malitia autē cōplōnis mansiue
nullo mō efficit dolorē nc̄ sentit̄ veluti si cōplō ma
la q̄ iā est in mēbroꝝ subāͣ mansiua corrūpit cōple
xionē principalē ⁊ fcā est ac si ipsa eēt principalis.
Ista enī dolorē ñ efficit quoniā ipsa nō sentit̄. Opz
enī q̄ sentientes ab illo qđ sentit̄ patiant̄. Res naz
ñ patit̄ ꝑpt̄ dispōnē mansiuā q̄ ipaz ñ mutat imo ñ
patit̄ nisi ꝑpt̄ cōtrariū adueniens qđ eā mutat ad il
lud qđ ñ erat. Jōq3 ethicā hñs nō tm̄ sentit īflāma
tōis q̄tū hñs ephimerā aut tertianā l3 ethice calor
calore tertiane sit maior. Calor enī ethice ē mā
siuus ⁊ in subāͣ mēbroꝝ ꝑncipaliū infix⁹. Et tertia
ne calor ē vehemens a vicinitate ueniēs calidi hūo
ris ad mēbra in q̇bus adhuc naturalis ipsoꝝ cōple
xio ita cōsuata est. Qđ si hūor recesserit mēbrū
in sua remanebit cōplōne nc̄ calor ille ī eo figet̄ ni
si egritudo in ethicā mutata fuerit. Et cōplō q̇dez
mala ñ diuersa ñ fit mansiua in mēbro nisi ordina-
ti. Est etiā qū in dispōe sanitatis inuenit̄ hoc in
tellectui ꝓximū ⁊ hoc est qm̄ ei qui se ī hyeme bal
neat si se cū aq̄ calīa imo tepida lauat accit̄ ei ex ipsa
horripilatio quoniā corporis eius qualitas ab eo ē
longinq̄ ⁊ ei cōtraria: postea v̇o vtit̄ ea ⁊ delectat̄
ex ea ⁊ ita ordinatur ad resolōnē frigoris qđ in i-
pso erat agens. Deiñ autē qū aliq̄ hora in calīa bal
nei interiorī sederit fiet corpus eius aq̄ illa calidi⁹.
Et qū illa eadē aq̄ ꝑma repente eo inscio sup eū ꝓij
ciet̄ horripilationē ab eo patiet̄ ⁊ sentiet ex ea fri-
tatē. Qū igr̄ hoc sciuisti dicēus q̄ l3 vnū ex gene
ribus caꝝ doloris sit malitia cōplōnis diuerse: nō
tñ ois malitia cōplōnis diuerse: imo cal3 eēntialr̄ ⁊
frm̄ eēntialr̄: ⁊ siccū accñtalr̄: ⁊ hūidū nullo mō do
lorē faciunt. Calor enī ⁊ frītas sunt due q̄litates a-
gentes ⁊ siccitas ⁊ huitas sunt due q̄litates patiētes
q̄ꝝ v̇tutes ñ sunt vt ꝑ eas corp⁹ imꝑmat in corpus
s3 vt ꝑ eas corp⁹ a corpore imꝑmat̄. Siccitas v̇o
ꝑ accñs facit dolorē quoniā alteri⁹ generis eā seq̄t̄
cā q̄ ē cōtinuitatis solō. Est enī qū siccitas ꝑpt̄ sue
cōstrictōis fortitudinē fit cā solōnis cōtinuitatis.
Galien⁹ v̇o qū v̇ificat̄ intentio ad hoc cā r̄ducit vt
eēntialis cā doloris ñ sit nisi solutio cōtinuitatis et
nō ampli⁹: ⁊ q̄ calidū dolorē nō facit nisi ꝓpterea
q̄ cōtinuitatē soluit ⁊ nc̄ etiā frm̄ dolorē efficit nisi
ꝓpterea q̄ cōtinuitatis solutio ip3 cōmittat̄ ꝓpter
multā nanq3 spissitudinē ⁊ coadunationē ipm̄ ꝓcul
dubio sequit̄ vt ꝑtes ad locū trahant̄ vbi spissatur
⁊ vt a loco sepent̄ a quo trahunt̄. Et in quodā suo
ꝝ libroꝝ f3 hanc sñiaz in tantū ꝓcessit donec opina
ri fecit q̄ oia sensibilia nocumentū faciūt ꝑpt̄ hui⁹
v3 faciūt nocumentū ꝑpt̄ eius sepationē aut ꝓpter
coadunationē quā sepatio sequit̄. Nigꝝ itaq3 in
uisibilibus dolorē efficit ꝑpt̄ sue coadunatōis forti
tudinē ⁊ albū ꝑpt̄ sue disgressionis vehementiā et
amaꝝ ⁊ salsum ⁊ acetosum in gustatis dolorē effici
ūt ꝓpterea q̄ fortiter dispgūt ⁊ pōticū iō q̄r vehe

m̄ter coadūat qđ ꝓcl dubio sp̄sio seq̄t̄ ⁊ ī odoratis
silr̄. Et ꝓp h° ī fortib⁹ sōis fit dolor iō q̄ dispgūt
ꝑpt̄ motus aeris fortitudinē qū sibi obuiat. Cer
ta autē dicō in hoc mō ē ut cōplexiōis mutatio pōa
tur gen⁹ ex quo dolor eēntialr̄ ꝓuenit l3 cū eo con
tinuitatis sepatio cōtingat: h⁹ tñ ꝺclaratio v̇ificata
in medicina nō continet̄ s3 in ꝑte sapientie naturali
iōq3 ad ipsius summā parūꝑ innuem⁹. Dicem⁹ igi
tur q̄ qū dolor est silīū ꝑtiū in m̄bro dolente ⁊ cō
tinuitatis solutio nullo° silīū erit ꝑtiū s3 dolorē in
dispōibus in q̇b⁹ cōtinuitatis ñ exit sepatio nō con
tingit inueniri ꝑpt̄ cōtinuitatis solutionē imo ꝑpt̄
cōplexionis malitiā. Et etiā frig⁹ facit dolorez
vbi cōstringit ⁊ coadunat ⁊ oio ibi infr̄at. Et solu
tio q̇dē cōtinuitatis nō est vbi infr̄at imo in extre
mitatibus locoꝝ infr̄atoꝝ. Ampli⁹ dolor ꝓcul
dubio est cōtrariū subito imp̄ssorē sentire vñ ipse
est cōtrarius ⁊ dolere faciens. Nonne vides q̄ si
q̇s frig⁹ cōplōnē corrūpens senserit vñ cōplexio-
nē corrūpit ⁊ fuerit sicut ñ accidens ꝑpt̄ ip3 cōtinu
itatis sepatio istud sentire an erit cōtrariū ⁊ an do
lorē faciens. Ex hoc itaq3 scies q̄ mutatio com
plexionis subito cā exit̄ doloris q̄eadmō3 solutio
cōtinuitatis. Et dolor q̇dē caliditatē turbidat ⁊ fit
fortior dolor. Est etiā qū post dolorē remanet
res q̄ sensum doloris h3 nec tñ est dolor cert⁹ s3 ē
ex summa reꝝ q̄ ꝑ se resoluunt̄. Et torpid⁹ q̇dem
in medican° laborat ⁊ nocet ei.

Cam̄. xx̄m̄. de causis cuiuslibet doloris.

Doloꝝ genera q̄ noia hñt hec sunt pruriti
uus aspatiuus pungitiuus cōpressiuus ex
tensiuus cōcussiuus frangitiuus laxatiu⁹
ꝑforatiuus acualis stupefactiuus pulsatiuus ğuati
uus fatigatiuus mordicatiuus. Jsta q̇dē sunt q̇nde
ci genera. Cā autem pruritiui doloris est hūor a-
cris acutus aut salsus. Et doloris aspatiui cā est hu
mor asꝑ. Et cā doloris pungitiui est hūor q̄ pā
niculū extendit in latitudine sicut eius sepans cōtin
uatē. Et est qū in sensu nō est eq̄lis aut ꝓpterea q̄
illius super quod extenditur pāniculus aut illius
ex eo quod inuestitum est ꝑtes in duritie ⁊ lenita-
te ñ sunt silēs sicut furcula ⁊ panniculo q̇ sup costas
est inuestit⁹ qu3 ap̄a in plesi ad supiorē eius trahit
ꝑtē aut ñ sunt ipsius ꝑtes in suo motu silēs sicut di
aphragma illi panniculo aut ꝓpterea q̄ ꝑtes corpo
ris mēbri ñ silant̄ aut ꝑpt̄ naturā aut ꝑpt nocumētū
qđ alicui accit̄ suaꝝ ꝑtiū ⁊ ñ alijs. Extensiui do
loris cā est ventositas aut hūor q̇ neruu3 aut mu-
sculū extendit ac si ip3 ad suas trahat extrēitates.
Et doloris q̇dē cōpressiui cā est materia q̄ mēb° su
um coangustat locū aut ventositas q̄ ip3 coagustat
⁊ sit q̄i desup cōprieret̄ ⁊ contunderet̄. S3 cā cor-
rosiui doloris est materia q̄ inter suū musculum et
suū panniculū resoluit̄ ⁊ panniculū extendit ⁊ con-
tinuitatē soluit q̄ inter panniculū exit̄ ⁊ mēbꝝ.
Et cā doloris frangitiui est materia aut ventosi-
tas q̄ interponit̄ media inter os ⁊ pāniculu3 q̇ tegit
ip3 aut frigus qđ illū panniculū fortiter stringit.
Cā v̇o doloris laxatiui est materia q̄ carnē muscu-
li extendit ⁊ nō ipsius cordā. Et hic q̇dem neq3
vocatus est laxatiuus nisi propterea q̄ musculus
neruo laxior existit ⁊ panniculo. Et perfora-
tiui doloris causa est materia grossa aut uentositas

que retinetur inter tunicas membri duri et grossi
sicut intestini colon q̄ incessanter ip̄z rūpit ⁊ in ip̄z
penetrat stimulan⁹ ac si terebello pforaret̄. Ac/
cualis autē doloris cā est ipsa eadē materia in hui⁹
mōi mēb° sꝫ est retenta in hora q̄ rūpit. Et stu
pefactiui doloris cā est aut fortis frigoris cōplexio
aut poroꝝ penetratōis sp̄s sſibilis q̇ ad mēbꝝ vēit
clausura cū ligatura aut receptaculoꝝ repletio.

Cā v° doloris pulsatiui est ap̄a calꝫ ⁊ ñ frm. frm
ei quocūꝫ mō fuerit siue sit duꝝ siue sit molle dolo
rē ñ efficit nisi in calꝫ cōuertat̄. Neqꝫ etiā dolor
pulsatiuus ex ap̄ate cal'o accit nisi hoc mō. s. qū a/
postēa cōtigerit ⁊ mēbm qđ est ei vicinū fuerit sen
tiens circa qđ exñt arterie q̄ sēp pulsant. Qū enim
mēbꝝ sanū fuerit arterie motus nō sentiet̄ ppt ipi
us pfunditatē: sꝫ qū ifirmat̄ ⁊ ap̄at̄ ei⁹ pulsatio do
lorē efficit. Et doloris q̇dē g̃uatiui cā est ap̄a in
mēb° nō sſibili sicut pulmone rene ⁊ splene. Illđ
eni ap̄a sua g̃uitate trahit̄ inferi⁹ ⁊ mēbꝝ inferius
trahit̄ p sſibilē fasciā ip̄z circūdantē ⁊ suspensoriuꝫ
a quo orit̄ fascia: ⁊ fascia q̇dē ⁊ suspensoriū sentiūt
qñ inferi⁹ trahit̄. Aut ap̄a in mēbro sſibili c⁹ sen/
sū ipsa egritudo iā destruxit sicut cancer in ore stōi
c⁹ ponderositas sentit̄ nec tñ dolorē efficit ppterea
qđ ipse sensum destruxit. Fatigatiui autē dolo
ris cā est aut labor ⁊ vocat̄ labor iste fatigatio la/
boriosa aut hūor extendens ⁊ vocat̄ ꝙ accit ex eo
fatigatio extensiua aut ventositas ⁊ vocat̄ illđ qđ
accit ex ea fatigatio inflatiua aut hūor mordicās et
vocat̄ illđ qđ accit ex eo fatigatio vlcerosa. Et ex
eis q̇dē pueniunt cōpōnes quēadmōꝫ eas in locis su
is declabim⁹ q̇ sunt eis pprij. Et ex summa cō/
pōnū est fricatio q̄ ap̄osta uocat̄ q̄ est cōposita ex ex
tensiua ⁊ vlcerosa. Et mordicatiuus dolor est
ex hūore q̇ q̄litatē habet acutam.

Cam. xxim. de causis sedandi dolorem.

Causa q̇etis doloris est aut qđ cāe ex q̄ p
uenit exit cōtrariū ⁊ ipsam euāat sicut ane
tū ⁊ lini semen qū sup locū dolentē ex eis
fit empl'ꝫ aut cū quo mollificat̄ ⁊ fit somn⁹ ⁊ sſibil'
vt⁹ ad suā redit opationē sicut iebriantia aut cū q°
infrīat̄ ⁊ stupidū efficit sicut oīa narcotica. Sedans
tñ certum ē primum.

Capitulum. xxijm. de eo ꝙ puenit ex dolore.

Dolor vtutē dissoluit ⁊ mēbra a suis ppri
is opatōib⁹ phibet adeo vt mēbra ipūa
lia ab aeris phibeat attractōe aut ei⁹ de/
struat opationē ⁊ facit cū intersectū aut frequenteꝫ
⁊ oio ñ fm naturalē cursum. Et est qū in pmis ca/
lefacit mēbra postea infrīat ppt illud qđ resoluit ⁊
vincit de spiritu ⁊ vita.

Capitulum. xxiijm. de causis delitiarum.

Delitiaꝝ quoꝫ cāe in duob⁹ sunt cōprehen
se generib⁹ vnū ipsoꝝ est gen⁹ qđ cōple
xionē naturaleꝫ subito reducit ad hoc vt
ipsa sentiat̄. Et alteꝝ est illud qđ naturalē cōtinui/
tatē subito reducit. Nulla ei res q̄ ñ subito ve
nit sentit̄ nꝫ delitie ex ea hñtur. Est nanꝫ delitia sē
tire cōueniens. Et oē q̇dē sentire p vtutē est sſi
bilē ⁊ sentire est ppt passionē sui. Quꝫ sentire fue
rit cū cōueniente aut ñ cōueniente erunt dlitie aut
dolor fm illud qđ impmit̄. Et ppterea ꝙ tact⁹
oibus sſibus est spissior ⁊ magis retinens illud qđ
recipit ex imp̄ssione cōueniente aut ñ cōueniēte iō
ei⁹ sentire illud qđ est cōuēiens quꝫ nat̄a ei obuiat
est maior delitiaꝝ ⁊ sentire qđ est incōueniens est
deterioris doloris ꝙ illud qđ alijs vtutibus exi/
stit proprium.

Cam. 24m. ad scieñ qūo motus dolorē efficit.

Mo⁹ dolorē efficit ppt illud qđ cū eo ac/
cidit ex extensiōe aut concussione aut ru
ptura.

Cam. xxvm. ad scieñ qūo mali humores dolores
efficiunt.

Humores mali dolorē efficiunt aut ppter
ipsoꝝ cal'itatē sicut qū mordicationē faci/
unt aut sua multitudine sicut qū extendū
tur aut propterea ꝙ vtraqꝫ coniunguntur.

Capitulum. xxvi. ad sciendum quomodo vento/
sitates dolorem efficiunt.

Ventositas dolorē efficit ppt extensioneꝫ.
Et ventositas q̇deꝫ extendens aut erit in
mēbroꝝ cōcauitatibus et ipsoꝝ ventricu
lis sicut inflatio in stō aut in tunicis mēbroꝝ ⁊ coꝝ
villis sicut in colica ventosa aut in tunicis muscu/
loꝝ ⁊ sub panniculis ⁊ sup ossa aut in circuitu mu/
sculoꝝ inter ipsos ⁊ carnē laxā ⁊ cutē aut occl'tata ī
mēb° sicut musculi pectoris sunt occultati. Et ipsi
us q̇dē resol'o siue subita sit siue multo moret̄ tēpe
fm multitudinē sue materie ⁊ ipsius paucitatē exit
aut grossitiē sue materie ⁊ subtilitate ipsi⁹ aut spis
situdinem aut ipsius raritatem.

Cam. xxvij. de cāis ei⁹ qđ r̄tiet̄ aut euāt̄.

Retentiōis ⁊ euāatōis cās scire erit ei facile
q̇ ea cōtrariauerit q̄ de retentōe diximus
⁊ euāatōe. Illud igr̄ ibi legat.

Cam. xxviij. de causis fastidij ⁊ repletionis.

Hec q̇dē aut sunt extrinsece ⁊ sunt pmitiue
sicut qū aliq̄s regimine vtit̄ vñ multa p
uenit hūectatio ⁊ corp⁹ nō indiget hūecta
tōe cibi ⁊ pot⁹. Et iō qū hec duo cōiuncta fuerit si
mul multiplicabr̄ in corpore materia ⁊ corrumpe
tur opatio nature in ipsa sicut multotiens ingredi
balneū ⁊ p̄cipue post cōmestionē. Et resol'onē phi
bentia sicut q̇es ⁊ dimittere exercitiū ⁊ euāationē.
Et in cōeden° ⁊ biben° īportunitas ⁊ r̄gimis mali
tia. Aut intrinsece ⁊ sunt sicut vtutis digitiue debili
tas q̄ ñ digerit aut debilitas vtutis expulsiue aut r̄
tentiue vtutis fortitudo q̄pp remanebunt hūores
et exterius non exibunt aut cānaliū coangustatio.

Cam. xxix. de causis debilitatis mēbrorū.

Causa debilitatis aut erit veiens sup cor⁹
mēbri aut sup ip̄z q̇ erit vtutis lator q̄ in
mēbro mistrat aut sup ipsam vtutē. Il
la v° c⁹ cā in mēbro ppria exit est aut malitia com
plexiōis mansiua ⁊ pprie est frīa lꝫ etiā sit qū calor
illud efficit iō ꝙ ei⁹ opatio frīatis opatōi in stupo
re sīlis exit ppterea ꝙ corrūpit cōplōnē sp̄s quem/
admōꝫ accit ei q̇ multā ī balneo morā facit imo ei
cui aduenit sincopis ⁊ siccitas ppterea ꝙ vtutes pe
netrare phibet iō ꝙ inspissat. Et huitas ppterā ꝙ
laxat ⁊ oppilat aut aliq̄ ex egritudib⁹ cōpositōis.
Sꝫ q̄ ex illis maiorē pprietatē hꝫ ne in hoīe ap
pareat nꝫ nocumentū nꝫ egritudo nꝫ dolor est ra/
ritas texture illi⁹ mēbri in suis neruis. Oīs naꝫ
opatōes naturales ⁊ voluntarie p villos ⁊ ipsorū

cõplexionẽ cõplent. ¶ Digõni quoꝫ bona ⁊ neces saria est retentio ſm cõgruã diſpõnẽ. Et hec qdẽ p villos exit. ¶ Illud võ in quo est cã ſpũi ꝓpria ẽ aut ꝓpt̃ oppilatõis malitiã aut ꝓpt̃ resolutionẽ eũatõe fcã q̃ est ei ꝓpria aut ſʒ mõꝫ sequẽdi eũationes alteriꝰ. Et illud qđ est vtuti ꝓpriũ est opationum multitudo ⁊ ipsaꝝ reiteratio qm̃ vtutẽ debilitat lʒ ſp̃s resolutio cũ eo associet̃ queadmõꝫ associat̃ cum vnaquaqꝫ cã. ¶ Quũꝫ cãs ſm aliũ cõuẽrauerimus mõꝫ ⁊ remotas cãs cũ eis miscuerimꝰ q̃ cõiunctaꝝ caꝝ exñt cãe inueniẽus ex eis cãs ex malitia cõplexionis ⁊ cãs ex corruptõe aeris ⁊ aq̃ ⁊ cõestõis. Et ex eis sunt q̃ ſpũꝫ eũant quaꝝ nulla fetori est silis ⁊ p̃cipue fetori aq̃ ⁊ venenosaꝝ vtutũ expansio in aere aut in corpore. ¶ Ex summa caꝝ p̃terea debilitatis sunt q̃ ex eũatõe pendent sicut sanguis exitꝰ ⁊ vẽter ⁊ ꝓpe i subtilibꝰ hũoribꝰ ⁊ aq̃ hydropicoꝝ icisiõe pactẽsis extracta quꝫ eiꝰ q̃titas mlta subito extrahit̃ ⁊ pforatio magni apatis quꝫ ab eo mltũ pus subito exierit siue ipꝫ p se apiat ⁊ sudor multus ⁊ exercitiũ plm. Dolores etiã ſpũꝫ resoluunt lʒ etiã cõplexionẽ pmutẽt. ¶ Et ex sũma istorũ qdẽ doloꝝ sunt q̃ maioris exñt ipressiõis ⁊ sicut dolor oris stõi siue sit extensiuus siue mordicatiuus. Et oĩs dolor q̃ est cũ ꝓpinq̃tate pti cordis.

¶ Febres quoqꝫ sunt ex eis q̃ debilitatẽ faciunt ꝓpter resolutionẽ ⁊ eũationẽ sanguis ⁊ ſp̃s ⁊ cõplexionis mutationẽ. Amplitudo quoꝫ poroꝝ ẽ ex eo qđ ad hoc adiuuat vt debilitas resoluens accidat. ¶ Et multa fames hꝰ exit mõi. Est etiã qũ totiꝰ corporis debilitas vniꝰ mẽbri aut ptis mẽbri sequit̃ debilitatẽ queadmõꝫ corporis debilitas ꝓpt̃ malitiaꝫ q̃ ori stõi accit̃ q̃ tanta est vt eiꝰ vtꝰ resoluat̃ ⁊ qũ alicꝰ cor ⁊ cerebꝝ a quolibet nocumentaliũ vehementer patit̃ erit hõ hic velocis extuatõnis ⁊ q̃ ex pauca resoluit̃ cã. ¶ Et est qũ cã debilitatis existit multitudo tollerantie egritudinũ. Et est qũ aliqđ mẽbꝝ in creatõe est debiliꝰ quodã aut alia debiliꝰ exit sicut pulmo ⁊ cerebꝝ iõqꝫ erit recipiens quod fortiꝰ natura a seipso expellit: locꝰ eñi cerebri ꝓpriꝰ si altꝰ ñ cẽt ex tali mõ res ꝓueniret quã tollerare ñ posset nꝫ eiꝰ vtꝰ cũ ipso remaneret.

¶ Doctrina 3ª fen ſcꝰ sunt. xi. caª ⁊ due summe.

¶ Capitulum primũ de accidentibꝰ ⁊ sig̃tõibus.

Accidentia ⁊ sig̃tiones ſm vnaquãꝫ triũ p̃dcaꝝ dispõnũ vnã triũ declarant sig̃tionũ: aut rem p̃ñtẽ de qua dicit Gal. ꝙ soli cõfert infirmo in eo qđ facer̃ dꝫ: aut rẽ p̃teritã de q̃ dixit Gal. ꝙ soliꝰ ꝓdest medico qm̃ declarat ipsuꝫ in sua arte excellẽtẽ ⁊ eiꝰ cõsilio magis credũt: aut rẽ futurã de q̃ dixit Gal. ꝙ vtrisqꝫ cõfert: medico võ qr demr̃at ipꝫ in sua sciã excellentẽ ⁊ ĩfirmo qr demr̃at q̃lr ipse sit regendꝰ. ¶ Sig̃tionũ sanarũ q̃daꝫ sunt q̃ cõplõnis sig̃nt eq̃litatẽ quas ĩ suo loco noĩabimus. ¶ Et q̃dã sunt q̃ sig̃nt coeq̃litatẽ cõpõnis ex qbꝰ sunt subales q̃ vbigr̃a sṫ vt sicut forma ⁊ sitꝰ ⁊ q̃titas ⁊ nũerꝰ ſm ꝙ opꝫ. Et he qdem dispões diuise fuerunt. ¶ Et ex eis sunt accñtales sicut decoratio ⁊ plcbritudo. Et ex eis sunt finales ⁊ ipse sunt q̃ fiũt ex cõplemento opationũ ⁊ q̃ incedendo ſʒ pfectionẽ ꝓueniũt. ¶ Omẽ eñi mẽbm̃ cꝰ opatio cõplet̃ est sanũ: modꝰ autẽ ex opatõibꝰ cognoscendi est ſm mẽbroꝝ principaliũ dispões: ſm cerebꝝ qđ est p dispões opationũ voluntariarũ et p dispões sensus ⁊ p opatões existiatõis. ¶ Et ſm cor qdẽ est p pulsum ⁊ p anhelitũ. Et ſm epar qdẽ est p egõnẽ ⁊ vrinã: ipsius nanqꝫ debilitatẽ egõ et vrina loture recentis carnis siles sequnt̃. ¶ Accñtiũ autẽ q̃ egritudines sig̃nt q̃dã sunt q̃ ipsaꝫ demõstrant egritudinẽ sicut diuersitas pulsus in sestinatõe sui in febre: ipse nanqꝫ ipaꝫ sig̃t febrẽ. Et q̃dã sunt q̃ egritudĩs sig̃nt locũ sicut pulsus serinus cui in parte pectoris fuerit dolor qm̃ sig̃t ꝙ apã est in panniculo ⁊ in diaphragmate ⁊ sicut pulsus vndosus qm̃ sig̃t ꝙ apã est in corpore pulmõis ⁊ q̃dã significant egritudĩs caꝫ sicut sig̃tões replõnis p diuersitatẽ suaꝝ dispõnũ q̃ꝝ q̃sqꝫ moꝰ aliquẽ repletionis mõꝫ sig̃t. ¶ Ampliꝰ accñtiũ q̃dã sunt ꝓdeuntia q̃ cũ egritudine incipiũt ⁊ finiunt̃ sicut febris acuta ⁊ dolor pũgitiuus ⁊ coangustatio anhelitus ⁊ tussis ⁊ plsus serinꝰ cũ apãte latei̾s. Et q̃dã sṫ q̃ notaꝫ horã ñ hñt ⁊ egritudinẽ q̃ñꝫ sequnt̃ q̃ñꝫ ñ sicut dolor capitis cũ febre. Et sṫ q̃dã q̃ i fine rei euẽiũt de qbꝰ sṫ sig̃tões crisis ⁊ mat̃itatis sig̃tões ⁊ sig̃titões ꝓhibitõis mat̃itatis ⁊ sig̃ mortis: haꝝ aũt plime sṫ i egritudibꝰ acutis. Sig̃tõnũ p̃terea alie sũt q̃ in eo qđ de mẽbris apparꝫ sig̃nt q̃ sunt ex eis sũpte q̃ ꝓprie sentiunt̃ sicut doloꝝ dispões ⁊ dispões tactꝰ in duritie ⁊ mollitie ⁊ in cal̃itate ⁊ fr̃itate ⁊ in reliq̃s aut ex his q̃ cõiter sentiunt̃ ⁊ sunt ea q̃ sṫ sũpta ex forma mẽbroꝝ ⁊ ipsoꝝ sitibꝰ ⁊ motibꝰ ⁊ q̃etibꝰ. ¶ Et fortasse illa sig̃bunt ipsoꝝ dispões occultas sicut labij saltꝰ võitũ. Ipsoꝝ p̃terea q̃titates augmentate si fuerint aut diminute ⁊ eoꝝ nũeri fortasse occultoꝝ dispões sig̃bunt mẽbroꝝ quenadmõꝫ curtitas digitoꝝ q̃ epatis puitatẽ sig̃t ⁊ ecõtrario. ¶ Et cognitões qdẽ dispõnẽ eoꝝ p egõnẽ si est nig̃ aut citrina ⁊ sup qđ sig̃t sunt res visibiles. Et ex rugitu sup inflationẽ ⁊ malitiã digerendi est audibile huiusmõi quoꝫ sunt cognitões p odores ⁊ sapores oris ⁊ reliqua. ¶ Et cognitões pthisis ⁊ ethice p vnguiũ gibbositatẽ sunt visibiles sʒ sunt de caº eoꝝ q̃ sentiunt̃ cõiter. ¶ Est autẽ quꝫ qđ manifeste sentit̃ rẽ sig̃t occultã quenadmõꝫ rubor pomi maxylle plmõis portẽdit apã ⁊ gibbositas unguis vlcꝰ pulmõis. ¶ Ex cognitõibꝰ võ q̃ hñtur ex motibꝰ ⁊ q̃etibꝰ trahit̃ res quã mõ narrabiꝫꝰ.

¶ Sig̃tões võ q̃ sumunt̃ ex mõ q̃etis sunt sicut apoplexia ⁊ epilepsia ⁊ sincopis ⁊ palysis. ¶ Et q̃ ex motu sumunt̃ sunt sicut horripilatio ⁊ treor ⁊ singultꝰ ⁊ sternutatio ⁊ oscitatio ⁊ alices ⁊ tussis ⁊ saltus ⁊ spasmus qũ incipit spasmari. Et eaꝝ sunt quedã q̃ ꝓueniunt ex opatõe nature pricipalr̃ sicut singultus ⁊ q̃dã q̃ ꝓueniunt ex opatõe nature accidentalr̃ sicut spasmus ⁊ treor. ¶ Et eaꝝ q̃dã sunt voluntarie pure sicut extuatio et reuolutio de latere ad latus: ⁊ q̃dã sunt cõposite ex naturali ⁊ volũtaria sicut tussis ⁊ mictus ⁊ egõ. Et istaꝝ qdẽ q̃dã sṫ in qbus natura supat voluntatẽ sicut tussis: ⁊ q̃daꝫ in qbus voluntas supat naturã sicut mictus ⁊ egõ qũ voluntaria ñ cito vult efficere. ¶ Accñtiũ autẽ a natura sine voluntate ꝓuenientiũ q̃dã sunt q̃ demõstrant sensus sicut horripilatio ⁊ q̃daꝫ q̃ sensus nõ demr̃ant qm̃ ñ sentiunt̃ sicut saltus. Hi autem motꝰ diuersificat̃ aut pp diuersitatẽ suaꝝ eẽntiaꝝ

quoniã tuſſis i ſe ipſa fortior exit̄ ꝙ ſaltus aut ꝓꝑ
diuerſitatē neruoꝝ motoꝝ qm̄ ſternutatōis nerui
motoꝝ plēs ſunt ꝙ motoꝝ tuſſis. Tuſſis eni cōplet̄
motōe mēbroꝝ pectoris ſ3 ſternutatio cōplet̄ con
iunctōe motuū mēbroꝝ pectoris ⁊ capitis ſil'. Sed
q̄titas tioris in eis eſt qm̄ motus ſingl'tus ſicci ma
ioris eſt tīoris ꝙ motꝰ tuſſis l3 ſit tuſſis fortior: p
qȯ autē natura iuuat̄ eſt qū qñ3 adiuuat̄ p inſtī3 eſ
ſentiale ⁊ principale ſicut qū iuuatur in expellēdo
ſtercus a muſculis ventris. Et eſt qū p inſtr̄m iu
uat̄ extraneū ſicut iuuatur in tuſſiendo ab aere.

Principioꝝ v̇o eaꝝ diuerſitates aut ſunt ex mēbriſ
ſicut tuſſis ⁊ nauſea: aut ex diuerſitate v̇tuū agen
tiū qm̄ ſaltus principiū eſt naturale tuſſis principiū
eſt aīale. S3 ⁊ p materie diuerſitatē qm̄ tuſſis ē
ab excreatōe ⁊ ſaltus a ventoſitate. He ergo ſig
tōes ſignt in eo qȯ de mēbris apparet. Et plīma
eoꝝ demr̄atio eſt ſꝫm diſpōes manifeſtas. Eſt tn̄
qū occultas demr̄at diſpōes ſicut rubedo pōi ma
xylle q̄ pulmōis apā decl'at. Et de ſignis etiā ſunt
q̄ egritudines demr̄ent occultas. Quapp o3 illū
q̇ egritudines vult cognoſcere occultas vt anatōie
notitiā adeptꝰ ſit ad hoc vt p eā ſcia ſubē cuiuſcūq;
mēbri acq̇rat̄ ſi eſt carnoſum aut ñ carnoſum ⁊ cꝰ
mōi eſt eiꝰ forma iō vt ſciat. Verbigr̄a ſi apā hoc
qȯ h3 hanc figurā eſt in eo aut ñ ex pte vñ ſue ſi
gure eſt cōpatiū aut nō ⁊ ſciat ſi eſt poſ'e ꝙ in ipſo a
liq̇d retineat̄ vel ñ ſ3 id labere facit qȯ recipit ſi
cut ieiuniū ⁊ ſi eſt poſ'e ꝙ in ipſo aliq̇d retineat̄ aut
ꝙ aliq̇d ab eo labat̄ q̄ res ſit quā in ipſo retineri ſit
poſ'e aut ab eo labi donec eiꝰ locū ſciat q̄tenus per
ip3 iudicet de eo qȯ in ipſo ſentit̄ de dolore aut a
poſtēate ſi eſt in ipſo aut ab eo longinquū. Et ſciat
eiꝰ ſocietatē ita vt iudicet ſi h3 dolorē p ſe aut ꝓpt̄
ſocietatē: ⁊ ſi materia ab ipſomet ꝓceſſerit aut a ſu
o ſocio ſibi influxit. Et ſi ſupfluū qȯ ex eo ſepat̄
eſt de ſubā ipſiꝰ an ip3 eſt via p quā materia in i
pſu3 penetrat qȯ ab alio ſepat̄ donec ſciat illȯ qȯ
cōprehendit vt noſcat ſi eſt poſ'e illȯ qȯ euāt̄ ab i
pſo euātū fuiſſe. Et vt mēbri opationē ſciat donec
ipſiꝰ cognoſcat egritudinē ex nocumento qȯ in eiꝰ
cōſiſtit opatōe. Totū v̇o hoc p anatōiā ſcire potes.

Scias p̄terea ꝙ medico q̇ vult egritudines re
gere q̄ in mēbris exñt occultis neceſſaria eſt anatōi
a. Quūq; anatomie ſcīa ei acq̇ſita fuerit oportebit p
hoc totū ip3 ſtudere in cogitatōe egritudinū occul
taꝝ ſꝫm ſex regulas. Quaꝝ pria eſt de nocumento
opationū ⁊ tu q̇dē opatōes cū ſuis q̄litatibꝰ ⁊ q̄ti
tatibꝰ iā ſciuiſti q̄ꝝ ſig̃tio eſt pª ⁊ ꝑdurans. Se
cūda v̇o eſt de eo qȯ euāt̄ cuiꝰ ſig̃tio ꝑdurans q̇dē
eſt ſ3 nō eſt pª. Et ꝑdurans q̇dē eſt ꝓpterea ꝙ i i
pſa ſēp cōſidūt. Et pª q̇dē nō eſt iō ꝙ ſig̃t matu
rationē aut maturatōis ꝓhibitōē mediate. 3ª autē
eſt dolor. ⁊ 4ª eſt de apāte. ⁊ q̇nta eſt de ſitu. et
ſexta eſt de accn̄tibꝰ manifeſtis ⁊ cōpatis. Et eo
rū ſig̃tio nō eſt pª n3 ꝑdurans ⁊ in vnaq̄q; eaꝝ ſer
monē diuiſim faciā. Ex opatōibꝰ v̇o ſig̃tio hēt̄
qm̄ qū opatio nō ſꝫm natalē ꝓceſſerit curſum q̇ ē ei
ſig̃tur ꝙ v̇tuti accīt nocumentū ⁊ v̇tutis nocumen
tū egritudinē ſequit̄ q̄ eſt in mēbº in quo eſt v̇tꝰ.

Opationū v̇o nocumenta ſunt ſꝫm tres mōs. Opati
ones eni aut minuunt̄ ſicut oculi minuit̄ viſio ⁊ rē
videt minore3 ⁊ a ꝓpiq̇ore ſpatio. Et ſicut ſtōachꝰ
qū duriꝰ digerit ⁊ tardiꝰ ⁊ miorē q̄titatē. Aut mu
tant̄ ſicut qū oculus videt illud qȯ nō eſt aut uid3
rē nō ſicut eſt ⁊ ſicut ſtōus qū cibū diſſipat ⁊ ipſum
male digerit. Aut deſtruunt̄ ſicut oculus qū nō vi
det ⁊ ſtōus qū nulloº digerit. Eius autē qȯ euā
tur ⁊ qȯ retinet̄ ſig̃tōes multis ſunt mōis: aut eni
ſig̃t ex pte retentōis nō naturalis ſicut qū retiētur
res q̄ ſolebat euāri quēadmō3 accīt illi cꝰ vrina re
tinet̄ aut egō aut ſignt ex pte euātōis nō natural'.
Et hoc q̇dē aut erit de ſubā mēbroꝝ aut ñ erit ita.
S3 qȯ eſt de ſubā mēbroꝝ tribus ſig̃bit mōis aut
eni per ſui ipſiꝰ ſubā3 ſig̃bit ſicut anuli q̇ expuūtur
herpetē eſtiomenū in cānali pulmōis ſignt aut ſig̃
bit per q̄titatē ſui ſicut cortices qū in dyſenteria e
grediunt̄ nā ſi fuerit groſſus ſig̃t ꝙ vlcus in groſ
ſis exīt inteſtīs aut ſig̃bit per colorē ſuū quēadmo
du3 hypoſtaſis petaloides q̄ ſi fuerit rubea ſig̃t ꝙ
eſt in mēbris carnoſis ſicut renibus. Et ſi alba ſig̃t
ꝙ eſt in mēbris neruoſis ſicut in veſica. Qȯ vo
ſig̃t illud qȯ nō eſt de ſubā mēbroꝝ ſig̃t aut qr ipi
us egreſſio nō eſt naturalis ſicut hūores ſani ⁊ ſan
guis qū exierit aut ꝙ eſt nō naturale in q̄litate ſui
ſicut ſanguis corruptus ſiue cōſueuerit exire ſiue
nō aut ꝙ eſt non naturale in ſubā abſolute ſicut la
pis aut ꝙ eſt non naturale q̄titate ſui l3 natural' ſit
eius exitus. Et iſtud eſt aut ꝓpterea ꝙ auget̄ aut ꝓ
pterea ꝙ minuit̄ ſicut ſtercꝰ ⁊ vrina qū pauca fue
rit aut multa aut vt ſit nō naturale in qualitate ſui
l3 exire ſoleat ſicut ſtercus ⁊ vrīa q̄ ſunt nigra aut
ſi egrediat̄ a parte nō naturali l3 exir̄ cōſueuerit ſi
cut ſtercus ⁊ vrina cū egritudine ylīj per ſuperiora
egrediunt̄. Doloris autē ſignificatōes in duobus
cōprehendunt̄ generibus. Et illud eſt qm̄ dolor
aut ſignificat per ſuū locū v̇bigr̄a qm̄ ſi fuerit in de
xtra erit in epate ⁊ ſi in ſiniſtra in ſplene. Et eſt qū
per ſuā ſpē3 ſignificat q̄ ſit ipſius cā quēadmō3 di
ximus in doctrina caꝝ v̇bigr̄a qm̄ ſi fuerit grauati
uus ſignificabit apā qȯ eſt in mēbro non ſentiente
aut cꝰ ſſus deſtructus eſt. Et extenſiuus multā ſi
gnificabit matiā3. Et mordicatiuus materiā ſigni
ficabit acutā. Apātis autē ſignificatōes tribꝰ exi
ſtunt mōis: aut eni ſunt ex ſubā ſui ſicut heriſipi
la q̄ chol'a3 ſignificat rubeā aut ſcliroſis q̄ chol'a3 ȯ
mr̄at nigrā aut ex loco ſui ſicut qū fuerit in dextra
ſig̃t v̇bigr̄a ꝙ eſt apud epar aut ī ſiniſtra ſignificat
ꝙ eſt ex parte ſplenis aut per figurā ſui qm̄ qū a
pud dextram fuerit ⁊ fuerit lunare ſignificat ꝙ eſt
in ipſo epate ⁊ ſi lōgū fuerit ſignificat ꝙ eſt ī mu
ſculo q̇ eſt ſuper ip3. Situs v̇o ſignificatōes aut
ſunt ex locis aut ex cōitatibus. Et ex locis q̇dē ap
parentes ſunt. Et ex cōitate q̇dē ſunt ſicut per no
cumentū qȯ eſt in digito ex cā añcedente cognoſci
tur ꝙ eſt ꝓpt̄ nocumentū qȯ ſexto ex paribus ner
uorum accidit.

Caᵐ 2ᵐ de ſignis diſtinguentibus inter egritudi
nes proprias ⁊ aſſociatas eis.

Et quoniā eſt qū egritudines in principio
accn̄t in mēbro ⁊ eſt qū accn̄t ꝓpt̄ aſſocia
tionē quēadmō3 caput ſtō in ſuis aſſociat̄
egritudibus tunc o3 vt ordinemus dr̄ia3 inter hēs
duas res per ſigᵐ diſtinguēus. Dicēus igr̄ ꝙ o3
nos cōſiderare q̄ ꝓus accīt ⁊ autumabīus ꝙ ipſa ē
principalis ⁊ altera eſt ei aſſociata. Eſt tn̄ qū ex hº

ꝓueīt error ⁊ hoc eſt quoniā fortaſſe egritudo pri
cipalis nō erit percepta ſenſu nꝫ dolorosa in princi
pio ſui ſꝫ poſtea ſentiēus ipſius īpedimentū poſtq̄
aſſociata egritudo apparuerit q̄ ꝑcerto eſt illa que
poſt ipſam accīt ⁊ eſt eā ſeq̄ns. Exiſtiabr̄ ergo
ꝙ aſſociata ⁊ accidentalis ſit illa q̄ eſt principalis e
gritudo. Et eſt qñ nō percipr̄ niſi accñtalis tantū ⁊
principalis vel origo obliuioni tradit̄. Semita
v̓o obſuandi ſe ab hoc errore eſt vt medicus mē-
broꝝ noſcat cōitatē q̄ꝺ q̇dē erit ex ſua ſcīa in anato
mia. Et nocumenta ſciat q̄ vnicuiqꝫ accñt mēbro
quoꝝ q̄dā ſunt ſſu ꝑcepta q̄dā nō ꝑcepta ⁊ moꝛ̄tur
in egritudine ⁊ nꝫ iudicet de ea ꝙ ſit principal̄ niſi
poſtq̄ cōſiderauerit q̇d ſit poſ̄e ꝙ accāt ipſam ſe-
quens. Egꝝ ergo interroget de ſig̃tōib⁹ egritudi
nū quas mēbris egro mēb° aſſociatis poſ̄e eſt acci-
dere q̄ nō prius erant ſſu ꝑcepte nꝫ doloroſe ita ut
appareant prīo nꝫ cōmouentes accñtia q̄ ſunt eis ꝓ
pinq̄ ſꝫ nec etiā eas ſequnt̄ res q̄ niſi ab eis ſunt lon
ginq̄ nō ſſu ꝑcepte. Eger quoꝫ ignorat ꝙ ſint ac
cidentia illi lōginq̄ radici. Iſtuꝺ tñ nō dignoſcitur
niſi ſapiā medici. Pl̄ꝫ v̓o q̄ꝺ ex eo ad memoriā re
ducit eſt qñ opationū īpedimentū cōſiderat̄. Qūq̄ꝫ opationū īpedimentū inuenerit añs iudicabit ꝙ
egritudo illa eſt aſſociata lꝫ q̄dā mēbroꝝ ſint tl̄ia ꝙ
pl̄m diſpōnū ipſoꝝ eſt vt ſint eoꝝ egritudines alio
rū mēbroꝝ egritudines ſeq̄ntes. Capitis. n. ſꝫ pl̄ꝫ
ſuaꝝ diſpōnū ſunt egritudines ꝑ ſocietatē ſtōi. Sꝫ
illud cōuertere eſt ꝑpaꝝ. Et nos q̇dē corā tuis ma
nib⁹ ponēus ſigª cōpl̄onū principaliū ⁊ accñtaliū ſꝫ
mōꝫ cōeꝫ. Que v̓o vnicuiqꝫ mēb° ſunt ꝓprie ī
ſuo dicet̄ ca°. Quecūꝫ autē ex ſig̃tōib⁹ egritudinū
cōpōnis manifeſte fuerint ſſus dignoſcet. Sed q̄
occulte fuerint exceptis repl̄one ⁊ oppilatōe ⁊ apa
tib⁹ ⁊ ſol̄one cōtinuitatis in dictōe v l̄i cōprehenꝺ
re eſt difficile. Et ſil̄r illud q̄ꝺ ex repl̄onib⁹ ⁊ apa
tibus ⁊ ſol̄one cōtinuitatis vnicuiqꝫ mēbro ꝓpriū
exit. Meli⁹ igr̄ ē vt hoc totū dictionib⁹ reſer-
uetur particularibus.

Capitulū tertium de ſignis cōplexionū.

Signoꝝ genera q̇b⁹ cōpl̄ionuꝫ dignoſcunt̄
diſpōes ſunt decē vnū eoꝝ eſt tactus. Et
mo⁹ q̇dē q° cognoſcit̄ eſt vt cōſideret an
tactui ſani ſit eq̄lis in terris tēpatis ⁊ aere tēpato:
nā ſi eq̄lis fuerit ſig̃bit eq̄litatē. Q̄ꝺ ſi patiat̄ ab e
o tactor cōplexioneꝫ hñs ſanā ⁊ infr̄et̄ aut calefiat
aut ipꝫ ſentiat materiā molliorē aut duriorē aut a
ſpiorē q̄ naturalis nꝫ fuerit ibi cā ex aere aut bal-
neatōe cū aq̄ fr̄a aut alia re q̄ mollitiē addat aut a-
ſpitatē eſt tunc ex cōpl̄one nō tēpata. Et ex diſpōe
q̇dē vnguiū in mollitie ⁊ ſiccitate ipſaꝝ poſ̄e eſt co
gnoſcere cōpl̄onis corporis diſpōeꝫ licꝫ mollitiei ⁊
duriciei iudiciū nō ſit ſtabile niſi pri⁹ eq̄litatis iter
cal̄itatē ⁊ fr̄itatē ſig̃tōes p̄ceſſerint nā ſi nō ita fueꝛ̄t
poſ̄e erit vt cal̄itas duꝝ tactū ⁊ aſpuꝫ mollificet ne
dū illū q̇ eſt tēpat⁹ ꝓpt̄ reſol̄onē ipſi⁹ ⁊ facit exiſtia
ri ꝙ ſit mollis ⁊ hūidus natura ⁊ vt fr̄itas molleꝫ
tactū induret ne dū illū q̇ eſt tēpatus ꝓpterea ꝙ ml̄
tū cōgelat ⁊ inſpiſſat ⁊ opiabr̄ ꝙ ſit ſiccus ſicut nix
⁊ ſol. Et nix quidē ꝓpterea ꝙ coagulat ⁊ cōgelat.
Et ſol q̇dē ꝓpterea ꝙ ingroſſat. Eoꝝ autē pl̄imi
q̇ fr̄e ſunt cōplexionis corpora mollia ſt̄ lꝫ ſint ma
cra qm̄ cruditas multa cōſiſtit in eis. Scꝺ̄ꝫ v̓o eſt
gen⁹ ſignoꝝ ex carne ⁊ adipe aſſumptoruꝫ qm̄ ca-
ro rubea qñ multa fuerit hūitatē ſignificabit ⁊ cal̄i
tatē ⁊ erit ibi ſoliditas. Et ſi pauca fuerit ⁊ adeps
multus nō ibi affuerit ſig̃bit ſiccitatē. Piguedo aūt
⁊ adeps ſemꝑ fr̄itatē ſig̃nt ⁊ eſt cū eis laxitas. Et ſi
cū hoc fuerit venaꝝ anguſtatio ⁊ ſanguis paucitas
⁊ hoc hñti aduenerit debilitas ex fame ꝓpt̄ mino-
rationē ſanguīs naturalis q̇ eſt p̄patus ad illud quo
mēbra ex nutrimento indigent ſig̃bit ꝙ cōpl̄o hu
iuſmōi eſt ſᵐ naturā. Et ſi hec alia ſig̃ nō affuerit
ſig̃bit ꝙ eſt cōplexio acq̄ſita. Pinguedis autē ⁊ adi
pis diminutio ſemꝑ caliditatē ſig̃t qm̄ pinguedinis
⁊ adipis materia ſanguīs eſt vnctuoſitas ⁊ eaꝝ fa-
ctor eſt fr̄itas ⁊ ꝓpt̄ h° in epate minorant̄ ⁊ ſunt in
inteſtis multe. Et nꝫ ſunt ſup cor multe pluſq̄ ſup
epar niſi ꝓpt̄ materiā: nō eñi ꝓpt̄ cōplexionē ⁊ for
mā ⁊ ꝓpt curā nature pendentē a materia illi ſil̄i.
Pinguedis autē ⁊ adipis cōgelatio ſup cor⁹ minui
tur ⁊ auget̄ ſᵐ minorationē caloris ⁊ ipſi⁹ augmē
tū. Et cor⁹ q̇dē carnoſum abſqꝫ multa adipe et
pinguedine eſt cor⁹ calidū ⁊ huīmdū. Q̄ꝺ ſi fuerit
caro rubea multa cū pinguedine ⁊ adipe pauca ſig̃
bit hūitatē ſr̄fluā: ⁊ ſi ſr̄flua fueꝛ̄t: hūitatis ⁊ fr̄ita
tis ſig̃bunt ſupfluitatē ⁊ ꝙ corp⁹ fr̄m ſcūꝫ eſt ⁊ hu
midū. Et ex corporib⁹ q̇dē q̄ꝺ magis eſt macꝝ
eſt fr̄m ⁊ ſiccū ⁊ poſtea calidū ⁊ ſiccū deiñ ſiccū q̄ꝺ ī
caliditate ⁊ fr̄itate tēpatū exit poſtea calidū q̄ꝺ ē in
hūitate ⁊ ſiccitate tēpatū. Tertiū v̓o gen⁹ eſt ſi-
gnoꝝ ſumptoꝝ ex capillis. Et ipſa ſunt q̄ ſumenda
ſunt ex ꝑte hoꝝ mōꝝ q̇ ſunt velocitas origis ⁊ ipi
us tarditas ⁊ multitudo eoꝝ ⁊ paucitas ipſoꝝ ſub-
tilitas ⁊ groſſitudo eoꝝ planities ⁊ criſpitudo. Et e
oꝝ color eſt vna ex radicib⁹ in hoc. Signa ve
ro ex velocitate natiuitatis eoꝝ aut tarditate aut ꝓ
hibitōe origis ipſoꝝ ſumpta ſunt ꝙ illi q̇ tarde na
ſcunt̄ aut nō naſcunt̄ qñ nō affuerint ſig̃tōes q̄ cor⁹
penit⁹ ſanguinē nō habere demr̄ent ſig̃nt ꝙ cōpl̄o
vehementer eſt hūida. Q̄ꝺ ſi feſtinauerint nō erit
corp⁹ illi⁹ hūitatis imo ad ſiccitatē declinabit. Ipi
us v̓o caliditas ⁊ fr̄itas ex alijs ſignis q̄ iā dixius co
gnoſcunt̄. Qñ autē caliditas ⁊ ſiccitas cōiungentur
capilli multo citi⁹ naſcent̄ ⁊ erunt ml̄ti ⁊ groſſi qm̄
multitudo caliditatē ſig̃t ⁊ groſſities multā fumoſi
tatē ióqꝫ in iuuenib⁹ eſt ampli⁹ q̄ in pueris qm̄ pu
eroꝝ materie vaporoſe ſunt ⁊ nō fumoſe. Et ho-
rū cōtraria ipſoꝝ ſequnt̄ cōtraria. Sig̃tio autē ex
ꝑte figure eſt ꝙ criſpitudo ſig̃t caliditatē ⁊ ſiccita-
tē. Eſt tñ qñ foraminū ⁊ poroꝝ īueīt tortuoſitateꝫ
ſꝫ iſtud nō reſoluit̄ qñ alterat̄ cōplexio. Que ue
ro pᶜ res mutant̄ ⁊ planities h⁹ ſig̃t cōtrariū. Ex
ꝑte autē coloris nigredo ſig̃t caliditatē et ſubalbe-
do ſig̃t fr̄itatē ⁊ citritas ⁊ rubedo eq̄litatē ſig̃nt et
albedo ſig̃t aut fr̄itatē aut hūitatē vehemētē ſicut
canities aut fortē ſiccitateꝫ ſicut accīt vegetabilib⁹
qñ ſiccant̄ q̄ ex ſua nigredine aut viriditate tranſe
unt ad albedinē ⁊ hoc q̇dē nō accīt hoīb⁹ niſi in fi-
ne egritudinū ſiccantiū. Et canitiei q̇dē cā apud
Ariſtotelē eſt cōuerſio ad colorē phl̄atis ⁊ apꝺ Ga
lienū eſt atacharugi q̄ nutrimētū cōmittat̄ q̄ꝺ ad ca
pillos venit qñ fr̄m fuerit ⁊ fuerit tēpus mot⁹ ei⁹
⁊ ipſius penetratio in poris tardata. Qūꝫ duas di-
ctōes cōſideraueris inuenies eas ꝑcerto ꝓpinquas
qm̄ cā in albedīe coloris phlegmatis ⁊ cā ī albedīe

atacharugi ē vna. Et de hoc q̄dē physicus tractare
dz. Post hoc aeres ⁊ regiones in re piloꝝ opatio-
nē hn̄t q̄ est obseruanda: nō eniz timet̄ q̄ in nigro
sicut capillus flauus q̄ eq̄litatē cōplexionis ipsius si
gnificet qū eā habuerit nez in capillis sclaui nigrdo
q̄ cōplexionis eius significet caliditatē qū ipoꝝ ge
nus eā habuerit. ¶ Etates etiā in re capilloꝝ opāt̄
qm̄ iuuenes sunt sicut meridiōales ⁊ pueri sicut se
ptētrionales ⁊ senect⁹ est sicut medij. Pili pterea
in puero multi sign̄t q̄ ipsi⁹ cōplō qū crescet ad m̄
lācholiā cōuertet̄ ⁊ in sene sig̃t q̄ in pn̄ti est melan
cholic⁹. ¶ Quartū vō genus est signoꝝ sumptum
ex colore corporis. Albedo enī sigᵐ est priuatōis
sanguis aut paucitatis ipi⁹ cū frītate qm̄ si cū calita
te eēt ⁊ hūore cholerico eēt citrinitas. ¶ Et rube⁹ q̄
dē sig̃t multū sanguis. Et ruffus ⁊ subruffus sign̄t
calitatē. Sz subruffus plus sig̃t cholāz rubeā ⁊ ruf
fus sig̃t sanguinē cholericū. Est tn̄ qū subruffus sā
guis sig̃t p̄uationē lz nō sit sibi cholera rubea quē
admōz accit̄ in cōualescentib⁹. ¶ Fuscus autē ve-
hementē sig̃t frītatē ob quā minuit̄ sanguis ⁊ con-
gelat̄ ille pauc⁹ ⁊ ad nigredinē cōuertit ⁊ cutis mu
tat colorē. Et brunus sig̃t calitatē. Et melōgianus
frītatē sig̃t ⁊ siccitatē qm̄ calor est q̄ purā cholerāz
nigrā sequit̄. Sed gypse⁹ frītatē sig̃t ⁊ rē phl'aticā
Et stanne⁹ frītatē ⁊ hūitatē sig̃t cū pauca re melan
cholica qm̄ est albedo cū pauco viriditatis: erit er
go albedo seq̄ns colorē phl'atis ⁊ cōplōnē hūitatis
⁊ uiriditas seq̄ns sanguinē cōgelatū q̄ trahit adnigᶜ
dinē q̄ cōist⁹ phl'ati fcūs fuit uiridis: ⁊ eburne⁹ frī
tatē sig̃t phl'aticā cū pauca cholera rubea. Et scd̄m
plm̄ q̄dē mutat̄ color ꝓpt̄ epar ad subruffedinē ⁊ al
bedinē ⁊ ꝓpt̄ splenē ad subruffedinē ⁊ nigredinē.
¶ Et in egritudib⁹ hemorroidaꝝ ad subruffedinem
⁊ viriditatē hoc tn̄ nō ē semp imo est qū mutat̄.
¶ Cognoscere vō ex colore lingue cōplexionē stōi et
intestioꝝ est difficile. Et fortasse est qū in una egri
tudine duoꝝ coloꝝ diuersitas in duobus contingit
mēbris sicut qū albescit lingua ⁊ nigrescit facies in
vna egritudine quēadmōz icteritia q̄ ꝓpt̄ vehemē
tis acuitatis cholere rubee accit. ¶ Quintū vō est
genus signoꝝ ex forma mēbroꝝ assumptoꝝ quoni
am cōplexionē calidā sequn̄t pectoris amplitudo ⁊
extrēitatū magnitudo ⁊ ipsaꝝ cōplementū in q̄ti-
tate eoꝝ absq; coangustatōe ⁊ sine curtitate ⁊ p̄ci-
pue manuū ⁊ pedū ⁊ venaꝝ amplitudo ⁊ eaꝝ appi
tio ⁊ pulsus magnitudo ⁊ fortitudo ipsius ⁊ magni
tudo musculoꝝ ⁊ ꝓpinq̄tas eoꝝ ex iuncturis qm̄ o
patōes augmentatiue ⁊ cōpositiue forme caliditate
cōplent̄. Et frītatē sequn̄t oīuz hoꝝ cōtraria qm̄ ꝓ
pt̄ eā minorant̄ v̄tutes naturales ⁊ nō cōplent opa
tōes natiuas ⁊ creationē. ¶ Et cōplexionē siccā se
qun̄t aspitas ⁊ curuitas ⁊ iuncturaꝝ manifestatio ⁊
appitio cartilaginū in epigloti ⁊ naso ⁊ est nasus eq̄
lis. ¶ Sextū vō est genus signoꝝ sūptoꝝ ex velo-
citate passionis mēbroꝝ. Mēbᵐ enī qū cito calesit
absq; difficultate est calide cōplexiōis qm̄ cōuersio
in genere ꝓportionali est facilior cōuersiōe ad con
trariū ⁊ si cito infrīat̄ res erit ecōtrario. Qđ si ali-
q̄s dixerit q̄ oz vt res sit huic cōtraria. Nos naq;
ꝓcerto scimus q̄ res nō patit̄ nisi a suo cōtrario et
nō a suo sili sz ex hoc v̄bo qđ tu p̄misisti ꝓuenit ut
passio a sili sit dignior. Rn̄sio erit q̄ sile a quo non
patit̄ res est illud c⁹ q̄litas ⁊ q̄ntitas illi⁹ qđ ei simi
le exit est vna spē ⁊ natura. ¶ Qđ autē calidius ē
alio nō est sile ei qđ est minus calidū: imo duo cali
da quoꝝ vnū est calidius diuersificant̄ ⁊ illud q̄dez
qđ est minus calidū cōpatōe eius qđ ē calidius est
frz. Patit̄ g° ex h° vn̄ est scd̄m cōpatōe illius ⁊ nō
calidū. Patiet̄ etiā ab eo qđ est ipso frīus ⁊ a frō
vnū tn̄ eoꝝ ipsius q̄litatē auget ⁊ p̄bet ei augmētū
qđ est in ipso fortius ⁊ alteꝝ q̄litatē. ¶ Ipsius ergo
alteratio ad id qđ in sui qualitate p̄stat augmentuz
⁊ mutat illud qđ in ipso est fortius erit facilior licz
sit hic alia cā q̄ alicui eoꝝ q̄ in qualitate cōicant ē ꝓ
p̄a ⁊ cōtradicit sicut̄ illō qđ i sui natura calīđ exit
cōplexionis nō cito recipit in se calidi opationē nisi
ꝓpterea q̄ caliditas destruit opationē cōtrarij qđ
est scd̄m eo q̄ refrenat illud qđ cōplexio calida uit
efficere de augmento in calefactōe. ¶ Qū ergo si-
bi occurrūt ⁊ ꝓhibens destruit̄ iuuant se ambo i ca
lefaciē° ⁊ eoꝝ adiutoriū sequit̄ duaꝝ qualitatū for
titudo cōpleta. Qū vō extrinseca caliditas equalita
tē destruere voluerit calor innatus q̄ est intus erit
res fortior in resisten° adeo vt venena calida nō
refrenet nz expellat nz ipsoꝝ corrūpat subāz nisi ca
lor innatus. ¶ Calor naq; innatus nature est instr̄z
qđ caloris cuenientis expellit nocumentū ꝓpterea
q̄ spūz mouet ad ip̄z expelleñ ⁊ ad eius vaporē re
moueñ ⁊ ad ip̄z resoluenduz ⁊ ipsius materiā adu
renduz. Et frī etiā aduenientis nocumentū p cōtra
riū expellit. Hanc vero ꝓprietatē nō hz frītas: ñ
enī ipugnat nz refrenat nisi aduenientē caliditatem
p cōtrariū tm̄ qr nō ipugnat aduenientē frītatē.
¶ Et calor q̄dē inatus est ille q̄ hūores naturales tuet̄
ne eis caliditates extranee dominent̄. ¶ Calor na
q; innatus qū est fortis pōt natura ipso mediante i
hūorib⁹ ministrare scd̄m mōz maturandi ⁊ digerendi
⁊ custodire eos scd̄m sanitatē ⁊ mouent̄ hūores secun
dū mōz mistratōis ipsius ⁊ ꝓhibent̄ moueri sz mo
dū mistratōis caloris extranei qr̄ nō putrefiūt. Sz
qū calor iste est debilis fatigat̄ natura ⁊ a regie hu
moꝝ abstinet ꝓpt̄ instrī debilitatē qđ inter ipsaz ⁊
hūores est mediū ⁊ stat: ⁊ calor extrane⁹ inuēit hu
mores nō ipeditos ab admistratōe. ¶ Cōprehen-
dunt̄ ergo ab eo ⁊ facit eos obedientes ⁊ motu ex-
traneo ipsos mouet ⁊ accit putrefactio. Calor igit̄
innatus v̄tutū oīum est instr̄m sz frītas est ei incō-
ueniens ⁊ nz ꝓdest nisi accn̄tal'r. ¶ Jōq; dr̄ calor i
natus ⁊ ñ dr̄ frītas innata nz opat̄ frītati ex colco-
dea corporis illud qđ opat̄ caliditati. ¶ Septimū
autē ge⁹ signoꝝ est qđ sumit̄ ex cogitatōib⁹ ⁊ a re
b⁹ multū desideratis a natura hōis quas plm̄ app̄-
hendit v̄tus ⁊ opat̄ silitudinē q̄litatū sicut dicemus
in somnijs iō q̄ cor⁹ est instr̄m aīe. ¶ 8ᵐ autē ge
nus est qđ sumit̄ a signis opationū. Qū enī opera
tōes scd̄m naturalē cursum ꝓcedunt plene ⁊ pfecte si
gnificant cōplexionis equalitatē. Qđ si a parte sua
ad motus mutent̄ supfluos sign̄t cōplexiōis calidi-
tatē. Et sil'r si ꝓperseuerint quoniā caliditatē sign̄t
sicut augmenti velocitas natiuitatis capilloꝝ ⁊ nati
uitatis dentiū. Qđ si debilitent̄ ⁊ ociose fiant ⁊ tar
dent̄ sign̄t cōplexionis frītatē. Est tn̄ qū eoꝝ debi
litas ⁊ ociositas ⁊ tarditas sunt cadentes ꝓpt̄ cōple
xionē calidā lz illud eē nō possit absz mutatōe a cur
su naturali cū debilitate. Et ē etiā qū ples naturaliū

operationū deficiūt ꝑpt̄ caliditatē ⁊ minuunt̄ sicut somn⁹ quoniā fortasse est qđ destruit̄ ꝑpt̄ calorem cōplexionis calide aut minuit. Et silr̄ est qđ augentur aliq̄ dispōnū naturaliū ꝑpt̄ frītatē sicut somn⁹ sȝ tñ nō erunt ex summa cōpationū nō naturalium absolute imo conditionalr̄ ⁊ p caȝ. Sōni namq̄ necessitas in vita ⁊ sanitate nō est necessitas absoluta imo ꝑpterea vt sp̄s ab ipedientib⁹ sepet̄ ꝑpt̄ illud qđ ei accit ex lassitudine aut ꝑpterea q̄ ē ei necessariū incūbere ꝑpt̄ digōnē cibi ⁊ ꝑpterea q̄ non pōt duas res. Sōni igit̄ necessitas nō est nisi ex pte alic⁹ ipotentie ⁊ est exit⁹ a necessitate naturali licet sit exitus ille naturalis ab eo vñ est necessarius naturalis enī dicit̄ de necessario cōitate nois. Firmior vō sigtio quā h° nomē hȝ nō est nisi vt dicatur ex cōplexiōe equali ⁊ illud est vt opatōe equent̄ ⁊ cōpleant. Ei⁹ vō sigtio sup caliditatē ⁊ frigiditatē ⁊ siccitatē ⁊ hūitatē est sigtio ꝓbabilis. Ex genere autē opationū fortiū q̄ calorē sigñt est acuitas vocis ⁊ ei⁹ grossitudo ⁊ loq̄ndi velocitas ⁊ ipsius cōtinuitas ⁊ ira ⁊ festinatio motionū ⁊ palpebrarū citatio lȝ sit qđ ista adueniunt nō ꝑpt̄ caȝ cōeȝ imo ꝑpt̄ caȝ mēb° opatōis ꝑpriā. 9^m vō genus ē expulsio supfluitatū a corpore ⁊ qualitates eoꝝ q̄ expellunt̄. Expulsio enī qđ non aufert̄ ⁊ illud qđ ex stercor̄ ⁊ vria egr̄ōr ⁊ sudor̄ ⁊ alijs ē acutū hn̄s odorē fortē ⁊ ticturā ex eis q̄ ticturā habere cōsueuerūt ⁊ adustionē ⁊ decoctōeȝ ex illis q̄ assationem ⁊ decoctōeȝ solent habere est calȝ. Qđ vō diuersum est ab hoc est frīm. Et genus qđē decimum est sumptū ex dispōib⁹ vtutū aīe in suis opatōib⁹ ⁊ passionib⁹ sicut ira fortis ⁊ estuatio ⁊ pceptio et intellectus ⁊ audacia ⁊ verecundia ⁊ suspitio bona ⁊ bona spes ⁊ ipietas ⁊ ipigritia ⁊ moꝝ virilitas ⁊ pauca ociositas ⁊ parūp pati ab vnaq̄q̄ re sigt̄ calitatē. Eoꝝ autē cōtraria frītatē ⁊ pseuerantia feruoris ⁊ mansuetudīs ⁊ imaginari ⁊ rememorari ⁊ reliquoꝝ sigñt siccitatē. A passionibus vero cito remoueri sigt̄ hūitatē. Ex hac qđē secta est isomnietas ⁊ somniū qm̄ ille in c⁹ cōplōne est dominiū caliditatis videt se q̄i ad ignē calefieri aut sicut ille q̄ sedet ad solē. Et ille in c⁹ cōplexione est frītas dominans videt se sicuti eēt in niue aut q̄i in aq̄ mitteret̄ frāȝ. Amplius vnusq̄sq̄ hūorē hn̄s dn̄antē videt illud qđ suo ptinet hūori queadmōȝ dicūt. Hoc autē totū qđ noiauius aut plm̄ ei⁹ est de modo sigtionū cōplōnū principaliū q̄ sunt ab initio creature. Cōplexionū vō extraneaꝝ accn̄taliū q̄ est acuta sigt̄ inflāmationē i corpore nocibilē febres ꝑcedētes ⁊ fortitudīs ōstructionē apud mot⁹ rbellionē cal'itatis ⁊ siti supfluā ⁊ adustionē in ore stōi ⁊ amaritudinē in ore ⁊ pulsum q̄ laxitudī attiet ⁊ uelocitati vehementi ⁊ freq̄ntie ⁊ cui oīa calefacientia in regie adhibita nocent ⁊ qui infrantia curant ⁊ c⁹ dispō in estate mala exit. Cōplōnis autem fr̄e nō naturalis sig^a sunt paꝝ digerere ⁊ sitis pauca ⁊ iūcturaꝝ laxitas ⁊ ex phl'ate febres ml't̄e ⁊ cui rheumatisimi nō nocent ⁊ infrantia in regie adhibita ⁊ vt p calefacientia curet̄ ⁊ vt in hyeme malam hēat dispōnē. Sig̃ vō hūitatis nō naturalis sunt ptinentia signis frītatis: ⁊ est cū eis laxitas ⁊ saliue flux⁹ ⁊ mucilagis ⁊ vētris solō ⁊ digerēdi malitia ⁊ ipedimentū qđ est a regie qđ est hūidū ⁊ ml'tus somnus ⁊ inflatio palpebraꝝ. Sȝ sig̃ siccitatis nō naturalis sunt aspitas ⁊ vigilie ⁊ macies accidentalis ⁊ lesio a regie in quo est siccitas ⁊ malitia dispōis in autūno ⁊ curari p id qđ hūitatē efficit et curatio pn̄s p aquā calidā ⁊ oleū subtile ⁊ fortis receptio eorum.

Capitulū quartū de comprehensione signorum cōplexionem habentis equalem.

Signa eius aggregata accepta de alijs q̄ diximus sunt eq̄litas tactus in cal'itate ⁊ frīitate ⁊ siccitate ⁊ hūitate ⁊ mollitie ⁊ duritie ⁊ equalitas coloris in albedine ⁊ rubedine ⁊ significat mediocritas inter grassitiē ⁊ matiē q̄ tamē magis declinet ad grassitiē. Et ipsius vene sunt int̄ submersas ⁊ sup carnē ꝓcedentes q̄ sunt sepate ⁊ egredientes ⁊ capilli inter pilositatē ⁊ lēitatē ⁊ crispitudinē ⁊ planitiē ⁊ in tpe pueritie trahant aliquātulū ad rubedinē ⁊ in tpe iuuentutis ad nigredineȝ aliq̄ptulū. Et eq̄litas dispōis somni ⁊ vigiliaꝝ ⁊ mēbroꝝ in suis motib⁹ cōuenientia ⁊ sanitas ⁊ fortitudo in imaginatōe ⁊ intellectu ⁊ mēoria ⁊ i motib⁹ mediocritas inter supfluitatē ⁊ diminutionē videlicet inter multā audaciā ⁊ tiorē ⁊ inter irā ⁊ patientiā ⁊ pietatē ⁊ misericordiā ⁊ inter stabilitateȝ ⁊ pseuerantiā ⁊ in opatōib⁹ oibus cōplementuȝ ⁊ sanitas ⁊ bonitas augmenti ⁊ velocitas in ipso ⁊ ꝑcerus stat⁹. Et erūt ipsius somnia delectātia ⁊ speȝ bonā facientia ex odorib⁹ bonis ⁊ somnis delectantib⁹ ⁊ palacijs nouis. Et hanc qđē hn̄s cōplōnē faciē bilarem amabilē ⁊ iocūdā hēbit. Et erit tēpat⁹ in desiderio cōedendi ⁊ bibendi ⁊ erit bone ifitumbre in stō ⁊ epate ⁊ venis ⁊ assil'atōe in toto corpore. Et tēpatus in expellendo supfluitates a se ex canalib⁹ q̄ illud efficere cōsueuerunt.

Ca^m v^m de signis ei⁹ q̄ egredi̅ ab eq̄litate sīlue.

Iste est c⁹ cōplōnes mēbroꝝ nō silant̄ immo fortasse mēbra ipsius principalia i exitu ab equalitate sibi cōtraria exn̄t ⁊ vnū eoꝝ ad vnā egredit̄ cōplōnē ⁊ aliud ad eius cōtrariā. Quq̄ ei⁹ cōpositio dissilis fuerit erit malus ⁊ ingenio sui ⁊ intellectu sicut ille q̄ magnū hȝ ventrē ⁊ digitos curtos ⁊ faciē ⁊ caput rotunda ⁊ staturā magnā aut ille q̄ hȝ puū caput ⁊ in facie ⁊ fronte carnis ml'titudinē ⁊ etiā in collo ⁊ pedib⁹ ⁊ est ei⁹ facies mediē spere silis. Et si ipsius mandibule magne fuerint erit ualde diuersus ⁊ silr̄ si caput ⁊ frons rotūda fuerint sȝ facies valde rotunda ⁊ collū vehemter grossum ⁊ in oculis motus habuerit tarditateȝ erit hoib⁹ omnibus a bonitate remotior.

Capitulū sextū de signis repletionē sigñtib⁹.

Repl'o ꝺ^m duos exit mōs. Est enī repletō ꝺ^m foramina ⁊ est repletio ꝺ^m vtutē. Repletio vō ꝺ^m foramina est vt sint hūores ⁊ sp̄s ⁊ si in suis qualitatib⁹ boni existant in q̄titate sui supfiui adeo q̄ foramina ipleuerint ⁊ extenderint: hoc autē hn̄s ꝺm tiorē motus exit. Est naȝ qđ repletio venas scindit ⁊ ad suffocantia fit flux⁹ ⁊ accit suffocatio aut epilepsia aut apoplexia. Cui⁹ qđē sanatio est vt cito cū minutōe succurrat̄. Sed q̄r ꝑpt̄ malitiā qualitatis hūoꝝ cōtingit ipsos nocumētū facere tantū ⁊ nō q̄titate iō vincit vtutē.

Scđȝ uirtutē vō repletio est vt hūores q̄titate sui nocumentū nō faciant sȝ malitia qualitatis ipsoruȝ

tantū ꝙpropt̄ ỽtutē malitiā sue qualitatis uincūt et
fiunt inobedientes ad digerenđ ⁊ maturanđ. Et hoc
q̇dē hn̄s ex egritudib⁹ timet putrefactōis. Re
pletōis vero sig̃ uiuersalit̄ sunt m̄broꝝ g̃uitas ⁊ i
motib⁹ pigritia faciei rubedo ⁊ venaꝝ in flatio et
cutis extensio ⁊ plenitudo in pulsu ⁊ tinctura in v
rina ⁊ spissitudo ⁊ paucitas desiderĳ ⁊ visus debi
litas ⁊ somnia q̄ g̃uitatē portendunt sicut ei⁹ q̇ vi
det se q̄i mouere nō posse aut onus g̃ue ꝺferr̄ aut
loq̇ nō posse sicut videre se volare ⁊ motuū velo
citas hūores sig̃t subtiles ⁊ in q̄titate tēpata. Et r̄
pletionis q̇dē ſm ỽtutē sig̃ sunt q̇dē g̃uitas ⁊ pigri
tia ⁊ desiderĳ paucitas q̄ ei ⁊ ꝓprie repletioni sunt
cōia. Sʒ qū repletio ſm ỽtutē est simplex nō sunt
vene adeo inflate nʒ cutis vehementis extensiōis
nʒ pulsus adeo plenus ⁊ magnus nʒ vrina multuʒ
grossa nʒ color valde rube⁹: cōcussio quoq; ⁊ laxi-
tudo nō ꝑueniunt in eo nisi post motū ⁊ incessuʒ.
Et videt in somnis prnritū ⁊ mordicationē ⁊ incē
sionē ⁊ odores fetidos. Humor etiā ꝺn̄ans cogno
scit̄ p sig̃tōes ipsius quas noiabimus. Et ſm p̄im
repletio ſm ỽtutē generat egritudinē an̄q̄ eius cō-
pleantur significationes.

Ca^m. ~~quīti~~ de signis dominĳ cuiuslibet hūoꝝ.

Sanguis sig̃tiones qū ꝺn̄ant sig̃tiōib⁹ re-
pletōis ſm foramia vicine exn̄t ⁊ ꝓpt̄ h°
accīt ex dominio eius g̃uitas in origine o
culoꝝ ꝓprie ⁊ in capite ⁊ temporib⁹ ⁊ alices ⁊ osi-
tatōes ⁊ nausea ⁊ dormitio multa ⁊ in senibus ꝑ-
turbatio ⁊ in intellectu tarditas ⁊ laxitudo absq; p̄
cedente labore ⁊ dulcedo in ore p̄ter solitū ⁊ rube
do in lingua ⁊ fortasse in corpore appebunt ademe
nul ⁊ in ore bothor ⁊ sanguis fluxus accīt a locis q̄
facile scindunt̄ sicut naribus ano ⁊ gingiuis. Et est
etiā qū illud demr̄ant cōplo ⁊ regimē p̄teritū ⁊ re
gio ⁊ etas ⁊ tp̄us ⁊ cōsuetudo ⁊ tep⁹ lōgū a minuti
one. Et somnia q̄ illud sig̃nt sicut qū hō in sōnĳs
res videt rubeas aut sanguinē multū ex suo corpo
re exire aut se in sanguine natare aut his silia.

Dn̄ĳ v̇o phl̄atis sig̃tōes sunt albedo in colore su-
ꝑflua ⁊ laxitas ⁊ mollities ⁊ fr̄itas ⁊ saliue multitu
do q̄ sit viscosa ⁊ sitis paucitas nisi salsum fuerit ⁊
p̄cipue in senectute ⁊ digerendi debilitas et oxyre
mia ⁊ vrine albedo ⁊ somn⁹ multus ⁊ ociositas et
mēbroꝝ laxitas ⁊ pigritia ⁊ pulsus lenitas q̇ tardi
tati ⁊ raritati attinet. Ampli⁹ etas ⁊ cōsuetudo ⁊ r̄
gimen p̄teritū ⁊ aer ⁊ regio. Et somnia in q̇bus
vident̄ aq̄ ⁊ flumia ⁊ niues ⁊ pluuie ⁊ frig⁹ demō
strant illud. Sig̃tōes autē ꝺn̄ĳ choler̄ rubee s̄t
coloris ⁊ oculoꝝ citritas ⁊ oris amaritudo ⁊ ling^e
asp̄itas ⁊ ipsius siccitas ⁊ nariū ariditas ⁊ vēto fr̄o
delectari ⁊ sitis multa. Et pulsus festinatio ⁊ ꝺ
siderĳ cōedendi debilitas ⁊ nausea ⁊ vōit⁹ choleri
cus ⁊ viridis ⁊ venter mordicatiuus ⁊ horripila-
tio ad mōʒ puncture acuū. Ampli⁹ p̄cedēs regi
men ⁊ etas ⁊ cōplexio ⁊ cōsuetudo ⁊ regio ⁊ hora
et tēpus ⁊ ars. Et somnia in q̇b⁹ uident̄ ignes ⁊ ue
xilla citrina et videre res q̄ non sunt citrine citri-
nas et videre incensionē aūt calorē balnei aut solis
aut his silia sig̃nt illud. Dn̄ĳ v̇o cholere nigre si-
gnificatōes sunt corporis macies et vt sit fuscus et
sanguis nigredo et eius grossities et vigilie multe
et multa sollicitudo et ardor oris stōi et desideriū
mendosuʒ et urina fusca aut nig̃ et grossa ⁊ vt cor
pus sit nigꝝ et pilosum qm̄ cholera nig̃ raro gene
rat̄ in corporib⁹ albis et lenibus et vt frequenter
accidant morphea nig̃ et vlcera mala et egritudi-
nes in splene. Et p̄ter hoc etas et cōplo et cōsue
tudo et regio et ars et hora et tēpus et regimen p̄
teritū. Et somnia terrorē facientia ex tenebris et
cruciatu et rebus nigris et terroribus.

Ca^m. viĳ. de signis q̄ oppilationē demr̄ant.

Qum materie coniungunt̄ et sig̃tōes eas ꝺ
mōstrant et sentit̄ extensio et nō sentiunt̄
sig̃tōes repletōis in toto corpore: oppila
tōes ꝑculdubio ibi adesse intelligunt̄. Uerūtn̄ g̃ui
tas in oppilatōibus sentit̄ qū oppilatōes in canalib⁹
exn̄t p quas multas currere materias est necesse si
cut in oppilatōibus q̄ in epate fiunt qm̄ qū illꝺ qꝺ
ex cibo ad epar ꝑuenit oppilatōes penetrare ꝓhi-
buerunt colliget̄ ex ea res multa et retinebit̄ et g̃-
uabit vehementius q̄ ap̄a et discernetur ab ap̄ate
p multā g̃uitatē et febris priuationē. Qū auteʒ
oppilatōes in alĳs fuerint canalibus nō sentiet̄ gra
uitas sʒ sentiet̄ retentio penetratōis sanguis et ex-
tensio. Amplius p̄limi oppilatōes in venis hn̄-
tiū colorē hn̄t citrinū qm̄ sanguis p foramia sua ad
cutis superficiem non accedit.

Ca^m. ix. de signis q̄ vētositates sig̃nt.

Uentositates cognoscunt̄ p id qꝺ ex dolo-
ribus accīt mēbris s̄ſibilibus. Et hoc qui
dē sequit̄ illud qꝺ ipse ex solone cōtinui
tatis efficiunt. Et cognoscunt̄ p motus q̄ eis accidūt
mēbris. Et cognoscunt̄ etiā p sonos. Et cognoscun
tur p tactū. Dolores autē extendentes ventosi
tates sig̃nt et p̄cipue si vehementes fuerint. Qꝺ si
illic pmutatio ex dolore fuerit iā sig̃tio cōpleta e-
rit. Et hoc q̇dē nō erit nisi qū cōtinuitatis solo i mē
bris fuerit s̄ſibilib⁹. In eis autē q̄ sūt sicut ossa aut
sicut caro glandosa nō apparet hoc p dolorē. Est
tn̄ qū in ossibus fiunt ventositates q̄ ossa rūpendo
frangunt vbi nō est dolor nisi sequēs puncturaʒ q̄
os fractū illud qꝺ est corā ipso frangit. Cogniti
ones autē ventositatū ex motibus mēbroꝝ sunt si
cut cognitiones ex saltu accidente ex uentositatib⁹
q̄ generat̄ et mouent̄ ad h° ut exeant et resoluat̄.
Ex sonis autē cognoscunt̄ qm̄ soni aut erunt in ip̄is
eisdē sicut ventus rugit⁹ et eis silia: et sicut sonit⁹
in splene qū eius dolor ex vētositate fuerit aut so
nus in eis fiat p ꝑcussioneʒ quenadmōʒ dignoscitur
hydropisis inter asclitē et tympanitē p ꝑcussionē.
Eaꝝ autē cognitōes ex p̄te tactus sunt ỽbig̃a quia
tactus discernit inter inflationē et tumorē cū hūori
bus ꝓpterea q̄ inflatio est ibi cū extensiōe et cedit
p̄ssioni et n̄ in materia fluida et liq̇da aut hūore vi
scoso: sensus enī tactus inter ista discernit. Et
dr̄ia q̇dē inter inflationē et ventositatē n̄ est in sub
stantia imo in forma motus statōis et cōp̄ssionis.

Ca^m. x. de signis ap̄ata declarantibus.

Apparentia ap̄ata q̇dē declarant s̄ſus et p̄
sentia. Oculoꝝ v̇o calida demr̄ant febris
cōitans ea et g̃uitas cū dolore pungitiuo
si mēbꝝ ap̄atū s̄ſuʒ habuerit. Et ex eis etiā q̄ ipsa
declarant aut declarando iuuant est nocumentū i o
patōibus illi⁹ mēbri ingrediens. Et ex illis que
ipsa vehementer sig̃nt est sentire inflationē in p̄te

illius mēbri si sᷓfus ad ipꝫ semitā habuerit. Fr̄z au
tē dolor ꝓculdubio nō cōitaṫ. Cuius vl'ia signa ō
mōstrare est difficile. Que si facilia fcā fuerit ne-
cessario erunt tediosa. Melius ergo est vt sermo
de eis posterius ad dictōes cuiusq; mēbri ptic'ares
refuet. Qō autē hic dicius est ꝙ qū sentieṫ g̃uitas
et nō dolor et fuerint cū eo sig̃tōes dn̄ij phl'atis ex
istimañ ējt ꝙ sit phl'aticū. Et si cū eo fuerit sig̃ do
minij melic erit melicū et ꝓprie qū tangeṫ et fueṙt
duꝝ. Durities naqꝫ est de cōuenientioribꝰ sig̃tio
nibꝰ ad ipꝫ declarañ. Qū autē apata calida in ner-
uis fuerint erit dolor vehemens ⁊ febres fortes
q̄ cito ad extensionē ⁊ turbationē intellectus pdu-
cēt ⁊ ī motibꝰ dilatatōis ⁊ cōstrictiōis faciet nocu
mentū. Ampliꝰ oia interiorū apata in mirac te
nuitatē ⁊ macredinē efficiūt. Qūꝫ collectionē faciēt
apata in visceribꝰ ⁊ fᵐ exiture semitā ꝓcesserint ī
festabit dolor vehementer ⁊ febris ⁊ exaspabr̄ li
gua valde ⁊ vigilie fortes fient ⁊ accn̄tia augmen
tabunṫ ⁊ accr̄scet g̃uitas ⁊ fortasse sētieṫ g̃uitas ⁊ ī
fixio. Est etiā qū in corpore subita apparet matics
⁊ in oculis repentina cōcauitas. Qūqꝫ illud qō col
lectū est fit matuꝝ febris fortitudo ⁊ doloris ⁊ pl'
sus sedaṫ ⁊ loco doloris res aduenit q̄ est sicut pru
ritus ⁊ si rubedo ⁊ durities ibi affuerint minorabi
tur rubedo ⁊ mollificabr̄ durities vt cōpl'ioni ce
dat ⁊ sedabunṫ accn̄tia oia dolorē facientia ⁊ g̃ui-
tas ad sui finē pueniet. Qūqꝫ aperieṫ accidet prius
trēor mordicationē saīci seq̄ns deiñ appebit febris
ꝓpṫ exitū materiei ⁊ erit pulsus vacuitati ⁊ diuer
sitati aptus ⁊ incedet fm viā debilitatis ⁊ raritatis
⁊ puitatis ⁊ tarditatis ⁊ in desiderio appebit casus
⁊ sepe calesīunt p ipꝫ extrēa. Materia autē expel
liṫ p caꝫ suc ptis aut in itinere spuendi aut mingen
di aut egrediendi. Et sig̃tio q̇dē bona post apti
onē est vt febris ex toto q̇escat ⁊ anhelitꝰ fiat facil'
⁊ vtꝰ mundificeṫ ⁊ mā cito ī pte sua egrediaṫ. Est
autē qū in occultis apatibꝰ materia de mēbᵒ ad m̄
bꝝ mutaṫ. Et est qū hec q̇dē mutatio est bona ⁊ est
qū est mala. Bona autē est qū de mēbro nobili ad
ignobile mutaṫ mēbrū sicut qū de apatibꝰ cerebri
mutaṫ ad id qō est post aures ⁊ de apatibus epatis
ad inguīa. Et mala est qū de mēbro ignobili ad m̄
bꝝ eo nobilius mutaṫ aut qō minus possit tolleraṙ
illud qō ei accit sicut qū apa lateris ad pteꝫ cordis
aut pulmonis mutaṫ. Mutatio p̄terea occultoꝝ a
postēatū ⁊ incliatōes magnoꝝ apatū ad supiora aut
inferiora sig̃tionē hn̄t. Nā si in motibꝰ ipsoꝝ ad ī
feriora declinauerint in hyp ocōdrijs appebunt ex
tensio ⁊ g̃uitas. Et si in motōe sui ad supiora decli
nauerint demōstrabit illud nobis dispōis anhelitꝰ
malitia ⁊ eius coangustatio ⁊ ipsius difficultas ⁊ pe
ctoris cōstrictio ⁊ ardor ab inferioribꝰ incipiens ⁊
ad supiora tendens ⁊ g̃uitas in pte furcule ⁊ capis
dolor. Et est etiā qū signū appet in adiutorio ⁊ asc
id. Et illud q̇dē qō ad supiora declinat si cerebᵒ fu
erit infixū erit malū ⁊ terrefaciens. Uerūtñ si ad
carnē laxā q̄ est post aures declinauerit euasiōis fi
ducia in ipso erit. Fluxꝰ p̄terea sanguis ex nari
bꝰ in talibus apatibus est signū bonū ⁊ in oibꝰ eti
am interioꝝ apatibus. Tu autē ad hoc inq̄reñ expe
cta in eo qō postea dicturi sumus vbi fmonē de a
postēatibus inuestigabīus ⁊ dispōnē cuiusqꝫ occul
torum mēbrorum nominabimus.

Caᵐ. xi. de signis solutionis cōtinuitatis.

Solonē cōtinuitatis si in mēbris acciderit
appentibꝰ sensus declarabit. Qō si mē
bris acciderit occultis dolor eā demr̄abit
pforatiuus aut pungitiuus aut corrosiuus ⁊ p̄cipue
si ñ cū eo affuerit febris. Et ipsam q̇dē multotiens
cōitaṫ hūoris spissi cū sanguine exitꝰ ad amplitudi
nē descendentis ⁊ purulente materie egressio si pꝰ
sig̃tionē apatū fuerit ⁊ eoꝝ maturationē. Que aūt
est post apata est qū sig̃t apatis aptionē cū matura-
tōe ⁊ est qū nō. Si v̇o cū maturatiōe fuerit febris
cū aptōe q̇escet ⁊ eūabr̄ pus ⁊ q̇escet g̃uitas ⁊ alle
uiabr̄. Qō si nō ita fuerit dolor fiet maior ⁊ au-
gmētabr̄. Est etiā qū cōtinuitatis sol'o ex m̄bri dis
locatione a suis locis ⁊ recessione mēbri a suo loco
⁊ si nō disloceṫ sicut ruptura dignoscitur. Et ē quꝫ
ipā cognosciṫ retentiōe eiꝰ qō eūari cōsueuerat ex
canalibus qm̄ fortasse ad canales aut amplitudineꝫ
quā cōtinuitatis sol'o facit descendit ⁊ nō fm natu-
ralē sepaṫ viā queadmōꝫ illi cōtingit cui itestīa rū
punṫ qū egō foras exire illi ꝓhibeṫ. Et est qū con
tinuitatis sol'o non appꝫ nꝫ p signa cognosciṫ vl'ia q̄
noīata sunt: vñ in eius declaratōe diuisiōes pticu-
lares sunt necessarie q̄ sunt fm vnūqōqꝫ mēbrū et
hoc q̇dē erit vt mēbꝝ sensum ñ hēat ⁊ cōprehen-
dit hūorē ⁊ currit qō est in ipso ꝓculdubio ⁊ sepa
tur a loco suo ⁊ nō sustentaṫ sup mēbruꝫ ⁊ sepetur
p dislocationē eius quā habuerit neꝫ hūorē suscepe
rit q̇ ab eo effluat nꝫ a suo loco moueri poterit ⁊ a
lij mēbro nō adheserit cꝰ dislocationē moueaṫ.

Et tu q̇dē scire dēs ꝙ apata ⁊ cōtinuitatis sol'o q̄ ō
teriora hn̄t accn̄tia sunt q̄ in mēbris exn̄t neruosis
q̄ sunt fortis sensus qm̄ est qū sunt pnitiosa sꝫ sin-
copis ⁊ spasmus ea semp cōitanṫ: sincopis q̇dē ꝓpṫ
doloris fortitudinē ⁊ spasmus ꝓpṫ mēbri neruosi
tatē deiñ illa q̄ sunt sup iuncturas qm̄ tarde melio
rationē recipiunt ꝓpṫ vehementē iuncture motuꝫ
⁊ ꝓpterea ꝙ amplitudo q̄ est apud iuncturā est a-
pta vt materia ad ipsam descendat. Et qm̄ pulsus
⁊ vrina exn̄t ex sig̃tōibꝰ dispōnuꝫ vl'ibus: de eis
igitur loquemur.

Sūma pª dictōis fᶜ de pl'su. Cꝰ sunt. xix. caª.

Capitulū primū de pulsu ⁊ est fmo vl'is.

Pulsus ē motꝰ receptaculoꝝ sps ex diasto
le ⁊ systole cōpōitꝰ ad regeñ spꝫ p aerē at
tractū. Cōsideratio aūt q̄ atiendiṫ in pl'su
aut est vl'is aut pticularis fm vnaq̄qꝫ egritudinē.
Et nos q̇dē hic de vl'ibꝰ regulis scie pulsus loque
mur: ⁊ ptic'ares ad loq̄ndū de egritudibꝰ pticula
ribus in posterioribꝰ refuabīus. Dicemꝰ ergo ꝙ
q̇sqꝫ pulsus est cōpositus ex duobꝰ motibꝰ ⁊ dua-
bus q̇etibus. Ois naqꝫ pulsus ex diastole ⁊ systo
le est cōpositus. Post hoc uero necesse est vt inter
oēs duos cōtrarios motus q̇es interueniat. Impos
sibile est naqꝫ motus vnus alij motui cōtinueṫ pꝰ
ꝙ̄ spatio eoꝝ applicaṫ terminus et extrēitas in ef-
fectu hoc tñ in scia naturali decl'abr̄. Postq̄ igr̄
hoc ita ē ipōle est q̇n in vnoquoꝫ pulsu añq̄ aliꝰ cō
sequaṫ quattuor interueniant ptes. s. motus duo ⁊
q̇etes due. s. motus eleuatōis ⁊ q̇es inter ipsam et
depr̄ssionē ⁊ motus depr̄ssionis ⁊ q̇es inter ipsaꝫ ⁊ e-
leuationē. Depressionis v̇o motus apud pl'imos

medicoꝝ nullo⁹ sentiт̃ sȝ apđ alios est qũ aut i forti pulsu sua fortitudine sentiт̃ aut in pulsu magno ꝓpт̃ eleuationẽ sui aut in duro ꝓpт̃ multã sui resr̃ nationẽ aut in tardo ꝓpт̃ lõginqtatẽ tẽporis sui motus. ¶ Gal̃. quoqȝ dixit lõgo tpe nõ fui sollicitus ex depssione. Postea vͦ ñ ꝗeui tangen⁹ donec ex eo aliqđ pcepi ⁊ postea illđ cõpleui. Nã postea porte pulsus mihi apte fuerunt. ¶ Qui vͦ ista studuerit vt ego pcipiet illud qđ cõsecutus fui. ¶ Et licȝ ita sit vt dicit. In plĩmis tñ dispõibus depssio non est sñu pcepta. ¶ Cã vͦ ob quã statutũ fuerit tangere venas brachĳ est facilitas ꝓbendi ipȝ ⁊ ꝙ hõ nõ est sollicitus vt ipȝ discoopiat ⁊ rectitudo situs ipsius ꝓpт̃ rcitudinẽ cordis ⁊ ei⁹ qđ est iuxta ipȝ. Et oȝ qđẽ vt sit tactus manu sup latus exñte quõi aȝ si manus sup vola plante extendaт̃ in latitudine augmentũ ꝓbet ⁊ ex eleuatõe diminutionẽ facit et etiã diminuit ex lõgitudine ⁊ ꝓprie i macilentis. Et resupinata augmentat in eleuatõe ⁊ lõgitudĩe. Opȝ ꝓterea vt tactus fiat in hora q̃ ille c⁹ pulsus ẽ sit ab ira remotus ⁊ gaudio ⁊ exercitio ⁊ oib⁹ passionib⁹ ⁊ saturitate q̃ ꝯ̃guedinẽ facit ⁊ fame ⁊ dispõne relinq̃ndi cõsuetudines ⁊ renouandi vsus. ¶ Et oȝ etiã vt sit de pulsu expimentũ tẽpati nobilis ita vt alius ei cõpeт̃. ¶ Ampli⁹ diceũs ꝙ genera ex q̃bus medici pulsus dispõeȝ cognoscunt ꝺm ꝙ ipsi r̃ferũt sunt. x. ꝗuis eis fuerit necessariũ vt posuissẽt ea nouẽ. ¶ Gen⁹ qđẽ qđ est sumptũ ex q̃titate diastoles. ¶ Et genus qđ est sumptũ ex q̃litate ꝑcussionis vene in digitos ¶ Et gen⁹ qđ est sumptũ ex tpe cuiusqȝ motõis. Et genus qđ est sumptũ ex cẽntia instrĩ. ¶ Et genus qđ est sumptũ ex eius euãtõe aut replẽone. ¶ Et genus qđ est sumptũ ex calitate tactus ipsius aut frĩtate. ¶ Et genus qđ est sumptũ ex tpe ꝗetis. ¶ Et genus qđ est sumptũ ex ꝑssus eq̃litate aut diuersitate ¶ Et genus qđ est sumptuȝ ex ei⁹ ordinatõe in diuersitate sui aut in ordinatione. ¶ Et genus qđ est sumptũ ex pondere. ¶ Gen⁹ vͦ q̃titatis pulsus sigтur ex q̃titatibus suoꝝ triũ diametroꝝ q̃ sunt ipsius lõgitudo et latitudo ⁊ ei⁹ ꝓfunditas. ¶ Sunt ergo in eo nouẽ pulsus dispositões simplices ⁊ cõposite. ¶ Et nouẽ qđẽ simplices sunt lõgus curtus ⁊ mediocris ⁊ latus strictus ⁊ mediocris ⁊ ꝓfundus aptus ⁊ mediocris. ¶ Lõg⁹ autẽ ille est c⁹ ptes in lõgitudine plus sentiunт̃ ꝙ naturalis absolute q̇ est ꝑcerto eius q̇ cõplẽonẽ hȝ tẽpatã aut naturalis q̇ est eius q̇ huic est ꝓpinquus ⁊ ẽ tẽpatus cui est ꝓpriũ. Et tu qđẽ iã ꝑus sciuisti drĩã inter eos. Curtus vͦ est ei cõtrari⁹. ¶ Et inter eos est mediocris. ¶ Et tu qđẽ iudicabis ꝺm hanc regulã in sex q̃ remanserunt. ¶ Cõpositaꝝ vͦ ex his simplicibus q̃dã sunt q̃ nomẽ hñt ⁊ q̃dã q̃ noĩe carẽt. Ille eni q̇ in lõgitudine ⁊ altitudine ⁊ latitudine ẽ augmentatus vocaт̃ magnus ⁊ q̇ in his oĩbus ẽ diminutus vocaт̃ puus. Et q̇ inter eos exiт̃ tẽpatus. Qui vͦ in latitudine ⁊ altitudine est augmentatus vocaт̃ grossus. Et q̇ in eis est minutus dr̃ subtilis. Et q̇ est inter eos est eq̃lis. ¶ Generis autẽ qđ ex q̃litate ꝑcussionis vene in digitos sumptũ ẽ tres sũt spẽs fortis ⁊ ipse est q̇ apud diastolẽ tactui r̃sistit et debilis q̇ est ei oppositus. Et eq̃lis q̇ est inter eos. ¶ Generis quoȝ qđ ex tẽpore cuiusqȝ motõis sumptũ est tres sunt spẽs velox ⁊ est q̇ motuȝ in breui tpe cõpleт̃. ¶ Et tardus ei cõtrarius ⁊ eq̃lis inter eos exñs. ¶ Generis vͦ qđ ex cẽntia ĩstrĩ sumitur tres sunt spẽs. Mollis q̇ est recipiens reditũ ad interiora ⁊ cõpressionẽ facile. Et durus q̇ est ei contrarius ⁊ inter eos mediocris. ¶ Generis autẽ qđ est sumptũ ex eo qđ cõtineт̃ tres sunt spẽs. Plen⁹ ⁊ ipse est q̇ sentiт̃ sicut si in eius foramine eẽt hũor iplens de quo sollicitañ est vt pure euẽт̃. Et vacuus est ei cõtrarius. Et inter eos mediocris. ¶ Et generis qđẽ qđ ex suo tactu sumptũ est tres sṫ spẽs calĩus ⁊ frĩus ⁊ tẽpatus. ¶ Generis vͦ qđ est sumptũ ex tpe ꝗetis spẽs sunt tres. Freq̃ns ⁊ ipse est in quo tp̃us sensatũ qđ exit inter duas ꝑcussiones est breue q̇ etiã vocaт̃ cõseq̃ns ⁊ spissus. Et ei cõtrarius rarus q̇ etiã dr̃ laxus ⁊ resolutus ⁊ inter eos mediocris. ¶ Et hoc qđẽ tẽpus est ꝺm ꝙ ex systole cognosciт̃. ¶ Si vͦ systole nullo modo cognita fuerit erit tẽpus qđ inter oẽs duas diastoles cõtinuaт̃. ¶ Et si ipa cogita fuerit erit ꝺȝ duo tpa duoꝝ extrẽorũ. ¶ Genus vͦ qđ est sumptũ ex eq̃litate ⁊ diuersitate est aut eq̃le aut diuersum. s. in eq̃le. ¶ Et h⁰ q̇dẽ est ꝑ cõpationẽ silĩtudis aut dissilĩtudis pulsuũ. aut ptiũ vnius pulsus aut vnius ptis pulsus in quĩqȝ rebus magnitudine ⁊ puitate aut fortitudine et debilitate ⁊ velocitate ⁊ tarditate spissitudine aut raritate duritie ⁊ mollitie donec cõtingit ꝙ vnus pulsus est postremus sue diastoles citi⁹ ꝓpт̃ vehementẽ calorẽ aut debilior ꝓpт̃ debilitatẽ. ¶ Quod si volueris dilatabis ꝺmonẽ ⁊ cõsiderabis in equalitate ⁊ diuersitate in tribus generibus ꝓdcis alias ptes sed ꝯsiderationũ fortitudo ad istas reducta ẽ. Pulsus vͦ eq̃lis absolute est ille q̇ in his oĩbus est eq̃lis q̇ si in aliquo eoꝝ solo fuerit eq̃lis in eo solo diceт̃ eq̃lis sicut si diceremus equalẽ in vͦtute aut eq̃lem in velocitate. ¶ Et silr̃ diuersus est ille q̇ non est equalis aut absolute aut in aliqua re. ¶ Genus auteȝ quod ex ordinatõe ⁊ inordinatiõe sumptũ ẽ duas hȝ spẽs diuerse ordinatus ⁊ diuerse inordinatus. Ordinatus autẽ est ille c⁹ diuersitas hȝ ordinẽ cõsuatũ sup quẽ trãsit ⁊ est ꝺȝ duos mõs aut ordinatus absolute ⁊ est qũ totũ illud qđ ex eo ꝓuenit ñ hȝ nisi tm̃ diuersitatẽ vnã. Aut ordinatus qui est ꝓprie ⁊ ipse est q̇ hȝ duas diuersitates aut plẽs sicut si ibi eẽt circulus ⁊ alius circulus ab eo diuersus sed ambo ad suũ redirent ordinẽ sicut si eẽt vnus circulus. Et inordinatus est q̇ est ei cõtrari⁹.

¶ Quñqȝ certificaueris inuenies ꝙ hoc decimũ genus ẽ sicut eẽt noni generis spẽs itrans sub ineq̃li. Debes autẽ scire ꝙ in pulsu repiт̃ nã musice qm̃ quẽadmõȝ ars musice cõpleт̃ ꝑ adiunctionẽ sonoꝝ ꝺm ꝓportionẽ cõitantẽ eos inter acuitatẽ ⁊ ꝯ̃uitatẽ per circulos casuũ ⁊ tẽpoꝝ q̇ sunt inter eoꝝ ꝑcussiones sic est dispõ pulsus qr ꝓportio suoꝝ tẽpoꝝ in velocitate ⁊ spissitudine ⁊ debilitate ⁊ in q̃titate ẽ sicut ꝓportio adiunctõis eius. Et quẽadmõȝ tẽp⁹ feriendi ⁊ q̃titas sonoꝝ est qũ sunt cõuenientia ⁊ est qũ ñ sunt cõueniẽtia silr̃ ẽ qũ ibi dͦbilitates sunt ordinate ⁊ est qũ sunt inordinate. Et ꝓportio etiam dispõnũ pulsus in fortitudine ⁊ debilitate ⁊ in quãtitate est qũ est cõueniens ⁊ est qũ nõ imo diuersa est. ¶ Et hic qđẽ est egrediens a genere cõsiderandi ordinẽ. Gal̃. autẽ vr̃ ꝙ id qđ potest sentiri ex ꝓportionalitatib⁹ põderis est ꝺm vnã ꝓportionẽ

Fen 2
d. 3.
S. 1.

musicaꝝ noiataꝝ aut non nominatarum. ¶ Nomina
tarum vero aut secūduз ꝓportioné totius ⁊ qīꝫ et
est ꝓportio tripli qū est ꝓportio dupli adiuncta cū
ꝓportōe ad dentis medietaté ⁊ ipsa est q̄ dr̄ ꝓpor
tio p q̇nq̄з. Et ſm ꝓportioné q̄ est ꝑtotuз ⁊ est du-
pla ⁊ ſm ꝓportioné q̄ est p q̇nq̄з ⁊ est addens me-
dietaté ſm ꝓportioneз q̄ est p q̄ttuor ⁊ est addens
tertiā ⁊ ſm ꝓportioné addenté q̄rtā postea nō sen
tit̄. Et ego q̇dé miror qūo ꝓportiones iste p tactuз
discerni pn̄t: dico tn̄ ꝙ ei est facile q̇ in ḡdu tangen
di cōsueuit ⁊ ꝓportionat̄ sonos p arté postq̄ꝫ erit ei
potentia cognoscendi musicā acq̇sita ⁊ cōpabit ſcm̄
p notū: hō etiā iste qū suā intentioné ad pulsum re
duxerit huiusmōi poterit discernere ꝓportiōes p
sensum. ¶ Genus v̊o qd̄ ex pondere est sumptuз
est p cōpationé ꝓportionis q̄ntitatū ꝓportionū q̄t-
tuor tépoꝝ q̄ sunt duobus motibus ⁊ duab⁹ q̇eti-
bus. Et si sensus totū hoc discernere n̄ pōt tn̄ est p
cōpationé ꝓportionis q̄ntitatū ꝓportionū tépoꝝ di
astoles ad tépus qd̄ est inter duas diastoles ⁊ ad ul
timū téporis in quo est motus ad tépus in quo é q̇-
es. ¶ Qui auté ponūt in hoc capitulo cōpationem
téporis motus ad tép⁹ motus ⁊ téporis q̇etis ad té
pus q̇etis mittunt capitulū in ca° lз huiusmōi missi
o sit tollerabilis ⁊ nō sit incōueniens sз tn̄ nō é bo
na. Et pondus q̇dé est illud in quo ꝓportiones mu
sice cadunt. Et dicemus ꝙ pulsus aut est bom pon
deris aut mali ponderis. Et illi⁹ q̇dé q̇ est mali pō
deris sunt tres spés vna est illius c⁹ pōdus est mu
tatū ⁊ est iuxta pōdus ⁊ iste est c⁹ pōdus est pōd⁹
etatis q̄ est iuxta etaté illius c⁹ est pulsus sicut qum
iuuenes hn̄t pondus pulsuū pueroꝝ. ¶ Et altera é se
parati pōderis sicut qū pueri hn̄t pondus pulsus si
cut senū. Et tertia est egrediens a pondere ⁊ é ille
c⁹ ponderi pulsus hoīs nō silr̄at. Et multa egressio
pulsus a pondere magnā in dispōibus sīgt mutatō
nem.

¶ Ca^m. ij. de pulsu equali ⁊ diuerso.

Dicunt ꝙ diuersi pulsus diuersitas aut est
in multis percussionib⁹ aut i vno pulsu.
Sз q̇ in vno pulsu diuersificat̄ aut in mul
tis diuersificat̄ partibus. s. in locis separatis in qui
bus cadunt digiti aut in vna parte. s. in loco vni⁹
digiti. Et illius q̇dé q̇ in multis diuersus exit pulsi
bus est diuersus ḡdatus equalr̄ currens. Et ipse q̇
dé est qui ab vno incipit pulsu ⁊ permutat̄ ad ma
ioré eo aut ad minoré ⁊ ꝓcedit sic ſm hanc regulā
donec peruenit ad finé in diminutōe aut in augmē
to per silr̄em ordiné deiñ intersecat̄ ⁊ ad primā ma
gnitudiné redit aut rediens ex paruitate sua simi-
li reditu in ambabus dispōib⁹ ad primā r̄gulā aut
diuersificans postq̄ꝫ venerit a principio qd̄ est h⁹
mōi ad finé q̇ est huiusmōi. Et est qū ad finé ꝑuéit
⁊ é qū it̄ersecat̄ añ ip̄з ⁊ é qū addit supra ip̄з donec
intersecat̄ qūз it̄secat̄ fortasse it̄secat̄ i medio cessan
do ⁊ est quз agit ab hoc diuersum ⁊ illud est vt in
medio sui interueniat motus. ¶ Et pulsus q̇deз
cessationé hn̄s é diuersus i q° expectat̄ motus ⁊ ve
nit q̇es. Et ille q̇ in sui medio hз motū est diuersus
in quo expectat̄ q̇es ⁊ venit motus. ¶ Diuersi-
tas v̊o pulsus in multis partibus vnius pulsus aut
est in situ suaꝝ partiū aut in motu suaꝝ partiū sed
diuersitas q̄ est in situ suaꝝ partiū est diuersitas ꝓ
portionis partiū vene ad partes. Et q̄m partes st̄
sex erit illud qd̄ in eis cadit ex diuersitate silr̄.
¶ Diuersitas auté q̄ est in motu aut est in velocitate
⁊ tarditate aut in cōsecutōe ⁊ p̄uentōe. s. ut moue
at̄ pars eius añ horā sui motus aut post horā aut in
fortitudine ⁊ debilitate aut in magnitudine ⁊ par-
uitate. ¶ Et hoc totū aut curet ſm ordiné equalé aut
diuerso in augmēto ⁊ diminutiōe ⁊ illud q̇dé aut e
rit in duabus partibus aut in tribus aut in quattu
or. s. in casu digitoꝝ. Et tu q̇dé cōponere poteris
⁊ ordinare. ¶ Ex diuersitate v̊o pulsus in vna p
te est ille q̇ est intersectus ⁊ reditiuus ⁊ cōtinuus.
Intersectus auté est ille q̇ in parté vnā cū ꝑuo mo
tu sepat̄ ⁊ partis vnius q̄ ex eo intersecat̄ cū q̇ete ē
qū duo extrēa diuersificant̄ in velocitate ⁊ tardita
te ⁊ in silr̄itudine. ¶ Reditiuus v̊o est vt pl'sus ma
gnus redeundo fiat paruus in vna parte deiñ in re
ditu subtili r̄dit. Et h⁹ q̇dé mōi est ille c⁹ q̄dā spe
tieꝝ in alias ingrediunt̄ ⁊ hoc est vt sit vnus pul-
sus sicut duo ꝓpt̄ diuersitaté aut duo sicut vnus ꝓ
pterea ꝙ alie in alias ingrediunt̄. Et istud q̇dé é ſm
sñiaз eoꝝ q̇ in hoc nō cōuenerūt. ¶ Cōtinuus auté é
ille c⁹ diuersitas est ordinata in cōtinuitate nō ſſu
ꝑcepta separatōe in eo ad qd̄ ipsa mutat̄ ex veloci
tate ad tarditaté aut ecōtra aut ad equalitaté aut in
equalitaté in eis aut ex magnitudine aut paruitate
aut equalitate in eis ad aliqd̄ eoꝝ ad qd̄ mutat̄.
¶ Et hoc q̇dé est qū ſm silr̄itudiné sui ꝓcedit. Et é qū
accit vt cū cōtinuatōe sua sit in aliq̇b⁹ suaꝝ ꝑtium
plus diuersitatis ⁊ in aliis minus.

¶ Capitulū. iij. de spéb⁹ pl'sus diuersi q̄ noīa habent
propria.

Ex eis est gazellans q̇ est diuersus in vna
ꝑte qū fuerit tardatus ⁊ deiñ intersecat̄ ⁊
fit velox. ¶ Et ex eis é vndosus: ⁊ ipse
q̇dé est q̇ est diuersus in magnitudine ꝑtiū vene et
eaꝝ ꝑuitate ⁊ eleuatōe ipsaꝝ ad supiora ⁊ in latitu
dine ⁊ in cōsecutōe ⁊ p̄cessiōe in principio mot⁹ pl'
sus cū mollitie q̄ est in ipsa: ⁊ ipse q̇de nō est valdē
ꝑuus ⁊ hз latitudiné quandā ⁊ assilr̄at vndis quarū
alie alias sequnt̄ secūdū rcitudineз cū diuersitate q̄
est inter eas in eleuatōe eaꝝ ad supiora ⁊ descensi
one ad inferiora ⁊ velocitate ⁊ tarditate. ¶ Et ex
eis est v̊miculosus q̇ est illis silr̄is sз est ꝑuus multe
spissitudis c⁹ spissitudo existiat̄ velocitas sз nō é.
Et formicans q̇ est valde minor ⁊ vehementioris
spissitudis. Et v̊miculosi q̇dé ⁊ formicantis diuersi
tas in eleuatōe ad supiora ⁊ p̄cessiōe ⁊ cōsecutōe i
ſſu est manifestior ipsoꝝ diuersitate in latitudine i
mo quasi nō apparet id. ¶ Et est ex eis serrinus q̇
vndoso in ꝑtiū diuersitate silr̄at ⁊ in eleuatōe ad su
periora ⁊ latitudine ⁊ p̄cessiōe ⁊ cōsecutiōe sз é du
rior ⁊ cū duritie ipsi⁹ partes i duritie diuerse exi-
stunt. ¶ Et serrinus q̇dé é pl'sus uelox spissus ⁊ du
rus c⁹ partes in magnitudine diastoles diuerse exi
stūt i duritie ⁊ mollitie. ¶ Et ex eis est cauda sori
cina ⁊ est ille q̇ ordinat̄ in diuersitate suaꝝ partiuз
ex diminutōe ad augmentū aut ex augmēto ad di-
minutioné: ⁊ cauda q̇dé soricina est qū est in pulsi-
bus multis ⁊ est qū est in vno pulsu in ꝑtib⁹ mul-
tis aut in parte vna. Et eius diuersitas ꝓpria est il
la q̄ ex magnitudine pendet. Et est qū est in cōpa-
tōe velocitatis ad tarditaté aut fortitudis ad debi-

pulsus intersectus.
pul. reditiuus.
pul. continuus.
pul. Gazellans.
pul. vndosus.
pul. vermiculosus.
pul. formicans.
pul. serrinus.
pul. cauda soricina.

litatē. ¶ Et ex eis ē mesalius ⁊ ipse ē q̄ ex dimutiōe ꝓcedit ad aliquē terminū in augmento postea īcli nat̄ inferius ad suū ordinē donec ad primū termi nū diminutōis ꝑueniat. ¶ Est ergo sicut due caude soricine q̄ cōtinuant̄ apud maiores ei⁹ extrēitates. ⁊ ex eis ē bisp̄ssās: ⁊ ī ipo q̄ꝺ discordati sūt medici Sunt enī q̇dā q̄ ip̄z vnū pulsum ponūt diuersuz in p̄cessiōe ⁊ cōsecutōe. Et sunt alij q̄ ponūt ip̄z duos pulsus quoꝝ vnū alteꝝ cōsequit̄ ⁊ ad vltimū iter eos nō exit tēp⁹ q̄ꝺ dilatet̄ ad colligen̄ systolē dei de diastolē: nō enī oē ex quo cōsequnt̄ due ꝑcussio nes oꝫ vt sint duo pulsus. Alioq̄n ille c⁹ intersecat̄ diastoles ⁊ deīn redit eēt duo pulsus nꝫ etiā oꝫ vt sint duo pulsus nisi qū īcipit ⁊ fit diastoles ⁊ postea redit ad fundū faciendo systolē deīn redit iteruz ⁊ diastolē facit. Ex eis sunt q̇etē h̄ns ⁊ cadens in me dio quos p̄diximus. Sed dr̄ia inter cadentē in me dio ⁊ gazellantē est ꝙ gazellantis f^a an̄ venit ꝙ̄ cō pleat̄ pr̄ia sꝫ in cadente in medio est pulsus q̄ uenit in t̄pe q̇etis qū cōplet̄ ꝑcussio p^a. ¶ Et ex istis q̇dē capitulis sunt pulsus spasmosus ⁊ tremulus ⁊ r̄tor tus q̄ filo q̄ꝺ torq̄tur assil̄at̄ ⁊ est ex capitulo diuer sitatis in p̄cessiōe ⁊ cōsecutōe ⁊ in situ ⁊ in latitudi ne: ⁊ cordosus q̇dē est ex summa retorti ⁊ sil̄at̄ tre mulo sꝫ tn̄ in tremulo diastoles est magis occulta: ⁊ sil̄r exitus ab equalitate situs in eleuatōe ad supi ora est in retorto occultior sꝫ tensio in cordoso est manifesta ⁊ est cū eius torsione ad vnā ꝑtē tm̄.

¶ Pl̄m v̄o tales accn̄t quales isti. s. cordosus ⁊ retor tus ad vnū latus declinans in egritudib⁹ siccis.

¶ Pulsuū v̄o cōpositoꝝ sp̄ēs quasi infinite sunt ⁊ neꝫ habentes nomina.

¶ Ca^m. iiij. de i^o q̄ ex sp̄ēb⁹ pulsus est n̄ālis.

Cuiusq; geneꝝ p̄noiatoꝝ in quo est super fluitas augmenti vel diminutōis natural̄ est equalis nisi fortis quōiaꝫ natural̄ in eo est augmentatus. Et si aliq̄ꝺ alioꝝ geneꝝ n̄ augmē tū p̄buerit nisi fortitudīs augmentū seq̄ns ⁊ factuꝫ fuerit maius: v̄bigr̄a ipse erit naturalis ꝓpt̄ fortē. Alioꝝ v̄o geneꝝ q̄ nꝫ augmentū nꝫ diminutionē tol lerant naturalis est mediocris ⁊ ordinatus ⁊ q̄ ē bo ni ponderis.

¶ Ca^m. v. de cāis sp̄eꝝ pulsus p̄dictaꝝ.

Causaꝝ pulsus q̄dā sunt cōes necessarie es sentiales in cōstitutōe pulsus ingredien tes ⁊ vocātur cōtentiue ⁊ q̄dā sunt in cō stitutōe pulsus nō ingredientes. ¶ Et haꝝ q̇dē ali e sunt insep̄abiles q̄rū ꝑmutatōe ꝑmutat̄ iudiciuꝫ pulsus ⁊ vocant̄ cāe insep̄abiles: ⁊ alie sunt sep̄abi biles q̄ vocant̄ mutantes absolute. ¶ Cōtentie v̄o cāe sunt tres v̄tus vitalis q̄ est in corde mouens pl̄ sum ⁊ tu q̇dē iā sciuisti eā in ca^o de v̄tutib⁹. ¶ Et f^a est inst̄r̄m ⁊ est vene pl̄satiles quas iā sciuisti qū nūerauimus mēbra. ¶ Et tertia est necessitas exti guendi ⁊ est adueniens p̄ q̄ꝓtitatē notā extinctōnis q̄ renouat̄ in termino caloris opposita in suo incen dio aut extinctōe aut equalitate sua ⁊ haꝝ q̇dē caꝝ cōtentiuaꝝ opatōes mutantur f^m id q̄ꝺ adiungit̄ e is ex cāis insep̄abilibus ⁊ mutantibus absolute.

¶ Ca. vi. de his q̄ ꝑueniūt ex cāis ꝯtentiuis solūmō.

Qum inst̄r̄m fuerit obediens sui lenitate ⁊ v̄tus fortis ⁊ necessitas ad extinguen̄ ue hemens erit pulsus magnus. Uerūtn̄ ne cessitas iuuantior his tribus est ad hoc. ¶ Q̄ꝺ si v̄ tus fuerit debilis pulsus ꝑuitas eā ꝓculdubio seq̄ tur. Et si cū hoc inst̄r̄m fuerit duꝝ ⁊ necessitas pau ca erit minor. ¶ Est etiā qū durities efficit ꝑuitatē sꝫ tn̄ ꝑuitas c⁹ cā est durities sep̄at̄ a ꝑuitate c⁹ cā ē debilitas ꝑ hoc ꝙ est durus ⁊ n̄ debilis ⁊ breuitas eius ⁊ ꝓfunditas nō est multa sicut est qū est v̄t⁹ d̄ bilis. ¶ Pauca quoq; necessitas ꝑuitatē efficit sꝫ de bilitas ibi nō erit. Et nꝫ est aliqua haꝝ triū q̄ plus efficiat ꝑuitatē ꝙ̄ debilitas: Et ꝑuitas q̇dē duritiei cū v̄tute plus est ꝙ̄ ꝑuitas p̄uatōnis necessitatis cuꝫ v̄tute. ¶ Uirt⁹ naq; cū priuatōe necessitatis nō mi nuit multū ex equali qm̄ a diastole ꝓhibentē n̄ hꝫ. Et nō declinat ad hoc vt nō multū sup tēpamentū addat nisi iō ꝙ n̄ multā hꝫ necessitatē. ¶ Si v̄o ne cessitas multa fuerit ⁊ virt⁹ fortis ⁊ inst̄r̄m inobe diens ꝓpt̄ suā duritiē magnitudini nō poterit eē q̄n fiat velox ⁊ velocitati restauret id q̄ꝺ deest ex ma gnitudine ꝙ si virtus fuerit debilis ⁊ pulsus n̄ po terit magnificari ⁊ velocitas in eo nō opata fuerit nō poterit eē q̄n fiat spissus qua spissitudine restau ret illud q̄ꝺ ei defuerit ex magnitudine ⁊ veloci tate ⁊ multe vices tenebunt locū vni⁹ vicis suffici entis ⁊ magne aut duaꝝ velociū. ¶ Et hoc q̇dē est sicut qū hoi necesse est rē ferre ponderosaꝫ quaꝫ si poterit vna vice totā ferret: si v̄o nō diuidet eā in duas ꝑtes ⁊ festinabit ⁊ si n̄ in multas ꝑtes ipsāꝫ di stribuet ⁊ fer̄t q̄ꝙ ꝑtē quocūq; mō poterit cū spa tiositate aut velocitate deīn nō cessabit inter qual libet duas oneraturas eius lꝫ sit in eis tardatus ꝙ si multe fuerit debilitatis stabit tūc ⁊ ferret eā fe stine ⁊ redibit cū tarditate. ¶ Si autē v̄tus fuerit fortis ⁊ inst̄r̄ꝫ obediens sꝫ necessitas erit maior for titudine tēpata v̄tus augmentabit velocitatē cū ma gnitudine. Et si necessitas fuerit fortior erit cū ma gnitudine ⁊ velocitate spissitudo. ¶ Lōgitudinē q^o q; magnitudīs cāe ꝓcerto efficiunt qū aliq̄d ꝓhibēs amplitudinē ꝓhibuerit ⁊ eleuationē ad supiora nō ꝑmiserit fieri sicut durities inst̄r̄i v̄bigr̄a q̄ ampli tudinē ꝓhibet ⁊ dēpsitas carnis ⁊ cutis q̄ sursum e leuari n̄ ꝑmittunt. Sꝫ est etiā qū in amplitudīe ad dit maties. ¶ Et amplitudinē q̇dē efficit aut veaꝝ vacuitas vt ꝑ ipsam tunica supior sup interiorem declinet ⁊ dilatet̄ aut multa inst̄r̄i lenitas. Spissitu dis autē cā est debilitas aut multa necessitas aut ca liditas. ¶ Et raritatis q̇dē cā est v̄tus q̄ necessitatē in magnitudine supat aut ſr̄itas multa diminuta a necessitate aut nimia intensio v̄tutis ⁊ aduent⁹ ꝑdi tioni ꝓximus. ¶ Cāe v̄o debilitatis pulsus ex mu tatōibus q̇dē sunt tediū ⁊ vigilie ⁊ cūatio ⁊ mati es ⁊ hūor nociuus ⁊ exercitiū supfluū ⁊ hūoꝝ mo tus ⁊ ipsoꝝ obuiatio mēbris fortis ſf̄us aut cordi vicinis ⁊ totū illud q̄ꝺ vehementer resoluit.

¶ Et duritiei pulsus cāe sunt siccitas corporis vene aut ei⁹ fortis extensio aut vehemens frigus cōge lans. Et etiā est qum pulsus in crisibus durescit ex fortitudine pugne ꝓpterea ꝙ mēbra ꝑ ipsam extē dunt̄ ad ꝑtē ipulsionis nature. ¶ Lenitatis v̄o cāe sunt cāe naturales mollificātes sicut nutriens ⁊ e gritudinales mollificātes sicut hydropisis ⁊ lethar gia aut ea q̄ nꝫ sunt naturalia nꝫ egritudinalia sicut balneatio. ¶ Et diuersitatis q̇dē cā cuꝫ ꝑseuerātia v̄tutis est ḡuitas materiei cibi aut hūoris. ¶ Et cum

debilitate ṽtutis est pugna cāe ⁊ ègritudis. Ex cāis
quoꝝ diuersitatis est repletio venaꝝ ex sanguie ſꝫ
qđ huic est ſiſe remouet minutio. ¶ Et pl'm q̇deꝫ
fit diuersitas qñ ſāguis est viscosus ſuffocans ſpūꝫ
q̇ mouet̃ in arterijs ⁊ ꝓprie qñ dēpſitas fuerit circa
cor. ¶ Ex cāis ꝑterea ipſius q̄ eā in breui efficiunt
tre sunt ſtōi repletio ⁊ triſtitia ⁊ cogitatio in aliqᵒ
Sed qñ in ſtō malus fuerit hũor nō ceſſabit diuer
ſitas ⁊ forſitan ex eo ꝓueniet trēor cordis ⁊ fiet pl'
ſus tremulus. ¶ Et ſerrini q̇dē pulſus cā est diuer
ſitas eius qđ in corpore vene est fuſum in putre-
factōe ſui aut ipſius cruditate aut ſui maturatione
aut diuersitas diſpōnũ venaꝝ in duritie ſua ⁊ mol
litie aut āpā in mēbris neruoſis. ¶ Biſpulſatis ṽo
cā est ṽtutis fortitudo ⁊ pl'ima neceſſitas ⁊ durities
inſtr̃i q̄re ñ obedit ei ꝙ ṽtutes ipſi ꝑcipiunt de dia
ſtole in vna vice ſicut qñ q̇s vult vna ꝑcuſſione a
liq̇d incidere ⁊ nō obedit̃ ei adiuuat̃ ab aª ⁊ ꝑcipue
qñ neceſſitas ſubito augmentat̃. ¶ Soricini ṽo pul
ſus cā qñꝫ est virtꝰ debilis q̄ de labore ad q̇etē or
dinate ꝓcedit ⁊ de q̇ete ad laborē ſed ille q̇ in una
ꝑmanet diſpōe plus est ṽtutis debilitatē ſigns.
¶ Et cauda q̇dē ſoricina ⁊ q̄ eis ſiſis exit est plus ſi-
gnificans fortitudinē aliq̄ꝫ ⁊ ꝙ debilitas nō est ī fi
ne ſꝫ eis deterior est cauda finitiua deiñ manſiua:
poſtea cauda reditiua. Cadentis autē in medio cā ē
ṽtutis laſſitudo ⁊ eius defectus aut accidens ſubi-
to veniens ad qđ aīa ⁊ natura ſubito redeunt.
¶ Et ſpaſmoſi q̇dē pulſus cā ſunt motus nō naturales
in virtute aut malitia in eēntia inſtr̃i. Pulſus aũt
tremulus ꝓcedit ex fortitudine ⁊ inſtr̃o duro ⁊ ne
ceſſitate forti. Sine iſtis enī nō ꝓuenit tremor.
¶ Undoſi autē est qñ eius cā exit ṽtutis debilitas ſm
pl'm ⁊ nō pōt fieri diaſtole niſi paulatiꝫ ⁊ paulatī.
Et est etiā qñ inſtr̃i lenitas eius cā exit lꝫ virtus ñ
ſit valde debilis. ¶ Inſtr̃m naq̄ꝫ molle ⁊ hũidum
cōcuſſionē ⁊ motũ nō recipit q̄ in vnāq̄ꝫq̄ꝫ penetrēt
ptē quēadmōꝫ ſiccũ qđ est duꝝ recipit qm̄ ſiccitas
cōcuſſioni est apta ⁊ trēori. ¶ Et duri q̇dē ſicci finis
ſui pricipij motu mouet̃: moll' uero hũidi ptē poſe
est moueri ⁊ aliā ptē motu ipſius non pati ꝓpterea
ꝙ cito recipit ſepationē ⁊ flexionē ⁊ diuersitatē i fi
gura. ¶ Et ṽmiculoſi q̇dē pulſus ⁊ formicātis cā
est fortis debilitas ita vt tarditas ⁊ ſpiſſitudo ⁊ di
uerſitas in ptibꝰ pulſus cōiungant̃ qm̄ virtus iſtr̃ꝫ
in vna hora dilatare ñ valet ſꝫ paulatī ⁊ paulatī.
Cā autē pulſus mali ponderis ſi pulſus q̇dē fuerit
in diſpōibus tēporis q̇etis est augmentũ neceſſita-
tis. ¶ Et ſi in diſpōibꝰ tpis motus fuerit ē augmē
tũ debilitatis aut neceſſitatis priuatio ſꝫ pulſus tē-
poris motus ꝑpt̃ velocitatē diaſtoles aliꝰ ē ab hᵒ
Et cāe q̇dē pleni ⁊ vacui ⁊ calidi ⁊ fr̃i eleuati ſurſũ
⁊ ſubmerſi inferius manifeſte ſunt.

¶ Caᵐ. vij. de pl'ſibꝰ etatũ ⁊ maſcl'oꝝ ⁊ feiaꝝ.

Maſculoꝝ pulſus maiores ſunt ⁊ fortiores
valde ꝑpt̃ vehementiā ṽtutũ eoꝝ ⁊ ne-
ceſſitatis ipſoꝝ ⁊ ꝓpterea ꝙ eoꝝ neceſſi-
tas magnitudine cōplet̃ ⁊ est eoꝝ pulſus tardior pl'
ſu mulieꝝ ⁊ rarior ſm pl'm. ¶ Et oīs q̇dē pulſus
in quo pſeuerat virtus ⁊ est ſpiſſus: oꝫ ꝓculdubio
ꝙ ſit velox: est enī qñ añ est velocitas q̄ꝫ ſpiſſituᵒ
ꝑpt̃ hoc igr̃ ſicut pulſus maſculoꝝ est tardior ita ē
rarior. ¶ Pueroꝝ ṽo pulſus lenior ꝑpt̃ hũitateꝫ
⁊ est debilior ⁊ ſpiſſior qm̄ calor est fortis ſꝫ uirtꝰ
nō est fortis eo ꝙ nōdũ ſunt cōpleti. ¶ Pueroruꝫ
ṽo pulſus ꝯpatōe q̄ꝫtitatis corporis eoꝝ est magnꝰ
qm̄ eoꝝ inſtr̃m est valde molle ⁊ ipſoꝝ neceſſitas
est valde fortis ⁊ eoꝝ virtꝰ cōpatōe puitatis cor
poris ipſoꝝ nō est pue q̄ꝫtitatis. Uerũtñ eoꝝ pul-
ſus cōpatōe pulſus cōpletoꝝ est nō magnus ſꝫ ē ue
locior ⁊ ſpiſſior ꝑpt̃ neceſſitatē. ¶ In pueris naq̄ꝫ
multiplicat̃ vaporis fumoſi collectio ꝑpt̃ multam
digōnē eoꝝ ⁊ freq̄ntiā eius in eis. Et ꝑpt̃ hoc val
de est neceſſe ipꝫ extrahere ⁊ calorē ipſoꝝ innatuꝫ
euentare. ¶ Juuenũ vero pulſus est multe magi
tudis ⁊ nō est multe velocitatis imo in ipſa est ual
de diminutus ⁊ in ſpiſſitudine ⁊ ad raritatē tēdēs.
Et illoꝝ q̇dē pulſus q̇ in principio iuuentutis exñt
est maior. ¶ Et eoꝝ qui ſunt in medio iuuentutis
est fortior. Et nos q̇dē iā declarauius ꝙ calor ī pu
eris ⁊ iuuenibus fere est ſiſis: ergo neceſſitas in eiſ
erit ꝓpinq̄ ſꝫ ṽtꝰ in iuuenibus est augmentata: ha
bebr̃ gᵒ ex magnitudine ꝙ in ipſis reſtaurat qđ ṽ
fuerit ex velocitate ⁊ ſpiſſitudine. ¶ Et principiũ
q̇dē rei vñ ꝓuenit magnitudo est virtus ſꝫ neceſſi
tas est appetēs ⁊ inſtr̃m q̇dē est adiuuans. ¶ Seᵐ
autē pulſus est minor ꝑpt̃ debilitatē ⁊ minoris ve
locitatis ꝑpt̃ hoc etiā ⁊ ꝑpt̃ diminutionē neceſſita-
tis ⁊ ꝑpt̃ hoc est rarior. ¶ Et pulſus q̇dē ſenũ qui
iā ꝓceſſerunt in annos est puus ⁊ rarus ⁊ tarꝺꝰ ⁊ ē
qñ est mollis ꝑpt̃ hũores extraneos ⁊ ñ pp nāles.

¶ Caᵐ. viij. de pulſu cōplexionum.

Pulſus cal'e cōpl'onis vehementis est ne-
ceſſitatis. Qđ ſi ṽtus cōuenerit ⁊ inſtr̃m
erit pulſus magnus. ¶ Si gᵒ vnũ eoruꝫ
diuerſificabr̃ erit quēadmōꝫ dcm̄ est in ꝑcedenti-
bus. Et ſi caſitas q̇dē nō male fuerit cōpl'onis imo
naturalis erit cōpl'o fortis ⁊ ſana ⁊ virtus multuꝫ
fortis. Et neq̄ꝫ exiſtimes ꝙ calor innatus ſi fuerit
fortis q̄ꝫtũcũq̄ꝫ ſit minuat ex ṽtute imo ex eo ꝓue
nit in ſubā ſp̄s fortitudo ⁊ in aīa audacia. ¶ Calor
vero cōpl'onis malitiā ſeq̄ns q̄ꝫto plus augmenta-
tus fuerit tanto in virtute plus debilitatē augmen
tabit. ¶ Cōpl'o vero fr̃a declinat pulſus ad ptem
diminutōis ſicut ꝓprie est puitas ⁊ ꝓprie tarditas
⁊ raritas. Qũq̄ꝫ inſtr̃m fuerit molle latitudo eius
augmentata erit ⁊ eius ſiſr̃ tarditas ⁊ raritas. Qđ
ſi duꝝ fuerit erit minus hoc. ¶ Et debilitas q̇dē
quā mala cōpl'o fr̃a hereditar̃ facit maior est ea q̄ꝫ
mala cōpl'o calā facit hereditare qm̄ caſitas. ſ. calo
ri innato magis est cōueniens. ¶ Cōpl'onē ṽo hũi
dā ſequit̃ inundatio ⁊ dilatatio. Et ſiccā q̇dē ſequi
tur coanguſtatio ⁊ durities. ¶ Ampliꝰ ſi ṽtus fue
rit fortis ⁊ neceſſitas multa accidet biſpulſās ⁊ ſpaſ
moſus ⁊ trēulus. Tu ṽo deinceps cōpone cōfuado
principia. ¶ Est ꝑterea qñ vni hoī accit vt duoꝝ
lateꝝ ipſius diuerſificet̃ cōpl'o. Erit ergo vnũ ipſo
rũ fr̃m ⁊ alteꝝ calꝫ ⁊ accidet vt diuerſitate q̄ ꝓue
nit ex caſitate ⁊ fr̃itate hoꝝ duoꝝ lateꝝ pulſus di
uerſi fiant. Eritq̄ꝫ pulſus calidi lateris pulſus cali-
de cōpl'onis ⁊ lateris fr̃i pulſus cōpl'onis fr̃e. Et ex
hoc q̇dē ſcit̃ ꝙ pulſus in diaſtole ſua ⁊ ſyſtole ñ est
ſm mōꝫ acceſſionis ⁊ receſſionis cordis. Immo ſm
mōꝫ diaſtoles ⁊ ſyſtoles ipſius corporis arterie.

¶ Caᵐ. ix. de pulſu temporum.

IN vere q̃dē est q̄ pulsus est puus nō tñ in oī re ⁊ est in fortitudine augmētatus.

¶ In estate vero est velox ⁊ spissus ꝓpter necessitatē ⁊ puus ⁊ debilis ꝓpt̄ virtutis resolōnē q̄ est ꝓpt̄ re solōnē sp̄s q̄ fit ꝓpt̄ calorē exteriorez dominantē supfluū. Et in hyeme est maioris raritatis ⁊ tardioris debilitatis ⁊ cū hoc est puus quōiam virtus debilitat̄ ⁊ in q̄busdā corporib⁹ accidit vt calor in ꝓfundo teneat̄ ⁊ aduneť ⁊ virtus fortior fiat ⁊ hoc q̄ cōplō calā est dn̄ans ⁊ refrenās frig⁹ ⁊ ñ p ip̄z patiens nz frigiditas ad fundū vadit.

¶ In autūno autē est pulsus diuersus ⁊ trahit ad debilitatē quandā sz ipsius diuersitas est ꝓpt̄ multitudinē cōuersōis cōplōnis accñtalis in autūno nūc ad calorē nunc ad fr̄itatē. ¶ Et ipsius q̄dē debilitas ē etiā ꝓpt̄ hoc: cōplō eni diuersa sēp deteri⁹ efficit nocumentū q̄ sīlis ⁊ eq̄lis lz sit mala. ¶ Et q̄r autūnus est tēp⁹ nature vite cōtrariū q̄m calor in eodē debilitat̄ ⁊ siccitas fit fortior. ¶ Tēpoꝝ vero pulsus q̄ sunt inter tēpora tēporibus proportionatur que sunt circa ipsa.

¶ Ca^m^.x. de pulsu regionum.

REgionū q̄dā sunt tpate v̄nales ⁊ q̄dā sunt calē estiue ⁊ q̄dā sunt fr̄e hyemales ⁊ quedā sicce autūnales. ¶ Judicia igr̄ pulsuū erunt in eis f̄m mōz quē sciuisti de pulsu tēpoꝝ.

¶ Ca^m^.xi. de pulsu q̄ ꝓueit ex cibo ⁊ potu.

EXteri⁹ corpori aduenientia ⁊ ip̄z ingredientia pulsus dispōez mutant q̄litate sui ⁊ q̄ntitate. ¶ Sz q̄litate q̄m si ad calefaciē dū declinauerint aut ad infrañ mutabunt ip̄z f̄m illud. ¶ Et q̄ntitate q̄dē q̄m si eq̄lia fuerint fiet pulsus in magnitudine augmentatus ⁊ velocitatis maioris ⁊ spissitudis ꝓpt̄ augmentū virtutis ⁊ caloris ⁊ pmanebit hec mutatio aliq̄ diu. ¶ Et si plīme magnitudis valde fuerit erit pulsus diuersus absz ordine ꝓpt̄ g̃uitatē nutrientis supra virtutē quoniaz ex oī g̃uitate ꝓuenit in pulsu diuersitas. Et q̄dē existimauit archigenes q̄ eius velocitas est tunc multo maior q̄ spissitudo. ¶ Et hec mutatio est pseuerans q̄m cā pseuerantie lz sit multitudis miōris hac tñ est diuersitas ordinata. ¶ Q̄d si pauce fuerit q̄ntitatis erit pulsus minoris diuersitatis ⁊ magnitudis ⁊ velocitatis nz eius mutatio diu pdurabit q̄m materia pauca cito digerit̄. ¶ Ampli⁹ si virt⁹ deficiat ⁊ debiliteť ex multitudine aut paucitate q̄cūqz fuerit sīles erunt pulsus in puitate ⁊ tarditate vsz in fine rei. ¶ Q̄d si natura fortis fuerit in digerendo ⁊ cōuertendo fiet pulsus tēpatus. ¶ Et vinuz etiā ꝓprietatē hz ⁊ est q̄m ex multitudine ipsi⁹ licet sit subtile ꝓuenit diuersitas. Ex ipso tñ nō ꝓuenit q̄ sit tantū q̄ntū illud q̄d ꝓuenit ex nutrientibus q̄ sibi sīlant̄ ⁊ hoc q̄dē est ꝓpt̄ raritatē subē ipius ⁊ subtilitatē eius ⁊ leuitatē. Q̄ū autē vinū in actu est fr̄m ꝓuenit ex eo q̄d ꝓuenit ex aliis fr̄is in minoran° ⁊ rarificando ⁊ tardando velocitate sue penetratōis. Deiñ q̄ū in corpore calefit ĩmouetur velociter q̄d ex eo ꝓuenit. ¶ Vinū p̄terea q̄ū in corp⁹ penetrauerit ⁊ fuerit calz ñ elongabit̄ multū a natura ⁊ accidet velox resolō. Q̄d si q̄ū est fr̄m penetrauerit fiet ex nocumēto q̄d ñ fit ex aliis fr̄is rebus q̄m ille tardant̄ donec calefiant nz eaꝝ penetratio est ita velox vt istius. Jstud eni veloci⁹ penetrat q̄ cōpleat̄ calefactio: ⁊ eius q̄dē ĩpedimentū est magnū ⁊ p̄cipue in corporibus q̄ horripilationi sunt apta. ¶ Et nz est sicut ĩpedimentū calefactōis ipsius q̄ū ip̄z calz penetrat q̄m eius calefactio in p̄ncipio obuiatōis nō ꝓuenit ad hoc vt magnuz faciat ĩpedimentū imo natura ei obuiat cū ptitōe ⁊ distributōe ⁊ resolōne. Fr̄m vero est q̄ū naturā deficeř facit ⁊ eius virtutē extinguit anq̄ ad ptitionē ⁊ distributionē ⁊ resolōnē ꝓueniat. Et hoc q̄dē ꝓuenit ex vino multitudine sue q̄ntitatis ⁊ calefactōe ipsius ⁊ fr̄itate. ¶ Q̄ū aūt ip̄z ꝯsideratū fuerit un̄ fortitudinē efficit alia habebit iudicia quoniā ip̄m sua eēntia fortes efficit sanos ꝓpterea q̄ velociter prebet augmentū in subā sp̄s. Sz lz calefactio ⁊ infrigidatio q̄ ex eo fuerit plīma corpoꝝ ĩpediant: est tñ q̄ū vnaq̄qz eaꝝ cū aliq̄ cōuenit cōplexione ⁊ est q̄ū ñ cōuenit. Est naq̄z q̄ū res fr̄e eos fortes r̄ddūt q̄ cōplexionē calidā malā hn̄t sicut dixit Galienus q̄ succus g̃nati calefactos sēp fortes efficit ⁊ hydromel infrigidatos semp redit vigorosos. ¶ Vinū p̄terea vn̄ est calidū natura aut fr̄m natura est quz quosdā fortes facit ⁊ quosdā debilitat. ¶ Nō tñ sermo nr̄ est nunc de hoc imo in virtute eius q̄ velocior ad sp̄ūz cōuertit̄ quoniā hoc semp hz p sui essentiā. Q̄d si vnū hoꝝ duoꝝ ip̄z in aliquo corpore iuuerit augmentabit̄ in faciendo fortitudinē ⁊ si ei cōtrariū extiterit minus fortitudinē faciet. Scd̄m hoc igr̄ ip̄z pulsum cōuertet f̄m hoc quoniā si fortitudinē faciet in pulsu augmentabit fortitudinem ⁊ si calefaciet in necessitate efficiet augmentū ⁊ si infrigidabit minorabit necessitatē. Et f̄m plurimū in fortitudine faciet augmentū. Nūq̄ autē in necessitate efficit augmentū q̄n in velocitate addat. ¶ Aq̄ vero ꝓpterea q̄ nutrimentū penetrare facit vigorat ⁊ similitudinē opatōis vini opat̄. Et quoniā ñ calefacit imo infr̄at nō tantū auget in necessitate q̄ntum vinum.

¶ Ca^m^.xii. de eis q̄ somn⁹ ⁊ vigilie ĩ pulsu opant̄.

PUlsus q̄dē iudicia in sōno diuersificantur f̄m horā somni ⁊ f̄m dispōnē digōnis.

¶ Pulsus igr̄ in principio somni est puus et debil̄ quoniā motus caloris naturalis tunc est ad cōstringēdū ⁊ submergeñ ⁊ nō ad dilatañ ⁊ manifestandū quoniā ipse in hora illa totus tendit ad occūtū ꝓpterea q̄ ip̄z aīa mouet ad nutriens digerēdū ⁊ maturañ supfluitates ⁊ est sicut supatus ⁊ obsessus ꝓculdubio. ¶ Et pulsus etiā est maioris tarditatis ⁊ raritatis quoniā lz in calore accidat augmentū f̄m cōstrictionē ⁊ coadunationē tñ priuatus ē augmento q̄d hz in hora vigiliaꝝ ꝓpt̄ motū calefacientē. Et motus q̄dē plus est ad inflāmañ ⁊ inclinañ ad ptē malitiei cōplōnis. Sz cōstrictio ⁊ eoꝝ coadunatio tēpate minoris sunt ĩflāmatōis ⁊ min⁹ extrahunt calorē ad extuationē. ¶ Et tu q̄dē hoc scies ex hoc q̄ anhelitus laxi ⁊ ipsius extuatio mlto maiores sunt anhelitu ⁊ extuatōe eius c⁹ calor est cōstrictus ꝓpt̄ cāz q̄ sīlis est somno v̄bigr̄a submersi in aq̄ tēpate frigiditatis q̄ sit expgefactus lz calor cōstringat̄ ⁊ fugiat ex hoc nō tñ augmentū anhelitus eius ꝓueniet ad id ad q̄d ꝓueniet labor ⁊ exercitiū q̄ sunt ei ꝓpinq̄. ¶ Q̄ūz bn̄ cōsideraueris nō inuenies aliud q̄d calorē vehementius incendat q̄ labor ⁊ motus. ¶ Et vigilie q̄dē calorē nō efficiūt

motu corporis ita vt qũ corp⁹ qeuerit nõ ſit ipſe neceſſarius imo faciunt calore ꝑpterea ꝙ ſpus ad exteriora mouet̃ et motus ei⁹ ad ea eſt ſm cõtinuitatẽ qũ iſta eſt ei⁹ generatio. ¶ Qũ autẽ cibus digeſtus eſt in ſomno redit pulſus ⁊ fit fortior propterea ꝙ virtus augmentũ recipit a nutriẽte et redit illud qđ ad ꝓfundũ deſcenderat ad regendum nutriens ad exteriora et ad ſuũ principiũ. Et ꝑpt̃ hoc etiã magnificat̃ tunc pulſus multũ ⁊ ꝑpterea ꝙ cõplõnis caliditas ꝑpt̃ nutriens auget̃ queadmodũ diximus ⁊ inſtr̃i etiã auget̃ lenitas ꝑ id qđ ad ipm ex nutrimento penetrat. Uerũtñ ſua magnitudine nõ auget velocitatẽ nȝ ſpiſſitudinẽ qm̃ hoc nõ eſt illud qđ in neceſſitate ꝑbet augmentũ ⁊ hoc etiã nõ eſt ꝓhibens reſtaurari ex eo qđ neceſſariũ eſt magnitudine ſola. ¶ Deiñ qñ cũ dormiente ſomn⁹ ꝑſeuerauerit fiet pulſus debilis ꝑpt̃ caloris innati conſtrictionẽ ⁊ ṽtutis cõpreſſionẽ ſub ſupfluitatibus q̃ euãde erãt ſm euãtõis mõs q̃ ſunt in vigilijs ex q̃ b⁹ eſt exercitiũ ⁊ euãtões q̃ nõ ſentiunt. ¶ Qũ autẽ ſomnus in principio euãtõeȝ inuenerit ⁊ nec inuenit aliq̃d ad qđ digereñ tendat declinabit cõplõneȝ ad ptẽ infr̃andi: ꝑſeuerabunt ergo ꝑuitas ⁊ tarditas ⁊ raritas in pulſu ⁊ inceſſanter augmentabunt̃.

¶ Uigilie etiã diuerſa hñt indicia: qũ eni dormiens euigilabit natura ſui declinabit pulſus ad magnitudinẽ ⁊ velocitatẽ ordinate deiñ ad ſuã naturalẽ redibit diſpõnẽ. ¶ Sȝ ſubita cã euigilato accit vt pl̃ſus eius illico qũ a ſõno remouet̃ q̃eſcat qm̃ ṽt⁹ corã eo qđ ſubito euenit victa eſt. Et deiñ poſt h° redibit ad eũ pulſus magnus velox ſpiſſus ⁊ diuerſus ad tremorẽ. ¶ Et quoniã motus iſte eſt ſilis violento iõ ñ inflãmat etiã ipȝ. ¶ Et qm̃ ṽtus ſubito mouet̃ ad r̃pelleñ naturalr̃ illđ qđ accit: ergo motus accñt diuerſi ⁊ tremit pulſus ſȝ tñ ſm hoc ñ longo ꝑſeuerat tẽpore imo ad eq̃litatẽ cito redit qm̃ licet ei⁹ cã ſit q̃i fortis ei⁹ tñ durabilitas eſt pauca ⁊ cognitio deſtructõis ipſius eſt velox.

¶ Ca^m. xiij. de indicijs pulſus exercitij.

In principio q̃dẽ exercitij ⁊ dũ eſt tꝑatum pulſus fit magnus ⁊ fortis ⁊ hoc q̃dẽ ꝑpt̃ augmentũ caloris innati ⁊ fortitudinẽ ipſius ⁊ fit etiã velox ⁊ ſpiſſus valde ꝑpt̃ ſupfluaȝ neceſſitatẽ quã facit motus. ¶ Qđ ſi ꝑſeuerauerit et fuerit ꝓlixũ aut lȝ fuerit breue erit tñ fortiſſimuȝ ⁊ deſtruet̃ qđ ex fortitudine ꝓuenit ⁊ debilitabit pulſus ⁊ fiet ꝑuus ꝑpt̃ reſolõnẽ caloris innati: ſed ipſe fiet velox ⁊ ſpiſſus ꝑpt̃ duas res q̃ꝝ vna ẽ augmentũ fortitudĩs et neceſſitatis ⁊ alia ẽ qm̃ ṽt⁹ retrahit̃ ne magnitudini ſufficiat poſtea velocitas inceſſanter minuit̃ ⁊ ſpiſſitudo augmentat̃ ſm q̃titatẽ ei⁹ qđ ex ṽtute debilitat̃. Deiñ ad vltimũ ſi exercitiũ ꝑdurauerit ⁊ debilitauerit fiet pulſus formicans ꝑpt̃ debilitatẽ ⁊ ſpiſſitudinẽ fortẽ. ¶ Poſtea ſi magis ſupfluũ fuerit ⁊ ex ipſo q̃i ad mortẽ ꝑueniatur efficiet qđ oĩa faciũt reſoluentia ⁊ reducet pl̃ſum ad hoc vt ſit ṽmiculoſus deiñ faciet ipȝ declinare ad raritatẽ ⁊ tarditatẽ cũ debilitate ⁊ ꝑuitate.

¶ Ca^m. xiiij. de indicijs pulſuũ balneatoꝝ.

Balneatio aut erit cũ aq̃ calida aut cũ fr̃a. Si autẽ fuerit cũ aq̃ cal̃a in principio ꝑuenient ex ea fortitudinis ⁊ neceſſitatis indicia. Quãȝ multũ reſoluerit debilitabit pulſum. Galien⁹ quoȝ dixit erit tunc ꝑuus tardus ⁊ rarus.

¶ Dicẽus ergo ꝙ debilitas q̃dẽ ⁊ ꝑuitas pulſus ꝓculdubio exñt: ſȝ aq̃ calida qũ ĩ ĩteriorib⁹ corporis calefattionẽ efficiet calore accñtali fortaſſe nõ durabit ſȝ ad ſui naturã q̃ eſt infr̃andi redibit ⁊ fortaſſe durabit ⁊ ꝑmanebit. Qđ ſi accñtalis qualitatis iudicium ſupauerit fiet pulſus velox ⁊ ſpiſſus. ¶ Et ſi ſupauerit qđ ex natura ſui ꝓuenit fiet tard⁹ ⁊ rar⁹.

¶ Et ſi ei⁹ calefactio accñtal̃ ad tãtã ṽtutis reſolõnẽ ꝑuenerit vt ſincopi ſit ꝓpinq̃ fiet etiã pulſus tardus ⁊ rarus. ¶ Sȝ balneatõis cũ aqua fr̃a fcẽ fr̃ital̃ ſi penetrauerit debilitabit pulſum ⁊ faciet ꝑuũ ⁊ efficiet raritatẽ ⁊ tarditatẽ. Et ſi ñ penetrauerit imo calorẽ coadunauerit augmentabr̃ fortitudo ⁊ creſcet paꝝ ⁊ minuet̃ velocitas ⁊ ſpiſſitudo. ¶ Ex aq̃s ṽo in thermis exñtib⁹ q̃ ſunt exiccantes duriciẽ in pulſu augmentant ⁊ ex ei⁹ magnitudine minuũt. Sed calefacientes velocitatẽ in pulſu augmentant. ¶ Si autẽ ṽtutẽ reſoluerint erit qđ iã diximus.

¶ Ca^m. xv. de pulſu q̃ mulieribus eſt ꝓprius ⁊ eſt pulſus pregnantium.

Neceſſitas q̃dẽ in eis eſt multa ꝑpt̃ cõitateȝ filij in attractõe aeris. Ipſe. n. quaſi duabus attrahunt neceſſitatibus ⁊ duab⁹ aeris attractõib⁹. Sed ṽt⁹ ꝓculdubio nõ augmentatur nȝ etiã minuit̃ niſi q̃tũ oȝ ꝑpt̃ laſſitudinẽ paucã q̃ ꝓuenit ex põdere ꝑgnatõis: ꝑpt̃ hoc igr̃ iudiciũ ṽtutis medie ⁊ neceſſitatis fortis vincit ⁊ augmentat̃ pulſus ⁊ fit velox ⁊ ſpiſſus.

¶ Ca^m. xvi. de pulſu dolorum.

Dolor mutat pulſum aut ꝑpt̃ fortitudineȝ ſui: aut qr eſt in mẽbro principali: aut ꝓpt̃ lõgã morã ſui. ¶ Et dolor q̃dẽ quȝ in ſui principio fuerit faciet ṽtutẽ ebullire ⁊ mouebit ipſam ad reſiſtendũ ⁊ refrenañ ⁊ inflãmabit caliditatẽ. ¶ Fiet ergo pulſus magnus ⁊ velox ⁊ maioris ſpiſſitudis qm̃ fixio magnitudinẽ faciet ⁊ velocitatẽ. ¶ Quãȝ dolor ad finẽ ſue fortitudis ꝑuenerit ꝓpt̃ illud qđ dixius de mõis ꝓcedet minoran° ⁊ redibit ad inferiora donec magnitudinẽ ꝑdet ⁊ velocitatẽ ⁊ vicẽ eaꝝ supplebũt ſpiſſitudo fortis ⁊ ꝑuitas ⁊ formiculatio ⁊ ṽmiculatio. ¶ Et ſi augmẽtatus fuerit adducet ad raritatẽ ⁊ ꝑditionẽ.

¶ Ca^m. xvij. de pulſu apoſtematũ.

Apoſtẽatũ q̃dẽ alia ſunt q̃ febres efficiunt. Et hoc aut ꝑpt̃ eoꝝ magnitudinẽ aut ꝑpt̃ nobilitatẽ mẽbri in quo ſunt. ¶ Et pulſum in toto corpore mutant ſm mutationẽ febris ꝓpriam ⁊ nos ipſam dicẽus in loco ſuo. ¶ Et alia ſunt q̃ febrẽ nõ faciunt ⁊ mutant pulſum mẽbri in quo ſunt ꝓpriũ ꝑ eẽntiã. Et eſt etiã qũ reliq̃ corporis pl̃ſum mutant ꝑ accñs. ſ. nõ ꝑpt̃ hoc qđ eſt apã ſed ꝑpt̃ h° ꝙ dolorẽ efficit. ¶ Apã autẽ qđ pulſuȝ mutat aut ipȝ mutat ꝑ ſpẽm ſui aut ꝑ ſui tẽpus aut per quãtitatẽ ſuã aut ꝑ mẽbꝝ in quo eſt aut ꝑ accñs qđ ſequit̃ ipȝ ⁊ cõmittat̃. Qđ ṽo ꝑ ſui ſpẽm mutat eſt ſicut apã calidũ ex quo ꝑ ſuã ſpẽm ꝓuenit vt mutetur pulſus ad ſerrinũ ⁊ ad trẽorẽ ⁊ horripilationeȝ ⁊ velocitatẽ ⁊ ſpiſſitudinẽ niſi ei cõtraria ſit cã humectans q̃ ꝓprietatẽ ſerrini deſtruat ⁊ vice ipſius vndoſitatẽ ſupplere faciat. ¶ Uerũtñ trẽor ⁊ velocitas ⁊ horripilatio ⁊ ſpiſſitudo ipȝ ſẽp cõmittat̃

¶ Et queadmodū cauz qdā sunt q̄ serrini ꝓprietatē ꝓ-
hibent silr sunt qdā eaꝝ q̄ serrini ꝓprietatē augmē
tant ⁊ ipsaȝ apparere faciūt. ¶ Et molle qdē apa pl'
sum facit vndosum. Et si fuerit valde frȝ ipȝ effi
ciet tardū ⁊ raꝝ. ¶ Duꝝ vo apa ꝓprietatē serrini
augmentat. In exitura autē qū sit collectio ipsa pl'
sum cōuertit de ꝓprietate serrini ad vndosi ꝓprie
tatē ꝓpt̄ huitatē ⁊ lenitateȝ q̄ ipsam sequnt̄ ⁊ p̄bet
augmentū in diuersitate ꝓpt̄ sua ḡuitatē: uelocitas
autē ⁊ spissitudo alleuiat̄ ꝓpt̄ caloris accn̄talis qetē
ca maturatōis. ¶ Mutatio vo ipsi⁹ cā suoꝝ tēpo
rū est qm̄ dū calȝ apa exit in augmento proprietas
serrini ⁊ q̄cūqȝ diximus sunt sicut in augmento ⁊ e
ius durities semp augmentat̄ ꝓpt̄ extensionē q̄ au
get̄ ⁊ i treore ꝓpt̄ dolorē. ¶ Qūqȝ ad statū ꝑuenerit
oīa augmentant̄ accn̄tia p̄ter illud qd̄ fortitudineȝ
sequit̄ ipȝ naqȝ debilitat̄ in pulsu ⁊ in spissitudine ⁊
velocitate augmentū p̄bet deiñ si ꝓlongabr̄ velo
citas destruet̄ ⁊ redeundo fiet formicans. Qū aūt
minuet̄ ⁊ resoluet̄ aut apiet̄ fiet pulsus fortis ꝓpte
rea q̄ vtus exonerabr̄ a pōdere ⁊ cessabit ipsius tr̄
mor ꝓpterea q̄ dolor extensiuus minuet̄. ¶ Se
cundū q̄ntitatē vo sui qm̄ magnū facit vt sint iste di
spōes maiores ⁊ magis augmentate ⁊ ꝑuuȝ vt sint
rariores ⁊ ꝑuiores. Et frȝ suū mēbꝝ qm̄ ex mēbris
neruosis ꝑueit augmētū i duritie pulsus ⁊ i ꝓpetate
qua hȝ frīul ipi⁹. Et ex uenenosis qdē ꝑueit augmē
tū in magnitudine sua ⁊ vehementia et diuersitas
multa ⁊ p̄cipue si q̄ in eis sup̄ate fuerint arterie si-
cut in splene ⁊ pulmone ⁊ ñ durabit huiusmōi ma
gnitudo nisi q̄tuȝ ꝑseuerauerit fortitudo ⁊ mēbra
humesca ⁊ lenia ipȝ faciūt vndosum sicut cerebruȝ
⁊ pulmo. ¶ Mutatio vo q̄ apa mutat pulsum ali
quo mediante est sicut apatis pulmōis qd̄ facit pul
su treulū ⁊ sicut apatis cp̄is qd̄ facit ipȝ mictualē ⁊
apatis rēis qd̄ facit ipȝ straguirialē ⁊ apa mēbri for
tis s̄rus sicut stōi ⁊ diaphragmatis facit ipȝ spasmo
sum ⁊ sincopizantem.

¶ Cam. xviij. de iudicijs pulsus accn̄tiū aīe.

IRa qdē ꝓpterea q̄ vtutē feruere facit et
spūm subito dilatat pulsum facit magnum
ad supiora se eleuantē velocē ⁊ spissum i
quo nō oȝ diuersitatē cadere quoniaȝ passio existit
silis nisi tior ei admisceat̄ q̄ vna vice supet ⁊ h° a
lia supet vice ⁊ silr si verecundia ei admisceat̄ aut
cōtrarietas ab intellectu q̄ tacere p̄cipiat ⁊ ne fer-
ueat ad malū inferendū illi cui irascit̄. ¶ Et ex deli
cijs qdē ꝓpterea q̄ ad exteriora paulatī mouēt nō
ꝑuenit ad illud qd̄ ꝑueit ex ira in velocitate ⁊ spis
situdine imo est qū eius magnitudo sufficit necessi-
tati ⁊ est tardus ⁊ rarus. ¶ Et silr pulsus letitie q°
niā ipse fit magnus frȝ plm̄ cū lenitate ⁊ attinet tar
ditati ⁊ raritati. ¶ In tristitia vo ꝓpterea q̄ calor suf
focat̄ ⁊ submergit̄ ⁊ fortitudo debilitat̄ oȝ ut sit pl'
sus ꝑuus ⁊ debilis rarus ⁊ tardus. ¶ Timor vo q̄
subito venit pulsum facit velocē ⁊ diuersum ⁊ in
ordinatū. Sȝ cōsuetus ⁊ q̄ ordinate ꝑuenit mutat
pulsum frm mōȝ mutatōis sollicitudinis.

¶ C. xix. d' sūa mutatōis reꝝ ꝯtrariaꝝ nē eēntie pl's⁹.

AB eis fit mutatio aut ꝓpt̄ hoc q̄ accit de
eis ex malitia cōplonis. Et tu qdē iā sciui
sti pulsum cuiusȝ cōplonis aut ꝓpterea q̄
vtutē cōstringunt ⁊ pulsum faciunt diuersuȝ ⁊ si cō

strictio valde fuerit fortis erit sine ordine ⁊ absqȝ
pondere ⁊ cōstrictionē qdē faciens est oīs materia-
lis multitudo siue sit apa siue nō sit apa aut ꝓpte-
rea q̄ vtutē dissoluit ⁊ facit pulsum debilē. Et oīa
hec sunt sicut dolor fortis ⁊ egritudines aīales q̄ st̄
fortis resolutionis.

¶ Sūma frª doctrine tertie fen fᶜ de vrina ⁊ egestōe
⁊ est cōtinens. xiij. caª.

¶ Cam. pm. est sermo vl'is de vrina.

VIe sigtōis dispōnū vrine nō oȝ cr̄
dere nisi postq̄ ꝯditōes obfuate fu
erint. ¶ Oȝ eni vt vrina q̄ cōside
ratur sit pª vrina q̄ in mane collige
tur ⁊ nō ꝑmaneat longo tp̄e ⁊ ñ sit
ex nocte refuata. Neqȝ sit ille c⁹ est q̄ aq̄ nō bibit
⁊ cibū nō cōedit. Et nō sit q̄ in cibo aut potu rē tin
gentē accepit sicut crocū ⁊ casiā fistulā quoniā vrīa
tingen° ad citrinitatē ⁊ rubedinē mutant ⁊ sicut o
lera q̄ tingen° mutāt ad viriditatē ⁊ almuri qd̄ ad
nigredinē ⁊ vinū qd̄ mutat vrinā frm suū colorē.
Neqȝ sit q̄ exteriora sui re tingente infecerit sicut
alkanna quoniā qū ex ea aliqs tingit̄ fortasse ei⁹ v
rina ex ea inficit̄. Neqȝ sit q̄ rē q̄ cū vrina aliqueȝ
hūorē expellit assumpsit sicut qd̄ cholerā aut phlā
expellit. Neqȝ se exercuit motib⁹ corporeis aut o
patōibus aut dispōib⁹ q̄ sunt extra cursum nature
q̄ vrine colorē mutant sicut ieiuniū aut vigilie aut
labor aut ira aut timor. ¶ Oia. n. hec vrinā tin-
gūt frm citrinitatē aut rubedinē. Et coitus vrinam
valde ipinguat. Et sicut vomitus ⁊ eūatio quoniā
hec colorē mutant ⁊ subāȝ q̄ in vrina eē dȝ. ¶ Silr
qū ipsa multis ꝑmanserit horis. ¶ Quapp dixert̄
qdā q̄ post sex horas inspicienda nō est quoniā ipi
us sigtio debilitat̄ ⁊ color mutat̄ ⁊ hypostasis dis-
soluit̄ aut mutatur ⁊ fit spissior q̄uis ego dicam q̄
nec post horā vnā. ¶ Urina p̄terea tota itegre col
ligenda est in vrinali magno ne ex ea aliqd effun-
dat̄. ¶ Et eius qdē dispō illico qū mingit̄ nō est cō
siderandā neqȝ nisi postq̄ in vrinali residet. Et ob
fuandū est ne sol eā tangat neqȝ vent⁹ ne ꝑturbet̄
⁊ ne cōgelet̄ donec hypostasis sepet̄ ⁊ sepatio ꝯple
atur: nō eni descendit illico qū mingit̄ nȝ in vltio
fine maturatōis. Et nō colligat̄ in vrinali in quo a
lia fuerit vrina nisi prius fuerit ablutū. ¶ Ampli
us vrine pueroꝝ sigtio est ꝑua ⁊ p̄cipue infantiuȝ
ꝓpterea q̄ lacte nutriunt̄ ⁊ q̄ materia tingens in e
is est qescens ⁊ submersa: in eoꝝ quoȝ natura exit
ex debilitate et multa dormitōe qd̄ maturitatis si
gnificationē ꝑnecat. ¶ Et instr̄m qdē colligēdi v-
rinā est corpus ꝑuū subāȝ hñs nitidā sicut vitruȝ
claꝝ aut crystallus. ¶ Scias autē q̄ urina q̄to pl's
eā tibi approximas tanto spissitudo augmentat̄ et
q̄to pl⁹ elōgas eā a te augmētat̄ i ea claritas ⁊ ꝑ h°
differt ab oīb⁹ falsitatib⁹ q̄ sunt in ea qb⁹ medici
expiunt̄ qū eis ostendunt̄. ¶ Qū vrina in vrinali col
ligit̄ custodienda est a mutatōe frigoris ⁊ sol' ⁊ vē
ti. Et oȝ vt in luie aspiciat̄ ita q̄ sup eā non cadat
radi⁹ imo ab ipso tegat̄ ⁊ sic in ea iudicet̄ de accn̄ti
bus q̄ in ipsa apparent. ¶ Scito etiā q̄ pria sigtio
quā vrina hȝ est de dispōe epatis ⁊ viaꝝ aquosita
tis ⁊ sup dispōes venaꝝ ⁊ eis mediantib⁹ alias de
mōstrat egritudines. ¶ Firmior tñ eius sigtio est
illa q̄ de epate exit ⁊ ꝓprie de dispōe gibbositatis

ipsius. ¶ Amplius sigtões q̄ ex vrinis hñtur ex se ptē sunt accepte generib⁹ genere coloris ⁊ genere subē ⁊ genere claritatis ⁊ turbulentie ⁊ genere hypostasis ⁊ genere q̄titatis in paucitate ⁊ mltitudiē ⁊ genere odoris ⁊ genere spume. ¶ Sūt vo q̇daꝫ q̇ inter hec genera ponūt genus tactus ⁊ genus saporis. ¶ Quꝫ dicius genus coloris intelligim⁹ illud qđ visus in ea sentit ex coloribus. s. albedinē aut nigredinē aut q̄ inter eas exñt. Et qū subē ge⁹ dicīus intelligīus dispōeꝫ ipsius in grossitudiē aut tenuitate. ¶ Et qū dicīus genus claritatis ⁊ turbulentie intelligimus ꝙ penetratio visus in ea est facilis aut nō est. ¶ Inter hoc autē genus ⁊ ge⁹ subē exit dr̄ia qm̄ plerūꝫ est subā grossa ⁊ clara sicut albumen oui ⁊ gluten pisciū liquatū ⁊ vitꝝ liq̄tū ⁊ oleū ⁊ plerūꝫ est res subtilis subē turbida sicut aqua turbida q̄ est magis tenuis q̄ albumē oui. ¶ Turbulentie autē caā ē pmistio ptiū colores hñtiū extraneos fuscos aut aliīs colorib⁹ infectos q̇ ab aspiciente sfu nō sunt pcepti ⁊ phibent puietateꝫ ⁊ nō p se pcipiunt̄. ¶ Inter eā vo ⁊ hypostasim exit differētia qm̄ visus plerūꝫ cognoscit hypostasim. Et iter ipsam ⁊ colorē exit dr̄ia qm̄ color p totā humoris subāꝫ pcedit cū maiori permistione.

¶ Cam. ij. de sigtōibus coloris vrine.

Ex colorib⁹ vrine sunt ḡdus citritatis sicut palearis. Deiñ citrin⁹ post flauus deide ruffus postea citrāgularis postea igneus q̇ tincture croci assilat̄ ⁊ ipse q̇dē est vehemēter citrius postea croceus q̇ silat̄ capill' zabafarāi ⁊ iste q̇dē est quē vocant rubeū claꝝ. ¶ Oēs autē q̄ sunt post citrinū calitatē sigñt sꝫ tñ fm suos diuersificantur ḡdus. Et est q̇dē qū accñt pp vehemētiā mot⁹ ⁊ ppt̄ dolores ⁊ ppt̄ famē ⁊ ppt̄ aq̄ abstinentiā. Post istos vo ḡdus p̄dictos exñt ḡdus rubedinis sicut rubeus rose⁹ ⁊ rube⁹ obscurus ⁊ rubeus puluerulentus. Et oēs q̇dē sanguis dñiū sigñt. ¶ Et in oib⁹ i q̇b⁹ est color zabafarano attinens est sigtio dñij cholere rubee. Et in oibus q̇ pulueruIento attinent est sigtio dñij sanguis. ¶ Et igneus quideꝫ magis sigt calorē q̄ rubeus ⁊ pluerulēt⁹ sicut cholera in se calior est q̄ sanguis: ⁊ color q̇dē vrine in egritudibus acutis incendentibus trahit ad colorē zabafarani ⁊ igneitatē. Qđ si ibi fuerit tenuitas aliq̄ maturatōis sigt dispōeꝫ ⁊ ꝙ iā incepit ⁊ si non appareat in subā. Si autē citritas fortior fiat ⁊ vsꝫ ad igneitatis pueniat terminū ⁊ ad finem in ea sigt ꝙ calor incessanter pcessit ⁊ iste q̇dē est finis citritatis. Qđ si in ipso claritas augmentet̄ calor iā secundū diminutionē incedit. ¶ Et est p̄terea qū i egritudibus acutis sanguineis vrīa sicut ipse sāguis mingit̄ aptōe vene ibi exñte ⁊ sigt repletionē supflua q̄ si paulatim mingē° emittit̄ ⁊ est cū odor̄ malo ē sigtio tioris ⁊ tiet̄ ex ea ne sanguis ad loca suffocantia fusus deriuet̄. ¶ Et peior q̇dē ea ē qū ē subtilis in colore sui ⁊ dispōe. Qū autē ex ea multum mingit̄ est qū est sigtio bona in febrib⁹ acutis ⁊ cōmistis quoniā est qū est sigtio crisis ⁊ sanitatis nisi in principio subito attenuet̄ añq̄ sit hora crisis qm̄ tunc erit recidiuatōis sigtio. ¶ Et silr̄ si tenuitas p⁹ crisim ordinata nō fuerit. ¶ In icteritia vo qū vrīa adeo fuerit maioris rubedis donec ad nigredinem trahat ⁊ pannū tlr̄ tingat ne remoueri possit. Et q̄toplus fuerit erit sanius qm̄ qū vrinā in ipsa fuerit alba aut rubea pauce rubedis icteritia in sua dispositōe manente tiet̄ ex ea hydropisis. Fames quoqꝫ est ex eis q̄ vrinā vehementer tingūt ⁊ ipsaꝫ valde acuūt. ¶ Post vo sunt ḡdus viriditatis sicut vrina c⁹ color colori fisticorū attinet deiñ cui⁹ color est silis colori erugis eris: postea illa c⁹ est color similis colori ireos. deiñ c⁹ color silat̄ indico: postea q̄ silis est succo porri. ¶ Fistical' vero sigt fr̄itateꝫ ⁊ silr̄ oēs in q̇bus exit fr̄itas p̄ter eā q̄ erugini eris aut succo porri silat̄: hec naqꝫ vehemens sigt incēdiū. Uerūtñ succo porri silis sanior est ea q̄ erugī eris silat̄. ¶ Et illa q̇dē q̄ erugī eris silat̄ post laborē sigt spasmū. Uiridis vo in pueris spasmū sigt.

¶ Que vo colorē ireos hꝫ fr̄itatē vehementē fm plꝫ sigt ⁊ añ ipsaꝫ p̄cedit vrina viridis. Et q̇dā dixerunt ꝙ sigt venenū in potu fuisse haustū ⁊ si fuerit in ea hypostasis spes erit vite ⁊ si nō timet̄ ei. Erugini vo eris silis vehementeꝫ sigt pditionē. ¶ Gradūū autē coloris nigri alius ē niger q̇ ad nigredinē tendit fm viā coloris croci sicut est in ictericia ⁊ significat cholere rubee spissitudinē ⁊ eius adustionē ⁊ cholāꝫ nigrā q̄ accit ex cholera rubea ⁊ sigt icteritiā. Et alius est q̇ ex fusco puenit ad nigredinē ⁊ sigt cholerā nigrā. ¶ Et alius niger q̇ pueit ex viriditate ⁊ colore indico sili ⁊ sigt cholerā nigrā purā. ¶ Et ad summū q̇dē vrina niḡ sigt aut vehemens incendiū aut forte frig⁹ aut mortē aut caloris naturalis supatōeꝫ aut crisim: ⁊ expulsionē nature qua ipsa choler̄ nigre expellit supfluitates. Qđ autē ex incendio est cognoscit̄ quōiā illic ē fortis ardor ⁊ añ ipsaꝫ fuit vrina citrina vel rubea et hypostasis est diuulsa ⁊ ineq̄lis ⁊ incōtinua ⁊ non ē vehementis nigredis imo trahit ad colorē croci ⁊ citrinitatē aut ad fuscitatē ⁊ si ad citritatē trahit significat multā icteritiā. Uerūtamē qđ ex frigiditate fit cognoscit̄ vt añ ipsam habeat̄ vrina q̄ ad viriditatē trahat aut liuiditatē ⁊ est sedimē paucū iūctū ac si eēt siccum ⁊ nigredo in ipsa est purior.

¶ Et est etiaꝫ qū inter duas cōplones dr̄ia notat̄ qm̄ qñ cū vria niḡ fortis odor fuerit sigbit calitateꝫ ⁊ qū fuerit cū ea odoris puatio aut fortitudis ei⁹ debilitas sigbit fr̄itatē. ¶ Qū. n. natura valde fuerit supata odor nō erit in vrina. ¶ Illud autē qđ ex casu caloris accit innati cognoscit̄ ppterea ꝙ ipꝫ sequit̄ fortitudis casus ⁊ eius dissolō. ¶ Et illud q̇đ qđ accit fm mōꝫ purgatōis ⁊ crisis cognoscit̄ sicut qđ accit in fine q̄rtanaꝝ ⁊ qū splenis egritudines r̄soluunt̄ ⁊ dolores dorsi ⁊ mr̄icis ⁊ febres mlice et nocumenta q̄ ex menstruoꝝ accñt retentōe: ⁊ retētio eius qđ ex sanguine fluere solebat p anū ⁊ p̄cipue qū natura ⁊ ars in puocando iuuant ⁊ sicut accidit mulierib⁹ q̄ꝝ menstrua retinent̄ ⁊ nō retinet natura sanguis supfluitatē ppterea ꝙ añ ipsam p̄cessit vrina indigesta aquosa; ⁊ pptera ꝙ post ipsaꝫ adueniet corpori alleuiatio et erit ipsi⁹ q̄titas maxima copiosa. ¶ Qđ si nō ita vrina fuerit niḡ signū erit malū et p̄cipue in acutis egritudibus et q̄toplus si eius q̄titas fuerit pauca quōiā ex sua paucitate est sciendū ꝙ hūorē iā destruxit adustio et q̄tomagis fuerit grossa erit deteri⁹ et q̄to magis tu erit tenuis erit mīoris malitie. Et ē q̇dē qū accit ut vrina niḡ aut rubea obscura mīgat̄ pp uini potōeꝫ

qꝺ̄ hꝰ hꝫ colorẽ q̄ nulloº natura aliq̄d in eo opa-
ta fuerit ⁊ exierit ſm ſuā diſpõnẽ ſꝫ in hoc nõ ē ti-
mor. ¶ Et ē q̄ bone criſis ſig̃tio exit ⁊ ĩ acutis e
gritudibꝰ ſicut ſi eger eā tenuẽ minxerit ⁊ fuerit ĩ
ea ſuſpenſio in ptibꝰ diuerſis: multotiẽns enĩ ſig̃t
ſonitũ capitis ⁊ vigilias ⁊ ſurditatẽ ⁊ deſipientiam
⁊ p̄cipue ſi paulatĩ eā minxerit ⁊ in lõgo tpe fuerit
ſuſpenſa ⁊ fuerit eiꝰ odor acutus ⁊ fuerit cũ febri
bus q̄m tunc vehementẽ ſig̃bit capitis ſonitũ ⁊ de
ſipicientiā ſꝫ q̄n affuerit ibi inſomnietas ⁊ ſurditas
⁊ deſipientia ⁊ ſonitus capitis ſig̃bit ſanguĩs fluxuꝫ
ex naribꝰ ¶ Et eſt etiā q̄ exit cā lapidis in rene.
¶ Ruffus inq̄t vrina nig̃ bona eſt in egritudibus re-
nũ ⁊ egritudibus lapidis q̄ ex hũoribꝰ ꝓueĩũt groſ
ſis ⁊ eſt ſig̃tio mortalis in egritudibus acutis: di-
xit etiā ꝙ vrina nigra eſt mala in egritudibus re-
nũ ⁊ veſice q̄ vehemens ardor ibi adeſt: cõſide-
ra ergo alia ſigna. ¶ Urina nigra in ſenibus non ē
bona ꝓpt̄ illud qꝺ̄ ſcis nꝫ ueĩt ĩ eis niſi ex corrupti
one mala. Et ſilr̄ in mulieribus vrina nigra pꝰ la-
borẽ ſig̃t ſpaſmũ. ¶ Ad ſummũ v̊o vrina nigra in
principio febriũ eſt ꝑnitioſa ⁊ ſilr̄ in eaꝝ fine q̄n nõ
cũ ea fuerit alleuiatio neqꝫ ſig̃uerit criſim. ¶ Uri
na autẽ alba ſm duas intẽtões eſt ſcienda: vna ea
ꝝ eſt q̄ ipſa eſt tenuis tranſlucens q̄m vulgus qꝺ̄
tranſlucens eſt albũ vocat ſicut eſt vitꝝ qꝺ̄ ē claꝝ
⁊ cryſtallũ clarā vocat alba. Et altera eſt q̄ ꝓcerto
eſt alba cꝰ color eſt diſgregatiuus viſus ſicut lac ⁊
ꝑgamenum: ⁊ iſta q̇dẽ ñ tranſlucet vt uiſus in ip̄a
penetret: tranſlucentia enĩ ꝓcerto nõ eſt niſi oĩum
coloꝝ priuatio. ¶ Albũ ig̃r ſm intentionẽ traſlucen
tis ſig̃t f̃ritatẽ oĩo ⁊ eſt auferens digõnis fiduciā ⁊
ſi cũ groſſitudine fuerit ſig̃bit phl̄a. Sꝫ alba ꝓcer-
to nõ erit niſi cũ groſſitudine. ¶ Et eius q̇dẽ alia ē cꝰ
albedo eſt mucilaginoſa ⁊ ſig̃t multitudinẽ phl̄atis
⁊ hũoris crudi. ¶ Et alia eſt cꝰ albedo eſt vnctuoſa
⁊ ſig̃t adipis liq̄factionẽ. Et alia eſt cꝰ albedo eſt ſi
milis albule ⁊ ſig̃t phl̄atis liq̄factionẽ q̄ accĩt aut ac
cidet. Et alia eſt cꝰ albedo eſt ſilis albedini q̄ eſt in
fungo cũ tenuitate ⁊ ſanie ⁊ ſig̃t exituras ulceroſas
in inſtr̃is vrine ⁊ ſi abſqꝫ ſanie fuerit erit ꝓpt̄ ſu-
ꝑationẽ materie multe crude nõ mature. Et eſt q̄
eſt cũ lapide veſice. Et eſt alia q̄ ſpmati ſilat̃ q̄ q̄
phl̄aticoꝝ ap̄atũ adeſt criſis ⁊ laxitas interioꝝ ⁊ e-
gritudinũ q̄ ex phl̄ate accĩt vitreo. ¶ Q̄ v̊o vri
na ſpmatis ſilis exit ⁊ nõ eſt ſm mõꝫ criſis eſt ꝓpt̄
ap̄ata phl̄atica. Immo q̄ in primis ꝑuenerit ꝓno
ſticabit̃ apoplexiā aut palyſim. ¶ Et q̄ in oĩbꝰ ho
ris febris alba ſupuenerit vrina cito in q̄rtanā con
uertet̃. Et plũbina q̇dẽ ſine hypoſtaſi eſt valde ma
la. Et lactea etiā in acutis egritudibus eſt ꝑnitioſa.
Albedo p̄terea vrine ĩ febribus acutis quecũꝫ mõ
fuerit poſt tincturā q̄ p̄ceſſit ſig̃t ꝙ cholera rubea
ad aliqꝺ̄ mẽbꝝ declinauit qꝺ̄ ap̄at̃ aut ad fluxũ uen
tris ⁊ ꝙ magis ſig̃t ꝙ declinauit ad caput ¶ Et ſilr̄
q̄ vrina rubea eſt in febribꝰ deiñ ſubito ſit alba
ſig̃t deſipientiā. Et q̄ vrina in ſanitate ꝑſeueraue
rit in colore albo ſig̃t priuationẽ digõnis. ¶ Et albu
le ſilis q̄ lacti ſilat̃ acetoſo in febribus acutis mor-
tẽ ſig̃bit aut pthiſim. ¶ Scio autẽ ꝙ poſ̄e eſt vt v-
rina ſit alba ⁊ cõpl̄o calida ⁊ cholerica aut urina ru
bea ⁊ cõplexio f̃ra phl̄atica. ¶ Cholera enĩ rubea
q̄ declinat a via vrine ⁊ nõ admiſcet̃ vrine ĩmã

net vrina alba. Dẽs ergo vrinā albā conſiderare
q̄m ſi fuerit eius hũor multus ⁊ luĩoſus ⁊ ipiꝰ ſe-
dimẽ multũ ⁊ groſſum ⁊ eius ſubā cũ hoc trahit ad
groſſitudinẽ dẽs ſcire ꝙ albedo eſt ex f̃ritate phl̄a
tis. Sꝫ q̄ vrina nõ fuerit luĩoſa clara nꝫ eius ſedi
men multũ nꝫ ꝑuia ⁊ albedo ad fuſcitateꝫ traxerit
ſcire dẽs ꝙ cholera rubea eſt occultata ⁊ ſi in egri
tudine acuta fuerit alba ⁊ fuerint in ea ſig̃tões ſal
tus ex q̇bꝰ ñ timet̃ phreneſis ⁊ q̄ ſunt ſicut ip̄ꝫ dẽs
ſcire ꝙ cholera rubea declinauit ad aliũ canalẽ ⁊ ad
inteſtina ⁊ accidet ei cõſtrictio. ¶ Cā v̊o ob quā vrĩa
exit rubea in egritudibus f̃ris eſt una haꝝ reꝝ aut
fortitudo doloris q̇ cholerā rubeā reſoluit ſicut in
colica accĩt f̃ra aut oppilatio q̄ ſcā fuit ex ſuꝑatione
phlegmatis in canali q̇ eſt inter fel ⁊ inteſtina qua-
ꝓpt̄ fel ad inteſtina naturaliter nõ deſcẽdit ſicut ſo
lebat ĩmo vrine ſocietas eſt ei neceſſaria cũ qua e-
grediat̃ queadmõꝫ accĩt in colica f̃ra aut ꝓpt̄ debi-
litatẽ epatis ⁊ ſue v̊tutis defectũ q̄ inter aquoſita-
tẽ ⁊ ſanguinẽ ſeꝑationẽ facere nõ valet ſicut accĩt ĩ
hydropiſi f̃ra ⁊ in egritudibus debilitatis epatis ſꝫ
plurimũ q̄m ꝓpt̄ ea vrina eſt ſimilis lotur̃ carnis
recentis aut ꝓpt̄ cõſtrictionẽ quā oppilatões fecerĩt
⁊ mutat̃ color phlegmatis in venis ꝓpt̄ aliq̄ putr̃
factionẽ q̄ ei accĩt: ⁊ eius q̇dẽ ſignũ eſt aquoſitas v
rine ⁊ eius ſedimen ſm mõꝫ quẽ diximus ⁊ eius ti
ctura eſt tinctura debilis nõ luĩoſa. Cholere enim
rubee tinctura eſt luĩoſa. ¶ Urina quoqꝫ multoti-
ens in principio egritudinũ erit alba ſed poſtea fiet
nigra ⁊ fetebit ſicut accĩt in icteritia. ¶ Ampliꝰ v
rina poſt comeſtionẽ albeſcit nꝫ ſic ceſſat donec di-
geſtio fieri incipiat: tunc enĩ incipit vrina tingi.
¶ Et ꝓpt̄ hoc vrine vigilatiũ ſunt albe ⁊ adiuuat ad
hoc caloris innati r̃ſolutio ſꝫ nõ luĩoſe imo attinẽt
fuſcitati ꝓpt̄ priuationẽ digõnis. Tinctura rubea
in egritudibus acutis melior eſt q̄ aquoſa alba ⁊ e
ius etiā ſubā melior eſt q̄ aquoſa. Sꝫ rubea q̄ eſt
ſanguinea maioris eſt ſecuritatis q̄ rubea choleri-
ca. Rubea quoqꝫ cholerica nõ tanti eſt timoris quꝫ
cholera q̇eta manet. Sꝫ ſi extat mobilis magni eſt
tioris. ¶ Amplius vrina rubea in egritudibus re
nũ eſt mala q̄m ſm plurimũ calidũ ſig̃t ap̄a. ¶ Et in
doloribus capitis deſipientiā portendit. Q̄ꝫ vrĩa
in egritudibus acutis rubere cepit ⁊ ſic ꝑmanſerit
⁊ nõ inferius deſcenſum fecerit ꝑditõis egri tiorẽ
affert ⁊ renũ ap̄a ſig̃bit. Qꝺ̄ ſi cũ rubedine fuerit
turbida ⁊ taliter ꝑmanſerit ap̄a in epate ⁊ caloris ĩ
nati ſig̃bit debilitatẽ. ¶ Amplius coloꝝ vrine ſũt
q̇dā cõpoſiti ex q̇bus eſt color q̇ carnis recentis lo
ture aſſimilat̃ q̇ etiā ſanguini in aq̄ diſſoluto ſimilis
exit ⁊ eſt ex debilitate epatis. ¶ Et quoniā etiā ē ex
multitudine ſanguis. Uerũtñ ſepius exit ex debi-
litate epatis ex q̄cũqꝫ cõplexiõe ſupuenerit maliti
a vincente quā digerendi debilitas demr̃abit ⁊ v̊-
tutis diſſolutio. ¶ Qꝺ̄ ſi v̊tus fortis fuerit tunc non
erit niſi ex ſanguis multitudine et eius augm̄ento
vltra menſurā quā v̊tus diſgregatĩa penitus ſepa
re nõ ſufficit. ¶ Et ex eis eſt etiā color oleaginus
⁊ eſt citrinitas cui admiſta eſt ſiclinitas ⁊ colori o-
lei ſimilat̃ ꝓpt̄ viſcoſitatẽ q̄ eſt in ipſo ⁊ tranſlucẽ
tiā cũ nitore adipino ⁊ cũ ſplendore ſubẽ ad quādā
ſpiſſitudinẽ trahit. ¶ Et in pluribus diſpoĩbus ſigni
ficat malũ aut nõ ſignificat bonũ nꝫ maturationem

nꝫ meliorationē: sꝫ fortasse raro materieꝝ ūctuosarū euatione fm mōꝫ crisis significat ⁊ hoc qdē non est nisi qñ post ipāꝫ aduenit reqes: Que vō ex ea ē pnitiosa est illa cꝰ vnctuositas ast fetida ⁊ ꝓprie illa ex q̄ pua mingit q̄titas. Qñ vō ei aliqd miscet qd̄ est simile loture carnis recentis est deterior.

¶ Et hoc qdē plus cōtingit in hydropisi ⁊ ptbisi ⁊ colica mala. Et est qñ oleagina post nigrā sequit vrina q̄ ꝑcessit. Et tunc qdē est signo bona. ¶ Maiꝰ autem quod vrina significat oleagina est q̄ in die q̄rta indicat egꝝ in die septima moritꝝ in egritudibus vꝫ acutis. ¶ Ad summū vō oleagine vrie tres sunt spēs. Alia eni ex ea est q̄ tota est adeps. ⁊ alia est cꝰ inferius est tantū adeps. ⁊ alia est cꝰ superius est adeps. Ex ea etiā est q̄ in suo colore tantū est oleagina sicut est in ptbisi ⁊ ꝓpric in sui ꝓncipio aut in sui subā tm̄ aut in eis vtrisq̄ q̄nadmōꝫ est in egritudibus renū ⁊ in ꝑfectōe ptbisis ⁊ eiꝰ fine. ¶ Et ex eis est etiā carminius q̄ malus est ⁊ ꝑnitiosus qm̄ vtriusq̄ cholere sig̃t adustionēꝫ. Et q̄nꝫ est color rubeus in quo currit nigredo ⁊ significat febres cōpositas ⁊ febres q̄ ex grossis fiunt superfluitatibus. Qui si clarior fuerit ⁊ nigredo ad ipius summitatē declinauerit ap̄a sig̃bit lateris.

¶ Caᵐ tertiū de sig̃tōibus subē vrine in q̄titate ipius ⁊ in claritate sui aut turbulentia.

Substantia vrine aut est tenuis aut grossa aut mediocris. Ualde vō tenuis in oibus dispōibus maturatōis significat ꝑuatōeꝫ aut in venis oppilatōes aut epatis debilitatē ⁊ cannaliū vrine q̄ nō attrahūt nisi qd̄ tenue ē aut attrahunt sꝫ extra n̄ eiiciūt nisi qd̄ natura subtile existit aut multū aq̄ potationē aut uehementis frītatis cōplōnē cū siccitate. ¶ Et in acutis qdē egritudibꝰ significat v̄tutis digestiue debilitatē ⁊ maturatōis ꝑuationē. Et est etiā oū reliq̄ꝝ v̄tutū tātā sig̃t debilitatē vt nulloº in aq̄ opent̄ imo qūeadmōꝫ ingredit̄ ita labr̄. ¶ Et vrina qdē tenuis valde fm hūc modū deterior est in pueris q̄ in iuuenibus quoniāꝫ naturalis pueroꝝ vrina spissior est vrina iuuenū iō q̄ sunt humidiores ⁊ q̄ eoꝝ corᵃ plus attrahunt huitates ꝑpterea q̄ materia superfluens est eis necessaria cā augmenti. Si ergo eoꝝ urine in febribus acutis multū fiant tenues iā valde elōgati erūt a sua naturali dispōe. ¶ Et si hec in eis ꝑseuerauerit nō sig̃bit nisi ꝑditionē qm̄ qñ ꝑdurat sig̃t ꝑditōnē nisi bona sint adiuncta signa ⁊ v̄tutis stabilitas: tunc. n. exiturā sig̃t q̄ accit ⁊ ꝓpric inferius sub ꝑte epatis. Et silr̄ si hec in sanis ꝑmanserit ⁊ se n̄ cōuerterit ab eis sig̃bit ap̄a qd̄ accidet illic vbi dolorē sentiūt. Et fm plꝫ accidet eis vt cū hoc in alchatin ⁊ in renibus dolorē sentiant. Et sig̃t aptitudinē ad ap̄a. Qd̄ si dolor ⁊ g̃uitas vni mēbro ꝓprio nō fuerint imo sunt cōes sig̃bit bothor ⁊ variolas ⁊ ap̄ata q̄ corpori erūt cōia. ¶ Tenuitas quoꝫ vrine in crisi sine ordine recidiuationē ꝓnosticat.

¶ Urina autē multū spissa fm plm̄ sig̃t maturatōis ꝑuatōeꝫ ⁊ fm minus hūoꝝ grosse subē maturationē. Erit ergo in statu hūorosaꝝ febriū ⁊ in aptōe ap̄atū. Et plm̄ qdē qd̄ in acutis sig̃t egritudibus ē malū. Uerūtn̄ tenuitatis durabilitas plus sig̃t malū. Spissitudo naq̄ q̄ndā sig̃t digōeꝫ q̄ qdē subē confert in eo q̄ digōem sig̃t ⁊ q̄ v̄tus expellēdi hꝫ potentiā est id in quo fiducia habet̄. Et in q̄tū materiei sig̃t corruptionē ⁊ eius multitudinē ⁊ maturatōis ꝓhibitionē sepantis ad fundū descendentis significat malū. Quid autē sit illud qd̄ inter duas r̄s supantius est cognoscit̄ ex eo qd̄ post eā aduēit ex reqe aut succedit ex debilitatis augmento. ¶ Et vrinaꝝ qdē spissaꝝ in febribus sanior exīt illa d̄ qua multū subito euat̄. Illa vero q̄ paulatī euat̄ multorū hūoꝝ est sig̃tiua ⁊ debilitatis v̄tutis ⁊ post illam qdē q̄ vtilitatē affert sequit̄ mediocris vria silr̄ cuꝫ reqe. ¶ Qñ autē tenuis vrina in acutis egritudibus ad spissitudinē cōuertit̄ postq̄ nō aduenit reqes sig̃t liq̄factionē. Qñꝫ in sano vrina ꝑseuerauerit spissa ⁊ in pte capitis dolorē senserit ⁊ cōq̄ssationē iudicabit ei febrē. ¶ Est tn̄ qñ hoc est ex superflua expulsione aut aptōe aut vlceribus in ptibus viarū vrine. Nō autem subtilitas ⁊ spissitudo vtreq̄ maturatōis sig̃nt priuationē nisi qr maturationem subē cōitatur mediocritas. Spisse ergo maturatio est vt digerendo ad tenuitatē mutet̄. Et tēuis maturatio est vt coq̄ndo mutet̄ ad spissitudinē. ¶ Amplius vrina spissa qūeadmōꝫ prius dixius q̄nꝫ ē clara translucens q̄nꝫ est turbida: veꝝtn̄ inter spissaꝫ translucentē ⁊ tenuē exit dr̄ia qm̄ spissa trāslucens cū motu inundat̄ nō fiunt ptes ipsius inundate multū ꝑue imo magne in ea accn̄t vn̄ ⁊ eius motus sūt tardi ⁊ cū spuma multaꝝ ampullaꝝ ⁊ ipsius ampulle nō cito rūpunt̄. Et q̄ qdē huiusmōi exit ex phl̄ate generat̄ bn̄ digō aut cholera uitellina si est in ea tinctura ad citritatē trabens. Et si tinctura nō est in ea sig̃t phl̄atis uitrei resol̄onē: ⁊ hoc qdē in epilepticoꝝ vrinis multū exit. In tenui autē in q̄ multa exīt tinctura scit̄ tincturā n̄ eē ꝓpt̄ digōnē. Alioq̄n digō in primis nō magis opat̄ subāꝫ q̄ coloris ꝑmistionē: ꝓpria naq̄ digōnis opatio est subāꝫ efficere deiñ ipsāꝫ tingere. Et digō qdē in subā melior est q̄ in colore. Et ꝓpt̄ hoc qñ vrina tenuis in acuta egritudine ꝑseuerat sig̃t malū ⁊ q̄ v̄tus digestina ē sopita. ¶ Qñ autē urinā videris tenuē in cꝰ ptibꝰ rubedis ⁊ citritatis fuerit diuersitas laborē cognosces inflāmantē. Et si tenuis fuerit fuerintq̄ in ea res q̄ sunt sicut furfures egritudine in vesica n̄ existente signū erit hoc eē ꝓpt̄ phl̄atis adustionē.

¶ Spissa autē vrina in febribus acutis ad summū mltos sig̃t hūores ⁊ fortasse sig̃t liq̄factionē. ¶ Et ipsa qdē est q̄ cū vna ꝑmanet hora cōgelat̄ ⁊ inspissat̄. Ad vltimū vō turbulentia vrine est ꝓpt̄ terreitatē cū ventositate q̄ aquositati admiscet̄: ex istis naq̄ qñ admiscent̄ ꝓuenit turbulentia ⁊ ex ipsoꝝ ab inuicē sepatōe ꝓuenit claritas. ¶ Amplius tres debes attendere dispōnes. Est naq̄ qñ tenuis mingitur ⁊ deiñ inspissat̄ q̄ sig̃t q̄ natura laborat in maturando sꝫ nōdū mā ei vndiq̄ obediuit ⁊ est patiens: ⁊ fortasse est qñ mēbroꝝ sig̃t liq̄factionē. Aut mingit̄ spissa ⁊ postea clarificat̄ ⁊ sepat̄ ab ea grossuꝫ subtus stans ⁊ sig̃t q̄ natura iā supauit materiā ⁊ ipsam maturauit. Et q̄to maior fuerit claritas ⁊ maior descensus inferius ⁊ citius magis sig̃bit maturationē. Aut est dispō media iter primā ⁊ alterā ex q̄ qñ ꝑdurauerit ⁊ natura fuerit fortis ⁊ v̄tus fixa sciet̄ q̄ nō ad maturationē ꝓueniet̄ integrā. Si vō v̄tus fixa nō fuerit timeñ ne ꝑditio ꝑueniat maturationē. ¶ Qñ autē ꝑdurauerit et tiorosa sig̃tō

n̄ assueƺit sig̃bit capis dolorē qm̄ sig̃bit ebullitōeƺ ⁊ ventositates vaporosas. Illa vo q̄ ex tenuitate ad turbulentiā puenit ⁊ sic ꝓcedit melior est que ī turbulentia pmanet ſm plimas horas. Uria q° qƺ multotiens fit spissa ⁊ est hoc ꝓpt̄ casum vtutis ⁊ nō ꝓpt̄ nature expulsionē. Sƺ vrina q̄ aquosa mingit̄ ⁊ aquosa remanet signū est priuatōis matu ratōis penitus. Et vrina spissa laudabilior ē q̄ ad exeundū est facilis ⁊ multe sepatōis simul. Ex huiusmōi nanƺ sanat̄ palysis ⁊ qđ est ei sile. Qū vrina grossa mingit̄ ⁊ deiñ ꝓcedendo ſm ordineƺ attenuat̄ si multa est coueniens exit. Et qū ipsa pꝰ spissam ⁊ turbidā ⁊ paucā sequit̄ est signū bonū.

Et hoc q̇dē est qū spissa q̄ turbulenta est apit̄ q̄ min git̄ paulati ⁊ subito iñ multa facile mingit̄ vrina: cū hac eni multotiens resoluit̄ egritudo siue ipa sit vna febriū acutaꝝ siue sit vna aliaꝝ egritudinum ex repl'one ꝓuenientiū siue sit repl'o ex q̄ nondum manifesta accit egritudo. Et iste q̇dē vrine modus est extraneus. Qñ cū vrina naturalis coloris su pflua est spissitudo plerūƺ sig̃t bonitatē expulsionis multaꝝ materieꝝ cui exeundi associat̄ facilitas: et plerūƺ sig̃t pditionē ꝓpterea ꝙ hūoꝝ sig̃t multitu dinē ⁊ vtutis debilitatē: ⁊ hoc q̇dē demr̄at egredie di difficultas ⁊ paucitas eius qđ egrediet̄. Uri na q̇dē spissa bona est q̄ est crisis egritudis splenis ⁊ febriū pmistaꝝ in q̄ nō expectat̄ eq̄litas quoniaƺ natura in expellendo ipedit̄. Urina ad vltimuƺ turbulenta sig̃t hūoꝝ multitudinē ⁊ naturaƺ ab eis occupatā in maturando eos. Urina spissa in qua sedimen erit arenosum sig̃t lapidē. Urina spissa q̄ apatū sig̃t aptionē cognoscit̄ ex eo qđ ei admisce tur ⁊ ex eo qđ p̄cessit. Ex eo eni qđ admiscetur sicut pure qđ malus odor demr̄at: ⁊ exeuntibꝰ q̄ cū ea sepant̄ sicut petala alba ⁊ rubea aut sicut fur fur aut alia ab istis ex eis p q̄ cognoscit̄: ex eo q̇dē qđ p̄cessit qm̄ ibi prius fuit sig̃tio apatis aut vlce ris in vesica aut rene aut epate aut in ptibus pecto ris ⁊ sig̃t hꝰ apatis aptionē si añ ipsaƺ vrina fuit si milis loture carnis r̄centis ꝙ est ex gibbositate e- patis. Et si egō talis fuit apatis ꝙ est in eius cōca- uitate ⁊ si anhelitus coangustatio p̄cessit ⁊ tussis sic ca ⁊ dolor in mēbris pectoris pungitiuus tunc apa qđ apertuƺ est lateris ⁊ exiuit a pte arterie maio- ris ⁊ si in pure illo est maturatio coueniens est. Et est qū sanus eūatus q̇ exercitiū relinq̇t mingit vri nā sicut pus ⁊ virus tenue quo ipsius purgat̄ corꝰ ⁊ eius aufert̄ laxitas quā exercitiꝫ dimissiōe cōsecu tus est. Et est etiā qū in epate aut in eo qđ est corā ipso fiunt oppilatōes ⁊ plerūq̧ contingit vt eaꝝ ap tōe sit vrina spissa ꝓpterea ꝙ eaꝝ egrediet̄ mate- ria. Et hec talis spissitudo nō est pus. Sƺ in ipsa q̄ est post apatis aptionē est pus. Et qū hec vrina fu erit cū spissitudine ⁊ ad nigredinē traxerit ⁊ cuƺ ea fuerit in latere sinistro dolor erit tunc ex pte sple- nis. Et ſm hanc cōsiderationē si supra femur fu erit aut in summit ate ventris erit tunc ex pte stōa chi. Hoc tñ sepius est ex pte epatis ⁊ canaliū vri- ne. Urina turbulenta multotiens sig̃t casum v tutis. Qūƺ vtus ceciderit ſr̄itas supabit q̄ erit sicut illa q̄ exterius infr̄at. Urina turbulenta q̄ ma- lo vino silat̄ aut aq̄ ciceris est vrina p̄gnantiuƺ aut hñtia apata calā lōgi tēporis in interioribꝰ. U- rina q̄ vrinis asinoꝝ aut aīaliū assilat̄ ⁊ est q̄i mula chach ꝓpterea ꝙ est multū turbida corruptionem hūorū corporis sig̃t qđ tñ magis sig̃t est phl'a cru dū in qua aliq̄ calitas opata fuit ⁊ ipƺ cū grossa vē tositate ebullire fecit: ⁊ ꝓpt̄ hoc plerūq̧ sig̃t capi- tis dolorē ventuꝝ aut alabachal ⁊ qū pseuerat si- gnificat lethargiā. Urina q̄ colori alicꝰ mēbri si milat̄ qū pdurat egritudinē in illo mēbro sig̃t. Et q̇dā dixer̄t ꝙ qū i ifeꝫori pte urīe fuerit aliq̇d qđ pl'ueri sit sil'e aut fūo ꝓlōgabi̇t egritudo ⁊ si i tota p durat egritudīe ꝓnosticat̄ mortē aut phl'a cruduƺ qđ a pure discernit fetore. Urina hñs ptes di- uersas sig̃t ꝙ q̄toplus ptes in ipsa fuerint maior̄s tanto plus nature opatio est studiosior ⁊ nat̄a plus potens ⁊ pori plus aperti. Urina in qua uiden- tur q̄i fila ad inuiceƺ mista sig̃t ꝙ fuit micta postq̄ coitus fuit cōpletus.

Caᵐ. iiij. de sig̃tōibus odoris vrine.

D Ixerunt q̇dā se nūq̄ vidisse egꝝ cꝰ urine odor sit sicut odor vrine sani. Et nos q̇ dē dicēus ꝙ qū vrina nullo° odorē hƺ cō pl'onis ſr̄itatē sig̃t ⁊ supflua cruditatē. Et plerūq̧ e tiā sig̃t in acutis egritudibus mortē nature. Qū au tē odorē habuerit fetidū ⁊ maturatōis sig̃tōes ī ea fuerint erit ipsius cā scabies aut vlcera in mstr̄is u rine q̄ suis cognoscunt̄ signis. Qđ si maturatio nō affuerit pol'e erit ut sit ex hoc ⁊ pol'e vt sit ex putr̄ factōe. Qūƺ hec ī febribꝰ fuerit acutis ⁊ nō fuerit cā mēbroꝝ vrine erit signū malū. Et qū ad acredi nē traxerit sig̃bit putrefactionē q̄ est in hūoribꝰ fri gidā hñtibꝰ subāƺ quos calor supauit extranecꝰ ⁊ si gnificabit mortē caloris naturalis ⁊ dñiū ſr̄itatis in natura cū calore extraneo. Odor vo q̇ ad dulce dinē trahit sanguis sig̃t dñiū. Et q̄ multū est fetida est cholica. Et fetida ad acredinē trahens est meli- ca. Qūƺ vrina fetidi odoris in sanis pseuerauе rit sig̃bit febres q̄ ex putrefactōe accñt aut mino- rationē putrefactōis q̄ in ipsis est retenta. Et hoc q̇dē demr̄abit si illico alleuiationē habuerit. In acutis egritudibꝰ qū fetor vrinā cōitabit̄ ⁊ postea ab ea remouebi̇ fueritq̧ ablatio hec subito ⁊ post ipāƺ nō subsecuta fuerit reqes sig̃tio erit casus vir tutis.

Caᵐ. v. de sig̃tōibꝰ vrine ex spūa assumptis.

S Puma accīt ex hūitate ⁊ ventositate ꝓie cta in vrinalē cū ꝓiectōe vrine. Uento sitas vo cū vrina egrediens auxiliū ꝓcul dubio p̄bet in subā vrine ⁊ pcipue qū ventositas ī corpore supauerit queadmōƺ in vrina accīt oppila tōes hñtiū in qua multe sunt ampulle. Et spuma q̇dē qñƺ cū suo sig̃t colore sicut sig̃t sua nigredie et ruffedine in icteritia. Et est cū puitate suī ⁊ magni tudine sig̃t qm̄ ipsius magnitudo sig̃t viscositatē. Sui vo multitudine ⁊ paucitate qm̄ ipsius multitu do sig̃t viscositatē ⁊ multā ventositatē. Et ipsa q̇ dē sig̃t p rupturā suaꝝ ampullaꝝ cito factā aut tar de qm̄ ruptura ampullaꝝ tarda sig̃t viscositatē.

Et pue q̇dē ampulle remanentes in egritudibus re nū sig̃nt ventositates ⁊ viscositatē. Ad summū vo hūor viscosus in egritudibus renū est malꝰ et sig̃t hūores malos ⁊ ſr̄itatē. Et illud sig̃nt g̃nulla que nominamus.

Caᵐ. vi. de sig̃tōibus spēꝝ hypostasis.

In primis dicẽus ꝙ medicoꝝ cõueniẽtia i
vsu nois hypostasis ⁊ sedimis ia recessit a via cognita. Dicunt enĩ hypostasim
aut sedimen: nõ illud tm̃ qđ iferi⁹ descẽdit ſ3 oẽ3
suba3 que spissioris exĩt eẽntie ꝙ aquositas ⁊ ẽ ab
ea diuisa siue sit suspensa siue sit supra. ¶ Dicẽus
igr̃ ꝙ hypostasis multis cognoscit mõis. s. ex sub
stantia sui ⁊ q̃titate ⁊ qualitate ⁊ situ suaꝝ ptiu3 ⁊
loco sui ⁊ tẽpore ⁊ qualitate sui pmistionis. ¶ Sig
tio v̓o ei⁹ ex suba sui est qm̃ hypostasis aut erit na
turalis laudabilis demr̃ans digõe3 ⁊ maturatione3
naturalẽ ⁊ hec erit alba ⁊ descendens inferius ⁊ e
ius ptes ↄtinue ⁊ siles ⁊ equales ⁊ oportebit vt sit
rotuda hñs figura3 equalis subtilis silis hypostasi
aq̃ rosacee. ¶ Et pportio sue significatõis sup ma
turationẽ materie in toto corpore est sicut pportõ
significatõis materie puris albi leuis silis eẽntie su
p maturationẽ apatis. S3 pus est spissum ⁊ hoc est
subtile. ¶ Et hypostasis q̇dẽ ⁊ sedimini significati
ones sunt bone l3 tinctura deficiat ⁊ equalitas.
¶ Veꝝ equalitas apud antiquos melior est tinctura.
¶ Equalis nanq3 q̃nõ tm̃ est alba ſ3 rubea est melior
alba q̃ est aspa. ¶ Amplius plime hypostases ſ3 co
lorẽ vrine exĩt ſ3 ex eis q̃ diuersificant alba ẽ me
lior post illa rubea ⁊ post ipsa3 citrina ⁊ post ea3 il
la q̃ est vt arsenicũ: ⁊ malitia q̇dẽ a lentinosa inci
pit. Tu autẽ nõ attendas illud qđ alij dicunt na al
bedo erit qñ3 nõ ppt̃ maturationẽ ⁊ equalitas non
est nisi ppt̃ maturationẽ. Et de albedine est q̃ est p
pt̃ vehementẽ ventositatis cõmistionẽ. ¶ Male aũt
hypostasis incõtinuitas melior est ꝙ ipsius cõtinui
tas. Et hypostasis q̇dẽ mala est qua euicino scies.
Bona autẽ hypostasis de qua loq̇mur puri assilat ⁊
phlati crudo qum tenuis fuerit. Verũtñ pus ab ea
differt p fetorẽ. ¶ Et phla crudũ sepat ab ea cõculca
tõe suaꝝ ptiũ. Et ipsa ab vtrisq3 differt subtilitate
⁊ lenitate. ¶ Et hec q̇dẽ hypostasis nõ q̃rit nisi in e
gritudibus qm̃ in sanitate nõ req̇rit ⁊ illud est qm̃
nõ dubitat q̇n in corpore egri male r̃tente sint ma
terie in venis ipsius q̃ nisi maturent portẽdũt cor
ruptionẽ. ¶ In venis autẽ sani nõ semp o3 eẽ huo
rẽ q̇ sit excutiendus sed si est meli⁹ est ꝙ hoc signi
ficent ex eis superfluitates q̃ in eis superfluũt ex cibo a
digõne puate deiñ superfluit superfluitas q̃ in vria fit
hypostasis siue matura siue nõ matura. ¶ Et in ma
cilentis q̇dẽ est sedimen paucũ qđ descendit ſm sa
nitatis dispõe3 ⁊ pprie q̇ exercitio vtunt ⁊ artibus
se exercent laboriosis ⁊ nõ multiplicat huiusmodi
hypostasis nisi in corporibus pinguiũ ociose viuẽ
tiũ. ¶ Et ppt̃ hoc etia in vrinis egroꝝ macroꝝ ñ
est expectanda hypostasis tantũ q̃tũ in vrinis eg°
rũ pinguiũ qm̃ coꝝ egritudo multotiens r̃cedit ita
ꝙ nil descendit ⁊ multotiens hypostasis in eoꝝ uri
nis nõ puenit ad hoc vt descendat ſ3 tñ pleruq3 est
modicũ eius in eis natans aut pendens ¶ ⁊ in mltis q̇
dẽ vrinis hypostasis illico qñ mingit descendit ni
si in eis q̃ valde mature sunt imo in eis paꝝ expe
ctañ est. Et ples ex hypostasis coloribꝫ sunt ſ3 pl3
ſm colorẽ vrine ſ3 melior ex eis q̃ diuersificantur
est alba post qua est rubea deiñ citria. ¶ Nõ nal
v̓o hypostasis alia ẽ silis rasure intestinorũ cortical
q̃ est furfurea aut herbina aut similaginea aut si
milis arsenico rubeo aut ei qđ est valde citrinu3:

alia est carnosa alia est adipina ⁊ alia est saniosa ⁊ a
lia est mucilaginosa ⁊ alia est q̃ ẽ silis frustulis fer
menti in aq̃ soluti ⁊ alia est sanguinea sanguisuga
lis alia est capillaris ⁊ alia est arenalis gnosa ⁊ alia
est cinericia. ¶ Silis v̓o rasure intestinoꝝ cortical
alia est petaloides magnaꝝ ptiũ rubeaꝝ aut albaꝝ
q̃ sigt̃ ſm plim ꝙ sepate fuerũt ex mẽbris q̃ sunt p
pinq̃ mẽbris a q̇bus diuidunt vrie: ⁊ albe sigñt ꝙ
sunt ex vesica ppt̃ vlcera q̃ sunt in ea aut scabiem
aut corrosionẽ. ¶ Rubee autẽ carnose sigñt ꝙ sit
ex rene. ¶ Et ex petaloidibꝫ q̇dẽ sunt q̃ sunt colo
ris fusci ⁊ obscuri aut squamis pisciu3 siles ⁊ hec ẽ
vehementer mala ⁊ oibus spẽbus hypostasis quas
noiauimus deterior sigt̃ petaloꝝ mẽbroꝝ radicaliu3
rasura: veꝝ duo pria ipsius genera nullo° ipediũt
imo pleruq3 vesica mundando sanant: ⁊ dixerũt q̇
da cuida hoi se in potu tribuisse cantarides q̃ corti
ces albos q̃i venosos minxit q̇ qñ in aquositate fri
cabant resoluebant ⁊ tingebant tinctura rubea qui
factus est sanus ⁊ vixit. ¶ Et ex ea q̇dẽ q̃ est sicut
rasura intestinoꝝ est q̃da q̃ est minoris latitudis ꝙ
due p̄dcẽ ⁊ spissioris subẽ q̃ si rubea fuerit vocat
herbina ⁊ si rubea nõ fuerit vocat furfurea. ¶ Et
herbine q̇dẽ si fuerint rubee ptes pleruq3 sunt ptes
epatis aduste ⁊ pleruq3 est sanguis in eo adustus et
pleruq3 est etia ex rene. S3 q̃ est ex rene est maio
ris cõtinuitatis carnosa alie v̓o due plus silant ei q̃
nõ est carnosa ⁊ fracturas est magis recipiens. ¶ Et
qñ vehementer trahit ad citrinitatẽ est ex rene p
culdubio qm̃ illa q̃ est ex epate ad rubedinẽ trahit
fusca ⁊ qñ3 associat ei in hoc illa q̃ est ex rene.
¶ Furfurea v̓o hypostasis qñ3 est ex scabie vesice et
qñ3 est ex liq̃factõe mẽbroꝝ. Et dr̃ia inter eas est
ꝙ qñ illic in radice mẽbri fuerit pruritus ⁊ fetor e
rit ex vesica ⁊ pprie qñ pus prius mictũ fuerit ⁊ p̄
cipue qñ alie sigtões vrine demr̃auerĩt maturatio
nẽ ⁊ fuerint vene supiores sane cõplonis ⁊ nõ fue
rit in eis macula imo in vesica. ¶ S3 si cũ inflãmatio
ne fuerit ⁊ v̓tutis debilitate ⁊ mẽbroꝝ mingendi i
columitate ⁊ color fuscitati attinuerit erit tũc ex li
q̃factõe huoris. ¶ Et crinoides v̓o plim est ex adu
stione sanguis q̃ ad rubedinẽ trahit. Et multotiens
est ex liq̃factõe mẽbroꝝ ⁊ eoꝝ rasura si albedini at
tinet. Et qñ3 etia est ex vesica scabiosa ſ3 minus.
Et tibi q̇dẽ posẽ est vt mõ3 differentie inter eas in
telligas p illud qđ ia sciuisti. ¶ Si autẽ nigredini at
tinet est ex sanguis adustione ⁊ pprie in splene.
¶ Oms p̄terea petaloides hypostases q̃ nõ sunt ex ca
q̃ sit in vesica ⁊ rene ⁊ canalibus vrine in egritu
dinibus acutis malũ portendunt pnitiosum. Et tu
q̇dẽ ia sciuisti ex hac summa carnose dispõne3 ⁊ ꝙ
pl3 eius est ex rene ⁊ qñ3 ipsa nõ est ex rene. ¶ Na3
ex rene ñ est nisi qñ caro ẽ sane carnositatis ⁊ nõ est
in corpore liq̃factio. ¶ Et vrina q̇dẽ matura venaꝝ
sigt̃ sanitatẽ quonia renũ egritudines maturationẽ
nõ phibent vrie qr ipsa supra ipsos exĩt. ¶ Hypo
stasis v̓o adipina adipis ⁊ pinguedis ⁊ etia carnis si
gnificat liq̃factionẽ ⁊ eaꝝ peior est, q̃ auris aq̃ silat.
¶ Duo autẽ ipsius principia cognoscunt ex paucitate
⁊ multitudie ⁊ cõmistione ⁊ sepatõe qm̃ qñ est ml
ta ⁊ sepata existiat ꝙ sit ex pte renis ⁊ ppt̃ liq̃fa
ctionẽ sue adipis ⁊ si est minus ⁊ maioris cõmistõis
est ex loco magis remoto. ¶ Et ẽ qñ in vrina frustũ

albū ḡnati ḡno sil'e visum fuerit ⁊ erit ex adipe r̄nis. ¶ Saniosa v̇o ulcus sig̃t qd̄ aptū fuit ⁊ pprie in mēbro mingēdi ⁊ p̄cipue si ibi fuerit sedimē laudatū ad fundū descendens. ¶ Et mucilaginosa qd̄ sig̃t hūorē spissum crudū aut q̄ est in corpore multus aut ex instr̄is vrine egrediens aut crisim apostonis vene sciatice aut doloris iuncturaꝝ. Et hoc q̄dē cognoscit̄ ex alleuiatōe q̄ post ipsaȝ sequit̄. Plerūqȝ eni subtiliat̄ ⁊ attenuat̄ ⁊ putat̄ hypostasis laudabilis. Quapp in acutis egritudib⁹ nō est cōfidēdū in eo qd̄ appȝ fȝ sil'tudinē laudabilis hypostasis qū nōdū fuerit maturatōis hora nec p̄ntes fuerint eius sig̃tōes. Et etiā est qū vehementē cōpl'onis r̄nis s̄ritatē signt. ¶ Inter saniosaȝ v̇o ⁊ crudā exit d̄ria qm̄ saniosa exit cū febre ⁊ p̄cedunt ipsaȝ sig̃tōes apātis ⁊ eius ptes faciles sunt ad cōiungendū ⁊ sepan̄ ⁊ q̄dā ex ea est q̄ cū aquositate vehemēter miscet̄ ⁊ q̄dā ex ea q̄ sepat̄ sȝ cruda est ⁊ turbida ⁊ spissa ⁊ nō facile cōiungit̄ nec facile sepat̄. ¶ Et vrinā q̄dē in qua plima mucilaginosa hypostasis apparet qn̄ est exuberās qū i fine podagre appȝ ⁊ dolorē arteticoꝝ sig̃t bonū. ¶ Capillaris autē est ꝓpterea q̄ hūor occultus cōsolidat̄ ex calore in ipsuȝ agente q̄ qn̄ȝ est alba qn̄ȝ est rubea ⁊ eius cōsolidatio est in rene. Et ferunt q̄dā q̄ in eius longitudīe plerūȝ palmi mensura inuenit̄. ¶ Que autē fermti infusi frustulis sil'is exit debilitatē sig̃t stōi ⁊ ītestinoꝝ ⁊ digerendi malitiā in ipsis ⁊ est plerūqȝ cā eius cōcedere lac ⁊ caseū. ¶ Arenosa v̇o semp sig̃t lapidē q̄ cōsolidat̄ aut cōsolidando p̄cedit aut q̄ resoluit̄. Et q̄ q̄dē est ex eis rubea est ex rene. Et qñ n̄ ē rubea ē ex vesica. ¶ Plȝ autē q̄ cieritia ē pbl'a sig̃t: aut pus cui ꝓpter lōgā morā accit caloris mutatio ⁊ sectio ptiū ⁊ est qn̄ȝ ppt̄ adustionē q̄ ei accidit. ¶ Sāguisucalis v̇o hypostasis si vehementer est mista epatis debilitatē sig̃t ⁊ si minus hac significat vulnus in cānalibus vrine ⁊ cōtinuitatis solenē in ipsis. Et si fuerit sepata plm eius erit in vesica ⁊ in v̇ga. Et nos q̄dē pscrutabiur hoc in pticularibus egritudibus in capitulo de mictu sanguis.

¶ Et si in vrina fuerint sicut sanguisuce rubee infirmo splenē hn̄te resoluet̄ splen ipius. Scito autē q̄ in egritudibus vesice non multus egredit̄ sanguis qm̄ eius vene miste sunt in ipsius corpore calcate ⁊ anguste ⁊ pauce. ¶ Hypostasis uero sig̃tio ex q̄titate ipsi⁹ sumpta m'ltitudīe q̄dē sui ⁊ paucitate d̄clarat cāe ipsaȝ efficientis multitudinē aut eius paucitatē: ⁊ ex q̄titate q̄dē sui in magnitudine aut puitate sui est quēadmōȝ dixius in hypostasi mucilaginosa. ¶ Eius autē sig̃tio ex q̄litate sui est ex colore q̄dē ipsius qm̄ q̄ ex ea nig̃ est sig̃t malū fm diuisiōes quas noiauiȝ⁹. Que tn̄ ex ea sanior ē est illa c⁹ hypostasis est nig̃ ⁊ aquositas nō est nigra.

¶ Et rubea q̄dē sanguis sig̃t ꝓprietatē ⁊ fastidiū.

¶ Et citrina q̄dē sig̃t calorē fortē ⁊ egritudinē insidiosaȝ. ¶ Et ex ea q̄dē q̄ alba est q̄dā ē bona sicut diximus ⁊ q̄dā est mala sicut mucilaginosa aut saniosa aut spūosa maturatōi cōtraria. ¶ Uiridis quoȝ semita est ad nigrā. ¶ Ex odore v̇o eius est quēadmodū dixius in his q̄ p̄missa sunt ¶ Ex ipsius v̇o situ ⁊ ex lenitate q̄dē sui ⁊ diuulsione qm̄ lenitas ⁊ eq̄litas in hypostasi laudata est melior ⁊ in nō laudata est deterior. ¶ Sȝ diuulsio sig̃t ventositates ⁊ digerendi debilitatē. ¶ Eius autē sig̃tio ex loco sui est qm̄ aut est natās ⁊ vocat̄ nubes aut pēdēs. Et hec q̄dē est in medio stans q̄ est maioris maturatōis q̄ p̄a. Et ex pendente illa est melior c⁹ ruge ⁊ fimbrie ad inferiora declinant aut ad funduȝ descendens que est melioris maturatiōis: hoc qd̄ est de hypostasi laudata. ¶ Nō laudata v̇o q̄ leuior est melior exit̄ sicut nigra ⁊ hoc in febribus acutis. Et sil'r si hūor ē phl'aticus aut melācholicus qm̄ ea q̄ est vt nubes melior est ea q̄ inferius descendit: sig̃t eī ei⁹ subtilitatē nisi cū cā natatōis fuerit ml'ta ventositas ⁊ si nō fuerit ita natās est melior q̄ pēdens ⁊ inferius descendens est deterior. ¶ Et causa q̄dē natandi supius est calitas cū q̄ ē acuitas ⁊ vētositas. ¶ Hypostasis autē diuulsa in grossa supi⁹ natat ⁊ ꝓprie qū sit leuis ⁊ in tenui descendit inferius ⁊ ꝓprie qū sit grauis. Qūȝ in principio egritudis appȝ pendens ⁊ natans postea pseuerat sig̃t q̄ crisis cū exitura veniet. ¶ Macilentoꝝ v̇o egritudo plerūqȝ remouet̄ sedimine bono natante aut pendente quēadmōȝ diximus in p̄cedētib⁹. ¶ Et qū inter nephilim ⁊ enorima ⁊ hypostasim fuerit aliq̄d sil'e tele arāee aut dempsitas erit signū malū.

¶ Et multotiens q̄dē natans sedimen nō bonū appar; ex quo ꝓuenit terror. Sȝ istud erit pricipiū maturatōis ⁊ pmutatio ad bonitatē postea pendebit dei de descendet ⁊ erit signū nō malū. Qd̄ si post ipm male ꝓuenerint hypostases tīor queȝ in primis habebamus fiet necessarius. ¶ Sig̃tio v̇o hypostasis ex suo tpe est qm̄ si velociter postq̄ mingit̄ descēdit est sig̃tio bona fm maturitatē. Et qū tarde descendit est sig̃tio priuatōis maturatōis fm q̄titatē sue dispōnis. ¶ Sig̃tio autē forme cōmistionis ipsius est sicut dixius qū de mictu sanguis ⁊ adipis mentionem fecimus.

¶ Caᵐ. vij. de sig̃tōibus multitudinis urine ⁊ paucitatis ipsius.

VRina q̄ pauce exit q̄titatis v̇tutis sig̃t debilitatē. Et illa q̄ est mīus eo qd̄ bibi̇ resolōnē sig̃t multā ⁊ ventrē habere ⁊ aptitudinē ad hydropisim. ¶ Illa v̇o q̄ est multe q̄titatis qn̄ȝ sig̃t liq̄factionē ⁊ supfluitatū liq̄scaꝝ i corpore in vrina eūonē. Et nos q̄dē d̄riaȝ inter eas cognoscere possumus fm v̇tutis dispōeȝ. ¶ Uria mali coloris malū signs q̄to plima fuerit tāto erit magis salutis nuntia. ¶ Et qū intersecta fuerit plus malitiā sig̃bit sicut nigra ⁊ grossa. ¶ Urina diuersarū dispōnū q̄ qn̄ȝ mingit̄ multa qn̄ȝ pauca ⁊ qn̄ȝ retinet̄ est sig̃tio pugne ⁊ laboris nature ⁊ est sig̃tio mala. ¶ Urine multitudo in acutis egritudib⁹ qū nō post ipsaȝ aduenit reqes est sig̃tio ethice ⁊ spasmi ex inflāmatōe ⁊ sil'r sudor. ¶ Urina q̄ in acutis egritudibus guttatiȝ inuoluntarie mingit̄ sig̃t in cerebro nocumentū qd̄ neruis accit ⁊ musculis. ¶ Et si febris q̄eta fuerit ⁊ signa affuerint salutis ꝓnosticat̄ sanguis exitū ex naribus. Sȝ prima desipientiā ꝓnosticat̄ ⁊ corruptionē. Qū aūt sani vrina minuitur ⁊ attenuat̄ ⁊ pseuerat hoc totū ⁊ sentit ḡuitatē ⁊ dolorē in renib⁹ sig̃t duꝝ āpa in partibus rēis.

¶ Et qū in egritudine cholica multiplicat̄ plerūȝ portendit ꝓspeꝝ euentū ⁊ ꝓprie qū est alba ⁊ ad egrediendum facilis.

¶ Caᵐ. viij. ⁊ est fmo de vrina sana optima.

Hec est mediocris subē ⁊ subtilis tincture ad citrinū trahentis ⁊ hypostasis si ibi fuerit bona ex albedine ⁊ lenitate eq̄litate et figure rotunde ⁊ odoris tēpati nꝫ fetida nꝫ extincta. Quidā autē dixerunt ꝙ qū huiusmōi vrina subito in egritudine q̄ est in vltio acuitatis visa fuerit sanitas die sequenti aderit.

Caᵐ. ix. de vrinis etatum.

Infantiū vrine ad lactis ꝓprietatē trahūt ex pte nutrimenti eoꝝ ⁊ ꝑpt hūitatē cōplexionis ipsoꝝ ⁊ tunc declināt magis ad albedinē. Pueroꝝ autē vrine sunt spissiores et grossiores vrinis iuuenū ⁊ turbidiores. Et nos iā noīauius hoc añ. Iuuenū vō vrine ad ignis formā trahunt ⁊ ad subē mediocritatē. Et vrīe senū ad albedinē ⁊ subtilitatē. Est tñ quꝫ sunt grosse fm̄ sup̄fluitates in eis exñtes q̄ꝝ eūatio multiplicat̄. Decrepitoꝝ vō vrine maioris sunt albedis ⁊ tēuitatis. Est tñ qū p̄dcā grossities eis accīt sed raro ⁊ qū vrina vehementer fuerit grossa apti erūt ut lapis eis accidat.

Caᵐ. x. de vrinis viroꝝ ⁊ mulierum

Mulieꝝ vrine semp sunt maioris grossitiei ⁊ albedinis et minoris pulchritudis ꝙ viroꝝ urine. Et hᵒ q̄dē ē ꝑpt debilitatē digestiue eaꝝ ⁊ ꝑpt sup̄fluitatū ipsaꝝ multitudinē ⁊ ꝑpt amplitudinē canaliū vñ egrediunt̄ ea q̄ ab eis exeunt ⁊ ꝑpt illud qđ ex eaꝝ resoluit̄ m̄ricibus ⁊ ad vrine inst̄rā tendit. Masculoꝝ vō urinas qū moues turbant̄ ⁊ declinat eaꝝ turbatio ad sup̄iora ⁊ est ꝙ fm̄ plm̄ turbident̄. Sꝫ mulieꝝ vrine fere nō turbidant̄ ex motiōe ꝑpt paucā sepationē sui et hñt sꝫ plm̄ supra sumitatē suā spumā rotundā ⁊ si turbide fuerint eaꝝ turbidatio pauca erit. In urinis viroꝝ illico qū mulieribus cōmiscent̄ sunt fila ad inuicē texta. Urine p̄gnantiū sunt clare et supra eaꝝ sup̄ficieꝫ est nebula ⁊ qñꝫ trahunt ad colorē aq̄ ciceꝝ aut aq̄ pedū citrin ⁊ in ipso est trinus ⁊ supra sumitatē eaꝝ est nebula sꝫ quocūqꝫ mō fuerit in medio videbr̄ sicut cottū carminatū. Et ē qū in eis sunt velut grana q̄ ascendūt ⁊ descendūt.

Qūqꝫ irinᵒ manifestior fuerit erit ip̄regnatōis principiū ⁊ qū loco ipsius fuerit rubedo erit in fine imp̄gnatōis ⁊ ꝓprie si turbant̄ qū mouent̄. Pariētiū vrina fm̄ plm̄ est nigra ⁊ in ipsa est velut atrimētum ⁊ sicut sordities.

Caᵐ. xi. de rebus vrinarum animalium ⁊ diuersitate ipsarum ab vrinis hominum.

Plerūqꝫ cōsert medico qū aīaliū vrinas cognoscit ꝓpterea ꝙ qū ipse eis expit̄ certitudinē facit ⁊ hoc q̄dē difficile est. Quidā autē dixerunt ꝙ vrina asini est sicut butyꝝ liq̄duꝫ cū turbiditate ⁊ grossitie exteriore. Et subiugaliū vrine ei silant̄ sꝫ sunt citrine ⁊ videbr̄ ꝙ sup̄ior medietas vrinalis sit clara ⁊ inferior medietas sit turbida. Ouiū vō vrine sunt albe ad citrinitatem trahentes ꝓpinq̄ vrinis boūm sꝫ subāꝫ nō hñt ⁊ eaꝝ sedimen est sicut oleum aut sicut amurca. Et cuiuscunqꝫ nutrimentum fuerit melius erit vrina clarior. Urina vō caprioli vrīs hominū ⁊ ouiū silat̄ sꝫ nꝫ subāꝫ hꝫ nꝫ sedimen ⁊ ē clarior vrinis ouium.

Caᵐ. xij. de rebus aliȷs que vrinis similātur ⁊ differentia inter eas ⁊ vrinam.

Sirupū acetosum ⁊ oēs liquores q̄ fiūt ex aq̄ ⁊ melle ⁊ aq̄ ⁊ ficubus ⁊ reliquos qui fiunt ex croco ⁊ eis silibus q̄toplᵘ tibi ap̄pinq̄ueris erūt in claritate magis augmētati ⁊ q̄toplus elōgaueris ea cōsidera an oꝫ vt augmentet̄ grossitudo. Urina vō ab hoc est diuersa: hydromellis p̄terea sp̄ūa est citrina ⁊ aq̄ ficuū sedimen a latere descendit ⁊ nō ī medio nꝫ ordinate nꝫ habet motū. Sit ergo sufficiens in noiando dispōes vriarū. In libris vō p̄ticularibus ꝓuenient ad te diuisiones dispositionum vriine.

Caᵐ. xiij. de significationibus egōnis.

Egestio plerūqꝫ declarat̄ ex sui q̄titate qđ est ut cōsideret̄ si est minor eo qđ cōedr̄ aut maior aut eq̄lis. Et notū q̄dē est ꝙ ipsius augmentū est ꝑpt hūoꝝ multitudinē ⁊ paucitas ꝑpt ipsoꝝ paucitatē aut qr ex ipsa ī intestio monoculo ⁊ in colon ⁊ in fasciȷs multū fuit retentū qđ est signū colicā p̄cedens aut ꝑpt expulsiue debilitatē. Et cognoscit̄ etiā ex eēntia sui qm̄ qđ ex ea hūidū est aut sigt̄ oppilatōes aut digestiue malitiam ⁊ plerūqꝫ sigt̄ mesaraice dbilitatē q̄ hūorez ñ sugit. Et qñꝫ est ꝑpt capitis rheumatismū aut ꝑpt cōestōnē rei q̄ egōnē hūectauit. Qđ autē in hūido viscosum est plerūqꝫ sigt̄ liq̄factionē ⁊ hoc est cū fetor̄ ⁊ plerūqꝫ sigt̄ maloꝝ hūoꝝ ⁊ viscosoꝝ multitudinē ⁊ hoc nō cū multa exit lenitate. Et plerūqꝫ sigt̄ nutrientia viscosa q̄ cōesta fuerunt ⁊ nō pauca cū calore forti in cōplōne ⁊ nō fuit inter ea digō bona.

Sꝫ qđ ex ea est spumosum fortitudīs caloris sigt̄ ebullitionē aut multaꝝ ventositatū p̄mistionē.

Qđ autē ex egōe est siccū aut laborē sigt̄ ⁊ resolōnē aut multā vrine ꝓuocationē aut igneū calorem aut nutrientiū siccitatē aut multā morā in intestinis sicut in suo dicēus capitulo. Qūqꝫ hūitas sicco qđ ē duꝝ admiscet̄ sigt̄ ꝙ eius siccitas est ꝓpterea ꝙ multū fuit retenta in hūitatibus ipsaꝫ exire ꝓhibentibus ⁊ ꝑpt priuationē fellis pungentis ⁊ festinantis sꝫ qū ibi nō est lōga retentio nꝫ hūitatis in intestis adsunt sigtiones cā in ipsa est superfluitatis saniose et pungentis effusio que ab epate fluxit in eo qđ est corā ipso ⁊ sua eūatōe nō q̄euit donec cōmiscer̄tur. Et est etiā qū colore sui dignoscit̄ egō. Eiᵘ uero color naturalis igneus est leuis exñs igneitatis q̄ si augmentat̄ fellis sigt̄ multitudinē ⁊ si minuitur sigt̄ cruditatē ⁊ maturatōis priuationē. Et si albus fiat qñꝫ est eius albedo ꝑpt oppilationē in cannalibus fellis ⁊ hoc sigt̄ icteritiā. Et si cū albedine est virus saniei hñs odorē magni āpatis sigt̄ aptionē.

Sanus quoqꝫ q̄ nō exercitat̄ multotiens egerit vus ⁊ saniē q̄ est ei purgatio ⁊ eūatio laudabilis qm̄ p̄p hoc rōmouet̄ ab eo laxitas q̄ ei ꝑpt priuationē exercitiȷ acciderat queādmoduꝫ dixius in vrina. Preterea scito ꝙ egō colorē igneū vehementer sup̄fluū hñs multotiens in hora finiū egritudinū sigt̄ maturationē ⁊ multotiens sigt̄ dispōis malitiā. Et nigra q̄dē sigt̄ taliter qualiter sunt vrine nigre sigtiones. Signt. n. aut adustionē fortē aut egritudis melancholie maturationē aut nutriens tingens aut potionē rei q̄ melīa eūat sꝫ pria est mala. Et illa q̄dē q̄ ē ꝑpt purā melīa nō sufficienter cognoscit̄ ex colore sui imo cognoscenda est ex acredie sui ⁊ pōticitate

⁊ bullitōe terre ex ipsa. Et est mala siue sit egō siue vomitus ⁊ ex ipsius ppͥetatibus ē qꝫ in se luminositatē hꝫ. ¶ Ad vltimū vō hūor melācholicꝰ purus pnecans est fm plim qū egredit. s. est mortis signatio. ¶ Chimi vō nigri exitus multotiens ꝯfert ⁊ illud est qm̄ melīe radicalis exitus vltimam corporis adustionē sig̃t ⁊ huitatū ipius pemptōez. Uiridis autē egō caloris innati sig̃t extinctionez ⁊ silr fusca. ¶ Egō quoꝫ plerūqꝫ ex sui cognoscitur forma ex absentia inflatōis sue aut ex inflatōe qm̄ inflata sicut stercus vacce sig̃t ventositatē. ¶ Et est qū ex hora sui cognoscit qm̄ qū egōnis exitus festinat ⁊ horā q̄ egredi solebat āncedit signū est malū qr fellis sig̃t multitudinē ⁊ v̄tutis retentiue debilitatē ⁊ si eius tardat exitus digestiue sig̃t debilitatē ⁊ intestinoꝝ frītatē. Et huītatis ⁊ sōni multitudo ventositates sig̃t inflatiuas. ¶ Colores quoꝫ extranei ⁊ diuersi mali exn̄t ⁊ nos ipsos in libᵒ nominabimus pticulari. ¶ Que vō ex egōne est melior est iuncta q̄ est silū ptiū ⁊ in qua aquositas siccitati est vehementer admista ⁊ cꝰ spissitudo ē sicut mellis spissitudo ⁊ cꝰ exitus est facilis ⁊ nō pungit ⁊ cꝰ color attinet citrītati ⁊ nō est multi fetoris nꝫ est priuata fetore ⁊ nō hꝫ gurgulationē nꝫ rugituꝫ ⁊ nō hꝫ spumā. ¶ Eiꝰ exitus est i hora i qua solet ⁊ fm q̄titatē q̄ ei qō comeditur est propinq̄ in q̄titate sui. ¶ Et scito qꝫ nō ois egōnis equalitas est laudabilis nꝫ ois eius lenitas qr qn̄ꝫ sunt ppt̄ vehementē maturationē in oi pte silēꝫ ⁊ qn̄ꝫ sunt ppt̄ adustionē ⁊ liq̄factionē siles ⁊ tunc q̇dē sunt ex deterioribus sig̃tōibus. ¶ Et scito qꝫ egō q̄ est tēpate eēntie q̄ est ad tenuitatē nō est laudabilis nisi qū non sunt cū ea rugitus nꝫ ventositates nꝫ in sui exitu paulatim intersecat ⁊ si nō posē est vt eius exitus sit ppt̄ intus molestans qō est ei admistuꝫ ⁊ nō pmittit vt cōiungat. Est autē qū pleriqꝫ solliciti fuerint de sig̃tōibus q̄ in sudore ⁊ aliīs apparent rebus: veꝝ tn̄ de ipsis loq̇ pprius est in fmone pticulari. ¶ In fmone quoqꝫ pticulari silr repies expositionis augmentū in re egōnis ⁊ vrine ⁊ reliquorum.

¶ Fen 3ª cuius est caᵐ vnū ⁊ doctrine quinqꝫ.

¶ Caᵐ singulare dcōis tertie de cāis sanitatis ⁊ egritudinis ⁊ necessitatis mortis.

Medicina in prīa diuisiōe in duas diuidit ptes in ptē theoricā ⁊ ptē practicā q̄ tn̄ oēs sunt scīe speculandi. Qō autē noīe theorice pprie designat est illud qō in demr̄ando sententias tm̄ cōfert ita qꝫ in demr̄atōe opatōis nullo mō auxiliū p̄bet sicut ps in qua res sciunt cōplōnū ⁊ hūoꝝ ⁊ v̄tutū ⁊ spēs egritudinū ⁊ accn̄tiū ⁊ caꝝ. Et illud cui nomen ppriū practice attribuit est qō in demr̄ando opatōis ⁊ regīs q̄litatē auxiliabr̄ sicut ps q̄ nos iuuat ad demr̄andū qūo sanitatem corporis qō in illa ⁊ ex illa dispōe exit custodiamus ⁊ qūo corpus qō talē hꝫ egritudinē medicemur. Et neꝫ existimes qꝫ ps q̄ dr̄ practica sit opatio ⁊ actio sꝫ est ars q̄ docet nos qūo sit opandū ⁊ agendū. Et nos q̇dē iā declarauimus tibi hoc in his q̄ sunt premissa. Et postq̄ iā expleuimus dceōꝫ primā ⁊ secūdā in his q̄ sunt ptis medicine q̄ est theorica vlis: ergo nr̄m studiū nunc reducamus in duabus q̄ remanserunt ad ptē ipsius practicā fm modū vlēm. Pars autē ipsius practica in duas distribuit ptes q̄rū una est scīa regendi corpora sana qualiter in sui remaneant sanitate ⁊ hec q̇dē custodiendi sanitatez scīa vocat. Et ps eius secunda est scīa regendi corpus egꝝ qualiter ad sanitatis redeat dispōnē ⁊ vocat scīa medicandi. Et nos q̇dē incipiēus ⁊ scribēus in hac dcōe fmonē cōpendiosum de custodienda sanitate. Et dicēus qꝫ ppterea qꝫ generatōis nr̄orum corpoꝝ principiū res due fuerunt quaruꝫ vna est spma uiri cuius essentie certius est qꝫ locum tenet factoris ⁊ altera est spma mulieris ⁊ sanguis menstruus cꝰ rei certius est qꝫ locū tenet materici ⁊ he due subē in hoc cōicant qꝫ vnaq̄qꝫ caꝝ est fluida et hūida lꝫ post diuersificent ⁊ aq̄itas ⁊ terreitas in sāguine ⁊ spmate muliebri plus abundant ⁊ aereitas ⁊ igneitas i spmate v̄ili supat: oportuit aūt vt coagulatōis hoꝝ duoꝝ principiū esset coagulatio hūida lꝫ terreitas ⁊ igneitas sint iuncte in eo qō ex eis fluit ⁊ terreitas cū eo qō in ea exit ex duritie ⁊ igēitas cū eo qō est in ea ex v̄tute maturandi iuuerint se ⁊ coagulatū duꝝ fecerint ⁊ coagulationē q̄ndā ei attribuerint ⁊ duritiē: verūtn̄ hoc ad terminū coagulatōis duroꝝ corpoꝝ nō pueīt sicut lapides ⁊ vitrū ita qꝫ ex eis nihil resoluat aut resoluat qō non sensu pcipit tunc naq̄ꝫ secura eēnt a nocumentis q̄ ppt̄ assiduā accn̄t resolōnē ⁊ lōgissimā sꝫ res non est ita. Quapp corpora nr̄a duabus nocumentoꝝ spēbus sunt exposita quaꝝ vnaq̄qꝫ cām hꝫ intrinsecaꝫ ⁊ cām extrinsecā. Et vna q̇dē nocumenti spēs ē humiditatis resolō ex qua creati fuimus ⁊ hec q̇dē ordinate veniet. Et fª est hūoris putrefactio ⁊ eius corruptio ⁊ ipsius alteratio vn̄ fomento vite conueniens nō est. Et hic q̇dē a pᵒ mō est alius licꝫ sua ipsius malitia ad siccitatē adducat ppterea qꝫ corporis hūiditatē prius exiccari facit ⁊ ex eo qō nr̄is cōueniens est corporibus corrūpit deīn ad vltimū a putrefactōe resoluit qm̄ putrefactio in p̄mis corrūpit huītatē postea ipsam resoluit ⁊ rē siccā dimittit cineritiā. ¶ Hec igr̄ duo nocumenta ab aliīs nocumentis sunt aliena q̄ ppt̄ alias accn̄t cās sicut frītas cōgelatiua ⁊ venena ⁊ spēs solōnis cōtinuitatis pnitiosa ⁊ reliq̄ egritudines. Sꝫ due p̄dcē spēs huic nr̄e inuestigatōi sunt ppinq̄ores ⁊ digniores q̇a eaꝝ mutatio est in dispōe sanitatis. Et vnaq̄qꝫ ipaꝝ aduenit ex cāis extrinsecis ⁊ cāis intrisecis: ⁊ extrinsece q̇dē cāe sunt sicut aer dissoluens ⁊ putrefaciens: ⁊ intrinsece q̇dē cāe sunt sicut calor innatus q̄ in nobis exit nr̄as resoluens huītates ⁊ calores extranei in nobis a nr̄is nutrientibus generati ⁊ reliqua nostras putrefacientia huītates. Oīs vō cāe iste se ad inuicē iuuant in exiccando nos. Uerūtn̄ pfectio ⁊ ītegritas nr̄a ⁊ poª pficiēdi opationē n̄ ē nisi ppt̄ multā siccitatē q̄ nobis accīt deīn siccitas incessanter pcedit donec nos pimat: hec igr̄ siccitas q̄ nobis accīt res est nobis necessaria. Nos si q̇dem a principio rei in vltīa cōsistimus huītate vn̄ pcul dubio oꝫ vt calor eā supet qm̄ si nō in ipsa suffocaret pcedit igr̄ pculdubio in ipsaꝫ assidue agendo ⁊ ipsaꝫ semp exiccando incedit. Qō tn̄ ex eius exicatōe apparet in principio equalitati attīet deīn qū

nr̄a corpora ad tēpate ſiccitatis ꝑueniunt terminuꝫ calore exn̄te vt erat nō eſt ſiccitas ſm ſue ſiccitatis prime q̄titatē imo fortior qm̄ materia eſt minor ⁊ ꝓpt̄ hoc eſt magis recipiens. Inde ꝓculdubio ſe q̄tur vt ſiccitas ſupra ſiccitatē tēpatā augmentetur ⁊ nō ceſſabit ꝓculdubio q̄n aſſidue augmētū ſumat donec hūitates cōſumat. Calor igr̄ innatus eſt cau ſa extinguēdi ſe ip̄ꝫ accn̄talr̄ ꝓpterea ꝙ ſit cā ſui ipſius materiā cōſumendi ſicut lāpadis flāma q̄ extinguit̄ ꝓpterea ꝙ ſuā ꝯſumit materiā. Et q̄tocius ſiccitas ſm augmentū ꝓcedit calor innatus ſm diminutionē incedit ergo accit̄ defectus nūq̄ ceſſans vſ ad vltimū q̄ eſt defectus reſtaurandi hūitateꝫ loco eius qđ reſolutū fuit: defectus igr̄ ſemp augetur. Siccitas ergo duobus augmentat̄ mōis. Unus eoꝝ eſt ꝓpt̄ diminutionē potentie recipiendi materiā. Et alter minoratio hūitatis in ſe ꝓpt̄ caliditatis reſolōnē. Augmentat̄ igr̄ caloris debilitas ꝓpterea ꝙ ſiccitas in mēbroꝝ ſubā dn̄at̄ ⁊ ꝓpt̄ naturalr̄ humiditatis diminutionē q̄ eſt ſicut materia ⁊ ſicut oleū flāme lampadis. Flāma naq̄ duas hꝫ hūitates aquā ⁊ oleū vna q̄ꝝ cōſiſtit ⁊ altera extinguit̄. Silr̄ calor innatus hūitate cōſiſtit naturali ⁊ ab augmento extranee extinguit̄ q̄ ꝑuenit ex debilitate digerendi ⁊ eſt ſicut aq̄a hūitas flāme. Et qū ſiccitas ad cōplementū accedit calor innatus extinguit̄ ⁊ mors ſubſeq̄tur nālis. Corpus autē nō ꝑmanet tp̄e quo ꝑdurat niſi ꝓpterea ꝙ ipſius innata hūitas pª reſolutōi reſiſtit caloris mundani ⁊ caloris ſui corporis ī natura ſui ⁊ eius qđ ex motibus accit̄ ſuis hac tā lōga reſiſtitōe qm̄ ipſe ſunt ea in eēntia ſua debiliores imo ip̄ꝫ ſtare nō facit niſi illud qđ reſtaurat illud qđ ex ea reſoluit̄ ⁊ eſt nutriens ❡ Amplius nos iā declauimus ꝙ v̄tus ñ opat̄ ⁊ vtit̄ eo niſi uſ ad terminū. Et ars q̄dē ſanitatē cuſtodiendi nō eſt ars q̄ a morte ſecuros nos faciat nꝫ corpuſ ab extrinſecis nocumentis muniat nꝫ vnūqđq corpus ad vltimā vite lōgitudinē ꝑducat q̄ ē ſm hoieꝫ abſolute ſꝫ de duabus rebus ſecuritatē ꝑbet: putrefactionis penitus ꝓhibitōe ⁊ defenſione hūitatis ne cito reſoluat̄ ⁊ in ipſius q̄dē fortitudine cōſiſtit vt ipſum vſq ad debitū tēpus ſm ſuā primā cōplōnē ꝑmaneꝛe faciat. Et hoc q̄dē erit ꝓpt̄ regimen rectū r̄ſtauratōis q̄ fit in corpore loco eius qđ reſoluit̄ ſm q̄titatē poſſibilē ⁊ ꝓpt̄ regimen ꝓhibens dn̄iū cāꝛum ſiccitatē accelerare facientiū exceptis cāis q̄ faciūt ſiccitatē debere eē ⁊ ꝑ regimen cuſtodiens a generatione putrefactōis ꝓpt̄ tutelā corporis ⁊ cuſtodiaꝫ a poteſtate caloris extranei extrinſeci aut intrinſeci qm̄ oīa corpora nō ſunt eq̄lia in fortitudine hūiditatis radicalis ⁊ caloris innati imo corpora in his exiſtunt diuerſa. Unūqđq ꝑterea corpus terminuꝫ hꝫ in quo reſiſtat ſiccitati neceſſarie cōplōe ſua ⁊ calore ſuo innato ⁊ q̄titate ſue innate hūitatis a quo nō remouet̄ eſt tn̄ qū añ adueniūt cāe in ſiccitatem adiuuantes aut alio mō ꝑnecantes. Et multi q̄deꝫ hoīnū dicunt ꝙ iſti ſunt termini naturales ⁊ termi accn̄tales ſunt aliȷ̄. Et q̄i cuſtodiendi ſanitatē ars exiſtit illa in q̄ corpus hūanū ad naturalē ꝑducat terminū ſi cōuenientia cōſuat. ❡ Huius autē cuſtodie admiſtratōi due attribute ſunt v̄tutes q̄bus deſeruit medicus vna eaꝝ eſt naturalis ⁊ vocat̄ nutritiua q̄ reſtaurat illud qđ ex corpore reſoluit̄ cuius ſubā terreitati ⁊ aq̄itati āttinet. Et altera eſt aīalis ⁊ ip̄a eſt v̄tus pulſatiua q̄ reſtaurat qđ ex corpore reſoluit̄ cuius ſubā eſt aerea ⁊ ignea ⁊ ꝓpterea ꝙ nutriens nō fuit ſilē nutrito niſi in potentia iō creata fuit v̄tus imutatiua q̄tenus nutrientia mutet in ſilitudinē nutritoꝝ in effectu ⁊ vt ꝑcerto ſit nutriens ī effectu. Et ad hoc c̄rata fuer̄t iſtr̄a ⁊ cānales q̄ ſūt ad attrahēdū ⁊ expelleñ ⁊ retinendū ⁊ digerendū ❡ Dicemus g° ꝙ habene rei in arte cuſtodiēdi ſanitatē cōſiſtūt ī eq̄litate caꝝ ꝑdcaꝝ cōitātiū. Ille tn̄ in q̄ꝝ eq̄litate maior neceſſaria ē ſollicitu° ſunt ſeptē res. Eq̄litas cōplōnis ⁊ electio eoꝝ q̄ cōedunt̄ ⁊ bibunt̄ ⁊ purgatio ſupfluitatū ⁊ cuſtodia cōpōnis ⁊ rectificatio eius qđ ꝑ nares attrahit̄ ⁊ cuſtodia tangentis ⁊ moderamē motionū corporeaꝝ ⁊ aīaliū iter q̄ etiā ſōnus ⁊ vigilie quodā mōnūerant̄ ❡ Et tu q̄dē iā ſciuiſti in his q̄ ſunt ꝑmiſſa ꝙ nꝫ eq̄litas vnū hꝫ terminū nꝫ ſanitas in aliq̄ ex cōplōnibus in hoc ingredit̄ ꝙ ſit aliq̄ ſanitas aut aliq̄ eq̄litas in aliquo tp̄e ſꝫ ē id qđ inter duas res exiſtit.

❡ Incipiemus igr̄ in primis declare regimē infātis q̄ in vltima cōplōnis equalitate conſiſtit.

❡ Doctrina pª dcōis 3ᶜ q̄ ē de nutricatōe. iiȷ̄. ꝯtinēs capitula.

❡ Caᵐ pᵐ de regimine infantis ex quo naſcitur vſq quo incedat.

P Regnantiū autē regimen ⁊ muliēꝝ q̄ ꝑtui ſunt vicine in dcōnibus ſcribemus ꝑticularibus. ❡ Infantis v̄o tēpate cōplōis qū naſcit̄ pleriq ſapientū dixerunt vmbilicū in ꝑmis debere īcidi ſup q̄ttuor digitos ⁊ cū lana ligari mūda q̄ bn̄ ⁊ ſubtiliter ſit retorta talr̄ ne doleat ⁊ oleū cū panno ſup ip̄ꝫ poneñ ⁊ ꝓpt̄ vmbilici inciſionem ꝑceperūt vt venaꝝ citrinaꝝ ⁊ ſanguis draconis et ſarcocolle ⁊ cymini ⁊ vſnee ⁊ myrrhe ꝑtes ſumantur eq̄les ⁊ trite vmbilico ſupponatur. Et feſtinādū eſt ad corpus ipſius ſalieñ cū ſalmora tenuis ſalr̄ q̄tenus vmbilicus eius indureſcat ⁊ ipſius cutis dura fiat. ❡ Ex ſalibus v̄o ille melior exit cui admiſta ſunt ſedenegi ⁊ coſtus ⁊ ſumac ⁊ fenugrecū ⁊ origanū. Et ipſius q̄dē naſus nō ſaliat̄ nꝫ os. Cā v̄o q̄r nobis neceſſariū eſt corpus eius duꝝ facere eſt qm̄ illico qū naſcit̄ oīa q̄ ip̄ꝫ tangūt ei nociua ſunt ſiue calida ſiue fr̄a ſiue aſpa ſentiat ea ⁊ hoc q̄dē eſt ꝓpter cutis eius ſubtilitatē ⁊ ꝓpt̄ calorē eius qm̄ oē qđ ip̄ꝫ tangit ſentit duꝝ ⁊ fr̄m ⁊ aſpū. Et ſi nobis neceſſariū fuerit iteꝝ ſalire faciemus: ⁊ hoc q̄dē ſugemus qū multe fuerit ſorditiei ⁊ multaꝝ hūitatū. Deiñ aq̄ tepida ip̄ꝫ lauabimus ⁊ eius nares aſſidue purgabimus digitis quoꝝ vngues ſint inciſi ⁊ in eius oculos paꝝ olei ꝓiciemus. Ani ꝑterea orificiū minuto digito n circuitu eius eſt moueñ vt apiatur ⁊ obſuañ eſt ne ip̄ꝫ frigus tangat. Quūq eius ceciderit vmbilicus qđ eſt poſt tres aut q̄ttuor dies erit melius ut ſup ip̄ꝫ pōat̄ cinis cochlearū aut cinis calcanei vitulini aut plūbi aduſti ⁊ triti cuiuſcūq fuerit cū vino. Quūq volumus vt faſciet̄ nutrix eius mēbra ſuauiter tangere dꝫ ⁊ qđ dilatañ fuerit dilatañ ⁊ qđ ſubtiliañ ſubtiliare ⁊ oē mēbrum ſm cōuenientiorē figurā figurare ⁊ hoc totū ſubtili cōpreſſiōe cū extrēitatibus digitoꝝ qđ q̄dē multis facieñ erit vicibus. Et oculi aſſidue erūt tergēdi cū re q̄ ſit ſicut

ſeta. Ueſica quoq; eius ꝑmere ↄuenit ut urine exit⁹
facilis fiat deiñ manus eius extendant ⁊ ipſius bra
chia ad genua ducant. Et ipſius caput inſtita liget
⁊ pileus ei iponat q̇ ſup ipſius caput cōſtringat. In
domo pterea tēpati aeris q̄ nō ſit frīa ad dormiēdū
ponat. Oꝫ autē vt domus vmbre attineat et tene
broſitati aliqͥtule q̄ a ſupante radio nō illuminet.
Qūqꝫ dormierit oportebit vt caput eius toto reli
quo corpore ſit altius. Et obſuañ erit ne qū dor-
mierit aliq̇d colli ipſius aut extrēoꝝ eius aut dorſi
torq̇at. ¶ Ipſe quoq; in eſtate aq̄ ſuaui cq̄li balneā
dus eſt. ¶ In hyeme v̇o aq̄ eius ad caliitatē trahat nō
pungentē: hora v̇o ad ipꝫ lauañ melior eſt poſt ei⁹
lōgū ſomnū. Et plerūqꝫ q̇dē eſt cōueniens vt ipſe
bis in die lauet aut ter ⁊ ordinate ad id qđ ſit ma-
gis tepidū mutet ſi tēpus fuerit eſtiuū. ¶ In hyeme
autē nō ſit frior aq̄ q̄ in caliitate tēpata exit: ipſe q°
qꝫ nō lauet niſi vſqꝫ quo eius corpus caleſiat ⁊ ru
beſ incipiat poſtea extrahat ⁊ eius aures cuſtodiā
tur ne aq̄ in eis ingrediat. Et oꝫ q̇dē vt qū in hora
ablutōis accipit ſit ſm hunc mōꝫ accipiat maū dex
tra ⁊ ſup brachiū ſiniſtꝝ ſup pectus ſuuꝫ appodiet
⁊ nō ſup ventrē. ¶ Ampli⁹ in hora ablutōis ipi⁹
ſtudeñ erit vt ipſius plante ad dorſum eius eleuē
tur ⁊ eius pedes ad caput eius ſubtilr ⁊ ſuauiter p
ducant deiñ mollibus pannis exiccet ⁊ ſuauiter ex
tergat. Deiñ fiat vt in primis ſuper ventrē ſui ia
ceat poſtea ſupra dorſum ⁊ pter hoc totū inceſſan-
ter fricet ⁊ ꝑmat ⁊ figuret deiñ ad ipꝫ cū panno ſa
ſciañ eſt redeundū poſtea in ipſius nares oleū dul-
ce ꝓijciat qm̄ eius oculos lauabit ⁊ ipſoꝝ tūicas.

¶ Caᵐ. ij. de regie lactatōis ⁊ rēotōis a lacte.

Qualitas v̇o lactatōis ei⁹ ⁊ ipſi⁹ cibationis
hoc mō obſuant. ¶ Omnib⁹ mōis q̇b⁹ eſt
poſſe lac mr̄is infanti ad ſugeñ dādū ē: ipꝫ
eni eſt nutriens qđ magis ſile exit ſubē nutrientiū
pteritoꝝ q̇b⁹ alebat dū in ventre erat. ſ. menſtru
oruꝫ mr̄is qm̄ ipſa ſunt q̄ conuertunt ⁊ fiunt lac et
ipſe magis eſt recipiens hoc ⁊ magis eſt ei cōueni
ens ita vt iā experimento certificatū ſit ꝙ extrēuꝫ
mamille mr̄is in os infantis ponet valde cōfert ad
remoueñ q̇cq̇d ei nocet. ¶ Bis autē aut ter in die ſu
gere mamillas dꝫ ei ſufficere ⁊ in primis nō eſt mſ
tū lactandus. ¶ Opꝫ autē ne ſit eius mr̄ q̄ ipꝫ pri⁹ la
ctat donec mr̄is cōplo tēperet. Et meli⁹ q̇dē eſt vt
paꝝ mellis eidē tribuat deiñ lactet. Ex lacte quoqꝫ
qđ puer ſugit in mane bis aut ter emulgeñ eſt dei
de mamilla ei tribuenda ⁊ ꝑcipue qū in lacte fuerit
macula. Lac autē malū. ſ. acutū a nutrice infanti nō
eſt dandū dū eſt ieiuna. Et pter hoc etiā due res ſt
faciende iuuamen ei ↄferentes ad hoc vt ei⁹ cōplo
fortis fiat: quaꝝ vna eſt lētus mot⁹: ⁊ altera eſt ↄ
ſonantia muſice ⁊ vox cātilene quenadmōꝫ mos ē
dū infantes in locis ponunt in q̇b⁹ dormire debēt.
Ex q̄titate ei recipiendi hec duo ſciet q̄tū ſit apt⁹
exercitio ⁊ muſice quoruꝫ vnū eſt corporis alterū
aīe. Qđ ſi aliq̄ res ꝓhibitoria mr̄is lac dari nō per
miſerit ſiue cā debilitatis ipſius ſiue corruptōis la
ctis eius ſiue qr ē delitioſa eligenda erit nutrix ſꝫ
cōditōes q̄s dicēus. Quaꝝ q̄dā attendunt ī etate e-
ius ⁊ q̄dā in ipſi⁹ figura ⁊ alie in eius morib⁹ ⁊ a-
he in formis ſuaꝝ mamillaꝝ ⁊ q̄dā in q̄litate lactis
ipſius: ⁊ alie in q̄titate tēporis qđ eſt inter cā et p
tū ipſius: ⁊ alie q̄ ſunt ex genere infantis ei⁹. Qūꝫ
ſm has ↄditōes repta fuerit oportebit vt eius nu-
trientia renouando ſint bona ex tritico et ſpelta et
carne agnoꝝ ⁊ hedoꝝ ⁊ piſciuꝫ quoꝝ caro ñ putre
fit nec eſt dura. Lactuce quoq; ſunt nutriens qđ lau
dat ⁊ amigdale ⁊ auellane. Ex olerib⁹ v̇o deterius
eſt eruca ⁊ ſinapis ⁊ betadoreꝫ qm̄ ſāguinē corruꝫ
pūt. Et in mēta eſt eius v̇tus. ¶ Nunc autē dicem⁹
nutricis cōditōes ⁊ a cōditōe etatis ipſius īcipiēus.
¶ Dicemus itaqꝫ ꝙ melius eſt ut ſit etatis q̄ eſt inter
25ᵐ. ⁊. 35ᵐ. ānos qm̄ hec etas eſt iuuentutis ⁊ ſāi
tatis ⁊ ↄplemti. Cōditōes v̇o figur ipſi⁹ q̄ attēdūt
ī ↄpōe ei⁹ ſt ꝙ oꝫ ipaꝫ boni coloris eē ⁊ collū hēre
forte ⁊ pectus hēre forte ⁊ ampluꝫ ⁊ muſculoſaꝫ ⁊
durā habere carnē inter pinguedinē ⁊ matiē tēpatā
⁊ carnoſaꝫ nō adipe abundantē. ¶ Scđꝫ mores ue
ro ſuos cōſiderat qm̄ ipſaꝫ oꝫ bonoꝝ moꝝ ⁊ lauda
biliū eē q̄ tarde a malis aīe paſſionibus patiat ſicut
ira triſtitia ⁊ timor ⁊ reliq̄ ab iſtis. Om̄s enim iſte
corrūpūt cōplōnē ⁊ fortaſſe a lactatōe abſtinebit et
ꝑpt hoc ꝓhibuerunt q̇dā ne ſtolida lactet. ¶ Et pter
hoc totū malitia moꝝ ipſius eā pducet ad hoc vt ī
fantis puā hēat ſollicitudinē ⁊ ei paꝝ blandiat.
¶ Conditōes v̇o q̄ in forma mamillaꝝ ipſius attendū
tur ſunt qm̄ oꝫ ipſas eē ſolidas ⁊ magnas ⁊ ſui ma
gnitudine nō ſint laxe nꝫ debent eē extenſe magni
tudis: ⁊ oꝫ etiā vt inter duritiē ⁊ mollitiē ſint me
diocres. ¶ Scđꝫ q̄litatē v̇o lactis ipſius cōſiderat
qr oꝫ vt ipſius ſubā ⁊ q̄litas ſint tēpate ⁊ ei⁹ color
attineat albedini q̇ nꝫ ſit fuſcus nꝫ viridis nꝫ citri⁹
nꝫ rubeus. Eiuſqꝫ odor ſit bonus in quo nō ſit acr
do nꝫ pōticitas ⁊ ipſius ſapor dulcedini attineat in
quo nō ſit amaritudo nꝫ ſalſedo nꝫ acredo ⁊ oꝫ vt
trahat ad multitudinem ⁊ ut eius partes ſint ſimi-
les ⁊ vt non ſit ſubtile fluidū nec multū groſſuꝫ ca
ſeatū nꝫ diuerſaꝝ ptiū nꝫ multe ſpume. Et ei⁹ q̇dē
ſubā q̄nꝫ expit ꝙ eſt vt de ipſo ſup vngueꝫ mul-
gendo diſtillet qđ ſi fluit eſt ſubtile. Et ſi vnguis
inclinet ⁊ nō currat eſt ſpiſſum. Ipꝫ etiā expit qū ī
ampulla ponit ⁊ paꝝ myrrhe ſup ipꝫ ꝓijcit ⁊ digi-
to miſcet: ꝑpt hoc eni ſcit aquoſitatis ipſius ⁊ caſe
itatis ipſius q̄titas. Lac eni laudabile ⁊ tēpatū eſt
in quo aquoſitas ⁊ caſeitas ſunt equales. ¶ Quod
ſi aliq̄ nobis neceſſitas fuerit lac tale hn̄s ipꝫ ꝓpabi
mus ex pte lactatōis ⁊ pte nutricis. Ex pte q̇dē la
ctatōis qm̄ lac qđ groſſuꝫ fuerit ⁊ mali odoris me
lius eſt vt nō det niſi poſtq̄ mlctū fuerit ⁊ in aere
morā fecerit ⁊ qđ vehementis fuerit caloris cōue
niens erit vt nullo° ieiuno det. ¶ Et nutricis q̇dē
regimen eſt ꝙ ſi eius lac groſſum fuerit dabr ei o
xymel diſpumatū qđ cū ſubtiliatiuoꝝ apoꝫiamate
ſumat ſicut mentaſtꝝ ⁊ iſopū ⁊ baſce ⁊ origanum
mōtanū ⁊ tribuet ei ad cōedeñ atharet ⁊ q̄ eis ſilā
tur. In cibo quoqꝫ ipſius iponat paꝝ croci ⁊ ꝑcipia
tur ei vt cū oxymelle calido euomat ⁊ tēpato vta
tur exercitio. Et ſi ei⁹ cōplo fuerit calā dabr ei in
potu oxymel cū vino ſubtili ſil ſiue ſepatū. Qđ ſi
eius lac ſubtile fuerit ꝑcipiet vt q̇eſcat ⁊ ab exer-
citio remoueat ⁊ cibis nutriat q̄ ſanguinem faciunt
groſſum. ¶ Et fortaſſe dabr ei ad potañ ſi nō fuerit
ibi qđ ꝓhibeat vinū dulce aut muſtū coctū ⁊ ꝑcipi
atur ei vt diu dormiat. Si v̇o ei⁹ lac paucū fuerit

cõsiderabr̄ q̄ sit cã in hoc vtrũ sit malitia cõplõnis in toto corpore aut in mãmillis ipsius ⁊ hoc q̇dem cognoscet̄ ꝑ sigtões p̄dcãs in capitulis q̄ sunt p̄mis sa. Et post tangem⁹ mãmillas ⁊ si sigtum fuerit ꝙ sit in ea calor nutriet̄ tali q̄lis est aq̄ ordei ⁊ spinachia ⁊ q̄ eis silãt. ¶ Et si sigtũ fuerit ꝙ sit ĩ ea frĩtas cõplõnis ⁊ oppilatõis aut debilitas v̇tutis attratiue augmentabr̄ eius nutriens subtile ad calĩtatez declinans ⁊ ventose sub mãmillis ponent̄ absꝫ mlta ꝯpssione. Ad hoc quoꝫ cõfert semen bauciaruꝫ ⁊ ipsemet etiã baucie ad hoc multũ ꝓsunt ¶ Q̄ꝺ si cã ei⁹ fuerit nutrientis paucitas nutriet̄ iur̄ fcõ ex ordeo ⁊ furfure ⁊ legumibus. In iurib⁹ quoꝫ ipsius ⁊ in cibis ponende sunt radices feniculi ⁊ semẽ ei⁹ ⁊ anetũ ⁊ nigella. ¶ Quidã autẽ dixerũt ꝙ cõcedere vbera ꝓprie ouiũ ⁊ capraꝝ cũ lacte q̄ꝺ in eis cõtinet̄ valde est vtile ad hoc ꝓpt̄ illud q̄ꝺ in eis existit ex silitudine aut ꝓpt̄ ꝓprietatẽ q̄ est in eis.

¶ Quidã etiã expti fuerũt vt .ʒ. i. carici aut v̇minum terrenoꝝ siccoꝝ in aq̄ ordei multis dieb⁹ sumatur ⁊ repierũt optimũ. Et silr̄ elixatura capitũ salsorũ pisciũ in aq̄ aneti. ¶ Ex eis quoq; q̄ lac multiplicant est vt butyri vaccini .ʒ. i. sumat̄ ⁊ in vas ĩ q° purũ exit vinũ mittat̄ ⁊ bibat̄. Aut sisamũ ĩ mola tritũ accipiat̄ ⁊ cũ uio misceat̄ ⁊ colatũ ad biben̄ det̄. Ampli⁹ mãmille ex stercore turdoꝝ cũ lacte asine ⁊ oleo more emplr̄i liniant̄ aut ex eo q̄ꝺ est in interiore pte melõgie elixate .ʒ. i. sumat̄ ⁊ cũ digitis in vino dissoluat̄ ⁊ ad potañ det̄. ¶ Medicamen validũ. ℞. seis aneti .ʒ. iiij. seis ãdagoge seis porri ana .ʒ. i. seis sulle seis fenugreci ana .ʒ. ij. totũ cũ succo feniculi ⁊ melle ⁊ butyro misceat̄ ⁊ in potu sumat̄. Et qũ lac nocumentũ fecerit sui multitudine ꝓpterea ꝙ ꝯstrictõe retinet̄ ⁊ ꝓpt̄ suã spissitudinẽ minuat̄ ꝑ id q̄ꝺ pauci exit nutrimenti ⁊ cõestione eius q̄ꝺ paꝝ nutrit ⁊ emplr̄o pectori ⁊ mãmillr̄ supposito ex cymino ⁊ aceto aut luto absoluto ⁊ aceto aut lentibus coctis in aceto ⁊ post ipꝫ potu rei salse vtat̄ ⁊ silr̄ cõestiõe mente. Et mãmillis q̇deꝫ blandis manibus multũ fricare lactis efficit multitudinẽ. Lac v̇o malũ hñs odorẽ medicañ est dan° ĩ potu vinũ boni odoris ⁊ ad cõceden̄ dando cibũ boni odoris. ¶ Regimẽ autẽ q̄ꝺ est tractũ ex tpe ꝑtus nutricis est qm̄ oꝫ vt ptus sit ꝓpinquus nõ tamẽ valde ĩmo sit a tpe quo pepit mensis unus ⁊ dimidius ad minus aut menses duo: sitq; ille quẽ pepit masculus ⁊ sit ptus eius s̄m tẽpus nãle ⁊ nõ sit ipsa q̄ abortum fecit nꝫ abortum facere cõsueuerit.

¶ Nutrici p̄terea est p̄cipien̄ vt tẽpato vtat̄ exercitio ⁊ vt nutrientibus boni chimi alat̄ ⁊ ne vllo° aliq̇s cũ ea coeat: hoc eni sanguinẽ pmiscet mẽstruuꝫ ⁊ lactis odorẽ corrũpit ⁊ ipsius minuit q̄titatẽ immo fortasse ĩpregnat̄ in quo nocumentũ duob⁹ attinẽs filijs exit. Et nutrici q̇dẽ ꝓpterã ꝙ illꝺ q̄ꝺ in sãguine ẽ subtile ad embryõis nutrimentũ redit ⁊ embryoni q̇dẽ ꝓpterea ꝙ id q̄ꝺ ad ipꝫ uenit ex nutrimento est paꝝ ideo ꝙ alius lacte indiget. Insto ta p̄terea ipsius lactatõe oꝫ ⁊ ꝓprie in eius lactatõe p^a vt aliq̇d lactis mulgeat̄ ⁊ vt fluat ⁊ vt ipꝫ ꝯssio ne iuuet̄ ne cõtingat vt ex multa suctõe gule ledantur instr̄a ⁊ meri ⁊ faciant ipꝫ debilitari ¶ Et si an̄ lactationẽ q̄q; vice mellis ad la̅ben̄ det̄ iuuamen erit ⁊ si cũ pauco vino fuerit erit bonũ. ¶ Neq; multũ lac ad sugen̄ vnã vice dañ est ĩmo melius est ut paꝝ ei det̄ ad sugen̄ ⁊ sepe puis ĩterpositis spatijs. Q̄ñꝫ eni qũ ad sugen̄ ei dat̄ vice vna tm̄ vt satiet̄ cõtingit extensio ⁊ inflatio ⁊ ventositatũ multitudo ⁊ albedo vrine. Si ergo hoc accit oꝫ ne lactet̄ ⁊ vt famelicus lõgo tpe teneat̄ ⁊ vt studium ĩpẽdat̄ ad hoc donec istud digerat̄. Et s̄m plm̄ in p̄mis dieb⁹ qũ lactandus est est vt in p^a die ter lactet̄: ⁊ si q̄ in p^a die ipꝫ lactauerit alia fuerit ꝙ mr̄ ipsi⁹ erit meli⁹. Silr̄ si nutrici mala acciderit cõplõ aut egritudo dolorosa meli⁹ erit vt alia ipꝫ lactet dõec sanet̄. Et silr̄ si necesse fuerit dare ei medicinã q̄ v̇tutẽ ⁊ q̄litatẽ hẽat dñantẽ. Q̄ñq; post lactationẽ dormiturus est eius cuna vehementi motu nõ est mouenda qm̄ lac in ipsius stõ cõcutit̄ imo suauiter mouenda est. Fletus quoq; puus añ lactatõeꝫ ei ꝯfert.

¶ Naturale autẽ tẽpus lactandi est tẽpus duoꝝ annorũ. Q̄ꝺ si infans aliud a lacte desiderauerit ordinate nõ est ei tribuen̄: nõ tñ est ei violenter ꝓhibendũ. Postq̄ v̇o duales appere ceperit dentes ip̄e ad nutriens mouendus erit ordinate q̄ꝺ sit forti⁹.

¶ Res tñ dura ad mastican̄ nõ est ei danda imo prio det̄ ei panis quẽ ei masticauit nutrix deiñ panis cuꝫ aq̄ mellis aut cũ vino aq̄to aut cũ lacte. Et tunc q̇dẽ paꝝ aq̄ ei tribuat̄ ⁊ in aliq̄b⁹ vicibus q̄ cũ pauco vino sit mista nec pmittat̄ ad replõnẽ puenire.

¶ Q̄ꝺ si võitus spõte supuenerit ei ⁊ ventris inflatio ⁊ albedo vrine ab oĩ re abstine eũ ⁊ meli⁹ est ut ipsius nutriens ei tardet̄ donec inungat̄ in balneo. Deiñ qũ a lacte ãmouendus erit ad id q̄ꝺ ẽ ex genere sorbendi ⁊ carniũ leuiũ mutandus erit. ¶ Et oꝫ etiã vt a lacte ordinate ãmoueat̄ ⁊ non subito ⁊ vt fiant ei glandes ex pane ⁊ zuccaro. Q̄ꝺ si ꝑside mãmillas q̄sierit ⁊ eas semp suger̄ voluerit ⁊ fleuerit sumende sunt myrrhe ⁊ mentastri ana .ʒ. iiij. et terende ⁊ ex eis more emplr̄i mãmille epithimãde.

¶ Ad summũ autẽ dicẽus ꝙ infantis regimen est hũectatio ꝓpterea ꝙ eius cõplõ ad hoc est ꝯueniens et ꝙ ea in sui indiget nutrimento ⁊ augmento ⁊ exercitiũ tẽpatũ ⁊ nõ multũ: ⁊ hoc q̇dẽ est eis sicut naturale qm̄ natura q̄i accipiendo eũ augmentat. ¶ Qum autẽ ambulare inceperit ⁊ moueri duris motib⁹ ñ erit p̄mittendus nec ad ambulañ ⁊ sedeñ est ponendus anq̄ s̄m nãꝫ ei desideriũ fiat ne cruribus ipsi⁹ ⁊ dorso nocumentũ accidat. Et melius q̇dẽ est vt ĩ p̄mis qũ sedet aut sup terrã ambulet ponat̄ in corio leni ad seden̄ ne terre aspitas scalpat ipꝫ ⁊ fustes aut cultelli ⁊ his silia ex eis q̄ pũgũt aut incidũt rẽoueant̄ ne sint corã eo ⁊ custodien̄ ne ab alto labatur loco. ¶ Q̄ñq; caninus appuerit ab oĩ re q̄ ad masticãdũ est dura abstinendus erit ne mã vñ canini creãtur resoluat̄ ꝓpt̄ masticationẽ quã desiderat: ⁊ tũc q̇dẽ ipsius gingiue ex cerebro leporis ⁊ adipe gallinaceo fricari debẽt: ob hoc eni origo fit facilis.

¶ Q̄ñq; gingiue scindunt̄ caput ⁊ collũ ex oleo abluto cũ aq̄ calã ꝯq̄ssato fricanda sunt ⁊ ex oleo in aures ipsius paꝝ guttatim infundat̄. Qũ autẽ iã pose fuerit vt cũ eis mordeat tunc suũ masticare desiderat digitũ: q̄pp tunc ei dañ erit frustũ radicis ircos q̄ nõdũ valde siccata fuerit: hoc naq; in tpe isto ei ꝯfert ⁊ vlcera in gingiuis ⁊ dolorẽ ꝓhibet. Et similiter os eius fricari dꝫ ex sale ⁊ melle ne dolors isti accidant: põstea iã qũ bñ nati fuerint aliq̇d erit

dañ ex succo liq̃ritie aut radicis ipsius q̃ nōdū ve-
hementer exiccata est vt in ore teneat: ⁊ p̄terea cō
fert collū ipsius fricari qñ canini nascunt̄ ex oľo vi̇
ci aut alio dulci oleo: deiñ post hoc qñ loq̇ cepit dē
tes erunt fricandi ⁊ p̄cipue eoꝝ radices.

¶ Ca^m. iij. de egritudibus q̃ infantibus accñt.

In ĩen io p̄missa de medicandis infantibus
est nutricē regere ¶ Et si affuerit suspitio
ꝙ in ipsa sit sanguis repľo minuenda erit
aut ventosanda. Et si repľo ex hũore fuerit ip̄e e-
rit eũandus. Qꝺ̄ si necesse fuerit naturaꝫ constrin
gere aut soluere aut vaporeꝫ a capite ꝓhibere aut
mēbra anhelitus rcificare aut cōpľōis malitiā p̄mu
tare medicañ erit p ea q̃ cōedunt̄ ⁊ bibunt̄ q̃ ad hꝰ
sunt ꝯuenientia. Qñq꜠ medicabı̄ ventris soľoe aut
venter ei de nā̄ euenerit ⁊ fuerit multus aut me-
dicabı̄ vōitu aut venerit ei nāliter aduentu forti
meliꝰ erit vt ip̄ꝫ ea die alia lactet. ¶ Noiemꝰ gꝰ
ꝑticulares egritudines q̃ infantibꝰ accñt. Et ex eis
q̇dē sunt ap̄ata q̃ eis fiunt in gingiuis qñ dentes na
scunt̄ ⁊ ap̄ata q̃ eis accñt in cordis q̃ sunt in ꝑtibus
mandibulaꝝ ⁊ spasmus q̇ fit in eis. Qñq꜠ hoc acci-
derit ipse digito suauiter p̄mendus erit ⁊ ex oleis
in caꝰ origis dentiū noiatis fricandus est ⁊ ex mel-
le cū oleo camemillino cōquassato aut melle cū te-
rebinthina ⁊ sup caput aq̃ caľa ab alto ꝓ̃iciat̄ i q̃ co
cta camemilla ⁊ anetū fuerint. ¶ Et ex eis autē q̃ infā
tibus accñt est ventris soľo ⁊ ꝓprie qñ dentes na-
scunt̄ de q̃ q̇dā sunt q̇ dicunt ꝙ fit ꝓpterea ꝙ supflu
itatē salitā saniosam sue gingiue cū lacte sugit: poľe
tñ est ne sit ita. Immo ꝓpterea ꝙ nā̄ ip̄edita ñ bñ
digerit ⁊ iō ꝙ dolor accı̄t: ⁊ ipse q̇dē est q̇ digōnē
ꝓhibet in debilibus corporibus. Et si hoc paucum
fuerit nō de eo tibi curañ erit. ¶ Qꝺ̄ si timor affue-
rit ꝙ ex eo adueiat supfluitas succurreñ erit ei em
brocando ventrē eiꝰ ex antera aut cymino aut ani
so aut seie apıj̄ aut ventri ipsiꝰ emplꝫ supponendo
ex cymino ⁊ rosis in aceto infusis aut spelta in ace-
to cocta. Et si ñ iuuerit hoc hedı̄ coaguli sexta ps.
ʒ. iꝰ. ⁊ qꝺ̄ est supra cū aq̃ frā danda erit ⁊ tunc qꝰ
q꜠ caueñ erit ne in ipsius stō lac caseus fiat dādo ea
die aliq̇d qꝺ̄ vicē lactis obtineat sicut oui vitelluꝫ
mollē aut micas panis in aq̃ coctas aut triticū fra-
ctū in aq̃ coctū. ¶ Et est etiā qñ eis accı̄t ventris con
strictio q̇bꝰ in potu tribueñ ē stercꝰ muris aut sup
positoriū ex solo melle vehementer coctū faciēdū
aut cū mētastro aut cū radicibꝰ ireos sicut sunt aut
cōbustis aut ad cōedeñ det̄ eis paꝝ mellis aut tere
binthine ſm q̄titatē vniꝰ ciceris ⁊ venter eiꝰ fri-
candus subtilr̄ est cum oleo aut super ipsius femur
vaccinū fel poneñ ⁊ bucor mariē. Et qñꝫ etiā i ipi
us gingiuis fit acuitas q̃ sunt epithimāde ex oleo ⁊
cera. Caro quoq꜠ putrida q̃ est salita eis ꝯfert. ¶ Et
est etiā qñ eis accı̄t ⁊ ꝓprie qñ est origo dentiū spas
mus q̇ plı̄m accı̄t ei ꝓpt̄ digestiue corruptionē ⁊ ex
multa neruoꝝ debilitate ⁊ ei ꝓprie q̇ corpus habꝫ
grossum ⁊ hũidū: est ergo medicandus ex oleo iri
no aut oleo liliaceo aut oleo alkāne aut oleo keiri-
no. Et est etiā qñ eis accı̄t alcuzeꝫ q̇ tunc medicādꝰ
est cū aq̃ i q̃ coquat̄ sicidis aut ex oleo violaceo mi
sto cū oleo sicionio. Et si existiet̄ ꝙ spamus q̇ accı̄t
sit ex siccitate ꝓpterea ꝙ post febres accı̄t aut post
febrē vehementē ⁊ qr paulati aduenit inungēde st

iuncture ex oleo violaceo solū aut cū pauco cer̄ al
be cōquassato ⁊ sup ipsius cerebꝝ ꝓ̃icieñ est oleū
violaceū ⁊ reliq̃ ab istis vehementer ⁊ silr̄ facieñ
est si cuzeꝫ siccū eis accidat. ¶ Est etiā qñ ei accñt tus
sis ⁊ rheumatisimus. Et in his q̇dē iā p̄ceperūt q̇dā
vt multa aq̃ caľa sup ipsiꝰ caput ꝓ̃iciat̄ cui hoc acci
dit ⁊ vt ipsius lingua ex melle multū liniat̄ deiñ li
gue radix p̄mat̄ vt multuꝫ ꝓhľatis euomat ⁊ sanet̄
aut gūmi arabicū ⁊ dragagantū ⁊ seiā cydonioꝝ et
succus liq̃ritie ⁊ penithi sumat̄ ⁊ q̃q꜠ die paꝝ ex eis
cū lacte illico mulcto det̄: ⁊ est qñ infanti anhelitus
malitia accı̄t. Opꝫ ergo vt radices auriū eiꝰ ⁊ ra-
dix lingue ex oleo inungant̄ ⁊ fiat vt ipse euomat
silr̄ eius lingua dilatet̄ qm̄ vehementer ꝯfert ⁊ aq̃
caľa guttati in os eius distillet̄ ⁊ paꝝ seis lini cū mel
le ad lā beñ tribuat̄. Et est qñ accı̄t alcula multū qꝰ
niā panniculi lingue ipsius ⁊ oris vehementer sūt
molles vt nō patiat̄ ipsa tangi ex nimia ipsoꝝ mol
litie q̄toplus rasura aquositatis lactis qm̄ hoc ē qꝺ̄
multū ei nocet ⁊ ducit ip̄ꝫ ad cola. Et deterior q̇dē
alcola est q̃ nō est matura ⁊ nig̃ ⁊ est mortalis ⁊ q̃
sanior est est alba aut citrina. Et q̇ eā patit̄ medicā
dus est ex aliquo leui medicamine alculā noiatorū
in libris ꝑticularibus. Et est qñ viole trite sole eis
sufficiūt aut cū rosis ⁊ xilocaratis miste. ¶ Et est qñ
succus lactuce ⁊ solatri ⁊ portulace ei sufficit. Et si
fortior ista fuerit radix liq̃ritie trite ⁊ est qñ in bo
thor hũidis ⁊ cola ꝯferūt myrrha ⁊ galle ⁊ cortices
turis vehemēter trite ⁊ cū melle miste et ē etiā qñ
eis sufficit rob de moris soᵐ acetosuꝫ ⁊ rob de suc
co vue acerbe ⁊ est qñ ꝯfert ei abluere eas cū vi-
no aut cū aq̃ mellis postea ꝯseq̃nter adhibere eis a
liqꝺ̄ coꝝ q̃ diximus ex desiccatis. ꝙ si medicamē
fortiꝰ hoc necessariū fuerit venaꝝ meimerā ⁊ cor
ticū ḡnate balaustiaꝝ ⁊ sumac ana. ʒ. vi. sumātur
⁊ gallaꝝ. ʒ. iiij. aluis iamei. ʒ. ij. ⁊ terant̄ ⁊ cribel
lent̄ ⁊ puluerizent̄ desup. ¶ Et est etiā qñ auribꝰ ipi
us fluxꝰ accı̄t hũoꝝ qm̄ ipsius corpus ⁊ p̄cipue cer̄
bꝝ vehementer est hũidū. Lana igr̄ in melle ⁊ vi
no pontico mistis cū pauco aluis aut croci aut pau-
co nitri inungenda est ⁊ auribus īmittenda. ¶ Et est
qñ sufficit vt lana in vino pontico aut in quo parū
croci sit missum intingat̄ ⁊ in auribꝰ mittat̄. Et ple
rūq꜠ etiā accı̄t ei dolor auris ex ventositate ⁊ hui-
tate q̇ medicandus est ex litio et origāo ⁊ sale ⁊ zuc
caro tabarzet ⁊ lētibꝰ ⁊ myrrha ⁊ seibꝰ colloq̃nti-
de ⁊ cedri. Qꝺ̄cūq꜠ coꝝ fuerit coq̃tur in oleo ⁊ in
ipsas guttati ꝓ̃iciat̄. ¶ Et est quꝫ in cerebro infantis
fit ap̄a calꝫ ⁊ vocat̄ sitibundū. Et est qñ multotiēs
eius dolor ad oculū puenit ⁊ guttur ⁊ fit inde faci-
es citrina. Cerebꝝ igr̄ eius est infr̄añ ⁊ hũectañ ex
corticibꝰ cucurbite ⁊ curoli ⁊ succo solatri ⁊ succo
portulace ꝓprie cū oleo rosaceo: qꝺ̄cūq꜠ tñ fuerit
assidue mutet̄. Et est qñ in cerebro infātis accı̄t aq̃
cꝰ curā iā noiauimus in cura capitis ⁊ est qñ oculi e
ius inflant̄. Sup ipsos igr̄ lutū cū lacte est epithimā
dū deiñ in aq̃ cū q̃ cocta fuerint camemilla ⁊ albe-
darūgi abluant̄. ¶ Et est qñ ei accı̄t ex multo fletu al
bedo in suis pupillis q̇ medicandus est cū succo so-
latri. Et qñꝫ accı̄t coopture oculi infantis sulacū ex
fletu. Et cura eiꝰ est etiā succus solatri. ¶ Et accñt ei
febres ⁊ tunc melius est vt nutrix regat̄ ⁊ ei etiaꝫ
det̄ aliq̇d sicut succus ḡnate cū oxymelle ⁊ melle et

succus citroli cū pauco cāfor͂ ⁊ zuccaro deiñ fiat vt
sudet qđ fit qñ cāne recentes ꝓmunt̃ ⁊ earū succus
sup v̄ticē ⁊ sup pedes ponit̃ ⁊ ipse coopit̃ qm̄ cum
hoc sudat. Et est qñ accit ei dolor ventris ⁊ torq̃t̃
⁊ flet: ventri ergo supponenda sunt aq̄ cal'a ⁊ oleū
multū cal'z ⁊ paꝝ cere. Et est qñ ei accñt sternutati
ones freq̄ntes: ⁊ est qñ hoc ꝯtingit ꝓpt̃ apā in pti-
bus cerebri. Et si ita fuerit medicañ erit apā infri
gidando ⁊ epithimando ⁊ vngendo ex infr'antibus
succis ⁊ oleis. Qđ si nō fuerit ex apāte qđ ei accit
bedarūgi' tritū naribus eius erit ĩsufflañ. Et ē qñ in
corpore accñt ei bothor sz qđ ex eis vlcerosuz est
⁊ nigrū ē mortale: ⁊ etiā si nō fuerit nisi alcola tan
tū erit mortale q̄tomagis qñ expādet̃. Qđ aūt est
albū est sanius ⁊ sil'r rubeū. Et est qñ in eius egres
sione multa sequit̃ vtilitas. Et ipse q̇dē medicande
sunt ex subtilibus desiccatis in aq̄ solutis ex q̄ ipse
lauet̃ ⁊ in ea coctis sicut rosa ⁊ myrtus ⁊ folia arbo
ris masticis ⁊ tamarisci ⁊ olea etiā istaꝝ rex. Bo-
thor v̇o si sane sint dimittende sunt donec maturē
tur deiñ curent̃. Et si vlcerate fuerint fiat eis vn
guentū ex cerusa: ⁊ est etiā qñ necesse est lauare e-
as cū aq̄ mellis ⁊ pauco nitro ⁊ sil'r alcola. Qñ autē
spisse fuerint indigebunt eo qđ sit fortius. Laua-
bunt̃ ergo tunc ex aq̄ baurac cū lacte mista ideo ut
tollerari possit. Qđ si fiat eaꝝ caro vesice vapora
bit̃ ⁊ infundet̃ ex aq̄ in q̄ cocte fuerint myrtus ⁊ ro
se sq̄nantū ⁊ folia arboris masticis. Sz añq̄ h° to
tū fiat nutricis nutriens meliorare ꝯuenit. Et ē qñ
ꝓpt̃ multū fletū fit in inguine tumor aut accidet ali
q̄ ex cāis fissure. In quo q̇dē iā p̄ceptū est vt ame-
os terat̃ ⁊ cuz albumine oui cōspgat̃ ⁊ desup ponat̃
⁊ cū panno subtili lineo sup ip̄z strictura fiat aut lu
pini amari adusti infundant̃ in vino ⁊ myrrha ⁊ co
cta desup ponant̃. His autē fortiora sunt cal'a sti-
ptica sicut myrrha ⁊ cortices cup̄ssi ⁊ eius nuces et
aloes ⁊ acatia ⁊ illud qđ in ca° de fissura dicem⁹.
Et est etiā qñ infanti accit ⁊ ꝓp̄e qñ vmbilicus in-
cidit̃ apā. Et tunc q̇dē accipienda sunt asskel q̄ ē al
uianis ⁊ terebinthina in oleo sisamino sunt soluen-
de ⁊ infanti adhibende ⁊ ex eis sup vmbilicū epi-
thima facieñ. Et est etiā qñ infanti accidit ne dor-
miat ⁊ incessanter ploret ⁊ vt os assidue vagiendo
moueat. Et tunc q̇dez necesse est vt si pol'e est fiat
q̄tenus dormiat cū corticibus papaueris ⁊ ipsi⁹ se
mine ⁊ oleo ⁊ lactucis ⁊ oleo de papauere supponē
dox eis t̨ēporibus ⁊ vertici ⁊ erit ꝯueniens. Qđ
si necessariū fuerit aliud istis fortius fiat hoc medi
camen. Semē sule nux bendē papauer albū semen
lini ḡna chausin portulace semen plantagis semen
lactucaꝝ ⁊ semen feniculi ⁊ anisum ⁊ cyminū sumā
tur ⁊ ex vnoquoq; istoꝝ aliq̇d paulati terat̃: deiñ
oīa terant̃ ⁊ cū eis ps vna psilij tosti ⁊ nō pulueri-
zati ponat̃ ⁊ oīa hec cū tanto zuccaro q̄tū ipsa sunt
misceant̃ ⁊ ex eis infanti q̄titas duaꝝ. ʒ. ĩ potu tri
buat̃. Si autē voluntas fuerit vt hoc sit fortius cū
eo tm̄ opij ponat̃ q̄tū est tertia h⁹ ptis aut minus.
Et est etiā qñ infanti accit singultus cui tunc danda
est nux indica cū zuccaro. Et est qñ infanti accit uo
mitus fortis: cui forsan dabr̃ medietas dauic vni⁹
gariofil'. Uerūtñ qñz ei ꝯfert stō supponere empl'z
ex aliquo ꝯstringentiū vōitū debiliū. Et est qñ in
fanti accit stōi debilitas. C⁹ q̇dē stōus tunc ex mu

scbo cū aq̄ rof est liniendus aut cū aq̄ myrti et ei in
potu succus cydonioꝝ tribuat̃ cū pua gariofiloꝝ q̄
titate ⁊ zuccaro aut. iij. octaue. ʒ. i⁹. galie muscha
te cū pauca q̄titate mīue. Et est qñ infanti accidūt
somnia terrefacientia in somno q̄ pl'm eueniūt ꝓpt̃
repletionē ipsius scaz ex multa gulositate. Qñ g°
cibus corrūpet̃ ⁊ stōus hoc senfit ꝓcedet nocumen
tū a v̇tute sēibili ad v̇tutē formatiuā ⁊ imaginatiaz
⁊ appebunt ei somnia terrefacientia. Opz igr̃ ne
stō ipsius valde pleō cogat̃ dormire ⁊ ut ex melle
ei ad labeñ det̃ q̄ digerat id qđ est in stō isto ⁊ de
ponat. Et est qñ infanti accit apā gule inter os ⁊ m̄
ri qđ qñz extendit̃ vsz ad musculos ⁊ spōdiles col
li. ⁊ tunc q̇dē ipsius venter suppositorio soluēdus
ē deiñ ipse ē medicādus cū aliq° qđ sit sicut rob de
moris ⁊ eis sibi similibus. Et est etiā qñ ifanti dū
dormit vehementer accit oregmon cui semen lini
tritū cū melle ad labeñ est tribueñ aut cyminū tri-
tū melle ꝯspsum. Et est qñ infanti accit ventris ĩ
flatio c⁹ medicationē iā noīauimus in ca° de egritu
dibus capitis. Uerūtñ hic referemus rē ei vehe-
menter cōferentē. Et est ut origani ⁊ castorei ⁊ cy
mini ptes sumant̃ eq̄les ⁊ trite cōmisceant̃ et ei in
potu tribuant̃ quoꝝ sit pōdus triū ḡnoꝝ ordei. Et
est qñ infanti accit vt eius intestinū egrediat̃. Et
tūc q̇dē corticū ḡnati ⁊ myrti recentis ⁊ cuppularū
glandiuz ⁊ rof siccaꝝ ⁊ cornu cōbusti ⁊ aluis iame
ni ⁊ vngulaꝝ caprinaꝝ ⁊ balaustiaꝝ ⁊ gallaꝝ ptes
sumende sunt eq̄les ⁊ in aq̄ adeo fortiter coquēde
donec coꝝ v̇tus egrediat̃ deiñ in eoꝝ apozimate se
dere cogat̃ ipso tepido. Et est qñ infanti accit tenas
mon ꝓpt̃ frigus qđ ei supuenit cui confert vt na-
sturtij et cymi ana. ʒ. iij. sumāt̃ et trita cribelletur
et butyro veteri vaccino ꝯspsa ad bibeñ cū aq̄ fri̇a
dent̃. Est p̄terea qñ in ventre infantis v̇mes minu
ti ꝓcreant̃ ei nimis nociui ⁊ pl'm circa anū in quo e
tiā lōgi generant̃ sz lati raro ꝓcreant̃ ĩ ipso. Lōgi
autē medicant̃ ex aq̄ asceth de q̄ modicū in lacte in
potu est tribueñ s'm ei⁹ fortitudinē. Et fortasse ne
cessariū erit ventri ipsius empl'z supponere ex bo
roū ⁊ cacule ⁊ vaccino felle ⁊ colloq̄ntidaꝝ ꝯspsa.
Sz ad puos curandos q̄ sunt in ano ciēni ⁊ venarū
rubeaꝝ ana ps una sumēda ē ⁊ zucari s'z sui magni-
tudinē ⁊ deiñ cū aq̄ ad bibeñ det̃. Et est qñ infanti
in coxa accit excoriatio: ⁊ tunc q̇dē myrt⁹ trita pl'
uerizanda est desup aut radix ireos puluerizata aut
rose trite aut cipeꝝ aut ordei farina aut lentiū.

Capitulum quartum de regimine infantiū qñ mu-
tantur ad etatem pueritie.

Oportet vt tota intentio sit in meliorādo
mores pueri ⁊ moderādo ipsos: ⁊ hoc q̇
dē est vt obfuet̃ ne fortis ira neq; timor
vehemens ei accidat nz tristitia nz vigilie: ⁊ istud
fit ꝯsiderando semp vt ei adhibeat̃ qđ desiderat ⁊
appetit ⁊ ñ ꝓmittat̃ eē corā eo aliq̇d qđ ipse abhor
reat: ⁊ in hoc due ꝯsistūt vtilitates vna in ipsi⁹ aī
ma vt crescat ipso a pueritia sua exñte bonoꝝ mo
ꝝ ⁊ fiet ei hītus fix⁹: ⁊ altera est in corpore ipsius
qm̄ sicut mali hūores malitie cōpl'onis ſpēz sunt se
q̄ntes ita qñ ex cōsuetudine acciderint seq̄tur eos ꝯ
pl'onis malitia. Ira naq; vehementer calefacit et
tristitia multū exiccat ⁊ pigritia v̇tutes laxat aīales
⁊ ꝯpl'onē ad phl'atis ꝓprietatē inclinat. In tpamto

ergo moꝝ custodia sanitatis aīe ⁊ corporis sil' cōsi stit. Qū autē puer a somno excitat̄ balneandus ē ꝯ iñ dimittendus est ludere hora vna postea aliquid ad cōedeñ ei dañ deiñ dimittendus est ludere pli xius postea balneandus deiñ cibād⁹ ⁊ q̄tȳopl⁹ pos sibile est aq̄ sup cibū bibere nō est pmittendus ne cib⁹ crudus penetret añq̄ digerat̄. Qū autē sex ha buerit āños mgr̄o tradendus erit q̄ eū doceat ī q° etiā gdati est ordinandus ⁊ nꝫ est cogendus assidue in scholis morari. Qūqꝫ ad hāc pueñerit etatē mi⁹ erit balneandus ⁊ ei⁹ labor añ cōestionē erit au gmentandus nꝫ vinū erit ei dañ ⁊ ꝓprie qū aliquis cal'e ꝯpl'onis fuerit ⁊ hūide qm̄ nocumentuꝫ qꝺ ex vino timet̄ ⁊ ipꝫ est cholere rubee in potatoribus generatio ei cito adueniet ⁊ vtilitas q̄ ex vini po tatōe generat̄ est vrine ꝓuocatio ⁊ hūectatio iūctu raꝝ quoꝝ nō indiget ipse. Nō enī ei⁹ chol'a rube a est multa q̄ in vrina sit ꝓuocanda nꝫ ei⁹ iuncture hūectatōe indigent sꝫ pmittendus est aq̄ dulcē lim pidā fm desideriū in potu sumere. Et hic q̄dē erit cursus regendi eos donec ad .xiiij. ꝓueniant annos cū sollicitudine illi⁹ quotidiana qꝺ in eis est ex mi noratōe hūitatū ipsoꝝ ex ꝓcessiōe exiccatōis ⁊ idu ratōis. Ordinandi ergo sunt minorando exercitiū ⁊ sepando ab eo qꝺ eos laborare facit inter pueriti aꝫ ⁊ adolescentiā ⁊ tēpatū cōmittet̄ exercitiū. Post hanc v̄o etatē sit eoꝝ regimen regimē sanoꝝ ⁊ con fuatio sanitatis. Nos igr̄ ad ipsaꝫ mutēus ⁊ fmōeꝫ de rebus pmittāus in quo ꝯtinent̄ rei habene in re giē adolescētiū necessarie ⁊ ab exercitio incipiāus.

Doctrina f̄a dcōis 3ᵉ de regiē qꝺ ē cōe albaleghin c⁹ sunt .xvij. caᵃ.

Caᵐ pᵐ de regiē adolescentiū cōmuni ⁊ sermonis summa de exercitio.

PRopterea q̄ plīm regis ꝯfuatōis sa nitatis est vt nōs exercitēur postea cōestio deiñ dormiendi regimē idō fmonē ab exercitio incipē debeꝫ⁹. Dicemus itaqꝫ q̄ exercitiū est mo tus voluntarius ꝓpt̄ quē anhelitus magnus ⁊ fre q̄ns est necessarius. Et ad ipꝫ q̄dē pageñ conuersus fm mōꝫ sue eq̄litatis ⁊ in hora sua nullo indiget e oꝝ medicamentoꝝ q̄ materialib⁹ necessaria sunt e gritudibus ⁊ egritudibus q̄ ea sequnt̄ ⁊ ex eis acci dunt: ⁊ hoc q̄dē est qū reliqū eius regimen ꝯueniēs est ⁊ rectū: ⁊ h⁹ q̄dē declaratio est qm̄ quenadmōꝫ scis nutrimento indigentes sumus ⁊ nr̄e ꝯfuatio sa nitatis est ex nutrimento nobis cōueniente qꝺ eq̄ le exit in q̄titate sui ⁊ q̄litate. Nullū autē ex nutri entibus q̄ sunt in potentia cū oī totalitate sui ad nu trimentū mutat̄ in effectu: imo in vnaq̄qꝫ digōe a liq̄ ex eo supē su pfluitas ad quā eūandā studet nā. Uerūtn̄ nature eūatio solūmō nō est eūatio cōple ta imo ꝓculdubio ex supfluitate cuiusqꝫ digestiōis remanet absterſio ⁊ ipressio. Qūqꝫ hoc freq̄nter fi et ⁊ iterabr̄ ⁊ aggregabr̄ ex eo aliq̄d mensurā hn̄s ꝓuenient ex eius aggregatōe supfluitates male cor pus a multis ledentes ptibus. Qū enī putrefient e gritudines generabunt putridas. Et si ipsaꝝ q̄litas fortis fiat malitiā generabunt ꝯpl'onis ⁊ si eaꝝ quā titates multiplicent̄ ꝓuenient iñ accñtia repletōis ꝓ dcā. Et si ad aliqꝺ mēbꝝ fluxerit āpata generabūt ⁊ ipsaꝝ sumi subē spūs cōpl'onē corrūpent. Nobis ergo necesse est eas ꝓculdubio eūare. Eaꝝ autē e uacuatio fm plīm nō cōplet̄ nꝫ est cōueniens nisi cū medicis fiat venenosis q̄ ꝓculdubio nāꝫ frangunt q̄ etiā si venenose nō cēnt nō posset eē q̄n eas bibe re nature laboriosum eēt: q̄nadmōꝫ dicit Hip. q̄ medicina purgat ⁊ inueterat. Et p̄ter hoc totū cuꝫ hūore supfluo eūant ex hūitatibus nālibus ⁊ spū q̄ est vite subā ptē magnā: ⁊ hoc q̄dē totuꝫ est ex eo qꝺ v̄tutē mēbroꝝ principaliū ⁊ eis fuientiū debili tat: hec ergo ⁊ alia sunt ipedimenta repl'onis qū in sui dispōe dimissa fuerit aut qū eūabr̄. Amplius exercitiū est res q̄ magis ꝓhibet ne repletōis mate ria cōgreget̄ qū alia regia cōuenerint ei ⁊ est id q° calor innatus renouat̄ ⁊ corpori leuitatis ꝯfert v sum. Ipsum naqꝫ subtilē amplificari facit caloreꝫ ⁊ qꝺ ex supfluitatibus congregat̄ q̄qꝫ die dissoluit et motus eas in labendo iuuat ⁊ ad loca vñ egredi so lent pducet. Omnibus ergo diebus nō cōgregat̄ supfluitas de q̄ sit curañ ⁊ p̄ter hoc est sicut dixiꝫ⁹ q̄ calorē innatū accrescere facit ⁊ iūcturas ⁊ cordas duras efficit. Quāobreꝫ opōes efficere pūt ⁊ a passi onibus secure fiunt ⁊ mēbra apta redit ad nutrimē tū recipieñ ꝓpt̄ illud qꝺ ab ipsis ex supfluitatibus expellit: virtus igr̄ attractiua mouet̄ ⁊ mēbroruꝫ duritiē resoluit ⁊ mēbra facit leuia ⁊ hūitates sub tiliat ⁊ poros dilatat. Exercitiū autē relinquens in ethicā freq̄nter incurrit qm̄ mēbroꝝ debilitant̄ v̄tutes ꝓpterea q̄ motū dimittūt q̄ innatuꝫ eis de fert spūꝫ q̄ vite cuiusqꝫ mēbri instr̄ꝫ exit.

Caᵐ .ij. de spēbus exercitij.

EXercitiū aliud est ad qꝺ ꝓuenit̄ ex occupa tōe alicuius hūanaꝝ opoñū aliud est exer citiū puꝝ qꝺ est illud qꝺ intendr̄ .s. qꝺ ē exercitiū tm̄ ex quo exercitij q̄runt̄ iuuamenta qꝺ hꝫ dr̄ias. Nā exercitiū aliud est multū aliud ē pau cū aliud est forte ⁊ vehemens aliud est debile ⁊ le ne ⁊ aliud est velox ⁊ aliud est tardū ⁊ aliud est a thicū .s. ꝯpositū ex fortitudine ⁊ uelocitate ⁊ aliꝺ est laxū ⁊ inter oīa duo extrēa repit̄ eq̄le. Exer citij v̄o spēs sunt luctari ⁊ manus manibus ꝯtorq̄re ⁊ pcutere in mandibulis ⁊ currere ⁊ incededi ve locitas ⁊ iacere cū arcu ⁊ salire sursum ad rē a q̄ fi at suspensio ⁊ sup pedē vnū. Et cū ense aut cū lan cea scrimire ⁊ eq̄tare equos ⁊ caschu manibus qꝺ ē vt hō sup pedū extrēitatē stet ⁊ manus suas ante ⁊ retro veloci extendat motu. Et hec q̄dē sunt exer citij spēs notabilis. Ex subtiliū v̄o exercitioruꝫ spēbus est exercitiū qꝺ fit in undatōibus et in cuīs stando aut sedendo aut iacendo aut puā nauiculam intrando aut nauiculā piscatoꝝ. Istis autē fortius est uectari in equis et camelis et lecticis et in plau stris vehi. Et ex fortioribus q̄dē exercitijs sūt ea q̄ fiunt cāpestribus armis et est vt hō cursū stri gat suū in loco cāpestris ludi vsqꝫ ad finē deiñ re tro redeat et incessanter spatiū q̄qꝫ reuersiōe miu at donec in medio stet capite reuerso. Et ex eis est loca costaꝝ q̄ sunt sub ascellis manibus ad anterio ra porrectis brachijs v̄berare et maūs ad inuicem pcuttere et in plano salire et in alto et ludere cū v̄ gis alcheiseran retortis. Et cū pila magna et pua ⁊ ludere cū reuolutōe v̄gaꝝ. Et in adiutorij muscul' le ad iuicē capiēdo ⁊ eleuare lapidē ⁊ equos currer̄

⁊ ipos i circuitu retroducer̄. Elmubatasé quoȝ mł tas hȝ spēs. Ex q̇bꝰ est vt q̇sq̄ȝ luctantiū in medio sui ꝯparis manus suas teneat ⁊ ipȝ cōstringat ⁊ q̇sȝ ipsoꝝ laboret vt a suo socio soluat̄ altero ipȝ tenē te. Et est etiā vt manus suas supra suū ꝯparē ꝯtor q̄at ⁊ dextrā suā ad sui cōparis dextraȝ porrigat et sinistrā ad sinistrā ⁊ facie ipsius ad illius faciē conuersa ⁊ ipē eleuet eū ad supiora deiñ reuoluat euȝ ⁊ qñȝ incuruet̄ ⁊ qñȝ erigat̄. Et ex eis est ipulsio q̄ duobus fit pectoribus. Et ex eis est vt q̇sq̄ȝ eorū sui ꝯparis collū teneat ⁊ ipȝ ad terrā trahat. Et ex eis est pedes torq̄re ⁊ ipsos p̄mere ⁊ calcaneos sui cōparis suis calcaneis apire ⁊ q̄ his silia existunt ex mōis quos luctatores faciunt. ❡ Ex exercitijs vō velocibꝰ est vt q̇sq̄ȝ duoꝝ cōpariū locū cū suo cōpare velociter pmutet ⁊ saliendo ad posteriora retrorsum tendat ⁊ altera ad añriora fm ordinē aut absq̄ȝ ordine. Et ex eis est exercitiū qd̄ fit duabus acubus subselliōꝝ ⁊ freq̄nter ad posteriora saliēdo ⁊ est vt hō stet in aliquo loco deiñ a duobꝰ sui lateribus duas subsellioꝝ acus in terrā figat inter q̄s sit vnus passus postea incedat mutando q̄ a dextra est ad sinistrā ⁊ que a sinistra ad dextram ⁊ sit hoc ꝙ velociꝰ poīe fuerit. ❡ Et exercitia q̇dē fortia ⁊ uelocia fiūt ꝯtibꝰ admista aut exercitijs suauibꝰ. Ampliꝰ exercitia fieri dñt fm diuersos mōs ⁊ non fm vnū est stañ. Unūq̇dq̄ȝ p̄terea mēbrum exercitiū hȝ sibi ꝓpriū. Et manū q̇dē ⁊ pedū exercitiū non ē res occulta. Pectus vō ⁊ mbra anhelitus qñȝ exercitant uoce ḡui ⁊ magna ⁊ qñȝ acuta ⁊ inter eas mista. Et hoc etiā exercitiū est ori ⁊ vuule ⁊ ligue et collo ⁊ decōrat colorē ⁊ mundat pectus ⁊ ipȝ exercitat cū exsufflatōe ⁊ retentōe anhelitꝰ: ⁊ hoc erit toti corpori aliqd̄ exercitiū ⁊ ipsius dilatat canales verūtñ magnā lōgo tpe efficere vocē est tiorosum ⁊ si q̄ fortis est pduret necessaria fit multa aeris attractio in q̄ est tior. Et si sit lōga erit necesse multū expellere aerē in quo magnus exit tior ❡ Ad legeñ p̄terea suauiter est incipieñ deiñ vox ordinate est exaltanda postea qū vox fortior fcā fuerit ⁊ cr̄scit ⁊ lōga fuerit tēpus ipsiꝰ poneñ erit tēpatū quoniā tunc magnū affert iuuamentū. Qd̄ si eiꝰ tēpus plōgabr̄ erit in ipso tior tēpatis ⁊ sanis. Unusq̇sȝ p̄terea hō fm se hȝ exercitiū. ❡ Exercitiū vō qd̄ ē debile sicut reuolutio in cuna illis ē cōueniēs quos febres debilitauerūt ⁊ cōualescentibus q̄ se mouere nō pñt nȝ seder̄ ⁊ quos bellebori potio debilitauit ⁊ q̄ sicut ipȝ sunt ⁊ egritudinē in diaphragmate hñtibus. Qūq̄ȝ suauiter fiet dormire faciet ventositates dissoluet ⁊ cōfert reliq̄s egritudinū capitis sicut stupori et obliuioni et commouebit desideria ⁊ naturaȝ excitabit. ❡ Qū autē sup lectū fiet motus erit cōueientiꝰ ei q̄ hȝ sicut hemitriteū ⁊ febres cōpositas ⁊ phl'aticas ⁊ hñti hydropisim ⁊ doloreȝ podagricū ⁊ egritudines renū qm̄ hec inūdatio materiā efficit aptā euulsioni. Et debile q̇dē ei q̄ est debilior ⁊ forte ei q̄ est fortior ❡ In plaustris autē vehi has efficit opōes sȝ hūores magis ꝙ huiusmōi ebullire facit. Et est etiā qū q̇dā plaustris vehūt̄ facie retrouersa qd̄ visus debilitati ⁊ eius obfuscatōni magnū cōfert iuuamentū. ❡ In puis vō nauibus ⁊ magnis ferri cōfert lepre ⁊ hydropisi ⁊ apoplexie ⁊ fr̄itati stōi ⁊ eius inflatōi qm̄ quȝ corā littoribus maris fuerit cōmouebr̄ ei vōitus ⁊ deiñ ꝗescet ⁊ ꝯfert stō sȝ nauibus ferri in mare altū est fortiꝰ i remouendo egritudines q̄s noīauimus ꝓpterea ꝙ secundū aīaȝ letitia ⁊ tristitia diuersificant̄ ⁊ fm mēbra nutriendi eoꝝ: ergo exercitiū corporis exercitiū est seq̄ns. ❡ Uisus p̄terea exercitat̄ res inspiciē do minutas ⁊ qñȝ ordinando ipȝ vt res luīosas leuiter intueat̄. ❡ Auditus etiā exercitat̄ sonos ascl'tando ocultos ⁊ qñȝ ascultando magnos. Unūq̇dq̄ȝ etiā mēbꝝ exercitiū hȝ sibi ꝓpriū: ⁊ hoc q̇dē in cōẜuatōe sanitatis cuiuscūq̄ȝ mēbri referēus qū libruȝ disponēus pticularē. ❡ Exercitio p̄terea vtens sibi cauere oȝ ne exercitij calefactio ad id qd̄ ex mēbris suis est debile pueniat nisi fm mōȝ ꝯseq̄ndi vbigr̄a oȝ vt cui varices accñt pedes in exercitio q° vtit̄ nō multū moueat sȝ ipȝ diminuat ⁊ suū pficiat exercitiū cū eis q̄ sunt corporis supiora sicut collo ⁊ capite ⁊ manibus. Jō vt exercitij opo ad ipsiꝰ pedes a supioribus p̄ueniat. ❡ Corporis p̄terea debilis exercitiū oȝ vt sit debile ⁊ fortis vt sit forte ❡ Et est tibi scieñ ꝙ vnūq̇dq̄ȝ mēbrum p se hēat exercitiū qd̄ est sibi ꝓpriū vt q̄nadmōȝ oculo est ꝓprium intueri qd̄ est subtile ⁊ gutturis vocē ingrossare vel augmentare postꝙ hoc ordinate fit ⁊ siml'r dens ⁊ auris. Et eodē mō oē in suo capitulo.

❡ Capitulum. iij. de hora incipiendi exercitiū ⁊ mensurandi ⁊ ordinandi ipsum.

Hora q̄ inceptio exercitij p̄pat̄ oȝ vt corꝰ sit mundū ⁊ ne in ptibus intraneacuȝ ⁊ uenaꝝ chimi silures et mali existāt quos exercitiū in corpore diffundat ⁊ vt cibꝰ exteriꝰ iaȝ sit digestus in stō ⁊ epate ⁊ venis et vt alteriꝰ cibi hora iā aduenerit ❡ Et hoc q̇dē declarat vrine fm subāȝ ⁊ colorē maturatio ⁊ erit hec pma hora digestionis. Qū eni iā lōge fuerit ⁊ nā aliquo tpe in nutrimento mīstrare desierit ⁊ igneitas in vrina accēsa fuerit ⁊ citritatis nāl' termīus trāsierit exercitiū ipediens erit qm̄ v̄tutē deijciet. Et ꝓpt̄ hoc dixerūt q̇dā ꝙ qū forte exercitiū necessariū est bonū est ne sit stōus uehementer inanitus imo sit in eo paucū nutriens ⁊ in hyeme q̇dē sit grossum et in estate subtile. ❡ Ampliꝰ q̄ exercitat̄ si est plenus meliꝰ est ꝙ si exercitet̄ qū est vacuus. Et meliꝰ est vt exercitet̄ qū est calidus ⁊ hūidus ꝙ vt exercitet̄ dū est fr̄us ⁊ siccus. Et ex horis q̇dē ipsiꝰ melior ē eq̄litas. Est autē qū exercitiū hoīeȝ calē ⁊ sicce cōplo nis ad egritudines pducit: qū igr̄ discesserit ab eo sanabr̄. Oȝ p̄terea vt q̄ exercitat̄ incipiat ⁊ supflui tates ab interioribus expellat. s. intestīs ⁊ vesica: deiñ exercitet̄ verūtñ ppatōis fricatōe priꝰ vtat̄ q̄ nāȝ viuificet ⁊ poros dilatet: ⁊ oȝ vt fricatō cū re aspera fiat deiñ oleo inungat̄ dulci postea fm ordinē inungat̄ donec mēbꝝ pssiōe nō vehemētis penetratōis ꝯpriat̄ ⁊ fit hoc manibus multis ⁊ diuersis obuiantibus sitibus iō vt hoc ad oēs musculoꝝ perueniat partes deiñ dimittat̄ fricatꝰ ⁊ exercitari incipiat. In tēpore autē veris horaꝝ ipsius melior est q̄ est iuxta meridiem in domo tēperata ⁊ in estate oȝ ipȝ p̄cedere ❡ In hyeme vō rom̄ cōueniēs erat vt fere vsq̄ȝ ad noctē tardaret sȝ alia ꝓhibentia hoc vetant. In hyeme igr̄ locus tepefieri oȝ ⁊ tēperate calefieri deiñ exercitio vteñ i hora q̄ melior exit fm illud qd̄ diximꝰ ex digōne nutrientis

⁊ expulsiõe superfluitatũ. In q̃titate autẽ exercitij tres res sunt cõsiderande: vna eaꝝ est calor quõi aꝫ dũ in ipso bonitas augetˀ adhuc est hora. Et secũda motus quoniã dũ leues perseuerant adhuc ẽ hora. Et tertia mẽbroꝝ dispõ ſm ipsoꝝ inflãmationẽ qm̃ dũ ipsoꝝ augetˀ inflãmatio adhuc ẽ hora. Quꝫ autẽ dispões iste minui ceperint ⁊ sudor uaporalis ⁊ resudatio liq̃da sca fuerit dittẽñ erit. Qũ ãt dimissum fuerit redeundũ ẽ ad oleũ qđ sudare facit p̃cipue si anhelitũ sui exercitãs tenuerit. ¶ Quũ dic p⁹ terminũ exercitij ipsius cognoueris ⁊ ipsuꝫ nutriueris ⁊ nutrientis q̃titatẽ quã tollerare valꝫ cognoueris nil in ſᵃ die mutes sꝫ nutriens ipsi⁹ ⁊ exercitiũ in die ſ° mẽsura ſꝫ ei⁹ terminũ i die pᵃ.

¶ Capitulum q̃rtum de fricatione.

FRicatio alia est dura q̃ extendit vel ĩspissat alia est mollis q̃ laxat ⁊ alia est mĩsta q̃ macrescere facit ⁊ alia est tẽpata q̃ ingrossat. Quĩqꝫ hec ꝯponentˀ ꝓueniẽt paria nouẽ. Et est etiã fricatio q̃ est aspa. s. cũ pannis aspis que sanguinẽ ad exteriora velociter trahit ⁊ alia est leuis cũ palma aut cũ panis lenib⁹ q̃ sanguineꝫ ꝯiungit ⁊ ipꝫ in mẽbro cõtinet. Qđ autẽ ex fricatõe q̃ritˀ est corpoꝝ raroꝝ inspissatio ⁊ molliũ induratõ ⁊ spissoꝝ rarificatio ⁊ duroꝝ mollificatio ¶ Est p̃terea p̃patõis fricatio q̃ est añq̃ exercitiũ ⁊ incipit fieri suauiter q̃ qũ voluntas ſgendi adest stringit ⁊ indurat. Et est fricatio reductõis q̃ est post exercitiũ ⁊ vocatˀ etiã fricatio q̇escere faciens ⁊ qđ i ea intenditˀ est supfluitatũ in musculis retentaꝝ resolutio ex eo q̄ p exercitiũ nõ euãtˀ vt vaporet ⁊ nõ accidat fatigatio. Et oꝫ q̇dẽ vt hec fatigatio molliter ⁊ suauiter fiat. Sꝫ q̃ ex ea melior est est iᵃ q̃ ẽ cũ oleo q̃ cũ duritie ⁊ grossitie ⁊ aspitate facienda nõ est qm̃ mẽbra iñ exaspantˀ ⁊ pueri ab augmento ꝓhibentˀ sꝫ in adolescentib⁹ est ei⁹ ĩpedimentuꝫ minus. Qđ si in fricatõe cõtingat error q̇ ad ptem duritiei declinet est sanior errore q̇ ad molliciei parte declinat qm̃ forte resolõnẽ facilius est corrigere q̄ molli fricatõe ad recipiẽñ corruptionẽ p̃pare lꝫ fricatio dura ⁊ aspa qũ supflua fuerit in corporˀ pueroꝝ ipsos crescere ꝓhibeat. Et tu q̇dẽ nunc inueni es post ap̃ remẽorationẽ hore fricatõis ⁊ ꝯditionũ ipsius: verũtñ in hac hora reductõi đclatõeꝫ addemus. Dicemus itaqꝫ q̄ ipsa ꝓcerto est ac si eẽt altera ps exercitij in q̃ cũ oleo incipiẽñ est ⁊ fortitudine deiñ cũ ea ad mediocritatẽ est declinañ nꝫ duꝫ in sua exĩt fortitudĩe est dittenda. Et meli⁹ q̇deꝫ ẽ vt dũ fit multe sup eã cõiungantˀ manus. Fricatus p̃terea mẽbra sua fricata post fricationẽ extendere oꝫ vt ab eis supfluitates expellantˀ ⁊ fasciam sumat q̃ ad ptẽ mẽbroꝝ oĩuꝫ ipsis extensis ꝓcedat ⁊ q̃toplus poterit suũ cõtineat anelitũ ⁊ p̃cipue qñ musculi ventris lassi fient ⁊ pectoris musculi si facile fuerit extendentˀ postea etiã musculi uentris i fine rei paꝝ extendantˀ vt intestina iñ aliq̃ hẽant reductionẽ ⁊ inter hoc ⁊ hoc eat ⁊ se supinũ ꝓiciat ⁊ suos pedes pedibus sui ꝯparis cõmisceat ¶ Exercitiũ v̇o excellentes aerẽ inter sua ꝯtinent exercitia sꝫ tñ reductio qñꝫ ĩ medio ĩterponitˀ exercitio. Ipsum naqꝫ dittitˀ ⁊ deiñ ad ipꝫ reditˀ si ꝓlongandi exercitiũ voluntas affuerit. Nõ autẽ multa indigꝫ fricatiõe cũ oleo q̇ vult reductionẽ nisi in ipso dispõ fuerit q̃ sibi nõ placet ⁊ nisi nõ reductiõe q̃rat q̄ si fatigatõe senſit oleo inungatˀ sicut noiabimus Et siccitatẽ si senſit fricatio augmentada erit đõec ad eq̃litatẽ ꝓueniat. ¶ Fricatio p̃terea qñꝫ iuuat ⁊ fortis ꝯp̃ssio qũ tẽpus est dormiendi qm̃ corp⁹ alleuiat ⁊ hũitates ad iuncturas ꝓhibet fluere.

¶ Caᵐ. v. de balneo ⁊ noiandis balneis.

HUic autẽ hõini i c⁹ regie nr̃ ꝯsistit sermo balneatio resolõnẽ faciens nõ est necessaria qm̃ corpus ipsius est mundũ ⁊ neqꝫ q̇ balneo indiget eget ipso nisi vt ab ipso habeat calorẽ subtilẽ ⁊ hũitatẽ tẽpatã. Quapp isti in ipso ñ mĩtã dẽnt facere morã. Qđ si in fontẽ descenderint in ipꝫ ingrediantˀ quousqꝫ ipsaꝝ rubet ⁊ inflatˀ supficies ⁊ in pricipio resolõnis ab eo remoueantur. Et aer in circuitu eoꝝ aq̃ dulcẽ fundendo humectetˀ deiñ velociter lauentˀ ⁊ egrediantˀ. ¶ Oꝫ p̃terea ne exercitatus ad balneũ velociter pgat donec pfecte q̇escit ¶ Balneaꝝ v̇o dispões ⁊ eaꝝ cõditões iã declaui ⁊ in alio loco retuli ¶ Uerũtñ qđ hic dicere debẽus est q̄ oẽs balneandi ſm ordinem balnei casas igredi dñt ⁊ nꝫ in domo calã mouẽtur nisi ſm q̃titatẽ q̃ eis nocumentũ nõ inferat ⁊ req̇escere faciat ꝓptˀ supfluitatũ resolõnẽ ⁊ corporis ad nutriens p̃pationẽ a debilitate ipꝫ custodiẽdo ⁊ ab aliq̃ forti caꝝ febriũ putridaꝝ. ¶ Qui v̇o ĩpinguari desiderat balneũ post cõestionẽ ingrediatˀ si securus fuerit ne oppilatões accidant. ¶ Et q̇ bñ se custodire voluerit si calẽ fuerit ꝯplonis oxymel bibat ꝓptˀ oppilationũ ꝓhibitõeꝫ: ⁊ si frẽ fuerit cõplois diamentastꝝ sumat ⁊ diatrionpipereõ. ¶ Qui autẽ vult resolõnẽ ⁊ macrefieri balneandus est dũ ẽ famelicus ⁊ ibi multũ moretˀ. ¶ Sꝫ q̃ sanitatẽ vult ꝯſuare balneũ ingredi oꝫ postq̄ digestũ est qđ est in stõ ⁊ in epate: ⁊ si timet vt cholã ebulliat rubea si hoc fecerit ⁊ se ieiunus balneauerit añ balneatõnẽ rẽ sumere oꝫ subtilẽ quã cõedat. Et q̇ v̇o calidẽ exit cõplõnis cholã abundans rubea hoc est ei necessariũ ⁊ h⁹ ab ingressu domus balnei calĩtate ꝓhibendus est ¶ Ex eis autẽ q̇bus isti cibantˀ meli⁹ est panis in succo fructuũ ĩfusus aut i aq̃ rosˀ. Et se custodire dẽnt ne rẽ frĩaꝫ actu bibãt i egressiõe balnei aut in balneo qm̃ pori sunt aperti q̃re frĩtas ñ tardatˀ q̇n ad mẽbroꝝ pricipaliũ corpora ꝓcedat ⁊ ipsoꝝ corrũpat v̇tutes: ab oi quoqꝫ re vehemẽtis calĩtatis se custodire dẽnt ⁊ p̃cipue ab aq̃ qm̃ si eaꝫ sumpserit timeñ erit ne cito ad mẽbra penetret pricipalia ⁊ accidat pthisis ⁊ ethica ¶ Preterea sibi caueant ne cito balneũ egrediantˀ ⁊ caput post ipꝫ discooperiant ⁊ cor⁹ ad recipiendã frĩtatẽ exponatˀ.

¶ A balneo v̇o egredi dẽnt si tẽp⁹ fuerit hyemis suis bñ cooperti panis. Sꝫ q̇ febrẽ hꝫ a balneo se custodiri oꝫ in hora febris ⁊ q̇ solõnẽ hꝫ cõtinuitatis aut apã. Et tu q̇dẽ iã sciuisti ex eo qđ p̃cessit q̄ balneum est calefaciens ⁊ infrĩans ⁊ hũectãs ⁊ desiccãs ⁊ iuuans ⁊ ĩpediens. ¶ Et eius q̇dẽ iuuamenta sunt somnũ facere ⁊ aperire ⁊ abradere ⁊ resoluere et digerere ⁊ nutrimentũ ad cutis supficiẽ attrahere ⁊ ipsius iuuamentũ nõ est nisi in resolõne eius qđ resolui volunt ⁊ in expulsiõe eius qđ volunt expelli in parte nãli ⁊ in retentõe ventris ⁊ remotõne fatigatõis. ¶ Eius autẽ ĩpedimenta sunt debilitare cor si multũ morati fuerint ⁊ facere sincopi ⁊

nauseaȝ ⁊ hūores ꝗetos mouere ⁊ eos ad putrefa
ctionē ꝑpare ⁊ cū eis ad mēbroꝝ debiliū rceptacu
la declinare: ergo ab eis accn̄t apata in occulto mē
broꝝ ⁊ in coꝝ superficie.

Caᵐ. vi. de ablutōe q̄ fit cū aq̄ fr̄a.

Hoc ꝗdē ꝯueniens n̄ est nisi cꝰ regimē vn
diqꝫ ꝯſuat ⁊ cꝰ etas ⁊ v̓tus ⁊ figura ⁊ tē
pus sunt cōuenientia ⁊ nꝫ fastidiū nꝫ vōi
tū nꝫ ventrē nꝫ vigilias nꝫ rheumatismos hꝫ neqꝫ
est puer nꝫ senex ⁊ in hora in q̄ ipsius corpus ē le-
ue ⁊ motus cōuenientes. Et est qū hoc fit post ab
lutionē aq̄ cal̓a fcāȝ ad hoc vt exteriora fiant for-
tiora ⁊ vt calor retineat̄ nālis. Qꝺ̄ si volūtas af-
fuerit vt istud fit oꝫ ne aq̄ multū sit fr̄a imo sit tē
pata ⁊ ē qū hoc fit post exercitiū: ⁊ tunc ꝗdē oꝫ vt
fricatio an̄ ipsam fiat fortior ꝙ̄ solebat ſꝫ inunctio
fit ex oleo q̄nadmōȝ solebat ⁊ sit exercitiū pꝰ fri-
cationē ⁊ inunctionē tēpatā aut sit paꝝ velocius ꝙ̄
solebat. Dein̄ post exercitiū in aq̄ fr̄a subito natet
vt ipsius mēbra sil̓ dura fiant postea ꝑseueret in
ea fm̄ mēſ̓aȝ sue leuitatis ⁊ ꝙ̄tū tollerare valet an
teq̄ſ supueniat horripilatio dein̄ qū egressus fuerit
fricet̄ sicut noiabimus ⁊ eiꝰ cibꝰ augmentū suscipi
at ⁊ potus diminutionē. Et ꝯsideret̄ tēpus reuer-
sionis sui coloris ad ip̄ȝ ⁊ caloris eius ex quo si ue-
lox fuerit sciet̄ ꝙ eiꝰ mora fuit moderata ⁊ si tar
da fuerit sciet̄ ꝙ mora ꝓlixior fuit ꝙ̄ debuit. Ipe
ig̓ alio die mēſ̓et̄ fm̄ ꝙ ex hoc scitū fuerit. Et est
qū post fricationē ⁊ coloris ⁊ caloris reuersionem
iteꝝ aq̄ ingred̓ ſꝫ q̄ hoc agere voluerit ḡdatiȝ in
ipso ꝓcedat ⁊ cal̓iore die q̄ est in estate hora feruo
ris priꝰ incipiat ⁊ sibi caueat ne ventus sit ibi ⁊ ne
illꝺ̄ post coitū pagat nꝫ post cibū q̄ nō sit digestus
nꝫ faciat hoc post vōitū nꝫ eūationē neqꝫ post coli
ricā passionē nꝫ vigilias nꝫ corporis debilitatē neȝ
stōi nꝫ pꝰ exercitiū nisi q̄ illud agit valde sit fortis
fm̄ mōȝ quē diximus. Cū aq̄ autē fr̄a lauari fꝫ
mōs quos diximus calorē nālē subito ad interiora
pellit. Postea cōfortat ip̄ȝ vt fortior fiat ⁊ egredi
at̄ extra multum.

Caᵐ. vij. de regie eius qꝺ̄ cōed̓ ⁊ bibit̄.

Oportet vt sanitatis ꝯſuator studeat ne ci
bi ipsius suba sit aliqꝺ̄ nutrientiū medici
naliū sicut olera ⁊ fructus ⁊ reliq̄ ab ipis
qm̄ subtiliantia sanguinē sunt adurentia ⁊ grossa sit
ip̄ȝ phl̓aticū facientia ⁊ corpus ḡuantia. Opꝫ aūt
vt cibus sit talis q̄les sunt carnes ⁊ ꝓpe carnes he
doꝝ ⁊ vituloꝝ lactentiū puoꝝ ⁊ agnoꝝ ānualiū.
Et triticū ab extraneis rebus purgatū qꝺ̄ ex messe
sana fuerit collectū cui nullū accit nocumentū ⁊ r̄s
dulcis cōuenientis cōpl̓onis ⁊ vinū bonū odorem
bonū hn̄s. Alia autē ab istis nō respiciat nisi fꝫ mo
dū fuerint medicatōis aut fm̄ ꝑſuationē. Fructꝰ
tn̄ nutrienti magis sil̓es sunt ficus ⁊ uue ualde ma
ture et dactili i regiōibꝰ ⁊ ciuitatibus i q̄bus eē cō
sueuerūt. Uerūtn̄ qū aliq̄s hec cōederit si sup-
fluitas in̄ ꝓuenerit ad ipsam festiet eūandā. Oꝫ
p̄terea ne aliq̄s cōedat nisi post desideriū nꝫ in hoc
tardet̄ qū desideriū ebullierit nisi fuerit mendosū
vt ebrioꝝ desideriū ⁊ hn̄tiū fastidiū qm̄ tollerare
famē stōum putridis replet hūoribus. In hye-
me p̄terea nutriens actu cal̓ȝ cōedat ⁊ i estate fr̄m
aut qꝺ̄ pue sit cal̓itatis. et nꝫ cal̓itas nꝫ fr̄itas ad rē

ꝓueniat quā sustinere nō possit. Scias autē ꝙ ni
hil est deterius saturitate i tpe fertilitatis quā fa̓es
seq̄tur i tpe sterilitatis ⁊ ecōuerso ſꝫ tn̄ cōuersio ē
deterior. Uidius eī multos q̄bus i tpe sterilitatis
cibꝰ defecit: postea qū i tpe fertilitatis abundauit
repletos fuisse ⁊ mortuos lꝫ vehemens repl̓o i q̄li
bet dispōe sit ꝑnecabil̓ siue ex comestōe sit siue ex
potu. Quot naȝ hoies supflue se repleuerunt ⁊
suffocati iterierūt. Qū autē error ceciderit ī co
medenº aut bibenº aliqꝺ̄ medicialiū nutrientiū re
gen̄ erit qūo digerat̄ ⁊ maturescat ⁊ ipse custodiē
dus a malitia cōpl̓onis q̄ ex eo tiet̄ accipienº pꝰ ip̄ȝ
qꝺ̄ sit ei ꝯtrariū donec digerat̄. Qꝺ̄ ergo fr̄uȝ
fuerit sicut cucumer ⁊ cucurbita tēperet̄ cū eo qꝺ̄
ei exit cōtrariū sicut allea ⁊ porri. Et si fuerit cal̓ȝ
tēpet̄ cū eo etiā qꝺ̄ ei fuerit ꝯtrariū sicut cucūeres
⁊ portulaca. Et si oppilatiuū fuerit sumat̄ qꝺ̄ api-
at ⁊ eūet dein̄ famē diu tolleret. Et nꝫ ipse nꝫ oms
q̄ sanitatē custodire volunt aliq̄d cōedant nisi desi
deriū fuerit certū ⁊ stōus ⁊ supiora intestina a pº
nutriente eūata fuerint. Qꝺ̄ eni in corpore est de
terius est nutriens sup nutriēs qꝺ̄ nō est digestum
mittere. Et p̄terea nihil est deterius ꝙ̄ fastidiū
⁊ ꝓpe qū fuerit fastidiū ex malis nutriētibus quo
niā qū fastidiū ꝓuenerit ex grossis nutrientibꝰ he
reditare faciet iūcturaꝝ dolores ⁊ renū ⁊ disniā et
podagrā ⁊ splēis ⁊ epatis grossitiē ⁊ phl̓aticas egri
tudines ⁊ melicas ſꝫ qū ex subtilibus acciderit nu
triētibus ꝓuenient ex ipso febres acute ⁊ erratice
⁊ maligne ⁊ apata mala acuta. Uerūtn̄ qn̄ȝ neces
se est aliquē cibū aut rē cibo sil̓eȝ mittere sup aliuȝ
cibū q̄ sit ei sicut medicina v̓big̃. sicut illi q̄ nutriē
tia cōedūt acuta aut salsa dein̄ post tēpus in quo nō
dū ꝯpleta fuit digō ꝯseq̄nter eis adiungunt res hu
mectantes ex nutrientibus saporē n̄ hn̄tibus. Et
istis ꝗdē hoc sufficit regimē ⁊ exercitiū non est eis
necessariū. Et hoꝝ cōtraria dispōi est dispō coꝝ q̄
grossis cibarijs post aliqꝺ̄ tēpus ꝯseq̄nter admiscēt
qꝺ̄ uelocit̄ digerit ⁊ ē acutū. Ampliꝰ puꝰ motꝰ pꝰ
stionē ipsam in stō q̄escere facit ⁊ ꝓprie qū dormi
cōeendi pꝰ ipsaȝ volūtas affuerit. Accn̄tia p̄terea
aīe horribilia ⁊ motus corporei fortes digōnē fie
ri ꝓhibent. Et in hyeme ꝗdē cibi pauci nutrim̄
ti n̄ sunt edendi sicut olera: ſꝫ nutriens magis ē e-
den̄ qꝺ̄ ē ex ḡnis ⁊ fortis ēt soliditatis: ⁊ i estate
hꝰ ꝯtrariū. Ex cibo etiā nullus ita ē replendus
vt nō sit ibi locus supfluus ſꝫ ab eo est remouēdꝰ
reliq̄s desiderij adhuc i aīa remanētibus: he ei fa
mis reliq̄e post horā vnā destruunt̄. Et i hoc v-
sus ē ꝯſuandus qm̄ deterior cōestio ē q̄ stōi facit ḡ
uitatē ⁊ deterior potus ē q̄ tēpamentū egred̓ ⁊ in
stō natat: ⁊ si aliquo die supfluerit seq̄nti die fam̄
licꝰ maneat ⁊ somno vtat̄ ꝓlixiore i loco tēpato i
quo nꝫ sit calor nꝫ fr̄itas. Qꝺ̄ si somnꝰ ei n̄ adue-
nerit multo vtat̄ incessu suauiter ⁊ ꝯtinuo i quo n̄
sit q̄es nꝫ req̄es ⁊ paꝝ puri vini bibat. Ruffus iq̄t
Incessus hic mihi placet ⁊ ꝓprie pꝰ prādiū qm̄ bo
nitatē opōis cene ꝑpat. Opꝫ p̄terea vt pꝰ cōe-
stionē pº sup dextrū latus dormiat pauco tpe dei
de sup sinistꝝ reuoluat̄ postea reuoluat se sup dex
trū. Et dēs scir̄ ꝙ mltis cooperiri pan̄is ⁊ ceruical
eleuare ex illis exn̄t q̄ i digerēdo iuuat̄. Et ad vl
timū ꝗdē ut m̄broꝝ sitꝰ ad iferiora sint declinātes

⁊ non ad inferiora. Et cibi quidem mēsuratio exi
stit fm̄ vsum ⁊ vtutē ⁊ vt mēsa ei⁹ ī eo q̄ sane est
vtutis sit talis qū ip̄z recipit q̄ ei ḡuamē nō afferat
⁊ hypocōdria nō tēdant nꝫ iflet ⁊ rugitū nō faciat
nꝫ natet. Et nō accidat ex eo nausea nꝫ caninū desi
deriū nꝫ casus nꝫ īgenij pigritia nꝫ īsomnietas neqꝫ
ipsius sapor ī ructib⁹ p⁹ tēpus reperiat̄ qm̄ qū p⁹
lōgū tēpus sapor ī ore repertus fuerit erit deteri
us. Declat̄ aūt ꝙ cib⁹ sit tēperat⁹ qū ex ipso n̄
pucnit magnitudo ī pulsu ⁊ in anhelitu paruitas:
hoc naqꝫ nō accit nisi ꝑpterea ꝙ stōus ꝯpmit dia
phragma ⁊ ꝑpt̄ hoc fit anhelitus paruus ⁊ inspissa
tur ⁊ cordis necessitas ei ꝑbꝫ augmentū. Magnifi
cat̄ ergo pulsus qm̄ ī vtute nō exit debilitas. Il
le ꝑterea cui post cōestionē accit calitas ⁊ calefacti
o nō vna totū cōedat hora sꝫ paulatī p īterualla ꝑ
pterea ne ei ex repl̄one dispō accidat q̄ sit sicut tre
mor quē postea seq̄tur calor sicut fortis febris qū
calefit cibus. Ampli⁹ q̄ ꝙtū ei sufficit digerer̄ n̄
pōt cōedendi nūeꝝ multiplicet ⁊ ꝙtitatē minuat.
Melicus ꝑterea nutriēte īdiget vehementer hūe
ctante ⁊ paꝝ calefaciēte. Choleric⁹ vo eo quod
hūectat ⁊ infr̄at: ⁊ ille q̄dē in quo sanguis calidus
generat̄ ⁊ bonus nutriētib⁹ īdiget fr̄is ⁊ pauci nu
trimēti et i⁹ ī q° sāguis generat̄ phl̄atic⁹ nutriētib⁹
pauci nutrimēti īdiget ī q̄b⁹ calitas sit ⁊ subtilitas.
Nutrientia ꝑterea ordinē ī sui receptōe hn̄t ī quo
sanitatis ꝯuator sollicit⁹ eē oꝫ ne illud qd̄ subti
le est ⁊ cito digerat̄ p⁹ forte nutriens qd̄ sit eo du
ri⁹ ī cibo sumat qr pri⁹ digerit̄ ꝙ ip̄z ⁊ sup illud
natabit nō hn̄s viā q̄ penetret: putrefiet g° ⁊ cor
rūpet̄ ⁊ corrūpet illud qd̄ ei admiscebr̄. Iste et
nō p° cōedere oꝫ cibū labilē ita vt p⁹ ip̄z cibū for
tē ⁊ duꝝ ī cibo sumat qm̄ cū ipso labet̄ qū ad inte-
stina penetrabit eo nōdū tā ītegre digesto ꝙtū de
bebat. Pisces quoꝫ ⁊ q̄ eis silant̄ p⁹ laboriosuꝫ
exercitiū cōedendi nō sunt: corrūpent̄.n. ⁊ corrū
pent hūores. Hoiuꝫ ꝑterea sunt q̄dā q̄b⁹ ꝯce-
dit̄ cōedere illud ī quo vt⁹ exit stiptica añꝙ̄ suum
cōedant cibū. Et isti q̄dē sunt stōi laxitatem hn̄tes
ex quoꝝ stōis cibi descensus fit velociter ⁊ n̄ ī eis
morat̄ donec digerat̄. Quapp stōi dispō ⁊ eius cō
pl̄o sp̄ ē cōsiderāda. Et est etiā aliq̄s hoiuꝫ ī c⁹
stō cib⁹ corrūpit̄ subtilis q̄ cito digeri solet ⁊ for-
tis q̄ tarde solet digeri ī ipso digerit̄. Et hic q̄dē ē
c⁹ stō⁹ ē igne⁹. Et ex eis ē q̄ huic exit cōtrari⁹ q°
ꝝ q̄sqꝫ fm̄ suū vsum ē regēdus. Regiones quo
qꝫ nās hn̄t ꝑpas ⁊ vsus sunt res extra rōnē: ⁊ h°
q̄dē obseruandū ē ⁊ oꝫ vt expimentū ī hoc rōnē vin
cat. Est naqꝫ cib⁹ q̄ solet cōedi in quo aliqd̄ existit
nocumentū ⁊ ē cōuenientior bono nō vsitato.
Unaqꝫ ꝑterea figura ⁊ ꝯpl̄o hois cibū hꝫ cōueniē
tē ⁊ ꝯsilēꝫ ad quē mutañ si voluntas ei affuerit no
cumentū ei faciet ⁊ īpedimentū. Ex hoib⁹ quo
qꝫ ē cui aliqd̄ nutrientiū bonoꝝ ⁊ laudabiliū nocet
ip̄z ergo relinq̄re est ei ꝯueniēs. Ille vo in quo
mala digerunt̄ nutrientia ob hoc nō decipiat̄ quōi
aꝫ p⁹ dies in ipso mali generabunt̄ hūores egritu
dines facientes ⁊ ꝑnecātes. Et sepe etiā cōcedit̄ ei ī
c⁹ corpore mali hn̄t hūores vt rē bonā largiter ꝯ
medat ⁊ ꝑprie qū nō patit̄ ventrē sibi solui ꝑpte
rea ꝙ est debilis. Qū vo alic⁹ corpus raꝝ fue-
rit ⁊ ad resolueñ facile nutriendus erit ex nutrien
te hūido qd̄ cito digerat̄ lꝫ rara corpora magis tol
lerare possint nutrientia grossa ⁊ diuersa ⁊ sint lon
ginq̄ora ab hoc vt cāe intrīsece ea ledant ⁊ magis
apta recipe extrinsecaꝝ caꝝ īpedimēta. Ampli⁹
q̄ multā ꝯsueuit cōedere carnē si ociosus fuerit fr̄
q̄nter sibi minuere oꝫ. Et ille c⁹ cōpl̄o ad fr̄ita
tē declinat langueris bibere oꝫ ⁊ triferas ⁊ ex eis
q̄ stōum ⁊ intestina ⁊ venas q̄ sunt iuxta ea mun-
dificare ꝯsueuerūt. Et nihil q̄dē deteri⁹ ē ꝙ di
uersa nutrientia sil̄ adiūgere ⁊ p⁹ ī cōeden° tēpus
ꝑlōgare. Qū eni postremū nutriens aduēit p^m iaꝫ
īcepit digeri: nutriētis ergo ꝑtes in digerēdo nō si
milant̄. Oꝫ ꝑterea te scir̄ ꝙ nutriēs meli⁹ ē qd̄ m̄
lius sapit ꝑpterea ꝙ stōus ⁊ vtus retētiua vehe-
menter ipsi applicant̄ qū bone fuerit subē ⁊ fuerit
oīa principalia mēbra fm̄ oponē sibi ad inuicē cōue
nientia ⁊ sana: ⁊ ista q̄deꝫ est conditio ꝙ si compl̄o
nes sane nō fuerint ⁊ mēbra in suis ꝯpl̄onibus di-
uersificent̄: fueritqꝫ epar a stō diuersum fm̄ diuer
sitatē q̄ fit supra nālē nō erit istud ꝯsideranñ. Ex
īpedimētis vo nutrientis bn̄ saporosi uehementer
grossi est ꝙ pole ē vt hō ex eo multū cōedat. Ex
vicibus ꝑterea satiantis cōestionis meli⁹ est ut hō
vna die semel ⁊ altera bis mane ⁊ vespe cōedat:
verūtn̄ in hoc vsus vehementer ē ꝯfuandus qm̄
si ille q̄ bis in die cōedere cōsueuit semel cōedit d
bilitabr̄ ⁊ laxabr̄ ei⁹ vt⁹. Sꝫ q̄ digerendi debilita
tē hꝫ bis cōeder̄ oꝫ ⁊ raro cōedat semel ī die. Et q̄
semel in die comedere consueuit si ad bis comedē-
duꝫ redibit accidet ei debilitas ⁊ pigritia ⁊ laxitas
⁊ si sine cōestione ꝑmanserit nocte illa debilitabr̄ ⁊
si cenauerit nō digeret̄ ⁊ accident ei ructus accidi ⁊
malitia aīe ⁊ nausea ⁊ oris amaritudo ⁊ lenitas uē
tris ꝑpterea ꝙ stō imisit rē quā nō cōsueuit ⁊ acci
det ei aliqd̄ accn̄tiū q̄ accn̄t ei c⁹ nutriens nō bn̄ fu
it digestum q̄ nunc scies. Et ex eis q̄dē q̄ accn̄t ei st
dolor oris stōi ⁊ mordicatio ⁊ videbr̄ sibi ꝙ oīa
eius interiora ⁊ intestina sint suspēsa ꝑpt̄ vacuita-
tē stōi ⁊ ꝑpterea ꝙ ī se ipso colligit̄ ⁊ ꝯtrahit̄ ⁊ mi
get vrinā ardentē ⁊ egeret rē ardentē. Et est etiā
qū ī extrēitatibus accit frigus ꝑpterea ꝙ chol̄a ru
bea stōum īflāmauit. Et hoc q̄dē ē magis ī chole-
ricas hn̄tibus cōpl̄ones ⁊ sil̄r ī eis q̄ hn̄t ī stō chole
rā rubeā ⁊ nō ī toto corpore ⁊ corrūpet̄ somnus ⁊
de latere ī latus reuoluet̄. Corpora ꝑterea hn̄
tibus ī q̄bus cholera rubea magis adunat̄ est neces
se sepatī cōedere ⁊ vt tā uelociter sit q̄tenus sit añ
ꝙ̄ balnectur: alia vo ab eis exercitari debēt ⁊ etiā
balneari deiñ cibari sꝫ cōestio balneationē nō ꝑce-
dat ꝙ si alicui necessariū fuerit cōedere añ exerci-
tiū solū panē tali sumere oꝫ mēsura vt digeri pos-
sit añꝙ̄ suū īcipiat motū. Et q̄nadmōꝫ oꝫ motū q̄
est añ cōestionē debilē nō eē: ita necesse ē ei ne mo
tus q̄ ē post ip̄aꝫ sit nisi molliter ⁊ suauiter. Cor
rupto ꝑterea desiderio qd̄ ad res decliat acutas ⁊
nꝫ dl̄ces diligit nꝫ ūctuosas nil ē meli⁹ ꝙ̄ vōitū cū
tali q̄le ē oxymel cū rhaphano p⁹ pisces ꝑuocare.
Qui autē ex hoibus piguis exit oꝫ ne illico qū egr̄
dit̄ balneū cōedat sꝫ expectet et puū dormiat som
nū: et huic q̄dē semel cōedere ī die ē cōueniēs.
Amplius n̄ illico post cōestionē ē dormieñ cibo na
tante et a forti motu ꝙtū plus pole est abstineñ ne
cibus añꝙ̄ digerat̄ penetret aut sine digōe labatur

aut pp inundationē corrūpat̃. nꝫ p⁹ ipꝫ mlia bibenª ē eq̃ q̃ it ipꝫ et cor⁹ stōi sepatōēꝫ faciat ꝛ ipꝫ faciat natare. Sed expectañ ē et ñ ē bibeñ donec de stō descendat. Et hoc q̇dē declarat supioris ventris le nitas ꝙ si sitis ei necessitatē fecerit modicū aq̃ frigi de sugendo sumat et ꝗtoplus fuerit fr̃a tāto min⁹ ex ea sufficiet. Et hec q̇dē ꝗtitas stōum alleuiat et colligit. Ad summū vº oꝫ vt post cōestionē bibat q̇s et nō i hora cōedendi ꝗtitatē aliq̃ꝙ q̃ cibo ꝯferat. Siti autē tollerare et cū ea dormire isrigidatis et hūectatis ꝯfert et febres ex cholera rubea hn̄tibus nocet et sil'r tollerare famē. Cholera p̄terea rubea abundantibus ex tolleratia famis accit vt chol'a rubea ad ipsoꝝ descendat stōs. Qūꝫ aliq̇d cōederint ipsoꝝ corrūpent̃ cibi ꝛ i somno ꝛ i vigilijs accidet eis illud qꝺ noiauimus ex eis q̃ ei accn̄t c⁹ corrūpit̃ cibus. Eis quoꝫ accidet vt cōedē di voluntatē amittant. Quib⁹ tunc dañ est aliquid qꝺ hoc deponat ꝛ eoꝝ resoluat nāꝫ cū eo qꝺ est leue ꝛ nō fastidiens sicut prūs ꝛ paꝝ xirascet. Qū qꝫ desideriū reuersum fuerit cōedat̃ lꝫ corpora humida cū hūitate nāli hn̄tes veloci resol'oni sint apti nꝫ tm̄ famis tolleret̃ q̃tū cor² sicca pauce hūitatis hn̄tes nisi hūitatibus plena fuerit alijs ab eis q̃ sunt i suba mēbroꝝ eoꝝ qū bone fuerint ꝛ cōuenietes ꝛ recipientes vt nā eas in nutrimentū i effectu ꝯpletū ꝯuertat. Uinū quoꝫ p⁹ cibū ē ex rebus magis ipedientib⁹ qm̄ digerit̃ velociter ꝛ penetrat ꝛ facit penetrare cibū qū nōdū sit digest⁹ et facit hereditare oppilatōes ꝛ putrefactionē. Res p̄terea dulces ad faciendas oppilatōes sunt veloces qm̄ nā eas trahit añꝙ digerant̃. Et oppilatōes q̇dē ad multas pducūt egritudines tales q̃lis ē hydropisis. Grossities p̄terea aeris ꝛ aq̃ ꝛ q̃ maxime ē i estate ē ex eis q̃ cibū corrūpūt. Ioq꞉ nō est malū vt sup ipꝫ vinū tēpatū bibant aut aq̃ꝙ calidaꝫ i q̃ cocta fuerint xiloaloes ꝛ mastix. Ei preterea c⁹ intestina cal'a fuerint ꝛ fortia qū grossum comederint cibū freq̄nter accidet vt ipsi⁹ nutriēs uētositates efficiet ꝛ stōum ꝛ ptes eius tēdentes ꝛ egritudo mirachia iñ etiā pcedit. Qui autēꝫ stomachū hꝫ vacuū qū rē cōedit subtilē stōus p⁹ ipaꝫ stringit̃: ꝛ si postea rē cōedere uoluerit grossaꝫ refugiet ab ea stōus nꝫ eū digeret q̃re corrūpit̃ nisi inter ea tēpus positū fuerit. Et in huiusmōi q̇deꝫ dispōe melius est vt grossus cibus paulatī p̄mittat̃ qm̄ stōus tunc a subtili nō terebr̃. Qū autē in aliquo cōedente repletio supfluerit aut qr in ei⁹ stomacho aliq̇s inundauerit motus aut aliq̇s admiscebit̃ potus ad uomeñ erit pperañ. Qꝺ si hoc ei defecerit aut vōere non potuerit aq̃ꝙ calidā paulatim bibat qm̄ repletionē deponet ꝛ somnū afferet. Ad dormieñ ergo se psternat ꝛ ꝗtū voluerit dormiat. Qꝺ si hoc nō suffecerit aut ei nō aduenerit cōsidera si te nā excusabit expulsiōe bonū erit ꝛ si ñ iuua ipꝫ cū eo qꝺ ventrē suauiter soluit. Et calefactū q̇dē cū tali q̃lis est trifera ꝛ zuccarū roſ egōneꝫ faciens aut mistū cū origano murabato ꝛ infratum cū tali q̃le est cyminū murabatū ꝛ seriezē ꝛ tabri. Et potu q̇dē ipleri melius est ꝙ ipleri cibo. Et ex eo qꝺ est cōueniens sumere est aloes post tale q̃lis ē cib⁹ hic ad magnitudinē triū ciceꝝ aut mediaꝫ. ʒ. aloes ꝛ mediā. ʒ. masticis ꝛ sextā. ʒ. baurac.

Et ex eo qꝺ ē leue ē sumeñ ex terebithina fꝫ ꝗtitatē duoꝝ ciceꝝ aut triuꝫ. Et est qum ei admiscetur ꝗtū ipsa ē aut minus ex baurac. Et ex eo qꝺ cōueniēs ꝛ uehementer laudatū ē paꝝ epithymi cū uino. Qꝺ si nihil hoꝝ suffecerit dormiat somnū longū ꝛ die vna a cōestiōe abstineat. Et si alleuiatus fuerit balneet se ꝛ pañū cal'ꝫ ventri supponat ꝛ nutriens subtiliet. Et si cū hoc toº nō digestus fuerit ꝛ g̃uitatē ꝛ tēsionē ꝛ pigritiā fecerit scias ꝙ iā vene replete sunt ex suis supfluitatibus qm̄ nutrienti multo ꝛ supfluo lꝫ accidat vt in stō digerat̃: raro tñ digerit̃ in venis imo in ipsis remanet crudū ꝛ extēdit eas ꝛ qñꝫ scindunt̃ et generat pigritiaꝫ et laborē et alices ꝛ oscitationes. Ipe igr̃ medicādus est cū eo qꝺ ex venis expellit. Qꝺ si nꝫ hoc senserit imo fatigationē tm̄ aliquo tpe q̇escat: deiñ fatigatōis spēm q̃ accit medicet̃ cū eo qꝺ mō nomiabimus. Si vº aliq̇s in annis multū pcesserit neq꞉ ipsius corpus ex nutrimento tantū recepit ꝗtū suscipiebat dū eēt iuuēis et eius nutriētia fiant superfluitates nō tantū dꝫ cōedere ꝗtū solebat imo minus. Et qū ille q̇ regimē ingrossare cōsueuerat regimē subtiliauerit et igr̃diet̃ ex aere in foramia et hoc ē qꝺ regis grossitudo īpediebat sꝫ iā nulla regis grossitudo ipedit ea. In subtiliante vº regie qū ad ipꝫ ingrossando redit accn̄t oppilatōes. Et cal'oꝝ nutrientiū ipedimenta emendent̃ cuꝫ sirupo acetoso ꝛ ꝙ maxie de seibus qm̄ ipse ē magis iuuans ꝙ oēs spēs sirupi acetosi si fuerit de zuccaro. Sꝫ si fuerit de melle simplex sufficit. Et froꝝ que ex eis sunt cū hydromelle ꝛ sirupo ipsius ꝛ diacymino. Et q̃ ex eis sunt grossa cōplone hn̄s calaꝫ cū sirupo acetoso ꝺ fortibus seibus ꝛ ꝯplonē hn̄s frigidā ea corrigat cū pauco diatrionpipeon aut diacalamēti. Nutriētia vº subtilia magis sr̃ saitatis ꝯuatia ꝛ vtutē mi⁹ iuuat ꝛ fortitudinē ꝛ grossa sūt istis ꝯtraria: ei igr̃ q̇ ꝯfortatōe idiget nutriētia fortis chimi sr̃ necessaria ꝛ vehementis famis cōtrarium. Uerūtñ ex eis nō multū cōedant iō vt digerant̃. Exercitati p̄terea et multi laboris magis sunt tollerantes nutrientia grossa quos forsitā i digerendo iuuat fortis somnus ꝛ qr in ipso siūt psūdi. Sꝫ accit eis ppterea ꝙ multū sudat ꝛ ex corū corporibus multa resoluit̃ ꝗtitas ꝙ ipsoruꝫ epata ex nutriēte rapiūt illud qꝺ nōdū fuit digestū ꝛ precipitat eos ad egritudines pnitiosas i fine vite aut i eius principio ꝛ ppe qr sunt in sua cōfidentes digestiua qꝺ ex sua hn̄t dormitōe ꝙ ꝺstruit̃ qū eis fr̃q̃nter accn̄t vigilie ppe qū senescūt. Fructus p̄terea recētes nō sunt boni nisi laboriosis exercitatis chol'a rubea abundantibus ꝛ i estate ꝛ eos añ ꝯmestionē cōedant. Et ipsi q̇dē sunt sicut chrysomila ꝛ mora ꝛ melones ꝛ psica ꝛ pruna. Qꝺ si alijs fr̃gant̃ rebus ꝛ nō istis erit melius qm̄ ois res q̃ sanguinē aquositate iplet q̃ in corpor̃ ebullit sicut succus fructuuꝫ extra lꝫ ea hora iuuamentuꝫ p̄stet tñ ipꝫ ad putrefactionē pat ꝛ sil'r illud qꝺ sanguinem hūore iplet crudo lꝫ qñꝫ ꝯferat sicut cucumeres et alcheret. Et ppt̃ hoc q̇ his nutriētibus multū vtūtur febribus sunt apti lꝫ prius infr̃ent. Et tu q̇dē scire dēs ꝙ hūori aquoso plerūq꞉ accit vt fiat pus ꝛ hoc erit qū nō resoluetur ꝛ in venis remanserit ꝛ qū isti exercitijs vti ceperint anteꝙ huiusmodi

aggregent̄ aquositates ⁊ illico qū fructus cōederit
etiā exercitent̄ resoluent̄ aquositates iste ⁊ minue
tur īpedimentū qđ p eas hn̄t. Scire quoqȝ dēs ꝙ
qū in sanguine phl'a exit crudū aut aquositas ꝓhi-
bet ne cibi nutrimentū corpori adhereat. Opȝ
ꝑterea vt q̄ fructus cōedit p⁹ ipsos incedat deide
p⁹ ipsos cōedat aliq̄d ad hoc vt labant̄. Nutri
entia v̄o q̄ aquositatē generant ⁊ hūorē crudum et
chol'aȝ generant febres ꝓpterea ꝙ ea q̄ ex ipsis sūt
aquosa faciūt sanguinē putrefieri ⁊ q̄ ex eis sunt ui
scosa ⁊ grossa ꝓpterea ꝙ foramina claudūt ⁊ ex e
is cholica rō ꝙ cor⁹ calefaciunt ⁊ ꝓpt̄ sanguis acui
tatē q̄ p ea generat̄. Olera v̄o cholica qn̄ȝ mul-
tū ꝯferūt in hyeme queadmōȝ q̄ ex eis sunt insipi
da qn̄ȝ multū ꝯferūt in estate. Qđ si alicui neces-
sariū fuerit nutrientia cōedere mala paucis vici-
bus ⁊ nō freq̄ntib⁹ eis vtat̄ et cuȝ eis misceat qđ
sit eis ꝯtrariū. Et cui q̄dē res dulcis nocumētuȝ
p̄bet acetosa bibat sicut acetū ⁊ ḡnata ⁊ sirupū ace
tosum factū ex vino acri ⁊ cydonijs ⁊ his silia ⁊ v
suȝ hēat eiūdi. Et cui acetosum nocuerit p⁹ ipm
mel sumat aut vinū antiquū: ⁊ hoc q̄dē faciat ante
maturationē ⁊ digōnē: ⁊ silr̄ vnctuosi nocumentū
pōtico emendat̄ sicut sunt castanee ⁊ ḡna myrti et
siliq̄ de syria ⁊ alnabac ⁊ zarur ⁊ amaro sicut enu-
la muraba ⁊ salso ⁊ acuto sicut cauguamec ⁊ alleis
⁊ cepis ⁊ ecōuerso. Qū v̄o alic⁹ corpus mal' fu
erit repletū hūoribus cū subtilitate ipȝ nutriētib⁹
laudabilibus copiose refice. Et illū cui⁹ cor⁹ ad re
soluen̄ facile fuerit nutri hūido qđ velociter dige
rat̄. Gal' inq̄t hūidū nutriēs ē qđ ab oib⁹ q̄litatib⁹
est sepatū ⁊ est q̄i insipidū qm̄ nȝ est dulce nȝ ace-
tosum nȝ amaꝝ nȝ acutū nȝ pōticū nȝ salsum. Raꝝ
ꝑterea est magis tollerans nutriens grossum q̄ꝫ so
lidū. Nutriētia quoqȝ sicca assidue cōedere for
titudinē cadere facit ⁊ colorē corrūpit ⁊ naȝ siccat.
Et ex vnctuoso fit ociositas ⁊ aufert̄ desideriū.
Ex f̄ro fit ociositas ⁊ subtilitas ⁊ ex acetoso fit se-
niū ⁊ silr̄ ex acuto ex salso fit st̄ō nocumentū ⁊ sal
sum etiā īpedit oculū. Ampli⁹ qū unctuosuȝ nu
triens ⁊ cōueniens cōedr̄ p⁹ malū nutriens corrū-
pet ipȝ. Nutriens quoȝ viscosum est tardi⁹ ad
descenden̄ ⁊ silr̄ citroli cū suis corticibus velocius
descendūt q̄ꝫ excorticati. ⁊ silr̄ panis cum suo fur
fure velocius descendit q̄ꝫ cribellatus. Labori
osi ꝑterea regimē qū subtiliat̄ ⁊ p⁹ rē cōedit gros-
sam sicut rizum cū lacte p⁹ famē acuit sanguineȝ et
fit vt ipse ebulliat vn̄ minutōis ꝓuenit necessitas
lȝ paꝝ sit ex quo fuit minutus ⁊ silr̄ irā hn̄s. Sci
re ꝑterea dēs ꝙ dulce nutriens rapit nā anq̄ꝫ matu
rescat ⁊ digerat̄ ⁊ corrūpit sanguinē. Nutrieti
um quoȝ iudicia qn̄ȝ fiunt ex p̄te cōpōnis ipsoꝝ.
Expimentatores naqȝ indi ⁊ alij iā dixer̄t ꝙ lac cū
rebus acetosis eden̄ nō ē nȝ pisces cū lacte qm̄ inde
ad egritudines ꝓuenit̄ ꝑmanētes sicut lepra nȝ cōe
di dȝ mesī cū rhaphanis nȝ carnib⁹ volatihū nȝ sā
guis p⁹ rizū cū lacte nȝ in pulmento ponat̄ oleū aut
res vnctuosa q̄ in eneo stetit vase nȝ cōedat̄ assatu
ra q̄ fuit assata sup prunas retim. Cibaria quoȝ
diuersa a duabus īpediūt ꝑtibus vna eaꝝ ē ꝓpt̄ di
uersitatē eoꝝ in digerendo ⁊ qm̄ qđ ex eis est di-
gestū ei admiscet̄ qđ nō est digestū. Et f̄a qm̄ ali-
q̄s plus pōt cōedere ex vno cibario. In tēpore q°

qȝ antiquo q̄ excitabant̄ iā fugierūt ab hoc. Cō
tēti eni erant solius carnis cōestione in mane ⁊ soli
us panis in cena. Et in estate q̄dē melior cōedē
di hora exit q̄ est f̄rior. Famē quoȝ tollerare stōa
chū qn̄ȝ malis replet hūoribus. Amplius scire
dēs ꝙ alcubeb qū digerit̄ multi exit nutrimētū sed
tarde descēdit ⁊ in mouēdo morā facit. ⁊ surabeȝ
est nutriens bonū cūqȝ in ipsa fuerit cepe ventosi-
tates expellit ⁊ qū cepe nō fuerit cōmouebit vēto
sitates. Ex boibus ꝑterea sunt q̄ putant vuas p⁹
capita assata vtiles existere sȝ nō est q̄nadmōȝ exi
stimant imo vehementer sunt male ⁊ silr̄ nabit.
Sȝ ⁊ cōedēda sunt talia q̄lia sunt ḡna mali granati
absqȝ suis ossibus. Scire quoȝ dēs ꝙ tauiȝ ē sic
ca ⁊ ventrē stringens sȝ pullus est hūidus ⁊ vētrē
soluēs. Ex gallis v̄o assatis melior ē q̄ in vētre
hedi aut agni assat̄ qm̄ eius ꝯfuat̄ hūiditas. Et
etiā scire dēs ꝙ ius pulli vehemēter tēpat hūores
⁊ plus q̄ꝫ ius gallinaꝝ sȝ tn̄ ius gallinaꝝ est magis
nutriens. Hedus ꝑterea qū fuerit frigidus erit
melior ꝓpterea ꝙ eius q̄escit vapor. Et agnus qū
est cal'us est melior ꝓpterea ꝙ ipsius malus odor
resoluit̄. Zebrabegi quoȝ qū calefactis dat̄ nō oȝ
vt sit in eo crocus sȝ nō calefactis in eo eē dȝ cro-
cus. Allues quoȝ lȝ ex zuccaro fiat sicut phelu-
deȝ: male tn̄ sunt ꝓpterea ꝙ oppilatōes faciūt ⁊ si
ti. Amplius scire dēs ꝙ ipedimentū panis qū n̄
digerit̄ est multū. Sȝ carnis nutrimētū qū nō di
geritur est minus hoc.

Ca^m. viij. de regie aque ⁊ vini.

C Omplsonib⁹ ipatis aq̄ ꝯuenientior est q̄ i
f̄ritatis fortitudine tepata exit ⁊ c⁹ infr̄a
tio cū niue de foris fit p̄cipue si nix mala
fuerit. Et in niue etiā mala huiusmōi exit disposi
tio qm̄ qđ ex ea resoluit̄ neruis ⁊ mēbris anheli-
tus nocumentū facit ⁊ oibus interioribus nȝ toll'at
eā nisi vehementer sanguineus ꝙ si nō illico nocu
mentū alicui fecerit sȝ lōgitudinē dieꝝ faciet ⁊ qū
in ānis ꝓcesserit. Empicoꝝ autē q̄dā dixerūt ꝙ in
ter aq̄ꝫ putei ⁊ fluīs nō est facienda ꝯiunctio nisi qū
vna eaꝝ descenderit. Et aq̄ q̄dē electionē iā de
mr̄auimus ⁊ silr̄ emendationē eius q̄ ex ea mala ē
sȝ tn̄ si aceto misceat̄ rectificat̄. Scias autē ꝙ bi
bere aq̄ꝫ qū aliq̄s est ieiunus ⁊ post exercitiū ⁊ bal
neationē ⁊ ꝓprie ventre vacuo ⁊ silr̄ siti mendo-
se nocturne obedire q̄nadmōȝ crapulatis accit̄ ⁊ e
brijs ⁊ qū nā in digerendo studet sacietate aq̄ iam
sufficienter p̄cedēte vehementer est ipediens ⁊ si-
multa q̄dē fuerit necessitas oȝ vt aere f̄ro tēpetur
⁊ collutōe oris ex aq̄ f̄ra. Dein si hoc n̄ suffecerit
cū vase bibat stricti orificij lȝ hoc qn̄ȝ ebrio cōfe-
rat ⁊ nō ipediat̄ a potu aq̄ ieiunus. Qđ si q̄s ieiu-
nus abstinere nō poterit q̄n aquā bibat ⁊ ꝓprie p⁹
exercitiū bibat prius vinū aq̄ cal'a tēpatū. Et si
ti q̄dē mendosa īpeditis scire dȝ ꝙ dormire ⁊ sitiȝ
tollerare ipsam sedat. Natura eni tunc māȝ siti re
soluet ⁊ ꝓprie qū inter tollerantiā ⁊ somnū cōiun
tio fit. Quiqȝ nā digestiua extinguet̄ ꝓpt̄ potū ⁊ o-
bedientiā eius redibit sitis mēdosa ꝓpterea ꝙ hu
mor siti faciens eleuat eā. Opȝ ꝑterea ne sitim
hn̄s mendosam aquā in gurgitando sumat imo su
gendo. Multā quoȝ aquā f̄raȝ bibere est maluȝ.
Qđ si vehemēter necessariū fuerit sit p⁹ sufficietē

cōestionē. Amplius aq̄ tepida nauseā facit. Et q̄ magis calefcā est ꝙ ista qū freq̄nter bibr̄ infirmat stōum ſʒ qū raro bibr̄ stōum lauat ⁊ ventrē resoluit. Uinū vo albū ⁊ subtile calefactis est melius nō eni capitis efficit dolorē ſʒ fortasse hūectabit et dolorē capitis alleuiabit q̄ ex stōi ardore ꝓuenit. Et loco q̄dē ipsius ponit̄ illud qd̄ tortellis aut panī clarificat̄ ⁊ ꝓprie quʒ factū fuerit duabus horis añ ꝙ bibat̄. Uinū vo grossum qd̄ est dulce est melius illi q̄ pinguis vult eē ⁊ fortis. Ab oppilatōibus tñ eius sibi caueat. Uetus autē rubeū est meli⁹ oppilationē hñti fr̄aʒ ⁊ ꝑlatīcā. Et vinū q̄dē post q̄dlibet oīum cibarioꝝ bibere est maluʒ q̄nadmōʒ h⁹ caʒ iā integre declarauimus. Nō ergo bibat̄ nisi postq̄ ipʒ fuerit digestū ⁊ descenderit. Sup cibū vo mali chimi bibere vinū dū cōedr̄ aut añ aut postq̄ digerit̄ est malū qm̄ facit malū chimū i extrema corporis penetrare ⁊ silr̄ sup fructus ⁊ ꝓpe m̄lones. Et a ꝑuis q̄dē īcipe melius ē ꝙ a magnis. Sup cibū tñ duas brialas aut tres bibere non nocet ei q̄ ꝯsueuit ⁊ silr̄ sano post minutionē. Uinū ꝑterea cholā abundantib⁹ rubea ꝯfert ꝓpterea ꝙ choleram rubeā vrinā ꝓuocando expellit. Et hūidis ꝑterea ꝙ hūitates maturat. Et q̄tomagis eius odor fuerit bonus ⁊ ipʒ fuerit melius ⁊ saporis melioris ⁊ magis ꝯferens. Uinū quoʒ est cibo bonus penetrator in toto cor̄ ⁊ incidit ꝓhlā ⁊ resoluit ipʒ ⁊ cholam rubeā in vrina ⁊ aliȷ̄s extrahit et cholaʒ nigrā labere facit ⁊ facile exire ⁊ eius flectit nocumentū ꝓpt̄ ꝯtrarietatē ⁊ oēs resoluit nodos sine multa calitate extranea. Et ipsius q̄dē spēs ī suo loco noīabimus. Jlle autē c⁹ cerebꝝ fuerit forte nō cito inebriabr̄ nʒ eius cerebꝝ malos vapors ascendentes suscipit nʒ ad ipʒ ꝓuenit ex uino nisi eius ꝯueniēs calor ⁊ ipsi⁹ tm̄ clarificat̄ ingeniū q̄ptū añ aliȷ̄s vicibus nō clarificaret. Qui vo ab isto diuersus fuerit erit ei diuersum. Et ille q̄dē q̄ in pectore debilitatē habuit qr ei⁹ anhelitus in hyeme coangustat̄ vinū multū bibere nō pōt. Ampli⁹ q̄ multū vinū bibere voluerit cōestiōe nō repleat̄ ⁊ diuretica in suo epulo ponat. Qd̄ si ex cibo aut uino repletio acciderit ipsum euomat ⁊ hydromel bibat̄ ⁊ postea ipʒ etiā euomat deiñ os suū aceto et melle abluat ⁊ faciē aq̄ fr̄a. Et cui q̄dē vinū nocumentū fecerit ꝑ calefactionē in cor̄ ⁊ ignitū fuerit epar sit eius nutriens v big̃. Jllud qd̄ fit cū succo vue acerbe ⁊ q̄ eis silant̄ ⁊ sint ea q̄bus p⁹ cōestionē vtit̄ dū bibit talia q̄lia sunt g̃nata ⁊ citri acetositas. Et ille quē ex pte sui capis īpedierit minuat ex ipo ⁊ qd̄ est tēpatū ⁊ clarificatū bibat ⁊ ea q̄b⁹ p⁹ cōestionē vtit̄ dū bibit sint talia q̄lia sūt cydonia. Qd̄ si in stō nocumentū fecerit ⁊ ipʒ calefecerit cōedat seīa myrti torrefacti ⁊ paꝝ ex trociscis de cāfora sugat ⁊ illud in quo est stipticitas et acredo. Et ille q̄dē q̄ in stō patit̄ dolorē ex fr̄itate utat̄ p⁹ cōestionē dū bibit cipero ⁊ gariofilis ⁊ corticibus citri. Et tu q̄dē scias ꝙ vinū vetus est q̄i medicina ⁊ pauci exit̄ nutrimenti. Nouū vo vinū īpedit epar ⁊ ad epaticā ꝑducit dysenteriā ꝓpt̄ inflāmationē suā ⁊ ꝓpterea ꝙ facit ventreʒ. Et scias ēt ꝙ ex vinis illud ē meli⁹ qd̄ īter vetustatē ⁊ nouitatē est eq̄le ⁊ est claꝝ qd̄ ad rubedinem trahit bonū hñs odoreʒ eq̄lis saporis ⁊ qd̄ nʒ est acr̄ nʒ dulce. Et bonū q̄dē vinū qd̄ ablutū vocant est qd̄ ita fit. Tres musti sumant̄ ptes ⁊ aq̄ vna ⁊ cōmisceant̄ ⁊ coq̄tur quousq; q̄rta ps minuat̄. Qd̄ si alicui ex vini potatōe mordicatio acciderit mala g̃nata p⁹ ipʒ sugat ⁊ aquā fr̄aʒ ⁊ sirupū apsinthinū in mane. Et balneū ingrediat̄ postq̄ aliq̄d paꝝ cōederit. Scias ꝑterea ꝙ mistū veloci⁹ inebriat ꝓpterea ꝙ aq̄itas penetrat. Amplius sapiens sibi ꝓhibere dʒ ne ieiunus vinū bibat aut añq̄ mēbra in hūectatis aq̄ reficiant̄ aut p⁹ motū fortē qm̄ hec duo magnū cerebro faciūt nocumētū ⁊ neruis ⁊ ad spasmū ꝑducunt ⁊ ad amentiā aut in egritudīe aut in tpe calō. Freq̄ns quoʒ ebrietas ē mala q̄ epis ⁊ cerebri ꝯplonē corrūpit ⁊ neruos debilitat ⁊ ad neruoꝝ egritudinē ꝑducit ⁊ apoplexiā ⁊ mortē subitaneā. Uinū ꝑterea multū in quorūdā stōis ī malā cholaʒ rubeā ꝯuertet̄ ⁊ in alioꝝ stōis in acetū puꝝ ⁊ eoꝝ amboꝝ nocumentū ē magnū. Quibusdā vo visum ē ꝙ semel in mense aut bis iebriari ꝯfert ꝓptea ꝙ v̄tutes alleuiat aīales ⁊ req̄escer̄ facit ⁊ vrinā ꝓuocat ⁊ sudorē ⁊ supfluitatē resoluit. Et scias ꝙ maius nocumentoꝝ vini nō ē nisi in cerebro: ex ipso igr̄ nemo debile cerebꝝ hñs bibat nisi paꝝ ⁊ mistū. Et ei q̄dē q̄ vīo īpletur melius est vt ad vomendū festinet si facile fuerit ꝙ si nō aquā solā multā sup ipsuʒ bibat aut cū melle. Et p⁹ vōitū in tina balneet̄ deiñ ex oleo multū inungat̄ ⁊ dormiat. Et pueris q̄dē vinū ad bibeñ dare ē sicut ignē igni addere in lignis debilib⁹. Sʒ seni q̄ptū tollerare pōt da ⁊ iuuenib⁹ da ipʒ tēpate. Regio ꝑterea fr̄a vinū tollerat ſʒ calā minuit. Qui autē vino repleri voluerit cibo non repleat̄ nʒ rē tunc dulcē cōedat ſʒ bibat tafeā vnctuosaʒ ⁊ micas vnctuosas cōedat ⁊ carnē pinguedine mistā ⁊ inungat̄ ⁊ nō laboret: ⁊ post cibū quʒ bibere voluerit vtatur amigdalis ⁊ lentibus salitis ⁊ cauguamec de capparib⁹: ⁊ si cōederit caules coctos cū carne ⁊ oliuas de aq̄ ⁊ eis silia ꝯfert ei et iuuabit in bibendo vinū. Et silr̄ oē qd̄ vaporem alleuiat sicut semen cauliū de syria nabati ⁊ cyminū ⁊ ruta sicca ⁊ calamentū ⁊ sal napticus ⁊ ameos. Nutrientia ꝑterea in q̄bus ē viscositas ⁊ ꝯglutinatio vaporē ingrossant. Et he q̄dē sunt uelut res unctuose dulces viscose qm̄ ebrietatē ꝓhibent lʒ nō multū recipiant vinū ꝓpterea ꝙ tarde penetrant.

Ebrietatis aūt velocitas ē aut ꝓpt̄ cerebri debilitatē aut ꝓpt̄ multos hūores q̄ sunt in eo aut ꝓpt̄ vini fortitudinē aut ꝓpt̄ cibi paucitatē aut ꝓpt̄ regis malitiā in ipso aut in eo qd̄ cū ipso ꝯtinuat̄. Et ei⁹ q̄dē q̄ ꝓpt̄ cer̄bri debilitatē ē: medicatio ē rheumatismi atiq̄ sedatio ex epithīatib⁹ i c° i° noīatis ⁊ ne ex eo bibat̄ nisi paucū. Sirupus q̄ ebrietatē tardat succi alboꝝ cauliū ps vna ⁊ succi g̃natoꝝ acriū ps vna ⁊ aceti ps media sumant̄ ⁊ serueant ebullitōib⁹ aliq̄b⁹ ⁊ sumat̄ iñ añq̄ vinū bibat̄. ʒ. i. Sumant̄ ēt g̃na salis ⁊ rute ⁊ cymi nigri ⁊ siccent̄ ⁊ comedat̄ iñ g̃nū post g̃nū. Sumat̄ ⁊ semen caulium de syria ⁊ cyminū ⁊ amigdale amare excorticate ⁊ ramnus ⁊ apsinthium et sal napticus ⁊ ameos ⁊ ruta sicca ⁊ sumat iñ in potu q̄ calitatis nocumentū nō timet duaꝝ. ʒ. pōdus cū aq̄ fr̄a ieiunus.

Ex eis ꝑterea q̄ ebrȳ remouent ebrietatē est vt ciad biben̄ det̄ aq̄ ⁊ acetuʒ multis vicibus aut aqua

almaſal aut raib acetoſum ⁊ fiat vt ipſe odoret cā
forā ⁊ ſandalū ⁊ ſup ipſi⁹ caput ponant̄ infrãtia r̄
ꝑcuſſiua ſicut oleū roſaceū cū aceto de vino ¶ Ebri
etatis v̄o ſanationē in ꝑticularibus noīabimus ¶ Qđ
ſi q̇s cito ſine aliquo ipedimēto inebriari uoluerit
in ſuo vino infundat vſnee aut lignū aloes indū.
¶ Et q̇ fortiter vult ebrietatē incurrere ideo ut mēbꝝ
medicatōe dolorē faciente ſanet̄ in ſuo vino aquā
lolij ponat aut ſumat fumi terre ⁊ opij ⁊ hyuſq̇ami
añ. ʒ. 5. ⁊ nucis muſchate ⁊ galie muſchate ⁊ ligni
aloes crudi ana. ʒ. i⁹. ſextā ⁊ iñ ad bibeñ det̄ in ui
no q̄ntū ē ei neceſſariū aut hyuſq̇amū nigꝝ cū corti
cib⁹ mādragore in aq̄ coq̄tur donec rubea fiat ⁊ e
aꝫ vino admiſceat.

¶ Ca^m. ix. de ſomno ⁊ vigilijs.

D E ſmōe cāe ſomni nālis ⁊ ſubet ⁊ cōtra-
rioꝝ ipſoꝝ ⁊ vigiliaꝝ ⁊ inſomnietatis et
q̇d facieñ ſit in medicando vnūq̄d̄q̄ꝫ coꝝ
⁊ in remouendo ipꝫ qū fuerit ipediēs ⁊ q̇d vnūq̄d̄
q̄ꝫ coꝝ ſignificet ⁊ reliq̄ ab eis iā in ſuo loco parūꝑ
ꝑmiſimus ⁊ in medicatōe ꝑticulari adhuc dicēus.
¶ Sꝫ qđ in hoc loco dicēus eſt ꝙ ſomnus tēpatus v̄-
tutē nālē potentē efficit ꝑficiēdi ſuas opōes et ē aīa
lē v̄tutē q̇eſcer̄ faciēs ⁊ i ei⁹ ſubā augm̄tū ꝑbēs ita
vt fortaſſe redeat ꝓpterea ꝙ laxat ad ꝓhibendam
ſpūs q̄liſcunq̄ꝫ fuerit reſolōnē ⁊ ꝓpt̄ hoc digerit ci
bū ſm digōes noīatas: ⁊ ſuccurrit cū eo debilitati
q̄ accit ex ſpēb⁹ reſolōnis q̄ eſt ex fatigatōe aut co
itu aut ira aut reliq̇s ab iſtis. ¶ Sōnus ꝑterea tē-
patus qū hūoꝝ inuenit eq̄litatē in q̄ntitate ⁊ q̄litate
eſt hūectans ⁊ calefaciens ⁊ eſt res magis ꝑficiēs ſe
nib⁹ qm̄ in eis huitatē ꝯſuat ⁊ ipſaꝫ eis reducit: et
ꝓpt̄ hoc dixit Gal. ¶ Cōedo q̄q̄ꝫ nocte olera ex la-
ctucis fcā cū arōatib⁹ ¶ Ex lactucis q̇deꝫ ꝓpterea ꝙ
dormire faciunt ¶ Et cū arōatib⁹ ad emendandam
coꝝ fri̇tatē. Et dixit qr ego ſum nūc diligens ſom
nū nā ego ſum nūc ſenex ⁊ ꝯfert mihi huitas quā
ſomn⁹ mihi facit. ¶ Et hoc q̇dē eſt regimē ꝯueniens
ei cui rebellat ſomn⁹. ¶ Et ſi ꝑmittat̄ vt ipſe balnee
tur poſtq̄ꝫ cibi quē ſumpſerit ꝯplebit̄ digō ⁊ ſuper
ipſius caput multa aq̄ calā ꝓijciat̄ erit h° ꝯuēiēs ad
iutoriū. ¶ Regimē v̄o hoc forti⁹ i medicatōibus
noīabimus: ſani ergo de re ſomni cogitare dēnt vt
ipſi⁹ tēpate exhibeat̄ ⁊ ī ſua hora ⁊ ñ ſupflue ⁊ ab
ipedimēto ſibi caueant qđ cerebris ipſoꝝ ⁊ oībus
ſuis v̄tutibus afferūt vigilie. ¶ Hō ꝑterea mul-
totiens vigilare cogit̄ ⁊ ſomnū a ſe repellere tior̄
ſincopis ⁊ caſus v̄tutis: melior quoꝫ ſomn⁹ ē ille q̇
ē ꝓfundus. Et melior ſilr̄ ſomn⁹ ē ille q̇ ꝓuēit p⁹
q̄ꝫ cib⁹ a ſupiori uentre deſcendit ⁊ p⁹ q̇etē ei⁹ qđ
forſitan ſeq̄tur ipꝫ ex inflatōib⁹ ⁊ rugitib⁹ quoniā
dormire ſup hoc multis ipedit mōis imo nō ſapit
nꝫ ꝯtinuat̄ ab inſtabilitate ⁊ reuolutōe de latere in
latus ⁊ eſt ipediēs ⁊ cū ſuo ipedimento nocet dor
mienti. Quapp ſi deſcenſus tardauerit parūꝑ ince
dere dꝫ poſtea dormiat. ¶ Amplius ſup vacuita
tē dormire eſt malū ⁊ v̄tutē deijciens ⁊ ſup reple-
tionē añq̄ꝫ a ſupiori ventre fiat deſcenſio eſt malū
qm̄ nō erit ꝓfundus imo erit cū reuolutōe de late
re in latus. Qū ei nā in ipſo ſollicitat̄ cū eo q° ſol
licitari ſolet in hora ſomni ex digōe deterrens ex
ꝑgefactio et diſturbans eā retroducit ⁊ fit nā ſtu-
pida ⁊ corrūpit digō. ¶ In die quoꝫ dormire eſt
malū: generat eni egritudines hūectantes ⁊ rheu
matiſmos ⁊ corrūpit colorē ⁊ generat ſplenē ⁊ la-
xat neruos ⁊ efficit pigritiā ⁊ debilitat deſiderium
⁊ generat apa̅ta ⁊ febres freq̄nter. ¶ Et ex cauſiſ
ſuoꝝ nocumētoꝝ eſt vt cito iterrūpat̄ ⁊ nāꝫ ab eo
in quo erat ſtupidaꝫ reddat. ¶ Ex ſomni autē no-
cturni bonitatibus eſt ꝙ eſt ꝯtinuus ⁊ ꝓfundus lꝫ
q̇ in die dormire ꝯſueuit ipꝫ ſubito interrūpe nō
dꝫ abſq̄ꝫ ordine. ¶ Sꝫ q̄ ex figuris ſomni eſt me
lior ē vt ſup dextꝝ incipiat latus ⁊ deiñ ad ſiniſtꝝ
reuoluat̄. Qđ ſi ei⁹ inceptio ſup ventrē fiat auxi-
liū fert ſatis magnū in digerendo ꝓpterea ꝙ calo-
rē retinet nālē ⁊ ipꝫ ꝯphendit qr̄ auget̄. ¶ Reſu-
pine autē dormire eſt malū ⁊ ad malas ꝑpans egri
tudines ſicut apoplexiā ⁊ phreneſim ⁊ incubū quo
niā ſupfluitates ad poſteriora declinare facit ⁊ re-
tinent̄ ⁊ ꝑ ſuos nō incedūt cannales nāles q̇ ſunt ab
añrioribus ſicut nares ⁊ palatū. Et ſomnū q̇ reſu-
pine fit ſolent incurre r̄ infirmi debiles ꝓpt̄ illud
qđ muſculis coꝝ accit ex debilitate et coꝝ mēbris
et qr vnū latus aliud ferre nō pōt imo cito reſu-
pini voluunt̄ qm̄ dorſum iacere forti⁹ exit. Et ꝓ
pt̄ hoc apto ore dormiūt ꝓpt̄ debilitatē muſculoꝝ
q̇bus mandibule ſtringunt̄. Et hoc q̇dē in libris ꝑ
ticularibus ca^m habet integrum.

¶ Ca^m. x. de eo qđ ab hoc loco ad poſteriora reſer
uandum eſt.

Q Uod ab hoc loco ad poſteriora reſuare
debēus ex eo qđ hic dici ſolet eſt coitus ⁊
ipſius tēpamentū ⁊ emendatio ipedimen
ti eius. Et nos q̇dē ad poſteriora reſuabimus loq̇ de
eo in libris ꝑticularibus. ¶ Ex eo qđ hic etiā dici
tur eſt res medicinaꝝ ventrē ſoluentiū ⁊ ablatiōis
ipedimenti eaꝝ: ⁊ nos q̇dē in q̇buſdā coꝝ reſuabi
mus ſmōeꝫ ad nr̄as dcōes de medicatōibus ⁊ in q̇
buſdā coꝝ ad ſmōes nr̄os de medicis ventrē ſol-
uentib⁹. ¶ Uerūtñ dicēus ꝙ ſanitatis ꝯſuator uti
dꝫ euātōe q̄ fit cū ſolutis ⁊ diureticis ⁊ ſudorē ꝓ-
uocantib⁹ ⁊ ſpuiū ꝓducentib⁹. ¶ Et mulieres q̇-
dē cū mēſtrua ꝓuocantib⁹ ex eo qđ mō declābimus
⁊ te ſcire faciemus.

¶ Ca^m. xi. de ꝯfortatōe mēbroꝝ ⁊ corpoꝝ debiliūꝫ
⁊ ipiguatōe ⁊ magnificatōe corporis vel carnium
ipſorum.

M Embra debilia ⁊ parua ꝯfortant̄ ⁊ augm̄
tant̄: in eo q̇dē q̄ adhuc in tpe exit augm̄
ti ⁊ in tpe vltīo augmenti fricatōe tēpa-
ta ⁊ exercitio aſſiduo qđ ſit eis ꝓpriū deiñ emplō
ex pice: ¶ Retentio quoꝫ anhelitus in hūc ingre-
dit̄ mōꝫ ⁊ ꝓprie qū mēb^m pectori ⁊ pulmōi fuerit
vicinū v̄bīg. ꝑcipiēus illū paꝝ ꝑcurrere q̄ crura hꝫ
g̅cilia poſtea tēpatā ei adhibebimus fricationē: deiñ
ex pice emplꝫ apponēus: poſtea ſ^a die fricationem
cuſtodiēus ſicut erat ⁊ ʒ^a ſilr̄ ⁊ augmētabimus exer
citiū niſi amplitudīs venaꝝ appuerit ſig̅tio ⁊ de-
ſcenſionis materieꝝ qm̄ tior tunc erit in vnoquoꝫ
mēbro ne apa̅ accidat ⁊ nocumentū ex repletōe ue
niens qđ eſt ipſi ꝓpriū queadmōꝫ timent̄ hic vari
ces ⁊ ellephantia. ¶ Qū ergo aliq̇d h⁹ generis ap
paruerit minuemus ex exercitio qđ prius iniunctū
fuit ⁊ ex fricatōe deiñ faciēus ipꝫ q̇eſcere ⁊ reſu-
pinū iacere ⁊ eleuabimus mēbꝝ illud v̄bḡ. ut ī i°
q̇ hꝫ crus ſiccū ꝑ pedē ſuū ⁊ fricationē faciēus ꝓpe

ꝯuersaꝫ. s. postremo ad radicē. Q̄ si volueris h⁹ efficere in mēbro q̄d sit iuxta mēbra anhelitus sit q̄ꝫ vbiq̄. pectus ligabi⁹ q̄d est sub eo ligatura q̄ in stringendo sit media ⁊ in latitudine eq̄lis postea p̄cipiēs ei vt vtat̄ exercitio manuū ⁊ fortis̄ anhelitus emittendo voces ⁊ clamorē magnū ⁊ fricatōne leui. ¶ In libris p̄terea ꝑticularibus perueniet ad te q̄liter hec summa exq̄site diuidat̄. ¶ Illud igr̄ i libro decoratōis ꝯsiderabis si de⁹ voluerit.

¶ Ca^m. xij. de lassitudine q̄ sequit̄ exercitia.

Lassitudis sp̄es sunt tres q̄b⁹ addit̄ 4ᵃ. Et mōi q̄b⁹ accīt sunt duo. Eius v̄o sp̄es sūt tres vlcerosa extensiua ⁊ ap̄osa. Et iᵃ q̄ dē q̄ hic addit̄ est lassitudo q̄ vocat̄ desiccatiua ⁊ arefactiua. ¶ Ulcerosa igr̄ est lassitudo ex q̄ q̄ eā incurrūt in sup̄ficie corp̄is tactus vlceꝝ silr̄itudinē sētiūt ⁊ in cutis p̄funditate ⁊ orificijs p̄funditatis ip̄sius ⁊ est qū hoc sentit qñ ipse tangit̄ ⁊ est qū hñs eā sentit illud in suo motu. Et est qū sentit q̄i puncturā spinaꝝ ⁊ abhorret motus ita vt extensiones alaꝝ etiā extendant̄ cū debilitate. Qūꝫ fortior fit accīt ei horripilatio. Et qū augmentat̄ accīt ei tremor ⁊ febris. ¶ Et ip̄sius q̄dē cā est multitudo sup̄fluitatū subtiliū ⁊ acutaꝝ ⁊ liq̄factio carnis ⁊ adipis ꝑp̄t motus fortitudinē. ¶ Et ad vltimū hūores mali q̄ si p venas discurrerēt bonus sanguis q̄ est in venis corrūpet̄. ¶ Et p̄pterea ꝙ ad p̄tē cutis declinauerūt minutū fuit nocumentū. Minus naꝫ malū q̄d efficere p̄nt est vt hoc lassitudis ge⁹ accidat ⁊ si parūp moti fuerint accidet horripilatio. et si plus moti fuerint accidet trēor. Et est etiā qū humores acuti ab istis sep̄ant̄ ⁊ crudi remanent i venis. Et est etiā qū crudi in carne exūt. ¶ Extensiuā v̄o hñs sentit suū cor⁹ q̄i fractū ⁊ sentit caloreꝫ ⁊ extensionē ⁊ abhorret motū vsq̄ꝫquo abhorreat resupinando ad posteriora flecti ⁊ p̄prie si ex labore fuerit. ¶ Et ip̄sa q̄dē est ex sup̄fluitatib⁹ retentis in musculis q̄ tñ bone exūt subē ⁊ nō est in eis mordicatio aut ex ventositate. ¶ Inter eas v̄o exit sep̄atio cū disp̄ōe leuitatis ⁊ ḡuitatis. ¶ Et ip̄sa etiā multotiens accīt ex somno nō ꝯpleto. ¶ Qū enim p⁹ somnū accīt ꝯpletū alia est ibi diuersitas q̄ sp̄eꝝ peior est. Et q̄ ex ea peior est quꝫ musculoꝝ villi fm̄ rcitudinē tendunt̄. ¶ Ap̄osa autēꝫ lassitudo est vt corpus sit solito calidius ⁊ sit inflato silr̄e in magnitudine sui ⁊ colore ⁊ accīt ei nocumentū ūq̄ tangit̄ ⁊ mouet̄ ⁊ sentit eius extensionē. ¶ Lassitudo autē d̄siccatiua ⁊ arefactiua est disp̄ō p quā sētit hō in suo cor^e ac si fricaret̄ ariditate sup̄flua. ¶ Et ip̄sa q̄dē accīt aut ex multo exercitio cuꝫ bono c̄bio aut ex reditōe asp̄a. Et qñꝫ etiā accīt ex siccitate aeris ⁊ ex diminutōe nutrimenti ⁊ ex multo ieiunio.

¶ Modi autē q̄b⁹ accīt lassitudo sunt duo. ¶ Et ip̄si q̄dē sunt qr lassitudo aut accīt ꝑp̄t exercitiū ⁊ hec ē magis secura c⁹ sanatōis via mōꝫ hꝫ q̄ ei est ꝓp⁹. Aut accīt ex se ⁊ hec q̄dē egritudis est añcessio cui⁹ sanatōis via ꝓp̄riū hꝫ mōꝫ q̄ sibi ꝓprius est. ¶ Et ē etiā qū vna alij ꝯiungit̄ fm̄ suaꝝ materieꝝ ꝯp̄ōneꝫ aut p se ip̄sas aut p exercitiū. Qūq̄ꝫ simpliciū noueris regimē illud mouebis fm̄ regulā quā tibi dicā. Et hoc est ꝙ in p̄mis oꝫ te maiorē hēre sollicitudinē de re q̄ maiorē incurrit terrorē regendo illud etiā q̄d est sub ea. ¶ Et fortasse q̄d magis terrefacit magis est terrefaciens ꝑp̄t tres res aut ꝑp̄t fortitudinē aut ꝑp̄t nobilitatē aut ꝑp̄t subāꝫ. ¶ Qūꝫ in eo q̄d oꝫ ex istis cōditōib⁹ due aut tres ꝯiungent̄ erit hoc magis terrefaciens nisi vna q̄ remāsit duabus fortior fuerit adeo vt ip̄sis resistat vbiq̄. lassitudo nāq̄ꝫ ap̄osa fortior est ⁊ nobilior vlcerosa: sꝫ si vlcerose subā a tēpamēto ⁊ cursu nāli valde fuerit remota duob⁹ ap̄ose mōis ꝑp̄t nobilitatē ⁊ fortitudinē resistet ⁊ p̄mittet̄ sup ip̄saꝫ. Si v̄o non valde remota fuerit ap̄osa sup ip̄saꝫ p̄mittet̄.

¶ Ca^m. xiij. de alicibus ⁊ oscitationibus.

Alices sunt ꝑp̄t sup̄fluitates q̄ in musculis ꝯgregant̄. Et ꝑp̄t hoc multū accūt p⁹ somnū. Qūq̄ꝫ hūores illi plus abundauerit fit et horripilatio ⁊ trēor: ⁊ qū plus exercuerint facient febrē. ¶ Oscitatio v̄o mo⁹ est ali cū q̄ accīt in mandibulaꝝ musculis ⁊ thoracis. ¶ Qūq̄ꝫ sanis in p̄ris absꝫ cā acciderit ⁊ nō in hora qū multa fuerit erit malū. Et q̄ q̄deꝫ ē ex ea melior ē iᵃ q̄ ē p⁹ finē digōnis qm̄ ē ꝑp̄t sup̄fluitatū expulsionē. Et est etiā qū alices ⁊ oscitatōes efficiūt frigus ⁊ cutis spissitudo ⁊ pauca resol̄o ⁊ exp̄gefactio a somno añquā ꝯpleat̄ ⁊ expulsio ꝯp̄mēs. ¶ Uinū v̄o ad mediū tēpatū alicib⁹ ⁊ oscitatōib⁹ ē ꝯueniens qū nō est ibi alia prohibens causa.

¶ C^m. xiiij. de medican⁹ lassitudinē ex exercitio prouenientem.

Dicēus ꝙ studiū ip̄endere i medicando lassitudinē est a multis securari egritudib⁹ ex q̄b⁹ sunt febres. ¶ Oꝫ autē ut qū lassitudo vlcerosa ap̄puerit ex exercitio minuat̄ si ip̄sum fuerit cā ⁊ si cū ea multitudo fuerit hūoꝝ expellant̄. Q̄d si breuis t̄pis fastidia affuerint ip̄soꝝ nocumēto succurreñ erit cū fāe ⁊ eūatōe ⁊ resol̄oe eius q̄d ꝑuenit ad p̄tē cutis cū fricatōe multa ⁊ leui cū oleo in quo nō sit p̄ōticitas. ¶ Et in die tertio reditōis fiat exercitiū. Et nutriat̄ ip̄se in die p° ex eo q̄d cōsueuerat in q̄litate sꝫ ex q̄ntitate minuatur. Et in die tertio hūectantib⁹ nutriat̄ ⁊ si vene fuerint mūde ⁊ phl̄a crudū in adipe fuerit intestinorū fricatio ip̄ꝫ qñꝫ maturat ⁊ p̄prie qū calefacientium medicinaꝝ ad ip̄ꝫ penetrauerit v̄tus. ¶ Oleū p̄terea de salicib⁹ in hoc multū ꝯfert ⁊ oleū de aneto ⁊ camemilla ⁊ his silr̄ibus ⁊ apozima radicū sicle ⁊ ei⁹ oleū in instr̄o duplici ⁊ vnguentū ex radicibus malue ⁊ oleū de radicib⁹ cucūeris asinini ⁊ briōie ⁊ oleū de vsnee ⁊ oē oleū i q° vsnee recipit̄. ¶ In lassitudis autē extēsiue medicatōe intentio est lassare illud q̄d indurauit fricatōe leui calefaciēte in sole ⁊ aq̄ tepida balneari ⁊ in ip̄sa lōgo morari t̄pe.

¶ Et si in soliū alia uice aut duabus descenderit i die erit ꝯueniēs ⁊ p⁹ vnaq̄q̄ꝫ inungant̄ balneationē.

¶ Q̄d si necesse fuerit ꝑp̄t venaꝝ abstersionē ⁊ propterea ꝙ oleū in eis siccat̄ ad inungendū oleo redire fiat ⁊ nutriente hūido nutriat̄ etiā pauce q̄ntitatis qm̄ plus indiget nutrimēti paucitate ꝙ vlcerosa. Et hanc q̄dē lassitudinē resoluit exercitiū ⁊ mūdificat. Q̄d si p se acciderit ꝑp̄t grossas sup̄fluitates necesse erit eas eūare. ¶ Et si fuerit ꝑp̄t cām ventositatis extendentis resoluet eā tale q̄le est cyminū ⁊ carui ⁊ anisum. ¶ Inieiuno autē in ap̄osaꝫ lassitudinē regendo ē tres res lassare q̄d extensum fuit ⁊ q̄d calefactū infr̄are ⁊ sup̄fluitatē eūare. Et

hoc quidez ꝯpleṫ oleo multo tepido ⁊ fricatōe ve
hemēter leui ⁊ ꝓlixa mora in aq̄ q̄ parūp ad calīta
tē declinat ⁊ q̇etē. ¶ In arefactiua v̇o nil de regie
sanoꝝ muteṫ nisi ꝙ oꝫ vt aq̄ in q̄ balneaṫ sit maio
ris calītatis qm̄ in aq̄ vehemēter calīa est qꝺ inspis
sat cutē ⁊ nō est eius īpedimentū sicut īpedimētū a
q̄ꝝ frīaꝝ qm̄ cū eo qꝺ īspissat est in eis ambiguitas
mala ⁊ frīatis ipsoꝝ penetratio in corpore qꝺ iā sic
catum fuit et est qū sue materiei cā est cutis ipsius
raritas imo hoc est fm plm. ¶ In die autē 2° re
ductōnis exercitio leuiter ⁊ subtilr̄ vtaṫ ⁊ balneo
fm dispōnē diei pc deiñ p̄cipiaṫ ei vt aq̄ frīaz subi
to ingrediaṫ q̄tenus cutis eius inspisseṫ ⁊ sit eius re
solutio pauca: ⁊ cuz hoc ꝯsueṫ ipsius hūitas. ¶ Ob
uiabit naq̄ȝ aq̄ corpori in quo est tm̄ calītatis ꝙ re
sistat ipso iā inspissato. ¶ Et iste q̇dē due cāe ad in
uicē se iuuant in remouendo nocumentuz frigoris
ipsius ⁊ ꝓprie qū submergiṫ subito ⁊ egrediṫ ⁊ ñ
moraṫ qm̄ cū mora nulla est securitas. ¶ Ipse p̄tere
a nutriaṫ māe in fine pc hore cibo hūectante pauco
iō vt ipse alia vice iuxta noctē fricari possit ⁊ tunc
cenā tardet. ¶ Studiū quoꝫ adhibeaṫ in expellendo
supfluitates ab eo fricatōe olei de salicib⁹ cū q° uē
trē suū nō tangat nisi lassitudinē in musculis sui vē
tris senṡit qm̄ tunc illos leuiter vngere ꝯuenit.
¶ Et ei⁹ nutriens sit largius ⁊ in eo ꝓcedat cauendo
ne eius nutrimentū sit multe calītatis. ¶ Amplius
oēꝫ lassitudinē c⁹ cā est motus dimittere qū eius si
gnū incepit ꝓhibet ne accidat: postea reuersiōis e
xercitio vtaṫ vt motus tēpat⁹ ad cutē māas expel
lat ⁊ eas fricatio resoluat q̄ sit inter illos motus in
ipsoꝝ ꝯsistentia. ¶ Dispō p̄terea ipsius balneatō
nē expiaṫ nā si ex balneo accidat ei trēor tūc res ter
minū ptransiuit q̄ptomagis si febrē generauerit q°
niā tūc nō ē balneandus imo euādus ⁊ ei⁹ ꝯplō r̄
ctificanda. Qꝺ si nihil eoꝝ ex balneo accit erit con
ferens qū ei⁹ aq̄ fuerit tēpata. Qū autē in ei⁹ uēis
crudi fuerint hūores in p̄mis lassitudo erit regēda
cū eo qꝺ oꝫ postea studeñ erit in eo qꝺ crudos ma
turat ⁊ subtiliat ⁊ expellit hūores. Et si multi fue
rint tūc q̇es erit iniungenda ⁊ exercitiū dimittēdū
qm̄ q̇es est magis digerēs ⁊ minutionē relinq̄t qm̄
fm plm mundū expellit ⁊ crudū dimittit. ¶ Uen
ter quoꝫ ei⁹ añ maturationē nō est soluēdus quōi
aȝ hoc nō ꝯfert imo damnū infert. vriā v̇o ꝓuoca
re nō nocet ei. Sȝ res multū calefaciēs nō ē ei dan
da qm̄ crudū hūorē in corc diffundi faciet. ¶ Sitq̄ȝ
ei⁹ opō leuiter ⁊ cū q̄ptitate eq̄li. ¶ In eius p̄terea
nutrientib⁹ ponēda sunt pip et cappis ⁊ zinziber ⁊
acetū de capparib⁹ ⁊ acetū de allis ⁊ acetū ꝺ alstrā
guat ⁊ cora etiā ipsoꝝ ⁊ iagueris scita fm mēsurā.
¶ Post maturationē autē ⁊ apparitionē hypostasis in
vrina ⁊ maturationē plꝫ da ei vinū vt maturatio
ꝯpleaṫ ⁊ fiat vrine ꝓuocatio. ¶ Sitq̄ȝ ei⁹ vinū qꝺ
subtile est ⁊ claꝝ ⁊ vōitū nō faciat.

¶ Cam. xv. de aliis dispōib⁹ q̄ sequūtur exercitium ⁊ reliqua ab eo.

Prius loq̄mur de istis dispōib⁹. ¶ Postea
mutabimus nos ad regeñ lassitudinē q̄ vēit
p se. Et ex istis q̇dē est raritas q̄ corpori
accit. Et accit multotiens ex fricatōe pauca ⁊ bal
neo. Ipsa v̇o est medicanda fricatōe sicca ad duri
tiē paꝝ declinante ⁊ cū oleo stiptico. ¶ Et ex eis ē
spissitudo q̄ ex frīitate accit aut ex re stiptica aut ex
multitudine supfluitatū aut ex eaꝝ grossitie aut ea
ꝝ viscositate vñ ꝯuenit vt in poris cutis retineā
tur. Aut erit spissitudo cā exercitij qꝺ ipsos ex pro
fundo extraxit nō exītib⁹ ibi cāis añcedētib⁹ aut
erit eius cā locus puluerulentus aut fricatio fortis
⁊ dura. ¶ Illi⁹ autē q̄ est ex frīitate ⁊ stipticitate si
gnū est coloris albedo ⁊ calefactōis tarditas ⁊ su
dor ⁊ corporis reuersio ad rubedinē quꝫ adest e
xercitiū. Et hi q̇dē in balneis calīis sunt balneandi ī
q̇b⁹ de latere in latus ⁊ sup ventrē ⁊ supini reuol
uanṫ sup pauimētū eq̄lis calītatis donec sudent ⁊ ī
unganṫ oleis subtilib⁹ calīis ⁊ resoluentib⁹. ¶ Illoꝝ
autē q̄ ad hoc deueniūt ex exercitio signū ē ꝙ non
hñt hoc signū ⁊ resudat cutis. ⁊ ipsi q̇dē medicādi
sunt expulsiōe si ibi fuerit supfluitas: postea regi
mē adhibeaṫ qꝺ resoluat ex balneo ⁊ inunctōe.
¶ Qui v̇o in hoc incidūt ex puluere aut ex forti frica
tōe magis est eis balneū necessariū q̄ꝑ inunctio ex o
leis. Et ipsi q̇dē fricatōe molli vti dēnt añ balneuz
⁊ p⁹ ipꝫ. ¶ Est quoꝫ qū accit eis p⁹ supfluū exer
citiū cū pauca fricatōe debilitas cū raritate. ⁊ ē qū
accit etiā ex supfluo coitu ⁊ ex balneo freq̄nter.
¶ Ipsi igr̄ medicandi sunt cū exercitio reuersiōis et
fricatōe sicca q̄ ad duritiē trahit cū oleo stiptico.
¶ Et nutriētia cōedant hūectantia pauce q̄ptitatis ī ca
liditate ⁊ frīitate tēpata aut q̄ parūp ad calītatē tra
hant. Et silr̄ fiet si debilitas accidit aut vigilie aut
tristitia aut accit siccitas in neruis. Qꝺ si istis acci
derit malitia digerendi cibū nō ꝯfert eis reuersiōis
exercitiū nȝ aliqꝺ exercitioꝝ vllo°. ¶ Est p̄terea
qū accit ex supfluitate balneandi ⁊ multitudine co
medendi ⁊ bibendi ⁊ ociandi vt hō in suis mēbris
hūitatis sentiat supfluitatē ⁊ ꝓprie in lingua ita vt
opatōes m̄broꝝ ledat. Qꝺ si hoc ex cā fuerit añce
dēte in pticulari medicatōe cōtinebr̄. Et si ex ali
quo eoꝝ fuerit q̄ nūc ex ꝓximo nōiauīus sicut vio
aut multa ociositate aut mlīta balnei hūitate erit ei
iniungeñ vt forti vtaṫ exercitio ⁊ fricatiōe aspa ⁊
sicca sine oleo aut fricatōe cū pauco oleo calefacien
te. Supflua autē siccitas quā q̄ hꝫ sentit sua manu
est ex genere lassitudis arefactiue. Et ipsi⁹ sanatō
est eius medicatio.

¶ Cam. xvi. de medicatōe lassitudis p se vēiētis.

Ulcerose q̇dē dispō cognoscenda est si hu
mor eā efficiens sit intus in uēis aut extra
venas. Qꝺ autē sit in venis ex fetore ꝺ
clāt vrine ⁊ ex dispōib⁹ nutrientiū p̄teritoꝝ ⁊ ex
hoc ꝙ supfluitatū multitudo in venis generari so
lebat aut eaꝝ paucitas etiā velocitas expellēdi eas
a se aut cui necessitatē medicādi eas faciebat. Et ex
dispōne vini eius si erat claꝝ aut turbidū. ¶ Et si
he quidez sigtōes appuerit declabr̄ ꝙ in uenis exi
stunt ⁊ si nō sunt extra. Qꝺ si lassitudo ex supflui
tatibus est extrinsecis ⁊ sint vene interius munde
sufficit ei exercitiū reuersiōis ⁊ augmentū regimīs
qꝺ in ca° vlcerose dixīus q̄ accit ꝓpṫ exercitiū.
¶ Sȝ si alia diuisio fuerit nō cogites exercitare eū ī
mo fac eū ociari ⁊ dormire ⁊ eē famelicū ⁊ inunge
ipsum sp circa ventrē ex oleo ⁊ balneeṫ cū aq̄ tēpa
ta si balneū tollerare potuerit fm cōditionē quam
diximus. Et nutriaṫ ex eo qꝺ dixīus c⁹ tñ chimus
sit bonus qꝺ sit ex genere eoꝝ q̄ sorbenṫ ⁊ sit illꝺ.

Fen 3. d. 3.

in quo nõ est viscositas nꝫ multũ nutrimẽtũ ¶ Et hoc qdẽ ẽ sicut ordeũ ⁊ spelta ⁊ ex carne volatiliũ ⁊ de sirupis sit sirupus acetosus cũ melle ⁊ hydromel ⁊ vinũ albũ ⁊ subtile ⁊ huiusmõi vinũ ei non ꝓhibeas qm̃ ẽ maturans ⁊ ꝓuocãs: verũtñ ipsi in pmis dare dẽs illud in quo sit paꝝ acetositatis. Postea ex eo mutet̃ ad albũ ⁊ subtile. Qđ si hoc regimẽ ei nõ ꝓfuerit hũor ibi adest: supatẽ ergo euã. ¶ Et si supãs fuerit sanguis aut cũ eo fuerit sanguis minues eũ ⁊ si nõ ventrẽ solues: aut facies hoc ⁊ hoc fm ꝙ tibi videbr̃ de sanguine. ¶ Tibi tñ caue ne aliqd hoꝝ facias si cognoueris ꝙ v̓tus sit debilis. ¶ Genus autẽ hũoris cognosces p vrinã ⁊ sudorẽ ⁊ dispõnẽ somni ⁊ vigiliaꝝ. Qñ somnꝰ se r̃mouerit te regẽte eũ cũ regie bono erit sigtio mala ¶ Qđ si cognoueris ꝙ bonus sanguis in corpe sit paucus ⁊ ꝙ hũores crudi sunt supantes fac eum qescere ⁊ da ei ad cõedeñ ⁊ bibeñ rẽ q̃ subtiliet et nõ des ei ad bibeñ rẽ q̃ multã hẽat caliditatẽ sꝫ da ei ad bibeñ aliqd in quo sit incisio sicut sirupus acetosus de melle. ¶ Qđ si tibi necesse fuerit in v̓tute subtiliantiũ augmentũ pbere põe in illud qđ cõedit ⁊ in aq̃ ordei quã bibit paꝝ pipis. Et si necessaria fuerint diacyminũ diatrionpipeon ꝓpt̃ hũoruꝫ cruditatẽ da ei sicut tibi videbr̃ añ cõestionem aut post ipsaꝫ aut in tpe dormitõis: ⁊ sit eiꝰ mẽsa cochliariũ puũ ⁊ diacalamẽtũ qdẽ nõ ẽ bonũ qm̃ ptrã sit terminũ in calefaciendo. Si autẽ ꝓcerto scivcris hũores crudos in venis non ẽẽ sꝫ in radicalibꝰ ꝯtineri mẽbris fricationẽ adhibe ⁊ ꝓpric in matutinis cũ oleis laxãtibꝰ ¶ Et da ei ad bibeñ ex calefacientibus vt ipsoꝝ calefactio ad cutẽ pueiat et iniũge ei qetẽ lõgã: postea fac cũ aq̃ tẽpate calã balneari ⁊ da ei ex diacalamẽto absq; tiore sꝫ tñ oꝫ vt sit añꝙ cõedat ⁊ exercitet̃. Qđ si pꝰ cõestionẽ necessariũ fuerit ei qđ stõum iuuet nõ des ei qđ sit vehementer penetratiuũ sicut diacalamẽtũ sꝫ sicut diacyminũ ⁊ diatrionpipeon: sitq; qđ ex quolibet eoꝝ dabis res modica aut diacydoniten. Et põe qdẽ est vt qđ ex diacydonitẽ dabis sit plus eo qđ dabis ex illis postꝙ ꝯsideraueris ne corꝰ sit uehemẽtis caloris accñtalis te dante ista ¶ Istis ꝑterea confert oleo inungi camemillino ⁊ anetino ⁊ amaratino ⁊ reliqs ab istis. Aut ꝯfortet̃ cũ resina aut cũ resina ⁊ duodecuplo ipsiꝰ olei. ¶ Qñ autẽ sciueris humores in venis ⁊ foras silr̃ ẽẽ esto de maiori sollicitus ⁊ tñ minus nõ dimittas ¶ Qđ si hec duo eq̃lia fuerint ꝑus intende ad digõnẽ cũ diatrionpipeon i quo si uolueris adiũge petroselinũ cũ folijs aĩsi ad hoc vt sit magis diureticũ. ¶ Et si volueris admisce ei paꝝ diacalamenti postꝙ miueris ex eo quod accepit de diacymino ⁊ diatrionpipeon ⁊ ꝓcesseris in hoc fm ordinẽ donec ad vltimũ mutes postremũ eiꝰ cũ diacalamẽto ⁊ rẽaneat istud donec ad vltimũ puꝝ rẽaneat diacalamẽtũ ¶ Qñ autẽ illud qđ est in venis digeret̃ ⁊ egrediet̃ rẽanebit sollicitus eiꝰ qđ est extra venas diacalamẽtũ q̃nadmõꝫ scis erit ad hoc ꝯferẽs ⁊ ipediens pm. ¶ Istos v̓o in q̃bꝰ res due ꝯiungunt̃ ab oĩ re vehemẽter trahente ad exteriora aut interiora custodire dẽs. Quaꝓpt̃ nõ cito võitũ eis dare dẽs nꝫ qđ ventrẽ inferius deponat nisi añ ꝑmiseris q̃ subtiliant ⁊ incidãt ⁊ maturẽt nꝫ etiã exercites eos. Qñꝫ lassitus qeuerit ⁊ color meliorabr̃ ⁊ vrina maturabr̃ fricabis eos multũ ⁊ pauco exercitabis exercitio ⁊ ꝯsiderabis si aliqd egritudis reuersum fuerit qm̃ tunc dimittes ⁊ si nil reuersum fuerit duces eos ad suos usus ordinate donec ꝑuenias ad illud qđ solebãt uti ex balneatõe ⁊ iunctõe ⁊ fricatõe ⁊ exercitio ⁊ ad vltimũ tandẽ vnguentoꝝ qbꝰ vtunt̃ v̓tute ꝯfortata. Qđ si alicui istoꝝ lassitudo reuersa fuerit cũ sẽsu vlceroso redi ad tuũ regimẽ ⁊ si absq; vlceroso sensu reuertit̃ ipꝫ cũ reuersiõe rege. Et si miste tibi aduenerint sigtões ⁊ fortis lassitudo sensu ꝑcepta nõ appuerit ꝑmitte eũ qescere. ¶ Lassitudinis autẽ extensiue cã hec est repletio siue hũoris malitia. Et eiꝰ qdẽ medicatio in corporibꝰ male ꝯplõnis est minutio ⁊ regis subtiliatio ¶ In corpore v̓o de quo loqmur est subtiliatio ⁊ incisio tm̃: postea adiuuet̃ cũ qbꝰ oꝫ. ¶ Apose autẽ medicatio est succurrere cũ minutõe ex vena q̃ ꝑtinet mẽbro i quo est plimũ lassitudis ⁊ in quo lassitudis appuerit ꝑncipiũ ⁊ ex mr̃ice si nõ inter mẽbra fuerit ieq̃litas. ¶ Et fortasse necesse erit ipꝫ fª die minuere imo adhuc etiã in tertio. Ergo ipm in pª die minue illico qñ appꝫ ⁊ nõ tardes illud ne in ipso infundant̃ ¶ Et in fª die ⁊ 3ª minue eũ in solis occasũ ¶ Opꝫ ꝑterea vt sit eiꝰ nutriens i die pº aq̃ ordei aut succus spelte simplex nisi acciderit febris. Sꝫ si febris supueniet aq̃ ordei sola. Et die 2º sit istud cũ oleo ĩfrante aut tẽpato sicut oleo amigdalino. Et in die 3º sit sicut caro cũ lactucis aut cucurbitis aut maluis hortulanis aut acetula ⁊ ex piscibꝰ petrosis i tafea ⁊ in hac die ꝗtũ põe fuerit a potu aq̃ ꝓhibeat̃. ¶ Qñ aũt in die tertio iã nõ poterit tollerare nꝫ poterit cibũ bñ appetere ⁊ digerere dabr̃ ei hydromel aut uinũ albũ subtile aut tẽpatũ. Et caue ne pꝰ has euãtões ei tribuas ꝗtũ est necessariũ ex cibo subito qm̃ cibꝰ indigestꝰ ad venas trahet̃ tribꝰ mõis: vnus eoꝝ erit qñ cibꝰ fuerit paucꝰ stõus erit auarꝰ ⁊ cõtraria erit eiꝰ v̓tus retentiua v̓tuti epatis attractiue sꝫ qñ mltus fuerit nõ erit ex eo stõus auarꝰ imo fortasse attractiuã epatis iuuabit sua v̓tute expulsiua ⁊ silr̃ oẽ receptaculũ qđ est ibi ꝑcedens cõpatõe eiꝰ qđ est pꝰ ipꝫ ¶ Et scđs est qm̃ multꝰ nõ bñ digerit̃ in stõ. ¶ Et tertiꝰ qm̃ multus multuꝫ venis transmittit nutrimẽtũ qđ vene etiã digerere non valent.

Cũ lassitudinis extensive cura. — Cura apostemose lassi[tudinis]. — Diacalamentũ e valde penetrativum.

¶ Cam. xvij. đ r̃gie corpoꝝ quoꝝ ꝯplões ñ st̃ bõe.

Corpora ista aut sunt qbꝰ supuenit error aut i creatõe male fuerũt ipedita. ¶ Et illa qdẽ qbꝰ supuenit error sunt quoꝝ ꝯplexionales sunt ꝯueniẽtes sꝫ acq̃siuerũt ꝯplones malas i hora ꝓpt̃ lõgũ errorẽ i regie dõec in eis qeuerit. ¶ Male v̓o ipedita sunt quoꝝ ꝯplones a radice sunt ꝯueniẽtes. ¶ Eoꝝ autẽ qbꝰ supuenit error erroris ps in ꝗtitate ⁊ q̃litate scienda est ⁊ cũ cõtrario medicanda ⁊ hoc fortasse cognoscet̃ ex dispõe figure corpis. ¶ Impedita v̓o male sunt dispõibꝰ quoꝝ accit corruptio ex ꝯplone eoꝝ ꝓpa aut ex coruꝫ ꝯpõe. ¶ Ab eis igitur incipiemus noiañº senes.

¶ Cam pm doctrie 3c dcõis 3c ⁊ est fmo vniuersalis in regendo senes.

Summa regis coꝝ est opari qđ calefaciat et hũectet sicut ex nutrictibus ⁊ balneis ⁊ potibꝰ ⁊ sõno ꝓlixo ⁊ mora multa i lecto

⁊ maiore q̄ iuuenū ⁊ ex aſſidua vrine eoꝝ ꝓuo-
catōe ⁊ expulſiōe phl'atis ex eoꝝ ſtōis p viā īteſti
noꝝ ⁊ veſice ⁊ vt nature lenitas eis duret. ¶ Eis
ꝑterea multū ꝯfert fricatio tēpata in q̄titate ⁊ qua
litate cū oleo deiñ eq̄tatio aut inceſſio ſi debiles fu
erint ab eq̄tatōe. ¶ Ad illū autē q̄ ex eis debil' fue
rit fricañ ſemel aut bis redeundū erit. ¶ Ex arōa
tibus ꝑterea aliq̄d bñ redolēs odorare dēnt ⁊ ꝓp̄e
qd̄ cal'ꝫ tēpate exit. ¶ Et oꝫ vt pꝰ dormitionē cū
oleo inungant̄ qm̄ hoc v̇tutē excitat aīalē deiñ eq̄-
tent aut incedant.

¶ Ca^m. ij. de nutriendis ſenibus.

NUtriens ſenū paulati eſt partieñ ⁊ paula
ti bis aut ter nutriēdi ſunt ſꝫ digōnē eoꝝ
⁊ fortitudinē ⁊ debilitatē. ¶ Et cōedant in
hora ſ^a panē bñ factū cū melle: ⁊ in hora ſeptiā pꝰ
balneationē qd̄ ventrē leniat ex eis q̄ pꝰ illud nōi
nabius. Et iuxta noctē cibū laudabilis nutrimēti.
¶ Et ſi fuerint fortes in cena ſua augmētū ꝑuū faciāt
⁊ ab oī nutriente ſibi caueant ex quo mlia generat̄
aut phl'a. ¶ Et ab oī cal'o ⁊ acuto ⁊ deſiccatiuo ſicut
cauguamich ⁊ tāguebil niſi ſm̄ moꝫ medicatōis ad
hibeat̄. ¶ Qd̄ ſi ex hoc aliq̄d fecerint qd̄ nō debe
bant ⁊ ex his q̄ ſunt p^c ſpēi cōederint ſicut qd̄ ſali
tū eſt ⁊ melōgias ⁊ carnē ſiccā ſalitā ⁊ ſiluē̄ū aīaliū
⁊ piſces dure carnis tunc vtant̄ melonibꝰ ⁊ arechi
is ⁊ cucūeribꝰ. Et ſi ſꝫ cōmiſint errorē ⁊ cōederīt
cauguamich ⁊ ſchene ⁊ būca medicent̄ ex ꝯtrarijs
ſꝫ tñ eis nō ſunt danda niſi ſubtiliatiua qū ſcitū fue
rit ꝙ in eis ſint ſupfluitates. ¶ Qū autē mūdati fu
erint nutriant̄ ex hūectantibꝰ deiñ paucis ex ſubti
liatis cū cibo vtant̄ ſicut in ipſo diceus. ¶ Lac v̇o e
is q̄ ex ipis bñ appetit ⁊ digerit ꝯfert ⁊ pꝰ ipꝫ extē
ſionē in pte epatis ⁊ ventris nō ſentit nꝫ pruritum
nꝫ dolorē qm̄ lac nutrit ⁊ hūectat: veꝝtñ qd̄ ex e
o melius eſt eſt lac caprinū ⁊ aſininū. ¶ Et ex ꝓprie
tatibꝰ q̄dē lactis aſinini eſt ꝙ nō fit caſeꝰ ⁊ deſcen
dit cito ⁊ p̄cipue ſi fuerit cū eo ſal ⁊ mel. Oꝫ tñ vt
locus in quo paſcunt̄ obſuet̄ ne herbe q̄ ibi naſcun
tur ſint pōtice nꝫ acute nꝫ acetoſe nꝫ multū ſalſe.
¶ Olera autē ⁊ fructus q̄bꝰ ſenes veſci dēnt ſunt ſi-
cut ſicla ⁊ apiū ⁊ paꝝ porroꝝ q̄ cōedere dēnt ꝯdi-
ta cū almuri ⁊ oleo ⁊ ꝓprie in principio cōeſtionis
ipſoꝝ iō vt in eoꝝ nāꝫ mollificando iuuēt. ¶ Eis
quoꝫ ꝯfert ſi in horis q̄bꝰ ꝯſueuerūt dormir̄ dor
miant. ¶ Zinziber ꝑterea muraba ē ex medicis q̄
eis ꝯferūt. Et ſil'r plīma eoꝝ q̄ ſunt ex muraba ca
lidis: ſintqꝫ cū q̄titate q̄ tm̄ caleſaciant ⁊ digerant
⁊ nō q̄ corꝰ ſiccent qm̄ oꝫ vt eoꝝ nutrientia corpa
ſint hūectantia q̄ non patiant̄ ab iſtis niſi ſm̄ viā ca
leſaciendi ⁊ digerendi ⁊ nō ſm̄ viā ſiccandi. ¶ Ex
eis v̇o q̄bꝰ veſcunt̄ ad ſuas lenieñ nās ⁊ ꝯueniunt
corporibꝰ eoꝝ ē volubilis cocta cū aq̄ ⁊ ſale ut bo
ni ſit ſaporis cū almuri ⁊ oleo ꝯdita ⁊ radicis poly
podij qū in iure galline poſita fuerit aut in iure ſi
cle aut in iure cauliū. ¶ Et ex eis q̄dē q̄bꝰ in cibo
vtunt̄ ad ſuas mollificādas nās ⁊ ipſoꝝ corporibꝰ
ꝯferūt ſunt ex fructibꝰ ficꝰ ⁊ prūa in eſtate ⁊ ficꝰ
ſicce cocte in aq̄ ⁊ melle ſi tēpus fuerit hyemis: ue
rūtñ oꝫ vt hoc totū ſit añ cōeſtionē ꝓpterea vt eo
rū leniat vētres. Qd̄ ſi eoꝝ natur̄ tl'r ſe habuerit
vt vna die leniant̄ alia: ñ excuſat̄ ſolutiuū ⁊ lubri
catio tertiana. Qd̄ ſi fuerint nature eoꝝ lenite die

vno ⁊ ꝯſtrīgant̄ duobꝰ diebꝰ ſufficiet ei aliq̄d tale
ſicut volubilis ⁊ aq̄ cauliū ⁊ illud qd̄ eſt ītra ſemē
cartami cū kiſt ordei ⁊ terebinthina ad magnitudi
nē vniꝰ auellane aut duaꝝ ⁊ vt ml'tū triū qm̄ ipo
ꝝ nāꝫ ſua mollificat ꝓpetate ⁊ abſtergit interiora
ſine leſiōe. ¶ Medicina quoꝫ ꝯpoſita ex medul-
la cartami ⁊ decuplo ipſiꝰ ficuū ſiccaꝝ ꝯfert eis.
¶ Sitqꝫ illud qd̄ ex ea in potu ſumit̄ vt magnitudo
nucis. ¶ Enēa quoꝫ cū oleo eis ꝯfert qm̄ ī ipo cū
eūatōe eſt v̇tus mollificandi inteſtina ⁊ ꝓp̄e qū ex
oleo dulci fuerit. Ab acuto autē cliſteri ſibi caueat
qm̄ ipſoꝝ ſiccabit inteſtina. ¶ Hūidū v̇o cliſtere et
vnctuoſum eſt ex rebꝰ magis eis ꝯferēs qū ipſorū
ventres aliquot diebꝰ ꝯſtricti fuerint. ¶ Sūt ꝑte
rea alie medicine ventrē ſoluētes q̄s in antidotari
o noīabius. ¶ Oꝫ ēt vt in ſenibꝰ ⁊ decrepitis fiāt
eūatōes abſqꝫ minutōe q̄to plꝰ poſ'e fuerit quōiā
ipſoꝝ ventrē tēpate ſoluere eſt eis maius preſtās
iuuamentum.

¶ Ca^m. iij. de vino ſenum.

VInū eis meliꝰ ē vetus rubeū vt vrinā ꝓ
uocet ⁊ caleſaciat ſil'. A nouo autē ⁊ albo
uīo ſibi caueāt niſi ſe pꝰ cōeſtionē balnea
uerīt ⁊ ſiti habuerint. Tunc eiꝫ dabr̄ eis vinū al-
bū ⁊ ſubtile pauci nutrimenti iō vt ſit loco aque.
¶ Ab i^o v̇o qd̄ ex uis ē dl'ce ⁊ oppilatiuū ſibi caueāt.

¶ Ca^m. iiij. de apiēdis ſenū oppilatōibus.

SI eis acciderint oppilatiōes q̄ꝝ facilior ē
ea q̄ ex vini ꝓuenit potatōe erūt apiēde
cū diacalamēto ⁊ diatrionpipeon ⁊ pulue
rizatōe pipis ſup vinū. ¶ Et ſi allea ⁊ cepas cōe-
dere ꝯſueuerint cōedant. Tyriaca quoꝫ eis multuꝫ
ꝯfert ⁊ ꝓp̄e qū oppilatōes acciderint ⁊ ſil'r athaſia
⁊ homoruſia. Ipſi v̇o pꝰ eas mollificandi ſunt cuꝫ
balneo ⁊ oleo ⁊ nutriētibꝰ ſicut aq̄ carnis in ſpleta
⁊ ordeo: ⁊ ſi biberit hydromel ꝯfert eis ⁊ ſecuroſ
eos faciet ne eis accidant oppilatōes ⁊ dolores iun
cturaꝝ poſtq̄ in ipſo additū fuerit ſi oppilationē in
aliquo ſenſint m̄bro aut ꝑpationē ad ipſaꝫ illd̄ qd̄
ſit ei ꝓpriū ſicut ſemen apij ⁊ eiꝰ radix mēbris uri
ne. Qd̄ ſi oppilatio petroſa fuerit apiat̄ ex eo qd̄ ē
fortiꝰ ſicut petroſelinū. Et ſi oppilatio fuerit ī pl'
mōe apiat̄ cū aliquo qd̄ ſit ſicut iſopus ⁊ capillꝰ ue
neris ⁊ caſia lignea ⁊ his ſil'ia.

¶ Ca^m. v. de fricatione ſenum.

OPortet vt in q̄litate ⁊ q̄titate ſit tēpata.
Et ne vlloᵒ mēbra debilia cū ea tangant̄
nꝫ dolentia. Et ſi fricatio vices hūerit ī
terpōitas in vicibꝰ pannis groſſis aut maībꝰ aſpis
fricent̄: hoc naqꝫ eis ꝯfert ⁊ interpolatōes egritu-
dinū mēbrorum eoꝝ prohibet.

¶ Ca^m. vi. de exercitio ſenum.

EXercitiū ſenū diuerſificat̄ ſm̄ diſpōuꝫ cor
poꝝ eoꝝ diuerſitatē ⁊ ſꝫ illud qd̄ eis ex e
gritudibꝰ accidere ſolet ⁊ ſꝫ vſus ipſoꝝ
in exercitio. Nā ſi eoꝝ cor^a in vltiā fuerint eq̄lita
te poſita ꝯuenientia eis erūt exercitia tēpata. Et ſi
fuerit in eis mēbꝝ qd̄ nō in ſua melior̄ exīt diſpō
ne ſit eiꝰ exercitiū alia ſeq̄ns exercitia v̇big̃. alicui
incepit in capite accider̄ v̇tigo aut apoplexia ⁊ ma
terie ad collū deſcenderint ⁊ freq̄nter ꝯſueuerunt
aſcendere vapores ad caput ⁊ cerebꝝ non ꝯfert ei
exercitiū in qᵒ caput curuat̄ aut decliat ſꝫ exercitio

vti debit qꝺ ſit in icedēº ⁊ currendo ⁊ eq̄tando ⁊ oī exercitio qꝺ ſit ad ſubtilianª iteriora. Et ſi egritudo in ptibus pedū fuerit exercitijs vtet̄ q̄ fiunt ex ſupioribus ſicut manus manibus ꝯtrahere ⁊ ꝓijcere lapides ⁊ eleuare. Et ſi egritudo fuerit in medio ſicut ſplene ⁊ epate ⁊ ſtō ⁊ inteſtinis erūt ei vtilia exercitia duaꝝ extrēitatū niſi ſit aliq̄d qꝺ ꝓhibeat. Qꝺ ſi egritudo in pte pectoris fuerit exercitiū inferioꝝ erit ei neceſſariū. Et ſi i rene aut veſica fuerit nō cōfert ei niſi ſupioꝝ exercitiū. Et hec mēbra in exercitio penitus nō ordinent̄ ad hoc vt ex eo fortiora fiant. Et hoc q̄dē in ſenibꝰ diuerſuꝫ eſt ab eo qꝺ eſt in alijs etatibus ⁊ i p̄mis ſenibꝰ q̄bus ꝯfert plīmū eius qꝺ ꝯfert ſenibꝰ. Iſti naq̄ꝫ mēbra debilia fortiora facere dēnt ordiate ſm̄ moꝫ exercitij qꝺ eſt eis ꝯuēiēs ⁊ in quo ſt̄. Membra v̄o infirma qn̄ exercitantur ⁊ eſt quando hoc non conceditur .ſ. qum fuerint calida aut ſicca aut fuerit in eis mā̄ q̄ ad putrefactionē declinauerit ⁊ non fuerit in eis maturatio.

Doctrina 4ª de regīe corpis cꝰ ꝯplō ē ꝯueniens.

Et ſunt q̄nq̄ꝫ capitula.

Caᵐ pᵐ doctrine quarte dictionis tertie de rectificatione ꝯplōnis ſupflue calitatis.

Dicēus ꝙ malitia cōplīonis calē aut eſt cū eq̄litate ambaꝝ paſſiuaꝝ aut cū victoria ſiccitatis aut hūitatis. Qū autē ambe paſſiue fuerint eq̄les ſciēus ꝙ calitatis augmētū erit ſm̄ terminū ⁊ nō erit ſupfluū qm̄ ſi nō ſiccaret. Qū autē calꝫ exit cū ſiccitate poſē eſt vt ꝯplō iſta i ſua diſpōe lōgo rēaneat tpe. Cali v̄o cū hūitate ſocietas n̄ durat qm̄ hūitas qn̄ꝫ ſupat calitateꝫ ⁊ extinguit ipſaꝫ. Et qn̄ꝫ calitas ſupat hūitatē ⁊ ſiccat eā. Diſpō igr̄ hn̄tis ꝯplōnē in q̄ hūitas ſupat meliorabr̄ in cōplemēto iuuētutis ⁊ fiet eq̄lis in eis. Qū autē deſcenderit hūitas extranea augm̄tari incipiet ⁊ calitas minuī. Ergo dicēus ꝙ ſumma regendi ꝯplōnē hn̄tes calaꝫ in duabꝰ eſt colloca intentōibꝰ vna'q̄ꝝ eſt ſꝫ ꝙ ē volūtas reducendi eos ad eq̄litatē ⁊ altera eſt ſm̄ quā eſt voluntas ꝯſeruandi ſanitatē ſicut eſt. Prima v̄o hēre nō poſſunt ocioſi q̄ ſuas domuerūt aīas ſm̄ ꝓlixā tollerantiā in tpe quo ordinate ad eq̄litatē redeāt: ipos naq̄ꝫ abſq̄ꝫ ordine regere ꝓducet eoꝝ corª ad egritudinē: ſꝫ ⁊ ſaꝫ poſē eſt ſi ſit eoꝝ regimē ex nutriētibꝰ q̄ ipſoꝝ ſint ꝯueniētia ꝯplōibꝰ ita vt ꝯſuet̄ ſanitas q̄ eſt in eis repta. Quicūq̄ꝫ autē ꝯplōnem hn̄tiū calaꝫ in duabꝰ paſſiuis tēpati fuerint ſanitati in principio rei ipſoꝝ ꝓpinq̄ores erūt ⁊ faciet illoꝝ ꝯplō dentes ⁊ pillos uelociꝰ naſci ⁊ erūt facundi ⁊ clari in v̄bis ⁊ veloces in inceſſu. Qū autē in annis ꝓceſſerint vincet in eis calitas ⁊ augmētabit̄ ſiccitas ⁊ accidet eis ꝯplō mordicatiua: ⁊ in multis q̄dē eoꝝ multa cholā rubea generat̄. Ipſoꝝ v̄o regimē in pª etate oꝫ eē ſicut tēpatoꝝ regimē. Et qū mutabunt̄ ſuū mutabūt regimē ad illiꝰ regimē in quo elaborabat̄ vt ipſiꝰ ꝓuocet̄ vrina ⁊ cholera euacet̄ rubea ſm̄ vnā duaꝝ ptiū ad quā declinant ſupfluitates .ſ. ptis fluxꝰ ventris aut ptis uōitus. Qꝺ ſi ſola nā ad deponeñ hūorē ⁊ euāndū nō ſuffecerit: i vōitu q̄dē adiuuet̄ ex rebꝰ leuibꝰ ſicut potu multe aq̄ calē ſoliꝰ aut cū nabit. Et in ſolōne q̄dē ventris ſit cū aliquo qꝺ ſit ſicut violaceū muraba ⁊ tamarindi hūidi ⁊ tereniabin ⁊ xiraſſet: ipoꝝ p̄terea exercitiū erit alleuianñ. Et oportebit ut cibꝰ det̄ eis q̄ ſit boni chimi. Et fortaſſe neceſſe erit vt balneationē i die ſeq̄nt̄: ⁊ oportebit etiā vt ab oī re calefaciente ꝓhibeant̄ ꝙ ſi ex balneatōe poſt cōeſtionē nō ſenſerint tenſionē ⁊ g̃uitatē in pte ēpatis ⁊ ventris ſecure ea vtant̄: ⁊ ſi aliq̄d hoꝝ acciderit apitiua eis dent̄ ſicut apozima apſinthij ⁊ medicia ex aloe ⁊ aniſo ⁊ amigdalis amariſ cū oxymelle ⁊ balneationē pꝰ cōeſtionē dimittant. Hec autē apitiua eis danda ſunt poſtq̄ꝫ primus cibꝰ digeſtus fuerit ⁊ anq̄ꝫ ſm̄ ſumat. In hora tn̄ inter quā ⁊ comeſtionē ſecundi ſpatiū interueniat tpis: ⁊ hoc q̄ꝺ eſt inter exercitationē matutinalē ⁊ horā in q̄ balneant̄. Ipſi p̄terea ſunt oleis ſup inungēdi ⁊ vinū eis albū ⁊ ſubtile in potu tribueñ eſt ⁊ ꝺbilitat eos aq̄ ſrā. Et illi q̄dē q̄ a pricipio rei ꝯplōnem hn̄t calaꝫ ⁊ ſiccaꝫ hoc toto ſunt digniores. Qui v̄o ꝯplōnē hn̄t calaꝫ ⁊ hūidā ⁊ putr̄factōi ſunt apti ⁊ vt materie ad mēbra deſcendāt exercitio vti ꝺbent qꝺ multe ſit reſolōnis ⁊ leui ne calefaciat cauēdo a motu q̄ in hūoribꝰ ebullitionē appere faciat. Qui v̄o plīm ab exercitio ſibi cauere oꝫ ē ille q̄ nō ꝯſueuit. Et meliꝰ q̄dē eſt vt exercitent̄ pꝰ euātionē ⁊ vt balneent̄ anq̄ꝫ cōedant ⁊ vt ſtudeant in expellendo ſupfluitates oēs. Qūꝫ in vere interuenerint tēpate ſe ꝯſuent minutōe ⁊ euatōe.

Caᵐ .ij. de rcificatōe ꝯplōnis in qua eſt frigiditas cum augmento.

Huiꝰ quoꝫ ſpēs tres ſunt. In illa ergo q̄ ex eis in duabꝰ paſſiuis eq̄lis fuerit elaborañ erit vt eius innatus calor ſm̄ augmentū ꝓcedat cū nutrientibꝰ calis inter hūitateꝫ ⁊ ſiccitatē tēpatis ⁊ vnguētis calis ⁊ electuarijs magnis ⁊ euatoibꝰ hūoribꝰ ꝓpis ⁊ balneatoibꝰ ſudorē facientibꝰ ⁊ exercitijs iuuantibꝰ eos: lꝫ eni aliquo tpe in hūitate ſint tēpati: accidet tn̄ eis vt hūitates in ipſis ꝓpt̄ ſr̄itatē generent̄. Illoꝝ autē in q̄bus qū hoc eſt ſiccitas regimē oꝫ vt ſit ipꝫmet regimen ſenum.

Caᵐ .iij. de regīe corpoꝝ q̄ velociter egritudineſ incurrunt.

Iſti autē ad hoc ſunt pati ꝓpt̄ reſolōnem ſui. Et tūc q̄dē in ipſis repanda eſt hūoꝝ q̄ntitas aut ꝓpt̄ hūores crudos q̄ in eis exiſtūt: ⁊ tūc q̄dē tēpanda eſt ipſoꝝ hūoꝝ q̄litas ⁊ eligeñ eſt eis ex nutriētibꝰ illud qꝺ nutrimentū prebet mediū inter multū ⁊ paucū. Et hūoꝝ q̄ntitas ē cū eq̄litate q̄ntitatis nutrimēti ⁊ augmēto exercitij ⁊ fricatōis anq̄ꝫ balneent̄ ſi exercitij ⁊ fricatōis uſum hūerint aut cū leuiore coꝝ ſi nō ꝯſueuerūt et vt eis cibus det̄ ptiat̄ ⁊ nō vna vice ſuā ꝯplicāt ſatietatē ꝙ ſi in ipſoꝝ corporibus ſudor fuerit facilˢ ⁊ cōſueuerint fiat vt iſti aliq̄bus ſudent vicibus. Et ſi tarditas cōeſtiōis ipſoꝝ non fecerit vt cholā rubea in eoꝝ fundat̄ ſtōis retardet ipſa uſꝫ pꝰ balneū ꝙ ſi fecerit p̄mittat̄ anq̄ꝫ balneent̄. Et hora q̄dē tēpata ſi ꝓhibitor ibi nō affuerit eſt pꝰ q̄rtā horaꝝ diei eq̄liuꝫ. Si autē ꝓpterea ꝙ cholā rubea i ipſoꝝ funditur ſtōis cibus fuerit ſumendus prius anq̄ꝫ balneent ⁊ oppilationū in epate ſigtōes ſenſerit cū apitiuis p̄noīatis ſuis ꝯueniētibus ꝯplōnibuſ

medicent. Et si cũ hoc in capite nocumentũ sense-rint cũ ambulatõe succurrat. Et si eius cibus in stõ corruptus fuerit ꝛ postea descenderit p se erit hoc lucꝝ ꝙ si nõ: depoãt cũ diacymino aut ficub⁹ cũ seĩe cartami ↄspsis. C⁹ ↄfectio ē noiata.

Caᵐ. iiij. de ĩpinguando macrũ.

Causaꝝ matiei fortior sicut dixĩus ē sicci-tas ↄplexiõis ꝛ mesaice ꝛ siccitas aeris. Mesaice eĩ qũ siccant nutrimẽtũ nõ reci piũt ꝛ augmentat siccitas ꝛ maties. Fricatio igr̃ ipsi adhibẽda ē añꝙ balneet̃ q̃ sit media inter aspe rã ꝛ lenẽ donec rubeat cutis deiñ fricatio fortior fiat: postea ēpl̃z ex pice supponat̃ deiñ tpate exer citet̃ postea abs̃z tarditate balneet̃ deiñ siccis mãdi lib⁹ exiccet̃ postea pauco iungat̃ olõ deiñ cibũ sũat sibi cõuenientẽ. Et si ipsius etas ꝛ tẽpus ꝛ cõsuetu do aꝙ tollerauerint sr̃az ex ea sup se fundat. Fi nis autẽ fricatõis q̃ añ picis empl̃z p̃mittit̃ ē vt in-flatio nõ incipiat ↄsumi. Et h° q̃dẽ ē ꝑpinquũ ei qꝺ̃ in augmẽtando mẽbꝝ puũ dixĩus. Cõplemẽtũ v̓o locutõis de hoc inueniet̃ in libro de pulchritu-dine quarti libri.

Caᵐ. v. de macresaciendo pinguẽ.

Ipsius regimẽ est vt descensus cibi a stõ eius ꝛ intestinis sit velox ne cõpleat̃ me saraicaꝝ suctio in ipso ꝛ vt cibũ sumat q̃ sit multe q̈titatis ꝛ pauci nutrimẽti. Et frequẽter balneet̃ añꝙ cõedat ꝛ exercitiũ festinet ꝛ olea r̃sol uentia. Et de electuarijs trisera minor ꝛ electu ariũ de lacca ꝛ tyriaca ꝛ vt ieiunus bibat acetũ ꝛ almuri. Et nos q̃dẽ noĩabĩus hoc in dcõe deco rationis.

Doctrina q̈nta de mutatõib⁹ ꝛ est caᵐ. i. ꝛ sũᵃ. i.

Caᵐ doctrine q̈nte dcõis tertie de regimine tẽpo rũ cũ rectificatione aeris.

In ueris q̃dẽ p̃ncipio succurrñ ē ad minueñ ꝛ ad bibeñ cathartica s̃z ꝙ necesse est ꝛ s̃z ↄsuetudinẽ. In ip̃o quoꝫ ꝑpe võitus ꝑuocandus est. Et oĩs res multũ calefaciẽs ꝛ hũe-ctans est dittenda ex carnibus ꝛ potibus ꝛ nutriẽs subtiliañ. Et exercitio veñ est tẽpate qꝺ̃ sit mai⁹ exercitio estatis. Cibo quoꝫ nõ repleat̃ q̈s imo ip̃z ptiat̃ ꝛ in potu sumat sirupos ꝛ rob extinguẽtes: ꝛ a rebus abstineat cal̃is ꝛ ab oĩb⁹ amaris aut sal-sis aut acutis. In estate v̓o miuat̃ ex cibis ꝛ potib⁹ ꝛ exercitio ꝛ mãeat q̈et⁹ ꝛ extinguẽtia bibat. Et si potuerit võat ꝛ sp in vmbra moret̃ ꝛ in loco co opto. In autũno aũt ꝛ ꝑpe in eo q̃ ē diuersi ae-ris ↄs̃uatio faciẽda est regie meliore ꝛ oĩa siccãtia sunt dittẽda. Et caueñ ē a coitu ꝛ a potu multe aq̃ sr̃e ꝛ ipsi⁹ fusiõe sup caput. Neꝗ in loco sr̃o dor miat in quo ei⁹ cutis horripilet̃ nꝫ replet⁹ dormi-at. Et caueat sibi a calore estiuo ꝛ sr̃itate matutio ꝝ: ꝛ suũ custodiat caput ne sr̃itati obuiet. A fru ctib⁹ quoꝫ q̃ sunt in tpe i° sibi caueat nꝫ ex ill̓ ml̓ tũ cõedat nꝫ balneet̃ nisi cũ tepida. Qũꝫ dies cũ nocte fuerit eq̃lis euẽt̃ ne sup̃fluitates in hyeme cõ stringant̃ l̓z in multis corpib⁹ sit meli⁹ ne in autũ no aliq̃d faciant vñ hũores feruea͂t ꝛ moueant̃ im mo meli⁹ ē eis vt ipsi q̈eti p̃maneãt. Quidã ẽt iaꝫ vetuerũt ne võit⁹ in autũno fiat qm̃ ad febrẽ ꝑ-ducit. Uinũ p̃terea vehemẽter dꝫ eẽ aq̃tũ ꝛ nõ sit sup̃flue. Scias quoꝫ ꝙ in multis pluuijs ĩ ip̃o ↄsistit securatio ab ipsius malitia. In hyeme v̓o multũ laborare dẽnt ꝛ copiosius cõedere nisi fue-rit meridional̓ qm̃ si sic fuerit exercitiũ erit augm̃ tãdũ ꝛ cib⁹ minuẽdus. Dꝫ p̃terea vt triticũ pa nis hyemis sit forti⁹ ꝛ fortioris soliditatis ꝙ pañis estatis. Et sil̓r ē illud qꝺ̃ est in carnib⁹ ꝛ eis q̃ sunt sicut ip̃e. Et vt sint ol̓ra q̃b⁹ vescũt̃ sicut caules ꝛ sicla ꝛ apiũ ꝛ nõ atriplices nꝫ blitis nꝫ portulaca nꝫ scariola. Ampli⁹ corpib⁹ sanis raro accñt egri-tudĩes ĩ hyeme: q̃b⁹ si acciderit medicã° succreñ ē ꝛ euãdo si oportuerit. Impol̓e eĩ ē vt ipsa acci dat egritudo nisi ꝑpt̃ magnã caꝫ ꝛ ꝑpe si cal̓a fue rit. Calor eĩ ĩnatus q̃ ē regitiuus in hyeme ue-hemẽter fit fortis ꝑpterea ꝙ a resol̓one saluat̃ et ↄstrictõe ↄiungit̃. Oẽs p̃terea nãles v̓tutes su-as meli⁹ ꝑficiũt opões. Hip. quoꝫ visum ē ꝙ me lius ē in ipso ventrẽ soluere ꝙ minutionẽ facere. Et abhorret võitũ in ipso ꝛ v̓r̃ ei ꝙ ĩ estate sit bo n⁹ qm̃ hũores in estate sunt natãtes ꝛ in hyeme ad subsidendũ declinãtes ip̃z g° ĩmitent̃. Aer v̓o qũ corrũpit̃ aut fit pestilẽtial̓: obuiañ ē exiccãdo corp⁹ ꝛ repãdo domũ cũ reb⁹ q̃ suis v̓tutib⁹ infr̃ant et hũectant. Et hoc q̃dẽ ē qꝺ̃ magis ē facieñ in pestilẽ tia. Aut calefaciãt ꝛ faciãt ꝙ sit ↄtrariũ ei qꝺ̃ ex a eris corruptõe ꝑuẽit. Odores p̃terea boni sunt res in hoc magis ↄferẽtes ꝛ ꝑpe quꝫ putauerint ꝙ sint ↄpl̓oni aeris ↄtrarij. In pestilẽtia quoꝫ ne-cessitas multũ aerẽ attrahẽdi ē miuẽᵃ: ꝛ h° q̃dẽ fit cũ ocio ꝛ euẽtatõe. A terra p̃terea multotiẽs e-leuat̃ aeris corruptio ꝛ tũc q̃dẽ ↄuẽit in lectis seder̃ ꝛ hospitia q̃rere vehemẽter alta q̃ a vẽtis rũpun-tur. Multotiẽs quoꝫ est principiũ corruptõis ae-ris ab ipso aere ꝑpt̃ illud qꝺ̃ ei aduenit ex corru-ptõe vicinãtiũ aeꝝ. Aut ꝑpt̃ rẽ celestẽ c⁹ q̈litas ñ est hoĩb⁹ cognita. In huiusmõi ergo ad domos subterraneas ē fugieñ aut ad domos q̃ pietib⁹ vn diꝗ sunt circũdate ꝛ ad cauernas. Suffumigatõ nes autẽ q̃ aerũ putrefactõẽs sunt rectificãtes sunt sicut cipi ꝛ turis ꝛ myrti ꝛ rose ꝛ sandali. Aceto p̃terea in cibo ꝛ potu vti in pestilẽtia ē nocumenti ipsi⁹ securatio. Et nos q̃dẽ in libris ꝑticularib⁹ no mĩabĩus ↄplemẽtũ eius qꝺ̃ ē diceñ de hoc.

Sũma doctrĩe q̈nte fen 3ᵉ c⁹ sunt. vij. capitula.

Caᵐ pᵐ summe doctrĩe q̈nte fen 3ᵉ ē ad succurrẽ dũ accñtib⁹ q̃ ꝑnosticant̃ egritudines.

Ille cui trẽor cordis assidue accide-rit de se ipso sit sollicitus ne subita intercipiat̃ morte. Ille cui frequẽ ter acciderit icubus ꝛ scotõia de se ipso sollicitus existat ꝛ hũorẽ euẽct grossum ne ad epilepsiã ꝑuẽiat ꝛ apoplexiã. Qñ multus in toto corᵉ fuerit saltus regat̃ phl̓atis euã tõe iõ ne hoc hñs spasmũ icidat ꝛ apoplexiã. Et si ml̓r qũ ꝑdurauerit vt sensus sint turbidi ꝛ motõ-nũ adsit debilitas cũ repl̓one. Qũ mẽbris mul-totiẽs acciderit vt sr̃uꝫ amittat̃ regat̃ cui hoc accĩt cũ euãtõe phl̓atis ne ad palysim ꝑueniat. Qũ faci eĩ ml̓tũ salierit cui h° acciderit regat̃ purgatõe cer̃ bri añꝙ ad torturã deueniat. Qũ facies vehe-mẽter rubuerit ꝛ ocul⁹ ꝛ lachrym̃ fluxerit ꝛ lumẽ effugerit ꝛ capitis dolorẽ hũerit minutõe regẽdus erit ꝛ sol̓one uẽtris ꝛ his sĩl̓ib⁹ ne ĩcidat ĩ phrẽsiꝫ.

Quãq3 multa abs3 causa fuerit tristitia ⁊ timor regendus erit adusti humoris euatione ne ad melã choliã deueniat. Facies quoq3 qñ rubet ⁊ tũet ⁊ suscitati attinet ⁊ fit hoc pduras portẽdit leprã. Qñ cor⁹ fuerit grue ⁊ lassũ sit ⁊ vene appuerint minuẽdũ erit añq̃ veñ scissura accidat aut apoplexia aut mors subitanea. Qñ in facie paꝝ tũoris appuerit ⁊ in palpebris ⁊ in extrẽitatib⁹ dispõi epatis est succurreñ ne incidat in hydropisim. Qñ sterco ris fetor mult⁹ fuerit regie vteñ erit rẽouẽ° a uenis putrefactionẽ añq̃ ad febres pueiat. vrine tam sigtio ẽ in hoc deterior. Qñ3 lassitudinẽ ⁊ fracturã videris tiẽ q̄ febris accidat. Qñ comedẽdi appetitus cadit aut augmẽtat sigt egritudinẽ.

Et ad summũ ois res q̃ de suo mutat vsu. s. desideriũ aut egõ aut vrina aut coeũdi volũtas aut sõnus aut sudor aut corpis pruritus aut ingenij subtilitas aut sapor gustus aut somioꝝ usus qñ augmtant aut diminuũt aut suã mutant q̃litatẽ pnosticat egritudinẽ. Et silr vsus nõ nãles sicut hemorroidaꝝ sãguis flux⁹ aut mẽstruoꝝ aut võitus aut ex naribus sanguis fluxus aut ꝯsuctudo desiderandi rẽ aliq̃ siue mala sit siue nõ sit mala qm̃ vsus ẽ sicut nã. Et ppt̃ hoc nõ ꝺ3 abstinere q̃s nisi a multũ malis q̃ tñ ex eis dimittere ꝺ3 ordinate dittat.

Et p̃terea qñ res pticulares particulariũ reꝝ sunt demr̃atiue: perseuerantia naq3 doloris capitis ⁊ eminẽtei dilatationẽ pnosticat pupille ⁊ descensu3 aq̃ in oculũ. Imagiari corã facie sicut cimices et reliq̃ qñ masiuũ sit ⁊ stabile ⁊ visus cũ hoc assidue debilitat portẽdit descensum aq̃ in oculũ. Qñ grauitas ⁊ pũctura in parte dextra pseuerauerit epatis sigbit egritudinẽ. Grauitas ⁊ tẽsio in inferioribus dorsi ⁊ ilio cũ mutatõe dispõis vrie ab usu nocumentũ in renibus pnosticat. Sterc⁹ ñ hñs tincturã sicut solebat sigt ictericiã. Qñ ardor urine pseuerat vlcera sigt q̃ in vesica accñt ⁊ vga. Egõ in ano adustionẽ faciẽs pnosticat dysenteriã. Desiderij casus cũ võitu ⁊ inflatõe ⁊ extrẽitatum dolor portẽdũt colicã. Pruritus in ano qñ pui vmes ibi nõ assuerint pnosticat hemorroidas. Multoꝝ carbũculoꝝ natiuitas ⁊ nodoꝝ magnum sigt apã. Serpigo albaras pnosticat nigrã. Et morphea alba pnosticat albaras albã.

Ca^m. ij. Et ẽ dcõ vl'is de regie iter agentiũ.

Iter agẽs a reb⁹ abstineat q̃b⁹ uti ꝯsueuerat qñ eẽt cũ suis familiarib⁹: labores naq3 ⁊ dolores ei accñt q̃pp studiũ ipender ꝺ3 ad hoc vt de se sit sollicit⁹ ne ad magnas pueniat egritudines. Et illud de quo plus sollicit⁹ esse ꝺ3 ẽ nutriẽs ⁊ lassitudo. Suũ vo nutriẽs meliorari ꝺ3 ⁊ facere vt sit bõe subẽ ⁊ ppinq̃ mẽsur ⁊ nõ multe iõ vt nõ digerat ⁊ supfluitates in vẽis ipsi⁹ nõ ꝯgregent. Ampli⁹ eq̃tare nõ ꝺ3 plenus ne ei⁹ cib⁹ corrũpat ⁊ necessitatẽ hẽat bibẽdi aq̃ et augeat sonit⁹ ⁊ dilatatio sui imo expectar cibũ ꝺ3 vs3 ad horã hospitãdi nisi fuerit ppt̃ cã3 quã postea dicẽus. Qð si multũ ei necessarium fuerit re3 modicã cõedat s3 mõ3 tẽpamẽti ⁊ tm̃ ne p ipsa3 bibẽdi aq̃ necessitatẽ hẽat siue sit ei⁹ iter nocturnũ siue diurnũ. Lassitudo quoq3 ei⁹ regẽda ẽ ex eo qð in ca° de lassitudine dcũ3 ẽ. Dz p̃terea ne eat i vias repletus sanguie aut alio s3 cor⁹ suũ mũdificet deiñ incedat ⁊ si fastidit⁹ fuerit faelic⁹ fiat ⁊ dormiat ⁊ fastidiũ resoluat postea in viã pgat. Dz p̃terea ut qui iter aggredr vtat ordine ⁊ paꝝ plus solito exercitet. Et si in suo itiẽr necessariũ fuerit vigilare assuescat vigilare paꝝ: ⁊ silr si tiet ne fames ei accidat aut sitis aut aliud ab istis ꝺ3 ea assuescere ⁊ ꝺ3 vti cibo quo in itinere vult nutriri ⁊ ꝺ3 ꝯstituere vt ei⁹ cib⁹ sit in q̃titate pauc⁹ ⁊ multi nutrimẽti. Olera p̃terea dittat ⁊ fructus ⁊ q̃cq̃d hũorẽ generat crudũ nisi fuerit ppt̃ necessitate3 vt ex eo medicet. Et fortasse iter agẽti necessitas supueĩet tollerãdi famẽ ꝺõec ꝺ̃siderĩũ ei minuatur. Ex eis autẽ q̃ ipm iuuat in hoc sunt cibi fri ex epatib⁹ assatis ⁊ his silib⁹. Et ẽ qñ ei fiũt pilule cũ viscositatib⁹ ⁊ adipib⁹ liq̃fcis fortib⁹ ⁊ aĩgdal ⁊ oleo amigdalino: sintq3 adipes sicut adeps vaccin⁹ q̃ꝝ vnã qñ cõederit famẽ lõgo tpe tollerabit.

Quidã quoq3 retuler̃t q̄ vnus hõ lb. i. olei violacei in quo adeps resolutus fuit ꝺõec in empl'i silitudinẽ ꝯuersa fuerit decẽ dieb⁹ postea cõedere nõ ꝺ̃siderauit. Et silr cõtingit qñ necesse ẽ ei tollerar siti. Secũ g° deferre ꝺ3 ex medicis siti extinguẽtibus q̃s in libro 3° in ca° de siti dixius ⁊ ꝑpric ex semine portulace. iij. 3. cũ aceto bibat. Et dittat nutriẽtia siti faciẽtia sicut pisces ⁊ cappes ⁊ salsa ⁊ dulcia et mĩuat loq̃lã ⁊ molliter incedat. Qñ3 aq̃ cũ aceto biberit paꝝ ex ea ei sufficiet in sedan° siti vbi nõ multa inuenitur aqua.

Ca^m. iij. de regie cauẽdi a cal'itate ⁊ ppric in itinere ⁊ regimine iter agentiũ in ipsa.

Hos etiã nisi se ipsos regãt res in suo fine ad hoc pducet q̄ debilitabunt ⁊ eoꝝ r̃soluent v̄tutes ita q̄ se mouere nõ poterũt ⁊ supabit sitis: ⁊ fortasse sol eoꝝ ĩpediet cerebra. Quapp studere dẽnt vt vehemẽti cooptura a sole sua tegãt capita. Et silr dẽnt iter agẽtes pectora sua custodire ⁊ epithiare ex tali q̃le ẽ mucilago psilij ⁊ succus portulace. Iter p̃terea agẽtes in calore qñ3 necesse ẽ aliq̃d cõedere añq̃ eãt sicut ius ordei ⁊ sirupũ de fructib⁹ ⁊ reliq̃ ab eis qm̃ qñ equitãt ⁊ in eoꝝ interiorib⁹ nihil exit multũ debilitat eos resol'o ⁊ nõ erit in eis restauratio. Suere ergo ꝺ3 ex eo qð dixius aliq̃tulũ ⁊ deiñ moret ꝺonec de stõ descendat ⁊ nõ vndet. In via p̃ter̃a deferre ꝺ3 oleũ ros. ⁊ viol. ex quo hora p⁹ horã in suis dorsis inungatur. Multoꝝ p̃terea q̃bus in via ex calore accĩt nocumẽtũ redeũt dispões pp natationẽ in aq̃ fr̃a: verũtñ meli⁹ ẽ ne hoc cito fiat s3 paꝝ expectent deiñ ordinate ad ipsa3 accedãt. Qui autẽ venẽa timuerit nares ⁊ os insitia sibi ligare ꝺ3 ⁊ tolleret laborẽ in hoc: ꝺ3 ẽt prius cũ lacte absq3 butyro cepas cõedere ⁊ ppe qum cepe in ipso fuerit muraba aut nocte vna insule cõedat cepas ⁊ sorbeat lac. Et op3 vt sint cepe añq̃ in adogmittant fortis incisiõis. Sit p̃terea illud qð odorat oleũ rosaceũ ⁊ oleũ de seib⁹ cucurbite qm̃ malitiã veneoꝝ rẽouet quã timet. Qñ autẽ venenũ ei nocumentũ fecerit sup extrẽitates ipsi⁹ aq̃ ꝑ ꝑiciat fr̃a ⁊ facies ea lauet. Sitq3 eius cibariũ ex oleribus fr̃is ⁊ sup ipsius caput ex oleis fundat frigidis sicut oleo rosaceo ⁊ ex salicibus ⁊ succis fr̃is sicut v̄micularis succo deiñ lauet: ⁊ a coitu sibi caueat. Saliti quoq3 pisces ei ꝯfer̃t qñ q̃uerit qð

hꝫ: vinũ quoꝫ tẽpatũ ei ꝯfert: lac ꝑterea ẽ melior cibus si febrẽ nõ hũerit. Et si hũerit febrẽ q̃ nõ fuerit ex febribus putridis. imo ex diuturnis bibat doch acetosum. i. lac absꝫ butyro. Qñꝫ siti hũerit post venẽa succurrat̃ ex collutõe oris cũ aq̃ sꝫ non bibat ex ea donec satiet̃ qr tũc subito moriet̃ sꝫ tẽpañ ex collutõe oris cũ aq̃. Q̇ si multa ei necessitas bibẽdi ingruerit semel ex ea glutiat paꝝ in 2° ꝛ tertio ꝛ deinceps. Qñꝫ q̇euerit illud qḋ ex siti ei admistũ fuerit bibat. Et si añq̃ bibat incepit bibere oleũ rosaceũ ꝛ aq̃ mistũ ꝛ postea bibat aq̃ est melius. Et ad summũ ille quẽ calor ĩpedit ĩ loco dꝫ maẽre f̃ro ꝛ pedes abluere ex aq̃ f̃ra. Et si fuerit siti ẽs aq̃ f̃raꝫ paulatĩ bibat. Et ex cibo q̇ cito digerit̃ nutriatur.

Ca^m. iiij. de regẽdo it̃ agẽtẽ ĩ frigor̃ et ꝯgelatoꝝ.

Dico q̇ iter agere in forti frigor̃ ẽ res magni tioris lꝫ multũ custodiat se ꝛ muniat oibus q̃ sunt necessaria ꝛ q̃ntomagis qũ ñ totũ qḋ necessariũ ẽ ꝑpauerit. Quã plẽs naq̃ iter agẽtes oibus q̃ necessaria erãt se rexerunt ꝛ postea frigore mortui sunt quos frigus interfecit ꝛ pruĩa spasmo aut alcuzeꝫ aut ꝯgelatõe aut apoplexia. et moriunt̃ q̇dẽ morte eoꝝ q̇ opiũ biberint aut mandragorã. Q̇ si eoꝝ dispõ ad mortẽ ñ ꝑueñrit mlt̃ totiẽs in famẽ incidẽt q̃ vocat̃ bolismus in q̃ q̇d sit facieñ ꝛ in aliis egritudibus iã in suo loco dixius.

Et r̃s q̇dẽ eis melior ẽ vt poros claudãt ꝛ nares et os custodiãt ne in eo aer frigidus subito ingrediat̃ ꝛ vt extrẽa custodiãt cũ eo qḋ noĩabius. Qñq̃ iter agẽs in frigore hospitat̃ nõ illico se calefacere dꝫ ĩmo in hoc paulatim ordinet̃ in calore ꝑuo ꝛ ad fortẽ calorẽ nõ cito accedat ĩmo si ad ipꝫ nõ accesserit erit melius. Q̇ si vehemẽter ei fuerit necessariũ s̃m ordinẽ ad ipꝫ accedat. Et ille q̇dẽ cui ꝯuenientius ab eo separi ẽ q̇ cito vult ire ꝛ ad frig⁹ egr̃dit̃ hoc ẽ qũ frigus nõ ad hoc ꝑuenerit vt iter agẽtẽ debilitet ꝛ ei⁹ deiiciat fortitudinẽ. Sꝫ si ꝯgelatio in ipso opet̃ necesse ẽ vt festinet ad se calefaciẽdũ ꝛ leniendũ ex oleis calefaciẽtib⁹ ꝛ ꝑpe illis in q̇b⁹ tyriace ꝑpetas exit sicut oleũ de lilio. Qñꝫ iter agẽs in frigore hospitatus fuerit ꝛ fuerit famlicus ꝛ rẽ cõederit calãꝫ accidet ei calor sicut ex febre mirabil̃. Iter agẽtes ꝑterea nutriẽtia hñt q̃ rẽ facilẽ frigoris eis faciũt. Et hec q̇dẽ sunt nutriẽtia in q̇b⁹ multũ ponunt̃ allea ꝛ nuces ꝛ sinapi ꝛ assa. Et ẽ qũ in eis mittunt̃ cepe vt bõi sit saporis ꝯdite cũ alleis ꝛ nucib⁹. Butyꝝ quoꝫ ẽ eis bonũ ꝛ ꝑpe qũ p⁹ ipꝫ forte hauserit vinũ. Dꝫ ꝑterẽa vt iter agẽs in frigore nõ ambulet dũ ẽ vacu⁹ immo ĩpleat̃ nutrimẽto. Et vinũ loco aq̃ bibat ꝛ moret̃ dõec istud in suo ventre q̇escat ꝛ calefiat ꝛ postea eq̇tet. Assa quoꝫ ẽ ex eis q̃ in frigore ꝯgelatũ calefaciũt ꝛ ꝑpe qũ ipsa in vino ei ad potañ dat̃ c⁹ integra dos̃ ẽ. ʒ. i. asse ꝛ vini lb. i. Amplius iter agẽtes in frigore hñt vñ fiat epithia qḋ eorũ muniat corᵃ ne a frigore patiant̃ ex q̇b⁹ ẽ pix ꝛ alia ab ea. Allea quoꝫ sunt ex reb⁹ ei vtilibus q̇ ab aere venerunt frigido.

Ca^m. v. de custodiẽdis extrẽitatib⁹ a nocumento frigoris.

Iter agẽs extrẽa in ꝑmis fricare dꝫ dõec calefiãt deiñ ex oleo cal̃o ea liniat qḋ sit ex oleis bñ redolẽtib⁹ sicut oleũ de lilio ꝛ oleũ de ben: misceos quoq̃ ẽ epithia eis ꝯueniẽs ꝛ si ipꝫ ñ hũerit oleũ ꝛ ꝑpe qũ in ipso posuerit pip aut pireꝝ aut euforbiũ aut assaꝫ fetidã aut castoreũ. Ex epithiatib⁹ ꝑterea extrẽitates custodiẽtib⁹ ẽ vt supponat eis galbanũ ꝛ allea qr ẽ securatio aut sicut alkitran. Et nõ oꝫ vt sotular aut calciamẽtũ q° pes tegit̃ sit strictus ita vt pes in eo cõmoueri nõ possit qm̃ motus mẽbri ẽ vna ex reb⁹ ꝓhibẽtib⁹ ab eo frig⁹ mẽbꝝ quoꝫ suffocatũ duriter ĩueit frigus. Et qũ ipꝫ q̇dẽ ꝑgamẽo coopit̃ ꝛ aliq̇d ei suppõit̃ et nihil supponit̃ ẽ magis ipꝫ custodiẽs. Qũ autẽ manus aut pes frigus nõ sent̃int ꝛ ex frigore nihil diminutũ fuerit nec sollicitudo iᵃ fuerit custodiendi ipꝫ regie ꝯuẽienti scias q̇ s̃us iã ẽ in itiner̃ destructõis ꝛ q̇ frig⁹ iã effecit in ipso oponẽ suã. Nuc igr̃ excogitare dẽmus q̇d in ipso sit facieñ q̇ si frigus in mẽbro opabr̃ ꝛ ĩnatũ q̇ in ipso erat extinxerit calorẽ ꝛ ꝯstrinxerit illud qḋ resoluebat̃ ex eo ĩ ei⁹ subã ꝛ ipꝫ putrefactõi aptũ effecerit erit qñꝫ necessariũ facere totũ qḋ in ca° de vlcerib⁹ ẽ dictum ꝛ ꝑpe de herpetib⁹ estiomẽis malis. Sꝫ qũ frig⁹ ipꝫ ĩpedierit ꝛ nõdũ cõputruerit sꝫ in illo ꝯsistit ꝑcessu meli⁹ erit vt extrẽitates ponant̃ in aq̃ vapoꝝ ꝑpe aut in aq̃ in q̃ fic⁹ cocte fuerint ꝛ in aq̃ cauliũ ꝛ in aq̃ myrti ꝛ in aq̃ aneti ꝛ in aq̃ camemille totũ hoc ad supponẽdũ ẽ eis ꝯuẽiens ꝛ aq̃ scebe ꝛ aq̃ namen. Ex napis quoꝫ empl̃ꝫ apponere ẽ medicamẽ eis ꝯuẽiens: ab igne ꝑterea sibi cauere dꝫ ne ad ipꝫ accedat. Et oꝫ q̇dẽ vt velociter incedat ꝛ pedẽ moueat aut extrẽa aut exercitet ipꝫ ꝛ fricet postea inungat ꝛ sup ipꝫ aq̃ calãꝫ ab alto fũdat cũꝫ eo qḋ dixius. Et scito q̇ dittere extrẽitates suspẽsas ꝛ q̇etas in frigore ne moueãt ꝛ vt nõ exercitent̃ ẽ ex maiorib⁹ cãis q̃ faciũt extrẽis vt ea supet frig⁹. Sũt ꝑterea hoĩuꝫ q̇dã q̇ ponũt in aqua f̃ra ꝛ faciũt vtilitatẽ ac si nocumẽtũ ab eis rẽouere tur q̃nadmõꝫ fructibus accĩt congelatis. Qum ei in aq̃ ꝓiiciunt̃ f̃raꝫ: fiũt q̃nadmõꝫ si ab eis extraheret̃ ꝯgelatõ ꝛ ab eis labr̃ ꝛ liniunt̃ ꝛ eq̃nt̃ ꝛ si ea igni applicant̃ corrũpent̃. Sꝫ qũo fit istud nõ ẽ medico necessariũ. Qũ aũt vna extrẽitas obfuscari cepit: scalpellãda ẽt erit ꝛ sanguis ab ea extrahẽd⁹ mẽbro in aq̃ cal̃a posito ꝓpterea ne aliq̇d sanguinis in orificiis plagaꝝ ꝯgelet ꝛ nõ egrediat̃ sed egredi dittat̃ dõec p se restringat̃ postea ipsa epithiet̃ ex boloarmẽo ꝛ aceto tẽpatis qm̃ hoc ei⁹ rẽouet lesionẽ. Alkitran quoꝫ in principio ꝛ fine iuuamẽtũ ꝑbet. Qñꝫ res ad nigredinẽ trãsierit aut viriditatẽ ꝛ ꝯseq̃t̃ ipsaꝫ ipsa s̃ꝫ putrefactionẽ ꝓcedẽte nõ laboret nisi vt auferat̃ illud qḋ ꝯputruit ne etiã sanuꝫ qḋ in ei⁹ ꝯsistit vicinitate putrefiat ꝛ putrefactio paulatĩ ad interiora ꝓcedat sꝫ faciat illud qḋ ĩ suo diximus capitulo.

Ca^m. vi. de ꝯs̃uan° colorẽ faciei in itinere.

Facies ẽ epithianda ex reb⁹ viscosis in q̇b⁹ exit ꝯglutinatio sicut mucilagine psilii ꝛ mucilagine portulace ꝛ sicut dragagãto in aq̃ resoluto ꝛ gũmi arabico in aq̃ resoluto ꝛ sicut albuĩe oui ꝛ sicut tortellis de simila in aq̃ resolutis ꝛ trociscis quos cheutã noĩauit. qũ aũt uẽtus eã sciderit aut frigus aut sol regimẽ ei⁹ q̃res ĩ s̃mone de decoratione.

¶ Ca^m. vij. de ꝯsuādo iter agētē a nocumentis aq̄ꝝ diuersarum.

A Quaꝝ iter agētē ad egritudines magis ꝑducit q̄ nutriētiū diuersitas. Ex hoc sollicitudo ē hn̄da ⁊ res aq̄ corrigēda. ¶ De eius autē emēdatōe ē vt vehemēter coleť ⁊ fiat ut a resudātē cor^e multū ꝑ resudationē egrediať: ipā quoq̧ coq̄re q̄nadmōꝫ iā in hoc demr̄auius caꝫ eaꝫ qn̄ꝫ colat: ⁊ inter pure aq̄ subāꝫ ⁊ id qđ ei admisceť sepationē facit. Et mai⁹ hoc toto est ipsaꝫ subliman° distillař. Est ēt qū ex lana r̄torta fit lychiniū c⁹ vna extrēitas in vas plenū pōiť altera ī uas vacuū ⁊ guttati aq̄ ad vacuū dilabr̄ ⁊ ē clarificādi mō⁹ idoneus ⁊ ꝑꝑe qū multotiēs factū fuerit: silr̄ quoq̧ qū aq̄ amara ⁊ mala coq̄ť ⁊ ꝓijcieť in ea dum ipsa bullit lutū libeꝝ ⁊ guttati distillabr̄ cū lana ad mōꝫ ꝑme. Et silr̄ etiā qū aq̄ pure admiscebr̄ lutū libeꝝ ī quo nō exit mala q̄litas ⁊ ꝑꝑe qđ ī sole fuit adustū ⁊ postea colabr̄ erit ex eo qđ eius ꝓhibꝫ malitiā. ¶ Aq̄ quoq̧ cū vino bibere ē ex eo qđ ei⁹ rēouet malitiā qū ipsi⁹ malitia fuerit ex generr̄ paucē peñtratōis. ¶ Aq̄ etiā qū pauca fuerit ⁊ nō iuēiet tēpata cū aceto erit bibēda ⁊ ꝑꝑe in estate quōiaꝫ hoc a multo excusat potu. ¶ Aq̄ ꝑterea salsa cū aceto ē bibēda ⁊ sirupo acetoso in quā siliq̄ ⁊ myrti g̃na sunt ꝓijciēda ⁊ sorbe. ¶ Et p⁹ aluiosaꝫ q̇dē aq̄ ⁊ pōtica bibeñ ē to^m illud qđ nāꝫ soluit. ¶ Uinū quoq̧ ē ex eo qđ p⁹ ipsaꝫ potatū ꝯfert. ¶ Sup amarā quoq̧ aq̄ exhibēda sunt dulcia ⁊ unctuosa: ⁊ ipsa cū iuleb ē miscēda ⁊ añ ipsaꝫ aq̄ ciceꝝ ē bibēda ⁊ añq̄ volūtas adsit rēouebr̄ eius ipedimētū. ¶ Et silr̄ cōedere cicera. ¶ Añ vo aq̄ stantē ⁊ paludostrē in q̄ exit putrefactio nō sunt gustāda nutrientia calā supra quā stiptica sunt exhibēda ex fructibus fr̄is ⁊ mica sicut cydonia ⁊ matiana ⁊ acetula. ¶ Sup aq̄s quoq̧ grossas ⁊ turbidas vteñ ē alleis. ¶ Et ex eo etiā qđ eas clarificat ē alumē iameni. Ex eis quoq̧ q̄ diuersaꝝ aq̄ꝝ rēouēt malitiā sunt cepe qđ sunt vt tyriaca h⁹ ⁊ ꝑꝑe cepe cuꝫ aceto ⁊ allea etiā. Et ex rebus fr̄is sunt lactuce. ¶ Amplius ex regie viatoꝝ ꝯueniēte in diuersitate aq̄ꝝ ē vt ex a q̄ sue terre ferat ⁊ cū aq̄ misceat terre in q̄ ꝑus hospitabr̄ ⁊ ferat ex aq̄ cuiusq̧ hospitij ad hospitium qđ ē p⁹ ipꝫ ⁊ admisceat eā cū sua aq̄ ⁊ ita faciat do nec ꝑuēiat vbi vult ⁊ silr̄ si ex luto sue terr̄ sumpserit ⁊ cū oī aq̄ ad quaꝫ ꝑuenerit admiscuerit ⁊ ipꝫ in ea ꝯq̄ssauerit ⁊ eā dimit quousꝫ clarificeť. ¶ Aq̄ ꝑterea pāno interposito bibēda ē ne sanguisuga cū errore egrediať ⁊ ne quod ex mal' ꝑmistōib⁹ vehemēter ē minutū trāsglutiat. ¶ Ex rob quoq̧ acetos̄ secū deferre vt ea cū vnaq̄q̧ diuersaꝝ aq̄rum misceat est regimen conueniens.

¶ Ca^m. viij. de regie viatoris in mari.

V Jatori in mari plerūq̧ accit v̇tigo ⁊ r̄uoluiť cū ea ⁊ cōmoueť in ea nausea ⁊ vōitus: ⁊ hoc q̇dē in ꝑmis dieb⁹ sꝫ postea residet ⁊ q̇escit. ¶ Et oꝫ ne fortiter retineať nausea ⁊ vōitus sꝫ dittať doec ꝑ ipꝫ mūdeť: q̄ si supfluus fuerit retinebr̄ tūc: ꝑpatio tñ ne vōit⁹ accidat non ē mala. Et hoc ē vt ex fructib⁹ cōedat sicut cydonia ⁊ matiana ⁊ g̃nata. Semē quoq̧ apij qū bibituꝫ fuerit ꝓhibet nauseā ne cōmoueať ⁊ sedabit eā qū cōmouebr̄ ⁊ apsinthiū silr̄. ¶ Ex eis etiā q̄ id probibent ē vt acetosis os stōi ꝯfortātib⁹ ⁊ vaporeꝫ ne ad caput ascēdat ꝓhibētib⁹ nutriať. Et hec q̇dē sunt sicut lētes in aceto ⁊ succo vue acerbe ⁊ parū calamēti ⁊ asceb ⁊ panis fractus in vino bñ redolēte aut in aq̄ fr̄a. Et ē qn̄ in ea poniť asceb. ¶ Nares quoq̧ ei⁹ interius cū cerusa sunt epithīande.

¶ Explicit fen tertia h⁹ ꝑmi canōis. Et icipit q̄rta

¶ Fen q̄rta de diuisiōe mōꝝ medicationū ꝼm egritudines vniuersales. Incipit.

¶ Ca^m p^m dcōis 4^c ē locutō v̄lis de medicatōe.

D Icēus q̄ res medicatōis ex vna trium reꝝ ꝯpleť: vna eaꝝ ē regimen ⁊ nutriētia: ⁊ alia mediciaꝝ ē exhibitio: ⁊ tertia ē opo manual'. ¶ Per regimē aūt intelligius admistrationē q̄ fit in causis necessarijs nūeratis q̄ ꝼ^m vsum sīt currētes ex q̇b⁹ ē nutriēs. ¶ Et iudicia q̇dē regis ex ꝑte q̄litatū eaꝝ sunt ꝓportionalia iudicijs mediciaꝝ. ¶ Nutriēs v̇o ex eis oīb⁹ iudicia hꝫ q̄ sūt ei ꝓpa ex mō q̄titatis. Nutriēs ei qn̄ꝫ ꝓhibeť qn̄q̧ minuiť qn̄ꝫ eq̄ť qn̄ꝫ augeť. Sꝫ nō ꝓhibeť nisi qum medic⁹ vult vt nā occupeť in maturatōe hūoꝝ. ¶ Et nō minuiť nisi qū vult v̇tutē cū hoc custodir̄ g° in q̄tū nutrit custodit ꝑtē v̇tutis ⁊ in quātū minuit custodit ꝑtē materiei ne nā tūc occupeť in digerē° multū cibū. Jpse quoq̧ sꝑ sit sollicit⁹ de eo qđ magis suspectū ē: ⁊ ē v̇tus si fuerit valde debil' aut egritudo si fuerit multū fortis. ¶ Nutriēs quoq̧ ex duabus minuiť ꝑtib⁹: vna eaꝝ ē ex ꝑte q̄titatis: ⁊ altera ē ex ꝑte q̄litatis: ⁊ tibi q̇dē posē ē ponere cōiunctionē duaꝝ ꝑtiū diuisionē tertiā. ¶ Dr̄ia autē inter duas dcōes q̄titatis ⁊ q̄litatis ē q̄m̄ nutriens qn̄ꝫ ē multe q̄titatis ⁊ pauci nutrim̄ti sicut olera ⁊ fruct⁹ q̄m̄ q̇ ex eis multū cōedit ex q̄titate nutriētis multū recipit absꝫ ei⁹ q̄litate. ¶ Et qn̄ꝫ ē nutriēs pauce q̄titatis ⁊ multi nutrim̄ti sicut oua ⁊ galloꝝ testiculi. ¶ Nobis quoq̧ qn̄ꝫ ē necessariū q̄litatē minuere ⁊ in q̄titate augmētū facere: ⁊ hoc q̇dē ē qū desideriū fuerit supās ⁊ in venis crudi fuerint humores ⁊ voluerius desideriū sopire ꝑ stōi repletionē ⁊ a venis multā ꝓhibere maꝫ iō vt p⁹ maturr̄tur illud qđ ē ī uēis aut ꝑpť itētōes alias ab istis. Et qn̄ꝫ necessariū ē nobis in q̄litate augmētū facer̄ ⁊ minuere q̄titatē: ⁊ hoc q̇dē ē qū voluerius v̇tutē ꝯfortare ⁊ stōi nā rē multā digerere nō valet. Plm̄ autē qđ nos laborāus in minuēdo cibū aut ꝓhibēdo ē qū egritudines medicāur acutas. Jn egritudibus quoq̧ chrōicis minuius sꝫ min⁹ q̄ in acutis. Jn egritudib⁹ nāꝫ chronicis plus de v̇tute sollicitī sumus q̄r scīus q̄ eaꝝ crisis ē lōginq̄ ⁊ ipsaꝝ status ē rēot⁹. Quapp nisi v̇t⁹ custodiať vsꝫ ad horā crisis stare nō poterit nꝫ illud qđ in lōgo digeritur tꝑe digerere valebit. Jn acutis v̇o egritudib⁹ crisis ē ꝓpinq̄ ⁊ ꝯfidius q̄ v̇t⁹ añ statū nō resoluetur: q̄ si hoc timuerius nutriēs nō plīme miuēus. Et q̄to egritudo plus ꝑncipio ꝓpinq̄ fuerit ⁊ accidētia magis q̇eta nutriēus v̇tutē ꝯfortātes. Et q̄tū egritudo ꝼm augmētū ꝓcesserit ⁊ accn̄tia ibi etiam augmētata fuerit minuēus dietā ꝑpť fiduciaꝫ eius qđ iā dedius ⁊ ꝓpterea vt v̇t⁹ alleuieť in hora luctaminis. Jn tꝑe quoq̧ status regimē vehementer

subtilius. ¶ Et qͣto magis egritudo fuerit acuta et crisis ꝓpinquor erit nr̃a regis subtiliatio maior nisi cae acciderint q̃ nos ab eo ꝓhibeãt q̃nadmo͂ȝ i libris noīabius pticularib⁹. ¶ Nutriens perterea sȝ hoc q̇dē ex eo qd̓ fit nutrimētū duas alias hȝ opatōes q̃ sunt velocitas penetratōis sicut dispō vini ꝛ tarditas penetratōis sicut assatoꝝ dispō ꝛ frixoꝝ ꝛ etiā spissitudo subē ei⁹ qd̓ ex ipso generat̃ in sanguine ꝛ ei⁹ retētio sicut est dispō nutrimēti carnis porcine ꝛ vituline aut ipsi⁹ subtilitas ꝛ resolonis ei⁹ necessitas sicut ē dispō nutrimēti qd̓ fit ex vio ꝛ ex ficub⁹. ¶ Et nobis q̇dē ē necessariū nutriens qd̓ cito peñtret qū casui v̇tutis aīalis succurrer̄ uolumus ꝛ eius resoloni ꝛ nō pōt stōus ꝛ v̇tus tollerare vt nutriēs digerat̃ qd̓ tarde digerit̃. Et nos q̇dē a nutriēte terreur qd̓ cito digerit̃ quȝ accit̃ vt nutriens p̄cedat qd̓ tarde digerit̃ ꝛ timeus ne cū eo misceat̃ ꝛ fiat sm mo͂ȝ quē iā declauis. ¶ Et terremur etiā a nutrimēto grosso qū p certo scius ꝙ accidūt oppilatōes. Sȝ eligius cibū fortis nutrimenti ꝛ tarde digōis ꝓpt̄ eū quē ꝯfortare volum⁹ ꝛ exercitijs fortib⁹ p̄pare. ¶ Rarū quoȝ nutriēs eligimus ꝓpt̄ illū cui velociter accit̃ poroꝝ spissitu°.

¶ Medicatio autē q̃ fit cū medicis tres hȝ regulas: ūa eaꝝ ē regula eligendi ei⁹ q̃litatē. s. eligendi ipā calaȝ aut frāȝ aut hūidā aut siccā. ¶ Et sᵃ est regla ipsius eligendi q̄titatē: ꝛ hec q̇dē regula diuiditur in regulā mēsādi pōdus ei⁹ ꝛ i regulā mensādi ipsius q̃litatē. s. sue calitatis g̃dū aut fr̃itatis aut reliq̃ꝝ ab istis. ¶ Et tertia est regula ordinādi suaȝ horā. ¶ In electōe autē q̃litatis medicine absolute nō habet̃ cognitio nisi p cognitionē spēi egritudis qm̄ qū egritudis q̃litas scita fuerit erit medicina eligenda q̃ ei in sua q̃litate sit ꝯtraria: qm̄ egritudo suo medicat̃ ꝯtrario ꝛ ꝯsuat̃ sanitas suo sili.

¶ Quātitatis autē ipsi⁹ mēsa ex duab⁹ cognoscit̃ ptib⁹ sm mo͂ȝ mense artificial̄ ex nā mēbri ꝛ ex q̄titate egritudis ex reb⁹ q̃ sup illud sua signt ꝯueniētia ꝛ aptitudine ipsaꝝ q̃ sunt gen⁹ ꝛ etas ꝛ ꝯsuetudo ꝛ tēpus ꝛ regio ꝛ ars ꝛ v̇tus ꝛ forma. ¶ Natur v̇o mēbri cognitio q̃ttuor reꝝ ꝯtiet cognitionē. s. ꝯplonis mēbri: ꝛ creatōis ei⁹: ꝛ eius situs: ꝛ ipius v̇tutis. ¶ Et ꝯplonis q̇dē mēbri qm̄ qū eius nālis ꝯplo scita fuerit ꝛ ipsius ꝯplo in egris sciet̃ p mēsurā existiatiuā q̄tū ei⁹ ꝯplo nāl elōgata fuerit: sciet̃ g° mēsa q̄titatis q̃ ipsa reduci possit ad tēpiē v̇big̃tia qm̄ si sanatiua ꝯplo fuerit frā ꝛ egritudinal calida tūc iā multa elōgatio erit a ꝯplione sui: ꝛ tūc multa indigebit infrātōe: ꝙ si ambe fuerint calide sufficiet ei pua infrātio. ¶ Et creatōis q̇dē mēbri iā dixius ꝙ crātā m̄bri i. iiij. diuidr̄ mōs ꝛ tu q̇dē eā ibi ꝯsiderare dēs: p⁹ h° scir̄ dēs ꝙ m̄broꝝ q̇dā sūt q̃ i foramib⁹ suis sīt facilia ꝛ sīt i eis interi⁹ aut exterius loca vacua p q̃ expellit̃ supfluitas medicina subtili ꝛ tēpata. Et eoꝝ sunt alia q̃ nō sunt ita sed medicina indiget̃ fortiore ꝛ silr̄ eoꝝ ē qd̓ ē raꝝ et eoꝝ ē qd̓ est spissum. Et raro q̇dē medicina sufficit subtilis: ꝛ spisso ē meᵃ fortis necessaria: qd̓ aūt forti medicia magis indiget ē illud qd̓ in nulla duarū ptiū ventriculū hȝ nȝ receptacu'ū. Et p⁹ ipȝ ē illd̓ qd̓ hȝ in vna pte ꝛ post ipȝ ē illud qd̓ a duab⁹ ptib⁹ hȝ receptaculū sȝ ē soliduȝ ꝛ spissum sicut rigno postea ē illud qd̓ ea hȝ a duab⁹ ptib⁹ ꝛ ē raꝝ sicut pulmo. ¶ Et sit⁹ q̇dē mēbri qm̄ p situȝ cognoscit̃ q̃nadmo͂ȝ tu scis aut loc⁹ aut societas. ¶ Utilitas v̇o q̃ ex societatis ꝓuēit cognitōe ē magis ꝓpa propterea ꝙ ptē magis eligis ad quā medicina trahit ꝛ ad quā eā declinare facis: v̇big̃. qū fuerit mā in gibbo epatis euābis eā p vrinā ꝛ si in epatis ꝯcauitate fuerit euābis eā p ventrē qm̄ epatis gibbositas mēbris vrine ē associata ꝛ ei⁹ ꝯcauitas ē associata intestis. Sȝ ei⁹ vtilitas q̃ ex pte sciēdi locū ꝓuenit ē triū moꝝ: vn⁹ eoꝝ est ei⁹ lōgitudo ꝛ ipsius ꝓpinq̇tas qm̄ si fuerit ꝓpinqū sicut stōus ꝓuenient ad ipȝ medicine tēpate ꝛ opabunt̃ in ipso ꝛ si lōgī qū fuerit sicut pulmo mediciaꝝ tēpataꝝ v̇tutes corrūpent̄ anq̄ ad ipsuȝ ꝓueniāt. Quapp erit necessariū vt in eaꝝ v̇tutib⁹ augmentuȝ fiat. ¶ Oȝ itaqȝ vt qū mēbꝝ ē ꝓpinqū cui obuiat medicina sit v̇tus ipsi⁹ medicine sm mēsurā q̃ egritudi sit opposita ꝛ si inter ea fuerit lōgitudo ꝛ spatiū ꝛ ē egritu° cui ē medicina necessaria quā v̇tus ꝓfundās penetrare faciat tūc necessariū ē in v̇tute medicīe plus addere q̄ p⁹ erat ei necessariū sicut acetū in emplo sciatice ꝛ reliq̇s. ¶ Et scd̓s mō⁹ ē vt sciat̃ q̇d medicis sit admiscen̄ vt p illud velociter ad mēbꝝ ꝓuēiat q̃nadmo͂ȝ medicis mēbroꝝ vrine admiscent̄ diuretica ꝛ medicis cordis croc⁹. ¶ Et terti⁹ q̇dē mod⁹ ē vt sciaūs q̃ pte medicinā ad ipȝ transire faciaūs: v̇big̃. si sciuerius ꝙ vlcera in inferiorib⁹ exn̄t intestis p clisteria initiēus ꝛ si sciuerius ꝙ sint in superiorib⁹ p illud qd̓ bibūt afferēus. ¶ Qn̄ȝ etiā confert loci ꝛ societatis sil̄ sollicitudinē habere: ꝛ hoc q̇dē ē in eo qd̓ facere dēmus qū fuerit mā tota iaȝ in mēbro euāta ꝛ in eo qd̓ facere dēmus quȝ materia adhuc euāt̃: qm̄ qū sciuerimus ꝙ mā fuerit adhuc i descēsu a suo loco māȝ extrahēus postq̄ q̃ttuor ꝯditionū curā hūerius: vna ē ptis diuersitas q̃nadmo͂ȝ a dextra ad sinistrā trahimus ꝛ a superiorib⁹ ad inferiora. ¶ Et sā ē vt societatis curā hēamus sicut mēstrua ventosis retinēus q̃s mamillis supponius socio attrahētes. ¶ Et tertia rcitudinū curā hēre q̃nadmo͂ȝ in egritudib⁹ epatis in dextra minutionē facius basilica ꝛ in egritudib⁹ splenis in basilica sinistra. ¶ Et q̃rta q̇dē est cū sollicitudine elōgatōis ne qd̓ extrahit̃ ualde sit ꝓpinqū ei a quo extrahit̃. ¶ Sȝ qū accit vt tota mā iā sit euāta vtreqȝ res ei ꝯferūt ex pte: qm̄ si voluerius accipiemus eā ex ipso mēbro: ꝛ si voluerius trahēus ipā ad mēbꝝ ꝓpinqū qd̓ associatū ē ꝛ eā ab eo extrahemus q̃nadmoduȝ duas minuim⁹ saphenas in mr̄icū egritudib⁹ ꝛ venā q̃ ē sub lingua quȝ medicari volum⁹ apā duaꝝ amigdalaꝝ. ¶ Qūȝ ad diuersuȝ trahere volueris mēbri a quo ꝯtrahis dolorē p⁹ seda. Et caue tibi ne trāsitus sup principale fiat.

¶ Et vtilitas q̇dē q̃ seq̇t ex pte v̇tutis mēbri ē trium semitaꝝ vna ē dignitatis ꝛ principatus curā haber̄ qm̄ sup mēbra principalia nō faciēus aliq̇d cū fortib⁹ medicis in quo sit ambigen̄ q̄tomagis potuerimus ne nocumētū toti corpi cōe faciaūs. ¶ Quapp ex cerebro ꝛ epate nō euābius illud qd̓ ab eis euare debēus in vna hora nȝ vllo° vehemēti infrābimus infrātōe: ꝛ qū epati emplr̄ȝ supponēus ex medicis resoluētib⁹ nō relinq̇mus q̇n in eo res retentiuas ꝛ boni odoris ponaūs ꝓpt̄ v̇tutē custodiēdā. Et silr̄ in eis q̃ ꝓpt̄ eā ad biben̄ damus. ¶ Qd̓ aūt

inter oīa mēbra hac tota custodia dignius exīt est
cor ⁊ postea cerebꝝ ⁊ pꝰ ip̄z epar. ¶ Et ħa q̇dē se
mita ē curaʒ hēre opōnis mēbrō associate lʒ non sit
principale sicut stōus ⁊ pulmo. ¶ Quapropt̄ in fe
bribus cū stōī debilitate aq̄ f̄raʒ in potu q̄ sit uehe
mētis f̄ritatis nō damus. ¶ Et scias q̄ dare ea pu
ra q̄ laxa faciūt principalibꝰ mēbris ⁊ eis q̄ sunt co
rā ipsis ē valde tiorosum in re vite. ¶ Et semita
tertia ē habere sollicitudinē acuitatis sꝰus ⁊ eius e
betudis. oʒ naq̧ sibi cauere ne mēbris acuti sēsus
neruosis det medicinas malaꝝ q̄litatū ⁊ mordicati
uas ⁊ nocitiuas sicut sunt titimali ⁊ reliq̄ ab eis.
¶ Medicinaꝝ v̇o a q̄ꝝ datōe nobis cauēus spēs sunt
tres resoluētes: ⁊ vehemēter īf̄rantes: ⁊ ꝯtrarias
hn̄tes q̄litates sicut flos eīs ⁊ cerusa ⁊ calcucecaum
nō ⁊ eius siꝉia: hoc q̇dē ē electionē medicie diuide
re ꝓm mēbri nāʒ. ¶ Scd̄ʒ v̇o egritudis q̄ntitatē q̄
tū illi v̇big̃. cꝰ corporis caꝉitas egrotatiua ē fortis
⁊ necessariū ē ip̄aʒ extinguere cū medicina q̄ sit ī in
f̄rando fortissima: ⁊ illi cuius accn̄talis f̄ritas ē for
tis ē necessariū eā calefacere cū medicina fortis ca-
lefactōīs: si v̇o nō fuerint fortes medicine debilio
ris q̄litatis nobis sufficient. ¶ Ex tp̄e autē egritu
dis ē vt sciāus in quo suoꝝ tēpoꝝ sit egritudo v̇bi
gr̄a qū ap̄a in principio fuerit sup ipsuʒ ponēus qȯ
solū repcutiat. ⁊ qum in statu fuerit ponēus illud
qȯ solūmō resoluat: in meᵒ autē miscebiūs utraq̧
et si egritudo fuerit acuta ip̄a in principio exn̄te tē
perate regimē subtiliabiūs. Et si in statu fuerit in
subtiliādo studebiūs ⁊ si fuerit ꝓlixa nō tm̄ in pri
cipio subtiliabiūs sʒ in statu tēpata vtēur subtilia
tōe. lʒ mꝉtas ꝓlixaꝝ egritudinū p̄ter febres subti
liatiuū resoluat regimē. ¶ Egritudo quoʒ si mul
te ebulliētis materie fuerit in principio eā eūabiūs
nō expectātes maturationeʒ: ⁊ si mediocris fuerit
maturabiūs eā ⁊ postea eūabiūs. ¶ Cognitio aūt
reꝝ q̄ sua sign̄t ꝯueniētia ē ad sciēn̄ tibi facilis ⁊ a
er q̇dē q̄ ex eaꝝ exit summa ē dignior cuius rē cu-
stodiri oʒ ⁊ an sit medicine iuuamētū p̄stans an e-
gritudi. ¶ Et dicēus q̄ in egritudibus in q̇bus est
tior ⁊ nō sumus securi ex defectu v̇tutis si qȯ fa-
ceī debēus tardaueriūs aut ex eo aliq̇d alleuiaueri
mus a forti medicamine pᵒ incipe debēus ¶ Ille
v̇o in q̇bꝰ nō exit tior ꝓm ordinē ad fortiorē ꝓce-
dēt si nō suffecerit eis debiꝉ. ¶ Preter hoc quoq̧
tibi caue ne a rcītudine recedas lʒ videris q̄ ipsa-
ꝝ tardeī iuuamētū nʒ in errore moreris ⁊ si vide
ris q̄ eiꝰ nō appeat ip̄edimentū. ¶ Et cū hoc non
ꝓm vnā medicatōeʒ cū vna tibi stān̄ ē medicina ī
mo in vna medicatōe medicias pmuta. qm̄ ab ip̄o
qȯ ꝯsuetū ē n̄ fit passio: ⁊ vnicuiq̧ q̇deʒ corpi īmo
oī mēbro imo vni corpori ⁊ vni mēbro ī vna ho
ra ⁊ nō in altera inest ꝓꝑetas ab vna meᵃ pati ⁊ n̄
ab altera. Qū autē ignoras q̄ sit egritudo r̄linq̄ eā
nature ⁊ nō ꝓpes: qm̄ aut nā supabit egritudineʒ
aut ipsaʒ manifestabit. ¶ Qūʒ egritudo dolori cō
iūcta fuerit aut cāe doloris aut a quo ꝓuēit dolor
sicut ē pcussio aut casus incipies sedare dolorē. Et
si tibi necesse fuerit stuporē inducere nō transcēdas
tale q̄le ē papauer aꝉ: qm̄ cū suo stupoī ē ēt dōesti
cū. ¶ Qūʒ vehemētia caloris mēbri tibi nocumē
tū fecerit nutri ex eo qȯ sāguinē vehemēter igros
sat sicut frumētū coctū. Et si ex hoc q̇dē regie non

alleuiabī nutri cū inf̄rantibꝰ sicut lactucis ⁊ eis si-
milibꝰ. ¶ Scias p̄terea q̄ ex ꝯgruis medicatōibus
q̄ ꝯferūt ē iuuamētū qȯ fit ex eo qȯ v̇tutes ꝯfor-
tat aīales ⁊ vitales sicut letitia ⁊ obuiare ei qȯ si-
bi placet ⁊ assidue sedere cū eo cū quo ḡtulat: qn̄ʒ
etiā ꝯfert sedere cū eo a quo v̇ecūdat ⁊ quē erube
scit: qm̄ egꝝ ꝓhibet a rebꝰ q̄ ei nocēt. ¶ Ex eis p̄
terea q̄ huic mō medicatōīs sunt ꝓpinq̄ ē mutatio
de terra ad terrā ⁊ de aere ad aerē ⁊ de formis ad
formas ⁊ p̄cipe eū formas efficere ⁊ motꝰ q̇ mem
bꝝ dirigāt aut ꝯpꝉonē mutent q̄nadmōʒ puero lu
sco p̄cipiī vt scitillas intueāt aut rē q̄ ei appet: aut
sicut p̄cipiī torturā patiēti ⁊ vt speculū intueāt cali
bis qm̄ hoc pducit eū ad hoc vt laboret in rcīfican
do faciē suā ⁊ frōtē ⁊ oculū ⁊ fortasse īuitꝰ redibit
ad hoc vt melioreī. ¶ Ex regulis p̄terea q̄s obs
uare debes ē fortes dittere medicatōes in tēpibus
fortibꝰ q̄to plus poteris sicut ventrē vehemēter
soluere aut ꝓuocare vōitū aut apire ⁊ adurere in
estate ⁊ hyeme. ¶ Ex rebꝰ quoʒ in q̄ꝝ medicatōe
subtile ē adhibeñ studiū ē qū in vna ꝯiūgunī egri
tudine duo q̄ fieri dēnt ꝯtraria qr oʒ v̇big̃. ut egri
tuᵒ inf̄reī ⁊ eiꝰ cā calefiat: aut ecōuerso: qr oʒ ut
egritudo calefiat ⁊ eiꝰ cā inf̄reī sicut mā colice idi
get calefactōe ⁊ incisiōe ⁊ subtiliatōe: ⁊ oʒ vt for-
titudo doloris eiꝰ inf̄reī ⁊ stupefiat ⁊ ecōuerso.
¶ Ampliꝰ scire dēs q̄ nō oīs repletio nʒ oīs ꝯpꝉonis
malitia suo medicāī cōtrario ex eūatiōe ⁊ oppōne
īmo multotiēs sufficit multa regis bonitas in reple
tōe ⁊ malitia complexionis.

¶ Caᵐ. ij. de medicatōibꝰ egritudinū malie ꝯpꝉoīs.

Que ex eis q̇dē sine mā exīt ꝯpꝉo tm̄ pmu
tāī: sʒ si cū mā fuerit ipsa eūabī: ⁊ plerū
q̧ q̇dē ei sola sufficit eūatio si ꝯpꝉonis in
fuse q̄ p̄terita ē malitiā nō ibi reliq̄rit: ⁊ q̄nq̧ non
sufficit nobis istud si ꝯpꝉonis dimisit malitiā īmo
erit nobis necesse ꝯpꝉonē pmutare qū in eūanᵒ finē
feceriūs. ¶ Dicēus gᵒ q̄ malitie ꝯpꝉonis medica
tio multis fit mōis. ¶ Cōplexionis nanq̧ malitia
aut erit infusa: et erit ipsius medicatio ex contra-
rio absolute: ⁊ hec ē medicatio absolute: aut erit ī
termio ut ipsa genereī: ⁊ erit eiꝰ sanatio sanatio q̄
fit cū p̄missiōe ꝓuatōīs q̄nadmōʒ putrefactionē q̄ ē
cū febre q̄rtana m̄dicāur cū tyriaca ⁊ aq̄ f̄raʒ ī ter
tiana damus vt extinguat. Et exēplū p̄missiōis ꝓ-
uatōīs ē eūatio in q̄rtana q̄ fit cū belleboro: ⁊ ī ter
tiana cū scamōea qū principiū interpolatōīs q̄ accīt
ꝓhibere volumus. ¶ Et exēplū p̄missiōis ꝓuatio
nis solūmō ē eūatio q̄rtane apte ꝓpī meꝉie supatō
nē cū belleboro ⁊ febri tertiane ꝓpī cholere domi
niū cū scamōea. ¶ Qū autē in aliq̄ egritudine du-
bitaueris an sit eiꝰ cā caꝉitas an f̄ritas ⁊ expiri vo
lueris nō expiaris cū supfluo: ⁊ caue tibi ne decipi
at te ip̄ressio q̄ erit accn̄talis. ¶ Et dēs scire q̄ if̄ra
tōīs ⁊ calefactōīs tēpus ē vnū sʒ ī if̄rando ē plus ti
moris qm̄ caꝉitas ē amica nature: ⁊ in hūectando q̇
dē ⁊ exiccādo ē tior eq̄lis sʒ hūectandi tēpus ē lōgi
us. ¶ Unaq̄q̧ p̄terea huitas ⁊ siccitas ꝯꝓuaī ꝓpter
suaꝝ cāꝝ ꝯfortationē ⁊ pmutaī ꝓpī cāꝝ ꝯtrarīj ipi
us fortitudis augmētū. ¶ Et caꝉitas q̇dē fit fortior
cāīs q̄ꝝ iā expleuiūs ꝓmonē: deiñ p mūdificātia ⁊ ē
supfluitates expellere ⁊ repletionē ⁊ oppilationem
apire deiñ ex eo qȯ ipsaʒ ꝯꝓuat ⁊ hec ē humiditas

tēpata: frīitas vo fortior ex eo ꝙ ipsi⁹ ꝯfortat cala ⁊ ꝙ calitatē suffocat ⁊ ex eo ꝙ ipsaꝝ supflue rsoluit ⁊ ē siccitas fm eētiā ⁊ calitas fm accñs. Qui aūt calitatis supfluitatē cū oppilatōib⁹ medicat̄ sibi cauere oꝫ ab infrātōe supflua ne in cōuertēdo opilationē in lapidē augmētū faciat ⁊ ne cale ꝯplonis malitiā augmētet imo paulatī p⁹ medicari oꝫ cum eo qđ abstergit ⁊ si qđ infrat ei suffecerit sicut aq̄ ordei ⁊ succus scariole erit cōueniēs ⁊ si nō suffecerit istud tunc cū illo qđ tēpatū exit ꝙ si hoc nō suffecerit tunc cū eo in quo subtilis exit calor: nꝫ ex hoc sis sollicitus qm̄ iuuamētū ei⁹ diaphorsis i infran⁹ plus cōfert ꝙ sit nocumētū qđ facit ei calor q̄ ad extinguen̄ ē facilis p⁹ aptionē. Et ē ēt qū acutoruꝫ hūoꝝ digō extinguēdi supfluitatē ꝓhibet: lꝫ q̄daꝫ boiuꝫ sint q̄ ꝑteruiant ad hāc destruendā sententiā ⁊ ignorent ꝙ fortis extictio deijcit ṽtutē ⁊ ꝙtomagis in corporibus q̄ ab egritudine debilitata fuerit lꝫ aliquo directōis mō maꝫ rcificet qđ ē qū p⁹ ipā alie ꝓueniūt egritudines aut ex malitia ꝯplōis simplicis aut ex materijs fris ꝯploni cōtrarijs quā rcificauit. Cōplonē vo fraꝫ calefacere q̄ difficile ē qū iā ē infusa ⁊ multū facile in principio ⁊ ad vltimū calefacere frm in principio rei ē facili⁹ ꝙ calm in principio infrare: lꝫ calm in fine infrare licꝫ sit difficile ē tn̄ facilius ꝙ frm in fine calefacere: qm̄ supflua fritas est ipsa mors inati caloris aut ei ꝓpinq̄. Et dēs scire ꝙ infratio qn̄ꝫ siccitati ꝯiungit ⁊ qn̄ꝫ huitati ⁊ qn̄ꝫ ab vtrisq̄ꝫ sepat̄: verūtam̄ siccitas magis fit masiua cū fritate q̄ senuit ⁊ huitas ē magis adducēs fritatē q̄ accit. Et iā q̄dē oēs caloris cāe qū superfluūt in exiccādo iuuāt: ⁊ qn̄qꝫ etiā oēs fritatis cāe qū superflue fuerint in hūectando iuuāt. Et nulla q̄dē res ad hoc tm̄ peruēit qntuꝫ ociositas ⁊ assidua balneatio q̄ ē facilis in tina. Et nos q̄dē te fecimus scire hoc in eo qđ ē p̄missum.

Uinū pterea tēperate bibitū i hūectādo ē forte.

Ampli⁹ scire dēs ꝙ qū senex infratiōe idiget ⁊ hūectatōe nō sufficit ad hoc illud qđ ipꝫ ad eq̄litatē reducit imo qđ ipꝫ trāsire facit ad ꝯplonē fraꝫ ⁊ hūidā q̄ ei debet̄: qm̄ ipsa lꝫ sit accñtalis ē tn̄ ei q̄i nāl. Scire quoꝫ dēs ꝙ sepe ē nobis necessariū in permutādo ꝯplonē dare illud qđ huiusmōi ꝯfortat ꝯplonē q̄nadmōꝫ ē nobis necessariū dare acetū cū medicis calis alicui mēbro iō vt ipsaꝝ penetrent ṽtutes ⁊ sicut ē nobis necessariū dare crocū cū medicis infrantib⁹ cor ꝓpterea vt eas ad ipꝫ ferat. Et mlt totiēs q̄dē ē medicina uehemētioris opatōis in pmutando ꝯplonē sꝫ ꝓpt̄ sui subtilitatē nō permanꝫ donec suā perficiat oponē. Est ergo nobis necessariū ei aliq̄d admiscere qđ ipsaꝫ inspisset ⁊ retineat lꝫ ex ea sue operatōis ꝓueniat cōtrariū sicut balsamo admiscēus cerā et reliq̄ ad hoc vt ipꝫ tāto tpe retineat̄ in quo suā pficiat opationē.

Cam. iij. ad scien̄ q̄liter ⁊ qn̄ oꝫ eūari.

Res q̄ demrāt rcitudinē iudicij in eūan⁹ st decē replō ⁊ ṽt⁹ ⁊ ꝯplō ⁊ accñtia ꝯueniētia sicut si ꝯtingeret ꝙ naꝫ soluer̄ uellēus deīn accideret vētris solō: qm̄ ventr ē soluere sup ventris solonē ē tiorosum ⁊ figura ⁊ etas ⁊ tēp⁹ ⁊ aeris ⁊ regiōis dispō ⁊ ꝯsuetudo eūandi ⁊ ars euacuādi: hec naq̄ꝫ qū fuerint ꝯtraria sigtōi pp quā eūo facien̄ erit ꝓhibebūt eūonē. Uacuitas itaq̄ꝫ sine dubio eūonē fieri ꝓhibet. Et silr qū debilitas cuiuscūq̄ꝫ triū ṽtutū fuerit: verūtn̄ qn̄ꝫ plus eligim⁹ alic⁹ ṽtutis debilitatē ꝙ īpedimētuꝫ relinq̄ndi eūonē: ⁊ hoc q̄dē ē i ṽtutib⁹ sfibilib⁹ ⁊ motīs quꝫ fiducia hūerius succurrēdi rei tiorose si acciderit ⁊ silr in oib⁹ ṽtutib⁹. Cōplō quoꝫ cala ⁊ sicca ad hoc ꝓhibet ⁊ fra ⁊ hūida calitatē nō hn̄s aut debilē hn̄s ab ea etiā ꝓhibet: in cala autē ⁊ hūida facile faciēus illud ⁊ fortiter. Figura autē. s. supfluitas matici aut raritas ab ea ꝓhibet ꝓpt̄ timorē ne spūs resoluat̄: ⁊ silr oꝫ in regēdo debilē ⁊ macruꝫ multā cholaꝫ rubeā in sanguine hn̄tē vt ei blādiaris ⁊ nō ipꝫ eūes ⁊ vt eū nutrias ex eo qđ bonum generat sanguinē ad fritatē ⁊ huitatē declinātē qm̄ ex hoc sui hūoris ꝯplō rcificabr̄: aut fortasse ipsuꝫ fortē efficies ⁊ eūones tollerabit. ⁊ silr oꝫ ne illuꝫ eūare sis ausus q̄ ex ꝯsuetudine parū cōedit ꝙdiu ab eius eūone abstinere poteris. Supflua quoꝫ pinguedo ab eo ꝓhibet ꝓpt̄ tiorē ne fritas dn̄etur ⁊ ne caro venas ꝯpmat ⁊ eas extinguat qū uacuas inuenerit ⁊ calorē suffocet inatū aut supfluitates ex pmēdo ad interiora expellat. Accñtia quoꝫ mala sicut aptitu⁹ colice passōi ⁊ spasmo ab ea ꝓhibēt. Etas pterea ēt que nōdum ad augmēti ꝯplemtum pueit aut ad cōsumptōis terminū ē transiens ab ea ꝓhibet. Hora quoꝫ multū cala aut multū fra ab ea ꝓhibet. Et regio q̄dē meridional vehementer cala ab ea ꝓhibet qm̄ plima coꝝ q̄ ventrē soluūt sunt cala: ⁊ duaꝝ acuitatū ꝯiūctio tollerari nō pōt qm̄ ṽtutes in eis debiles erūt ⁊ dissolute: ⁊ qr exterior calor maꝫ ad exteriora trahit: ⁊ medicia ipsaꝫ trahit ad interiora: qr īn̄ ꝓuenit in diuersas ptes ꝓtractio ⁊ ad resistentiā pducit. Et septētrionalis multū fra ab ea ꝓhibet. Parua quoꝫ eūandi ꝯsuetudo ab ea ꝓhibet. Ars ēt q̄ multa fit eūatio sicut fuiendi in balneo: ⁊ onera dorso deferentiū ab ea ꝓhibēt: ⁊ ad vltimū oīs ars laboriosa ⁊ Scias pterea ꝙ intētio in oī eūatōe ē vna q̄nq̄ꝫ rerū. Aut eūo illi⁹ qđ ē eūan̄ ⁊ sequit̄ ipꝫ ꝓculdubio tranq̄llitas nisi ꝙ receptaculoꝝ lassitudo ipꝫ sequat̄ aut calitatis ebullitio aut febris ephimera aut alie egritudines q̄ cōmittant̄ sicut excoriatio quā ventris solutio in intestīs facit: aut vlcera que vrine prouocatio i vesica facit: ⁊ hoc q̄dē lꝫ iuuamentū ꝯferat: ei⁹ tn̄ vtilitas nō sentit̄ imo qn̄q̄ꝫ p̄sentialr dolet donec accñs rēoueat̄. Et ia ē ꝯsideratō ptis sue declinatōis sicut nausea q̄ vōitu mūdat̄: ⁊ mordicatio in vētre q̄ ventris solone rēouet̄.

Et 3a ē mēbꝝ egressiōis ei⁹ a pte declinatōis ei⁹ sicut basilica dextra in egritudine epatis ⁊ nō cephalica dextra qm̄ si error ꝓuenerit in tali q̄le ē illud qn̄ꝫ seq̄t īn̄ tior. Et oꝫ q̄dē vt sit mēbꝝ egressiōis ignobili⁹ illo a quo fit eūo ne mā ad illud declinꝫ qđ ē nobili⁹. Opꝫ pterea vt sit ei⁹ exit⁹ nāl sicut mēbra vrine gibbositati epatis ⁊ intestina ꝯcauitati ipsi⁹. Est tn̄ qū mēbꝝ a quo expellit̄ ē ipm mēbꝝ p qđ eūo faciēda ē sꝫ ē in ipso egritudo vet⁹ aut rcēs pp quā ē timen̄ de cursu hūoꝝ sup ipꝫ.

Ipsi ergo ad aliud qđ sit meli⁹ transponēdi sunt: ⁊ ē etiā qū ex supatōe hūoꝝ tiet̄ sup ipꝫ egritu⁹ sicut qū tract⁹ fit ab oculo ad gulā: qm̄ timet̄ ne illi qn̄ꝫ supueniat suffocatio iō q̄le ē huiusmōi suauiter ⁊ molliter fieri oꝫ. Nā quoꝫ plerūꝫ taliter

opat̃ ⁊ eũat ñ p ptẽ q̃ ꝯsueuit iõ ut mẽbꝝ custodiat
qũ debile fuerit: ⁊ plerũq3 ẽt ẽ ut sit illud qđ na-
tura eũat ptis lõginq̃ ⁊ opposite ⁊ rẽaneat cu3 ipso
ambiguitas sicut qũ a capite ad anũ aut crus aut pe
dẽ eũat: nõ ei pcerto scit̃ si ex toto sit cerebro aut
ex vno ventriculo. Et q̃rta q̃dẽ ẽ hora eũonis
ipsiꝰ: nã dicit Gal. penitꝰ ꝙ in chronicis egritudi
bꝰ maturatio tm̃ ⁊ nihil plus expectãda ẽ. Et tu q̃
dẽ iã sciuisti q̃d sit maturatio ⁊ anq̃ eũes pꝰ matu
rationẽ ex subtiliatis in potu tribueř dẽs sicut aq̃
isopi ⁊ hasce ⁊ seiu3. S3 ⁊ in acutis etiã egritu
dibꝰ maturationẽ expectare meliꝰ ẽ ⁊ p̃cipue qu3
q̃ete fuerint. Qđ si mobiles fuerint tũc ad eũandũ
mã3 festinare erit meliꝰ qm̃ ipedimẽtũ motus eiꝰ
ẽ maius q̃ sue eũatõis anq̃ ipã sit matura ⁊ pprie
qũ hũores fuerint subtiles: ⁊ p̃cipue qũ in ꝯcauita
tibꝰ venaꝝ fuerint ⁊ nõ in mẽbris igrediẽtes.
Qũ autẽ hũor in vno fuerit mẽbro ꝯp̃hensus nul
lo mõ moueat̃ donec maturet̃ ⁊ cẽntiã hẽat tẽpatã
quã tu sciuisti in suo loco. Et silr̃ qũ nõ fueri3ꝰ
securi ꝙ v̇tꝰ vs3 ad maturitatis horã pduret eũa-
bĩus eã postq̃ nobis caueriꝰs vt eius subtilitatẽ ⁊
grossitiem sciãus: qm̃ si spissa fuerit ⁊ grossa ipsa3
mouere nõ debẽus nisi pꝰ subtiliationẽ. Eiꝰ v̇o
grossitiẽ cognoscẽus ppterea ꝙ fastidiũ p̃teritũ ia3
p̃cessit aut sub hypocõdrijs dolor extensiuꝰ aut ad
uẽtus sp̃atis in interioribꝰ. Qđ autẽ magis cu
stodire debẽus in huiusmõi dispõe ẽ hitudo cãnali
um ne ipsi sint clausi: ⁊ pꝰ hoc q̃dẽ totũ poẽ tibi e
rit vt anã maturationẽ ventrẽ soluas. Et scias ꝙ
materiei eũo ⁊ ipsiꝰ de suo loco eradicatio ẽ fm̃ v
nũ duoꝝ mõꝝ: unꝰ eoꝝ ẽ pp arctationẽ q̃ fit ad lõ
ginquã diuersitatẽ: ⁊ alter ppť eã q̃ ad ppinquã.
Et suaꝝ q̃dẽ horaꝝ dignior ẽ qũ ĩ corpe nulloꝰ est
alicꝰ materiei repl̃o. Ponãus itaq3 ꝙ ab ore ui
ri supiꝰ multus fluat sanguis ⁊ ab hemorroidibꝰ
mulieris supflue fluat sanguis. Unũ itaq3 duoꝝ fa
ciẽus aut trahẽus p declinationẽ q̃ fit ad ppinq̃ di
uersitatẽ: ⁊ oportebit tũc vt mã3 ad nares declic
mus faciẽdo sanguinẽ ex naribꝰ fluere: ⁊ in altero
ad mř icẽ ꝓuocãdo mẽstrua: aut si uoluerimus ad
lõginq̃ diuersitatẽ attrahere eũabĩus in pꝰ sangui
nẽ a venis ⁊ locis q̃ sunt in inferiore pte corpis ⁊ i
fo a venis ⁊ locis q̃ sunt ĩ supp̃ma pte corpis. Et
nõ o3 q̃dẽ vt in duas diametros ꝓlõgationẽ facias
l3 in una tm̃ q̃ sit diameter magis lõginq̃: nã si mã
fuerit ĩ supp̃mo dextre ptis nõ erit trahẽda ad isi
mũ sinistre ĩmo ad infimũ ipsiꝰ dextre. Et hoc qđ
est illud qđ ẽ magis necessariũ aut ad sinistrã a sup
p̃mo si fuerit tantũ lõginq̃ q̃tũ ẽ ab hũero ad hũe
ꝝ ⁊ nõ fuerit dispõ eiꝰ sicut dispõ duoꝝ lateꝝ capi
tis. Mã naq̃ si in dextra capitis fuerit eã ad infe
riora ⁊ nõ ad sinistrã trahens capitis. Qũ3 mã3
ad lõginqũ trahere volueris loci dolorẽ pꝰ seda-
bis vt ipsiꝰ minuat̃ ꝯp̃ssio p attractionẽ qm̃ dolor
est trahẽs. Qũ3 ad locũ nõ obedit ad quẽ ipsam
trahis nõ violẽter agas: qm̃ qñ3 violẽtia illa ipã3
mouebit ⁊ subtiliabit ⁊ nõ trahet̃ ⁊ fiet velocius
declinãs ad dolentẽ locũ. Et forsitan tibi sufficiet
vt trahas l3 nõ eũes qm̃ ipsa attractio eius iter ad
mẽbꝝ ꝓhibet l3 nõ extrahat̃: p ipsa3 ergo attracti
onẽ ad intentionẽ ꝓueniẽus: l3 cũ ipsa nõ eũaueris
s3 declinatõe ꝯtentꝰ fueris q̃ fit ligãdo mẽbra op-
posita aut ventosis ⁊ medicis rubificãtibꝰ. Et ad
summũ cũ oi qđ dolorẽ efficit. Ex materijs au
tẽ q̃ ad eũañ sunt faciliores sunt ille q̃ sunt in vẽis
deiñ ille q̃ in mẽbris ⁊ iuncturis quoniã qñ3 ẽ diffi
cile eas extrahere ⁊ eũare: iõq3 necesse ẽ vt qũ eũa
bunt̃ alie cũ eis egrediant̃. Eũato p̃terea ẽ neces
sariũ ne ppet cõedere nutriẽtia multa ⁊ mala q̃ nã
indigesta trahat. Qđ si aliq̃d ex hoc fieri necesse fu
erit oportebit vt paulatĩ ⁊ suauiter fiat donec sit
s3 ordinẽ: ⁊ vt sit qđ corꝰ igredit̃ digestũ ⁊ ꝯueni-
ens. Minutio quoq3 ẽ eũo hũoribꝰ eq̃liter au-
gmẽtatis ꝓp̃a. Eũo v̇o hũori q̃ ĩ q̃ntitate solum
augmẽtat̃ aut corrũpit̃ ꝓp̃a ẽ alia a minutõe. Dis
p̃terea eũo q̃ est supflua fm̃ plm̃ febres generat.
Qũ3 ventris ꝯstrictio q̃ fluere solebat aliq̃ egritu
dinẽ possidere fecerit illiꝰ eũonis reuersio fm̃ pl3
ip3 medicabit̃ sicut ab eo quẽ ꝯstrictio saniei auriũ
aut mucoꝝ nariũ v̇tiginẽ possidere fecit eiꝰ reuer-
sio ipsa3 rẽouebit. Et scito ꝙ residuũ materiei
dittere qđ necesse erat eũare miꝰ nocumẽtũ est q̃
exq̃sitissime eũare ⁊ ꝓuenire in ipsa ad hoc vt v̇tꝰ
terreat̃ quoniã multotiens nã hoc resoluit residu-
um. Qũ3 hũor illius fuerit generis cꝰ eẽ op3 et
eger tollerare põt ñ terreri dẽs ex supfluitate: qñ3
etiã cõtingit qũ te eũare o3 vs3 ad lipotõiã. Qũ
q3 alicꝰ v̇tus fortis fuerit ⁊ ipsoꝝ hũoꝝ mã multa
⁊ mala ipsa3 paulatĩ eũa. Et silr̃ qũ mã vehemen
ter fuerit penetratiua aut cũ sanguine multũ mista
ñ poteris ipã vna vice eũař sicut ẽ in sciatica ⁊ ar
tetica lõgi tpis ⁊ cãcro ⁊ scabie antiq̃ ⁊ carbunculis
veteribus. Et dẽs scire ꝙ ventris sol̃o a supe
rioribus trahit ⁊ ab inferioribus eradicat. Dua
bus ergo attractõibus est apta ꝯuenienti ⁊ diuerse
q̃ etiã post materieꝝ q̃etẽ est ꝯueniens. Qũ gꝰ
materie fuerint a superioribus ad diuersum trah3
eas: ⁊ ipsas etiã eradicabit a locis vbi sunt: võitu
v̇o fit attractio ⁊ eradicatio ecõuerso. Minutio
nis p̃terea dispõ diuersificat̃ fm̃ loca a q̃bus san-
guis accipit̃ sicut sciuisti. Minus itaq3 cũctis hoĩbꝰ
eũone dignus est ille cꝰ cibus bonus fuerit ⁊ digõ
bona. In regionibus quo3 calidis morãtes eũa
tione parum indigent.

Cam. iiij. de regulis cõibus võitui ⁊ solutõi ven
tris et qualiter trahat id qđ ventrẽ soluit et vo-
mere facit.

Oportet vt illius cibus cuius soluendus ẽ
venter aut võitus ꝓuocandus partiatur
vt qđ ei in vna die sufficiebat multis cõ
medat vicibus: ⁊ vt sint cibi diuersi ⁊ potus etia3
diuersi. Ex hac naq3 dispõe accĩt stõ vt expel-
lere desideret qđ est in eo superius aut inferius.
Ex cibo autẽ nõ diuerso n3 super aliũ cibũ igrediẽ
te stõus est auarus ⁊ ipsu3 forti cõtinet retentione
⁊ ppe si fuerit eius q̃ntitas parua. Mollẽ uero
hñs ventrẽ nihil ex hoc facere o3. Et scias ꝙ uo
mitus ⁊ ventris solutio ⁊ q̃ eis assimilant̃ nõ atti-
nent ei q̃ bono vtit̃ regie: qm̃ ille q̃ bñ regit̃ nõ ĩ
diget nisi eo qđ sit istis leuiꝰ: ⁊ fortasse excusabũt
ea exercitiũ ⁊ fricatio ⁊ balneũ. Ampliꝰ si eius
corꝰ repletũ fuerit plm̃ tal̃ repletõis q̃lis est ipsiꝰ
erit ex eo q̃ hũoꝝ melior ẽ. s. ex sanguĩe. Mi
nutio igr̃ ẽ illud qđ ad ip3 mundificañ erit necessa
riũ ⁊ nõ ventris sol̃o. Qũ at minutio necessaria

fuerit ⁊ ventris solõ ex aliquo q̄ꝺ sit vt hellebo-rus ⁊ violēte medicine a minutōe icipe dēs: qm̄ h° ē ex p̄ceptis Hip. in libro epidimiaꝝ: ⁊ hec ē veri tas. Et silr̄ si hūores fuerint phlatici cū sāguie mi sti: ꝙ si viscosi ⁊ fr̄i fuerint fortasse minutio gros situdinē ⁊ viscositatē eis augmētabit. Incipien̄ g° erit a solōne ventris: ⁊ ad summū si hūores fue-rint eq̄les p̄mitte minutionē: ⁊ si postea supabūda uerint eūa: ꝙ si eq̄les nō fuerint in p̄mis supabun dantē eūa hūorē donec eq̄t postea minue: ⁊ ei qui an̄ minutionē p̄mifat medicinā qū minutionē p̄mit tere debebat p⁹ponat minutionē diebus paucis et cui puū intercessit spatiū ex quo minutus fuit ⁊ e-uacuatōe indiget medicinā sumere ē ei ꝯuenieti⁹.

Multotiēs p̄terea ex haustu medicīe ille q̄ minui debebat puēit ad febrē ⁊ ad estuationē. Et si ex e is q̄ ꝗescere faciūt nō ꝗeuerit scias ꝙ minutionē p̄ mittere debebat. Nō oēs p̄terea eūones sunt ne cessarie ꝓpt̄ supfluitatē replōnis imo qñ3 sunt ne-cessarie ꝓpt̄ egritudis magnitudinē ⁊ ꝓpt̄ replōnē fm̄ q̄litatē ⁊ nō fm̄ ꝗtitatē. Et multotiēs q̄dē ē eūo necessaria s3 supuēit aliq̄d q̄ꝺ ꝓhibet ⁊ non est ibi ingeniū nisi i ieiuna° ⁊ dormiēdo ⁊ in emēdā° ꝯplōnis malitiā q̄ ex repletōe puēit. Ampli⁹ e uacuatōis q̄dā ē q̄ est fm̄ mōꝫ p̄fuatōis sicut indi-get ille cui podag̃ euēire solet ⁊ epilepsia ⁊ r̄liqua ab his in hora cognita ⁊ ꝓpe in vere. Ei g° ne cessariū ē vt p̄fuatōe vtat̄ an̄ suā horā ⁊ eūet ea q̄ ꝓpe in ipsius egritudine sunt eūanda siue sit minu tio siue ventris solō: ⁊ fortasse desiccātia exterius apponere ⁊ medicinas abstergētes ē eūar̄ q̄nadmo dū hydropisim patiētes faciūt. Qñ3 ēt necesse ē te dare medicinā q̄ sit ex genere eūandi hūoris in q̄li tate sicut qū scamonea ē tibi necessaria ad eūan̄ cho lerā rubeā: ei ergo admiscen̄ est illud q̄ꝺ ipsaꝫ i q̄ litate diuersificet ⁊ in ventrē soluēdo cū ea ꝯuēiat ⁊ ipsaꝫ ab eūatōe n̄ ꝓhibeat sicut myrobal̄. Et em̄ det cōplōnis malitia si p⁹ acciderit. Hn̄tiū quo q3 in iteriorib⁹ sp̄a ventrē soluere ē difficile ⁊ fa-cere vt vomat̄. Q̄ꝺ si tibi necessariū fuerit da eis q̄ꝺ sit sicut uolubilis ⁊ semen croci hortēsis ⁊ apo zima polypodij ⁊ casiā fistulā ⁊ his silia. Hip. quo q3 inq̄t q̄ fuerit macer ⁊ fuerit nature cui vōer̄ sit facile melius erit in mūdan° ip̄3 vt ad vōitū addu cat̄ ⁊ vt sit hoc in estate aut vere aut autūno ⁊ nō in hyeme. Ei v° q̄ mediocris fuerit figure ꝯuenie tior ē vētris solutio: ꝙ si sibi eūo q̄ fit vōitu ne-cessaria fuerit v13 ad estatē expectet ab ipso tñ sibi caueat qū eo nō indiget: verūtñ an̄q̄ ventris fiat solutio aut vōitus p̄mittēda ē hūoris subtiliatio q̄ est eūandus ⁊ amplificatio cānaliū ⁊ ipsoꝝ aptio: qm̄ hoc est ex eo q̄ꝺ cor⁹ a pena securꝫ reddit. Et scito ꝙ facere nature ꝯsuetudinē lenitatis ⁊ obediē tie ei q̄ꝺ vis ex solutōe vētris ⁊ vōitu facili an̄q̄ medicia det̄: aut vōitus ē ex regimib⁹ apiētibus.

Amplius ventris solutio ⁊ vōitus cū macredie uē tris ē difficilis ⁊ laboriosus ⁊ tiorosus. Medi cina quoq3 vōitū faciens qñ3 fit vētris solutia quꝫ stōus fuerit fortis aut bibita fuerit sup fortē famē aut q̄ eā bibit hūerit passionē colicā ⁊ nature lenita tē: aut si vōere nō ꝯsueuerit: aut si medicia i sua subā ꝗuis fuerit ⁊ velocis descēsiōis. Et vētris solutiua facit vōitū ꝓpt̄ debilitatē stōi: aut ꝓpter

multā fecis siccitatē: aut ꝓpterā ꝙ medicia abbor ret̄: aut ꝓpterea ꝙ bibitor fastidiū habere solet.

Oīs p̄terea medicina q̄ vētris ē solutiua qū nō ip̄3 soluit: aut soluit s3 nō id q̄ꝺ ē maturꝫ mouet hūo-rē quē d3 soluere ⁊ dilatat ip̄3 i corpe: supat ergo cor⁹ ⁊ ꝯuertunt̄ ad ip̄m hūores alij qr̄ hūor iste in corpe multiplicat̄. Ex hūoribus quoq3 ē q̄ ē ve locioris obediētie vōitui fm̄ plm̄ sicut cholera: et ex eis ē q̄ vōitui rebellis exit sicut melia: ⁊ ex eis ē q̄ inter hoc ⁊ hoc ē medius sicut phlā. Et febrē q̄dē habētis ventreꝫ soluere melius ē q̄ facere vt ipse vōat: ⁊ c⁹ hūor descendēs fuerit sicut lyente-riā hn̄tis facere vt vōat ē incōueniēs. Medi-cinaꝝ p̄terea vētris solōnē faciētiū deterior ē que ex medicis ē ꝯposita multe diuersitatis in tpe i q° soluēdus ē venter qm̄ ventris solō ꝯturbat̄: ⁊ p° vētrē soluit an̄q̄ fa: ⁊ qñ3 p° ipsaꝫ faꝫ expellit.

Amplius q̄ biberit aliq̄d vētris solōnē aut vōituꝫ sibi faciēs corpe ipsius lipido necesse erit vt ei v̄ti go accidat aut mordicatio in vētre ⁊ āgustia ⁊ q̄ꝺ ab eo expellet̄ egrediet̄ cū difficultate: ⁊ ad vlti^m q̄dē dū medicina supfluitates eūat nō erit in ea estu atio: q̄ūq3 q̄ mediciaꝫ biberit estuationē hēre cepit iā eūat̄ q̄ꝺ supfluū nō ē. Hūor p̄terea q̄ vōitu aut vētris solōne eūat̄ qū ad aliū mutabr̄ hūorem sig̃bit ꝙ iā cor⁹ ē mūdificatū a supfluo hūore quē eūare volumus. Q̄ꝺ si mūdificatio v13 ad intesti noꝝ rasurā puenerit ⁊ ad rē nigrā fetidū hn̄teꝫ o-dorē erit malū. Sōnus quoq3 qū p⁹ vētris solō nē aut vōitū fuerit multus demr̄abit ꝙ eūo iā p-fecte mūdauit corpus ⁊ ꝯtulit. Et scias ꝙ qū si tis post vētris solōnē aut vōitū fuerit fortis maxi mā ⁊ vltimā purgatōis bonitatē sig̃bit. Scito etiā ꝙ medicia ventris solutia expellit illud q̄ꝺ e uacuat cū v̄tute attractia q̄ attrahit hūc eūdē hūorē ⁊ fortasse attrahit grossum ⁊ relinq̄t subtilē q̄nad-mōꝫ facit illa q̄ melancholiā expellit. Illius p̄-terea v̄bū q̄ dicit ꝙ ipsa generat illꝺ q̄ꝺ attrahit. aut ꝙ in p̄mis attrahit id q̄ꝺ ē subtile nō ē aliq̄d. Et Gal. q̄dē l3 hoc sentiat: penit⁹ tñ dicit ꝙ medi cina vētris solutiua in q̄ nō ē venenositas qū ven trē nō soluerit ⁊ digeret̄ generabit hūoreꝫ quē at-trahere solebat: s3 huiusmōi dcā nō sunt ꝯuēiētia. Et vr̄ q̄dē ꝙ Gal. ex hoc q̄ꝺ certificat sentiat ꝙ i ter attrahentē medicinā ⁊ hūorē attractū sit ꝯueni entia in subā. Et ꝓpt̄ hoc attrahit ip̄3 s3 hoc nō est veꝝ: qm̄ si attractio fieret cū ꝯuēientia ferꝝ attra heret ferrū qū ip̄3 superarꝫ: ⁊ auꝝ attraheret auꝝ qū ip̄3 superet ꝗtitate sua: hoc tñ certificare non ē medici. Et dēs scire ꝙ hūoꝝ attractio q̄ fit po-tu mediciaꝝ soluētiū ventrē aut vōitū facientiuꝫ nō ē nisi in venis in q̄b⁹ venerūt donec ad intesti na pueniant ⁊ stōum. ⁊ hic nā mouet̄ ad hoc vt eos expellat extra. Et raro q̄dē accit vt qū ventris so lutiuū bibr̄ ad stōum ascendant: ⁊ si ascēderint ad vōitū declinabūt. Q̄ꝺ aūt ad stōum ascēdere non dimittit nō ē nisi ꝓpt̄ duas cās: vna q̄ꝝ ē qm̄ me-dicia vētris solutiua velociter penetrat ad intesti na. Et altera ē qm̄ qū medicia ventris solutiua bi br̄ nā ꝓpat ad hoc vt ex uenis mesaicis ad inferio ra expellat ⁊ nō ad supiora qm̄ hoc ꝓpinq⁹ ē ⁊ fa-cili⁹: ⁊ qr illꝺ q̄ꝺ ē p⁹ eas nō etiā ipsas ꝯpmit. Et hoc q̄dē ē ex eo q̄ꝺ nāꝫ mouet vt ex ꝓpinqoribus

expellat vſ. Qđ ſi medicina vͥtutē haberet attra-
ctiuā q̄ hūorē comitaret̄ eēt nā vͥtutis expulſiue ma
gis digna vt in ſano ⁊ forti ſuparet lȝ medicina nō
attrabat niſi ad viā ſignatā. ❡ Medicine vͦo vōi
tū faciētis diſpō ē diuerſa ab hoc qm̄ qū in ſtō fue
rit in eo morabī ⁊ hūorē ab inteſtis ad ſe ipſaȝ at
trahet ⁊ ſua vͥtute ſupat ad reſiſteñ vͥtuti nāli. ❡ Et
ſcias ꝙ plīm attractōis hūoꝝ quos medicine attra-
hūt nō ē niſi ex venis ⁊ ex eo qđ ē multe ꝓpinq̄ta
tis qm̄ attractio fit in venis ⁊ in eis q̄ nō ſunt ve-
ne ſicut hūores q̄ ſunt in pulmōe q̄ ꝓpt̄ vicinitateȝ
ad ſtōum ⁊ inteſtina trahunt̄ lȝ in vēis nō vadāt.
❡ Et oēs ſcire ꝙ attractio q̄ fit p nares ex medicis ſic
cis ē cā eūandi hūores a corpe ſicut in hydropiſi.
❡ Cam. v. i ſmōe purgatōis vētris ⁊ r̄gul̄ eius.

Iam in p̄cedēti ſmōe oñdius quō ſit cor
p⁹ p̄padū ad recipieñ id qđ vētrē ſoluit
añq̄ purget̄ cū amplificatōe poroꝝ ⁊ lēi
ficatōe nature ⁊ ꝓp̄e in egritudib⁹ f̄ris: ⁊ ad ſum-
mū nāȝ mollificare añq̄ vēter ſoluat̄ ē ꝯpetēs re
gula in q̄ exit ſecuritas niſi i eo q̄ colice paſſiōi ual
de ē apt⁹: ex hoc nāq̄ӡ nihil iſti ē facieñ qm̄ eēt cau
ſa ſupfluitatis q̄ ei accidet. ❡ Solutorio nāȝ uētris
alic⁹ tal̄ ql̄ ē iſte reſ admiſcēda ē in q̄ ſit vt⁹ vōitiū
ne ꝓpet deſcēdere ď ſtō añq̄ ſuā pficiat oponē: i
mo eq̄nt̄ in ipō duaꝝ mediciaꝝ vͥtutes ⁊ pficiat uē
tris ſolutiā oponē ſuā ⁊ vōitiua ſuā ecōv̄ſo illi⁹.
❡ Trauli quoq̄ӡ ſunt ex eis q̄ colice paſſōi ſunt appa
ti: fortē igr̄ nō tollerāt medicinaȝ: ipſoꝝ tm̄ plīmi
colicā icurrūt paſſionē ex rheumatiſmis ſuoꝝ capi
tū. ❡ Ex cā p̄terea tiorosā ē vt medicia uētris ſo
lutiua ſumat̄ fece in iteſtis exñte ſicca imo expellē
da ē ſaltē cū cliſteri aut iure mollificatiō. ❡ Balneū
quoȝ ingredi añq̄ vētris ſolō fiat aliq̄ptis dieb⁹ ē
ex eis q̄ bñ p̄pāt niſi aliq̄d ꝓhibuerit: ⁊ oȝ q̄dē vt
iter balneū ⁊ hauſtū m̄dicie puū iteruēiat tēp⁹: p⁹
medicinā quoȝ ñ igrediat̄ q̄s balneū qm̄ trahit ma
teriā ad exteriora ⁊ nȝ ē bonū niſi ad vētrē ꝯſtrin
geñ p̄ter i hyeme qr ñ ē timeñ p̄mā balnei caſaȝ in
gredi tali mō ne calor ſit vllo° ipediēs ad attrahē
dū ſȝ ſit ad mollificañ. ❡ Et ad vltimū oȝ vt aer
illi⁹ q̄ pharmaciā bibit ſit calitatiſ pauce ne ſudorē
faciat nȝ turbationē qm̄ h° ē ex p̄patorijs. ❡ Fri-
catio quoȝ ⁊ ex oleis iungi ē ſil̄r ex p̄patorijs. Qū
autē aliq̄s medicie aſſuet⁹ nō ē nȝ eā bibit meliuſ ē
medico vt ſibi caueat ne vētris ſolutiā violētas vͥ
tutes hñtia ei tribuat. ❡ Faſtidiū vͦo hñtib⁹ ⁊ hūo
res viſcoſos ⁊ i hypocōdrijs tēſionē aut q̄ i ſuis in
teriorib⁹ hȝ iſlāmationē aut oppilatōes nō ē dañ a
liq̄d oōec iſta rcificet̄ nutriētib⁹ mollificantibus ⁊
balneo ⁊ req̄e ⁊ dimiſſiōe ei⁹ qđ mouet ⁊ eius qđ
iſlāmat. ❡ Ill̄ vͦo q̄ ſtātes bibūt aq̄s ⁊ hñtib⁹ ſple
nes fortes medicie ſunt neceſſarie. ❡ Qūȝ aliq̄s m̄
dicinā vētris ſolutiuā biberit meli⁹ erit ei ſi medi
cia fuerit fortis vt ſup eā dormiat añq̄ opet̄ qm̄
opabr̄ meli⁹: ⁊ ſi debil̄ fuerit meli⁹ erit ei ne ſup
eam dormiat qm̄ natura digeret medicinam.
❡ Qum autem medicina operari ceperit melius erit
ei ne ſuper eam dormiat quocunq̄ӡ modo fuerit.
Amplius qum aliquis medicinā bibit nō illico ſu-
p eā ſe mouere oȝ ſȝ oȝ ſup eā q̄eſcere vt ipſaȝ nā
circūdet ⁊ in eā opet̄ qm̄ niſi nā in ipſa opata fue-
rit nō opabr̄ ipſa in nāȝ. ❡ Odores quoȝ nauſeaȝ
ꝓhibētes olfacere oȝ ſicut ē odor mēte ⁊ rute ⁊ a
pij ⁊ cydonioꝝ ⁊ boli coraſceni aq̄ roſacee ⁊ pauco
aceto aſpſi. ❡ Et ſi ex odore medicie q̄s exterrit̄ quȝ
medicinā bibit nares ꝯſtringat: ⁊ q̄ medicinaȝ ab-
horret oȝ maſticare paꝝ ex tarchon iō vt ſui oris
vel odoris vͥt⁹ ſtupida fiat: ꝙ ſi vōere tīuerit ex
trēitates ꝯſtringat: ⁊ qū ipſaȝ biberit deſup rē ſti-
pticā bibat. ❡ Medici p̄terea pill̄as q̄s ei daturi
ſunt qñȝ in melle volūt ⁊ qñȝ ſuper eas ꝓijciunt
mel coctū aut zuccaꝝ coctū oōec eis iñ faciūt tuni-
cā. ❡ Ex eo quoȝ qđ ē ingeniū vtile ē vt ſuper eas
ponat̄ cera cū pauco olō mollificata: ⁊ ex eo qđ eſt
magis ꝯueniēs igeniū ē ut os aq̄ aut aliā re ipleat̄:
deiñ pilule ſicut ſunt bibant̄ ſuper ipſaȝ: aut q̄ ali-
quo hoꝝ igenioꝝ aptate fuerint: tranſglutient̄ ita
q̄ӡ oēs ita ꝙ medicie operatio nō cognoſcet̄. Et oȝ
vt apoȝiā tepidū bibat̄ ⁊ pill̄e cū aq̄ tepida ſuman
tur. Frī p̄terea ſtōus ⁊ pedes calefaciēdi ſunt. Qūȝ
ipſius aīa ſedata fuerit ambulet ⁊ moueat̄ paulatī
qm̄ motus hic ē iuuatiuus. ❡ Et interpoſitōe hora
ruȝ ex aq̄ calā tm̄ bibat ꝙ medicinā nō liq̄faciat et
expellat ipſaȝ ⁊ eius debilitet vͥtuteȝ niſi fuerit in
hora qñ neceſſe ē vt vētris ſtringat̄ ſolō. ❡ In potu
quoȝ aq̄ cal̄e malitie medicie exit debilitatio.
❡ Qui at̄ medicinā bibere voluerit cal̄e exñs ꝯplōis
⁊ debil̄ ꝯpōnis ⁊ debil̄ ſtōi erit ei melius vt eā bi
bat poſtq̄ p̄us biberit aliquid qđ ſit ſicut aq̄ ordei
aut ſucc⁹ ḡnati: aut ut ul̄r dicā qū ſtō⁹ recepit nu-
triēs ſubtile ⁊ leue: ſȝ q̄ nō ita fuerit erit ei melius
vt eā ieiunus bibat. ❡ Plūmi p̄terea q̄b⁹ dat̄ me
dicia vētris ſolutiā i eſtate ex ea pueiūt ad febrē.
Opȝ ergo ne medicie potator cōedat vel bibat do
nec medicina ſuā pfecerit oponē: nȝ etiā q̄diu me
dicia operat̄ dormiat niſi volūtas affuerit vt re-
ſtringat̄. ❡ Qđ ſi ipſius ſtōus nō tollerauerit ne cōe
dat ꝓpterea ꝙ ſtōus eius ē chol̄icus ⁊ cito deſcen
dit ad ipȝ chol̄a: aut ꝓpterea ꝙ a cōeſtiōe vehem̄
ter abſtinuit ⁊ famē tollerauerit det̄ ei paꝝ panis i
fuſi pauco vino ſuper medicinā añq̄ vēter ſoluat̄
qm̄ hoc ē ex eo qđ medicinā fortaſſe adiuuat. Oȝ
p̄terea ne anus aq̄ f̄rā lauet̄ ſȝ cū calā. ❡ Quidā ēt
dixerūt ꝙ pill̄e q̄ ſunt cū apoȝiatibus dādē ſunt dā
de cū apoȝiatibus q̄ ſint cū eis hōgenea. ❡ Pilule
nāq̄ӡ q̄ chol̄aȝ expellūt rubeā cū apoȝiate dādē ſūt
alic⁹ qđ ſit vͥbig̃. ſicut fumus terre ⁊ q̄ mel̄iā eūāt
cū apoȝiate alicuius qđ ſit ſicut epithymū aut poly
podiū aut his ſil̄e: ⁊ q̄ phl̄a expellūt cū apoȝiate a
licuius qđ ſit ſicut cētaurea. ❡ Qū autē eūare vo
lueris corpus ſiccū carnē hñs durā medicia forti ſi
cut helleboro ⁊ his ſil̄ibus vehemēter ſtude i hu
mectādo ipȝ nutriētibus vnctuoſis: ⁊ ad vltimuȝ
qū fortes medicine multi ſint tioris tales vȝ q̄lis
ē helleborus qm̄ in cor° mūdo efficit ſpaſmū ⁊ re-
pleti corporis cōmouet hūitatē motu turbido ⁊ ad
inteſtiā trahit illđ qđ ei difficile ē expellere ⁊ titiā
li uenēoſi ſicut mezerion ⁊ ſcebran ⁊ caꝝ ipedimē
tū qū ſuperāt rēouet raib. ❡ Amplius medicia m̄l̄
totiēs ſuū odorē in ſtō dittit: ē g° ſicut ſi medicia
ibi rēanet: c⁹ medicamē ē aq̄ ordei q̄ ipm̄ lauat: q̄
q̄dē melior exit coꝝ q̄ in potu ſumunt̄. ❡ Qūȝ tē
pus prolōgabitur ⁊ medicia operari nō ceperit ſi
alleuiatio fieri poterit vt nihil moueat̄ fiat: ꝙ ſi
q̄d affuerit tioris meli⁹ erit vt hydromel traijciat

aut eius sirupum aut aquā ī qua nitrum resolutū fuerit aut subijciat̄ ei collyriū aut fiat ei clistere. ¶ Ex cā̄s v̄o ꝓpt̄ q̄s medicīa nō opat̄ ē cānaliū coangustatio de nā aut ꝓpt̄ ꝯplōnē aut ꝓpt̄ egritudinis vicītatē. ī hn̄tibus ei paralysim aut apoplexiā medicinaꝝ vie ad suas mās coagustant. Accit gº ut difficile sit facere q̄tēus vēter eis currat. ¶ Duas p̄terea medicias vētrē soluētes ī vna die ꝯiūgere ē tiorosum ⁊ ē extra rcītudinē. ¶ Dis quoꝫ medicina q̄ alicui hūori ē ꝓpa qū ip̄ꝫ nō iuēit p̄tbat ⁊ vētrē cuꝫ difficltate facit: ⁊ silr̄ si ip̄ꝫ ī suo ꝯtrario īsusū īuenerit. ¶ Dis p̄terea medicīa hūorē ī pmis extrahit q̄ ē ei ꝓpꝰ deiñ illū q̄ ē pꝰ ip̄ꝫ ī mltitudie ⁊ subtilitate ⁊ reliquos ƀm hūc ordinē p̄ter sanguinē qº niā nā vſꝫ ad postremū eū retinet ⁊ recōdit: hūorē v̄o ex lōgīquo attrahere ē difficile. ¶ Ampliꝰ qū timor affuerit ne nausea aut sincopis alicui accidat postq̄ medicinam biberit oportebit fieri vt añq̄ medicinā bibat tribꝰ diebꝰ aut duobꝰ cū aq̄ rhaphaī vōat ⁊ vt rhaphanū cōedat. ¶ Dꝫ p̄terea ne multū salis sit in cibis eiꝰ q̄ medicinā vult biber̄.

¶ Multotiēs quoꝫ ex haustu medicine puēit ad nauseā ⁊ angustiā ⁊ sincopī ⁊ trēorē cordis ⁊ ventris mordicationē ⁊ ꝓpe qū nō solōnē fecerit aut sudorē: multotiēs p̄terea ē nobis necessariū vt eū faciamus vōere: ⁊ multotiēs excusat nos ab hoc dare ei retētiua ⁊ facere vt aq̄ ordei bibat q̄tenus venter soluat̄ ⁊ medicie malitia rēoueat̄ ⁊ q̄d ī itestis r̄tētū fuit lauet̄. ¶ Ille v̄o cꝰ ꝯplō fuerit f̄ra ⁊ sup alios hūores fuerit phl̄a supabundās dꝫ sumere pꝰ medicinā ⁊ ipsiꝰ opationē nasturtiū aq̄ cal̄a ablutū cū oleo. ¶ Et q̄ cal̄e fuerit ꝯplōnis psiliū bibat cū aq̄ f̄ra ⁊ ol̄o uiolaceo ⁊ zuccaꝝ tabarzet aut iuleb. ¶ Et ille q̄dē q̄ tēpate ē ꝯplōnis semē lini. ¶ Ei autē q̄ excoriationē tīuerit ītestinoꝝ bolū armenū cū succo ḡnati det̄. Sumere etiā dꝫ q̄cq̄d diximus pꝰ fluxū vētris ⁊ si nō ip̄ꝫ retinebit. ¶ Di p̄terea pharmaciā bibēti cui postea aduēit febris melior est aq̄ ordei. ¶ Sirupꝰ v̄o acetosus ē excoriatiuus et iō tardādꝰ ē usꝫ ad duos dies aut tres dōec in ītestis v̄tꝰ surd̄eat. ¶ Ille quoꝫ q̄ medicinā bibit fª die ē balneū intraturus. Et si ex hūoribꝰ ipsiꝰ aliq̄d fuerit relictū balneū ip̄ꝫ mūdare poterit. Nā si videris q̄ balneū sit ei sapidū ⁊ in ipso delectet̄ erit hº signū q̄ balneū ip̄ꝫ ab eo q̄d relictū ē mūdificat.

¶ Ip̄ꝫ quoꝫ in eo ditte: q̄ si inueneris q̄ ī ipso nō d̄lectet̄ īmo ī eo extuationē patiat̄ expelle eū. Scias p̄terea q̄ ei q̄ ītestinoꝝ patit̄ debilitatē plerūq; ex medicis ventrē soluentibꝰ aduēit vētris sol̄o fortis ⁊ ꝓlōgabī̄ ei res ⁊ multis indigebit medicis do nec retineat̄: in senibꝰ etiā silr̄ tiet̄ ex ventris sol̄one ipsius nocumētū. ¶ Et scito q̄ ex potu nabit post medicinas ventris solutiās ad febres puenit̄ ⁊ ad extuationē. ¶ Pꝰ sol̄onē quoꝫ vētris ⁊ minutionē multotiēs ī epate aduēit dolor quē aq̄ calide potus rēouet. ¶ Et scito q̄ tēpꝰ quo maior canis ascendit ⁊ frigoris fortis nō ē tēpus sumēdi medicinā.

¶ Medicīa ei ī vere aut autūno ē bibēda. Et ver q̄dē ē qū niues de mōtibꝰ cadūt. Et pꝰ ver q̄dē uēit estas ī q̄ nō ē sumēda nisi res subtilis. Autūnꝰ v̄o ē v̄i ꝯtrariꝰ. ¶ Ampliꝰ nature nō ē faciēda ꝯsuetudo bibēdi medicinā cū q̄ necesse sit mollificare vētreꝫ q̄r fiet ꝯsuetudinaria ⁊ hoc hn̄s ad īpedimētū male finis pueniet. Unūq̄nq; etiā q̄ fuerit sicce ꝯplexiōis deijcit fortis medicia. ¶ Dꝫ p̄terea vt sup debilē medicinā ex motu minuat̄ ne eiꝰ v̄tꝰ resoluat̄. ¶ Ex medicis quoꝫ debilibꝰ bn̄dcis sunt viole cū zuccaro. ¶ Et iste cui ī hyeme necessariū fuerit medicinā bibere vētū obs̄uet meridionalem.

¶ Et in estate dixerūt q̄dā coꝝ ecōuerso: ⁊ hoc q̄dē diuisionē hꝫ. ¶ Eger qū debili īdiguerit sol̄one et nō opabī̄ nō magis moueat̄ sꝫ dittat̄. ¶ Egritudo quoꝫ multotiēs ebullire facit ventris sol̄onē ⁊ accidit febris ⁊ est qū minutio sufficit.

¶ Caᵐ. vi. de supfluitate medicine ventrē soluētis ⁊ de hora ꝯstringēdi eā.

Ex sig̃tōibꝰ q̄bꝰ cogōscit̄ hora q̄ ē catharticū ꝯstringeñ ē sitis. ¶ Qū ergo vētris solutio pseuerauerit ⁊ sitis non acciderit nō erit timeñ q̄ supfluitas puenerit. ¶ Uerūtñ sitis qñꝫ accit ⁊ nō ꝓpt̄ multitudinē solutōis vētris nꝫ ꝓpt̄ eiꝰ supfluitatē imo ꝓpt̄ caꝫ dispōis stōi qm̄ si fuerit calidus aut siccus aut vtrūq; faciet cito siti: aut ꝓpt̄ caꝫ dispōis medicie qū fuerit calida pūgitiua: aut ꝓpt̄ caꝫ materie in se ipsa: qm̄ qū fuerit calida sicut cholera: aut in talibus q̄les sunt cal̄e huiusmōi nō erit lōge q̄n festina veniat sitis: ⁊ si cū hoc haꝝ reꝝ accit ꝯtrariū nō erit lōge q̄n pēitꝰ sitis cū tarditate veniat. ¶ Qū ergo videris q̄ sitis iā supfluit ⁊ q̄ ventris solutio nō sit pauca cōstringe ⁊ p̄cipue qū cal̄e festinatōis sitis ⁊ velocitatis ipsiꝰ nō fuerint in ventre: qm̄ in huiusmōi nō dēs tardare ꝯstrictionē qū sitis appuerit. ¶ Qñꝫ et exitus eiꝰ q̄d egredit̄ ē demr̄atiuꝰ hore ꝯstringendi. ¶ Qui ei cholerā expellit rubeā qū viderit q̄ iā puenit̄ ad phl̄a sciat q̄ iā medicina supflue opat̄ ⁊ q̄to magis si ad cholerā puenit̄ nigrā. ¶ Sāguis v̄o maioris ē tīoris ⁊ deterioris piculi: ⁊ si cui pp medicinā mordicatio supuenerit cōsideraū erit illud q̄d in caº de mordicatione diximus.

¶ Caᵐ. vij. de mō succurrēdi dispōi eiꝰ in quo superfluit ventris purgatio.

Inanitio supfluit: aut ꝓpt̄ venaꝝ debilitatē: aut ꝓpt̄ orificioꝝ ipsaꝝ amplitudinē: aut ꝓpea q̄ pharmacia eaꝝ pūgit orificia: aut ꝓpterea q̄ ex ea ꝯplōnis malitia corpori acq̄sita fuerit: aut ex ea q̄ ē sicut ipsa. ¶ Qū ergo ventris purgatio supfluit liga extrēa supiꝰ ⁊ inferiꝰ incipiēs ab ascellis ⁊ inguibꝰ descendenº ab eis ⁊ in potu paꝝ tyriace aut filonij tribue ⁊ si poteris fac ip̄ꝫ sudare in balneo aut vapore aq̄ calide sub pānis suis capite exteriꝰ tracto. Qūꝫ mltū sudauerit ꝯstrictiā ad potañ da ei ⁊ fricet̄. Et fiat ei epithīata ex r̄bꝰ bn̄ redolētibꝰ ex aq̄ myrtoꝝ ⁊ sādal̄ ⁊ cāfora ⁊ succo fructuū. ¶ Mēbra p̄terea ipsiꝰ extrinseca fricare dēs ⁊ calefacere ventosis cuꝫ igne sub hypocōdrijs ꝑus positis ⁊ inter spatulas ipsius. ¶ Q̄d si tibi necesse fuerit stō ipsius ⁊ intestinis suppōere empl̄a ex ordeo fracto ⁊ aq̄s stipticis fac silr̄ ex oleis oleo de cydonijs et oleo de mastice. ¶ Ipse p̄terea ab aere f̄ro ē scpādus qm̄ p̄mit cum ⁊ ipsius resoluit ventrē ⁊ ab aere calido: qm̄ ipsius laxat v̄tutē. ¶ Cōfortari quoꝫ dꝫ ex rebus bn̄ redolentibus ⁊ ex stipticis ad traijcieñ ei dandū ⁊ ex tortellis in vino suauiter redolēte. ¶ Dꝫ tñ vt sint cal̄e ⁊ vt pāis cū succo ḡnati iā p̄cesserit ⁊ similiter

asauguicha ꝛ cortices papaueris albi triti. Ex eo
quoꝫ expertuꝫ est vt grana nasturtij pōdere triū. ʒ.
sumatur ꝛ torrefiant deīn in adoch coquāt donec co
agulent ꝛ ad bibenḋ tribuat: est naqꝫ vltimū in bo
nitate: oꝫ p̄terea vt eiꝰ nutriēs sit stipticū infrīatuꝫ
cū niue q̄le est qḋ fit ex succo vue acerbe ꝛ sibi si
milibꝰ: ex eo etiā qḋ in retinēdo solōnē iuuat ē ut
vōitus ꝓuocet cū aq̄ cal'a ꝛ eiꝰ ēt extrēa in ea mit
tant ꝛ nō infr̄es ea. Qū autē alicui eoꝝ sincopis
supuenerit da ei vinū ad potan̄. Et si hoc totū non
cōtulerit tribue ei in fine rei narcotica ꝛ medicam̄
ta fortia nota q̄ sunt in caᵒ de ꝓhibitōe fluxus ven
tris. Medico v̄o ē vtiliꝰ vt p̄uisor existat ī p̄
pando trociscos ꝛ pulueres pōticos anq̄ȝ sit hora ꝛ
vt etiā sit p̄uisor ꝛ in enematibꝰ ꝛ ipsoꝝ instr̄is.

Caᵐ. viij. de eo q̇ bibit medicinā ꝛ n̄ solutꝰ fueꝛit

Qum pharmacia solōnē nō fecerit ꝛ feceꝛit
mordicationē ventris ꝛ angustiā in ipso
ꝛ q̇ sumpsit ipsaꝫ extuauerit ꝛ scotomabi
tur ꝛ dolebit caput ꝛ patiet̄ alices ꝛ oscitatōes suc
currere dēs cū enemate ꝛ collyrijs siccis. Et ip̄e q̇-
dē bibat masticis. ʒ. iij. in aq̄ tepida. Medicia
quoꝫ qn̄ꝫ opat̄ ꝑp̄t stipticoꝝ bibitionē ꝛ cōestionē
taliū q̄lia sunt cydonia ꝛ matiana ꝑpterea ꝙ os sto
machi ꝯp̄mūt ꝛ qḋ sub eo exit ꝛ ꝑp̄t qḋ nauseam
sedat̄ ꝛ medicinā a suo motu q̇ ē ad supiora violē
ter ad ptē mouēt inferiorē ꝛ ꝑpterea ꝙ nature ui
inferūt. Qḋ si enema nō iuuerit ꝛ mala supuēnerint
accn̄tia extēsiōis corpis ꝛ oculi exierīt extra ꝛ fue
rit motus ad supiora necessaria erit minutio. Et
qū medicina uētrē nō soluerit ꝛ mala eā nō secuta
fuerint accn̄tia: melius etiā erit vt ipsaꝫ cōsequat̄
minutio saltē post duos dies aut tres: naꝫ nisi hoc
fcm̄ fuerit timen̄ ē ī ipso ne hūores ad vnū princi
paliū mēbroꝝ moueantur.

Caᵐ. ix. de dispōibꝰ mediciaꝝ vētrē soluentiū.

Mediciaꝝ ventrē soluentiū q̄dā sunt q̄ruꝫ
malignitas magna est sicut helleborꝰ ni
ger ꝛ turbit qū nō fuerit bonū īmo fue-
rit ex genere ipsius qḋ est citrinū ꝛ agaricū qū nō
fuerit albū ꝛ purum īmo nigredi attinuerit ꝛ sicut
laureola. Et quia res iste male sunt tunc si bibite
fuerint ꝛ mala iñ accidentia ꝓuenerint melius erit
vt medicia a corpore expellat̄ q̄̄to plus poss̄e fue-
rit vomitu aut purgatōe ꝛ medicet̄ cū tyriaca.
Multaꝝ preterea eaꝝ remouet̄ malitia ꝛ ꝯturba
tio quā faciunt aīe dando in potu aquā vehemen-
ter fr̄aꝫ ꝛ sedendo ī ipsa sicut turbit citrī putridi.
Ois quoꝫ res q̄ acuitatē frāgit glutīatōe ꝛ lenifica
tōe ꝛ vnctuositate ī q̄ sit dulcedo ad hoc confert.
Quedā etiā mediciaꝝ qn̄ꝫ aliquibus ꝑportionales
exn̄t ꝯpl'onibus ꝛ alijs nō conueniunt. Scamonea
naqꝫ ī eos q̇ ī fr̄is morant̄ regionibus nō operatur
nisi debiliter nisi magna ide detur q̄̄titas sicut est
mos eius ī terra turchoꝝ: ꝛ qn̄qꝫ est necessariuꝫ q̇
busdā corporibus ī aliq̄bus regionibus ne medici
naꝝ corpora dentur sed virtutes eaꝝ tm̄. Et ē ne
cesse etiā vt medicis soluentibus ventrē bene re-
dolentes medicie misceantur ꝑpterea vt mēbro-
rū v̄tutes eis conseruent̄. Medicie quoꝫ cordis
ad hoc iuuamentū conferunt ꝑpterea ꝙ sp̄ūꝫ aīalē
ī vno quoqꝫ mēbro confortant: pl'ime quoqꝫ carū
subtilitate sua ꝛ facilitate iuuant. Due preterea
medicie qn̄qꝫ coniungunt̄: quaꝝ vna suū humorē
cito expellit ꝛ altera tarde: vna ergo suā operatō
nē efficiet postq̄ȝ ipsa iam alterā ī suo etiā humore
ꝯp̄sit ꝛ operabr̄ ī ipsaꝫ ꝛ eius debilitabit v̄tutē.
Qūqꝫ secunda post operari ceperit erit debil' v̄tu-
tis mouēs ꝛ nō ꝑficiens quare erit aliq̄d ei admi-
scendū qḋ ipsaꝫ facilē reddat ꝛ festīare faciat sicut
zinziber turbit qm̄ ipsuꝫ stupefieri nō ꝑmittit ꝛ si
militer fiet si eas bene sciueris ꝑmiscere. Ampli
us considerare debes principia q̄ ī v̄tutibus medi-
ciaꝝ ventris solutīaꝝ declarauimus qū locuti fui
mus de pricipijs vl'ibus mediciaꝝ simpliciū. Me
dicia preterea solutionē faciens pl'm operabr̄ illḋ
soluendo ꝓprietate sui sicut turbit: ꝛ plerūqꝫ effi-
cit illud exprimendo sui ꝓprietate sicut myrabol'.
ꝛ qn̄ꝫ opat̄ illud lenificando ꝓprietate sui sicut si-
racost: ꝛ qn̄ꝫ opat̄ id lābificādo sicut mucilago psi
lij ꝛ pruna. In pl'ibus quoqꝫ violentaꝝ medici
naꝝ exit aliq̄ venēositas ꝛ sol'onē ventris efficiunt
fm̄ modū quo nature violētia īfertur. Ipse igitur
sunt aptande medicis ī q̇bus existunt bezariati.
Plerūqꝫ etiā adiuuant amaritudo ꝛ acuitas ꝛ pōti
citas ꝛ stipticitas ꝛ acetositas in operationibus me-
dicie qū eius ꝓprietas ei p̄ns affuerit: amarituᵒ nā
qꝫ ꝛ acuitas ī resoluendo iuuant: ꝛ ponticitas ꝛ sti-
pticitas ī premendo: ꝛ acetositas ī īcisionē faciēdā
q̄ ad lambendū p̄pat. Amplius qḋ lābeī facit n̄
est coniungendū ei qḋ in p̄mendo iuuat taliter vt
sint eoꝝ eq̄les v̄tutes: īmo melius est in huiusmōi
vt vnū post aliud tardetur vt sit v̄biḡ. una duaꝝ
medicinaꝝ q̄ lenificat prius suaꝫ perficiēs operatio
nē q̄ȝ ea que premit deiñ adueniat expressiua ꝛ ex
pellat qḋ lenificatū fuit ꝛ in reliquis secundū hanc
considerationem.

Caᵐ. x. de eo quod ex hoc capitulo in alijs locis in
quirendum est.

Medicine ventris solutiue ꝛ lenificantes q̄
bibunt̄ ꝛ epithimātur ꝛ reliqua ab eis in
nostro antidotario sunt relinquēde ꝛ se-
cundū etates vniuscuiusqꝫ etiā medicinaꝝ simplici
um melioratio ꝛ qualiter sit ei succurrendū ꝛ qūo
sit ei in potu tribuenda in medicis req̄ratur simpli
cibus. Pilule preterea ad bibendū danᶜ nō sunt
postq̄ȝ desiccate sunt ꝛ facte fuerint vt lapides: nꝫ
etiā qū sunt molles ne penetrent ꝛ retineantur sed
sint sicut qn̄ siccari cepīt ꝛ a digitis cedāt si ꝯp̄mat̄

Caᵐ. xi. de vomitu.

Homines qui sunt rēotiores ab hoc vt me
dicus eos vomere faciat leuiter aut ꝑp̄t
naturā sunt hoīes qui pectus habent stri
ctū ꝛ qui male anhelant ꝛ qui ad sanguinē spuēdū
sunt apti ꝛ hoīes colla habentes ḡcilia ꝛ a͞patibꝰ q̄
in ipsoꝝ nascuntur gulis apti ꝛ stōachos hn̄tes de-
biles ꝛ multū pingues qm̄ istis cōuenientius est ut
vēter soluat̄. Et macris melior est vōitus cholere
ipsoꝝ aptus. Aut ꝑpter vsum hoīes q̇bus diffici-
le est vomere nꝫ vomendi hn̄t consuetudinē quōi
am si istis vōitus ꝓuocatus fuerit fortibus vomi
tibus nō remanebit q̇n ipsoꝝ vene in mēbris a͞be
litus scindantur ꝛ perueniant ad pthisiꝫ. Qū aūt
alicꝰ res qualis sit ignorabr̄ vomitibus leuibus p̄
us erit expiēdus qui si ei fuerint faciles crimus ei
fortes ausi dare sicut illū q̇ fit ex helleboro ꝛ sibi

DE HIS QVI FACILE VOMVNT ET DIFFICILE.

b

si'les: ⁊ si nõ oportuerit vt fiat q̄tenus võant aut
fuerit vnus cui necessariũ erit dare vomitũ p̄para
ip̄z ante ⁊ fac ei consuetudinẽ ⁊ mollifica ipsius nu
trientia ⁊ fac ea vnctuosa ⁊ soluta ⁊ fac eũ q̇escere
ab exercitijs ⁊ postea da ip̄z ei ⁊ da in potu vnctuo
sa ⁊ olera cũ vino ⁊ ad cõedeñ da ei añq̄ võat nu
trientia bona ⁊ ꝓprie si vomitus fuerit difficilis:
qm̄ fortasse nõ vomet ip̄z imo natura ip̄z retiebit
⁊ melius est vt bonũ retineat q̄ malũ. Quũq; post
cibũ quẽ comedit ca' vomendi vomuerit tardz co
mestionẽ donec fames sit fortis ⁊ seda sitĩ eius cuz
aliquo qꝺ̄ sit sicut sirupus matianoꝝ sine aq̄ ⁊ nõ
cũ iuleb neq; sirupo acetoso qm̄ uomere faciũt.
¶ Cibus autẽ q̇ est ei vtilis est pullus ĩ carbez ⁊. iij.
phiale vini post ip̄z. ¶ Et ille q̇dẽ q̇ acetolum võu
erit ⁊ nõ ꝯsueuit ⁊ ĩ pl's'u aliqꝺ̄ sig^m febris habue
rit cõestionẽ vsq; ad mediũ diẽ tardet ⁊ añ ipsaz a
qua' calida' rosacea' bibat. ¶ Cui autẽ acciderit vt
chol'az vomat nigra' ipsius stõ spõgia aceto cal'o in
fusa supponat: ⁊ melius q̇dẽ est vt sit cib⁹ q̇ ad uo
meñ sumit diuersus qm̄ qũ est vnus qñz ip̄z am-
plectit stõ⁹ ⁊ in dimitten° ip̄z fit auarus. Post uo
mitũ autẽ ipsius supfluũ conferũt aues puc ⁊ pulli
qũ ambulare incipiunt: ossa tñ suaꝝ extremitatuz ñ
cõedat qr sunt g̃uia ⁊ in stõ tardant ⁊ fac eũ ingre
di balneũ. ¶ In hora autẽ vomendi currat ⁊ exer
citet ⁊ fiat vt laboret post vomat: sitq; hoc in me
dia die. ¶ In hora p̄terea vomendi oz vt oculi li
gent suppositis pilis duabus deiñ venter leui fasci
a tẽpate fasciet. ¶ Res quoz q̄ vomitus sunt p̄pa
torie sunt eruca ⁊ rhaphanus ⁊ carica ⁊ calamẽtuz
mõtanũ ⁊ recens ⁊ cepe ⁊ porri ⁊ aqua ordei cũ fe
ce sua ⁊ melle ⁊ pultes fabaꝝ cũ dulcedine ⁊ vinũ
dulce ⁊ nuces cũ melle ⁊ que sunt eis si'lia ⁊ micla
q̄ facta est ex pane azymo ⁊ oleo ⁊ melones ⁊ cucu
meres ⁊ eaꝝ seia aut aliq̇d ex eoꝝ radicibus tritis
⁊ in aq̄ infusis cũ dulcedine ⁊ hermodactili ⁊ rha-
phanus. Qui autẽ vinũ biberit inebrians ad h° ut
euomat nõ incipiat vomere donec adhuc paꝝ bi-
bat sed bibat multũ. ¶ Suchaba quoz qũ bibita fu
erit cũ melle p⁹ balneũ faciet vomere ⁊ soluet vẽ
trẽ. ¶ Ampli⁹ q̇ vomere voluerit nõ fortiter ma
sticare debet ꝓpe ip̄z. ¶ Qũ autẽ aliq̇s fortẽ vult
vomitiuũ sumere sicut q̇ fit ex helleboro ip̄z bibe
re debet nisi fuerit qꝺ̄ ꝓhibeat ⁊ post duas horas
diei ⁊ postq̄ stercus ab intestĩs exierit. Et si cũ pẽ
na vomuerit bene erit ⁊ si nõ moueatur parũp: ⁊
si nõ in balneũ mittat. ¶ Pẽna quoz q̄ fit võitus
ĩungenda est ex aliquo qꝺ̄ sit sicut oleũ sisaminuz
q̄ si icẽsio acciderit ⁊ angustia stõi det ĩ potu aqua
cal'a ei aut oleũ qm̄ aut vomitũ faciet aut ventrez
soluet. ¶ Ex eo p̄terea qꝺ̄ ad hoc iuuat est stõi et
extremoꝝ calefactio qm̄ hoc nausea' facit. ¶ Quũq;
mediciaz vomere faciens p̄pauerit ⁊ sua' icepit o-
peratõez vomitor q̇escere debet ⁊ odores bonos
olfacere ⁊ eius extrema ꝯpmẽdo sunt frica'da ⁊ pa
ꝝ aceti est ei ĩ potu tribueñ ⁊ cõedat matiana ⁊ cy
donia cũ pauco masticis. ¶ Et scito q̄ mot⁹ facit ma
gis vomere ⁊ q̇es minus. ¶ Et estas est tẽpus in
quo magis est dignius vt ĩ ipso fiat vomitus: q̄
si alicui necessarius fuerit ⁊ nõ fuerit figure ipsius
cõueniens: estas erit dignior hora vt ĩ ea ꝯcedat.
Et finiũ vomitus lõginq̇or secundũ modũ purga-
tõis p̄me est stõi solius ⁊ non itestinoꝝ ⁊ ad mo-
dũ q̇dẽ purgatõis fe capis ⁊ totius corporis. Ipi⁹
v̇o attractio ⁊ eradicatio est ab iferioribus. Et tu
q̇dẽ cognosces vomitũ conferentẽ ab eo q̇ nõ fecit
iuuamẽtũ: ex eo q̄ ip̄z seq̄tur alleuiatõis ⁊ deside
rij boni ⁊ anhelitus ⁊ pulsus bonitas ⁊ simil'r exdi
spõibus aliaꝝ v̇tutũ. Eius autẽ iceptio est nausea.
¶ Et deteri⁹ q̇dẽ malũ qꝺ̄ efficit est mordicatio for-
tis in stõ ⁊ adustio si medicia fuerit fortis sicut hel
leborus ⁊ qꝺ̄ ex eo fit qm̄ incipit a saliua q̄ fluit:
deiñ seq̄tur ipsaz vomitus multi phl'atis multoti-
ens post quẽ seq̄tur vomitus rei liquide tenacis.
¶ Mordicatio quoz ⁊ dolor erũt mansiui ita q̄ alia
accñtia nõ mutent nisi ĩ nausea' ⁊ angustia'. Et qñz
soluit etia' venter postea ĩ hora q̄rta incipit q̇escet
⁊ ad req̇em declinat. ¶ Malũ autẽ est vt vomitus
nõ ꝓueniat ⁊ magnificet angustia ⁊ accidat tẽsio et
egressio oculoꝝ ad exteriora ⁊ fortis rubedo ĩ eis
vtrisq; ⁊ sudor multus ⁊ intersectio vocis. ¶ Si
g° alicui acciderit nisi ei subueiat pueiet ad mortẽ
iñ. ¶ Illud autẽ quo ei succurrit est enema ⁊ do
sis mellis cũ aq̄ cal'a ⁊ in potu ei dare olea in q̇bus
tyriace v̇tus exit sicut oleũ de lilio. ¶ Et labora do
nec vomat qr si vomuerit nõ suffocabi' ⁊ adhibe
etiam enema qꝺ̄ sit apud te p̄patuz. ¶ Et egritu-
dines q̇dẽ q̄ sunt digniores eo vt ĩ eis fiat võitus
sunt chrõice sicut hydropisis ⁊ epilepsia ⁊ mel'ia et
lepra ⁊ podag̃ ⁊ sciatica. ¶ Võitus p̄terea cũ suis
iuuamentis plerũq; affert egritudines sicut qñz ge
nerant surditatẽ. ¶ Ampli⁹ minutio nõ est cũ eo cõ
tinuanda sed tardanda tribus diebus ⁊ p̄cipue si ĩ
ore stõi fuerit hũor. ¶ Võitus quoz multotiẽs fit
difficilis ꝓpt hũoris subtilitatẽ. ¶ Ipse igi' est igros
sandus potu sauic ⁊ granis granati. ¶ Et scito q̄ exi
tus male rei per inferiora p⁹ vomitũ est signuz q̄
illud qꝺ̄ faciebat fastidiũ descendit inferi⁹. Et vo
mitus post ascellationẽ est signũ q̄ est ex accñtibus
ascellandi. ¶ Hora p̄terea vomẽdi in estate me-
lior ca' doloris in meridie est. Et vomitus corpo
ri cõfert sed visui nocumentũ facit. ¶ Ampli⁹ fa
ciendũ nõ est vt p̄gnans võat qm̄ supfluitates cor
poris ipsius in ea nõ egredient. Et vomitus ⁊ la-
bor ea' ad estuatõez perducent: facieñ est igi' vt q̇
escat. ¶ Alij v̇o q̇b⁹ accĩt võit⁹ sunt iuua'di.

¶ Ca^m. xij. de eo qꝺ̄ age' dz ille q̇ vomit.

Quum ille q̇ vomuerit a suo vomitu eua-
serit os suũ ⁊ faciẽ post vomitũ abluere
debet ex aceto aq̄ tẽpato ut grauitas que
qñz capiti accĩt remoueatur ⁊ paꝝ masticis cũ aqua
matianoꝝ bibat ⁊ caueat sibi a comestione ⁊ potu
aque ⁊ diu q̇escat ⁊ ipsius inungant hypocõdria et
ingrediatur balneũ ⁊ abluat se velociter ⁊ egredi
atur. Et si necessariũ ei fuerit dare ad cõedeñ sit ĩ's
boni saporis ⁊ bone subẽ ⁊ velocis digõis.

¶ Ca^m. xiij. de iuuamẽtis q̄ affert võitus.

Hippocrates precepit võitũ fieri in vno-
quoz mense duob⁹ diebus ꝯtinuis vt in
s° emendet id qꝺ̄ in primo die fuit diffi
cile ⁊ vt expellat id qꝺ̄ aduenit stomacho. Hip.
naq; securitatẽ facit q̄ cũ eo conseruatur sãnitas:
hoc autẽ plus est malũ. Et vomitus q̇dẽ q̇ est hu-
iusmodi euãt phl'a et cholera' et mundificat stoma-
chũ. Ipse naq; nõ hz q̄ ip̄m mundet sicut intestina

habent chol'az rubeā que ad ea descendit et mūdat
ea et remouet grauitatē que accīt capiti et clarificat
visum ⁊ aufert fastidiū: ⁊ confert ei ad c⁹ stōmū d̄
scendit chol'a q̄ ipsius corrūpit cibū qm̄ qū precesse
rit vōitus eius cibus sēp mundus veniet ⁊ remo
uet abbominationē q̄ fit ꝓpt̄ vnctuositatē ⁊ casuz
desiderij ipsius meri ⁊ qd̄ facit desiderare acutum
⁊ acetosum ⁊ ponticū ⁊ confert lassitati corporis ⁊
vlceribus q̄ sunt in renibus ⁊ vesica: ⁊ est lep̄ for
te medicamentū ⁊ malitie coloris ⁊ epilepsie stōa
tice ⁊ ictericie ⁊ asmati ⁊ tremori ⁊ paralysi: ⁊ est
ex curatōibus que conferunt habētibus vlcera ni
gra magna. Ipse quoqȝ fieri debet in mense se
mel aut bis post repletionē ita ꝙ nō obseruet re
uolutio scita neqȝ numerus dierū notus. Et ille q̄d
cui maius iuuamentū affert vomitus est c⁹ cōple
xio prima est cholerica ⁊ est macer.

Ca^m. xiiij. de malitijs q̄ ꝓueniūt ex sup̄fluo uōitu.

Superfluus vōitus stomacho nocet ⁊ ip̄z
debilitat ⁊ resoluit ip̄z ⁊ facit eū aptū ita
vt materie ad eū perueniant ⁊ obest pe
ctori ⁊ visui ⁊ dentibus ⁊ antiq̄s capitis doloribus
nisi eis q̄ sunt propt̄ societatē stomachi ⁊ facit nocu
mentū epilepsie capitis que non est causa inferiorū
mēbrorū. Sup̄fluitas quoqȝ q̄ est in ipso nocet e
pati ⁊ pulmoni ⁊ oculo ⁊ aliquā venarū qn̄ȝ scidit.
Ex hominibus preterea est q̄ vult cito ip̄leri deiñ
nō tollerat imo ꝑpat ad vomeñ. Et actio h⁹ ex e
is est q̄ perducunt eū ad malas egritudines mansi
uas. Ipse ergo a repletione prohibendus est: et tu
ipsius cibum ⁊ potum mensura.

Ca^m. xv. vt succurrat̄ dispōib⁹ q̄ accīt vomēti.

De prohibitione autē vomendi diximus iā
qd̄ oportebat. Tēsiōi vō ⁊ dolori q̄ sub
hypocōdrijs fiunt conferūt pāni aqua ca
lida infusi ⁊ suppositi ⁊ oleis lenificantibus ⁊ ven
tose cū igne. Fortē autē mordicationē in stō rēa
nentē remouet bibere iura vnctuosa q̄ cito digerā
tur ⁊ inungere locū ex aliquo qd̄ sit sicut oleū vio
laceū mistū cū oleo keiri ⁊ pauca cera. Singultū
vero si cū eo acciderit ⁊ permanserit reticebit ster
nutatio ⁊ dare ei ex aq̄ calida ad trajicieñ paulati.
Et de sanguine q̄dē iā diximus in capitulo de ipe
dimentis vomitus. Alcuzez vero ⁊ egritudib⁹
f̄ris ⁊ intersectōi vocis q̄ accīt post ip̄z confert li
gare extrema ⁊ stringere ea ⁊ supponere stō pan
nuz infusum oleo in quo cocta fuerit ruta ⁊ sicidis
⁊ dare ei ad bibendū mel cū aqua cal'a. Et b'nti
q̄dē alsubet fiat h° ⁊ ī aurē eius mittatur.

Ca^m. xvi. de eo in quo sup̄fluit vomitus.

Fiat vt ipse dormiat ⁊ ingeniet̄ q̄to plus
pos'e fuerit qūo dormiat ⁊ ligent̄ eius ex
trema taliter qualiter ligantur qū fluxuz
ventris retinere uolumus. Et ipsius medicet̄ stō⁹
cū empl'is ponticis fortitudinē facientib⁹. Qd̄ si
vomitus sup̄fluerit ⁊ incessanter egrediantur hūo
res donec sanguis exeat da ei ad bibeñ lactis in vi
no misti q̄ttuor cotilas: qm̄ medicine uōitiue mali
tiā reprimit ⁊ sanguinē ꝓhibet ⁊ naturā lenit. Qd̄
si partē pectoris ⁊ stōi a sanguine cū hoc mundifi
care volueris ne ex eo aliq̄d coaguleť da ei ad bi
bendū sirupū acetosuz siue sit ex melle siue ex zuc
caro cū niue infr̄atū paulati: cū hoc quoqȝ qn̄ȝ con
fert bibere succū portulace cū bolo armeno. Qñ
ergo terrrefactus fueris ꝑ aliquo in q° sup̄fluit m̄
dicina fac ip̄z vomere. Et oz q̄dē te querere medi
cinas vomitiuas secunduz suos gradus: ⁊ qūo q̄qȝ
earū ad bibendū sint dādē ⁊ precipue helleboruz in
antidotario ⁊ medicis simplicibus.

Capitulū. xvij. de enemate.

Enema est medicamen nobile in expellē
do sup̄fluitates q̄ sunt in itestis ⁊ in sedan
do dolores renū ⁊ vesice ⁊ ap̄ata ipsorū
⁊ egritudines colice ⁊ in attrahendo sup̄fluitates a
mēbris principalibus ⁊ sup̄ioribus. Que vero ex
eis sunt acuta debilitant epar ⁊ ꝑducūt ad febrez.
Ex enematibus preterea fit iuuamen in expellēdo
reliq̄as quas inanientia relinqūt. Formā vō cli
steris ⁊ qūo clisterizetur iaz retulimus in capit'o d̄
colica. Uidetur quoqȝ ꝙ clisterizati situs meli
or sit vt supinus iaceat deinde reuoluat se ad latus
dolens. Et clisterizandi hora melior est qū est
aeris f̄ritas qm̄ seq̄tur inde ne augmentetur graui
tas ⁊ dolor ⁊ extuatio ⁊ nausea. Balneū ꝑterea
solet facere vt ebulliant humores ⁊ spargantur.
Clisteris quoqȝ conditio est vt aerē ⁊ humores re
tentos attrahat. Et ꝓpter hoc secundū plurimū n̄
est bonū vt balneū enemati ꝑmittas: ꝙ si q̄s in ite
stis pustulas habēs ipso indiguerit causa febris aut
alic⁹ egritudis ⁊ timuerit ne enema retineat̄ sup
ponere debet ano suo ⁊ femori ⁊ locis que sunt in
circuitu speltā calefactam cū panno.

Ca^m. xviij. de epithimatibus.

Epithimata sunt ex medicis bonis q̄ ad i
psaz ꝑueniūt egritudinē. Et medicia for
tasse duas habet v̄tutes: vnā subtiliatiuā
⁊ alterā ingrossatiuā: ⁊ erit maior necessitas subti
liatiue ꝙ̄ inspissatiue. Qūqȝ eius inspissatio fue
rit tēperans subtiliationē qū ex ea fiet empl'm pe
netrabit subtilitas ⁊ remanebit spissitudo: ⁊ illa q̄
dē q̄ penetrat confert sicut facit coriandrū cū ordeo
fracto qū ex eis fit empl'm sup scrofulas. Em
pl'a ꝑterea sunt talia qualia epithimata: sed empl'a
sunt dura ⁊ epithimata currentia. Est quoqȝ qū
epithimata fiunt cū pannis: qūqȝ mēbris principali
bus supponuntur sicut epati ⁊ cordi ⁊ nō fuerit ibi
qd̄ prohibeat conferunt panni suffumigati ex xilo
aloe crudo ⁊ v̄tutibus epithimatū bonū tribuunt o
dorem quem principalia diligunt.

Capitulum. xix. de embrocis.

Embroce sunt medicamenta ꝯgrua ei qd̄
ex capite ⁊ alijs mēbris opȝ resolui ⁊ illi
cui cōplexionē necessariū est ꝑmutare. In
mēbris aūt q̄ embrocar̄ oz ex calido ⁊ f̄ro si nō in
eis fuerint sup̄fluitates q̄ descendunt fiat pri⁹ em
broca ex calefacto deiñ fiat ex aq̄ f̄ra vt constrigā
tur: ꝙ si res diuersa fuerit a f̄ra incipiat̄.

Capitulum. xx. de phl'omia.

Phl'omia est euacuatio ul'is q̄ multitudinē
euacuat. Multitudo autē est augmentuz
humorū sup equalitatē ipsorū in venis.
Et nemo q̄dē est phl'omādus nisi vnus duorū: un⁹
eorū est egritudibus ꝑpatus q̄ qū ipsius sanguis mul
tiplicatus fuerit cadet in eas. Et alter est cadens in
eas. Unusq̄sqȝ autē eorū aut phl'omat̄ ꝓpter san
guis multitudinē: aut ꝓpt̄ ipsius malitiā: aut ꝓpt̄

vtrūqȝ. ¶ Ex his q̇dē egritudibus p̄patus est sicut q̇ est expositus sciatice ꝛ podagr̄ fortibus ꝛ artetice sanguineis: aut ille cui accit sputū sanguineū ex fixura vene q̄ in pulmōe eius exit tenuiter ꝯsolidata: qm̄ qū ipsius multiplicabitur sanguis findetur: ꝛ apti epilepsie ꝛ apoplexie ꝛ m̄lācbolie cū sāguīs multitudine ꝛ sq̄nantie ꝛ apostematibus interioꝝ ꝛ ophthalmie calīe ꝛ ex eis quibus hemorroidaꝝ sanguis qui fluere solebat est retentus ꝛ mulieribus q̇bus menstruus sanguis est restrictus: horū tamen colores nō demōstrant ꝙ phl̄omari debeant ꝓpter ipsoꝝ obscuritatē aut albedinē aut viriditatē. Et illi qui in interioribus mēbris cū cōplexione calida debilitatē patiunt̄ ¶ Nam istis melius est vt in vere minuantur licet in has nōdū acciderint egritudines. ¶ Et illis quibus pcussio accidit aut casus qm̄ q̄nqȝ minuunt̄ timendo ne eis accidat apostema: ꝛ q̇ habet ap̄a minuendus est qm̄ timet̄ ne apiatur an̄q̄ maturet̄ licet non indiguerit ꝛ non fuerit ibi multitudo. ¶ Et debes scire ꝙ dū iste egritudines timent̄ ꝛ nōdū in eas ceciderint pl⁹ secure eis conceditur minutio: ꝛ qū in eis ceciderint in eaꝝ principio penitus phl̄omia dimittat̄ quia humores subtiliat ꝛ eos p corpus fluere facit ꝛ eos sano sanguini admiscet. ¶ Et ē etiā qū nihil euacuatur ex eo qd̄ oȝ ꝛ facit ꝙ necessaria sint medicamēta alleuiantia. ¶ Qūqȝ maturatio apparuerit ꝛ egritudo principiū aut statū p̄terierit: tunc si oportuerit vt minutio fiat si n̄ fuerit qd̄ prohibeat fiat phl̄omia. ¶ Phl̄omia quoȝ neqȝ eūo ventris est faciēda in die motus egritudis quia est dies requiescendi ꝛ inq̄rendi somnū ꝛ dies ebullitiōis egritudis. ¶ Et qū egritudo est habens crisim in c⁹ tpe est lōgitudo nullo⁹ sanguis multus est minuendus: sed si possibile fuerit q̇es est facienda: ꝙ si nō fuerit possibile vt q̇es fiat ex eo paꝝ minuatur: et in corpe sanguis thesaurus recondatur ad phl̄omiam faciendā si apparuerit ꝛ v̇tus conseruet̄ ad resistenduȝ in crisibus. ꝙ si multū p̄terierit tēporis ex quo quis minutus fuerit ꝛ in hyeme fuerit cōquest⁹ ꝙ se q̄i fractum sentiat minuatur ꝛ sanguis ꝓ thesauro recondatur. ¶ Amplius qr phl̄omia propterēa ꝙ ad diuersum trahit naturā secundū plurimū retinet.

¶ Qūqȝ ex multa minutione debilitabr̄ uirtus multi generabuntur hūores. Sincopis preterea accit ī p̄ma minutione qū subito euenerit ei q̇ nō cōsueuit sed vomitū premittere est ex eo qd̄ cā ꝓhibet: ꝛ silr̄ vomere hora q̄ accit. ¶ Et dēs scire ꝙ minutio est perturbans donec q̇escat. Phl̄omia quoȝ ꝛ colica raro simul eueniunt ¶ Pregnās p̄terea ꝛ mēstruata nō m̄iuant̄ nisi ꝓpt̄ magnā necessitatē sicut ē necessitas retinendi fortē sanguis sputū qū v̇tus fuerit conueniens. ¶ Et dēs scire ꝙ nō quotiēs noiata signa repletionis apparuerint oȝ vt minuas: iō q̄nȝ est repletio ex hūoribus crudis: ꝛ est tūc phl̄omia multū impediens qm̄ si minueris nō maturabis eos ꝛ timebitur ne eger perdatur. ¶ Nō autē est inconueniens ut ille in quo melīa supabūdat minuatur postea medicina solutiua euēt̄. ¶ Sȝ sollicit⁹ cē dēs ex dispōe coloris ſȝ ꝯditionē quā nūc dicēus ꝛ ꝯsiderare tensionem qm̄ ꝓpt̄ tensionē p totū corpus incedentē magis eris confidens ꝙ phl̄omar̄ d̄bes. ¶ Qū v̇o sanguis alic⁹ fuerit bonus paucus ꝛ fuerint in ipsius corpore multi mali hūores phl̄omia bonū rapiet ꝛ malū relinquet. Et qū alic⁹ malus sanguis fuerit paucus ꝛ declinauerit ad mēbrū aliqd̄ qd̄ eius declinatio vehemēter ipedit ꝛ fuerit necessariū vt ipse minuat̄ ex eius sanguine paꝝ erit assumendū ꝛ cibo bono erit alendus dein̄ erit minuendus iteꝝ post dies ꝓpterea vt malus sanguis ab eo extrahatur ꝛ bonus restauretur ¶ Qd̄ si mali humores cholerici in eo fuerint ingenietur quatenus subtili pharmacia eūentur aut vomitu: aut vt sedentur ꝛ stude in hoc vt eger q̇escat ꝛ digeratur ꝛ ociet̄ ¶ Et si grossi fuerint antiqui p̄cceperunt vt balneetur ꝛ in suis ministerijs moueatur. Et dabant ei ad biben̄ ante phl̄omiā ꝛ post ipsaȝ an̄q̄ alia fieret minutio sirupū acetosum subtiliatiuū coctū cū isopo ꝛ hāsce. ¶ Qū autē phl̄omia necessaria fuerit cū debilitate v̇tutis cā febris aut alioruȝ hūoꝝ ptire phl̄omiā sicut diximus ¶ Ampli⁹ phl̄omia stricta magis est conseruatiua v̇tutis sed tamē subtilē ꝛ claꝝ interdū sanguinē fluere facit ꝛ spissuȝ ꝛ turbidū tenet. ¶ Ampla v̇o velocior est ad sincopiȝ ꝛ magis operatiua in mundificando ꝛ tardior ad consolidan̄: sed tamē est dignior ei q̇ secūdū p̄seruationē phl̄omat̄ ꝛ in grossis. Et amplā q̇dem efficere in hyeme est dignius ne cōgeletur sanguis ꝛ angustā efficere in estate est dignius si necessariū fuerit. ¶ Phl̄omandus p̄terea supin⁹ iaceat quaȝdo phl̄omat̄: qm̄ hoc est conuenientius ad hoc vt ipsius conseruet̄ v̇tus: ꝛ ne ei supueniat sincopis.

¶ In febribus autē minutione cauendū est. s. in his q̄ vehemētis sunt calefactōis ꝛ inflāmatōis ꝛ in omibus non acutis febribus in sui principio in die piodica. ¶ In febribus p̄terea cū q̇bus aduenit spasmus est a minutōe cauen̄ licet fuerit necessaria: q°niā qū spasmus accit vigilare facit ꝛ sudare multū ꝛ deijcit v̇tutē quapp sanguis thesaurus est dimittendus. ¶ E silr̄ oȝ vt ex minutione febricitantis c⁹ febris nō est ex putrefactōe minoratio fiat ꝓpterēa vt ad resoluen̄ febrē thesaurus relinquat̄. ¶ Et si fortis inflāmationis nō fuerit ꝛ fuerit febris putrida attende decē regulas ꝛ postea intuere in vrinali: ꝛ si vrina fuerit grossa ꝛ rubedini attinens: et pulsus etiā fuerit magnus ꝛ facies tumida ꝛ febris in suo motu nō ꝓpet̄ phl̄oma in hora qua stōach⁹ a cibo est vacuus. ¶ Et si vrina fuerit subtilis aut ignea aut facies a principio egritudis fuerit tornatilis caue tibi a phl̄omia. ¶ Qd̄ si interpolatio in ea fuerit ꝛ q̇es febris in ipsa fiat minutio. ¶ Dispōnē quoȝ tremoris cōsidera qm̄ qū trēor fuerit fortis a minutōe tibi cauen̄ erit. ¶ Amplius sanguis q̇ egreditur colorē attende ꝛ si fuerit subtilis albedini attinēs ipȝ illico retine ¶ Et sumope tibi caue ne egꝝ ad vnā duaꝝ perducas reꝝ. s. hūoꝝ cholericoꝝ ebullitionē ꝛ frīoꝝ cruditatē. ¶ Qūqȝ in febre te oportebit phl̄omare nō attendas qd̄ q̇dā dicunt. s. ꝙ nō est bonū vt post quartū diē fiat qm̄ bonū est vt fiat etiā si sit p⁹ q̄draginta dies ꝛ hoc secundū sententiā Gal̄. lȝ p̄mittere ꝛ p̄pare sit melius qū sigtiones certe fuerint. Qd̄ si in hoc erratū fuerit q̄cūqȝ hora inueneris egruȝ ꝛ oportuerit phl̄oma ipȝ postq̄ decē reꝝ sollicitudinē hūeris.

¶ Multotiēs p̄terea phl̄omia in febribus lȝ necessaria nō sit efficit vt natura fortis fiat super materiā

ꝑpterea ꝙ eã efficit paucã: ⁊ hoc ꝗdẽ qũ fuerit fi-
gura ⁊ etas ⁊ ṽtus ⁊ reliqua talia vt ꝑmittant.
In febre autẽ sanguinea necesse est vt euõ fiat mi
nutõe nõ sup̃flua in principio ⁊ sup̃flua qũ affuerit
maturatio febris q̃ multotiẽs remouetur in hora
phl̃omie. Tibi quoq; cauer̃ dẽs a minutõe in ꝯ
plexione vehemẽtis frĩtatis ⁊ in regionib⁹ fortis
frĩtatis ⁊ in hora fortis doloris ⁊ post balneũ reso
lutiuũ ⁊ post coitũ ⁊ in etate q̃ est minor. xiiij. an
nis q̃to plus poteris ⁊ in etate senũ q̃to magis po
teris nisi in figura ꝯfisus fueris ⁊ ĩ soliditate mu-
sculoꝝ ⁊ venaꝝ amplitudine ⁊ eaꝝ repletõe ⁊ co-
loꝝ rubedine: hos naq; ex adolescentibus ⁊ seni-
bus phl̃omare audebis. Adolescentes tamen secũ
dũ ordinẽ ad phl̃omañ paulatĩ ꝓuehere debes cuꝫ
pauca minutione. In corporibus quoq; fortis
matiei ⁊ fortis grossitiei ⁊ raris ⁊ albis ⁊ lassis ⁊ ci
trinis sanguinẽ nõ hñtibus a minutione tibi q̃tum
plus poteris cauere debes. Amplius in corpori
bus que ꝓlixas ꝑpesa sunt egritudines caue tibi a
phl̃omia nisi sanguis affuerit corruptio q̃ te ad h°
perducat qm̃ tunc phl̃omabis ea. Et considera san
guinẽ ⁊ si ipsuꝫ videris nigꝝ ⁊ spissum extrahe eũ
⁊ si ipm̃ videris albũ ⁊ subtilẽ eũ illico constringe
quõiã in ipso existit vehemens timor. A minu
tione preterea tibi cauere debes sup cibi repletio
nẽ ne materiã nõ maturã ad venas trahas loco ei⁹
qd̃ ab eis euãsti. Et oꝫ etiã vt tibi caueas ab ea
in repletione stomachi ⁊ intestinoꝝ facta ex fece iã
consecuta ⁊ ꝓpinq̃: imo in eã euãndo stude. Et il
lud ꝗdẽ qd̃ est in stomacho aut corã eo vomitu.
Et qd̃ in intestĩs inferioribus quo poteris ⁊ si non
alio saltẽ clisteri. Caue p̃terea tibi ne fastiditu̅ꝫ
phl̃omes sed ꝓlonga ipsum ab hoc vt eis fastidiũ
digerat. Et tibi etiã caue ne subtilitatẽ sẽus oris
stomachi habentẽ aut ipsius debilitatẽ phl̃omes ⁊
infelicẽ ex generatione cholẽ rubee in ipso: huius
mõi naq; sibi cauere debet: a nimia quoq; audacia
in minuendo sibi cauere debet ⁊ ꝓprie qũ est ieiu
nus. Sẽsus ṽo subtilitatẽ oris stomachi haben
tẽ dignosces ꝓpterea ꝙ mordicatiua traijcer̃ ei no
cet. Et hñtẽ oris stomachi debilitatẽ cognosces
ex desiderij ipsius debilitate ⁊ doloribus oris stõi
⁊ habentẽ os stomachi aptũ receptioni cholere ru
bee in quo ipsa multũ generat̃ dignosces ex pseue-
rantia nausee ipsius ⁊ ꝓpterea ꝙ cholerã quaq; ho
ra vomit ⁊ ex oris ipsius amaritudine. Istis nã
q; qũ phl̃omati fuerint oris stomachi conseruatõe
non premissa accidet inde timor magnus ⁊ q̃ñ mo
riunt̃ inde. Subtilitatẽ ṽo sensus habenti et de
bilitatẽ bucelle mũdi panis in rob acetoso bonũ ha
bente odorẽ infuse sunt dande. Et si fuerit debi
litas cõplexionis frẽ sint intincte in aliquo qd̃ sit si
cut aqua cũ zuccaro cũ alefeniati aut in sirupo mẽ-
te muschato aut in miua muschata postea minuat̃.
Aptitudinẽ vero generationis cholẽ hñs est mun-
dandus dando in potu ei multitudinẽ aq̃ calẽ cũ si-
rupo acetoso postea dantur ei bucelle pañis ad man
ducañ deiñ fiat vt parũp q̃escat postea minuatur.
Prepañ p̃terea est vt qd̃ ex bono sanguie resolu
tũ fuerit restauret̃ si fuerit fortis cum assatura car
nis q̃ fit sup prunas: qm̃ si digerit̃ nutrit multuꝫ ⁊
bene: verũtñ oportet vt sit pauca qm̃ stõ⁹ ꝓpter

phl̃omiã est debilis. Amplius vene q̃ñq; phl̃o
mãtur ꝓpterea vt fluxus sanguis ex narib⁹ ⁊ ma
trice ⁊ ano ⁊ pectore ꝓhibeat̃ aut ex alijs exituris
iõ vt sanguis ad id qd̃ a ꝑte illa est diuersum pro
trahatur: ⁊ hoc ꝗdẽ medicamen est forte in iuuan
do. Opꝫ vero vt phl̃om⁹ sit vehementer stri
ctus ⁊ sint vices multe q̃ ñ sint ĩ vna die nisi ma-
gne necessitatis cã fuerit: sed in die post diẽ ⁊ qua-
cũq; vice minoratio fiat q̃tũ possibile fuerit. ⁊ ad
summũ melius est vt phl̃omie vices sint multe ꝙ
vt ipsius q̃titas sit multa. Et phl̃omia ꝗdẽ cuꝫ
nõ est necessaria cholãꝫ rubeã ebullir̃ facit ⁊ poste
a aduenit lingue siccitas ⁊ que sibi sunt similia.
Est igitur ei succurreñ cũ aqua ordei ⁊ zuccaro.
Qui autẽ secundare voluerit ⁊ non acciderit ex p°
minutõe malitia paralysis aut qd̃ sit sibi silẽ venã
manus in lõgitudine phl̃omare debes propter̃a ut
iuncture motio ipsius prohibeat ꝯsolidationẽ ⁊ ut
amplificetur. Qd̃ si cũ hoc timor affuerit ꝙ cito cõ
solidetur supponatur ipsi panus oleo cũ pauco sale
infusus ⁊ desup ligetur. Et si phl̃om⁹ etiã oleo in
unctus fuerit qũ fiet phl̃omia ꝓhibebit cõsolidatio
nis velocitatẽ ⁊ minuetur dolor. Et hoc ꝗdẽ ẽ vt
sup ipsuꝫ oleũ aut sibi simile leuiter iungatur aut
ipse ĩ oleo mittatur postea cũ pauco exiccetur. In
ter phl̃omiã quoq; ⁊ secũdationẽ dormire phl̃õie
cõsolidationẽ festinare facit. Recordare p̃terea
eius qd̃ diximus de euõne ĩ hyeme cuꝫ medicinã ꝙ
dies est eligenda austrĩa qm̃ similiter ĩ phl̃omia.
Et scire debes ꝙ qũ minuuntur melẽci ⁊ epileptici
⁊ illi quos minuere oꝫ in nocte ĩ hora dormiendi
oꝫ vt sit angustus. s. phl̃omus ideo ne sanguis e-
xitus accidat. Et silr̃ ĩ oĩbus qui secundatione non
indigent. Scire quoq; debes ꝙ secundatio fm̃
debilitatis mẽsurã ẽ tardãda. Et si debilitas ꝗdẽ ñ
affuerit sit ultĩa ei⁹ tardatio vna hora. Qui volu
erit eaꝫ facere ut sanguis ipsi⁹ trahat̃ sit dies un⁹.
Amplius phl̃omia transuersa melior est ei qui se-
cundationẽ vult in eadẽ. Et illa que est secundũ la
titudinẽ ei qui vult secundationẽ in eadẽ hora. Et
illa q̃ est secundũ lõgitudinẽ ei qui vult nõ vna es
se cõtentus secundatione: imo in corde tenet ꝙ eã
per multos faciet dies quaq; die. Qũꝫ phl̃omie
dolor maior fuerit tanto erit eius cõsolidatio tar-
dior. Multis preterea ĩ ꝑatõe euõ sincopĩ affert
nisi fuerit postq̃ʒ assature aquã sumpserit. Inter
phl̃omiã quoꝫ ⁊ ꝑationẽ dormire prohibet ne sup
fluitates que extrahunt̃ cũ sanguine incedant ꝓpte
rea ꝙ sup̃fluitates in somno ad corporis profundũ
trahunt̃. Ex iuuamẽtis vero ꝑatõis est ꝙ phl̃o
mati virtutẽ cũ perfectõe sue euõnis que est neces
saria cõseruat. Et melior ꝗdẽ secundatõis ter-
minus est vt duobus aut tribus tardetur diebus.
Ex dormitõe vero phl̃omie ꝓpinq̃ plerũq; accit ĩ
mẽbris cõfractio. Balneatio quoq; añq̃ minu-
tio fiat plerũq; agrauat minutionẽ ꝓpterea ꝙ cutẽ
ingrossat ⁊ eã lenificat ⁊ ad lambeñ aptã efficit nisi
phl̃omãdus multã sanguis habuerit grossitiẽ. Et
oportet ne phl̃omatus in se replendo sit audax sed
secundũ ordinẽ nutriatur ⁊ cibũ primitus subtili-
et. Et silr̃ oꝫ ne post ipsaꝫ exercitetur sed declinet
ad hoc vt supinus iaceat neq; post eã balneo vtat̃
resolutionẽ faciente. Qũ autẽ aliq̃s phl̃omatur

DE VENIS ET ARTERIIS

⁊ postea ipsius brachiũ apostẽatur ex altero brachi
o minuatur secundũ ꝙ tollerauerit ⁊ super ipsum
empl̃m de cerusa ponatur ⁊ ex fortiter infr̃antibꝰ
in circuitu eius fiat cataplasma. ¶ Quãz aliqs corũ
phl̃omatur in quoꝝ corporibus supabundãtes exi
stunt humores phl̃omia fit causa ebullitõis illorũ
hũoꝝ ⁊ eoꝝ cursus ⁊ ipsoꝝ permistionis: fit ergo
frequens phl̃omia eis necessaria. ¶ Sanguis quo
qꝫ melancholicus facit vt frequẽs mĩutio sit neces
saria que in presenti quidẽ alleuiat sed in senio ꝑ
uenitur inde ad malas egritudines ex quibus est a
poplexia. ¶ Amplius phl̃omia multotiens cõmo
uet febres ⁊ multotiens resoluit putrefactionẽ.

¶ Omnis quoqꝫ sanus qui phl̃omatur illud qꝺ i caº
de potu diximus accipere debet. ¶ Et debes scir̃
ꝙ venaꝝ q̃ phl̃omant̃: alie sunt q̃ sunt tantũ vene
⁊ alie sunt q̃ sunt tm̃ arterie. Arterie vero minus
phl̃omãtur ꝓpter terrorẽ eius qꝺ in eis exit de ti
more cursus sanguis. ¶ Et suaꝝ q̇dẽ dispõnũ mi
nor est qꝺ ex ea ꝓuenit aporisma. Et hoc q̇dẽ est
qũ fixura fuerit vehementer angusta. ¶ Qũ autẽ
fuerit securitas ꝙ ex ea sanguis nõ fluet maxime ẽ
iuuatiua in egritudibꝰ ꝓpriјs ꝓpter quas phl̃omã
tur. ¶ Maius tamen iuuamentũ qꝺ ex minutõe ar
terie prouenit nõ est nisi qũ ĩ mẽbro sibi vicio ma
le sunt egritudines qꝝ cã est sanguis subtilis ⁊ cali
dus. ¶ Qũqꝫ arteria phl̃omabĩ q̃ est ei vicina ĩ q̃
nõ erit timor maximũ affert iuuamentũ. ¶ Uene
ꝑterea manus q̃ phl̃omantur nõ pulsatiles quidez
sunt sex cephalica nigra ⁊ basilica ⁊ funis brachiј ⁊
sceilez ⁊ illa q̃ ꝓprio noĩe ascellaris vocatur: ⁊ ipsa
q̇dẽ est ramus basilice: eis vero sanior omnibus ẽ
cephalica. ¶ Opꝫ autẽ vt omnes tres supra iunctu
rã apiantur ⁊ nõ sub ea neqꝫ in ea iõ ut egrediatur
sãguis bene taliter vt saliat ⁊ vt sit securitas a no
cumentis neruoꝝ ⁊ arteriaꝝ ⁊ sil̃r cephalica. ¶ Eaꝝ
vero phl̃omia q̃ fit secundũ longitudinẽ ad conso
lidandũ est tardior qm̃ ipse sunt cõiunctionales: ĩ
nõ cõiunctionalibus vero res est ad hoc diuersa ⁊
in sciatica q̇dẽ ⁊ sceilez ⁊ in aliјs venis melius ẽ vt
secundũ lõgitudinẽ phl̃omẽtur. ¶ Et cũ hoc oꝫ in ce
phalica vt a capite musculi moueatur ad locũ lenẽ
⁊ dilatetur phl̃omus: ⁊ phl̃omus phl̃omũ nõ cõse
quat̃ qm̃ faciet apã. ¶ Pl̃m autẽ erroris qui euẽit
in minuendo cephalicã nõ prouenit ex ꝑcussiõe v
na lꝫ sit magna imo nõ accidit nocumentũ nisi pro
pter iterationẽ ꝑcussionũ. ¶ Et q̃ ex ipsius phl̃omia
plus tardatur est illa q̃ fit ĩ lõgitudĩe: cꝰ q̇dẽ phl̃o
mi dilatandi sunt si volũtas affuerit vt fatio fiat.
¶ Qũ autẽ eã nõ inueneris quere aliquẽ raõꝝ eius q̃
sunt in siluestri aseid: ⁊ in vena q̇dẽ nigra est tior
ꝓpter neruũ qui est sub ea: ⁊ qñqꝫ etiã est iter du
os neruos: tibi igitur cauere debes vt ipsaꝫ in lõ
gitudine phl̃omes ⁊ ad inferiora. ¶ Et fortasse sup
ea erit neruus subtilis tensus sicut corda. ¶ Et tunc
q̇dẽ oportebit vt hoc cognoscatur: ⁊ caueat̃ ne ꝑ
cussio in eo cadat ⁊ prouẽiat inde stupor pseuerãs.
In eo autẽ cꝰ nerui sunt grossiores ramus iste ẽ ma
gis manifestus. ¶ Et error quidẽ in ipso est dete
rioris nocumẽti quare qũ error accidit ⁊ neruꝰ ille
ꝑcussus fuerit nõ cõsolides phl̃omiã: imo sup eam
pone qꝺ ipsius prohibeat cõsolidationẽ. ¶ Et eius
q̇dẽ medicamentũ est sicut medicamentũ vulneris
neruoꝝ. Et nos iã locuti sumus de ipso ĩ libro q̃r
to. ¶ Caue tibi ꝑterea ne res infr̃ans ad ipꝫ pueĩ
at qꝺ sit vbiq̃. sicut solatrũ ⁊ sandalũ: sed ipꝫ ⁊ to
tũ corpus oleo calescẽ frica. ¶ Funis autẽ brachiј
melius est vt transuerse minuatur nisi vtrinqꝫ fu
erit flexuosa: qm̃ tunc in lõgitudine phl̃omatur.
¶ Basilica quoqꝫ magni est timoris ꝓpterea ꝙ arte
ria cadit sub ea ⁊ ꝙ nerui ⁊ musculi etiã sub ea ca
dunt. ¶ In ipsaꝫ ergo phl̃omãdo tibi caue: qm̃ si
ꝑcussio fuerit in arteria sanguis nõ restrĩgetur aut
restringetur difficulter. ¶ Hominũ quoqꝫ sunt q̇
dã quoꝝ basilice due associantur arterie quaꝝ vna
qũ signata fuerit existiabĩ ꝙ iã sit securitas ⁊ for
tasse ꝑcutietur altera: hoc enĩ scire dẽs. ¶ Qũqꝫ liga
ueris secundũ pl̃m rei accidet ibi inflatio qñꝫ ex ar
teria qñꝫ ex basilica: sed q̃litercũqꝫ fuerit ligatu
rã soluere debes ⁊ inflationẽ molliter inungere de
inde ad ligãdũ redi ⁊ si inflatio reuersa fuerit rei
tera: ꝙ si nõ iuuerit q̇d erit in hoc si basilicã dimi
seris ⁊ ad ramũ q̇ ascellaris vocatur redibis q̃ q̇dẽ
est q̃ sup domesticũ aseid existit ad inferiora: infla
tio naqꝫ errorẽ ml̃totiens efficit ⁊ ligatura sepe ar
terie pulsum q̇escere facit ⁊ ipsaꝫ eleuat ⁊ põit ipã
supremã ⁊ existimatur ꝙ sit vena ⁊ phl̃omatur.
¶ Qũqꝫ qualibet ligaueris venã ⁊ ex ligatura super
eã ꝓuenerit qꝺ sit sil̃e lenti aut ciceri fac ĩ ipsa qꝺ
in basilica diximus. ¶ In basilica quoqꝫ phl̃omãda
q̃toplus ad brachiũ descenderit erit sanius. ¶ Phl̃o
mus ꝑterea in venã procedere debet ad diuersita
tẽ partis arterie. ¶ In basilica quoqꝫ nõ solũ cõtin
git error ex parte arterie sed etiã musculus sub ea
est ⁊ neruus ꝓpter quos etiã ꝓuenit error: hº qꝺ
iã tibi dixius. ¶ Signũ vero erroris in basilica ⁊ ꝙ
arteria iã sit percussa est ꝙ sanguis egreditur sub
tilis ruffus qui saliendo manat ⁊ lẽificatur cũ eo ta
ctus ⁊ ipsa fit inferior. ¶ tunc ergo succurre ei ⁊ in
vulneris orificio paꝝ de pilis leporis pone cũ pau
co pl̃ueris turis ⁊ sanguinis dracõis ⁊ aloes ⁊ myr
rhe ⁊ pauco alcolcotar ⁊ alzegi ⁊ sup ipãꝫ ex aqua
frigida q̃tũ poteris rora ⁊ sup locũ ipꝫ phl̃omatũ
ligaturã appone tenacẽ. Qꝺ si se tenuerit vsqꝫ ad
tres dies nõ soluas ⁊ post etiã tres dies q̃to plꝰ po
teris tibi cauere debes ⁊ loco empl̃z ex stipticis su
ppone. ¶ Multi preterea hominũ arteriã illã in
cidunt penitus vt ipsa contrahat̃ ⁊ caro desup eam
cooperiat ⁊ teneat. ¶ Amplius pleriqꝫ hominũ ꝓ
pter sanguinis exitũ moriunt̃. ¶ Et quidã eoꝝ sũt q̃
moriunt̃ ꝓpter fortitudinẽ doloris ligature quam
voluerunt ꝓpter fortitudinẽ ꝓhibitõis fluxus sã
guinis arterie donec mẽbrũ factũ est secundũ viaꝫ
mortis. Et scias ꝙ cursus sanguis qñqꝫ ꝓuẽit etiã
ex venis. ¶ Preterea scire debes ꝙ sanguis q̇ pli
mũ ꝺ cephalica euãtur est qui ex collo ⁊ eo qꝺ est
paꝝ supra ipsum ⁊ paꝝ sub ipõ egreditur ⁊ termi
nũ partis epatis nõ ptransit ⁊ hypocõdrioꝝ ⁊ infe
riora nõ taliter mundificat vt inde sit cura. ¶ Ni
gre vero iudiciũ inter cephalicã ⁊ basilicã est me
diũ. ¶ Et basilica quidẽ euãt qꝺ est a parte sumis et
ventris inferius. Funis vero brachiј sil̃is ẽ cepha
lice. ¶ De sceilez vero dicunt ꝙ q̃ dextra est do
loribus epatis confert ⁊ q̃ sinistra doloribus sple
nis ⁊ ꝙ sanguis fluere dimittat̃ donec p se strĩgat̃.
¶ Manus quoqꝫ illius qui phl̃omat̃ in calidã aq̃ est

ponēda ne sanguis cito restringatꝛ ⁊ vt facile egrediatur si eius egressio debilis fuerit sicut est in pluribus eoꝝ qui ex sceilez minuunt. Et sceilez q̄dē phlōmia melior est ea que fit in longitudine.

Ascellaris autē iudiciū est sicut iudiciū basilice. Arteria vero manus q̄ phlōmatur est arteria que inter pollicē existit ⁊ indicē et eius quidem iuuamentū in antiq̄s doloribus epatis ⁊ diaphragmatis est mirabile. Et Galien⁹ quidē iā vidit hoc in somnis precipiebat enī homini hanc facere phlōmiā cā doloris quē in epate habebat qui eā fecit ⁊ sanus effectus est. Plerūq; etiā phlōmatꝛ alia arteria q̄ ad interiorē partē palme declinior hac existit c⁹ iuuamentū est ꝓpinqū iuuamēto istius. Qui aūt venā manus phlebotōare uoluerit ⁊ nō potuerit n̄ erz ī ligan° eā fortiter cū inuolutōe ⁊ iteratōe faciēdo sed vna die aut duobus dimittat. Uerūtn̄ si ꝑcussionē iterare necessariū fuerit a prima ꝑcussiōe se remoueat ⁊ nō ab ea descendat. Ligatura uero p̄terea fortis apa affert ⁊ infr̄atio pāni ⁊ ipi⁹ humectatio ex aq̄ roſ aut aq̄ infr̄ata est bona ⁊ conueniens. Opꝫ etiā ne ligatura cutē de suo loco ante phlōmiā aut post eā remoueat. Et corporibus q̄dē macris ligature fortitudo est cā eūandi venas ⁊ retinendi sanguinē ex eis. In crassis autē corporibus ꝓpter laxitudinē vene nō apparent nisi ꝯstringantꝛ. Minutoꝝ p̄terea sunt q̄dā qui ingeniantur qualiter dolor regatur stupefaciendo manū constrictōe brachij ⁊ dimissione hore vni⁹. Et sunt q̄dā q̄ phlebotomū oleo inungūt sꝫ hoc totū sicut iā diximus dolorē lenit ⁊ cōsolidationē retardat. Et si vene q̄dē quas in manu noīauim⁹ nō apparuerint sed apparuerint ipsaꝝ rami ꝑmatꝛ manus digito ꝓtrahendo inferius. Et si sanguis cito ad se ipsum reuersus fuerit qū digitus remouetur ⁊ intumuerit phlebotometꝛ ⁊ si nō:n̄ minuatꝛ. Qū q; lauandi affuerit voluntas cutis trahatur: ideo vt ꝑcussio cooperiatꝛ ⁊ fiat ablutio deīde ipsa ad suum sitū reducatꝛ. Pānus quoq; eminētiā habēs rectificetꝛ qui est melior qū pilā hꝫ ⁊ desup ligetꝛ. Qū autē in orificio ꝑcussionis adeps egreditꝛ molliter interius reducenda erit ⁊ nō erit incidenda.

Et in hoꝝ q̄dē ꝑatione nō est fiducia habenda sine ꝑcussione: ⁊ hoc q̄dē in fine capituli vehemēter ꝑscrutabiur: nā sermo iste accidentaliter hic īgressus est. Amplius scire debes ꝙ sanguis retētio ⁊ ꝑcussionis ligatio terminatā habent horā lꝫ sit diuersa nā quidā sunt q̄ tollerare possunt: ēt si febricitantes essent vt q̄nq; aut sex sanguis libre auferatur. Sunt ⁊ alij qui nō possunt tollerare ipsis ēt sanis vt vna sanguis libra auferatꝛ: verūtn̄ tres ī hoc considerande sunt dispōes quaꝝ vna est lēitas corporis ⁊ ipsius laxitas: ⁊ alia est color sanguinis nā in hoc etiā multotiens accidit error qm̄ in principio sui egreditur subtil' ⁊ alb⁹: q̄re qū repletiōis ibi affuerit sigtio ⁊ oportuerit te phlōmiaz facere nō decipiaris ꝓpter hoc: nā color sanguis in eis q̄ repletōis signa habent ꝑmiscetur q̄nꝫ sed tamen īde nō est curanduz. In eis quoq; qui apata hn̄t color sanguinis errorē facit: qm̄ apostema sanguinē ad se ipsum trahit. Et tertia est pulsus a quo recedere nō debes. Qū ergo pertransierit pulchritudo coloris aut mutabitur color sāguinis aut mutabitur pulsus ⁊ ꝓprie ad debilitatē retine. Et similiter si aduenerit oscitationis accidens aut alicuz aut singult⁹ aut nausee aut si cito mutabitur color aut pulchritudo innitere pulsui. Qui vero magis p̄parati sunt ad hoc vt sincopis eis velociter accidatꝛ sunt illi qui calidaꝝ existunt cōplexionū macri laxa habentes corpora ⁊ qui sunt p̄parati ad h° vt istud eis eueniat tarde sunt corpora habētes tēperata ⁊ carnes duras. Opꝫ p̄terea vt minutor phlōmos habeat multos quoꝝ quidā sunt pilū habentes ⁊ quidā pilo carentes. Et pilū quidē habentes sunt cōuenientiores venis labentibus sicut guidez. Et vt habeat glomorē ex cuculo aut serico. Est instrumentū vomitiuū ex ligno aut penna ⁊ vt secū teneat pilos leporis ⁊ medicamentū ex aloe ⁊ ture ⁊ foliculū muschi ⁊ diamuschatū ⁊ trociscos de muscho. Ideo vt si sincopis acciderit q̄ est vna ex rebus que ex minutione timetur: ⁊ fortasse habens hoc nō vomuerit succurrat ⁊ glomorez in os eius mittat ⁊ ipsum cū instrumento vomere faciat ⁊ foliculū ei ad olfaciendū tribuat ⁊ faciat ipsum traijcere aliq̄d ex electuario diamuschato et ex trociscis eius ꝓpterea vt eius virtus viuificetur. Et si accidat vt ex arteria sanguis egrediatur succurrat ⁊ repleat vulnus pilis leporis ⁊ cū medicamine ex aloe ipsos retineat. Sincopis vero raro accidit sanguine egrediente īmo secundū plurimū nō accidit nisi post retentionē nisi superfluus fuerit sanguinis exitus licet in febribus sinochis non curemus si vsq; ad sincopim perueniat ⁊ in principio apoplexie ⁊ in sinācijs ⁊ in magnis apostematibus pernitiosis ⁊ fortibus doloribus: hoc tamē facere nō debemus nisi qū virtus fuerit fortis. Et iam quidē accidit nobis vt in venis manus sermonē amplificaremus secundū alioꝝ sententias ⁊ obliuiscemur venis pedis ⁊ alijs venis: nos ergo ī eis sermonē nostrū continuare oportet. Dicemus ergo ꝙ ex venis pedis est sciatica que phlōmatur a parte siluestri alcabi aut sub eo aut supra ipm̄. Et ligatur illud qđ est supra ipsum a sumitate coxe vsque ad cabi ⁊ inuoluitur fascia fortiter aut instita. Et meli⁹ q̄dē est vt an̄ balneetur in aqua calida ⁊ vt ipsa in longitudine phlōmetur. Qđ si ipa fuerit occulta aliquis suoꝝ ramoꝝ phlōmetur qui īter minimū ⁊ secundū digitū ab eo existit. Et iuuamentū quidē in phlōmia sciatice est magnū in dolore scie. ⁊ similiter in podagra ⁊ in varice ⁊ in elephantia sed sciatice secundatio est difficilis. Et ex eis est saphena que est super partē domesticam alcabi ⁊ est manifestior sciatica: ⁊ ipsa quidē phlōmatur ꝓpterea vt euacuetur sanguis ex mēbris q̄ sunt sub epate ⁊ ut sanguis a partibus superiorib⁹ ad inferiores declinetur quare menstrua vehemēter prouocat ⁊ hemorroidaꝝ orificia aperit. Et ratio q̄dem facit oportere vt sciatica ⁊ saphena similis existant iuuamēti sed experimentū facit vt operatio sciatice plurimū conueniat dolori scie sicut si hoc esset debitū. Et saphene quidē phlōmia melior est que fit transuerse latitudini attinens. Et ex eis est vena curuature que phlōmatur sub genu poplitis que tantū efficit q̄ntum ⁊ saphena sed ē fortior saphena in prouocatione menstruoꝝ ⁊ ī doloribus ani ⁊ hemorroidibus. Et ex eis ē uena

que est post alaurchob que est quasi ramus saphe ne ⁊ operatur q̄tum ipsa. ¶ Et ad summū quidē venaꝝ pedis phl̄omia confert egritudinibus q̄ fiunt ex materijs ad caput declinātibus ⁊ egritudinibus melancholie. Et ipsa quidē magis debilitat v̄tutē q̄ phl̄omia venaꝝ manus. ¶ In venis autē q̄ phl̄omantur ⁊ sunt in parte capitis excepta guidez melius est vt transuerse phl̄omentur: ⁊ eaꝝ q̄dez q̄dā suntq̄ sunt vene: ⁊ quedā que sunt arterie.

¶ Uene ergo sunt sicut vena frontis q̄ inter duo existit supercilia. Et ipsius quidē phl̄omia confert g̃uitati capitis ⁊ proprie illi que est in posteriore p̄te capitis ⁊ grauitati oculoꝝ ⁊ stupori ⁊ dolori capitis perseueranti antiquo. ¶ Et vena que sup caput phl̄omatur ꝑpter emigraneā ⁊ ulcera capitis. ¶ Et due vene temporꝝ que flexuose incedūt: ⁊ due venę que sunt in angulis oculoꝝ lachrymalibꝰ: et secundū plurimuꝫ non apparent nisi per constrictionē suffocantē. Et in ipsis quidē phl̄omus nō est ꝓfundandus quia fortasse fient fistule ex percussione ossis ⁊ ex eis non egreditur sanguis nisi paucus.

¶ Juuamentum vero phl̄omie ipsarū duaꝝ existit ī dolore capitis ⁊ in dolore emigraneo ⁊ ophthalmia antiq̄ ⁊ lachrymis ⁊ pāno ⁊ scabiei palpebraꝝ ⁊ eaꝝ bothor ⁊ nictilopis. ¶ Et tres vene pue q̄rum locus est post illum vbi extremitas auris tangit qū̄ peruenit ad capillos. ¶ Et vna quidē haꝝ trium est magis manifesta que phl̄omatur in principio aque ⁊ qū̄ caput stomachi recipit fumū. ¶ Et ꝑpt̄ hoc confert vlceribus auriū ⁊ colli ⁊ posterioꝝ capitis. Et Gal̄. quidē negat qđ quidaꝫ dicūt q̄ due uene que sunt post aures phl̄omātur vt qui filios gignūt ipsos nō gignāt. ¶ Et ex venis istis sunt guidez que sunt due ⁊ minuuntur in principio lepre ⁊ fortis squinātie ⁊ coangustatiōe anhelitus ⁊ asmate acuto ⁊ raucedine vocis. ¶ Et in habente apostēa in pulmone ⁊ disnia que est ex multo sanguine calido ⁊ egritudinibus splenis ⁊ lateꝝ. ¶ Et oꝫ vt diximus ante vt phl̄omo pilū habente minuātur.

¶ Modus vero ligandi eas est q̄ oportet traher̄ caput ad contrariū partis phl̄omie vt vena extendēdo fiat sicut corda: ⁊ consideretur que pars sit magis declinans ⁊ fiat phl̄omia ex contrario partis illius. ¶ Oportet p̄terea vt eius phl̄omia fiat in latitudine ⁊ nō in longitudine ⁊ sicut fit ī saphena et sciatica. Et cū hoc toto oportet vt ipsius phl̄omia cadat in longitudine. ¶ Et ex eis est vena que est in lepore cuius phl̄omie locus est ipsius extremitas que digito pressa in duo partitur: vbi quidem fit phl̄omia sed sanguis qui inde egreditur est paucus. ¶ Et ipsius quidē phl̄omia confert calips ⁊ turbationi oculoꝝ ⁊ hemorroidibus ⁊ bothor que in naribus nascuntur ⁊ pruritui qui fit in eis: verun tamen plerunq; accidit ex eo coloris rubedo perseuerans que similatur sahaf ⁊ corrūpit faciem ⁊ est ipsius impedimentū maius suo iuuamento. ¶ Et vene quidē que sunt sub asese a p̄te nocī quaꝝ phl̄omia confert egritudini oculoꝝ antique que est ex sanguine subtili ⁊ antiquis capitis doloribus. ¶ Et ex eis sunt vene que sunt in labijs ⁊ sunt quattuor ⁊ super vnūq̄dq; eoꝝ existit par que conferūt vlceribus oris ⁊ alcola ⁊ doloribus gingiuaꝝ ⁊ eaꝝ apostematibus ⁊ ipsaꝝ laxitati ⁊ vlceribus ⁊ fistulis ⁊ fixuris que sunt in eis. ¶ Et ex eis est uena q̄ est sub lingua super occultum menti q̄ minuitur in sinancijs ⁊ apostematibus duarū amigdalarum.

¶ Et ex eis sunt vene que sunt sub lingua ⁊ existentes super ipsam linguā ⁊ minuuntur propter līgue grauitatem que est ex sanguine que quidē in longitudine sunt minuende quia sanguinē constringere qui fluit ex phl̄omia in latitudīe facta est difficile.

¶ Et ex eis est vena alāfuta que inter mentū ⁊ labiū est inferius que phl̄omatur propter oris fetorē.

¶ Et ex eis est vena furcule que phl̄omatur in medicationibus oris stomachi. ¶ Ex arterijs vero q̄ sunt in capite est arteria tēporis que quādoq; phl̄omatur ⁊ qn̄q; inciditur ⁊ qn̄q; extrahitur ⁊ qn̄ꝫ adurit̄. ¶ Et hoc fit propterea vt acuti rheumatismi ⁊ subtiles constringantur qui ad oculos descēdunt ⁊ propter amplificationis principiū. ¶ Et due arterie que sunt post aures que phl̄omantur propt̄ species ophthalmie ⁊ principiū aque ⁊ pannū ⁊ nictilopas ⁊ antiqū dolorez capitis. In eaꝝ tamē phl̄omia semper existit timor ⁊ cū hoc tardatur consolidatio. Galienus quoq; dixit q̄ cuiusdā in gula ul̄nerati arteriam percussio parūper tegit ex qua magna sanguinis pars mānauit sed Galienus ei subuenit cū medicamento turis ⁊ aloes ⁊ sanguinis draconis ⁊ myrrhe ⁊ restrictus fuit sanguis ⁊ dolor āntiquus quē in exteriore parte coxe posterius consueuerat habere recessit. ¶ Et ex venis que in corpor̄ phl̄omantur sunt due vene super ventrē quarum vna super epar consistit ⁊ altera super splenē ē posita. Et phl̄omatur dextra in hydropisi ⁊ sinistra ī egritudinibus splenis. ¶ Scito preterea q̄ phl̄omia duas habet horas horam electā ⁊ horā necessariā: hora vero electa est eius que est in lumīe diei ⁊ post digestionis cōplementū ⁊ superfluitatum expulsionē: ⁊ hora necessaria est hora que fieri oꝫ et que tardari nō potest et in qua res prohibitoria nō attenditur. ¶ Scias etiā q̄ phl̄omus obtusus ē magno impedimento quoniā errat et nō consequitur. s. qđ debet et apostemare facit et dolere.

¶ Qū̄ ergo phl̄omo operabis nō manu premendo ipellas sed suauiter blandiendo et etiā furtim agas vt phl̄omi extremitas ad interiora vene perueniat quoniā si illud duriter feceris sepe caput phl̄omi intus in vena occulta rumpetur fractura et facit vt vena refugiat et nō vulnerabit venā. Et si perfidiose institeris vt cū eo phl̄omes augmentabis malitiā quapropter experiri debes qual̄r phl̄omus ingrediatur cutem antequaꝫ cuꝫ eo phlebotomes et qū percussionem secundare volueris si tibi necessariū fuerit. ¶ Tibi preterea cauere debes ne venā impleas et sanguinē inſles quoniā tunc lapsꝰ et remotio minus erunt. Qn̄q; vena tibi rebellauerit vel occultauerit et ipsius repletio sub ligatura non apparuerit solue ipsaꝫ et multotiens liga et inunge eam et cōprimendo descende et ascende donec eam manifestare et apparere facias. Et hoc q̄dez experieris cū duobus digitis vnūquēq; locoꝝ tangens in quibus scis venam extendi. ¶ Et qn̄q; tāgens vtrisq; et qn̄q; vno ipsoꝝ et cū altero facies sanguinē incedere donec altero cadente ipsius sentias sanguinis accessionem quꝫ ad ipsuꝫ perducitur sanguis et eius recessionem qum dimittitur. ¶ Et

scito ꝙ caput phlomi habet spatiū in quo penetrat
qđ tamen non est longū ne ad arteriā aut neruum
penetret. Et ipsum quidē plurimū impellere de-
bes qū vena fuerit magis subtilis. Oꝫ autē ut
phlomi apprehensio fiat pollice ⁊ ipudico et dit-
tatur index ad palpandū et vt ī medio ferri fiat ap
prehensio pollice ⁊ non apprehendatur superius:
quoniā non bene tenebitur īmo erit vacillās. Qū
qꝫ vena remouendo se ad partē vnā mutabit̄ op-
pones ei ligaturā ⁊ stricturam econtrario partis il
lius ⁊ qū remouendo se ad duas partes eq̄liter mu
tabitur non debebis eaꝫ in longitudine phlomar̄.
Et scito ꝙ oportet vt strictio ⁊ cōpressio sint secū
dū q̄titatē dispositionis cutis in duritie sui ⁊ grossi
tie ⁊ in multitudine carnis ⁊ abundantia. Et opor
tet vt etiā ligatura sit propinqua. Qūqꝫ ligatu
ra venam occultauerit fac signū super eam ⁊ caue
tibi ne a signi rectitudine remoueatur qū ligaturā
facies ⁊ cuꝫ hoc toto impelle phlomū. Qū autē
vene declinatio ⁊ ipsius eleuatio tibi rebelles exti
terint finde locum qui est super eam in corporibꝰ
macris proprie ⁊ cū vncino operare. Casus prete
rea ligationis ⁊ constrictionis in iunctura prohibet
venaꝝ impletionem. Qūqꝫ volueris lauare digi-
to tuo tende cutē vt a rectitudine remoueatur fo
raminis deinde laua ⁊ exicca ⁊ pone pannū eminen
tiā habenteꝫ ⁊ dimitte cutē vt ad locum suum re-
deat. Et scito ꝙ qui multū sudat causa repletio
nis est phlomia indigēs. Et multotiēs ēt habēti fe
brem ⁊ habenti dolorez capitis qui ex ꝯsilio phlo
mia esset medicandus superuenit fluxus vētris na
turaliter qui phlomiā excusat.

Capitulum. xxi. de ventosis.

Ventose cutis parteꝫ magis mundificāt q̄ꝫ
phlomia ⁊ plus extrahunt sanguinē subti
lem q̄ꝫ grossum. Et ipsaꝝ quidē iuua-
mentum in corporibus compositis grossis ⁊ crassis
grossum habētibus sanguinē est paruū: quoniā ex
istis non extrahunt sanguineꝫ neqꝫ extrahunt sicut
oportet: īmo qui ex eo uehementer est subtilis et
cū difficultate ⁊ in mēbro ventosato debilitatē effi
ciunt. Quidā autem precipiunt vt vētose ī pn
cipio mensis non apponantur quoniā humores nō
dū āmoti fuerunt neqꝫ ebullierunt neqꝫ in fine mē
sis quoniā humores tunc sunt minuti sed in medio
mensis qū humores sunt ebulliētes ⁊ in sui augm̄
to luminis in corpore lune augmentum sequentes
⁊ augmentatur cerebꝝ in craneis ⁊ aqua in flumi-
bus accessionē ⁊ recessionē habentibus. Ex suis
vero horis in die melior est hora secunda ⁊ tertia
⁊ oportet quidem vt a ventosis sibi quilibet caue
at post balneū nisi cuius sanguis fuerit grossus qm̄
ipse se prius balneari debet ⁊ vna hora morari et
postea ventosas apponere. Plurimi autē homi
nū abhorrent ventosas in anterioribus capitis ap
ponere et reperiunt in hoc sensuꝫ ⁊ intellectū ipe-
diri. Et vētose q̄dē sup nocrā q̄ ē ī collo posite ni
gre vicarie existunt ⁊ conferunt superciliorꝝ graui
tati ⁊ alleuiat palpebras ⁊ conferunt scabiei oculo
rū ⁊ fetori oris. Et super alcheel vicem tenent ba
silice ⁊ conferunt doloribus humeroꝝ ⁊ gule. Et
super alchada posterius sunt vicarie cephalice ⁊ cō
ferunt tremori capitis ⁊ mēbris que sunt in capite
sicut facies ⁊ dentes ⁊ mole ⁊ aures ⁊ oculi ⁊ gula
⁊ nasus. Ventose autē que nocre superponūtur
obliuionem hereditare faciunt veraciter sicut qui
dam dixerunt quoniā posterior pars capitis est lo-
cus conseruationis quē ventose debilitant. Al-
cheelie uero debilitant os stomachi. Et propter al
chadaꝫ quidē qn̄qꝫ accidit capitis tremor parūp ita
ꝙ mutemus nos a nocra ⁊ ab alcheel parūp ascēda
mus nisi qū fuerint necessarie propter fluxuꝫ san-
guinis ex tussi quoniā tunc cū eis est descendenduꝫ
⁊ non ascendendum. Et he quidē ventose que
alcheel superponūtur ⁊ īter duas spatulas confert
egritudinibus sanguineis ⁊ spasmo sanguineo ⁊ as
mati sanguineo sed stomachū debilitāt ⁊ cordis tre
morē generant. Et ventose quidē que cruribꝰ
superponuntur sunt minutioni propinque ⁊ mun-
dificant sanguinē ⁊ prouocant menstrua. Et ei qui
dem que ex mulieribus alba existit ⁊ laxa sangui
nem habens subtilem ventose in cruribus posite
sunt meliores q̄ꝫ phlomia que fit in saphena. Qui
dam preterea dixerunt ꝙ vētose super occiput po
site ⁊ sumitatem capitis conferunt amētie ⁊ scoto-
mie ⁊ tardant canos quēadmodum dixerunt. In
hoc consideratio est habenda nam istud in his ope
rant̄ corporibus ⁊ n̄ in aliJs quoniā plurimis cor-
poꝝ festinare faciunt canos ⁊ impediunt intellectū
⁊ conferunt egritudinibus oculi: ⁊ hec quidem est
maior eaꝝ vtilitas quoniā conferunt eorū scabiei
⁊ bothor ⁊ almuseragi ⁊ egressioni vuee sed intel
lectum impediunt ⁊ faciunt hereditare stupiditatē
⁊ obliuionem ⁊ malitiam cogitationū ⁊ egritudīes
permanentes ⁊ nocent aquā in oc̄lo habentibus sꝫ
fortasse si hora se presentauerit qua illud fieri de-
bet non impediunt. Ventose autē sub mēto po
site prosunt dentibus repletis ⁊ faciei ⁊ gutturi et
mundant caput ⁊ mandibulas. Et ventose re-
nibus superposite conferunt apostematibus coxa-
rum ⁊ eaꝝ scabiei ⁊ bothor ⁊ podagre ⁊ hemorro
idibus ⁊ elephantie ⁊ ventositatibus vesice ⁊ ma
tricis ⁊ pruritui dorsi. Qūqꝫ ventose iste fuerint
cū igne siue sint cū scalpelatione siue absqꝫ ea iuua-
bunt etiam in hoc: sed ille quidem que sunt cū scal
pelatione sunt fortiores preterq̄ꝫ in ventositate.
Nam que sine scalpelatione sunt in remouendo uē
tositates frigidas ⁊ vt radicitus euellantur hic ⁊ v
biqꝫ sunt fortiores. Ventose preterea in anteri
ori parte coxaꝝ testiculorum apostematibus con-
ferunt ⁊ vulneribus coxarum ⁊ cruriū. Et vē
tose posteriori parte coxaꝝ superposite prosunt a
postematibus et exituris que in natibus fiunt.
Et ventose posite sub poplite conferunt pulsatiōi
poplitis q̄ ex calidis generatur humoribus ⁊ exitu
ris malis ⁊ vlceribus putridis in crure ⁊ pede.
Et ventose super duas alcabi conferunt prohibi-
tioni menstruoꝝ ⁊ sciatice ⁊ podagre. Ventose
autē sine scarificatione qn̄qꝫ ponuntur ꝓpterea vt
materia a parte sui motus trahatur sicut qū mamil
lis superponuntur ideo vt cursus sanguinis men-
strui retineatur. Et qn̄qꝫ queruntur vt apostema
profundū ad exteriora trahat̄ ideo vt medicamen
tū ad ipsum perueniat. Et qn̄qꝫ requiruntur pro-
pterea vt apostema ad aliud mutetur mēbruꝫ qđ
ignobilius in vicinitate existit. Et qn̄qꝫ requirunt̄

propterea vt mēbrū calefiat et sanguis ad ipz̄ tra-
hatur ⁊ ipsius resoluantur ventositates. Et qn̄qz
requiruntur ꝓpterea ut mēbrū ad suū naturalē locuz
reducatur a quo remotum fuit sicut fit in ruptura
inguinis. Et qn̄qz requiruntur ideo vt dolor se-
detur sicut qū superponuntur vmbilico in dolorē
colice vehementer cogente ⁊ in ventositatibus vē
tris ⁊ in doloribus matricis qui accidunt apud mo
tum menstruoꝝ ⁊ proprie in adolescentibus. Et
super laxitatem partis exterioris coxe sicut fit ī sci
atica: ⁊ qū timetur ossis exitus a iūctura. ⁊ int̄ du
as anchas prosunt duabus anchis ⁊ duabus parti-
bus interioribus coxaꝝ ⁊ hemorroidibus ⁊ haben
ti rupturam inguinis ⁊ podagricis. Uentose q°
qz super nates posite a toto corpore trahūt vt a ca
pite ⁊ conferunt intestinis ⁊ mēstruorū sanant cor
ruptionē ⁊ alleuiatur per eas corpus. Et dice-
mus quidē ꝙ in ventosis cū scarificatione tria exi
stunt iuuamenta. Primuz eoꝝ est euacuationis ex
ipso mēbro: ⁊ secundū est repositionis substantie
spiritus ne euacuationē humoris qui educitur se-
quendo euacuetur: ⁊ tertiū est quoniā non curatur
vt ex principalibus mēbris fiat euacuatio. Sca
rificatio vero est profunda vt ex profundo traha
tur. Locus preterea vbi ventosa adheret qn̄qz
apostematur ⁊ fit difficile ad ipsam remouendā.

Pannus ergo aut spongia in aqua tepida īfusa q̄ ca
liditati attineat sumatur ⁊ cū ea in circuitu fiat em
broca. Et hoc quidē frequēter contingit qū super
mām̄illaꝝ partes ventosas ponim⁹ ut sanguis mē
struoꝝ fluxus ⁊ ex naribus arceatur: q̄obrem su
per ipsas mām̄illas eas ponere non debemus. Qū
qz locus ventose inungetur prope ipsam suspende
⁊ non tardes sed ad scarificandū festina. Sitqz pri
ma positio leuis ⁊ cito remoueatur ipsa deinde se
cundū ordinem tardetur ipsius remotio ⁊ tollerā
tia. Et oportet quidē vt ventosatus post vnā
horam cibetur. Infans preterea in tertio anno
ventosetur ⁊ post transactis duobus annis quoniā
ꝓrsus non debet ventosari qū est vnius anni. In
uentosis quoqz fit securitas ne materie ad īferiora
descendant. Et cholericus quidē ventosatus p⁹
vētosas comedere debet grana mali granati ⁊ ipo
rū succū ⁊ succum scariolarum cum zuccaro aut la
ctucas cum acceto.

Capitulum. xxij. de sanguisugis.

Indi dixerunt ꝙ in quarundam sanguisu
garū natura existit ventositas: ab eis igi
tur cauendū est que sunt ex genere ma-
gna habentium capita ⁊ quaꝝ colores sunt antimo
niales ⁊ nigre: aut quaꝝ color est viridis: aut que
sunt lanuginē habentes ⁊ similes mezameiz: ⁊ su-
per quas existunt fila coloris azuli: ⁊ quaꝝ color si
milatur madion. In omnibus enim istis existit
ventositas ⁊ proueniunt ex eis apostemata ⁊ sin-
copis ⁊ sanguinis fluxus ⁊ febris ⁊ laxitas ⁊ vlce-
ra mala. Eas quoqz nō accipias ex aquis malis in q̄
bus limus aluei est niger ⁊ cenosus ⁊ motus statiz
turbat aquam ⁊ fetet: sed illas elige que in aquis
colliguntur cochalib⁹ tolubiatu ⁊ in quibus morā
tur rane. Neqz attendas illud q̄d quidam dicūt ꝙ
si sint in aquis vbi morantur rane sunt male. Sit
qz earum color similis rei super quā existit viridi
tas ⁊ tendantur super eas fila duo colorem arseni-
ci habentia. Et ruffe rotunde que sunt coloris epa
tis. Et ille que similantur parue locuste ⁊ que cau
de muris similes existunt ⁊ minute parua habētes
capita omnes iste eligende sunt. Et nullas magis e
ligas q̄ꝫ habentes ventres rubeos ⁊ dorsum viri
de ⁊ precipue si ex aquis fuerint currentibus.

Extractio preterea sanguinis a sanguisugis facta ꝓ
fundior est extractione que fit cum ventosis. Et
ipse quidem anteq̄ꝫ ponantur quasi per vnam diez
colligende sunt. Et constrictione faciendum est vt
euomant donec q̄d in earum existit ventribus e-
grediatur si hoc fieri poterit. Et ipsis parum san-
guinis agni aut alterius rei proijciatur vt inde nu
triantur anteq̄ꝫ ponantur deinde sumantur ⁊ earuz
viscositas ⁊ sordities cū aliq° q̄d sit ut spōgia mū
dentur. Locus preterea vbi sunt apponende cū
baurac lauetur ⁊ fricatione rubificetur postea quā
voluntas apponendi sanguisugas affuerit in aquaz
proijciantur dulcem ⁊ emundentur deīde apponan
tur. Ex eo autē quod eas efficit voluntarias ad
se suspendendū est vt locus luto liniatur aut sāgui
ne. Qūqz he fuerint plene ⁊ eas proijcere volu
eris pulueriza sup eas paꝝ salis aut cineris aut bau
rac aut sete cōbuste aut lini aut spōgie cōbust e aut
lane cōbuste ⁊ cadent. Et meli⁹ q̇dē ē vt postq̄ꝫ ca
dūt loc⁹ vētosa sugat ⁊ ex sanguine loci parūp ac-
cipiat̄ vt morse ipsaꝝ malitia rēoueat̄. Q̄d si san-
guis nō ꝯstringet̄ galle ꝯbuste aut calx aut cis aut
tegula cōbusta ⁊ subtil̄r puluerizata suppōat̄ aut r̄
liq̄ ab istis ex eis q̄ sanguinē cōstrigūt. Et hec q̇dē
oz vt sint apud eū ꝑpata q̇ sanguisugas appōit quz
ipse se suspēdat̄. Appositio ꝑterea sanguisugaꝝ
cōfert egritudib⁹ subcutaneis sicut sahaf ⁊ alcūa-
he ⁊ eis similia.

Cam. xxiij. de retentōe eoꝝ q̄ euāntur.

Ea q̄ euāntur retinent̄: aut ꝑpt̄ materie in
clinationē absq alia euōne: aut ꝑpt̄ iclīatō
nē cū alia euōne: aut ꝑpterea ꝙ ipsamet e
uacuatio iuuat̄: aut medicis īfr̄atib⁹: aut stipticis:
aut viscosis: aut adurentib⁹: aut strictura. Et r̄
tētio q̇dē euōnis ꝑpt̄ attractionē sine alia euōne ē
sicut appositio vētosaꝝ sup mām̄illas fcā ad hoc ut
sanguis flux⁹ ex matrice ꝓhibeat̄. Sz melior at-
tractio ē cū q̄ exit sedatio doloris illius a quo tra-
hit̄. Et ea q̇dē q̄ fit ꝑpt̄ attractionē q̄ ē cū euōne
est sicut phlomia basilice fcā ꝑpt̄ hoc: aut retentio
uōit⁹ fluxui vētris: aut flux⁹ vētris vōitui: aut
utroꝝqz retētio ꝓuocatōe sudoris. Et euōnis q̇
dē iuuamētū ē sicut stōi ⁊ intestioꝝ mūdificatio ab
hūorib⁹ viscosis malis labere faciētib⁹ cū picra et
sicut studiū q̄d adhibet̄ ad os stōi mūdificanī vōi-
tu ꝑpt̄ incisionē materie vōit⁹ mašiue. Et me
dicine q̇dē infr̄antes liq̇de cōgelāt ⁊ orificia cōstrin
gūt ⁊ coangustāt. Et stiptice q̇dē medicine mēz
coarctāt ⁊ canales cōstringūt. Et viscose q̇dē medi
cine oppilatōes in cānaliū orificijs efficiūt q̄ si fue-
rint acute exiccatiue pl⁹ opabunt̄ illud. Et adūrē-
tes q̇dē cortices efficiūt vt sup cānalis orificiū maē
ant ⁊ ipz̄ claudāt ⁊ ꝯfirmēt sz tn̄ eaꝝ īpedimētū ti
met̄. Et hoc ē qm̄ posse ē vt cortex rūpat̄ ⁊ eradi-
cet̄ ⁊ amplificatio foramis augmētet̄. Et ex adū
rētib⁹ q̇dē sunt q̄dā in quibus exit stipticitas sicut

arimentū: ⁊ q̄dā in qb⁹ nō sicut calx nō extincta. ¶ Et adurētes q̇dē stiptice sunt necessarie vbi volū tas ē vt cortex sit fix⁹ ¶ Et alie sunt necessarie vbi volūtas ē ut cortex cito cadat ¶ Et ei⁹ q̇dē q̄ fit stri ctura: alia ē cū clausa foramīs ⁊ coarctatione ad h° vt ipsi⁹ ptes in vnū cōducant̄ sicut cōstringit̄ illd̄ qd̄ ē supra cubitū qū phl̄omator in basilica errās ꝑ cutit arteriā: ⁊ alia ē q̄ fit oppilatōe orificij vulne ris ⁊ clausure vie eūati sicut pilos leporis in vul nus ponius. ¶ Dicēus ergo ꝙ si sanguis curs⁹ ex aptōe orificioꝝ uenaꝝ fuerit stipticis medicabitur vt orificia venaꝝ cōstringant̄ ¶ Et si ex ruptura fu erit stipticis glutinosis sicut terra sigillata. Et si ex corrosiōe fuerit eo ꝙ carnē nasci facit cū eo quod corrosionem abstergit.

¶ Ca^m. xxiiij. de sanatōibus oppilationū.

Oppilatōes autē sunt ex hūoribus grossis aut viscosis aut multis. ¶ Et multoꝝ q̇ dē hūoꝝ qñ cū eis alia nō fuerit cā maliti a remouebr̄ extractōe ipsoꝝ phl̄omia aut ventris fluxu fcā ¶ Et si grossi fuerint indigebūt eis q̄ r̄sol uāt ¶ Et si fuerint viscosi ⁊ maxīe si fuerint subti les erūt eis necessaria ea q̄ incidāt ¶ Et tu q̇dē iā sci uisti drīaꝫ inter grossuꝫ ⁊ uiscosuꝫ ⁊ ꝙ ē sicut drīa inter gluten liq̇duꝫ ⁊ lutū: ⁊ grosso q̇dē resolutiuū ē necessariū iō vt ip̄ꝫ attenuet ⁊ ei⁹ expulsio fiat fa cilis: ⁊ viscoso incisiuū ē necessariū iō vt inter ip̄ꝫ ⁊ id cui adhesit penetret ⁊ inter ea sepationē faci at ⁊ vt ip̄ꝫ in pua secet frusta: qm̄ viscosuꝫ oppi lat ꝓpterea qr adheret: ⁊ ꝓpt̄ suaꝝ ptiū ꝯtinuatio nē. ¶ Oꝫ aūt vt in resol̄one grossi a duab⁹ ꝯtra rijs caueat̄ reb⁹: q̄ꝝ vna ē resol̄o debilis q̄ in rari tate materiei augmētū efficit ⁊ ipsi⁹ locū augmētat ita ꝙ ad resol̄onē nō pueiet qr̄ oppilationē augmē tat ¶ Et altera ē r̄sol̄o fortissima q̄ ei⁹ subtile fit ua por ⁊ spissum ipsi⁹ fit lapis ¶ Qū ergo resol̄o fortis ē necessaria iuuet̄ lēificāte subtili cū mā in q̄ non sit grossities sꝫ sit in ea calor tēpat⁹ q̇ iuuet in resoluē do totū illud qd̄ ē oppilatū. ¶ Et ex oppilatōibus q̇dē peiores sunt oppilatōes venaꝝ: ⁊ deteriores eis sunt ille q̄ sunt in arterijs: ⁊ adhuc peiores sunt ille q̄ in mēbris exñt pncipalib⁹: g° qū in apitiuis stipticitas ⁊ subtilitas ꝯiūgent̄ erit meli⁹ qm̄ stipti citas rēouebit a mēbro subtiliatiui ꝯuamē.

¶ Ca^m. xxv. de medicatōib⁹ apostematū.

Aposteātū q̄dā sunt calā q̄dā sunt frā fluxa ⁊ q̄dā sunt frā dura ⁊ ea iā dixius. ¶ Et ipsoꝝ q̇dē cāe aut sunt pmitie aut añcedē tes. Et añcedētes q̇dē sunt sicut repl̄o ⁊ pmitie st̄ sicut casus aut pcussio aut morsus. Quedā v̇o q̄ st̄ ex cāis pmitīs qñꝫ cū corpis repl̄one se repñtant ⁊ qñꝫ eueniūt cū eq̄litate hūoꝝ. ¶ Et ea q̇dē q̄ sunt p pt̄ cās añcedētes aut pmitias cū repl̄one corpis re pñtata: aut sunt in mēbris q̄ pncipalib⁹ sunt vicia sicut eūantia aut nō sunt: ⁊ si nō sunt nullo° aliq̇d ex resoluētib⁹ ē eis applicañ in pncipio īmo mēbꝝ expellēs ē melioranñ si ibi fuerit mbꝝ expellēs aut totū cor⁹ melioret̄ si nō fuerit ibi mēbꝝ singulare q̄tenus ad ea pueiat q̇cq̇d refrenat ⁊ ad diuersū tra hit ⁊ stipticū efficit ¶ Et tñ cū diuersitate illi⁹ mēbri fit attractio ad illud qd̄ in alio latere diuerso ē pōi tū ꝓpt̄ exercitiū ipsi⁹ aut ꝓpt̄ rē pōderosaꝫ sup i psuꝫ delatā: nā multotiēs a manu apōsa trahit̄ mā qñ cū alia res defert̄ pōderosa ⁊ hora vna tenet̄.

¶ Oꝫ aūt vt stiptica ꝯstrictia repcussiua frē ꝯpl̄onis pure existāt si apāta fuerint acuta. Qd̄ si apāta fue rint frā oꝫ ꝙ alicui sint admista in quo v̇tus sit calā cū retētōe sicut sq̄nātū ⁊ blacte bizantie. ¶ Qū aūt matāre volueris minues r̄etētiuū ⁊ admiscebis ei qd̄ sit r̄solutiuū donec ad statū pueiat: tūc ei ip̄a ad miscēda erit eq̄lr. ¶ Qū autē declinatio fuerit nō sit ibi nisi qd̄ resoluat ⁊ laxū efficiat ¶ Et oꝫ q̇dē vt illud qd̄ frā fluxa resoluit sit abstergēs ⁊ exiccans ⁊ hoc q̇dē pl̄m īueīt̄ in cal̄is. ¶ Ea autē q̄ ꝓpt̄ cās accñt pmitīas vbi nō ē hūoꝝ repl̄o medicari dēnt i pricipio rei cū eis q̄ fluxa faciāt ⁊ resoluāt: ⁊ si ñ cū eo qd̄ sit sicut illud quo p^m medicatū fuit ¶ Si v̇o mēbꝝ apōsuꝫ mēbri pricipalis eūatoriuꝫ fuerit sicut loca glādosa in collo q̄ sunt in circuitu aurium cerebri: aut ascelle cordis: ⁊ iguia epatis: nullo° e rit ei applicañ aliq̇d qd̄ refrenet non iō ꝙ hoc non sit medicamētū apātū eoꝝ qm̄ hoc ē ipsoꝝ medica mētū: sꝫ qr nolumus ipsorū medicari apāta immo studiū ad hoc īpendere vt ea augmētēus ⁊ mā̄ꝫ ad ipsa trahāus ⁊ non curāus si malitia in mēbro au gmētata fuerit: nō eiꝫ curāus nisi de eo qd̄ mēbro pricipali ē meli⁹. Et tiemus ꝙ si mā̄ꝫ refrenaueri mus redibit ad mēbꝝ pricipale ⁊ puenīēus iñ ad il lud qd̄ emendare nō poterius ¶ Quapp volumus vt malitia in mēbꝝ cadat ignobile cū pricipali ꝯtu lerit mēbro ita ut studiū īpēdāus i attrahēdo mā̄ꝫ ad mēbꝝ ignobile ⁊ facere vt ip̄ꝫ apet̄. ¶ Et si non cū alijs saltē cū vētosis ⁊ empl̄is attractis acutis.

¶ Qūqꝫ ad collectionē puenerint huiusmōi apāta aut reliq̄ ab eis qñꝫ apient̄ ꝑ se aut maturatōis adiuto rio. Et qñꝫ indigent maturatōe ⁊ sectōe sil̄. Ma turatio v̇o cōplet̄ ex eo in quo cū calore exit oppi latio ⁊ glutinatio vt ꝑ ip̄m calor retineat̄. ¶ Qui autē maturationē efficit cū aliquo qd̄ sit sicut hui⁹ mōi maturatiuū attēdere dēs vt si videris calorē īnatū debilē ⁊ ꝙ mēbꝝ iā declinet ad hoc vt corrū pat̄ remoueat ab eo glutinosa ⁊ oppilatia ⁊ ponat apitiua ⁊ scarificationē faciat ꝓfundā: deiñ adhibe as medicias in q̄bus exit resol̄o ⁊ desiccatio sicut d̄ cis inuestigabius in libris pticularib⁹. ¶ Multo tiens p̄terea erit apā ꝓfundū ⁊ erit nobis necessari um trahere ip̄ꝫ ad ptē cutis ⁊ si nō cū alio saltē cuꝫ ventosis ignitis. ¶ In apāte autē duro qd̄ status terminū ptrāsiuit re^a in eo est vt mollificet̄ qñꝫ cū eo in quo exit calitas ⁊ siccitas pua. Ideo ne qd̄ ex eo spissuꝫ ē ꝓpt̄ multā resol̄one fiat lapis īmo totū ad resol̄onē ꝑpet̄: postea sup ip̄ꝫ resol̄o fortior fi at: deiñ si tīet̄ ex resol̄one ei⁹ qd̄ resoluit̄ ne qd̄ r̄ mansit lapis fiat: iteꝝ ad mollificañ ip̄m r̄o redeat ⁊ incessanter fiat hoc donec totū finiat inter molli ficādi ⁊ resoluēdi vices alit̄ vires. ¶ Inflata autē apāta curent̄ ex eo qd̄ calefacit subtilitate sue subē ꝓpterea vt ventositates resoluat ⁊ poros amplifi cet: nā cā in apātibus inflatis est vētositatis grossi ties ⁊ poroꝝ clausa. ¶ Studiū quoqꝫ ē adhibeñ i ꝓhibēdo mā̄ꝫ ex q̄ vētosus pueīt vapor ¶ Ex apā tibus preterea sunt q̄ sunt ulcerosa sicut formica q̄ sunt infrāanda sicut phlegmon sꝫ nō sunt mollifica da: ⁊ si ꝓpterea ꝙ sunt apāta sunt mollificañ^a īmo sunt siccāda qm̄ accñs hoc iā supauit cāꝫ: accñs eni ē vlcerositas de q̄ tīet̄ ꝙ accidat aut ꝙ iā acciderit

¶ Et vlcerositatis quidem medicamentum est desic
catio: ⁊ res ei magis contraria est mollificatio.
¶ Occultorum autem apostematum materia mino-
randa est phlebotomia ⁊ ventris solutione. Et o
portet vt ea habens a balneo ⁊ uino ⁊ motib⁹ cor
poreis ⁊ animalibus superfluis sicut ira ⁊ sibi simi
libus caueat: postea in principio rei adhibeatur ei
qđ absq̃ nimia superfluitate repercutit ⁊ proprie
si in mēbro fuerit qđ sit sicut stomachus aut epar.
¶ Qūq̃ hora resoluendi affuerit non debes dimitte-
re quin stipticitas medicinas bonū habentes odo
rem admisceas sicut in precedentibus tibi narraui
mus. ¶ Et epar quidem ⁊ stomachus plus indigent
hoc q̄ pulmo. ¶ Oportet preterea vt mollifican
tia subtilia que istis adhibentur sint medicine in q̄
bus existit maturatio ⁊ sint apostematibus confe-
rentes sicut solatrum ⁊ casia fistula. Solatrum nā
q̃ proprietatem habet resoluendi apostēata calida
que sunt occulta. ¶ Et ea quidem habenti non est
dandus cibus nisi subtilis ⁊ nō in hora paroxismi
si ibi fuerit neq̃ in principio sui nisi propter mul-
tam debilitatem fiat. ¶ Qū aūt sintōa supuenerit
propter collectionem apostematis interioris cum
casu virtutis in itinere mortis existit quoniam v̇-
tus non substentatur nisi nutrimento ⁊ nutrimen-
tum est res magis timorosa: ergo si resolutum fue
rit valde bonum erit: q̄ si aperta fuerint danda st̄
eis que ea lauent sicut aqua mellis ⁊ aqua zuccari:
postea dentur eis que suauiter maturent cum sicci
tate: postea in fine rei non adhibeantur nisi exicca
tiua. Et tu quidem scies hec ex libro qui particula
res egritudines colligit secundum declarationem.
¶ Est preterea qum in apostematibus occultis q̄ sub
ventre existunt contingit error quoniam quando
non sunt apostemata sed rupture erit in perforan-
do ea timor. Et plerūq̃ apostema occultū nō exi
stit in panniculo sed in ipso intestino ⁊ est in aperi
endo ipsum timor.

¶ Capitulum. xxvi. de sectione.

Qui plagam secare voluerit oportebit vt
sectio incedat secundum rugarum colle-
ctionem que sunt interius in illo mēbro
nisi fuerit tale qualis est frons quoniam si incisio ī
cedet sicut procedunt rugarum ipsius collectiones
incidetur musculus frontis ⁊ cadet supercilium.
¶ Et similiter in mēbris rugarum quarū incessus di-
uersificatur ab incessu villorum suorum musculo
rum: oportet ergo vt sector ex anatomia sciat a-
natomiam neruorum ⁊ venarum ⁊ arteriarū ne
errore incidat aliquid ex eis. Et oportet etiam ut
secum deferat multas ex medicinis sanguinem cō
stringentibus ⁊ emplr̄is dolorem sedantibus ⁊ in-
strumentis que ad hoc pertineant: habeat ergo se
cum qđ sit sicut medicina Galieni ⁊ sicut pilus le-
poris ⁊ tela aranee ⁊ albumen oui ⁊ ferramenta q̄
bus aduritur. Omnia enim hec sanguinis fluxum
prohibent siue ex errore ipsius proueniat siue ne-
cessario ⁊ vt medicinas deferat que fluxa faciunt.
¶ Qūq̃ exituram perforauerit ⁊ qđ in ea contiētur
extraxerit non debebit ei adhibere oleum neq̃ a
q̄ neq̃ emplr̄m in quo sit oleū neq̃ sepum supera-
bundans sicut basilicon: imo aliqđ qđ sit sicut em-
plr̄m ex calcanto qđ apponat qum eo indigebit ⁊ qđ
super imponat spongiam in vino stiptico infusā.

¶ Ca^m. xxvij. de egritudinibus corruptionis mem
bri et de incisione.

Qum mēbrum propter malam complexi
onem cū materia aut sine materia corrū-
pitur ⁊ non profecerit ei scarificatio neq̃
epithimari ex eo qđ conferre consueuit de eis que
in libris particularibus dicta sunt necesse est vt ca
ro corrupta que est supra ipsum remoeatur. Et m̄
lius quidem erit vt sit sine ferro si possibile fuerit
quoniam ferrum plerūq̃ inuenit tunicas musculo
rum ⁊ venarum pulsantium periculose. Qđ si h°
non contulerit ⁊ corruptio iā in carne processerit
necesse erit vt ipsa incidatur ⁊ vt locus incisionis
oleo feruente aduratur. Ex hoc enim prouenit se
curitas ab acuitate malitie ipsius ⁊ restringitur san
guinis exitus ⁊ nascuntur super incisionis locū ca-
ro ⁊ cutis extraēa nō proportionalis sed res q̄ ma
gis carni similis existit propter sui duritiem. ¶ Qū
q̃ incidendi voluntas affuerit tēta prius erit imit-
tenda in circuitu ossis voluendo donec qđ sane te
neatur reperiat ⁊ vbi dolor sit fortior qum tenta
ibi innititur quoniā est terminus sanitatis: ⁊ vbi-
cunq̃ inueneris laxitatem ⁊ retentionis debilitatē
totum erit ex collectione eius qđ est incidendum.
¶ Quandoq̃ autem perforatur illud qđ circūdat os
qđ vis incidere ita q̄ foramina circundent ipm̄: er
go rumpetur per ipsum ⁊ incidetur et quādoq̃ se-
ratur. ¶ Qūq̃ hoc facere volueris separa inter i
cidentem ⁊ perforantem ⁊ inter carnem ut non re
deat. Si ergo ipsum os qđ est necesse incidere fue
rit frustum eminens qđ non possit aptari ita vt de
bet neq̃ sit in eius rectificatōne fiducia ⁊ timeatur
ne corrumpatur ⁊ corrumpat illđ qđ est corā ipo
subleuabimus carnem ab eo aut scindendo deinde
ligando ⁊ ad diuersitatem partis illius extenden⁹
aut alijs ingenijs que sensus demonstrat ⁊ separa-
bimus inter ipsum ⁊ mēbrum nobile si ibi affuerit
cū pannis qui ipsum ab eo elongabunt ⁊ postea in
cidemus. Et si os fuerit tale quale est os coxe ⁊ fu
erit magnum ⁊ neruis ⁊ arterijs ⁊ venis propinqū
⁊ fuerit eius corruptio multa debē medicus ab eo
fugere.

¶ Capitulum. xxviij. de medicationibus solutionis
continuitatis ipsorum vlcerum.

Solutio cōtinuitatis in magnis mēbris m̄
dicatur equatione ⁊ ligatura conueniente
que ī doctrina restaurationis dicta est: et
tibi in suo loco postea veniet cum quiete ⁊ come-
stione cibi conglutinatiui ī quo habetur fiducia q̄
ex ipso nutrimentū generetur cartilaginosū qđ la
bia fracture claudat ⁊ in vnū conducat sicut cib⁹
qui fit de extremitatibus animalium. Impossibile
enim est ut os restauretur ⁊ proprie in corporib⁹
consistentium nisi secundum hunc modum quoniā
nullo modo redibit ad continuitatem. Et nos qui
dem de restauratione sermonem exquisitum loq̄
mur in libris particularibus. ¶ Intentio autē ī m̄
dicando solutionem continuitatis que in mēbris ac
cidit mollibus est trium principiorum curam ha-
bere. ¶ Primū eorum est quoniā si causa fuerit
fixa minus q̄ oportet est retinere illud qđ fluit et
constringere eius materiam si ipsa fuerit currens.

¶ Et secundū est fixuram consolidare cū medicinis ⁊ cibis conuenientibus. Et tertium est putrefactionem prohibere q̄ꝑtoplus fuerit possibile. ¶ Quūq; ab vno trium te excusaueris redi ad cogitandū de duobus remanentibus. Tu vero iam scis quomodo illud qđ fluit retineatur sed consolidatio fit ad iungendo labia si adiunguntur ⁊ exiccando ⁊ cōedendo glutinatiua. ¶ Et scito ꝙ intentio in medicando ulcera est exiccatio: qđ ergo ex eis mundū fuerit tantū exiccetur. ¶ Et in illud qđ ex eis putridū fuerit medicine acute corrosiue mittantur sicut calcantū ⁊ alzegi ⁊ arsenicum ⁊ calx que si non cōtulerint necessarius est ignis. ¶ Et medicina que est composita ex flore eris ⁊ cera ⁊ oleo quoniā ipsa flore eris mundificat ⁊ probibet morsionis superfluitatē oleo ⁊ cera: ipsa ergo in hac re medicīa existit tēperata. ¶ Et dicēus ꝙ omnia ulcera aut sunt simplicia aut composita. ¶ Et simplicia quidem quē fuerint parua ⁊ nil ex eoꝝ humiditate corrodetur tunc coniungenda erunt ipsorum labia ⁊ ligāda custodiendo ne inter ipsa aliquid olei aut pulueris cadat quoniā consolidabuntur. Et similiter magnū de cuius substantia nil perditum fuerit ⁊ cuius vna pars aliŷ applicari potest. Magni vero cuius partes applicari non possunt siue sit fixura siue ꝯcauitas vel spatium plena sanie ⁊ iam aliquid ex substantia mēbri perditum est curatio est exiccatio.

¶ Si ergo illud qđ perditum est tantū fuerit cutis ⁊ necesse erit vt cicatricem inducat. ¶ Et hoc quidem per essentiam cum stipticis: ⁊ per accidens quidē cum calidis qūm ex eis parum quod sit adustum superponetur sicut alzegi ⁊ calcantū quoniā magis iuuant in exiccando ⁊ magis perducunt crustā: nā si multum fuerit corrodet ⁊ in vlceribus augmentum faciet. ¶ Si autē illud qđ perditum fuit fuerit caro sicut est in vlceribus profundis non erit festinandum in cicatrizando ea: imo primo erit studendum vt caro in eis nascatur. Et caro quidem non generatur nisi ex eo cuius siccitas non multū gradum primū transcendit: verūtñ hic conditiones attenduntur de quibus cura est habenda. Et ex eis ē consideratio dispositionis complexiōis mēbri principalis ⁊ complexionis vlceris: quoniā si mēbrum in sui cōplexione fuerit multe humiditatis ⁊ vlcꝰ nō fuerit multe humiditatis sufficiet siccitas pauca in primo gradu: qm̄ egritudo non multū fuit elōgata a natura mēbri: sꝫ si mēbꝝ fuerit siccū ⁊ vlcus humiditatis: mlte erit necessariū illud qđ exiccet in secundo gradu ⁊ tertio vt reducat ipsum ad suā naturalē cōplexionē. ¶ Et in tēperatis quidē dispō erit equanda. ¶ Et ex eis est consideratio cōplexionis totius corporis: nā qū corpus fuerit mlte siccitatis ⁊ mēbꝝ augmentatū in humiditate fuerit tēperatū ꝯm corpus eq̄le ex tēperamento erit exiccan̄. Et silr̄ si corpus fuerit i humiditate augm̄tatū ⁊ mēbꝝ in siccitate. Et si ambo ad augmentū deueniunt: tunc si egressus fuerit ad humiditatem ampliori exiccabitur siccitate: ⁊ si fuerit ad siccitatē minori exiccabitur siccitate. ¶ Et ex eis est cōsideratio v̓tutis siccantiū: qm̄ lꝫ ex siccantibꝰ carnē nasci facientibꝰ exiccatio fortis nō q̄ratur: sꝫ exiccatio q̄ sit talis qualis est illa q̄ probibet materiam q̄ descendit ad mēbrū qđ sit aptū ad hoc vt carnis generatio fit ex ea: multū tñ ea q̄ritur in siccatibꝰ q̄ nō sunt ad hoc ut caro ꝑ ipsā generet̄ sed vt cicatrizatio fiat per ea. Ex eis eīm q̄rit̄ vt sint plus abstergentia ⁊ magis lauantia plusq̄ꝫ siccantia ex q̄bꝰ nō q̄ritur nisi cicatrizatio ⁊ consolidatio ⁊ continuatio. Et omnes quidē medicine q̄ sine mordicatōe desiccant sunt ingredientes in genus eaꝝ que carnē nasci faciunt. ¶ Omne preterea vlcus qđ in loco existit nō carnoso est inobediens ad hoc vt cito m̄dicetur ⁊ silr̄ rotundū. ¶ Medicis autē siccantibus ⁊ stipticis q̄ in vlceribus occultis adhibentur sunt medicine mundificantes sicut mel ⁊ medicine loco ꝓprie sicut diuretica medicinis vlcera instrumentoꝝ vrine curantibus. ¶ Quūq; cicatrizare uoluerimus ponemus medicinas cū stipticitate sua uiscosas sicut terra sigillata. ¶ Et scito ꝙ q̄dā sunt vlceris sanitatē probibentia ex quibus est malitia cōplexionis mēbri quaꝛ̄ studere debes vt ipꝫ rectifices. Et malitia cōplexionis sanguinis q̄ ad ipꝫ aduenit q̄ꝛ̄ succurrere debes cū generatione boi chimi. Et multitudo sanguinis qui ad ipꝫ fluit ⁊ hūectat ipsum cui succurrere debes cū euacuatione et subtiliatōe cibi ⁊ faciendo vt exercitetur si possibile fuerit ⁊ ossis corruptio qđ est sub eo ⁊ qđ ei trāsmittit saniē. Et huiusmodi q̄dē curatio ñ ē nisi ossis illiꝰ melioratio ⁊ ipsiꝰ fricatio si fricatio totā ipsius corruptionē remouere poterit ⁊ accipeꝛ̄ ipꝫ ⁊ incidere. ¶ Multotiens preterea est necessarium medicanti vlcera vt secū deferat emplā attractiua vt eis frusta ossium ⁊ res extranee carni infixe euellant̄ ⁊ si nō ꝓhibebunt vlcus meliorari.

¶ Ulcera quoq; nutrimento indigent ꝓpterea vt cōfortatio fiat ⁊ minoratione nutrimenti ꝓpterea ut saniei materia restringatur. ¶ Et inter hec duo contraria existit diuersitas qm̄ sanies debilitat q̄re cōfortare necesse est: ⁊ mltiplicat̄ quare necesse ē nutrimentū ꝓhibere. Medicus ergo de hoc sollicitus esse debet. Quūq; vlcus in principio fuerit non debet eger balneū ingredi neq; ipꝫ aq̄ tangere calida qm̄ attrahet ad ipꝫ qđ in apostēate augmentū faciet sed qū vlcus deuenerit ⁊ saniē fecerit fortasse tunc facile fiet ei. ¶ Omne preterea vlcus qđ cito reuertitur postq̄ꝫ carne repletū est ⁊ consolidari debet est in semita perueniēdi ad fistulā. debes ergo semper intueri colorē saniei ⁊ colorē labiorū vlceris: ⁊ si pus multiplicabitur sine multiplicatōne nutrimenti est ibi alsase. ¶ Loq̄mur gº nunc de curatōe alsase. Et dicēus qm̄ ꝓpterea ꝙ alsase ē ꝯtinuitatis solō aut isra cutē ꝓfūdā: ⁊ manifestū ē ꝙ oportet vt eius medicamia sint fortiora q̄ꝫ eiꝰ qđ discoopertū est. Et propterea ꝙ multū sanguis ad ipsum fluit est necessariū illud qđ illū resoluit: verūtñ oportet vt eius resolutio sit cū multa siccitate vt nō resoluat qđ ibi subtile est ⁊ faciat lapidē qđ ibi spissum est. ¶ Quūq; ex resolutione perfecerimus illud qđ nobis necesse est debemus apponere consolidatiuū qđ sit desiccatiuū ne sit sanies in concauitate que exire nō valeat ⁊ fiat lapis ⁊ postea q̄libet causa putrefiat aut eradicetur ⁊ redeat continuitatis solutio. ¶ Quūq; autē alsase fuerit ꝓfundior scarificabitur locus vt medicamen magis penetret. In medicando autē alsase ⁊ contusionē leuē fortasse sufficiet phlomia: ꝙ si alsase fuerit in pri-

mis cū percussione medicetur prius percussio me-
dicaminibus percussioni aptis donec sit possibile m̄
dicari alsafe. Et alsafe quidē si magna fuerit medi
cabitur cū siccantibus: ⁊ si fuerit parua vt punctu
ra acus dimittatur esse eius ipsi nature si non fue-
rit venenosa pendēs: aut fuerit fortis doloris: aut
si tetigerit neruū ⁊ timeatur inde apostematis ge-
neratio ⁊ pulsatio. ¶ In ꝯtorsiōe aūt sufficit moll'
ligatura non dolorosa ⁊ vt super ipsaꝫ ponantur
medicamina contorsioni apta. ¶ In his autē q̄ sūt
sicut casus ⁊ percussio necessaria est phl'omia ex p-
te diuersa ⁊ subtiliandū est nutriens ⁊ dimittenda
est caro ⁊ que sunt sicut ipsa. Et regendus est ex a
poꝫimatibus ⁊ potionibus scriptis ad hoc in libris
particularibus. ¶ Sermonē autem in solutionibꝰ
continuitatis factis in neruis ⁊ ossibus reseruabīus
posterius ad libros particulares.

¶ Capitulū. xxix. de cauterizatione.

Cauterizatio est medicamē valde vtile iu
uans ad prohibendū ne corruptio sparga
tur ⁊ ad confortandū mēbrum cuius cō-
plexionē volumus rectificare ⁊ ad resolueñ mate
rias corruptas in mēbro retentas ⁊ ad restringen-
dum sanguinis fluxum. ¶ Res vero qua cauteri
um fit melius est aurū: ⁊ locus quidē qui cauteri-
ꝫatur aut est manifestus ⁊ ponitur cauteriuꝫ super
ipsum sensibiliter: aut est ꝓfundus interius in mē
bro sicut in naso aut ore aut in ano. Et huiusmodi
quidē forma īdiget super quā ponatur ꝙ sit sicut
tale: aut magra ī aceto īfusa: postea ponant super
ipsam panni aqua rosacea vehementer infrigidati
aut succis aliquibus ⁊ mittatur in canalē ita vt lo-
cus cauterizandus eius būcella fiat deinde īmitta-
tur cauteriū ꝓpterea vt ad locū perueniat ⁊ in cir
cuitu nō impediat ⁊ ꝓprie qū cauteriuꝫ subtiliꝰ fu
erit ꝙ forme vacuitas ne lateribus forme obuiet.
Cauterizator preterea sibi cauere debet ne fortitu
do cauterizationis ipsius ad neruos perueniat neqꝫ
ad cordas neqꝫ ad ligamenta: ꝙ si ꝓpter sanguinē
q̄ fluit cauterizauerit oportebit vt cauterizatio sit
fortis ideo vt crusta grossitiē habeat ⁊ spissitudinē
ne cito cadat qm̄ ex casu cruste cauterizationis fa-
cte propterea vt carnē corruptā proijcias ⁊ vt san
guinis fluxus ꝓhibeatur peruenitur ad malū dete
rius eo qd̄ erat. ¶ Quū cauterizaueris propterea
vt carnē corruptā proijcias ⁊ terminū sani scire uo
lueris erit vbi dolet. Et fortasse necessariū erit ti-
bi cū carne cauterizare os qd̄ est sub ea ⁊ supra i-
psum morari donec tota ipsius destruatur corru-
ptio. ¶ Qū ergo fuerit qd̄ sit sicut craneū subtili
ter ipsam operare ita vt cerebꝝ non ebulliat neqꝫ
ipsius panniculi corrugentur ⁊ in alio osse ab ipso
non cures perquirere.

¶ Caᵐ. xxx. de sedatione doloris.

Iam sciuisti doloꝝ causas in duaꝝ compr̄
hendi diuisionibus. s. mutatione comple
xionis subito ⁊ solutione continuitatis po
stea sciuisti ꝙ postremū diuisionis eaꝝ peruenit ad
malitiā complexionis calide aut frigide aut humi
de aut sicce absqꝫ materia aut cū materia chimosa
aut ad ventositatē aut apostema: doloris ergo se
datio ex contrarietate haꝝ causaꝝ erit. Et iā scim
sti qualiter vniuscuiusqꝫ eaꝝ contrariū sit. Et sci-
uisti qūo malitia complexionis ⁊ apostema ⁊ ven
tositas medicentur. ¶ Et omnis quidem dolor q̇
sit fortior interficit qm̄ ex eo in primis accidit fri
giditas corporis ⁊ tremor postea fit pulsus paruꝰ
deinde destruitur ⁊ postea moritur. ¶ Et ad sum-
mū id ꝙ dolores sedat est: aut id qd̄ cōplexioneꝫ
mutat: aut qd̄ r̄soluit materiā: aut qd̄ stupefacit.
¶ Et stupefaciens quidē remouet dolorē qm̄ destru
it sensum mēbri. Eius vero sensum non aufert ni
si propt̄ vnā duaꝝ causaꝝ: aut propt̄ multā infri-
gidationē: aut propter multā uenēositatē que est i
ipso contraria virtuti illius mēbri. ¶ Ea quoqꝫ q̄
fluxa faciunt sunt ex summa eoꝝ que molliter re-
soluunt qualia sunt anetū ⁊ semen lini ⁊ melilotuꝫ
⁊ camemilla ⁊ semina apij ⁊ amigdale amare ⁊ om
nis res in primo gradu calida ⁊ proprie qn̄ fuerit
cum ea glutinandi potentia sicut gūmi prunoruꝫ et
amilum et cerusa ⁊ crocus ⁊ laudanum ⁊ altea ⁊ a
momuꝫ ⁊ caules ⁊ napi ⁊ apoꝫima eorum ⁊ adipes
⁊ isopus ceratus ⁊ olera sicut dicemus in antidota
rio ⁊ ventrem soluentia ⁊ euacuantia quocūqꝫ mo
do fuerint sunt istius modi. ¶ Et fluxa quidem fa
cientia sunt danda post euacuantia si necessariuꝫ fu
erit euacuare donec materiaꝫ restringas que ad m̄
brum descendit. Et etiam illud totum qd̄ aposte-
ma maturat aut qd̄ ea aperit. ¶ Omnibus autem
stupefacientibus fortius est opium. Et ex eis sunt
poma mandragore ⁊ eius semen ⁊ cortices radicis
ipsius ⁊ papauer ⁊ bengi ⁊ hyusquiamū ⁊ solatruꝫ
stupefaciens ⁊ semen lactucarum: ⁊ ex eis sunt nix
⁊ aqua frigida. ¶ In doloribus preterea multoti
ens accidit error quoniam eorum cause erūt extri
sece sicut calor: aut frigus: aut ceruicalis eminen-
tia: aut loci corruptio: aut casus qui fit in ebrieta-
te: aut alia ab his: ⁊ queruntur eorum cause ī corꝑe
⁊ prouenit error: quapropter scir̄ debes hoc ⁊ co
gnoscere si est ibi repletio aut non: ⁊ si sunt ibi cau
se repletionis note quandoqꝫ etiā causa aduenit ex
terius: deinde interius fit mansiua sicut qum aliq̇s
bibit aquam frigidam ⁊ accidit ei fortis dolor in ꝑ
te stomachi ⁊ epatis. Et multotiens quidem non ē
multum necessaria euacuatio ⁊ sibi similia quoniā
sepe sufficit sibi balneum ⁊ fortis somnus in eo.
¶ Et sicut qui comedit rem calidam ⁊ infert ei fortē
capitis dolorem ⁊ sufficit ei aquam infrigidataꝫ bi
bere. ¶ Et quandoqꝫ est res in qua fidutia est ꝙ
dolor ea remoueatur aut tarde operans ita ꝙ do
lor ille vsqꝫ ad horam illam tollerari nō potest: si
cut euacuatio materiei dolorem facientis colice re
tente in villis intestinorum aut cito operans est sꝫ
ex ea timetur finis uehementer malus: sicut stupe
factio membri dolentis in colica cuꝫ medicinis que
hoc operari solent ⁊ fit medicus ī hoc ambiguus.
Debet ergo bone mēsuratōis fortitudinem habe
re vt sciat qd̄ duorum temporū sit longius aut tē
pus fixionis virtutis aut tempus doloris. Et etiā
que duarum rerum sit ei deterior an dolor an ma
lus finis qui ex stupidatione timetur vt eligat stu
dium ei impendere qd̄ magis est impediens: for-
tasse enim si dolor remanserit fortitudīe sui ⁊ ma
gnitudine interficiet. Et stupidatio forsitan non in
terficiet licet ex alia parte impediat cuius impedi-
mentū fortasse corrigere poteris ⁊ redibit forsitan

⁊ tu redibis medicina conueniente. Et preter hoc totum stupefacientis complexionē considerare debes ⁊ ipsius qualitatem ⁊ vt qđ ex eo est facilius dones: ⁊ vt tribuas id qđ est cū suis tyriacis cōpositum nisi res fuerit maxima que forti indigeat stupefactione. Sunt preterea mēbra de quibus non curamus: etsi eis superponas narcotica quoniam non inde ad vehementer malum finem perueniunt sicut dētes qū ei apponit̄ stupefactiuū. Et fortasse quidem bibere etiam erit melius in hui⁹ modi sicut bibere qđ stupefaciat propter dolorē oculi: quoniam ex hoc minor malitia prouenit oculo ꝙ vt interius ponatur. Et fortasse facile erit corrigere malitiam que ex potu alijs accidit membris: in eo autem qđ est sicut colica magnificatur malus finis quoniam materiam augmentat frigus ⁊ congelationem ⁊ clausuram. Amplius stupefacientia plerunqꝫ sedant dolorē propterea ꝙ dormire faciunt: quoniā somnus est vna ex causis ipsius sedationis doloris ⁊ proprie quando cū eo facta fuerit fames ⁊ in dolore materiali. Et stupefacientia quidem composita quorum fortitudines alie debilitant medicine sicut tyriaca sunt magis secura quenadmodum filonium ⁊ trocisci quibus nomen ponitur ternarij: sed corū stupefactio est debilior: qđ autem ex eis est recens maioris est stupefactionis. Et in antiquo fere nulla est stupefactio ⁊ qđ est medium. Et ex doloribus quidē q̄ sunt multe fortitudinis ⁊ sunt ad medicandum faciles in quibusdam horis sicut dolores uentosi q° niam quandoqꝫ sedantur ⁊ sufficit vt super eos aqua calida euacuetur: veruntamen in hoc timor existit vnde ab eo tibi cauere debes: quoniam plerunqꝫ causa erit apostema ⁊ existimabitur ꝙ sit uētositas. Et si fortasse factum fuerit ei embroca ex aqua calida ⁊ precipue in sui principio ei affert magnum malum. Et preter hoc quandoqꝫ impedimē tum ventose efficit qum ventositatem resoluer̄ ñ poterit ⁊ in quantitate ipsius spatij augmentum faciet. Et vaporationes etiam sunt ex medicationibus ventositatum. Et ex eis quidem melior est cū qua est id qđ exiccat sicut milium nisi in membro fuerit qđ illud tollerare non valet sicut oculus. Fiat ergo tunc vaporatio cum pannis. Ex vaporatōib⁹ etiā sunt que cum oleo calefacto fiunt. Et ex vaporationibus quidem fortibus est vt orobo rum farina cum aceto coquatur ⁊ postea siccetur ⁊ fiat ex eo vaporatio. Et minor causa ea est vt furfur coquatur sicut hoc. Salis autem vapor est pūgitiuus sed milij est melior ⁊ debilior. Et plerūqꝫ etiam fit vaporatio ex aqua in vase posita que est in columis ⁊ lenis sed operationem efficiet quam nominauimus si illud non fuerit obseruatum. Uētose etiam cum igne sunt istius modi ⁊ sunt fortes in sedando dolorem ventosum ⁊ si eas iterum adhibueris dolor penitus destruetur. Ueruntamen plerunqꝫ ex eis accidit illud qđ prouenit ex eo qđ diximus. Ex sedantibus preterea dolorem est molliter longo tempore incedere propter illđ qđ in ipso existit ex virtute faciendi fluxa. Et similiter adipes subtiles noti ⁊ olea que noīauimus ⁊ dulcis cātilēa ⁊ ꝑpe qū ex ea ꝓuocat̄ sōn⁹. Et occupari i eo qđ gaudiū efficit doloris uehemītiā sedat.

Ca. xxxi. i quo ꝑcipit̄ a q̇bus curatiōib⁹ icipiāus.

QUm multe coniunguntur egritudines ab ea incipere debemus in qua vna horarū trium proprietatum existit. Una earū est ꝙ alia sanari non potest anteꝙ ipsa sanetur sicut apostema ⁊ vlcus qum coniunguntur: medicamur enim apostema donec complexionis malitia que cum eo venit remoueatur absqꝫ cuius sanatione vlcus sanari non potest: postea medicamur vlcus. Et secunda earum est qū una egritudo causa fuerit alterius sicut qum accidit oppilatio ⁊ febris: medicamur enim oppilationem prius deide febrem. Et si nobis necessarium fuerit oppilationem aperire cum eo in quo aliqua existit caliditas non curabimus de febre: ⁊ medicamur quidē pulmonis apostema cum desiccatiuis ⁊ non curabimus de febre: quoniam possibile est vt febris remoueatur causa ipsius remanente. Et cause quidem eius sanatio est exiccatio que febri nocumentum facit. Tertia vero qum fuerit una earum ea de q̄ maior sollicitudo sit habenda sicut si coniungatur sinochus ⁊ paralysis: medicamur enim sinochū extinguendo ⁊ phlebotomando: ⁊ de paralysi nō curabimus. Qum autem egritudo ⁊ accidens coniunguntur a sanatione egritudinis incipiemus. Et si accidens superauerit tunc accidentis curam habebimus ⁊ egritudinem non considerabimus sicut ī colica damus stupefacientia propterea vt doloris fortitudo remoueatur licet ipsi colice impedimentum faciat. Et cum hoc quandoqꝫ tardāus qđ facere debebamus propter stomachi debilitatem: aut propter ventris fluxum qui precessit: aut propter presentem nauseam. Et quandoqꝫ non tardamus sed operamur ⁊ non totam remouemus causam sicut in egritudine spasmi: non enim totū expellimus humorem: immo ex eo aliquid dimittimus vt ipsum spasmosus remoueat motus ne humorem resoluat naturalem.

Operationis sigillatio ⁊ gratiarum actio.

SIt quantitas huius nostri sermonis compendiosi de principijs vniuersalibus doctrine medicinalis sufficiens. Deinceps autem laboremus vt de simplicibus medicinis librum componamus si deus voluerit. Et ipse qui deū nos iuuabit: cui sint grates secundum sui innumerabiles misericordias. AMEN

Explet⁹ ē liber ꝑmus canonis quē princeps aboali Abinsceni de medicina edidit: ipressus vō patauij. Anno christi optī. M.cccc.lxxvi.iiij.kl.octo.

LIBER.

Nosse cupit q̇sꝙ pereat ne impēsa: laborqꝫ:
Quis fuerit medicus: grāmaticusqꝫ mihi.
Jlle prior pataui qui legit iura medentum:
Qui petrus venetus rochabonella fuit.
Hic tamen adiunctus muti⁹ Prosdochym⁹ alter:
Lyncea qui tenuit lumina in hoc opere.
Corticis ingluuiem rimatur: vt ille medullas:
Ut bene digestum sim tibi lector opus.
Meme igitur pressit solertis cura Joannis
Herbort: impensis fecit ⁊ ingenio.

¶ Incipit liber cãnonis secũdus Auicẽne verba ꝑncipis aboali.

Horuꝫ libroꝝ quos de medicina specificauimus. primus est de iudicijs vl̃ibus in medicina. et secũd⁹ eoꝝ est hic liber aggregatus de medicis singularib⁹. Et nos q̇dem hũc librũ in duos diuisimus tractatus. Quoꝝ ꝑmus est de cãonibus vl̃ibus quos te scire oꝫ in re medicinaꝝ: ⁊ est sciẽcia virtutũ mediciaꝝ in medicĩa. Et secũd⁹ eoꝝ ẽ de cognitõe virtutũ mediciaꝝ ꝑticularium.

Primũ vero tractatuꝫ in. vi. diuisimus capl̃a. ¶ Ca^m ꝑmũ est de cõpl̃onib⁹ mediciaꝝ singularium. ¶ Ca^m. ij. est d̃ cognitõe cõpl̃onũ mediciaꝝ singularium ꝑ experimentũ. ¶ Ca^m. iij. est de cognitõe cõpl̃onũ mediciaꝝ singulariũ ꝑ rõneꝫ. ¶ Ca^m. iiij. est de cognitõne opationũ virtutũ mediciaꝝ singulariũ. ¶ Ca^m. v. est iudicijs accñtiũ mediciaꝝ extrĩsec⁹. ¶ Ca^m vi. de collectõe mediciaꝝ ⁊ cõfusatõe ipaꝝ.

In secũdo aũt tractatu posuimus medicinas singulares in areol̃. ¶ In ꝑma naq; areola posuim⁹ nõia mediciaꝝ singl̃ariũ ⁊ cognitõem essentie ipaꝝ. ¶ In. ij. areola electõneꝫ bõitatis ipaꝝ. ¶ In. iij. areola rememoratõẽ q̄litatũ ⁊ natura ipaꝝ. ¶ In. iiij. areola ꝓpetates opatõnũ eaꝝ ⁊ dispositões ipaꝝ vl̃es sicut resolutõ ⁊ digestõ ⁊ cõglutinatõ ⁊ stupefactõ ⁊ que illis sũt similia ex opatiõibus q̄s in tractatu ꝑmo diximus: ⁊ ꝓpetates alias si insũt eis: ⁊ fecimus earũ descriptõem cũ colore vt sit facile ipam colligere. ¶ In areola. v. opatões eaꝝ que pẽdẽt ex decoctõne aut in cute sicut remotõ lentiginum albãs ⁊ porroꝝ ⁊ verrucaꝝ: aut ĩ capillis sicut ꝯseruatõ ipoꝝ ⁊ ꝓlõgatõ: ⁊ coloratõ que ĩ decoratõẽ ingrediunt̃: ⁊ signauimus id totũ signis depictis vt ꝑ illud facilis eius inq̇sitõ fiat in tabulis donec colligãtur oĩes medicie singulares que in eis cadũt velociter. ¶ In areola. vi. opatões eaꝝ in apatibus ⁊ bothor. i. in ꝑuis eminentijs que fiũt sicut pustule ⁊ terminauimus etiã oĩeꝫ speꝫ dcãm in eis cuꝫ colore ꝓꝑo vnicuiq; eaꝝ. ¶ In areola. vij. similiter vlcera ⁊ vulnera ⁊ fracturas depictas coloribus suis. ¶ In areola. viij. egritudies iũcturarũ ⁊ neruoꝝ depictas siĩr. ¶ In areola. ix. egritudies mẽbroꝝ capitis oĩes depictas suis colorib⁹. ¶ In areola. x. egritudies mẽbroꝝ oculi depictas siĩr. ¶ In areola. xi. egritudies mẽbroꝝ sp̃s depictas colorib⁹ suis. ¶ In areola. xij. egritudies mẽbroꝝ nutrimẽti depictas suis colorib⁹. ¶ In areola. xiij. egritudies mẽbroꝝ expl̃siõis depictas ẽt. ¶ In areola. xiiij. febres ⁊ q̄ eis cõueĩũt depictas similiter. ¶ In areola. xv. ꝓportõnem medicinarũ ad venena. ¶ In areola. xvi. ꝑmutatõem eaꝝ ⁊ qñ cõicãt in medicia vna oĩes areole: ⁊ qñ ñ cõicant: ⁊ forsitan non repiunt̃ quedã nisi in q̇busdã areolis. ¶ Quꝫ cõplendo ex tabulis recessero ⁊ signis virtutũ mediciaꝝ ꝑticularium sigillabo tractatũ ꝑm: ⁊ illic sigillabo hũc librũ ꝓcedẽdo ab eo ad tertium librum.

¶ Tractatus ꝑmus. ¶ Ca^m ꝑmũ de cõpl̃onib⁹ medicinarũ singularium.

Iam declarauimus in libro ꝑmo intẽtõnẽ ꝑmõis nr̃i. s. hec medicina est cal̃a ⁊ hec medicĩa est f̃ria ⁊ hec medcicia est hũida ⁊ hec medicĩa est sicca. Et oñdimus illic q̇ illud est ꝑ cõpatõem ad corpora nr̃a: ⁊ ꝑmisimus q̇ oĩum cõpositoꝝ mineraliũ ⁊ vegetabiliũ ⁊ viuentiũ elemẽta sũt materie. iiij. ⁊ q̇ ipe cõmiscent̃ ad inuiceꝫ ⁊ agũt in se dõec cõsistant ꝑm equalitatem: aut ꝫ dõiniũ in eo q̇d est inter eas. Et qum cõsistunt ꝑm illud est cõpl̃o vera: ⁊ q̇ compl̃o q̃ est cõtenta in cõposito ꝑparat ipm receptõi virtutũ q̄litatũ quaꝝ ꝓpetas est vt sint in ipo. ¶ Et oñdim⁹ vl̃r ꝑm quot diuisiões est cõpl̃o: ⁊ q̇d querit̃ ꝑ cõpl̃onẽ eq̄lem in homib⁹: ⁊ q̇d ꝑ cõpl̃onẽ equalẽ in medicis. ¶ Et oñdimus q̇ ꝑ hoc nõ ĩtelligit̃ nisi q̇ corpus hõis q̃ obuiat ei ⁊ agit ĩ ipam calore inato ñ ꝑualet: ita vt in corpore hõis imꝑmat nfr̃atõem: aut calefactõem: aut hũectatõeꝫ: aut desiccatõnem vltra eã que est in hõie. ¶ Nos tñ ꝑ illud nõ sig̃uimus q̇ compl̃o eius sit sil̃is cõpl̃oni hõis. Complexio naq; hõis nõ est nisi in hõie. ¶ Et scias q̇ cõpl̃o est ꝑm duos modos. s. cõpl̃o ꝑma ⁊ cõpl̃o secũda. Compl̃o itaq; ꝑma est ꝑma cõpl̃o ꝓueniens ab elemẽtis. Et cõpl̃o ꝭa est cõpl̃o que ꝓuenit a rebus que in se ipis hñt cõpl̃onẽ sicut verbigr̃a complexio mediciaꝝ cõpositaꝝ vt cõpl̃o tyriace: vnaqueq; eniꝫ mediciaꝝ singulariũ tyriace cõpl̃onem habet sibi ꝓꝑaꝫ: deĩde cõmiscent̃ ⁊ ꝯpõunt̃ ita vt vniant̃ ⁊ adueniat eis cõmistõ ⁊ aduenit cõpl̃o secũda. Et hec q̇dem cõpl̃o ꝭa nõ est ita q̇ nõ sit tota nisi ab arte: imo est qñ etiã a natura: lac eñi cõmistũ in veritate est ex aqueitate ⁊ caseitate ⁊ butyrositate. Et vnũq̇d̃q; hoꝝ triũ est nõ simplex in natura: imo est cõmistũ ⁊ hꝫ cõpl̃oneꝫ sibi ꝓꝑaꝫ. Et hec q̇dem cõpl̃o ꝭa est ex opatõe nature nõ ex opatõe artis. ¶ Compl̃o aũt ꝭa est ꝑm duos modos: aut cõpl̃o fortis: aut cõpl̃o debilis. Compl̃o vero fortis est verbig̃. vt vnũq̇d̃q; simplicium alij sit unitũ tali unitõe vt eius sepatõ calori nr̃o innato nõ solũ sit difficilis: imo sit aliq̃ cuius sepatõ calori ignis sit difficilis sicut corpus olei. Cõmistõ inter hũiditateꝫ ⁊ siccitatẽ ipius ad hoc ꝓuenit vt igneitas deficiat in sepando iter eas: imo q̃ igneitas aqueitatem soluit: vt eã subleuet tenent̃ cum oĩb⁹ ꝑtib⁹ eius partes terree: quare non valet efficere eaꝝ subleuatõem vt terree subsistant: sicut potes illius simile videre in ligno: imo in plũbo ⁊ stanno. ¶ Quũ ergo est cõpl̃o cuius firmitudo est hec firmitudo: tũc nõ est longe q̇n sit cõpl̃o a sepatõe simpliciũ cuius calor innatus qui est ĩ nobis defficit: ⁊ quecũq; ita est: est cõpl̃o firma.

¶ Si ergo fuerit eq̄lis remanebit in corpore eq̄l̃ vsq; quo resoluat eius formã ⁊ corrũpat. Et si fuerit declinis ad dõiniũ remanebit in corpore ꝫ suũ dõiniũ vsq; quo corrũpatur eius forma. Et vl̃r quidẽ nõ ꝓuenit ab ea nisi opatõ vna. ¶ Quũ aũt cõpl̃o non est firma: sed debilis facilis ad disgregatõneꝫ tũc poss̃e est vt eius simplicia sepent̃ q̃ nr̃e nature opatõ existit in ea ⁊ remoueat̃ vnũ ab alio ⁊ sint diuersaꝝ virtutũ: ⁊ faciat vnũ eoꝝ opatõem vnã ⁊ aliud cõtrariũ ipius. ¶ Et q̃ medici dicũt q̇ medicie illius virtus est cõposita ex virtutib⁹ cõtrarijs nõ oportet vt ipi intelligant a se ipis: et

tu ab eis: ꝙ sit ps vna ferens f̄ritatē ⁊ calitatem si
mul opans vnaqueq; eaꝝ singulariter: sicut ille q̄
sūt diuise nā illd̄ nō est possibile: sed sūt in duab⁹
ptibus eius diuersis ex quib⁹ ip̄a est cōposita cum
sua singularitate. ¶ Et etiā nō oꝫ vt existimes ꝙ
aliud genus medicinaꝝ nō sit cōpositū ex virtuti-
bus cōtrarijs: qm̄ om̄es medicie sūt cōposite ex v̄
tutibus cōtraris: imo oꝫ vt intelligas ex hoc ꝙ ip
si sign̄t p illd̄ ꝙ est actu hn̄s virtutes cōtrarias:
aut potentia ꝓpinqua actui: qm̄ in ip̄a sūt ptes di-
uerse quaꝝ vna nō efficit in aliā actū ītegrū facien
tem totū similiū virtutū similitudie cōpleta ⁊ nō
adherēt ⁊ vniūt: ita vt qū eaꝝ vna in pte mēbri ꝯ
tinet̄ cōseq̄t alterā cū ea cōtineri: qm̄ si ita fuerit si
milis virtutis nō diuersificabit̄ eius opatō in cor-
pore penitus. Et si est adherētiū ptiū ⁊ diuersarū
virtutū poss̄e est etiā vt non diuersificet̄ eius imp̄s
sio in corpore: imo sit vt qū pars simplicis ī mem
bro cōtinet̄ conueniat ei qd̄ ei adheret ex simplici
alio ⁊ pueniat ex eis opatō ⁊ impressio quā ad ip̄ꝫ
ducūt amboꝝ opatōes in om̄ibus ptib⁹ illius mē-
bri f̄m equalitatem qū sit cū vnaquaq; ptium eius
impedimentum a cōplemento actōnis eius fixum
in ea nisi sit pars mēbri recipiēs ab vnoquoq; duo
rū simplicium absq; alio ⁊ natura vtat̄ vno coruꝫ
⁊ alterū renuat: ⁊ hoc quidem est multotiens: no
ster t̄n f̄mo non est in hoc: imo est in spetie que ē
diuerse imp̄ssiōis ꝓpt̄ rem in seipsa nō ꝓpt̄ rem ī
alia. Et illa q̄dem res est qm̄ simplicium eius com
mistō est debilis recipiēs discretōem ⁊ simplicia
eius ip̄am cōmiscentia sūt debilia vbi recipiunt im
p̄ssiōem ab imp̄ssiōe nostri caloris. ¶ Iste aūt me
dicie simplices quibus dicimus inesse virtutes cō
trarias sūt in quibus nō est illa cōmistō v̄lis. De
eis ergo alie sūt que sūt fortioris cōmistōis: ⁊ non
possūt decoctō ⁊ ablutō facere sepatōem inter vir
tutes eaꝝ sicut camemilla in q̄ est virtus resolutiā
⁊ virtus stiptica: ⁊ qū coq̄tur in empl̄is nō sepant̄
ab ea vtreq; virtutes: ⁊ alia sūt in quib⁹ decoctō
separe pōt inter eas sicut caules: substantia eniꝫ ip
soꝝ cōmista est ex materia terrea stiptica ⁊ ex ma
teria subtili abstersiua nitrosa. Qū ergo coquitur
in aq̄ resoluit̄ substātia nitrosa abstersiua ab ea in
aq̄: ⁊ substātia terrea stiptica r̄macet ⁊ fit aq̄ ei⁹ so
lutiā ⁊ corp⁹ ei⁹ stipticū: ⁊ similiter lens ⁊ fruct⁹
mādragore ⁊ similiter alleū: in ip̄o nāq; est virt⁹
abstersiua ⁊ adustiā ⁊ hūiditas ḡuis: sꝫ decoctō se
pat īter eas: ⁊ sil̄r cepe ⁊ rhaphan⁹ ⁊ r̄liq̄. Et ꝓpt̄
hoc dicit̄ ꝙ rhaphanus digerit ⁊ nō digerit̄. Dige
rit enim ⁊ nō cū oib⁹ ptibus suis: sed cū substan-
tia subtili tm̄ q̄ est ī ip̄o. Qū ergo resoluit̄ ab eo r̄
manet substantia spissa que est in ip̄o inobediens
virtuti digestiue viscosa: sed illa substantia nō in
cidit viscositatem. ¶ Et ex hoc caplo sūt alia iter
quoꝝ simplicia ablutō separe valet sicut endiuia ⁊
plurima olerū: eius enim substantia est ꝯposita ex
materia terrea frigida plurima ⁊ ex materia subti
li pauca: quare fit ei⁹ infrigidatō cū materia ꝑma
⁊ oppilatōnum apertō ab ea ⁊ penetratō ip̄ius plu
r ima cū materia altera: ⁊ plurimū huius materiei
subtile est expansū super superficiem eius. Iaꝫ eni
eleuata est ad eam ⁊ aspersa super ip̄aꝫ. Qū ergo
abluit̄ cū aqua resoluit ⁊ nō remanet ex ea aliq̄d

vnde sit curaōum: ergo ꝓpt̄ hanc cām p̄ceperunt
ne abluat̄ f̄m legeꝫ ⁊ medicinā. Et hac decausa plu
rime mediciaꝝ qum homo sūit eas infr̄ant vehe-
mēter: ⁊ qū ex eis fit empl̄m resoluūt verbiḡ. si
cut coriandrū: qū eniꝫ sūit̄ eius infr̄atō fortōr fit.
¶ Et qum ex eo fit empl̄m qn̄ꝫ resoluit verbiḡ. scro
fulas ⁊ ꝓpe permistū cū sauich: ⁊ illud ideo qm̄ ē
cōpositum ex substantia terrea aquosa multe infri
gidatōis ⁊ ex substātia subtili r̄solutiua. Qū ergo
sūit̄ aduēit calor innatus ⁊ resoluit ab eo substan-
tiam subtilem ⁊ nō est plurime q̄titatas: ita vt in
cōpl̄one imp̄ssiōem faciat: imo deficit et remanet
substantia eius singularis vltima in infr̄atōe.
¶ Qū aūt ex eo fit empl̄m videt̄ ꝙ substantia terr̄a
nō penetret in poris neq; efficit in eis imp̄ssionem
oio: sed substantia subtilis f̄a penetrat in eis ⁊ di-
gerit. Si ergo associatur aliquid ex substantia fr̄a
iuuat ad repellendū ⁊ vicit calorē īnatum: ⁊ hoc
quidem ꝓpinqū est ei qd̄ oñdimus in libro ꝑmo
de adustiōe cepe qū ex ea fit empl̄m ⁊ de eius in
coluūitate qū comedit̄. ¶ Et qum nos possuerim⁹
vnam cām in ea ꝓpinquam huic oportebit vt sit
hec intentō nota certe. ¶ Et ex medicis quidem
sūt in quibus videntur esse due substantie diuerse
f̄m naturam absq; permistōne oio. ¶ Et ex eis
itaque sunt que sunt sensui apparentes sicut par-
tes citri. Et ex eis sūt que sūt magis occulte: vide
tur enim ꝙ cortex psilij ⁊ qd̄ est sr̄ eius corticeꝫ
sit fortis infr̄atōis ⁊ farina medulle que est in ipso
sit fortis calefactōis ita vt forsitan sit medicina ru
bificans aut vlcerās ⁊ cortex eius sit sicut velam̄
distinguens inter ea. Si ergo bibit̄ nō tritū nō di-
mittit durities sue corticis vt penetret virtus me
dulle eius ⁊ qd̄ est intra ip̄m ad suū exterius: imo
operat̄ cū eo qd̄ ex ip̄o apparet ex sua mucilagie.
¶ Qd̄ si cōterat̄ forsitan illud qd̄ dicit̄ de ip̄o ꝙ
est venenū: est ꝓpt̄ apertōem medulle eius ⁊ sui ī
terioris. Et videt̄ ꝙ illd̄ qd̄ ex eo est cōtrituꝫ dis
rūpat exituras. Et illud qd̄ est ītegrū ex eo faciat
eas crudas ⁊ refrenet eas propt̄ hāc causam. Suf
ficiat q̄titas hec in dando hāc radicem.
¶ Ca^m secūdū de cognitōe virtutum cōpl̄onum me
dicinaꝝ singulariū per experimētū.

Mediciaꝝ cognoscūtur virtutes ex duab⁹
vijs. vna eaꝝ est semita experimēti. ¶ Et
altera est ratōciatiōis semita. ¶ Nos v̄o
ī experimēto f̄monēꝫ premittamus. ¶ Dicimus
ergo ꝙ experimētum ad cognitōem virtutis me-
dicie cū fiducia nō perducit nisi post obf̄uatōem ꝯ
ditōnum. Una eaꝝ est vt sit medicia vacua a qua
litate acquisita ex caliditate accn̄tali aut f̄ritate acci
dentali aut q̄litate que accidat ei cum altēratōne in
sua substantia aut vicinitate alterius. ¶ Aqua enim
q̄uis fr̄a sit natura tn̄ qū calefit calefacit dum per-
manet calida. Et euforbiū q̄uis sit natura caīn tn̄
qum infr̄atur infr̄at dum permanet frigidum. Et
amigdala q̄uis sit eq̄lis subtilis tn̄ qum sit rancida
calefacit potentia. ¶ Et caro piscium q̄uis sit fr̄a
tn̄ qum salit̄ calefacit potentia. ¶ Et f̄a est vt illd̄
in quo experit̄ egritudiem habeat singularem: nā
si egritudo est cōposita ⁊ in ea sūt due res sign̄tes
duas curatōes cōtrarias ⁊ experiatur in ambabus
medicia ⁊ cui cōferat nescimus causaꝫ in illo vere

verbi gr̄a. quum homo habet febrem phlegmaticam
⁊ dat̄ ei in potu agaricus ⁊ remouet̄ febris eius nō
oƺ vt iudicemus agaricum esse fr̄ƺ qm̄ cōfert egri
tudini calide que est febris: imo forsitan non con
fert nisi ꝓpterea ꝙ resoluit materiā phlegmaticā
⁊ eūat eandem: ⁊ quum deficit materia remouetur
febris phlegmatica. Et hoc quidē uere est iuuamē
tum per se permistū iuuamēto per accidēs: per se
quidem cū cōparatōe ad materiā sed per accn̄s cuƺ
cōpatōe ad febrē. Et tertia est ut medicia sit ex
perta iam in duobus cōtrarijs ita vt qum vtriqƺ
eoꝝ simul cōferat nō iudicet̄ ꝙ sit cōtraria cōplōi
alicuius eoꝝ: ⁊ fortasse cōfert vni eoꝝ per se ⁊ al
teri per accn̄s sicut scamonea si experiamur ip̄am
in egritudine frigida non est lōginqum qn̄ cōferat
⁊ calefaciat. Et qum experimur ip̄am in egritudīe
calida sicut est febris tertiana nō elongat̄ qn̄ ꝯferat
in eūando choleram. Qū ergo ita sit non acquirit
nobis expimentum fidutiam cal̄itatis aut fr̄itatis:
nisi postq̄ꝫ scimus ꝙ vnam duarū reꝝ efficit p se ⁊
efficit alteram per accidens. Et quarta est vt sit
virtus que est in medicia opposita ei qd̄ eq̄tur et
de potentia egritudinis. Sunt enim medicine q̄dā
quaꝝ caliditas miorat̄ a fr̄itate egritudīs alicui⁹.
Quare penitus in eam nō agit. Et qn̄ƺ qum admi
nistrat̄ in infr̄atōe aliqua leuiore illa facit calefactō
nem. Opƺ ergo vt expiat̄ pus in debiliori: ⁊ ſm
ḡdus fiat ꝓcessio paulatim donec sciatur virt⁹ me
dicie ⁊ nō dubitet̄. Et quinta est vt obſuet̄ tem
pus in quo apparet eius impressio ⁊ opatō: nam si
in p̄mis qum administrat̄ apparet cōfidere facit ꝙ
efficit illud p se. Et si fuerit opatō que in p̄mis ap
paret ex ea cōtraria ei que apparet ī fine: aut ī p̄n
cipio rei nō apparet ex ea opatō: deinde in fine r̄i
apparet ex ea opatō: tūc erit loc⁹ ambiguitatis et
dubietatis: forsitan enim efficit illd̄ qd̄ opat̄ per
accn̄s qn̄ efficit in p̄mis opatōem occultam quaƺ se
quit̄ per accn̄s hec operatō alia apparens. Et hec q̄
dem dubietas est ⁊ ambiguitas ⁊ hesitatō in vir
tute medicie. Existimo vero ꝙ eius opatō non
sit nisi p accn̄s qn̄ƺ vigorat̄ qum eius opatō nō ap
paret nisi post sepatōem obuiatōnis mēbri: nam si
p se efficeret oparet̄ dum obuiaret: īpossibile eniƺ
est vt deficiat dum obuiat ⁊ opet̄ dū non obuiat.
Et hoc quidē est iudiciū plurimū sufficiens. Qn̄
qƺ vero cōueniens est vt in quibusdā corporibus
efficiat suam opatōnē que est p se post opatōnē suā
q̄ est p accn̄s. Et illd̄ ē qū iā acq̄sierit virtutem ex
traneam vincentem virtutem naturalē sicut aq̄ ca
lida: in p̄nti enim calefacit: in die vero ſo aut i ho
ra in qua remouet̄ ab ea eius imp̄ssio accn̄talis fa
cit ꝓuenire in corpore frigus ꝓculdubio ꝓpt̄ cōv
siōeƺ ptiū ꝓuiaꝝ ad dispositōem naturalem frigo
ris qd̄ debet habere. Et sexta ē vt obſuet̄ ꝓces
sus opatōis eius ſm assiduatōeƺ: aut ſm pl̄m: nam
si nō fuerit ita tūc ꝓcessio opatōis ab ea est p accn̄s
qm̄ res nāles ꝓcedūt a p̄ncipijs suis aut semp aut
ſm plurimū. Et septima quidē est vt expimen
tū sit in corpe hōis: nā si expiat̄ in corpore nō ho
minis possibile est vt fallat duob⁹ mōis. vn⁹ eoꝝ
ē qm̄ poſe ē vt sit medicia cōpata ad corpus hōis
calida ⁊ cōpata ad corpus leonis ⁊ equi fr̄a quƺ hec
medicia est calidior hōie ⁊ fr̄ior equo vel leone.

⁊ videt̄ ſm q̄ꝫ existimo ꝙ sit reubarbarū fr̄iuƺ ꝯ
paratū ad equū ⁊ sit cōpatū ad hōiē cal̄m. Et secū
d⁹ qm̄ qn̄ƺ cōpata ad vnū duoꝝ corporū hƺ ꝓpe
tatē q̄ nō hƺ cōpata ad corpus ſƺ sicut napell⁹. Cō
paratus enim ad corp⁹ hōis hƺ ꝓpetatē venenō
sā quā n̄ hƺ cōpat⁹ ad corp⁹ turdi. Isti ergo sūt ca
nones quos obſuare oƺ in cognitōe virtutū medi
cinaꝝ ex via expimenti.

Ca^m. iij. de cognitōe virtutuƺ medicinarum sin
gulariū per ratōcinatōem.

Cognitōis aūt virtutū medicinarū singu
lariū per rōciatōnē cāones. Alij sūmūt ex
velocitate cōuersiōis eaꝝ ad ignem ⁊ ca
lefactōeƺ ⁊ ex tarditate cōuersiōis ip̄aꝝ. Et ex
volocitate cōgelatōis eaꝝ ⁊ tarditate cōgelatōnis
ipsarum. Et alij summūtur ex odorib⁹: ⁊ alij
ex saporibus. Et qn̄ƺ sumūt ex colorib⁹: ⁊ qn̄ƺ
sūmūt ex opatōnib⁹ ⁊ v̄tutibus notis ex quib⁹ acq̄
rūt siḡōes sue maīfeste sr̄ virtutes ignoratas.
Uia aūt p̄ma est qm̄ rerū similium in cōstitutōne
essentie. s. in raritate ⁊ spissitudīe q̄cūqƺ recipit ca
lefactōem veloci⁹ est calidior: ⁊ q̄cūqƺ r̄cipit ifr̄ia
tiōeƺ velocius ē fr̄ior. Et ex vna caꝝ i hoc ē: qm̄
res qn̄ƺ calefacit velocius alia agēte existēte vno:
qm̄ i seip̄a ē calidior altera ⁊ neƺ īfr̄at ip̄aƺ nisi fri
gus accn̄s. Qūqƺ aduēit caliditas exterior ⁊ cōsen
tit ip̄i virtus cal̄a innata que ē in ip̄a eq̄tur alij i cā
exteriore ⁊ supfluit illi in virtute q̄ est in ip̄a ⁊ fit
calidior. Et ſƺ hoc cognosces dispōneƺ eius q̄ infri
gidatur velocius. Et post illud in dāda cā eius est
ſmo ꝓlix⁹ de quo itromittit se ille qui loquit̄ i p̄n
cipijs naturalib⁹ p̄ter medicū. Qū aūt vna eaꝝ
est maioris raritatis: ⁊ altera maioris spissitudīs:
tūc illa q̄ est maioris raritatis q̄uis sit similis alij i
fr̄itate ⁊ caliditate ip̄ius: tn̄ patit̄ velocius ꝓpter
debilitatē sui corporis. Res aūt quaꝝ ꝓpetas
est vt cōgelent̄: ⁊ ille quarū ꝓpetas est vt i ꝓbl̄a
te igniant̄ possibile est vt ad inuicē cōpent̄: ergo q̄
cūqƺ ē velocioris cōgelatōis: ⁊ eius essentia est si
cut essentia alterius est fr̄ior ⁊ q̄cūqƺ est velocioris
inflāmatōis: ⁊ eius essentia est sicut essentia alteri⁹
ē calidior ꝓpt̄ illd̄ qd̄ dixius p̄us. Nos. n. n̄ di
cimus ꝙ res sit calidior ⁊ frigidior nisi cū cōpatōe
ad imp̄ssiōem caliditatis innate in ip̄a que est in no
bis. Et qū ip̄a est longinquior a cōgelatōe ⁊ velo
cior ad inflāmatōeƺ: tūc iudicamus ꝙ ip̄a ē in ip̄ssi
one a caliditate nr̄a innata illo mō. Pricipia v̄o
ista demōstratōe oñsa sūt sicut oƺ in scientia nāli.
Qū aūt due res diuersificant̄ in raritate ⁊ spissi
tudīe: deinde īuenit̄ spissior ex eis inflāmatōis ve
hemētōris ⁊ tardioris cōgelatōis: tūc iudica ꝓcul
dubio ꝙ ē calidioris substantie. Et sil̄r qū inuenis
rarā tardioris inflāmatōis: tūc scias ꝙ est fortōris
frigoris. Si aūt īuenis rarā ex eis velocioris ī
flāmatōis nō cōuenit tibi vt iudiciū des: ⁊ pōas ip
sā ꝓpt̄ hāc cām fortōris cal̄itatis. Fortasse enī rari
tas ē cā in velocitate inflāmatōis eius: sicut si tu ī
uenis rarā ex eis velocioris cōgelatōis nō cōuenit
tibi oio vt des iudiciū ⁊ pōas cā ꝓpt̄ hāc caƺ velo
cioris frigoris. Forsitan enī raritas ē cā in veloci
tate cōgelatōis eius ꝓpt̄ debilitatē corporis ip̄ius
⁊ velocitatē passibilitatis eius sicut vinum q̄uis
enī ip̄ƺ sit calidioris cōpl̄onis q̄ꝫ oleū de cucurbita

tñ velocius congelat ꝙ illꝺ oleū: imo illꝺ oleuꝫ
denſatur ⁊ nõ cõgelat ſed vinū cõgelat. ¶ Re-
ruꝫ enim quedam ſunt que congelantur abſqꝫ cõdẽ
ſatõe. Et ſūt quedã eaꝝ que cõdenſat abſqꝫ cõgela
tõe: huius aūt cognitõ in ſcientia exiſtit naturali.
¶ Reꝝ aūt recipientiū cõdẽſatõnẽ qū equant̃ i cõ
ſtitutõe ſubſtantie que magis recipit cõdẽſatõnem
ex frigore eſt frigidior eaꝝ. Et plurime quidẽ res
nõ cõgelant̃ niſi in calore. Et res quaꝝ ꝓpiū eſt ī
calore cõgelari oĩes reſoluūt̃ ꝑ frigꝰ ſicut res q̃
cõgelant̃ ex frigore oĩes reſoluūt̃ calore. Calor
aūt cõgelat ſiccitate et frigus congelat ſpiſſitudine
ſecundum ſententiam Galieni. ¶ Uerūtñ ſenten
tia philoſophi ꝓmi diuerſa eſt ab ea in re modica:
ſed illius ꝑſcrutatõ in alia cõtinet̃ ſcĩa. ¶ Et qum
ſint quedã mediciaꝝ calidiores: ſed ſūt groſſiorẽs
poſſibile eſt vt ipẽ ſuſcipiant cõgelatõem ſicut ſu-
ſcipiūt ille que ſūt frigidiores eis ꝓpt̃ groſſitudinẽ
ſuã. Et qū ſint quedã frigidiores: ſed ſūt ſubtilio
res poſſibile eſt vt ſuſcipiãt inflãmatõem: ſicut re
cipiūt ille q̃ ſūt calidiores eis ꝓpt̃ ſubtilitatẽ ſui.
¶ Condẽſatõ aūt ⁊ cõgelatõ nõ ſig̃nt augmẽtū in
calĩtate neqꝫ augmẽtū in fr̃itate: plerūqꝫ eni cõden
ſatur terreitaſ que eſt in eis: ⁊ res ꝓpt̃ multitudi
nẽ aqueitatis ⁊ aeritatis rarificant̃. Et multotiens
accidit aeritati vt infr̃iet̃ ⁊ cõuertatur in aqueitatẽ
⁊ rarificet̃ cõpoſitū ⁊ fiat fr̃ium. Et multotiens in
alio reſoluit̃ aqueitas fr̃ia ꝓpt̃ igneitatẽ feruenteꝫ
in eis ⁊ cõuertit eã in aeritatẽ ⁊ cõdẽſat ipãm ꝙad
modū accidit ſꝑmati ex cõdenſatõe. Qum ergo ſe
parat̃ ab eo calor igneus ſubtiliat̃ ⁊ nõ ꝓhibet ter
reitas q̇n ſit cū ea igneitas ſuꝑflua: quaꝛ̃ poſſibile
eſt vt ſit diuiſio ꝓma vehementis caliditatis. Et
nõ ꝓhibet̃ aqueitas q̇n eã ingrediat̃ aeritas nõ ſu
ꝑaͣs virtutẽ eius ⁊ ſit diuiſio ſc̃a vehementis fri
giditatis: aut igneitatis vincat ⁊ ſit vehementis ca
liditatis valoe. ¶ Ex alijs aūt canonibus neceſſe
eſt medicos rẽ vnã ſcire: qm̃ nõ eſt poſſibile vt ſa
pores dulcis ⁊ amarus ⁊ acutus ſint niſi in ſubſtã
tia calĩa: neqꝫ põticus ſtipticus ⁊ acetoſus niſi ī ſub
ſtantia fr̃a. ¶ Et ſilr̃ odores boni acuti nõ ſūt niſi
in ſubſtantia calida ⁊ colores albi in corporibꝰ cõ
gelatis in q̇bꝰ ẽ hūiditas nõ ſūt niſi in ſubſtantia fri
gida. ⁊ in corporibus in quibꝰ ẽ ſiccitas ⁊ ꝓlueri
ʒatõ nõ ſūt niſi in ſubſtãtia calida: ⁊ nigri ī vtriſꝫ
rebꝰ ſūt ecõtrario. Frigus enĩ albificat hūidã ſub
ſtãtiã ⁊ denigrat ſiccã: ⁊ calor denigrat hūidam et
albificat ſiccã. Et hoc quidẽ verū eſt ⁊ neceſſariū.
verūtñ hic eſt cã alia ꝓpt̃ quã ſig̃ones iſte qñꝫ diuͤ
ſificant̃ ⁊ ꝑ ꝓpe in oolore ⁊ colore ⁊ ꝓpe in colore
ſuo. Et illꝺ eſt qꝺ nos iã oñdimus ꝙ corpora me
dicialia cõmiſcent̃ ex elementis cõtrarijs qñꝫ cõmi
ſtõe ꝓma: ⁊ qñꝫ cõmiſtõe nõ ꝓma: imo magis di
gna vt voccetur cõplõ ſc̃a. poſſibile eſt ergo in hac
cõplõne ſc̃a vt vni duoꝝ elementoꝝ iaꝫ aduenerit
cõplõ qua mereat̃ colorẽ aut odorem: aut ſaporeꝫ
⁊ aduenerit ei illꝺ qꝺ iaꝫ meret̃: ⁊ vt alij elemẽto
iã aduenerit cõplõ diuerſa illi cõplõi: ⁊ ſit poſẽ vt
in ea mereat̃ colorẽ cõtrariū illi colori: aut odorẽ
aut ſaporẽ cõtrarios ꝓmis. Et ſit poſẽ ut ea nõ me
reat̃ cõtrariū ꝓmo. ¶ Qꝺ ſi iã meret̃ colorẽ con-
trariū illi: deinde ſint eq̃lis q̄ntitatis ꝑuenit in com
miſto ſc̃o color cõpoſitus ex duobus coloribꝰ. ¶ Et
ſi ſūt diuerſa cõtinet̃ in ſc̃o cõmiſto color magis de
cliuis ad vnū duoꝝ coloꝝ. ¶ Si aūt ſc̃m nõ meret̃
colorẽ oĩo: ⁊ ſilr̃ odorẽ aut ſaporẽ ⁊ ſint equalia q̇
in eis repit̃ color eſt ꝓmus ⁊ odor eſt ꝓmus. Et ſi
ſint iã fracta ꝓpt̃ cõmiſtõem ꝑtiū minutaꝝ alijs cõ
trarijs ⁊ colori ſc̃o nõ ſit imꝑſſio penitꝰ: qm̃ hoc ẽt
frãgitur fractõe puꝛ̃ ꝑmiſti colorato: ⁊ quaſi illꝺ
corpus videt̃ verbig̃. al'. ⁊ eſt poſẽ vt ſit virtus
eius nõ virtus albi ꝑ hoc qꝺ ẽ albū: ſed ẽ ei virtꝰ
alia oppoſita ꝓme. ¶ Nam qū eſt corpus ꝑmiſcẽ
dū ꝓuatū colore ita vt ſicut eſt eq̃lis q̄ntitatis ſit e
qualis in potentia ẽ virtus cõꝓhenſa inter duas vͥ-
tates eq̃les. ¶ Si aūt eſt fortius plurimū colorato
eſt imꝑſſio virtuti cõtrarie uirtuti corporis aſſocia
ti albedini: ⁊ eſt albedo verbigratia faciẽs neceſſa
riū vt ſit fr̃ium ⁊ ipm̃ eſt calidū ſubito hoc eſt qñ
eſt eq̃lis q̄ntitatis. Qū aūt eſt verbig̃. hoc qꝺ non
hꝫ colorẽ aut hꝫ colorẽ cõtrariū pauce q̄ntitatis cuꝫ
cõpatõe ad illꝺ plurĩe q̃litatis ⁊ virtutis nõ imꝓ
mit penitus impreſſiõem in colore illius alterius ⁊
vincit illud virtute victoria vehementi ita vt ſit
color eius quaſi nõ habeat virtutẽ innatã oĩo.
¶ Conſidera ambas diſpõnes in lb̃. lactis cui ſi ꝑmi
ſceas duos aureos euforbi ita ꝑmiſcẽdo vt ſint q̃ſi
res vna eſt ꝑmiſtū ex eis calefaciẽs in ultimo: ⁊ ſẽ
ſus nõ diſcernit euforbiū ex eis vtriſqꝫ neqꝫ colo
rẽ eius neqꝫ ꝓuatõnẽ ipſius a colore ſi eſt ꝓuatū co
lore: ⁊ neqꝫ videt niſi albediem purã: ⁊ nos qui
dem veraces erimus ꝙ hec albedo eſt ſubſtantie
fr̃ie verbig̃. ſi poſſuerĩus ꝙ lac ẽ fr̃uꝫ ⁊ mẽtiẽur
ſi dixerimus ꝙ hec ſubſtantia cõfuſa eſt fr̃ia. Et il
lud ideo qm̃ hec albedo nõ eſt color huius corpo-
ris cõfuſi ꝑmiſti ex ꝑte vnde eſt cõfuſū ⁊ ꝑmiſtū:
ſed eſt color vnius ſimpliciū eius vincẽtis q̄ntitate
uicti vͥute que ſenſata eſt ex eo: ⁊ ita oꝫ vt tu for
mes diſpõnẽ in albo natura que eſt cõmiſtiõi que ẽ
in vltimo calĩtatis: ⁊ videt̃ ꝙ ſit fr̃ium ſicut piꝑ
albū. Quẽadmodū enĩ hoc eſt ꝑmiſtū arte: ſimilit̃
qñꝫ cõmiſcet̃ natura ⁊ eſt forma exñs hec forma.
¶ Haꝝ quidẽ q̃litatuꝫ ſenſataꝝ: quedã ſūt dignio
res vt efficiat in eas imꝑſſiõem manifeſtã illud qꝺ
eis permiſcet̃ ex cõtrario: ⁊ dū perſeuerãt q̃litateſ
eaꝝ vere ſenſate ⁊ nõ ſentiūt̃ in eis cõtrarie caruꝫ
ſūt vincẽtiū virtutū: ⁊ hoc quidẽ eſt in ſaporibus
nõ ſc̃m ꝙ ſit neceſſariū: ſed ſc̃m ꝙ eſt plurimum et
poſt ſapores eſt in odoribꝰ: ⁊ poſt vtraqꝫ eſt in co
loribꝰ ⁊ in coloribꝰ quidẽ eſt ſicut ſine fidūtia cuꝫ
eo. ¶ Et ex cãĩs quidẽ in quibꝰ ſapores vincunt
odores in hoc caplõ eſt aduentus eoꝝ ad ſenſū cū
obuiatõe. Sūt rego dignorẽs vt perducãt ex oībꝰ
partibus medicie virtutẽ. ſed odores ⁊ colores ī
ꝓmūt ſine obuiatõe ſuoꝝ corpoꝝ: quare poſſibile
ẽ vt ꝑuẽiat ad ſenſū ex partibꝰ hñtibus odorẽ va
por ex ſubtili partiū eius ⁊ inobediens fiat vapor
ſpiſſus partiū eius ⁊ nõ vaporet ⁊ poſſibile eſt vt
perueniat ad ipm̃ color manifeſti ⁊ eſt vincẽs ſine
victo occulto. ¶ Et qm̃ odores qñꝫ ſig̃nt ſaporẽs
ſicut odor dulcis ⁊ acetoſi ⁊ acuti ⁊ amari tūc ſunt
odores ſeq̄ntes ſapores. Sapores ergo in ſig̃one
ſūt plus veri deinde odores poſt colores. ¶ Am
plius ſi in ſaporibꝰ nõ caderet ẽt hec cõpoſitõ pre
dcã nõ eſſet opiū in amaritudie ſua cū fr̃itate ſuꝑ-
flua. hic aūt error qui accidit ī ſaporibꝰ cadit ī par

te frigoris plusq̄ in latere caloris. s. vt insit me-
dicie sapor signs caliditatem q̄ū sit frigida hec eniʒ
plus est q̄ vt medicie insit sapor signs frig⁹ q̄ū sit
cal'a: q̄m calor in plurib⁹ dispōnib⁹ est fortōris in
spissatōis ⁊ manifestōris opatōis ⁊ magis pene-
trans. ¶ Si ergo frigido sit pmistū in cōplone na
turali cal'm sūma virtutis cuius sit sūma frangens
frigus quod ei opponitur est dignius ut appareat
ei sapor frangens saporē ipius q̄ū sit cal'm in oib⁹
dispōnib⁹ magis penetrās ⁊ magis vincens ⁊ di-
gnius vt ferat sapores ⁊ odores. Et ppt hāc cām
nō inuenis acetosū: aut pōticū in quo nō est pmi-
stō sensu q̄ sit cal'm sm plurimū sue cōplonis si-
cut inuenis amaꝝ ⁊ mordicatiuū frum sm plʒ sue
cōplonis. verūtn̄ hoc est plm ⁊ multo pluris plu
rimitatis q̄ aliud: sed n̄ est necessariū. ¶ Et post
q̄ scis canonē istū opʒ nūc vt narrem⁹ tibi illd̄ qd̄
dicūt medici de saporibus ⁊ odoribus ⁊ colorib⁹.
Ipi eni pōunt sapores simplices nouē: ⁊ q̄uis sint
penitus octo sapores ⁊ vnus puatus sapore: ⁊ est
insipid⁹ vl' almasch: vel ex q° cuius sapor penit⁹.
nō cōphendit sicut aqua. ipi eniʒ nōiant saporē oē
qd̄ gustu iudicat tali iudicio qd̄ est actu: aut iudi°
qd̄ est potētia nō efficiēs oio ⁊ ē illd̄ qd̄ n̄ habet sa
porē: ⁊ est sm duos modos. s. aut insipidū puatū
sapore secūdum veritatem: aut insipidū puatum
eo apud sensū. ¶ Insipidū aūt sm veritatē est cui
nō iest sapor sm veritatē. Et insipidū apd̄ sensum
ē illud qd̄ in seipō hʒ saporē. Uerū ppt vehemē
tiaʒ sue spissitudīs nō resoluit ex eo aliquid qd̄ lin
gue admisceat ⁊ cōprehendat ipm: deinde q̄ū inge
niat vt resoluantur ptes eius ⁊ vt subtilient sen-
tit saporē eius sicut es adustū ⁊ ferrū. lingua eni
nō ꝯseq̄t ex eis saporē q̄m nō resoluit ex substan
tia amboꝝ aliquid pueniens ad hūiditatē positam ī
lingua que est media in sensu gustus. Et si ingēiet
vt in ptes minimas cōuertat apparebit eius sapor
fortis. ¶ Sapores aūt sūt octo quos ipi dicūt q̄ sūt
vere sapores post insipidū. Et sūt dulcedo amari
tudo acuitas salsedo acetositas pōticitas stipticitas
⁊ vnctuositas. Et dicūt q̄ substātia ferēs saporē:
aut est spissa terrea: aut est subtilis: aut media et
eius virtus est cal'a aut fr̄a: aut eq̄lis. ¶ Spissa
igit terrea si est cal'a tūc est amara: ⁊ si est fr̄a ē pō
tica: ⁊ si est eq̄lis: tūc est dulcis. Et subtilis si ē ca-
lida tūc est acuta: ⁊ si est fr̄a tūc est acetosa: ⁊ si est
equalis tūc est vnctuosa. ¶ Et media ī spissitudine ⁊
subtilitate si est cal'a tūc est salsa: si est fr̄a tunc est
stiptica: ⁊ si est equalis tūc dicūt q̄ est insipida ⁊ in
sipida sūt verba. ¶ Acutū aūt ē calidi⁹: deīd amā
rū: deīde salsū: q̄m acutū est fortius ad resoluēdū
⁊ ad incidēdū ⁊ abstergendū q̄ amarū: deinde sal
sū est sicut amarum cōfractum cū hūiditate fr̄a qd̄
siḡt illud qd̄ diximus in modo generatōis eius: ⁊
sil'r q̄ū salsū calefit a sole aut igne: aut sepatōe aq̄i
tatis frāgentis virtutē caloris fit amarū ⁊ sil'r bau
rac ⁊ sal amaꝝ calidi⁹ est sale qd̄ cōedit. ¶ Ponti
cū vero est fr̄idius deinde stipticū postea acetosū:
⁊ ppt hoc in oib⁹ fructib⁹ qui dulcescūt pus ē pō
ticitas vehemētis infr̄atōis. Q̄ū ergo currūt ī eis
aqueitas ⁊ aeritas ita vt tempent parūp cū aerita
tate ⁊ calefactōe solis digestiua declināt ad acetosi-
tatē sicut acresta: ⁊ inter illud trahūt ad stipticitatē

parūp cū pōticitate: deinde pmutat ad dulcedineʒ
q̄ū agit in eis cal'as digestiua. Et q̄ñʒ pmutantur ex
pōticitate ad dulcedinem absq̄ acetositate sicut oli
ue. acetosuʒ vero q̄uis sit minus fr̄m q̄ stipticuʒ:
tn̄ in plurib⁹ est pluris infr̄atōis eo ppt sui subtili
tatē ⁊ penetratōem suā. pōticū aūt ⁊ stipticū sūt in
sapore ppinqua: sed stipticū nō cōtrahit nisi qd̄ d̄
lingua manifestū est. pōticū vero cōtrahit ⁊ exasp
at qd̄ manifestū est ⁊ occultū. ¶ Et ex eis quidem
que valēt ad exasperatōnem eius est q̄ ipm non
diuidit ppt sui spissitudīeʒ in ptes minimas veloci
ter neq̄ cōtinuat ad inuicē velociter. ¶ Et ppt has
duas cās ipaꝝ casus in lingua sepatur sensibiliter.
quare diuersificat ppt stipticitatē suā in ptib⁹ ei⁹
⁊ diuersificat situs eaꝝ ⁊ exaspantur. ¶ Et ad illam
diuersitatē iuuat diuersitas ptiū mēbri ī poris suis
⁊ suis cōtinuatōnib⁹. ¶ Et pōticū q̄dem est subti
le ⁊ magis intrans. Acutū vero ⁊ amarū sūt linguā
radentia rasiōe: sed amaꝝ nō radit nisi qd̄ de lin-
gua apparet. Acuti aūt abrasio ⁊ eius sepatō est p
fūda q̄m est subtilis substātie pfūdās: sed amaꝝ ē
g̃uis substantie sicce. Et ppt illud ipius purū non
recipit putrefactōem ex qua aīal generet neq̄ pu
rū ipius nutrit animal ⁊ ppt siccitatē suā amaꝝ qd̄
abradit: abradit cū exaspatōe aliq̄. ¶ Ex eis autē
que cal'itatem acuti amari cal'itatē fortōrē efficiūt
est ipius penetratō: quare vehemēter incidit ⁊ ue
hemēter resoluit ita vt corrodat ⁊ putrefaciat ⁊ p
ueniat ad hoc vt interficiat. ¶ Dulce vero ⁊ vn
ctuosū ambo dilatant linguā ⁊ leniūt eam faciendo
curre illud qd̄ frigus lesit ⁊ cōgelauit absq̄ reso-
lutōe ⁊ remouent ipius aspitatē. verū vnctuosuʒ
facit illiud absque calefactōne manifesta ⁊ dulce
facit illd̄ cū calefactōe. Qua ppt digerit dulce pl⁹
dicūt medici. ¶ Dulce nō scm̄ est suaue vel dele
ctabile: nisi quia taliter abstergit grossitudiem q̄
eā aptat ⁊ lenit eam ⁊ currere facit ipam ⁊ remo-
uet impedimētū cōgelatōis eius absq̄ incisiōe ⁊ se
patōe cōtinuitatis ⁊ obuiatōe laboriosa ⁊ neq̄ ca-
lefacit cū calefactōe nociua: imo delectabili sicut ē
delectatō aque tempate calide q̄ū effundit sup cor
pus. ¶ Sermo vero differētie in hoc apud illum
est qui est altōris g̃d⁹ q̄ medici. Et nō oʒ quidem
vt sit illud qd̄ est dulcius nutribili⁹ neq̄ illud qd̄
est suauis nutribili⁹: q̄uis sit impossibile q̄n in oī
nutriēte apud medicos sit dulcedo aliq̄. verūtam̄
nutrimētū aliis indiget cōditōib⁹ p̄ter dulcedineʒ
hāc. ¶ Et vnctuosū cōpatū est dulci. Spissū ve-
ro qd̄ ad vtrūq̄ eoꝝ cōuertit cōpatōe cal'itatis p
protiōalis cōuertit ad dulcedinē q̄ū est in initō sue
subtilitatis cū aqueitate ⁊ pauca aeritate ⁊ cōuerti
tur ad vnctuositatē q̄ū est intentō sue subtiliatōis
cū aqueitate delectabili ⁊ pmiscet ei aeritas pluria
cuius introitus ad aqueitatē sit vehemēs. ¶ Ama
rū aūt ⁊ salsū linguā abradūt. verūtn̄ salsū abra-
dit leuiter ⁊ lauat ⁊ nō exaspat ⁊ nō iuuat ipm ad
illud aduentus obuiatōis sue mēbro ad oēs ptes e⁹
cū equalitate ppt sui subtilitatē: sed tn̄ ipm ledit
os stōi. amaꝝ vero abradit ita vt exaspet ⁊ iuuat
ipm ad illd̄ diuersitas locoꝝ suoꝝ sm q̄ dixim⁹.
Acutū vero ⁊ acetosū mordicat linguā: sed acutuʒ
mordicat eā vehemēter cū calefactōe. Et aceto-
sum mordicat eam mediocriter absq̄ calefactōne

¶ Et salsum qđem ꝓuenit ex resolōne amari ī in
sipido aquoso. qū ergo ꝯgelatur sicut aqua cineris
fit salsū. Et acetosū ꝓuenit ex cōuersiōe dulcedinis
cū diminutione caliditatis: aut digestiōe pōticita-
tis cū augmēto hūiditatis ⁊ caliditatis: ⁊ ei⁹ substātia
ſm summā rei ē substātia hūida. ⁊ silr dulce. sub
stantia enī eius ad hūiditatē ptinet. sed substantia
amari ⁊ pontici ad siccitatē. Opationes aūt dulcis
sunt digestio ⁊ lenificatio ⁊ mltiplicatio nutrimē-
ti ⁊ nā diligit ipm ⁊ virtus attractiua attrahit ipz
Et opatiōes amaritudinis sūt abstersiua et exaspa
tiua. Et opatio pōticitatis ē ꝯtractio si ē debilis. ⁊
expssio si sit fortis. Et opationes stipticitatis sunt
ꝯtractio ⁊ inspissatio ⁊ iduratio ⁊ retētio. Et opa-
tiones vnctuositatis sūt lenificatio ⁊ lubrificatio ⁊
coctio parua. Et opatiōes acuitatis sunt resolutio
⁊ incisio ⁊ putrefactō: Et opationes salsedinis sunt
abstersio: ablutio: ⁊ exiccatio: ⁊ probibet putrefa
factionē. Et opatiōes acetositatis sūt infrigidatio ⁊
incisio. ¶ Et qñqz agregant duo sapores ī substā
tia vna sicut ē aggregatio amaritudinis ⁊ stipticita
tis ī licio. ⁊ nomīat horribilitas: ⁊ sicut aggregatō
amaritudinis ⁊ salsedinis ī lacubus: ⁊ nomīat tur-
pitudo. ⁊ sicut agregatio acuitatis ⁊ dulcedinis in
melle cocto. ⁊ sicut agregatio amaritudis et acui-
tatis et stipticitatis ī melōgena. ⁊ sicut aggregatio
amaritudis et acuitatis et īsipiditatis ī endiuia. Et
qñqz adiuuāt se ea q̄ ꝓueniūt ex duobus saporib⁹
ad ꝯfortandū illud qđ ꝓuenire debebat ex vno
sapore. Acuitas enī et mordicatio remanētes ī ace
to ex vino faciūt ipm vehemētioris īfrigidatiōis
qm̄ acuitas et mordicatio apiūt trāsitus: ⁊ adiuuāt
ad penetrandū et nō ꝓueniūt ī aceto ad hoc ut ipm
calefaciāt ita ꝙ inde sit curandū: ergo fit īfrigida-
tio aceti magis ꝓfundās. ¶ Et qñqz iuuāt se ea q̄
ꝓueniūt ex duob⁹ saporibus ad cōfrigendū illud
quod ꝓuenit ex vno sapore sicut acetositas ⁊ pōti
citas in acresta. ponticitas enī acreste ꝓhibet eius
acetositatē ab īfrigidatiōe vltima. ¶ Et qñqz essē
tia iuuat q̄litatē: et qñqz est cōtraria: iuuās qđem
est sicut subtilitas q̄ associāt acetositati: ⁊ ponit in
frigidationē eius magis ꝓfundantē: ꝯtraria vō est
sicut spissitudo q̄ associāt lacti acetoso ⁊ ponit infri
gidationē eius breuiori spatio. ¶ Et qñqz accidit ut
sint qđam sapores nō puri. ⁊ deinde purificent ſꝫ
tēpus sicut aqua acreste: qū enī super ipam ꝓlon-
gāt tempus purificāt eius acetositas ꝓpter mltitu
dinē eius quod residet ex pontico et reliq̄s. ¶ Et
qñqz accidit ut sint qđam sapores puri et ꝑmiscet
eos tempus cū aliis sicut mel. tempus enī ipsum
amarū efficit et acuit augmētata acuitate et amari-
tudine. ⁊ sicut vigorat amaritudo tēporis quā fa
cit temp⁹ et eius acuitas expressionē vue. nā tēp⁹
ī ꝑmis dat amaritudinē ꝑmixta terra. deīde icipit
ī ipa puritatē et clarificatiōꝫ facere. Qū ergo ꝑmi-
scent ponticū ⁊ amarū fit abstersio cū stipticitate ⁊
est cōueniēs ꝯsolidatiōi exiturarū ī q̄bus ē laxitas
pauca: ⁊ cōuenit oī solutioni cui⁹ cā est oppilatio.
⁊ cōfert spleni vehemēter si amaritudo nō est ī eo
debilis. Et oīa qđem que sunt hui⁹mōi ꝯferūt sto
macho ⁊ epati. Amaꝝ enī absolutū ⁊ acutū absolu
tū nocēt viscerib⁹. Et si associāt eis stipticū ꝯferūt
nā ipa sua amaritudine radūt ⁊ quod ē eis de stip-
ticitate seruat virtutē viscerū. ¶ Et qñqz ē ī stip
tico amaro īmo ī stiptico in quo nō apparet mlti-
tudo amaritudinis virtus soluēs cholerā citrinā ⁊
aquositatē cū expssione ⁊ nō ē ī ipo virtus soluēs
phlā viscosuꝫ: ⁊ ꝓprie si stipticitas ē fortior ama
ritudine ⁊ hoc ē sicut apsinthiū. omne aūt dulce cū
stipticitate visceribꝰ ē amicū qm̄ est suaue ⁊ cōfor
tans etiā. Et ꝓhibet exaspationē meri qm̄ est silr
tprato. ¶ Et omne exiccatiuū ꝓpter ponticitatem
suā: aut stipticitatē qū est ī eo vnctuositas: aut ī si
piditas: aut dulcedo: ⁊ vlr qđ ꝓhibet mordicati
onē ē gnātiuū carnis. Si aūt est stipticū cū acuitate
⁊ amaritudine ⁊ est cōpositū ex substātia ignea et
terrea est cōueniēs vlceribus ⁊ exituris ī q̄bus est
hūiditas mala: ⁊ ē cōueniēs valde ad cōsolidandū
¶ Et qñqz fit cōpositio ex virtutibus istis ſm cō
positionē mcꝫ eaꝝ: ⁊ saporeꝫ ſm rōcinationē quā
cōditionauim⁹ ante. ¶ Hec ergo sunt q̄ diximus
de saporibus ⁊ q̄ sequnt ſm ipaꝝ ꝑncipia. ¶ Ser
mo autē verificās ī his rebus est sapienti nāli sed
medico q̄ntitas hec sufficit assumpta ex eis. ¶ Odo
res vō ꝓueniūt a caliditate ⁊ ꝓueniūt a frigiditate
sed eoꝝ olfacio ⁊ ipsoꝝ sternutatio ē caliditas ſm
plimū: qm̄ cā plima in ꝓpinq̄tate odorū ad virtu
tē odorandi est substātia subtilis vaporosa. q̄uis
sit iam cōcessuꝫ ꝙ sit ſm semitam cōuersiōis aeris
ꝑter resolōneꝫ alicui⁹ rei ex habente odorē. veꝝ
tñ est ꝑmū ſm plimū. ¶ Omnes ergo odores ex
q̄bus sentit mordicatio: aut declināt ad lat⁹ dulce
dinis sūt calidi. ⁊ illi ex q̄bus sentit acetositas ⁊ cha
ragiati roralis oēs sunt frigidi. Et bene redolētia
ſm plimū sunt calida nisi illa q̄bus associāt rorali-
tas: ut musch⁹ ⁊ secda° spūs ⁊ anhelitus ut cāfora
⁊ nenufar. ¶ Corpora enī amboꝝ nō eucuāt ex sub
stātia infrigiditate associata odori usqꝫ ad cerebrū.
Omne ergo bene redolēs ē calidū. ⁊ silr omne ale
feniati q̄re ꝓpter illud sunt faciētia dolorē capis.
¶ De coloribus iam locuti fuim⁹. ⁊ fecim⁹ te sci
re ꝙ ipi diuersificant ſm plimū. ⁊ non sunt sicut
odores ſm plimū: sed ipi demōstrant ī intentione
vna demōstratiōꝫ plimā. Et ē qđem qū spēi vni⁹
diuersificant modi. ⁊ qđam eoꝝ sunt decliues ad
albedinē: ⁊ qđam eoꝝ sunt decliues ad tincturam
rubeā aut nigrā. tunc ad albedinē declinātes si sūt
in specie frigidi nā sunt frigidiores: ⁊ declinātes
ad alia duo sūt min⁹ frī. Et si nā trahit ad calidita
tē. tunc res est ecōuerso. Et hoc qđem qñqz diuer
sificāt ī rebus. verūtñ illud quod ē ſm plimuꝫ est
quod dixi ante. Loquamur ergo nūc de opōnibus
medicinaꝝ singularium.

¶ Caplm quartū đ opatiōib⁹ medicinaꝝ singulariū

Dicemus ꝙ medicine simplices hñt opati
ones vles: ⁊ opōes pticlares: ⁊ opatiōes
siles vlibus. ¶ Opatiōes itaqꝫ vles sunt
sicut calefactio ⁊ īfrigidatio ⁊ expulsio ⁊ attractio
⁊ vlceratio ⁊ cōsolidatio. ⁊ q̄ sunt silia illis. ¶ Et
operatiōes pticulares sunt sicut iuuamentū ī can-
cro ⁊ iuuamētū ī hemorroidib⁹ ⁊ iuuamētū in icte
ricia ⁊ silia his. ¶ Et opationes que sunt similes
vlibus sunt sicut ꝓuocatio ⁊ solutio: ⁊ q̄ sūt silia
illis. he enī quāuis sint pticulares: quia sunt ī mē
bris ꝓpriis et cū instrumētis ꝓpriis. tñ sunt siles
vlib⁹. qm̄ sunt opationes reꝝ quaꝝ iuuamenta ⁊

nocumenta sunt coīa cū hoc ꝙ patit̄ ab eis corpꝰ totum nō p accidēs. ¶ Nos vō nō rememoramur hic nisi opationū eaꝝ vl̄ium: ⁊ silium vl̄ibus.
¶ Vl̄ium itaqȝ opationū alie sunt que sunt pme. Et alie sunt q̄ sunt secūde. Et pme q̄dem sunt opationes quatuor que sunt infrigidatō calefactio humectatio ⁊ exiccatio. Secūdaꝝ vō alie sunt q̄ sunt iste eedeȝ opationes. sed sunt mēsurate: aut cōpate cū termio additiōis: aut diminutiōis sicut adustio ⁊ putrefactio: ⁊ sicut cōgelatio nam iste eedem sūt calefaciētes ⁊ ifrigidantes: sed sunt mēsurate ⁊ cōpate. ¶ Et alie sunt q̄ sunt opationes alie: ſȝ sunt ꝓcedētes ab istis. sicut stupefactio ⁊ sigillatio ⁊ attractio: ⁊ lubrificatio: ⁊ aptio: ⁊ cōglutinatio: ⁊ que sunt silia illis. vl̄ibus vō similes sūt sicut vētris solō ⁊ ꝓuocatio ⁊ sudoris eductio. ¶ Et ante q̄dem ꝙ loquamur de opatiōibus eaꝝ loquamur de ꝓprietatibꝰ q̄s in seīpis hn̄t. ¶ Dicimus ergo ꝙ ꝓprietates quas medicine ī seīpis hn̄t. alie sunt ipe qualitates q̄tuor note: ⁊ alie sunt odores ⁊ colores: ⁊ alie sunt ꝓprietates famose quaꝝ sunt iste subtilitas ⁊ spissitudo ⁊ puluerizādi ꝓprietas ⁊ viscositas: ⁊ cōgelatio ⁊ cursus: ⁊ mucilaginositas: ⁊ oleaginositas: ⁊ spongiositas: ⁊ leuitas: ⁊ grauitas
¶ Medicina aūt subtilis ē cuiꝰ ꝓprietas est ut qū a virtute patit̄ nāli q̄ in nobis est. diuidat̄ in corporibꝰ nostris in ptes minimas sicut crocus ⁊ cinnamomū. ⁊ hec quidem medicina magis cōfert in omibus suis ipressiōibus ꝙ oēs medicine. ita ut lȝ ī eius desiccatione nō sit mordicatio. tn̄ cōseq̄t desicationē rei fortis mordicātis. ¶ Et ītelligo per spissaȝ cuiꝰ nō est istud de suis ꝓprietatibus sicut cucurbita et gypsuȝ. ¶ Per viscosaȝ vero sigmus omnē medicinā cuiꝰ ꝓprietas ē actu aut potentia q̄ est eius opatio qū caliditas īnata in eā ipressionem efficit ut recipiat extensionē suspēdēdo ⁊ nō abscindat̄ qn̄ extēdit̄. Et est illa cuiꝰ duabꝰ extremitatibus qū duo adherēt corpora ⁊ mouēt̄ ad elōgationeȝ possibile est ut cū eis moueat̄ p̄ter illud quod ē īter eās abscidat̄ sicut mel. ¶ Et puluerizabilis q̄dem est q̄ in ptes diuidit̄ puas ꝓpter ꝯpressionē puā cū siccitate aut ꝯgelatione sicut aloes bonū. ¶ Et ꝯgelatīa ē illa cuius ꝓprietas est ut pueniat tal̄r ꝙ mouent̄ ptes eius ad dilatationē a quocūqȝ loco ponit̄. verūtn̄ actu ē fixa ſȝ suā figurā ⁊ suū sitū ꝓpt̄ cām frigidā valde sicut cera. ⁊ vl̄r ē cuiꝰ ꝓprietas est ut fluat nō tn̄ actu fluit. ¶ Et medicina quidē decurrēs ē medicina q̄ nō firmat̄ ſm suā figurā ⁊ sitū suū qū sistitur sup corpus duꝝ. sed mouent̄ ptes eius supiores ad inferiores in ptibus ad quas eaꝝ ꝓcessꝰ ē possibil̄ sicut fluxibilia oīa. ¶ Et medicina mucilaginosa est illa cuiꝰ ꝓprietas ē ut qū infundit̄ ī aqua aut ī corpore aquoso separent̄ ex ea ptes pmiste illi hūiditati ⁊ pueniat substātia aggregata ex eis ad lubricitatē sicut psilium ⁊ altea: ⁊ semina mucilagiosa soluūt cū lubricitate nisi assētur ⁊ fiat eoꝝ mucilaginositas cōglutinositas ⁊ retineat. ¶ Et oleagina est medicina ī cuiꝰ substātia est aliquid vnctuositatis sicut grana. ¶ Et spōgiosa est medicina que ē sicca ī actu terrea cuiꝰ ꝓprietas est: ut qū obuiat ei aqua: aut hūiditas liq̄da ꝓfundet̄ aq̄ ī ipā ⁊ penetret aq̄ ī meatibꝰ eius occultis ita ut non videat̄ sicut calx non extincta. ¶ In leui aūt ⁊ graui res est manifesta. ¶ Medicinarū autē opatiōes famosas oȝ nos numerare ſm cōditiones p̄dictas. deinde ꝯsequēter ponamꝰ descriptiones ⁊ expōnes nominū eaꝝ ſȝ ordinē vnū. ¶ Dicit̄ ergo medicina calefactiua subtiliatiua resolutiā abstersiua carmiatiua vl̄ exiccatiā exaspatiā apitiā mollificatiua maturatiā digestiua icisiua fragitiua uētositatis attractiā mordicatiā rubificatiā pruritū faciēs: vlceratiua corrosiua adustiua: frāgēs dis/rūpens: putrefactiua cauterizatiua excoriatiā. Iste ergo sunt xxiiᶜ opationes. ¶ Et est ordo alius. infrigidatiua ꝯfortatiua repcussiua īgrossatiā. crudū faciēs stupefactiua. Et iste sunt sex opationes.
¶ Et ē ordo alius humectatiua inflatiua lauatiua sordidatiua lubrificatiua planatiua. ¶ Iste itaqȝ sūt sex opationes. ¶ Et ordo alius desiccatiua expressiua cōtractiua oppilatiua glutinatiua ꝯsolidatiua generatiua carnis sigillatiua. Iste ergo sunt octo opationes. ¶ Et est aliud genꝰ ꝓprietatū ſm opationes eaꝝ. pn̄iciosa venenosa tyriaca bezahar. Et etiam est solutiua ꝓuocatiua sudoris eductiua. ¶ Oēs ergo iste sunt. xlix. operationes quas eligimus de summa opationū ꝓportionataꝝ vel ptinentiuȝ. ⁊ nos q̄deȝ narrabimꝰ vnāquaqȝ haꝝ opationū sua descriptiōe. Calefactiua est nota. ¶ Subtiliatiua ergo ē medicina cuius ꝓprietas ē ut ponat essentiā humoris subtiliorē cū cal̄itate tempata sicut isopꝰ ⁊ albasce ⁊ camemilla. ¶ Resolutiua vō est medicina cuiꝰ ꝓprietas est ut sepet humorē faciendo ipm̄ vaporem: ⁊ extrahēdo ipm̄ a loco ī quo fuit detentꝰ. s. partē post ptem donec assiduatiōe illiꝰ opōnis finiat illud q̄ꝺ ex eo r̄manet fortitudīe sue cal̄itatis sicut castoreū. ¶ Et abstersiua q̄dem est medicina cuiꝰ ꝓprietas est ut moueat humiditates viscosas ⁊ cōgelatas ab orificijs poroꝝ in supficie mēbri ita ut elonget eas a loco sicut aqua mellis.
¶ Omnis aūt medicina abstersiua essential̄r lenit nam: licȝ ī ea non sit virtus solutiua. ¶ Et omne amaꝝ ē abstersiuū. ¶ Exaspatiua vō ē medicina q̄ ponit supficiē mēbri diuersaꝝ partiū in latitudine ⁊ pfūditate: aut ꝓpter fortitudinē cōtractiōis sue cū spissitudine substantie sue ſm ꝙ p̄missum ē: aut ꝓpter vehemētiā sue acuitatis cū subtiliatiōe substātie ⁊ secat eam ⁊ destruit̄ equalitas: aut ꝓpter suā abstersionē a superficie aspa in p̄ncipio vel in radice plana p accn̄s: qm̄ qū abstergit a membro grosse essentie cuiꝰ supficies ē aspa: ⁊ ptiū situs diuersus hūiditatē viscosaȝ currentē sup eā ⁊ faciētē puenire supficiē extraneā planā: egredit̄ asperitas p̄ma ⁊ ꝓcedit. Et hec medicina ē sicut corona regia. ¶ Et magis manifesta opatio ipius ī exiccādo nō ē nisi ī oībus ossibus ⁊ cartilaginibus ⁊ minus manifesta ī cute. ¶ Aperitiua aūt ē medicina cuiꝰ ꝓprietas ē ut moueat māȝ exn̄tem intra cōcauitatē meatuū ad exteriora ut remanere faciat ꝯcauitatē meatuuȝ aptaȝ. ⁊ hec q̄dem ē fortior abstersiua sicut petroselinū. Et ipā q̄dem non efficit hoc nisi quia est subtilis ⁊ resolutiua: aut quia ē subtilis ⁊ icisiua: ⁊ tu scies ītentionē incisiue iam: aut q̄a est subtilis ⁊ lauatiua. ⁊ scies ītentionē lauatiue post.
¶ Omne aūt acutū ē apitiuū. Et omne amaꝝ subtile ē apitiuū. Et oīe subtile liquidū ē apitiuū qū ad cal̄itatē aut ad eq̄litatē declinat: ⁊ oīe subtile

acetosũꝫ est apitiuũ. ❡ Mollificatiua vᵒ medici
na ē cuiꝰ ꝓprietas est ut ponat essentiā mēbrorum
hñtiũ spissos poros leniorē calītate ⁊ hũiditate sua
⁊ accidit ex hoc ut pori fiāt latiores ⁊ expulsio sup
fluitatũ que in eis cõtinent̄ facilior sicut empl̄m de
aneto ⁊ semīe lini. ❡ Maturatiua ē medicina cu
ius ꝓprietas ē ut acquirat humori digestionē: qm̄
calefacit cũ equalitate ⁊ i ipa est virtus cõtractiua
retinēs humorē vsqꝫquo digerat̄ ⁊ nõ resoluat̄ la
boriose: ⁊ sepet̄ hũidũ ipiꝰ ab eiꝰ sicco ⁊ ē adustio
quia facit adustio ut sepet̄. ❡ Et digestiua ē cuius
ꝓprietas est ut acq̄rat cibo digestionē: ⁊ tu iam sci
uisti illud i his q̄ p̄terierũt. ❡ Fragens aũt vento
sitates ē illa cuiꝰ ꝓprietas est ut essentiā efficiat vē
tositatis subtilēꝫ aereā pp calītatem ⁊ desiccationē
suā: quare resoluit̄ ⁊ fugat̄ ab eo ī quo retēta erat
sicut semē rute. ❡ Et incisiua est medicina cuius
ꝓprietas est ut penetret subtilitate sua in id quod
est iter duas supficies. s. hũoris viscosi ⁊ supficiē
in qua est iuiscatus ⁊ remouet ipm̄ ab ea: ⁊ ꝓpter
hoc adueniũt ptibus eius supficies diuerse opõnis
ꝓpt̄ qđ ipa sepat eas q̄re fit facilis expulsio eaꝝ a
loco ī quo fixe erāt sicut sinapis et oxymel. ❡ Et
icisiua q̄dem opposita ē viscose faciēti adherere:
sicut resolutiua ē opposita igrossatiue. ⁊ subtiliati
ua opposita ē ispissatiue. ❡ Et numerāt vnāquāqꝫ
eaꝝ et diffiniũt ex ea q̄ cõpar ē ei i rememoratiōe
⁊ nõ est q̄dem cõditiōis icisiue ut efficiat i essentiā
hũoris aliq̄d: sed ī cõtinuatiōe eius ⁊ fortasse sepa
rat ipm̄ i ptes: ⁊ vnaqueqꝫ ipaꝝ ē s̄ꝫ similitudinē
essentie pme. ❡ Attractiua vᵒ est illa cuiꝰ ꝓprie-
tas est ut moueat hũiditates ad locũ cui obuiat. ⁊
illud ē ꝓpter subtilitatē sui ⁊ calītateꝫ suā sicut ca-
storeũ. ❡ Et medicina vehemētis attractiōis est
ea cuiꝰ ꝓprietas est ut moueat hũiditates ⁊ extra-
hat eas ex ꝓfundo ⁊ ē ꝯferēs valde sciatice passiōi
⁊ doloribus iũcturaꝝ ꝓfundaꝝ emplāta post pur
gationē ⁊ ꝑ eam euelunt̄ spine et sagitte ex locis ī
q̄bus retinent̄. ❡ Mordicatiua vᵒ medicina est ī
qua ē qualitas penetratiua valde subtilis faciens ꝑ
uenire i cõtinuitate separationem plurimi numeri
iordinati situs pūe quātitatis quare vnaqueqꝫ eaꝝ
nõ sentit̄ singulariter: sed sentit̄ totũ quasi dolor
vnus sicut empl̄m sinapis cũ aceto ⁊ acetũ ipsum.
❡ Sed rubificatiua ē medicina cuiꝰ ꝓprietas est ut
calefaciat mēbrũ cui obuiat fortiter: ita ut ad ipsũꝫ
vehemēti attractione sanguinē attrahat ꝑuenientē
ad eius exteriora: ⁊ rubefaciat ipm̄ ⁊ hoc est sicut
sinapis ⁊ napellus ⁊ calamentũ. Et medicine rubi-
ficātes efficiũt opationē cauterizatiōi ꝓpinquā.
❡ Prurituũ aũt faciēs est medicina cuius ꝓprietas est
ꝓpt̄ acuitatē ⁊ calefactiōꝫ sui ut attrahat ad poros
humorē mordicatiuũ pruritũ facientē ⁊ nõ ꝑueniē
tem ad hoc ut exulceret. Et q̄nqꝫ adiuuāt ipm̄ spi
ne pillose duroꝝ corpoꝝ nõ sensate sicut kebikēgi
❡ Et vlceratiua q̄dē medicina ē cuiꝰ ꝓprietas est
ut ꝯsumat ⁊ r̄soluat hũiditates ꝯtinuātes iter ptes
cutis ⁊ attrahat mām̄ malā ad eam: ita ut ꝑueniat
vlcus sicut anacardus. ❡ Sed adustiua ē medicīa
cuiꝰ ꝓprietas ē ut resoluat subtile qđ ē in hũoribꝰ
⁊ mēbris ⁊ faciat remanere cineritatē eoꝝ sicut eu
forbium. ❡ Et corrosiua ē medicina cuiꝰ ꝓprie-
tas est ut resoluat ⁊ cõsequat̄ ex eius resol̄one ⁊ ul

ceratione quatenꝰ de substātiā carnis minuat̄ sicut
flos eris. ❡ Rumpitiua autē medicīa ē cuiꝰ ꝓprie
tas est ut q̄ñ hũorē iuenit lapideũ minoret ptes eiꝰ
⁊ cõterat eas sicut saxifragia ⁊ sicut lapis iudaicus
⁊ reliqua. ❡ Putrefactiua vᵒ ē illa cuiꝰ ꝓprietas
est ut corrũpat cõpl̄onēꝫ spũs peruenietis ad mem
brũ ⁊ cõpl̄onēꝫ hũiditatis mēbri eius cũ resol̄one
ita q̄ nõ est cõueniēs ut sint pars illius mēbri ⁊ nõ
peruenit ad hoc ut adurat ipm̄ ⁊ corrodat: ⁊ resol
uat hũiditatē eius. imo dimittit ī ipo hũiditatē cor
ruptam in qua agit nũc calor īnatus ⁊ putrefit. ❡ Et
huiusmōi q̄deꝫ exemplũ est arsenicũ ⁊ gũma rubhe
agrestis. ❡ Cauterizatiua aũt est medicina q̄ carnē
corrodit ⁊ cutim adurit: ita q̄ idurat ⁊ exiccat eā
⁊ ponit ipam q̄si adustā: ⁊ fit substātia illius cutis
obstaculũ meatus hũoris currētis: aut eiectio ī fa
cie ipius ⁊ nomiat̄ escara ⁊ admistrat̄ in retentiōe
sanguinis ex arterijs capitis fluētis ⁊ his sīlibus: si
cut dragantũ ⁊ colcotar. ❡ Excoriatiua aũt ē me-
dicina cuiꝰ ꝓprietas ē ꝓpter nimietatē sue abster-
sionis: ut abstergat ptes cutis corruptas sicut co-
stus ⁊ aristologia. ⁊ omne quod cõfert morphee ⁊
pāno ⁊ sīlibus. ❡ Infrigidatiua vᵒ nota est. ❡ Et
cõfortatiua ē medicina cuiꝰ ꝓprietas est ut tempet
essentiā mēbri et ꝯpl̄onēꝫ eius donec ꝓhibeat̄ acci-
pere superfluitates ad ipꝫ effusas ⁊ ipedimēta: aut
ꝓpter ꝓprietatē q̄ est i ea sicut terra sigillata ⁊ ty
riaca: aut ꝓpter eq̄litateꝫ cõpl̄onis sue q̄re ifrigi-
dat illud quod ē calidius: ⁊ calefacit quod ē frigi-
dius s̄m q̄ visũꝫ ē gal̄. đ oleo rosaceo. ❡ Reper
cussiua vᵒ medicina ē cõtraria attractiue. ⁊ est me
dicina cuiꝰ proprietas ē ꝓpter frigiditatē suā ut in
mēbro faciat ꝑuenire frigus ⁊ inspisset̄ ea ⁊ ꝯstrin
gant̄ pori ipius: ⁊ frangat̄ caliditas eius attractiua
⁊ ꝯgelet̄ illud quod ad ipm̄ currit ⁊ ispisset ipm̄ ⁊
ꝓhibeat ipm̄ ne ad mēbꝝ currat: ⁊ ꝓhibeat mēbꝝ
a receptiōe ipius sicut solatrũ in apatibus. ❡ Et i
grossatiua ē cõtraria subtiliatiue: ⁊ ē medicina cu-
ius ꝓprietas ē ut faciat essentiā hũiditatis grossio-
rem: aut cõgelādo ipam: aut ispissando: aut ꝑmi-
scendo. ❡ Crudũ vᵒ faciēs ꝯtraria est digestiue ⁊
maturatiue: ⁊ ē medicina cuiꝰ ꝓprietas est ut sua
frigiditate destruat operatiōeꝫ caloris inati: ⁊ etiā
extranei i cibo ⁊ hũores ita ut remaneat idigestus
et nõ coctus. ❡ Et stupefactiua ē medicina frigi-
da ex ifrigidatione cuiꝰ quā in mēbro facit ꝑuenit
ut ponat substātiāꝫ spũs deferētis ad ipm̄ virtuteꝫ
motus ⁊ sensus frigidā in cõpl̄one sua et grossam
ī substātia sui: q̄re nõ vtunt̄ eo virtutes aīales: ⁊
resoluit̄ cõpl̄o mēbri ꝓpter illud: et nõ recipit im
p̄ssiōꝫ v̄tutũ aīaliũ sicut opiũ ⁊ hyusq̄amũ ⁊ lactuca
⁊ papauer nigrũ et mādragora ⁊ sīlia eis. ❡ Hu
mectatiua aũt est nota. ❡ Et inflatiua ē medicina i
cuiꝰ substātia est hũiditas extranea grossa in q̄ quꝫ
calor īnatus operat̄ nõ velociter resoluit̄: sed cõ-
uertit̄ i ventositatē sicut sunt faseoli. ❡ Et oīa in
q̄bus ē inflatio sunt faciētia soda: nocētia oculis.
❡ Ex medicinis vᵒ ⁊ cibis sunt quoꝝ hũiditatē: ꝑma
resoluit digestio ad ventositatē: quare fit inflatio
coꝝ i stomacho ⁊ resolutio inflatiōis coꝝ in ipo ⁊
ī intestinis. ❡ Et ex eis sunt quoꝝ hũiditas super
flua q̄ est ī eis. ⁊ est mā inflatiōis nõ patit̄ i stoma
cho aliq̄d donec ad venas vadat: aut nõ patiũt in

ſtomacho totaľr: ſed pars eoꝝ: ⁊ remanet ex eis q̄
patiť i venis: ⁊ ex eis ſunt q̄ patiūť totaľr i ſtoma
cho ⁊ cōuertūť i ventoſitatē: ſed non reſoluiť ſua
ventoſitas i ſtomacho. imo penetrat ad venas: ⁊
vētoſitas eius remanet i ipo. ¶ Et vľr q̇dem cuꝫ
oi medicia i qua ē hūiditas ſuperflua extranea ꝓpť
illud quod ei permiſceť ē inflatio ſicut zinziber et
ſemē eruce. ¶ Et oīs medicina cuiꝰ ē inflationem
facere i venis ē virilis mēbri īflatiua. ¶ Lauatia
vero ē oīs medicina cuiꝰ ꝓprietas ē ut abſtergat
nō virtute agēte i ipā: ſed virtute patiēte quā iu
uat motus. ¶ Et ſignifico per virtutē patientē hu
miditatē: ⁊ per motū ſignifico curſuꝫ. currens enī
ſubtile qū vadit ſuper orificia venaꝝ lenit hūidi-
tate ſua ſuperfluitates: ⁊ remouet eas ſuo curſu ſi
cut aqua ordei et aq̄ cucurbite. ¶ Sordidās vero
vlcera ē medicina humectatiua q̄ permiſceť hūidi
tatibꝰ vlceꝝ ⁊ facit eas plures: et ꝓhibet deſicca
tionē et ꝯſolidationē. ¶ Lubrificatiua aūt eſt cuiꝰ
ꝓprietas ē ut humectet ſuperficiē corporis obuiā-
tis meatui et retēti i ipo: ita ut remoueat ipm ab
ea et faciat partes eius ſuſceptibiliores curſꝰ ꝓpť
lenitatē eaꝝ acq̄ſitam per admiſtionē eius. deinde
moueať a loco ſuo ḡuitate ſua nāli ⁊ virtute ex-
pulſiua ſicut pruna i ſoľone ſua. ¶ Applanatia v̇o
eſt medicina viſcoſa cuius ꝓprietas ē ut dilateť ſu
per ſuperficiē mēbri aſperi dilatatiōe plane ſuper
ficiei et ſiat manifeſtū illius corporis per eā planū
recte aſperitatis: aut currat ad ipm hūiditaſ dilata
ta hac extenſiōe. ¶ Et deſiccatiua q̇dem medicia
eſt q̄ ꝯſumit hūiditates ſua reſoľone ⁊ ſubtiliatiōe
¶ Cōtractiua v̇o medicina ē q̄ facit euenire i mē-
bri ꝑtibꝰ ſupfluū motū currentē ad aggregationē
ut inſpiſſenť i ſuo ſitu: ⁊ oppilenť meatꝰ. ¶ Sed
exp̄ſſiua ē medicina ex q̄ ꝑueniť ꝓpterea ꝗ ꝯtrahit
⁊ aggregat ꝑtes ad hᵒ ut neceſſario faciat ꝑuenire
huitates ſubtileſ ſtantes i vacuitatibus eaꝝ ad cō-
p̄ſſionē ⁊ ſeꝑationē. ¶ Oppilatiua aūt eſt medicia
ſicca q̄ retineť ꝓpter ſui ſpiſſitudinē ⁊ ſiccitatē: aut
ꝓpť ſuā glutinationē i trāſitu: ⁊ facit euenire i ipo
oppilationē. ¶ Cōglutinatiua ē medicina ſicca in q̄
eſt hūiditas pauca viſcoſa q̄ adheret ſup orificia ⁊
oppilat ea ⁊ tenet māā currentē. Omne aūt cur-
rēs lubricū qū in ipo oꝑať ignis fit ꝯglutinatiuū op
pilatiuū retentiuū. ¶ Cōſolidatiua ē medicia q̄ e-
xiccat ⁊ īſpiſſat hūiditatē ſtantē īter duas ſupficies
vulneris ꝓpinquas: ita ut cōuertanť ad ꝯglutina-
tionē ⁊ viſcoſitatē ⁊ adhereat vna eaꝝ alteri ſicut
ſanguis draconis ⁊ aloes. ¶ Carnis v̇o gn̄atiua ē
medicina cuiꝰ ꝓprietas eſt ut ꝑmutet ſanguinē ſup
uenientē vulneri i carne ꝓpterea ꝗ equat ꝯpľonē
eius ⁊ coagulat ipm cū exiccatiōe. ¶ Et ſigillatiua
eſt medicina exiccatiua q̄ exiccat ſupficiē vulneris
ita ut fiat cortex ſup ipam cuſtodiēs ipam ex nocu
mētis vſquequo gnēť cutis nālis. ¶ Et eſt omnis
medicina eq̄lis i duabꝰ actiuis exiccās abſqꝫ mor-
dicatiōe. ¶ Medicina v̇o ꝑnicioſa ē medicina que
cōuertit cōpľonē ad corruptionē ſupfluā ſicut eu-
forbiū ⁊ opiū. ¶ Et venenū ē medicina q̄ corrū-
pit cōpľoneꝫ nō cū ꝯtrarietate tm̄: ſed cū ꝓprietate
que ē in ipo ſicut napellus. ¶ Albezabar aūt ⁊ ty-
rica ſunt om̄s medicine quaꝝ ꝓprietas ē ut ꝯſeruēt
ſanitatē ⁊ virtutē i ſpū: ut ex eis expellat nocumē

tū veneni a ſe. Et quaſi nomē tyriace artificialibꝰ
digniꝰ cōuenit. ⁊ nomē albezabar ſingularibꝰ ca-
dentibꝰ ſm nām digniꝰ. ¶ Et videť ꝗ vegeta-
bilia ⁊ mineralia ex artificialibꝰ dignius nomē ty
riace ſumāt: mineralia nomē albezabar. Et videť
etiā ꝗ nō ſit īter ea magna differētia. ¶ Solutiua
aūt ⁊ ꝓuocatiua ⁊ ſudoris eductiua ſunt note.
¶ Omnis v̇o medicina in q̄ ſoľo cōiūgiť cū cōtractiōe
ſicut hermodactilus ē ꝯferēs i doloribus iūcturaꝝ
qm̄ virtus ſolutiua incipit ⁊ attrahit māꝫ. ⁊ vir-
tus cōtractiua incipit ⁊ cōtrahit meatū mē. quare
nō reddit ad ipm mā neqꝫ ſuccedit ei alia. ¶ Oīs
medicina reſolutiua in q̄ eſt cōtractio ē eq̄lis ⁊ cō-
fert mollificatiōi iūcturaꝝ ⁊ ſpaſmo eaꝝ ⁊ ap̄ati-
bus ꝑľaticis. ¶ Et cōtractio et reſoľo in vnaquaqꝫ
eaꝝ cōfert i exiccādo. Qum ergo aggreganť ꝯtra-
ctio ⁊ reſoľo fit fortior ſiccitas. ¶ Medicine v̇o
ſolutiue et ꝓuocatiue ſm pľimū ſunt ꝓhibentium
oꝑationū. naꝫ ꝓuocatiē ſm pľimū exiccāt fecem.
¶ Et medicine i q̇bus aggreganť virtus calefacti
ua: ⁊ virtus infrigidatiua ſunt iuuatiue valde in
ap̄atibꝰ caľis qn̄ ad ſtatū ſuū ꝑueniūt: qm̄ ipē ꝓpť
ea ꝗ cōtrahūt repcutiūt: ⁊ ꝓpterea ꝗ calefaciūt re
ſoluūt. ¶ Et medicine i q̇bus aggregať virtus ty
riace cū frigiditate ſunt iuuatiue ethice vehementť
¶ Et ille i q̇bus aggregať virtus tyriace cū calidi
tate cōferūt frigiditati cordis pluſq̄ alie. ¶ Uir-
tus aūt q̄ diuidit ⁊ ponit vnāquāqꝫ cōpľonem ad
ꝑtē quā mereť: ita ut nō ponat virtutē reſolutiuā
in ꝑtē mēi que effundiť ad mēbrū neqꝫ īfrigidatiuā
ī latere mēi effuſe ab eo ē nā docta obedire creato
ri ſublimi et glorioſo.

¶ Capitulū q̇ntū de iudicijs quarūdam medicinaꝝ ex
trinſecis.

Medicinis accidūt iudicia ſm diſpōnes que
eis eueniūt ꝑ artē. Et ille q̇deꝫ ſunt ſicut
decoctio ⁊ cōtritio ⁊ aduſtio cū igne ⁊ ab
lutio ⁊ cōgelatio i frigore. ⁊ poſitio i ꝓpinquitate
aliaꝝ medicinaꝝ. ¶ Sunt enī medicine quaꝝ iu-
dicia alterāť ꝑ illud quod eis accidit ex iſtis diſpōi
bus: ⁊ q̄nqꝫ alterāť eaꝝ iudicia ꝓpterea ꝗ aliis ꝑ-
miſcenť medicinis quāuis de hoc loq̇ ſit cōueniens
i cōpoſitiōe medicinaꝝ. ¶ Dicimꝰ ergo ꝗ medi
cinaꝝ ſunt quedā ſpiſſa hn̄tes corpa q̄re ſuas vir-
tutes i decoctiōe nō amittūt: niſi nimiū i decoquē
do eas laboreť ſicut radix capparis ⁊ ariſtoľ. ⁊ ze-
doaria: ⁊ que ſunt illis ſiľia. ¶ Et eaꝝ ſunt quedā
medicine eq̄les q̇bus mediocris ſufficit decoctio:
⁊ ſi in eis violenter laboreť reſoluenť eaꝝ virtu-
tes. ⁊ recedent ſicut ſemina vrinā ꝓuocātia ut ſti
cados ⁊ ſibi ſiľia. ¶ Et ex eis ſunt medicine i qua
rū decoctione nō ꝑueniť ad decoctionē eq̄lē. Imo
modica eis ſufficit decoctio: q̄re ſi addať vltra fer
uorē ꝑmū ebullitio vn̄a reſoluūť eaꝝ virtutes: ⁊
ſeꝑanť cū decoctione ⁊ nō remanet eis ipreſſio ſi-
cut epithymū. nā qū eiꝰ decoctō fit multa deſtrui
tur eius virtus oīo. ¶ Et ex medicinis ſunt q̄daꝫ
quaꝝ virtus ꝓpter ꝯtritionē deſtruiť ſicut ſcamo
nea: quare oꝫ ut vltima facilitate cōterať ne ex cō
tritione caľitas eam ꝯſequať corrūpens eius virtu
tē. ¶ Pľime ꝑterea gūmaꝝ ſūt huiꝰmōi. Et ipſaꝝ
q̇dem reſoľo i hūiditate cōuenientior ē ꝗ cōtritio
¶ Et omniū medicinaꝝ i quaꝝ cōtritione ſupflue

elaborat̄ opatiões destruūtur. nō eñi quotiēscūq3 minorat̄ corpus virtutē suā fm qualitatē suā: ⁊ fz ꝓportionē minoratiōis eius seruat. imo possibile est ut diminutio corporis ꝑueniat vsq3 ad terminū3. ne post ipm corpus aliqd sue opationis q̄ sibi ꝓpria ē agat: qm̄ nō ē necessariū qn̄ virtus alicui⁹ corporis facit motū aliquē: ut medietas illius corporis moueat illud quod ē motū ab eo oīno: sicut decē hoīes mouēt onus aliqd̄ i die vno ꝑ miliare vnū. Non ergo ē necessariū ut q̇nq3 moueat̄ illud aliquātulū: nedū ꝙ ipm moueat̄ ꝑ medietatē miliaris: neq3 medietas illius oneris. ita iam sit singularis ut q̇nq3 singularē ea3 assumat̄ ⁊ ualeat̄ ipi⁹ facere ꝑmutationē. ¶ Jmmo possibile ē ut suscipiēs ꝑmutationē nō patiat̄ a medietate virtutis penit⁹ qū ipm ē cū singularitate id quod ē cū totalitate. ⁊ medietas eius nō est recipiēs a medietate illi⁹ qd̄ recipit i singularitatis dispōne qm̄ ē cōtinua cum medietate altera nō ꝑparata ad hoc ut moueat̄ ab ea singulariter. ⁊ ꝑpter hoc nō quotiēscūq3 minoratur corpus mec̄: ⁊ minorat̄ virtus īuenit patientem i minore sibi sil̄i: neq3 etiā o3 ut hoc cū quātitate ꝓportiōis sue minoratiōis efficiat ī patiente a toto oīo opationē licet q̇busdā videat̄ ꝙ ꝑpter minorationē nō destruat̄ forma ⁊ virtus: sed coru3 v̇ba ī cōpositis sunt viciniora ad hoc ut eoꝝ i credulitas vires nō sumat. ¶ Et medicine q̇dem qū aliquā opationē hn̄t: si ī eaꝝ cōtritiōe sup̄flue elaboret̄. possibile ē ut ad ſpēm alterā opatiōis ꝑmutent̄. nā v̇bi grā. si potētes sūt i euacuādo humorē aut fecem deficiūt ab hoc ⁊ fiūt euacuātes aquositatē ꝑpter casu3 virtutis eaꝝ: ⁊ qm̄ ipe ꝑpt̄ puritatē suā fiūt magis penetrātes: quare velociter ꝑueniūt ad mēbꝝ aliud a mēbro ī quo stant qū sunt magne⁊ ꝓcedit opatio ab eis. Et ī ipo sicut narrat gal̄. sibi accidisse. Jnquit eñi sup̄flue cōtriui cyminū3 q̄re ꝑmutatū est ⁊ factū ē vrine ꝓuocatiuū qū prius fuerit ī nā sui solutiuū nc̄. ¶ Oport3 ergo ne ad summū ꝑueniat̄ in cōterēdo medicinas subtilis substātie: imo nō o3 ut ad sūmu3 ꝑueniat̄ nisi in cōterēdo medicinas spisse substātie. ⁊ ꝓprie qū ē volūtas ut eaꝝ penetratio ꝑueniat ad finē elōgatiōis ⁊ sunt spisse difficil̄ mot⁹ sicut medicine pulmonis qū sunt facte ex corallo ⁊ margaritis ⁊ lapide scedenigi: ⁊ que illis sunt sil̄ia. ¶ Judicia v̇o adustionis sunt ista. nā ex medicinis sunt quedā que adurunt̄ ut virtus eaꝝ minoret̄. ⁊ quedā sunt que nō adurunt̄ ut virtus eaꝝ augmētet̄. ¶ Et oēs q̇dem medicine acute subtil̄ substātie: aut equalis qū adurunt̄: minuit̄ eaꝝ caliditas ⁊ ipsaꝝ acuitas: ꝑpter illud quod ex substātia ignea resoluit̄ infixa in eis sicut atrimenta ⁊ colcotar. ¶ Medicinis v̇o quaꝝ substātia ē spissa ⁊ ipaꝝ virtus est nō acuta neq3 calida adustio acq̇rit virtutē calidam sicut calx. ¶ Jsta eñi fuit lapis i quo nō fuit acuitas. Qū ergo adurit̄ cōuertit̄ i acuitatē. ¶ Medicina v̇o ꝑpter vnum q̇nq3 accidentiū adurit: aut ut frāgat̄ de eius acuitate: aut ut acq̇rat acuitatē: aut subtiliet̄ substantia eius spissa: aut ut ꝑparet̄ ad cōterendū: aut ut destruat̄ malicia q̄ est i eius substātia. Exemplū ꝑmi est atrimentū ⁊ colcotar. Exemplū secūdi est calx. Exemplū tertij ē cancer ⁊ cornu ceruinū qd̄ adurit̄ Exemplū quarti est sericū. nam ipm admistrat̄ in cōfortādo cor: ⁊ si admistret̄ icisū3 ē etiā cōuenientius ꝙ si admistret̄ adustū. sed qm̄ incisu3 nō seq̇t minorationē ꝑtiū sufficientē nisi cū labore adurit̄. Exemplū q̇nti est adustio scorpiōis i intentione admistrationis eius ad lapidē. ¶ Ablutionis aūt iudicia sunt qm̄ remouet ab oī medicina illud quod ei ꝑmistū est d̄ substātia acuta subtili: ⁊ sedat illd̄ in ea ⁊ tempat ipa3. ¶ Et sunt ex eis q̄s ifrigidat post cal̄itatē sup̄fluā. ¶ Et ꝑpter hoc ablutio ab oī medicina terrea r̄mouet igneitatē quā ab adustiōe acq̇siuit sicut calx abluta. remanet eñi tempata: ⁊ aufert̄ eius ablutio. ¶ Et sunt ex eis i q̇bus nō est ītentio eius ī infrigidatiōe tm̄. imo ītentio eius ē possibilitas minorādi ꝑtes eaꝝ: ita ut ad vltimu3 finē ꝑueniat̄ sicut ablutio tutie i aqua. ¶ Et ex eis sunt q̄ abluūt̄ ut remoueat̄ ab eis virtus q̄ nō placet sicut summū studiū i abluēdo lapidē armenū ⁊ azuli: ita ut sepet̄ ab eis virtus nauseatiua. ¶ Cōgelatiōis aūt iudicia sunt qm̄ in oī medicina cōgelata virtus subtilis destruit̄ ⁊ addit̄ frigus sicut est frigide substātie. ¶ Uicinitatis v̇o iudicia sūt qm̄ medicine aliqn̄ acq̇rūt ꝑ uicinitatē qualitates extraneas: ita ut resoluant̄ eaꝝ opatiões. ¶ Nam multe medicinaꝝ frigidaꝝ fiūt calide ipressiōis ꝓpterea ꝙ acq̇rūt ex vicinitate asse fetide ⁊ euforbij ⁊ castorei ⁊ muschi eq̄litatē calidā. Et pl̄ime medicinarū calidaꝝ facte sunt frigide ipressiōis ꝓpterea q̄a adepte sunt ex vicinitate canfore ⁊ sandali q̄litate3 frigidā. oport3 ergo ut scias hoc d̄ esse medicinaꝝ ⁊ aliena gnā diuersa quarūda3 a vicinitate aliaꝝ. ¶ Judicia vero ꝑmistionis sunt qm̄ medicinarū opatiões qn̄q3 fiūt fortes ꝓpter ꝑmistionē: ⁊ qn̄q3 destruūt ipaꝝ opatiões ꝓpter admistionē: ⁊ qn̄q3 rectificant̄ ⁊ remouet̄ ipaꝝ malitia. ¶ Exēplū ꝑmi est qm̄ quedā medicine sunt i q̇bus ē virtus solutiua: sed tm̄ indigēt virtute adiuuatiua: qū in ipaꝝ nā nō sit adiutoriū forte. Qū ergo eis adiutorium associat̄ opant̄ fortiter sicut turbit. inest eñi virt⁹ solutiua: sed ipa ē debilis q̄re resoluere nō potest Euacuat ergo quod pn̄s est ex subtili pbl̄ate. Qu3 ergo ei associat̄ zinziber soluit cū adiuturio sue acuitatis humorē viscosu3 plurimū vitreū: ⁊ fit velocior eius sol̄o. Et sil̄r epithimū tarde sol̄onis ē: qū ergo associat̄ ei piper ⁊ medicine subtiles soluit uelociter: quoniā ipe adiuuat̄ ipm i soluēdo. ¶ Et sil̄r ī reubarbaro ē virtus ꝯtractiōis fortis: sed tm̄ cu3 ea ē virtus apitiua minuēs eius opationē. Si ergo ꝑmisceat̄ cū boloarmeno: aut cū acatia cōtrabit vehemēter. Et qn̄q3 ꝑmiscent̄ ut penetrare faciāt ⁊ repellant sicut crocus ꝑmiscet̄ cū rosa ⁊ canfora ⁊ corallo: ut faciat ea penetrare ad cor. ¶ Et qn̄q3 ꝑmiscēt eas ꝓpt̄ cōtrariū illius sicut semē rhaphani ꝑmiscet̄ cu3 subtiliatiuis ⁊ penetratiuis ut retineat ea i epate tāto spatio quo cōpleatur i ipo opatio q̄ ītenditur: qm̄ ipe qū i epe subtilitate sua penetrāt ꝑtrāseūt velociter ante cōplemētū opatiōis: semē ergo rhaphani cōuenit ad vomitū: quare figit̄ ad illud quod ad venas mouetur ꝑ cōtrariū. ¶ Jlle aūt q̄ destruūtur ꝓpter cōmistionē sunt sicut si sint due medicine vnā efficiētes opationē: sed duabus potentijs ꝯtrarijs: aut q̄si cōtrarijs. tūc qn̄ aggregant̄ si cōtingat ꝙ vna eaꝝ añcedat ad opationem suā efficiet opationē. Et si non aūcedit vna earum

ad alia̅ ꝓhibēt se sicut viola ⁊ myrobalani. viola
enī soluit leniendo ⁊ myrobalani soluūt exꝑmēdo
⁊ īspissando. Qū ergo supueniūt mc̄i amboꝝ opa
tiōes destruūtur vł̄ destruūt se: si myrobalani an
tecedūt: deinde supuenit viola nō iest alicui ipoꝝ
opatio. Et si āūcedat viola ⁊ leniat: deinde supue
niat̄ myrobalani ⁊ exprimat̄ erit opatō fortior.

Tertiū vero exemplū sunt aloes ⁊ bdelliū ⁊ draga
gantū. Aloes enī soluit ⁊ mūdat itestina: sed tñ ex
coriat ⁊ aperit venaꝝ orificia. Qū ergo associatur
ei dragagantū ⁊ bdelliū: ꝯglutinat dragagatū qđ
abrasit aloe: ⁊ cōfortat bdelliū venaꝝ orificia ⁊ ē
icolume. Isti vō sunt canones ⁊ exempla iuuā-
tia ad cognoscēdas nās medicinaꝝ ⁊ eaꝝ admistra
tionem.

Capitulū sextū de collectiōe medicinaꝝ ⁊ ipsarum
conseruatione.

Medicinaꝝ alie sūt de plantis: alie de mi-
neris: alie de aialibꝰ. Eaꝝ vō q̄ sunt
de mineris meliores sunt q̄ sunt ď mine
ris q̄bus cognoscūtur sicut calcādis cubrusi: ⁊ atri
mētū carmeni. deinde sūt mūde a pmistiōe extra
nea: imo sit illud quod collectū ē in ipa pura sub-
stātia de suo genere nō fractū i suo colore ⁊ gustu
q̄ sunt ei ꝓprie. Eaꝝ vō q̄ sunt de plantis: alie
sunt folia: alie semia: alie radices: alie virge: alie
flores: alie fructus: alie gūme: alie tota plāta sicut
est. Folia aūt colligere oꝫ postq̄ itegre icipiūt
hr̄e q̄titatē qua̅ debēt ⁊ remanēt f̄ʒ forma̅ anteq̄
ipoꝝ color alteret̄ ⁊ frāgat̄: nedū q̄ cadat̄ ⁊ attrita
sint. Sed semia sunt colligēda postq̄ ipoꝝ ter-
minus figitur ⁊ exiccatur ab eis cruditas ⁊ aquosi-
tas. Et radices sumēde sunt qū casus folioꝝ tē-
pus est. Flores vō colligere oꝫ post apertionē i
tegra̅ añ extenuationē ⁊ casuꝫ. Sed virge sūt
colligēde qū iam ad itegritatē puenerīt ⁊ nō icepe
rit extenuari ⁊ cōtrahi. Et fructus q̇dem sunt
colligendi postq̄ finit̄ cōplemētū eoꝝ ⁊ anteq̄ sint
p̄parati ad cadendū. Illud vō quod sumit̄ totū
oꝫ ut sumat̄ f̄m vigorē suū. ⁊ qū ipius semia ter-
minū suū sunt cōsequta. Et quotiēscūq̄ radices fu
erint minꝰ cōtracte ⁊ virge minꝰ extenuate. ⁊ se
mia piguiora ⁊ plus plena. ⁊ fructus solidiores ⁊
ponderosiores erūt meliores. Et nō excusat ma-
gnitudo cū extenuatiōe ⁊ arefactiōe: sed si ē cū pō
dere ē valde melior. Ille p̄terea q̄ in claro aere
colligunt̄ sūt meliores collectis i dispōne huītatis
aeris ⁊ vicinitatis temporis pluuie. Siluestres
quoq̄ oēs domesticis sūt fortiores ⁊ minoris qua̅
titatis f̄m pl̄imū. Et de siluestribus mōtane sunt
fortiores. Et ille q̄ꝝ collectiōis loca sunt vēto-
sa ⁊ sublimia sunt fortiores alijs. Et ille hore col-
lectiōis q̄ꝝ pluuia nō defuit sunt fortiores eis qui
bus defuit pluuia i tēpore quo debuit. Et totū hº
f̄ʒ pl̄imū. Et quotiēscūq̄ fuerit eaꝝ color magis
tinctus ⁊ sapor magis apparēs ⁊ odor fortior erūt
fortiores i genere suo. Amplius herbe debili-
tant̄ post duos aut tres annos: nisi medicine nume
rate q̄ excipiunt̄ sicut duo bellebori: ipi enī ambo
longiori tp̄re pmanēt. Gūme vō colligēde sunt
post cōgelationē ⁊ post exiccationē p̄parata̅ pulue-
rizatiōi. Et virtus pl̄imaꝝ eaꝝ non remanet post
tres annos ⁊ ꝓprie euforbij. verūtñ fortiorū cu-

iuscūq̄ ordinis spatiū durationis ꝓlongat̄ f̄m ipaꝝ
bonitatē. Qū autē recēs deficit fortis ꝓculdubio
stat duplū veteris debilis loco eiꝰ i oī re. Illas
vō que sunt ex aīibus assumere oꝫ ex aīibus viuē-
tibus tēpore veris. ⁊ eligant̄ aīia saniora corpora
hn̄tia ⁊ itegriora membra. Et oꝫ ut q̇cquid de eis
tollit̄ tollat̄ cū decollata sunt. ⁊ caueat̄ ne illud qđ
assumit̄ sit ex aialibꝰ mortuis ab egritudinibꝰ eis
accn̄tibus. Isti ergo sunt canones vl̄es quos ap̄
medicū p̄paratos esse oportꝫ i esse medicinaꝝ sin-
gulariū. Nūc vō in f̄o tractatu incipere volo. Lo
quamur ergo de naturis medicinarū singulariū a
nobis cognitaꝝ. ⁊ eaꝝ quaꝝ cognitio nobis possi-
bilis erit ꝯseq̄mur eaꝝ ipressiōes attendēdo signa
i eis vera. Et dimittemꝰ narrare medicinas de q̄
bus nihil nouimꝰ nisi nomia tātū. ⁊ ordinabimus
areolas p̄dictas cū suis coloribꝰ. Et significabimꝰ
i pmis numerū egritudinū cuiusq̄ tabule ⁊ f̄ʒ tin
cturā cuiuscūq̄ egritudinis cū volūtate dei excelsi
⁊ bonitate ipsius auxilij.

Tractatus secūdꝰ libri secūdi. vba p̄ncipis aboali.

Iam significauimꝰ in tractatu p̄mo
ordinē areolaꝝ q̄s ordinauimꝰ. Et
nos etia̅ volumus hic afferre illud
qđ signt res cadentes i oī areola ⁊
tincturas q̄ sunt eis ꝓprie. Areola
rū aūt triū p̄maꝝ res apparētes sūt. In illis vero
q̄ sunt post eas. s. q̄ idigēt distinctiōe capl̄oꝝ ⁊ tin
cturaꝝ nō existimes nos voluisse studere in iuesti
gatiōe numeri eiꝰ quod numerauimꝰ. nos enī nō
fecimꝰ illud: sed attulimus quod iuenimꝰ in capl̄is
medicinaꝝ singulariū q̄s narrauimꝰ ď iuuamētis ⁊
indicijs sibi ꝓprijs. Et areola p̄ma huiꝰ sūme qua̅
igrediūt tincture est areola opationū ⁊ ꝓprietatū.

Areola opationum ⁊ ꝓprietatum.

Subtil̄ spissa viscosa exiccatia̅: subtiliatia̅
īspissatiua: iuiscatia̅: ⁊ resolutiua: abster
siua: ꝯglutinatiua: exaspatiua: applana-
tiua: apitiua orificioꝝ venaꝝ: laxū faciēs: icisiua:
disrūpens ventositates: attractiua: mordicatia̅: re
pcussiua: mūdificatiua: sedatiua doloꝝ ⁊ ē ꝓhibēs
effusionē mc̄ꝝ: rubificatiua pruritū faciēs: vlcera
tiua: corrosiua: adustiua: rectificatiua putredinis:
putrefactiua: cauterizatiua: roboratiua: digestiua
crudū faciēs: stupefactiua: oppilatiua laxi ⁊ rari: in
flatiua: lauatiua: lubrificatiua: exp̄ssiua: cōtractia̅
extinctiua: clarificatiua sanguinis: sudoris ꝓuoca
tiua: retētiua sanguinis: retētiua sudoris: laudabil̄
chimi: uituperabil̄ chimi: expulsiua nocumēti cibi
multi nutrimēti. pauci nutrimēti cōfortās mēbra.
cōfortās viscera mali humoris cōuertit̄ ad omnē
humorē ꝯfert egritudinibus melōcholie gnāt me
lōcholia̅ gnāt chol̄aꝫ citrina̅ generat phl̄a expellit
nocumentū phl̄atis cōfert senibus opatiōes extra-
nee. opatio eius i aere facit p̄enetrare solutiua.

Areola decorationis.

Mundat: ꝯturbat: remouet sahafat: ꝯfert
morphee ⁊ sordibus: ⁊ albaras: facit ꝑ-
uenire albaras: ipetigini: pāno: lētigini-
bus. facit euenire pānuꝫ ⁊ lentigines: vestigijs vl
ceꝝ vestigijs variolaꝝ: fissuris labij. fissuris faciei

⁊ capilloꝝ. rubificat colorē. cōfert fissuris peduꝫ. Eradicat barulos verucas. Odori ascellarū ⁊ corporis. lepre facit possidere leprā. extrahit surculos ⁊ sagittas ⁊ spinas. abluit dētes. eradicat dētes ⁊ odori narīū. fetori oris. facit possidere fetorē anhelitus. īpinguatiua facit macrescere. pediculis facit pediculos. ꝯfert panaritio. dentibꝫ muris. vnguibus tortis. vnguibꝫ corrosis pūctis albis ī eis custodit mamillā ⁊ testiculū. facit bonū colorē: anhelitū efficit bonū. denigrat capillos. dealbat capillos. ꝓlōgat magnificat rubificat ꝯfortat incrispat applanat findit ꝓhibet fissurā. tyrie. alopitie. prostratiōi. ꝓhibet caluitiū. facit cadere. facit caluitiū abradit facit nasci capillos.

Areola apostematum ⁊ bothor.

Apostematibus calidis. āpatibꝫ frigidis āpatibus ītrinsecis. phlōni. āpatibus fluxis. īflationi. cacro. āpatibus duris. scroful. assubd. aldubellꝫ īteriorībꝫ. herisipile formice. essere. desudatōibꝫ. uesicis. ignipsico. pestilētie ambulatiue. āpatibus vlcerosis. alasaph. bothor. ⁊ lacteo. āpatibꝫ neruoꝝ. āpatibꝫ lacertoꝝ āpatibus q̄ sunt sub auribus. āpatibus subascellis ramici aquose. ramici ex ītestinis. ramici vētose. āpatibus epatis. āpatibus splenis. āpatibꝫ stomachi. āpatibus veretri. āpatibꝫ matricis. āpatibus vesice. āpatibus mamillaꝝ. āpatibus testiculorū. āpatibus ficteris. gnāt apostēata calā. gnāt apostemata fluxa. gnāt āpata dura. generat cancrum.

Areola vulnerum ⁊ vlcerum.

Vlceribꝫ ambulatis. vlceribus malignis vlceribꝫ vetustis. vlceribus sordidis. sordidat vlcera. fistulis ꝯfert colubrese ꝯsolidat. gnāt carnē. destruit carnē augmētatā. sigillat ꝯfert scabiei ⁊ pruritui. scabiei ulcerose. scabiei melācholice. adustiōi ignis. estiomēo. vlceribus lacteis. pustulis oris. putrefactiōi mēbrorū. ignipsico. ossibus. lenit escaras infixis in mēbris.

Areola instrumentorum iūcturarum.

Dolori iūcturaꝝ duriciei lacertoꝝ alsafe. alheik: cōtorsioni: ꝯtusiōi laxitati dolori neruoꝝ duritiei iūcturaꝝ. Egritudini iūcturaꝝ frigide desiccat neruos: cōfortat neruos āpati neruoꝝ. vlceribꝫ neruoꝝ: nocet neruis: doloribus dorsi: sciatice: casui: ꝑcussioni: spasmo: tetano: alcuzeꝫ: paralysi: tremori: dislocatiōi: ramicibus: rupturis: dolori dislocatiōis: dolori pedis podagre facit egredi cortices ossium.

Areola mēbrorum capitis.

Soda calē: soda fride: emigranee: galee nocet cerebro debili: facit soda: ꝯfortat caꝑ augmentū facit ī cerebro: purgat cerebrū: resoluit ventositates ī cerebro: apit oppilatiōes cerebri torture applīe: ḡuat caput: facit subꝫ facit somnū: facit scotomiā: tardat ebrietatē. confert uertigini ⁊ scotomie: ꝯfert subꝫ. ꝯfert mlīe ⁊ timori. ꝯfert manie. ꝯfert epilepsie mouet epilepsiā timori pueroꝝ ī somno ⁊ alioꝝ. ꝯfert tremori ꝯfert phrenesi calē. subꝫ asabari. ꝯgelatiōi ꝯfortat ꝯfuatiōeꝫ. facit possidere obliuionē. ꝯfert ebrietati. ꝓhibet ebrietatem. ꝯfert dolori auris. confert sonitui ⁊ tīnitui. ꝯfert surditati forti ⁊ debili. cōfert catarro ⁊ corrize. ꝯfert fluxui sanguinis ex naribus. facit fluere sanguinē ex nāribꝫ. facit sternutare. remouet sternutationē. ꝯfert bothor oris ⁊ cula. ꝯfert egritudinibus oris. ꝯfert fluxui saliue. cōfortat dētes. cōfert dolori dentiū. facilē efficit eradicationē dentiū. ꝯfert natiuitati dentiū īfantiū facit cadere dētes. ꝯfert stupori. ꝯfert āpatibꝫ lingue. cōfert ranule. cōfert vlceribꝫ gingiuaꝝ. cōfert gingiuis sanguineis furfuribus.

Areola membrorum oculi.

Ophthalmia calā. ophthalmia vetusta. sebel vlcera lippitudini albe. altarfati. vestigia viridia. uarietati. albugini. Exiture grossitudī cornee lachrymis attrahit lachrymas ꝯfortat visuꝫ ꝓhibet catarrū. aptioni. ꝯstrictioni aque fistle. vngule. lippitudini. ꝯseruat sanitateꝫ oculi. scabiei ⁊ pruritui. silāc. pilis īpedientibus. almusaraꝫ vlceribus oculi.

Areola membrorum pectoris ⁊ anhelitus.

Confortat mēbra anhelitꝫ. nocet mēbris anhelitus. ꝯfert āpatibus vtrarūqꝫ amigdalaꝝ ⁊ vuule. sinātie. ⁊ sq̄nātie. sanguisuge īpedimētis anhelitus. asmati dilatatiōi anhelitꝫ. asperitati pectoris. destructioni vocis. clarificat vocē facit bonā vocē. tussi sicce. tussi antique. pleuresi. ꝑipneumoīe. saniei. ethice. mūdificat vlcera velamis. sputo sanguīs. dolori lateris. sāguini cōgelato ī pl̄mone cōfortat cor rectificat intellectū. malitie cōpl̄onis cordis calē. malitie ꝯpl̄onis cordis fride. sincopi. trēori cordis frigido tremori cordis calido. āpatibꝫ mamille facit abundare lac

Areola membrorum nutrimenti.

Confortat stomachū debilitat stomachū. digerit malā efficit digestioneꝫ. disrūpit desideriū. deiicit desiderium. desiderio corrupto mala stomacho cōfert singultui. nausee facit nauseā facit angustiā. eructuatiōi facit eructuare. mollificat stomachū apit oppilatiōes epatis ⁊ stomachi ꝑparat stomachū mordicat stomachū lubricitati stomachi cancro ī stomacho facit sitim sedat sitim inflat stomachū. sedat inflationē stomachi ꝯfert dolori stomachi āpati stomachi ꝯfortat epar nocet epati dolori epatis oppil̄iōi epatis facit epar possidere oppilationē āpati epatis calido āpati epatis frigido. duritiei ēpis īdurat ēpar debilitat epā ictericie citrine ictericie nigre facit possidere ictericiā hydroposi ascliti hydroposi hiposarce hydroposi tympaniti facit possidere hydroposi dolori splenis āpati splenis inflationi splenis

Areola membrorum expulsionis

Soluit chol̄as soluit hūiditatē ⁊ humores grossos soluit ml̄iaꝫ soluit aquositatē soluit vētositatē soluit sanguinē stringit cōfert sol̄oni fluxui sanguis cū egestiōe facit excoriationē colirice passiōi facit possidere col̄icaꝫ passiōeꝫ lubricitati viscerū tardat ī intestinis. dysenterie et vlceribꝫ ītestinoꝝ. pūgitiuo dolori facit pūgitiuū dolorē tenasmon colice frigide colice calide colice vētose colice āpose āpati ītestinoꝝ ileos vermibꝫ doloribus visceꝝ fetori stercoris facit fetere stercꝫ. ꝓuocat vrinā. ꝓuocat mēstrua. ꝓuocat utrūqꝫ retētiōi vrine ardori vrine. distillatiōi vrine. lenitati vrine. mictui sanguinis mictui puris. ꝯfortat renes. nocet renibꝫ. diabeti. lapidi renū lapidi

vesice dolori renũ vlceribꝰ renũ vlceribꝰ vesice scabiei vesice ⁊ prurituí eiꝰ dolori vesice mollificationi vesice cõfortat vesicã nocet vesice dolori matricis retinet fluxũ matricis. mũdificat matricẽ. retinet mẽstrua. ꝯfert apatibus matricis. duritiei matricis. coarctatiõi oris matricis. ꝓfocatiõi orificij matricis calefacit matricẽ ꝯstringit matricẽ cõfert vẽtositatibus matricis. vlceribꝰ matricis eminẽtie matricis ꝓhibet ĩpgnationẽ. facit hereditare sterilitatẽ. ꝯfortat ẽbryonez. educit fetũ. ⁊ deijcit ipz. ⁊ ĩterficit eũ. iuuat ad ĩpgnandũ facit egredi secũdinã. facilẽ efficit ptũ. mũdificat pturiẽtem. ꝓuocat mẽstrua retinet mẽstrua. ĩcitat apetitũ coeũdi multiplicat spma minorat spma. minorat polutionẽ. polutiõi plurime multiplicat polutionẽ erigit cõfert satyriasi. apatibus veretri egressioni ani. ꝯfortat anũ. cõfert apatibus ani. vlceribꝰ ani rãgadijs ani fluxui sanguis ani. mollificationi ani. hemorroidibus ani

Areola febrium

Febribus calis. febribꝰ antiqs / tpralibus frigidis. febribꝰ pmistis. tertiane causonidi sinocho. qrtane. quotidiane. pestilẽtiali. ethice. febribus ephimeris. febri diei oppilatiue. febri diei apose. febri antiq. medie tertiane permiste. tremori. febri sincopali.

Areola uenenorum.

Tyriaca bezahar ĩterficit venenosa. expellit venenosa. venenũ medicina pnitiosa napello extremitati caude cerui. felli vipẽ hyusqamo nigro. opio. beriz. lithargyrio fũgis. cantaridibus. strãgulatori. leopardi. ⁊ ibib. lepori marino ĩterficit mures. morsui serpentis. vipẽ scorpioni. rutele aranee altararati ĩterfectori vulturis. morsui canis. morsui hoĩs. cani rabioso. draconi marino. danule mugali. sagittis venificatis albeleil. sagitte armene. felli leopardi

De aniso. C. i.

Anisuz qd ẽ. Est sem̃ feniculi romani. ⁊ ẽ miorĩs acuitatis q̃ nabathi. ⁊ ĩ ipo ẽ dulcedo ⁊ ẽ acutiꝰ q̃ nabathi. ELECTIO Romanũ ponderosiꝰ ẽ. NATURA Inquit Galienꝰ ẽ calm̃ ĩ ſo siccũ ĩ 3°. dixit Dia. ẽ vtrũqz ĩ tertio. OPERATIONES ET PROPRIETATES. Est apitiuũ cũ stipticitate pauca ⁊ ẽ sedatiuũ doloꝝ ⁊ resolutiuũ vẽtositatuz. ⁊ pprie si asset. ⁊ ĩ ipo qdem ẽ acuitas q̃ medicinis adurẽtibꝰ fit vicinũ. UULNERA ET ULCERA. Cõfert ĩflationi faciei ⁊ apatibus extremitatũ. MEMBRA CAPITIS. Si ex eo fiat euaporatio. ⁊ naribus vapor eius atrahat̃ sedat soda ⁊ vertiginẽ. ⁊ si terat̃ ⁊ misceat̃ cũ oľo ro. ⁊ distillet̃ ĩ aure sanat quod accidit ĩ interiori pte eiꝰ. ⁊ soda a cõpssione. aut pcussione. ⁊ dolores etiã eius. EGRITUDINES OCULI. Cõfert sebel atiq. MEMBRA ANHELITUS ET PECTORIS. Prouocat lac. MEMBRA NUTRIMENTI. Abscidit sitim factã ex humiditatibꝰ baurachijs. ⁊ cõfert oppilatiõi epĩs ⁊ splenis gnãte ex hũiditatibꝰ. MEMBRA EXPULSIONIS. Prouocat vrinã ⁊ mẽstrua. ⁊ mũdat matricẽ a fluxu hũiditatũ albaꝝ. Et ẽ motiuũ coitꝰ: ⁊ qñqz ꝯstringit vẽtrẽ. Et adiuuat ipm ad illud eius ꝓuocat io. Et apit oppilatiões renũ ⁊ uesice ⁊ matricis. FEBRES. Cõfert antiq. UENENA. Expellit nocumẽtũ venenoꝝ ⁊ uenenosoꝝ. PERMUTATIO. loco eiꝰ carni quatum est ipsumn

De apsinthio. C. ij.

Apsinthiũ qd ẽ. Est hẽba silis folijs origani. Et in ipo est amaritudo ⁊ stipticitas ⁊ acuitas. Inqt hunain. Apsinthiuz est pluriũ speꝝ. Ex eo eni ẽ corascenũ. Et ex eo ẽ oriẽtale ⁊ allatũ de mõte lukẽni ⁊ susin ⁊ nabathi ⁊ tarsẽse Et dixerũt alij antiquoꝝ spẽs eius qnqz sunt: tarsẽse: ⁊ susin: ⁊ nabathi: ⁊ corasceni: ⁊ romanũ. Et ĩ nabathi qdez ẽ bonus odor. Et ad vltimũ ĩ ipo ẽ substãtia terrea qua cõtrahit: ⁊ substãtia subtiľ q̃ soluit ⁊ apit. Et est etiã ex spẽbus scẽba: ⁊ ppter hoc vocauerũt ipm qdaz sapiẽtes scẽba romanum Et eiꝰ succus ẽ fortior folijs ipius: ⁊ ẽ ꝯpatiõe suci prassij. ELECTIO Quod ex eo ẽ melius est susin: ⁊ tarsense: ⁊ ẽ mirabiľ coloris ⁊ odoris aloes qũ cõterit. Et qd ex ipo ẽ recẽs ⁊ siluestre. Rectificatio potiõis fit cũ corasceni. ʒ. iij. NATURA Est calidũ ĩ pmo siccũ in ſo: ⁊ eius succꝰ est calidior. Et dicũt qdam ẽ siccũ ĩ tertio ⁊ ẽ q̃si verius. OPERATIONES ET PROPRIETATES. Est apitiuũ ⁊ stipticũ: ⁊ eius stipticitas ẽ fortior ipiꝰ amaritudine: sed nabathiũ ẽ fortioris stipticitatis ⁊ mioris caľitatis: q̃ ppter nõ soluit phľa etiã ex stomacho neqz p ipm fit iuuamẽtũ ĩ hoc: ⁊ eius opatio ĩ phľate ⁊ mľia. Et ĩ ipo ẽt ẽ resolutio. Et ex pprietatibꝰ eius est ut ꝓhibeat pãnos a tineis ⁊ corruptiõe uermiũ: ⁊ ꝓhibet encaustrũ ab alteratiõe ⁊ chartas a corrosiõe. IN DECORATIONE Facit bonũ colorẽ. Confert tyrie ⁊ alopitie: ⁊ remouet vestigia sub oculo ⁊ ĩ alijs locis. Et ꝯfert grossitiei palpebraꝝ. UULNERA ET ULCERA. Cõfert duritijs ĩtrinsecis ĩ empľo positũ aut bibitũ. EGRITUDINES MEMBRORUM CAPITIS. Exiccat caput: ⁊ ipius succꝰ facit soda: ⁊ existimo q̃ illud ẽ ppť suũ nocumentũ qd ĩ stomacho facit. Et vapor decoctiõis eius cõfert dolori auris. Et qñ bibit̃ ante vinũ cõfert ebrietati: ⁊ qñ ex eo fit empľm ĩteriꝰ ĩ palato cõfert ꝓfocationi ĩtrinsece. Et cõfert apatibꝰ q̃ sunt post ambas aures: ⁊ confert dolori auris ⁊ fluxui huitatũ: ⁊ ꝯfert apopľie bibitũ cũ melle. EGRITUDINES OCULI. Cõfert ophthalmie atiq ⁊ ppe a nabathi cũ qũ ex eo fit empľm sub oculo ⁊ pãno. Et si ex eo fiat empľm cũ careno sedat pulsationẽ oculi ⁊ apata eius. Et cõfert pcussiõi ĩ eo. EGRITUDINES MEMBRORUM ANHELITUS Sirupus eius cõfert tetano q̃ ẽ sub hypocõdrijs. EGRITUDINES MEMBRORUM NUTRIMENTI. Reducit apetitũ: ⁊ ẽ medicina mirabiľ ad illud qũ bibit̃ decoctiõis eiꝰ aut succi ipius decẽ diebus. s. quaqz die tres anulasat Et sirupus eius cõfortat stomachũ: ⁊ efficit opationes alias. Et cõfert ictericie ⁊ pprie si bibant̃ succi eius decẽ diebus. s. quaqz die tres. ʒ. ⁊ cõfert hydropisi. Et silr̃ empľm factũ ex eo cũ ficubꝰ ⁊ nitro ⁊ faria lolij: ⁊ ẽ empľm splenis etiã: ⁊ qñqz fit empľm ambabꝰ ex eo cũ ficubus ⁊ faria lolij: ⁊

nitro: ⁊ iterficit vermes ꝓprie qũ decoquit cum
letibus aut rizi ⁊ comedit. Succus eius ē malus
stomacho: ⁊ semia eius etiā nocumētum faciūt ori
stomachi ꝓprie ꝓpter ei⁹ salsedinē p̄ter nabathi.
⁊ qñ pmiscet cũ spica vtile ē dolori stomachi. Et
si empl̄m fiat ex eo epati ⁊ stomacho ⁊ ilijs ꝯfert
doloribus eoꝝ. Epati q̇dem ⁊ ilijs cũ ol̄o de alcā-
na facto cerato: ⁊ stomacho q̇dem cũ oleo rosaceo
aut pmistum cũ rosis: ⁊ confert durities ipoꝝ.
EGRitudines mēbroꝝ expulsiōis. Est ꝓuocā
tiuū vrine ⁊ mēstruoꝝ fortiter: etiā suppositū cuꝫ
hydromelle. ⁊ soluit cholerā. ⁊ neqꝫ p ipꝫ fit iuua
mētū i phl̄ate: nec etiā i illo quod ē stans i intestis
Sit quoqꝫ potō ei⁹ ifusi aut decocti a q̇nqꝫ. ʒ. usqꝫ
ad septē. Et pulueris eius ab vna. ʒ. usqꝫ ad. ij ʒ.
Et potus sirupi eius etiā ꝯfert hemorroidib⁹ ⁊ ra
gadijs i ano: ⁊ qñ coquit solū aut cũ rizi ⁊ bibit cũ
melle iterficit vermes cũ solone vētris leni. ⁊ silr̄
qñ coquit cũ lentib⁹. Et eius q̇dem sirupus ꝯfert
oib⁹ illis: ⁊ mūdificat venas ab hūore chol̄ico: et
aquoso: ⁊ ꝓuocat ipm̄. FEbres. Cōfert an-
tique ⁊ ꝓprie eius succus sicut succus eupatorij.
VEnena. Cōfert morsui dracōis marini ⁊ scor
pionis ⁊ morsui mugali: ⁊ hyusq̇amo cum vino ⁊
suffocatiōi fungoꝝ: ⁊ ꝓprie qũ bibit cũ aceto ⁊ ei⁹
oleū ꝯfert cimicib⁹. ⁊ qũ ifundit ꝓprie i aqua en
caustri nō corrodūt mures libꝝ. PERmutatio.
Loco eius ponit poliū: aut scēba armenū. Et in
ꝯfortādo stomachū ex assaro q̄ntū ipm̄ ē cuꝫ medio
pondere myrobalanoꝝ.

De acatia. C. iij.

Acatia q̇d ē. Est succus alcharthi exiccat⁹
deinde i trociscos mutatus. Et i ipa est
mordicatio q̄ ablutiōe remouet: qm̄ est
ꝯposita ex substātia terrea stiptica: ⁊ ex substātia
subtili ex q̄ est ei⁹ mordicatio q̄ destruit ablutiōe
⁊ ꝓpter suā acuitatē mordicat ⁊ ifrigidat. ELE
ctio. Melior ex ea ē q̄ ē melioris odoris viri
dis declināς ad nigredinē ponderosior durior.
Natura. Que ex ea abluta ē: frigida est ⁊ de-
siccat in s̄o: ⁊ nō abluta frigida ē i pmo: ⁊ ei⁹ sicci
tas ē in termio secūdi. OPEratiōes ⁊ ꝓprieta
tes. Est stiptica ꝓhibēs cursuꝫ sanguīs. IN
decoratiōe. Denigrat capillos ⁊ coloreꝫ efficit
bonū: ⁊ cōfert fissuris accidentib⁹ ex frigore.
APOSTEmata ⁊ bothor. Confert oibus que
dixim⁹ i myrto. Et ꝯfert panaritio ⁊ cũ albumine
oui ꝯfert adustiōi ignis ⁊ apatibus cal̄is. IN-
strumēta iūcturaꝝ. Probibet mollificationem
iūcturaꝝ. EGRitudines capitis. Confert
vlcerib⁹ oris. EGRitudines mēbroꝝ oculi.
Cōfortat visuꝫ ⁊ subtiliat ipm̄: ⁊ nō est cōueniēs
oculo ex ea nisi albassari: ⁊ sedat ophthalmiā ⁊ ru
bedinē q̄ accidūt i eis. Et igredit i medicinis vn-
gule. EGRitudines mēbroꝝ expulsionis.
Cōstrigit naꝫ bibita ⁊ clisterizata ⁊ p emplo posi
ta. Et ꝯfert dysenterie ⁊ sol̄oni sanguinee: ⁊ ab-
scindit fluxū matricis: ⁊ remouet eminentiā ani: ⁊
eminētiā matricis: ⁊ ꝯfert mollificatiōib⁹ amboꝝ.

De assaro. C. iiij.

Asaꝝ q̇d est. Est herba hñs semia pl̄ima
radicū cui⁹ nodus ē tortus: ⁊ silant pipe
ri boni odoris mordicantis linguā: ⁊ hꝫ
florē iter folia apud radicē suā cui⁹ color ē purpu-
reus sil̄is flori hyusq̇ami. ⁊ radix q̇dem ipius ē ma
gis iuuās q̄ aliq̇d quod sit in ipo ⁊ eius virtus est
virt⁹ acori aut est eo fortior. ELEctio. Ex
eo melius ē qđ est fortioris odoris. Natura.
Cal̄m ē ⁊ siccū i 3°. ⁊ dicit q̄ eius siccitas ē maior
ipius caliditate. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates.
Apit ⁊ sedat dolores itrinsecos oēs: ⁊ ꝓprie eius
ifusio quā dicturi sumus i capl̄o hydropisis: ⁊ sub
tiliat ⁊ resoluit ⁊ calefacit mēbra frigida ⁊ abster
git. INstrumēta iūcturaꝝ. confert sciatice
⁊ dolori anchaꝝ antiquo: et ꝓprie eius ifūsio pre
dicta i capl̄o hydropisis. EGRitudines oculi.
Cōfert grossitudini cornee. MEMbra nu
trimēti. Cōfert oppilationi epīs ⁊ duritiei ipi⁹
⁊ ꝯferūt ictericie et hydropisi ifusiōis eius tres au
rei i. xij. cotilis musti q̄ post duos mēses colet: ⁊
iuuamētū in febrib⁹ ē mai⁹: et ꝯfert duritiei sple
nis valde. MEMbra expulsiōis. Prouo-
cat vtrūqꝫ et ꝯfortat vesicā et renes: et soluit si-
cut helleborus albus i purgatioe vētris. Et eius q̇
dem potio sit septē aureoꝝ cũ aq̄ mellis: ⁊ i spma
te augmētū efficit. PERmutatio. Loco ipi⁹
ponit pondus ipius et mediū acori: et sexta ponde
ris eius amomi.

De abbel. C. v.

Abbel q̇d est. Est fructus iuniperi sil̄is za
rur. sed tñ est vehemētius niger: ⁊ ē bo
ni odoris et acuti. Arboris v̇o eius due
sunt spēs. vna spēs cui⁹ folia sunt sicut folia cupssi
multas hñs spinas: q̄ dilatat ⁊ nō elōgat. ⁊ alia ē
cui⁹ folia sunt sicut tamarisci: et sapor eius ē sicut
cupssi: sed ē siccior et minus calida. ⁊ qũ ꝺ ea assu
mit duplū cinnamomi ponit loco eius. Natura
Dixerūt q̇dam q̄ est calidus et siccus in 3°.
OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Vehemētis ē reso-
lutiōis et iest ei desiccatio cũ mordicatiōe. ⁊ i ipo
ē stipticitas leuis. ⁊ ponit i oleis calefactis: ⁊ i ol̄is
aromaticis. Et pl̄imū ponit i oleo qđ fit exp̄men
do. IN vulnerib⁹ et vlcerib⁹. Cōfert ei⁹
pulueriꝫatio i herpete estiomeno et vlceribus pu
tridis cũ melle et ꝓhibet ambulationē ambulatīe
⁊ vlcera denigrata. ⁊ qñqꝫ fit ex eo empl̄m quare
nō ꝯsolidat ꝓpter sui mordicationē: et ꝓpter ve-
hementiā cal̄itatis et siccitatis sue: imo exiccat.
EGRitudines mēbroꝝ capitis. Qũ bullit nux
abbel i oleo sisamino i cochliari ferreo donec nux
nigra fiat et distillat i aurē ꝯfert surditati valde.
MEMbra expulsiōis. Prouocat vrinā ⁊
mēstrua: ⁊ eijcit fetū: ⁊ educit sanguinē. PER
mutatio. Loco eius ponit casia lignea: ⁊ dicit
q̄ pondus eius de nuce cupressi: ⁊ dicit q̄ pondus
eius de folijs cupressi.

De adrimia. C. vi.

Adrimia. Natura. Est calidū ⁊ sic
cū in 3°. DEcoratio. Cōfert alopi
tie tritū cũ aceto. INstrumēta iūctura
rū. Cinis eius cũ aceto sup positus ꝯfert sciatice
MEMbra expulsiōis. Inq̇t Dia. Qũ mulier
tāgit mōtanū ⁊ sibi supponit illico facit abortum.
VEnena. Cōfert venenis omnibus et ꝓprie
morsui.

De antimonio. C. vij.

Antimoniū qd ē. Est substātia plūbi mortui: et eius virtus est silis virtuti plūbi adusti. ¶ ELEctio ¶ Quod ex eo bonū est: ē laminosuz frustis cōfractis cui ē splendor et cui nō admiscet aliqd extraneū: et neqz ē sordiduz et valde velociter fragit. ¶ Natura. ¶ Est frigidū i pmo siccū in fo. et ē vehemētioris desiccationis q̄ atrimentū rubeū et ē syrū. ¶ OPEratiōes et ꝓprietates. ¶ Cōstringit exiccat sine mordicatiōe et abscidit fluxū sanguis. ¶ VULnera et vlcera. ¶ Cōfert vlceribus et destruit carnes additas et ꝯsolidat. Et ponit cū adipe recēte sup adustiōe q̄re nō vlcerat: et si vlcerat ꝯsolidat ipam qū pmiscet cū adipe et cerusa. ¶ MEMbra capitis ¶ Prohibet fluxū sanguis ex narib⁹ q̄ est ex velamibus cerebri ¶ MEMbra oculi. ¶ Cōseruat sanitatē oculi et remouet sordes vlcerū suoꝝ. ¶ MEMbra expulsionis. ¶ Qū supponitur ꝯfert fluxui sanguis matricis. ¶ PERmutatio. ¶ Loco eius ponit stannum adustum.

¶ De Ammoniaco. c. viij.

Ammoniacū qd ē. ¶ Est gūma atorthut: et noiat q̄nqz id quo auꝝ adheret: qm̄ pgamena et mēbrana et libri eo deauratur. ¶ Natura. ¶ Est calidū i fine tertij: et siccum in pmo. ¶ OPEratiōes et ꝓprietates. ¶ Eius ı̄soło et exiccatio ē fortis: et nō ē mordicatio eius fortis Et ex ipsius q̄dem aptione puenit ad hoc ut faciat currere sanguinē ex orificijs venaꝝ: et igredit in rectificatiōe solutiuoꝝ: et i ipo ē lenificatio et attractio. ¶ APOSTEmata et bothor. ¶ Linit et fit ex eo emplm̄ et ꝯfert scrofulis: et duritieb⁹ et apatibus i pncipio puis: et postea magnis sine capite. ¶ VULnera et vlcera. ¶ Cōfert vulneribus malis et corrodit carnē malā: et facit nasci carnē bonā. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert dolori sciatice et ilioꝝ: et iūcturaꝝ bibitū cum melle aut aqua ordei. Et qū ex eo fit emplm̄ cū melle et oleo resoluit duritiē iūcturaꝝ. Et qn̄ pmiscet cū aceto: et baurach: et rosis: et oleo de alcāna cōfert lassitudini. ¶ MEMbra oculi. ¶ Lenit aspitatē palpebraꝝ ⁊ scabiē ⁊ abstergit albuginē: ⁊ ꝯfert humiditatibus oculi. ¶ MEMbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert disnie ⁊ difficultati anhelitus: ⁊ eius dilatatiōi cū trāsglutit qū melle aut aq̄ ordei: ⁊ mūdat vlcera velamis: ⁊ ꝯfert p̄focationi q̄ est ex phlāte ⁊ cholera nigra. ¶ MEMbra nutrimēti. ¶ Qū bibit ex eo aureus cōfert duritiei splenis: ⁊ duritiei epis: ⁊ silr qū linit cū aceto. et cōfert hydropisi. ¶ MEMbra expulsiōis. ¶ Prouocat vrinā ita ut sanguinē mīgere faciat: ⁊ iterficit ascarides et solone educit: ⁊ facit exire embryonē siue viuū siue mortuū ⁊ puocat mēstrua. Et linit sup duritiē testiculoꝝ cuz aceto ⁊ lenit eos ¶ PERmutatio ¶ Loco eius ponit sordities aluearij apum.

¶ De Aniudem. C. ix.

Aniuden qd ē. ¶ Ex ea ē alba et nigra que ē fortior. Et hec nigra nō igredit i cibis Et ipsius radix ē ꝓpinq̄ sapori alastirgar ⁊ ei⁹ nā ē aerea. sed alastrigar ē tarde digestionis ⁊ ñ est hoc i ordine eius quāuis sit etiā digestiōis valde tarde. Asse vo q̄ est eius gūma caplm̄ singulare faciā aliud. Et meli⁹ q̄dem ē ut admistret ei⁹ decoctio: aut ipsius acetū q̄ corpus eius. ¶ Natura. ¶ Calida ē et sicca in 3º. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓpetates ¶ Est subtiliatia valde. Et radix ei⁹ iflat ⁊ qū corp⁹ ex ea fricat ⁊ ꝓprie cū lacte eius trahit mās ad exteriora virtuose. ¶ DEcoratio. ¶ Alterat vētositatē corporis. Et si ex ea fiat emplm̄ cū oleo sanat aggregatiōes sanguis sub oculo. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Cōfert dubellet intrinsecis. Et qn̄ pmiscet ipa ⁊ radix cū emplīs confert scrofulis. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Qn̄ pmiscet cum oleo irino: aut oleo de alcāna confert doloribus iūcturaꝝ ꝓprie. ¶ MEMbra nutrimēti. ¶ Radix eius facit eructuare ⁊ stringit ventrē: ⁊ ē tarde digestiōis: ⁊ digerit: et calefacit stomachū: ⁊ ꝯfortat eū ⁊ disrūpit apetitū. ¶ MEMbra expulsiōis. ¶ Qn̄ decoq̄t cū corticib⁹ granatoꝝ i aceto sanat hemorroidas ani ⁊ puocat. Et facit fetē odorē stercorsi: ⁊ vētositatē exeūtē p anū et est nociua vesice. ¶ VEnena. ¶ Est bezahar venenis.

¶ De Astirgar. C. x.

Astirgar q̄d est. ¶ Rectius ē ut ei⁹ acetum admistret. Et ē ꝓpinq̄ aniūden in nā sua sed ē calior ea. ¶ Natura. ¶ Calida ē ⁊ sicca i fine tertij. ¶ MEMbra nutrimēti. ¶ Eius acetū est bonū stomacho: et purgat ipm ⁊ cōfortat eū: ⁊ disrūpit apetitū. Sed corpus ipsius facit nauseā mordicatiōe sua: ⁊ tardat mora ipsius in stomacho: et eius digestio in ipo. ¶ FEbres. ¶ Proprietas ei⁹ est iuuamentū febris quartane.

¶ De Amirberis. C. xi.

Amirberis q̄d est. ¶ Est azārasch. Et ex eo ē rotūdū rubeū capestre: ⁊ nigrū longuz arenosuz: aut mōtanum ⁊ est forti⁹. ¶ Natura. ¶ frigidū ē ⁊ siccū i fine tertij. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est vincēs cholāz valde ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Ex ꝓprietatib⁹ ei⁹ ē suū iuuamēū q̄ cōfert apatib⁹ calis sicut emplm̄ suppositū. ¶ MEMbra nutrimēti. ¶ Cōfortat stomachū ⁊ epar ⁊ abscidit siti valde. ¶ MEMbra expulsiōis. ¶ Cōstringit ⁊ ꝯfert rasure etiam fluxui sanguinis inferius.

¶ De Alaunoch ⁊ Alahabar. C. xij.

Alaunoch ⁊ alahabar q̄d est ¶ Utrunqz est plūbū nigrū in quo est substātia aquosa multa quā ꝯgelauit frigus. Et i ipo sunt aereitas ⁊ terreitas nō vehemētis mltitudinis. Signū aūt hūiditatis eius sicut existimat Gal. Est uelocitas liq̄factiōis eius ⁊ aereitatis ipsius ē vehemētia raritatis eius: ⁊ q̄ ipm crescit qū dimittit i humorositate terre ⁊ inflat. et ē vehemēter ifrigidās apata. ¶ Natura. ¶ Est frigidū ⁊ hūidū in fo. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ fiat ex eo pistillū ⁊ tabula ⁊ fricet vnū eoꝝ sup aliud cū aliq° ex oleis ⁊ tūc illud quod ex ipo resoluit cōfert apatib⁹ calidis: ⁊ ifrigidat ea: ⁊ saniosa ex ipis ita q̄ curant: ⁊ ligat ex eo lamīa sup scrofulas: ⁊ glādulas: ⁊ vlcera iūcturaꝝ: ⁊ ipaꝝ glandulas ⁊ destruūtur. ¶ VULnera ⁊ vlcera. ¶ Ipius fricatio p̄dicta ⁊ ei⁹ adustū ꝓprie ablutū cōfert vulnerib⁹ malignis et ulcerib⁹ cācerosis ⁊ ulcerib⁹ iūcturaꝝ ¶ INstrumēta iūcturarū. ¶ Cōferūt ipius fricatō ⁊ adustio

p̄dicte vlceribus iūcturaꝝ. Et si stricte ligeť super torsionē iūcturaꝝ ⁊ suas glandulas liq̄facit eas.

MEMbra oculi. Quod ex ip̄o adustū est: est iuuatiuū i vlcerib⁹ pprie qū abluit: ⁊ silr ophthalmie sicce. MEMbra anhelitus ⁊ pectoris.

Quod ex eo adustū ē: iuuatiuū ē ulcerib⁹ mamille ⁊ silr eius fricatio et adustio p̄dicte. MEMbra expulsiōis. Cōfert hemorroidib⁹. Et ligať lamia sup locū renū: ⁊ phibet pollutionē frequētē: ⁊ sedat desideriū coitus. Et vtrūq; eoꝝ ↄfert vlceribus veretri: ⁊ testiculoꝝ: ⁊ apatibus ip̄oꝝ.

De amumeli. C. xiij.

AMumeli q̄d est. Est oleū dulce valde spissum sicut mel: et spissius eo extrahiť ex crure arboris q̄ est i terra murzie dulcis: ⁊ fit ex eo oleū si cū eo admisceť etiā oleū de flore eius: ⁊ noiať amumel et oleū mell'. ELEctio. Ex eo ē meli⁹ qđ ē magis claꝝ: ⁊ spissius: ⁊ antiqui⁹. Natura. Calidū ē et hūidum et ip̄ius cal'itas pl'ima ē hūiditate eius. UULnera et vlcera. Cōfert vulnerib⁹ vlcerosis illinitū. JNstrumēta iūcturaꝝ. Cōfert dolorib⁹ iūcturaꝝ. MEMbra capitis. In ip̄o ē virt⁹ faciēdi subet: ⁊ facit pigritiā. MEMbra oculi. Cōueniēs ē tenebrositati oculoꝝ qū ex eo fit collyriū. MEMbra expulsiōis. Tres. ʒ. ip̄ius cū. ix. ʒ. aque solone educūt cholerā ⁊ hūores crudos: et faciūt pigritiā et mollificāt. verūtñ nō est sollicitudo hñda: neq; timendū est ex eo qđ ipsum soluit: quoniam est iuuatiuū cū eo quod ex ip̄o apparet icolume: oꝫ tñ ne sup ipꝫ dormiať oīo

De agalugin. C. xiiij.

AGalugin q̄d est. Lignū indū aut arabicuꝫ boni odoris hñs cutē cooptā ītrans i numero spēꝝ q̄ vendunť. Et i ip̄o ē stipticitas cū amaritudine pauca. MEMbra capitis. Collutio oris facta ex ip̄ius decoctiōe odorem oris efficit bonū. MEMbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Cōfert dolori lateris. MEMbra nutrimēti. Cōfert dolori epatis. Et aureus vn⁹ ex eo ↄfert viscositati stomachi ⁊ debilitati ip̄ius. MEMbra expulsiōis. Qū bibiť cum aqua ↄfert vlcerib⁹ itestinoꝝ ⁊ dolori pūgitiuo cal'o.

De amgailem. C. xv.

AMgailem q̄d ē. Est arbor locoꝝ rusticorū nota. Natura. Est frigida ⁊ sicca. OPEratiōes ⁊ pprietates. Est stiptica phibēs sanguinē ⁊ spēs flux⁹. MEMbra anhelitus ⁊ pectoris. Probibet sputū sanguinis. MEMbra expulsiōis. Probibet fluxum matricis.

De atharachic. C. xvi.

ATharachic q̄d est. Hec ē medicina acuta q̄ nō bibiť pp suā acuitatē: sed i epithiatibus admistrať post fractionē sue acuitatis. Natura. Est ca[illegible] et sicca valde. OPEratiōes ⁊ pprietates. Permutat cōpl'onē malā frigidā ad ↄpl'onem malā calidā. Et neq; sit audax aliq̄s sup ip̄m nisi epithimādo. JN decoratiōe. Confert pano. JN apatibus ⁊ bothor. Cōfert bothor lenibus. JN vulnerib⁹ ⁊ vlceribus. Cōfert scabiei vlcerose ⁊ ipetigini. JNstrumēta iūcturaruꝫ. Empl'm factum ex ea confert sciatice.

De azedaraeth. C. xvij.

AZedaraeth q̄d est. Arbor nota hñs fructū silem nabach. Et noiant eā i rēchi myrobalanū: ⁊ i tabrasten: et kiēn ⁊ thabich: ⁊ ē arbor magna: et ē ex magnis arborib⁹. Natura. Quod ē supra ip̄am ē calidū i p̄mo: siccū i fine p̄mi. OPEratiōes ⁊ pprietates. Eius focha apit oppilatiōes. JN decoratiōe. Aq̄ foliōꝝ eius iterficit pediculos et plongat capillos: ⁊ pprie radices eius qū admistratur cum vino. MEMbra capitis. Eius flos apit oppilatiōes cerebri. MEMbra anhelitus et pectoris. Eius fructus nociuus ē pectori valde: ⁊ ē pnitios⁹. MEMbra nutrimēti. Eius fructus ē mal⁹ stomacho cōturbās. FEbres. Dicit q̄ decoctio corticū eius cū fumoterre ⁊ myrobalanis desecata ↄfert febribus phl'aticis. UEnena. Succus extremitatū eius cū melle resistit uenenis oib⁹. Et eius fructus iterficit fortasse. PERmutatio. Loco eius i elōgatiōe capilloꝝ ponūť folia canabis.

De auricula muris. C. xviij.

AUricula muris q̄d est. Est herba cui⁹ uirtus fm Galienū ē ppinq̄ virtuti herbe q̄ vitrū abstergiť. Et hoc nomē absolutū ē duabus herbis quaꝝ vna ē quā nomiat Galien⁹ ⁊ odorať ex ea odor malus: ⁊ nō hꝫ duritiē: ⁊ altera quā nomiauit Dia. ⁊ existimauit q̄ sit similis volubi: nisi q̄a minora hꝫ folia ↄpata ad ip̄am: ⁊ ē herba expa'sa sup faciē terre puos hñs stipites domestica bona sine odore: ⁊ nō hꝫ saporē fortē azulinos hñs flores cui⁹ semē semī coriādi silať: ⁊ hirūdines ex ip̄o comedūt: ⁊ ē cal'a ⁊ pprie cui⁹ origo nō ē iuxta aquā. Inq̄t mūsaibach iuuamētū ei⁹ est iuuamētū apsinthij ⁊ ē res q̄ nō est īuenta i duabus plātis simul. Natura. Que ex eis nota ē fm Galienū ē frigida ⁊ hūida in gradu p̄mo. Et altera ē ex sūma medicinaꝝ calidaꝝ. OPErationes ⁊ pprietates. In p̄ma nō ē stipticitas. Et altera ē desiccatiua rubificatiua. UULnera ⁊ ulcera. Illa quā nomiauit Dia. extrahit spinas ⁊ surculos: ⁊ facit adhere plagas. MEMbra capitis. Cōfert epil'ie bibita: ⁊ torture sternutatiōe facta ex ea uehemēter: ⁊ ei⁹ sternutatio mūdificat cerebrum.

De abugilise. C. xix.

ABugilise q̄d est. Est lactuca asini et noiať etiā simarē ⁊ sincāren. Et ē pillosa spinosa: aspa: nigra: pl'ima hñs folia sup radicem anexa ei. Et eius radix i grossitudine ē digiti coloris rubei valde q̄ tingit qū tangiť i estate. Et ex ea est spēs alia citrina folia hñs coloris rubei: ⁊ eius spēs sunt quattuor. Abugilise: itisanius: amelenius: ansubesin. ELEctio. Fortiores oib⁹ sunt due p̄me spēs. Natura. Dixit Gal'. q̄ ex abugilise est q̄ est cal'a ⁊ sicca. OPErationes ⁊ pprietates. Que ex ea noiať abugilise ē subtiliatiua cū stipticitate: ⁊ pp hoc ē pontica amara: sed pōticitas ē in reliq̄s magis apparens. Relique vero due spēs sunt acutiores p̄mis: ⁊ fortioris caliditatis. Et radix eius fortioris ē cal'itatis q̄ folia. JN decoratione. Qñ liniť cum aceto confert morphee. Et ip̄a excoriat cutim. Et eius folia sunt

debiliora radice eius. ¶ IN apatibus ꝛ bothor. ¶ Probibet radix abugilise q̄ est ex eis cū farina ordei fracti herisipilā: ꝛ silr radix amelem⁹: ꝛ ipsa resoluit scrofulas qū supponit̄ eis cū adipe. ¶ IN vulneribus ꝛ vlceribus. ¶ Ponit̄ cū cera sup vlcera oīa ꝛ adustionē ignis ꝑprie. ¶ MEMbra nutrimēti. ¶ Radix abugilise aptat stomachū. Et eius decoctio cū aq̄ alkaratin valet ictericie ꝛ dolori splenis. ¶ MEMbra expulsiōis. ¶ Decoctio eius cū aq̄ alkaratin: aut aq̄ chartami confert dolori renū ꝛ lapidi in renibus. Qūqȝ mulier sibi supponit radicē eius ab ortuȝ facit: ꝛ eius folia fusa cū vino stringūt vētreȝ: sed abugilise resoluit hūores cholicos ꝛ radix hn̄tis citrina folia ex ea cū isopo ꝛ sinapi īterficit vermes ꝛ educit eos. Et similit̄ alsimaren absolute q̄ ex ea citrina ē ꝛ reliq̄: sed citrina ē fortior i hoc. ¶ FEbres. ¶ Decoctō radicū abugilise cū aq̄ alkaratin ꝯfert febrib⁹ antiq̄s. ¶ UEnena. ¶ Qn̄ masticat̄ ex citrina hn̄te folia citrina rubei coloris ꝛ ꝓicit̄ sup venenosa īterficit ea. Et due alie spēs ꝯferunt morsure vipere bibite ꝛ linite ꝛ sputate.

¶ De almesu. C. xx.

ALmesu q̄d ē. Dicit̄ ꝙ rectius esset ut de ea loq̄remur in ca° de min. verūtn̄ nos attulim⁹ narrationē eius in hoc caplo: ut sit magis nota: ꝛ magis famosa. ¶ Natura. ¶ Dixerūt q̄dam ꝙ ē frigida ꝛ sicca. Et dixerūt aliȷ̄ ꝙ ē calida ꝛ sicca cū virtute. ¶ OPErationes ꝛ ꝓprietates. ¶ Est vehemētis abstersiōis. Et apud Dia. est adustiua ꝛ putrefactiua. ¶ IN decoratione. ¶ Abstergit dētes fricādo. ¶ MEmbra capitis. ¶ Dixerunt q̄dam ꝙ qn̄ tenet̄ i ore frangit dētes. Et dixerūt aut ꝓprietate sua: aut pp venenū vipere quo multiplicat̄ i locis i q̄bus ipa ē. Et hec q̄dem verba sunt eius q̄ multa fabulose narrat: ꝛ nō cognoscūt de opatione veneni vipere ꝙ qū positū ē ad aliquod mēbrū nō efficit hanc opationē: et ꝓprie qū tēpus supra ipm ꝓlōgatū fuerit. ¶ MEMbra expulsiōis. ¶ Dicūt ꝙ qū ex ipsa adheret granū vnū i extremitate siringe annexuȝ glutini romano ꝛ ītromittit̄ ī vesicā fragit lapideȝ Sed hoc ē ex eis q̄ a me elongant̄. ¶ UEnena. ¶ Est venenum mortale.

¶ De armech. C. xxi.

ARmech quid est. Est herba iameni boni odoris sil'is cinnamomo grosso. ¶ IN decoratiōe. Efficit odorē oris bonū. ¶ APOSTEmata ꝛ bothor. ¶ Cōfert apatibus calidis ꝓprie sicut empl'm supposita. ¶ IN vlneribus ꝛ vlcerib⁹. ¶ Probibet dilatationē vlceꝝ: ꝛ ꝯsolidat ea siccādo ꝓpter desiccatiōȝ q̄ est i ea sine mordicatiōe et ꝓhibet putrefactionē mēbroꝝ. ¶ MEMbra capitis. ¶ Cōfortat cerebrū et stringit gingiuas ꝛ conuenit egritudinibus oris. ¶ MEMbra oculi. ¶ Ex ea comestū ꝯfert ophthalmie. ¶ MEMbra anhelitus ꝛ pectoris. Cōfortat cor ꝛ oīa viscera. ¶ MEMbra expulsionis. ¶ Stringit naturam.

¶ De allabuch. C. xxiȷ̄.

ALlabuch q̄d est. Dicūt ꝙ ē asadar. Dico aūt ꝙ sine nō sit hoc allabuch aut sit d̄ veritate ꝑtinet ei ut dicam⁹ in caplo de lem. Et ē ex magnis arboribus: ꝛ forsitan ꝑmutat̄ ad egyptū ꝛ alterat̄ illic nā ei⁹. ¶ OPErationes et ꝓprietates. ¶ Cōfert fluxui sanguinis etiā si sup mēbrum ponatur: ꝛ abscindit cursum.

¶ De athamaraet. C. xxiȷ̄ȷ̄.

AThamaraet q̄d ē. Est medicina inda efficiēs peonie opationē. ¶ MEMbra capitis. ¶ Ex folȷ̄s eius fiat epithima illi ad cuius caput eleuat̄ uapor: ꝛ ꝓhibet epil'ia.

¶ De alblage. C. xxiiȷ̄.

ALbage q̄d est. Est medicina marina sil's alcot q̄ orit̄ in vere: ꝛ ē sil'is etiā andacoche pl'imos hn̄s stipites. Et eius semē est sicut semē baucie. ¶ MEMbra nutrimenti. ¶ Cōfert spleni valde. ¶ MEMbra expulsiōis. ¶ Prouocat urinam.

¶ De asefeni. C. xxv.

ASesem q̄d est. Existimo ꝙ est pastura cameloꝝ. ¶ MEMbra expulsiōis. Mūdificat renes. ¶ UEnena. ¶ Pl'imū ꝯfert iuuamētum morsure canis rabiosi.

¶ De alguasen. C. xxvi.

ALguasen q̄d est. Est herba sil'is lilio. Et noīat̄ pp illud lilialis. ¶ Natura. ¶ Est cal'a ꝛ sicca in ꝑmo. OPErationes ꝛ ꝓprietates. ¶ Desiccat cū eq̄litate: ꝛ abstergit. ¶ IN decoratiōe. ¶ Cōfert panno ꝛ resoluit totū illud cū eq̄litate. ¶ UEnena. ¶ Hal. dixit ꝙ ē iuuatiua ꝓprie morsure canis rabiosi: ꝛ iā sanati sunt multi: ꝛ ꝓpter illud nomiatur grece alguasen.

¶ De atratisus. C. xxvȷ̄ȷ̄.

ATratisus q̄d est. Est medicina cognita cuȝ chali. ¶ Natura. ¶ In ipa ē paꝝ īfrigidatiōis ꝛ nō est i ea stipticitas. ¶ OPErationes ꝛ ꝓprietates. ¶ Desiccat cū equalitate ꝛ eius virtus ē virtus resolutiua cū īfrigidatiōe. ¶ APOSTEmata ꝛ bothor. Cōfert apatibus emūctorioꝝ more empl'i supposita ꝛ suspensa.

¶ De ardifrigi. C. xxviȷ̄ȷ̄.

ARdifrigi q̄d ē. Est herba sil'is cappari acuti odoris valde ꝛ grauis hn̄s fructum inferius. ¶ Natura. ¶ Dixit alkanzi ꝛ arabib ꝙ ē forti[...] natura sua ꝙ solatrū ꝛ alkekēgi. ¶ APOSTEmata ꝛ bothor. ¶ Cōfert apatibus ītrinsecis ꝑm verba arabib. Et potio ipius sit vsqȝ ad. iȷ̄. ʒ. Et liniat̄ sup apata cal'a extrinseca ꝛ erit mirabilis valde vbicūqȝ apposita. ¶ UEnena. ¶ Qū linit̄ sup pūcturā vespe sanat illico.

¶ De abutilon. C. xxix.

AButilon q̄d est. Est plāta sil'is cucurbite. ¶ Et dixit alkāzi ꝙ hoc noīe est nota. ¶ UULnera ꝛ vlcera. ¶ Dicit̄ ꝙ est res magis iuuatiua vulnerib⁹ recentib⁹ ꝛ cōglutinat ꝛ cōsolidat ea statim.

¶ De asio. C. xxx.

ASius q̄d est. Est lapis sup quē nascit̄ sal: cui⁹ flos nomiat̄ asius: ꝛ videt̄ ꝙ sit ei⁹ generatio ex rore maris ꝛ imbre q̄ cadit sup eū. ¶ OPErationes ꝛ ꝓprietates. ¶ Uirtus eius ꝛ virtus floris eius ē apitiua: carnis generatiua: putrefactiua paꝝ cū liq̄factiōe carnis putrefacte absqȝ mordicatione. ¶ APOSTEmata ꝛ bothor. ¶ Resoluit exituras more empl'i supposita

cū terebinthina aut pice. IN vulnerib⁹ ⁊ vlceribus. Ualet vulnerib⁹ difficilibus ⁊ antiquis ⁊ magnis ⁊ ꝓfūdis. INstrumēta iūcturaꝝ. Cū farina ordei supposita valꝫ podagre. Et qn̄ ponūt extrema ipi⁹ i decoctiōe ei⁹ iuuant. MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. Si trāsglutiat cū melle cōfert vlceribus pulmonis. MEmbra nutrimēti. Qn̄ linit cū calce ⁊ aceto sup splenē confert.

De Atuit. C. xxxi.

ATuit. Natura. Calīn ē in ꝭo hūidū in ꝑmo. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Inest ei abstersio vltima. In decoratiōe. Abstergit morphea fortiter.

De Absio. C. xxxij.

ABsius q̇d est. Medicina karmeni ⁊ ꝑsica. Natura. Calida subtilis.

De Anagale. C. xxxiij.

ANagalis q̇d ē. Est duobus modis. vn⁹ eoꝝ ē cui⁹ flos ē citrinus. Et alius cuius flos est celestis. IN vulneribus ⁊ vlceribus. Cōueniūt ambo vlneribus ⁊ ꝓhibet ipoꝝ ꝯ́ptionē: ⁊ extrahūt surculos ⁊ silia: ⁊ ꝓhibet vlcerū ampliationeꝫ. MEmbra capitis. Si ex aq̇s amboꝝ fiat gargarism⁹: ⁊ fiat caputpurgiū cū eis ꝓuocat phl'a plīmū a capite ⁊ sedant dolorē mole q̄ est in pte illa. MEmbra expulsiōis. Qn̄ bibit cū vino ꝯfert dolori renū. Et existimauerūt q̇dam q̄ varia declinās ad colorē cineris reducit anū ꝓminentē exterius ⁊ rubeū hn̄s florem augmētat ei eminentiā. UEnena. Qn̄ bibit cum vino confert veneno vipere.

De Abrich. C. xxxiiij.

ABrich quid est. Est medicina persica. MEmbra capitis. Est bona seruatiōi ⁊ rationi.

De Ausid. C. xxxv.

AUsid q̇d est. Est spēs nenufaris indi. Natura. Dixit filius mesiriohe. Est calida ⁊ sicca.

De Ardiud. C. xxxvi.

ARdiud quid est. Est medicina sicut cepe scissum.

De Aribut. C. xxxvij.

ARibut q̇d est. Est medicina cabrusia que assūpta est ex re q̄ assilat ostraco. Natura. Dixit Gal'. Est frigidū i ꝭo siccū i ꝑmo. Et eius fructus ē calid⁹ ⁊ ꝯtractiuus i ꝑncipio ꝑmi exiccatiuus in ꝭo. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Cōseruat femur pueroꝝ ut nō oriāt pilli i ipō spatio lōgo. MEmbra nutrimēti. Fructus eius confert ictericie.

De Adrumilon. C. xxxviij.

ADrumilon q̇d ē. Est medicina q̄ nomiāt bipēnis. hꝫ enī duas aties sicut bipēnis. Natura. Est calida. Et i ipā sunt amaritudo ⁊ pōticitas. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Apit oppilatiōes visceꝝ. INstrumēta iūcturaꝝ. Confert doloribus iūcturarum ⁊ tali.

De Atinat. C. xxxix.

ATinat q̇d est. Est medicina inda i virtute testiculoꝝ vulpis. Et oꝫ ut ꝯsiderei: ita ut nō sit atuit. Natura. Calā ē ⁊ humida. MEmbra expulsiōis. Augmentat coitum.

De Ata. C. xl.

ATa quid est. Est arbor algarab dicta in capitulo de gaim.

De Anacardo. C. xli.

ANacardus quid est. Est fructus sīl'is ossi dactili. Et medulla eius est sīl'is medulle nucis dulcis i quo nō ē nocumētū. Et cortex ipsius ē rarus fragibilis i cui⁹ raritate ē mel viscosuꝫ hn̄s odorē. Et sunt hoīes q̇ ipm masticāt: ⁊ nō nocet eis: ꝓprie cū nuce. Natura. Calidus ē et siccus in q̄rto. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Eius mel ē vlceratiuū apatuꝫ ⁊ adustiuū sanguis ⁊ hūoꝝ. DEcoratio. Eradicat verucas ⁊ aufert albaras ⁊ eradicat barulos: ⁊ sanat alopitiā phl'aticā. APOSTEmata ⁊ bothor. Cōmouet calida apata i interiorib⁹. INstrumēta iūcturaꝝ. Cōfert frigori neruoꝝ ⁊ eoꝝ molificatiōi ⁊ palysi ⁊ torture. MEmbra capitis. Cōfert corruptiōi memorie qum eius ꝯfectio nota anacardinū sumit. Sed tn̄ cōmouet alienationē ⁊ ml'iaꝫ. MEmbra expulsiōis. Suffumigāt cū eo hemorroides ⁊ exiccant. UEnena. Est ex sūma uenenoꝝ: ⁊ adurit hūores ⁊ iterficit. Et ei⁹ q̇deꝫ tyriaca ē lac vaccinū butyro inde extracto Et oleū nucis eius frāgit virtutē. PERmutatio. Loco eius ponit q̇ntuplū pōderis eius de bōdacha: ⁊ q̄rta pōderis ipsius de oleo balsami: ⁊ tertia ponderis ipsius de napta alba.

De Anate. C. xlij.

ANas. Natura. Calidior est oībus auibus domesticis. Et dicūt q̇dam q̄ ipā calefacit ifrigidatū: ⁊ facit calefactū possidere febrē. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Ei⁹ piguedo ē maxīa i sedando dolorē: ⁊ sedādo mordicationē i ꝓfundo corporis: ⁊ ē melior piguedinibus auiū. Et eius caro vētositatē dissoluit ipsius stomachi: ⁊ ē plīmi nutrimēti. IN decoratiōe. Eius piguedo clarificat colorē: ⁊ caro ipsius impinguat. MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. Clarificat vocē. MEmbra nutrimēti. Eius caro tardat i stomacho ⁊ ē grauis: ⁊ ꝓprie caro anseris. Sed leui⁹ q̄ḋ ē in ipā ⁊ melius sūt ale. Qn̄ aūt digerit caro haꝝ auiū ē nutribilior omibus carnibus auiū. MEbra expulsionis. Augmentū efficit i coitu: ⁊ multiplicat spma.

De Auellana. C. xliij.

AUellana q̇d est. Est nota. Et eius q̇dem terreitas maior ē terreitate nucis: qm̄ est magis solida: ⁊ minus vnctuosa ⁊ tardioris digestiōis. Natura. Decliuis est ad caliditatē quādaꝫ ⁊ siccitatē puaꝫ. OPEratiōes et ꝓprietates. Generat ex ea cholera. Et i ipā ē stipticitas maior q̄ i nuce: ⁊ i ipā ē iflatio: ⁊ gnāt vētositates i vētre inferiori. DEcoratio. Quod ex ea adustū ē tingit capillos. MEmbra capitis. Facit soda: ⁊ assat: ⁊ comedit cū pauco pipere: ⁊ maturat corizā. Ypo. inq̇t auellana i cerebro facit augmentū. MEmbra oculi. Existimauerūt q̇dam q̄ ipā linita sup verticem pueroꝝ varios hn̄tiū oculos delet varietatē. MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. Comedit cū aq̄ mell' ⁊ confert tussi antique ⁊ adiuuat ad spuendum.

¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Est tarde digestiōis ⁊ ex
citat vomitū ⁊ est tardioris digestiōis ꝙ nux.
¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Eius cortex ē stipticus ⁊
strigit vētrē ¶ UEnena. ¶ confert venēis ⁊ mor
sibus ⁊ ꝓcipue cū ficub⁹ ⁊ ruta ⁊ pūcture scorpiōis

¶ De agno casto. C. xliiij.

AGnus castus qd est. ¶ Est plāta ⁊ ē fortasse
ꝓpter sui magnitudinē arbor ⁊ nascit̄ in
locis ꝓpinquis aq̄s: ⁊ eius q̄dez rami sūt
duri: ⁊ folia ip̄ius sunt sicut folia oliue: sed sunt le
niora: ⁊ eius lignū nō igredit̄ i medicinā: sed flos
eius ⁊ folia ⁊ fructus ¶ Et i fructo q̄dem eius ⁊ i re
liquis q̄ ex eo admistrāt̄ ē subtilitas ⁊ acuitas ⁊ pō
ticitas: ⁊ ē infra rutā siccā. ¶ Natura. ¶ Calid⁹
i p̄mo siccus in fo. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates.
¶ Est resolutiuus ⁊ subtiliatiuus ⁊ disgregatiuus
vētositatū. Et i ip̄o ē aptio cū stipticitate. ¶ De
coratio ¶ Est mūdificatiuus coloris. ¶ INstru
mēta iūcturarū. ¶ Fit ex eo empl'm cū folijs suis
torsiōi neruoꝝ ⁊ remouet lassitudinē. ¶ MEM
bra capitis. ¶ Facit soda ⁊ subet bibit⁹. Et qn̄ fit
ex eo empl'm ꝯfert soda ¶ Et qū illud quod ex eo ē
fusuz comedit̄ min⁹ efficit soda. ¶ MEmbra an
helitus ⁊ pectoris. ¶ Est ex eis q̄ multiplicāt lac
minorādo sp̄ma: sitq; eius potio. ʒ. ij. vsq; ad. ʒ.
i. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Aperit oppilationes
epatis: ⁊ oppilatiōes splenis: ⁊ valde iuuat duri
tiē. Et qū bibit̄ ex eo cuz oxymelle quātitas. ʒ. ij.
ꝯfert hydropisi. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Se
det̄ i eius decoctiōe ꝓpter dolorē matricis: ⁊ aq̄a
eius: ⁊ bibitus cū mētastro: ⁊ vaporatus desiccat
sp̄ma. Et qn̄ aliq̄d ex stipitib⁹ eius sternit̄ sub dor
so ꝓhibet pollutionē et virge erectionē: ⁊ suffumi
gant̄ mulieres qū vehemēs desideriū adest. ¶ Et ē
ꝓuocatiuus: ⁊ ꝯfert ꝓcipue semē eius fissuris ani:
⁊ fit ex eo empl'm cū butyro duritiei testiculi ꝓci
pue cū seīe eius. ¶ Uenena. ¶ Cōfert morsui ser
pētis qū bibit̄ ex eo. ʒ. i. ⁊ sil'r morsui canis ⁊ lupi
supposito empl'o ⁊ suffumigatōe facta ex eo ⁊ eius
folia fugant venenosa.

¶ De Alis. C. xlv.

ALe. ¶ ELEctio. ¶ Meliores eaꝝ sunt
ale gallinaꝝ: ⁊ ale anserū sunt bone dige
stiōis ⁊ nutrimēti. Et non sunt leues nisi
ꝓp multitudinē motus ⁊ exercitij sui. ¶ Et eaꝝ nu
trimētū nō multiplicāt̄ nisi ꝓp multitudinē carnis q̄
ē in eis. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Dicit̄ ꝙ
qn̄ pēne alaꝝ alguarascen miscent̄ cū equalitate sui
de hyusq̄amo ⁊ adurūt̄ ⁊ terunt̄ ⁊ ponūt̄ i pane si
cut sal resoluūt scrofulas i collo absq; ferro. Et si
milit̄ qn̄ puluerizāt̄ sup panē ⁊ comedit̄. ¶ MEm
bra expulsiōis. ¶ Dicit̄ ꝙ panis factus cū eo qd̄
dictum est soluit valde.

¶ De Acoro. C. xlvi.

ACorus qd est. ¶ Est radix plāte que ē sicut
papyrus. Et orit̄ plimū eius i locis aquo
sis ⁊ i aquis. ¶ Et sup hāc radicē sunt nodi
ad albedinē declinantes in q̄ est odor horribilis: ⁊
paꝝ boni odoris ⁊ ē calidus acutus. Gal'. aūt dixit
ꝙ nō admistrāt̄ nisi radix eius. ¶ Et eius virtus est
ꝓpinq̄ virtuti aristologie ⁊ ireos. ¶ ELEctio.
¶ Melior ex eo est ille q̄ ē spissior ⁊ magis soli
dus: ⁊ dulcior: ⁊ melioris odoris. ¶ Natura.

¶ Calidus ē ⁊ siccus i principio fi usq; ad mediū.
¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est resolutiuus in
flatiōis ⁊ vētositatum subtiliatiuus: abstergit sine
mordicatiōe apitiuus. Et apud Gal'. eius odor nō
est nisi bonus. Est f'm ꝙ nos sentim⁹ nō bonus.
¶ DEcoratio. ¶ Clarificat colorē ⁊ ꝯfert morphee
⁊ albaras. ¶ INstrumēta iuncturaꝝ. ¶ Cōfert
spasmo ⁊ cōtritiōi lacertoꝝ ⁊ decoctio eius etiam
embrocata ⁊ bibita. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cō
fert dolori dētis valde ⁊ ḡuitati ligue. ¶ Mem
bra oculi. ¶ Attenuat grossitudinē cornee: ⁊ ꝯfert
albugini: ⁊ ꝓprie i vtrisq; succus eius. ¶ Mem
bra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Eius decoctio ē bona
dolori lateris ⁊ pectoris. ¶ MEmbra nutrimēti
¶ Cōfert dolori ep̄is frigido ⁊ ꝯfortat ip̄z: ⁊ ꝯfert
stomacho: ꝯfert duritiei splēis: imo extenuat sple
nez multū: ⁊ mūdificat stomachuz. ¶ MEmbra
expulsionis. ¶ Cōfert dolori pūgitiuo ventris ⁊
rupture. Et eius decoctio valet ad dolorē matri
cis: ⁊ ꝓuocat vrinā ⁊ mēstrua: ⁊ ꝯfert distillatiōi
vrine f'm ꝙ dixerūt q̄dam. ¶ Et i coitu augmētum
efficit: ⁊ excitat desideriū ip̄ius. Et cōfert dolori
intestinoꝝ ⁊ rasure eoꝝ frigidis. ¶ UEnena.
¶ Cōfert pūcture vermiū venenosoꝝ. ¶ PERmu
tatio. ¶ Loco eius ponit̄ i depellēdis vētositatib⁹
⁊ iuuamēto quod facit epati ⁊ spleni equale pōdus
de cymino cū 3° ponderis sui de aristologia.

¶ De argento viuo. C. xlvij.

ARgentū viuū q̄d est. Argentū uiuū aliud
ē purgatū ex minera sua: ⁊ aliud extrahi
tur ex lapidibus minere sue sicut cū igne
fit aurū ⁊ argentū. Lapis v̄o minere ip̄ius qū ē pu
rus: ⁊ nō ꝑmiscent̄ ei terra ⁊ lapides hēt colorem
vzifur: imo vzifur hz colorē eius ⁊ nō ꝯsequit̄ eū
Et Galien⁹ q̄dem ⁊ alij existimauerūt ꝙ ip̄m sit ar
te factū sicut lithargyriū: qm̄ ē extractū cuz igne:
oz ergo ut auꝝ sit arte factū sicut lithargyriū: qm̄
ē extractū cū igne: ⁊ qm̄ substātia eius ē sil'is substā
tie vzifur. Existimauit itaq; ꝙ ip̄m nō sit nisi vzi
fur i vase linito luto ⁊ accēdit̄ ignis sup ip̄m ⁊ su
blimat̄. sed n̄ ē ita: imo vzifur fit ex eo cū sulfure
deinde possibile ē ut extrahāt̄ ex eo sicut extrahit̄
ex vzifur minerali qd̄ ē de substātia argenti viui
¶ Natura. ¶ Est frigidū ⁊ hūidū in fo. ¶ OPE
ratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Sublimatū ē stipticū.
¶ DEcoratio. ¶ Quod ex eo extinctū ē: est medica
mē pediculoꝝ ⁊ lēdinū cū oleo ro. ¶ UULnera ⁊
vlcera. ¶ Extinctū valet scabiei cū oleo rosaceo
aut cū medicinis scabiei: ⁊ vlcerib⁹ malis. ¶ IN
strumēta iuncturaꝝ. ¶ Eius vapor facit accidere
palysiz ⁊ tremorē ⁊ rectat mēbra. ¶ MEMbra
capitis ¶ Fumus ei⁹ destruit auditū: ⁊ fum⁹ ei⁹
facit accidere fetorē oris qū trāsit p ip̄z. ¶ MEm
bra oculi. ¶ Fum⁹ eius destruit visū. ¶ MEm
bra expulsiōis. ¶ Dixit Paulus. ¶ Ex hoībus fue
rūt q̄ biberūt extinctū in ileon. ¶ UEnena. ¶ Ar
gentū viuū sublimatū ē iterficiēs ꝓp vehemētem
icisionē. Et eius cura fortis est bibere lac et vome
re. Et Gal'. q̄dem dixit ꝙ nō exptus est illud i ip̄o
Et dicūt q̄daz ꝙ extinctū iterficit ḡuitate sua. ¶ Ip̄z
eni corrodit quod sibi obuiat ḡuitate sua: hoc aūt
verbū nō ē ꝯp̄hensuz. Et ip̄m iterficit mures. ¶ Et
ex fumo eius fugiūt vermes venenosi ⁊ serpētes.

De atrimento. C. xlviij.

Atrimētū q̄d est. Differētia īter atrimēta
alba ⁊ rubea ⁊ citrina ⁊ uiridia ⁊ īter col
cotar et calcadis ⁊ calcātuz et alsurie ē ꝙ
atrimēta sunt substātie recipiētes solonē pmiste la
pidibus nō suscipiētibꝰ solonē: et iste sunt ipemet
substātie recipiētes solonem q̄ iam fuerūt liquide
et cōgelauerūt se: alcolcotar v̄o ē citrinū: et alcal-
cadis ē albū: et alcalcantū ē viride: et alsuric est ru
beū. Et oīa hec soluūt ī aq̄ et decoctiōe p̄ter alsu-
rie. ip̄m enī est vehemētis corporeitatis et cōgela
tiōis. Et viride ē vehemētiꝰ cōgelatū ꝙ citrinū ⁊
vehemētiores hꝫ tunicas. Et omne q̇dem atrimē
tū ī nā est sil'e vni eoꝝ colori cuiꝰ assil'at. Galieni
v̄o iā p̄missuz ē ad ītellectū ꝙ atrimentū rubeū ge
nerat̄ ex colcotar: ⁊ vidit sup colcotar vna vice
cooptū atrimēto rubeo pulverizato: sed ī hoc ē cō
sideratio. ELEctio. Uiride egyptiū ē fortius
ꝙ alkabrusi: sed ī egritudinibꝰ oculi alkabrusi est
fortius. Et nō adustū ē fortius. Et adustū ē subti
lius: Et subtiliora eis sunt alcalcadis ⁊ viride. Et
eq̄lius eoꝝ ē alcolcotar. Et grossius eoꝝ ē alsurie ⁊
ꝑpter hoc nō resoluit̄ in aq̄. Et virtus q̇dem atri
mēti ī quo sunt splendores aurei ꝑpinq̄ est virtuti
alcolcotar. Et meliꝰ alcolcotar ē illud quod velo
citer frāgit̄ ereū mūdum nō antiquū. Ex atrimēto
v̄o qd̄ in encaustro ponit̄ qd̄ noiat̄ sabira: meliꝰ ē
durū hn̄s q̄si aureū splēdorē: ⁊ virtus eiꝰ est sicut
alcolcotar. Et meliꝰ alsurie ē quod affert̄ de egyp
to: ⁊ frāgit̄ a nigredine: ⁊ ē hn̄s venas plīmas rā-
cidi gustus stipticū: ⁊ sil'r eius odoratꝰ. Natu-
ra. Est calidū ⁊ siccū in 3°. OPErationes et
ꝑprietates. Oīa sunt adurētia facietia ꝑuenire
crustā. stiptica. Atrimentū v̄o rubeū minꝰ ē mor-
dicatiuū ꝙ alcolcotar: ⁊ atrimētū ad coria stiptici-
us est omniū: ⁊ alcolcotar ē eq̄lis stipticitatis.
APOSTEmata ⁊ bothor. Alcolcotar ꝓhibet
herisipilā ⁊ apata ambulatia. UULnera ⁊ vlce
ra. Oīa ꝯferūt scabiei humide ⁊ sahafat. Et ex
colcotar q̇dem ex aliis qn̄q; fiūt licinia: ⁊ ponūt̄ in
fistulis ⁊ extirpāt vētositatē. JNstrumēta iūctu
raꝝ. Alsurie clisterizat̄ cū vino ⁊ ꝯfert sciatice.
MEmbra capitis. Sufflat̄ ī naribꝰ ꝑpt̄ fluxuz
sanguīs nariū: ꝑprie alcolcotar. Et ꝯferūt oīa her
peti estiomeno ⁊ apatibꝰ malis ī gingiuis. Et qn̄
liciniū cū melle īuoluit̄ ip̄o ⁊ ponit̄ ī aurem cōfert
vlceribꝰ auris ⁊ saniei ī ip̄a: ⁊ sil'r qn̄ cū sufflato-
rio ī ea īsufflat̄ ⁊ ꝓhibet corrosionē dentiū: rubeū
v̄o cognitū alsurie cōfirmat dentes ⁊ molares mo
tos. Et atrimētū adustū qn̄ ꝯiūgit̄ cū hermodactil':
⁊ ponit̄ sub lingua ꝯfert ranule. ⁊ ceratū factū ex
eo ⁊ ꝑprie ex rubeo ꝯfert herpeti estiomeno ī ore
⁊ nare ⁊ vlceribus eorū. MEmbra oculi.
Alcolcotar ꝑprie ⁊ reliq̄ coiter ꝯferūt duritiei pal
pebraꝝ ⁊ aspitati eaꝝ. MEmbra anhelitus et
pectoris. Desiccat pulmonē ita ꝙ fortasse īter-
ficit. UEnena. Jn ip̄o est virtus venenosa
desiccans pulmonem.

De arsenico. C. xlix.

Arsenicū q̄d est. Aliud ē albū: ⁊ aliud ci-
trinū: ⁊ aliud est rubeū. ELEctio.
Melius ex rubeo ē rubeū imbibitū ru-
bedine hn̄s albaras quod ē aptū teri: ⁊ suo odore
sil'at̄ odori sulfuris. Et meliꝰ ex citrino ē qd̄ ē pul
uerizabile armenū aureū lamiosuz subtile q̄si ip̄m
esset talk citrinū. Cal'm ē in 3°. siccū in 4°. OPE
ratiōes ⁊ ꝑprietates. Oīa sunt putrefactia mor
dicatiua. Et qd̄ ex eo rubeū est: meliꝰ est ꝙ alcal
cadicon. DEcoratio. Abradit pilos: ⁊ ē gūma
pini cōueniēs alopitie. UULnera ⁊ vlcera.
Fit ex eo empl'z cū adipe sup vulnera. APO-
stemata ⁊ bothor. Cū adipe ⁊ ol'o ꝯfert scabiei
⁊ saphati humide ⁊ putredini: ⁊ abstergit ⁊ adurit
cutē: ⁊ pmiscet̄ cū myrrha ad pediculos ⁊ vestigia
sanguīs. Et cū pice vestigiis vnguis. Et qn̄q; ad-
mistrat̄ cū oleo ad pediculos. MEmbra capi-
tis. Ceratū factū ex eo ꝯfert ⁊ ꝑprie ex rubeo.
herpeti estiomeno ī ore ⁊ aure ⁊ vlceribꝰ eorū.
MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. Dat̄ ad po
tādū īflatis cū aumeli ⁊ hydromelle ⁊ assumit̄ cum
gūma pini ad tussim antiquā: ⁊ sputū saniei ⁊ san-
guis. Et qn̄q; ponit̄ ī pill'is q̄ sūt ad asma. MEm
bra expulsiōis. Cōmiscet̄ cū oleo rosaceo ad bo
thor et hemorroidas ī ano. Uenena. Quod
ex eo sublimatū est īterficit: ⁊ albū ex eo īterficit.

De aristologia. C. l.

Aristologia q̄d est. Jnq̇t Dia. Ex ea. que
dam ē rotūda: ⁊ q̄dam lōga: ⁊ q̄dam ē si
milis palmiti vitis rotūda q̄ dicit̄ femia
Et ē etiā ex lōga ⁊ rotūda: ⁊ ē femia cuiꝰ folia sūt
sil'ia foliis plāte q̄ dicit̄ fusos q̄ est maneries volu
bilis: ⁊ est boni odoris cū acuitate ⁊ ad rotūditatē
declinās tenera: hn̄s ramos plīmos ex vna radi-
ce lōgos. Et īter florē eius ē quiddaz rubeū fetidi
odoris pileatā hn̄s formā. longe v̄o et ē masculus
folia sunt lōgiora: ⁊ vnusq̄sq; thyrsus hꝫ longitu-
dinē vniꝰ palmi: purpureū hn̄s florē fetidū super
quē apparet simile q̇ddam flori porri: ⁊ radix eiꝰ
ī longitudine ē vniꝰ palmi: et grossitudinē digiti
hn̄s: ⁊ eiꝰ q̄ vitis palmiti sil'is ē lōge thyrsi sūt pui
⁊ folia sunt sicut folia sempuiue: ⁊ eius flos ē sicut
flos rute. Et ip̄ius radix est supflue longitudinis:
grossuz hn̄s corticē quo uēditores medicinaꝝ vtūt̄
ī creatiōe ol'oꝝ. Natura. Oīs spēs eiꝰ sūt
cal'e ad tertiū ꝑueniētes sicce in 4°. OPEratio-
nes ⁊ ꝑprietates. Est abstersiua: apitiua: subti
liatiua: attenuatiua: attractiua: extrahit spinas: ⁊
surculos. Et lōga ē dignior ī nascentiis ⁊ vlceribꝰ
qm̄ ē magis abstersiua ⁊ calidior: sed ī reliq̄s opa
tionibꝰ rotūda: qm̄ est fortioris aptiōis ⁊ subtilia
tiōis: ⁊ virtus longe sil'is ē virtuti rotude in cale
factiōe: imo forsitan supfluit ei nisi ī subtiliatione
Rotūda enī ē subtilior: ⁊ ꝑpter hoc sedat dolores
vētositatū fortiꝰ. Et tertia est debilior ex eis.
Decoratio. Cōfert morphee ⁊ corrodit dētes
⁊ cōfert sordibus eoꝝ ⁊ ꝑprie rotūda: ⁊ clarificat
colorē. UULnera et vlcera. Est mūdificati
ua vlceꝝ sordidoꝝ ⁊ malignoꝝ: ⁊ ꝯfert excoriati
oni: et gn̄āt carnē ⁊ ꝑprie lōga: et ꝓhibet fraudez
vlceꝝ putridoꝝ ꝓfundoꝝ. et qn̄ ē cū ireos replet
ea carne. JNstrumēta iūcturaꝝ. Cōfert con
tritioni lacertoꝝ et ē cōueniēs epithima sup poda
graz et ꝑprie rotūda. Et ip̄am q̇dem bibit hn̄s po
dagrā et iuuat̄ ab ea. MEmbra capitis. Mū
dificat sordes auris et cōfortat auditū qn̄ ponit̄ in
ip̄a cum melle et ꝓhibet saniem si generat̄ in ea.

Et qñ admiſtrat̄ cū pipe mūdificat ſupfluitates ce rebri: et ipa ꝯfert epilēe et ꝯſtringit gingiuaꝫ.

MEmbra anhelitus et pectoris. Eſt bona aſma ti et ꝓprie rotūda et mūdificat pectus et pulmonē et ꝯfert dolori lateris bibita cum aq̄: et rotūda in oībus illis ē fortior. MEmbra nutrimēti.

Bona ē ſingultui: ⁊ ſilr ſpleni cū oxymelle: et qñ̄ꝫ linit̄ ſup ſplenē cū aceto ⁊ ꝯfert etiā valde: et rotū da ī oībus illis ē fortior. MEmbra expulſiōis

Qñ ſumit̄ ex ea aur̄. ⁊ terit̄ et bibitur ſoluēdo educit hūores phl̄aticos ⁊ cholēicos et ꝯfert ſtoma cho. ⁊ qñ bibunt̄ lōga et rotūda cū myrrha et pipe re purgat̄ ſupfluitates matricis ꝑturiētiū ⁊ ꝓuocat mēſtrua ⁊ extrahit fetuꝫ. FEbres. Eſt bona rigori. UEnena. Cōfert pūcture ſcorpiōis ⁊ ꝓprie lōga. Quidā aūt dixerūt ꝙ qū ex lōga bi bunt̄. ʒ. ij. cū uino: aut empl̄ꝫ fit ex ea ꝯfert pūctu re vermiū venenoſoꝝ et venenis. PERmuta tio. Loco rotūde ponit̄ pōdus eq̄le zurumbet ⁊ tertia pōderis de macis et medietas ſui ponderis de coſto. Et loco lōge ponit̄ pondus equale zurū bet et medietas ponderis ſui de pipere.

De alcana. C. li.

ALcāna q̄d eſt. nota ē. Natura. Fri gida eſt ī ꝑmo ſicca in ſc̄o. OPEratio nes et ꝓprietates. In ipa eſt reſolō et ſtipticitas et exiccatio ſine nocumēto. et eſt reſolu tiua et carmiatiua et apitiua orificioꝝ venarum.

Et eius oleū hꝫ virtutē caleſactiuā ⁊ lenitiuaꝫ.

APOSTEmata ⁊ bothor. Eius decoctio ꝯfert apatibus calidis phl̄aticis ꝑꝑ ſuā exiccationē: ⁊ apa tibus iguinū. UULnera ⁊ vlcera. Eius de coctio ꝯfert aduſtioni ignis embrocata. ⁊ dicit̄ ꝙ efficit ī vulnerib⁹ opatione ſanguīs draconis: ⁊ ſu per fracturā oſſiū ſola cū cerato. INſtrumenta iūcturaꝝ. Eius ſupmū ꝯfert dolorib⁹ neruorū ⁊ ingreditur in emplīs paralyſis et tetani: ⁊ ipius oleū reſoluit laſſitudinem ⁊ lenit neruos ⁊ confert fracture oſſiū. MEmbra capitis. Linit̄ cum aceto ſupra frontē ad ſoda: ⁊ ſilr etiā ꝯfert vlceri bus oris. MEmbra anhelitus ⁊ pectoris.

Cōueniēs ē pleureſi ⁊ īgreditur in emplīs ſq̄nan tie. MEmbera expulſiōis. Cōueniēs ē do loribus matricis.

De amomo. C. lij.

AMomū q̄d eſt. Eſt arbor ſiue botrus li gni ſicut rete īuoluti: ⁊ hꝫ florem ſilē̄ hematiti in colore: ⁊ eius folia ſunt ſicut folia vitis albe quoꝝ color ē ſicut aurū: ⁊ color li gni ei⁹ ē ſicut hiacynthi boni odoris. Et ē eius ſpēs viridis ⁊ groſſa naſcēs ī locis hūidis: ⁊ eius odor ē ſicut odor rute. Et eſt ſpēs egyptiaca q̄ nō ē longa neq̄ꝫ lata: neq̄ꝫ debilis: neq̄ꝫ grauis ad frāgenduꝫ: īmo vnealis: ⁊ ei⁹ odor exuberat ſup trāſitū vue

ELEctio. Meli⁹ ē ꝑmū aureū recens arme nū amaꝝ boni odoris: ⁊ ſm q̄d hꝫ viride lignū eſt malū debilis coloris naſcēs ī locis humefactis ⁊ pe troſis. ⁊ illo meli⁹ ē tertiū illud q̄d ē recens decli nās ad albedinē ⁊ rubedinē: ⁊ ſpiſſuꝫ planū extēſū abſq̄ꝫ tortuoſitate ſolidū mordicatiuū acutū. pul uerizabile v̄o alienet̄ ⁊ eligat̄ illud cuius virgulta ſūt ex radice vna nec ſit adulteratū. Inq̄t Dia. ex eo meli⁹ ē albū: aut ad rubedinē declinās plenū ſe mīe ſicut botrus: q̄uis odoris abſq̄ꝫ fetore vnius coloris nō diuerſuꝫ mordicās linguā in quo nō eſt cōtractio. Natura. Calīn eſt ⁊ ſiccū in ſc̄o.

OPErationes ⁊ ꝓprietates. Subtiliat ⁊ matu rat ⁊ ī ipo eſt ſtipticitas: ⁊ virtus q̄ eſt ſicut virt⁹ acori: īmo ē vehemētioris digeſtiōis ⁊ maturatio nis. ſed acorus ē vehemēti⁹ exiccatiuus ꝙ ipm.

APOSTEmata ⁊ bothor. Maturat apata ca lida. INſtrumēta iūcturaꝝ. Eius decoctio bibit̄ ad podagraꝫ ⁊ ſedet̄ in ea etiam ad illud.

MEmbra capitis. Grauat caput ⁊ facit ſoda ⁊ facit ſomnū. Et q̄daꝫ dixerūt ꝙ qñ ex eo linit̄ frōs remouet ſoda: ⁊ ē ex īebriantib⁹ dormire faciēti bus. MEmbra oculi. Fit hembroca ex de coctiōe eius ophthalmie cal̄e. MEmbra anhe litus ⁊ pectoris. Confert pleuriſi frigide.

MEmbra nutrimēti. Aperit oppilatiōes epatis ⁊ bibit̄ eius decoctio ad egritudines epis ⁊ eſt plu rime digeſtiōis ꝙ acorus. MEmbra expulſiōis

Facit eis ꝓuocationē: ⁊ cōfert dolorib⁹ matricis ⁊ ītrat ī peſſarijs matricis: ⁊ ſedetur ī decoctiōe eius ad dolorē renū ⁊ bibit̄ ex eo ad dolores matricis oīs. UEnena. Emplīm factū ex eo cū beda rongi valet pūcture ſcorpionis.

De aſſa. C. liij.

ASſa q̄d eſt. Duaꝝ eſt ſpēꝝ: quaꝝ vna ē fetida: ⁊ alia ē odorifera: nō fortē habēs odorē: ſed calidior ē fetida. ⁊ ē herba ue hemētis igneitatis ī ſe tota. Et plīmū q̄dem huius ſpēi eſt carmēle: ⁊ ē gūma almaroth. Natura. Eſt [illegible]ida in ꝑncipio q̄rti. ſ. in ſc̄o. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Frāgit ventoſitates: ⁊ effugit eas ꝑꝑ ſuā reſolōne: ⁊ eſt cū hoc iflatiua. incidit ⁊ re ſoluit ſanguinē cōgelatū ī vētre. Decoratio.

Cōfert alopitie illinita cū aceto ⁊ pipere. Et qñ ad miſtrat̄ ī cibarijs facit bonū odorem: ⁊ abſcidit ue rucas que ſunt ut claui. APOSTEmata ⁊ bo thor. Qū incidunt̄ recte apata fraudulētia mor tificātia mēbrū: ⁊ ponit̄ aſſa ſup ea ꝯfert: ⁊ ē bona ī cura dubellet apparētiū ⁊ ocultaꝝ. UULnera ⁊ vlcera. Cōfert īpetigini. INſtrumēta iūctu raꝝ. Qñ bibit̄ cū aq̄ granatoꝝ ꝯfert cōtritiōi la certoꝝ ⁊ ꝯfert dolorib⁹ neruoꝝ ſicut tetano ⁊ pa ralyſi: ſi accipiat̄ ex ea cūmul⁹ ħꝫ ꝙ dicit̄: ⁊ miſceat̄ cū cera: ⁊ deglutiat̄: aut ſi bibat̄ cū vino ⁊ pipere ⁊ ruta. MEmbra capitis. Implent̄ ea mōle mote: ⁊ ꝑmiſcent̄ cum ture ⁊ ponit̄ ſup dentē: ⁊ efficit opationē peōnie ī epilēia. Et qū ex ea fit gar garīſm⁹ eradicat ſanguiſugā gutturi annexam.

MEmbra oculi. Eſt bona initio aque alco ſol facto ex ea cū melle. MEmbra anhelitus. ⁊ pectoris. Qū diſſoluit̄ ī aqua ⁊ fit ex ea gar garīſm⁹ ⁊ ſorbet̄ clarificat vocē ſtatim. Et cōfert aſpitati gutturis antiq̄: ⁊ ſi ſorbeat̄ cū ouis cōfert tuſſi antique ⁊ pleureſi frigide: ⁊ efficit opationeꝫ fenugreci ī apate vulue. MEmbra nutrimāti

Si admiſtrat̄ cum ficub⁹ ſiccis ꝯfert ictericie: ⁊ ipa q̄dem ē ex eis que nocēt ſtomacho ⁊ epati.

MEmbra expulſiōis. Cōfert hemorroidib⁹ ⁊ ī coitu fortitudinē ꝓbet: ⁊ ꝓuocat mēſtrua ⁊ vri nā: ⁊ ꝯfert dolori vētris pūgitiuo ⁊ vlcetibus in teſtinoꝝ. Et Gal̄. q̄dem exiſtimauit in ipa eſſe uir tutē ſolutiuā parūp cū ſtipticitate ſua: ſed ſcitū eſt

apud oēs q ipa ꝯfert soloni antiq̄ frigide. FEbres. Est bona febri q̄rtane. UEnena. Ponit sup morsurā canis rabiosi ⁊ vermiū venenosoꝝ: ⁊ ꝓprie scorpiōis ⁊ rutele et cōfert oībus illis bibita ⁊ linita cū oleo: ⁊ expellit nocumētū sagitte venenose. PERmutatio. Loco fetide equale pōdus ipius de odorifera ponitur ⁊ pōdus semis de serapino: ⁊ tm̄dem de maroth: ⁊ medietas ponderis eis de gūma rute.

De acetosa. C. liiij.

ACetosa q̇d est. Alia ē domestica: ⁊ alia est siluestris. Et siluestris q̇dem dicit̄ sicla siluestris: ⁊ nō est i siluestri etiā sicut dicūt acetositas: imo forsitan ē in quadā ex ea acetositas: ⁊ siluestris ē fortior in oī re. Natura. Frigida ē in p̄mo sicca in s°. Et eius semē frigiduz ē in p̄mo siccū in s°. OPEratiōes et ꝓprietates. In ipa est stipticitas: et i insipida ex ea ē re solo pua: et acetosuz ē magis stipticū: ⁊ illa que nō ē vehemētis rubedinis plus nutrit: ⁊ hec q̇dem ē sil'is endiuie ⁊ oīs supat cholerā: ⁊ eius hūor ē laudabilis. DEcoratio. Radix eius cū aceto cōfert scabiei vlcerose ⁊ excoriationi vnguis. ⁊ qn̄ coquit̄ cū vino ꝯfert empl'm eius albaras ⁊ ipetigini. APOSTEmata ⁊ bothor. Ex ea fit empl'm scrofulis ita q dicit̄ q si eius radix suspendat̄ i collo hn̄tis scrofulas iuuet̄ ea. UULnera et vlcera. Eius radix cū aceto ꝯfert scabiei vlcerose ⁊ ipetigini. Et eius decoctio cū aqua calida prurituī: ⁊ simil'r ipamet i balneo est vltima. MEmbra capitis. Soluit̄ eius substātia cū succo eius ad dentē dolorosuz. ⁊ sil'r cū decoctiōe ei⁹ i vino: ⁊ ꝯfert apātibus que sunt sub auribus. MEmbra nutrimēti. ꝯfert ictericie nigre cū vino ⁊ sedat nauseam: ⁊ comedit̄ pp desideriū luti. MEmbra expulsiōis. Ipa et semē eius stringūt ⁊ ꝓprie eius q̄ ex ea magna ē: ⁊ dicit̄ q̇dem q i eius folijs ē lenitas q̄dam: ⁊ i semie ipius est cōstrictio. Et dixierūt q̇daz q i semie acetose n̄ fixo est lubricitas ⁊ lenificatio. ⁊ radix eius trita cōfert fluxui matricis. ⁊ frāgit lapidē i renibus qn̄ bibit̄ i vino. ⁊ viscositas q̄ est i ipa ꝯfert rasure intestinoꝝ q̄ accidit ex siccitate supfluitatis. ipa enī cū iuuamēto quod ꝯfert rasure lubrificat. UEnena. Cōfert pūcture scorpiōis ⁊ ꝓprie siluestris: ⁊ si admistret̄ semē eius ante pūcturā scorpiōis non nocebit eius punctura.

De asino. C. lv.

ASinus. Decoratio. Cinis carnis asini ⁊ epatis eius cum oleo valet suppositus fixuris frigoris. APOSTEmata ⁊ bothor. Cinis epatis asini cū oleo ualet sup scrofulas. UULnera ⁊ vlcera. Sanat lepram. INstrumēta iūcturaꝝ. Cōtracti ex siccitate sedent i iure carnis ⁊ fit iuuamētū: ⁊ etiā caro eius ē iuuatiua. MEmbra capitis. Epar eius assatū ⁊ a ieiuno comestū ꝯfert epil'ie. ⁊ sil'r eius vngula adusta: ⁊ sit eius potio oī die duo cochlearia. MEmbra expulsiōis. Dicit̄ q eius vrina ꝯfert dolori renū: ⁊ vrina siluestris frāgit lapidē i vesica s'm q dicit Galienus.

De apio. C. lvi.

APiū. Aliud ē mōtanū: ⁊ aliud siluestre ⁊ aliud domesticū: ⁊ aliud ē quod orit̄ i aqua minus domestico: cui⁹ virtus ē sicut virtus domestici. Et eius spēs ē alia que noiat̄ sumurion min⁹ domestico hn̄s crus cōcauū ad albedinē decliue: ⁊ diuersificat̄ etiā i regiōib⁹. Ei⁹ enī aliud ē romanū: ⁊ aliud ē aliud. ⁊ neq̧ ē oīno mōtanū petroselinū: imo est aliud petrosum. ELEctio. Fortius est romanū mōtanū. NAtura. Est cal'm i p̄mo ⁊ siccū in s°. Rufus vo dixit q domesticū ē humidū. verūtn̄ radix eius ē sicca cū cōueniētia. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Est resolutiuū iflatiōis: apitiuū opillatiōis faciens sudare sedatiuū doloꝝ: ⁊ siluestre ē ipediens vlceratiuū ⁊ quod ex eo nutritū ē: est magis cōueniēs calefactis. DEcoratio. Siluestre ꝯfert hn̄ti alopitiā ⁊ fissuris vnguis ⁊ verucis ⁊ fissuris frigoris: ⁊ domesticū oris odorē efficit bonū valde. APOSTEmata ⁊ bothor. Resoluit phl'atica in p̄n° ⁊ dura: ⁊ cal'a ꝓprie quod noiat̄ sumurion. UULnera ⁊ vlcera. Siluestre ulcerat qn̄ ex eo fit empl'm: ⁊ sil'r ꝯfert scabiei et ipetigini ⁊ vulnerib⁹ vsq̧ ad sigillationē ⁊ ꝓprie sumurion. INstrumēta iūcturaꝝ. Sumurion cōuenietes sūt oēs ptes eius sciatice. MEmbra capitis. Est malū epil'ie excitans epil'iā epilepticoꝝ. Et dicit̄ q si suspendit̄ radix eius i collo ꝯfert dolori dentis. verūtn̄ frāgit ipm. MEmbra oculi. apiū domesticū ingredit̄ in empl'is doloꝝ oculi. MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. Cōfert tussi ⁊ ꝓprie sumurion ⁊ asmati ⁊ stricture anhelitus ⁊ difficultati eius. Et apiū q̇dem ē ex empl'is apatum mamille calidoꝝ. MEmbra nutrimēti. Cōfert epati ⁊ spleni mouet eructuationē pp resolōnem suā. ⁊ nō ē velocis digestiōis ⁊ descēsiōis: ⁊ in semie q̇dem apij ē aliq̇d quod facit nauseā ⁊ vomitū nisi asset̄. Quidā aūt dixerūt q oms spēs ei⁹ ꝯferūt stomacho. Et ruffus dixit nō. imo qn̄q̧ trahit ad ipm hūiditates malas acutas: ⁊ crudū de eo i stomacho ꝓlōgat̄ ⁊ facit nauseā. verūtn̄ romanū stomacho meli⁹ est. Et Gal'. q̇dem dixit q ipm ē ex eis q̄ cōueniēs ē comedere cū lactuca. Ipm enī tempat frigiditatē lactuce. ⁊ cōueniēs ē ut eius acceptio sit post cibū: ⁊ semē eius ꝯfert hydropisi: ⁊ mūdificat epar ⁊ calefacit ipm. MEmbra expulsiōis. Prouocat vrinā ⁊ mēstrua: ⁊ ē malū p̄gnantib⁹: ⁊ purgat renes: ⁊ vesicā: ⁊ matricē: ⁊ oms spēs eius ⁊ ptes ipius ꝯferūt. Et semē eius et folia nō soluūt: sed i radice eius ē solutio: ⁊ mōtanū frāgit lapidē ⁊ apiū q̇dem ꝯfert difficultati vrine. ⁊ extrahit secūdinam ꝓprie sumurion ⁊ replet hūiditate acri matricē qū comestio eius ē in ꝯsuetudine. Quidā aūt dixerūt apiū excitat coitū ita donec dixerūt oz ut ablactans ꝓhibeat̄ ab acceptione eius: ut nō corrūpat̄ lac eius ꝓpter excitationē desiderij coitus. Et romanū q̇dem ē bonū colon ⁊ vesice ⁊ renib⁹. UEnena. Eius decoctiōe cum lentib⁹ fit vomitus post potū veneni: ⁊ sumuriō est ex eis magis cōueniēs. Et qū scorpio pūgit comedentē ipm fortior fit res ꝓpter id.

De azulo. C. lvij.

AZul q̇d est. Uirtus eius ē sicut virt⁹ eius quo adheret an̄riū. Natura. Est cal'm

in fo siccū in 3°. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Inest ei virtus eradicatiua putrefactiua: ⁊ abstersio eius cū acuitate ⁊ stipticitate pauca: ⁊ in ipo est adustio ⁊ vlceratio. Decoratio. Deijcit uerucas. MEmbra oculi. Bonos efficit pilos palpebrarꝝ et ꝓlōgat eos: et ē vltimū sicut dicit in illo pp ꝓprietatē que est in ipo. Et dicit ꝓpterea ꝙ ipm euacuat humores malos ꝓhibētes oriri pilos bene. MEmbra anbelitus ⁊ pectoris. Cōfert asmati. MEmbra expulsiōis. Prouocat mēstrua sufficiēter bibitū ⁊ ī matrice suppositū: et solone educit mliaꝫ: ⁊ qcquid sanguini ē cōmistū ī quo ē grossitudo: et cōfert dolori renū. et eius potio ē vsqꝫ ad. iiij. Kermet: et usqꝫ ad. ʒ. ij et mediam ꝓmistum medicinis.

De amigdalis. C. lviij.

AMigdale qd sunt. note sunt. eoꝝ vnctuositas minor ē vnctuositate nucis. qū tñ ī eis fit vnctuositas plīma cui⁹ cā rancidant. Nux vo velocioris ē digestiōis ꝙ ipe ⁊ velocioris ꝯuersiōis ad cholerā. et gūma qdem eius q dulcis ē fm ꝙ qdam existimāt ē ꝓxima dispositiōibus gūmi arabici. Natura. Que dulcis ē eqlis ē ad hūiditatē paꝝ declinās. Et amara ē sicca in fo. OPEratiōes et ꝓprietates. Gūmi amigdale amare cōstringit ⁊ calefacit: ⁊ in oibus spēbus amigdale est mundificatio et abstersio et aptio: sed dulcis ē plīmū debilior ꝙ amara in aptione sua: qm̄ ē subtiliatiua abstersiua: et ē p accñs īflatiua. et dicit ꝙ ī ipa oio nō est stipticitas: et ei⁹ nutrimētū est puū. sed ꝓprietas amare ē ꝙ ipa nō stringit oino: ⁊ ꝙ ipa īterficit vulpē. et amara est medicina absqꝫ nutrimēto. Dulcis vo bonū ꝓbet nutrimētū: licꝫ puū. Et oleū qdem amigdalaꝝ lenius ē corpore ipius. Decoratio. Amara cōfert posita sup panū ⁊ lentigines ⁊ cicatrices: ⁊ percussiōes: ⁊ applanat ꝯtractionē faciei. Et qū radix amare coquit ⁊ linit sup pannū est medicina fortis ⁊ comedere amigdalas dulces īpinguat. APOstemata ⁊ bothor. Amara cū uino ē bona ad essere. VULnera ⁊ vlcera. Liniunt cū melle super ambulatiua et formicā: ⁊ cū aceto et vino sup ipetiginē. Et amara ē magis vltima in oibus illis. MEmbra capitis. Sunt bone valde dolori auris ⁊ sonitui ī ea: ⁊ ꝓprie oleū amare: ⁊ cōtrita cū sua dispositiōe. ⁊ qū caput abluit cū eis ⁊ cū vino purgat hūiditatē ⁊ furfures: ⁊ faciūt somnū. Et quꝫ amigdale amare bibunt ante vinū ꝓhibent ebrietatem. ⁊ ꝓprie. l. numero. Et arbor qdem amigdal. amaraꝝ qū optīe terit ⁊ pmiscet cū aceto ⁊ oleo ro. et fit inde empl'm fronti ꝯfert soda: et silr oleū amigdalaꝝ amaraꝝ ꝯfert ei. MEmbra oculi. Cōfortat visum. MEmbra anbelit⁹ ⁊ pectoris. Amigdale amare cum amilo tritici. sunt bone sputo sanguinis ⁊ ꝯferunt tussi antique ⁊ asmati ⁊ pleuresi: ⁊ ꝓprie oleū amigdal. dulciū Et sauich de amigdal' ꝯfert tussi ⁊ sputo sanguīs. MEmbra nutrimēti. Apiūt oppilatiōes epis ⁊ splenis ⁊ ꝓprie amare. Ipe neqꝫ apiūt oppilatoēs accidētes ī extremitatibus venaꝝ: ⁊ qū comedunt recētes cū corticib⁹ mūdificāt humectatiouē stomachi: ⁊ sunt difficil' digestiōis ⁊ boni hūoris: ⁊ pausi nutrimēti. Et qū comedunt cū zuccaro descendūt velociter et eaꝝ sauich ē ꝯmouēs cholerā sua dulcedine. MEmbra expulsiōis. Que amare sunt apiūt oppilatiōes renū: ⁊ oleū amaraꝝ mūdificat renes et vesicā. ⁊ frāgit lapidē ⁊ ꝓprie cū ireos bibitū. Et qñ ꝯfert facto empl'o cū eo ⁊ ol'o rosaceo. Et ꝯfert doloribus matricis ⁊ apatibus eius cal'is ⁊ duritieb⁹ eius: ⁊ ꝓfocatiōi ipi⁹ ⁊ difficultati vrine ⁊ dolori renum ⁊ supponit ⁊ ꝓuocat mēstrua: ⁊ dulces ꝯfērūt colice ꝓpter suā abstersionē: ⁊ amare sunt magis iuuatiue: ⁊ eaꝝ oleū ē lenius corpore eaꝝ. UEnena. Conferūt morsui canis rabiosi.

De aqua. C. lix.

AQua. ELEctio. Aquas bonas ⁊ laudabiles iam dixi in pmo libro. Hic igit sciant. Male aūt aque sunt stātes: ⁊ que sunt ī lacunis: ⁊ sup q̄s domiāt sapor extrane⁹: et cōturbate spisse ḡuis pōderis: ⁊ q̄ cito ī lapidē conuertunt: ⁊ sup q̄s natat spuma alba mala: et in q̄ꝝ supp̄mo ꝯgelāt res extrāea mala. Et scias ꝙ nitrositatis nocumēto in aquis succurrit cū lacte ⁊ vino grosso ⁊ amilo. ⁊ meli⁹ ē cū vino subtili odorifero ⁊ antiquo crudo. ⁊ cucumeribus īmaturis ⁊ oleribus solutiuis ⁊ cū ꝓuocatiuis. aquas vo grossas ꝯturbatas rectificāt subtiliatiua sicut alleū cepe porri ⁊ bibere vinū post eas remouet malitiam eaꝝ ⁊ ꝓprie pmistū eis. Et aq̄ qdem aspa non est nisi aut grossa: aut acuta abstersiua: ⁊ dicit qñqꝫ aq̄ aspera illa q̄ vehemēter mūdificat illū q ea abluit. amarā aūt rectificāt dulcia: ⁊ aquā salsaꝫ rectificāt xilocaracte syre ⁊ gnā myrti ⁊ poma q dicūt zaror ⁊ lutū cal'm ⁊ sauich: et aq̄s malas vlr rectificat acetū. Natura. Aqua maris ē acris cal'a. aqua nitrosa ē calefactiua exiccatiua. aqua enea ⁊ ferrea cōferūt viscerib⁹. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Aq̄ frigida nocet hñtibus oppilatiōes. veꝝ ipa cōfert hñtibus raritatē ⁊ cursū qcūqꝫ cursus fuerit: ⁊ ex quocūqꝫ mēbro fuerit: ⁊ eis q hñt egritudines cāl'ius: ⁊ ꝯfortat oēs virtutes ī opationibus suis qñ sunt cū eqlitate. s. digestiuā: attractiuā: retentiuā ⁊ expulsiuā. DEcoratio. Aqua marina ꝯfert fissuris accñtibus ex frigore anteꝙ ulcerēt: ⁊ necat pediculos ⁊ resoluit sanguinē congelatū sub cute. Et aque sulfuree sunt bone morphee et baras. APOSTEmata ⁊ bothor. Aque sulfuree ꝯferūt apatibus iūcturaꝝ ⁊ duritiꝫ et verucis pendētib⁹. VULnera et vlcera. Aqua dulcis ad bibendū ē mala vlcerib⁹ ꝓpterea ꝙ humectat ⁊ est diuersa ei quod ꝯuenit regimini vlceꝝ. Aque marine vsus ꝯfert prurituī et scabiei et impetigini: et aque sulfuree etiā sunt bone ipetigini ⁊ scabiei si ex eis fiat balneatio: et silr sabafati. INstrumēta iūcturaꝝ. Aqua marina ⁊ sil'es ꝯferūt egritudinibus neruoꝝ ⁊ ꝓprie qñ balneatio fit cū eis sicut tremor ⁊ paralysis et stupor: et sil'es. et aq̄ sulfuree etiā silr et ꝯferūt oībus doloribus iūcturarū ⁊ neruoꝝ frigidis. MEmbra capitis. Epileptici iuuāt ab aqua tepida ⁊ ledunt ab aqua cal'a. Uapor aūt marine ꝯfert epil'ie. Et aqua aerea cōfert ori ⁊ auri. MEmbra oculi. Aqua aspalti ē mala oculo. MEmbra anbelit⁹ ⁊ pectoris. Aqua frigida valde ē mala pectori quauis aqua ē nociua cāne pulmonis pp hūectatione q est ī ipa:

qum ipa indigeat exiccatiōe. Aqua tepida est bona apātibus gutturis et pectoris. Ex aqua marina fit embroca apātibus mām̄ille. Aqua nitrosa qn̄qꝫ cō-fert pulmoni. Aqua alumīosa ꝯfert sputo sanguīs. Aqua ferri cōfert spleni ⁊ stomacho: ⁊ aqua aerea ꝓxima ē illi. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Aq̄ fri-gida ualde ꝓprie nocet hn̄tibus oppilatiōes. Aqua marina ⁊ sil'es male sunt stomacho. Uapor aq̄ ma-rine ꝯfert hydropisi. Aqua nitrosa qn̄qꝫ ꝯfert ꝓpt nitrositatē stomacho humido. Aqua alumīosa cō-fert vomitui ⁊ ꝓhibet ipm̄ et sil'r aq̄ thermaꝝ stip-tice. Aque sulfuree ꝯferūt apātibus splenis et dolo-ribus eius et sil'r epatis. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Ex aq̄ marina fit clistere ad dolorē pūgitiuum vētris. et qn̄qꝫ bibit̄ et soluit. deinde post ipaꝫ bi-bit̄ ius galline: et sedat̄ mordicatio eius. Aq̄ alumi-nosa ꝓhibet abortū ⁊ fluxū sanguīs mēstrui. aque sulfuree ꝯferūt doloribus matricis. Aqua frigida valde mala ē coitui et stringit ventrē et sedat mo-tū spmatis et eius cursū. Aqua salsa soluit. deinde stringit exiccatiōe sua. Et oīs aque minerales fa-ciunt vrine difficultatē et ꝓturiēdi et mēstruoꝝ: et ꝓl'imū eaꝝ soluit et exiccat. Et q̄dam eaꝝ sicut alu-minosa stringit. Et qn̄qꝫ faciūt euenire colicā etiā. Aque v̄o ferree et eree sunt bone renibus et colice. Et aque turbate faciūt euenire lapidē ī renibus et vesica. Et aq̄ q̄dem in q̄ extinguit̄ ferrū ꝯfert spu-to sanguis. ¶ FEbres. ¶ Aque sulfuree et lutose et turbide: et fetide faciūt accidere febres. et gros-se faciūt euenire quartanas. ¶ UEnena. Ad mor-sum vipere sedet̄ ī aqua marina et iuuat̄ ab ea: et sil'r fit in reliquis vermibus ꝑniciosis.

¶ De Amilo. C. lx.

AMilū. ¶ Natura. ¶ Frigidū ē et siccū ī ꝑmo. ¶ OPErātiōes et ꝓprietates. ¶ In ipo sunt mūdificatio et lenificatio. Et oꝫ q̄dem ut vna ꝑs amili coquat̄ cū triplo sui d' aq̄. ¶ DEcoratio. ¶ Cū croco suppositū pāno delet ipm̄. ¶ UULnera et vlcera. ¶ Cōsolidat vlcera et sanat ea. ¶ MEmbra oculi. ¶ Prohibet cursuꝫ mēꝝ ad oculū. ¶ MEmbra anhelitus et pecto-ris. ¶ Lenit pectus et sorbitiōe facta ex eo ꝓhibꝫ fluxū a pectore. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Amilū solū et cū lentib⁹ strīgit nāꝫ et ꝓhibꝫ fluxū cholere.

¶ De Ameos. C. lxi.

AMeos q̄d ē. In ipo est amaritudo pauc a ⁊ acuitas. ¶ ELEctio. ¶ Magis iuuati-uū q̄d est ī ipo ē semē eius. ¶ Natura. ¶ Cal'm est ⁊ siccū in 3°. ¶ OPErātiōes ⁊ ꝓprieta-tes. ¶ Apit oppilatiōes. Et in ipo ē cū exiccatione lenificatio. ¶ DEcoratio. ¶ Eius potus ⁊ linimē-tū cū eo factū cōuertūt colorē ad citrinitatē ⁊ ponit̄ ī medicinis q̄ sunt ad morpheā ⁊ albaras: ⁊ cōficit̄ cū melle: ⁊ ponit̄ ex eo empl'm sup occultationem sanguīs ubi ē. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert saniei pectoris. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Cōfert madefactioni stomachi ⁊ sedat nauseā sto-machi ⁊ subuersionē aīe. ⁊ ē bonū epi ⁊ stomacho frigidis. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Dat̄ ad bi-bendū cū vino: ⁊ prouocat ⁊ comedit̄ ⁊ remouet difficultatē vrine. ⁊ extrahit lapidē fractū. Et vl'r mūdificat renes ⁊ vesicā: ⁊ ꝯfert vētositatibus et dolori vētris pūgitiuo: ⁊ suffumigat̄ cū eo matrix cū gūma pini ⁊ mūdificat eam. ¶ FEbres. ¶ Cō-fert febrib⁹ antiq̄s. ¶ UEnena. ¶ Decoctio ame-os effundit̄ sup mordicationē scorpiōis ⁊ sedat. Et bibit̄ ad pūcturam vermium venenosoꝝ.

¶ De Hartanita. C. lxii.

HArtanita q̄d est. Illud quod de eo admi-nistrat̄ ē radix ei⁹: ⁊ ē buchormarien. Et nos q̄deꝫ ī ipo locuti fuim⁹ ſꝫ v̄ba Dia. ꝙ hꝫ capita sicut capita ciceris: ⁊ folia eius sunt si-cut folia caulis: ⁊ eius radix ē nigra sil'is radici ra-pe. sed hec spēs nō ē spēs q̄ cognoscit̄ in nr̄o tp̄re. nam q̄ nūc hartanita cognoscit̄ ē spīe spisse breues q̄ hn̄t radicē q̄ lana lauat̄. Et ꝓprietates q̄s narra-uim⁹ sunt iste. Et videt̄ ꝙ sit error trāslatoris. ¶ OPErātiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est incisiuū resolu-tiuū. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Est bonū dolo-ribus iūcturaꝝ ⁊ vtriusqꝫ anche. ¶ MEmbra ca-pitis. ¶ Facit sternutationē ⁊ vehemēter apit cō-strictionē nariū ⁊ oppilationē colatoriī. ¶ MEm-bra nutrimēti. ¶ Cōfert singultui. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Eīcit fetū. ¶ UEnena. ¶ Eius de-coctio valet pūcturis venenosis: ⁊ sil'r sirupus ei⁹. ¶ PERmutatio. ¶ Loco eius ponit̄ ī abortu ⁊ ī in-uamēto quod efficit ī venenis pōdus eq̄le d' aristo-logia longa ⁊ semine citri ⁊ mentastro.

¶ De Ambra. C. lxiii.

AMbra q̄d est. ¶ Ambra ſm ꝙ existimo ē manatio fontis ī mari. Illud v̄o q̄d dicit̄ ꝙ est de spuma maris aut stercore aīalis maris lōginquū ē. ¶ ELEctio. ¶ Melior ē gris-sia fortis aselehei. deinde varia post eā citrina ⁊ deterior ē nigra mala ml'totiēs assumit̄ ex ventre piscis q̄ eam comedit ⁊ morit̄. ¶ Natura. ¶ Est cal'a ⁊ sicca. Et videt̄ ꝙ sit caliditas eius in ſo: et siccitas ipius ī ꝑmo. ¶ OPErātiōes ⁊ ꝓprieta-tes. ¶ Cōfert decrepitis subtilitate sue calefacti-onis. ¶ DEcoratio. ¶ Dealmendi ē spēs q̄ litu-ris denigrat corpus: ⁊ cōuenit ad cōsequēdū ꝑnª delinitionis. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cōfert ce-rebo ⁊ sensibus. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pecto-ris. ¶ Confert cordi.

¶ De Aranea. C. lxiiii.

ARanea. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Tela eius stringit fluxū sanguīs qn̄ ponit̄ sup vulnera. ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶ Qn̄ ponit̄ tela eius sup vlcera: ꝓhibet ea apāri: ⁊ sup vulnera. ¶ FEbres. ¶ Dixerūt q̄dam ꝙ te-la aranee qū miscet̄ q̄busdam empl'is: ⁊ ponit̄ sup frontē ⁊ tempora sanat febrē tertianā: ⁊ existima-uerūt q̄dam ꝙ tela spēi cui⁹ tela est spissa alba qn̄ stringit̄ ī cute eius ⁊ suspendit̄ sup collū aut adiu-torium sanat febrem tertianam.

¶ De Argento. C. lxv.

ARgentū. ¶ Natura. ¶ Est īfrigidatiuū exiccatiuū. ¶ OPErātiōes ⁊ ꝓprietates. Scoria eius ē stiptica valde: ⁊ ī ipa est at-tractio ⁊ exiccatio. ¶ Et qn̄ ꝑmiscet̄ ꝯfricatio ei⁹ me-dicinis aliīs: ꝯfert hūiditatib⁹ viscosis. ¶ UUL-nera ⁊ vlcera. ¶ Est bonū valde scabiei ⁊ pruri-tui. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cōfricatio eius ꝯfert fetori oris qū ꝑmiscet̄ ꝑmistiōib⁹ aliīs. ¶ MEm-bra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confricatio eius cum cōmistionibus confert tremori cordis.

¶ De fagara. C. lxvi.

Fagara q̇d eſt. ¶ Granū ſile ciceri hn̄s granū ſicut mahaleb: ⁊ ī cōcauitate eius eſt granū nigꝝ ſicut aſcedenegi ſemē canabis ⁊ aſportaẗ de aſckelati. ¶ Natura. ¶ Calm̄ eſt ⁊ ſiccū in 3°. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates. ¶ In eis ē ſolo ⁊ ſtipticitas. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Poniẗ ī medicinis rectificātibus ſtomachū ⁊ epar frigida ⁊ expellit malitiā digeſtiōis frigidam. ¶ MEmbra expulſiōis. ¶ Conſert ſoloni frigide: et ſtringit ventrem.

¶ De aloe. C. lxvii.

ALoes q̇d eſt. ¶ Eſt ſuccus cōgelatus īter rubedinē ⁊ citrinitatē exiſtēs. Et eius aliud ē ſuccutrinū: aliud arabicū: ⁊ aliud ē ſemegeniū: et dixerūt q̇dam ꝙ plāta eiꝰ ē ſicut plāta enule: ſed nō eſt ita. ¶ ELEctio. ¶ Illud qd̄ melius ē: eſt ſuccutrinū. cuiꝰ aqua ē ſicut aqua croci ⁊ odor eius ē ſicut odor myrrhe. ſplēdidus frāgibilꝭ mūdus a gypſo: ⁊ arabicū ē minꝰ eo ī citrinitate et ponderoſitate ⁊ ī ſplēdore. Et viſcoſuꝫ eiꝰ ē illud qd̄ dureſcit. Et alſemegenȳ ē fetidi odoris cooptū ꝑue citrinitatis cui nō ineſt ſplendor ¶ Qūqꝫ aloes antiquaẗ fit nigrior. ¶ Natura. ¶ Eſt calm̄ uſqꝫ ad 3ᵐ ſiccū ī ipo: ⁊ diciẗ ꝙ ē calidū ⁊ ſiccū in 3°. ſꝫ nō eſt ita. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Uirꝰ eius ē ſtiptica exiccatiua corporis. faciens ſomnū. ¶ Et indus q̇dem pl̄imi ē iuuamēti. eſt eni exiccatiuꝰ ſine mordicatiōe: ⁊ ī ipo eſt ſtipticitas ꝑua. Et de paucitate mordicatiōis eius eſt ꝙ ipe nō mordicat vlcera mala. ¶ DEcoratio. ¶ Cū melle ſup veſtigia ꝑcuſſiōis ꝯfert ⁊ cōſolidat panariciū vlceratū. Et qū ī vino poniẗ ſup capillos cadētes ꝓhibet caſuꝫ eoꝝ. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Cōfert āpatibus ani ⁊ teſticuloꝝ: ⁊ ꝓprie āpatibus lacertoꝝ q̇ ſunt ab utroqꝫ latere lingue qū ē cū melle aut cū vino. ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶ Et eſt cōueniēs vlceribꝰ difficilis ꝯſolidationis: ⁊ ꝓprie in ano: ⁊ virga: ⁊ naſo: ⁊ ore: ⁊ fiſtulis. ¶ INſtrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert doloribꝰ iūcturaꝝ. ¶ MEmbra capitis. ¶ Mūdificat ſupfluitates cholericas q̄ ſūt ī capite. ⁊ qn̄ liniẗ ſup frontē cū olo roſaceo ꝯfert ſoda ⁊ ſanat eā: ⁊ ꝯfert vlceribus naſi ⁊ oris: ⁊ ē ex medicinis ꝯferētibus cōtuſiōi naſi et auris: ⁊ āpatibus lacertoꝝ q̇ ſunt ī utroqꝫ lacertoꝝ lingue linitꝰ cū vino ⁊ melle. ¶ Et ī medicina antiq̄ aloes ſolone educit cholerā nigrā ⁊ ꝯfert mlie. ¶ Et aloes q̇dem ꝑſicus acuit ratiōnē: ⁊ acuit os ſtomachi. ¶ MEmbra oculi. ¶ Cōfert ulceribꝰ oculi ⁊ āpatibus eius: ⁊ doloribꝰ ipius: ⁊ curſui lachrymalis anguli: ⁊ exiccat hūiditatē eius. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Mūdificat ſupfluitates cholicas ⁊ phlāticas q̄ ſunt ī ſtomacho. ¶ Et qn̄ bibunẗ ex eo duo cochliaria cū aqua frigida aut tepida infringit apetitū falſuꝫ ⁊ corruptū. Et ē cōueniēs aduſtiōi ⁊ īflātioni factis ī vua ex caliditate cholere ī ſtomacho. ⁊ qn̄ aſſumūẗ de eo ī mane ⁊ ſero pille ꝑmiſte cū rectificātibus ipm̄ ſoluūt ventrē ⁊ nō corrūpūt cibū. Et qn̄qꝫ ꝯfert doloribꝰ ſtomachi ī die vna. Et apit oppilationes epatis: ſed ipe ledit epar. ¶ Et aufert ictericiā ſoluēdo ipam. ¶ MEmbra expulſionis. ¶ Aureꝰ ⁊ .ſ. de eo cū aqua calā ſoluūt: ⁊ tres aurei mūdificant ꝯplete ⁊ tēꝑate: duo aurei cū aquā mellis educūt phlā ⁊ cholāꝫ ſolone. Et qū poniẗ ī medicinis ſolutiuis expellit nocumētū eaꝝ a ſtomacho. Et ipe ē cōuenientiꝰ ſolutiuis alȷ̄s ſtomacho. Et ille q̇ ē ablutꝰ debilioris ē ſolonis: ſed ē magis cōferēs ſtomacho. Et ꝑmiſtio ipius cū melle minuit uirtutē eius adeo ut forſitan nō ſoluat attrahēdo: ſed extrahat quod ei obuiat. qū tn̄ virtꝰ eiꝰ quod puꝝ ē nō penetret ad illa q̄ ī corpore ſūt longinq̄: īmo nō ꝑtrāſeat epar. ¶ Et qn̄ arabicus in potu ſumiẗ ꝯturbat ⁊ facit dolorē vētris ꝑūgitiuū ⁊ ſoluit ⁊ remanet virtus eius ī tunicis ſtomachi ī die vno ⁊ duobꝰ diebus. ¶ Dare aūt aloem ī potu ī diebus frigoris ē timoroſuꝫ. qn̄qꝫ enī educit ſanguinē ſolutiōe qualiſcūqꝫ ſit aloes: ⁊ q̇cunqꝫ aloes. Et qn̄qꝫ poniẗ cū vino dulci ſup hemorroidas eminētes ⁊ fiſſuras ī ano ⁊ abſcidit ſanguinē currenteꝫ ex eis ⁊ ſanat āpata ani ⁊ virge linitꝰ cū vino. ¶ MEmbra expulſiōis. ¶ Qn̄ daẗ ad potanduꝫ in diebus frigoris timeẗ ꝙ faciat ſolone exire ſanguinē. ¶ PERmutatio ¶ Loco eius poniẗ duplum ipſius de licio.

¶ De arūdine. C. lxviij.

ARūdo. ¶ Natura. ¶ Eſt vehemētis īfrigidationis ⁊ cinis eius eſt calidus. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates. ¶ In radice eius eſt abſterſio pauca ſine acuitate: ⁊ ī folȷ̄s ipiꝰ etiā. ¶ DEcoratio. ¶ Cortices ipius ⁊ radix eiꝰ ꝯferūt alopitie: et cortices ipius ⁊ radix abſtergūt ſordes: ⁊ radix eius cū cepa ſilueſtri extrahit carni īfixa. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Ponūẗ folia eiꝰ ſr̄ heriſipilā ⁊ ꝯferūt. ¶ INſtrumēta iūcturaꝝ ¶ Sedat torſionē neruoꝝ. ¶ MEmbra capitis. ¶ Lanugo que ē flos eius qn̄ cadit ī aurē facit euenire ſurditatē: qm̄ iuiſcaẗ ⁊ nō egrediẗ. ¶ MEmbra expulſiōis. ¶ Prouocat vrinā ⁊ mēſtrua. ¶ UEnena. ¶ Confert mordicationi ſcorpionis.

¶ De abrotano. C. lxix.

ABrotanū. ¶ Natura. ¶ Eſt calm̄ ī ꝑmo ſiccū in ſo. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates Eſt ſubtile amaꝝ: ⁊ in ipo ſunt terreitas ⁊ ſubtiliatio ¶ Inq̇t Galꝭ. flos eius ē magis ad finem deueniēs q̄ apſinthiū ⁊ ī ipo ē aptio. ¶ DEcoratio. ¶ Illud quod ē aduſtū ꝯfert alopitie ꝓprie: ⁊ cū alkerua: aut olō de raphano. Et abrotanū q̇deꝫ ꝯfert ad hoc ut naſcaẗ barba q̄ eſt tarde natiuitatis qn̄ decoquiẗ cū q̇buſdam oleis ꝑꝑ ſuā aptionē ⁊ cōſtringit ſanguinē gingiue. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Reſoluit āpata phlātica. ¶ Et qn̄ decoquiẗ cū cydonȳs cōfert āpatibus difficilis reſolonis. ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶ Nō ē cōueniēs vlceribus recētibus: īmo mordicat ea. ¶ INſtrumēta iūcturaꝝ. ¶ Eius decoctio ꝯfert cōtuſiōi neruoꝝ ⁊ ſciatice antiq̄ ⁊ difficili. ¶ MEmbra capitis. ¶ Qn̄ coquiẗ cū oleo calefacit caput: ⁊ remouet frigiditatē eius. ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Eiꝰ decoctio ꝯfert difficultati anhelitus dilatatiōis. ¶ Et quod de eo meliꝰ ē: eſt decoctio eius quod ē ī ipo ſupius. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Qn̄ decoquiẗ cū oleo calefacit ſtomachū ⁊ remouet frigiditatem eius. ¶ MEmbra expulſiōis. ¶ Prouocat mēſtrua ⁊ extrahit fetū: ⁊ frāgit lapidē veſice ⁊ renū ⁊ oleū eius ꝯfert coartcationi matricis ⁊ difficultati vrine. ¶ FEbres. ¶ Cōfert rigori qn̄ ꝯꝑmēdo

ex eo cū oleo fit īunctio. ¶ UEnena. ¶ Qn̄ bibit cū vino cōfert venenis. Et qn̄ sternit̄ iterficit uermes venenosos: imo fugat eos.

¶ De arbore marie. C. lxx.

ARbor marie q̇d est. Est buchormarien: ⁊ iam dictū est de ea: ⁊ est triū spēꝝ. vna spēs eius ē sine fructu: ⁊ due cuz fructu. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Confert corrize frigide. ¶ MEmbra oculi. ¶ Cōfert descensui aque in oculum.

¶ De alumine. C. lxxi.

ALumē q̇d est ¶ Jnq̇t Dia. spēs alumis sūt plime. sed ille q̄ ex eis ī curā medicine īgrediunt̄ sunt tres: scissum: humiduz: et rotūdū. Scissuz v̄o ē aliameni: ⁊ ē albū ad citrinitatē declinās. ⁊ stipticū ī quo ē acetositas: ⁊ ē q̄si sit flos alumis ¶ Et īuenit̄ spēs petrosa in q̄ nō īuenit̄ stipticitas apud gustū ¶ Et ipm̄ q̇dem nō ē de genere alumis. ¶ Natura. ¶ Est calm̄ ⁊ siccū ad 3m. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Jn ipō ē ꝓhibitio ⁊ exiccatio: ⁊ ꝓhibet fluxū oīs sanguis. ⁊ ꝓhibet cursuz supfluitatū ⁊ effusionē eaꝝ ⁊ eius stipticitas maior ē stipticitate bedeoard: ⁊ ꝓprie corticis ⁊ radicis eius: ⁊ silr̄ est forti⁹ oī re. ¶ DEcoratio. ¶ Cū aqua iterficit alcarad ⁊ pediculos ⁊ fetorē oris ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶ Cuz fece vini tm̄dem alumis desiccat vulnera difficilia ⁊ herpetē estiomenū: ⁊ cū sil̄i pōdere sui de sal gēma corrosiuo: ⁊ adustiōi ignis. ¶ MEmbra capitis. ¶ Ei⁹ decoctio ꝯfert qn̄ ex eo coluit̄ os dolori dentiū.

¶ De aneto. C. lxxij.

ANetū. ¶ Natura. ¶ Eius calefactio est īter secundū ⁊ tertiū: ⁊ eius exiccatio int̄ ꝑmū ⁊ secūdū. ⁊ qn̄ adurit̄ fit eius exiccatio ī secūdo. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est maturatiuū frigidoꝝ humidoꝝ: ⁊ sedatiuū doloꝝ ⁊ carmiatiuū vētositatū. ⁊ silr̄ eius oleū ⁊ in ipō ē lenificatio vltima: ⁊ eius ꝯplō est ꝓpinqua maturatiuo apitiuo ⁊ quod siccū est vehemētis ē resolutionis. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Est maturatiuū apatū. ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶ Ei⁹ cinis ꝯfert vlcerib⁹ tremul̄. ¶ JNstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Oleū eius ꝯfert dolorib⁹ neruoꝝ ⁊ silium. ¶ MEmbra capitis. ¶ Facit somnū ꝓprie eius oleū ⁊ eius succus ꝯfert dolori auris ml̄ico ⁊ exiccat humiditatē auris. ¶ MEmbra oculi. ¶ Assiduatio cōmestiōis eius debilitat uisum. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Anetū ⁊ semē eius lac abundāre facit: ⁊ ꝓprie ī sorbitiōibus lenib⁹: q̄ multiplicat̄ lac. ¶ MEmbra nutrimenti. ¶ Confert singultui repl̄onis facto ex natatiōe cibi in stomacho. Jnq̇t Gal̄. Et nocet stomacho: ⁊ ī semīe eius ē vomitatio. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Cōfert dolori vētris pūgitiuo ⁊ ītersecat spma qn̄ fit clistere ex eo: aut sedere ī ipō: ⁊ eius semē abscidit hemorroidas ortas. ⁊ eius cinis ē bonus ano ⁊ virge: ⁊ testiculis.

¶ De adipe. C. lxxiij.

ADeps. ¶ Natura. ¶ Adeps anatis est calidior ⁊ siccior. deinde adeps castrati: ⁊ adeps castrati decrepiti est lenior. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Adeps anatis ē subtilis ualde: ⁊ est calidior adipe galline ⁊ adeps galli ⁊ adeps cerui sunt vehemētis calefactiōis: ⁊ adeps vacce ē media iter adipē leoninā ⁊ capnā. Et adeps adib ē subtilis ¶ Et adeps masculi ī oibus eis ē fortior. Et adeps decrepiti ē lenior: ⁊ adeps capna ē magis stiptica oibus: ⁊ adeps hircina ē vehemētioris resol̄onis. ¶ DEcoratio. ¶ Adeps vrsi et adeps anseris ꝯferūt alopitie: ⁊ adeps asini valet ad vestigia cutis: ⁊ adeps anseris valz ad fissuras faciei ⁊ labij. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Adeps porci ualet ad apata: ⁊ adeps leonis resoluit duricies apatū. ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶ Adeps porcina valet ad adustionē ignis. ¶ MEmbra capitis. ¶ Adeps anseris sedat dolorē auris: ⁊ simil̄r adeps vulpis. ipa eni est iuuatiua ad illud valde. Adeps galline ꝯfert apati lingue. ¶ MEMbra oculi. ¶ Adeps piscis ꝯfert aq̄ oculi: ⁊ acuit visuz cū melle: ⁊ adeps vipe recēs ꝯfert pāno ⁊ aq̄ ⁊ ut nō nascant̄ pili euulsi ex palpebris. ¶ JNstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Adeps cerui ꝯfert spasmo. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Adeps capna ꝯfert mordicatiōi ītestinoꝝ qn̄ admistrat̄ ⁊ ꝯfert vlceribus eoꝝ. Et adeps q̇dez capna fortior ē ī cura vlceꝝ ītestinorū q̄ adeps porcina. Et illud ē ꝓpt̄ velocitatē ꝯgelatiōis ei⁹: sed adeps porcina vehemēti⁹ sedat mordicationē. Adeps q̄ est ī gibbo cameli suffumigata ꝯfert hemorroidib⁹: ⁊ oīs adipes leues sicut adipes galline ⁊ alioꝝ ꝯferūt dolorib⁹ matricis: ⁊ antique sunt eis male: ⁊ silr̄ adeps anseris ꝯfert matrici. ¶ UEnena. ¶ Adeps porcina ꝯfert pūcture vermiū venenosoꝝ: ⁊ adeps elephantis ⁊ cerui qn̄ fit ex eis linimentū fugat̄ venenosa: ⁊ adeps caprina confert cātaridibus.

¶ De arbore cimicū. C. lxxiiij.

ARbor cimicū. ¶ Natura. ¶ Est frigida ī ꝑmo ⁊ sicca in ipō. ¶ DEcoratio. ¶ Linit̄ sup excoriationē cū aceto. ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶ Cōsolidat vulnera recētia: ⁊ linit̄ sup excoriationē cū aceto ⁊ sanat eam ⁊ īuoluit̄ cortex eius sup vulnera ⁊ consolidat ea.

¶ De alleo. C. lxxv.

ALleū q̇d est ¶ alleū aliud ē domesticū ⁊ ē notū: aliud est alleū porrinū: ⁊ aliud siluestre: ⁊ ī siluestri q̇dem sunt amaritudo ⁊ stipticitas: ⁊ ē illud quod noiat̄ alleū serpentis. porrinū aūt ē ꝯposite virtutis ex alleo ⁊ porro. ¶ Natura. ¶ Est [illegible]factiuū exiccatiuū in 3° usq3 ad 4m. ⁊ siluestre plus illo. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Resoluit inflationē valde: ⁊ ē vlceratiuū adustiuū cutis ⁊ ꝯfert ad mutationē aquaꝝ. ¶ DEcoratio. ¶ Bibit̄ decoctio mōtani ⁊ iterficit lēdes ⁊ pediculos ⁊ iūgit̄ sup eos: ⁊ eius cinis qn̄ linit̄ cū melle sup morpheā ⁊ occultatiōz oculi ꝯfert ⁊ ꝯfert alopitie ex materijs putridis. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Apit dubellet itrinsecas ⁊ cinis ei⁹ ē cōueniēs sup bothor. ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶ Exulcerat cutē ⁊ cinis eius cū melle sup īpetiginē: ⁊ scabiē vlcerosam: ⁊ alleū q̇dem siluestre facit coherere vulnera fraudulēta qn̄ ponit̄ sup ipa recēs ¶ JNstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Qn̄ ex eo fit clistere ꝯfert sciatice qm̄ sol̄one educit sanguinē ⁊ humorē cholericū. ¶ MEmbra capitis. ¶ Alleū facit soda. ⁊ decoquit̄ alleū ⁊ assat̄ ⁊ sedat dolores dentiū ⁊ collutio oris ex decoctiōe eius cōfert etiā dolori

dentiū: ⁊ ꝓprie qñ ꝑmiscet̄ ei olibanū. ¶ MEm
bra oculi. ¶ Debilitat visuꝫ ⁊ attrahit bothor in
oculuꝫ. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Cla
rificat vocē ⁊ guttur decoctū ⁊ ꝯfert tussi antique
⁊ dolorib⁹ pectoris ex frigore ⁊ extrahit sanguisu
gas ex gutture. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Con
fert timori ⁊ ꝓprie decoctio q̄ christiani vtūt̄ q̄ fit
cū oliuis ⁊ nuce. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Qñ
sedet̄ i decoctiōe folioꝝ allei ⁊ cruriū eius ꝓuocat
vrinā ⁊ mēstrua: ⁊ extrahit secūdinā: ⁊ silr̄ qñ sup
ponit̄ ⁊ bibit̄: ⁊ silr̄ cib⁹ christianoꝝ ꝑdictus fact⁹
ex eo ꝯfert ualde. ⁊ qñ terit̄ d̄ eo quātitas aurei cū
aq̄ mellis extrahit phl̄a. ⁊ ip̄m extrahit vermes ⁊
in ip̄o ē solo nāe. Eius aūt opatio i coitu ē: qm̄ ipꝫ
ꝓpter vehemētiā sue exiccatiōis ⁊ resolōnis qñqꝫ
nocet. ꝙ si decoquat̄ i aqua donec ei⁹ acuitas resol
uat̄ nō elongat̄ q̇n sit illud quod de eo remanet in
elixatura eius pauce calitatis q̄d nō exiccat ⁊ gene
rat̄ ex eo mā̄ spmatis: ita ut ponat mās phl̄aticas i
cōplōnib⁹ phl̄aticis cinerē ⁊ nō possit eas carmiare
¶ Et qñ i uenis cōuertit̄ i vētositates nō elongat̄ q̇n
adiuuet ad desideriū coitus. ¶ UEnena. ¶ Con
fert ꝓūcture vermiū venenosoꝝ ⁊ morsui serpen
tū qñ bibit̄ cū vino. Et nos q̇deꝫ iam expti sumus
illd̄. Et silr̄ morsui canis rabiosi: ⁊ qñ fit emplꝫ ex
alleo ⁊ foliīs ficus ⁊ cimīo sup morsū mugali ꝯfert

¶ De altea. C. lxxvi.

ALtea q̇d est. ¶ Nomē eius i greco deriuatū
ē ex noīe pluriū iuuamētoꝝ. ¶ Natura
¶ Calīm ē cū eq̄litate. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓ
prietates. ¶ In ip̄a sunt lenificatio: ⁊ maturatio:
⁊ mollificatio: ⁊ resolō: ⁊ semē ⁊ radix ip̄ius sunt
i virtute eius ⁊ fortiora plīmū ⁊ exiccatiua subti
liatiua. ¶ DEcoratio. ¶ Linit̄ sup morpheā cū ace
to: ⁊ sedet̄ i sole ⁊ semē eius est fortius i illo.
¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Mollificat apata ⁊
ꝓhibet ea ⁊ resoluit sanguinea ⁊ maturat vulnera
⁊ ꝯfert apatibus iflatis ⁊ scrofulis: ⁊ supponit̄ cum
gūma albotin ad duritiē matricis. ⁊ ponit̄ cū cauli
bus sup scrofulas. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Se
dat dolorē iūcturaꝝ: ⁊ ꝓprie cū adipe anseris: ⁊ cō
fert sciatice ⁊ tremori ⁊ attritiōi mediȷ̄ lacertoꝝ: ⁊
extēsioni neruoꝝ. ¶ MEmbra capitis. ¶ Qñ fit
ex ea emplīm ꝯfert apatib⁹ q̄ sunt i glādibus auriū
¶ MEmbra oculi. ¶ Resoluit tumorē ⁊ iflatio
nē q̄ fiūt i palpebris. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pecto
ris. ¶ Cōfert semē eius tussi calē ⁊ facile efficit spu
tū: ⁊ ꝓhibet sputū sanguis cū virtute sue stiptici-
tatis q̄ est i ip̄o ⁊ ꝯferūt folia ei⁹ apatib⁹ mām̄ille
⁊ ponit̄ i emplīs pleuresis ⁊ pipneuōnie. ¶ MEm
bra nutrimēti. ¶ Eius gūma sedat sitim. ¶ MEm
bra expulsiōis. ¶ Decoctio radicis eius ꝯfert qñ
bibit̄ ardori vrine: ⁊ ardori itestinoꝝ: ⁊ etiā apa-
tibus ani: ⁊ silr̄ folia ei⁹: ⁊ silr̄ solōni male: ⁊ sup
ponit̄ semē eius cū gūma albotin ad duritiē matri-
cis ⁊ coarctationē eius. ¶ Et silr̄ decoctio eius solū-
mō: ⁊ mūdificat supfluitates fetaꝝ ⁊ decoctio ra-
dicis eius qñ dat̄ i potu cum vino ꝯfert difficultati
vrine ⁊ lapidi: ⁊ ꝓprie semē eius ⁊ gūma eius re-
tinet ventrē. ¶ UEnena. ¶ Qñ linit̄ cum aceto ⁊
oleo ꝓhibet nocumentū venenosoꝝ vermiū: ⁊ cō
fert decoctio eius cū aceto cōmista aut vino ꝓūctu
re apis: ⁊ illud fit liniendo sicut existimo.

¶ De aphodilo. C. lxxvij.

APhodilus q̇d est. ¶ Folia ei⁹ sunt sicut por
rū de sceni: ⁊ nō hꝫ eius planū sup cuius
caput ē flos ⁊ habet radices lōgas rotūdas
sicut glans ⁊ ē acris. ¶ Natura. ¶ Est calidus et
siccus. Quidā v̇o dixerūt ꝙ ē frigid⁹ ⁊ humidus ⁊
elōgati sunt. ¶ OPeratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est
abstersiuus resolutiu⁹: ⁊ ꝓprie radix eius ⁊ qñ te
rit̄ fit calefactiu⁹ ⁊ exiccatiuus. ⁊ plus eo radix ei⁹
et virtus eius ē sicut virtus dracontee crispe.
¶ DEcoratio. ¶ Cōfert alopitie et serpigini ⁊ ꝓpe
cinis radicis ei⁹: et qñ linit̄ ad augmentū morphee
albe ⁊ sedet̄ i sole ꝯfert. ¶ APOSTEmata ⁊ bo
thor. ¶ Radix eius cū fece vini ponit̄ super apata
glādulosa omīa: et sup carbūculos. ¶ Et qñ ex ea fit
emplīm cū farina ordei ꝯfert i inceptiōe apatū cali-
doꝝ. ¶ UULnera et vlcera. ¶ Qū ponit̄ radix
eius cū fece vini sup vlcera fraudulēta sordida cō
fert eis. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert ꝯtri
tiōi lacertoꝝ et cōtorsiōi. ¶ MEmbra capitis.
¶ Qñ distillat̄ succus ei⁹ solus: aut cuꝫ ture ⁊ melle
⁊ myrrha ⁊ vino ꝯfert saniei in aure. ¶ Et qñ distil
lat̄ i aurē diuersā dolori molaris ꝯfert dolori mo
laris. ¶ MEmbra oculi. ¶ In succo radicis eius
ē iuuatiuū ad oculū. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pecto
ris. ¶ Qū sumit̄ i potu de eo pond⁹ aur̄. cū vino
ꝯfert dolori vtriusqꝫ lateris ⁊ tussi. ¶ Et eius radix
cū fece vini ē bona apatibus mām̄ille. ¶ MEm
bra nutrimēti. ¶ Cōfert ictericie. ¶ MEmbra
expulsiōis. ¶ Prouocat vrinā ⁊ mēstrua: et eius
fructus ⁊ flos qñ in potu dant̄ cū vino soluūt: ⁊ ex
radice ei⁹ cū fece vini fit emplīm apati testiculorū
¶ UEnena. ¶ Dant̄ de eo tres aur̄. ad morsum
vermiū venenosoꝝ. Et qñ dant̄ ad bibēdū fruct⁹
⁊ flos ei⁹ i uino ꝯfert magnifice mordicatiōi scorpi
ōis: ⁊ hn̄tis q̄dragintaq̄ttuor pedes cū h° ꝙ soluit

¶ De aceto. C. lxxviij.

ACetū. ¶ Natura. ¶ Est ꝯpositū ex cali
ditate ⁊ frigiditate: ⁊ ambe substātie sūt
subtiles. et frigida q̇dem ē magis domi-
nās: ⁊ illud i quo ē acredo est calidius. Si v̇o nō ē
ē frigidū ⁊ hūidū: ⁊ decoctio minuit de ei⁹ frigidi
tate aliq̇d. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est
fortis exiccatiōis ⁊ ꝓhibet effusiōes mēꝫ ad inte-
riora: et subtiliat et icidit. ¶ Et qñ bibit̄ aut effūdit̄
sup fluxū sanguis si ē exterius ꝓhibet ip̄m: et ꝓhi
bet apa vbi ē ꝑparatio ut accidat et adiuuat ad di-
gestionē: et aduersat̄ phl̄ati: et ip̄m ē cōferēs cho-
lericis et nocēs mlīcis. ¶ DEcoratio. ¶ Linit̄ cū
melle sup vestigia sanguis et ꝯfert. vcꝫ ipi⁹ mul
titudo citrinat. ¶ APOSTEmata et bothor.
¶ Prohibet aduentū apatū: et ambulatiōꝫ cācrenaꝝ
et sanat herisipilā cōmestū et bibitū: et linitū: et ꝓ
hibet ambulationē apatis oīs. Et ꝯfert panaricio ⁊
formice et herisipile: qñ ex eo liniunt̄ et ꝓhibꝫ ut
nō eueniat apa. ¶ UULnera et vlcera. ¶ Qñ po
nit̄ sup vulnera lana ifusa i aceto ꝓhibet ea apari
et cōfert vlceribus ambulatiuis: et scabiei et ipeti
gini et ꝯfert adustiōi ignis veloci⁹ oī re. ¶ IN-
strumēta iūcturaꝝ. ¶ Est nociuum neruis. Et qñ
embrocat̄ sup podagra cū sulfure ꝯfert. ¶ MEm
bra capitis. ¶ Qñ miscet̄ cū vncto olei: aut oleo
rosaceo: et coquassat̄: et effundit̄ i eo lana ñ abluta

et ponit̃ sup caput ꝯfert soda calẽ et fortitudini eiꝰ
et silr̃ embrocatio ex eo et oris collutio: et ꝓprie
cũ alumie ꝯfert motui dentiũ: et vaporatio aceti
cal̃i ꝯfert difficultati auditus ⁊ acuit ipm̃: ⁊ apit op
pilationẽ colatoriĳ fortiter ⁊ resoluit sonitum.
MEmbra oculi. Linit̃ cũ melle sup occultatiões
sanguis q̃ est sub oculo. sed eius assiduatio debili-
tat visum. MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris.
Minorat vuã ⁊ abscidit gargarismꝰ ex eo fluxũ
humoris ad guttur: ⁊ sanat vuã q̃ cecidit ⁊ sorbet̃
ad sanguisugas ⁊ ad tussim antiquã: aut difficulta-
tẽ dilatatiõis calefactũ. MEmbra nutrimẽti.
Est cõueniẽs stomacho calido ⁊ humido disrũpens
appetitũ. ⁊ adiuuãs ad digerẽdũ: ⁊ totũ illud ẽ q̃a
p̃parat stomachũ: ⁊ uaporatio aceti resoluit hydro
pisim. sed eius assiduatio q̃n̄q3 adducit ad hydropi
sim. MEmbra expulsiõis. Infrigidat ma-
tricẽ ⁊ fit clistere ex eo calefacto ⁊ sale ad vlcera ĩ
testinoꝝ ambulatiua post clistere lenitiuũ. VE
nena. Effundit̃ sup morsus venenosoꝝ ⁊ ꝯfert
ei q̇ in potu sumpsit opiũ ⁊ hyusq̃amũ: ⁊ acetũ assũ
ptũ d̃ vua agresti cũ sale ꝯfert morsui canis rabi-
osi ⁊ reliquis. Et q̃n̄q3 bibit̃ calefactũ post medici-
nas mortales et confert.

De Auro. C. lxxix.

AUrũ. Natura. Est eq̃le subtile.
OPErationes ⁊ ꝓprietates. Limatura
eius igredit̃ i medicinis mlie ⁊ meliꝰ cau
teriũ: ⁊ velociꝰ sanabile ẽ qd̃ fit cũ cauterio auri.
DEcoratio. Retẽtio ipius i ore remouet fetorẽ
oris ⁊ igredit̃ limatura eius i medicinis alopitie et
serpiginis liniẽdis ⁊ ĩ eis q̃ bibunt̃. MEmbra
oculi. Cõfortat oculũ ĩ alcohol positũ. MEm
bra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Cõfert doloribus cordis
⁊ tremori ipius ⁊ malitie aie: ⁊ ei q̇ solus loquit̃.

De Aromatico. C. lxxx.

ARomaticũ q̇d est. Dicemꝰ in capl̃o calla-
mi aromatici. MEmbra nutrimẽti.
Dicit̃ q̄ nõ ẽ res melior eo ad adustionẽ
ignis cũ oleo ro. ⁊ aceto ⁊ cõfert apatibꝰ stomachi
et epatis et hydropisi.

De Agarico. C. lxxx.

AGaricũ quid est. Inq̇t filiꝰ Mesaugue ẽ
masculus ⁊ femia. Et est agaricũ quod ẽ
silẽ radici aniuden. s3 exterior ps eiꝰ nõ
ẽ rara sicut exterior ps radicis aniuden: ⁊ dixerũt
q̇dam q̄ generat̃ i arbore corrosa fm̃ semitã putre
factiõis ⁊ corruptiõis ⁊ i sapore eiꝰ sunt acredo et
stipticitas: ⁊ eiꝰ substãtia ẽ aerea terrea subtilis.
ELEctio. Illud quod ẽ meliꝰ ẽ albũ velociter
fragibile porosum valde plenas hñs extremitates
i cuiꝰ amaritudine iuenit̃ dulcedo ⁊ fractũ habens
frusta supposita ⁊ ẽ femia. Illud v̇o qd̃ ẽ mascu-
lum nõ est bonũ: ⁊ durũ ⁊ nigrũ ambo sunt mala
valde. Natura. Calm̃ in p̄mo siccũ in 2o.
OPErationes ⁊ ꝓprietates. Est resolutiuũ inci-
siuũ grossoꝝ humoꝝ apitiuũ oĩu3 oppilationũ sub
tiliatiuũ. Et dixerũt q̇da3 ĩ ipo est virtus stiptica
⁊ in p̄nᵒ gustus sui ẽ q̃si dulcedo. deinde amaritu
do. APOSTEmata ⁊ bothor. Cõfert apatĩ
bus oĩbus. INstrumenta iũcturaꝝ. Dat̃ in
potu cũ sirupo acetoso ad sciaticã: ⁊ ẽ ex eis q̃ mũ
dificat̃ supfluitates neruoꝝ ꝓprietate q̃ est in ipo
⁊ ꝯfert egritudinibus lacertoꝝ ⁊ casui: ⁊ potio ex
illo sit tres kirates. Et qũ adest febris tũc dat̃ cum
mellicrato aut iuleb. MEmbra capitis. Cõfert
patiẽtibus epilepsiã: ⁊ mũdificat supfluitates cere-
bri ꝓprietate q̃ est ĩ ipo. MEmbra anhelitꝰ ⁊
pectoris. Cõfert asmati ⁊ vlceri pulmonis qñ
in potu dat̃ cũ rob ⁊ sit potio eius vsq3 ad aur̃. i.
Et qñ ex eo in potu dant̃ tres anulusat cũ aq̃ ꝯfert
sputo sanguis ex pectore. MEmbra nutrimẽti
Cõfert ictericie ⁊ dat̃ ad bibendũ cũ oxymelle
ad apa splenis. Et qñ solũ masticat̃ ⁊ deglutit̃ cõ-
fert dolori stomachi: ⁊ eructuatiõi acetose: ⁊ dat̃
i potu de eo ad dolorẽ epĩs aureꝰ. MEmbra
expulsiõis. Solõne educit humores grossos di
uersos mlie: ⁊ phl̃atis ⁊ cholere rubee qum sumit̃
ex eo ab aur̃. i. usq3 ad. ĳ. ꝓprie cũ mellicrato. Et
q̃n̄q3 adiuuat medicinas solutiuas: ⁊ facit eas pue-
nire usq3 ad extrema corporis: ⁊ ꝓuocat vrinã et
mẽstra: ⁊ sedat dolorẽ renũ: ⁊ eiꝰ potio ad illud ẽ
aureus ⁊ ꝯfert p̄focatiõi matricis. FEbres.
Cõfert tremori ⁊ febribus antiq̇s grossis qñ bibit̃
ex eo aureꝰ cũ vino: ⁊ vsq3 ad gluticẽ drachme.
VEnena. Qũ ex eo i potu dat̃ cũ vino vsq3 ad
aur̃. ẽ magni iuuamẽti ad illud: ⁊ fit ex eo emplm̃
ad pũcturam vermiũ veneni frigidi.

Capitulũ de littera. B.

De Blacte bizancie. C. lxxxi.

BLacte bizancie q̇d est. Sunt frusta si-
milia vnguibꝰ boni odoris aromati-
ca q̃ admistrant̃ i suffumigatiõibꝰ. In
q̇t Dia. ẽ de genere ostracoꝝ. Assu-
mũtur ex insula q̃ est ĩ mari indie in loco eius vbi
ẽ spica. Et sunt ex eis q̃ sũt ex mari rubro. Et alie
sunt babylonice nigriores pue: ⁊ ambe sunt boni
odoris: ⁊ existimo q̄ ille q̃ sunt d̃ mari rubro sũt
ille q̃ nomiant̃ curascie. ⁊ dicit̃ q̄ ipe sunt adherẽ
tis carnis ⁊ cutis. Et q̃n̄q3 cadit aliq̇d de albedine
⁊ plime eaꝝ sunt mechie: ⁊ extrahunt̃ ex gedde.
Et iste q̇dem medicant̃ ⁊ purgant̃ ⁊ fiũt bone.
ELEctio. Ex eis meliores sunt ille q̃ ad albedi
nẽ declinat̃ inuẽte ĩ mari rubro: ⁊ ĩ aliẽnẽ: ⁊ duo
bus maribꝰ: sed babylonice sunt nigre pue valde
Venditores v̇o medicinaꝝ dicũt q̄ bone ex eis sũt
duoꝝ mariũ: deide mechie: deide algeddin: ⁊ for
tasse aliq̇d cadit ex eis ad albedinẽ. Natura.
Cal̃a sunt ⁊ sicca in 2o: ⁊ eaꝝ siccitas fortasse vici-
na est 3o. OPErationes ⁊ ꝓprietates. Sunt
subtiliatiue. MEmbra capitis. Eaꝝ suffumi
gatio ꝯfert epil̃ie. MEmbra expulsionis.
Ipaꝝ suffumigatio excitat illã q̃ h3 p̄focationẽ ma-
tricis. Et qũ bibunt̃ cũ aceto mouet ventrẽ quod-
cũq3 genus earum fuerint.

De Ben. C. lxxxĳ.

BEn q̇d est. Est semẽ magnũ maius cicere
declinãs ad albedinẽ quadã: ⁊ h3 medul
lã lenẽ vnctuosã. Natura. Calm̃
in 3o. siccũ in 2o. OPErationes ⁊ ꝓprietates.
Est mũdificatiuũ ⁊ ꝓprie ipius medulla: ⁊ icisiuũ
hũiditatũ grossaꝝ: ⁊ apit cũ aceto ⁊ aq̃ oppilatiões
visceꝝ: ⁊ ĩ arbore ipius ẽ amaritudo plus ⁊ stipti
citas: ⁊ ꝓpter illud ẽ in ipo virtus cauterizatiua: ⁊
eius cortex ẽ stipticꝰ plus: ⁊ oleũ ipius nõ euãtur
a stipticitate: ⁊ ĩ ipo toto est abstersio ⁊ icisio.
DEcoratio. Semẽ eiꝰ ꝯfert lẽtiginibꝰ magnis

⁊ puis: ⁊ pãno: ⁊ morphee: ⁊ vestigijs vlcerꝝ: et
silr eius oleũ. APOSTEmata ⁊ bothor.
Cõfert apatibꝰ duris oibꝰ qñ ponit̃ i emplr̃is ⁊ ue
rucis. VVLnera ⁊ vlcera. Cõfert cũ aceto
vlceratiõi ⁊ scabiei vlcerate: ⁊ excoriatiõi: ⁊ cõ-
fert bothor lacteis ⁊ sahafati. INstrumẽta iũ-
cturaꝝ. Calefacit neruos ⁊ lenificat spa ⁊ du
ritiẽ neruoꝝ et ꝓprie oleũ eius. MEmbra ca
pitis. Abscidit fluxũ sanguis stipticitate sua ⁊ cõ
uenit oleũ eiꝰ dolori auris et sonitui qui est i ipa
ꝓprie cũ adipe anatis. Et decoctio radicis eius cõ-
fert dolori dentiũ qñ os ex ea colluit̃. MEm-
bra nutrimẽti. Cõfert duritiei epatis et splenis
qñ bibit̃ cũ aceto mistũ ex eo pondus duaꝝ. ʒ. Et
qñ ɔiũgit̃ cũ frumẽto aut farina lilij: et aq̃ alkarati
aut farina herbi: aut lupini: et fit ex eo emplr̃ sple
ni. Et ipm̃ q̃dem ẽ malũ stomacho faciẽs nausea: ⁊
si bibit̃ ex eo aureꝰ. i. cũ melle facit vomere forti
ter: et soluẽdo educit: et similr̃ eius fructus.
MEmbra expulsiõis. Aureus. s. eius soluẽdo
educit phl̃a crudũ qñ bibit̃ cũ melle: et silr̃ eiꝰ olm̃
⁊ silr̃ qñ supponit̃ liciniũ ifusum i ipo. PERmu
tatio. Loco eius ponit̃ quãtũ ipm̃ ẽ de rubea: ⁊
medietas sui de cortice casie lignee: et decima põ
deris eius de mace.

De Bedeoard. C. lxxxiiij.

BEdeoard q̃d est. Est spina alba: et ẽ similr̃
albãseketi. verũtñ ẽ vehemẽtius alba et
hʒ lõgiores spinas: et silant̃ spine eiꝰ fo-
lijs amomi. verũtñ sunt subtiliores ⁊ vehemẽtiꝰ
albe. Et eius q̃dez stipes qñq; ꝑuenit ad duos cubi
tos. Et eius flos ẽ purpureꝰ et semẽ ipius est sicut
semẽ cartami. verũtñ ẽ vehemẽtioris rotũditatis
Natura. In radice eiꝰ ẽ ifrigidatio et exicca
tio cũ resolone q̃daz. Semẽ vͦo eius ẽ calidũ ⁊ sub
tile. Et dixerũt q̃dam ꝙ tota est calida valde.
OPErationes et ꝓprietates. In ipa ẽ virtus re
solutiua et apitiua: et ꝓprie i semĩe eius: et i ipa ẽ
retẽtio fluxus sanguis: et eius retẽtio ẽ equalis.
APOSTEmata et bothor. Confert apatibus
phl̃aticis ꝓpter illud quod ẽ in ipo de resolone et
cõtractiõe. q̃re fiat ex ea emplr̃m: et ex radice eius
ꝓprie. INstrumẽta iũcturaꝝ. Cõfert spasmo
ꝑp illud quod ẽ de cõtractiõe equali cũ resolone.
⁊ semẽ eius ɔfert ifantibꝰ qñ bibũt ipm̃ ꝑp corru
ptionẽ i motibus lacertoꝝ. MEmbra capitis.
Collutio oris facta ex succo eius sedat dolorẽ den
tiũ. MEmbra pectoris. Cõfert sputo san-
guis ⁊ ꝓprie eius radix. MEmbra nutrimẽti.
Cõfert debilitati stomachi ⁊ apit oppilatiões.
MEmbra expulsiõis. Confert soloni antiq̃: ⁊
ꝑcipue stomatice: ⁊ ꝓprie radix eius ⁊ est ꝓuoca-
tiua. FEbres. Ualet febribus phl̃aticis lon-
gis: ⁊ cuius cã est debilitas stomachi ⁊ oibus febri
bus antiq̃s. UEnena. Cõfert si masticet̃: et
postea supponat̃ pũcture scorpiõis. Attrahit enim
venenũ: ⁊ si bibit̃ semẽ eius ɔfert morsure vene
nosoꝝ reptiliũ. PERmutatio. Loco eius in
febribus ponitur fumus terre.

De Balsamo. C. lxxxv.

BAlsamus q̃d est. Est arbor egypti nascens
i loco q̃ dicit̃ oculus solis tm̃: cuiꝰ folia ⁊
odor rute silant̃: sed tñ ipa declinat ad albedinẽ et
eius statura est statura arboris cuisci: ⁊ eius q̃dez
oleũ ẽ melius semĩe ipius: ⁊ semẽ fortiꝰ ligno ipiꝰ
i oibus mõis eius. Eius vͦo oleũ sumit̃ ita ut inci-
dat̃ cũ ferro post ortũ ascerabe: ⁊ aggregat̃ qd̃ de
eis resudat cũ cotto: ⁊ neq; ꝑtrãsit i anno quod est
iter q̃nquaginta vsq; ad sexaginta. lb. ELEctio
Expientia olei ipius ẽ cõgelatio lactis statim qñ
sup ipm̃ distillat̃: ⁊ ꝑmistio eius cũ aq̃: ⁊ ispissatio
ipius et ɔseruatio sue soliditatis i aqua: ⁊ ablutio
ipiꝰ a cotto ⁊ subtilitas odoris eius. Adulterat̃ aũt
cũ oleo de pino: ⁊ oleo de mastice: ⁊ cera dissolu
tis i oleo de alcãna. Et quod ex eo meliꝰ ẽ: ẽ recẽs
grossũz aũt ⁊ vetus nõ hʒ virtutẽ. Natura.
Eius lignũ ẽ calm̃ ⁊ siccũ in fo. ⁊ ipius semẽ est ca-
lidius eo paꝝ: ⁊ oleũ eiꝰ ẽ calidius vtrisq;: ⁊ est in
ꝓnͦ tertij calm̃: ⁊ nõ est i ipo de calefactiõe quod
existimat̃. OPErationes ⁊ ꝓprietates. Apit
oppilatiões ⁊ ɔfert viscaribꝰ grossis. VVLne
ra ⁊ vlcera. Mũdificat vlcera ꝓprie cũ ireos:
⁊ extrahit fracturas ossium. INstrumẽta iũctu
raꝝ. Cõfert sciatice bibitũ ⁊ ꝑp spasmũ bibit̃ eiꝰ
decoctio. MEmbra capitis. Cõfert vlceri
bus capitis ⁊ mũdificat caput ipm̃: ⁊ ɔfert epilr̃ie et
vertigini. MEmbra oculi. Abstergit pãnũ
eius ipm̃ ⁊ eius oleũ. MEmbra anhelitꝰ ⁊ pe-
ctoris. Lignum eius ⁊ ipius semẽ ɔferũt dolori
vtrorũq; lateꝝ: ⁊ cõfert asmati grosso ⁊ stricture
anhelitus ⁊ dolori pulmonis. ⁊ ɔfert semẽ eius ꝑi
pneumonie frigide: ⁊ tussi: ⁊ silr̃ ipius oleũz: ⁊ ad
summũ ẽ iuuatiuũ viscerũ q̃ sunt sup myrach.
MEmbra nutrimẽti. Cõfert debilitati digesti
onis ⁊ ipius decoctio dissoluit malitiã digestiõis:
⁊ mũdificat stomachũ ⁊ ɔfortat epar. MEM
bra expulsiõis. Prouocat vrinã ⁊ ɔfert dolori
pũgitiuo: ⁊ ɔfert doloribꝰ matricis. ⁊ exiccat hu-
miditates eius vaporatũ ⁊ bibitũ ⁊ ɔfert ipiꝰ fri-
gori: ⁊ extrahit embryonẽ ⁊ secũdinã ⁊ ɔfert qum
ex eo fit suffumigatio oibus doloribꝰ matricis: et
ipius decoctio apit os matricis. ⁊ ceratũ ex ipo cuz
oleo rosaceo ⁊ cera ɔfert frigori matricis: ⁊ ẽ iuua
tiuuz difficultati vrine. FEbres. Eius oleũ
aufert rigores. UEnena. Resistit venenis ⁊
ɔfert morsure vipere: ⁊ eiꝰ oleũ ɔfert hyusq̃amo
qñ bibit̃ cũ lacte ⁊ venenosis ⁊ ꝓprie scorpionibꝰ.

De Been. C. lxxxvi.

BEen q̃d ẽ. Frusta aspa q̃ sũt radices ex sicci
tate cõtracte carnose ⁊ sũt duaꝝ spẽꝝ q̃ꝝ
vna ẽ alba: ⁊ altera ẽ rubea. Natura
Calm̃ ẽ ⁊ siccũ in fo. DEcoratio. Est im
pinguatiuũ. MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris.
Cõfortat cor valde ⁊ confert tremori cordis.
MEmbra expulsiõis. Manifeste augmentat
spma. PERmutatio. Loco eius ponit̃ q̃tuz
ẽ ipm̃ tuderi: ⁊ medietas põderis eius lingue auis

De Berengesif. C. lxxxvij.

BErengesif est abrotanũ: ⁊ ẽ plãta silr̃is ap
sinthio cui iest huitas viscosa: ⁊ eius qui
dez ẽ vna spẽs: thyrsos hñs breuiores: et
minora folia etiã sunt ei folia minuta ꝑua subtilia
alba ⁊ citrina ⁊ apparet i estate. Inq̃t Gal. sũt due
herbe vicini saporis noiate hoc noie. Natura
Cal'a ⁊ hũida ẽ in ꝑmo. OPErationes ⁊ ꝓprie-
tates. Est subtiliatiua apitiua valde cuiꝰ emplr̃

ꝓhibet attractionē m̄c̄ꝝ ad mēbra. ❡ Membra capitis. ❡ Cōfert soda frigide loco empl'i supposita ⁊ embrocata: ⁊ in aq̄ cocta fit magis secura ⁊ cōfert oppilatiōi nariū ⁊ corrize. ❡ Membra expulsiōis. ❡ frāgit lapidē ī renibꝰ: ⁊ ꝓuocat mēstrua sedēdo ī eius decoctiōe: ⁊ ꝯfert vlceribꝰ eiꝰ ⁊ eijcit secūdinā ⁊ fetū: ⁊ cōfert coadunationi oris matricis: ⁊ apit ip̄m ⁊ duritiei eius bibita: ⁊ more empl'i supposita ⁊ potat ex ea vsq₃ ad. ʒ. v.

❡ De Baurach. C. lxxxviij.

Baurach q̇d est. Est fortiꝰ sale: ⁊ ē ex genere virtutis eius: sed stipticitas nō inest ei: ⁊ qn̄q₃ adurit̄ ī ostraco sup carbones īflāmatos donec asset̄. ❡ ELectio. ❡ Ex eo meliꝰ est armenū: leue lamiosu₃ frāgibile spōgiosu₃ albū: aut purpureū: aut roseū mordicatiuū. ⁊ cōpatio q̇de₃ aphricani ad reliqua baurach ē ꝯpatio baurach ad salē: s₃ baurach nō comedit̄ nisi pp magnā cām: ⁊ spuma baurach ē subtilior q̄ baurach: ⁊ in eius uirtute: ⁊ ex ea melior ē spuma marmorea facile frāgibilis. ❡ Natura. ❡ Cal'm ⁊ siccū ī fine secūdi: ⁊ eius siccitas fortasse declinat ad ʒm.

❡ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ❡ Abstergit fortiter lauat ⁊ ꝓprie aphricanū: ⁊ mūdificat ⁊ excoriat: ⁊ īcidit hūores grossos. ⁊ ī baurach q̇dem ē stipticitas pauca cū abstersione bona pp sui salsedinē: nisi ī aphricano. In eo enī nō est stipticitas: sed abstersio pura multa. Et ī sale ē stipticitas: ⁊ nō ē in ip̄o nisi resolutio pūa. ❡ DEcoratio. ❡ Attenuat capillos puluerizatū sup eos. et qn̄ ex eo fit empl'm attrahit sanguinē ad illud quod appet de corpore et facit ut color sit bonus et ꝯfert ꝟ sed fortasse denigrat eius pl'ima comestio colorē. ❡ VULnera ⁊ vlcera. ❡ Cōfert prurituī ꝓpterea q̄ resoluit virus et ꝓpe aphricanū cū aceto et ꝯfert etiā scabiei ❡ INstrumēta iūcturaꝝ. ❡ fit ex eo ceratū palysi ꝓprie postreme: et p̄cipue qū iam declinat ⁊ ꝯfert corrosiōi neruoꝝ. ❡ Membra capitis. ❡ Cōfert furfuribꝰ et qū spuma eius cū melle distillat̄ ī aurē mūdificat et apit et ꝯfert surditati. et cū vino aut cū sirupo cū isopo ꝯfert sonitui. ❡ MEMbra nutrimenti. ❡ Est malū stomacho corrūpens ip̄m. et aphricanū cōmouet uomitū: ⁊ si nō faceret vomere ess₃ plus icisiuū humoꝝ stomachi q̄ reliq̄ baurach. Et ex eo q̇dem cū ficubus fit empl'm hydropisi et extenuat eā. ❡ Membra expulsiōis.

❡ Soluit qū supponit̄. Et qn̄ comedit̄ cū ruta ⁊ cymino: aut decoctiōe rute ⁊ aneti sedat dolorē vētris pūgitiuū. ⁊ cū hoc ⁊ sil'ibꝰ vicit salē: ⁊ bibitū cum q̇busdā medicinis īterficiētibus vermes educit eos ⁊ sil'r qū linit̄ ex eo vēter ⁊ sumē: et sedet q̇ linitꝰ ē iuxta ignē īterficit eos. ⁊ p hec ⁊ sil'ia distinguit īter ip̄m ⁊ salē. ❡ VEnena. ❡ Cōfert om̄e baurach ⁊ p̄cipue aphricanū p̄focatiōi fūgoꝝ ualdē: siue sit adustū: aut nō adustū. ⁊ sil'r eius spuma ⁊ potꝰ cū adipe asini: aut suis sup morsū canis: ⁊ bibit̄ cū aq̄ frigida pp potū catāridaꝝ. ⁊ quod ex eo noiat̄ baurachiū nītrū bibit̄ cū aniuden ꝓpter nocumentū sanguinis tauri.

❡ De Bulbo. C. lxxxix.

Bulbus q̇d est. ❡ Est cepe qd̄ comedit̄ pūu₃ sil'e cepe narcisci: ⁊ eius folia sunt sil'ia folijs porri: ⁊ ipius rosa ē sil'is viole: ⁊ est q̇dam eius spēs q̄ cōmouet vomitū. Quidā vero dixerūt q̄ ip̄e ē cepe azir: ⁊ dixerūt q̇dam alij nō: sed ē de genere porri: ⁊ videt̄ q̄ sit anagallis. permutemꝰ g° intētiōes nostras ab hoc. ❡ Natura.

❡ Propinquꝰ ē nāe cepe: ⁊ fortasse ē siccus ī p̄mo cū hūiditate supflua ❡ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates.

❡ Est īflatiuus ⁊ sudatiuꝰ ⁊ exasperat līguā. ❡ DEcoratio. ❡ Linit̄ sup pannū ꝓprie ī sole ⁊ ꝯfert: ⁊ sil'r ꝯfert vestigijs vlcerū: ⁊ ē exasperās palatū et līguā: ⁊ linit̄ cū vitello oui sup verucas ⁊ cū oxymelle sup vlcera leuia. ❡ VULnera ⁊ vlcera.

❡ Qn̄ assat̄ cū capite piscis ⁊ aloē: ⁊ ponit̄ sup vlcus mēti eradicat ip̄m. ❡ INstrumēta iūcturaꝝ.

❡ Qū ex eo fit empl'm cū aceto ē cōueniēs attritioni medij lacertoꝝ: ⁊ fit ex eo empl'm podagre ⁊ doloribus iūcturaꝝ: ⁊ fit ex ip̄o solo empl'₃ torsiōi neruoꝝ: ⁊ ē empl'm vnguis ⁊ auris ⁊ sil'iū: ⁊ fit ex eo empl'm cū sauich. ❡ Membra capitis. ❡ Est medicamē furfuribꝰ ⁊ vlceribꝰ capitis: ⁊ linit̄ sup plagas capitis q̄ nō sunt fractio: ⁊ pmiscet̄ cu₃ vitello oui ⁊ linit̄ ❡ Membra oculi. ❡ Solus admistret̄ ⁊ cū vitello oui ꝟ ⁊ qū adiūgit̄ ei acetū ē medicamē bonū ad garab ⁊ āpatibꝰ lacbrymaliū. ❡ Membra nutrimēti. ❡ Qui ex eo ē dulcis ⁊ rubeus est bonus stomacho: ⁊ fit ex eo empl'm cū melle doloribus stomachi. ⁊ amarus ē melior ⁊ digerit cibū ⁊ multiplicat̄ eius nutrimentū ī ip̄o: lic₃ nō sit nutrimentū suū laudabile: ⁊ p̄cipue eiꝰ qd̄ est crudū ⁊ qn̄ nō digerit̄ pūgit et inflat. ❡ Membra expulsiōis. ❡ Excitat coitum.

❡ De Bugenis. C. xc.

Bugenis q̇d est. ꝟ Magis quod ex ea administrat̄ ē radix eiꝰ. ⁊ ip̄a q̇dem h₃ gūma₃ ⁊ succū ⁊ eiꝰ gūma ē fortior succo ipius ⁊ qn̄q₃ pmiscet̄ cū oleo ⁊ muri: ⁊ pauco vino: ⁊ ꝯcutit̄ donec grossu₃ fiat. ⁊ f'm quātitatē eq̄litatis quā h₃ ī grossitie ē eius bonitas. ❡ Natura. ❡ Est calida in ʒ° sicca ī ip̄o ❡ OPEratiōes et ꝓprietates.

❡ Est resolutiua. ❡ VULnera ⁊ vlcera. ❡ Abradit ossa corrupta ꝓpter vehemētiā desiccatiōis ⁊ mūdificat vlcera. ❡ INstrumēta iūcturaꝝ.

❡ Cōueniēs ē neruis. ❡ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ❡ Cōfert supfluitatibꝰ grossis ī pectore: ⁊ cōuenit pulmoni ⁊ vlceribꝰ eius bibita ⁊ suffumigata. ❡ Membra nutrimēti. ❡ Confert duritiei splenis.

❡ De Busuro. C. xci.

Busurū ⁊ baluū q̇d sunt. Nota sūt. ❡ Natura. ❡ frigida sunt ⁊ sicca in f'o. ⁊ albusurū magis ē stipticus q̄ cassab. ❡ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ❡ Inflat ⁊ ꝓprie qū post ip̄a bibit̄ aq̄: ⁊ qū sunt dulcia faciūt euenire rugitū plurimū: et faciūt euenire oppilatiōes ī visceribꝰ. Et decoctio albusuri sedat inflatiōnē cū ꝯseruatiōe caloris īnati: ⁊ pl'imus vsus amboꝝ gnāt in corpore humores grossos. ❡ Membra capitis. ❡ Albusurū facit soda ⁊ inebriat pl'imū ⁊ ambo sunt bona carni q̄ est īter dentes ⁊ gingiuas. ❡ Membra anhelitꝰ et pectoris. ❡ Ambo sunt mala pectori et pulmoni. ❡ Membra nutrimēti. ❡ Prepant stomachū ⁊ faciūt ꝯtingere oppilatiōes epatis et ipoꝝ digestio ē tarda: ⁊ frāgibile ē minoris digestiōis: ⁊ nutrimētū ipoꝝ ē pūū ⁊ algesaguerui ē minoris

tarditatis. Membra expulsiōis. Unūquodqꝫ coꝝ stringit ventrē ꝓprie qū miscet cū vino pontico: aut cum aceto ⁊ albāla facit abundare lac: et qū bibit cū aceto pōtico ꝓhibet fluxū matricis. et ꝓhibet fluxū sanguis hemorroidaꝝ. Febres. Usus coꝝ plūimus facit cadere i tremorē ⁊ horripillationem.

De Buncho. C. xcij.

Bunchū q̄d est. Est res delata de iamen. Quidā aūt dixerūt q̄ ē ex radicib⁹ ānigailen quꝫ mouet et cadit. Electio. Meli⁹ ē citrinū ⁊ leue boni odoris. Albū vero et graue est malū. Natura. Est cal'm et siccum in primo. secūdū quosdam est frigidum in primo. Operationes et proprietates. Confortat mēbra. Decoratio. Mūdificat cutē ⁊ exiccat hūiditates q̄ sunt sub ea: ⁊ facit odorē corporis bonū: et abscindit odorē psilotri. Membra nutrimenti. Est bonū stomacho.

De Batecha. C. xciij.

Batecha q̄d est. notū est. Natura. frigida ē in pⁿ° secūdi: ⁊ hūida i fine ei⁹ Et qū eius semē desiccat nō ē humectatiuū. imo desiccat i p̄mo: et eius radix ē desiccatiua Operatiōes et ꝓprietates. Que matura est est subtilis et imatura ē spissa. Batecha p̄terea cinericia matura i nā existit cucumeris: et in ip̄o est aptio quocūqꝫ mō sit. Melo aūt melioris ē hūoris q̄ reliqua: et eius caro est digestiua abstersiua: et ꝓprie ei⁹ semē. matura v̄o ⁊ imatura ambe sūt abstersiue: et semē eius ē fortioris abstersiōis. Et ip̄a q̄dem cōuertit ad quēcūqꝫ humorē quē i stomacho īuenit: et ē ad ph'a vehementius decliuis q̄ sit ad cholerā: qual'r g° ad m'iaꝫ. melo v̄o non cōuertit velociter. Decoratio. Mūdificat cutē ⁊ ꝓprie semē eius: ⁊ illud quod ē in īteriori pte ip̄ius etiā ꝯfert pāno ⁊ morphee ⁊ furfuribus: ⁊ ꝓprie qū ꝯficit q̄d ē eius īterius sicut ē cū oleo d̄ frumēto ⁊ exiccat i sole. Membra oculi. fiat ut cortex ei⁹ frōti adhereat: ⁊ ꝓhibet fluxū ad oculū fieri. Membra nutrimēti. Est vomitia: ⁊ ꝓprie radix eius. Nam due. ʒ. eius cū vino mouet vomitū sine labore qū bibit ex eis obolus. Qūqꝫ batecha non digerit bene gnāt colericā passionem melo aūt ē tarde digestiōis nisi qū comedit cuꝫ eo q̄d ē interi⁹ eius. ⁊ ip̄ius q̄deꝫ nutrimētū ē recti⁹ ⁊ ei⁹ humor ē cōueniētior. Oportꝫ p̄terea ut cibū sequat aliū. batecha enī si non sequit aliq̄d aliud facit nauseā ⁊ vomitū. Post aūt ip̄m calefact⁹ bibat oxymel: ⁊ humectat⁹ olibanū aut zinziber nutritū ⁊ uinū. Membra expulsiōis. Prouocat vrinā quod ex eo maturū ē ⁊ crudū ip̄ius. ⁊ ꝯfert lapidi i renib⁹ ⁊ vesica qū ē puus ⁊ p̄cipue lapidi renū. Et melo q̄dem ē minoris penetratiōis: ⁊ ē magis abstersiuus ⁊ velocioris descēsiōis p̄cipue q̄ ē mollis Venena. Quꝫ corrūpit i stomacho cōuertit ad nāꝫ venenosam. Oportꝫ g° ut qū grauat extrabatur velociter.

De Bule. C. xciiij.

Bule q̄d est. Dixit alkanzi q̄ est cucumer indus. ⁊ ē sil'is cucumeri capparis ⁊ sil'is zinziberi. Natura. Calidū ē ⁊ siccū in f°. ⁊ apud quosdā in 3° Operatiōes et ꝓprietates. Est stiptic⁹ ꝯfortās viscera. Instrumēta iūcturaꝝ. Cōfert duritici neruorū et hūitati coꝝ et egritudinib⁹ ip̄orū frigidis sicut paralysi et torture. Membra nutrimēti. Accendit ignē stomachi ⁊ ꝯfert uomitui ⁊ intrat in algeguarset. Membra expulsiōis. Cōstringit ventrem ⁊ siccat ventositatem.

De Belliricis. C. xcv.

Bellirici q̄d sunt. Sūt ꝓpinqui nāe emblicoꝝ: et coꝝ medulla est dulcis ꝓpinqua albundacha. Natura. Frigidi sūt i p̄mo sicci in f°. Operatiōes et ꝓprietates. In ip̄is ē virt⁹ subtiliatiua: et virtus ꝯtractiua. Membra nutrimēti. Cōfortat stomachū cum aptatiōe ⁊ aggregatiōe ⁊ ꝓhibēt mollificationē ei⁹ et hūiditatē ip̄ius: et nihil est q̄ ita p̄paret stomachū sicut ip̄i. Membra expulsiōis. Fortasse stringūt ventrē: ⁊ apud quosdā leniūt ventrē tm̄ ⁊ ē manifestū. ⁊ ip̄i q̄deꝫ ꝯferūt itestino recto ⁊ ano

De Bederēzego. C. xcvi

Bederēzegū q̄d est. Natura. Est calida ⁊ sicca in f°. Operatiōes ⁊ ꝓpetates. Cōfert oībus egritudinib⁹ ph'aticis ⁊ m'icis. Decoratio. Efficit odorē oris bonū. Vulnera ⁊ vlcera. Confert scabiei m'ice. Membra capitis. Cōfert oppilationibus cerebri: ⁊ remouet fetorē oris. Membra anhelitus ⁊ pectoris. Lenificatiua ē et ꝯfortatiua cordis: aufert tremorē cordis. Membra nutrimēti. Juuat digestionē ⁊ ꝯfert singultui. Permutatio. Loco ei⁹ ponit i lenificādo pondus ip̄i⁹ de seta ⁊ due tertie ponderis ip̄i⁹ de cortice citri.

De Baurach kebuli. C. xcvij.

Baurach kebuli q̄d est. Est semen sendiū: aut indū: ⁊ hꝫ duas spēs quaꝝ vna ē pua absqꝫ rugis: ⁊ alia magna cū rugis: ⁊ eaꝝ melior ē pua. Instrumēta iūcturaꝝ. Eradicat ph'a ex iūcturis. Membra expulsiōis. Soluit ex itestinis vermes ⁊ ascarides: ⁊ est i hoc valde bona.

De Beheremigi. C. xcviij.

Beheremigi q̄d est. Est ex aromaticis Operatiōes ⁊ ꝓprietates. Resoluit iflationē in oī loco eius embrocatio. Membra capitis. Eius flos ē bon⁹ vētositatib⁹ grossis i capite: ⁊ qū eius folia odorant simil'r. Membra expulsiōis. Soluit ventrem.

De Buzeidem. C. xcix.

Buzeidem q̄d est. Est medicina lignea ida in qua est virt⁹ similis virtuti behen. Electio. Illa q̄ ex ea bona est: ē alba grossa multaꝝ lineaꝝ aspa. lenis v̄o ⁊ tenuis ligni: ⁊ pauce albedinis ē mala: ⁊ adulterant eā cū lusabati barbarica. Natura. Cal'a est in f° sicca in p̄mo. Operatiōes ⁊ ꝓprietates. Est subtiliatiua. Instrumēta iūcturaꝝ. Cōfert dolori iūcturaꝝ ⁊ podagre. Membra expulsiōis. Augmētat coitum. Venena. Cōfert venenis.

De Buckda. C. c.

Bukida. Natura. Frigida est. Operatiōes ⁊ ꝓprietates. Est abstersiua ⁊ est in ip̄a stipticitas: ⁊ i tectis: ⁊ in

fructu ei⁹ est hūiditas. ¶ DEcoratio. ¶ Abstergit faciē. ¶ VVLnera ⁊ vlcera. ¶ Ponit trita sup vlcera ⁊ scabiē ⁊ ꝯglutinat plagas pp stipticitatē ⁊ abstersionē suā. ⁊ ꝓprie cortex arboris eius ⁊ aspgit cū aqua sua: ⁊ fit embroca cū decoctiōe radicis ei⁹ ⁊ folioꝝ etiā ipius sup ossa fracta. ¶ MEMbra expulsiōis. ¶ Cortex ei⁹ grossus soluit phl'a qñ bibit ex eo aur̄ cū aqua frigida ⁊ vino.

¶ De Bibar. C. ci.

Bibar qd est. ¶ Est illa que vocat̄ keusem. s. oculus vacce. rosa ei⁹ citrini coloris: rubea i medio: grossior rosa camemille. ¶ Natura. ¶ Cal'a ē in s̄o sicca i p̄mo. ¶ MEMbra capitis. ¶ Eius odor confert ventositatibus grossis in capite.

¶ De Busiri. C. cij.

Busiri. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Resoluit ꝓprie cui⁹ flos ē bene apparens ⁊ abstergit cū eq̄litate. ¶ DEcoratio. ¶ Siluestris hñs florē bene apparentē rubificat capillos. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Decoctio folioꝝ illius ꝯfert apatibus. ¶ VVLnera ⁊ vlcera. Cū melle more empl'i ponit sup vulnera ⁊ vlcera. ¶ Instrumēta iūcturaꝝ. ¶ Ei⁹ decoctio ꝯfert attritioni lacertoꝝ. ¶ MEmbra capitis. ¶ Colluit os cū decoctiōe ei⁹ pp dolorē dentiū. ¶ MEmbra oculi. ¶ Eius decoctio cōfert ophthalmie calide. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Decoctio ipi⁹ ꝯfert tussi antiq̄. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Hñs folia alba: ⁊ hñs folia nigra ꝯferūt sol'oni uetuste.

¶ De Babeke. C. ciij.

Babeke qd est. ¶ Sil'is ē virtuti lentiū ⁊ est difficilioris digestionis. ¶ Natura. ¶ Est eq̄lis declinās ad siccitatē. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est stiptica sicut lens: et generat m'liam. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Est bona vtrisq̄: ⁊ fit ex ea empl'z hernie ⁊ rupture infantiū. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Stringit ventrem.

¶ De Besceguascen. C. ciiij.

Besceguascen qd est. ¶ Est coriādrū putei ⁊ p̄sice est besceguascen ⁊ syriace ē capillus porcinus: ⁊ arabice ē capillus algul'. ⁊ est herba p̄ua cui⁹ ortus ē in saltib⁹: ⁊ cursib⁹ aquaꝝ ⁊ fluuiū: ⁊ itus i puteis ⁊ ē sil'is coriādro hūido: sꝫ eius thyrsi ad rubedinē ⁊ nigredinē declinant sine stipite existēs. ¶ Natura. ¶ Bal'. est eq̄lis. Ego aūt dico q̄ fortasse declinat ad caliditatē ualde paꝝ ⁊ siccitatē. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est resolutiu⁹ subtiliatiuus apitiuus: ⁊ i ipo ē stipticitas ꝓhibēs cursuꝫ. ¶ Et qñ p̄miscet̄ cibo galloꝝ ⁊ coturnicū facit eos fortes ⁊ ad dimicādū ⁊ ad iterficiendū. ¶ DEcoratio. ¶ Eius cinis cū aceto ⁊ oleo ꝯfert alopitie ⁊ tyrie: ⁊ ipē cū oleo mirtino ⁊ uino ꝓlōgat capillos: ⁊ ꝓhibꝫ eoꝝ casuꝫ. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Cōfert aldubellet ⁊ delet scrofulas. ¶ VVLnera ⁊ vlcera. ¶ Confert fistulis ⁊ vlcerib⁹ fraudulentis ⁊ hūidis. ¶ MEmbra capitis. ¶ Eius cinis ꝯfert surfuribus. ¶ MEmbra oculi. ¶ Confert algarab. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert pulmoni purgando ipm valde. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Confert cū vino fluxui supfluitatū ad ventrē ⁊ stomachū ⁊ ꝯfert dolori splenis. ⁊ ꝯfert ictericie. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Prouocat vrinā: frāgit lapideꝫ ꝓuocat mēstrua: ⁊ extrahit secūdinā: ⁊ purgat mulierē fetā: ⁊ abscidit fluxū sanguis: ⁊ apud plures stringit uentrē: ⁊ s̄m filium Mesaugue soluit. ¶ VEnena. ¶ Ipē cū vino ꝯfert morsib⁹ serpentū ⁊ canis rabiosi ⁊ venenosis aliis. ¶ PERmutatio. ¶ Loco ei⁹ i asmate ponit̄ pōdus ipius de flore viole cū medietate ponderis ipius de succo liq̄ritie.

¶ De Bedarūgi. C. cv.

Bedarūgi qd ē. ¶ Est ozimū fluuiale ⁊ dicūt hoīes qdaꝫ q̄ ē bedarambina: ⁊ est alncha ⁊ ē notū. ⁊ oleū ei⁹ i po^a est oleū alkeiri verūtñ ē debilius eo: ⁊ i ipo q̄dem sunt virtutes cōtrarie. ¶ Natura. ¶ Cal'a ē in p̄mo declinās ad s̄m siccū i p̄mo. ⁊ i ipo ē hūiditas supflua cuius fortassis hūiditatis summa ad s̄m declinat non in substātia. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipo ē stipticitas ⁊ sol'o. ꝯtrahit eni nisi īueniat supfluitatē p̄paratā. Si aūt iuenit hūorē soluit: ⁊ i ipo sūt resol'o: ⁊ digestio: ⁊ inflatio: ⁊ uelocitas ad putrefactionē: ⁊ gnāt hūorē malū m'licū: ⁊ eius semē cōfert ei i quo generat̄ m'lia. ¶ APOSTEmata et bothor. ¶ Cōfert qñ cū aceto ⁊ oleo ro. linit̄ sup āpata calida. ¶ MEmbra capitis. ¶ Eius succ⁹ distillatus ꝯfert fluxui sanguis ex narib⁹ p̄cipue cū aceto vini ⁊ canfora: facto licinio ⁊ intincto in ipo ⁊ remouet stuporē dentiū. ⁊ ē ex eis q̄ sedant sternutationē i cōpl'one vna ⁊ mouet eā in ꝯpl'one alia. ¶ MEmbra oculi. ¶ Cōfert pulsatiōi oculi more empl'i suppositu: ⁊ facit ꝓuenire tenebrositatē visus comestuꝫ: ꝓpterea q̄a cōmouet hūiditatē eius ⁊ cōturbat eā: ⁊ eius succus cōfortat visum facto collyrio ex ea. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Cōfortat cor valde: ⁊ desiccat pulmonē ⁊ pectus: ⁊ sacraiati ex aqua eius cōfert stricture anhelitus: ⁊ eius aq̄ est bona sputo sanguis: ⁊ facit abundare lac. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Difficil' ē digestionis ⁊ putrefactiōis velocis: ⁊ ē malū stomacho ꝓprie folia eius. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Constringit q̄ si īuenerit humorē p̄paratū soluit ⁊ prouocat ⁊ nocet ano: ⁊ ei⁹ semē ꝯfert difficultati vrine. ¶ VEnena. ponit̄ sup pūcturā vespe ⁊ scorpionū et draconis marini.

¶ De Bertaniki. C. cvi.

Bertaniki qd est. ¶ Dicit̄ q̄ ē actor: ⁊ dicūt q̄ ē foliū quod assil'at̄ foliis acetose siluestris. verūtñ est vicinior nigredini ⁊ est grossior. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Eius folia sunt stiptica. ¶ VVLnera ⁊ vlcera. Cōsolidat vulnera ⁊ vlcera. ¶ MEmbra capitis. ¶ Eius succus ē melior res vlcerib⁹ antiq̄s q̄ sunt in ore ⁊ alcola. Et oꝫ ut fiat ex eo rob: ⁊ cōfert alcola.

¶ De Bilomon. C. cvij.

Bilomon qd est. ¶ Est alfarfac siluestris: ⁊ ē ex titimalis: ⁊ eius semē ē igneū sicut sūt titimala. ¶ MEmbra expulsionis. ¶ Soluit.

¶ De Bebilisi. C. cviij.

Bebilisi qd est. ¶ Est illud quod dicit̄ papauer cordosum ⁊ spumosum: ⁊ ipm efficit opationē titimali i solutiōe sua. ¶ Natura. ¶ Cal'm ē multū. ¶ MEmbra expulsiōis.

Soluit sicut titimali.

De Benec guariden. C. cix.

Benec guariden. Membra expulsionis. Confert doloribꝰ matricum et renũ postq̃ eius frãgit resolõ cũ oleo: et cera ⁊ uitello oui q̃r nõ indurat ⁊ ꝓuocat vrinã ⁊ mẽstrua: ⁊ facit abortũ: ⁊ cũ cordumeni valet hemorroidibꝰ. Febres. Cõfert rigori. Uenena. Cõfert venenis q̃ sunt ex venenosis mioribus. Permutatio. Loco eiꝰ ponit̃ chossore.

De Barasican. C. cx.

Barasicã q̃d ẽ. Est bedelkef ex cuiꝰ semĩe nigri armillas faciũt ⁊ ẽ herba. Gal. calĩa in principio ꝓmi: sicca in secũdo.

De Bithar. C. cxi.

Bithar q̃d est. Est virga pastoris: ⁊ nos q̃dem narrabimꝰ ꝓprietates virge pastoris in capitulo de hain.

De Beusderbendio. C. cxii.

Beusderbendiũ q̃d est. Est collyriũ albũ allatũ de armenia. Apostemata ⁊ bothor. Admistrat̃ i apatibus calĩs ⁊ bothor calĩs. Instrumẽta iũcturaꝝ. Fit emplĩ ex eo super podagram calidam.

De Balaustia. C. cxiii.

Balaustia q̃d est. Est flos ĝnati silvestris ꝑsici: aut egyptij: ⁊ ipa q̃dem q̃nq̃ ẽ rubea ⁊ q̃nq̃ ẽ alba: ⁊ q̃nq̃ rosea. Et succi eius nã est sicut succi barbe hyrci. Inq̃t paulus. virtus eiꝰ est sicut virtus pulpe granati. Natura. Frigida ẽ in fine ꝓmi. s. in fo. Operatiões ⁊ ꝓprietates. Glutinatiua est ⁊ retinet fluxũ ⁊ ĝnãt mĩam. Decoratio. Bona ẽ gingiue sanguinee. Uulnera ⁊ vlcera. Cõsolidat plagas ⁊ vlcera antiq̃ ⁊ albocor ⁊ ꝑcussionẽ pulverizata. Apostemata ⁊ bothor. Fit ex ea emplĩm q̃d adheret rupture. Membra capitis. Fortes efficit dentes motos. Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Prohibet fluxũ sanguis. Membra expulsiõis. Stringit ⁊ ꝯfert vlceribꝰ itestinoꝝ ⁊ fluxui matricis: ⁊ fluxui sanguis. Permutatio. Loco eiꝰ ponit̃ cortex glandis ⁊ caput ĝnati.

De Butyro. C. cxiiii.

Butyrũ. Natura. Calĩm ẽ ⁊ hũidũ i ꝓmo: ⁊ eius ĝdus i hũiditate ẽ altior. Operatiões ⁊ ꝓprietates. Est maturatiuũ resolutiuũ mollificatiuũ: ⁊ eius resolutio ẽ i corporibꝰ mediis nõ duris: ⁊ i corporibꝰ teneris ẽ cũ facilitate: ⁊ eius fumus exiccatiuus ẽ: ⁊ est sedatiuꝰ doloꝝ iterioꝝ: ⁊ m̃cꝫ effusaꝝ ad mẽbra. Decoratio. Linit̃ ex eo corpꝰ ⁊ vẽter ⁊ nutrit ⁊ ipinguat. Uulnera ⁊ vlcera. Cõfert vlceribus nervoꝝ ⁊ implet vlcera ⁊ purgat ea. Membra capitis. Bibunt̃ cũ eo medicine que sunt ad exituras velaminũ cerebri: ⁊ ad apata radicũ auriũ ⁊ nariũ ⁊ oris: ⁊ ad apata gingiue ⁊ ad cola: ⁊ linit̃ ex eo caro gingiuaꝝ ifantiũ: ⁊ fit facilis ortus dentiũ. Membra anh. ⁊ pec. Cõfert tussi sicce ⁊ frigide et ꝓprie cum amigdalis ⁊ zuccaro: ⁊ silr in pleurisi ⁊ pipneumonia ⁊ sputũ facit facile ⁊ maturat: ⁊ silr cũ oleo amigdalino ẽ eiꝰ maturatio plĩma. Solũ aũt qũ ẽ eius mũdificatio ẽ minor maturatiõe eius ⁊ cũ zuccaro ẽ ecõuerso: et ꝓhibet sputũ sanguis: ⁊ ꝯfert vomitui sanguis: ⁊ saniei qũ ex eo lambit̃ quãtitas. ʒ. i. ß. cũ melle. Membra expulsiõis. Lenificatiuũ ẽ et plĩmꝰ vsus eius soluit: ⁊ fit ex eo clistere ad apata calĩa: ⁊ dura i itestinis: ⁊ matrice ⁊ testiculis: ⁊ ponit̃ in medicinis vulneꝝ orificij vesice. Uenena. Resistit venẽis ꝑcipue qũ ex eo linit̃ morsus vipe

De Barba hircina. C. cxv.

Barba hircina q̃d ẽ. In ipa ẽ paꝝ calĩtatis ⁊ frigiditatis: ita q̃ tepefacit calĩtatẽ eius ⁊ q̃si nõ sit vehemẽtis frigiditatis. imo frigiditas eiꝰ ẽ in fine ꝓmi: ⁊ siccitas eius ẽ vehemẽs ꝑueniẽs ad 3m. Operatiões ⁊ ꝓprietates. Est stiptica usq̃ ad terminũ: ⁊ radix eiꝰ ẽ fortioris stipticitatis: ⁊ ponit̃ i tyriaca ad ꝯstringẽda mẽbra ⁊ succus eiꝰ ẽ in stipticitate semis rosaꝝ. Uulnera ⁊ vlcera. Folia eiꝰ qũ exiccant̃ ꝯsolidant ⁊ cõferũt vlceribus antiq̃s: ⁊ eiꝰ flos in oĩbus illis ẽ fortior. Membra capitis. Radix eiꝰ ẽ ex medicinis abstergẽtibus sordiciẽ auris ⁊ exiccãtibꝰ vlcera eius ⁊ ꝯferentibꝰ odoratui. Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Flos ⁊ folia ⁊ radix eiꝰ q̃d cũq̃ fuerit qũ bibit̃ cũ aqua ordei vlceribꝰ pulmonis ꝯfert ⁊ succꝰ eius sputo sanguis. Membra nutrimẽti. Cõfortat stomachũ ⁊ ꝓhibet effusiones m̃cꝫ ad ipm: ⁊ ꝓprie succus eius. Membra expulsiõis. Est fortior medicina ad vlcera intestinoꝝ q̃n bibit̃: aut flos eiꝰ ꝓprie: aut succꝰ eiꝰ cũ vino ad fluxũ sanguis ex matrice i modũ emplĩ suppositus: aut bibitus.

De Bdellio. C. cxvi.

Bdelliũ iudaicũ ⁊ bdelliũ mechiũ q̃d est. Bdelliũ iudaicũ: aliud est siculũ: ⁊ aliud arabicũ quod ẽ aliud a bdellio palmaꝝ silvestriũ ⁊ ambo sũt ex palmis silvestribꝰ. Mechiũ aũt ẽ ex fructu arboris palmaꝝ silvestriũ. Electio. Melior duaꝝ gũmaꝝ ẽ illa q̃ est uaria clara: ⁊ amari saporis: ⁊ ẽ mũda a lignis: ⁊ est facilis resolõnis boni odoris: cuiꝰ fumus hꝫ odorẽ picis ⁊ qũ antiquat̃ bdelliũ iudaicũ egredit̃ a lenificatiõe ad exiccationẽ. Natura. Mechiũ ẽ frigidũ ⁊ siccũ: ⁊ aliud ẽ calĩm i fine ꝓmi lenitiuũ: ⁊ ꝓprie siculũ: ⁊ arabicũ exiccat tempꝰ. Operatiões et ꝓprietates. Resoluit ita q̃ sanguinẽ cõgelatũ: ⁊ ẽ lenificatiuũ maturatiuũ disrũpit ventositates. Et siculũ ẽ vehemẽtis lenificatiõis. ⁊ arabicũ ẽ siccius eo nisi recẽs. Apostemata ⁊ bothor. Resoluit apata dura: ⁊ ꝓprie dissolutũ cũ saliua ieiuni: ⁊ silr resoluit reliqua frigida. Et mechiũ q̃d nõ est ex fructu palmaꝝ silvestriũ: ⁊ ẽ bdelliũ iudaicũ aufert scrofulas: ⁊ bibit̃ decoctũ ad apata intrinseca ⁊ dura. Uulnera ⁊ vlcera. Linit̃ cũ aceto sup sahafat. Instrumenta iũcturaꝝ. Cõfert cõtusiõi lacertoꝝ: ⁊ spasmo: ⁊ duritiei nervoꝝ: ⁊ coagulatiõi ipoꝝ. Membra anhelitus ⁊ pectoris. Cõfert doloribꝰ cãnc pulmonis: et apatibꝰ eiꝰ: ⁊ ꝯfert tussi antiq̃: ⁊ doloribꝰ lateris. Et arabicũ ꝯfert apatibus epiglotis et gutturis. Membra expulsiõis. Cõfert hemorroidibus bibitũ ⁊ suppositũ ⁊ suffumigatũ: ⁊ retinet sanguinẽ caꝝ: ⁊ ꝯfert lapidi renũ. Et q̃n ponit̃ i solutiuis ꝓhibꝫ abrasiõẽ itestinoꝝ: ⁊ ꝓuocat vrinã ⁊ mẽstrua

¶ Et ꝺ mechio etiā existimat̄ ꝙ ipm ꝓuocet: sed nō dubitat̄ qn ipm stringat ⁊ frāgat lapidē. Bdellium v̄o arabicū claꝝ rubeū qñ terit̄ ex eo quātitas duorū aur̄. ⁊ bibit̄ cū aqua mellis minuit phl'a: ⁊ bdelliū vtrunqꝫ resoluit ramicē aq̄ ⁊ apit os matricis clausuꝫ ⁊ educit fetū: ⁊ mūdificat matricē: ⁊ resoluit apata ani ⁊ testiculoꝝ. ¶ VEnena. ¶ Cōfert morsibus venenosorum.

¶ De Butyro. C. cxvij.

Butyrū recēs quid est. ¶ Est faciēs opatiōes butyri crudi: ⁊ forti⁹ i maturatiōe ⁊ mollificatiōe: ⁊ lenificatiōe: ⁊ calefactiōe. ꝑmutem⁹ g° de ipo quod dictū ē in capl'o ꝺ butyro crudo i littera ʒe: et adiūgam⁹ ad hoc. ¶ Natura. ¶ Cal'm ē in p̄mo hūidū in ipo. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est maturatiuū resolutiuū: ⁊ ipm q̄dem nō opat̄ nisi i corporib⁹ teneris medijs nō in duris. ¶ APOSTEmata et bothor. ¶ Maturat apata ꝓprie illa q̄ sunt i radice auris: et ꝓprie ifantiū ⁊ mulieꝝ: ⁊ neqꝫ pōt tale aliq̄d i corporib⁹ duris. ¶ MEmbra capitis. ¶ Maturat apostemata que sunt post aures in corporibus teneris. ¶ MEmbra anhelitus et pectoris. ¶ Lenit pectus et maturat supfluitates i ipo ꝓprie cum melle ⁊ zuccaro ⁊ amigdal' amaris. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Ipm cū amigdal' qñqꝫ stringit ventrē pp stipticitatē q̄ est i ipo: ⁊ qñqꝫ soluit. ¶ VEnena. ¶ Est tyriaca venenis in potu sumptis.

¶ De Bitumine iudaico. C. cxviij.

Bitumen iudacū q̄d est. ¶ Dixerūt ꝙ bitumen aliud ē quod manat de q̄busdā mōtibus: ⁊ aliud ē quod natat ī q̄busdā meatibus aq̄. Et nigꝝ q̄dem ē malū sil'e pici: ⁊ ē frustuꝫ nigꝝ leue ex q° qū masticat̄ egredit̄ sapor picis. sꝫ ipm ē frāgibile. ¶ ELEctio. ¶ Illud qꝺ melius est: ē purpureū claꝝ cū splēdore forte pōderosuꝫ. ¶ Nigꝝ v̄o sordidū ē malū. ¶ Natura. ¶ Cal'm ē in 3° siccū ad ipm. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Virtus eius ē ꝓpinq̄ virtuti picis: ⁊ ipm confortat mēbra ⁊ liquefacit sanguinē ꝯgelatū i vētre qñ bibit̄. ¶ DEcoratio. ¶ Cōfert albedini vnguis linitū. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor ¶ Cōfert scrofulis. ¶ VULnera ⁊ vlcera. ¶ Linit̄ sup ipetiginē: ⁊ sup apationē vulneꝝ ⁊ nō pmittit ea apari. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Est empl'm podagre ⁊ bibit̄: ⁊ linit̄ ad sciaticā. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Cōfert tussi ⁊ vlcerib⁹ pulmonis ⁊ iuuat ad spuendū: et extrahit saniem ex pectore: ⁊ cōfert apatibus ambaꝝ amigdalaꝝ ⁊ sq̄nantie. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Cōfert duritiei matricis ⁊ qñ supponit̄ fumus eius ꝯfert exitui matricis et doloribus eius. ⁊ qñ fit clistere ex eo cum aqua ordei confert dysenterie.

¶ Capitulum de littera. C.

¶ De Coagulo. C. cxix.

Coagulū q̄d est. Coagula sunt pl'ima. ⁊ nos dicturi sum⁹ vnūq̄dqꝫ coagulū i capl'o rememoratiōis aial' cui⁹ est ¶ ELEctio. ¶ Ex eis meli⁹ ē in spē coagulū leporis. ¶ Natura. ¶ Oia sunt cal'a et sicca ignea. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Resoluit omne cōgelatū sanguīs ⁊ lactis caseati: ⁊ humoris grossi: ⁊ coagulat omne liquidū: ⁊ oīe ē incisiuū: ⁊ ꝓhibet omnē fluxū sanguīs: ⁊ cursum sanguinis mulieꝝ: ⁊ omne ē subtiliatiuū: ⁊ non est dubiū qn cū hoc sit desiccatiuū. Inq̄t Gal'. nō administret qꝺ ex coagulis acutū ē in loco vbi nec̄c̄ia est cōstrictio. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cōferūt oīa qum bibunt̄ epilepsie ⁊ ꝓprie camelinū. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Resoluit sanguinē cōgelatū i pulmone. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Resoluit lac calefactū i stomacho qñ bibit̄ cū vino: ⁊ resoluit sanguinē cōgelatū i stomacho: ⁊ ē malū stomacho. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Qū supponit̄ post purgationē mēstruoꝝ iuuat ad ipregnanduꝫ: ⁊ si bibat̄ post purgationē iuuat ad impḡnandum: ⁊ ꝯfert p̄focatiōi matricis: ⁊ ꝓprie coagelū camelinū: ⁊ cōfert vlceri itestinoꝝ: ⁊ ꝓprie coagulū pulli eq̄ni. ¶ VEnena. ¶ Oia sunt bezahar: ⁊ ꝯferūt hyusq̄amo nigro ⁊ magis iuuatīa ad illꝺ sunt coagula hedi et muli: ⁊ ceruoꝝ: ⁊ vituli: ⁊ agni: ⁊ sanāt a venenis: ⁊ morsib⁹ oibus tres anulos et. Sitqꝫ potio ipoꝝ. x. kirat cū linimento: ⁊ coagulū hedi est bezahar euforbij.

¶ De Citro. C. cxx.

Citrū q̄d est. est notū: ⁊ oleū ipi⁹ factū ex eo: ⁊ ex cortice eius ē forte: ⁊ factuꝫ ex flore ipius ē debili⁹ in oī capl'o. ¶ Natura. ¶ Cortex citri ē calidus i p̄mo siccus i fine secūdi. ⁊ eius caro ē calida i p̄mo: ⁊ humida i ipo. Quidā aūt dixerūt ꝙ ē frigida et hūida i p̄mo: et eius frigiditas magis ē. Et ipius acetositas frigida ē et sicca in 3°. Et eius semē est calidū i p̄mo: ⁊ siccum in s°. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Caro eius iflat ⁊ folia ipius sedant inflationē: ⁊ eius flos est subtilior eis: ⁊ eius acetositas ē stiptica frāgens cholerā rubeā. Et eius semē ⁊ cortex ipius sunt resolutiua. Et qū ponit̄ eius cortex i pānis ꝓhibꝫ tineas: ⁊ ei⁹ odor rectificat corruptōeꝫ aeris ⁊ pestilentiā. ¶ DEcoratio. ¶ Eius acetositas abstergit colorē ⁊ aufert pānū. Et qꝺ ex cortice ei⁹ adustū ē bonū ē albaras linitū. Et decoctio eius bonū efficit odorē oris. Et ē ipinguatīa corporis: ⁊ cortex ei⁹ retent⁹ odorē oris bonū efficit: ⁊ ei⁹ decoctio etiā silr̄ qū tenet̄ i ore. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Acetositas eius valet ipetigini illinita. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Eius oleū valet mollificationi neruoꝝ ⁊ nō fiat nisi ex cortice eius ⁊ ꝯfert palysi ⁊ ipius acetositas ē mala neruis. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cōfert torture oris. ¶ MEmbra oculi. ¶ Fit collyriū cum acetositate ei⁹: ⁊ remouet̄ ictericia oculi. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Eius acetositas sedat tremorē cordis cal'm: ⁊ nutritū est bonū gutturi ⁊ pulmoni: ⁊ eius acetositas ē mala pectori. Et medulla citri qū coquit̄ cū aceto ⁊ ponit̄ ex ea medietas alsacraiati iterficit sanguisugas traīglutitas ⁊ eas educit. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Caro ipius ē mala stomacho inflatiua tarde digestiōis quā oꝫ ut comedat̄ cū almuri: ⁊ silr̄ mista cū melle ē sanior: ⁊ magis recipiēs digestionē nisi sit pl'ima. Et eius q̄dem folia ꝯfortāt stomachū ⁊ viscera: ⁊ postea flos ipius ⁊ cortex ipi⁹ qū ponit̄ i cibarijs sicut semia q̄ ꝑ cōdimēto ponūt̄ adiuuat digestionē. Ipe tñ cortex non digerit̄ ꝑpt̄ duritiē sui. Et ipi⁹ decoctio sedat vomitū. Et rob eius ⁊ ē rob acetositatis ꝑparat stomachū: ⁊ aqua

acetoſitatis eiꝰ valꝫ ictericie: ⁊ ſedat uomitū choli
cum ⁊ facit appetitū. Et oꝫ q̇dem ut citrū comedat
ſingulare ꝙ non cōmiſceat cibo ante ſe neqꝫ poſt
ſe. MEmbra expulſiōis. Eiꝰ caro facit utētēꝫ
ſe poſſidere colicā: ⁊ ipſius acetoſitas retinet vētrē
⁊ ꝯfert ſolōni cholice: ⁊ eius ſemē ꝯfert hemorroi
dibus: ⁊ i eius ſemie ē virtus ſolutiua: ⁊ succꝰ ace
toſitatis eius ſedat ifirmitatē mulieris. VEne
na. Semis eiꝰ pondus. ʒ. ij. cū vino ⁊ melle ⁊
aqua calˀa illinitū reſiſtit venenis oībus: ⁊ ꝓpe ue
neno ſcorpiōis bibitū aut linitū: ⁊ eius cortex ē vi
cinus illi: ⁊ ſuccus corticis ꝯfert morſiōi vipere bi
bitꝰ: ⁊ cortex eius ꝑ emplˀo ſuppoſitꝰ ē uicinꝰ illi.

De Ceruſa. C. cxxi.

CEruſa q̇d eſt. Eſt cinis plūbi aut alaunoch
⁊ tñ in ea q̄ fit ex alaunoch mltū elaborat
i adurēdo. Fit aſreng. ⁊ acq̇rit ſupfluam
ſubtiliationē. Qñqꝫ v̇o fiūt om̄s ceruſe cū aceto: ⁊
qñqꝫ cū ſalibꝰ: ⁊ qñqꝫ fiūt plˀibus mōis ſm ꝙ ſcit i
libris huiꝰ artis. Natura. Frigida ⁊ ſicca ē
in ſo. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Que fit cū
aceto ē vehemētis ſubtiliatiōis ⁊ magis ꝓfundans
⁊ i alia nō ē vehemēs ſubtiliatio ⁊ ē glutinatiua: et
ꝓprie alaſreng. APOSTEmata ⁊ bothor.
Lenificat apāta dura ⁊ frigida. VVLnera ⁊ vl
cera. Ponit̄ i emplˀis ⁊ replet vlcera: ⁊ gnāt in
eis carnē ⁊ corrodit ⁊ ꝓprie alaſreng carnē malaꝫ:
⁊ alaſreng etiā fortior ē in generatione carnis.
MEmbra oculi. Cōfert bothor oclˀi. MEm
bra expulſiōis. Eſt ex medicinis q̄ ꝯferūt fiſſu
ris ani. VEnena. Eſt ex venenis: ⁊ expō re
memoratiōis eius eſt in capitulo de venenis.

De Camemilla. C. cxxij.

CAmemilla q̄ eſt. Ex ea ē alia cuiꝰ flos eſt
citrinꝰ: ⁊ alia cuiꝰ flos ē purpureꝰ: ⁊ alia
cuiꝰ flos ē albus ⁊ nota ē. Et folia q̇dem
ipſius ⁊ flos reſeruant̄ ſi fiāt ex eis trociſci. ⁊ eiꝰ ra
dix deſiccat: ⁊ ipā q̇dem ē ſm Galˀ. ꝓpinqua virtu
ti roſe i ſubtiliatiōe ſua: ſed ē calida: ⁊ eius calidi
tas ē ſicut caliditas olei. ſ. cōueniēs. Natura.
Calˀa ē ⁊ ſic. in ꝑmo. OPEratiōes ⁊ ꝓꝑetates.
Eſt apitiua ſubtiliatiua ſpiſſitudinis mollificatiua
reſolutiua cū pauca attratiōe: imo abſqꝫ attractiōe
⁊ ē hec eius ꝓprietas inter medicinas. APOſte
mata ⁊ bothor. Sedat apāta calˀa mollificando
⁊ reſoluēdo ipā lenificat dura q̄ nō ſunt ſtricta ual
de: ⁊ bibit̄ ꝑ apāta viſceꝝ ſpiſſa. INſtrumēta
iūcturaꝝ. Molſificat tetanū ⁊ cōfortat mēbra
neruoſa oīa: ⁊ ē ex medicinis plus ꝯferētibus laxi
tudini ꝙ reliq̄: qm̄ caliditas eiꝰ ē ſilis calˀitati aīalˀ
MEmbra capitis. Eſt ꝯfortatiā cerebri cō
ferēs ſoda frigide ⁊ ad euacuādas māſ capitis: qm̄
reſoluit abſqꝫ attractiōe: ⁊ hec eſt eius ꝓprietas: ⁊
confert puſtulis oris. MEmbra oculi. Sa
nat algarab diſruptum more emplˀi ſuppoſita.
MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Alleuiat ſputū.
MEmbra nutrimēti. Aufert ictericiā. MEm
bra expulſionis. Prouocatˀ vrinā ⁊ egredi facit
lapidē ⁊ ꝓprie q̄ ex ea ē purpurei floris: ⁊ cū came
milla q̇dem vaporat̄ veſica ꝑ dolores frigidos:
⁊ ꝓuocat mēſtrua bibita et ſedendo in aq̄ ipſius et
educit embryonē et ſecūdinā. et ꝯfert iliace. FE
bres. Fit iunctio ex oleo eius i febribꝰ ꝑiodicis
et bibit̄ ꝑ febres antiq̄s i fine eaꝝ. et ꝯfert oī fe
bri abſqꝫ forti acuitate qū apā calˀm nō ē i uiſceribꝰ
ex̄ns i eaꝰ ⁊ qñqꝫ ꝯfert apoſe qū nō ē calˀm. et ē eius
maturatio etiā qū iā firmata ē digeſtio. PERmu
tatio. Loco ipſius ponit̄ i ꝯfortatiōe cerebri et iu
uamēto qꝺ ꝯfert i ſoda berēgeſif et ē abrotanū.

De cepe. C. cxxiij.

CEpe q̇d eſt. Notū eſt: imo i ipō ē acuitas
iciſiua amaritudo ſtipticitas. Comeſtū v̇o
ex eo quod ē lōgius ē acutiꝰ. Et rubeū ē
acutiꝰ albo et ſiccū hūido et crudū aſſato. Natu
ra. Eſt calˀm i 3°. et ē in ipō hūiditas ſupflua.
OPEratiōes et ꝓprietates. Eſt ſubtiliatiuū in
ciſiuū ꝓprie qꝺ comedit̄ et i ipō cū ſtipticitate quā
hꝫ ē abſterſio et apit fortiꝰ. et i ipō eſt iflatio et in
ipō ē attractio ſanguis ad exteriora: q̄re ē rubifi
catiuū cutis: et in nō cocto q̇dem nō generat nutri
mentū de quo ſit curanduꝫ et ziribeꝫa cū cepe mi
nus ē inflatiuū eo qꝺ ē ſine cepe. et nutrimētū eius
qꝺ decoquit̄ etiā eſt humor groſſus. Cepe ꝑterea
quod comedit̄ ꝓprie ꝯfert nocumēto aq̄ꝝ. et ex eis
q̄ delēt ſerpiginē eſt ipm̄ qū ꝓijcit̄ eius ſcopha.
DEcoratio. Rubificat faciē et ſemē eius delet
morpheā et qū fricat̄ ex eo in circuitu loci alopitie
ꝯfert valde: ⁊ ipm̄ cū melle eradicat verrucas.
VVLnera ⁊ vlcera. Aqua eiꝰ valet vlceribus
ſordidis: ⁊ ꝯfert cū adipe galline excoriatiōi q̄ fit
ex calciamētis. MEmbra capitis. Qñqꝫ fit
cap̄purgiū cū aqua ipiꝰ ⁊ confert capiti ⁊ mūdificat
ipm̄. ⁊ diſtillat̄ i aurē ꝑ ſ̄guedinē capitis ⁊ tinitum
⁊ putredinē i auribꝰ: ⁊ aquā. et ē ex eis q̄ faciūt ſo
da. Et plˀimꝰ eius vſus facit ſubet. Et eſt ex eis q̄
nocēt intellectui ꝓpterea ꝙ gnāt humorē malū: ⁊
ipm̄ mltiplicat ſaliuā. MEmbra oculi. Succꝰ
eius quod comedit̄ ꝯfert aq̄ deſcēdenti i oculū ⁊ ab
ſtergit viſuꝫ: ⁊ ex ſemie eiꝰ fit alcofol cū melle ad
albulā oculi. MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris.
Aqua cepe cū melle ꝯfert ꝑfocatiōi. MEmbra
nutrimēti. Silueſtre ē difficilˀ digeſtiōis: ⁊ q̄dā
ſpēs eiꝰ mouet vomitū: ⁊ quod ex eo comedit̄ ꝑ
ſuā calˀitatē ꝯfortat ſtomachū debilē ⁊ facit appeti
tū: ⁊ quod bis decoctū ē: eſt mlti nutrimēti faciēs
ſitim: ⁊ ꝯfert ictericie. MEmbra expulſiōis.
Apit orificia hemorroidaꝝ ⁊ oēs ſpēs cepe excitāt
coitū. Et aq̄ q̇dem cepe coctū ꝓuocat mēſtrua ⁊ le
nit naꝫ. VEnena. Cōfert morſui canis rabio
ſi qū linit̄ ſup ipm̄ aq̄ eius: aut emplˀat ex eo cū ſale
⁊ ruta: ⁊ cepe qꝺ comedit̄ expellit nocumētū ven
toſitatis venenoſoꝝ: ⁊ dixerūt ꝙ ipm̄ gnāt i ſto
macho humorē hūidū plˀimū frāgentē nocumentuꝫ
venenoſorum.

De Corallo. C. cxxiiij.

COrallus. Naſcit̄ i maribꝰ q̄ ſunt i aphri
ca: ⁊ dicit̄ ꝙ ſi terat̄ ⁊ ipleant̄ eo cōcaui
tates dentiū ifirmorū eradicat eos: ⁊ cō
fortat gingiuas: ⁊ ē ſummꝰ i ꝯfortatiōe gingiue.
Et Galˀ. q̇dem exiſtimauit ꝙ qū ex corallo aduſto
⁊ abluto ſummit̄ pōdus. ʒ. i. cū q̄ terit̄ pōdus da
nch gūme arabice. ⁊ ꝯficit̄ cū albumie oui: ⁊ bibit̄
cū aq̄ frigida ꝯfert ſputo ſanguis ⁊ eiꝰ eleuatiōi: ⁊
ſuo fluxui bene ⁊ ꝓprie corallus rubeus: ⁊ cōfert
oibus egritudinibus ſtomachi: ita ut ſuſpēdat̄ ſup
ipꝫ directe. Et dixit Galˀ. Ego exptꝰ ſuꝫ ⁊ ſuſpēdi

ī collo eius q̄ hēbat dolorē stomachi: ita ut esset corallꝰ sup os stomachi ⁊ remotꝰ fuit dolor. Qū gº accepi ipm redijt sicut exptꝰ fui lignū crucis ī hn̄te epilepsiā. Et q̄ suspēderit ī collo suo ī diebꝰ sanitatis sue corallū rubeū securꝰ erit a dolore stomachi: ⁊ pp hoc appēdunt ī collis puerorū. Quid est. Notus est. Et corallus q̄dem alius ē albus: alius rubeus: ⁊ alius niger. Natura. Frigidū ē in pmo siccū in ƀo. Operatiōes ⁊ pprietates. Stipticus ē ⁊ phibet fluxū sanguis: ⁊ eius exiccatio maior ē ꝙ ipius cōtractio. nā eius exiccatio est vehemēs. Uulnera ⁊ vlcera. Abscidit carnē additā. Membra oculi. Cōfortat oclm abstergēdo ⁊ exiccādo hūitates ifixas ī eo: ⁊ ppric quod ē adustū ex eo quod ē ablutū: ⁊ abstergit uestigia ulcerū ⁊ ē cōueniēs lachrymis. Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Retinet fluxū sanguis ⁊ ad iuuat ad expuendū. ⁊ silr niger p̄cipue quod ex eo adustū ē ⁊ ablutū: ⁊ ē ex medicinis ꝯfortātibus cor ⁊ ꝯferētibus tremori cordis. Membra nutrimēti. Bibit cū melle pp apā splenis ⁊ ē iuuatiuū eius. Membra expulsiōis. Cōfert apātibꝰ itestinorū.

De Cepe azir. C. cxxv.

Cepe azir q̄d est. Est silis cepe muris ī virtute ⁊ ssapore suo: ⁊ admistrat loco eius sꝫ ē debilior eo. Membra expulsiōis. Sedat dolores matricis frigidos. Uenena. Cōfert venenis ⁊ pūcture scorpiōis ⁊ rutele bibitū: ⁊ more emplī suppositū qū miscet cū ficubus. Permutatio. Quātū ipm ē de zedoaria ⁊ due tertie ipsius de gariofilis.

De Castoreo. C. cxxvi.

Castoreū q̄d est. Est testiculus aīalis marini quod submergit ⁊ iuenit par suspēsuꝫ ex radice vna sicut duo fella vaccina exiccata ⁊ hꝫ corticē subtilē q̄ quolibꝫ tactu frāgit. Electio. Electū ex eo est ꝙ duo testiculi sunt silr adherētes pares. illud eni nō adulteratū ē: ⁊ eiꝰ q̄dem adulteratio fit ex oppoponaco ⁊ gūmi cōfectis cū oleo ⁊ pauco castoreo: ⁊ desiccat in vesica. Qui aūt laborat accipe hoc mēbrū aīalis. oꝫ ut qn̄ findit cutē q̄ ē supra ipm extrahat hūitatē cū eo q̄d in ipo cōtinet: ⁊ ē hūiditas sicut mel: ⁊ exiccet eam silr. Natura. Est subtilis ⁊ fortiꝰ oī quod calefacit ⁊ exiccat. ⁊ oꝫ ut sit calidum ī fine tertij usqꝫ ad quartū siccū in ƀo. Operatiōes pprietates. Resoluit iflationē ⁊ qn̄ ex eo illinit calefacit corpꝰ ⁊ res gūmosa q̄ est ī medio eius mordicatiua ē vehemētis calefactiōis. Apostemata ⁊ bothor. Cōfert apātibꝰ calīs. Uulnera ⁊ vlcera. Cōfert vlceribꝰ pniciosis. Instrumēta iūcturarū. Cōfert neruis ⁊ calefacit: ⁊ ꝯfert tremori ⁊ spasmo hūido: ⁊ alcuzez hūido: ⁊ stupori ⁊ palysi. Membra capitis. Cōfert obliuiōi ⁊ lethargie cū aceto ⁊ oleo rosaceo ⁊ subet etiā. ⁊ si sit cuꝫ febre tūc si bibat cū melle ⁊ pipere ꝯfert ⁊ nō nocet: ⁊ sit eiꝰ potio cochliariū ⁊ r̄soluit spēs sode frigide ⁊ vētose more emplī suppositū: ⁊ ꝯfert surditati frigide: ⁊ neqꝫ ē aliq̄d magis iuuatiuū uētositati ī aure ꝙ ipm qū ex castoreo accipit quātū ē lens vna: ⁊ dissoluit ī oleo nardino ⁊ distillat in eā. Membra anhelitus ⁊ pectoris. Attractio p nares ex suffumigatiōe eiꝰ ꝯfert apatibus pulmonis ⁊ ifirmitatibꝰ eius. Membra nutrimēti. Bibit cū aceto pp singultū ⁊ facit sitim. Membra expulsiōis. Delet dolorē vētris pūgitiuū bibitū cū aceto: ⁊ resoluit vētositatē: ⁊ puocat mēstrua ⁊ extrahit secūdinā qū bibunt ex eo. ʒ. ij. cū mētastro ⁊ melle post phlebotomiaꝫ saphene: qm̄ tūc puocat sine nocumēto: et extrahit fetū et remouet frigus matricis et eius vētositatē: et frigus testiculi. Uenena. Cōfert morsui venenosorū puorū: et ē tyriaca p̄socatiōi hellebori: et quod ex eo ē variū declinās ad nigredinē ē venenū. Et qn̄ꝫ iterficit ī die vna: ⁊ cadit q̄ ab eo euadit ī birsen. Eius vº bezahar ē acetositas citri: et etiā acetū de vino: et etiā lac asine. Permutatio. Ponit loco eius quātū ipm ē d̄ acoro: et quātū medietas ipsius de pipere.

De caseo. C. cxxvij.

Caseus q̄d ē. Caseus qn̄qꝫ fit ex lacte qn̄qꝫ ex sero: ⁊ ē ille q̄ noīat recocta. Natura. Recēs ē frigidus ⁊ hūidus in 3º ⁊ salitꝰ antiquꝰ ē calidꝰ ⁊ siccus ī eo. in aq̄ vº casei ppterea ꝙ ī ipa sunt nitrositas acq̄sita ex sanguine pmū ⁊ ps cholīca ē caliditas q̄dam. Electio. Melior ē q̄ medius ē iter illū q̄ extendit: vt uiscꝰ ⁊ fragibilē. ambo eni sunt mali ⁊ q̄ est puatus sapore: ⁊ decliuis ad dulcedinē: ⁊ suauitatē eq̄lis in sale q̄ nō remanet ī viscerībꝰ plimū: ⁊ factꝰ ex acetoso melior ē eis. Et subtiliantia q̄dem augmētāt malitiā eius: qm̄ faciūt ipm penetrare ⁊ ipellūt eū ⁊ caseus caprarū q̄ vescunt subtiliatiuis melior ē caseo caprarū q̄ vescunt nil ⁊ robilijs. Operationes ⁊ pprietates. In ipo ē abstersio: ⁊ recēs est nutritiuꝰ ⁊ ipinguatiuꝰ: ⁊ comedit post ipꝫ mel: ⁊ vetus ē calidꝰ abstersiuus mūdificatiuꝰ: ⁊ comestꝰ efficit chlīcū hūorē: ⁊ salitus nō vetus ē iter utrūqꝫ. Aqua vº casei ipinguat canes ⁊ nutrit eos. Et in recocta ex summa caseorū ē virtus resolutiua. Decoratio. Bibere aquā casei cū medicinis mūdificatiuis mlīe ꝯfert pano: ⁊ recēs cocta cū tāto vino q̄tū ipa ē in cortice granati donec ꝯsumat phibet spasmū faciei. Et caseus q̄dem salitus vetus extenuat. Apostemata ⁊ bothor. Recēs nō salitꝰ phibet apāri plagas. Uulnera ⁊ vlcera. Uetus bonꝰ ē vlceribus malis ⁊ vulneribꝰ: et recēs vulneribꝰ leuibus recētibꝰ. Recēs eni fortior est in hoc ⁊ phibet apātionē eorū p̄cipue cū folijs dulb: ⁊ acetose siluestris. ⁊ bibit eius aq̄ pp scabiē. Instrumēta iūcturarū. Terit vetus cū oleo aut cum aq̄ pedū porcorū salitorū ⁊ fit ex eo emplm sup duritiē iūcturarū: ⁊ extrahit ab eis sicut gypsuꝫ sine ipedimēto: ⁊ est valde magni iuuamenti. Membra oculi. Ex nō salito ⁊ salito fit emplꝫ ophthalmie ⁊ extremitati palpebre pcusse. Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Qn̄ coquit ī aqua ⁊ dat ī potu ablactantibꝰ multiplicat lac earū. Membra nutrimēti. Salitus ē malus stomacho ⁊ silr nō salitꝰ. In salito vº ē aliq̄tula expulsio. ⁊ Dia. q̄dem dixit ꝙ recēs ē bonus stomacho: ⁊ illud est ex eis ī q̄bus ē ambiguitas. Salitus aūt nō vetus ē itra eos: ⁊ ē velocior ī digestiōe ꝙ ille ⁊ uelocius descēdit. recocta vº est minus nociua stomacho ꝙ caseus nouus. Membra expulsiōis. Generat lapidē ī renibꝰ ⁊ vesica ⁊ pprie hūidus: ⁊ pprie q̄

comedit cū semibus penetrare facientibus. Nō saltius vō lenit nāz: ⁊ ei⁹ aqua soluēdo educit cholam ⁊ adiuuat ipam abstersio eius ꝓpter nitrositatē q̄ ē i ipa: ⁊ miscet cum melle ⁊ fit magis iuuatiua. Et medicina q̇dem q̄ ex eo admistrat fit ex illo q̇ fit ex lacte capraꝝ ⁊ ouiū. ⁊ caseus q̇dem ꝯfert vlceribus q̄ sunt i intestinis ⁊ ꝓpric assat⁹ ⁊ ꝓhibet solutionē. Et qn̄qꝫ terit ille q̇ ē assatus: ⁊ fit ex eo clistere cū oleo ro. ⁊ oleo: ⁊ ꝯfert surgēti ad ascellandū cū sanguine. UEnena. Dicit ꝙ cū calamēto mōtano epithimat super venena.

De Cinnamomo: C. cxxviij.

Cinnamomū q̇d est. Notū ē: ⁊ ei⁹ q̇dem ē vna spēs bona ad aliquātulā declināns nigredinē mōtana grossa breuis: ⁊ ex eo ē albū latū inflatū frangibilē hn̄s radicē declinatā ad molitiē: ⁊ spēs nigra ē plana paꝝ nodosa. ⁊ ē ex eo spēs odorē hn̄s sicut casia lignea ad uiriditatē declināns cui⁹ cortex ē sicut cortex ei⁹ rube⁹. Et ē ex eis quoꝝ virt⁹ lōgo durat tp̄re: ⁊ ꝓpric si terat: ⁊ fiant ex eo trocisci cū vino. Cinnamomi p̄terea est spēs q̄ noiat cinnamomū mēdosuꝫ ⁊ hꝫ odorē quēdam ⁊ ē aspuꝫ: ⁊ ipius virtus ē debilis ⁊ fit ex eo oleū. ELEctio. Melius ē illud quod ē boni odoris: ⁊ acutū hꝫ saporē sine mordicatiōe: ⁊ color eius ē purus nō cōmistus. Inq̇t Dia. Meli⁹ ē nigꝝ ad igneitatē ⁊ rubedinē declināns planū ramos hn̄s ꝓpinquos subtiles i quo sunt dulcedo ⁊ salsedo: ⁊ mordicatio pua: ⁊ nō est valde frāgibile. Et ex bonitate q̇dem ipius ē vt vincat omnē odorē p̄ter suū: ⁊ nō sentiat cū eo. Malū vō ē in q° ē odor myrti: aut turis: aut salsedo: aut aliquātuluꝫ mali odoris ⁊ albū frāgibile: ⁊ etiā ꝯtractū ⁊ planū grosse radicis ē malū. Eius aūt virt⁹ ꝯseruat si ex ipo fiat trocisci post cōtritionē: ⁊ si non debilitat post spatiū. xv. annoꝝ ⁊ ifra. Et oꝫ ut ex illo assumat q̇d sup vnā existit radicē: ⁊ fractū ei⁹ ē falsificari aptū. Natura. Calm̄ ē ⁊ siccū in 3°. OPErationēs ⁊ ꝓprietates. Ultimū est in subtiliatiōe attractiuū apitiuū: rectificās putrefactionē ⁊ omnē v̄tutē corruptā: ⁊ omnē saniositatē hūorū corruptoꝝ. Oleū vō ei⁹ ē calm̄ ualde resolutiuū liq̄factiuū. DEcoratio. Ponit sup pannū ⁊ maculas lētiginosas ⁊ cū aceto est cōueniēs bothor leni. VUlnera ⁊ vlcera. Est cōueniēs ipetigini ⁊ ulceribus. INstrumēta iūcturaꝝ. Oleū cinnamomi ē mirabile i tremore. MEmbra capitis. Cōfert corize ⁊ eius oleū grauat caput: ⁊ ipm mūdat caput attrahēdo hūitates ex eo: ⁊ ē ex summa eoꝝ q̄ sedant dolorē auris ⁊ ponit i medicinis eius. MEmbra oculi. Cōfert pāno ⁊ tenebrositati comestū ⁊ collyrio ex eo facto: ⁊ liq̄facit hūitatē grossaꝫ ocl'i. MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Est lenificatiuū ⁊ ꝯfert tussi ⁊ mūdificat q̇d est i pectore. MEmbra nutrimēti. Apit oppilatiōes epis ⁊ cōfortat ipm: ⁊ ꝯfortat stomachū et desiccat hūitatē eius ⁊ ꝯfert hydropisi. Membra expulsiōis. Cōfert dolorib⁹ matricū et renū: et apātibus eoꝝ postq̄ frāgit eius resol'o cum pauco oleo et cera et uitello oui ut nō supfluat et idurat: et ipm ꝓuocat vrinaꝫ et mēstrua: ⁊ facit abortū ⁊ cū cordūeni ꝯfert hemorroidib⁹. Ei⁹ vō oleū ꝯfert dolorib⁹ matricis qn̄ frāgit cū ol'o ⁊ cera: ⁊ si nō idurat vehementia sue resol'onis vltra hoc ꝙ eo idiget. FEbres. Cōfert rigori ꝓpe ei⁹ oleū linitū. UEnena. Cōfert morsui vermiū venenosoꝝ: et fit ex eo empl'm cū myrrha pūcture scorpiōis. PERmutatio. Loco ei⁹ ponit cortex casie lignee stipticus: aut duplū ipius d̄ cubube: aut duplū eius ex heabel.

De Cerebro. C. cxxix.

CErebrū. ELEctio. Meliora eorū sūt cerebra volatiliū ⁊ ꝓprie mōtanoꝝ ⁊ ex cerebris q̄drupeduꝫ cerebꝝ arietis deinde vituli. NAtura. Frigidū ē ⁊ hūidū. OPErationēs ⁊ ꝓprietates. Generat phl'a ⁊ hūores grossos. MEmbra capitis. Cerebꝝ gallinaꝝ ꝯfert fluxui sanguis nariū ex velamine ⁊ cerebrū cameli qū exiccat ⁊ bibit cū aceto vini ꝯfert epil'ie. MEmbra nutrimēti. Ipm facit nauseā apud digestionē suā: ⁊ delet appetitū. Et oꝫ q̇dem ut comedat cū semib⁹. q̇ aūt post cibū vomere vult sumat ipm sup cibū suū et ē tarde digestionis iuolutū faciēs stomachū. MEmbra expl'. Lenit ventrē ⁊ cerebrū anatis ē ex medicinis apātū ani. UEnena. Cerebella salubria sunt in haustu venenoꝝ et morsibus aialiū qū comedūt.

De Croco. C. cxxx.

CRocus. ELEctio. Melior ē recēs boni coloris subtil' odoris sup cui⁹ pilos ē paululū albedinis n̄ plīmū: grossus san⁹ nō velociter tingēs nō iuiscās neqꝫ frāgit. NAtura. Calidus ē in fo. siccus i p̄mo. OPErationēs et ꝓprietates. Est stipticus resolutiu⁹ maturatiu⁹ et pp illud quod i eo ē de stipticitate ipi⁹ glutinatiu⁹ et eius cal'itas tempata ē apitiu⁹. Gal. vō dixit ꝙ eius caliditas ē fortior stipticitate ipi⁹ Et eius oleū ē calefactiuū. Alkanzi inq̇t ipe nūquā alterat humorē. Immo ꝯseruat eū s̄m eq̄litatē et rectificat putrefactū et cōseruat viscera. DEcoratio. Potus ipius colorē efficit bonum. APOSTEmata et bothor. Resoluit apāta ⁊ linit ex eo herisipila. MEmbra capitis. Facit soda et ipe nocet capiti et bibit cū rob ad ebrietatē ⁊ ē faciēs somnū et obtenebrās sensus. Qū eni bibit in vino iebriat ita ut ad roona pducat ⁊ cōfert apāti calido in aure. MEmbra oculi. Abstergit visuꝫ ⁊ ꝓhibet fluxū ad ipm: ⁊ valet ad pānū: ⁊ fit ex eo alcofol ad uarietatē acq̄sitā i egritudinib⁹. MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Cōfortat cor ⁊ ē lenificatiu⁹: ⁊ odorat ipm hn̄s pleurisiꝫ ⁊ patiens birsen ut dormiat: ⁊ ꝓprie ipius oleū: ⁊ facit anhelitū facilē: ⁊ ꝯfortat instr̄a anhelitus. MEmbra nutrimēti. Ipe facit nauseā ⁊ deijcit appetitū: ꝓpterea ꝙ oppositus ē acetositati q̄ est in stomacho: ex q̄ ē appetit⁹. sed ipe ꝯfortat stomachū pp illud quod i ipo ē ex cal'itate ⁊ p̄paratiōe et stipticitate: ⁊ dixerūt q̇dam ꝙ crocus ē bon⁹ spleni. MEmbra expulsiōis. Excitat coitū ⁊ ꝓuocat vrinā ⁊ ꝯfert duritiei matricis ⁊ ei⁹ ꝯstrictioni: ⁊ vlcerib⁹ fraudulētis i ipa qū admistrat cum fauo: aut cū medulla cū duplo ipi⁹ d̄ oleo. Quidā aūt dixerūt ꝙ ipm i potu dederūt ad ꝓlixū ptū: ⁊ factus ē ptus statim. UEnena. Dicit ꝙ tres aurei de ipo iterficiūt lenificādo vel letificādo. PERmutatio. Sil'e pōdus ipi⁹ d̄ costo: ⁊ q̄rta

ponderis eiꝰ de spica: ⁊ pōdus ipsius de corticibus casie lignee.

De Colloquintida. C. cxxxi.

Colloquintida qd ē. Colloqnª alia ē masculꝰ ⁊ alia ē femia. Masculꝰ vō ē villosus: ⁊ femia ē laxa alba facilis. ¶ Electio.

¶ Que ex ea eligēda ē: est alba vehemētis albedinis lenis. que eni ex ea ē nigra: ē mala: ⁊ dura mala ē. Et oꝫ qdem ut non extrahat qũ colligit eius pulpa ex vētre ipsius: imo dimittat i ipo sicut ē. ipa eni debilitat si fiat illud ⁊ neqꝫ colligat dũ nō incipit i citrinitatē mutari: ⁊ nō expoliat ab ea viriditas integre: ⁊ si nō tũc ipa ē nocēs ⁊ mala. Et dixerũt qdam oꝫ ut alienent cortex ⁊ semē eiꝰ. Et qũ nō est sup arborē nisi colloqntida una ē mala pniciosa. Et masculus qdeꝫ villosus fortior ē femia laxa. Et oꝫ vt i eius cōtritiōe ad summũ pueniat. ¶ Et neqꝫ sit aliqs cōtentꝰ ꝙ ipa sit valde trita. ps eni minima eius i sensu qũ iuenit hũiditatē inflat ⁊ adheret ptibus stomachi ⁊ inuolutiōibus itestinoꝝ ⁊ apat: qre oꝫ ut qũ terit hydromelle ifundat: deinde siccet et cōterat. Et rectificatio qdeꝫ eiꝰ et expulsio sue malitie ē cũ dragaganto melior ꝙ cũ gũmi: qm̃ gũmi magis vicit fortitudinē medicine. ¶ Natura.

¶ Cala ē in 3° sicca i ipo. Alchindꝰ vō existimauit ꝙ ipa sit frigida ⁊ hũida: ⁊ elōgatꝰ est a veritate vehemēter. ¶ Operatiōes ⁊ pprietates. ¶ Est resolutiua icisiua attractiua ex lōginquo. et eiꝰ qdeꝫ folia viridia abscidũt fluxũ sanguis. ¶ Decoratio.

¶ Fricat sup leprā ⁊ elephantiā. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Eius folia viridia resoluũt apata ⁊ maturāt ea. ¶ Instrumēta iũcturaꝝ. ¶ Cōferũt doloribꝰ neruoꝝ ⁊ iũcturaꝝ ⁊ sciatice ⁊ podagre frigide. ¶ Membra capitis. ¶ Purgat cerebꝝ ⁊ qñ coquit radix eiꝰ cũ aceto ⁊ coluit ex ea os ad dolorē dentiũ: aut apit ⁊ pijcit qd ē in ipa ⁊ coquit acetũ i ipa cũ cinere calo: ⁊ qũ coquit i oleo ē illud oleꝫ distillatũ cōferēs sonitui i aure: ⁊ facit eradicatiōꝫ dentiũ facilē: ⁊ qũ extrahit illud qd ē i colloqntida ⁊ iplet aceto: ⁊ decoqt sup cinerē ⁊ coluit ex eo os ꝯfert dolori dentiũ. ¶ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Cōfert euacuatio facta p eā dilatatiōi anhelitus vehemēter. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Radix eiꝰ cōfert hydropisi: ⁊ est mala stomacho.

¶ Membª expulsiōis. ¶ Solone educit phl̄a grossuꝫ ex iũcturis ⁊ neruis pprie: ⁊ soluit etiā cholam: ⁊ ꝯfert colice hũide ⁊ vētose valde: ⁊ fortasse soluit sanguinē: ⁊ supponit ⁊ iterficit fetum ⁊ velocitate sui exitꝰ ex itestinis nō puenit i ipressiōibꝰ q̄ timēt ex amaritudine sua: ⁊ ꝯfert egritudinibꝰ renum ⁊ uesice: ⁊ ipius qdem potio sit duo kermet. s. xij. kirat. ⁊ oportꝫ ut ꝯterat ⁊ qñqꝫ extrahit qd est in eiꝰ cōcauitate a supiori pte: ⁊ iplet rob de vuis: aut vino veteri dulci ⁊ dimittitur die ac nocte. ⁊ qñqꝫ ponit sup cinerē ignis vsqꝫquo calefiat satis ⁊ dat i potu. ¶ Venena. ¶ Que colligit viridis, soluit supflue ⁊ facit uomere supflue: ⁊ ꝯturbat ita ut fortasse iterficiat ⁊ dat ad potandũ cũ eqli pōdere sui de dragagāto ⁊ ex singulari nascēte sup radicē suā solā fortasse iterficiũt duo danich. ⁊ ex semie suo ⁊ cortice ipius danich vnus. et radix eiꝰ ꝯfert morsui vipere et ē ex medicinis magnis iuuātibus ad pũcturā scorpiōis. ¶ Et qdam iā narrauit ꝙ vni arabũ dedit i potu quē scorpiōes in quattuor locis pupugerāt. ʒ. ex ea et sanatus ē stati. ⁊ si mulier cōfert epithima factũ ex ea. ¶ Apermutatio. ¶ Loco eius grana alkerua. et dixerũt triplũ eius de cucumere asinino. ⁊ dicit feniculũ siccũ in melle. B.

De Cicere. C. cxxxij.

Cicer qd ē. Aliud ē albũ: alid rubeũ: aliud nigrũ ut herbũ. Et haꝝ speꝝ aliud est domesticũ: aliud siluestre. Et siluestre qdeꝫ ē melius ⁊ digestibilius: ⁊ vehemētioris calefactionis: ⁊ efficit opationē domestici in poª. Veꝝ nutrimtũ dōestici ē meliꝰ nutrimto siluestris. ¶ Natura. ¶ Albũ ē calm ⁊ siccũ i pmo. ⁊ nigrũ ē fortiꝰ. ¶ Operatiōes ⁊ pprietates. ¶ Ambo sunt inflatiua ⁊ lenitiua ⁊ i ipo ē icisio: ⁊ nutrimētũ quod pbet est fortiꝰ nutrimēto fabaꝝ: ⁊ magis solidũ. ⁊ neqꝫ ē aliqd in suis figuris quod magis ipo nutriat pulmonē. ⁊ qd ex ipo ē huimidũ plus ē gnātiuũ supfluitatũ ꝙ qd ex eo siccũ ē. ¶ Decoratio. ¶ Abstergit lentigines ⁊ colorē efficit bonũ linitũ ⁊ comestũ. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Cōfert apatibus calidis ⁊ duris ⁊ reliqs apatibꝰ q̄ sunt ex eis i glādulis. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Eius oleũ cōfert ipetigini: ⁊ ipius farina vlceribꝰ fraudulētis ⁊ cancerosis ⁊ pruritui. ¶ Instrumēta iũcturaꝝ.

¶ Cōfert dolori dorsi. ¶ Membra capitis. ¶ Cōfert bothor hũido i capite. ⁊ ꝯfert eius ifusio dolori molariũ: ⁊ ꝯfert apatibꝰ gingiuie calidis ⁊ duris. ⁊ apatibus q̄ sunt sub auribus. ¶ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Clarificat vocē ⁊ nutrit pulmonē melius ꝙ res aliqua. ⁊ pp hoc fiũt ex eo sorbitiōes. s. ex farina ciceris. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Eius decoctio vtilis ē hydropisi ⁊ ictericie ⁊ apit ⁊ pprie quod ē ut herbũ: ⁊ nigrũ oppilatiōes epis ⁊ splenis. ⁊ oꝫ ut cicer comedat neqꝫ in pnº cibi neqꝫ i fine ipius imo i medio eius. ¶ Membª expulsiōis. ¶ Decoctio nigri frāgit lapidē i vesica ⁊ renibꝰ cũ oleo amigdalino ⁊ raphano ⁊ apio ⁊ totũ quod ex ipo ē extrahit fetũ: ⁊ ē malũ vlceribus vesice: ⁊ vehemēter addit in coitu. ⁊ pp hoc nutrit masculina aīalia ⁊ camelos: ⁊ eiꝰ ifusio facit erigere mēbrũ fortiter qñ bibit cũ vino. Et totũ lenit nāꝫ. ⁊ apit oppilatiōes renũ ⁊ pprie nigrũ ⁊ quod ē ut herbũ. Et dixerũt qdam ꝙ qñ ifundit i aceto: ⁊ aliqs ex eo comedit ieiunus ⁊ morat sup ipm p mediũ diē iterficit vermes. ¶ Hip. dixit ꝙ i cicere sunt due substātie q̄ sepant cũ decoctiōe qꝝ vna ē salsa ⁊ lenit nām: ⁊ altera est dulcis ⁊ puocat vrinā. ⁊ dulcedo i ipo ē inflatiā ⁊ excitat coitũ.

De Colũbis. C. cxxxiij.

Colũbe qd sunt. ¶ In pullis q uolare nō possunt ē calitas ⁊ hũiditas supflua. sed ille q̄ volāt sunt leuiores: ⁊ oua eaꝝ sũt calida valde. ¶ Operatiōes ⁊ pprietates. ¶ In pullis ē grossitudo pp hũiditatē supfluā. ¶ Membra capitis. ¶ Sanguis colũbe abscidit fluxũ sanguis nariũ q est ex velamie cerebri. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Volātes sunt leuioris digestiōis ⁊ melioris hũoris ꝙ pulli: ⁊ oꝫ qdem ut calefacti comedāt eos cũ acresta ⁊ coriādro ⁊ medulla citroli: ⁊ eius oua sunt mali saporis.

De Canfora. C. cxxxiiij.

Canfora q̃d est. Canfore spẽs sunt alkan-
suri ⁊ sriagie deinde alczeid ⁊ alescek: ⁊
ẽ illa q̃ ẽ pmista ex ligno suo ⁊ ex eo qđ
sublimatũ ẽ ex ligno eius. Quidã aũt dixerũt ꝙ ẽ
arbor magna faciẽs ymbrã hoĩbus cui leopardi ad
herẽt nõ ergo puenit ad eã nisi i tp̃re noto ãni: ⁊ ẽ
spõgiosa marina: hoc ẽ fm ꝙ existimauerunt q̃dam
Lignũ vo eius iã multotiẽs vidim⁹: ⁊ ẽ lignũ albũ
fragibile leue i cui⁹ ramis q̃nq̧ cõtinet aliquid de
vestigĳs canfore. Natura. Est frigida ⁊
sicca in 3°. DEcoratio. Accelerare facit cani-
ciẽ vsus ei⁹. APOSTEmata ⁊ bothor. Pro
hibet apãta calĩa. MEmbra capitis. Prohibz
cũ aceto fluxũ sanguis ex narib⁹: aut cũ exp̃ssione
dactiloꝝ imaturoꝝ: aut cũ aq̃ myrti: aut aqua al-
bedarungi ⁊ cõfert soda calĩe. FEbres. Facit
vigilias ⁊ ꝯfortat sensus calefactoꝝ: ⁊ ꝯfert alcola
vehemẽter. MEmbra oculi. Cõfert i me
dicinis ophthalmie calĩe. Membra expulsiõis.
Abscidit coitũ ⁊ generat lapidẽ renũ ⁊ vesice: ⁊ cõ
stringit fluxũ vẽtris cholericũ.

De Camepitheos. C. cxxxv.

Camepitheos q̃d est. Stipites ⁊ flores ru
bei decliues ad nigredinẽ: ⁊ virides sub
tiles: ⁊ ei⁹ flos ẽ amari saporis cũ stiptici
tate pauca. ⁊ eius acrimonia ẽ minor amaritudine
⁊ ei⁹ folia sunt herbalia subtilia icedentia sup ter-
rã: ⁊ sunt siĩia folĳs albehar. verũtñ sũt subtiliora
⁊ molliora ⁊ maiorũ floꝝ q̃ ipa: ⁊ ei⁹ flores sũt ci
trini. Natura. Calidus ẽ in ꝑo sic. in 3°.
OPEratiões ⁊ ꝓprietates. Est apitiu⁹ abster-
siuus: ⁊ eius abstersio i mẽbris iterioribus ẽ ma-
ior calefactione ip̃ius ⁊ in ip̃o est virtus solutiua
APOstemata ⁊ bothor. Ponit sup durities et
ꝓprie duritiẽ mãmillaꝝ ⁊ ꝓhibet icẽsionẽ formice
UULnera ⁊ vlcera. Cõsolidat vulnera cuz
melle facto emplõ ex eo ⁊ vlcera putrida. IN
strumẽta iũcturaꝝ. Confert sciatice ⁊ ꝓprie q̃n
bibit cũ aq̃ mellis. Et dixerũt q̃dam ꝙ q̃n bibit cũ
hydromelle. xl. dieb⁹ sanat sciaticã ⁊ r̃soluit duri
tiẽ podagre. MEmbra nutrimẽti. Apit op
pillatiões ep̃is ⁊ eius egritudines ⁊ splenis ⁊ ꝯfert
ictericie nigre qũ bibit. vĳ. diebus continuis.
MEmbra expulsiõis. Apit oppilatiões matri
cis ⁊ ꝓuocat vrinã ⁊ mẽstrua: ⁊ remouet difficul-
tatẽ eius ⁊ ꝓhibet dolores renũ: ⁊ supponit cũ mel
le: ⁊ mũdificat matricẽ. ⁊ q̃n ex duob⁹ aur̃. de eo
cũ ficubus aut melle fiũt collyria deponit pbĩa suf
ficiẽter. UEnena. Cõfert nocumẽto veneni
noĩati õsiston. PERmutatio. Loco ei⁹ ponit
medietas põderis de siselcos ⁊ q̃rta põderis ip̃ius
de casia lignea.

De Camedreos. C. cxxxvi.

Camedreos q̃d est: Stipites ⁊ folia fragi-
bilia in grossitudine myrti ⁊ maiores ad
viriditatẽ decliues. Et herba ei⁹ nomiat
apud grecos querc⁹ terre: q̃m hz folia pua siĩia fo
lĳs querc⁹ amara: ⁊ eius radix declinat ad purpu
reitatẽ. ELEctio. Oportz ut colligat dũ hz
semẽ. Natura. Inq̃t Gal. ẽ calĩus ⁊ sicc⁹ i 3°
eius tñ calefactio fortior est desiccatiõe ip̃ius.
OPEratiões ⁊ ꝓprietates. Est apitiu⁹ icisiuus
subtiliatiu⁹: ⁊ i ip̃o ẽ calefactio corpoꝝ. UULnera ⁊ vlcera. Cõfert cũ melle vlcerib⁹ antiq̃s
INstrumẽta iũcturaꝝ. Q̃n quod ex eo recẽs
ẽ bibit: aut eius decoctio ꝯfert cõtritiõi lacertorũ
⁊ ei⁹ sirup⁹ ꝯfert spasmo: ⁊ q̃to plus antiquat est
melior. MEmbra oculi. Fiũt ex eo pillĩe ⁊
exiccant ⁊ admistrant i vlceribus oculi: ⁊ siĩr eius
decoctio i oleo: aut quod ex eo tritũ ẽ ꝯfert fistulis
lachrymaliũ. MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris.
Cõfert tussi antiq̃. MEmbᵃ nutrimẽti. De-
tumescere facit grossiciẽ splenis: ⁊ ꝯfert ictericie ni
gre ⁊ hz sirupũ q̃ ꝯfert malitie digestiõis valde: ⁊
q̃to magis antiquat ẽ melior: ⁊ ꝯfert p̃n° hydro-
pisis. MEmbra expulsiõis. Prouocat vrinã
⁊ mẽstrua et extrahit fetũ. UEnena. Fit ex eo
emplm̃ morsib⁹ vermiũ venenosoꝝ. PER-
mutatio. Loco eius ponunt folia eupatorĳ ⁊ sco
lopendrie.

De Cundes. C. cxxxvĳ.

Cundes q̃d est. De hoc q̃dem plimũ admi
nistrat radix ⁊ ẽ notũ. Natura Est ca
lidũ ⁊ siccũ in 3° pueniens ad quartũ.
OPEratiões ⁊ ꝓprietates. Est abstersiuũ mũ-
dificatiuũ vlceratiuũ acre mordicatiuũ excitãs vo
mitũ icidit pbĩa ⁊ cholam nigrã. DEcoratio.
Abstergit albaras ⁊ morpheã ⁊ ꝓprie nigram.
APOstemata ⁊ bothor. Cõfert scabiei. Mem
bra capitis. Facit sternutationẽ ⁊ ẽ ex sũma me
dicinaꝝ mũdificatiũ aurẽ ⁊ abstergẽtiũ sordes que
sunt i ea: ⁊ de ꝓprietatib⁹ eius ẽ resolũo vẽtosita-
tũ ex narib⁹ ⁊ ꝯfert alchasem apiendo oppilatiões
colatorĳ fortiter. MEmbra nutrimẽti. Facit
vomere fortiter ⁊ soluit duritiẽ splenis. Mem
bra expulsiõis. Est solutiuũ ꝓuocatiuũ vrine:
⁊ supponit ⁊ ꝓuocat mẽstrua ⁊ extrahit fetũ: ⁊ frã
git lapidẽ. PERmutatio. Loco ei⁹ i vomi-
tu ponit nux vomica eiusdẽ põderis cum tertia sui
ponderis de pipere.

De Cubebis. C. cxxxviĳ.

Cubebe q̃d est. Eius virt⁹ ẽ siĩis rubee.
Uerũtñ ẽ subtilior. Natura. Dixe
rũt q̃dam i ip̃a ẽ cũ caĩitate virt⁹ ifrigida
tiua: ⁊ ẽ vere calĩa ⁊ sicca pueniẽs vsq̧ ad ꝑm.
OPEratiões ⁊ ꝓprietates. Est apitiua subtiĩ ad
acuitatẽ decliuis: ⁊ neq̧ puenit ad hoc ut loco cinna
momi ponat. UULnera ⁊ vlcera. Est bona
vlcerib⁹ putridis i mẽbris ⁊ gingiuis. MEm
bra capitis. Est bona alcola putridis in ore.
MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. Q̃n tenet i ore
clarificat vocẽ. MEmbra nutrimẽti. Est for
tis i apiendo oppilatiões in ep̃e. MEmbra ex
pulsiõis. Mũdificat vrine vias ⁊ ꝓuocat are-
nosaz: ⁊ extrahit lapidẽ renũ ⁊ vesice: ⁊ sputũ ma
sticãtis eã delectat eam qua vtitur.

De Cuscute. C. cxxxix.

Cuscute q̃d est. Res iuoluta sup spinas: ⁊
arborẽ siĩis villis mechĳs: ⁊ nõ hz folia
sed hz florẽ puũ albũ i quo sunt amaritu
do ⁊ stipticitas. sed qđ i ip̃o magis vicit est substã
tia amara. Natura. Est calĩm parũp in p̃n°
p̃mi siccũ i fine secũdi. q̃uis ip̃m sit hñs virtutes
ꝯtrarias. OPEratiões ⁊ ꝓprietates. Est mũ
dificatiuũ ⁊ extrahit supfluitates subtiles ex venis
et g̃uat i stomacho pp sua stipticitatẽ: ⁊ mũdificat

venas. et extrahit supfluitates q̄ sunt ī eis cū facili tate lubrificās supfluitates subtiles. ❡ Membͣ nutrimēti. ❡ Cōfortat stomachū ꝓpe quod ex eo frixū ē. ⁊ qn̄ bibit cū aceto sedat singultū ⁊ apit op pilatiōes epīs et stomachi et ꝯfortat ea: et eius aq̄ ē mirabilis ad ictericiā: et succꝰ eius quod de eo ē siluestre qū terit ⁊ ꝓijcit sup vinū forte efficit sto- machū debilē. ❡ Membra expl. ❡ Et ip̄m q̇dem mūdificat sordes vētris fetus ꝓpterea q̄a mūdifi- cat venas et ꝓuocat vrinā et mēstrua: et ꝯfert do lori pūgitiuo vētris et supponit et retinet fluxum sanguis: et quod ex eo frixū ē ꝯstringit et mūdifi- cat fluxū matricis. ❡ Febres. ❡ Cōfert valde fe bribus antiq̄s semē eius et aqua ip̄ius.

❡ De Cymino. C. cxl.

Cyminū q̇d est. ❡ Eius aliud est karmeniū: et aliud ꝑsicū: et aliud emiū: et aliud na- bathiū. karmeniū v̇o ē nigri coloris. et ꝑ sicū ē fortiꝰ emio. nabathiū v̇o ē illud qđ īuenit in alijs locis. Et ex oībus aliud ē siluestre: et aliđ do mesticum. Siluestris itaq̄ acrimonia fortior est. ❡ Et de siluestri q̇dem ē sp̄es quedā cuiꝰ semē ē silr̄e semini lilij. ❡ Electio. ❡ karmeniū ē fortius q̄ ꝑsicū. et ꝑsicū fortiꝰ alijs. ❡ Natura. ❡ Est cali- dū in 3° siccū ī sō. ❡ Operatiōes et ꝓpetates. ❡ Expellit vētositates et resoluit: et ī ip̄o ē īcisio et exiccatio: et in ip̄o ē stipticitas. ❡ Decoratio. ❡ Qū lauat facies ex aq̄ ip̄ius clarificat eā: et silr̄ eiꝰ vsus et acceptio eius cū mētura. Eius neq̄ nimius vsus faciē citrinat. ❡ Apostemata et bothor. ❡ Admistrat cū cerato aut oleo et farina fabaꝝ super aꝑata ī testiculis: īmo cū oleo aut oleo et melle. ❡ Vulnera et vlcera. ❡ Cōsolidat vulnera ꝓprie siluestre cuiꝰ semē ē silr̄e semini lilij qū ex eo īplet sup vulnera. ❡ Membra capitis. ❡ Qū terit cy minū cū aceto: ⁊ fit odoramētū ex eo abscīdit fluxū sanguis nariū. Et silr̄ qū ex eo ītromittit liciniū in nares. ❡ Membra oculi. ❡ Qn̄q̄ masticat ⁊ mi scet cū oleo: ⁊ distillat sup vngulā: ⁊ sup coagula tū sanguinē sub oculo ⁊ ꝯfert. Et qn̄q̄ masticat cū sale ⁊ distillat sputū sup scabiē ⁊ sebel: ⁊ vngulaꝫ abscisam ꝓhibet adherentiā: ⁊ succus siluestris ab stergit visum ⁊ attrahit lachrymas: ⁊ noīat grece fumus: ⁊ ip̄m etiā ponit ī cauterijs euulsiōis piloꝝ ī oculo ⁊ nō nascit. ❡ Membra anhelitꝰ ⁊ pecto ris. ❡ Qn̄ bibit cū aceto misto cū aq̄ ꝯfert difficul tati anhelitꝰ: ita dixit Gal. ⁊ anhelitui dilatatiōis: ⁊ tremori cordis frigido. ❡ Membra expl. ❡ Admistrat cū oleo sup aꝑata testiculi: ⁊ qn̄q̄ admi nistrat cū cerato: ⁊ qn̄q̄ admistrat cū oleo ⁊ farina fabaꝝ ⁊ frāgit lapidē: ⁊ ꝓprie siluestre: ⁊ confert distillatiōi vrine ⁊ mictui sanguis: ⁊ dolori pūgi- tiuo vētris ⁊ inflatiōi: ⁊ succus siluestris triti cū aq̄ mellis soluit vētrē. Inq̇t Ruffus. Cyminū naba- thiū soluit uentrē. karmeniū v̇o nō soluit īmo strī git. Et herba siluestris ꝓuocat cholām ī vrina. ❡ Venena. ❡ Dat ī potu cū vino ad morsuꝫ ver- miū venenosoꝝ: ⁊ ꝓprie siluestre cuiꝰ semē ē silr̄e semini lilij.

❡ De Karui. C. cxli.

Karui q̇d est. ❡ Est ꝓximū dispōibus anisi. ❡ Natura. ❡ Calm̄ ē ⁊ siccū in sō. ❡ Ope ratiōes ⁊ ꝓprietates. ❡ Expellit vētosi tates ⁊ exiccat: ⁊ nō ē in subliatiōe cymini. ❡ Mē- bra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ❡ Cōfert tremori cordis. ❡ Membra expulsiōis. ❡ Est bonū vermibus in terficit enim eos.

❡ De Cappare. C. cxlij.

Capparis q̇d est. ❡ Est fructus ⁊ hꝫ radicē: ⁊ hꝫ fructū aliū q̄ ē sicut cucumeris nō cap- paris: ⁊ ē acris calīa q̄ ponit ī musto: ⁊ cō seruat ip̄m ab ebullitiōe sicut sinapis: ⁊ eiꝰ radix ē amara acris. ⁊ q̄dam sp̄es eiꝰ est culzūmia faciēs in ore bothor vsq̄ ad terminū quo vesicet ⁊ aꝑat gi giuā. ❡ Electio. ❡ Iuuantiꝰ quod in ip̄a ē sunt cortices radicis eiꝰ. ❡ Natura. ❡ Hnata ī terra calida ē calidior: ⁊ calor totius ⁊ eiꝰ siccitas ē in sō ❡ Operatiōes ⁊ ꝓprietates. ❡ Est resolutiā et apītiua abstersiua: ⁊ ip̄iꝰ radix ē īcisiua subliatiua mūdificatiua apitiua ī cuiꝰ cortice sunt amaritudo ⁊ acrimonia ⁊ stipticitas ⁊ nutrimētū. fructus eiꝰ ē ꝑuū p̄cipue qū salit ⁊ quod ex ea ē humidū ē magis nutritiuū q̄ quod siccū ē. ❡ Apostemata ⁊ bothor ❡ Eius radix resoluit scrofulas ⁊ durities ⁊ admi sceat ei quod frāgit virtutē eius: ⁊ folia eius iam expta sunt ad illud. ❡ Vulnera ⁊ vlcera. ❡ Cor tices radicis eius ponūt sup frauduléta ⁊ sordida. ❡ Instrumēta iūcturaꝝ. ❡ Cortices radicis eius ꝯferūt sciatice ⁊ doloribꝰ anche: ⁊ qn̄q̄ fit clistere ex succo eiꝰ ⁊ ꝯfert palysi ⁊ stupori: ⁊ stringit mē bra ꝓp stipticitatē q̄ est ī ip̄a: ⁊ silr̄ ꝯfert attritioni accn̄ti ī capitibꝰ lacertoꝝ ⁊ ī medio eoꝝ. ❡ Mem bra capitis. ❡ Cortices radicis eius masticate ex- trahūt hūiditatē a capite: ⁊ sedant dolorē frigidū ī eo: ⁊ eiꝰ succus distillat ī aurē ꝓp vermes ip̄ius. Et qn̄q̄ stringit cortex radicis eiꝰ cū dente solo et ꝯfert ⁊ ꝓprie qū ē hūida: aut folia eiꝰ: ⁊ silr̄ colu- tio oris cū aceto ī quo decoquit: aut vino: aut qn̄q̄ cū aceto: ⁊ qn̄q̄ cū vino. ❡ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ❡ Cōfert qđ ex eo salitū est patientibus asma. ❡ Membra nutrimēti. ❡ Ip̄a ē res magis ꝯferēs spleni ⁊ duritiei eiꝰ bibita ⁊ more empl̄i su pposita cū farina ordei ⁊ silibꝰ: ⁊ ꝓprie cortex ra- dicis eiꝰ. Et ml̄totiēs euacuat ex splene māꝫ grossā ml̄icaꝫ ⁊ succedit ei sanitas. ❡ Membͣ expl. ❡ Solone educit hūorē crudū grossuꝫ ⁊ ꝓuocat mē- strua: ⁊ īterficit serpētes ⁊ vermes ī intestinis. Et ꝯfert hemorroidibꝰ. Et augmētat coitū. Et quod ex ea salitū ē ante cibū sumptū soluit. ❡ Venena. ❡ Est tyriaca.

❡ De Caule. C. cxliij.

Caulis. ❡ Natura. ❡ Corpꝰ hūidius est folijs ⁊ siluestris calidior ē ⁊ siccior. ⁊ ip̄e totus ē calidꝰ ī ꝑmo siccus ī sō. ❡ Et caulis q̇dem alius ē domesticꝰ: ⁊ alius siluestris: ⁊ alius marinꝰ: ⁊ alius caul̄ aq̄. Siluestris v̇o ē amarior ⁊ acutior ⁊ remotior ab hoc ut sit cibus. Et decoctō q̇dem radicis caulis cū aq̄ granatoꝝ ē bona. Cana- bit p̄terea ē grossi nutrimēti īgrossans sanguinē qū nō dissoluit: ⁊ inflat vsq̄ ad ꝑtes furcule ⁊ lateris ⁊ facit dolorosuꝫ corpus ⁊ nō ē mutabilis sicut vē tosus. ❡ Operatiōes ⁊ ꝓprietates. ❡ Est matu ratiuꝰ lenificatiuus desiccatiuꝰ ꝓprie qn̄ decoquit ⁊ effundit ab eo aq̄ ꝑma. Et cinis q̇dem stipitū eius ē fortis exiccatiōis: ⁊ hꝫ ꝓprietatē ī sedatiōe dolo rū: ⁊ eius nutrimētū ē ꝑuū ⁊ hūidius nutrimēto lē

tiū et sanguis eius est malus. Qū ergo coquit cum carne pingui ⁊ gallinis fit bon⁹ pař. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Siluestris et marin⁹ ⁊ domesticus maturāt phlōnes et durities. ¶ VULnera ⁊ vlcera. ¶ Cōsolidat ⁊ ꝓhibet ambulationē fraudulētis: ⁊ ponit cū albumie oui sup adustionē. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert tremori ⁊ qñqꝫ ponit cū fenugreco sup podagrā: ⁊ embrocat decoctō eius sup dolores iūcturaꝝ. ¶ MEmbª capitis. ¶ Eius decoctio ⁊ ipius semē detardāt ebrietatē: et ꝯfert furfurib⁹: et qñ cū succo eius fit cappurgiuꝫ purgat caput: ⁊ ex ꝓprietatibus eius fit exiccatio lingue ⁊ facit somnū. ¶ MEmbra ocli. ¶ Obtenebrat visum: cum hoc tñ ꝙ ponit i alcofol. ¶ MEmbª anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Fit gargarismus cū succo ei⁹: aut decoctio ipius cū oleo sisamino. ⁊ ꝯfert ꝑfocatiōi ⁊ comestio eius clarificat vocē. ¶ MEmbª nutrimēti. ¶ Est mal⁹ stomacho: ⁊ ei⁹ succus cū vino de passis cōfert spleni ⁊ ictericie: ⁊ ei⁹ caīa ē tarde digestiōis. ¶ MEmbra expl. ¶ Prouocat vrinā ⁊ mēstrua et eius semē cū aq̄ lupinoꝝ īterficit vermes: ⁊ eius flos ꝓuocat mēstrua etiā. Qū g° supponit etiā ipē ⁊ succus ei⁹ cū farina sceilem interficit fetū: ⁊ qñ supponit eius semē p⁹ coitū corrūpit spmā: ⁊ cinis radicis eius frāgit lapidē. Et caulis q̇ ē marin⁹ decliat ad salsedinē ⁊ amaritudinē pp illud g° lenit nāꝫ: ⁊ soluit ꝓprie cū carne pingui. ⁊ folia ei⁹ sunt sicut folia aristol qui ex vna radice orit. ¶ VEnena. ¶ Eius succus cū vino ꝯfert morsib⁹: ⁊ ē ꝯferēs morsui canis rabiosi.

¶ De Coriandro. C. cxliiij.

Coriandrū q̇d est. Aliud ē hūiduꝫ: ⁊ aliud siccū. Dixit Gal. ꝙ virtus ei⁹ ē ꝯposita ⁊ qđ i eo dñat ē terreitas qñqꝫ ⁊ aqueitas tepida: ⁊ in ipo ē pōticitas pura a stipticitate. Apud me vo aqueitas in ipo fria est nō tepida oio nisi sit pp substātiā subtilē calaꝫ pmistā ei cui⁹ sepatio ab eo fit velox. ¶ Et hunaim q̇dem dixit etiā ꝙ Gal. remouet frigus a coriandro ꝯtradicēdo Dia. Ego autē dico ꝙ testificati sunt iaꝫ frigus ei⁹ Ruffus et Archigenes ⁊ alij ab eis. ¶ NAtura. ¶ Frigidū est i fine pmi vsqꝫ ad fm siccū in fo. ⁊ apud filiū virgi in 3°. Apud me vo ē declinās ad calitatē puram. Sed Gal. i toto facit declinationē ad calitatem: ⁊ forsitan illud ē pp substantiā i ipo subtilē q̄ resoluit: ⁊ nō remanet qū bibit: ⁊ si nō ꝓpter q̇d oꝫ ut sit multitudo succi ei⁹ īterficiēs cū infrigidatiōe. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipo ē stipticitas ⁊ stupor ⁊ succus ei⁹ cū lacte sedat omnē fortē pulsationē. ¶ APOSTemata ⁊ bothor. ¶ Cōfert apātibus calis cū aceto ⁊ cerusa ⁊ oleo ro. ⁊ cū melle ⁊ oleo scere: ⁊ vestigijs ignis psici. Et cū farina fabarū: aut sauich: aut farina ciceris scrofulis: qñ pmiscet cū eis succus ei⁹. Inq̇t Gal. qū resoluat scrofulas: qūo g° ē frigidū. Et possibile q̇dem ē ut dicat ei pp ipius ꝓprietatē: ⁊ qm̄ i ipo ē substātia subtil ꝓfundās penetrās ⁊ ꝓfundat: ⁊ nō ꝓfundat substātia frigida. sed qñ bibit resoluit calidū velociter ⁊ remanet agēs frigidū ⁊ dixit nō sanat ex herisipila nisi quod īfrigidatū ē: aut pmistū hūori mlico: aut phlatico. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cōfert vertigini facte a vapore cholico: aut phlatico. ⁊ eplie fcē ex hoc. ⁊ eius ꝓprietas ē ꝓhibere vaporē a capite ⁊ pp hoc ponit i cibo patiētis epilaꝫ ex vapore stomachi. ⁊ multitudo ei⁹ humidi: ⁊ eius sicci pmiscet sensuꝫ. Et quod humidū est facit somnū ⁊ ꝓhibet fluxū sanguinis. Et pulverizatio sicci ⁊ collutō oris ex succo hūidi ꝯfert cola. ¶ MEmbra oculi. ¶ Generat tenebrositatē visus: ⁊ succus ei⁹ distillat⁹ sedat pulsationē i oculo: ⁊ ꝓprie cū lacte mulieris. ⁊ qñ ex folijs eius fit emplm ꝓhibet fluxum mēꝫ ad oculū. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Cōfert tremori cordis calo ⁊ potant ex eo. ʒ. ij. cū aq̄ lingue arietis ⁊ retinet sputū sanguis. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Est tarde digestiōis ⁊ ꝯfortat stomachū calefactū: ⁊ quod de eo torrefactū ē ꝓhibet vomitū. Et dicit ꝙ ipm sedat eructuationē accidā post cibū: ⁊ si ita ē tunc facit illud ꝓpterea ꝙ ꝓhibet vaporē ⁊ vomitū eius. ¶ MEmbra expl. ¶ Cōstringit semē ei⁹ torrefactū: ⁊ dicit ꝙ semē ei⁹ cū rob solone educit serpētes. Et coriandrū q̇dem humidū cū melle ⁊ oleo ꝯfert apātib⁹ calidis testiculoꝝ. Et quod ex eo humidū ē: ⁊ quod siccū frangit virtutē coitus ⁊ erectionē uirge desiccādo sperma. ¶ VEnena. ¶ Qū ex succo bibit circiter. ℥. iiij. īterficit qm̄ facit hoiem possidere tristitiā ⁊ sincopiꝫ: ⁊ nō oꝫ vlr ut de eo multū sumat.

¶ De Cane. C. cxlv.

Canis. ¶ DEcoratio. ¶ Urina canis administrat sup verrucas ⁊ quod dicit đ lacte eius ꝙ ipm abradit pilos: ⁊ ꝓhibet ortū piloꝝ euulsoꝝ est vanū fm ꝙ existimauit Gal. in locis plibus. An Gal. q̇dem scripsit canones i q̇bus dixit ꝙ sanguis canis ꝓhibet ortū piloꝝ euulsoꝝ. ¶ MEmbra expl. ¶ Inq̇t Gal. Destructus est sermo eius q̇ existimauit ꝙ sanguis canis extrahat fetū. ¶ VEnena. ¶ Sanguis canis rabiosi cōuenit morsui ipius: ⁊ veneno sagitte armene.

¶ De Carne. C. cxlvi.

Caro q̇d est. Carnes bone sunt caro ouina q̄ cū calitate ē subtilis: ⁊ iuuenū tauroꝝ: ⁊ capraꝝ ⁊ carnes illoꝝ q̄ de eis sunt pui sunt magis susceptibiles digōnis ⁊ subtilioris nutrimēti. Et hedina q̇deꝫ ē minoꝝ supfluitatū q̄ arietina. Caro aūt lactentis a lacte laudabili ē bona. A lacte vo nō laudabili ē mala. Et caro decrepiti qđ est ex ouibus ē mala: ⁊ silr caro extenuati. Et caro nigri ē leuior ⁊ suauior: ⁊ silr caro masculi: ⁊ rubea diuisa ex aīalib⁹ plime piguedinis: ⁊ alba sūt leuiores ⁊ varia ē minoris nutrimēti: ⁊ natat i stomacho. ¶ ELectio. ¶ Melior caro ⁊ digestibilior ē illa q̄ ē circa os. Et dextra q̇dem leuior ē: et melior ē sinistra. ⁊ q̄ ē in medio lacertoꝝ mūdior ē carne neruoꝝ. Caro aūt laxa sup quā nō ē neru⁹ fortasse ē suauis: ⁊ ꝓprie q̄ ē ꝓpter generationē lactis sicut caro mām̄ille: aut pp gnātiōꝫ saliue sicut caro radicis lingue. Et eius q̇dem nutrimētū qñ digerit ē bonū: ⁊ i q̇busdā horis ē phlaticū. Multitudo vo nutrimēti ei⁹ nō ē nisi multitudo nutrimēti reliquaꝝ carniū: ⁊ caro lacertoꝝ nisi caro mām̄ille: ⁊ caro testiculoꝝ galloꝝ. min⁹ vo bona est que creata ē ad hoc ut sit sustentaculū sicut q̄ texit inter venas epīs ⁊ reliq̄. Et caro cordis ⁊ radicis eius similis moro. Et mām̄ille q̇dem nutrimētū ē bonū. Quod si i ea est lac ē grossum. Testiculoꝝ vo caro ē melior alijs. Et volucris vero caro melior est ꝙ

alduragi ⁊ gallinaꝝ ⁊ subtilior eaꝝ: ⁊ nō sūt cū nu
trimento carniū alcubegi ⁊ atheiz ⁊ alderariz. Ois
ꝑterea aial' sicce ꝯplonis caro pui ē melior sicut ca-
ro hedi. Ipa eni ē bona. Capna vō ñ est bona mltū
⁊ eius humor fortasse ē malus valde. Hircina aūt
caro ē mala absolute. Et caro lupoꝝ ē mala. Et oēs
volucres magne aquatice ⁊ habentes colla lōga: ⁊
pauo ⁊ mulus: ⁊ palūbus dure ⁊ alcata: ⁊ quorū
plurima genera° ē mlia: ⁊ q̄ eis sūt sila. ⁊ passares
oēs male sunt. Ale vō auiū grossaꝝ magnaꝝ exerci
tantiū sunt boni chimi. Caro aūt siluestris melior
ē carne gazel cū sua declinatiōe ad mliaz. Christiai
vō dicūt ⁊ q̄ eos imitant̄ ꝙ melior caro siluestris ē
caro porci siluestris. Nā cū hoc ꝙ ē leuior carnibꝰ
domestici ē fortis nutrimēti ⁊ plimi: ⁊ est velocis
digōnis: ⁊ ē melior ꝙ esse pōt i hyeme. Oportꝫ ꝑ
terea ut ꝯsideret̄ i dispōnibus aialiū etiā i etate: ⁊
in loco sui pastus: et sui exercitij ⁊ reliquoꝝ q̄ dcā
sunt i lacte. Natura. Caro auis oīo siccior
ē carne q̄drupedis: ⁊ caro vaccina siccior ē carne ca
prina. Caro aūt capna ē sicca et difficilioris digesti
onis carne ouina. Et caro veteꝝ ē grossi nutrimēti
⁊ vehemētis calefcōis. Leporis vō caro ē calida ⁊
sicca. Carnes magnaꝝ auiū et anseꝝ et miluoꝝ est
grossa. Anatis vō caro ⁊ aquaticaꝝ ē vehemētis hu
miditatis: ⁊ ē ꝓpinqua i hoc carni ouine. Et existi
mauerūt q̄dam ꝙ caro ericij est humectatia et caro
pinguis: et natiū caro ē calida et hūida. OpEra
tiōes et ꝓpetates. Caro ē cibus ꝯfortās corpus
et ē cibus magis ꝓpinque cōuersiōis ad sanguinem
et nutrimētū q̄dem eius q̄ i patella cocta ē: et eiꝰ q̄
assata ē est sicciꝰ: et ntrimētū eius q̄ elixata ē ē hu
midius. Et eius q̄dem q̄ cocta ē cū semibꝰ et muri
et silibus virtus est virtꝰ seminū eius. Pinguedo
aūt et adeps sunt mali nutrimēti et pauci et suble-
uāt cibū: et nō est cōueniēs ex eis nisi quātitas pua
sm mēsurā q̄ delectet. Salita vō caro q̄uis in pn°
fuerit hūida. tn̄ facta ē desiccatia vehemētiorē hn̄s
desiccationē ꝙ ois caro. Et eius nutrimētū ē puū.
Et caro q̄dem pinguis lenit ventrē cū paucitate sui
nutrimēti et velocitate sue ꝯuersiōis ad fumosita-
tem et cholam et digerit̄ velociter. Et caro ilioꝝ
natiū deterior ē carne pingui. et ē mala in digōne
et nutrimēto. et ē calidior et grossior pinguedine.
Caro vaccina plimi ē nutrimēti grossa mlica gnāns
egritudines mlicas: ⁊ q̄ melior ē eius ē caro vitu-
loꝝ. Carnē ꝑterea uaccinā dissoluūt cortices melo
nū. Et melior q̄dem hora i q̄ comedit̄ ē ver ⁊ pn
cipia estatis. Christiani aūt et q̄ eos imitant̄ dicunt
ꝙ nō hn̄t cū grossitudine sua viscositatē nutrimēti
porci: neqꝫ eiꝰ spissitudinē. porcelloꝝ aūt caro pui
ē nutrimēti pp fortitudinē sue resolonis: ⁊ vehe-
mentiā sue hūiditatis. Et caro q̄dem anatis ē plimi
nutrimti: ñ tn̄ existit i bonitate nutrimti gallinaꝝ
⁊ siliū. et vētres eaꝝ sunt suaues: ⁊ epata eaꝝ sūt
bona suauia i cibo: ⁊ boni hūoris. Caro ascecrach
ē frāgitiua vētositatū: ⁊ de carnibꝰ lōginquior ab
hoc ut putrefiat: ⁊ q̄ paꝝ ē piguis ē cuiꝰ substātia
ē siccior. DEcoratio. Caro vaccina gnāt mor
pheā: adeps asini siluestris ē bona pāno linita: ⁊ si
milr adeps anatis ipinguat: ⁊ illud quod ē adustū
de carne arietū linitū sup morpheā ē utile: ⁊ quod
adustū est de carne ranaꝝ alopitie. APOstema
ta ⁊ bothor. Caro vaccina gnāt cācrū: ⁊ silr car
nes grosse ⁊ resoluūt apata dura eis. UUlnera
⁊ vlcera. Caro vaccina gnāt scabiē ⁊ ipetiginē
malas: ⁊ silr carnes grosse: ⁊ caro arietis adusta li-
nit̄ sup ipetiginē cōueniēter. INstrumēta iūctu
raꝝ. Caro vaccina gnāt leprā ⁊ elephantiā ⁊ ua
rices: ⁊ silr carnes grosse ⁊ pigues ⁊ alleliati more
empli supposita ē bona neruis iflatis. in iure carnis
leporis sedēt podagrici: ⁊ hn̄tes dolores iūcturaꝝ
⁊ eius opatio ē ꝓxima opatiōi iuris vulpis. Caro
dānule admistrat̄ more empli sup dolores iūcturā
rū posita. Caro dorsi asini siluestris cū oleo costio
emplat̄ super dolores iūcturarū. Adeps asini sil-
uestris cū oleo costino mollificata more empli po-
nit̄ sup dolores dorsi ⁊ vētositatibus grossis. Et
caro vipere ꝯfert lepre sm ꝙ dictū ē in caplo eius
Et caro ericij ē bona lepre. MEmbra capitis.
Caro vaccina ⁊ reliq̄ carnes grosse male faciūt eue
nire alienationē ꝓpter exiccationē. Et caro dānule
miscet̄ cū vino ⁊ bibit̄ ꝓpter soda. MEmbra
oculi. Cinis carnis arietū ꝯfert albugini oculi.
carnes lupoꝝ ⁊ hn̄tiū rostra ⁊ vngues ꝯferūt oclo
⁊ ꝯfortant ipm. MEmbª anhelitꝰ ⁊ pectoris.
Cancer fluuialis ꝯfert extenuatis valde: ⁊ carnes
pulloꝝ excitāt ꝑfocationē nisi acetose. Membª
nutrimēti. Carnes grosse ꝑdicte igrossant sple-
nē. verū acetosuꝫ vaccinū cū coriādro sicco ⁊ cro-
co ꝓhibet cursuꝫ mc̄ꝝ ad stomachū. et caro alcata
rememorat̄ i summa eoꝝ q̄ ꝯferūt corruptiōi cō-
plonis ⁊ hydropisi ⁊ oppilationi splenis et epis. et
meliꝰ ē ut i hydropisi cōgelata summat̄ ut nō cō-
moueat sitim. q̄dam aūt hoīum sunt q̄ laudāt car-
nes lupoꝝ ad frigus stomachi: ⁊ hūiditatē ⁊ debili
tatē eius: et velocitas q̄dem digōnis: ⁊ descēsiōis
⁊ ambaꝝ tarditas nō sūt sm grossitudinē cibi ⁊ sub
tilitatē eius. Caro eni porci siluestris ⁊ domestici
sm ꝙ dicit̄ ē velocis digōnis ⁊ descēsiōis: ⁊ ē for
tis nutrimēti viscosi ⁊ grossi: ⁊ carnes ceruoꝝ cuꝫ
grossitudine sua sunt velocis descensiōis. ⁊ caro q̄
dem ericij cū oxymelle ꝯfert hydropisi: ⁊ caro al-
cata cōfert oppilatiōi epis: ⁊ debilitati eius: et cor
ruptiōi ꝯplonis ⁊ hydropisi: ⁊ carnē lupoꝝ ⁊ hn̄tiū
rostra ⁊ vngues abhorret stomachꝰ. MEmbª
expl. Carnes vaccine ꝓhibēt attractionē chole
ad stomachū. Caro leporis assata ē bona vlceribus
itestinoꝝ. Caro ericij exiccata cū oxymelle ē bona
dolori renū. ius galli decrepiti ē bonū colice: ⁊ e-
gritudinibꝰ mlicis: ⁊ adeps asini siluestris cuꝫ oleo
costino ē bona dolori renū ⁊ vētositatibꝰ grossis:
⁊ caro lupoꝝ ⁊ hn̄tiū rostra ⁊ vngues ē bona he-
morroidibꝰ. Ius carnis vaccine acetosuꝫ est bonū
soloni cholerice. abscīdit eni ipam ⁊ silr cōgelatio
carnis eiꝰ cū coriandro ⁊ aceto: ⁊ acetositatibꝰ ei si
milibꝰ: et coriādro sicco ⁊ pauco croco: ⁊ silr car-
nes auiū assate aut nō assate ꝯstringūt ventrē ⁊ ꝓ-
prie alcubegi ⁊ ateiagi: ⁊ eis fortior est alcata ⁊ al
chanebiri: ⁊ ꝓpe qū elixat̄ ⁊ aufert̄ ab ea aq̄. caro
aūt cameli ꝓuocat vrinā ⁊ carnes pingues vehe-
mētiꝰ leniūt nāꝫ ꝙ alie. FEbres. Caro vac
cina et ceruoꝝ et hircoꝝ siluestriū ⁊ magnaꝝ auiū
facit euenire febres q̄rtanas. UEnena. Caro
dānule exiccata cū vino i potu accepta ꝯfert vene
nis. Caro arietū adusta ꝯfert morsibꝰ serpentum

⁊ scorpionū ⁊ algerárat: ⁊ cū vino canis rabiosi: ⁊ caro rane pūcture vermiū venenosoꝝ.

De Chrysomilis. C. cxlvij.

Chrysomila. Electio. Meliora sūt armenia. nō eni cito aduenit eis corruptio ⁊ acetositas. Et qū sumūt chrysomila oꝫ ut accipiat masticis ⁊ anisi eq̄liter pondus. ʒ. i. vsqꝫ ad. ʒ. ij. ī vino puro: aut vino de passis: aut paꝝ mellis. Natura. Sūt frīa et hūida ī ßo et oleū nucleoꝝ ē calidū ⁊ siccū in ßo. Operatiōes ⁊ ꝓprietates. Eoꝝ humor ē velocis putrefactiōis. Membra nutrimēti. Eoꝝ infusio sedat sitim. Et chrysomila q̇dem cōueniētiora sunt stomacho q̄ ꝑsica. Et armenia nō corrūpunt ī stomacho neqꝫ acescūt velociter. Ex eis vō q̄ eoꝝ expellūt nocumētū ē ut post ea sumant anisū ⁊ mastix ī mina: aut vino de passis ⁊ īfrigidati cū melle puro. Membra expul. Oleū nuclei ipoꝝ cōfert hemorroidib⁹. Febres. Enānt febres ꝑp velocitatē sue putrefactiōis. vēꝝ īfusio siccoꝝ confert febribus acutis.

De Calce. C. cxlviij.

Calx q̇d est. Per calcē significam⁹ cinereitatē corpoꝝ lapidosoꝝ ⁊ ostracoꝝ. Natura. Illa q̇dēꝫ quā nō tetigitt aq̄. ⁊ illa quā aq̄ tetigit qū remanet extincta duob⁹ diebus aut trib⁹ tūc nō adurit. Immo calefacit tm̄: ⁊ abluta q̇dem ē sicca. Operatiōes ⁊ ꝓprietates. Abscidit sanguis fluxū: ⁊ abluta est exiccatiua sine mordicatiōe. ⁊ calx q̇dem qū bibit cū oleis fit maturatiua. Vulnera ⁊ vlcera. Corrodit carnē additam: ⁊ abluta consolidat ⁊ ꝯfert adustioni ignis valde.

De Cipero. C. cxlix.

Ciperū q̇d est. Est radix plāte silis porro ⁊ segeti etiā nisi q̇a ē subtilior ⁊ lōgior in ꝑlibus regionib⁹. Uerūtn̄ meli⁹ ē alcufi. Et dicit q̄ ciperꝫ indū cum croco abradit pilos. Electio. Meli⁹ ē illud quod ē spissūꝫ g̃ue difficile ad frāgendū aromaticū: cui⁹ herba ē breuis: ⁊ cui⁹ acredo ē vehemēs. Operatiōes ⁊ ꝓꝑetates. In ipo ē stipticitas ꝑua ⁊ exiccat sine mordicatiōe: ⁊ apit orificia venaꝝ: ⁊ extenuat vētositates: ⁊ adurit sanguinē ⁊ ponit ī emplīs. Decoratio. Colorē efficit bonū: ⁊ facit bonū odorem oris: ⁊ indū sicut dicit abradit pilos. Apostemata ⁊ bothor. Cōsolidat ea q̄ sunt difficil' ꝯsolidatiōis: ⁊ fissa ⁊ putrida ⁊ corrosa cū oleo ƀ g̃no alchadra. Instrumēta iūcturaꝝ. Ualet ad dolorē ī ilijs: ⁊ stringit dorsūꝫ ⁊ neruos: ⁊ ipi⁹ multitudo acq̇rit lepram. Membra capitis. Cōfert putredini nariū ⁊ oris: ⁊ alcola: ⁊ mollificatiōi gingiue: ⁊ augmētū efficit in seruatiōe. Membra nutrimēti. Calefacit stomachū et epar. Membra expl. Extrahit lapidē ⁊ frāgit ipm̄: ⁊ cōfert distillatiōi vrine: ⁊ debilitati vesice valde: ⁊ frigori ei⁹ vehemēter: ⁊ silr' opat ī renib⁹: ⁊ cōfert frigori matricis valde: ⁊ ꝯfert hemorroidib⁹. Febres. Cōfert febribus antiquis.

De Cupresso. C. cl.

Cupressus q̇d est. Nomīat ī syria arbor alherꝫ ⁊ romane cupssus: ⁊ ī sapore ei⁹ sūt acredo: ⁊ stipticitas pauca: ⁊ amaritudo ꝑlima: ⁊ pōticitas ei⁹ ē plus q̄ amaritudo: ⁊ calītas ei⁹ ⁊ acuitas ē ßm quātitatē qua ei⁹ virtus ī membris ꝓfundat: ⁊ facit ꝓuenire stipticitatē sine mordicatiōe ⁊ diuersificat a reliq̄s calefactiuis qm̄ non attrahit. Natura. Calīa ē in ꝑmo sicca ī ßo. q̇dam tn̄ existimauerūt q̄ ē frīa valde: ⁊ iudicauerūt q̄ virtus ei⁹ ē ꝯposita: ⁊ calītas ei⁹ ē ßm quātitatē q̄ facit penetrare stipticitatē: ⁊ q̄ stipticitas ei⁹ ꝓfundat ⁊ ꝓuenit ī mēbris. Operatiōes ⁊ ꝓꝑetates. Folia ⁊ nux ei⁹ sunt stiptica: ⁊ ī ipa ē resolō ⁊ resoluit huitates. ⁊ nux q̇dem ei⁹ fortior ē oī re q̄ folia ipius: ⁊ ī ipa ē vis faciēdi adherere ⁊ abscidit sanguinē ita q̄ remouet putredinē. Decoratio. Qn̄ decoquit cū aceto ⁊ lupinis: ⁊ linit sup vnguē remouet ei⁹ vestigia: ⁊ ei⁹ folia delēt morpheā. Vulnera ⁊ vlcera. Folia ei⁹ recētia ⁊ nux eius ꝯsolidāt vulnera q̄ sunt in mēbris duris qū fuerit recēter collecta: ⁊ ꝯferūt formice ⁊ herisipile ⁊ ꝓprie cū farina ordei. Instrumēta iūcturaꝝ. Nux et folia ipi⁹ bona sunt collo quꝫ ex eis fit ipi emplm̄: ⁊ ꝯfert cū farina ordei supposita herisipile ⁊ silib⁹. ⁊ ꝯfortāt neruos ⁊ extenuant ramicē more empl'i supposita: ⁊ roborāt mollificationē ⁊ stringūt eā. Membra capitis. Qn̄ terit nux cupssi ml'tū cū ficubus ⁊ ponit liciniūꝫ de eis ī narē sanat carnē additā: ⁊ decoctio eius cūꝫ aceto sedat dolorē dentiū. Membra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Dat ad bibendū cū vino nux eius ad sputū sanguīs ⁊ ad difficultatē anhelit⁹. ⁊ anhelitū dilatatiōis ⁊ ad tussim antiq̄: ⁊ silr' ei⁹ decoctio. Membra expl'. Bibunt folia ei⁹ cū vino: ⁊ ꝯferūt difficultati mingēdi ⁊ cursui sup̄fluitatū ad vesicā: ⁊ ꝯferūt etiā vlcerib⁹ q̄ sunt ī intestinis. Permutatio. Loco ei⁹ ponit medietas pōderis ipius de cortice g̃nati: ⁊ pondus ipius de sarcocolla rubea.

De Cancro. C. cli.

Cancer fluuialis q̇d est. Notus ē. Operatiōes ⁊ ꝓꝑetates. Est difficil' digestionis ⁊ ꝑlimi nutrimēti. ⁊ ipm̄ q̇dem rectificat decoctio cū mes: ⁊ extrahit res acutas infixas carni ⁊ spinas: sed marin⁹ ē subtilior. Decoratio. Cinis eius ē bon⁹ fixuris pedū ex frigore: et quod de eo adustū ē ponit ī medicamētis morphee ⁊ pāni et ꝯfert. Apostemata ⁊ bothor. Cancer fluuialis resoluit aꝑa magnū qn̄ ponit sup ea. Membra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Caro ei⁹ ꝯfert ptbisi: ⁊ ꝓprie cū lacte asine ⁊ ius ipi⁹ etiā. Membra expl'. Cinis ei⁹ ē bon⁹ fixuris ani. Venena. Cōfert morsui scorpionū ⁊ rutele more empl'i supposit⁹ aut comest⁹. ⁊ cinis ei⁹ cū melle ꝯfert ad morsūꝫ canis rabiosi bibitus. ⁊ qn̄ꝫ sumit ex eo cū frumēto ad morsūꝫ canis rabiosi. ⁊ ē notū. Et scies modū cure in capl'o de venenis. Et existimauerūt etiā q̄ qn̄ cum bedarūgi approximat scorpioni moritur scorpio.

De Cancro marino. C. clij.

Cancer marin⁹ q̇d est. Qū dicit cancer marinus nolum⁹ ītelligere ꝑ hoc omnē cancrū maris. Immo spēm cācri q̄ ꝓprie hꝫ oīa mēbra dura ut lapis. Operatiōes ⁊ ꝓꝑetates. Quod de eo adustū ē subtili⁹ ē reliq̄s adustis. Decoratio. Quod de eo adustum est

abstergit dentes: ⁊ delet pannuꝫ et lentigines.

UUlnera ⁊ vlcera. Quod de eo adustū ē de/siccat vlcera: ⁊ ꝯfert scabiei. MEmbra ocli. Probibet lachrymas ⁊ resoluit cuꝫ sale vngulā ⁊ fit ex eo collyriū: ⁊ fricatˀ cū eo scabies palpebraꝝ. FEbres. Probibet quartanam.

De Chrysolocana. C. cliij.

Chrysolocana qd ē. Est attriplex q̇ plīmū iuenitˀ i scemi. Natura. Frigidus et humidus ē i ꝑmo: ⁊ apud quosdā tempatꝰ.

De Coturnicibꝰ. C. cliiij.

Coturnices quid sūt. Ex comestiōe carnis eaꝝ timetˀ tetanus ⁊ spasmꝰ. nō q̇a comedāt belloboꝝ tm̄: imo q̇a i substātia eaꝝ est hec virtus: ⁊ existimo ꝙ nutrimentum caꝝ ab belleboro ē ꝑpter spissitudinē ꝯplōnis.

De Casia. C. clv.

Casia q̇d est. Dicitˀ ꝙ ē cortex radicis mori alsceni. Et ē spēꝝ plˀiuꝫ: q̄ꝝ vna est rubea boni saporis ⁊ odoris. Et altera spēs eius ē cuiꝰ sapor ē sapor spice. Et est spēs nigra ad purpureitatē declinās cuiꝰ odor ē silˀis sandalo. Et ē spēs altera nigra horribilis odoris subtilis corticis fissa. Et ē altera spēs ad albedinē declinās porrini odoris. Et est spēs nigra subtilis cāne cōcaua. Et dixerūt q̇dam ꝙ iuenitˀ silˀe casie quod cōuertitˀ ad cinnamomū. Et dixerūt aliꝗ ꝙ iuenitˀ sup arborē cinnamomi casia huiusmōi. Et q̄nꝗ ē cōiūcta ipi cinnamomo. ⁊ casia existit i virtute cinnamomi: sꝫ ē debilior. Et bona ē illa q̄ ꝯsequitˀ cinnamomū.

ELEctio. Melior ē illa q̄ ē rubei coloris pura plana: longi ligni: grosse cāne: subtilis foraminis: solida grossa boni odoris q̄ mordicat linguā ⁊ stringit eā. Nigra vō ē mala ⁊ quod de ea admīstratˀ ē cortex ipius. Et i ligno eius nō ē bonitas. Natura. Casa ē ⁊ sicca in fo. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Est resolutiua vētositatū grossaꝝ: et i ipa q̇dem sunt stipticitas ⁊ resolˀo cū acredine plˀima: ⁊ subtiliatio multa: ⁊ icisio pp acredinē que ē in ipa ⁊ adiuuat stiptica. ⁊ sua resolutiōe adiuuat solutiua: ⁊ ipa cū eo qđ ē in ipa de resolˀone ⁊ stipticitate: ⁊ subtiliatiōe ꝯfortat mēbra. APOstemata ⁊ bothor. Resoluit apata calˀa ⁊ fria i visceribus. UUlnera ⁊ vlcera. Linitˀ cū melle sup lactea. MEmbra ocli. Ponitˀ i medicinis ocli ꝑpter illud quod i ea ē de stipticitate ⁊ resolˀone. MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Cōfert pectori: MEmbra nutrimēti. Sirupꝰ eius ꝯfert epi: ⁊ vinū in qᵒ casia īfunditˀ ꝯfert stomacho. MEmbra expulsiōis. Prouocat vtraꝗ ꝓprie i quocūꝗ coꝝ amboꝝ fuerit cā hūoris grossi ⁊ ꝯfert dolorībꝰ renū ⁊ uesice: ⁊ q̄n fit encatisma i decoctiōe eiꝰ valet dilatatiōi matricis: ⁊ eius lubrificatiōi. ⁊ silˀr fumus eiꝰ ⁊ sirupus eiꝰ: ⁊ vinū i quo ipa infunditˀ ē bonū difficultati vrine. ⁊ existimauerūt q̇dam ꝙ ipa facit abortū. UEnena. Datˀ i potu ad venenum tyrie.

De Cydonio. C. clvi.

Cydoniū q̇d ē. Q̄n abluitˀ cinis ramoꝝ: et folioꝝ eiꝰ ē sicut tutia: ⁊ folia ipiꝰ remanēt ꝑpter puritatē stipticitatis eiꝰ: ⁊ rob pomoꝝ acescit pp illud quod i ipo est de hūiditate aquea fria. ELEctio. Assatū ē meliꝰ ⁊ magis ꝯferēs. ⁊ eius q̇dem assatio fit q̄n cōcauatˀ: ⁊ deijciuntˀ grana eius: ⁊ ponitˀ i ipo mel ⁊ linitˀ luto corpus eius ⁊ ponitˀ i cinere. Natura. Frigidū ē i fine ꝑmi: siccū i ꝑnᵒ secūdi. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Est stipticū ꝯfortatiuū fortiter ⁊ flos eius etiā stipticꝰ ē ⁊ silˀr oleū eiꝰ. Et dulce ē minꝰ stipticū: ⁊ semē eiꝰ ē lenitiuū sine stipticitate: ⁊ ꝓhibet ipm cursuꝫ supfluitatū ad viscera. DEcoratio. Retinet sudorē ⁊ ꝯfert oleū eiꝰ fixure frigoris. APOstemata ⁊ bothor. Cōfert oleū eius formice. UUlnera ⁊ vlcera. Oleū eius ē utile vlceribus scabiosis. INstrumēta iūcturaꝝ. Multitudo comestiōis eiꝰ gnāt dolorem neruoꝝ. MEmbra ocli. Assatū ponitˀ sup apata oculi calˀa. MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Eius succus ꝯfert dilatatiōi anhelitꝰ ⁊ asmati: ⁊ ꝓhibet sputū sanguis: ⁊ semē eiꝰ ꝯfert aspitati gutturis: ⁊ lenit canāꝫ pulmonis ⁊ mucilago eius etiā humectat ipam canam. MEmbra nutrimēti. Cōfert vomitui ⁊ ebrietati ⁊ sedat sitim: ⁊ ꝯfortat stomachū recipientē supfluitates sirupus eius ⁊ ipius ifusio: ⁊ quod de ipo elixatū ē: ⁊ ipo vtuntˀ in fa mēsa sup vinū ⁊ ꝓhibet ebrietatē: ⁊ fit ex eo sirupus ꝯfortās appetitū deiectū valde: ⁊ mortuū ⁊ ꝯfortat stomachū: ⁊ ꝓhibet vomitū phlˀaticū. MEmbra explˀ. Est ꝓuocatiuū ⁊ iā dictū est ꝙ illud ē p accn̄s ꝯsequēs ꝯstrictionē eius: ⁊ illud qđ cū melle elixatū ē est vehemētiꝰ ꝓuocatiuū. verū tn̄ q̄nꝗ soluit ventrē ⁊ nō ꝯstringit ⁊ gnāt colicā ⁊ dolorē uētris pūgitiuū: ⁊ ꝯfert dysenterie ⁊ retinꝫ fluxū mēstruoꝝ: ⁊ ꝯfert arsure vrine q̄n distillatˀ succus eius: aut oleū ipiꝰ i virgā: ⁊ ꝯfert oleū eiꝰ renibus ⁊ vesice. ⁊ q̄n assumitˀ pꝰ cibū soluit adeo ꝙ q̄n plīmū ex eo sumitˀ extrahit cibū an̄ digōneꝫ ⁊ clisterizatˀ decoctio eiꝰ ad eminētiā ani ⁊ matricis.

De Croco hortulano. C. clvij.

Crocus hortulanꝰ. Natura. Est calidus i ꝑmo sic. in fo. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. In ipo est stipticitas eq̄lis cū maturatiōe. DEcoratio. Mūdificat pannū ⁊ morpheā. UUlnera ⁊ vlcera. Ponitˀ cū aceto sup ipetiginē. MEmbra capitis. Ex croco hortulano siluestri q̄ fit linimētū cū melle ꝯfert cola pueroꝝ.

De Calamento. C. clviij.

Calamentū q̇d est. Eius aliud ē fluuiale: ⁊ aliud mōtanū silˀe isopo i sapore: ⁊ silˀr folia eiꝰ sunt ei silˀia. Et ē alia spēs eiꝰ q̄ nominatˀ albauium. Et ē q̇daꝫ spēs eius q̄ uocatˀ calamētū hirci: ⁊ virtus eiꝰ ē sicut virtus alioꝝ acris: ⁊ virtꝰ sirupi ipius ē silˀis virtuti sirupi albabase. ⁊ calamētū q̇dem ē substātie subtilis ⁊ mōtanū fortiꝰ ē fluuiali. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Subtiliat fortiter sua acuitate ⁊ amaritudine sui ⁊ ꝓprie siluestre. ⁊ pp illud ē rubificatiuū vlceratiuū: ⁊ q̄n bibitˀ solū ꝓuocat sudorē: ⁊ calefacit vehemēter ꝓpter id qđ extrahit ex ꝓfundo corporis: ⁊ icidit ⁊ exiccat: ⁊ calefacit valde. DEcoratio. Q̄n decoquitˀ ⁊ ꝓprie quod recēs ē cum vino: ⁊ fit ex eo emplˀm remouet vestigia nigra a corpore: ⁊ occultationē q̄ accidit sub oculo. UUlnera ⁊ vlcera. Mōtanū ꝯfert rasure itestinoꝝ ⁊ rupture: ⁊ fit balneatio ex decoctiōe mōtani ad prurituū ⁊ scabiē.

Instrumēta iūcturaꝝ. Potus decoctiōis eiꝰ ꝯfert cōtractiōi lacertoꝝ ī carnibꝰ ⁊ extremitatibꝰ suis. Et qn̄qꝫ fit ex eo empl̄m ad sciaticā: ⁊ ad cutē ⁊ pmutat cōpl̄onē: ⁊ extrahit ex pfundo: ⁊ qn̄ comedit̄ ⁊ bibit̄ post ip̄m aq̄ casei diebꝰ ꝯtinuis cōfert elephantie ⁊ varicibꝰ. Et illud qđ noīat̄ fel albauiū. qn̄ bibit̄ ꝯfert spasmo ⁊ linit̄ ex eo podagra ⁊ ꝯfert: ⁊ suffumigat̄ cū eo: ⁊ ꝯfert potus calamēti lepre nō resol̄one sua tm̄: sed sua icisiōe ⁊ subtiliatione etiam. Membra capitis. Succus eiꝰ iterficit vermes ī aure. ⁊ ī ip̄o ē virtꝰ faciēdi foda. Et mōtanū q̇dem ꝯfert vlceribꝰ oris: ⁊ extrahit supfluitates ex utrisqꝫ naribꝰ: ⁊ illud qđ est adustū đ albauiū strīgit gingiuas. Membᵃ anhelitꝰ ⁊ pectoris. Eius decoctio ꝯfert dilatatiōi anhelitꝰ ⁊ ē fortis ī extractiōe humoꝝ uiscosoꝝ ex pectore pprie qn̄ comedit̄ cū ficubꝰ: ⁊ ꝯfert dolori lateꝝ. Et mōtanū q̇dem ē fortiꝰ illo: ⁊ albauiū facit illud totū. sup albauiū v̄o rorat̄ acetū ⁊ sumit̄ acetū ex eo quod ē vicini tēporis cū acetositate: et odorat ip̄m sincopizatꝰ ⁊ sanat̄: ⁊ calamētū hirci cōfert tremori cordis. Membra nutrimēti.

Cōfert paucitati appetitus ⁊ debilitati stomachi: ⁊ pprie siluestre singultui: ⁊ ꝯfert patiētibus ictericiā cum abstersione ⁊ aptiōe sua ⁊ subtiliatiōe sua ml̄icā ⁊ chol̄icā: ⁊ sil̄r decoctio eiꝰ: ⁊ qn̄qꝫ fit balneatio ex decoctiōe mōtani ad illud: ⁊ sepat̄ ictericia: ꝯfert hydropisi qn̄ comedit̄ cū ficubꝰ. ⁊ in mōtano q̇dem ē virtꝰ faciēdi appetitū cibi: ⁊ succꝰ eiꝰ ē ꝯferēs hydropisi ēt: ⁊ albauiū sedat nauseā: ⁊ fit ex eo empl̄m cū cerato sup splenē ⁊ extenuat eū: ⁊ sil̄r calamētū hirci: ⁊ ē vehemēter ꝯferēs tremori cordis stōi: ⁊ ꝯturbatiōi ⁊ nausee. Membra expulsiōis. Eius decoctio puocat vrinā: ⁊ cōfert dolori pūgitiuo vētris ⁊ col̄ice passioni: ⁊ qn̄ terit̄ cū disp̄one sua: aut decoquit̄: ⁊ bibit̄ cū melle iterficit fetū: ⁊ puocat mēstrua: ⁊ qn̄qꝫ facit vomere phl̄a. ⁊ dixerūt q̇daꝫ mōtanū abscīdit coitū ⁊ ppe siluestre: ⁊ phibꝫ pollutionē. Et siluestre q̇deꝫ soluit vētrē sufficiēter ⁊ ꝯfert matrici: ⁊ iterficit vermes p̄cipue siluestre. Et mōtanū sol̄one educit choleram nigrā: ⁊ sit quod đ eo sumit̄ ī potu. xx. kirat cū iuleb: ⁊ illud qn̄qꝫ opat̄ sp̄ēs calamēti siluestris: oīa illa ꝯfortant̄ qn̄ pmiscent̄ cū aceto ⁊ rob pauco ⁊ rectiꝰ q̇deꝫ ē ut terat̄ ⁊ spargat̄ sup acetū cōmistū cū aq̄ ⁊ sale ⁊ bibat̄. ⁊ illud quod noīat̄ albauiū extrahit supfluitates ml̄icas ex via vrine: ⁊ calamētū siluestre qn̄qꝫ opat̄ oīa illa. Febres. Bibit̄ decoctio eius ⁊ ꝯfert rigori: ⁊ sil̄r iunctio ex oleo ī quo ip̄m ē decoctū. Venena. Qn̄ bibit̄ aut ex eo fit empl̄m ꝯfert pūcture vermiū venenosoꝝ ⁊ approximat liniri ex eo in illo opi cauteriū. ⁊ qn̄ p̄mittit̄ ⁊ bibit̄ cū vino expellit venena mortalia. Et suffumigatio ex folijs eius fugat vermes venenosos. ⁊ qn̄ sternit̄ etiā. Et siluestre ē bonū pūcture scorpiōis. Et mōtanū qn̄ bibit̄ succus eiꝰ cū decocto ꝯfert morsui luporum.

De Cardamomo. C. clix.

Cardamomū q̇d est. Aliud ē magnū sicut cicer nigrū. Quod qn̄ frāgit̄ iterius hꝫ granū albū mordicās liguā sicut cubebe ī qᵒ ē aromaticitas: ⁊ aliud est puū sicut lens aromaticū etiā. Natura. Cal̄m ē ⁊ siccū in 3ᵒ. Operatiōes ⁊ pprietates. In ip̄o cū calefactiōe ē stipticitas ⁊ pprie i illo qđ hꝫ caput: ⁊ pprie in capite ip̄o. Membra nutrimēti. Cōfert vomitui ⁊ nausee cū aq̄ masticis ⁊ vtriusqꝫ granati.

De Cordumeni. C. clx.

Cordumeni. Natura. Cal̄m ē ⁊ siccū in 3ᵒ. Operatiōes ⁊ pprietates. Est ex rubificātibus: ⁊ ī ip̄o ē virtus liq̄factiua: ⁊ pprietas eiꝰ ē ꝯfortare mēbra ītrinseca. Vulnera ⁊ vlcera. Cōfert scabiei ⁊ ipetigini linitū cū aceto. Instrumēta iūctura. Cōfert egritudinibus neruoꝝ ⁊ dolori anche ex phl̄ate: ⁊ ꝯfert palysi ⁊ cōtussiōi lacertoꝝ. Membᵃ capitis. Cōfert epil̄ie bibitū ī aq̄. Membᵃ anhelitꝰ ⁊ pectoris. Cordumeni ē mūdificatiuū pectoris sedatiuū tussis. Membra expl̄. Cōfert dolori pūgitiuo vētris ⁊ vermibꝰ ⁊ ascaridibus: ⁊ cum vino dolori renū ⁊ difficultati vrine.

Et dat̄ i potu de eo drakimet vnū cū cortice radicis lauri ad lapidē: ⁊ eiꝰ fumus interficit fetū.

Venena. Cōfert mordicatiōi scorpiōis ⁊ reliq̄s pūcturis. Permutatio. Loco eius ponitur harmel ⁊ sq̄nantum.

De Calamo aromatico. C. clxi.

Calamus aromaticꝰ. Electio. Melior ē ille q̄ ē iacyncthini coloris ppiquos hn̄s nodos: q̄ ī pl̄ima frāgit̄ frusta: ⁊ cuius cāna ē plena re sil̄i tele arane: ⁊ ī admīstratiōe eiꝰ ē acuitas: ⁊ eius ꝯtritū ē boni odoris: ⁊ ē declinās ad citrinitatē ⁊ albedinē. Natura. Calidꝰ ē ⁊ siccus vsqꝫ ad f̄m. Operatiōes ⁊ ppetates. Est subtiliatiuꝰ ⁊ ī ip̄o ē stipticitas pauca cū acredine: ⁊ i substātia eiꝰ sunt terreitas ⁊ acritas: ⁊ est bone cōmistiōis ad equalitatē ptinēs: sed eius exiccatio ē maior. ⁊ ī ip̄o ē substātia subtil̄ sicut i reliq̄s sp̄ēbus q̄ sunt ut pip ⁊ cinnamomū. Decoratio. Cōfert occultatiōi sanguis mortui. Apostemata ⁊ bothor. Resoluit ap̄ata. Instrumēta iūcturaꝝ. Confert cōtritioni lacertoꝝ. Membra ocl̄i. Abstergit visuꝫ. Membᵃ anhelitꝰ ⁊ pectoris. Fit cū eo euaporatio itraiectorio i gutture: ⁊ ꝯfert tussi solus: aut cū gūma albotin. Membra nutrimēti. Cōfert ap̄ati epatis ⁊ stomachi cū melle ⁊ semīe apij: ⁊ ē valens ad timorē. Membra expl̄. Prouocat ambo: ⁊ ip̄e cū semīe apij ꝯfert renibꝰ: ⁊ distillatiōi vrine ⁊ ꝯfert eiꝰ decoctio dolori matricis bibita ⁊ sedēᵒ ī ea: ⁊ bibit̄ cū melle ⁊ seīe apij ad ap̄ata matricis.

De Centaurea. C. clxij.

Centaurea q̇d est. Duaꝝ ē sp̄ēꝝ. s. maior ⁊ minor q̄ nascūt̄ ī fine veris ⁊ folia sunt sicut alethil: ⁊ grossa duas hꝫ sp̄ēs albā ⁊ citrinā ī quoꝝ capitibꝰ ē viriditas: ⁊ plāta eius est magna sicut almekenesati: ⁊ ip̄ius potio ad febricitātes ē usqꝫ ad. 3. ij. herba v̄o eiꝰ ē sil̄is albausegi mōtano ⁊ ē farecon: ⁊ eius folia sunt sicut folia rute: ⁊ assumit̄ qn̄qꝫ succus ex ea q̄ ē uiridis: ⁊ qn̄qꝫ ex ea q̄ ē sicca. decoquit̄ enī in aq̄ donec aqua eius virtutē assumat. deinde aq̄ illa rectificat̄. Natura. Cal̄a ē ⁊ sicca in 3ᵒ. Operatiōes et pprietates. In ip̄a sunt abstersio et stipticitas et acredo: et paꝝ dulcedinis ⁊ exiccatio: et ē sine mordicatiōe: ⁊ dicit̄ q̄ si coquat̄ cū carne icisa ꝯiūgit cā

ad san. mortuū

ad tussiꝫ.

prouocat vrinā ad renes.

UULnera ⁊ vlcera. Que recēs ē mūdificat vul
nera et sigillat vlcera antiq̄: et q̄ sicca ē ponit̄ i em
pl'is ⁊ cōsolidat fistulas et vlcera ꝓfunda: et vul-
nera mala: et qñ replent̄ fistule de centaurea et li-
gat̄ rectificat eaꝝ dispō. INstrumēta iūcturaꝝ.
Cōfert attritioni i lacertis ⁊ saniei in eis. et minor
ꝓprie. Et qñq₃ cōfert clistere factū ex ea sciatice ⁊
doloribꝰ neruoꝝ ⁊ cōtusioni eoꝝ. sed minor ē ma
gis iuuatiua ad omīa illa. Qū g° illa soluit sol'one
educit aliq̄d sanguīs subito: ⁊ qñq₃ fit clistere ex ci
nere eius cū aq̄ ad illud. MEmbra anhelitꝰ et
pectoris. Probibet sputū sanguis pp suā stipti-
citatē: et ꝯfert q̄ grossa ē: ⁊ q̄ minuta difficultati an
helitꝰ. ⁊ dat̄ i potu ꝺ ea pōdꝰ. ʒ. ij. cū vino i pleu
resi fria ⁊ sputo sanguīs. MEmbra nutrimēti.
Cōfert oppilatiōi ep̄is ⁊ duritici splenis. MEm
bra expl'. Prouocat mēstrua ⁊ extrahit fetū ⁊ i
terficit vermes ⁊ ꝓuocat vrinā ⁊ dat̄ i potu de ea
pondꝰ. ʒ. ij. ad dolorē vētris pūgitiuū: ⁊ dolores
matricis ⁊ ꝯfert colice. Et minoris q̇dem decoctio
qñq₃ soluēdo educit cū phl'ate ⁊ crudo hūore col'am
Et potus duaꝝ spēꝝ eius qñ supfluit educit sangui
nem sol'one ⁊ ꝓprie minoris.

De Cartamo. C. clxiij.

Cartamꝰ q̇d est. Alius ē domesticꝰ: ⁊ aliꝰ
siluestris. Natura. Qui siluestris
ē calidus ē in s'o. siccꝰ in 3°. ⁊ notꝰ ē cali-
dus i ꝑmo siccus in s'o. OPEratiōes ⁊ ꝓprieta
tes. Oleū eiꝰ ē ꝓpinquū oleo vrtice. verūtñ ē
debiliꝰ: ⁊ ē ex eis q̄ casceat̄ lac currēs: ⁊ nutrimētū
eius ē ml'te puitatis. MEmbra anhelitꝰ ⁊ pe-
ctoris. Mūdificat pectus ⁊ clarificat vocē.
MEmbra nutrimēti. Est malus stomacho ⁊ ip̄e
casceat lac in stō. MEmbra expl'. Cōfert co
lice ⁊ sol'one educit phl'a adustū qñ miscet̄ cū ficu-
bus aut melle: ⁊ ꝯfert coitui. Et oleū eiꝰ q̇ dome-
sticus ē soluit ventrē: ⁊ qñq₃ fit sol'o p ip̄₃ si ponat̄
medulla ḡnoꝝ eiꝰ i iure: aut fiat̄ ex eo ⁊ ex ami-
gdalis ⁊ melle pill'e: ⁊ sit quod de eis i potu sumit̄
pondꝰ aur̄. iiij. ⁊ qñ sumūt̄ de medulla eiꝰ ⁊ costo
⁊ amigdal' amaris tres anulusat: ⁊ anisi ⁊ nitri cu-
iusq₃ eoꝝ aur̄. cū ficubꝰ siccis ⁊ melle ⁊ recipit̄ de
eo nux: aut nuces due soluēdo educit aquositatem
⁊ qñq₃ fit ex eo natif̄ ad illud: ⁊ eiꝰ ꝯfectio ē ut su-
mat̄ ⁊ pmisceat̄ cū amigdalis excorticatis ⁊ aniso: et
melle decocto natifen: ⁊ sumat̄ ꝺ eo sparsi₃: ⁊ qñ₃
bibunt̄ de medulla eius recēte. ʒ. xx. Infuse i. lb.
aque cū. ʒ. x. penidiaꝝ albaꝝ tritaꝝ ⁊ sol'one edu
cit phl'a. UEnena. Cōferūt folia siluestris:
aut fructus eiꝰ: aut amboꝝ cōmistio qñ i potu tri
buūt̄ cū vino ad pūcturā scorpiōis. Quidā aūt ho
mies dixerūt ꝙ si morsus tenuerit i ore suo folia
siluestris: ⁊ fructus eiꝰ nō sentiet dolorē. ⁊ qñ ea
a se piecerit redibit dolor.

De Chitran. C. clxiiij.

Chitran q̇d ē. Est arbor q̄ nōiat̄ alscerbin
⁊ virtꝰ fumi eiꝰ ē sicut virtus fumi picis
⁊ fit ex eo oleū cuiꝰ sepatio ē cū lana sicut
sepat̄ ex pice. Natura. Est cal'a ⁊ sicca [illegible] q̄rto
OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Cōseruat corpꝰ
mortuū ⁊ rubificat ⁊ cauterizat. DEcoratio.
Cōfert lendinibꝰ ⁊ pedicul': ⁊ iterficit vtrūq₃ adeo
ꝙ etiā i aīalibꝰ. UULnera ⁊ vlcera. Forte₃
efficit carnē laxa₃: ⁊ ꝯfert scabiei usq₃ ad scabiē aīa
liū: ⁊ ꝓprie eius oleū hñtibꝰ quattuor: ⁊ canibꝰ ⁊
camelis. INstrumēta iūcturaꝝ. Cōfert ꝯtusiōi
lacertoꝝ ⁊ aggregatiōi puris ⁊ sanguis i eis: ⁊ est
medicamē elephantie ⁊ varicibꝰ deglutitū ⁊ linitū
MEmbra capitis. Est res maxia i sedando
soda frigidā linitū capiti. Et distillat̄ i aurē ⁊ iter
ficit vermes auris. Et distillat̄ cū aq̄ isopi i eam ad
tīnitū ⁊ sonitū: ⁊ distillat̄ ꝺ ip̄o cū aq̄ isopi ī dentē
dolorosu₃ ⁊ sedat dolorē eiꝰ: ⁊ ꝯfert dentibꝰ cor
rosis. MEmbra ocl'i. Acuit visu₃ ⁊ abster
git vestigia vlceꝝ i oculo. MEmbra anhelitꝰ
⁊ pectoris. Linit̄ sup guttur ad ambas amigda-
las ⁊ dolores eaꝝ ⁊ ꝯfert deglutire ex eo. ʒ. i. s.
vlceribus pulmonis ⁊ sanat ea ⁊ ꝯfert tussi antiq̄.
MEmbra nutrimēti. Fructus arboris eiꝰ ē sto
macho malus. MEmbᵃ expl'. Interficit ver
mes i viscéribꝰ: ⁊ ꝓprie clisteri facto cū eo ⁊ iter
ficit vermes oēs. ⁊ ꝓuocat mēstrua ⁊ iterficit fetū
⁊ corrūptt spma. ⁊ qñ linit̄ ex eo virga ante coitū
ꝓhibet ipregnationē. Et fructus eius q̄ noīat̄ scer
bin ē malus stomacho: ⁊ ꝯfert distillatiōi vrine.
UEnena. Fit ex eo empl'm sup morsu₃ serpētis
hñtis cornua: ⁊ dat̄ cū vino ad potū leporis mari-
ni: ⁊ soluit̄ i adipe cerui ⁊ liniūt̄ ex eo mēbra ⁊ nō
approximat̄ eis venenosi vermes.

De Costo. C. clxv.

COstus q̇d est. Eius spēs sūt tres: vna eaꝝ
est arabicꝰ: ⁊ ē albus lenis aromaticꝰ. Et
s'a ē indus q̇ ē magis lenis. Et iste amarus
est spēs ḡuis odoris q̇ noiat̄ gariofilatus. Et istarū
spēꝝ minor ē illa cuiꝰ odor ē odor pini: ⁊ ē ad ni-
gredinē tendēs. Et q̇ de istis spēbus ē romanꝰ est
sil'is aseunir: ⁊ h₃ odorē latū. bonꝰ aūt costus qñ₃
falsificat̄ cū radicibꝰ enule duris: ⁊ pp illud ñ mor
dicat linguā neq₃ h₃ odorē fortē. ELEctio.
Melior ē ille q̇ ē albus rectus plenꝰ nō corrosus:
neq₃ fetidi odoris mordicās ⁊ liguā ledens. deinde
indus niger lenis ⁊ niger ascemius: ⁊ melior ē ma-
rinꝰ subtiles hñs cortices. Natura. Est cali
dus in 3° siccus i s'o. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates
In ip̄o ē q̄litas amara ⁊ acris valde: ⁊ cal'itas ⁊
acredo adeo ꝙ ip̄e vlcerat ⁊ ꝯfert oī mēbro qꝺ in
diget calefactiōe: ⁊ ut ex eo extrahat̄ humor ex ꝓ-
fundo. DEcoratio. Abstergit panū cutis lini
tus cū aq̄ ⁊ melle. UULnera ⁊ vlcera. In ip̄o
ē vlceratio: ⁊ ille q̇ ē amarꝰ exiccat vlcera hūida.
INstrumēta iūcturaꝝ. Cōfert mollificatiōi
neruoꝝ et ꝯtritiōi lacertoꝝ: ⁊ ē bonꝰ sciatice suppo
situs ut empl'm. MEmbra capitis. Confert
lethargie. MEmbra anhelitus ⁊ pectoris.
Cōfert doloribus pectoris. MEmbra expl'.
Prouocat mēstrua bibitus ⁊ suffumigatꝰ i traiecto
rio: ⁊ iterficit fetū: ⁊ ꝓuocat urinā: ⁊ extrahit asca
rides: ⁊ vermes: ⁊ dat vires ad coitū: ⁊ ip̄e sup-
ponit̄ ad dolores matricis ⁊ ꝯfert dolori matricis
frio bibitꝰ: ⁊ sedēdo i decoctiōe eiꝰ: ⁊ mouet nā₃
qñ bibit̄ cū vino: ⁊ ip̄e nō dat vires ad coitū nisi
ꝓpter hūiditatē supfluā inflatiuā q̄ ē in ip̄o. FE-
bres. Cōfert rigori linitus cū oleo. UEnena
Cōfert morsibꝰ oibus. s. morsui vipere ⁊ alijs
qñ bibit̄ cū vino: aut apsinthio. PERmutatio.
Loco eius ponit̄ piretri medietas pōderis ip̄ius.

De Crocoma. C. clxvi.

Crocoma qd est. Dicit q̄ ē fex olei d̄ croco. ELEctio. Melior crocoma est illa q̄ ē boni odoris pōderosa nigra i qua nō sunt ligna: ⁊ qñ soluit tingit aquā colore croci: ⁊ qñ masticat tingit dētes tictura vehemēti remanēte. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Est calefactiua maturatiua. MEmbra oculi. Uirtus ei⁹ ē abstersiua ocl'i: ⁊ oleū ei⁹ ꝯfert tenebrositati ei⁹. MEmbª expl'. Prouocat vrinam.

De Cambil. C. clxvij.

Cambil qd est. Semē ē arenosuz quod coopit rubedo q̄ ē minor rubedine lapidis i felle bouis repti. Natura. Calīm ⁊ siccū est i 3°. OPEratiōes ⁊ ꝓpetates. Fili⁹ Mesaugue inqt i ip̄o est stipticitas vehemēs. MEmbra expl'. Interficit vermes ⁊ ascarides ⁊ expellit eos.

De Climia auri. C. clxviij.

Climia auri. ELEctio. Melior est illa que aurea est ut cincinus glaciei cinericij coloris recēs ⁊ laminosa grossior. Natura. Est eq̄lis ad siccitatē declinās in 3°. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Ip̄a ⁊ quod ablutū ē de ea sunt subtiliora climia argēti: ⁊ i ip̄a sūt exiccatio ⁊ abstersio. UULnera ⁊ vlcera. Implet vulnera ⁊ mūdificat sordicies eoꝝ: ⁊ corrodit carnes eoꝝ additas: ⁊ icarnat vulnera fraudulēta. MEmbra oculi. Cōfert albugini ocl'i ⁊ initio aque ⁊ ꝯfortat oculum.

De Climia argēti. C. clxix.

Climia argēti qd est. Qñq3 assumit climia ex auro ⁊ argēto: ⁊ qñq3 assumit ex ere ⁊ ex marchasita: ⁊ ē fex q̄ eleuat sup locū i q° fundit aut fum⁹: ⁊ illud qđ submergit ē lamiosuz. Natura. Est ꝓxima climie auri: sed est frior. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. In ip̄a sūt exiccatio ⁊ abstersio cū eq̄litate absq3 mordicatiōe ⁊ ꝓprie qđ ablutū ē de ea: ⁊ ē ꝯueniētior i empl'is ⁊ ei⁹ exiccatio ⁊ abstersio i corporib⁹ t̄pratis sunt min⁹ q̄ i duras hn̄tib⁹ carnes. UULnera ⁊ vlcera. Cōfert vlnerib⁹ ⁊ vlcerib⁹ difficilibus ⁊ hūidis puluerizata in empl'is.

De Calcato. C. clxx.

Calcatū. Natura. Calīm [illegible] siccū ad q̄rtū. OPErationes ⁊ ꝓprietates. Est exiccaᵐ iduratiuū ispissatiᵐ corporis ⁊ i ip̄o sunt ꝯstrictio ⁊ adustio. UULnera ⁊ vlcera. Cōfert fistulis nasi. MEmbra capitis. Prohibet fluxū sanguis nariū: ⁊ qñ de eo distillat vna stilla dissoluto i aq̄ i nares mūdificat caput ⁊ radix ei⁹ ē de sūma medicinaꝝ mūdificatiuz aurē ꝯferēs doloribus ei⁹ frigidis ⁊ iterficit uermes. MEmbra expl'. Dat i potu. 3. de eo cū melle ad vermes ⁊ ascarides. UEnena. Expellit nocumentum fungoꝝ.

De Colcotar. C. clxxi.

Colcotar qd est. Inqt Gal'. alcalcadis qñq3 cōuertit ⁊ fit colcotar. Natura. Est calīm ⁊ siccū i 3°. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. In ip̄o sunt adustio vehemēs ⁊ ꝯstrictio cursuū sanguineoꝝ ⁊ exiccatio: ⁊ adustū est pl'ime exiccatiōis ⁊ minoris mordicatiōis ⁊ i ip̄o ē cū stipticitate pl'ima calitas pl'ima. APOstemata ⁊ bothor. Cōfert formice ⁊ herisipile qñ linit cū aq̄ coriādri: ⁊ puluerizat sup fraudulētū ⁊ ambulatiⁿ ⁊ adurit carnē additam: ⁊ facit euenire escarā.

MEmbra capitis. Cōfert fluxui sanguis nariū ⁊ ap̄atib⁹ gingiue. MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Cōfert ap̄ati gauonis. MEmbra ocl'i. Ponit i alcofol ad abstergēdū ⁊ subtiliandū grossitudinē palpebraꝝ. MEmbra expl'. Prohibz fluxum matricis.

De Canebiri. C. clxxij.

Canebiri. Natura. Est calīm i p̄mo. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Est subtile abstersiuū icisiuū. Inqt Paulus. generat mel'iaz ⁊ ꝓprie illud quod coquit cū sale. DEcoratio. Abstergit pānū ⁊ morpheā: ⁊ f̄m veritatē ē res magis iuuatia ad sordiciem. comestū eni ⁊ suppositū ut empl'm remouet ip̄m i dieb⁹ paucis ⁊ h° sciūt arabes. UULnera ⁊ vlcera. Qñ ex folijs ei⁹ fit empl'm cōfert vlcerib⁹ fraudulētis in mamilla: MEmbra capitis. Qū ex ei⁹ radice fit cap̄purgiū ꝯfert hūiditatib⁹ grossis i cerebro. MEmbª anhelit⁹ ⁊ pectoris. Ap̄it oppilationes pulmonis ⁊ mūdificat ip̄m. MEmbª nutrimēti. Ap̄it oppilatiōes ep̄is ⁊ splenis. MEmbra expl'. Aqua ei⁹ soluit ventrē: ⁊ ē empl'm ad hemorroidas: ⁊ remouet dolorē vētris pūgitiuuz ⁊ r̄soluit duritiē matricis: ⁊ extrahit chimos grossos malos: ⁊ ap̄it oppilatiōes ep̄is ⁊ splenis. UEnena. Alcanebiri ē empl'm cōueniēs vermibus venenosis omnibus.

De Cuso. C. clxxiij.

Cusus qd est. Ei⁹ sp̄es sunt tres: nigra: alba: ⁊ rubea: ⁊ oēs sunt acres ⁊ stiptice: ⁊ vna q̇dez sp̄eꝝ ei⁹ ē q̇ddam qđ noiat laudanū. Et cusus q̇dem i radice ē laudanū: aut aliud ambo eni sunt ꝓpiquaꝝ dispōnū. Natura. Nā ei⁹ ad calitatē declinat: ⁊ fortasse i q̇busdā generib⁹ ei⁹ ē frigus. sed laudanū ip̄m ē calīm in fine tertij. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Est nociu⁹ neruis: ⁊ i ip̄o ē stipticitas: ⁊ ꝓprie i folijs eius et i floribus ip̄ius est ꝯstrictio. Ille v̄o q̇ ex tota eius sūma noiat laudanū ē calefactiu⁹ ap̄itiu⁹ orificioꝝ venaꝝ ⁊ lenificatiu⁹. DEcoratio. Lachryma eius ē iterficiēs pediculos abstersiua. Laudanū aūt cū vino ⁊ oxymelle abstergit uestigia ulceꝝ ⁊ asp̄itatē eoꝝ: ⁊ qñ miscet cū vino ⁊ myrrha: ⁊ oleo de myrto ꝓhibet casū capilloꝝ. verūtñ nō ꝑuenit ad hoc ut ꝯferat eis q̄ sunt sicut alopitia qm̄ ei⁹ r̄solō ē pauca. UULnera ⁊ vlcera. Decoctio eius cū vino ꝯfert pl'imū vlcerib⁹: ⁊ fit ex eo empl'm ⁊ ꝯfert ambulatiōi fraudulenti: ⁊ fit ex eo ceratū ad adustionē ignis. INstrumēta iūcturaꝝ. Nocet neruis. MEmbra capitis. Qñ admistrat succus ei⁹ cū oleo irino ⁊ melle ⁊ nitro soluit soda antiquā. Et qñ accipit succus ei⁹ q̇ niger ē ⁊ calefit in cortice ḡnati ⁊ distillat i aurē diuersaz p̄ti dētis dolorosi cōfert. Et cap̄purgiū factū ex aq̄ eius est bonū ad purgandū caput: ⁊ sanat cursuz antiquz ad aurē: ⁊ exiccat vlcera ei⁹. MEmbra nutrimēti. Qñ ex recēti fit empl'm spleni cum aceto ꝯfert. MEmbra expl'. Qñ bibunt tres anulusat de flore albi cū vino ꝯfert dysenterie: ⁊ bibat i die bis

⁊ qñ fit ex eo qđ recēs ē empl̄m ⁊ ex capitibꝰ eius ꝓuocat mēstrua. Et qñ fit ex eo suffumigatio post purgationē mēstruoꝝ ꝓhibet imp̄gnationē. Et ille q̇ puus ē qñ supponit̄ ex pte capitis eius ꝓuocat mē strua ⁊ exttrahit fetū. Et ex laudano q̇dem fit suffuigatio ad secūdinā: ⁊ ut abortū faciat: ⁊ flos eiꝰ stringit nāz. Uenena. Qñ bibit̄ radix eiꝰ cū aceto ⁊ vino ꝯfert morsui rutele.

De Canabe. C. clxxiiij.

Canabs. Operatiōes ⁊ ꝓprietates. Semē eius fugat vētositates ⁊ exiccat. et ē difficil' digōnis: ⁊ mali humoris: ⁊ fortis calefactiōis. ⁊ qđ frixū ē est minoris nocumēti sed sirupus acetosus de zuccaro expellit eius nocumentū. Apostemata ⁊ bothor. Ex decoctiōe radicis eiꝰ q̇ ē silvestris fit empl'z apātibꝰ cal'is ⁊ herisipile. Membª capitis. Cōferūt succꝰ eiꝰ ⁊ oleū ip̄ius dolori auris. Et lavat̄ cū succo folioꝝ eius cap̄. ⁊ ꝯfert surfuribꝰ. Et semē eiꝰ facit soda pp vehemētiā calefactiōis ⁊ vaporationē ip̄ius. Membra nutrimēti. Grana eius sunt difficil' digōnis ⁊ sunt mala stomacho. Membª expl'. Ex corticibꝰ eiꝰ qñ p̄l'mū sumit̄ ip̄e ītersecat sp̄ma

De Chimolea. C. clxxv.

Chimolea q̇d ē. Est lamiosa sicut marmor alba splēdida bona ī sapore suo ē cal'orcitas. Et de ip̄a ē q̄dam q̄ splēdorē nō hēt. oīs velociter ē fragibilis. Ulcera ⁊ ulcera. Cōfert adustiōi ignis ꝓprie cū aq̄ ⁊ aceto: ⁊ quod ē ex ea adustū ⁊ lotū ꝯfert vlceribꝰ difficilibus ad incarnandum.

De Culcasia. C. clxxvi.

I egypto ē cibus ꝯ hoc uidi i syria.

prouocat urinā. gnāt sp̄ma.

Culcasia q̇d est. Est plāta ī q̄ ē assil'atio de alusnē. Natura. Cal'a ē ⁊ sicca i p̄mo Operatiōes ⁊ ꝓpetates. In ip̄a ē sal fedo cū stipticitate: ⁊ ptes eius nō sunt sil'es ⁊ ē cuz īflatiōe pauca. Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Fit ex ea gargarismꝰ cū lacte ⁊ sale ip̄iꝰ: ⁊ i egypto decoquit̄ cū ea caro ⁊ frigit̄ cū ol'o ⁊ ē cibus illic. Membra nutrimēti. Solone educit aquā citrinā: ⁊ ꝓprie semē eiꝰ ⁊ succꝰ ip̄ius ⁊ minoret̄ ex ea ut nō debilitet. Membra expl'. Prouocat vrinā ⁊ gnāt sp̄ma ⁊ expellit chol'am ⁊ aquositatē cum facilitate. ⁊ potus ip̄iꝰ fit ab vna tertia libre vniꝰ vsq; ad duas tertias libre.

De Charta. C. clxxvij.

Chartas. Natura. Cal'a ē i p̄mo sicca i s°. Operatiōes ⁊ ꝓprietates. Prohibet qđ adustū ē d̄ ea fluxū sanguis Apostemata ⁊ bothor. Quod de ea adustū ē ꝓhibet sahafat. Membra capitis. Quod de ea adustū ē ꝓhibet fluxū sanguis nariū.

De Cataf. C. clxxviij.

Cataf q̇d est. Est illud quod dicit̄ chrysolocāna. Natura. Est cal'a ad f'm hūida i ip̄o. Operatiōes ⁊ ꝓprietates. In semie eiꝰ ē virtus lauatiā hñtiū choleram.

De Cucurbita. C. clxxix.

Cucurbita. Natura. Est fria ⁊ hūida in s°. Operatatiōes ⁊ ꝓprietates. Illa que ē elixata nutrit aliquātulū: ⁊ est velocis descēsiōis si nō corrūpit̄ ante digōnem pp cāz aliquā: ⁊ nō generat̄ ex ea humor malus: aut si corrūpit̄ i stomacho: ⁊ miscet̄ ei humor malus: est tarde ꝯsistētie sicut reliq̇ fructus. ⁊ humor q̇ ex ea generat̄ ē īsipidus nisi dñet̄ ei aliq̇d quod sibi sit cōmistū. nā si cū cydonijs ꝯmiscet̄ humor eiꝰ ē laudabilis chol'icis. ⁊ sil'r si aq̄ acreste ⁊ aque g̃nati. veꝝ nocumētū qđ ip̄a affert colon duplicat̄: ⁊ de ꝓpetate quidem eius est qꝛ generat̄ ex ea nutrimentuz homogeneuz ei quod ei associatur. Nam si comedat̄ cū sinapi generat̄ ex ea humor malus acris: aut cū sale generat̄ ex ea hūor salsus: aut cū stipticis generat̄ ex ea humor stipticus: ⁊ ē oīo nocitiua q̇bus dñat̄ mel'ia ⁊ phl'a ⁊ bona chol'icis. ⁊ illa q̇dem q̄ est romana nō īgredit̄ i medicis neq; aliq̇d īprimit infrigidatiōis: neq; calefactionis: sed qñq; admīstrat̄ pp delectationē. Membra capitis. Succus eiꝰ sedat dolorē auris cal'm: ⁊ ꝓprie cū oleo rosaceo: ⁊ ꝯfert apātibꝰ cerebri ⁊ sirsen: ⁊ est ꝯferēs dolori gutturis. Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris Sauich cucurbite ꝯfert tussi ⁊ dolori pectoris factis ex cal'itate. Membª nutrimēti. Eius decoctio ꝯfert sup̄fluitatibꝰ calidis ī stomacho ⁊ remouet eas: ⁊ similit̄ vinū effusuz ī vacuitatē eius deinde admīstratū: ⁊ fit ex succo eiꝰ cap̄purgiū ad dolorē dentiū valde: ⁊ abscidit sitim: ⁊ ē ex eis q̄ gnānt egritudinē stōi valde ut ita stōachis pueroꝝ ⁊ adolescentiū: ⁊ nō ē medicamē nocumēti stōi nisi vomitus: ⁊ nocumentū qđ affert colon maximū ē Membra expul. Qñ eiꝰ aqua coquit̄ cū melle ⁊ ponit̄ ī ip̄a nitrū lenit ventrē: ⁊ sil'r qñ sepelit̄ in prunis ⁊ decoquit̄ sicut ē ⁊ bibit̄ eiꝰ aq̄ cū zuccaro ip̄a vehemēter nocet ītestinis ⁊ colō ꝓprie. Febres. Cōfert febribꝰ chol'icis.

De Cucumere. C. clxxx.

Cucumer q̇d est. Semē eiꝰ ē meliꝰ semie citroli: ⁊ ille q̇ ē melior ⁊ subtilior ē maturus. Natura. Frigidus ē ⁊ hūidus ad f'm. Operatiōes ⁊ ꝓprietates. Sedat calidit atē ⁊ cholerā: sed eiꝰ chimꝰ ē malus p̄paratus ad putrefactionē: ⁊ excitās putrefactionē ⁊ febres prauas. batheca v̇o ē uelocioris corruptōis q̄ ip̄e. ⁊ ī eo q̇dez q̇ maturꝰ ē: est abstersio ⁊ semē eiꝰ est meliꝰ semie citroli. Citrolꝰ v̇o lōgioris ē digōnis ⁊ discurrit ī venis crudus ⁊ generat febres chronicas cuiꝰ q̇dem nocumētū expellit ameos: a vehemētia īfl'ationis stōi. Apostemata ⁊ bothor. Ponūt folia eiꝰ cū melle sup scere phl'aticū ⁊ ꝯfert ei. Membra capitis. Qñ hñtes sincopiz calida ip̄m odorāt reuiuiscūt. Membª nutrimēti. Qñ admīstrat̄ sedat sitim ⁊ ē bonꝰ stomacho verūtñ ip̄e raro digerit̄ bene: ⁊ qñ bibunt̄ de radice eius duo anulusat cū hydromelle facit vomerere humorē subtilē. Membra expul. In ip̄o sunt ꝓuocatio ⁊ lenificatio: ⁊ ꝯfert doloribꝰ testiculoꝝ ⁊ ē cōueniēs vesice: sed ē minor batheca ī ꝓuocatiōe. Uenena. Folia eius ꝯferūt morsui canis rabiosi.

De Cucumere asinino. C. clxxxi.

Cucumer asininꝰ quid est. Est arbor cuiꝰ colligitur succus hoc modo. Accipit̄ eius fructus ī fine estatis postq̄ ē citrinꝰ ⁊ suspendit̄ in pāno ut curat eius aqua ⁊ collet̄ ⁊ exiccat̄ in scutella sup cinerē: ⁊ ponit̄ sup tabulā ī vmbra Electio. Bonꝰ ē ille q̇ ē citrinus rectus sicut cucumer vere amaritudinis. Et bonꝰ succus ē ille q̇

est albus planus q̇ ē similis cepe: ⁊ sup quē iam p̄terӱt anne. ¶ Natura. ¶ Est calidus ⁊ siccus in 3°. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est subtilis resolutiuꝰ ⁊ radix ⁊ folia eiꝰ ⁊ fructus ip̄ius abstergūt ⁊ resoluūt ⁊ exiccāt cortex eius magis: ⁊ virtꝰ succi radicis ⁊ fructus ip̄ius ē vna. ¶ DEcoratio.

¶ Succus eius aut succus radicis ⁊ folioꝝ ip̄ius ꝯfert ictericie. Et puluerizatio eiꝰ quod de ip̄o siccū est delet vestigia in ꝯsolidatiōibus nigra ⁊ mūdificat sordiciē faciei. ¶ APOstemata ⁊ bothor. ¶ Qū fit ex radice ip̄ius empl̄m cū farina ordei resoluit om̄e ap̄a phl̄aticū antiquū: ⁊ ē disruptiuū exituraꝝ ꝓpe cū gūma alboti ⁊ ꝓprie succus eiꝰ. ¶ VVLnera ⁊ vlcera. ¶ Quādo puluerizat̄ quod de eo siccū est sup scabieȝ ⁊ ipetiginem ꝯfert eis. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert doribꝰ iūcturaꝝ. ⁊ eius decoctio clisterizata ꝯfert sciatice. ⁊ fit ex eo empl̄m cū aceto sup podagrā. ¶ MEmbra capitis. ¶ Succus eius resoluit emigraneā grossaȝ cap̄purgio fcō ex eo cū lacte. Et liniant̄ cū eo nares cū lacte euacuabit supfluitates pl̄imas. Et ꝯfert galeate passioni ⁊ soda antique. Et succus q̇dem folioꝝ eius est debilior. Qūq; distillat̄ succꝰ ī aurē sedat eiꝰ dolorē

¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Solō cū succo eiꝰ facta vehemētis est iuuamēti ei qui anhelitꝰ malitiā habet. ⁊ linit̄ palatū ad ꝓ̄uocationē phl̄aticā ex succo eius cū melle ⁊ oleo. ¶ MEmbra nutrimenti. ¶ Cōfert hydropisi extrahendo aquositatē mirabilit sine nocumēto qn̄ i potu dat̄ ꝺ radice eiꝰ anulusat vnus ⁊ scemis. Et qn̄ ꝺcoquit̄ media lb. eius cū duobꝰ kist vini: ⁊ dant̄ in potu oi die tres anulusat vsq; ad. v. ⁊ qn̄ assumit̄ de radice eius anulusat. i. ſ. aut ꝺ cortice eius q̄rta sēcsune ī die facit vomere phl̄a ⁊ cholām rubeā. Et bibit̄ cū aq̄ mellis: ⁊ ꝯfert vehemēter ⁊ manifeste: ⁊ ꝓuccat ambo facile sine lesione: ⁊ nō est stomacho nociuꝰ. Ex eis aūt q̄ faciūt solutionē q̄ eo fit bona ē vt succo eiꝰ duplū salis admisceat̄. deinde fiat inde pill'e sicut herbus ⁊ bibant̄ cū aqua. in vomitu aūt sumitur aliq̇d de eo dissolutū aqua: ⁊ linit̄ ex eo radix lingue ⁊ quod sequit̄ ip̄am. Et si vis ut velocius fiat ⁊ fortius fiat illud ex eo cū oleo: ⁊ oleo de lilio. Et si supfluit det̄ i potu ei q̇ bibit vinū cū oleo qm̄ q̇escere facit statim. Si aūt non cōfert det̄ sanich de ordeo cū aqua fria ⁊ aceto. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Solutōe educit phl̄a ⁊ sanguinē. Et succus eius ꝓuocat vrinā ⁊ mēstrua ⁊ corrūpit fetum suppositus.

¶ De Cornu. clxxxij.

Cornu q̇d est. Cornu cerui ⁊ capre adustū abstergit dentes fortiter ⁊ stringit gingiuā: ⁊ sedat dolorē gingiue inflate: ⁊ oȝ ut adurat̄ donec albescat. ¶ MEmbra oculi. ¶ Cornu cerui adustū albificatū sicut sal ablutū ꝓhibet mās ab oculo. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cornu cerui adustū ablutū sputo sanguinis ꝯfert. ¶ MEmbra nutrimēti. Detumescere facit latus: ⁊ nō nocet stomacho ⁊ ꝯfert ictericie.

¶ MEmbra expulsionis. ¶ Cornu cerui adustū ablutū ꝯfert dysenterie.

¶ De Curace. C. clxxxiij.

Curacis quid est. Est vrtica.

¶ De Catatu. C. clxxxiiij.

Catatu. ¶ Natura. ¶ Est debilis caliditatis ⁊ vehemētis siccitatis. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Snāt ml'iam. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Cōfert hydropisi. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Cōfert solutiōi ventris.

¶ De Cokio. C. clxxxv.

Cokium q̇d est. Est aīal marinū cuiꝰ virtus ē ꝓpinqua virtuti aīalis castorei. ¶ MEmbra capitis. ¶ Caro eius confert epil'ie. ¶ MEmbra expl'. ¶ Confert ꝓ̄focationi matricis.

¶ De Cubugi. C. clxxxvi.

Cubugi q̇d est. Attuiugi coicat ei i formis suis. ¶ Natura. ¶ Caro eius ē de subtilioribꝰ carnibus. ¶ DEcoratio. ¶ Caro eius ipinguat. ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Caro eius abstergit cor. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Cōfert caro alcubugi hydropisi ⁊ ꝯfert stomacho. ¶ MEmbra expl'. ¶ Caro eius est leuis ⁊ stringit ⁊ augmētū facit in coitu.

¶ De Cambura. C. clxxxvij.

Cambura. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Qn̄ digerit̄ nutrit pl'imū: sȝ ē tarde digōnis.

¶ De Cathimūkurcis. C. clxxxviij.

Cathimūkureis. ¶ Dictū ē in cap̄lo de nun. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Est bonū vlceribus renū ⁊ vesice.

¶ De Calab. C. clxxxix

Calab q̇d est. Est almes indū: ⁊ ē sil'e semini lini ⁊ maiꝰ aliquātulū ad cinercitatē declinās. ¶ Natura. ¶ Est frigidū in fo: hūidū in p̄mo. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Delet singultū. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Frāgit lapidē renū ⁊ vesice: ⁊ ē bonū solutioni ventris.

¶ De Caisur. C. cxc.

Caisur q̇d est. Est alased: ⁊ iam dictuȝ est de eo in cap̄lo spumemaris.

¶ De Cot. C. cxci.

Cot q̇d ē. Est alistiscat ⁊ noīat̄ etiā alfassasat. i. viridis: ⁊ ē cibus aīaliū omniū. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Oleū alcot est res magis ꝯferēs tremori: ⁊ remouet eū f̄m om̄s

¶ De Cinere. C. cxcij.

Cinis. ¶ OPErationes et ꝓp̄etates. Om̄is est abstersiuꝰ exiccatiuꝰ q̄uis diuersificet̄: et ablutio minuit eiꝰ abstersionē: ⁊ acq̇rit ei glutinationē ⁊ exiccationē sine mordicatione. Aqua v̇o cineris īgredit̄ in medicinis putrefaciētibus. Et fortior eaꝝ ē cinis fici ⁊ lacticinij. Et abstersio reliq̄ꝝ aquaꝝ cineris ⁊ siccitas sunt minores q̄ istaꝝ duaꝝ. ⁊ cinis almezerion ē abstersiuus ⁊ putrefactiuꝰ: ⁊ cinis lignoꝝ stipticoꝝ sicut quercus ⁊ reliquoꝝ retinet senguinē. ¶ APOstemata ⁊ bothor. ¶ Cinis alathabagi sup scabiē ⁊ ipetiginē linit̄ ⁊ ꝯfert. ¶ MEmbra oculi. ¶ Cinis almezerion acuit visum. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cinis almezerion ꝯfert sq̇nantie ⁊ ꝓprie cū diahirundinis.

¶ De Cera. C. cxciij.

Cera q̇d est. Dicta est i cap̄lo de mim. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Addit in coitu ⁊ prouocat.

¶ De Capillo algul. C. cxciiij.

Capillus algul qd est. Est plāta q̄ cum suis eradicat̄ venis ⁊ color ipsius ē inter rubedinē ⁊ nigredinē ⁊ nene eius ⁊ sup̄ma ei⁹ sunt plana curuata. ¶ Natura. ¶ Est calidus ⁊ siccus. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris: ¶ Mūdificat pectus ⁊ pulmonem.

¶ De capillis. C. cxcv.

Capilli. ¶ Natura. ¶ Capilli adusti sunt calefactiui ⁊ exiccatiui fortiter. ¶ Decoratio ¶ Adusti abstergūt dentes: ⁊ aqua eoꝝ facit nasci capillos. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Exiccāt capilli adusti vlcera hūida ⁊ sordida ⁊ tremula fortiter. ¶ Membra capitis. ¶ Capilli adusti abstergūt dentes. ¶ Venena. ¶ Capilli hoīs cū aceto ī modū empl'i ponūt sup morsū canis rabiosi

¶ De Casurudar. C. cxcvi.

Casurudar qd est. Mesaugue inqt est galange. ¶ Natura. ¶ Est cal'm ⁊ siccū. ¶ Operatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est resolutiuū liquefactiuū. ¶ Membra expulsiōis. ¶ Cōfert colice ⁊ dolori renū: ⁊ augmētū efficit ī coitu: ⁊ pl'imū ꝓprietatis ei⁹ ē ī dolore renum.

¶ De Casia fistula. C. cxcvij.

Casia fistula qd ē. Alia ē kebulia: alia egyptia. ¶ Electio. ¶ Melior ē illa que sumit a cana: ⁊ q̄ est splēdidior ⁊ pinguior. ¶ Et melior cana ipsius ē illa q̄ splēdida ē ⁊ plana. ¶ Natura. ¶ Est eq̄lis ī caliditate ⁊ siccitate ⁊ ē hūida. ¶ Operatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est resolutia lenitiua. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Cōfert apātab⁹ cal'is ī viscerib⁹: ⁊ ꝓprie gutture qn̄ ex ea fit gargarismus cū aqua solatri: ⁊ linit̄ sup apata dura: ⁊ ꝯfert eis. ¶ Instrumēta iūcturaꝝ. ¶ Liniūt ex ea podagra ⁊ iūcture dolorose. ¶ Membª anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Qn̄ dissoluit̄ manibus in aq̄ coriandri hūidi cū spuma psiliȷ: ⁊ deinde fit ex ea gargarismus ꝯfert p̄focatiōi. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Mūdificat epar ⁊ ꝯfert ictericie ⁊ dolori epatis. ¶ Membra expulsiōis. ¶ Est lenificatia ventris. Et educit chol'am adustā ⁊ phl'a: ⁊ soluit sine nocumēto ⁊ absq̧ mordicatiōe adeo ꝙ ipa est cōueniēs p̄gnantibus: ⁊ soluit eas. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponit̄ pondus. ʒ. ipius de tereniabi: ⁊ triplū pōderis ipius de carne passe: ⁊ octaua pōderis ipius de turbit ¶ Et qn̄q̧ ponit̄ loco passe liquiricia.

¶ De Carnub. C. cxcviij.

Carnub. ¶ Electio. ¶ Melior ē illa q̄ ē d̄ scemi alnabathia. ¶ Natura. ¶ Nabathia ē vehemētioris siccitatis ⁊ frigiditatis. ¶ Operatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Illa q̄ est de scemi ē exiccatiua stiptica: ⁊ sil'r fructus eius. veꝝ tn̄ ī ipa est dulcedo ⁊ cū hoc stringit. Et nabathia q̄dem ē vehemētioris siccitatis ⁊ exiccatiōis: ⁊ non mordicat. ¶ Et nabathia comedit̄ hūida: ⁊ hūor ei⁹ ē grauis malus. ¶ Decoratio. ¶ Qn̄ fricant̄ verruce cū carnub nabathia īmatura vehement̄ delet eas oīo. ¶ Membra capitis. ¶ Collutio ei⁹ ex decoctiōe eius ē bona dolori dentiū. ¶ Membª nutrimēti. ¶ Illa q̄ est de scemi hūida stomacho mala ē ⁊ nō digerit̄: ⁊ sicca est tardioris digōnis ⁊ descensiōis. ¶ Inqt Gal'. medulla hui⁹ fructus non defert̄ ad regionē aliā. ⁊ aliembut ē bona ictericie ¶ Membra expulsiōis. ¶ Encatisma in decoctione eius factū ꝯfortat anū: ⁊ in ipa ē ꝓuocatio: ⁊ ꝓprie q̄ nutrita est cū cōgelato vue: ⁊ illa d̄ scemi q̄ humida ē soluit ⁊ sicca stringit: ⁊ ꝯfert solutiōi ventris. Et nabathia ꝯfert fluxui mēstruoꝝ supfluo comesta ⁊ supposita. Et aliembut ē bona dolori ventris pūgitiuo ⁊ solutioui.

¶ De Cubeze. C. cxcix.

Cubeze qd est. Est spēs malue: ⁊ dicūt q̄dam ꝙ cubeze ē siluestris: ⁊ muluchia est domestica. Et cubeze q̄dem ē spēs q̄dam que dicit̄ muluchia arborea: ⁊ ipa ē altea ⁊ ē olus iudaicū: ⁊ nō est longū q̄n sit spēs eius: ⁊ ē melior que sit ī ipa. ¶ Electio. ¶ Siluestris ē subtilior ⁊ siccior: ⁊ fortitudo aqueitatis domestice minorat ex virtute eius. ¶ Natura. ¶ Est frigida et hūida in p̄mo dicit̄ ꝙ domestica ē cal'a ⁊ sicca: ⁊ h⁹ q̄deȝ verbi dictor fuit Paulus: ⁊ videt̄ ꝙ fuit ei⁹ intentio ad olus iudaicū qm̄ ip̄m noīat almuluchia ¶ Operatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipa ē lenificatio: ⁊ ē subtilior q̄ atriplex: ⁊ grossior sicla siluestri: ⁊ subtilior ⁊ siccior: ⁊ dicit̄ ꝙ domestica calefacit parūp ⁊ descendit velociter ꝓpter hūiditateȝ ⁊ viscositatē suā: ⁊ ꝓprie cū almuri ⁊ oleo: ⁊ ē eq̄lis digestiōis: ⁊ eius hūieitas ſm ꝙ dicit̄ est grossior hūiditate lactuce. Inqt Paulus. ⁊ ipa ꝯstringit ⁊ carmiat ⁊ resoluit sine mordicatiōe: ⁊ videt̄ ꝙ ip̄e voluit p illud olus iudaicum. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Ipa confert formice ⁊ herisipile: folia siluestris cum oliuis ꝯferūt adustiōi ignis: ⁊ sil'r eius decoctio embrocata. ⁊ domestica q̄dem ꝯfert īceptioni apatis calidi ⁊ additioni eius. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Qn̄ masticat̄ cū sale cruda ⁊ ponit̄ sup fistulas ꝯfert eis ⁊ ꝓprie paruis ⁊ ī oculo.

¶ Membra capitis. ¶ Fit ex ea empl'm vlcerib⁹ capitis cū vrina ⁊ ꝯfert eis valde ⁊ masticat̄ ad cola ¶ Membra oculi. ¶ Qn̄ masticant̄ folia eius ⁊ admistrant̄ ex eis cum pauco sale mūdificat fistulas oculi ⁊ facit nasci carnē. ¶ Membra anhelitus et pectoris. ¶ Folia ⁊ flos eius leniūt pectus: ⁊ faciūt exuberare lac ⁊ sedant tussim euenientē a caliditate ⁊ siccitate: ⁊ semē eius ē illud quod de ea ē melius in remouēdo aspitatē pectoris. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Domestica ē mala stomacho: ⁊ in ipa ē aptio epatis. ¶ Membra expulsiōis ¶ Flos ei⁹ ꝯfert vlceribus renū ⁊ vesice bibitū cū oleo ⁊ linitū. Et semē muluchie ꝯfert rasure ⁊ ulcerib⁹ itestinoꝝ. Et rami alcubeze domestice ꝯferūt itestinis ⁊ vesice leniēdo nām ⁊ dolorib⁹ eoꝝ. ⁊ illud qn̄ bibit̄ aqua eoꝝ: ⁊ fit ex ea sirupus. Et eius decoctio cōfert duritiebus matricis sedendo ī ea: ⁊ faciēdo cū ea enema. Et ī ipa est virtus ꝓuocās vrinā. Et de alcubeze q̄dem siluestri q̄ cū sole reuertit̄ ē que soluit humorē crudū ⁊ cholerā: ⁊ qn̄q̧ supfluit et sol'one educit sanguinē. ¶ Venena. ¶ Folia eius sedant pūcturā vespe more empl'i supposita ⁊ ꝓprie cū oleo: ⁊ sil'r bibit̄ semē eius ⁊ vomit̄ semp ⁊ confert morsui rutele.

¶ De Caucho. C. cc.

Cauchū qd est. Dixerūt q̄dam ꝙ ē vene. Et ipa q̄dem dicit̄ memiren. Et dixerunt aliȷ q̄ de ea ē pua est memiren. ⁊ que magna ē alguardaione. ¶ Operatiōes ⁊ ꝓprietates

Galanga.

Eſt quoddā genus eius puū calidū vlceratiuū. Apoſtemata ⁊ bothor. Ponit cū vino ſup formicā ⁊ ꝯfert. Vulnera ⁊ vlcera. Que pua eſt eradicat ſcabiē. Membra capitis. Maſticat̄ eius radix ⁊ ſedat dolorem dentis. Membra oculi. Qñ bibit̄ ſucc⁹ ei⁹ ſup prunas donec ad medietatē deueniat acuit viſuz. Et qñ excecat̄ pullus hirūdinis affert ei mater hanc plantaz ⁊ reddit ad ipm̄ viſus: ⁊ addit̄ viſus eius: ⁊ ppt̄ hoc nomiat̄ hirundinina.

De Canderos. C. cci.

Canderos qd eſt. Eſt triticū romanuz. Natura. Eius nutrimentū ē frigidius nutrimēto tritici: ⁊ minoris nutrimēti: ⁊ ē cū hoc bone digōnis pl'imi nutrimēti fortis groſſ i

De Cameleon. capm. ccij.

Cameleon. Operatiōes ⁊ pprietates. Non bibit̄ in aliquo: ſed admiſtrat̄ exterius. Et ē in ſumma abſtergentiū exteri⁹ ⁊ i empl'is lenificatiū ⁊ reſoluētiū. Decoratio. Linit̄ ſup morpheā. Vulnera ⁊ vlcera. Linit̄ ſup ſcabiē ⁊ ipetiginem: ⁊ fit ex eo empl'm vlceribus corroſiuis. Membra nutrimēti. Dat̄ in potu de radicib⁹ albi ⁊ ſuthesin i vino: ⁊ iuuat̄ inde habens hydropiſim. Membª expulſiōis Radices albi interficiūt vermes. Venena. Quod nigrum eſt interficit.

De Charatin. C. cciij.

Charatin. Natura. Oportet ſm ꝙ exiſtimo ꝙ ſit cal'm. Vulnera ⁊ vlcera. Ex eo quod cōtritū ē fit empl'm vulnerib⁹ neruoꝝ ⁊ nō diſſoluit̄ ab eis p tres dies ⁊ ē iuuatiuū valde. Membra capitis. Eius decoctio cū adipe anſeris ꝯfert dolori auris: ⁊ qñz diſtillat̄ cū oleo ſup latus diuerſum a dente doloroſo. Membra nutrimēti. Sanat qñ bibit̄ cū vino ab ictericia. Membra expulſiōis. Terit̄ multū ⁊ dat̄ ad bibendum cū vino ⁊ puocat vrinā ⁊ ꝯfert lapidi illud etiam.

De Cobzbague. capm. cciiij.

Cobzbague qd eſt. Eſt granū puū ſimile cardamomo qđ affert̄ de ſclauonia. Natura. Eſt calidū ⁊ ſiccum i 3°. Operatiōes ⁊ pprietates. Eius virtus ē virtus garioſil': ⁊ abſtergit ⁊ ſubtiliat: ⁊ eſt ſubtilius cardamomo. Membra nutrimēti. Eſt bonū ſtomacho ⁊ epi frigidis: ⁊ ē meli⁹ ſtomacho ꝙ̄ cardamomū ⁊ retinet vomitū.

De Cauda equi. capm. ccv.

Cauda equi qd eſt. Eſt planta naſcēs i locis cōcauis: ⁊ i vallib⁹ hñs ſtipites cōcauos ad rubedinē declinātes aſpos duros nodoſa cū nodis intrātibus: et apud nodos ſunt ſicut folia ſqnanti minuta ſpiſſa et adheret arbori cui appiquat: deinde generant̄ ex ea extremitates pl'es ſicut cauda equi et habet radicē durā. Natura. Eſt frigida i pmo ſicca i ſo. Operatiōes et pprietates. Eſt ſtiptica et pprie ſuccus eius: ⁊ ē vehemētis exiccatiōis ſine mordicatiōe: ⁊ ē ualde iuuatiua ad fluxū ſanguis. Vulnera ⁊ vlcera. Cōſolidat vlcera et vulnera mirabiliter: et ſi i eis ſunt nerui ꝯſolidat etiā. Inſtrumēta iūcturaꝝ. Cōfert qñ linit̄: aut fit ex ea empl'm attritiōi medij lacertoꝝ: ⁊ fit ex ea empl'm iteſtinis. Membra nutrimēti. Cōfert apatibus ſtomachi ⁊ epatis et hydropiſi.

De Cantaridib⁹. capm. ccvi.

Cantaris. Natura. Dixerūt qdam ꝙ ē ſu[illegible]ue caliditatis: et dixerūt alij ꝙ ē cal'a et ſicca in 3°. ſed pmū eſt veri⁹. Operatiōes et pprietates. Eſt acris acuta putrefactiua aduſtiua. Decoratio. Eradicat verrucas linita: ⁊ fit ex ea ceratū et linit̄ ex eo albedo vnguis ⁊ ꝯfert ei: ⁊ eradicat vnguē mollificatā uelociter qñ fit ex ea empl'm: et remouet morpheā: et albaras linita cū aceto: et qñ ex ea trita cū ſinapi fit linimentū facit naſci capillos: ⁊ ſil'r qñ coquit̄ cū oleo donec inſpiſſet̄. Apoſtemata et bothor. Linit̄ ſup apata canceroſa et reſoluit ea. Vulnera et vlcera. Linit̄ ſup ſcabiē et ipetiginē. Membra oculi. Inqt filius Meſaugue. Ipſa icidit vngulā valde. Membra nutrimēti. Paꝝ de ea puocat vrinā valde adeo ꝙ valz etiā hydropiſi. Membra expulſiōis. Paꝝ d̄ ea puocat vrinā valde: et paꝝ de ea etiā adiuuat medicinas puocatiuas ad puocandū abſqȝ nocumēto: et puocat mēſtrua et facit abortū. Dixerūt qdam Datur i potu vna eaꝝ ei q̇ cōqurerit̄ d̄ veſica ſua ⁊ non cōfert in ea cura ⁊ cōfert: ⁊ dant̄ i potu tres taſanagi de ea ⁊ exulcerat̄ veſicā. Inqt Gal. ꝙ ipa exulcerat veſicā: ppterea qa facit mās acutas declinare ad eam a q̇bus corpus nō euacuat̄ cū pprietate que eſt in ipa.

De Cola. C. ccvij.

Cola. Natura. Cola cutiū cal'a eſt ⁊ ſicca in pmo. ⁊ cola piſciū minoris ē caliditatis veꝝ ē ſicca. Operatiōes ⁊ pprietates. Omni cole ieſt virtus glutinatiua exiccatiua. Decoratio. Cola de piſcibus ponit̄ i ſymplaſmatibus: ⁊ ponit̄ i medicinis albaras: ⁊ qñ adurit̄ cola de corijs: ⁊ cola corij vaccini ⁊ lauat̄ ſtat loco tutie i curatiōe lendinū. Apoſtemata ⁊ bothor. Cola de corijs linit̄ ſup ſahafat: ⁊ confert veſicis aduſtiōis: ⁊ ſil'r cola de piſcibus: ⁊ cola de corijs vaccinis qñ linit̄ cū aceto ſup ipetiginē ⁊ ſcabiē excoriabilem qū nō eſt vehemētis pfunditatis ꝯfert: ⁊ qñ linit̄ cū melle ⁊ aceto ſup uulnera ꝯfert eis ⁊ ponit̄ cola de piſcibus in empl'is ſcabiei vlceroſe ⁊ confert. Membra capitis. Cola de piſcibus ponit̄ in empl'is vlceꝝ capitis ⁊ ꝯfert. Membra anhelitus ⁊ pectoris. Cola d̄ piſcib⁹ dat̄ in potu cū aceto ad ſputū ſanguis: ⁊ igredit̄ in ſorbitionibus que fiūt ad ſputū ſanguinis.

Capitulū de littera. D.

De Digitis citrinis. C. ccviij.

Digiti citrini qd eſt. Eius figura ē ſicut vola man⁹ cōmiſta ex citrinitate ⁊ albedine: ⁊ eſt dura i qua eſt parū dulcedinis. ⁊ ex ea ē citrina cū pua alteratione abſqȝ albedine. Natura. Eſt calida et ſicca in ſo fere. Operatiōes ⁊ pprietates. Reſoluit ſupfluitates groſſas valde. Decoratio. Ineſt pprietas mūdificandi cutē. Inſtrumēta iūcturaꝝ. Cōfert mēbris neruoſis i impedimētis ſuis. Membra capitis. Cōfert manie ppe. Permutatio. Loco ei⁹ iuuamēto manie

ponit̄ quātū ip̄a ē ⁊ medietas eius ex hezeriascen: cum duabus tertijs ip̄ius de sod.

De Digitis hermetis. C. ccix.

Digiti hermetis q̄d est. Est flos hermodactili: ⁊ eius virtus ē virtus hermodactili

De durūgi. C. ccx.

Durūgi q̄d est. Herba lignea radical̄ cui⁹ quātitas ē nodus pollicis usq̄ ad extremū vnguis ⁊ min⁹: h̄ns quod est īterius albū: ⁊ quod est exterius cinericiū declinās ad duritiē ⁊ grauitatē. Natura. Est calīa ⁊ sicca in 3°. OPerationes ⁊ ꝓprietates. Extenuat ventositates. MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. Confortat cor ⁊ ꝯfert tremori eius valde. MEmbra expulsiōis. Dissoluit ventositates q̄ sunt ī matrice. VEnena. Cōfert venenis ⁊ pūcture vermiū venenosoꝝ ⁊ scorpionū: ⁊ rutele bibita: ⁊ emplo facto ex ea cū ficubus. PERmutatio. Loco eius ponit̄ zurūbet equale pōdus: aut due tertie ponderis ip̄ius de gariofilis.

De DarscisCaban. C. ccxi.

Darsciscaban q̄d est. Est arbor grossa h̄ns spinā grandem qua venditores medicinarū sua vnguēta expiunt̄: ⁊ est ꝯposita ex ptibus dissimilib⁹. Cortex naq̄ eius est acutus: ⁊ eius flos est calidus: ⁊ lignū eius est ponticū in quo est frigiditas q̄dam. nā in ip̄o etiā est virtus cōposita: ⁊ in ip̄o est acuitas ⁊ stipticitas. Acuitate ergo sua calefacit ⁊ sua stipticitate ifrigidat. Sunt autem q̄dam qui dicūt q̄ ip̄a ē radix spice indice: sed non affirmat̄. ELectio. Illa que est bona ē q̄uis sub cui⁹ cortice egredit̄ rubeum ad purpureitatem tendens boni odoris ⁊ saporis: sed alba ꝓuata odore est mala. Natura. Calīa est in p̄mo sicca ī fine secūdi vsq̄ ad tertiū. ⁊ dicit̄ in p̄mo sed ip̄a ē fortioris siccitatis q̄ illud. q̄dam v̊o dicūt q̄ ē frigida. OPerationes ⁊ ꝓprietates. In ip̄a est resolō ⁊ stipticitas. resoluit eni ventositates ⁊ retinet cursus ⁊ fluxus sanguis ⁊ rectificat putrefactionē. VULnera ⁊ vlcera. Cōfert vlceribus ambulatiuis ⁊ putrefactis. INstrumēta iūcturarū. Confert ꝓprie mollificationi neruorū. MEmbra capitis: Aldarsciscaban ē bona fetorinariū ⁊ fit ex ea liciniū. ⁊ ex decoctione eius coluit os ꝓpter cūla: ⁊ cōseruat dentes ⁊ confert valde. MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. Aqua decoctionis eius ꝓhibet sputum sanguinis ex pectore. MEmbra nutrimēti. Cōfert inflōni stomachi. MEmbra expulsiōis. Eius decoctio cōstringit ventrē ⁊ ꝯfert inflōni⁊ difficultati vrine ⁊ suppōnit̄ ⁊ extrahit fetū ⁊ pulueriʒat̄ sup vlcera caude ⁊ testiculoꝝ: ⁊ ꝯfert duritiei ip̄oꝝ: ⁊ ambulatōi eoꝝ. PERmutatio. Loco eius ponunt̄ fructus aliembut due tertie ponderis ip̄ius: ⁊ ī iuuamēto neruorū pondus eius de assaro ⁊ medietas eius ponderis de durungi.

De Dethiu. C. ccxij.

Dethiu q̄d est. Est granū sīle ordeo: ⁊ longius ⁊ strictius: ⁊ magis solidū amaꝝ. Natura. Inq̄t filius Mesaugue q̄ est frigidū: ⁊ sanius est q̄ ip̄m declinet ad caliditatem ⁊ est siccū in 3°. OPerationes ⁊ ꝓprietates. Est stipticū ꝯstringens ventrē: ⁊ cū eo quod est in ip̄o ex stipticitate cōseruat vinū de dactilis ab acetositate. APOstemata ⁊ bothor. In ip̄o est lenificatio bona duriciebus. MEmbra capitis. Est faciēs scotomiā. MEmbra expulsiōis. Cōstringit ⁊ valde ꝯfert doloribus ani: ⁊ mollificationi eius sedendo in eius decoctione. Et q̄n ex eo cōficit̄ pondus. ʒ. ij. cū oleo ⁊ transglutit̄ cōfert hemorroidibus. VEnena. Cōfert venenis. PERmutatio. Loco eius ponunt̄ ī resolutione duritieꝝ due tertie pōderis sui de kūr ⁊ medietas ponderis ip̄ius de abhel. Uerūtn̄ in impregnatiōe nō admistretur abhel.

De Dulb. capm. ccxiij.

Dulb. Natura. Cortex et nux eius sunt vehemētis siccitatis ⁊ est frigidus in p̄mo. OPerationes ⁊ ꝓprietates. Cortex ⁊ abrasio ip̄ius sunt vehemētis abstersiōis ⁊ desiccatiōis: ⁊ sensibus est desiccatiuus: ⁊ scarabei moriunt̄ ex folijs eius ⁊ abrasione eius: ⁊ cortex eius est vehemētis exiccationis. Puluis vero folioꝝ eius est sensibus ⁊ reliq̄s desiccatiu⁹ valde ⁊ malus eis. DEcoratio. In cortice est virtus abstersiōis ⁊ exiccationis ⁊ q̄nq̄ ꝯfert albaras. APOstemata ⁊ bothor. Cōferūt folia eius ap̄atibus phlaticis: ⁊ ap̄atibus iūcturaꝝ ⁊ genuū. VULnera ⁊ vlcera. Cinis ip̄ius ponit̄ sup excoriationē ⁊ sup vulnera putrida ⁊ sanant̄: ⁊ cortex eius coctus cū aceto ꝯfert adustioni ignis. INstrumēta iūcturaꝝ. Eius folia doloribus iūcturarū sunt vtilia: ⁊ ap̄atibus calidis in eis ⁊ ꝓprie geniculoꝝ. MEmbra capitis. Eius cortex decoctus cū aceto est bonus dolori dentiū ⁊ puluis eius est malus auditui ⁊ auri. MEmbra oculi. Puluis folioꝝ eius nocet oculo. Uerum ip̄ius folia humida q̄n lauant̄ ⁊ decoq̄ntur: ⁊ fit ex eis emplm̄ retinent fluxū ab oculo ⁊ ꝯferūt inflōni ⁊ ophthalmie. MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. Puluis eius nociuus est pulmoni ⁊ voci. VEnena. Fructus eius recens cū vino ꝯfert pūcture vermiū venenosoꝝ. Et ex nuce eius cum adipe fit emplm̄ pūcture ⁊ morsui. Et iam q̄dem diximus q̄ ip̄e est venenū scarabeis: ⁊ scarabei moriunt̄ ex folijs ei⁹ ⁊ ex corticibus eius.

De Demest. capm. ccxiiij.

Demest q̄d est. Est arbor lauri ⁊ eius grana admistrant ⁊ folia: sed grana sunt meliora ⁊ fortiora eis que sunt in ip̄a. Deinde cortex radicis de cui⁹ opibus aliq̄d dicemus hic: sed cōplementū eoꝝ erit in caplō de gain: vbi loquemur de lauro. Natura. Est calīa in 3° sicca in 2°. INstrumenta iūcturaꝝ. Est bona mollificatiōi neruoꝝ ⁊ palysi ⁊ torture. MEmbra capitis. Quod ex ea tritū est bonū est sternutatiōi. MEmbra nutrimēti. Cōfert ap̄atibus epatis et splenis. MEmbra expulsiōis. Confert colice.

De Deuser. capm. ccxv.

Deuser q̄d est. Est herba cui⁹ folia sunt similia folijs tritici: sed sunt leuiora: ⁊ fructus eius habet velamīa duo aut tria: et sup ip̄a sunt q̄dam similia pilis: ⁊ sumit̄ succus ei⁹ ⁊ seruat̄ ⁊ est melior herba. Natura. Calīa ē in p̄mo sicca in 2°. OPerationes ⁊ ꝓprietates.

In ea sunt exiccatio ⁊ resolũ. APostemata ⁊ bothor. Lenit apata que idurari incipiũt ⁊ phibet ipoꝝ duritiem. DEcoratio. De pprietatibus eius est ut deleat alopitiã. MEmbra oculi Confert algarab.

De dirdar. capm. ccxvi.

Dirdar qd est. Est arbor cimicũ ex q̄ egrediunt capita inflata sicut granata in qbus est humiditas que fit cimices. Qũ eni apiunt egrediunt cimices: et eius folia comedunt viridia sicut olera. OPEratiões ⁊ pprietates.

In ipa sunt stipticitas ⁊ abstersio ⁊ cortex ē stipticus: ⁊ radix est ei ppinqua. DEcoratio. Humiditas capitum eius abstergit faciē: ⁊ cortex eius cũ aceto qũ adhuc est humidũ abstergit albaras. VUlnera ⁊ vlcera. Inuoluit cortex eius sicut ligamentũ sup pcussiones ⁊ vulnera: ⁊ cõsolidat ea ⁊ silr folia eius ⁊ cortex ⁊ flos ipius cõueniunt vulneribus: ⁊ silr illud quod cadit de cortice: ⁊ res q̄ ē ex ea cadit sicut farina ⁊ phibz ambulationē fraudulentis: ⁊ pprie cũ equali pondere sui de aniso cõfecta cũ decocto. INstrumēta iũcturaꝝ. Ex decoctiõe radicis ⁊ folioꝝ ipius embrocant ossa fracta. MEmbra expulsiõis. Qũ ex ei⁹ cortice grosso bibit aureus cũ decocto: aut aqua frigida expellit phlã.

De deindar. capm. ccxvij.

Deindar quid est. Est ex genere abhel que dicit pinus inda. Et eius lignũ silatur ligno zurũbz. In quo ē acuitas pua ⁊ siru. deindar est eius lac quod est calm acutum faciens sitim. Natura. Eius siccitas est in tertio maior calitate eius. OPEratiões ⁊ pprietates.

In eius lacte est acuitas adherens ⁊ in substãtia ei⁹ est stipticitas. INstrumēta iũcturaꝝ. Bona est mollificatiõi neruoꝝ ⁊ paralysi ⁊ torture vltime: ⁊ neq; est aliquid melius ea. MEmbra capitis. Cõfert spatibus frigidis i cerebro ⁊ apoplie ⁊ epilie. MEmbra nutrimeti. Lac eius facit sitim. MEmbra expulsiõis. Frangit lapidem renũ ⁊ vesice ⁊ retinet ventrē ⁊ remouet mollificationē ani sedendo in eius decoctione.

De dauco. capm. ccxviij.

Daucus qd est. Est semen bautie siluestris distinctio vo esse eius dicet i caplo bautie siluestris. Natura. Calidus in 3°. siccus in pncipio ipius. OPEratiões ⁊ pprietates. Est apitiuus valde. MEmbra expulsiõis Prouocat vrinã ⁊ mēstrua.

De dende. C. ccxix.

Dende qd est. Que est sceni ex ea ē sicut fistici ⁊ alscetrie est silis alkerua rubeo habens pũcta nigra ⁊ inda est minor alsceni ⁊ maior alscetrie: ⁊ eius medulla est cineritia declinans ad citrinitatē ⁊ de pprietate eius ē q ipius medulla minorat cũ tpre donec cõsumat. In terra vero magis remanet. ELEctio. Alsceni melior est ⁊ fortior inda ⁊ alscetrie ē mala tarda opationis faciēs turbationē ⁊ dolorem pungitiuũ: ⁊ oz ut excorticet scenia cũ ferro ⁊ non tangat labia qm ipa delet coꝝ colorē ⁊ facit q̄si albaras: ⁊ qũ excorticat egredit ex cortice eius lingua pua pxima medietati grani. oportz ergo ut relinquat illa lingua ⁊ accipiat medulla. Natura. Est ca[lid]a valde DEcoratio. Euacuatio facta cũ dende mista cũ eo quod ipi ptinet ꝯseruat nigredinē capilloꝝ. MEmbra expulsiõis. Soluit cũ supfluitate: ⁊ potio qdem eius est granũ. i. s. ⁊ ipa soluẽdo non educit nisi humiditates ⁊ mlĩam ⁊ phlã que sunt in iũcturis ⁊ neq; bibit sola. qñq; vero p̄sumit aliqs dans ad bibendũ de ea que p̄parata ē duos danich sed ei qui ē fortis ꝯplonis tolleras fluxũ. Oportet ergo ut terat ⁊ pmisceat cũ scescenegi ⁊ aliquanto croco. Et si miscet cũ medicinis solutiuis nõ oz vt cũ eis misceat opiũ: neq; quelibz medicina: imo oz vt misceat cũ tali qual est turbit ⁊ lac ficus ⁊ succ⁹ apsinthij ⁊ semen nil ⁊ keriken qntis duabus.

De Dinaraguadi. C. ccxx.

Dinaraguadi qd ē. Est planta albasce ⁊ zufere: ⁊ dicemus ipm in caplo de zē.

De duraz. C. ccxxi.

Duraz qd est. Nota est. caro eius ē melior carne pulloꝝ ⁊ alfaguakit ⁊ magis tēperata ⁊ subtilior ⁊ siccior carne atadrogi ⁊ minoris calitatis q ipa. MEmbra capitis. Caro alduraz in cerebro ⁊ itellectu augmentũ efficit MEmbra expulsiõis. Caro alduraz auget sperma ⁊ coitum.

De dedikisa. C. ccxxij.

Dedikisa quid est. Cortex indus stipticus valde. OPEratiões ⁊ pprietates. Est stipticus. MEmbra anhelitus et pectoris. Bonus est sputo sanguis ex pectore et pleuresi ⁊ clarificat vocē. MEmbra expulsiõis Confert vlceribus intestinoꝝ.

De durusataris. C. ccxxiij.

Durusataris qd est. Res que voluit super arborē antiquã que fert glandes: ⁊ silis ē asarath minor tñ ea ⁊ min⁹ frustulosa et habet radicē intextã ut rete in qua ē dulcedo cum acuitate ⁊ amaritudo ⁊ stipticitas cũ virtute putrefactiua. Natura. Est cala fortem hñs caliditatē ⁊ siccitatem. DEcoratio. Subtiliat capillos ⁊ abradit eos: ⁊ delet eos ppter suã putrefactionē ⁊ acuitatem suã. INstrumēta iũcturarũ. Confert paralysi ⁊ torture.

De draganto. C. ccxxiiij.

Dragantum quid est. Est gũmi alcuted. Natura. Est frigidũ ad siccitatē declinans. OPEratiões ⁊ pprietates.

Eius virt⁹ est sicut virtus gũmi: ⁊ in ipo est exiccatio pauca q̄ est sicut illa que ē in gũmi. MEmbra oculi. Ponit in alcofol eo mõ q° ponit gũmi

De dracone marino. C. ccxxv.

Draco marinus. OPEratiões ⁊ pprietates. Inqt Gal. scindit ⁊ ponit super morsum suũ et confert.

De dhab. C. ccxxvi.

Dhab qd est. Dhab aliud est ã lacerto inuēto in regione nostra quãuis sit ei silis: ⁊ habeat dispõnes ⁊ virtutes ei pximas ⁊ aldhab qdem raro est nisi i regionibus arabũ. DEcoratio. Linit stercus eius sup pannũ ⁊ lentigines ⁊ confert. MEmbra oculi. Stercus eius ꝯfert albugini oculi: ⁊ ꝯfert descensioni aque

De dhoboha. C. ccxxvij.

Dhoboha. Jam diximus in caplo de. K. summã iuuamẽti ip̄ius quod facit in podagra ⁊ dolore iũcturarum.

Capitulum de littera. E.

De Emblico. C. ccxxviij.

Emblicus q̇d est. Est notus. ⁊ ẽ debilior myrobal'. nutritis: ⁊ ẽ i eoꝝ semita. Quũq3 in lacte infundit̃ noiat̃ sirem blez. Natura. Apud indeũ est calidus ⁊ apud plures alioꝝ ẽ frigidus in 3°. ⁊ apđ scirek indũ i ip̄o ẽ calefactio ⁊ forsitan veritas est ꝙ ip̄e siccus est paꝝ hñs frigiditatis. OPEratiões ⁊ ꝓprietates. Extinguit caliditatẽ sanguis. DEcoratio. Fortes efficit radices capilloꝝ ⁊ denigrat capillos. INstrumẽta iũcturaꝝ. Confert neruis valde. MEmbra oculi. Cõfortat oculuz. MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. Cõfortat cor ⁊ subtiliat ip̄m ⁊ intellectui p̄bet augmẽtũ. MEmbra nutrimenti. Cõfortat stomachũ ⁊ p̄parat ip̄m: ⁊ sedat sitim ⁊ vomitũ: ⁊ facit appetitũ cibi. MEmbra expulsiõis. Cõfortat anũ ⁊ excitat coitum: ⁊ apud quosdã stringit ventrẽ. Uerũ quod ex ip̄o nutritũ est lenit ventrẽ absq3 labore: ⁊ ꝯfert hemorroidib⁹: ⁊ soluit phl'a ⁊ mł'iam.

De Epithymo. capm. ccxxix.

Epithymũ q̇d ẽ. Est semẽ ⁊ flos ⁊ stipites pui ꝯfracti: ⁊ ẽ acutũ cal'm pũgitiui saporis semia hñs rubea cui⁹ plãte virtus est sicut uirtus albasce. verũ albasce est debilior eo ⁊ dicit̃ ꝙ est de genere albasce. ELEctio. Qđ ex eo bonũ est est cretense ⁊ hierosolymitanũ ⁊ est decliue ad rubedinẽ. ⁊ quod ẽ vehemẽtius rubeũ ⁊ acutioris odoris melius. Et meli⁹ est illud quod afert̃ de insula crete. Et affert̃ etiã ex oris domus sancte: ⁊ ex aliĳs vicinis sibi: sed rubedo ẽ fortior ⁊ sil'atur semini cuscute. Natura. Est cal'm ⁊ siccũ in 3°. fm Gal'. Et dixit hunaim ꝙ est cal'm in 3° siccum in fine p̄mi. OPEratiões ⁊ ꝓprietates. Sedat inflationem ⁊ cõuenit cõsistentibus ⁊ senibus ⁊ remouet egritudines oppilationum. INstrumẽta iũcturarum. Confert spasmo. MEmbra capitis. Cõfert mł'ie ⁊ epilepsie. MEmbra nutrimẽti. Cõturbat eos in quoꝝ cõplonibus cholera rubea vincit ⁊ facit eis nauseam ⁊ est ex eis que sitire faciũt. MEmbra expulsionis. Potio epithymi sit. iiij. aur'. bibat̃ cum melle ⁊ sale: ⁊ soluẽdo educit mł'iaz fortiter ⁊ educit etiã phl'a. Quidam v̊o dixerũt qđ ex eo bibit̃ sit vsq3 ad. 3. ij. ⁊ decoctio sit vsq3 ad. iiij. aur'. ⁊ oz ut voluat̃ qđ ex eo bibit̃ cũ oleo amigdalino. ⁊ nõ oz ut in decoquẽdo ip̄m multũ elaboret̃.

De Hebeno. C. ccxxx.

Heben⁹ q̇d est. Est nota. ELEctio. Que ex ea melior est: est nigra equalis i qua nõ sunt linee: ⁊ sil'atur i suo tactu cornu tornatili: ⁊ est valde cõpacta ⁊ solida in cui⁹ sapore est mordicatio. ⁊ qũ ponit̃ sup carbonẽ odorat̃ ex eo odor bonus acutus. Natura. Calida est ⁊ sicca in 2o. Et existimant q̇dam ꝙ ip̄a cuz caliditate extinguit cal'itatem sanguis. OPEratiões ⁊ ꝓprietates. Fricat̃ in aqua sicut plures lapidũ. ⁊ est subtiliatiua ⁊ abstersiua. MEmbra oculi. Abstergit pãnnũ oculi ⁊ albuginẽ: et ex ip̄ius fricatiõe fiunt collyria: ⁊ fit ex ea alco fol ad medicinas oculi ꝓpter vehementiã cõuenientie ei⁹. ⁊ qũ adurit̃ ei⁹ serratura sup sartaginẽ. deide abluit̃ ꝯfert vlceribus antiquis ⁊ ophthalmie sicce ⁊ scabiei oculi. MEmbra expulsiõis. Dixit alcanzi ꝙ ip̄a frangit lapidem in renib⁹: ⁊ dicit̃ ꝙ ip̄a est resol'o infl'onis ventris.

De Eruca. C. ccxxxi.

Eruca q̇d est. Ex ea alia ẽ siluestris: ⁊ alia hortulana. Semen aũt eruce est illud qđ in decoctiõe ponit̃ loco sinapis. Natura. Calida est in 2o sicca in p̄mo. ⁊ in hũida quidem est hũiditas in p̄mo. OPEratiões ⁊ ꝓprietates. Est apitiua lenitiua. DEcoratio. Aqua eruce cũ felle vaccino vestigiĳs vlcerũ ꝯfert ⁊ semen eius aut aqua ip̄ius cũ melle lentiginibus. MEmbra capitis. Facit soda ⁊ ꝓprie si comedat̃ sola. lactuca vero remouet nocumentũ ab eo: ⁊ sil'r endiuia ⁊ portulaca. MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. Facit lac abundare. MEmbra nutrimenti. In ip̄a est digõ cibi. MEmbra expulsiõis. Siluestris facit abundare vrinã remouẽs coituz: ⁊ faciẽs ei erectionem ⁊ ꝓprie semen eius. UEnena. Qñ comedit̃ ⁊ bibit̃ post eã vinũ odoriferũ est tyriaca morsui mustele.

De Elbue. C. ccxxxij.

Elbue q̇d est. Est uizbue: ⁊ est subtilior ꝙ̄ kacula. Natura. Cal'a est in primo sicca in 2o. OPEratiões ⁊ ꝓprietates. Est subtilis. MEmbra nutrimẽti. Confortat epar ⁊ stomachũ frigida: ⁊ digerit cibũ.

De Endiuia. C. ccxxxiij.

Endiuia quid est. Alia est siluestris: ⁊ alia hortulana: ⁊ est duaꝝ sp̄ẽꝝ. hñs lata folia: ⁊ hñs stricta folia: ⁊ ip̄a ꝓcedit cursu lactuce. verũtñ sicut dixerunt est minor ea in suis opationibus. apud me vero ambe vincũt eam in apiendo ⁊ in p̄stando iuuamentũ oppilatiõi epatis. quãuis minorent̃ ab ea in extinguẽdo ⁊ ꝯfortãdo. ELEctio. Magis iuuatiua ex eis ep̄i ẽ que est magis amara. Natura. Endiuia frigida est in p̄mo: ⁊ siccitas sicce est in p̄mo: ⁊ humiditas hũide est in fine p̄mi. ⁊ hortulana q̇dem est frigidior ⁊ hũidior: ⁊ eius q̇dem amaritudo i estate fit fortis: ⁊ declinat ad puam caliditatẽ que nõ efficit imp̄ssionem. Siluestris v̊o est minoris hũiditatis ⁊ est taraxacon. OPEratiões ⁊ ꝓprietates. Aperit oppilatiões viscerũ ⁊ venaꝝ: ⁊ in ip̄a q̇dem est stipticitas aliquãtula: sed nõ est vehemẽs ⁊ eius aqua cũ cerusa ⁊ aceto ẽ mirabile epithima i ĩfrigidando illud cui⁹ infrigidatio querit̃. INstrumẽta iũcturaꝝ. Fit ex ea empl'm podagre. MEmbra oculi. Cõfert ophthalmie calide: et lac q̇dem endiuie siluestris abstergit albuginẽ oculi. MEmbra anhelitus et pectoris. Fit ex ea cũ farina ordei empl'm tremori cordis ⁊ confortat cor: ⁊ qñ dissoluit̃ casia fistula in aqua eius: ⁊ ex ea fit gargarismus ꝯfert apatibus gutturis. MEmbra nutrimẽti. Sedat nauseã ⁊ excitatiõez chol'e ⁊ ꝯfortat stomachũ: ⁊ ẽ de meliorib⁹ medicis stomachi cui⁹ cõpl'o est calida. ⁊ siluestris q̇dem ẽ melior stomacho ꝙ̄ hortulana. ⁊ dicit̃ ꝙ ẽ cõueniens

emplm̄ oppilationi epatis quocūq; modo sit. Cale
q̄dem est vehemēter cōueniēs. ⁊ nō est nocumētū
ip̄ius frigide nocumentū reliquaꝝ sp̄eꝝ olerū frigi
doꝝ. Membra expulsiōis. Qn̄ comedit cū
aceto stringit ventrē ꝓprie siluestris. Febres.
Confert quartane ⁊ febribus frigidis. Venena.
Qn̄ ponit emplm̄ cū radice sua sup pūcturā scorpi
onis ⁊ vermiū puoꝝ venenosoꝝ: ⁊ vespe ⁊ serpē
tis guasseuabras cōfert: ⁊ silr̄ cum sauich.

De Epate. C. ccxxxiiij.

Epar. Operationes ⁊ ꝓprietates.
Humor generat⁹ ab ep̄ibus est grossius
Et sanius ex eis est epar anatis pinguis ⁊
gallinaꝝ pinguiū. Membra capitis. Epar ca
praꝝ ⁊ ꝓprie hircorū detegit esse epileptici. Et qn̄
epilepticus ip̄m comedit īcurrit epilepsiā. Epar ste
lionis sup molares corrosos positum sedat dolores
eoꝝ. Membra oculi. Aqua epatis caprini
ꝯfert pan̄o comesta ⁊ in alcosol posita: ⁊ inclinatio
sup vaporē eius. Membra nutrimēti. Epar
adib confert doloribus epatis omibus. Inq̄t Gal.
Ego q̄dem posui ip̄m in medicamēto eupatorij: et
nō repij ip̄m augere iuuamentū vltra illud quod
ex eo solet ꝑuenire. Amplius epar est tardi icessus
in venis nisi epar anatis pinguis. Venena.
Epar canis rabiosi si det in morso ab ip̄o ⁊ cōfert
Et iam dictū est ꝙ ip̄m ꝓhibet metuꝫ aque: ⁊ iam
vixerūt ꝑ illud quidā eoꝝ ⁊ fuerūt curati etiā cu
rationibus alijs.

De Ere. C. ccxxxv.

Es q̄d est. Es aliud est rubeū ad cirinitatē
declinās: ⁊ est alchabrusi quod ē melius
⁊ aliud est rubeū clarū: ⁊ aliud rubeū ad
nigredinē declinās. ⁊ est genus eris quod dicit ta
lacon. Et es q̄deꝫ adustū est acre i quo etiā est stip
ticitas. Quōq; abluit est medicamē bonū ad sigillan
dū in corporib⁹ lenibus: ⁊ sine ablutiōe est meli⁹
Electio. Flos eris subtilius est ip̄o. Na
tura. Calidus est ⁊ siccus in 3°. Operatiōes
⁊ ꝓprietates. In ere adusto est stipticitas ⁊ acui
tas ⁊ cōsolidatio: ⁊ ex eis que de ip̄o dicunt est ꝙ
si cū forpicibus de talacon fiat pilloꝝ euulsio ꝓhi
bet ortū eoꝝ. Decoratio. Denigrat capil
los. Vulnera ⁊ vlcera. Ip̄m cōsolidat vl
cera maligna ambulatiua: ⁊ ꝓhibet ea ab ambula
tione: ⁊ corrodit carnē augmentatā: ⁊ ablutū cōso
lidat vulnera: ⁊ dicit ꝙ si linit cū melle cōueniens
est vlceribus duris adustis in corporib⁹ duris.
Membra oculi. Acuit visum ⁊ ꝯfert duritiei
palpebraꝝ. Membra expulsionis. Soluit
aquā citrinam qn̄ bibit cū melle: ⁊ si ex eo liniatur
palatū excitat vomitū. ⁊ potio q̄deꝫ ei⁹ sit aur̄. i. ʒ
⁊ extrahit aquositatē absq; nocumēto. Vene
na. Oportꝫ quidem ut caueat vsus dimittendi
illud in quo est salsedo: ⁊ amaritudo aut pinguedo
sicut sunt olera ⁊ carnes: aut acetositas: aut dulce
do in vasibus eris ⁊ bibendi ex eis. ip̄a eni transī
mittunt ꝓculdubio ziniariā ⁊ ziniar est venenū.

De Euforbio. C. ccxxxvi.

Euforbiū q̄d est. Est gūmi calm̄ cui⁹ vir
tus alterat post tres aut quattuor annos.
⁊ quod antiquat tendit ad palliditatē ⁊ ci
trinitatē ⁊ nō dissoluit in oleo nisi cū difficultate: ⁊
recēs est ecōtrario illius. sed dixerūt q̄dam seruat
virtutē suā qn̄ ponit cū fabis excorticatis ī vase.
Electio. Quod de eo bonū est recens est claꝝ
citrinū ad pallorem declinās acuti odoris vehemē
tis acredinis. Aliud vero ab hoc est adulteratū cū
sarcocolla ⁊ gūmi. Operatiōes ⁊ ꝓprietates.
Est abstersiuū ⁊ habet virtuteꝫ subtilē adustiuam
abstersiuā: ⁊ quod est recens est vehemētioris ca
lefactiōis ꝙ assa: qū tñ nō sit gūma sicut assa i cale
factiōe sua. Instrumēta iūcturaꝝ. Miscet
cū q̄busdam potionibus factis cum sp̄ēbus que sunt
sicut piper et cinnamomū ⁊ silia: ⁊ cōfert sciatice ⁊
eijcit cortices ossium in die vna. Verū oportꝫ vt
minuat caro que est in circuitu ossiū cū cerato tepe
facto in vnguēto ⁊ cōprimēdo iungit ex eo paraly
sis: et stupor ⁊ ꝯfert valde. Membra ocli.
Qn̄ ex eo fit collyriū est abstersiuū: sed ꝑdurat ei⁹
mordicatio tota die: ⁊ ꝓpter hoc miscet cuꝫ melle
⁊ reliquis collyrijs. Membra nutrimēti.
Confert aque citrine ⁊ frigori renū: ⁊ cōfert hn̄ti
bus colicam: ⁊ potio de eo cū q̄busdam seminibus
boni odoris: ⁊ aqua mellis triū anulusat dixit al
canzi ꝙ coarctat os matricis vehemēter adeo ut ꝓ
hibeat medicinas abortū facientes eijcere fetū.
Membra expulsiōis. Soluēdo educit phl'a vi
scosum retentū in vtrisq; anchis ⁊ dorso ⁊ itesti
nis fm̄ ꝙ dixerūt. Venena. Dixerūt q̄dam
ꝙ si illius quē aliquis vermiū venenosoꝝ pupugit
cutis capitis scindat: ⁊ quod eam sequit vsq; quo
craneū appareat ⁊ ponat in ea hoc gūmi tritū ⁊ su
mat nō adueniet ei nocumentū illius. ⁊ etiā interfi
ciūt tres. ʒ. eius in diebus tribus exulcerando sto
machum ⁊ intestina.

De Equo. C. ccxxxvij.

Equs. Operationes ⁊ ꝓprietates.
Facit stercus eius opationem stercoris asi
ni. Apostemata ⁊ bothor. Coriū
pulli si adurat ⁊ liniat ex eo cū aqua sup bothor in
frigidat eas. Membra capitis. Dicit ꝙ ad
ditiones ille que sunt in genu equi qn̄ terunt ⁊ bi
bunt cum aceto sanant soda. Membra expulsi
onis. Coagulū equi ꝓprie cōueniens est fluxui
antiquo ⁊ vlceribus viscerū ⁊ fluxui.

De Erugine ferri. C. ccxxxviij.

Erugo ferri. Operatiōes ⁊ ꝓprieta
tes. In ip̄a est īfrigidatio ⁊ stipticitas.
Membra expulsiōis. Confert fluxui
parturiētium.

De Ericio. C. ccxxxix.

Ericius q̄d est. Siluestris est not⁹. ⁊ mō
tanus est aduldul hn̄s spinas sagittales ꝓ
pinqu⁹ nature siluestris vel terreni. Ille
vero qui est marinus est sp̄ēs habentiū ostraca.
Operatiōes ⁊ ꝓprietates. Eius adeps ꝓhibet
effusiones mc̄ꝝ ad viscera: ⁊ similiter eius epar ⁊
in cinere quidem terreni ⁊ marini. sunt abstersio ⁊
resolutio ⁊ acuitas ⁊ exiccatio. Decoratio.
Quod de eritio terreno salitū est ꝯfert elephantie
Et caro eius qui terrenus est confert lepre: ⁊ illud
ꝓpter vehementiā resolōnis ⁊ exiccatiōis ⁊ quod
adustū est de cute ericij cōfert alopitie mistū cū pi
ce. Apostemata ⁊ bothor. Cutis ericij mari
ni ponit in medicinis scabiei: ⁊ caro ei⁹ ꝯfert ualde

scrofulis. UUlnera ⁊ vlcera. Cinis cutis ei⁹ ꝯfert vlceribus sordidis: ⁊ mūdificat carnē additā ⁊ caro eius confert scrofulis valde ⁊ nodis prauis duris. Instrumēta iūcturaꝝ. Caro terreni salita cōfert paralysi ⁊ spasmo ⁊ egritudinib⁹ nervoꝝ omibus ⁊ elephantie. MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Caro ericij terreni ꝯfert extenuatiōi MEmbra nutrimēti. Confert malitie cōplōnis. ⁊ quod de eo salitū est cū oxymelle ē bonū hydropisi: ⁊ silr eius epar exiccatū in sole sup pannū. MEmbra expulsiōis. Ericius terrenus est bonus stomacho ⁊ lenit ventrem ⁊ ꝓuocat Et caro ericij terreni saliti cū oxymelle cōfert dolori renū. Et caro ericij terreni confert ei qui mingit in lecto de pueris adeo ꝙ assiduatio comestionis eius fortasse faciet vt vrina cū difficultate egrediat.

FEbres. Cōfert caro eius q̇ terrenus est febribus antiquis. UEnena. Ericij caro confert morsui vermium venenosoꝝ.

De Enula. C.ccxl.

ENula q̇d est. Eius q̇dem est hortulāna: ⁊ est quedam spēs eius cuius folia sunt ab vno palmo vsq; ad cubitū vnū expansa sup terrā sicut sisimber ⁊ folia lētis. Et quod i ipa magis est iuuatiuū est radix eius. ELEctio. Uirtus sirupi eius est fortis in opationibus suis. ⁊ melior nutritura eis est cum aceto fracte caliditatis. Natura. Est cal'a et sicca in fo. ⁊ in ipa ē humiditas supflua. ⁊ ꝓpter illud nō calefacit corpus statim qū ei occurrit. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Cōfert omibus lesionibus ⁊ doloribus frigidis ⁊ cōmotionibus ventositatū ⁊ inflationis. Et in ipa est virtus rubificatiua: ⁊ est in ea abstersio vltima. Instrumēta iūcturaꝝ. Confert sciatice ⁊ dolori iūcturaꝝ: ⁊ empl'm factum ex radice eius ⁊ ex folijs ipius cōfert doloribus frigidis ⁊ cōtusioni lacertoꝝ. MEmbra capitis. Facit soda. verūtñ soluit emigraneā phl'aticā ⁊ ꝓpe embrocata. MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. Adiuuat ad expuendū deglutita cū melle. Et ē bone opatiōis qñ admiscet̃ cū electuarijs mūdificantibus pectus. Et est ex eis que letificāt ⁊ cōfortāt cor Et qñq; fit ex ea vinū hoc modo. Sumūtur de ea auī. l. ⁊ ponunt̃ in. vi. anulusat musti ⁊ bibit̃ p⁹ tres menses: ⁊ mūdificat pectus ⁊ pulmonem. MEmbra expulsionis. Decoctio radicis eius ꝓuocat vtrūq; ⁊ ꝓprie sirupus ei⁹. Et qui assuete vtit̃ enula non indiget ut mingat omni hora. UEnena. Confert morsui venenosoꝝ vermiū ⁊ ꝓprie egyptia.

De Hematite. C.ccxli.

HEmatites q̇d est. Qñq; iuenit̃ in mineris ⁊ qñq; subtiliant̃ aliq̇ in adurendo magnetem: ⁊ quod ꝓuenit inde est hematites in opationibus suis. ELEctio. Melior alscedenigi est ille qui ē velociter frangibilis equalis duritiei cui nō admiscet̃ sordes ⁊ in quo sunt vene. Natura. Non ablutus est calidus in ṗmo siccus in fo. ⁊ ablutus est frigidus ad fm ꝓpter ablutionem siccus in 3°. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates In ipo est stipticitas vehemēs: ⁊ apparet qñ fricat in aqua donec in ipa resoluat̃ ei⁹ sordicies. Et ei⁹ virtus est ꝓhibens. Et i ipo est calefactio quedam ⁊ subtiliatio ⁊ exiccatio vltima. Et dixerunt q̇dam ꝙ ipe est in virtute marchasite: sed ē siccior ⁊ minoris caliditatis p̄ter i subtiliatōe ⁊ abstersiōe UUlnera ⁊ vlcera. Admistrat̃ sicut puluerizat̃ sup carnē additam ⁊ extenuat eam. MEmbra oculi. Abstergit vlcera oculi ⁊ cōsolidat ea qñ admistrat̃ cū albugine oui. Et qñq; ꝯfert solus aspitati palpebraꝝ. Et si fuerit illic apa calidū admistret̃ ṗus cū aqua: deide inspisset̃ gradatim: aut spargat̃ sicut puluis sup carnē additā. Et qñq; cōfert vlceribus oculi solus. MEmbra expulsionis. Datur in potu cū vino ad difficultatem vrine ⁊ ad fluxū mēstruoꝝ. Et in hematite est ꝓprietas rectificandi gonoream.

De helleboro. C.ccxlij.

HElleborus q̇d est. Ille q̇ niger est ē frusta incisa: ⁊ eius acuitas est fortior acuitate albi. Et illi qui ipm colligūt p̄seruant̃ ab eius nocumento comedendo allea ⁊ bibendo vinū Et folia q̇dem plante eius sunt silia folijs aldulb: sed sunt vehemētioris nigredinis q̄ ipa: ⁊ hz crus breue ad purpureitatē declinans: ⁊ eius figura est sicut figura racemi: ⁊ in ipa est fructus ⁊ habz venas subtiles nigras ex cui⁹q; quaꝝ radice sicut duo capita cepaꝝ egrediunt̃: ⁊ quod de ea admistratur sunt vene iste ⁊ orit̃ in siccis. ELEctio. Melior est ille qui est medius inter veterē ⁊ nouū: ⁊ grossum ⁊ extenuatum hñs colorem cineritiū velociter frangibilis nō ponderosus in cui⁹ vacuitate est q̇ddam simile tele aranee saporem hñs acutū ⁊ mordicās linguā: ⁊ bonū quod de eo admistrat̃ est ut assumat̃ lignum puū quod est apud radicē ei⁹ ⁊ infundat̃ pua aqua ⁊ excorticet̃ ⁊ assumant̃ cortices illi ⁊ exiccent̃ in vmbra ⁊ admistrent̃ triti et cribellati: ⁊ potio eius sit tres kermet: ⁊ meli⁹ est vt in potu det̃ cū petroselino ⁊ dauco: ⁊ qñq; dat̃ ex eo usq; ad auī. ij. Natura. Calidus ē ⁊ siccus vsq; ad fm. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Est resolutiu⁹ subtiliatiuus ⁊ est fortis abstersiōis adeo ꝙ corrodit carnē mortuam: ⁊ qñ nascit̃ apud radicem vitis fit virtus vini eius solutiua. Et de ꝓprietatibus q̇dem hellebori est ꝙ ipe pmutat corpus a sua cōplōne: ⁊ facit ipm cōplōnem bonā iuuenilem acq̇rere: ⁊ multi sunt qui helleborū albuz sumūt ad vomendū ⁊ nō facit vomere ⁊ nō soluit sed facit illud quod facit vomitus ⁊ solutio: ⁊ cōueniētia eius ad viros ⁊ viragines mulieres ⁊ fortiores ⁊ adolescentes ⁊ eos qui hñt carnes teneras in corpore ⁊ multitudinē sanguis est plīma: ⁊ nō ē cōueniens castratis neq; mollibus. ⁊ ipe q̇dem est cōueniens in martio. deinde i septembri. verūtñ oz ut ante ipm ꝓcedant tres dies penitus in q̇bus abstineat̃ a comestione ⁊ potatiōe grossoꝝ: ⁊ ut admistrent̃ ea q̄ gaudere faciāt ⁊ delectari: ⁊ ut euomat: ⁊ ut eijciat post cenā duabus vicibus aut tribus deinde assumat̃. DEcoratio. Linit̃ sup morpheam cū aceto: ⁊ silr loca in q̇bus sunt sordes ⁊ silr sup albā morpheam: ⁊ eradicat verrucas: ⁊ euacuatio que fit cū eo ꝯfert albaras ⁊ silr albus. UUlnera ⁊ vlcera. Linit̃ niger ⁊ albus cū lacte sup scabiē ⁊ ipetiginem cū aceto ⁊ ad excoriationez linitus valet: ⁊ fit cū eo euacuatio ⁊ fiūt ex eo sicut licinia ⁊ imittunt̃ fistulis ⁊ dimittunt̃ p diem: ⁊ qñ

extrahunt̃ ex eis eradicant̃ corpora eaꝝ. Instrumenta iũcturaꝝ. Cõfert paralysi ⁊ dolori iũcturarũ: ⁊ euacuatio facta p ipm̃ est medicamẽ eorum omniũ forte. MEmbra capitis. Qñ decoq̃t cũ aceto ⁊ distillat̃ in aurẽ sedat sonitũ: ⁊ qñ os colluit̃ ex illo aceto sedat dolorẽ dentiũ ⁊ qñ distillat̃ decoctio eius in aurẽ debilis auditus ꝯfortat ipm̃ ⁊ ꝯfert mľie q̃ ẽ qñ aliq̃s solus aliena loquit̃ ⁊ emigranee antiq̃ ⁊ egritudinibꝰ capitis. s. epilepsie et mľie. MEmbᵃ ocli. Cõfortat visũ qñ ponit̃ i alcofol. MEmbra expľ. Confert mľie ⁊ dñio eius ⁊ soluẽdo educit ex toto corpore absq3 horribilitate ⁊ extrahit choľam etiam ⁊ phľa: ⁊ extrahit omnẽ sup̃fluitatẽ mistã sanguini ita q ab extremitatibus corporis ⁊ a cute: ⁊ oz ut fiat velocis soľonis cũ scamonea ⁊ misceant̃ ei petroselinũ ⁊ daucus: ⁊ qñq3 dat̃ i potu hoc mõ: ifundit̃ i oxymelle aut uino dulci: ⁊ dimittit̃ in ip̃o aliqᵒ spatio: deinde coquit̃ vinũ illud cũ lentibꝰ: aut cũ ordeo: aut gallina: ⁊ ad sorbendũ dat̃ ius eius: ⁊ qñq3 admiscetur duobꝰ aureis de eo quãtitas triũ anulusat de scamonea: ⁊ qñq3 decoq̃tur cũ lentibꝰ. Et iam q̇dem dictũ ẽ in tabulis p̃prietatũ de regimie eius quod oz fieri i hoc loco etiã. Et ip̃e valde ꝯfert ap̃atibꝰ in itestinis ⁊ vesica: ⁊ p̃uocat vrinã ⁊ mẽstrua.

PERmutatio. Loco nigri ponit̃ mediũ põdus ip̃ius d̃ mezerion ⁊ due ʒᶜ põderis eiꝰ d̃ agarico. Filius aũt Mᵉsaugue dixit q loco eiꝰ ponit̃ cõdes

De hellebero albo. C. ccxliij.

HEllleborꝰ albus q̇d est. Cortex corticũ ramoꝝ diuerse figure siľis rei veteri albe i qᵒ nõ ẽ g̃uitas: ⁊ siľat̃ etiã radicibꝰ altee cuiꝰ amaritudo ẽ vehemẽtior amaritudine nigri. Et eiꝰ plãta ẽ sicut arnoglossa: aut sicut sicla siluestris. sed ẽ breuior ea rubei coloris. Et longitudo cruris eiꝰ est usq3 ad. iiij. digitos cõiũctos i latitudine cõcauũ. Et h3 venas plĩmas a radice vna p̃cedentes sicut cepe: ⁊ nascit̃ i locis mõtuosis: ⁊ colligit̃ i tp̃re messis ⁊ exiccat̃. ELEctio. Ille qui est electꝰ: est planã hñs sup̃ficiẽ cũ equalitate albꝰ velocit̃ frangibiľ plĩma hñs grana minuta nõ mordicãs linguã statim vehemẽter ⁊ attrahit saliuam. Qui aũt vehemẽter mordicat statim ẽ p̃focatiuus: sed op̃atiões regiminũ i ip̃o p̃dicte sunt in capľo p̃prietatũ. Natura. Calidus ẽ ⁊ siccꝰ i medio fi. OPEratiões ⁊ p̃prietates. Albus ẽ vehemẽtioris amaritudinis. Et niger ẽ vehemẽtioris caliditatis: ⁊ qñ mus comedit ip̃m morit̃ ⁊ ex industria p̃batur illud ⁊ comedit de ip̃o mus in sauich ⁊ melle: ⁊ qñ coquit̃ cũ carne: dissoluit eam ⁊ debilitat eam. de ip̃o vero icĩso sumunt̃ q̇nq3 aur̃. ⁊ ponunt̃ i nouẽ. ʒ. aq̃ pluuiaľ ⁊ dimittũt̃ i ea tribꝰ diebꝰ ⁊ colat̃ ⁊ fit tep̃ida ⁊ bibit̃ ⁊ hic ẽ ifusus. deinde ẽ ille qui est decoctus q̇ hoc mõ p̃patur. libra vna de eo icĩso i duobꝰ kist aq̃ pluuialis posita tribus diebꝰ ifundat̃ ⁊ decoquit̃ donec eiꝰ 3ᵃ ps remaneat. deinde extrahit̃ ab ea helleborꝰ et p̃ijcit̃ sup aq̃ mellis boni collati quãtitas duaꝝ. lb. et in spissat̃ ⁊ sumit̃ ex eo cocbliariũ magnũ sicut ẽ: aut cũ aqua caľa: ⁊ hoc ẽ sanũ ⁊ tutũ. deinde ẽ cortex icĩsus pꝰ ꝯfractꝰ i eo positꝰ: quod fit sicut aq̃ ordei ut nihil remaneat i gutture ⁊ stomacho. deinde est ille q̇ ẽ puluerizatus p̃paratus cũ aq̃ mellis: ⁊ iste ẽ ille q̇ plĩmũ nocet. p̃pterea q remanet i meatibus. q̃re oz bibentẽ ip̃m p̃parare res q̇bus medicat̃ ille q̇ forsitan icidit i spasmũ sicut ius galline ⁊ sirupũ de isopo cũ mentastro ⁊ ruta: ⁊ lẽtes ⁊ olera boni odoris sicut factũ ẽ de ciperis ⁊ lilio ⁊ narcisco: ⁊ ut sint apud eũ acetũ acuti odoris: ⁊ poma ⁊ cydonia ⁊ panis calidus ⁊ vinũ odoriferũ ⁊ medicamẽ sternutatoriũ: ⁊ pẽna ⁊ cõdisi ⁊ anetũ: et lectꝰ stratus et vẽtose diuerse: et qñ ascellat cum facilitate sorbeat aquã frigidã et odoret odores bonos cibet̃ ex eis quoꝝ chimꝰ bonus ẽ. Et si iã accidit ei spasmus et debilitas tunc det̃ ei panis fractus in vino aut aq̃ mellis. et qñq3 oz ut reiteret̃ et cibet̃ pane i fuso in aq̃ friã: et si accidat ei singultꝰ i medio op̃atiõis det̃ ei aq̃ mellis in q̃ decoctus sit raphanꝰ: et si medicina in ip̃o nõ mouet̃ post aliquãtulũ spatiũ bibat aquã melľ cũ aq̃ caľa i q̃ decocta sit ruta: aut det̃ ei i potu aqua ⁊ oleũ ⁊ vomat cũ pẽna itĩncta i oleo de ciperis ⁊ de lilio ⁊ eleuet̃ i suspensorio: q si acciderit ei sicut p̃focatio sumat i potu de decoctione hellebori quãtitatem triũ. ʒ. illud enĩ adiuuat medicinã ⁊ remouet accidẽs. Si v̊o nõ iuuerit faciat clistere acutũ ⁊ i potu dent̃ tres anulusat de eo: ñ ut euomere faciat: s3 ut expellat p̃focationẽ ⁊ fiat ut sternutet cũ sternutatorijs q si singultus vomitu nõ remouet̃ admistremꝰ tũc ventosas sup spondiles magnas q̃ sunt ĩter spatulas ⁊ sup reliq̃s dorsi spondiles. Uẽtose enĩ equant ꝯtorsionẽ accidẽtẽ post singultũ: ⁊ iunge mẽbra spasmata cũ oleo vehemẽtis calefactionis ⁊ cũ aqua balnei ⁊ tina: op̃at̃ enĩ i isto capľo op̃ationẽ nigri. MEmbra capitis. Qñ odorat̃ ille q̇ puluerizatus ẽ excitat sternutationẽ. MEmbra oculi. Acuit visu3. MEmbra nutrimẽti. Hellebosꝰ albus ꝯfortat fortiter: sed i ip̃o ẽ timor qm̃ p̃focat qñq3 v̊o ponit̃ i pane ut vomere faciat: ⁊ oz ut illi i quo timet̃ p̃focatio non in potu tribuat̃ stomacho exñte vacuo huiusmõi enĩ debiľ ẽ. UEnena. Interficit q̇d̃ de eo sup̃fluũ ẽ hoĩes: ⁊ ẽ venenũ canibꝰ ⁊ porcis ⁊ stercus bibentis ip̃m interficit gallinas.

De Eupatorio. C. ccxliiij.

EUpatoriũ q̇d est. Est ex herbis aromaticis: ⁊ hab3 folia sicut folia canabis: ⁊ flos eius sicut nenufar: ⁊ est illud quod admistrat̃ ⁊ succus eius. Natura. Est caľm in p̃mo siccũ in fo. OPEratiões ⁊ p̃prietates. Est subtiliatiuũ icĩsiuũ valde: ⁊ abstersiuũ sine attractione: ⁊ sine caľitate manifesta. Et i ip̃o ẽ stipticitas pauca ⁊ põticitas ⁊ amaritudo fortis sicut est amaritudo aloes. DEcoratio. Est bonũ initio alopitie ⁊ tyrie. UULnera ⁊ vlcera. Linit̃ cũ adipe veteri sup vlcera difficiľ ꝯsolidatiõis ⁊ eiꝰ succus ꝯfert scabiei ⁊ prurituĩ qñ bibit̃ cũ aq̃ fumi terre ⁊ oxymelle: ⁊ siľr flos eius ⁊ succꝰ ip̃iꝰ ẽ fortior. MEmbᵃ nutrimẽti. Cõfert doloribus ep̃is ⁊ oppilatiõibꝰ eiꝰ: ⁊ ꝯfortat ip̃m: ⁊ ꝯfert duritiei splenis ⁊ ap̃atibus ep̃is: ⁊ ap̃atibus stomachi: ⁊ eius herba ⁊ succus ꝯferũt malitiei forme: ⁊ accidentibꝰ hydropiẽ. MEmbra expulsiõis. Dat̃ i potu cũ vino ⁊ ꝯfert vlceribꝰ itestinoꝝ. FEbres. Cõfert febribꝰ chronicis ⁊ antiq̃s p̃pe succus eiꝰ: ⁊ p̃pe cũ succo apsinthij. PERmutatio. Loco eiꝰ ponit̃ pondus de assaro ⁊ medietas

ponderis ipius de apsinthio.

Capitulum de littera. F.

De fabis. C. ccxlv.

Fabe qd sūt. Note sunt: ⁊ alie sūt egyptiace: ⁊ alie nabathie: ⁊ nabathie qdez sunt vehemēti⁹ stiptice ⁊ egyptie sūt hūidiores ⁊ minoris nutrimēti. Virides vo sunt plīme supfluitatis: ⁊ si nō esset tarditas sue digōnis: ⁊ multitudo iflatiōis eaꝝ nō essent minores i nutriēdo bene ꝙ pultes ordei: sed sanguis eaꝝ ē grossior ⁊ fortior. ELEctio. Meliores ex eis sunt grosse albe q̄ a gurguliōibus nō pforant: ⁊ deteriores eaꝝ sūt recētes. ⁊ eaꝝ qdez rectificatio ē plongatio ifusiōis eaꝝ ⁊ bonitas decoctiōis ⁊ comedere eas cū pipe sale ⁊ basce ⁊ origano ⁊ silibus cū oleis. Natura. Proxime sunt equalitati sed sūt decliues ad frigiditatē ⁊ siccitatē plus ⁊ in ipis ē hūiditas supflua ⁊ pprie i viridibus. De veritate vero viridiū ē ut iudicent frigide ⁊ humide. Quidā aūt q̄ ponūt frigiditatem fabaꝝ in ḡdu fo. modū excedūt. OPErationes ⁊ pprietates. Abstergūt parūp ⁊ inflāt valde. ⁊ eaꝝ decoctio bene fiat ⁊ liniant sicut pultes ordei: tūc decoctio vehemēter iterata cū aq̄ remouet eaꝝ iflōnē. veꝝ qū fabe excorticāt ⁊ mollāt ⁊ decoqūt i vase sine motu minorat eaꝝ iflatio: ⁊ que ex eis frixe sunt pauce sunt iflatiōis: sed sūt tardioris digestiōis: ⁊ cocte cū suis corticib⁹ sunt plus iflatiue sed sunt tardioris digōnis: ⁊ fortasse eaꝝ farina est mioris iflatiōis: sꝫ eaꝝ q̄ sūt nabathie ē uirt⁹ stiptica: ⁊ eaꝝ cortex ē fortioris stipticitatis ⁊ non abstergit: ⁊ egyptiaca ē stipticior oibus: ⁊ i ipa ē abstersio ⁊ generat ex ea caro moll: ⁊ gnāt humores grossos. Hip. quoqꝫ testificat⁹ ē bonitatē nutrimēti eaꝝ: ⁊ ꝯseruationē sanitatis ab eis: ⁊ qn̄ scidunt i duo media ⁊ ponunt sup fluxū sanguīs icisiōis valent. Et de pprietatib⁹ qdem eaꝝ est ꝙ abscindūt oua gallinaꝝ qū nutriunt ex eis ⁊ ꝙ faciūt videre somnia cū alienatiōe pturbata: ⁊ ꝙ faciunt accidere pruritū pprie recētes. DEcoratio. Qn̄ ex corticib⁹ eaꝝ fit emplm capillis subtiliat eos: ⁊ qn̄ fit ex eis emplꝫ sup femur ifantis phibet ortū piloꝝ: ⁊ silr qn̄ sepe iterat sup locū rasuꝫ: ⁊ abstergūt morphea i facie p̄cipue cū cortice ⁊ panū ⁊ lentigines ⁊ faciūt colorē bonū. Apata ⁊ bothor. Fit ex eis emplm cum vino sup apata testiculi. UUlnera ⁊ vlcera. Cōfert vlcerib⁹ lacertoꝝ. JNstra iūcturaꝝ. Cōferūt spasmo lacertoꝝ ⁊ more empli ponūt cū decoctōe sua podagre cū adipe porci. MEmbᵃ capitis. Faciūt soda ⁊ nocēt oibus q̄bus accidit soda ⁊ res viridis q̄ ē in cōcauitate eaꝝ q̄ sūt egyptiace cui⁹ sapor ē amar⁹ qū terit ⁊ miscet cū olo rosaceo ⁊ distillat i aurē ꝯfert dolori ei⁹. MEmbra ocli. Ipe cū melle et fenugreco more empli supposite faciūt obfuscatōi ocli ⁊ palpitatiōi: ⁊ ex eis cū ture ⁊ rosis ⁊ albugine oui fit emplm exitui oculi pprie q̄ ē pupille. MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Bone sunt pectori ⁊ sputo sanguīs ꝯferūt etiā tussi: ⁊ si misceant cū melle ⁊ farina fenugreci ꝯferunt apatibus gutturis calis ⁊ ouaꝝ amigdalaꝝ ⁊ eaꝝ emplꝫ ē bonū apatib⁹ mamille ⁊ caseitati lactis i ea. MEmbᵃ nutrimēti. Sūt difficilis digōnis: ⁊ nō tarde descensiōis ⁊ exitus: Et nō sunt generatiue oppilationū. Et decocte cū corticib⁹ suis i aceto phibēt vomitū. MEmbra expl. Que ex eis decocte sunt cum aceto ⁊ aq̄ ꝯferūt soloni antiq̄: ⁊ qū ppe fuerit cū corticib⁹ suis: ⁊ ꝯferūt dysenterie ⁊ ppe nabathie Et eaꝝ etiā sauich cōfert ad illud sicut etiā eaꝝ sorbitio. Et eaꝝ sorbitio ꝯfert apati testiculoꝝ pprie decoctarum cum vino.

De fece. C. ccxlvi.

Fex. ELEctio. Melior fex ⁊ sanior est fex vini veteris. deinde q̄ silis est ei Et fex qdem aceti ē vehemētis virtutis Et oꝫ ut adurat p⁹ ipius exiccationē bene sicut adurit spumīmaris iuitreata linita ex luto aut olla. Et finis adustiōis ei⁹ ē ut albescat ⁊ pulverizet. Et similiter ois fex. Et oꝫ qdem ut ois fex admīstret dū est recēs ⁊ fiat quod necessariū ē de adustiōe ei⁹ ⁊ tūc admistret: q̄ eni ex ea vetus ē est debilis uirtutis. Et oꝫ qdem ut coopiat i uase ⁊ non appareat aeri: ⁊ qn̄qꝫ abluit sicut lauat tutia. OPEratiōes ⁊ pprietates. Fex aceti fortior est aliꝭ fecib⁹: ⁊ virtus abstersiōis eius ē stiptica: ⁊ adusta ē adustiuā ⁊ putrefactiua virtute alia. DEcoratio. Que adusta ē admistrat i ungue albificato cū gūma pini ⁊ rectificat ipm. Apata ⁊ bothor. Fex nō adusta ē bona iflatiōi sola: ⁊ cū myrto etiā: ⁊ exiccat bothor cū q° sunt vlcera. MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. Fex nō adusta extinguit inflationē capitis i quo ꝯstrictus ē sanguis. MEmbᵃ nutrimēti. Fex nō adusta phibet fluxū mēꝝ ad stomachū. MEmbra expl. Qn̄ exteri⁹ apponit matrici emplm ex fece nō adusta ꝯfert fluxui sanguinis mēstrui.

De fumo. C. ccxlvii.

Fumus qd est. Est terreus subtilis: ⁊ diuersificat ei⁹ substātia: ⁊ oēs ei⁹ spēs sūt exiccātes substātia sua terrea: ⁊ est in eis igneitas pua. ELEctio. Fortior eoꝝ ē fum⁹ alchitran. deinde fum⁹ picis humide: deide fum⁹ storacis: postea myrrhe: deinde turis: postea terebinthine: ⁊ uidet ꝙ fumus napte sit fortior oibus OPEratiōes ⁊ pprietates. Fumus ē substātia terrea subtilis digestiu⁹ resolutiuus. Membra ocli. Fumus turis ⁊ fum⁹ terebinthine etiā ponunt i medicamētis vlceꝝ oculi: ⁊ phibēt ortū piloꝝ additoꝝ ⁊ cursum ⁊ corrosionē ⁊ humiditates cū q̄bus nō ē ophthalmia ⁊ vlcera lachrymaliū

De flore eris. C. ccxlviii.

Flos eris. OPEratiōes ⁊ ppetates. Est stipticus corrosiu⁹ mordicatiu⁹. Uulnera ⁊ ulcera. Corrodit carnē additā. MEmbra capitis. Ponit in desiccatiuis vlceꝝ auris: ⁊ qn̄ illud quod ex eo albū ē terit et sufflat i aure delet surditatē antiquā: ⁊ ex eo tangit palatū cū melle pp apata gule ⁊ vue. MEmbra expl. Quattuor anulusat ei⁹ soluūt humorē grossum ⁊ soluūt aquā citrinā ⁊ ponit i exiccatiuis hemorroidaꝝ ⁊ exituraꝝ ani.

De fistula pastoris. C. ccxlix.

Fistula pastoris. Natura. Calā ē et sicca ⁊ forsitan i pn° fi: ⁊ dicit qm̄ resoluit augmētationē. MEmbᵃ expl. Exptus ē Gal: ꝙ succus ei⁹ frangit lapidē i renib⁹

⁊ dixerūt q̇dam ꝙ ꝯfert vlceribus itestinoꝝ ⁊ ꝓ pū gitiuo dolori ⁊ īfirmitatibꝰ matricis ⁊ facit ꝓuocatione vtriusqꝫ ⁊ ꝯfert fixuris. Venena. Et aureꝰ aut duo aurei i potu accepti ꝯferūt ei q̇ bibit leporem marinū ⁊ opiū ⁊ reliqua.

De frumento. C. ccl.

Frumētū. Electio. Meliꝰ ē illud quod ē mediū iter duritiē ⁊ raritatē magnū pingue recēs planū quod ē iter rubedinē ⁊ albedinē. Frumētū vo nigꝝ ē mali nutrimēti. Natura. Est cal'm ⁊ tempatū i huītate ⁊ siccitate ⁊ ipius sauich declinat ad siccitatē. Operatiōes ⁊ ꝓprietates. Triticū plīme rubedinis plīmi est nutrimēti. Et frumētū elixatū ē tarde digōnis iflatiuū. verū eius nutrimētū qū digerit̄ ē plīmū. Et adarmacha q̇dem ē ꝓxima amilo sed est calidior: ⁊ farina viscosa p nāꝫ ē nō viscosa arte. Et neqꝫ est viscosuꝫ nā sicut viscosuꝫ arte. Sauich ꝑterea tritici ē tarde descensiōis ⁊ plīmū inflatiuū idigēs dulcedine faciēte ipꝫ descēdere velociter ⁊ ablutōe cū aq̄ cal'a: ita ut remoueat̄ iflatio eiꝰ ⁊ humor sauich est ꝑuus. Amilū vo ē frigidū ⁊ humidū viscosuꝫ: ⁊ frumētū ē magis nutritiuū corporis oībus granis. Decoratio. Triticū mūdificat faciē ⁊ eius farina ⁊ amilū cū croco ē medicamē pāno. Membra nutrimēti. Sauich tritici ⁊ ordei grauat. Membᵃ expl'. Triticū crudū ⁊ etiā decoctum elixatū nō mollitū. neqꝫ fractū. neqꝫ coctū ita ut sit puls: ⁊ fractū etiā silr qñ comedit̄ gnāt vermes. Venena. Triticū tritū puluerizatū sup morsuꝫ canis rabiosi ē iuuatiuū.

De fenugreco. C. ccli.

Fenugrecū q̇d est. Notū est. Natura. Cal'm ē in fine ꝑmi siccū in ꝑmo. Et non euacuat̄ ex huītate extranea. Opōnes ⁊ ꝓprietates. Eius virtus ē digestiua lenitiua. Et illud pp illud quod in ipo aggregat̄ d̄ caliditate cū viscositate. ⁊ ipius viscositas ꝓhibet dāñuꝫ nocumēti caliditatis eiꝰ: ⁊ eiꝰ caliditas opat̄ cū facilitate. ⁊ eius hūor ē malus licet nō sit paucꝰ. Decoratio. Eius oleū quod fit cū myrto ꝯfert capillis ⁊ vestigijs vlcerū ⁊ ꝯfert fissuris frigidis p mucilaginositatē suā ꝓprie cū oleo rosaceo. Et ingredit̄ in medicinis pāni. ⁊ facit colorē bonū ⁊ alterat odorē oris ⁊ facit fetere odorem corporis ⁊ sudoris. Apata ⁊ bothor. Resoluit apata phl'atica ⁊ dura et eius farina ad apata cal'a appentia et occulta quꝫ nō sunt iflāmata sed sunt declinātia ad duritiē quādaꝫ et lenit dubellet et maturat ea. Vulnera ⁊ vlcera. Cōfert cū ol'o ro. adustiōi ignis. Membra capitis. Mūdat furfures ablutione capitis facta ex eo facit soda capiti ⁊ ꝓprie qū comedit̄ cū muri quāuis sit cū almuri minꝰ nocumētū stomaᵒ. Membra oculi. Decoctio fenugreci sanat atarasa. Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Clarificat vocē ⁊ pulmoni tribuit aliq̇d nutrimētū ⁊ lenit pectus ⁊ guttur ⁊ sedat tussim et disniā et ꝓpe qñ coquit̄ cū melle aut dactilis aut ficubꝰ et meliꝰ est ut cōiūgat̄ cū dactilis carnosis et sumat̄ succus amboꝝ et misceat̄ cū melle plurimo et sup prunas tēperate calefiat et assumat̄ ante cibū tꝑe longo. Membra nutrimēti. Cū nitro empl'm factū ex eo ꝯfert spleni et eius decoctio cū aceto debilitati stomachi. et ꝓprie quod ex eo recēs ē et eiꝰ electuariū facit nauseā. sed acetū et muri expellūt nocumentū comestiōis eiꝰ. Membᵃ expulsiōis. Fit encatisma i decoctiōe eius ad apa matricis ⁊ dolorē eius et coarctationē ipius. Et eius decoctio cū aceto cōuenit vlceribus itestinoꝝ. ⁊ similit̄ recens cū aceto qñ comedit̄ fractū. Et decoctio eius cū aq̄ cal'a ē bona tenasmon ⁊ solutiōi. Et eius oleū ē bonū apatibus ani et clisterizat̄ etiā ad tenasmō et dolorē vētris pūgitiuū ꝓprie cū almuri añ cibū et nō mouet ad expellendā fecē nisi pp suā acrimoniā. ⁊ ꝓprie cū melle nō plurimo ut ñ mordicet fortiter et eius decoctio cū melle facit descendere huītates grossas ab itestinis. et ꝓuocat vrinā et supponit̄ cum adipe anatis et ꝯfert duritiei matricis et facit gnātionē matricis facilē cuiꝰ gnātio ē difficilis ꝓpt̄ desiccationē. et ē bonū hñtibus hemorroidas. facit stercus boni odoris: et facit fetere vrinā et sudorem et nō ē sicut lupini i difficultate sui exitus.

De ferro C. cclij.

Ferrū q̇d est. Est tres spēs senebūrucan ⁊ Et lieremehē ⁊ fūludeih. Seneburucā gᵒ est alfuledh nāle: et alfuledh artificiale ē purū ex lieremehen et scoria elseneburucā ꝓpinq̄ ē scorie eris. Et ego q̇dem scorie singulare faciam capitulū i capl'o d̄ chs. Opōnes et ꝓpetates. Eius ziniar stipticū ē corrosiuū et scoria ipius ē debilior ziniar eius et ipa ē fortioris exiccatiōis omni scoria. Decoratio. Erugo eiꝰ supposita pāniculo cū vino ē bona. Apata ⁊ bothor. Erugo ferri cū vino sup herisipilā ⁊ bothor vtilis est. Instr'a iūcuraꝝ. Erugo eiꝰ cū vino sup podagrā ꝯfert ei. Membra capitis. Qñ terit̄ cū aceto forti ⁊ coquit̄ i ipa ē illud acetū medicamē saniei antiq̄ currēti ex aure. Membra ocl'i. Est bona aspitati palpebraꝝ ⁊ vngule. Membra nutrimēti. Uinū ⁊ aq̄ i q̇bus extinguit̄ ferrū ꝯfert apati splenis ⁊ mollificatiōi stomachi ⁊ debilitati eius. Membra expl'. In eiꝰ scoria est virtꝰ soluēs aliqua debilior ea q̄ ē i scoria eris: ⁊ eius erugo ē stiptica. q̄re supposita abscidit fluxum sanguis ex matrice: ⁊ eiꝰ erugo stiptica exiccat hemorroidas ⁊ vinū i quo extinguit̄ ferrū retinet solonem antiquā ⁊ dysenteriā ⁊ ꝯfert mollificationi ani ⁊ isensibilitati vrine ⁊ fluxui mēstruoꝝ ⁊ confortat coitum.

De faseolis. C. ccliij.

Faseoli. Natura. Rubei cal'iores sūt eoꝝ. Filiꝰ Mesaugue ⁊ Arsaianis dixerūt ꝙ sunt frigidi ⁊ sicci: ⁊ apud me substātia eoꝝ ē sicca i qua est humiditas supflua ⁊ ipi ad cal'itatē declināt: sed rubei sunt calidiores. Opōnes ⁊ ꝓprietates. Sūt velocioris digōnis ⁊ egressionis ꝙ̄ mes: ⁊ nō sunt minus nutritiui eis. Et dixerūt ꝙ sunt minoris infl'onis: ⁊ ē i eo ꝯsideratio: ⁊ veriꝰ ē ꝙ ipi sunt magis inflatiui ꝙ̄ ē mes. veꝝ fabe sunt magis iflatiue eis: ⁊ humor faseoloꝝ ē humidus phl'aticus ⁊ faciūt videre somnia mala. Membra anhelitus ⁊ pectoris. Sūt boni pectori ⁊ pulmoni. Membra nutrimēti. Generat̄ humorē grossuꝫ: sed sinapis ꝓhibet nocumētuꝫ eoꝝ: ⁊ silr acetū cū sale ⁊ pipere ⁊ origano: ⁊ ut bibat̄ sup eos vinū passū puꝝ: ⁊ q̇ cū aceto sūt nutriti

pauce sunt huitatis. Membra expulsiōis. Prouocant mēstrua ꝓ̄pe rubei ⁊ ꝓprie cū oleo de nereiden.

الناردين

De fistula pastoris. C. ccliiij.

Fistula pastoris. Operatiōes ⁊ ꝓprietates. Uirtus ei⁹ ē virtus abstersiua. Apata ⁊ bothor. Resoluit apata fluxa et guia i viscerib⁹. Membra expl'. Cōfert lapidi renū ⁊ frangit ipm. decoctio ei⁹ ⁊ radix ipi⁹ confert vlceribus intestinoꝝ.

De felle. C. cclv.

Fel. Electio. Fortiora fella q̄drupedū sunt fel vaccinū. deinde fel adubua ⁊ vrsi. deinde capnū post ouinū. Et magis icolume felliū auiū ē fel galli ⁊ duragi ⁊ cubugi. Reliq̄ aūt fella auiū sunt fortiora fellib⁹ q̄drupedū qn̄ cōpant̄ rapaces eaꝝ cū pascentib⁹ ⁊ venātes cū feris siluestrib⁹: ⁊ fel q̇dem forte valde viscosuz ē fel rapaciū ⁊ ꝓ̄pe magnoꝝ: ⁊ de eis electū ē illud cui⁹ color ē citrin⁹ nāliter. Illud v̇o quod ē ut ziniar: ⁊ quod est ut azul sunt mala: ⁊ sil'r qđ ē pure rubeū. Debili⁹ aūt felliū ē fel porcinū. ⁊ fel q̇dem asabut ⁊ piscis q̇ noiat̄ scorpio ⁊ testudinis ē forti⁹ felibus q̄drupedū. Inq̇t Dia. stringat̄ extremitas fell' ⁊ bulliat in aq̄ ſ₃ quātitatē q̄ hō tres ei⁹ feruores ꝯputet: deinde extrahat̄ ⁊ exiccet̄ in vmbra in q̄ nō sit ros ⁊ reseruet̄. Natura. [illegible]ia cal'a sunt ⁊ sicca i. iiij°. Operatiōes ⁊ ꝓprietates. Fel om̄e ē cal'm abstersiuū ⁊ diuersificat̄ ſm masculū ⁊ feminā: ⁊ ſm dispōnem sitis ⁊ famis: ⁊ dispōnem saturitatis: ⁊ dispōnem q̇etis ⁊ exercitij. Decoratio. Fel asini siluestris eradicat moꝝ ⁊ ꝯfert linitū sup vestigia apatū ⁊ ponit̄ in empl'is herisipile ⁊ ꝓhibet ipam. Uulnera ⁊ vlcera. Qn̄ fel miscet̄ cū nitro ⁊ gūma pini ⁊ chimolea cōfert scabiei ulcerose: ⁊ fel vaccinū ponit̄ in empl'is ꝯferētib⁹ vulnerib⁹ q̄ sunt ab herisipila ⁊ doloribus vehemētib⁹: ⁊ fel hircinū eradicat carnē malā ⁊ nec̄citas q̇dem vlceꝝ vt eis adhibeat̄ fel forte et debile diuersificat̄ ſm suas horas: ⁊ ſm mūdificationē ⁊ sordidationē eoꝝ. ⁊ fel q̇dem adib ē bonum vulneribus neruosis ⁊ i tempore frigoris ꝓhibet spasmū ⁊ alcuzez q̇ timent̄ i sil'ibus eoꝝ. Membra iūcturaꝝ. Fel hircinū sup elephantiā ⁊ varices confert: ⁊ sil'r fel asini silu'ris ꝓprie ⁊ fel adib ꝓhibet spasmū ⁊ alcuzez q̇ seq̄tur vulnera neruorū ꝓprie ex frigore. Membra capitis. Fel hircinū ⁊ taurinū ꝯferūt vlcerib⁹ recentib⁹ i aure. Fel arachā cū oleo distillat̄ i aurē grauē ⁊ cū qua ē surditas ⁊ cū succo porri nabathi ad tīnitū ⁊ ad grauitatē auditus. Et fel bouinū cū nitro ⁊ chimolea ad furfures valet qū lauat̄ ipo caput. Et dictū est iam q̄ qn̄ fel adib lambēdo sumit̄ ꝓhibet epil'iam. Et fel testudinis ꝯfert alcula fraudulento in oribus pueroꝝ ſm q̄ dicit̄. Et ꝯfert attractio odoris eius cū narib⁹ epileptico. Et om̄e q̇dem fel ꝯfert strictu re nariū apiendo valde oppilatiōes q̄ sunt i colatorio. Membra ocl'i. Om̄e fel ꝯfert obscuritati visus. Et fel q̇dem rapatiū ꝓprie siccū confert initio aq̄ ⁊ dilatatiōi pupille. Et neq₃ cōcedit̄ ut ad mistret̄ nisi post mūdificationē corporis ⁊ capitis. Et fel magis ꝯferēs oculo ex q̄drupedibus q̇dem ē fel gazel. Et auiū q̇dem fel alcubugi. Et ex piscib⁹ fel asabut. Et fel caprinū ꝯfert cecitati ⁊ ꝓ̄pe mōtani. Membra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Ex felle bouis linit̄ palatū cū melle ad ꝓ̄focatiōez: ⁊ sil'r ex felle testudinis. Membra expl'. Fel bouis apit orificia hemorroidaꝝ. Et om̄e q̇dem fel ē solutiuū ita etiā q̄ fel porcinū: ⁊ qn̄ cū eo linit̄ sumen ⁊ supponit̄: ⁊ fel tauri cū melle linit̄ ad ulcera q̄ sunt i ano: ⁊ fit ex eo linimentū ad dolorē matricis ⁊ testiculoꝝ ⁊ ponit̄ sup apata osei. Uenena. Fel hirci siluestris ē tyriaca morsib⁹ venenosis ⁊ similiter fel tauri.

De fuligine. C. cclvi.

Fuligo. Electio. Melior ē illa q̄ ē leuioris pōderis ⁊ magis itense nigredis. Nā. Ois est cal'a exiccatiua nisi inda: qm̄ indi ⁊ Paulus numerāt eā iter ifrigidantia. Operatiōes ⁊ ꝓpetates. Ois est exiccatiua. Apata ⁊ bothor. Existimāt q̇dam q̄ inda ponit̄ sup apata cal'a ⁊ ꝯfert eis. Uulnera ⁊ vlcera. Illa q̄ assumit̄ ex fumo ligni pini cū gūma ⁊ bdellio ponit̄ sup adustiōz ignis ⁊ dimittit̄ donec cadat.

De fistula. C. cclvij.

Fistula q̇d est. Stipites albi pilosi sil'es polio: sed sunt plus pilosi: imo sunt toti q̄si pili: ⁊ odor eius ē sicut odor myrrhe. Nā. Est cal'a declinās ad aliq̄ptulū aromaticitatis.

De furfure. C. cclviij.

Furfur. Nā. Calid⁹ ē ⁊ sicc⁹ i p̄mo. Operatiōes ⁊ ꝓpetates. In ipo ē abstersio ⁊ lenificatio ⁊ mūdificatio p'ima ⁊ herbus q̇dem ipius finē nō ꝯsequit̄ ⁊ resoluit vētositates ⁊ phl'a. Apata ⁊ bothor. Est bon⁹ cū aceto forti in initio apatis cal'i ⁊ madefit cū vino: ⁊ fit ex eo empl'm ad apa quod ē in mamilla cal'm: ⁊ rarificat apata phl'atis ⁊ vētositatis. Uulnera ⁊ vlcera. Cū aceto forti ponit̄ sup vlcerationez scabiei facto empl'o ex eo cal'o. Membra anhelitus ⁊ pectoris. Lenit pectus sua abstersione et ꝓprie sorbitio aqueitatis ei⁹ cū zuccaro ⁊ oleo amigdalino ⁊ ifundit̄ cū vino ⁊ ꝯfert apatibus mamille. Membra expl'. Mouet itestina ad expellendū quod i eis ē: ⁊ eius sorbitio qū sorbet̄ lenit ventrē. Uenena. Cōfert pūcture scorpiōis ⁊ serpentis more empl'i suppositus.

De folio. C. cclix.

Foliū q̇d est. Est ꝓximū virtuti spice. est tn̄ leui⁹ ⁊ eius folia ⁊ rami sunt sicut sebesabram ⁊ h₃ florē frangibilē quod nascit̄ i terra indie: ⁊ sunt ei aque ifuse ī terris lacūalib⁹ ⁊ erigit̄ sup faciē aque sicut plāta que noiat̄ lenticula aque absq₃ suspensiōe radicis: ⁊ qn̄q₃ ligat̄ in loco cū filo ⁊ exiccat̄: ⁊ fortasse existimauerūt q̇dam q̄ ē folia nereiden inde ꝓpter sil'itudinē quā cū ea h₃ i virtute sua. oleū v̇o ei⁹ virtutē h₃ olei alacuben ⁊ olei de croco: sed ē forti⁹. Electio. Melius ē recēs ad albedinē declinās quod nō frangit̄ i minima: ⁊ ē ei⁹ odor manifest⁹ ut nereiden odor ⁊ nō est limosuz neq₃ salitū neq₃ mollificatum. Nā. Cal'm ē ⁊ siccū in ſo. Opōnes ⁊ ꝓpetates. Qn̄ i pānis spargit̄ cōseruat eos a tineis. Decoratio. Odorē oris efficit bonū retentum sub lingua. Apata ⁊ bothor. Decoquit̄ in aq̄ rosacea: ⁊ fit ex eo empl'z sup apa cal'm p⁹ ꝯtritiōz

⁊ est medicamen bonū ꝯ̄patibus oculi calidis.
¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Est magis ꝯferēs stoma-
cho et epi ꝙ nereiden. ¶ MEmb. expl. ¶ Ipm
vehemētiꝰ ꝓuocat vrinā ꝙ nereiden. ¶ PER-
mutatio. ¶ Loco eius ponit pōdus ipsius de mace
aut etiam spica.

¶ De falamamiski. C. cclx.

F Alamamiski qd est. dicit ꝙ falamamiski
est ozimū gariofilatū. nā ipm ē odoris si-
milis gariofilo ⁊ ē magis tempatū ꝙ ma-
iorana ⁊ sisimbriū ⁊ minus siccū. ¶ Membra capi
tis. ¶ Apit oppilatōes accñtes i cerebro ⁊ ambabꝰ
naribꝰ comestū ⁊ odoratū. ¶ MEmbra anhelitus
⁊ pectoris. ¶ Cōfert tremori cordis accñti ex phl'a
te ⁊ mł'ia i corde comestū. ¶ MEmbª expl. ¶ Est
bonū hemorroidibus.

¶ De fu. C. cclxi.

F U qd est. ¶ Folia eius sunt sicut folia apij
magna hñtis folia ⁊ stipites: ⁊ eiꝰ crus ē
vniꝰ cubiti ⁊ plus planū tenex cuius su-
pmū ē grossuz ꝓximū grossitudini digiti purpureū
hñs nodos: ⁊ hz florē sicut narciscus: aut maiorem
narcisco. Et i albo ipsius ē q̄si purpureū: ⁊ inferius
ī radice sua emittit ramos. Et i radice sua ē aroma
ticus odor: ⁊ virtꝰ eiꝰ est sil'is spice i rebꝰ pl'imis
¶ Nã. ¶ Uirtus radicis eius ē aromatica: ⁊ vir-
tus eiꝰ ē sil'is spice calefaciēs. ¶ MEmbª anhelitꝰ
⁊ pectoris. ¶ Cōfert dolori lateris. ¶ Membra
expl. ¶ Prouocat vrinā si bibat sicca. Et eiꝰ deco
ctio ꝓuocat mēstrua. Et eiꝰ ꝓuocatio maior ē ꝓuo
catiōe spice inde ⁊ romane: ⁊ ē sicut almētasina i iº

¶ De fusel. C. cclxij.

F Usel qd est. ¶ Uirtꝰ eius ē ꝓping̃ virtuti
sandali. ¶ Opōnes ⁊ ꝓpetates. ¶ Est ifri
gidatiuū cuz virtute stiptica. ¶ Apata et
bothor. ¶ Est bonū ꝯ̄patibꝰ cal'is grossis. ¶ Mem
bra ocl'i. ¶ Est cōueniēs ei q̄ hz isl'onez i ocl'o suo.

¶ De fangenkest. C. cclxiij.

F Angenkest qd est. ¶ Dictū est de eo in ca-
pitulo de be.

¶ De fael. C. cclxiiij.

F Ael qd est. ¶ Est fructus sup quē est cortex
sil'is i colore corticibꝰ auellanaꝝ. Et figu
ra eius ē sicut fistici. Et intra ipm est gra
nū pingue sil'e grano pini quod noiat granū regum
cuiꝰ color ē iter albū ⁊ nigrū ⁊ citrinū. Et est illud
quod admīstrat ⁊ asportat de terra indie. Et albel
⁊ alfel oñs cal'i sunt: ⁊ ꝯferūt mollificatiōi neruoꝝ
⁊ vētositatibꝰ hemorroidaꝝ ⁊ sanat eas. Et ē me-
dicina inda nota cuiꝰ virtus ē sicut virtꝰ mādrago
re ⁊ pomoꝝ eiꝰ. ¶ MEmbra capitis. ¶ Si fiat
emplm ex ea confert soda.

¶ De fal. C. cclxv.

F Al. ¶ Nã. ¶ Calidꝰ ē in fo. ⁊ siccus.

¶ De fagara. C. cclxv. i

F Agara qd est. ¶ Granū sil'e ciceri hñs granū
sicut mahaleb: ⁊ i cōcauitate eius ē granū
nigrū sicut scebedenigi ⁊ asportat d asse-
kelati. ¶ Nã. ¶ Cal'm ē ⁊ siccū in 3º. ¶ Opōnes ⁊
ꝓpetates. ¶ In eis ē resol'o ⁊ stipticitas. ¶ MEm
bra nutrimēti. ¶ Ponit i medicinis rectificātibus
stomachū ⁊ epar fria: ⁊ expellit in eis malitiam di
gestiōis frigidā. ¶ MEmbra expl. ¶ Cōfert so
lutiōi frigide ⁊ constringit ventrem.

¶ De fulfulminue. C. cclxvij.

F Ulfulminue qd ē. Est radix pipis. ¶ Opa
tiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Dicit ꝙ ꝓprietas
eiꝰ ē ꝯferre doloribus frigidis ⁊ spasmo
valde. ¶ INstra iūcturaꝝ. ¶ Cōfert podagre.
¶ MEmbra expl. ¶ Est ei ꝓpetas ut iuuamen affe
rat colice ⁊ ventositatibus frigidis.

¶ De fesurigo. C. cclxviij.

F Esurigū. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓpetates. ¶ Est
vehemētioris exiccatiōis ꝙ alcolcotar: cū
hoc ꝙ est mioris mordicatiōis ⁊ ē subti-
liꝰ. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Remouet scabiem.

¶ De fesire. C. cclxix.

F Esire qd est. ¶ Est albazarasen ⁊ ē vitis al
ba. ¶ Nã. ¶ Est calida ⁊ sicca in 3º. ¶
Opatiōes ⁊ ꝓpetates. ¶ Est acris mor-
dicatiua abstergit et exiccat ⁊ subtiliat ⁊ calefacit
tēperate. ¶ DEcoratio. ¶ Radix eiꝰ cū herbo ⁊
fenugreco abstergit pānū ⁊ vestigia nigra remanē
tia post vlcera: ⁊ sil'r qñ coquit cū oleo donec dis
soluat ⁊ auferat occultationē sanguis ab oculo.
¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Eius radix abscidit verrucas
⁊ bothor leuia: ⁊ cū vino sedat panariciū ⁊ resol-
uit ꝯ̄pata dura ⁊ disrūpit aldubellet: ⁊ si una quaq
triginta dieꝝ bibant ex ea tres anulusat cū aceto re
soluit ꝯ̄pata splenis ⁊ emplm factū de ea cū ficubus
etiā est cōueniens spleni ⁊ sedat panariciū qñ ex co
fit emplm cū vino. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Ex ra
dice eiꝰ fit emplm cū sale sup vlcera mala: ⁊ ponit
ī empl'is corrosiuis carnis ⁊ ex fructu eius delinit
scabies vlcerosa ⁊ nō vlcerosa. ¶ INstra iūctu-
raꝝ. ¶ Emplm factū ex radice eiꝰ cū vino extra-
hit ossa ⁊ bibit de ea quaq die auī. i. ad palysim:
⁊ ad attritionem lacertoꝝ valet linita ⁊ bibita.
¶ MEmbra capitis. ¶ Bibit de ea oi die auī. ⁊ cō
fert epil'ie ⁊ vertigini: ⁊ facit qñq i ratiōe accide-
re pmistionē. ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris.
¶ Qñq assumit de ea cū melle deglutiēda ad ꝓfoca-
tos ⁊ ad corruptionē anhelitꝰ ⁊ ad tussim ⁊ ad do-
lorē lateris. Et qñ bibit succus eiꝰ cū frumēto de-
cocto facit exuberare lac. ¶ MEmbra nutrimēti
¶ Inqt Gal'. comestio extremitatū eiꝰ i pmis qū
eleuat ꝯfert stomacho cū sua stipticitate: ⁊ gustus
eius ē iter paucā amaritudinē ⁊ acredinē. ¶ Mem
bra expl. ¶ Cor huiꝰ plante i pmis qū eleuat co-
medit ⁊ ꝓuocat vrinā ⁊ soluit ventrē: ⁊ de radice
eius auī. iterficit fetū. Qū gº supponit extrahit fe
tū ⁊ mūdificat matricē sedendo in decoctiōe eius:
⁊ succus eius solutiōe educit phl'a: ⁊ ē ex medicinis
bonis spleni. ¶ UEnena. ¶ De radice eiꝰ auī. i.
ꝯfert morsui vipe: ⁊ similiter pūcture oium ver-
miū venenosoꝝ. ¶ PERmutatio. ¶ Loco eius
ponit pōdus ipsius de durūgi ⁊ due tertie pōderis
ipsius de macis.

¶ De fesiresin. C. cclxx.

F Esiresin qd est. ¶ Est de gnē alfesire hñs
folia sicut volubilis maior. ¶ Et radix eiꝰ
est nigra exteriꝰ ⁊ citrina interiꝰ. ¶ Opa
tiōes ⁊ ꝓpetates. ¶ Est similis alfesire i opationi
bus suis: sed ē debilior parūp. ¶ INstra iūcturaꝝ
¶ Cōfert palysi etiā. ¶ MEmbª capitis. ¶ Cor

eius ī pmis qū eleuaꝛ comedit ⁊ confert epilēe.

MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Mūdificat pectꝰ

MEmbra expulsiōis. Cor alfesiresin si comeditur qū eleuatur ꝓuocat vrinam.

De fagama. C. cclxxi.

Fagama dictum est in capitulo ha.

De feluzeharagi. C. cclxxij.

Feluzeharagi qd est. Est arbor licij q̄ habꝫ fructū sicut piper. Et litiū qn̄qꝫ sumiꝛ ex eo: ⁊ qn̄qꝫ sumiꝛ ex aderescech. Et arabicū est spēs altera. Et virtus alfeluzeharagi ꝓpinq̄ ē virtuti licij quod ex ea fit: sed ē debilior parū.

DEcoratio. Cōfortat capillos linitū. Membra nutrimēti. Decoqūt rami eius cū aceto ⁊ bibiꝛ ad splenē ⁊ ꝯfert vltime ⁊ similr̄ ictericie.

MEmbra expl'. Decoctio ramoꝝ eius ꝓuocat mēstrua ⁊ silr̄ ipa: ⁊ si de fructu eiꝰ bibaꝛ pōdus matulem soluēdo educit humorē phl'aticū plimū.

De fath. C. cclxxiij.

Fath qd est. Est medicina turchia. UEnena. Est bona ad potū hyusq̄ami: ⁊ pūcturam vermiū venenosoꝝ data in potu cū aqua frigida: ⁊ silr̄ nucimethel cōfert ⁊ omibus venenis.

De farfag. C. cclxxiiij.

Farfag qd est. Est portulaca.

De fungis. C. cclxxv.

Fungi. ELEctio. Melior spēs ē nota q̄ noiaꝛ alchalahie. neminē enī iterficit sed aduenit ex ea colica passio: ⁊ illi qdeꝫ q̄ sunt sicci minꝰ sunt mali. Na. Frigidi sunt ī fine tertij: hūidi ī pnᵒ eius. Opatiōes ⁊ ꝓpetates. Generaꝛ humorē grossū malū. Eoꝝ autē rectificatio est ut elixenꝛ ⁊ ponanꝛ cū eis pira humida ⁊ sicca ⁊ ozimū mōtanū: ⁊ bibaꝛ sup ipos vinū purū. MEmbᵃ capitis. Generaꝛ stuporē et apopl'iam. MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris.

Accidit ex illis q̄ nō iterficiūt ꝑfocatio: ⁊ ꝓprie ex iterficiētibus. MEmbra nutrimēti. Accidit ex illis q̄ nō iterficiūt colica passio qn̄ mltiplicanꝛ ⁊ sunt difficilis digōnis ⁊ multi nutrimēti. Et accidit ex mortiferis sincopis ⁊ sudor frigidus. Membra expl'. Faciūt possidere difficultatē vrine.

UEnena. De eis sunt q̄ sunt mortiferi ⁊ sūt illi q̄ nascunꝛ ī vicinitate ferri eruginosi ⁊ rerū putridaꝝ aliaꝝ: aut ī ꝓpinquitate mansiōis reptiliū venenosoꝝ: aut apud aliquā arboꝝ quaꝝ ꝓpriū ē vt corrūpant fūgos q̄ apud eas nascunꝛ sicut oliue. Et de signis qdem eoꝝ est ꝙ sup eas ē huitas viscosa putrefacta: ⁊ cito aduenit eis alteratio ⁊ putrefactio: ⁊ ꝓuenit ex ipis ꝯstrictio anhelitꝰ ⁊ sincopis.

Et cura eoꝝ ē cū icisiuis ⁊ oxymelle cū calamēto: et qn̄qꝫ iterficiūt statim.

De fistico. C. cclxxvi.

Fisticū. Na. Dicit ꝙ ē vehemētioris caliditatis ꝙ̄ nux ⁊ amigdala. Et est calidū ī fine secūdi. Et ē in ipo humiditas ⁊ existimauerūt qdam ꝙ ē frigidū: sed errauerūt.

Opatiōes ⁊ ꝓpetates. Apit oppilatiōes epis ꝓp suā amaritudinē ⁊ aromaticā virtutē sui ⁊ ī ipo est pōticitas: ⁊ nutrimētū eius ē paꝝ valde. Membra nutrimēti. Est bonū stomacho ꝓpe ascem iū silē grano pini ꝓpter illud quod ē in ipo de amaritudine cū ponticitate: ⁊ apit oppilationes epis ꝓpꝛ amaritudinē ⁊ aromaticitateꝫ suā ⁊ mūdificat ipm ꝓprie ⁊ apit meatus nutrimēti: ⁊ oleū eiꝰ ꝯfert dolori epis euenīēti ex huitate grossa. Inqt qdaꝫ. Nō iueni ipm faciēs ī stomacho nocumentū multū neqꝫ iuuamētū. Ego aūt dico imo ꝓhibet nauseā ⁊ subuersionē stōi ⁊ ꝯfortat os eius. MEmbᵃ expl'.

Nō lenit ventrē neqꝫ ꝯstringit. UEnena.

Cōfert morsui vermiū venenosoꝝ ꝓprie decoctū cum vino forti.

De fesefisis. C. cclxxvij.

Fesefisis qd est. Est aial sicut alcorat notū ī scemi exn̄s ī lectis: ⁊ videꝛ ꝙ sit illud quod diciꝛ apud nos igil. MEmbᵃ capitis. Qn̄ bibiꝛ cū aceto aut cum vino extrahit sanguisugā ex gutture. MEmbra expl'. Qn̄ odoraꝛ valet ꝑfocatiōi matricis ⁊ facit parere: ⁊ qū teriꝛ ⁊ poniꝛ ī foramie virge sanat difficultatē vrine. FEbres. Qn̄ de eis assumūꝛ. vij. numero ⁊ ponunꝛ ī faba ⁊ deglutiūꝛ anteꝙ̄ īuadat febris q̄rtana ꝯferūt. UEnena. Qn̄ deglutiūꝛ absqꝫ faba valēt ad puncturā vermiū venenosoꝝ.

De facailesо. C. cclxxviij.

Facailesus qd est. Diciꝛ ꝙ est spēs buchor marien: ⁊ ē genꝰ hartanite. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Uirtꝰ eiꝰ ē mūdificatiua cū abstersiōe ⁊ icisiōe: ⁊ ē calefactiuū resolutiuū: ⁊ ē sudorē faciēs ualde qn̄ bibiꝛ eius radix ⁊ vigorat

DEcoratio. Si bibanꝛ de eo tres aur̄. nō ꝑtrāscuntes illud cū vino aut mellicrato ꝑmisto aq̄ sanat ictericiā. ⁊ oꝫ tūc ut iaceat ⁊ coopiaꝛ pānis plibus vt sudet vehemēter ⁊ sit sudor coloris chol'e ⁊ eiꝰ radix mūdificat cutē ⁊ delet pānū ⁊ ꝯfert eiꝰ decoctio scissure accn̄ti ex frigore: ⁊ silr̄ eius oleū quod calefit ī eiꝰ radice tepefactū sup cinerē cal'm.

Apata ⁊ bothor. Radix eiꝰ delet bothor ⁊ succus eiꝰ resoluit durities ⁊ apata splenis: ⁊ scrofulas ⁊ vulnera recēs: aut siccꝰ ⁊ aufert sahafati etiā

Uulnera ⁊ vlcera. Qn̄ ꝑmisceꝛ radix eiꝰ cū aceto aut melle aut sola ⁊ admistraꝛ sanat vulnera anteꝙ̄ antiqueꝛ. Et qn̄ effundiꝛ decoctio eiꝰ sup caput ē cōueniēs vlceribus q̄ sunt ī ipo. INstra. iūcturaꝝ. Cōfert torsiōi neruoꝝ ⁊ podagre: et totū illud opaꝛ suppositū vt emplm̄. MEmbᵃ capitis. Qn̄ ꝑmisceꝛ cū vino īebriat magnifice.

Et qn̄qꝫ fit ex aq̄ eiꝰ cāppurgiū ad caput ꝯfortādū

Et qn̄ effundiꝛ decoctio eiꝰ sup caput ē cōueniēs ulceribꝰ q̄ sunt ī ipo ⁊ sedat soda frigidā. Membra ocl'i. Aq̄ eiꝰ cū melle ē cōueniēs aque accn̄ti ī oculo ⁊ debilitati visus: ⁊ silr̄ cāppurgiū ex ea factū. MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Sūt qdā hoīuꝫ q̄ ī potu dant radicē eiꝰ patiētibus asma.

MEmbra nutrimēti. Fit emplꝫ ex eo spleni cū aceto. MEmbra expl'. Qn̄ bibiꝛ cū hydromelle soluēdo educit phl'a aquosuꝫ: ⁊ ꝓuocat mēstrua bibitū ⁊ suppositū. Et existimauerūt qdam ꝙ ambulatio p ipꝫ facit abortū. Et qn̄ ligaꝛ ī collo aut ī adiutorio ꝓhibet imp̄gnationē. Et supponiꝛ cū lana vt soluat ventrē. Et silr̄ qn̄ liniūꝛ ex eo sumen ⁊ mirach ⁊ ilia lenit ventrē. Et eijcit fetū: et iterficit fetū fortiter. Et eiꝰ succus ē fortior ī hoc.

Et si misceaꝛ eiꝰ aq̄ cū aceto ⁊ liniaꝛ sup anū extra egredientē reducit ipm ad iteriora. Et sucus eius

ad splene

provocat menstruum

educit phlegma

apit orificia venaꝝ q̄ sunt i ip̄o ano. Et radix eius ꝓuocat mēstrua bibita ⁊ supposita. Et si de radice ei⁹ bibant. ʒ. v. cū melle soluūt fortiter. Sitq; potio eius usq; ad. iiij. aur̄. Venena. Bibit cū vino ad medicinas mortiferas: ⁊ venena ꝓp̄e ad lepus marinum.

De fuca. C. cclxxix.

Fuca. Electio. Cōuenietius ē illud qđ fit đ pane adarmachino ⁊ mēta ⁊ apio nō eni ē sicut illud quod fit de pane cocto ⁊ sicut illud quod fit đ massa azyma. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Alfuca gn̄at humorē malū ⁊ ē mali nutrimēti: ⁊ nocumentū ei⁹ mēbris aialis ē ita ꝙ si i ip̄o ifundit̄ os elephantis lenit ip̄m ⁊ fit artificiale opari i ip̄o. Et illud quod fit ex pane adarmache ⁊ apio ⁊ mēta ē boni chimi ⁊ ē cōueniēs calefactis. Instra iūcturaꝝ. Nocet neruis valde. Membra capitis. Nocet velami cerebri. Membra nutrimēti. Illud qđ factū ē ex adarmacha ē bonū stomacho cal̄o. Membra expl̄. factū cū ordeo ꝓuocat urinā ⁊ nocȝ renib⁹ ⁊ uesice

De fasuricon. C. cclxxx.

Fasuricon qđ est. Est medicamē ad scabiē factū ex merdasengi ⁊ duplo ip̄ius de calcadis tritis cū aceto vehemēter forti. Et ponit̄ i vase nouo linito ex luto ⁊ sepelitur in fimo xl. diebus in tempore estiuo.

De feniculo. C. cclxxxi.

Feniculū ⁊ est ꝑsice baralme qđ est. Illius virtus cui⁹ semē sil̄at semini coriādri est ꝓpinq̄ v̄tuti siluestris: sed ē debili⁹ veꝝ tn̄ ē forti⁹ siluestri magno. Nā. Siluestre est vehemētioris cal̄itis ⁊ siccitatis: ⁊ ē digni⁹ tertio. Hortulani aūt cal̄itas ē in s̄o. Opatiōes ⁊ ꝓpetates. Apit oppilatiōes. Memb̄a oculi. Acuit visuȝ ⁊ ꝓprie gūma ei⁹ ⁊ ꝯfert initio aque ⁊ apud ip̄ius descensū. Et democrit⁹ qđem existimauit ꝙ venenosi vermes pascūt feniculi recētis semen vt coꝝ visus ꝯfortet̄: ⁊ vipe ⁊ serpētes fricāt ocl̄os suos qū egrediunt̄ de cauernis suis post hyemē sup ip̄m vt illumient̄ ocl̄i. Membra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Qđ hūidū ē lac exuberare facit: ⁊ ꝓprie hortulanū. Membra nutrimenti. Qn̄ bibit̄ cū aq̄ fria ꝯfert nausee ⁊ infl̄oni stōi: ⁊ ei⁹ digō est tarda: ⁊ ei⁹ nutrimētū ē malū. Memb̄a expl̄.

Prouocat vrinā ⁊ mēstrua ⁊ silur̄e ꝓprie frangit lapidē. ⁊ i terreno qđem ⁊ fluuiali ē iuuamentū ad renes ⁊ vesicā: ⁊ ꝯfert ꝓp̄e illud qđ ē silur̄e distillatiōi vrine ⁊ mūdificat fetas: ⁊ qn̄ comedit̄ ei⁹ radix cū semie suo stringit. Febres. Cōfert febribus antiq̄s ⁊ dat̄ i potu cū aqua fria ⁊ ꝯfert nausee i febrib⁹ ⁊ infl̄atiōi stōi ex eis. Venena.

Cōfert ei⁹ decoctio cū vino morsui vermiū venenosoruȝ ⁊ cū aqua: ⁊ terit̄ eius radix ⁊ ponit̄ super morsum canis rabiosi ⁊ confert.

De fumo terre. C. cclxxxij.

Fumus terre. Electio. Melior ē ille q̄ ē viridis recēs acut⁹ amar⁹. Nā. Dicit̄ ꝙ ē frigid⁹ i p̄mo siccus in s̄o.

Opatiōes ⁊ ꝓpetates. Purificat sanguinē ⁊ apit ⁊ i ip̄o ē frigus ꝑꝑ illud quod i ip̄o ē đ sapore stipticitatis: ⁊ calor ꝑꝑ illud qđ i ip̄o ē de sapore amaritudinis: sed q̄si frigus ei⁹ ē forti⁹. Vulnera ⁊ vlcera. Bibit̄ ad pruritū ⁊ scabiē. Membra capitis. Stringit linguā. Memb̄a nutrimēti. Cōfortat stomachū ⁊ apit oppilatiōes ep̄is. Membra expl̄. Lenit nāȝ ⁊ ꝓuocat vrinā: et potio ei⁹ sit a pōdere. ʒ. x. usq; ad lb. ß. ⁊ usq; ad duas tertias libre cū zuccaro. Et de eo q̄ siccus ē cū medicinis i decoctiōe usq; ad. ʒ. x. Et đ trito sicut ē a tribus usq; ad. vij. Permutatio. In scabie ⁊ febrib⁹ antiq̄s quātū ē mediū ponderis ip̄ius de sene de mecha.

De ficubus. C. cclxxxiij.

Ficus qđ ē. Ficus i se ip̄a nāȝ hȝ. Et folijs ⁊ lacti eius iest virtus lacticinij: ⁊ qū nō recipiunt̄ folia eius rami ei⁹ q̄ siluestris ē decoqūtur ꝯfracti ⁊ cōtriti: ⁊ assumit̄ eoꝝ aq̄: ⁊ đ ea accipit̄ succus sicut accipit̄ i reliq̄s herbis: ⁊ gemie qđem ficus melli sil̄es existūt i opatiōibus suis.

Electio. Melior ē alba deinde rubea deinde nigra. Et qn̄ vehemēter matura ē: ē melior ⁊ ꝓxima ad hoc ut nō noceat. Et sicca qđem i suis opationibus ē laudabilis. verūtn̄ sanguis ex ea generat⁹ nō est bon⁹: ⁊ ꝑꝑ hoc facit pediculos. veꝝ si sit cū nuce tūc ei⁹ chim⁹ fit bon⁹: ⁊ post nucē cū amigdala ⁊ levior oībus ē alba. Nā. Illa q̄ ē hūida ē cal̄a parūp: ⁊ q̄ ē hūida pl̄ime ē aqueitatis: ⁊ paꝝ ē medicinalis. Que v̄o imatura est: est abstersiua ad frigiditatē aliquātulā declinās nisi lac ei⁹: ⁊ q̄ ē sicca est cal̄a i p̄mo: ⁊ i fine ip̄ius ⁊ ē subtil̄. Opatiōes ⁊ ꝓꝓprietates. Que sicca ē ⁊ ꝓprie acris fortis ē abstersiōis maturatiua resolutiua ⁊ carnosa ē pl̄ime maturatiōis: ⁊ i ip̄a sunt glutinatio ⁊ incisio ⁊ subtiliatio: ⁊ siluestris ē acutior ⁊ fortior in hoc. ⁊ ficus qđem nutribilior ē reliq̄s fructib⁹ ⁊ q̄ vehemētis ē maturatiōis ꝓpinq̄ ē ad hoc vt nō noceat ⁊ i ip̄a ē iflatio: ⁊ qn̄q; egredit̄ q̄ acris ē ⁊ sicca de abstersiōe ad vlcerationē ⁊ adeo ut sicca: ⁊ folia ei⁹ qū decoqūtur cū radice almezerion nigri fit cura scabiei aialiū ⁊ succus folioꝝ eius vehemētis ē calefactiōis ⁊ abstersiōis. Et in ip̄a qđem ē lenificatio vltima ⁊ expellit sup̄fluitates ad cutē ⁊ facit sudare: ⁊ i eius acceptiōe ē sedatio caliditatis: ⁊ sil̄r secūduȝ ꝙ ego existimo sicca etiā expellit ad exteriora ⁊ facit sudare. Et lac qđem ei⁹ coagulat liq̄factionē sanguis ⁊ lactis ⁊ liq̄facit cōgelatū. Et illa qđem q̄ hūida ē velocis ē nutrimēti ⁊ penetratiōis i stomacho ⁊ corpe. Nutrimētū v̄o ficus licet non existat i robore nutrimēti carnis ⁊ ḡnoꝝ. est tamē vehemētioris roboris q̄ nutrimētū oīuȝ fructuū. Et virt⁹ succus ramoꝝ eius anteq̄ frondescāt ꝓpinqua ē virtuti lactis eius. Et aq̄ qđem cineris ligni eius iterata i potu dat̄ ad coagulationē lactis in ventre. Et aq̄ cineris ligni querc⁹ ꝓpinq̄ ē in itentiōe. Vinū v̄o ficus ē subtile mali hūoris: ⁊ ramis qđem fici iest tm̄ subtiliatiōis ꝙ qn̄ caro coquit̄ cū cis dissoluit̄: ⁊ i iumeiȝ qđem ē virt⁹ attractiua ex ꝓfundo corporis ⁊ resoluēdi illud quod attractū ē.

Decoratio. Illa que ē imatura linit̄ ⁊ fit ex ea empl̄m sup bailē ⁊ verrucas: ⁊ sp̄ēs ip̄aꝝ: ⁊ morphea: ⁊ sil̄r folia eius. Et acceptio ei⁹ rectificat colorē corruptū causa egritudinū ⁊ apatū caloꝝ molliū: ⁊ maturat carbūculos ⁊ ꝓp̄e cum ireos ⁊ nitro aut calce. Et cū cortice ḡnati ponit̄ sup panariciū. Et lac qđeȝ aliumeiȝ ꝯfert apatib⁹ difficil̄ r̄solonis

⁊ scrofulis ⁊ lacertis: ⁊ silr decoctio aliumeiz: ⁊ cōfert moro ⁊ pprie aliumeiz. Et succus folio⁊ eius abscidit vestigia alguassen ⁊ cum cerato ponit sup fixurā frigoris: ⁊ silr lac ei⁹ i oibus illis. Et ē impinguatiua: ei⁹ tn̄ ipinguatio facile resoluit. Et est faciēs pediculos. ⁊ illud qdem ꝯtingit ab ea pp corruptionē hūoris ei⁹: ⁊ dicit ꝙ ipa ē velocis expulsiōis ad exteriora: ⁊ ē cōuiniētis hūoris aialib⁹.

Apata ⁊ bothor. Fit ex ea emplm̄ apatibus duris ⁊ herisipile decocta cū farina ordei. Et q̄ imatura ē ponit sup morpheā. Et ipa maturat carbūculos ⁊ facit accidere q̄ hūida est albasaf qn̄ admistrat ⁊ ꝯfert eius decoctio apatib⁹ gutturis ⁊ apatib⁹ radicū auriū gargarizata ad illud cū cortice ḡnati ⁊ panaricio cū penitho. Et sicca qdez nocet apatib⁹ epis ⁊ splenis pp suā dulcedinē. Et qn̄ apa ē durū nō nocet neq; cōfert. verūtn̄ si cōiūgat cū subtiliatiuis et resoluētibus ꝯfert valde. Et aliumeiz qdem vehemēter rsoluit apata difficilia.

Vulnera ⁊ ulcera. Succus folio⁊ ei⁹ exulcerat ⁊ linit decoctio ei⁹ cū spuma saponis sup scabiē. Et folia ei⁹ ponūt sup essere: ⁊ sup vlcera grossa⁊ huitatū. Et aq̄ qdem i q̄ iterat cinis ligni ei⁹ ē corrosiua mūdificatiua vlce⁊ putrido⁊ antiquo⁊. Et si admistret cū cortice ḡnati sanat panariciū. Et cū calcanto valet ad vlcera cruriū fraudulenta. Et lac aliumeiz facit adherere vulnera.

Mstra iūctura⁊. Ponūt cū imaturo ex eis ⁊ folijs folia papaueris: ⁊ ponūt sup cortices ossiū. Et aqua cineris ligni ei⁹ iterata effundit super neruos dolorosos. Et qn̄q; dat d̄ ea in potu quātitas vni⁹. ℥. ⁊. s.

Memb^a capitis. Cōfert q̄ hūida ē: ⁊ q̄ sicca epilie: ⁊ distillat ei⁹ decoctio cū spuma sinapis i aurē i qua ē tinitus. Et ꝯferūt lac ei⁹ ⁊ succus ramo⁊ ipius anteq̄ frōdescant qū ponūt i dente corroso. Et ꝯfert ei⁹ admistratō sup apata q̄ sunt sub aure qū fit ex ea emplm̄. ⁊ i^a que ē imatura sanat vlcera capitis puluerizata.

Membra ocli. Lac ei⁹ cū melle ꝯfert pāno hūido ⁊ iceptiōi aq̄ descēdētis ⁊ grossitudini palpebrarū ⁊ cū folijs ei⁹ fricat aspitas palpebra⁊ ⁊ scabies ea⁊.

Memb^a anhelit⁹ ⁊ pectoris. Cōfert q̄ hūida ē ⁊ q̄ sicca aspitati gutturis. Et ē cōueniēs pectori ⁊ cāne pulmonis. Et vinū ficus pu ocat mēstrua ⁊ vrinā. Et silr vinū ei⁹ ꝯfert tussi antique ⁊ dolorib⁹ pectoris: ⁊ ꝯfert apatib⁹ cāne pulmonis

Membra nutrimēti. Apit oppilōnes epis ⁊ splenis. Inqt Gal. Que hūida ē mala ē stō: ⁊ q̄ sicca est nō ē mala. Et qn̄ comedit cū almuri mūdificat superfluitates stōi: ⁊ ē ex eis q̄ itersecat sitim q̄ ē ex phlāte salso: ⁊ excitat siti q̄ ē ex hydropisi ppe cū apsinthio: ⁊ silr bibc̄ vinū ei⁹ ꝯfert stō ⁊ icidit appetitū cibi. Et ficus qdez ē velocis descēsiōis ⁊ uelocis penetratiōis pp suā abstersionē. Et sicca nocet epi et spleni apatis pp suā dulcedinē: sed si apa ē durū nō nocet neq; iuuat. Et admistratio ipi⁹ qū ieiunium adest: ē mirabilis iuuamēti i apiendo vias cibi ⁊ pprie cū nuce ⁊ amigdala qū tn̄ euis nutrimētū cū nuce fit plusq̄ cū amigdala. Si aūt comedat cū ingrossatiuis fit tūc nocumētū ei⁹ maximū. Et aliumeiz ē mala stō pui nutrimēti: sed est ꝯferēs duritiei i splene fcō emplo ex ea cum amoniaco. Et oms̄ qdem spēs ficus sunt icōueniētes cursui matricū ad stomachū.

Membra expl. Cōfert renib⁹ ⁊ vesice q̄ hūida ē ⁊ q̄ sicca. Et iuuat ad tolleradū retētionē vrie. Et nō ē cōueniēs cursui mc̄⁊ ad itestina: ⁊ succ⁹ folio⁊ ei⁹ apit orificia vena⁊ ani. Et q̄ hūida ē lenit ⁊ soluit parūp: ⁊ pprie qn̄ assumit d̄ ea cū amigdala cōtrita: ⁊ silr duritiei matricis. ⁊ silr si misceat cū nitro ⁊ cartamo ⁊ assumat an̄ cibū. Et supponit lac ei⁹ cū uitello oui: ⁊ mūdificat matricē ⁊ puocat mēstrua. Et fit ex ea emplm̄ ad matrices cū fenugreco: ⁊ i clisteri ad dolorē vētris pūgitiuū ponit cū ruta. Et ficus qdem ⁊ pprie lac ipius extrahit a renib⁹ arenam qn̄ admistrat: ⁊ qn̄ assumit aq̄ casei cū lacte ei⁹ distillata sup lac motū cū ramo ei⁹ parūp erit fortior i soluēdo ventrē: ⁊ i mūdificādo renes. Et dat i potu de aq̄ cineris ligni ei⁹ iterata ei q̄ hz solonem ⁊ dysenteriā. ℥. i. s. ⁊ clisterizat ex ea: ⁊ i vtrisq; dispōnibus miscet cū oleo: vinū aūt ficus puocat ⁊ lenit: ⁊ ē pp suā abstersionē velocis descēsiōis ex vētre ⁊ velocis penetratiōis.

Venena. Lac ei⁹ ꝯfert pūcture scorpiōis iunctiū: et silr rutele: ⁊ silr ponit illa q̄ ē imatura aut folia recētia sup morsū canis rabiosi ⁊ ꝯfert: ⁊ fit ex ea emplm̄ cū herbo sup morsū mustelle ⁊ ꝯfert: ⁊ aq̄ cineris ei⁹ iterata ꝯfert morsui rutele i potu data ⁊ fcā iunctiōe ex ea ⁊ aliumeiz ꝯfert pūcturis venenosis bibita ⁊ linita.

De fece. C. cclxxxiiij.

Fex. Electio. Melior ē fex olei de croco ḡuis. Nā. Fex expssiōis olei ē i pmo calitatis. Opatiōes ⁊ ppetates.

Iā diximⁿ ꝙ fex oli de croco tingit linguā ⁊ dētes talr ꝙ pdurat sic tinctura sex horis. Vulnera ⁊ vlcera. Fex expssiōis olei ē ex ꝯsolidatiuis vlcerum accidentium in corporibus siccis.

De fermento. C. cclxxxv.

Fermētū. Nā. In ipo ē calitas. huitas vo ei⁹ ⁊ siccitas sunt fm quātitatē multitudinis salsedinis ⁊ nitrositatis eo⁊. Opatiōes ⁊ ppetates. In ipo ē virtus abstersiua pp salē ⁊ nitrositatē ⁊ frumētitatē: ⁊ in ipo ē virtus infrigidatiua ppt suā acetositatē attrahentē mās pfūdas ad exteriora corporis ⁊ rsoluit. Mstra iūctura⁊. Fit ex ea emplz ad dolorē q est i inferiore parte pedis.

Capitulum de littera. G.

De Glande. C. cclxxxvi.

Glans qd ē. nota ē: ⁊ ē stiptica: sz castanea min⁹ ea ē stiptica. Qd vo i glande vehemētius ē stipticū ē cortex eius q ē cortex ei⁹ iterior. Nā. Glans frigida ē ⁊ sicca: ⁊ siccitas ipius ē in fo. fritas vo in pmo.

In castanea aūt ē pa⁊ calitatis ppt sui dulcedinē: ⁊ folia qdem glādis sunt vehemētioris stipticitatis ⁊ mioris exiccatiōis. Opōnes ⁊ ppetates. In castanea ē abstersio ⁊ i eis oibus ē inflatio i ventre inferiore ⁊ stipticitas ⁊ phibet fluxū sanguis ⁊ pprie cortex ei⁹ iterior ⁊ oms̄ ꝯfortat mebra. ⁊ castanea qdem ē tarde digōnis. sed ē boni nutrimēti Si g° cū zuccaro misceat eius nutrimētū fit bonū.

Gal. quoq; dixit ꝙ ē nutribilior oibus ḡnis adeo ꝙ ē pxima granis panis verūtn̄ castanea ppt illud quod in ipa ē ex dulcedine nutribilior ē ea: qū tam nutrimētū oiuz sit hoibus illaudabile: sed fortasse ea⁊ nutrimētū porcis laudat. Apata ⁊ bothor.

Ipa cū adipe hedi ⁊ porci salita cōfert duritieb⁹. ⁊ fructus qdem glandis ꝯfert i pn° apatibus calis.
Uulnera ⁊ vlcera. Prohibet ambulationē alcola ⁊ vlcera ambulatiua qñ adurit̄ et admīstrat̄. Folia ꝑterea gladis coherere faciūt plagas qū terūt̄ ⁊ pulverizant̄ desup. Memb^a capitis. Facit soda ꝓpterea ꝙ coarctat vaporē ꝯstringendo nām.
Mēbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Cōfert sputo sanguis. Membra nutrimēti. Cōfert huītati stōi
Membra expl'. Cōstringit ⁊ ꝯfert dysenterie ⁊ vlcerib⁹ itestinoꝝ ⁊ fluxui sanguis ⁊ multiplicat vrinā. Uenena. Cōfert venenis venenosorū. Et decoctio qdem corticū eius cū lacte vaccino ꝯfert veneno sagittaꝝ armeniaꝝ: ⁊ caro qdem castanee est bona venenis.

De Helouz. C. cclxxxvij.

Gelouz qd est. Notū ē: ⁊ ē granū pini maioris. Et ē melioris nutrimēti ꝙ̄ nux: sȝ ē tardioris digōnis. Et ē ꝯpositū ex substātia aquea ⁊ terrea. Et acritas i ipo est pauca. Et oȝ qdem ut ꝯplemētū ſmonis i ipo reqrat̄ in caplo de pino. Nā. Est tempatū ⁊ i ipo tñ ē calitas pua. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Nutrimētū ꝓbȝ forte nō malū ⁊ rectificat huītates corruptas i intestinis ⁊ ē tarde digōnis. Eius vo digō rectificat̄ in infrigidatis qdeȝ cū melle ⁊ i calefactis cū tabarzet ex zuccaro: ⁊ ꝑpt̄ hoc auget̄ bonitas nutrimēti eius
Eius vo quod i aq̄ isusuȝ ē delet̄ acuitas ⁊ acrimonia ⁊ mordicatio: ⁊ fit i vltima virtute nutriendi ita ut puum in quo non est nutrimentum pueniat ad nutrimētum a mediatione. hoc autem puuȝ est granū pini pue repte i oī regiōe. Instra iūcturarū. Sanat dolores neruoꝝ ⁊ dorsi ⁊ sciatice ⁊ valet mollificatiōi. Mēbra anhelit⁹ ⁊ pectoris
Magnū mūdificat pulmonē ualde ⁊ extrahit qđ in ipo ē de sanie ⁊ de hūoribus grossis. Memb^a expl'. Excitat coitū ⁊ ꝓprie quod ex eo nutritū ē ⁊ ꝯfert saniei ⁊ lapidi i vesica. Uenena. Cū ficub⁹ ⁊ dactilis confert pūcture scorpiōis.

De Gentiana. C. cclxxxviij.

Gentiana qd est. Eius folia q̄ sunt iuxta radicē ipius sunt sīlia folijs nucis: ⁊ folijs arnoglosse: ⁊ eius color ē rube⁹: ⁊ ipi⁹ mediū ⁊ extrema sūt ībibita. Et ei⁹ crus ē cōcauū planū i grossitudine digiti ⁊ longitudine duoꝝ cubitorū ⁊ ipius folia adinuicē sunt elōgata: ⁊ fructus ei⁹ ē in suis capitib⁹: ⁊ radix ipius ē longa sīlis radici aristol'. q̄ orit̄ in mōtib⁹ ⁊ i vmbra: ⁊ i locis hūidis eoꝝ: ⁊ dicit̄ ꝙ nō noiat̄ gentiana nisi qa ꝑmus q̄ eā agnouit fuit gentin⁹ rex: ⁊ ipa qdem crescit in mōtibus altis. Ex ea vo assumit̄ succus: qm̄ ipa infundit̄ i aq̄ usq; ad qnq; dies: deinde coquit̄ postea trāsmutādo desecat̄: deinde cōgelat̄ postea ispissat̄ sicut mel. ELectio. Melior ē romana: ⁊ ipa ē vehemēti⁹ rubea ⁊ durior ⁊ ē lignū ⁊ vene sicut grossitudo digiti: ⁊ mai⁹ ⁊ min⁹: ⁊ eius color ē citrin⁹ declinās ad nigredinē: ⁊ qđ ex ea fractū ē: ē vehemētius citrinū ꝓpinquȝ reubarbaro. Nā. Calida ē in 3° sicca in fo. Opatiōes ⁊ ꝓpetates.
Est apitiua ⁊ i ipa ē stipticitas: ⁊ ei⁹ radix vltima ē in aptiōe ⁊ subtiliatiōe ⁊ abstersiōe. DEcoratio. Radix eius abstergit morphea ꝑcipue succ⁹ ei⁹ ꝑdictus. Uulnera ⁊ vlcera. Sanat plagas ⁊ vlcera corrosiua ⁊ ꝑcipue succ⁹ eius ꝑdictus.
Instra iūcturaꝝ. Bibūt ex eo. ʒ. ij. cū vino ꝓp torsionē neruoꝝ ⁊ ē iuuatiua ei q̄ cadit ex loco alto
MEmbra ocli. Fit ex ea linimētū ophthalmie.
Mēbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Duc. ʒ. succi eius sunt bone ꝑlesi. Mēbra nutrimēti. Apitiua est oppilōnū epis ⁊ splenis ⁊ pond⁹. ʒ. ij. ex ea cū vio valet dolori epis ⁊ splenis ⁊ fritati amboꝝ ⁊ apatibus eoꝝ ⁊ sirup⁹ radicū ei⁹ cōueniēs ē stomacho īfirmo ex frigore. MEmbra expl'. Prouocat vrinā ⁊ mēstrua ⁊ supponit̄ radix ei⁹ sicut collyriū ⁊ extrahit fetū ⁊ facit ipm abortiri. Uenena. Est vltima medicina pūcture scorpionis. Et pōdus. ʒ. ij. ex ea cū vino ꝯfert pūcture oīuȝ vermiū venenosoꝝ: ⁊ morsui canis rabiosi: ⁊ morsui oīuȝ lupoꝝ. PERmutatio. Quātū ipm ē et medietas eius ex assero: ⁊ quātū medietas eius de radice capparis.

De Gilbenec. C. cclxxxix.

Gilbenec qd est. Eius opatio ē ꝓxima opatiōi bellebori. qdaȝ aūt dixerūt est semen turbit nigri: ⁊ cortex radicis ei⁹ ē turbit citrinū ⁊ orit̄ i said. verūtñ qđ ex eo bonū ē: est indū ⁊ ē sīle papyro. Instra iūcturaꝝ. Quidā iaȝ dederūt ex eo i potu palytico usq; ad pōdus. ʒ. ⁊ vomuit ⁊ sanat⁹ ē. MEmb^a nutrimēti.
Est vomitiuū ⁊ qñq; ē mortificatiuū ꝑpt̄ fortitudinē vomit⁹. MEmbra expl'. Soluit ⁊ potio ex ipo ē medietas. ʒ. sed. ʒ. ē timorosa. UEnena. In ipo est virtus venenosa.

De Geferefrend. C. ccxc.

Geferefrend qd est. Res pinealis figure in cui⁹ capite sunt sicut due spine: ⁊ dr̄ etiā ꝙ ē sīlis amigdale: ⁊ qñq; findit̄ ⁊ apit̄.
MEmbra expl'. Facit augmētū i coitu valde.

De Gepsin. C. ccxci.

Gepsin qd ē. Est lapis gypsi lamiosus alb⁹ puus cui⁹ subtilitas augmētat̄ qū adurit̄. Nā. Frigid⁹ ē ⁊ siccus. Opatiōes et ꝓprietates. Est glutinatiu⁹ ⁊ ponit̄ sup ptes fluxuū sanguis: ⁊ stringit ſm ꝙ i suo dr̄ caplo: qm̄ in ipo cū glutinatiōe ē virtus faciēs adherere: ⁊ i ipo ē stipticitas cū viscositate: ⁊ qñ adurit̄ subtiliat̄ et addit̄ ei⁹ exiccatio. MEmb^a capitis. Linit̄ ex eo frons: aut coopit̄ ex eo caput cū pileo ⁊ retinet fluxū sanguis ex narib⁹: ⁊ qđ ex eo gypsatū ē etiaȝ ꝑcipue cū bolo armeno frixo ⁊ lentib⁹ mistū: ⁊ ipȝ distillat̄ cū aq̄ myrti ⁊ pauco aceto. MEmbra ocli. Miscet̄ cū albugine oui ut nō fiat lapis: et ponit̄ sup ophthalmiā sanguineā. UEnena. Est ex sūma venenoꝝ ꝓfocantiū.

De Gyps. C. ccxcij.

Gyps qd est. Est sicut gypsum.

De Gemsesimi. C. ccxciij.

Gemssesimi qd est. Ei⁹ virtus ē sīlis vtuti scheba cū vua lupina. Opatōes ⁊ ꝓpetates. Est mūdificatiuū apitiuū sedatiuū īflatiōis ⁊ vētositatū ꝓprie. MEmbra nutrimēti. Resoluit huītates viscosas in stomacho ⁊ cōfert stomachis īfantiū. MEmbra expl'. Cōfert ventositatibus matriciū.

De Gezar. C. ccxciiij.

Gezar qd est. nota ē. Forti⁹ semē ei⁹ ē se-

ſemen ſilueſtris. Inq̃t Dia. Eſt vna ſpecies eius cuiꝰ folia ſunt miora folijs feniculi: ⁊ ē in eius forᵃ ⁊ eius crus ꝑuenit uſq; ad quātitatē palmi. Et qd̃ ē ſupius eius ē citrina: ⁊ hꝫ ſumitatē ſicut coriādrū ⁊ anetū. Et hꝫ fructū acutū albū boni odoris ⁊ maſticatiōis. Et naſcit̃ i locis ſpatioſis ſolitarijs lapidoſis. Et q̃ ex ea ē hortulana ſil'at̃ apio romano acuta aduſtiua boni odoris. Et 3ᶜ folia ſunt ſicut folia coriandri cuiꝰ ſupius ē albū: ⁊ anetales ſunt ſuitas et fructus eiꝰ. Et hꝫ ſicut capita nucis plena ſemīe qd̃ ē ſicut cyminū i forᵃ ⁊ acuitate ſua. Nā. Cal'a ē i fine ſi hūida i pᵒ. Uulnera ⁊ vlcera. Semē ⁊ folia ipſius qū terūt ⁊ ponūt ſup ulcera corroſiua ꝯferūt eis. MEmbᵃ anhelitꝰ ⁊ pectoris. Cōfert pl'eſi ⁊ tuſſi antiq̃. MEmbᵃ nutrimēti. Eſt difficilis digōnis ⁊ nutrita facilioris ē digōnis ⁊ ꝯfert hydropiſi. Mēbra expl'. Sedat dolorē vētris pūgitiuū ⁊ ꝓprie daucus. Et ꝓuocat vehemēter ⁊ ꝓprie ſilueſtris ⁊ ꝓprie ſemē eius: ⁊ ſil'r eiꝰ folia. Et excitat coitū ⁊ ꝓprie ſemē domeſtice. eſt eni vehemētis īflatiōis: ⁊ ſemē ſilueſtris nō eſt illius opatiōis. Si aūt ſeſcakul ⁊ baucia ſilu'ris numerēt̃ i baucia: tūc ipa magis excitat̃ coitū ꝙ hortulana: ⁊ ꝓuocat mēſtrua ⁊ vrinā ꝓpe ſilu'ris bibita ⁊ ſuppoſita: ⁊ ꝯferūt ſemē eius ⁊ radix eius difficultati impᵍnationis.

De Heguers. C. ccxcv.

G Eguers q̇d eſt. Tres hꝫ ſpēs ⁊ ſil'at̃ rizi i v̇tute ſua. Uerūtñ rizi nutribiliꝰ ē: ⁊ panicū meliꝰ ē i oībus diſpōnibꝰ ſuis ꝙ miliū: ſed tñ ē fortiꝰ ꝯſtrictiuū. Electio. Coquit̃ cum lacte aut aqua furfuris ſil'e: ⁊ oleo amigdalino ⁊ p̄bet nutrimētū bonū. Nā. Frigidū ē ⁊ ſiccū i fine ſi. q̇dam aūt dicūt ipm̄ eſſe calidū in ꝑmo. et ꝑmū ſaniꝰ ē. Opatiōes ⁊ ꝓpetates. In ipo ē ſtipticitas ⁊ excitat ſine mordicatiōe: ⁊ eiꝰ vaporatio ē ſedās dolores. Qū v̇o nō regit̃ gnāt ſanguinē malū ⁊ nutrit minꝰ ꝙ gn̄a reliq̃ ex q̇bus ſit panis. Et eiꝰ nutrimētū ē puū viſcoſuꝫ. Et i ipo ē ſubtilitas q̄dam ſicut exiſtimāt q̇dam. Uerūtñ qū coquit̃ cū lacte aut furfure ſil'e ſit eiꝰ nutrimētū bonū p̄cipue cū butyro: aut oleo amigdalino. Membra nutrimēti. Eſt tarde digōnis i ſtomacho i ſua ſubſtātia ⁊ ī ſuo pane. MEmbra expl'. Cū eo vaporat̃ dolor vētris pūgitiuus ⁊ eſt ꝓuocatiuus.

De Hallinis ⁊ gallo. C. ccxcvi.

G Alline ⁊ gallus q̇d ē. Ius galloꝝ veteꝝ ꝓprietatē hꝫ quā dicemꝰ. Modus v̇o quē Hal'. narrauit i decoctiōe eoꝝ ē ut decollent̃ poſtꝙ cibant̃ ⁊ nutriūt̃. fatigēt̃ eni faciēdo eos currere ⁊ cadant ⁊ decollent̃: deinde extrahat̃ qd̃ i ventribꝰ eoꝝ ē: ⁊ ipleant̃ vētres eoꝝ ſale ⁊ ſumāt̃ ⁊ coquant̃ cū. xx. kiſt. aq̄ uſq; quo ꝑueniat ad tres cotilas: ⁊ bibat̃ totū in loco vno: poſtea addat̃ illꝰ quod dicturi ſumꝰ ī oī loco. ELEctio. Ruſſus galloꝝ melior ē ille qui nō cantat adhuc: ⁊ gallinaꝝ melior ē q̄ nōdū parit oua antiq̇ v̇o ſunt mali. Nā. Adeps pulloꝝ cal'ior ē adipe gallinaꝝ magnaꝝ. Opatiōes ⁊ ꝓpetates. Teſticuli galloꝝ laudabiles ſunt velocis digōnis. Inſir'a iūcturaꝝ. Ius galloꝝ p̄dictū cōuenit tremori ⁊ dolori iūcturaꝝ. ſed oꝫ ut coquat̃ cū polypodio ⁊ aneto ⁊ ſale i. xx. cotil'. donec remaneat̃ tres aut quattuor. Membra capitis. Caro gallinaꝝ q̄ ſunt pulle in itellectu augmētū efficit: cerebrū gallinaꝝ ꝓhibꝫ fluxū ſanguis nariū accn̄tem ex velamibus cerebri.

Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Ius galloꝝ p̄dictū ꝯfert aſmati. Caro gallinaꝝ clarificat vocē. ius galli vetuſtiſſimi cum aneto ⁊ cartamo ꝯfert oībus illis ⁊ iſſidēbegi palloꝝ ſedat īflatiōnē ſtōi. Mēbra nutrimēti. Ius galloꝝ cōfert dolori ſtōi ex vētoſitate. MEmbra expl'. Ius galli veteris cū polypodio ⁊ aneto ꝯfert colice valde. Caro gallinaꝝ q̄ pulle ſūt augmētat ſpma. Et ius p̄dictuꝫ cū polypodio ſoluit ml'iaꝫ: ⁊ cū cartamo ſoluit phl'a. Qñq; v̇o decoquit̃ cū medicis ſtipticis ad dyſenteriā ⁊ cū lacte ad vlcera veſice. UEnena. Halline ſciſſe ſup cor ſuū aut gallꝰ ponūt̃ ſup locū leſuꝫ a vermibꝰ venenoſis ⁊ ꝑmutat̃ quaq; hora ⁊ ꝓhibet nocumētū venenoꝝ: ⁊ i venenis bibitis etiam ſorbet̃ eoꝝ decoctio cū aneto ⁊ ſale ⁊ euomit̃.

De Huaſmeim. C. ccxcvij.

G Uuaſmeim q̇d eſt. Eſt foliū nil. Nā. Eſt i fine ꝑmi cal'm ⁊ in ſ'o ſiccū. Opatiōes ⁊ ꝓpetates. In ipo ſunt ſtipticitas ⁊ abſterſio. DEcoratio. Tingit capillos.

De Huers. C. ccxcviij.

G Ures q̇d eſt. Res rubea declinās ad palorē ſil'is tincture croci ⁊ aſportat̃ de iamē ⁊ dr̄ ꝙ abradit̃ de arbore ſua. Nā. Cal'a ē ⁊ ſicca in ſ'o. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Eſt ſtiptica. DEcoratio. Cōfert pano ⁊ lētiginibus. Qū gᵒ bibit̃ ꝯfert ſordiciei. Apata et bothor. Cōfert bothor. Uulnera ⁊ vlcera. Cōfert ſcabiei ⁊ pruritui ⁊ ſahafati ⁊ ipetigini.

De Huareſcen. C. ccxcix.

G Uuareſcen. Mēmbᵃ ocl'i. Sanguis alguareſcen ē bonꝰ vlceribꝰ ocl'i. Mēbra nutrimēti. Caro eiꝰ difficilis ē digōnis. Mēbra expl'. Caro eiꝰ ꝯſtringit vētrē.

De Huaril. C. ccc.

G Uaril q̇d eſt. Eſt maxima figuraꝝ alguaſgon ⁊ ſamābras longā hn̄s caudā: ⁊ puū caput ⁊ nō ē lacertus. lacertus eni nō eſt: aut caro ē niſi i ruribꝰ: ⁊ caput ⁊ corpꝰ ipiꝰ diuerſa ſunt alguaril: ſed fortaſſe ꝓximus ē ei i naturis ſuis. Nā. Caro eiꝰ cal'a ē ml'tū. DEcoratio. Cōfert ſtercus eiꝰ pano ⁊ lētiginibus ⁊ inpinguat̃ fortiter adeps ⁊ caro eiꝰ ⁊ ꝓprie quaſdaꝫ mulieres. Opatiōes ꝓprietates. In ipo ē uirtus extrahēs ſurculos ⁊ ſpinas. Apata ⁊ bothor. Tritū ſtercus eiꝰ eradicat verrucas. Mēbᵃ ocl'i. Stercus eiꝰ ſil'e ē ſtercori lacerti. valet eni ad albuginē oculi.

De Huadai. C. ccci.

G Uadai q̇d ē. Eſt oſtracū. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Extrahit ſurculos ⁊ ſpinas. DEcoratio. Quod ex eo tritū ē abſcidit verrucas inſuſas ⁊ pendentes contritum.

De Hrano ben. C. cccij.

G Ranū ben. Iam diximꝰ opatiōes eius in capitulo be. qū diximus ben.

De Hrano lauri. C. ccciij.

G Ranū lauri. Ipm̄ ē granū ademeſt: ⁊ ē ſicut auellana pua: ⁊ cortex eiꝰ ad nigredinē tendit ſubtilis: quod qū p̄mit̃ in duas

sepaꝛ̄ ptes duras decliues ad citrinitatē in q̄bus ē parū boni odoris ⁊ nos dicem⁹ opatiōes ei⁹ i caplo d̄ gain

De Grano azelem. capᵐ. ccciiij.

GRanū azelem q̄d est. Dicit̄ piper nigrū: ⁊ est granū boni odoris ⁊ saporis valde: ⁊ orit̄ in ptibus sceberazura. Nā. Est cal'm i ſo humidū in pmo. DEcoratio. Est ipinguatiuū. MEmbra expl'. Augmentat sperma.

De Grano anescen. capᵐ. cccv.

GRanū anescen q̄d est. Est granū ex̄ns i quātitate pipis ⁊ i colore ei⁹. verūtn̄ est facilius fragibile: scidit̄ a medulla vehemētis albedinis cui⁹ odor ē bon⁹. Nā. Est cal'm ⁊ siccū in ſo. MEmbra nutrimēti. Est bonū stō frio ualde

De Grano nil. capᵐ. cccvi.

GRanū nil q̄d est. Est cartamū indū. Electō. Meli⁹ ē eius pōderosuȝ planū recēs. Nā. Dixerūt q̄dam. Est cal'm ⁊ siccū in pmo: et verū ē ꝙ est calidū ⁊ siccū pueniēs ad tertiū. DEcoratio. Cōfert albaras ⁊ morphee albe. Membra nutrimēti. Est cōturbatiuū faciēs nauseam. MEmbᵃ expl'. Sol'one educit hūores grossos. ſ mľiam ⁊ phľa fortiter ⁊ vermes ⁊ ascarides. PERmutatio. Loco eius i sol'one ⁊ iuuamēto i mľia ponit̄ medietas pōderis de pulpa colloq̄ntide cū sexta pōderis sui de lapide armeno.

De Grano asumne. capᵐ. cccvij.

GRanū asumne q̄d est. Est arbor siluestris ſm quātitatē brachij hn̄s alba folia nō tn̄ vehemētis albedinis cui⁹ fructus ē sicut pip: vnctuosus lacteus. ⁊ dixerūt q̄dam. Est semē samenona Nā. Est cal'm paꝝ hn̄s huītatis. DEcoratio. Est ipinguatiuū. MEmbra nutrimēti. Tardat eius digō i stō ⁊ q̄ū digerit̄ mľtiplicat̄ ei⁹ nutrimētū. Mēbra expl'. Augmētat spma ⁊ excitat coitū.

De Grano pini. capᵐ. cccviij.

GRanū pini q̄d est. Granū pini ē minus fistico corticē hn̄s minutū frangibilē rubeū findit̄ a medulla alba vnctuosa suauis: ⁊ hec sunt magna q̄ sunt pini que noīat̄ bissus. puū v̄o est granū triangulatū durioris corticis ⁊ acutioris medulle. ⁊ in ip̄o ē acrimonia ⁊ pōticitas ⁊ puū ē meli⁹ ad medicinā q̄ ad cibū. Nā. Magnū ē sicut equale ad cal'itatē declinās ⁊ augmētat̄ huītas ip̄ius Et puū ē calidū ⁊ humidū in 3°. Opatiōes ⁊ pprietates. In ip̄o ē maturatio ⁊ lenificatio ⁊ resol'o ⁊ mordicatio: ⁊ ppe i recēte: sed eius mordicatio delet̄ si infundant̄ i aqua ⁊ ꝯplent̄ tūc eius applanatio ⁊ glutinatio quāuis sint an̄ illud ambo repta in ip̄o integre: ⁊ eius substātia ē terrea aquea i qua ē puū acritatis. Decoratio. Est ipinguatiuū. Instr̄a iūcturaꝝ. Granū pini magnuȝ ꝯfert mollificatiōi ⁊ debilitati corpis comestū ⁊ exiccat humiditatē corruptā q̄ est i eo. MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Paruū ⁊ magnū ꝯfert huitatib⁹ pulmonis putrefactis: ⁊ puri sanguis fluxui ⁊ tussi: ⁊ pprie cū rob recēte pp amaritudinē paucā q̄ est in ip̄o. Et q̄ñ coquit̄ cū vino dulci ē ad mūdandū pus pulmonis bonū valde. ⁊ siľr eius cortex ⁊ lignū q̄ñ ponunt̄ i electuarijs. MEmbra nutrimenti. Q̄ñ ex eo fit empľm cū apsinthio sup stomachū ꝯfortat ip̄m. Et est difficilis digōnis liniēs cibū. virtus ei⁹ mordicat stomachū nisi infundat̄ i aqua cal'a. Comedat̄ ergo ip̄m calefacti cū tabarzet ⁊ ifrigidati cū melle: ⁊ tūc digerit̄ ⁊ fit bonū: ⁊ ē bonū stomacho. Inq̄t Dia. Est malū stomacho: sed videt̄ ꝙ nō sit ita nisi q̄ñ adurit̄ aut rancidat̄: ⁊ ꝙ sit infusuȝ bonū q̄m rectificat̄ ei⁹ corruptio: ⁊ frangit̄ ei⁹ vētositas. Et q̄ñ bibit̄ cū portulaca sedat̄ eius mordicatio oīo: ita ut nō sit mordicās. Membra expl'. Augmentū facit i coitu plurimū q̄ū comedit̄ cū sisamo ⁊ tabarzet: ⁊ melle: ⁊ penidijs: ⁊ saturati ex eo: ⁊ puo faciūt dolorē vētris pūgitiuū: sed eius tyriaca ē granū ḡnati amaꝝ quod sugit̄ post ip̄m. ⁊ ip̄m vehemēter abstergit huitates renū ⁊ vesice: ⁊ ꝯfortat eos ad retentionē vrine: ⁊ sanat distillationē ⁊ phibȝ vlcera vesice ⁊ lapidē: ⁊ puocat ⁊ ꝯfert ex eo cū apsinthio facto emplastro.

De Grano alkilkil. capᵐ. cccix.

GRanū alkilkil q̄d est. Est sicut pip albū mai⁹ cartamo nō pure rotundū ⁊ fragit̄ a medulla vnctuosa boni saporis. Quidā aūt dixerūt ē semē granati siluestris ⁊ dixerūt isti ei⁹ radix ē almugat. Instr̄a iūcturaꝝ. Cōfortat corpora mollificata. Opatiōes ⁊ ppetates. Quod ex eo frixum est: ē siccius. DEcoratio. Est ipinguatiuū. MEmbra capitis. Facit soda: ⁊ pprie q̄ñ in ſa mēsa comedit̄ sup vinū. MEmbra nutrimēti. Pľimus vsus ei⁹ facit fastidiū ⁊ col'icam passionē: ⁊ q̄ū comedit̄ cū tabarzet ⁊ zuccaro ⁊ melle digerit̄ ⁊ quod ex eo frixū est: est meli⁹ ⁊ nō ē ei⁹ humor malus ⁊ puū vehementer mordicat stomachum.

De Grano viridi. capᵐ. cccx.

GRanū viride q̄d est. In fructu ei⁹ ē stipticitas: ⁊ ip̄ius iuuamētū siľe ē iuuamēto masticis: ⁊ eius gūma ē melior gūmis p⁹ masticē: ⁊ q̄ ex ea magna est dr̄ atharo: ⁊ eius q̄dem arbor nomiat̄ albotin. Nā. dixerūt q̄dam ꝙ i eius oleo est lenificatio ⁊ stipticitas sicut ē in oleo rosaceo ⁊ ueritas est. calefactio grani uiridis ē calefactio nō minor: eius v̄o exiccatio dū pseuerat hūida ē pua: ⁊ q̄ū exiccat̄ ē in tertio: ⁊ eius gūma ē cal'a i qua ē siccitas pauca. Opatiōes ⁊ pprietates. Est calefactiuum lenificatiuuȝ ⁊ mūdificatiuum: ⁊ in ip̄o est stipticitas: ⁊ eius gūma est plurime resolutionis q̄ mastix: q̄m ē amarior. ⁊ i ip̄a sunt paꝝ stipticitatis: ⁊ ē fortis abstersiōis: ⁊ in ip̄a est aptio bona ⁊ maturatio ⁊ lenificatio: ⁊ extrahit ex pfūdo: ⁊ in pľibus horis ponit̄ loco masticis ⁊ suffumigatio albotin elongat̄ a motu sicut suffumigatio turis: et eius oleū ē ꝯpositū ex virtutib⁹ tribus cū virtute cōstrictiua: ⁊ existimauerūt q̄dem ꝙ i ei⁹ oleo ē infrigidatio q̄dam. Decoratio. Abstergit panū ⁊ faciē: ⁊ viscus albotim ꝯfert scissuris faciei. Apata ⁊ bothor Eius gūma maturat exituras duras. Uulnera ⁊ vlcera. Abstergit scabiē ⁊ ipetiginē: ⁊ igredit̄ ei⁹ gūma i empľis ad purganda vlcera ⁊ exiccat saniē ⁊ sanat ulcera maīfesta: ⁊ ꝯfert prurituī ulceꝝ ⁊ scabiei ulcerose ⁊ scabiei phľatice ⁊ bothor phľatice. Instr̄a iūcturarū. Ponit̄ ei⁹ oleū i oleis q̄ sunt ad lassitudinē ⁊ empľis ad paralysim ⁊ torturā. MEm bᵃ capitis. Ei⁹ gūma cū melle ⁊ oleo ē bona huītati auris. Mēbra oculi. Eius fumus igredit̄ i alcofol oculi ⁊ cōseruatiōe capilloꝝ ⁊ medicamēto corrosiōis palpebraꝝ. MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Cōfert doloribus pectoris more empľi suppositū ⁊ iunctum: ⁊ ei⁹ gūma ē bona vlceribus pulmonis ⁊ tussi antiq̄ deglutita sola aut cū dulcibus. MEmbra nutrimēti. Iuuatiua ē splenis ⁊ pprie ex albotin: sȝ ip̄a delet appetitū

cibi: ⁊ similiter mūdificat epar. Membra expl.
Prouocat ⁊ excitat coitū: ⁊ gūma eius etiā ꝓuocat ⁊ lenit ventrem qū accipit ex ea auellana ⁊ nux in ieiunio absq₃ nocumēto: ⁊ mūdificat viscera ⁊ abstergit renes. Uenena. Bibit gūma ei⁹ ⁊ fructus eius cū vino ad morsum rutele.

De Gento. capm. cccxi.

Gentuz qd ē. Est tesisie. i. gūma rute mōtane.

De Gembut. C. cccxij.

Gembut qd est. Est rosa vince sicut qdam sapiētes dixerūt: ⁊ ē alkarnub anabathiū. ⁊ de ipo qdem iam dictū ē in caplo de cha. Nā. Eius frigus ⁊ calītas sunt pua: ⁊ ē siccū in fo. Opatiōes ⁊ ꝓpetates. Eius fruct⁹ vomitū facit sine mordicatiōe. Membra expl. Probibet fluxū ventris. Uenena. Decoctio algēbūt iterficit pulices.

De Gramie. capm. cccxiij.

Gramē. Uulnera ⁊ vlcera. Facit coherē plagas sanguineas. Membra expul. Eius decoctio extrahit lapidem. Et semen ipsius ꝓuocat et constringit.

De Glutine. capm. cccxiiij.

Gluten qd est. Jam locuti fuim⁹ de glutine alibat ⁊ resina pini: ⁊ reliqs i suo loco. Nā. Glutē alimbat ē calm: deinde gluten cupssi: deinde ē gūma pini. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Est resolutiuū: sed gūma pini ⁊ gluten cupssi nō sūt vehemētioris resolōnis q̄ gluten alimbat q̄uis sint calidiora eo.

De Gallis. cam. cccxv.

Galle. ELEctio. Meliores sūt imature ⁊ pōderose dure. glauce vo molles sunt puc virtutis: ⁊ adurūt sup prunas. Nā. Sūt frie in pmo hūide in fo. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Cōstrictio eaꝝ ē vehemēs ⁊ ꝓhibet hūiditates a cursu ⁊ substātia eaꝝ ē fria terrea. DEcoratio. Denigrat aq̄ eaꝝ capillos. Uulnera ⁊ vlcera. Liniūt cū aceto sup ipetiginē ⁊ auferūt eam: ⁊ si puluis eaꝝ sternat sup carnē additā remouet eam. Memba capis. Probibet cursuz huitatū corruptaꝝ ad linguā ⁊ gingiuā ⁊ ꝯferūt cola: ⁊ ꝓprie infantib⁹: ⁊ ꝓprie cū aceto: ⁊ ꝯferūt qū ponūt i corrosione dentiū. Membra expl. Spargit puluis eaꝝ sup aquā ⁊ bibit ad vulnera itestinoꝝ ⁊ ad fluxū antiqū: ⁊ silr qū ponit in medicinis cōueniēs est ad hanc opationem.

De Galia. capm. cccxvi.

Galia quid est. Galia vā ē sinis facta ex emblicis. nūc aūt qm̄ illud ē difficile sumit pondus ipoꝝ d gallis: ⁊ albella ⁊ fit sm q fit alrimek. Nā. Que pura ē: est cala i pmo sicca in fo. ⁊ aromatica cala ē in fo. Opatiōes ⁊ ꝓpetates. Est stiptica ꝯfortans viscera: ⁊ i aromatizata sunt aptio ⁊ resolutio. Instra iūcturaꝝ. Est bona dolori neruoꝝ. Membra expl. Existimauerunt quidam q galia aromatica augmentū efficit in coitu ⁊ stringit ventrem ⁊ confert fluxui.

De Gummi. capm. cccxvij.

Gummi. ELEctio. Quod meli⁹ ē: est arabicū purū paꝝ hn̄s ligni. Nā. Species gūmi oīs cale sunt. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Est stipticū ⁊ glutinatiuū cū exiccatiōe ⁊ glutinatiōe. Et gummi qdem acatie ē forti⁹ valde. ⁊ ponit ppt hoc i medicinis tyriace. Membra anhelitus ⁊ pectoris. Lenit tussim calidā ⁊ expellit nocumentuz vlceruz pulmonis ⁊ clarificat vocem. Membra nutrimenti. Confortat stomachum.

De Gariofilo. capm. cccxviij.

Gariofilus qd est. Est sicut sambacus: sed ē nigrior: ⁊ q masculus ē est sicut nucleus oliue ⁊ lōgior ⁊ vehemētius niger: ⁊ ē fructus arboris ī insula indie: ⁊ gluten ipsius existit i virtute glutinis albotin. Electio. Ille q ē melior ē silis nucleo sicco suauis odoris ⁊ acuti. Nā. Calid⁹ ē et siccus in 3°. DEcoratio. Corporis odorē bonuz efficit. MEmbra ocli. Abstergit visuz ⁊ ꝯfert pāno. Membra nutrimēti. Cōfortat stomachū ⁊ epar ⁊ confert vomitui ⁊ nausee.

De Galbano. capm. cccxix.

Galbanū qd est. Est duaꝝ spēꝝ: vna spēs eius ē q est spumosuz leuis pōderis vehemētioris albedinis: ⁊ altera ē ei⁹ quod ē spissius et graui⁹. Electio. Meli⁹ amboꝝ ē illud quod est spissius. Nā. Est calidū in fo. ⁊ exiccatiuū in 3°. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Uirtus ei⁹ ē lenitiua resolutiua carmiatiua vētositatū: ⁊ ē ex eis q̄ corrūpūt carnē: ⁊ i ipo sunt calefactio ⁊ inflātio ⁊ attractio ⁊ resolo. DEcoratio. Eradicat lentigines. Apata ⁊ bothor. Cōfert apatibus ⁊ scrofulis. Uulnera ⁊ vlcera. Linit sup vlcera lenia cū aceto. Instra iūcturaꝝ. Cōfert lassitudini ⁊ alcuzez ⁊ spasmo lacertoꝝ. Membra capitis. Cōfert sode ⁊ epilie: ⁊ qn̄ epileptic⁹ ip₃ odorat reuiuiscit: ⁊ ꝯfert scotomie ⁊ ꝯfert dolori molaris ⁊ denti corroso subito: ⁊ ꝯfert doloribus fris in aure ⁊ resoluit apata ei⁹: ⁊ dolores ipius sine ipedimēto: ⁊ illud qn̄ soluit i oleo de lilio ⁊ tepidū fit ⁊ distillat in aurē. MEmba anhelit⁹ ⁊ pectoris. Cōfert asmati ⁊ tussi antiq. MEmbra expl. Prouocat mēstrua fortiter ⁊ extrahit fetus: ⁊ facit eos abortiri suppositū: ⁊ ꝯfert p̄focatiōi matricis bibitū cū vino: ⁊ remouet difficultatē vrine. UEnena. Est tyriaca venenis q̄ ibibūt sagittas qn̄ bibit cū vino ⁊ venenis serpentū ⁊ scorpionū: ⁊ fum⁹ ei⁹ fugat venenosos vermes: ⁊ qn̄ fit ex eo linimentū nō approximat ei q̄ linitus ē: ⁊ qn̄ ex eo fit linimentū cū sacudulion et oleo iterficit ille q d vermib⁹ uenenosis ei q linit⁹ ē appinquat. Et ip₃ qdez oī ueneno r̄sistit min⁹ tn̄ q sit resistētia serapini. PERmutatio. Loco ei⁹ serapinū ponit.

De Granato. capm. cccxx.

Granatū. Nā. Illud quod ē dulce ē frigidū ad pmū et hūidū in ipo: et acetosuz est frigidū et siccū i fo. Opatiōes ⁊ ꝓpetates. Acetosum reprimit cholāz ⁊ ꝓhibet cursum supfluitatū ad viscera: ⁊ ꝓprie vinū eius ⁊ in oībus spēbus ei⁹ vsq₃ ad acetosum ē abstersio cū stipticitate. Apata ⁊ bothor. Grana granati cū melle liniūtur ad panaritiū. Uulnera ⁊ vlcera. Grana granati cū melle liniunt ad vlcera frauduleta: ⁊ eius capita ad vulnera ⁊ p̄cipue adusta. ⁊ balaustie qdem cū calītate sua faciūt adherere vulnera. Et dulce qdez lenificat ⁊ totū ipi⁹ est pui nutrimti ⁊ ē bonū. Muzū vo qnz ē magis iuuatiuū stomacho q poma ⁊ cydonia: s₃ ei⁹ granū ē malū ⁊ quod de ptibus ei⁹ est magis stipticū sunt capita: et grana eius stiptica sunt siue sint grana dulciū aut non dulciū. MEmbra capitis. Grana gnati cū melle ꝯferūt dolori auris: ⁊ sunt linimentū iterioris nariū ⁊ ꝯferūt grana granati cū melle cōtrita ⁊ cōmista cola

linita. Et si ḡna dulcia decoquant̄ cū vino: deinde te
rant̄ sicut sunt ⁊ fiat ex eis emplr̄m auri ꝯfert apati eiꝰ
bene. Et vinū granati et rob eius ꝯferunt ebrietati et
rob acetosi ꝓprie ⁊ ꝯfert chol'e. ¶ Membra oculi.
¶ Succus acetosi ꝯfert vngule. ¶ Membra anhelitꝰ ⁊
pectoris. ¶ Acetosum exaspat pectus ⁊ dulce lenit ip̄z
⁊ ꝯfortat pectus: ⁊ qn̄ dant̄ i potu grana ḡnatoꝝ in aq̄
pluuiali valent ad sputū sanguis: ⁊ ip̄m totū ꝯfert tre
mori cordis ⁊ abstergit os stōi. ¶ Membra nutri-
mēti. ¶ Granatū muzū ꝯfert inflatiōi stōi. Et dulce ē
cōueniēs stomacho pp illud quod ē in ip̄o de stipticita
te subtili: et acetosuz nocet stomacho: et cū hoc grana
granati sunt mala stō. ¶ Et eiꝰ sauich ē cōueniēs deside
rio p̄gnantiū et silr̄ rob eiꝰ ꝓprie acetosi. ¶ Et ut fugat
febriēs de ip̄o post cibū suū et ꝓhibeat eleuationē va
poꝝ ē meliꝰ q̄ ut p̄mittat ip̄m et subleuēt mē ab iferi
oribus. ¶ Membra expl'. ¶ Acetosuz ē pl'ime ꝓuo
cās vrinā q̄ dulce et ambo sunt ꝓuocatiua: et grana
ḡnati cū melle ꝯferūt vlceribꝰ ani. et quod acetosum
ē nocet stō et itestinis: et eiꝰ sauich cōfert soloni chol'i
ce ⁊ ꝯfortat stōm: et cortex radicis ḡnati cū vīo extra
hit vermes et ascarides et assumit̄ cū sua dispōne aut
sumit̄ eiꝰ decoctio. ¶ Febres. ¶ Granatū muzū cō-
fert febribus acutis et inflatiōi stomachi sz dulce mul
totiens nocet acutas habētibus febres.

¶ De Galanga. C. cccxxi.

Galanga q̇d est. Frusta īuoluta rubea et nigra
mesiriobe et ē casurudaru ip̄m. ¶ Na. ¶
Est calidū et siccū i ƀo. ¶ Opatiōes et ꝓprie
tates. ¶ Est subtile resolutiuū ventositatū. ¶ DE-
coratio. ¶ Odorē oris efficit bonū. ¶ Mēbra nutri
mēti. ¶ Est bonū stō et est digestiuū cibi. ¶ Mem-
bra expl'. ¶ Confert colice et dolori renū et iuuat ad
coitū. Permutatō. ¶ Loco eiꝰ ponit̄ kerfat gariofilatū

¶ De Gubera. C. cccxxij.

Gubera. ¶ Nā. ¶ Fria ē in p̄mo sicca i fine
ƀi. ¶ Opatōes et ꝓpetates. ¶ Retinet omnē
fluxū et ē minoris ꝯstrictiōis et stipticitatis q̄
zarur et repugnat chol'e effuse ad viscera. et qn̄ ip̄a ad
mistrat̄ in ƀa mēsa detardat ebrietatē. ¶ Membra an
helitꝰ et pectoris. ¶ Cōfert tussi calide. ¶ Membra
nutrimēti. ¶ Retinet vomitū. ¶ Membᵃ expl'.
¶ Cōfert rasure cholerice et retinet ventrē et vomitū ⁊
similiter zarur et ꝯfert multitudini vrine.

¶ De Guasmeo. C. cccxxiij.

Guasmeū q̇d est. Est foliū nil. ¶ Nā. ¶ Est
calidum in fine p̄mi siccū in ƀo. ¶ Opatiōes
⁊ ꝓprietates. ¶ In ip̄o sunt stipticitas ⁊ ab-
stersio. ¶ DEcoratio. ¶ Tingit capillos.

¶ De Gagate. C. cccxxiiij.

Gagates quid ē. Lapis leuis hn̄s odorē aspalti
¶ Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Cōfert podagre. ¶ Mēbᵃ
capitis. ¶ Qn̄ suffumigat̄ ex ip̄o epilepticus
ꝯfert ei. ¶ Mēbra expl'. ¶ Cōfert p̄focatiōi matri-
cis. ¶ Venena. ¶ Effugat fumꝰ eiꝰ uermes uenenosos.

¶ De Gailim. C. cccxxv.

Gailim. ¶ DEcoratio. ¶ Est boni odoris.
¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est exiccatiuū cō
gelatiuū lactis ⁊ ī ip̄o ē paꝝ acuitatis ⁊ ꝓhibet
eruptionē sanguis. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Confert
adustioni ignis.

¶ De Gusume. C. cccxxvi.

Gusume q̇d est. Est quoddā genꝰ tubeꝝ fūgo
rū quod exiccat̄ ⁊ coarctat̄ sicut cartilago cuiꝰ figura ē
sicut figura vasis pui cōtracti qᵒ pāni lauant̄: ⁊ īgre-
dit̄ in acetosis: ⁊ iest ei suauitas sicut ē suauctas cartila
ginū ⁊ plus. ¶ Nā. ¶ Nō existit i frigore reliquoꝝ
tubeꝝ neq3 est mali hūoris sicut tubera ⁊ existit ī sapo
re eius carnositas quedam ⁊ aquositas.

¶ De Garab. C. cccxxvij.

Garab q̇d est. Admistrat̄ cortex eius: ⁊ admi-
strat̄ gūma eius ⁊ egredit̄ cū icisiōe ⁊ gene-
rat̄ sup ip̄am borach bonū: ⁊ ē de melioribꝰ
sp̄ebus borach ad comedendū. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprie-
tates. ¶ Flos eius ⁊ folia ip̄ius ⁊ amboꝝ succꝰ sunt ex
exiccatiuis sine mordicatiōe: ⁊ in ip̄a ē stipticitas: ⁊ eiꝰ
cortex ē ī virtute eiꝰ sed ē siccior. Et ex foliijs q̇dem
eius sumit̄ succus ⁊ exiccat sine mordicatiōe. ¶ DE-
coratio. ¶ Cinis arboris eius cū aceto exiccat verru-
cas ⁊ icidit eas siue sint īuerse siue nō īuerse: ⁊ cortex
radicis eiꝰ īgredit̄ ad linimentū capilloꝝ. ¶ Vulnera
⁊ vlcera. ¶ Cortex ⁊ folia eiꝰ trita qn̄ ponūt̄ sup inci
sionē ⁊ vulnera recētia cōferūt. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ.
¶ Decoctio eiꝰ ē embroca bona podagre. ¶ Membra
capitis. ¶ Qn̄ distillat̄ succus folioꝝ eius cū oleo rosa-
ceo bullito ī cortice ḡnati in aurē ꝯfert dolori auris: ⁊
silr̄ cortex eius hūidus qn̄ fit ex eo illud: ⁊ eius deco-
ctio est ablutio furfurū. ¶ Membra oculi. ¶ Abster
gūt gūma flos eiꝰ obscuritatē visus. ¶ Membra an-
helitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Fructus eius ꝯfert sputo sanguis:
⁊ cortices eius etiā. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Succꝰ
eius extrahit sanguisugas.

¶ De Galia. C. cccxxviij.

Galia. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Galia lenit apata
dura. ¶ Mūmbra capitis. ¶ Dissoluit̄ i ol'o
de ben aut keiri ⁊ distillat̄ i aurē dolorosam
⁊ eiꝰ odoramentū ꝯfert epileptico ⁊ appopletico ⁊ vi
uificat eos ⁊ sedat soda friam: ⁊ qn̄ dat̄ de ea in vino
iebriat. ¶ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Odor ga
lie ꝯfortat cor. ¶ Membra expl'. ¶ Algalia ꝯfert do
loribus matricis frigidis supposita ⁊ apatibus eius du
ris ⁊ phl'aticis ⁊ ꝓuocat mēstrua ⁊ facit matricē descen
dere p̄focataz ⁊ iclinatā ⁊ mūdificat eā: ⁊ p̄parat ip̄am
ad imp̄gnationem.

¶ Capitulum de littera. H.

¶ De Homine. C. cccxxix.

Homo. ¶ DEcoratio. ¶ Dicit̄ q̄ spma
hoīs abstergit morpheā: ⁊ silr̄ sal vrinaꝝ
infantiū assumptꝰ ī ore abstergit panū: et
forsitan eius stercꝰ ꝯfert sordiciei. ¶ Apa
ta ⁊ bothor. ¶ Fex vrine hoīs sedat herisipilā: ƀm q̄
dicit̄ ⁊ silr̄ eiꝰ stercus cal'm ⁊ cinis capilloꝝ ip̄ius sanat
bothor: ⁊ qn̄ pmiscet̄ cum butyro ꝓhibet apata ambu
latiua. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Eiꝰ vrina abstergit sca
biē vlcerosam ⁊ pruritū ⁊ ꝓhibet serpiginē ⁊ ꝓprie
spma eius ꝯfert ipetigini. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Dicit̄
q̄ sanguis mēstruus sedat dolorē podagre ⁊ silr̄ spma
hoīs: ⁊ lac eius cū opio ⁊ cū cera ⁊ oleo. ¶ Membᵃ
capitis. ¶ Adustio capilloꝝ eiꝰ cū oleo rosaceo distilla
tur ī aurē: ⁊ dens dolēs sedat̄ ƀm q̄ dixerūt. Et sali-
ua ieiuni extrahit vermes ex aure: ⁊ os hoīs adustum
dat̄ ī potu epileptico: ⁊ sordicies auris hoīs ꝯfert emi
granee. ¶ Memba ocl'i. ¶ Urina eius qn̄ coquit̄ cuz
melle ī vase eneo abstergit albuginē oculi ⁊ ꝯfert pal
pitatiōi: ⁊ adustio capilloꝝ eius cū lithargyrio ꝓhibet
scabiē ⁊ pruritū ī ocl'o. ¶ Mēbra anhelitꝰ ⁊ pectoris.

Dicit ꝙ vrina infantiū qū bibit ꝯfert difficultati anhelitus ⁊ distillatiōi eius ⁊ est curatio mala. Et lac mulieris ꝯfert valde i cōsumptionē ⁊ ē cura leporis marini

Membra nutrimēti. Dicunt ꝙ lac mulieris sedat mordicatiōes stōi: ⁊ ꝙ ascaraiatu vrine eiꝰ ꝯfert ictericie ꝓprie cū aq̄ mellis ⁊ aqua ciceris: ⁊ silr stercꝰ eiꝰ

Membra expl. Lac hoīs ꝓuocat vrinā ⁊ dicit si supponat sanguis mēstruus purꝰ ꝓhibet īpregnationē Lac mulieris ꝯfert vlceribꝰ matricis ⁊ vulneribꝰ eiꝰ embrocatū ⁊ suppositū. Et vrina hoīs dicit abscidere solōnes ⁊ purgare matricē ſm quātitatē duaꝝ tertiaꝝ libre decocta cū porris. Febres. Stercus siccuꝫ cū melle aut vino qn̄ bibit i febribus piodicis ꝓhibet eaꝝ piodos. Venena. Lac mulieris ē tyriaca leporis marini Et dētes hoīs triti ⁊ pluerizati sup morsuram vipere aut adusti ⁊ pulverizati. Et stercus eius pulverizat sup morsurā hoīs: ⁊ eiꝰ sputū dum est ieiunus īterficit scorpiōes ⁊ serpentes.

De Olere aliameni. C. cccxxx.

Olus aliameni q̄d est. Scd̄m Dia. In ipō non ē virtus medicine dio. Et ē aquosuꝫ sicut atriplex q̄d saporē nō hꝫ: ⁊ i hoc plus abūdat oībus oleribus Et est vehemētioris hūitatis ꝙ lactuca: ⁊ cucurbita. Et eiꝰ nutrimentū ē paucū. Et eius penetratio nō ē velox ꝓpterea ꝙ penitus nitrositate priuatū est. Nā. Inq̄t Gal. frigidū ⁊ hūidū ē i ſo.

Apāta ⁊ bothor. Fit ex eo emplm apātibꝰ calis.

Vulnera ⁊ vlcera. Fit ex eo emplm ex radice eius mellino vlceri. Membª capitis. Permiscet eiꝰ succus cū oleo rosaceo ⁊ ꝯfert soda accn̄ti ex adustione solis. Membra anhelitus ⁊ pectoris. Confert tussi ⁊ sedat eā ⁊ ꝓprie decoctū cū oleo amigdalino: et aqua granati dulcis: ⁊ silr sedat tussim calam.

De Herba iudaica. C. cccxxxi.

Herba iudaica. Nā. Calitas eiꝰ ē supra equalitatē ⁊ est herbū. S. calidū in pnͦ pmi siccum in secundo.

De Hezeriascen. C. cccxxxii.

Hezeriascen q̄d ē. Fructus eiꝰ ē silis elhanakid ⁊ vtunt ipō ꝑparatores corioꝝ: ⁊ qn̄qꝫ sunt apud eos q̄ faciūt sirupū ex ipō frusta grossa silia frustis psici siccis. Et ē in pncipio sue masticationis ranciduꝫ: deinde apparet ei amaritudo: ⁊ loq̄mur de eo exquisite in caplō de fesire.

De Hareoman. C. cccxxxiii.

Hareoman q̄d est. Est granū cuius virtus ē sicut virtus ordei: īmo ipē ē mediū īter triticū ⁊ ordeū: ⁊ ipius sauich ⁊ pultes eiꝰ magis sunt stipitice ꝙ sauich ordei ⁊ eius pultes. Nā. Est equale declinās ad hūitatē. Opatiōes ⁊ ꝓprietates.

Exiccat sine mordicatōe ⁊ i ipō ē rsolō ⁊ stipticitas sil.

De Henfistides. C. cccxxxiiii.

Henfistides q̄d est. Succus plante q̄ dr̄ herba hircina. Et eiꝰ succus ē frigidus ⁊ stipticus. ⁊ dicet i caplō barbe hircine. Natura.

Declinat ad siccitatem.

De Hernue. C. cccxxxv.

Hernue q̄d est. Est sile piperi nisi q̄a citrinitati appꝓpinquat boni odoris sile xiloaloes q̄d ꝯfert de regiōe sclauoꝝ. Nā. Est equale.

Membra nutrimēti. Cōfortat stōm ⁊ digōnem.

De Hearfelo. C. cccxxxvi.

Hearfelus q̄d est. Est lactuca asini que dicet i capitulo de cha. Natura. Est frigida ⁊ humida ⁊ in ipā est exiccatio: ⁊ calefactio parua. Opationes ⁊ ꝓprietates. In ipā est stipticitas.

De Hestdeen. C. cccxxxvii.

Hestdeen q̄d est. Lignū indū notū. Instra iūcturaꝝ. Eius ꝓprietas est iuuamentū forte podagre.

De Haasce. capm. cccxxxviii.

Haasce q̄d est. Est herba hn̄s florē albū declinantē ad rubedinē ⁊ cānas subtiles plimas similes cāne sq̄nanti aut calami aromatici Et flos eiꝰ ē flos rotūdus. Et folia eiꝰ pua subtilia plima. Et sup ipius extremitatem sunt capita pua purpurea.

Dia. dicit est arbor cuiꝰ spine sunt pue in quaꝝ circuitu sunt folia pua subtilia q̄ plimū nascit sup lapides.

Nā. Calā ē ⁊ sicca pueniēs usqꝫ ad tertiū. Ruffus vō inq̄t. Est siccior calamēto. Opatiōes ⁊ ꝓprietates.

Est rsolutius icisiua ita ut etiā sanguinē cōgelatū incidat ⁊ resoluat: ⁊ ē calefactiua ita ut eius sirupus ꝓhibeat horripilationē hyemis. Decoratio. Resoluit verrucas. Apāta ⁊ bothor. Fit ex ea emplm cuꝫ aceto apātibus phlaticis recētibus. Instra iūcturaꝝ

Bibit ad debilitatē neruoꝝ. Et cū sauich ⁊ vino fit ex ea emplm sup sciaticā: ⁊ sirupus eius ꝯfert doloribus q̄ sunt sub hypocōdrijs. Membra ocli. Miscet cū cibis ⁊ seruat virtutē visus: ⁊ remouet eiꝰ debilitatē. Mēbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Mundificat pectꝰ ⁊ pulmonē ⁊ adiuuat ad spuendū: ⁊ sedat dolores hypocōdrioꝝ ⁊ pulmonis cocta ⁊ deglutita cum melle. ⁊ ꝓpt suā exiccationē ꝓhibet sputū sanguis. Membª nutrimēti. Adiuuat digestionē ⁊ eiꝰ sirupus remouet malitiā digōnis ⁊ paucitatē appetitus. Membª expl. Prouocat vrinam ⁊ mēstrua: ⁊ solōne educit vermes. Et qū bibit ex ea quod ē inter. ʒ. ij. usqꝫ ad iiij. soluēdo educit phlā absqꝫ īpedimēto sufficiēter.

Permutatio. Ponit loco eius origanū mōtanū: ⁊ dicit epithymū ⁊ basce loco eius. B.

De Hasek. capm. cccxxxix.

Hasek q̄d est. Qui siluestris est terreitatis est plime. Et domesticus ē plime aqueitatis. Et vlr ē substātie hūide: ⁊ eius frias nō ē plima ⁊ substantie sicce cuius frigidatas nō est pauca. Natura. Hasek ſm Dia. duas hꝫ spēs q̄ sunt frie ⁊ sicce. Alij aūt dixerūt ꝙ ē calidus in pnͦ pmi ⁊ siccus in pmo Et est magis sile hasek nr̄e terre. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. In ipō ē ꝓhibitio effusiōis mēꝝ ꝓpt suā stipticitatē ⁊ maturatio ⁊ lenificatio. Apāta ⁊ bothor. Prohibet accidere apāta calā ⁊ effusionē materieꝝ: ⁊ ē bonꝰ apātibus gutturis. Vulnera ⁊ vlcera. Cōfert vlceribus antiq̄s ⁊ putridis i carne cuꝫ melle. Membª capitis. Est bonꝰ vlceribꝰ gingiue putridis. Membra ocli. Intrat succus eius in alcofol. Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Cōfert apātibus circūdantibꝰ lacertos gutturis. Membra expl. Augmētū efficit i coitu ⁊ frangit lapidē renū ⁊ vesice: ⁊ silr eius succus ⁊ ꝯfert difficultati vrine ⁊ colice. Venena. Due. ʒ. fructus siluestris morsui vipere: ⁊ due. ʒ. eius cū vino venenis pniciosis cōferūt: ⁊ ex decoctiōe eius aspgit locꝰ ⁊ īterficit pulices.

De Harmel. capm. cccxl.

Harmel q̄d est. Nota ē. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Est icisiua ⁊ subtiliatiua. Instra iūcturarum. Est bona dolori iuncturaꝝ ⁊

ſciatice qñ deſup linit. Membra capitis. In ipa ē virtus faciēs ebrietatē q̄ ē ſicut ebrietas vini ꝟbigr̄a.
Membra oculi. Dia. dixit ꝙ ipa trita cū melle ⁊ vino ⁊ felle alcubūgi ⁊ gallinaꝝ: ⁊ aqua feniculi ē cōuemēs debilitati viſus. Membra nutrimenti.
Facit nauſeā fortiter. Membra expul. Prouocat vrinā ⁊ mēſtrua cū virtute bibita ⁊ linita ⁊ ꝯfert etiā colice ventoſe bibita ⁊ linita.

De haltit. capᵐ. ccc.xli.

Haltit q̇d eſt. Eſt medicina inda ſilīs hermodactilo albo. Nā. Calīa ē et ſicca in 3°. Inſtr̄a iūcturaꝝ. Potus eius ꝯfert podagre ⁊ dolori iūcturaꝝ. Membra expl̄. Solone educit phlīa ⁊ humorē crudum ⁊ vermes ⁊ aſcarides ⁊ humores groſſos.

De harſafo. capᵐ. ccc.xlij.

Harſafum q̇d eſt. Eſt q̄daꝫ ex ſpēbus alcunkar Nā. Eſt tp̄rata ad calīutatē declinās humida ad f̄m ꝑueniēs. Alcanzi inq̄t. eſt frīa ⁊ humida. inq̄t muſaia. Eſt ſicut aſpareg⁹ i opatiōib⁹ ſuis calīa ⁊ hūida in ꝑmo. aliȷ̄ v̇o dixerūt ꝙ ē calida ī ꝑmo hūida in f̄o. ⁊ iam ꝯpata fuit. Gal̄. ꝙ ipa ē apud eū calida in f̄o. apud me v̇o eſt ꝙ eius gnā plurima ſunt diuerſaꝝ nāꝝ. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Mūdificat pānū et exiccat: ⁊ in ipa ē ſubtilitas. alcanzi dixit ꝙ ipa generat mlīam ⁊ elongat⁹ ē. Decoratio. Cōfert linita alopitie: ⁊ aq̄ eius necat pediculos ī capite abluto ex ea ⁊ remouet fetorē aſcellaꝝ ⁊ p ꝓuocationē ſuā vrinā fetidā ⁊ cū ſua ꝓprietate quā h̄ꝫ in ſe. Apata ⁊ bothor. Reſoluit apata dura. Uulnera ⁊ vlcera. Aqua eius ꝯfert pruritui duro ſicco. Mēbra capitis. Aqua ei⁹ delet furfures. Membra nutrimēti. Facit nauſeā ⁊ ꝓprie montana ⁊ p̄cipue radix eius: ⁊ eius gūma eſt alcunkar: ⁊ de ip̄o loquar poſtea in ca° de kef. Membra expul. Addit in coitu ⁊ addit i ꝓuocatiōe vrine: ⁊ extrahit vrinā fetidam ⁊ lenit nāꝫ ⁊ educit phlīa ⁊ multotiēs ꝯſtringit vētrem qñ bibit̄ cū vino.

De handacocha. capᵐ. ccc.xliij.

Handacocha q̇d eſt. Ex ea alia ē ſiluēſ: ⁊ alia ē domeſtica: ⁊ alia eſt egyptiaca: ⁊ ſit ex eius ſemie panis. Nā. Inq̄t fili⁹ Juragi. Calida ē ⁊ ſicca i fine f̄i. Inq̄t fili⁹ Meſaugue calida eſt i medio f̄i. Et videt̄ ꝙ domeſtice caliditas ſit ꝓpinqua in fine ꝑmi. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Domeſtica ē eq̄lis abſterſiōis ⁊ exiccatiōis: ⁊ i ſiluestri ē ſtipticitas cū calefactiōe: ⁊ eius oleū valet ad ventoſitates groſſas. Decoratio. Silueſtris ꝯfert pano: ⁊ ſilr̄ domeſtica. Uulnera ⁊ vlcera. Succus domeſtice cū melle mūdificat vlcera. Inſtr̄a iūcturaꝝ. Ei⁹ oleū eſt bonū dolorib⁹ iūcturaꝝ ex vētoſitate: ⁊ apud timorē cōtractiōis ⁊ iam ſanati ſūt eo q̇dam. Membra capitis. Facit ſoda. Et qñ fit cap̄purgiū ex ſucco eius ꝯfert ei q̇ cadit ex epilīa. Membra oculi.
Succus domeſtice ꝯfert albugini oculi: ⁊ pano ipius ⁊ ꝓprie cū melle. Membra anhelit⁹ ⁊ pectoris.
Cōfert dolori lateꝝ ex phlīate: ⁊ ꝓprie ſiluēſ: ⁊ facit accidere dolorē gutturis ad p̄focatiōes: ſed nocumēto eius ſuccurit̄ cū coriādro ⁊ lactuca ⁊ endiuia. Membra nutrimēti. Cōfert dolori ſtōi frigidi ⁊ vētoſitati ⁊ ei⁹ oleū ꝯfert ꝑn° hydropiſ. Mēbra expl̄.
Prouocat vrinā ⁊ mēſtrua ⁊ ſilueſtris cū vino: ⁊ ſeie molochie ē bona dolori veſice: ⁊ eius oleū vtile ē dolori iteſtinoꝝ ⁊ dolori matricū. ⁊ ſilueſtris ꝯfert colice paſſioni ⁊ ꝯſtringit ventrē ⁊ ipa ⁊ ſemē eius excitat coitū. Febres. Dicit̄ ut hn̄s tertianā i potu ſumat tria ex folȷ̄s eius: aut tria ex granis ipius ⁊ alterabunt̄ circuitus febris: ⁊ quartane quattuor ex q̇bus illoꝝ duoꝝ voluerit. Uenena. Qñ aſp̄git̄ aq̄ eius ſup pūcturā ſcorpionis ſedat dolorē ſtatim: ⁊ ſi aſp̄git̄ ſup mēbrū ſanū excitat mordicationē ⁊ dolorē: ⁊ eius ſemen eſt forti⁹ in curatiōe puncture ſcorpionis.

De hauro romano. C. ccc.xliiij.

Hauꝝ romanū q̇d ē. Nomiat̄ achiroſa. Nā. Calefacit vehemēter in 3° ⁊ exiccat i ꝑmo. ⁊ ei⁹ flos ē vehemētioris calefactiōis: ⁊ ipi⁹ gūma eſt vltima i calefactione. Membra capitis.
Eius fructus cū aceto confert epilīe.

De haſcech. C. ccc.xlv.

Haſcech q̇d eſt. Dixerunt q̇dam ꝙ ē balauſtia albanre. Inſtr̄a iūcturaꝝ. Nocet neruis: ⁊ facit euenire ſpaſmū.

De herba vitri. C. ccc.xlvi.

Herba uitri q̇d eſt. Hec ē herba q̄ uitrū abluit. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. In ipa ē ſtipticitas cū hūitate: ⁊ ē faciēs adherere lenificatiua mūdificatiua. Apata ⁊ bothor. Sedatiua ē apatū. Et dant̄ in potu folia ei⁹ ad heriſipilā ⁊ aduſtionē ignis: ⁊ p̄cipue apata phlīatica: ⁊ ei⁹ ſuccus cū ceruſa d̄ plūbo ponit̄ ſup heriſipilā ⁊ formicā: ⁊ fit ex ea gargariſmus ad apata ambaꝝ amigdalaꝝ. Inſtr̄a iūcturarū. Cū cerato ſup podagrā ponit̄. Membra capitis. Eius ſuccus cū oleo roſaceo ꝯfert dolori auris ⁊ ex ſucco ei⁹ cū pollice ponit̄ i palato ad apata ambaꝝ amigdalaꝝ. Membra anhelitus ⁊ pectoris. Sorbet̄ ſuccus eius ad tuſſim antiquā. Membᵃ expl̄.
Remouet hemorroidas.

De harbato. C. ccc.xlvij.

Harbatū q̇d eſt. Et dicit̄ anguſtus ſemē ei⁹ triangulatū ē ſicut lancea: ⁊ eius folia ſunt triangulata ſilīa folȷ̄s ſcolopendrie. Natura
Domeſtice calītas ē pauca: ⁊ ſilueſtris calītas ē in f̄o.
Uulnera ⁊ vlcera. Conſolidat recens vulnera.
Mēbra nutrimēti. Eius cortex cū aceto ſup ſpleneꝫ ꝯfert ⁊ eius folia ſicca qñ in potu ſumūt̄ ſanāt ſplenē.
Membra expl̄. Prouocat ꝓprie folia illius cui⁹ folia ſunt ſilīa folȷ̄s ſcolopendrie.

De halibio. C. ccc.xlviij.

Halibiū q̇d eſt. Planta q̄ noiat̄ alibien: qm̄ ei ieſt ꝓprietas ſanandi apata emūctoriȷ̄ more emplr̄i ſuppoſita ⁊ ſuſpenſa: ⁊ ꝓpter hoc nomiat̄ alibien. Et ē cōpoſitaꝝ virtutū ſicut roſa. Nā
In ipa ē virtus īfrigidatiua cū acrimonia q̄ ē in ea.
Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Eſt reſolutiua ⁊ i ipa ē uirtus īfrigidatiua p̄paratiua. Apata ⁊ bothor. Sanat apata accidentia i emūctorio qū ſuſpēdit̄ ſup ipa ne dū ſi more emplr̄i ſupponatur.

De haze. capᵐ. ccc.xlix.

Haze q̇d eſt. Eſt zufere: ⁊ ē aldinarugina. Et iam diximus de ipa i his q̄ p̄terierūt.

De haſaſo. capᵐ. ccc.l.

Haſaſum q̇d eſt. Eſt medicina armena: ⁊ dicit̄ etiā pſica: ⁊ dixerūt alchuz ꝙ ē fortior euforbio: ⁊ cū eius potio augmētāt ſupra. 3. int̄ficit. Nā. Calida ē ⁊ ſicca in iiȷ̄°. Opationes ⁊ ꝓprietates. Eſt aduſtiua ſaporis mali. Mēbra

nutrimēti. ¶ Est adurens stomachū ⁊ faciēs vomitū.

¶ De hauro. capᵐ. cccli.

Haurū q̇d est. ¶ Dicit̄ ꝙ gūma eius q̄ ex hac arbore ē romana: ē karabe. ¶ Et nos q̇dem d̄ karabe singulare faciem⁹ capl̄m. ¶ Nā. ¶ Est eq̄lis ad siccitatē declinās pauca. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est subtilis ⁊ eius semē subtilius ē: ⁊ nō est vehemētis caliditatis. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Aur̄ ex fructu ipius arboris confert sciatice: ⁊ empl̄m factū ex folijs romane cū aceto ꝯfert dolori podagre. ¶ Membra capitis. ¶ Tepefit succus folioꝝ eius ⁊ distillat̄ in aurem: ⁊ sedat dolorem eius: ⁊ fructus eius confert epil̄ie. ¶ Membra oculi. ¶ Ex ei⁹ fructu cū melle fit alcofol: ⁊ ē ꝯfortatiuū oculi. ¶ Membra expl̄.

¶ Aur̄ ex fructu ei⁹ ꝯfert distillatiōi vrine: ⁊ aur̄ ex fructu eius cū aceto post purgationē mēstruoꝝ ꝓhibet impregnationē: ⁊ similiter folia eius.

¶ De harbe. capᵐ. ccclij.

Harbe q̇d est. ¶ Nota ē. ¶ Membra oculi. ¶ Dicit̄ ꝙ ei⁹ sanguis ꝓhibet pilos oculi euulsos oriri. ¶ Uenena. ¶ Dicit̄ ꝙ ei⁹ ouū est venenū ꝑniciosū: ⁊ nos dicturi sum⁹ illud i lib. iiij°.

¶ De herbo. capᵐ. cccliij.

Herbū q̇d est. ¶ Dixerūt q̇dam ē granū minus q̄ almelic i magnitudine lentis nō cū ꝯpssiōe rotundū sed lateratū. Et ei⁹ color ē iter cinericiū ⁊ citrinū: ⁊ ipius sapor ē iter saporē almes ⁊ lentis quod comedūt boues ⁊ nutriūtur ipo. ¶ Alcanzi vo existimauit ꝙ ē granū sil̄e gn̄o cydonij. apud me vo est almelic: ⁊ ꝓprie illud quod ē silu̾re. ¶ Ipm ꝑterea qn̄ꝫ ē albū decliue ad citrinū sicut dicit̄: ⁊ qn̄qꝫ ē rubeum.

¶ Inq̇t Dia. ¶ herba ei⁹ ē pua minuta hn̄s folia: ⁊ semē ipius ē nitetius. ¶ Nā. ¶ Est calidū i pmo usqꝫ ad fin ⁊ siccū in 3°. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est abstersiuū apitiuū ⁊ iest ei humor malus: ⁊ ipius rectificatō ē sicut rectificato lupinoꝝ. qd̄ aūt d̄ ipo declinat ad albedinē minus ē medicinale q̄ rubeū. Qū ergo decoq̇t̄ bis destruit̄ eius abstersio ⁊ remanet terreitas ipius q̄re nutrimentū ꝑbet siccū. ¶ Decoratio. ¶ Linituꝫ sup morphea panū ⁊ lentigines ⁊ cicatrices est bonum ⁊ colorē efficit bonū: ⁊ fit ex eo sauich: ⁊ dat̄ de eo extenuatis sicut nux: et remouet̄ extenuatio: et eius decoctio ponit̄ sup fixuras frigoris et pruritū ei⁹ accn̄tes manibus ⁊ ꝯfert lactee. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Lenit durities: ⁊ mām̄illaꝝ duritiē ꝓprie. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Mūdificat vulnera cū melle. Et ꝯfert sabafat ⁊ lenit durities vlceꝝ mortificantiū carnē ⁊ mēbrū: et ꝯfert igni ꝑsico ⁊ mellino. ¶ Membra anhelitus et pectoris. ¶ Cōfert duritiei mām̄illaꝝ: et facile efficit sputū saniei grosse. ¶ Membra expl̄. ¶ Plim⁹ usus ipius facit migere sanguinē ꝑpt̄ fortitudinē sue ꝓuocatiōis ⁊ soluit nāꝫ. ¶ Et qn̄ cū aceto miscet̄ ⁊ bibit̄ cōfert difficl̄tati vrine: ⁊ sedat tenasmon: ⁊ dolorē pūgitiuū vētris. ¶ Uenena. ¶ fit ex eo empl̄m cū vino sup morsuꝫ vipe: ⁊ morsuꝫ canis rabiosi ⁊ hōis ieiuni.

¶ De hermodactilo. capᵐ. cccliiij.

Hermodactil⁹ q̇d est. ¶ Est radix plāte hn̄tis rosas albas ⁊ citrinas. Et apit̄ in ꝑmis qū apiūt flores ⁊ existit i planicieb⁹ mōtiū etiā in angulis eoꝝ: ⁊ folia ei⁹ expansa sunt sup terrā. ¶ Electō

¶ Melior ē albus in itroitu: ⁊ iterius durus ad frāgendū. Et niger ⁊ rube⁹ sunt mali ambo. ¶ Nā. ¶ Calidus ē ⁊ sicc⁹ ꝑueniēs ad fin. Et i ipo ē huites supflua.

¶ Et existimauerūt q̇dam ꝙ i albo ē caliditas subtilis ⁊ i alijs virtus fortis: ⁊ si nō nō solueret. Et existimauerūt alij ꝙ si esset calidus mordicaret vlcera purus: sed in ipo nō est mordicatio penitus. Et existimauerūt alij ꝙ ē calid⁹ valde. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Cum ipo ē virtus solutiua. Et si sit in ipo stipticitas. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Albus ē bon⁹ vlcerib⁹ antiq̇s. ¶ Instrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert podagre ⁊ sedat dolorē statim more empli suppositus. ¶ Et qū ex eo multotiēs fit empl̄m idurat apa ⁊ i lapideā nāꝫ cōuertit: ⁊ ē ꝯferēs tyriaca oibus doloribus iūcturaꝝ: ⁊ ꝓprie i horis fluxuū. ¶ Membᵃ nutrimēti. ¶ Est mal⁹ stomacho debilitās eū: ⁊ rube⁹ ⁊ niger retinēt medicinas solutiuas i stomacho: ⁊ attrahūt nocumētū maximū. ¶ Membra expl̄. ¶ In ipo ē virt⁹ solutiua ⁊ efficit augmētū i coitu ꝓprie cū zinzibere ⁊ mētastro ⁊ cymino. ¶ Uenena. ¶ Rube⁹ ⁊ niger sunt venenū. ¶ Permutatio

¶ Loco ei⁹ ponit̄ i dolorib⁹ iūcturaꝝ pōdus ei⁹ de folijs alcāne: ⁊ medietas ponderis ipius de bdellio vario.

¶ De heiren. capᵐ. ccclv.

Heiren. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est resolutiuū. ¶ Membᵃ capitis. ¶ Cōfert egritudinib⁹ frigidis i cerebro: ⁊ ꝓhibet corizā frigiditatis. ¶ Membra ocl̄i. ¶ Aq̄ eius acuit visum

¶ De hausegi. capᵐ. ccclvi.

Hausegi q̇d est. ¶ Est rubus ⁊ i cōcautiatib⁹ fructus a q̇bus ꝓcedit stipes quo tenet̄ sūt folia. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Folia oium spēꝝ eius cōferūt herisipile supposita ut empl̄m.

¶ De hausuro. capᵐ. ccclvij.

Hausurum q̇d est. Arbor arabica iamena: ⁊ est vnū de lacticinijs. ¶ Et q̇dam dixerūt ꝙ desurū ē q̄dam spēs iterficiēs sedentē i vmbra ei⁹

¶ Nā. ¶ Est cal̄a ⁊ sicca ad 3ᵐ. ⁊ siccitas ipius ē in. iiij°

¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipa ē stipticitas tꝑrata.

¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Cōfert sabafati linita ⁊ ipetigini.

¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Linit̄ cū melle sup alcola in ore infantiū ⁊ remouet̄. ¶ Membra expl̄. ¶ Soluit vētrē ⁊ debilitat viscera. ¶ Uenena. ¶ Queda spēs ei⁹ est q̄ nocet sedenti i vmbra ei⁹ ⁊ qn̄qꝫ iterficit eū. ¶ Caueat̄ g° ab eo ⁊ lactis ei⁹ tres. 3. iterficiūt in duobus dieb⁹ frangendo epar et pulmonem.

¶ De hirūdine. capᵐ. ccclviij.

Hirundo. ¶ Membᵃ capitis. ¶ Dixit Dia. ꝙ qn̄ ꝑmus vēter hirūdinis scidit̄ iueniūt̄ i ipo duo lapides: quoꝝ vnus hꝫ vnū colorē ⁊ alter hꝫ colores plīmos: q̇ qn̄ ponunt̄ in pelle vituli anq̄ ei accidat ut coire appetat ad coitū icitet̄: ⁊ ponūt̄ sup adiutoriū epileptici: aut collū ei⁹ iuuat̄ inde. Inq̇t iam exptus illud fui: ⁊ sanat⁹ ē epilepticus. ¶ Membra oculi. ¶ Comedere hirūdinē acuit visuꝫ: ⁊ qn̄qꝫ exiccat̄ ⁊ dat̄ i potu de ea quaqꝫ die. Et est potio eius aur̄. i. ¶ Et ꝓprie adustū matris ⁊ filij i vitro qn̄ ex eo fit alcofol cū melle ꝯfert. Et dicit̄ ꝙ cerebrū eius cum melle ꝯfert ꝑncipio aque. ¶ Et sil̄r cerebrū uespitilionis

¶ Membᵃ anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Tangit̄ palatū ex cinere ei⁹ ad sq̄nantiā ⁊ ꝯfert: ⁊ sil̄r qn̄ salit̄ ⁊ exiccat̄ ⁊ bibitur de ea pondus aur̄. confert sq̄nancie.

¶ Capitulum de littera. J.

¶ De Jreos. C. ccclix.

Ireos q̇d est. Est radix lilij celestis: ⁊ ē ex herbis hn̄tib⁹ stipitē ⁊ sup ipm sūt flores diuersi ꝯpositi ex albo ⁊ citrino ⁊ celesti:

⁊ purpureo: ⁊ ꝓpter hoc noiat̄ ireos. s. arcus celi. Et
iste radices sunt nodose ⁊ folia eiꝰ sunt pua. Et qñ ve
terascit a vermibꝰ pforat̄. Electio. Quod ex ea
bonū ē: est durū spissuꝫ cōpactū: breue declinās ad ru
bedinē aliquātulā boni odoris: non odorat̄ ex ea odor
limi. Et ē mordicatiua lingue: ⁊ mouet sternutationeꝫ
cū fortitudine. Nā. Est calā ⁊ sicca in fine tertii
Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Est digestiua apitiua abster
siua mūdificatiua: ⁊ eius succus resoluit cū aquā mell'
⁊ purgat phl'a grossuꝫ: ⁊ educit ipꝫ. Decoratio. Cū
equali quātitate hellebori purgat pānū ⁊ lentigines: ⁊
efficit illud sola. Apata ⁊ bothor. Que ex ea elixa
ta ē lenificat durities ⁊ apāta grossa: ⁊ scrofulas: ⁊ bo
thor lenes. Uulnera ⁊ vlcera. Cōfert vlceribꝰ
sordidis: ⁊ facit carnē nasci i fistulis etiā si puluerizet̄
⁊ vestit os carne. Instr̄a iūcturaꝝ. Eius oleū re
soluit laxitudinē: ⁊ qñ bibit̄ cum aceto aut vino ꝯfert
spasmo ⁊ cōtritioi lacertoꝝ: ⁊ clisterizatio eiꝰ confert
sciatice. Membra capitis. Facit dormire ⁊ remo
uet soda antiquā: ⁊ qñ pmiscet̄ cū oleo rosaceo ⁊ aceto
vini ꝓhibet soda sola: ⁊ facit sternutationē: ⁊ collutio
oris ex decoctione ipius sedat dolorē dentiū: ⁊ sedat
oleū eiꝰ cū aceto sonitū auris: ⁊ ꝓhibꝫ rheumatismos
antiquos: ⁊ aufert oleū eiꝰ fetorē nariū: ⁊ eiꝰ decoctō
etiā ꝯfert tremori. Membra ocl'i. Attrahit la-
chrymas. Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Sedat
dolorē lateris ⁊ pl'esis: et ꝯfert tussi et p̄cipue ab humi
te grossa ⁊ pipneumonie et difficultati anhelitꝰ et sq̄na-
tie. Et expellit supfluitates in pectore retentas quaruꝫ
expulsio ē difficilis cū subtiliatiōe sua vltima cū aptiōe
et bibit̄ i egritudinibꝰ pectoris cū rob. et collutio oris
ex eo facta nocet vuule. Membra nutrimēti.
Sedat dolorē ep̄is et splenis frigoꝝ qñ bibit̄ cū aceto et
ꝓprie splenis ⁊ ꝯfert hydropisi. Membra expl'.
Apit orificia venaꝝ hemorroidaꝝ et remouet dolorē
pūgitiuū ⁊ aufert gonoreā ⁊ pl'imā pollutionē: ⁊ ꝓuo
cat mēstrua cū vino ⁊ fit encatisma i decoctiōe eiꝰ pp
duritiē matricis. et dolores eiꝰ frigidos ⁊ admistratō
suppositorij eius cū melle facit abortiri. et eiꝰ oleū in
natiuū ē matricis ⁊ soluēdo educit aquā citrinā ⁊ cho-
lerā ⁊ phl'a qñ bibit̄ ex ueteri eius ꝯfracto. et eiꝰ q̇deꝫ
potio debet esse ab. ʒ. s. vsqꝫ ad aur̄. vij. Febres
Eius oleū remouet frigus ⁊ tremorē. Uenena.
Qñ bibit̄ cū aceto ꝯfert venenis oībus.

De hyusq̇amo. C. ccclx.

Hyusq̇amū q̇d est. Ex eo deteriꝰ et fraudulen
tius ē nigrū: deinde rubeū. sed albū ē magis
icolume: ⁊ ē illud quod admistrat̄. Et meliꝰ
ē ut nō admistret̄. Et flos q̇dem nigri ē armeni coloris
armeni. ⁊ flos rubei ē citrinus. ⁊ flos albi est albus et
declinat ad citrinitatē. In eo v̇o quo vtunt̄ ē vnctuosa
hūiditas. Electio. Ex eo meliꝰ ē albū. Si ergo
non repit̄ admistret̄ rubeū ⁊ alienet̄ nigꝝ semp. verū
tñ succꝰ thyrsoꝝ eiꝰ qñqꝫ admistrat̄ loco opij. Nā.
Nigrū frigidū ē ⁊ siccū i fine tertij. ⁊ albū i pnº ipius
Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Est stupefactiuū ⁊ abscidit
fluxū sanguis. et sedat sua stupefactiōe dolores pcussi
uos. Decoratio. Ingredit̄ in ipinguādo ꝓpterea
ꝙ coagulat sanguinē et ꝯgelat ipm. Apata et bothor
Sedat dolores eoꝝ et resoluit duritiē testiculorū. et
ꝯfert herisipile. Instr̄a iūcturaꝝ. Sedat dolorē
podagre epithimatū: ⁊ bibūt̄ tres kirat ex eo cū hydro
melle ante: ⁊ si bibant̄ ex folijs eius tria aut quattuor

cū vino sanat corrosionē ossiū. Membra capitis.
Succus cuiuslibet generis ipius acceptus sedat dolorē
auris: ⁊ cū aceto ⁊ oleo rosaceo dolorē dentiū. Et si-
militer eius semē ⁊ radix ipius decocta i aceto: ⁊ eius
oleū i oībus illis: ⁊ ē faciēs subet ⁊ facit dormire. Et
si ex folijs ipius comedat̄ aliq̇d quātitatē hn̄s cōturbat
rationē. Et sil'r si fiat clistere ex decoctiōe folioꝝ eius
⁊ ex oleo ipius ⁊ distillet̄ i aurē sedat dolorē eius.
Membra oculi. Linit̄ sup oculū semē eiꝰ aut succꝰ
folioꝝ ipius: ⁊ tūc sedabunt̄ dolores oculi praui: ⁊ ad
mistret̄ rob eiꝰ aut succus folioꝝ ipius: aut semē eius
linitū ⁊ ꝓhibent fluxus ad ipm. Membra anhelitꝰ
⁊ pectoris. Qñ bibūt̄ ex semie eiꝰ duo anulusat cō
ferūt sputo sanguis supfluo: ⁊ fit ex folijs eius empl'm
apātibus mamille: ⁊ qñqꝫ ponit̄ i medicinis q̄ sunt ad
sedandā tussim. Et linit̄ sup apāta mamillaꝝ pꝰ p̄gna-
tionē ⁊ ꝓhibet ⁊ delet ipā. Membra expl'. Eius
succus valet dolori matricis ⁊ abscindit fluxū sanguis
eius: ⁊ fit empl'm cū folijs ipius sup apāta testiculi.
Uenenea. Est venenū qº ratio pmiscet̄: ⁊ destruit
memoriā ⁊ facit ꝑuenire p̄focationē ⁊ maniaꝫ.

De Iumar. capm. ccclxi.

Iumar q̇d est. Notū ē. Nā. Est frigidū
i ſc̄o siccū i p̄mo. Opatiōes ⁊ ꝓprietates.
Est stipticū. Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris
Cōfert aspitati gutturis. Mēbra expl'. Cōstrigit
solonez ⁊ fluxū sanguinis. Uenena. Est bonū pū-
cture vespe mori empl'i suppositum.

De Iumeiz. capm. ccclxij.

Iumeiz q̇d est. Inuenit̄ i egypto ⁊ syria simil'
ficui: ⁊ dicet̄ de ipo in capło de ficu.

De Iar fiumis. capm. ccclxiij.

Iar flumis q̇d est. Est planta floris sil'is nenu
fari ⁊ ē submersa i aqua ex qua paꝝ apparet
⁊ ipā q̇dem ē ꝓpinqua v̇tuti albitbat. Nā.
Frigida ē ⁊ stiptica. Uulnera ⁊ vlcera. Cōueniēs
est vlceribꝰ fraudulētis ⁊ pruritui.

De iesu. capm. ccclxiiij.

Iesus. Propetates. Est ꝓxima nāe ⁊ vir
tuti gilbenech. Et eius q̇dem potio est pon-
dus. ʒ. s.

De Ipericon. C. ccclxv.

Ipericon ⁊ noiat̄ arabice albarib: ⁊ nomīat̄ sy
riace vua demonis q̇d est. Thyrsi ⁊ flos pul
uerulentꝰ: ⁊ eius gūmi ē citrinū ad rubedinē
declinās: ⁊ ē sil'is figure sumach. verūtñ nō ē i eiꝰ ru
bedine. Electio. Gal'. dixit. Det̄ i potu ex semie
eius ⁊ nō sit ꝯtentus aliq̄s flore eiꝰ solo. Nā. Ca
lidus ē in ſc̄o. siccus i fine eiꝰ. Opatiōes ⁊ ꝓpritates
Est subtiliatiuū apitiuū liq̄factiuū resolutiuū. Apata
⁊ bothor. Cōfert apātibus frigidis ⁊ duris magnis
Uulnera ⁊ vlcera. Empl'm folioꝝ eiꝰ ꝯfert adusti
oni ignis: ⁊ ꝯsolidat plagas ⁊ vlcera mala: ⁊ qñ terit̄
⁊ puluerizat̄ sup vlcera tremula ⁊ putrida cōfert.
Instr̄a iūcturaꝝ. Cōfert dolori anche ⁊ sciatice de-
coctū cū vino ꝓprie qñ bibit̄. xl. diebꝰ cōtinuis. Ipm
enī sanat sciaticā. Membra expl'. Prouocat vri
nā ⁊ ꝓuocare mēstrua est eius ꝓprietas: ⁊ eius succus
soluēdo educit cholaꝫ. Permutatio. Loco eius
ponit̄ pōdus ipius de sq̄nanto: ⁊ pondus ipius de radi
ce capparis.

De Isopo humida. C. ccclxvi.

Isopus humida q̇d est. Est sordicies aggrega

ta super lanam ilioꝝ ouiū in armenia et sternitur super perbas titimaloꝝ: ⁊ accipit v̓tutes ⁊ lac eaꝝ ⁊ fortasse ē currēs. ergo coquit̄ ⁊ p̄parat̄ ibi. Nā. Cal'a est in 3° hūida i p̄mo. Opatiōes ⁊ ꝓpetates. Est maturatiua resolutiua. Apata ⁊ bothor. Resoluit ap̄ata dura cū ex ea fit empl'm. Membra oculi. Cōfert ap̄atibus oculi linita ⁊ bibita. Membra nutrimēti. Confert frigiditati ep̄is linita ⁊ bibita. Membra expl'. Resoluit durities q̄ sunt i p̄tibus vesice ⁊ matricis: ⁊ ꝯfert fr̄itati eaꝝ ⁊ fr̄itati renū.

De Isopo sicca. capm. ccclxvij.

ISopus sicca q̄d est. Alia ē mōtana: ⁊ alia est hortina. Nā. Cal'a ē ⁊ sicca in 3°. Et ē subtilis sicut origanū. DEcoratio. Ei⁹ potus colorē efficit bonū: ⁊ ei⁹ gumera abstergit vestigia i facie. Ap̄ata ⁊ bothor. Resoluit ap̄ata dura bibita cū vino. Memb^a^ capitis. Eius decoctio cū aceto ⁊ oxymelle sedat dolorē dentis ⁊ vapor decoctiōis eius cū ficub⁹ ꝯfert sonitui i aure cū traiectorio sumpt⁹. Mēbra ocl'i. Coquit̄ deinde fit ex ea empl'z tarsati ⁊ sanguini mortuo sub palpebra. Mēbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Cōfert pectori ⁊ pulmoni patientib⁹ a disnia ⁊ tussi antiq̄s: ⁊ ei⁹ decoctō cū ficubus ⁊ melle sil'r: ⁊ ap̄atibus duris ⁊ anhelitui dilatationis: ⁊ gargarism⁹ ex ea ꝯfert etiā p̄focatiōi itrinsece. Membra nutrimēti. Empl'm factū ex ea cū ficub⁹ ⁊ baurach ꝯfert spleni: ⁊ infusio ei⁹ bibita ⁊ ꝯfert hydropisi. Membra expl'. Soluendo educit phl'a ⁊ ascarides ⁊ vermes: ⁊ qn̄ miscet̄ cū cordumeni ⁊ ireos ꝯfortat̄ ei⁹ sol'o. Permutatio. Loco ei⁹ ponit̄ san succi tm̄dem et medium. B

De Iabrol. capm. ccclxviij.

IAbrol q̄d est. Radix mādragore siluestris: ⁊ ē radix oīs mādragore magna sil'is forme hominis. ꝓpter hoc g° noīat̄ mādragora. Mandragora enī ē nomē imaginis nāl'is. s. sicut plāta ex̄ns i forma hōis. Equale enī ē siue sit itentio hui⁹ noīs inuēta: aut nō iuenta. multa naq̄ȝ noīa significāt ſm itentiōes nō iuentas. forma aūt mādragore iuenta ē lignū cineritiū declinās ad ꝯtritionē magnā sicut costus magnus. Nā. Est fr̄ia in 3° sicca in ip̄o. Et i ip̄o ē aliquātulū cal'itatis ſm q̄ existimāt q̄dam. Radix v̓o est fortis desiccatiua ⁊ cortex radicis ē debilis: folia autē admistrant̄ exiccata ⁊ hūida ⁊ ꝯferūt: ⁊ in mādragora ip̄a ē huitas. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Est narcotica ⁊ hȝ lachrymā: ⁊ hȝ succū: sed ei⁹ succus ē fortior lachryma ip̄i⁹. Qui aūt vult ut aliq̄d ex mēbris suis secet̄ bibat tres anulusat ex ea i vino ⁊ faciet subet: ⁊ dr̄ q̄ qn̄ cū radice eius coquit̄ dens elephātis. vi. horis lenit ip̄m ⁊ fit facilis obediētia eius. DEcoratio. Fricat̄ cū folijs eius albaras p ebdomadā ⁊ delet̄ absq̄ vlceratiōe ⁊ ꝓprie si iueniunt̄ hūida ⁊ lenia: ⁊ lac mādragore euellit lentigines ⁊ panū sine mordicatiōe. Ap̄ata ⁊ bothor. Admistrat̄ sup ap̄ata ⁊ bothor dura: ⁊ dubellet ⁊ scrofulas ⁊ confert. Et qn̄ terit̄ radix eius multū: ⁊ ponit̄ cū aceto sup herisipilā sanat eam. Instr̄a iūcturaꝝ. Ex radice ei⁹ cū sauich fit empl'm ad dolorē iūcturaꝝ. Membra capitis. Facit subet ⁊ facit somnū: ⁊ qn̄ ponit̄ i uino iebriat vehemēter: ⁊ q̄nq̄ȝ supponit̄ i ano ⁊ facit subet: ⁊ odoratio ei⁹ facit subet vehemēter: ⁊ hec ē hn̄s folia alba q̄ crus nō hȝ ⁊ dicit̄ masculus: ⁊ q̄nq̄ȝ fit ex ea ad expellendas vigilias: ⁊ ad attrahendū somnū sirupus ⁊ remouet vigilias: ⁊ ē ut ponat̄ ex corticib⁹ radicū ei⁹ tres emine i metrolijs vini dulc̄ ⁊ bibūt ex eo tres anl'usat. Et q̄nq̄ȝ decoquūt cortices ēt i vīo donec assumat vinū fortitudinē eius ⁊ admistrat̄ ex eo ad hoc ut faciat subet plus ⁊ ad hoc ut dormire faciat min⁹. Et q̄dam medicorū faciūt vtentē eo sedere in aqua vehemēter fr̄ia donec sanet̄. Et existimo q̄ itentio i hoc ē aggregatio cal'itatis. Membra ocl'i. Eius larbryma i medicinis oculi sedat dolorē sup̄fluū ⁊ fit ex folijs eius etiā empl'm. Membra nutrimēti. Sumit̄ ex lachryma ei⁹. ʒ. i cū mellicrato: ⁊ vomitu educit chol'aȝ ⁊ phl'a sicut helleborus. Membra expul'. Supponit̄ medietas anulus ex lachryma eius ⁊ ꝓuocat ⁊ extrahit fetuȝ. Et semē mādragore mūdificat matricē qn̄ bibit̄: ⁊ si misceatur cū surfure quod ignis nō tetigit: ⁊ supponat ip̄m mulier abscidet fluxū matricis. Lac mādragore soluēdo educit phl'a ⁊ chol'am. Qū enī p̄uus puer mādragorā errādo assumit: accidūt ei vomit⁹ ⁊ sol'o vētris: et fortasse morit̄. UEnena. Cū melle ⁊ oleo ponit̄ sup pūcturas. Et dixerūt q̄ ꝓprie spēs que videt̄ habere folia alba. verūtn̄ folia ei⁹ p̄ua sūt bezahar vue lupine p̄niciose ⁊ illā q̄ ex ea p̄niciosa ē āncedūt accn̄tia p̄focatiōis matricis: ⁊ rubedo faciei: ⁊ exitus oculoꝝ ⁊ tumor faciei etiā ac si esset ebrius. Cui⁹ q̄dem cura sunt butyrū ⁊ mel ⁊ vomitus.

De Eo quo auꝝ adheret. capm. ccclxix.

ID quo aurū adheret q̄d est. Hoc nomē cōuenit āmoniaco de quo nos iam locuti fuimus. Et q̄nq̄ȝ cōuenit cuidā rei q̄ fit ex vrina ifantiū mota i mortario ereo cū aceto i sole donec coaguletur. Et q̄nq̄ȝ ē ex minera. generat̄ enī i minera ex vapore ⁊ resoluit̄ in aq̄ cal'a: deinde coagulat̄. Et hoc est illud de quo nūc loq̄mur. Electio. Claꝝ mūdū ⁊ ꝓprie tertiū: ⁊ artificiale ē fortius ⁊ subtili⁹: deinde minerale adustū. Nā. Calidū ē valde. Opationes ⁊ ꝓprietates. Est abstersiuū ꝯstrictiuū calefactiuū putrefactiuū subtiliatiuū mordicatiuū paꝝ resolutiuū cū fortitudine. Et eius resol'o ē vehemētior mordicatiōe ei⁹: ⁊ sil'r ei⁹ desiccatio. Et ip̄z dissoluit absq̄ mordicatiōe p̄l'ima: ⁊ quod de eo ē artificiale ē vehemētis exiccatiōis: ⁊ mīoris mordicatiōis ꝓpt̄ subtilitatē suā additā. Q̄nq̄ȝ minerale adurit̄ augmētat̄ ei⁹ subtilitas: ⁊ ē ꝓueniēs ad summū i his capitulis. Uulnera ⁊ vlcera. Eliquat carnē: ⁊ ē medicamē optimū vlcerib⁹ difficilis ꝯsolidatiōis. Membra nutrimēti. Est desiccatiuum constrictiuū.

De Iunipero. capm. ccclxx.

IUniperus q̄d est. Est cuꝑssus siluestris ⁊ ei⁹ q̄dem: alia ē p̄ua: alia magna. Et arbor multiplicat̄ i terris romanoꝝ ⁊ i occidente: ⁊ assumunt̄ ex ea ligna ad fabricas magnas. Nā. Est declinās ad caliditatē ⁊ siccitatē: ⁊ semē eius ē calidū i p̄o siccū in ſo. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Est calefactiua subtiliatiua carminatiua: ⁊ in fructu eius cum hoc ē stipticitas ⁊ nō ē in ip̄a stipticitas i reliq̄s p̄tibus arboris ei⁹. Instr̄a iūcturaꝝ. Est bona attritiōi lacertoꝝ. Membra anh. ⁊ pecto. Est bona dolorib⁹ pectoris ⁊ tussi. Membra nutrimēti. Mūdificat ⁊ ap̄it oppilatiōes i eis. ⁊ est bona stomacho bibita ⁊ ad inflationē in ip̄o. Membra expl'. Prouocat ambo ⁊ ē bona p̄focatiōi matricis ⁊ dolorib⁹ eius. UEnena. Expellit nocumentū pūcture vermiū venenosoꝝ. ⁊ suffumigatio ex qualibȝ caꝝ ⁊ ex qualibȝ

pte arboris eius facta effugat vermes venenosos.

De Iuiubis. C. ccclxxi.

Iuiube. Electio. Meliores sunt maiores ea(rum). Na. Frigide sut i pmo eqles i siccitate et huitate: et sunt declinates pa(rum) ad huiditate. Opatioes et pprietates. Cofert acuitati sanguinis cali: et existimo qd illud e ppterea qr igrossant sanguine et viscosu faciut ip(su)z: et illo(rum) existimato q putat qr ipe clarificet sanguinez et lavet eum. est existimatio corrupta ad qua ego no declino: et nutrimetum ea(rum) et digestio sunt difficilia. et fmo qdem i eis bonus e ille que dixit Gal. No repi iuiubas i pseruada sanitate et remoueda egritudine aliquid opantes: sed repi eas difficilis digonis et pauci nutrimeti. Membra anhelit et pectoris. Cofert pectori et pulmoni. Membra nutrimeti. Sut male stomacho difficilis digonis. Membra expl. Existimat qdam qr confert dolori renu et vesice.

De Interfectore adeib. capm. ccclxxii.

Interfector adib. Opatioes et pprietates Uirtus eius est virtus stragulatoris leopardi: nisi qa eius pprietas est in adiben.

De Interfectore canis. C. ccclxxiii.

Interfector canis. Membra capitis. Facit accidere fluxu sanguis nariu. Memb anhelit et pectoris. Facit accidere sputu sanguis. Uenena. Interficit canes velociter et facit euenire in boibus fluxu sanguis nariu et sputu sanguis.

Capitulum de littera. K.

De Karabe. C. ccclxxiiii.

Karabe qd est. Suma sicut sandaraca tendens ad citrinitate et albedine et puietatem et qnqz declinat ad rubedine q attrahit paleas et fracturas plata(rum) ad se: et ppter hoc noiat karabe. i. rapies paleas psice. Ex ipa qdem coposita e ex aqueitate tepida et terreitate ia subtiliata: et e guma arboris q dicit nux romana q est composita ex terreitate subtili et aqueitate sicca. Na. Est cala parup sicca in fo. Opatioes et pprietates. Est restrictiua et pprie sanguis cuiuscuqz loci fuerit: et ei virt e silis vtuti floris sue arboris. i. floris nucis sed est eo frigidior. Apata et bothor. Dixerut qdam qr suspendit sup apata cala et psert eis. Memb capitis. Retinet fluxu sanguis nariu et descendentis a capite ad pulmone. Membra anhelit et pectoris. Karabe psert tremori cordis qu bibit ex eo medietas aur. cu aq fria et phibet sputu sanguis valde. Membra nutrimeti. Retinet vomitu et phibet mas malas a stomacho: et cu mastice psortat stom. Membra expl. Retinet fluxu sanguis ex matrice et ano et fluxu ventris et confert tenasmoni.

De Karmezik. capm. ccclxxv.

Karmezik qd est. Est fructus tamarisci de quo iam loquti fuim in caplo de tamarisco. Natura. Est frigidus i pmo sicc in fo.

De Kusele. capm. ccclxxvi.

Kusele qd est. Est lignu sicut rubea qd nigredo coopit. Na. Est calidu et huidu i terminis pmi. Opatioes et pprietates. Est glutinatiuu: et frangit virtutem medicina(rum) acuta(rum) sicut gumi. Decoratio. Est ipinguatiuu.

De Kemelio. capm. ccclxxvii.

Kemelium quid est. Est spes mezerion nigra mortifera: et e etia notu noie hamelio. Et nos qdem ia diximus ipm in caplo de ha.

De Kebikengi. capm. ccclxxviii.

Kebikengi qd est. Ei spes sut quattuor dixit Dia. vna spes eius e cui folia sunt silia folijs coriadri: sed sunt latiora folijs eius ad albedine declinatia et flos eius e citrin: et qnqz e purpureus cui longitudo puenit usqz ad duos cubitos: et ei radix e no grossa: et ipius radix e alba et hz virgulta similia virgultis bellebori: et orit i ripis cursus aqua(rum) et e spes eius alia forti cineritia qr illa logiore hns radice folia hns regulata q noiat lupinus siluestris: et est alia pua valde aurei coloris: et quarta e silis tertie. verutn flos ei e albus lacte. Na. Est calida et sicca in 3o. Opatioes et pprietates. Oes sunt cale acute vlceratiue abstersiue excoriatiue mordicatiue cutis facietis pruritu. Decoratio. Folia et stipites ei antequ desiccent eradicat albaras et albedine vnguiu. Apata et bothor. Eradicat scabie et sanat verrucas et q sunt ut claui et glandulas pedentes qbus nocet frigus. Uulnera et vlcera. Decoquit et embrocat safat cu aq eius tepida et psert. Membra oculi. Eius radices sunt exiccates sternutatioibus fortibus: et quod ex eis tritu est confert pcussionibus dentiu.

De Kekengi. capm. ccclxxix.

Kekengi qd est. Uirtus ei est pxima virtuti vue lupine: et pprie virt folio(rum) ei. Na. Est fria et sicca ad fm pueniens. Uulnera et vlcera. Suo succo pseruat vlcera et delet duritiez fistula(rum) et vlcera auris antiq. Membra anhelit et pectoris. Cofert asmati et inflatioi et difficultati anhelit. Membra nutrimeti. Cofert ictericie. Membra expl. Cofert vlceribus via(rum) vrine.

De Kenkezred. capm. ccclxxx.

Kenkezred qd est. Est guma alcorsof. et iam dictu est de eo qr est kurket. Na. Est calidum et siccu in secundo.

De Kustberkusti. C. ccclxxxi.

Kustberkusti qd est. Est silis folijs iuolutis ad iuicem quo(rum) numerus fm plmu est. v. et in uoluut sup radice vna et eius color ad nigredine declinat et citrinitatem: et no hz plimu saporem. et dixerut qdam qr e albarsekar. Alij vo dixerut qr uirt eius e sicut virt albarsekar et hoc e sani. Na. Est calidus et siccus in fo. Opatioes et pprietates. Est subtilis.

De Kildaru. C. ccclxxxii.

Kildaru qd est. Est asaraxi. et nos qdem loquemur de ipo in sequetib i caplo de sin.

De Kemescir. C. ccclxxxiii.

Kemescir qd est. Est i dispoib alieusir: sed ipm e fortius plimu. Na. Est calidu et siccu in 3o virtuose. Opatioes et pprietates. Est liqfactiuu resolutiuu. Memb expl. Prouocat vrina et mestrua: et eijcit fetu vtuose: et uirtus eius i hoc copare no hz: et neqz hz copare soluendo aquositatem.

De Kormidenen. C. ccclxxxiiii.

Kormidenen qd est. Est granu qd medici laudant. Membra expl. Prouocat vrina et mestrua: et calefacit vulua valde: et soluit saniem et aquam.

De Kenzeuguen. C. ccclxxxv.

Keuzauguen q̄d est. Est nomē herbe: ⁊ existimo ꝙ keuzauguen est lingua bouis ꝑsice. Membra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Propetas eius est letificare ⁊ tristitiam remouere.

De Karon. capᵐ. ccclxxxvi.

Karō q̄d ē. Est lignū indū cui⁹ allatio ad terrā nostrā mltiplicat. nō ergo elōgat q̄n sit almugat indū. Instr̄a iūcturaꝝ. Est magni iuuamēti ī negotio fracture ⁊ torsiōis ⁊ dislocatiōis.

De Keisin. capᵐ. ccclxxxvij.

Keisin. Natura. Semē ⁊ radix ei⁹ calefactiua sūt. Et semē ipsius ē calefactiuū ⁊ exiccatiuū in fo. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Expellit vētositates ⁊ apit. Membra nutrimēti. Est maturatiuū digestiuū resolutiuū vētositatis ꝑcipue in stō ⁊ ꝯfortat ipm. Membra expl. Pondus. ʒ. i. ex eo solone educit vermes ⁊ ascarides: ⁊ ꝓuocat mēstrua vtuose. s. semen eius. Uenena. Confert puncture vermium venenosorū.

De Kuzkenden. capᵐ. ccclxxxviij.

Kuzkenden q̄d est. Est res leuis sicut albusnati lutea: ⁊ ī rakia noiat stercus colūbaꝝ: ⁊ in baldach: ⁊ ī egypto noiat kenden. Electio. Que ex ea melior ē barbarica ē: sed rakia ē debilis. Nā. Est calā ⁊ hūida ī ꝑmo. ⁊ dr̄ ꝙ ifrigidat parū p: sed nō ē firmatū. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Exiccat ⁊ ī ipa ē extinctio: ⁊ dixerūt q̄dam ꝙ ipa icidit sanguinē ⁊ ex ꝓprietatib⁹ q̄dem ei⁹ ē ꝙ assumūt decē lb. mellis: ⁊. xx. lb. aque ⁊ kileie ex ea: ⁊ ꝯcutiunt bene ⁊ coopit os vasis ⁊ fit vinū statim. Decoratio. Impinguat. Mēbra expl. Augmētū efficit ī coitu.

De Kebenzkesenz. C. ccclxxxix.

Kebenzkesenz q̄d est. Quidā d̄ genere tubeꝝ solidū adunatū ī magnitu testiculi. verūtn̄ ē verrucatū hn̄s verrucas ꝓfundas q̄d nascit ī arena sicut nascunt tubera ⁊ fungi suaue valde quod ī nr̄a terra mltiplicat ī locis q̄ sunt vltra fluuiū: ⁊ ī corasceni etiam: ⁊ nos quidem non audiuimus ab aliquo vmquā ꝙ tantū inferat nocumentum quātum fungi ⁊ tubera. Qūq; ipsorum sapor tuberum sapori ꝯpatur ē parūp declinās ad dulcedinē. Nā. Habet frigiditatem maiorē fritate reliquoꝝ tubeꝝ ⁊ fungoꝝ: et neq; est vacuū ab hūitate extranea cū siccitate substātie. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Est extinguēs grossum.

De Kerfe aromaticū. C. cccxc.

Kerfe aromaticū q̄d est. Est cortex grossus colorē hn̄s purpureū quod hʒ saporē gariofili absq; dulcedine cinnamomi ꝙuis sit dulcius ꝙ gariofilus: ⁊ ē debili⁹ ī opatiōibus suis ꝙ gariofil⁹. Nā. Est calidū ⁊ siccū in fo.

De Kerfe cinnamomi. C. cccxci.

Kerfe cinnamomi q̄d est. Dicit ꝙ est de cinnamomo: ⁊ dicit ꝙ ē alteri⁹ generis. ⁊ ipm q̄dem ē durū sicut cinnamomū. de ipo tam̄ est quoddā quod nō durescit: ⁊ de ipo ē quod ē lineatū. ⁊ aliud ē albū frangibile velociter: ⁊ ipm q̄deʒ cinnamomū ē debilius: ⁊ dictū est de ipo in caplo cinnamomi.

De Keiken. capᵐ. cccxcij.

Keiken q̄d est. Est gūma horribilis saporis: et asportat de regiōe occidentis. ⁊ existimauerūt q̄daʒ ꝙ ē sandaraca: sed nō ē firmū: ⁊ q̄nʒ q̄dem suffumigat ex eo cū myrrha ⁊ sigia. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. In ipa ē nutrimētū puū. Decoratio. Mūdificat vlcerū vestigia velociter: ⁊ in ipa est extenuatiua virt⁹ q̄n quaq; die bibunt de ea tres quarte. ʒ. i. cū oxymelle aut aqua. Membᵃ capis. Nihil equipat ei ī remouēdo dolorē dentiū ⁊ casum gingiue. Mēbra ocli. Acuit visum. Mēbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Cōfert asmati cū melle ⁊ vtūt ea lactātes. Membᵃ nutrimēti. Q̄n de eo bibit tribus dieb⁹ cū oxymelle extenuat splenē valde. Membra expl. Prouocat mēstrua cū aqua mellis.

De Kotto. capᵐ. cccxciij.

Kottū. Nā. Semē eius est calefactiuū lenitiuū. Membra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Grana ei⁹ sunt bona pectori ⁊ tussi. Mēbra expl. Semīa ei⁹ sunt lenitiua ventris: ⁊ succ⁹ folioꝝ eius ꝯfert soloni pueroꝝ.

De Keted. capᵐ. cccxciiij.

Keted q̄d est. De gūma ei⁹ dictū ē in caplo d̄ kef. cui⁹ q̄dem gūma ē dragagantū. Nā. Est frigidum ⁊ siccū.

De Kali. capᵐ. cccxcv.

Kali. Opa. ꝓprie. Est calīm adustiuū abstersiuū corrosiuū fortius ꝙ sal. Decoratio. Confert morphee. Uulnera ⁊ vlcera. Confert scabiei ⁊ corrodit carnē additam.

De Kimolea. capᵐ. cccxcvi.

Kimolea q̄d est. Laminosa ē sicut marmor alba splendida bona. in sapore suo ē caforeitas ⁊ de ipa ē quedā q̄ splendorē nō hʒ. ois velociter est fragibilis. Uulnera ⁊ vlcera. Cōfert adustiōi ignis ꝓprie cū aqua ⁊ aceto. Et quod ex ea est adustū ⁊ lauatum confert vlceribus difficilibus ad incarnandum.

Capitulum de litterā. L.

De Lepore siluestri. C. cccxcvij.

Lepus siluestris q̄d est. Coagulū hui⁹ leporis facit oia q̄ dixim⁹ ī caplo de coagulis subtili⁹ ⁊ meli⁹. ⁊ iest opatiōis additio. Nā. Frigidus ē ⁊ siccus. rectificatio est cū melle. Electio. De eo q̄ in domib⁹ nutrit. adusto sumit ī potu medietas. ʒ. Decoratio. Eius sanguis mūdificat panū. Et cinis capitis eius etiā ē medicamē bonū hn̄ti alopitiā: ⁊ ꝓprie marini. Qūq; venter leporis sumit sicut ē cū viscerib⁹ ⁊ frigendo sup sartaginē adurit: est medicamē originis pilorū sup caput cū cōterit ⁊ admistrat cū oleo rosaceo. Instr̄a iūcturarū. Eius cerebrū assatum ꝯfert tremori accn̄ti ex successione egritudinis. Membra capitis. Q̄n iungunt gingiue ifantis ex cerebro ipius ꝓprietate que ē in ipo velociter oriūt dentes: ⁊ facile exeūt sine dolore: ⁊ silr̄ q̄n soluit cū butyro veteri aut recēti aut melle: ⁊ q̄n bibit ei⁹ coagulum cum aceto ꝯfert epilie. Membra nutrimēti. Mūdificat stōm. Mēbra expl. Coagulū ei⁹ q̄n bibit trib⁹ dieb⁹ cū aceto p⁹ purgationē mēstruoꝝ ꝓhibet īpgnationē: ⁊ mūdificat hūitatē currentē ex mr̄ice. Et sanguis q̄dem leporis frix⁹ ꝯfert dysenterie ⁊ apati ītestinoꝝ ⁊ soloni antiq̄. Uenena. Coagulū leporis cū aceto ē tyriaca ⁊ bezahar uenenis. Et sanguis leporis frix⁹ aufert venenū sagitte armene.

De Locustis. C. cccxcviij.

Locuste. Electō. Ex eis sūt meliores grosse q̄ alas nō habent. Decoratio. Pedes eaꝝ eradicat verrucas fm ꝙ dr̄. Membra nutrimēti. Sumūt ex rotūdis eaꝝ. xij. grana:

⁊ abiciunt capita ⁊ extremitates eaꝝ: ⁊ ponit cum eis paꝝ myrti sicce: ⁊ bibunt ꝓpt hydropisim sicut sunt.
Membra expl. Cōferūt guttatiōi vrine: ⁊ qñ cuꝫ eis fit suffumigatio ꝯferūt difficultati eius: ⁊ ꝑcipue in mulieribꝰ: ⁊ fit cū eis euaporatio hemorroidibꝰ.
Uenena. Grosse q̄ alas non hñt assant ⁊ comedunt ꝓpter pūcturā scorpionis.

De Lepore marino. C. cccxcix.

LEpus marinꝰ q̄d est? Est aīal ostracū lutosuꝫ declinās ad rubedinē aliquātulā: īter ptes cuius sunt q̄dam similia folijs alusnen. Decoratio. Eius sanguis ē calidus mūdificās morpheā ⁊ pānū. Et eiꝰ caput adustū generat pilos ī alopitia ꝓprie cū adipe vrsi ⁊ ī tyria valde. Qū gº ex eo fit emplm sicut ē abradit pilos. Mēbra ocli. Abstergit visum more emplī suppositū: ⁊ sicut collyriū. Uenena. Numerat īter venenosas medicinas que interficit cum vlceratione pulmonis.

De Longo pipere. C. cccc.

LOngū piper q̄d est? Res pue sicut digiti ī figura floris salicis q̄ cecidit: sed ipm ē minꝰ: ⁊ ē durū solidū: ⁊ sapor eiꝰ ī acuitate ꝓximus ē sapori piperis ⁊ ē ꝑmus fructus pipis quāꝓpt ē hūidus ⁊ comedit ⁊ nō mordicat ī ꝑmis gustū. Electio. Bonū ē illud quod nō ē fractū ⁊ nō dissoluit in aq̄ tepida etiā si ī ipā remaneat tota die: ⁊ ē sile piperi ī sapore suo. Nā. Calm ē ī 3º siccū in fo. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Est resolutiuū ⁊ remouet egritudies frigidas. Mēbra oculi. Cū aqua epis caprini assati ꝯfert pāno oculi. Membª nutrimēti. Digerit ⁊ facit appetitū ⁊ ꝯfortat stōm. Membra expl. In spmate facit augmētū ⁊ valet ut zinziber.

De Licio. C. cccci.

LIciū q̄d est? Magis vincēs secundū existimātione ē quod indū ē: ⁊ ē succus alfeluzabaragi et falsificat ita q latet ꝓbos medicos. ⁊ illud fit cū succo azeresc. coquit eni in aq̄ donec coaguletur et virtꝰ eiꝰ ē ꝓpinqua substātie ignee subtili ⁊ terree frigide. Quod aūt de mecha ē: est res artificialis. Electio. Indū ē fortiꝰ q̄ illud de mecha ī re capilloꝝ ⁊ ꝯfortatiōe eoꝝ: ⁊ illud de mecha ī apātibus ē fortius. Nā. Est tpratū ī calitate ⁊ friditate ⁊ siccū in fo. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. In indo ē resolō ⁊ stipticitas pua: ⁊ ꝯfert oī fluxui sanguis: ⁊ eiꝰ resolō ē plīma stipticitate ipiꝰ ⁊ ē in fo in resolōne: ⁊ est stipticitas eiꝰ minor exiccatiōe ipius: ⁊ ī ipō ē virtus subtilis. Decoratio. Rubificat capillos ⁊ ꝯfortat os ⁊ ꝓprie indū ⁊ sanat pānū: ⁊ ꝯfert oīe liciū panaritio. Apāta ⁊ bothor. Cōfert apātibus fluxis ⁊ formice. Uulnera ⁊ ulce. Cōfert vtrūq vlceribꝰ fraudulētis. Instrā iūcturaꝝ. Cōstringit hec mēbra. Membra capitis. Indū ꝯfert fluxui saniei ab aure et vlceribꝰ eiꝰ ⁊ cū eo tangit palatū ꝓpt alcola ⁊ sanat ⁊ vlcera gingiue: ⁊ egritudines eius curat. Membra oculi. Cōfert ophthalmie ⁊ abstergit corneā ⁊ remouet pannū eiꝰ ⁊ sanat scabiē ocli. Mēbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Indū ī potu dat ad sputū sanguis ⁊ ad tussim. Membra nutrimēti. Bibit indū ⁊ ꝓhibet ictericiā nigrā ⁊ splenē ⁊ silr linitū. ⁊ ipius arbor opat illud: et ꝯfert fluxui stomatico. Membra expl. Confert fissure ani ⁊ bibit aut supponit soloni antiq̄: ⁊ ei q̄ est ex debilitate stomachi ⁊ dysenterie: ⁊ ꝓuocat mēstrua ⁊ eius fructus recēs soluēdo educit phlā aquosuꝫ ⁊ cōfert vlceribus ani: ⁊ ꝓhibet sciaticam ⁊ confert hemorroidibus. Uenena. Eius frucus confert ꝑniciosis: ⁊ indum dat in potu ad morsum canis rabiosi. Permutatio. Loco eiꝰ ponit feluzabaragi eq̄le pondꝰ ⁊ aggregatis faufel ⁊ sandalo eq̄le pōdus ipiꝰ.

De Lacerto. C. ccccij.

LAcertus q̄d est? Est athab ⁊ eius nā vicina ē nāe stellionis: sed ē meliꝰ stellione ꝓpt illud quo nutrit. Mēbra oculi. Eius stercus albugini ⁊ pruritui ꝯfert ⁊ acuit visum.

De Limacia. C. cccciij.

LImacia q̄d est? Est ex sūma ostrācoꝝ. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Extinguit sanguinē. Membra ocli. Eius stercꝰ adustū ꝯfert vlceribus oculi.

De lapide iudaico. C. cccciiij.

LApis iudaicus q̄d ē? Est lapis sicut nux pua ad longitudinē paucam declinās ꝓximus figure amigdale aut dactili quē secāt linee ī suis extremitatibus: ⁊ linee alie latitudinales ei eq̄distantes q̄re se secāt ⁊ remanēt ex eis sicut squame pue lucide. Membra nutrimēti. Debilitat stōm ⁊ nō ꝯuenit ei ⁊ deijcit appetitū. Membra expl. Cōfert lapidi renū ⁊ extrahit ipm: ⁊ potio eiꝰ sit decē anulusat cū aq̄ calā: ⁊ dixerūt q̄dam q ipē ꝯfert lapidi vesice: sed nō ē ita: ⁊ ipē ē ex eis q̄ abscindūt sanguinē ani.

De Lapide vesice. C. ccccv.

LApis vesice. Membra expl. Dicit q ipē frangit lapidē renū ⁊ vesice. Gal. vero dixit q nihil hoꝝ est.

De Lapide spongie. C. ccccvi.

LApis spongie q̄d est? Est lapis iuentus ī corpore spongie. Membra expulsiōis. Frāgit lapidem renum.

Da Lapide lacteo. C. ccccvij.

LApis lacteus q̄d est. Qū iste lapis fricat cū aq̄ egredit ex eo q̄ddam quod ē sicut lac. ⁊ hic q̄dem lapis ē cinericij coloris dulcis saporis: ⁊ terit cū aqua ⁊ seruat quod resoluit ex eo ī pyxide plūbi. Nā. Est tempatꝰ. Apāta ⁊ bothor. Cōfert initio apātū caloꝝ. sed nō ꝑuenit ad hoc vt tale iuuamentū ꝯferat apud statū ipoꝝ quo ꝯsequat sanitas. Membra ocli. Ex fricatiōe eius cū aq̄ fit alcofol: ⁊ ꝓhibet cursuꝫ supfluitatū ad oculū: ⁊ ulcera accidentia in ipso.

De Lapide molari. C. ccccviij.

LApis molaris. Apāta ⁊ bothor. Uapor aceti ab eo ꝓhibet fluxū sanguis ⁊ apāta calā.

De Lapide in quo acuit. C. ccccix.

LApis ī quo acuit. DEcoratio. Fricatio eius sup māmillā ⁊ testiculū ponit ut nō magnificent. Apāta ⁊ bothor. Fricatio eiꝰ bona est apātibus mamille calidis.

D Lapide alagi. C. ccccx.

LApis alagi. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Exiccat ⁊ abstergit ⁊ retinet sanguinē. Uulnera ⁊ vlcera. Prohibet fluxū sanguinis ex vulneribus ⁊ vlceribus.

De Lapide alkali. C. ccccxi.

LApis alkali q̄d est? Est lapis q̄ hꝫ fricationem supflue dulcedinis. verū ē sicut lapis lacteus in oibus suis opationibꝰ. Nā. In ipō ē caliditas q̄dam ⁊ hꝫ virtutē alscedenegi.

De Lapide lune. C. cccc.xij.

Lapis lune quid est. Ipse dicitur splendor lune ⁊ iuenit apud augmētū lune: ⁊ iuenit in terra arabū lenis. Opationes ⁊ ꝓprietates. Suspendit̄ ſm ꝙ dicit̄ sup arborem ⁊ fructificat. Membra capitis. Sanat epilēṡiam ⁊ suspendit̄ super epilepticū qui ſm terminū assumit̄ ab ea.

De Lapide semeito. capᵐ. cccc.xiij.

Lapis semeitus q̇d est. Iste lapis ī ōpatiōibus suis ē sicut hematites: sed est minor.

De Lapide nigroꝝ. capᵐ. cccc.xiiij.

Lapis nigroꝝ q̇d est. Lapis q̄ defert̄ ex nigris declinās ad citrinitatē fricat̄ ⁊ egredit̄ ex eo fricatio mordicās linguā ſil̄is lacti. Mēbra oculi. Mūdificat pānū oculi qū nō ē cū apāte ⁊ ophthalmia: ⁊ ꝯfert vestigīīs vlcerū in eo: ⁊ eradicat vngulam lenem.

De lapide afrogion. capᵐ. cccc.xv.

Lapis afrogion. Opatiōes ⁊ ꝓprie. Exiccat cum stipticitate ⁊ mordicatōe ⁊ r̄solōne.

De Lapide serpentis. capᵐ. cccc.xvi.

Lapis serpentis. Membra expl̄. Dicit̄ ꝙ ipē frāgit lapidem ī vesica: sed Gal̄. negat illud. Venena. Dicit̄ ꝙ ipē ꝯfert sua suppōne morsui serpentis. Inq̇t Gal̄. Retulit illud q̇dam homo verax.

De Lapide qui extinguit̄ in oleo. capᵐ. cccc.xvij.

Lapis q̇ extinguit̄ ī oleo. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Lapis iste extinguit̄ oleo ⁊ inflat̄ aqua. Venena. Ex lapide isto fugiunt vermes venenosi.

De Lapide aneseb. capᵐ. cccc.xviij.

Lapis anesēb. Membra nutrimēti. Est iuuatiuus stōi valde. Et Gal̄. q̇dem dixit ꝙ qñ fit ex eo suspensoriū eq̇distans stomacho ⁊ suspendit̄ ꝯfert meri ⁊ stomacho.

De Lapide alesekisa. capᵐ. cccc.xix.

Lapis alesekisa. Membra pectoris. Cōfert apātibus ⁊ vlceribus q̄ sunt ī vua ualde.

De Lapide armeno. capᵐ. cccc.xx.

Lapis armenus q̇d est. In ipō ē aliquātulū azuli coloris. nō tñ ē in colore azuli: ⁊ nō est in eius soliditate: sed ē in eo arenositas q̇dam. ⁊ qñq; utunt̄ eo tinctores ⁊ pictores loco azuli ⁊ ē lenis tactus. Membra nutrimēti. Est malus stomacho: ⁊ ille q̄ ē ablutus nō facit nauseā: ⁊ in dispōnibus est malus stomacho. Membra expl̄. Soluēdo educit ml̄iaꝫ fortius q̄ lapis azuli: ⁊ iam ꝯtenti sunt eo ⁊ dimittūt elleboꝝ nigrū ꝓpter illud quod iueniūt ī eo ad egritudines melancolicas.

De Luto sigillato. capᵐ. cccc.xxi.

Lutū sigillatū q̇d est. hoc lutū affert̄ d̄ termino rubeo q̄ noiat̄ lacuna: ⁊ nō nomiat̄ lacuna nisi q̇a ipā ē terra plana ꝓfunda in qua nō est herba oīo neq; lapis. Et iam retulit mihi q̇dam ꝓprio ore q̄ vidit eaꝫ. hoc aūt lutū dicit̄ lutū diuinū. Et illud ideo: qm̄ ꝑmꝰ q̄ ipꝫ accepit fuit ml̄r diuina ī diebꝰ. s. ꝑteritis. ⁊ ipm̄ q̇dem dicit̄ magra diuina: qm̄ ipm̄ v̇e ē magra quā diuina q̄ nomiabat̄ bartamise accipiebat ⁊ ad ciuitatē deferebat ⁊ ponebat ī aq̄ ⁊ fiebat sicut puls ⁊ dimittebat ipām post motionē fortem q̇escere donec residebat ⁊ effundebat ab ea illā aquā ⁊ accipiebat rem grossam ⁊ ꝓīciebat eam: ⁊ vtebat̄ quod ex ea pingue erat ⁊ viscosuꝫ: ⁊ faciebat ex eo lutū sicut cerā. Apud Dia. v̇o Est lutū spelūce illius loci ꝯfectū cū sanguine hircoꝝ. Et ipm̄ q̇dem qñq; adulterat̄ ita ut penitus nō cognoscat̄. Electio. Meliꝰ ē illud quod nō habꝫ odorem nisi odorē alumīs ⁊ retinet sanguinē qū currit ex ore: ⁊ ānectit̄ lingue: ⁊ pendet ex ea. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Inq̇t Paulus. Non ē medicina magis abscindens sanguinē q̄ ipm̄: ⁊ ē fortiꝰ q̄ lutū scēmius ita ꝙ mēbra non tollerant fortitudinē eius qū hñt apāˢ calīm ꝓprie tenera: imo sentiūt ex eo aspitatē quādam ⁊ ē infrigidatiuū glutinosum. Apata ⁊ bothor. Cōfert in ꝑnᵒ apātū calidoꝝ. Vulnera ⁊ vlcera. Cōsolidat vulnera recētia ⁊ vlcera difficilia ⁊ ꝓhibet vlcerationē adustionis ⁊ sanat vlcerationē eius. Instrumēta iūcturaꝝ. Cōseruat mēbra apud casuꝫ ⁊ restaurat ⁊ ꝓhibet effusionē mc̄ꝝ ad manus ⁊ pedes ⁊ ꝓhibet corrosionē. Membra capitis. Probibꝫ catarrū ⁊ ꝓhibet cursuꝫ oris ⁊ gingiue. Membᵃ anhelitus ⁊ pectoris. Cōseruat viscera apud casuꝫ ⁊ cōfert extenuatiōi: et etiā sputo sanguis ꝓpterea ꝙ exiccat vlcus pulmonis. Membra expl̄. Cōfert rasure itestinoꝝ maligne bibitū ⁊ clisterizatū ⁊ ꝓprie pꝰ clisterizationē cū hydromelle decliui ad puritatē decide aq̄ salis. Venena. Resistit venenis ⁊ morsibus bibitū cū vino ⁊ linitū cū aceto. Et quod ex eo purū ē qū bibit̄ nō cessat facere nauseā ⁊ facit venenū vomitu exire: ⁊ ꝓprie qū ante ipm̄ bibit̄. Inq̇t Gal̄. medicamē gargarismatis facti ex eo exꝑtus sum ī lepore marino ⁊ cantaridibus: ⁊ iueni ipm̄ vomitu educēs ea statim. Et iam q̇dem exꝑtus fui ipm̄ ī morsu canis rabiosi cū vino ⁊ liniui ipm̄ sup morsum vipere cū aceto ⁊ posui sup ipm̄ pꝰ linimētū folia scordeon aut cētaurea.

De Luto absolute. capᵐ. cccc.xxij.

Lutū absolute. Nā. Lutū oīe infrigidatiuū est. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Est desiccatiuū abstersiuū ⁊ lutū q̇dem calidū terre solaris ē desiccatiuū corpoꝝ laxoꝝ absq; mordicatione ꝓpt̄ suam glutinositatem: ⁊ qū ei nō admiscet̄ nisi adustū quod est sicut testa ⁊ parietes adusti ī sole tunc ī ipō ē virtus resolutiua. ꝙ si vice alia lauet̄ fit desiccatiuū cū equalitate ī cal̄itate ⁊ frigiditate subtile. Decoratio. Cōstringit carnē laxā. Apata ⁊ bothor. In cerato ponit̄ sup scrofulas ⁊ duricies. Membra nutrimēti. Ex luto terre solaris liniunt̄ hydropici ⁊ splenetici. ⁊ iuuātur manifeste ⁊ sanat carnē multotiens.

De Luto armeno. capᵐ. cccc.xxiij.

Lutū armenū q̇d est. Est lutū rubeū declinans ad cineritiū notū ⁊ alemū ē ei ꝓpinqū ī opatōe. Nā. Frigidū ē in ꝑmo siccū in s̄o. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Retinet sanguinē: qm̄ eius exiccatio ē in vltimo. Apata ⁊ bothor. Cōfert apātibus pestilētialibꝰ bibitū ⁊ linitū: ⁊ ꝓhibet ambulationē putredinis membroꝝ. Vulnera ⁊ vlcera. Mirabile est in re vulnerū. Membra capitis. Probibet catarrū ⁊ ꝯfert cola. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Est bonū sputo sanguinis ⁊ ꝓhibet pthisim ꝓpterea q̇a exiccat vlcus pulmonis: ⁊ ē cura stricture anhelitus ex catarris. Membra expl̄. Est bonū vlceribus itestinoꝝ ⁊ sol̄oni ⁊ fluxui sanguis matricis. Febres. Cōfert febribus ethicis ⁊ pestilētialibus ꝓprie: ⁊ plures q̇dem iam sanati sunt ex pestilentia magna ꝓpter ꝯsuetudinem bibendi ipm̄ in vino subtili.

Et si bibit in febre pestilẽtie necessariũ ē ut vinũ pduca t ipm ad cor ⁊ misceat vinũ illud cũ aqua rosacea.

De Luto samio. capᵐ. ccccxxiiij.

Lutum samiũ q̃d est. Inq̃t Gal. Nos vtimur eo ex hoc ꝙ nominat stella samia. Ego autem dico ꝙ hoībus videt̃ ꝙ̃ illud sit talk. verũ de talk iam dixerũt veridici ꝙ ipm īuenit i terra grecoꝝ i insula cypri. Opatiões ⁊ ꝓprietates. Lutum samiũ. dixit Gal. esse sicut sigillatũ i retentõe sanguis ⁊ rebus aliis: ⁊ ē pluris acritatis ꝙ̃ sigillatũ. Qua ꝑpt ē leui⁹ imo ē vehemẽtis leuitatis: ⁊ ē tenati⁹ ⁊ viscosius ꝙ̃ sigillatũ: sed sigillatũ ē forti⁹ eo. Nã. hoc ē viscosum tenax glutinatiuũ nõ idigens ablutiõe ⁊ in frigidatio ē pua: ⁊ sedatio plĩma. Apata ⁊ bothor. Probibet apata cal'a i inceptiõe ⁊ bothor vehemẽtius ꝙ̃ reliqua luta: ⁊ ꝯfert apatibus mamillaꝝ. Et si isundat nõ sentit i eo aspitas calefaciẽs sicut sentit ex sigillato. Uulnera ⁊ vlcera. Et ꝑpter vehementiã sue tenacitatis nõ ꝯfert vlceribus adustiõis ignis sicut sigillatũ. Instr'a iũcturaꝝ. Cõfert in pncipio podagre linitũ. Memb^a^ capitis. Cõfert apatibus q̃ sunt post aures. Membra expl'. Cõfert eruptioni sanguis a matrice: ⁊ egressioni sanguis cũ egestiõe.

De Luto quod comedit. capᵐ. ccccxxv.

Lutũ quod comedit. Opatiões ⁊ ꝓprietates. Est oppilatiuũ corruptiuũ cõplonis. verũ ipm ꝯfortat os stõi: ⁊ delet eleuationẽ cibi: ⁊ cũ hoc ego nõ diligo ut admĩstret. Et hꝫ ꝓprietatẽ in ꝓhibendo vomitũ. Quod aũt in ipo dicit d bonitate anhelitus est fm ꝯpationẽ desiderantiũ ipm: et dilatantiũ in ipo ꝑpter illud quod accidit de gaudio ꝑ acq̃sitionẽ eius quod desiderat.

De Luto terre masticis. capᵐ. ccccxxvi

Lutũ terre masticis. Opatiões ⁊ ꝓprietates. Est abstersiuũ lauatiuũ gñatiuũ carnis.

De Luto cretico. capᵐ. ccccxxvij.

Lutũ creticũ. Opatiões ⁊ ꝓprietates. Est plĩme acritatis: ⁊ est sil'e reliq̃s lutis p̄dictis. verũ ē dibilius reliq̃s ⁊ abstergit absq̃ mordicatiõe ⁊ debilitat sensus. Membra oculi. Cõfert vlceribus eoꝝ ⁊ inflationi eoꝝ. Mẽbra expl'. Alleuiat pruritionẽ fm ꝙ dicit ⁊ ꝯseruat p̄gnantes suspensum super eas.

De Luto kimolea. C. ccccxxviij.

Lutũ kimolea. Opatiões ⁊ ꝓprietates. Quod de eo purũ ē plĩmi existit mundamẽti: ⁊ in ipo ē infrigidatio ⁊ resol'o: sed qñ lauatur destruit eius resol'o. Apata ⁊ bothor. Cũ aceto ponit sup apata q̃ sub stomacho sunt. Uulnera ⁊ vlcera. Probibet initiũ adustiõis ab vlceratiõe.

De Luto vitis. C. ccccxxix.

Lutũ vitis. Opatiões ⁊ ꝓprietates. Exiccat nõ longe a mordicatiõe ⁊ i ipo est aliquãtulum resolutionis.

De Luto magra. C. ccccxxx.

Lutũ magra. Electio. Meli⁹ ē baldagdiũ. purũ nõ pmistũ brunũ declinãs ad rubedinez. Et illud ē quod dicit psice culsara. Opationes ⁊ ꝓprietates. Existimauit paulus ꝙ ipm est i opatiõibus stipticitatis ⁊ exiccatiõis meli⁹ ꝙ̃ sigillatũ. Uulnera ⁊ vlcera. Cõsolidat vlcera. Membra expl'. Interficit vermes ⁊ sorbet sup oña sorbilia: ⁊ retinet naturam ⁊ ꝯfert valde.

De Lacticinio. C. ccccxxxi.

Lacticiniũ q̃d est. Est oĩs planta q̃ hꝫ lac acutũ solutiuũ incisiuũ adustiuũ. Ex eo aũt famosa sunt septẽ albascir ⁊ alscebrã ⁊ alcibe ⁊ hartanite ⁊ almemethena ⁊ almezeriõ ⁊ pentaphili q̃d ē hñs folia q̃nq̃. oĩa v̊o sunt mortifera. Plurima v̊o itentio in eis est i lacte ipoꝝ ⁊ īueniunt q̃dem lacticinioꝝ spẽs q̃ sunt p̄ter hec famosa sicut quedã spẽs auricule muris ⁊ q̃dam spẽs volubilis ⁊ portulaca agrestis ⁊ reliqua. Lac aũt lacticinij absolute ē lac alcibe ⁊ videt ꝙ sit illd quod noĩat tyriaca alkarnez ⁊ albuseugi. Et dixerunt etiã ꝙ lacticinia sunt septẽ genera ad vltimũ lacticiniũ quod dicit mascul⁹: ⁊ ei⁹ nomẽ est karakilus ⁊ p⁹ ipꝫ oĩs sunt femine ⁊ eoꝝ fortius ē quod sil'at myrto et noiat burastius: deinde ē arboreũ generatũ iter lapides: deinde illud quod assil'at citrolo: ⁊ noiat caurapescias. i. scirũ: deinde albaus lithoreũ quod noiat marinũ qm̃ nascit in ipo. Et dixerũt vice alia lacticinioꝝ forti⁹ ē masculus p̄dictus: ⁊ radix eius longior cubito ad rubedinẽ declinãs plena lacte: ⁊ ei⁹ rami sunt sil'es ramis oliue: sed sunt longiores ⁊ strictiores. ⁊ radix mõtana ⁊ orit in altis locis aspis mõtanis. Femine aũt q̃ etiã nomiat nucalis. Plãta eius ē sicut planta herbe muris: sed ē maior ⁊ fortior ⁊ capita folioꝝ sunt spinosa ⁊ egrediunt ex radice ei⁹ stipites longitudinẽ palmi hñtes: ⁊ fructificat vno anno ⁊ non fructificat alio. ⁊ fructus iste mordicatiuus ē lingue sil'is nuci: ⁊ est inferius p̊mo i faciendo vomitũ: ⁊ origo ē sicut origo masculi. Marinũ aũt quod dicit panaritiũ hꝫ stipites palmoꝝ declinãtes ad rubedinem p̄paratos sup quos sunt q̃nq̃ aut sex folia subtilia pua lõga parũp: ⁊ ei⁹ fruct⁹ est sicut herbũ: ⁊ sunt eius folia sil'ia foliis lini: ⁊ eius capita sunt dupla rotũda ⁊ flores ipius albi. ⁊ dixerũt hoc ē lacticiniũ quod dicit almesenis quod ē portulaca sed eius folia sunt plĩma: sed sunt strictiora ⁊ vehemẽtius rotũda ex cui⁹ radice egrediũt stipites rubei pleni lacte quoꝝ numer⁹ ē. iiij. aut. v. ⁊ ipius stipites habent comas sicut anetũ: ⁊ i ipis est fructus eius: ⁊ eius origo sunt domus deserte ⁊ circuitus ciuitatũ fm plurimũ. Sciruꝫ aũt habet stipitem i mẽsura vni⁹ palmi ⁊ maiorẽ: ⁊ sunt folia eius similia foliis cupssi ⁊ pini: sed sunt subtiliora ⁊ hũidiora. Petrosuꝫ aũt quod nomiat arboreũ hꝫ folia sicut folia myrti pua: ⁊ sicut folia lacticinij masculi ⁊ ipm supma habet hũida ⁊ plurimas hꝫ comas. ⁊ hic ē spẽs lacticinij alia sil'is citrolo et radix eius ⁊ folia ipius soluũt omnẽ aqueitatẽ. Electio. Forti⁹ quod i lacticiniis ē: est eoꝝ lac: deinde semẽ postea radix: deinde folia qñ dicit lac lacticinij ē lac alcibe. Nã. Eius lac est cal'm ⁊ siccũ in iiij°. Reliqua v̊o ipius sunt in fo vsq̃ ad 3ᵐ. Opatiões ⁊ ꝓprietates. Est vlceratiuũ iterfectiuũ. Qñq̃ in lacunaꝫ ponit pisces oĩs eleuatur sup aquã. Decoratio. Eradicat mora ⁊ verrucas ⁊ alchanelim: ⁊ carnes augmẽtatas i lateribus vnguis. Et ei⁹ lac abradit pilos qñ liniunt ex eo ⁊ ꝓprie in sole. Et qui nascũt post illud sũt debiles: ⁊ qñ iterat nõ nascũt oĩo: ⁊ qñꝫ pmiscet cũ oleo ut frãgatur ei⁹ malitia ⁊ admĩstrat ad abradendũ. Uulnera ⁊ vlcera. Ex ei⁹ radice cũ aceto linit durities q̃ ē in circuitu fistulaꝝ: ⁊ resoluit eam: ⁊ eradicat impetiginẽ: ⁊ est cõueniens vlceribus putridis ⁊ corrosis qñ ponit i cerato ⁊ scabiei ml'ice et ignipsico et herpeti estiomeno ⁊ cancrenis. Mẽbra capitis. Ei⁹ lac distillatũ sup dentẽ corrosum frãgit

ip̄m ⁊ deḡcit ip̄z: ⁊ qn̄q3 ponit̄ cū alkitran ut sit magis frangēs virtutē eius: sed meliꝰ ē ut sanus locus muniatur cera: deinde distilletur in ip̄m post illud lac: ⁊ qn̄ eius radix in aceto decoquit̄: ⁊ ex eo os colluit̄ sedatur dolor dentiū. ¶ Membᵃ oculi. ¶ Lac eius eradicat vngulā. ¶ Membra expl'. ¶ Eradicat hemorroidas ⁊ soluit phl'a ⁊ aquositatē: ⁊ si distillet̄ ex lacte eiꝰ due gutte aut tres super ficum: ⁊ desiccet̄ ⁊ assumat̄ soluit sufficiēter. Et silr in sauich ⁊ pane: ⁊ qn̄ bibit̄ ⁊ ē purū tūc est melius ut assumat̄ ī cerato aut in cera ⁊ fauo ut nō ulceret os ⁊ guttur. qn̄q3 aūt assumūt̄ stipites lacticinij humidi: ⁊ torrefiūt sup cōcham ostraci paulatim ⁊ terunt̄ ⁊ datur ex eis quātitas duoꝝ kermet cū sauich ⁊ effundit̄ desup aqua ⁊ bibit̄. Eius namq3 stipites sicci debiles valde sunt. ⁊ spēi q̇dem que noiat̄ carupeion stipites assumūt̄ ⁊ in vmbra siccant̄ de quibus cortices assumūt̄ ⁊ accipiūtur ex eis nouē karmet: ⁊ infundunt̄ ī vino veteri die ⁊ nocte: deinde colat̄ ⁊ fit tepidum. postea bibit̄ ⁊ soluit absq3 impedimēto. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponit̄ in euacuando aquositatē ⁊ phl'a triplū ponderis eiusdē ireos ⁊ due tertie pōderis sui.

¶ De Laudano. C. ccccxxxij.

Ladanū q̇d est. Est hūiditas pendens in pilis caprāꝝ pascētiū ⁊ barbis eaꝝ cū pascūt plantā q̄ noiat̄ cusus. Cadit eni sup eā res ⁊ aggregat in ea hūiditas ⁊ pmiscet̄ ille ros resudatiōi folioꝝ illiꝰ plante. Qū ergo inficiūtur eo pili capraꝝ ⁊ suspendit̄ ī eis assumit̄ ab eis laudanū. ⁊ illud q̇dem quod purū ē est quod pendet ī barbis eaꝝ: in pilis eaꝝ q̇ a terra eleuati sunt. Et malū erit quod pendet ī ptibus inferioribus eaꝝ: qm̄ cōculcat ip̄m cū arena ⁊ terra. ¶ Electio ¶ Meliꝰ ē illud quod ē pingue pōderosum ⁊ cabrosi boni odoris qd̄ ad citrinitatē declinat. ⁊ ī quo nō est arenositas ⁊ resoluit̄ totū in oleo. ⁊ ex quo nō r̄manet fex ¶ Nigrū v̄o piceū est nō bonū. ¶ Nā. ¶ Est calidū ī fine p̄mi siccū in ƀo. Et dixit alcanzi ꝙ ē frigidū ⁊ stipticu3 sed nō est ita: Quod aūt ē ī regionibꝰ meridionalibus ē calidius. ¶ Opatiōes ⁊ pprietates. ¶ Est subtile valde ⁊ ē in ip̄o pauca stipticitas: ⁊ ē maturatiuū hūiditatū grossaꝝ viscosaꝝ quas cū equalitate resoluit in quo ē virtus attractiua. Et ē calefactiuū apitiuū orificioru3 venaꝝ ⁊ igredit̄ in sedatiōe doloꝝ. ¶ Decoratio. ¶ Facit nasci pilos ⁊ ispissat eos ⁊ plongat eos: ⁊ pseruat pprie cū oleo myrtino ⁊ cū vino ⁊ nō facit hoc nisi qm̄ ip̄m ē subtile ⁊ pfundat̄ resolutiuū ⁊ mūdificat corruptionē corrodentē carnē ⁊ attractiuū. attrahit enim mā3 bonā ad pilos. veꝝ ip̄m nō ualet pferre caluiciei qū incipit ⁊ casui piloꝝ qū apparet cutis ⁊ fluxui capillorū ⁊ nō puenit ad hoc ut saluet alopitiā: qm̄ mā alopitie nō resoluit̄ nisi virtute q̄ ē supra virtutē resol'onis eius ⁊ virtute subtiliore magis vacua stipticitate eius ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ In cathagenis laudanū cōsolidat vlcera dure psolidatiōis. ¶ Mēbra capitis. ¶ Distillat̄ cū oleo rosaceo ī aurē dolorosam ⁊ igredit̄ ī medicinis soda ⁊ pulsatiōis. ¶ Membᵃ anhelitꝰ ⁊ pectoris ¶ Cōfert tussi. ¶ Membra expl'. ¶ Resoluit apata matricis suppositū in pessario. ⁊ extrahit fetū mortuū ⁊ secūdinā suffumigatiōe facta ex eo ī traiectorio: ⁊ qn̄ bibitur cū vino antiquo constringit ventrem ⁊ puocat vrinam.

¶ De Lubue. capᵐ. ccccxxxiij.

Lubue quid est. Est arbor sigie. Arbor lubue est magna cuius folia ⁊ lignū sunt silia arbori cydonioꝝ ⁊ habet fructū albū silem galle. Et ī ip̄o est granū pingue. Et illud quod ē in ip̄a ē meliꝰ ex quo exp̄mit̄ oleū: ⁊ cortex huiꝰ arboris est storax sicca: ⁊ eiꝰ aqua accipit̄ qum incidit̄ ita ut exeat ⁊ est mel lubue. ¶ Et illud quod egredit̄ ex granis eius dicit̄ sciregi storacis sicce: ⁊ gūma huiꝰ ē storax heremitaꝝ: ⁊ est gūma alba. Quid ē lubue est storax. Et dicit̄ illa q̄ liquida ē mel allubue ⁊ storax: ⁊ ē lachryma arboris que ē sicut cydonioꝝ. Et nos q̇dem iam diximus ī capl'o storacis illud quod diximꝰ. Et nos reiteramꝰ sermonē illū ꝙ̄uis in eo sit iteratio. Et iam dicit̄ ꝙ ē oleū arboris alterius romane. ¶ Electio. ¶ Melior spēꝝ storacis est illa liquida p se ip̄am mellina gūmosa boni odoris pueniens ad citrinitatē ⁊ nō est nigra furfurea. Et qn̄q3 inuenit̄ de ea liquida silis saniei: ⁊ qn̄q3 adulterat̄ cū oliuis ⁊ melle. pijcit̄ eni in eis ī sole: deinde exp̄mit̄. ¶ Nā. ¶ Cal'a est in p̄mo sicca in ƀo. ¶ Opatiōes ⁊ pprietates. ¶ Inest ei virtus maturatiua lenitiua vald̄ calefactiua resolutiua ⁊ eiꝰ fumus ē sil'is fumo olibani ⁊ ī ip̄o ē stupefactio nā. ⁊ eius oleū quod ex ea fit sceni lenificat fortiter: ⁊ eius fumꝰ est sicut fumus olibani. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Cōfert durities ī carne ⁊ linit̄ sup bothor hūidū ⁊ siccū cū oleis. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. Linit̄ sup scabiē siccā ⁊ humidā ⁊ est epithima bonū sup eam. ¶ Instrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfortat mēbra et phibet spasmū ⁊ cōtractionē iūcturaꝝ bibita ⁊ linita et ponit̄ in oleis laxitudinis. ¶ Membra capitis. ¶ Retinet quod ex ea humidū ē ⁊ quod ex ea siccū ē catarrū suffumigatū ⁊ ad corriza3 ē vltima: ⁊ ī ip̄a ē virtus faciens subet ⁊ p̄cipue ī oleo eius. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert tussi antiq̄ ⁊ phl'ati ⁊ dolori gutturis ⁊ clarificat vocē arteriaci cū lenitate vehemēti. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Digerit. ¶ Membra expl'. ¶ Lenit subtiliter ⁊ puocat vrinā: ⁊ puocat mēstrua cōuenienter bibita ⁊ supposita ⁊ lenit duritiē matricis: ⁊ quod ex ea siccū ē stringit ventrē ⁊ cū ex storace aut ex liquida bibit̄ aur̄. cū eq̄li pōdere de gūma amigdalaꝝ soluit phl'a viscosum absq3 impedimēto. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponit̄ equali pōdere castoreū ⁊ duplum eius de oleo sisamino.

¶ De Lacca. capᵐ. ccccxxxiiij.

Lacca q̇d est. Dixerūt q̇dam de q̇bus ē Paulꝰ est hec gūma herbe silis myrrhe boni odoris ⁊ o3 q̇dem ut admīstret̄ cū cautela. Alij uero errauerūt ⁊ dixerūt hoc ē karabe. Et dixerūt q̇dam ꝙ hec ē lacca. verū lacca ī plerisq3 pprietatibꝰ ē in virtute karabe. ¶ Decoratio. ¶ Est extenuatiua virtute vehemēti. ¶ Mēbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Cōfert tremori cordis. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Cōfert epi ⁊ pfortat stomachū. ⁊ pfert ictericie ⁊ hydropisi ⁊ doloribus e patis.

¶ De Lebibach. capᵐ. ccccxxxv.

Lebibach q̇d est. Est arbor rara hn̄s rosas boni odoris paꝝ quā apes pascūt. ⁊ videt̄ ꝙ sit arbor que noiat̄ farara ꝙ̄uis illud non vere scio. Et eiꝰ q̇dem virtus ē pportionalis prassio. verū tn̄ ē debilior ip̄o ⁊ ē lacticiniū. ¶ Nā. ¶ Est cal'a ⁊ sicca in ƀo ¶ Et dicit̄ ꝙ est cal'a ⁊ sicca usq3 ad quartū. ¶ Opatiōes ⁊ pprietates ¶ Qū pijcit̄ ex lacte eius ī gurgite pisciū aliq̇d sup aquā eleuat eos. ¶ Membᵃ nutrimēti. ¶ Facit virtuose vomere. ¶ Mēbra expl'. ¶ Soluendo educit aquam.

¶ De Lubabat barbarica. C. ccccxxxvi.

Lubabat barbarică qd est. Est qddam quod ē sicut hermodactili ⁊ affertur de partib⁹ aphrice ⁊ adulterantur cum eo hermodactili. Natura. Calidum est ⁊ siccum in ſo. Membra expulsiōis. Mouet coitum.

De Ligua suis. capm. ccccxxxvij.

Lingua suis. Natura. Est calida in 3°. ⁊ humida in pmo. Opatiões ⁊ ꝓprietates. Est in folijs eius ꝯstrictio ⁊ mūdificatō ⁊ uis cōsolidandi. Uulnera ⁊ vlcera. Folia eius cōsolidant ⁊ vlcera humida carne replent. Instrumēta iūcturarū. Cortices eius cū aceto sup constrictionez lacertorū positi conferūt. Membra anhelitus ⁊ pectoris. Cōfert tremori cordis. Membra expulsionis. Addit in coitu. Permutatio. Loco ei⁹ in mouendo coitū ponit̄ equale pondus de nuce excorticata ⁊ pondus eius de tuderi rubeo.

De Lingua bouis. capm. ccccxxxviij.

Lingua bouis qd est. Herba lata hñs folia sicut almaru: ⁊ cana eius est plana: ⁊ rami cane eius sunt sicut pedes locustaꝝ ⁊ color eius est ex viridi ⁊ citrino. Electio. Oportet vt administret̄ illa que est corasceni grossa habens folia super quorum faciem sunt puncta que sunt radices spinarum ⁊ pilorum exeuntiū ab ea. Que autem in hac terra reperit̄ ⁊ qua vtunt̄ medici plurimū eius est genus almaru: ⁊ non est lingua bouis ⁊ neqꝫ confert ut iuuamentum illius est. Natura. Proxima est equalitati in calore ad caliditatem enim declinat pusam: ⁊ est in fine pmi in humiditate ⁊ que sicca est: est minoris humiditatis. Et dixerūt aliqui ꝙ est frigida ⁊ humida in fine secūdi: sed illud est longinquū. Opationes ⁊ ꝓprietates. Uirtus eius que adusta est remouet alcula que sunt ī infantibus ⁊ sedat inflationem oris: ⁊ silr ipsamet. sed ipa est debilior. Membra anhelitus ⁊ pectoris. Est lenitiua cōfortatiua cordis bona mlie ex sollicitudine ⁊ tremori cordis in vino ⁊ dispositionibus melancolicis. ⁊ qdam in potu eam tribuūt ad tremorem cordis calidum cum luti armeni pōdere. ij. ʒ. ⁊ confert tussi ⁊ aspitati cane ⁊ ꝓprie qum coquit̄ cum hydromelle ⁊ zuccaro.

De Lingua arietis. capm. ccccxxxix.

Lingua arietis qd est. Est duorū generum. s. pua ⁊ magna. Inquit Dia. ipa noiat̄ pluriū costarū ⁊ habet. vij. costas. Et folia quidem magne maiora sunt folijs parue: ⁊ eius substantia est composita ex aqueitate ⁊ terreitate: ⁊ aqueitate qdem infrigidat: ⁊ terreitate constringit. Electio. Eaꝝ iuuatiua est maior. ⁊ fructus qdem ⁊ radix sunt ꝓpinq natura folijs. Uerum sunt magis sicci ⁊ minus frigidi. Natura. Est radix eius siccior ⁊ minus humida: et frigus eius est minus stupefactione ipius: ⁊ siccitas ei⁹ est infra ipius mordicationem: ⁊ ꝓpter illud est vltima ad vlcera ⁊ est subtilis: ⁊ ꝓprie qum siccat̄. Inqt Gal. Est frigida ⁊ sicca in 3°. Opatiões ⁊ ꝓprietates. Folia ipius sunt ꝯstrictiua repcussiua cum aqueitate frigida: ⁊ ꝓpter illud sunt vincentia cursum sanguinis: ⁊ siccitas eius nō est mordicatiua: ⁊ ꝓpt̄ illud est iuuatiua ad ꝯsolidanda vlcera antiqua ⁊ recentia: ⁊ neqꝫ est aliquid melius ea: ⁊ in ea est aptio ꝓpter abstersionem que est in ea. Sed ⁊ radix eius suspenditur super collum habentis scrofulas. Apostemata ⁊ bothor. Est bona apatibus calidis ⁊ adustioni ignis. ⁊ formice ⁊ scere ⁊ herisipile ⁊ apatibus radicum auris ⁊ scrofulis. Uulnera ⁊ vlcera. Est bona vlceribus fraudulentis ⁊ ignipsico ambulatiuo ⁊ vlceribus antiquis ⁊ vulnerib⁹ ꝓfundis: et est sublimis vniuersaliter in his capitulis: ⁊ confert cum kimolea ⁊ cerusa qñ ponit̄ super herisipilam. Instrumenta iūcturaꝝ. Fit ex ea emplr̄m ad elephantiam ⁊ ꝓhibet augmentu; eius ⁊ ipam detumescere facit. Membra capitis. Confert dolori auris ex calitate. Et decoctio radicis ore ea colluto ꝯfert dolori dentis: ⁊ pulmentū lentiuz in quo ponit̄ ipa loco sicle confert epilie: ⁊ qñ distillat̄ succus folioꝝ eius in aurem illius qui dolorem patitur auris sedat dolorem. Et qñ masticat̄ radix ei⁹ aut colluit̄ os ex succo ipius sedat dolorē dentiū: ⁊ silr aqua foliorꝝ eius sanat alcula. Membra oculi. Cōfert ophthalmie ⁊ dissoluūtur collyria ophthalmie cū succo eius ⁊ conferūt. Membra anhelitus ⁊ pectoris. Semen eius ꝯfert sputo sanguineo. ⁊ pulmentū lentiū in quo ponit̄ ipe loco sicle confert asmati. Mēbra nutrimēti. Radix et semen ⁊ folia ipsius sunt bona in cura oppilationum epatis ⁊ renum: ⁊ ex ea quidem decoquit̄ pulmentum lentiū ⁊ ponit̄ ipa loco sicle: ⁊ cōfert hydropisi. Membra expulsionis. Confert vlceribus intestinoꝝ ⁊ solutioni aquose potus seminis eius: ⁊ clisterizatio cuz succo ipius ⁊ fluxum sanguinis hemorriodaꝝ retinet. ⁊ bibunt̄ folia eius cuz vino ad dolorem vesice ⁊ renum. Febres. Dicit̄ ꝙ cōfert febri triangule. s. tertiane: ⁊ ꝙ oportet ut ad tertianam bibant̄ tres radices eius in. ʒ. iiij. ʃ. vini cōmisti: ⁊ ad quartanam quatuor radices eius similiter. Uenena. Ponitur cum sale super morsum canis rabiosi.

De Lingua. capm. ccccxl.

Lingua qd est. Substantia composita ex carne laxa in qua penetrant vene ⁊ nerui ⁊ lacerti: ⁊ humor eius est humidus.

De Lucharidis. capm. ccccxli.

Lucharidis quid est. Est lapis egyptius quo fullones vtunt̄ in dealbatione pannoꝝ laxus qui in aqua velociter soluitur. Opatiões ⁊ ꝓprietates. Est glutinatiuus exiccatiu⁹ absqꝫ mordicatione stipticus ꝓhibens fluxum materieꝝ ad membrum. Uulnera ⁊ vlcera. Est iuuatiuum vulnerum ⁊ vlcerum ⁊ ꝓprie in membris lenibus. Membra oculi. Confert fistulis ⁊ ingredit̄ in medicinis vlcerum oculi. Membra anhelitus ⁊ pectoris. Est bonus sputo sanguis. Membra expulsionis. Confert solutioni antique ⁊ dolori vesice: ⁊ supponit̄ ad abscindendum fluxum sanguinis.

De Luf. capm. ccccxlij.

Luf quid est. Alia est plana: ⁊ alia est crispa. sed crispa est calidior ea que dicitur luf serpentis ⁊ plana. Et in plana quidem est terreitas plurima: qua ꝓpter minorat̄ eius abstersio ab abstersione crispe ⁊ si ambe sunt abstergētes. Inqt Dia. Folia eius sunt similia folijs diacōitū ⁊ minora ꝓpter diuersitatem vestigiorum in eis. Et radix eius ē vni⁹ palmi: ⁊ eius radix est sicut radix medicine predicte: similis pistello mortarij ⁊ fructus eius ē citrinus. Crispa autem est sicut oliua. Natura. Plana est calida in fine pmi ⁊ sicca. ⁊ crispa in fine secūdi ⁊ in calefactione ⁊ fortius qđ est in ipa est semē eius ⁊ iuuatiu⁹ quod est in ipa ē radix eius. Opatiões ⁊ ꝓprietates.

Est apitiua oppilationum icisiua humidorum grossoꝝ viscosorum cum equalitate ⁊ in ipsa est abstersio. Et crispa quidem in omnibus istis est fortior q̄ alie ⁊ ꝓprie plana terrea. Decoratio. Radix crispe abstergit pannū ⁊ morpheam ⁊ lentigines paruas ⁊ magnas: ⁊ ꝓprie cum melle ⁊ linitur cum uino super fissuras frigoris. Apostemata ⁊ bothor. Confert apostematibus indigentibus abstersione. Uulnera ⁊ vlcera. Permiscetur radix eius ⁊ proprie radix crispe cum vite alba: ⁊ ponitur i empl'is fraudulentis. Et illa in qua est humiditas est cōuenientior vulneribus q̄ sicca que est acutior q̄ illud quo indiget in vulneribus. Et qn̄qꝫ contusa sumitur loco liciniȷ̄ emplastri ad omnia vlcera ⁊ fistulas ⁊ fiunt ex radice eius glandes ad fistulas. Et folia eius sunt bona vulneribus malis. Instrumenta iūcturarum. Radix alluf cum stercore vaccino valet supra podagram ⁊ contusionez lacertorum. Membra capitis. Succus vue ei⁹ que est domestica confert dolori auris. Et qn̄ ponitur in aures cum oleo rosaceo ꝓhibet corrosiones ⁊ cancrum factum in eis. Et qum accipit succus vue luf serpentis que est super eius extremitatem ⁊ quādo miscetur succus eius cum oleo ⁊ distillat̄ in aurem sedat dolorem. Et radix q̇dem eius est ex medicinis abstergentibus sordes eius exiccantibus lucus eius conferentibus auditui. Et semen luf sanat hemorroidas que sunt in naribus: ita q̄ cancerositatem earum: imo cancrum ipsum ⁊ consilium est ut ponatur in naribus cum lana. Membra oculi. Confert radix eius vlceribus oculi. Membra anhelitus ⁊ pectoris. Facit spuere ⁊ cōuenit asmati ⁊ dilatationi anhelitus ⁊ coquitur in aqua aliquotiens donec remoueat̄ medicinalis vis eius: deinde comeditur in dilatatione anhelitus ⁊ in asmate antiquo: ⁊ radix eius facit illud: sed in crispa fortius. Membra nutrimenti. Ex eius comestione generat̄ humor grossus. Membra expulsionis.

Crispa mouet coitum in vino ⁊ mundificat renes ⁊ cōfert hemorroidibus: ⁊ dicitur q̄ qum ex fructu crispe sumūtur triginta numero cum aceto misti aut vino eȷ̄cit fetum. Et qn̄qꝫ supponitur glans ex ea facta ⁊ facit abortum: ⁊ quādoqꝫ facit abortum odoramentum huius plante apud arefactionez floris eius: ⁊ quādoqꝫ ꝓuocat vrinam. Uenena. Quādo fricatur radix eius super corpus non mordet ipsum vipera.

De Liminio. capm. cccc.xliij.

Liminium quid est. Fructus eius est stipticus. Membra expulsionis. Confert solutioni ventris et sanguinis ⁊ datur ad hoc in vino: ⁊ similiter fluxui sanguinis et potio eius est heesunesi.

De Lacte. capm. cccc.xliiij.

Lac quid est. Lac ex tribus compositū est substantȷ̄s aqueitate ⁊ caseitate ⁊ butyrositate: ⁊ in vaccino quidem multiplicatur butyrositas. Lac vero camelarum partui vicinarum minus habet butyrositatis ⁊ caseitatis: et est subtile valde. et lac asinarum etiam minus existens butyrosum est subtile. Caprarum vero lac est temperatum: et lac ouinū est grossum valde. Et lac vaccinū est pinguius ⁊ grossius. Equarum vero lac est sicut lac camelarum partui vicinarum subtile aquosum. Electio. Lac q̄d melius est omnibus est lac muliebre: ⁊ lac melius est quod ex vbere sugendo bibitur: aut sicut mulgetur. et melius ipsius est quod est vehementis albedinis equalis essentie q̄d super vnguem distillatuꝫ figitur: ⁊ non currit: et est pastus animalis ipsius planta bona: et non est in ipso sapor extraneus declinans ad acetositatem: aut amaritudinem: aut acredinez: aut odor extraneus horribilis. Et oportet ut administret̄ statim vt mulgetur antequam cōuertatur. Et lac quidem omnis animalis cui⁹ pregnatio est ꝓlixior pregnatione mulierum est malum qua ꝓpter ꝓportionale est illud quod est ꝓximum sicut vaccinum. Natura. Aqueitas est calida ⁊ butyrositas ad equalitatem tendit: licet ad caliditatem declinet. Et lac acetosum est frigidum ⁊ siccum. Operationes ⁊ ꝓprietates. Aqueitas eius est subtiliatiua lauatiua solutiua. Et in ip̄a non est mordicatio. Et lac quidem est nutritiuum ⁊ equat chimos ⁊ confortat corpus ⁊ abluit. Et quādo bibitur cū melle mundat vlcera interiora ab humoribus grossis ⁊ maturat ea ⁊ lauat: et est boni chimi: ⁊ facit exuberare sanguinem: augmentuꝫ faciens in cerebro: ⁊ ꝓprie lac muliebre. et lac quidem est ꝓpinque digestionis ⁊ quomodo non qum sit generatū ex sanguine quod est in summo digestionis cui supuenit digestio quedam alia quāuis sit ex membro quod ad frigus declinat. non enim nutrit̄ ab eo donec fiat in dispositione cibi q̄ indiget dispositione plurima ⁊ clarificatione post clarificationem: imo qn̄ dominat̄ ei caliditas bona reducit ipsum ad naturam sanguinis equalis velociter. O quā bonum est quod Ruffus dixit de eo: ⁊ si non ei contradicatur: et ꝓpter declinationem suam ad frigus aliquod nocet phl'aticis: quoniā caliditas eorum non conuertit ipsum ad sanguinē sicut oportet. Et corpus vtitur ip̄o ante cōuersionem eius ꝓpterea q̄ est ei ꝓpinqum: ⁊ ꝓpter hoc confert habentibus cōpl'onem calidam ⁊ siccam qum in ip̄oꝝ stomachis non est cholera. Amplius lac cū corporibus ꝓportionalitates hꝫ quarū cause non cōprehendunt̄. Illum autē qui bibit lac post ip̄m q̇escere oportꝫ ut non corrūpatur ⁊ non acescat. verū oportꝫ ut nō sup ip̄m dormiat: neqꝫ suscipiat super ip̄m cibū aliū donec descendat: ⁊ est magis cōueniēs cōsistentibus q̄ adolescentib⁹ calidā hn̄tibus cōpl'onem. nam cōuertit̄ in ip̄is ad chol'az: ⁊ ꝯfert senibus etiā ꝓpterea q̄ humectat ⁊ remouet pruritū q̇ eis est ꝓprius: sed oꝫ ut iuuent̄ ad ip̄m digerendū cū melle. Et m'ltotiens q̇dem incipit lac soluere ⁊ extrahere supfluitates que sunt ī ptibus ītestinoꝝ: deinde incipit nutrire ⁊ expandit̄ ī corp⁹ ⁊ retinet nām: ⁊ ē inflatiuū quousqꝫ feruere īcipiat ⁊ ē ꝯpositū ex soluēte q̄d ē ei⁹ aqueitas ⁊ ꝯstringēte quod ē caseitas ip̄i⁹. Et colostra est tarde digestionis ⁊ grossi humoris ⁊ tarde descensionis. Mel vero ipsam rectificat ⁊ acquirit ex ea corpus nutrimentum plurimum. et acetosi crudi humoris ⁊ quod decoctum est ⁊ ꝓprie quod est grossius est magis constrictiuum. et omne q̇dem lac facit possidere oppilatiōēs ⁊ ꝓprie in epate nisi lac camelaꝝ fetarū ⁊ similiū ꝓpter paucitatē caseitatis eius ⁊ abstersionez aqueitatis ip̄ius: ⁊ ꝯfert materieb⁹ q̄ effundunt̄ ad mēbra interiora ⁊ ledunt ea sua acuitate ⁊ mordicatione. debilitat enī eas qm̄ lauat ip̄as vltra ablutionē aque: ꝓpter abstersionem que est ī aqueitate sua: ⁊ nō est in aqua ⁊ equat equalitatem earum: ita ut cōuertant̄ et fiant similes membro: deinde glutinat eas sup ip̄m. s. īter membrū ⁊ inter humorem malū: non ergo obuiat ei hūor nudo. Et ip̄m nocet hn̄tibus fluxū sanguis.

¶ Lac pterea nō ē bonū visceribꝰ: ⁊ lac capraꝝ ē mi
nus nocēs uisceribꝰ q̄ aliud. Naq̄ʒ plīm eiꝰ quo pa
scit̃ ē ꝯstrictiuū. Ouinū v̇o lac acetosū ē ecōtrario:
⁊ nō ē laudabile ⁊ ī ipso ē inflatio. Et lac q̇dē in sua
subā ē velocis cōuersiōis ⁊ ꝓpe ad calitateʒ ⁊ nʒ ē
aliq̇d nocibiliꝰ corpori q̄ lac malū. Et lac q̇dē asi-
naꝝ ē aquosū. ⁊ lac scrofinū aquosū ē nō matuꝝ. ⁊
lac v̇nale ē aquosū ꝯpatū ad estiuū. ⁊ silr lac aial' cꝰ
pastꝰ ē ripa aut terra linosa qm̄ plāte v̇is sūt aquo
se cōpate ad plātas estatis. Et q̄to magis ingredit̃
vl' accedit estas ad autūnū tāto fit magis grossū. et
q̄ꝺ meliꝰ ē ē illud q̄ꝺ ē in medio estatis: verūtn̄ ti
met̃ in ipso q̄ calor ipʒ cōuertat postq̄ potatū fue
rit. Illud v̇o nō timet̃ in v̇e. Uaccinū pterea ē plī-
mi butyri. Et ouinū plīme ē caseitatis ⁊ butyrosita
tis s̷ʒ caseitas in lacte camelino ē pauca postea in la
cte eq̄no deiñ asinino ⁊ ꝓpt̃ hoc raro caseat̃ ī stō et
supioribꝰ vētris plusq̄ aliud. Et in lacte q̇dē cāeli
no ē salsedo ꝓpterea qr diligūt acetosū ⁊ hoc ē me
liꝰ lac ⁊ cū hoc ꝺr̃ q̄ ē vehemētis tarditatis in stō
⁊ supioribꝰ vētris. Et scias q̄ lac diuersificat̃ scꝺʒ
spēs aialiū ⁊ s̷ʒ etatē si ē puū aut magnū aut medio
cre ⁊ s̷ʒ formā si ē leuis carnis aut dure pingue aut
extenuatū albū aut aliū hn̄s colorē. Et debiliꝰ q̇dē
lac s̷ʒ q̄ ꝺr̃ ē lac albi ⁊ ē velocioris descēsiōis.

¶ Decoratio. ¶ Plimꝰ usus lactis generat pediculos
s̷ʒ q̄ q̇dā existiauerūt ⁊ nō elōgat̃: veꝝ ipʒ abster
git cicatrices fedas in cute linitū ⁊ colorē efficit ual
de bonū bibitū: veꝝ ipʒ facit mlt̄otiēs accideř sor
des nisi lac camelaꝝ recēter fetaꝝ: ex ipso eni raro
timent̃ sordities. Et qn̄ bibř cū zuccaro colorē effi
cit valde bonū ⁊ ꝓpe mulieꝝ ⁊ īpiguat ita etiā q̄
aq̄ casei īpinguat hn̄tes cōpl'ones calās ⁊ siccas quʒ
soluunt̃ potu eiꝰ ꝓpt̃ suā caʒ ⁊ nō īpinguat eos nisi
ꝓpterea q̄ hūectat ⁊ extrahit hūorē malū q̄re re-
ctificat nutrimētū. ¶ Et lac q̇dē alraib cū scoria īpi-
guat illos velociter. Aq̄ v̇o casei delet panū ⁊ cica
trices linitū ⁊ qn̄ʒ cōfert eis bibitū. ¶ Apata ⁊ bo-
thor. ¶ Multotiēs sanant̃ illi q̇bꝰ accn̄t apata ma
la ⁊ carbūculi ⁊ almescere ⁊ scabies ⁊ pruritus bi-
bitōe lactis qū in cōpl'onibꝰ eoꝝ nō fuit q̄ꝺ corrū-
pat ipʒ ⁊ cōuertat ad chol'aʒ. Et lac q̇dē nociuū est
hn̄tibꝰ apata intrinseca. ¶ Uulnera ⁊ vlcera.

¶ Lac rcificat vlcera intrīseca p hoc q̄ lauat ⁊ q̄ glu
tinat ⁊ q̄ mūdificat ⁊ qū nō ē in cōpl'one q̄ꝺ corruʒ
pat ipʒ ⁊ ad chol'aʒ cōuertat hn̄tibꝰ vlcera. ¶ Et aq̄
q̇dē casei cū myrobal'. scabiei ē cōueniēs. ¶ Instrā
iūcturaꝝ. ¶ Lac malū ē neruis ⁊ hn̄tibꝰ egritudi
nes neruoꝝ ꝓpe frās ⁊ phl'aticas. ¶ Mēbra capi
tis. ¶ Lac capnū cōfert catarris ⁊ retinet eos ⁊ ip
soꝝ acredinē meliorat. Et cōfert vlceribꝰ palati ⁊
lac ē cura obliuiōis sicce ⁊ tristitie ⁊ alienatōis. Et
lac q̇dē nocet dētibꝰ et corrodit eos ⁊ cōcauat ⁊ cō
sumit eos ⁊ ꝓpe qū dēs ē frē cōpl'onis et laxā effi-
cit gingiuā imo oʒ vt pꝰ ipʒ colluat̃ os cū melle et
vino ⁊ oxymelle. Lac asininū s̷ʒ q̄ ꝺr̃ qū colluit̃ ex
eo os cōfirmat dētes ⁊ gingiuā et nō ē cōueniēs hn̄
tibꝰ sodā et v̇tiginē et tinitū ⁊ ꝓpe dormire super
ipʒ et vl'r nocet debilia hn̄tia capita. ¶ Mēbra o
culi. ¶ Lac facit euenire tenebrositatē visus ⁊ cali
ginē: verūtn̄ qū mulget̃ i oculo ꝯfert ophthalmie
et nocumēto mc̄ꝝ calaꝝ effusaꝝ ad oculū ⁊ aspitati
Et silr qn̄ pmiscet̃ cū albuīe oui et oleo rosaceo cru
do et ponit̃ sup oculū ⁊ cōfert emulsio eiꝰ in ipso ī
tarsati. ¶ Mēbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Lac asi
ninū et capnū bōa sūt tussi et extenuatōi et sputo sā
guis s̷ʒ q̄ sigt̃ locꝰ eiꝰ. Et lac ouinū iuuatiuū ē spu
to sanguis. Et iteꝝ lac ē ex medicīs vlceꝝ pulmo
nis et extenuatōis et confert ore colluto ex ipso et
gargarizato p̄focatōi et sq̇nātie et apatibꝰ vue et a
migdalaꝝ: verūtn̄ ē nocitiuū hn̄tibꝰ trēorē cordis
hūidū quocūʒ mō sit ex sāguie aut phl'ate. Et lac q̇
dē cāelaꝝ nouiter fetaꝝ cōfert asmati et frequētie
sps. Et lac ē cōuenietiꝰ pectori q̄ capiti et stō.

¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Lac facit possidere oppilatō
nes in mesaicis et aq̄ casei cōfert ictericie. Et lac ca
pnū et lac camelaꝝ recēter fetaꝝ ambulātiū. ⁊ lac
asinaꝝ cōfert hydropisi. et cōferūt oīa illa duritiei
splēis. Lac camelaꝝ nouiter fetaꝝ cū oleo de alcā-
na ē cōueniēs duritiebꝰ intrīsecis et facit euenir̃ in
flationē in stō et dolorē et ꝓpe colostra et ambo ꝯ
mouēt singultū et eructuationē fumosā et ꝓpe lac
et nocet splenetico et epatico et indigētibꝰ regmīe
subtiliatio nisi lac camelaꝝ fetaꝝ: ipʒ enī cōfert e-
gritudibꝰ plīmis splēis et epatis et renouat epar.
Et lac q̇dē camelaꝝ nouiter fetaꝝ cōfert hydropisi
valde ⁊ ꝓpe qn̄ bibř cū vria camelaꝝ nouiter fe
taꝝ arabicaꝝ et excitat desideriū cibi et facit tussim

¶ Et lac q̇dē acetosū ē tarde digōnis valde et ē crudi
hūoris: verū stōus calus nāl'r aut accn̄tal'r digerit
ipʒ et iuuat̃ cū ipso et nō eructuat fūose ꝓpt̃ ablu
tionem butyri ab ipso. ¶ Mēbra expl'. ¶ Aq̄ ca
sei soluēdo educit chol'aʒ adustā et cū epithymo sol
uit mel'iaʒ adustā. Et lac facit euenire lapidē. ⁊ lac
q̇dē decoctū donec cōsūat̃ eiꝰ aq̄itas cōstrigit ven
trē et retinet fluxū sāguis p inferiora. Et lac q̇dem
camelaꝝ nouiter fetaꝝ ꝓuocat mēstrua. Et illꝺ de
quo extractū ē butyꝝ ē bonū solutōi chol'ice. ⁊ fit
clistere ex lacte nouiter mulcto ad vlcera intestio
ꝝ ⁊ mr̄icis. Lac capnū valet vlceribꝰ vesice ⁊ lac
succurrit nocumēto coitus et vigorē fert ad coituʒ
et facit ꝓuenire inflāmationē in visceribꝰ. Oē pte
rea lac grossū excitat cholerā et generat lapidē ⁊ co
lostra ꝓpe: et lac q̇dē excitat coitū ita q̄ ēt lac ace
tosū et mesit in corporibꝰ calide cōplexiōis hoc fa
cit ꝓpterea q̄ hūectat et q̄ inflat et sepe lēit vētrē
et ꝓpe lac eq̄nū camelinū et asininū deiñ lac vacci-
nū postea lac capnū et q̄to plꝰ miuit̃ aq̄itas et qn̄ʒ
soluit vētrē mlt̄ituº ipsiꝰ qm̄ ñ digerit̃. Et sal q̄ꝺ
iuuat ad sol'onē ipsiꝰ ⁊ ad solutōeʒ aq̄ lactis. ¶ De-
coctū v̇o et in quo extīcti sūt carbones et calefactū
cū lapidibꝰ ignitis et lamīs ferri ꝓculdubio uētreʒ
cōstrigit. Et lac q̇dē cōfert rasure ītestioꝝ. ¶ Et lac
acetosū cōstrigit fluxū cholericū et sanguieū. et lac
q̇dē camelaꝝ recēter fetaꝝ cōfert hemorroidibus
et qn̄ lac ponit̃ sup apata ani et vlcera eius et apa-
ta femoris et vlcera ipsius cōfert et sedat doloreʒ
accn̄tē in his mēbris. ¶ Febres. ¶ Lac capnū ⁊ lac
asininū sūt bōa ethice s̷ʒ q̄ determiāt̃ in loco suo.
Et lac acetosū multotiēs expellit febres ethicas qn̄
aufert̃ eius butyꝝ et fuerit ita q̄ bn̄ digerat̃. ¶ Lac
v̇o recēter mulctū grossū multotiēs facit incurrere
febres ⁊ nō oʒ approxiare ei patiētē febrē penitus

¶ Uenena. ¶ Lac cōfert potui mediciaꝝ mortaliuʒ
et ei q̇ sumpsit in potu leporē marinū et gūmā ru-
te agrestis et hyusq̇amū et benʒ et ꝓpe q̇ ī potu sū
psit cātarides et leporeʒ marinum et gūmam rute
agrestis ⁊ helleborū et strāgulatorē adib ⁊ leopdi

Lac Capnū.

Lac Asininū.

et oēs medicinas putrefactiuas et ē curā ei⁹ q̄ i potu sumpsit benz: reducit eni ip̄z ad rationē suā.

¶ De lampade alcutrub capitulum .ccccxlvi.

Lampas alcutrub q̄d ē. ¶ Est plāta ꝑxia iso po. ¶ Electio. ¶ Q̄d de ea administrat̄ ē semē ipsius. ¶ Nā. ¶ Est calida in p° sicca i ſ° et ē in fine fi. ¶ Opatōes et ꝓpetates. ¶ Est apitiua et magis dn̄ans in ea ē stipticitas et abscidit fluxū quocūz mō sit. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Cōsolidat. ¶ Mēbra capitis. ¶ Fit ex ea emplm̄ ꝛ abscidit fluxū sanguis ex narib⁹. ¶ Mēbra anhelitus ꝛ pec. ¶ Prohibet sputū sāguis. ¶ Mēbra expl'. ¶ Cōfert vlcerib⁹ intestioꝝ clisteri facto ex ea.

¶ De lilio capitulum. ccccxlvij.

Liliū q̄d ē. ¶ De ireos q̄dē iā diximᵒ. ¶ Et in illo q̄dē hortulāo ē terreitas subtilis acq̄rēs amaritudinē et in ipso ē aq̄itas eq̄l' cōplonis. ¶ Nā. ¶ Albū hortulanū q̄d noiat̄ liliuz azeib ē calz et siccū in ſo: ireos v̄o siluſ̄ris ē vehemētioris exiccatōis. ¶ Opatōes ꝛ ꝓpetates. ¶ Radix ei⁹ ē abstersiua desiccatiā eq̄l' ꝛ radix ei⁹ ē magis abstersiua. Et oleū ei⁹ ē vehemētioris resolonis ꝛ lenificatōis siue sit arōatizatū siue nō sit arōatizatū: ꝛ ireos q̄dē in oib⁹ illis ē fortior. et ē stipticus cū hoc ꝛ in ipso ē v̄tus sanādi dolores ꝛ putrefactōes. ¶ Decoratio. ¶ Cōfert pāno ꝛ lētigib⁹ ꝛ ꝓpe radix eius ꝛ mūdat faciē abluēdo et retinet cōtractionē eius. ¶ Apata ꝛ bothor. ¶ Si terant̄ folia et seia multū et fiat ex eis empl'z sup herisipilā cū vino confert ei valde: ꝛ sil'r sup āpata phlātica imāta ꝛ scabiē vlcerosā et escaras et sahaf ꝛ ꝓpe qū ꝑmiscem⁹ ea aliis medicis. ¶ Uulnera ꝛ ulcera. ¶ Radix eius cōfert adustōi aq̄ calē qm̄ exiccatiā ē mollificatiua abstersiua cū eq̄litate et sil'r folia eius decocta et cōsolidat. Et melius q̄dē ē vt sit admistratio eius cū oleo ros. Succus v̄o ireos ꝛ reliquoꝝ decoq̄t in aceto et melle et in vase ereo ꝛ valet ad vlcera antiq̄ et vulnera. Et dōesticū q̄dē ē melius mediciaꝝ q̄ sūt adustōi aq̄ calide. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Est bonū icisiōibus neruoꝝ. ¶ Mēbra capitis. ¶ Ex decoctōe radicis eius fit oris collutio ad dolorē dētiū et ꝓpe eius q̄d siluſ̄re ē. Et oleū q̄dē eius ē cōueniēs vlceribus capitis ꝛ furfuribus eius et qn̄ distillat̄ in aurē sedat dolorē ei⁹ et sonitū. ¶ Mēbra anhelitus et pectoris. ¶ Cōfert radix eius anhelitui dilatatōis et ꝓpe ireos. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfert splēi et ē malū stō ꝓpe oleū eius. ¶ Mēbra expl'. ¶ Oleū eius est resolutiuū apitiuū lenitiuū duritiei mr̄icis et bibitū ꝛ iunctū. Et sil'r qn̄ decoq̄t radix ei⁹ cū olo ros et n̄ ē ei par i egritudibus mr̄icis et sil'r oleū ireos ꝛ extrahit fetū et cōfert dolori vētris pūgitio. Et si decoq̄t radix eius sola cū aceto aut cū seīe hyusq̄ami et farina tritici sedat āpata calida accn̄tia testiculis Et qn̄ bibiſ̄ ex oleo eius. ʒ. s. soluit et ē cōueniens hn̄ti ileos cholericū. Oleū v̄o irinū apit orificia uenaꝝ hemorroidaꝝ et sil'r radix liliȷ quocūz mō sit ¶ Uenena. ¶ Cōfert pūcture v̄miū venenosoꝝ et ꝓpe scorpionis ip̄z et succus eius et sirupus et semē ipsius bibita cōferūt oibus pūcturis et oleū eius ē tyriaca coriādri et fūgoꝝ.

¶ De liquiritia capitulum. ccccxlviij.

Liq̄ritia. ¶ Nā. ¶ Radix eius tpata ē et si declinat ad aliq̄d decliat ad caliditatē ꝛ huitatē. ¶ Apata et bothor. ¶ Succus eius cōfert sup panaritiū et sil'r radix eius. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Eius succus valet ad vulnera. ¶ Mēbra oculi. ¶ Radix eius cōfert vngule ꝛ succus eius ē fortior. ¶ Mēbra anhelit⁹ et pectoris Lēit cāna pulmōis et mūdificat eā et cōfert pulmoni et gutturi et clarificat vocē. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Sedat siti ꝑpt huitatē suā et sil'r cōfert iflationi stōi. ¶ Mēbra expulsiōis. ¶ Cōfert ardori vrie et valz ad vlcera renū et vesice ꝛ scabiei ipsius. ¶ Febres. ¶ Cōfert febribus antiquis.

¶ De lente capitulum. ccccxlix.

Lens q̄d ē. Lētis ē q̄ddā gēus q̄d cōediſ̄ et ē notū. Et ē aliud gēus siluſ̄re malū et est lēs amara et manifeste caliditatis i q̄ ē siccitas et paꝝ stipticitatis et est ſz q͛ dixit dis. herba lōga pl'ū stipitū subtiliū raōꝝ colorē hn̄tiū cydoniȷ lōgioꝝ ꝛ strictioꝝ i q̄b⁹ ē asptas q̄dā et sūt decliues ad albedinē. ¶ Electio. ¶ Melior ē illa q̄ ē velocī⁹ mat̄a ꝛ ē alba lata ꝛ qn̄ cadit i aq̄ nō deniḡt eaz ꝛ oz vt bn̄ maturet̄ i decoctōe. ¶ Nā. ¶ Gal. uisū ē q͛ ipsa ē eq̄lis i cal'itate ꝛ siccitate aut ē decliuis paꝝ ad cal'itatē ꝛ ꝑpt illud nō infr̄at ap̄ cōestionem sui nz qū ē i stō nz descendēs. ¶ Opatōes ꝛ ꝓpetates. ¶ Est iflatiā ꝛ cōposita ex v̄tute cōstrictiua et abstersiua ꝛ facit videſ̄ sōnia mala ꝛ stipticitas corticis eius ē pl'ima ꝛ i ipsa tota ē iflatio pl'ima ꝛ ispissat sāguinē ꝛ nō currit i venis ꝛ ipsa minorat vrinā ꝛ mēstrua ꝑpt illud ꝛ generat̄ ex ea hūor melicus ꝛ egritudines melice ꝛ fortasse kist ordei ē ei ꝯtrariū et q̄i aggregat̄ ex cōmistōe eoꝝ nutrimētū valde bonū ꝛ fortasse erit ex sūma melioꝝ nutrimētoꝝ: et oz q̄dē vt sit kist ordei mīus q̄ntitate lentis ꝛ lētis et cū sicla nutrimētū ē laudabile qm̄ sūt contrariaꝝ dispōnū q̄ ambe sūt tpate ꝛ ponunt̄ in ipsa ordeū et mētastꝝ ꝛ deterius q̄d decoq̄t cū lēte nēkesut. Et oz q̄dē vt ꝓȷciant̄ sup vnā eminā lentis nouē emīe aq̄ ꝛ decoq̄t valde. ¶ Apata ꝛ bthor Qn̄ decoq̄t cū aceto et fit ex ea empl'z resoluit scrofulas et āpata dura. Et i ipsa q̄dē cū rep̄cussōe ē aggregatio saniei et ipsius multitudo generat cāc̄ꝝ et āpata dura q̄ noiant̄ sufidus. ¶ Uulnera et ulcera ¶ Qn̄ coq̄t cū aceto replet vlcera ꝓfunda et eradicat sordes vlceꝝ et minorat̄ sordities eoꝝ et si fuerit magna tūc apponat̄ cū eis q̄ sūt magis stiptica sicut sūt cortices ḡnatoꝝ ꝛ reliq̄. Et cū aq̄ mariā ad herpetē estiomenū ꝛ formicā et fissuras accn̄tes ex frigore. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Est mala neruis ſz si ex ea cū sauich ponit̄ empl'z sup podagrā confert et multitudo ei⁹ facit possidere leprā. ¶ Mēbra oculi. ¶ Illius q̄ pl'imū eius cōestōe vtit̄ visus obtenebrat̄ ꝑpt vehemētiā exiccatōis ei⁹. ¶ Et qn̄ ex ea fit emplastꝝ cū corōa regia et cydōio et oleo rosaceo sanat āpata oculi calida. ¶ Mēbra anhelit⁹ ꝛ pectoris ¶ Fit ex ea ēplastꝝ decocta i aq̄ maris sup āpata mamille fcā ex cōstrictōe sāguis et lactis ¶ Mēbra nutrimēti ¶ Est difficilis digōis mala stō et generat iflationē et ḡuat. ¶ Et qn̄ excorticant̄ de ea. xxx. ḡna et deglutiunt̄ cōferūt ſz q͛ dr̄ mollificatōi stōi. ¶ Et n̄ oz q̄dē vt lēti admisceat̄ dulcedo Ipsa eni tūc faciet possidere oppilatōes plurimas i

epate. Et ex eis q̄ sunt necessaria in eē lentis ē ꝙ ipsa ē iuuatiua hydropisis ⁊ vr̄ ꝑpt exiccationē eiꝰ.

Mēbra expl. Qn̄ decoquit absq; cortice suo stringit ventrē aut cū cortice suo qn̄ decoquit cū aqua ⁊ expellit ab ea aq̄ pª: illa nāq; pª aq̄ soluit ventrē.

Et decocta q̇dē cū cortice ꝓiecta aq̄ magis ē strictiua ꝙ̄ excorticata qm̄ in cortice ipsiꝰ est v̇tus stipticitatis valde vehemēs ⁊ fit fortior strictura eiꝰ uētris qn̄ decoquit cū endiuia ⁊ ligua arietis ⁊ portulaca ⁊ cū sicla q̄ noiat nig̃ ꝑpt vehemētiā sue v̇tutis aut cū rosa aut cū aliquo stipticoꝝ postq̄ bn̄ 'fit elixata an̄ illud ⁊ sic nō mouebit ventrē. Et ex ea fit empl'z cū mellicrato ⁊ cydonio ⁊ oleo rof ad apostēa ani. Et si fuerit maximū cū eo qđ est magis stipticū. Et lens q̇dē siluēis ⁊ est lens amara soluit sanguinē. Et lens minorat vrinā ⁊ mēstrua ꝓpterea qr ipsa inspissat sanguinē ⁊ nō ꝓuocat penitus. nō ergo approximet ei hn̄s lesionē in vrina ex parte distillatōis: s; amara facit ambo descendere ⁊ ꝓuocat vrinam.

De lana capitulum. cccel.

Lana. Uulnera ⁊ ulcera. Adusta ꝯfert vlceribus et carni addite.

De lupino capitulum. ccccli.

Lupinus q̇d est. Est ḡnū ꝯ̄pssē figure amari saporis ꝑcussū in medio ⁊ est faba egyptiaca. Electio. Siluēis est fortior in oibꝰ q̄ narrant de opibꝰ eiꝰ s; est minor.

Nā. Est cal'us in pº siccꝰ in 2º. Opatōes ⁊ ꝓprietates. Est stipticꝰ cū v̇tute. Et lupinus i qº est amaritudo abstergit ⁊ resoluit sine mordicatione de quo inq̇t Gal. Lupinꝰ a quo ablata ē amaritudo ē grossus ⁊ nō est lōgū q̇n sit glutinatiuus ⁊ n̄ remanet in eo abstersio eiꝰ: ⁊ ex toto q̇dē ē malus difficilis digōnis generās hūorē crudū in venis qn̄ nō digerūt ip̄z bn̄. Ille v̇o q̇ cū bōis ꝯditus ē plimi est nutrimēti. Et qn̄ eiꝰ decoctio fit bona ⁊ digeritur est nō mali hūoris et in ipso sūt siccitas ⁊ viscositas. Et ipse q̇dē infūdit vt eiꝰ amaritudo remoueat deiñ decoquit et penitus ē medicine ꝓpinq̇or ꝙ̄ cibo. Decoratio. Subtiliat capillos ⁊ abstergit pannū et morphea et vestigia et occultatione et bothor et abstergit faciē ⁊ ꝓprie qn̄ decoquitur cū aq̄ pluuiali donec dissoluat ⁊ cōfert administratio libre de decoctōe eiꝰ ad albaras. Apata et bothor. Cōfert bothor in facie ⁊ vlceribꝰ ⁊ apatibꝰ cal'is ⁊ scrofulis ⁊ duritiebꝰ aut cū aceto ⁊ melle aut sicut oz in vnoquoq; corpe. Et eiꝰ decoctio qn̄ fūdit sup cācrenas cōfert corruptōi eoꝝ.

Uulnera ⁊ vlcera. Cōfert scabiei ita ꝙ ipse cū radice almezerion nigri remouet scabiē bestiaꝝ et cōfert herpeti estiomeno et albasaf ⁊ vlceribꝰ malis et fraudulētis ⁊ sedat farina eiꝰ cū farina ordei dolorē vulneꝝ et cōfert igni psico. Instrā iuncturaꝝ. Fit ex eo empl'z sup sciaticā ⁊ cōfert.

Mēbra capitis. Farina eiꝰ cōfert vlceribꝰ capitis hūidis. Mēbra nutrimēti. Apit oppilatōes epatis et splenis et ꝓpe qn̄ decoquit cū aceto ⁊ melle ⁊ ꝓprie cū melle ⁊ ruta ⁊ pipe. Et ille q̇ amaritudinē nō h; sedat nauseā et disrūpit appetitū s; ille cꝰ amaritudo egredit ē difficilis penetratōis

Mēbra expl. Extrahit v̇mes ⁊ ascarides decoctus et linitꝰ sup sumē et deglutitꝰ cū melle aut potatus cū aceto cōmisto. Et cōfert doloribꝰ mulieꝝ ⁊ ꝓuocat mēstrua ⁊ extrahit fetus cū ruta et piper suppositus et bibitus ⁊ qn̄z supponit cū ruta ⁊ melle ad illud et extrahit v̇mes bibitus cū melle ⁊ aceto. Et silr̄ ꝓuocat vrinā et in ipso est cōstrictio uētris: dulcoratus vero secundū ꝙ quidā dicūt neq; soluit neq; stringit.

De lactuca capitulum. cccclij.

Lactuca q̇d est. Illa q̄ ē siluēis in v̇tute existit papaueris nigri. Nā. Gal. nō est in f̄ritate eiꝰ q̄ hortulana est applicatio ad vltimū s; est sicut frigꝰ aq̄ lacune. Et hūitas eiꝰ est grossior hūitate sicle ⁊ atriplicis ⁊ subtilior hūitate malue. Et dr̄ ꝙ ipsa est in hūectatōe ⁊ exiccatōe iter caules et atriplices ⁊ blites. Dico aūt ꝙ ille q̇ dixit ꝙ est f̄ra in 3º iudicauit de ipsa ꝙ ē mali nutrimēti et pauci ⁊ nō est ita ⁊ vr̄ ꝙ ipa sit i 2º.

Opatōes ⁊ ꝓprietates. Nō est in ipsa abstēsiō n; stipticitas n; sol'o ꝑpt eūonē suā a salsedine ⁊ pōticitate et reliq̇s. Sāguis v̇o ex ea generatus ē melior sanguie generato ex oleribꝰ: ⁊ q̄ nutribilior ē ē illa q̄ est elixata ⁊ ipsa cōfert diuersitati aq̄ꝝ: ⁊ illa q̇dē q̄ nō est abluta est melior. Ablutio ei addit ei inflationē ⁊ silr̄ oibꝰ oleribꝰ f̄ris ⁊ est uelocis digōnis et qn̄ admistrat in medio vini ꝓhibet egritudines ebrietatis. Et illa q̇dē q̄ est siluēis in v̇tute exit papaueris nigri. Apata et bothor. Confert apatibꝰ cal'is et herisipile linita qn̄ vtraq; non fuerint magna et vehemētia. Uulnera et vlcera. Est empl'z cōueniēs sup cōtorsionē. Mēbra capitis. Facit somnū ⁊ remouet vigilias elixata et cruda et cōfert alienatōi et adustōi solis i capite et est medicamē oppilatōis in naribꝰ scē. Mēbra oculi. Lac eiꝰ q̄ siluēis est abstergit vlcera cornee. Et lac dōestice ꝓpinqū est ei ⁊ ex ea fit empl'z ophthalmie cal'e. Et lac siluēis cōfert fistul' lachrymaliū et assiduatio cōēstōis eius obtenebrat oculū. Mēbra anhelitus et pectoris. Addit i lacte. Mēbra nutrimēti. Cōfert tussi et calitati stōi et inflatōi eius. Et hortulana q̇dē est bona stō et est velocis digōis et acceptio eius cū aceto facit appetitū et cōfert eius cōēstio ictericie. Mēbra expl. Eius semē exiccat spma et sedat desideriū coitus et cōfert multitudi pollutōis et olꝰ eius minus est in illo ꝙ̄ semē eius. Et de lacte q̇dē lactuce qū in potu dat medietas. 3. cū aq̄ et melle sol'one educit chimū aquosū. Et lac hortulane ꝓpinqū est lacti siluēis. Ipsa v̇o lactuca nō strīgit n; soluit qm̄ nō est salsa n; abstersiua s; est ꝓuocatiua

Et siluēis q̇dē lac ꝓuocat mēstrua. Uenena.

Lac siluēis i potu dat morsui rutele ⁊ scorpiōis.

De lactuca asini capitulum. cccclīij.

Lactuca asini q̇d est. Est sicut folia lactuce subtilia plis nūeri ad nigredinē declinans plus pilosa et folia eius radici adherēt nata ab ea ḡuia et color radicis eius ad rubedinē ē decliuis et tingit terrā ⁊ manū colore rubeo et orit̄ i terra bona et est ex subā aq̄a et terrea ⁊ est asiniar ⁊ iā dcm̄ est de ea. Electio. Citrina est fortior et alba est aq̄a debilis. Nā. Cal'a est ⁊ sicca in pricipio 2i. Opatōes et ꝓprietates. Est abstersiua apitiā et qđ de flore eiꝰ ē siccū ē fortius in illo. Et nā q̇dē radicis eius est ꝓxia nature seis

ei⁹ sʒ radix est fortior ⁊ ꝑpe sicca. Inqͭ paulus et in ipsa est vtus attractiua ex pfūdo adeo ꝙ extrabit surculos. Apata ⁊ bothor. Cōfert apatib⁹ duris vbicūʒ sint. Uulnera ⁊ vlcera. Qñ ex eo fit ceratū cōsolidat ⁊ silr aq̄ ei⁹ in cerato.
Instr̄a iūcturaꝝ. Est notū emplʒ sup podagraʒ ⁊ silr cū aceto sup sciaticā. Mēbra capitis.
Succ⁹ eius est mūdificatiuus capitis scō caputpurgio ex eo ⁊ admistrat̄ cū melle in cola ⁊ cōfert linitū. Mēbra oculi. Qd̄ de ea siccū est mūdificat vestigia remanētia in oculo ⁊ grossitudinē extremitatū palpebraꝝ. Mēbra nutrimēti.
Mūdificat epar ⁊ q̄ cū aceto cōdita ē valet ad splenē cōcsta ⁊ vt emplʒ supposita. Mēbra expl̄.
Prouocat mēstrua fortiter, ⁊ interficit embryoneʒ viuū ⁊ extrahit fetū mortuū ⁊ cōfert apatib⁹ duris in mr̄ice supposita ⁊ sedēdo in aq̄ ei⁹ et est res magis ꝑuocās mēstrua ⁊ magis cōueniēs. Et qd̄ d̄ ea in vltio admistrat̄ est aur̄us bibitus et suppositus. Et adistrat̄ cū cerato sup ragadias ani.

De lentisco capitulum. cccclīiij.

Lentiscus q̇d ē. Est nota. Et rob q̇dē lentisci ⁊ est gūma eius defert̄ ad mechā ⁊ nominat̄ hoc noie. Nā. Cala est in 3° hūida in p°. Opatōes et ꝓprietates. Est abstersiua resolutiua attractiua ex pfūdo corpis. Et gūma eius est gūma in arbore alkenkeʒ et est sicut laudanū in potētia est boni odoris et ingredr̄ in odoramētis mulieꝝ in balep. Mēbra capitis.
Rob lentisci cōfert valde fluori oris ⁊ vlcerib⁹ eius. Mēbra expl̄. In ipsa est virtus constringendi ventrem.

De lauro capitulum. cccclv.

Laurus q̇d est. Granū eius est sʒ figurā auellane pue sup qd̄ sūt cortices nigri subtiles qd̄ ꝯpssiōe frangit̄ in duas ptes q̄ sūt g̃ni nigri ad citritatē boni saporis ⁊ eius odor ē redolens ⁊ eius folia sunt sicut folia myrti preter ꝙ sūt maiora et ei⁹ fructus est rubeus. Ipsa vͦ orit̄ i locis mōtuosis et vtus eius est in folijs et fructu.
Nā. Grana ei⁹ sunt caliora ⁊ cortices ei⁹ sūt minoris calitatis ⁊ est oio cala et sicca in 2°. Opatōes et ꝓprietates. In g̃nis ei⁹ est mollificatio ⁊ in ipsa tota est calefactio. Et g̃na eius sūt caliora folijs ipsius et calefactio ptiū ipsius ⁊ exiccatio eaꝝ est fortis sʒ g̃na sūt ultia ⁊ cortex est debilior ⁊ minoris calitatis ⁊ eius oleū est calius oleo nucis.
Decoratio. Linit̄ sup morpheā cū vino. Apata et bothor. Cōfert cū pane et sanich apatibus calis. Instr̄a iūcturaꝝ. Cōfert dolorib⁹ neruoꝝ oib⁹ et eius oleū resoluit laxitudinē. Mēbra capitis. Resoluit soda et eius oleū etiā ⁊ similiter ambo faciūt ad dolores auris fr̄os et elōgatione audit⁹ et cōferūt tinnitui ⁊ catarro. Mēbra anhelitus et pec. Cōfert stricture anhelit⁹ ⁊ difficl̄tati dilatatōis deglutita cū m̄lle aut cū rob ⁊ silr cursui supfluitatū ad pl̄monē et fiūt ex ea loch cū melle ad vlcera pulmōis et anhelitū dilatatiōis et ꝑpe ex g̃nis eius. Mēbra nutrimēti. Oleū eius cōfert dolori epatis qñ bibr̄ cū vino odorifero et silr cortex eius: veꝝ ipa ⁊ g̃na ei⁹ sūt mollificātia stōūʒ et cōmouētia vōitū. Mēbra expl̄. Eius oleū facit nauseā et facit vōitū ⁊ in ipa est ꝑuocatio mēstruoꝝ ⁊ vrine: et decoctio folioꝝ eius cōfert egritudib⁹ vesice et mr̄icis adeo ꝙ sedēdo in ea et potio eius ad solōnē sit. ʒ. ij. cū aqua mellis et oxymelle. Et qñ de cortice eius bibr̄ aur̄ frangit lapidē et interficit fetū ꝑpt̄ suā amaritudinē addita sup amaritudinē alioꝝ et sit potio. ix. kerates et g̃na eius frāgūt lapidē etiā. Fe. Olʒ eius ꝯfert horripilatōi iunctū. Uenēa. Confert mordicatōi scorpiōis cū vino et rob et est bōa vespe ⁊ api q̄m̄ pūgūt et oio est tyriaca venenis bibitis oibus. Permutatio. Loco eius ponuntur folia sisimbrij.

Capitulum de littera. m.

De meliloto capitulum. cccclvi.

Melilotū q̇d est. Flos plāte coloris palee in quo est lūaris figura cū raritate sua q̄dā hn̄s duritiē. Et ex eo q̇dē aliud est albū ⁊ aliud citrinū. Electio. Ex eo melius est qd̄ ē durius et c⁹ color declinat ad albedinē parūp et sapor ipsius amarior sentit̄ et c⁹ odor est manifestōr Inqͭ dia. Melius ex eo est illud in quo est croce⁹ color et est acutioris odoris q̄uis odor spēi ipsius in principio sit puus et debilis et sit in colore eius color fenugreci. Nā. Est calʒ in p° siccū i eodē. Et ad vltimū est ꝯpositū et calitas ipsi⁹ ē dñantior fr̄itate ipsius. Inqͭ dia. Est eq̄le in fr̄itate ⁊ caliditate. Opatōes et ꝓpetates. In ipso ē stipticitas pauca cū resolōne ⁊ ꝑpt̄ illud digerit. Inqͭ dia. Est liq̄factiuū supfluitatū. Et dixerūt alij eius succus cū careno sedat dolores et est resolutiuū subtiliatiuū ⁊ cōfortatiuū mēbroꝝ. Apata et bothor. Cōfert apatibus calis et duris ꝑpe cū carno et etiā pmistū cū vitello oui et farina fenugreci et seīe lini et papaueris sʒ locū. Uulnera et vlcera. Cōfert vlceribus hūidis et ꝑpe mellino linitū cū aq̄ et cū aliquo desiccatiuoꝝ apposito cuʒ eo qd̄ sit sicut galle et lutū lene et lētes. Mēbra capitis. Cōfert apatibus auriū et dolori ambaruʒ supposito emplo̸ ex eo cū careno et reliq̄s q̄ dcā sūt ⁊ distillatōe fcā in eis ex succo eius et eius iuuamētū in doloribus est velocius. Ex ipso quoʒ fiūt embroce et sedāt soda. Mēbra oculi. Cōfert apatibus oculi scō emplo̸ ex eo cū careno et cū eis q̄ dicta sūt. Mēbra expl̄. Cōfert apatibus ani ⁊ testiculoꝝ scō emplo̸ ex eo cū careno et cum eis q̄ dicta sunt decocto cum vino.

De myrto capitulum. cccclvij.

Myrtus q̇d est. Nota est. Et i ipsa est amaritudo cū pōticitate et dulcedine et fr̄itate ꝑpt̄ pōticitatē suā et ipsius būchū ē fortius et fiūt ex eo trocisci cū sirupo stiptico. Et i ipa q̇dē est subā terrea ⁊ subā subtilis pauca: et ipsi⁹ q̇dē būchuʒ ē q̇ddā sup vgultū eius in colore vgulti eius hn̄s formā plāte vel vole manus et figurā eius. Et in oleo ipsius sūt oīa iuuamēta q̄ dicunt̄.
Electio. Fortior q̄ ad nigredinē declinat et ꝑpe rotunda hn̄s folia et p̄cipue mōtāna ex ea tota.
Et flos eius melior est albus et succus fructus ei⁹ ē melior: ⁊ eius q̇dē succus qū veterascit debilitat̄ ⁊ fit cortex: iōq3 oʒ vt ex eo trocisci fiat̄. Nā.
In ipsa est calitas subtilis et magis dñans i ipsa est fr̄itas et eius q̇dē stipticitas est maior fr̄itate ei⁹.
Et vr̄ ꝙ ei⁹ fr̄itas sit i p° et siccitas ipsi⁹ i t̄mio fi

Opationes ⁊ pprietates. Retinet solutionez et sudorē et omnē fluxū sanguis ⁊ omnē cursū ad mē brū et quando cū eo fit fricatio in balneo confortatur corpus et desiccantur humiditates que sūt sub cute: ⁊ embroce quidē decoctionis eius qū sup ossa effundunt veloci⁹ fit ipsoꝝ restauratio et qđ ex ea adustū est loco tutie ponit ad hoc vt bonus fiat odor corporis et confert omni fluxui sanguis linitū et loco empl'i suppositū et bibitū et sil'r eius rob ⁊ rob fructus et eius cōtractio fortior est infr̄atione eius. Et ipsius quidē nutrimentū est paruū: et in sirupis quidē non est qui cōstringat dolores pulmonis et tussiz preter sirupū eius. Decoratio.

Eius oleū et succus et decoctio ipsius confortāt radices capilloꝝ ⁊ phibent casum ⁊ prolōgant eos ⁊ denigrant et pprie ipsius semīa. Et decoctio seīuz eius in butyro phibet sudorē et rectificat rasuram venaꝝ et folia eius sicca phibent fetorē ascellaruz et ipsius cinis loco tutie ponitur et confert panno

Apata et bothor. Sedat apata calida et herisipilaz et formica et bothor et vlcera et qđ est sup ābas volas et adustionē ignis cū oleo et vino p⁹ ipsius cōmistionē cū eis et sil'r eius oleū et vnguentuz factuz ex ipsius oleo et confert ipsius succus qū pȳcitur super panariciū et sil'r ceratū ex eo. Et qū decoquitur etiā eius fructus cū vino et fit ex eo emplastrū sanat vlcera que sunt ī ambabus volis manuū et in vtrisq; pedibus et adustionē ignis et prohibet eos a vesicatione et sil'r eius cinis cū cerato.

Iunctura iuncturaꝝ. Emplastrū factū ex fructibus eius decoctis cū vino est cōueniens mollificationi iuncturaꝝ. Mēbra capitis. Retinet fluxum sanguis ex naribus et abstergit furfures et exiccat vlcera capitis ⁊ vlcera auris et ipsius pus qū ex ipsius aq̄ in ipsaz distillat et cōfert ipsius sirup⁹ mollificationi gingiue et eius folia qū in vino decoquntur et fit inde emplastrū sedant soda vehementer

Mēbra oculi. Sedat ophthalmiā et exitū ⁊ qū coq̄t cū ordeo sanat eoꝝ apata et ipsi⁹ cinis īgredī in medicis vngule. Mēbra anhelitus et pect.

Confortat cor et aufert tremorē cordis et confert fructus ipsius tussi ppt̄ dl'cedinē suā ⁊ retiet vētrē utentis eo si est solutus sua stipticitate et ɔfert fructus ipsius sputo sanguinis et etiā ipsius rob sil'r

Mēbra nutrimenti. Confortat stōuz ppe rob eius et semīa prohibent cursum superfluitatuz ad stōuz. Mēbra expulsionis. Succus fructuū eius est prouocatiuus et ipsemet cōfert ardori urine et vesice et est bonū in prohibendo puocationē menstruoꝝ. Et eius aqua stringit naturā et retinet solutionē cholericā et mel'icā linita. Et ipsa cū oleo sisamino exprimit phl'a et cū solutione emittit ipz

Et decoctio fructuū eius confert fluxui humiditatū mr̄icis et confert emplastro inde facto hemorroidibus et confert apati testiculi et eius decoctio confert exitui ani et mr̄icis. Uenēa. Cōfert morsui rutele et similiter fructus eius qū potatur cum vino et similiter puncture scorpionis.

De melongena capitulum. cccclviij.

Melongena quid est. Nota est. Electio Que ex ea est antiqua est mala. Et ei⁹ natura est sicut frixi eius: recēs vero est sanior. Natura Secundū filiū mesaugue ē fr̄a verūtn̄ verum est ꝙ virtus in ipsa dominans est caliditas et siccitas in secundo propter amaritudinē ⁊ acuitatem ipsius. Operationes et proprietates. Generat melancholiam et generat oppilationes. Decoratio. Corrumpit colorem ⁊ denigrat superficiem corporis et citrinat colorem. ⁊ que ex melongenis sunt parue comedantur excorticate et ipse quidem faciunt possidere pannum.

Apostemata ⁊ bothor. Generat cancros et duritiem et lepram. Membra capitis. Generat soda ⁊ oppilationes ⁊ facit multiplicare tristitiam in eis. Membra nutrimenti. Generat oppilationes epatis ⁊ splenis nisi illa que cocta est ī aceto: ipsa ei apit oppilatōes epis fortasse. Mēbra expl'sōis Generat hemorroidas: veruntamen si ex capitibus eius in vmbra siccis et contritis fiat epithima confert hemorroidibus. Et melōgena quidem non habet proportionem ad stringēdum aut soluendum: veruntamen qum coquitur in oleo soluit ⁊ in aceto stringit.

De mace capitulum. cccclix.

Macis quid est. Est similis foliis compositis venosis siccis declinans ad rubedinez et citrinitatem sicut cortex et ligna et folia mordicans linguam sicut cubebe. Filius mesaū gue est cortex nucis muschate.

De musaiaba capitulum. cccclx.

Musaiaba quid est. Est similis virtuti neremisk sed est subtilior eo. Natura Inquit Paulus est equalis. Et dixert alij est calida ⁊ sicca in secundo. Et non est dubitatio q̇dem in caliditate ⁊ siccitate ipsius. Operationes et proprietates. Resoluit inflationem ⁊ in ipsa est stipticitas. Apostemata et bothor. Resoluit durities grossas qum ponuntur in cerato.

Decoratio. Oris odorem bonū efficit. Mēbra capitis. Ex eo cum oleo violaceo fit caputpurgium ad soda frigidam ex ventositatibus grossis in capite ⁊ ad emigraneam. Membra nutrimenti. Confortat epar ⁊ stomachum. Mēbra expulsionis. Constringit iliacam et confert dysenterie ⁊ est bona matrici.

De myrobalanis capitulum cccclxi.

Myrobalani quid est. Eoꝝ alij sunt citrini ī maturi: ⁊ alij sunt nigri indi et sunt illi q̇ vltimi sunt in maturitate ⁊ sunt pinguiores et alij sunt kebuli q̇ sunt maiores oīuz: ⁊ alij sr̄ sinij q̇ sunt minuti et leuiores. Electio. Meliores sunt citri vehemētis citrītatis ⁊ decliues ad viriditatē g̃ues grossi duri: kebuli aūt sunt meliores q̇ sunt grossiores et g̃uiores ⁊ submergunt in aq̄ et sunt decliues ad rubedinē. Et sinij meliores sr̄ illi q̇ rostꝝ hn̄t Nā Dr̄ ꝙ citri caliores sr̄ nigris ⁊: dr̄ ꝙ idi sunt mioris frigiditatis ꝙ̃ kebuli.

Et omnes quidem sunt frigidi in primo sicci in secundo. Operationes ⁊ proprietates. Omnes extinguūt choleram ⁊ conferunt ei. Decoratio Nigri clarificant colorez. Apostemata ⁊ bothor Myrobalani omnes conferunt lepre. Mēbra capitis. Kebuli conferunt sensibus et seruatiōi et rationi et conferunt etiam soda. Membra oculi. Citrini valent oculo mollificato et ɔfert materiebus que currunt facto ex eis alcofol.

Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Conferunt tremori cordis et triſtitie ex amore bibiti. Membra nutrimenti. Conferunt dolori ſplenis et conferunt nutrimenti inſtr̄is omnibus ꝓprie ambo nigri. Ambo enī confortant ſtomachū et proprie nutriti et digerunt cibum ⁊ confortant ſtomachū totaliter preparando ipſum et nutriendo et exiccādo. Et citrini quidem optime preparant ſtomachuꝫ et ſimiliter nigri. Et ſinḡ ſunt debiles in eo ꝙ agūt ⁊ kebuli. Et in kebulis quidē eſt vis faciendi nauſeam ⁊ kebuli conferunt hydropiſi. Membra expulſionis. Kebuli et indi frixi cū oleo ſtringunt ⁊ citrini ſoluunt cholerā ⁊ parū phlegmatis. Et nigri ſoluunt melancholiā et conferunt hemorroidibus et kebuli ſoluunt melancholiā et phlegma. Et dicitur ꝙ kebuli conferunt colice: kebuloꝝ autem potio ad ſoluendū infuſoꝝ ſit a. v. ʒ. vſqꝫ ad. ʒ. xi. et non infuſoꝝ vſqꝫ ad. ʒ. ij. et dico ꝙ ſit vſqꝫ ad plus. De citrinis vero qñ ſumitur in potu vſqꝫ ad. x. ⁊ plus tritis et infuſis in aqua. Febres. Conferunt kebuli febribus antiquis.

De muſcho capitulum. cccclxij.

Muſchum quid eſt. Fluuiale eſt aqueū terreū ⁊ marinū eſt vehementioris ſtipticitatis ſed muſchū petroſū eſt furfur lapidū et nos iam diximus. Natura. Eſt frigidū. Operationes ⁊ proprietates. Retinet ſanguinē in omni loco linitū ⁊ marinū vehementius. Apoſtemata ⁊ bothor. Ponitur ſuper apāta calida et heriſipilā et formicaꝫ ⁊ ſilr̄ qđ eſt vt lentes muſchū cū ſauich. Inſtrumenta iuncturaꝝ. Super podagrā calidā ⁊ dolores iūcturaꝝ calidos valet et qñ feruet in oleo antiquo lenit neruos. Mēbra expulſionis. Fit ex eo emplaſtꝝ ramici inteſtinoꝝ ⁊ detumeſcere facit eā ⁊ glutinat.

De mandragora capitulum. cccclxiij.

Mandragora quid eſt. Nota eſt et nos iā ꝑſcrutati fuimus eius narrationē in capitulo de iabro. Natura. Secundū me eſt frigida vſqꝫ ad tertiū et humida.

De muſcho capitulum. cccclxiiij.

Muſchus quid eſt. Muſchus eſt folliculꝰ animalis ſicut gazel ipſe niſi qr habet duos dentes albos flexos ad interiora ſicut duo cornua. Electio. Melior eſt ſm̄ ſuā minerā ātebiū et vī imo aſciltie: deinde iurgiū: deinde indus marinus et ex parte paſtus ꝙ paſcit vtrūqꝫ been ⁊ ſpicam deinde almaru. Et melior ex parte coloris et odoris eſt pomalis citrinus. Natura. Eſt calidus et ſiccus in ſecundo. et qđ ex eo ſiccum eſt apud quoſdam eſt maius. Operatōes ⁊ proprietates. Eſt ſubtilis confortatiuꝰ. Decoratio. Vaporat qñ ponit̄ in cibo. Mēbra capitis. Qñ fit caputpurgiū ex muſcho cū croco ⁊ pauca canfora confert ſoda fr̄e ⁊ ſolus etiā ꝑpt̄ illud qđ in ipſo eſt de reſolutōe ⁊ virtute ⁊ ipſe cōfortat cerebrū tēpatū. Mēbra oculi. Cōfortat oculū ⁊ exiccat hūiditatē eius ⁊ abſtergit albuginē ſubtilē. Mēbra anhelitus et pectoris. Confortat cor ⁊ ſanat tremorē cordis ⁊ melancholiā ex ſollicitudine. Venena. Eſt tyriaca venenorum et proprie napelli.

De maſtice capitulum. cccclxv.

Maſtix quid eſt. Alius eſt romanus albꝰ et aliꝰ eſt nabathi ad nigredinē declinans. ⁊ arbor quidē eius eſt compoſita ex aqueitate pauca et terr̄itate plurima ⁊ eſt ſubtilior ⁊ magis iuuans ꝙ̄ olibanū. Electio. Melior eſt ille qui eſt albus magnus mundus. Et eius rectificatio eſt reſolutio ipſius et dimiſſio in aceto per aliquot dies deinde exiccatur. Natura. Calidus eſt ⁊ ſiccus in ſecundo ⁊ eſt minoris calefactionis et exiccationis ꝙ̄ olibanū: ⁊ in arbore quidem eius non eſt infrigidatio et calefactio vehemens: et in ipſo eſt calefactio maior ꝙ̄ ea que ē ī arbore eiꝰ. Operationes et proprietates. Eſt ſtipticus reſolutiuus et omnes partes eius ⁊ arboris ſue ſunt ſtiptice. Et eius quidē cōpoſitio eſt ex ſubſtantia aq̄a tepida ⁊ ſubſtantia terrea. Et radices eius et cortices radicū eius ponunt̄ loco acatie et henfiſtides et loca eius ⁊ ſilr̄ ſuccus folioꝝ eius. Et ex fructu q̇dē eius fit oleū vehementis ſtipticitatis. Gal. aūt videtur videre in omnibus partibus eius cū ſtipticitate lēificationē ⁊ ſilr̄ ſūt olera eiꝰ. Nabathi uero qui trahit ad nigr̄dinē ſtipticitas eſt mior et exiccatio eſt maior et eſt magis conueniens in eo ꝙ neceſſe eſt reſolui fortiter. Et totū qđ ī ipſo eſt de ſtipticitate et lenificatione ⁊ exiccatione eſt ſine impedimento ⁊ eſt ſubtile valde ⁊ liquefacit ꝑpt̄ ſuam ſubtiliationē ⁊ lenificationē ⁊ caliditatē ſuā ſubtilē phl̄a ⁊ eſt cuꝫ hoc minoris acuitatis ⁊ ſpiſſitudis ꝙ̄ relique gūme. Decoratio. Ponitur in dentifricijs ⁊ in gomaris et facit poſſidere pulchritudinē. Apāta ⁊ bothor. Confert ꝑpter illud qđ in ip̄o eſt de ſtipticitate ⁊ lenificatione apoſtematibus viſceꝝ. Et nigrum nabathi ē conuenientius duritiebus intrinſecis et nigruꝫ confert apoſtematibꝰ formicalibus. Vulnera et vlcera. Prohibꝫ ſuccus eius ⁊ decoctio foliorū ipſius ambulatiua ⁊ oleum arboris huius confert ſcabiei ita ꝙ ſcabiei pecudum et canum. Et effunditur decoctio foliorum et ſuccus ſuper vlcera et generat carnem et ſimiliter ſuper oſſa fracta ⁊ reſtaurat. Membra capitis. Maſticatio ipſiꝰ extrahit phlegma ex capite ⁊ mūdificat ipſum ⁊ ſimiliter collutio oris ex eo facta ꝯfirmat gingiuas. Membra oculi. Adherent eo pili inuerſati. Membra anhelitus et pectoris. Confert tuſſi et ſputo ſanguinis et proprie decoctio radicis eius ⁊ corticis eius. Membra nutrimenti. Confortat ſtomachum et epar et aperit appetitum et ſtomachum efficit bonuꝫ ⁊ mouet eructuationem ⁊ liquefacit phlegma eius ⁊ confert apoſtematibus ſtomachi et epatis ſtatim. Membra expulſionis. Confortat epar et inteſtina ⁊ et confert apoſtematibus eorum et decoctō radicis eius et corticis ipſius confert fluxui ſanguinis per inferiora et dyſenterie et raſure. Et ſimiliter ipſa folia fluxui ſanguinis matricis et omnibus doloribus matricis et curſui humiditatis eaꝝ malo et augmento matricis et ani et ſimiliter oleum arboris eius et ſeminis eius prouocat menſtrua.

¶ De mu capitulum.cccc.lxiij.

Mu q̇d est. Est frusta diuerse figure in colore agarici ⁊ hꝫ puluerē trahens ad stipticitatē ⁊ amaritudinē ⁊ est boni odoris pungēs linguā ⁊ est radix plante: nō eni admistrat̄ de eo nisi radix eiꝰ ⁊ multiplicat̄ in terra megdūa ¶ ELEctio. ¶ Meliꝰ est illud qd̄ est albū magnuꝫ mundū. Et ipsius q̇dē rcificatio est resolͦo ipsiꝰ et dimissio eius in aceto ꝑ aliquot dies deiñ exiccatio ipsius. ¶ Natura. ¶ Est calꝫ ⁊ siccū in tertio et ī ipso est huitas extranea nō matura inflatiua. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est subtile abstersiuū apitiuū silr̄ spice in v̇tute: veꝝ ipꝫ est fortioris calefactōis ⁊ stipticitatis. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Confert bibitū ⁊ linitū doloribꝰ iuncturaꝝ. ¶ Membra capitis. ¶ Facit soda plimꝰ vsus eiꝰ ⁊ illud ꝑpt̄ supfluitatē huitatis eiꝰ cōgelate in ipso. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Cōfert difficultati vrine bibitū ⁊ more empli suppositū: ⁊ silr̄ doloribꝰ vesice ⁊ ꝯstrictōi supfluitatū in ea ⁊ ꝓuocat mēstrua ⁊ cōfert doloribꝰ mr̄icū ita ꝙ encatisma in aq̄ eiꝰ ⁊ cōfert dolori pūgitiō vētris ⁊ rugitui ⁊ inflationi.

¶ De mezerion capitulum.cccc.lxiiij.

Mezerion q̇d est. Est lacticiniū magnū qd̄ est duoꝝ mōꝝ: vnū eoꝝ est magna hñs folia subtilia: ⁊ alteruꝫ est pua hñs folia spissa ⁊ hoc est deteriꝰ amboꝝ. Et qd̄ nigꝝ est est pnitiosuꝫ. ¶ ELEctio. ¶ Melius mezeriō est in quo sunt folia plima ⁊ silia folijs oliue ⁊ subtiliora Qd̄ v̇o folia pua hꝫ q̄ sunt crispa est malū: sꝫ qñqꝫ malitia almezerion frangit̄ cū resolͦne. ¶ Natura. ¶ Est calꝫ ⁊ siccū in q̄rto. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est acutū mūdificatiuū excoriatiuū ⁊ eiꝰ acrimonia est vehemēs. ¶ Decoratio. ¶ Oēs spēs admistrant̄ ad morpheā ⁊ ad albaras ⁊ ad lentigines linite exteriꝰ ⁊ qñꝫ admiscet̄ ei sulfur ī ipo ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Oēs spēs eiꝰ admistrant̄ ad ipetiginē ⁊ vlcera sordida cū melle ⁊ eradicat̄ cortices ꝑpt̄ illud qd̄ est in eis de subā resolutiua corrosiua ⁊ silr̄ exiccat̄ scabiē. ¶ Mēbra capitis. ¶ Coluit̄ os cū decoctōe eiꝰ ⁊ ꝓprie decoctiōe nigri ⁊ sedat̄ dolor dētis. Et qñꝫ aliq̇d eis adheret cū pipe ⁊ frusto faui sup dentē corrosuꝫ ꝑpt̄ dolorē. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Nocet epati valde. ¶ Mēbra expul. ¶ Soluēdo educit aq̄ꝫ ⁊ ꝓprie qd̄ accipit̄ hūidū hora sui floris ¶ Eiꝰ autē acuitas frangit̄ si infundat̄ in aceto deiñ exiccet̄. Et ex eo q̇dē infuso in potu sumit̄ sex aur̄. decocto i ℔ .⁊.ʃ. aq̄ donec de ea r̄maneat medietas ⁊ q̄rta ⁊ bibr̄ ⁊ solͦoe educit lūbricos ⁊ ascarides ⁊ ꝓprie acsunesi ⁊ i decoctōe calamēti mōtani. Et qñꝫ sumūt̄ .ʒ.xxij. de eo ⁊ posite in duobꝰ vrceis vini dimittunt̄ sic duobꝰ mēsibꝰ deiñ colant̄ ⁊ pꝰ dimittunt̄ duobꝰ mēsibꝰ deiñ dant̄ in potu ad hydropisim ⁊ ad purgationē mulierū q̄ peperūt ⁊ cōferūt. ¶ Et eiꝰ decoctio cōfert difficultati vrine vehemēti. Et dixerunt ꝙ ipꝫ etiā solͦne educit melīaꝫ ⁊ hūores phl̄aticos et ꝓprie qñ miscet̄ cū duplo apsinthij q̄tū ipꝫ est. Et q̇dā eoꝝ sunt q̄ assumūt de eo aur̄. cū duplo ipsius de apsinthio cōfecto cū melle decocto ⁊ faciūt ex eo collyria. et oꝫ q̇dē ut si sit ad solueñ aq̄ꝫ citrinā ad misceant̄ ei alia solutia q̄ ipsā soluūt. Et si q̄rit̄ vt eo soluat̄ melīa fiat ex eo silr̄ ⁊ misceat̄ ei qd̄ soluat meliaꝫ. ¶ Uenena. ¶ Mezeriō bibr̄ cū vīo ad morsum v̇miū venenosoꝝ ⁊ est ꝓprie nigꝝ uenenū mortifeꝝ. Et qñ miscet̄ cū sauic ⁊ cōiungitur cū aq̄ ⁊ oleo interficit mures ⁊ canes ⁊ porcos. Et qd̄ de eo interficit hoīes est pondus.ʒ.ij. interficit eni cum turbatione ⁊ vōitu ⁊ solutione.

¶ De maru capitulum.cccc.lxv.

Maru q̇d est. Dicūt indi ꝙ est spēs plr̄es. Est eni q̄dā spēs eiꝰ q̄ est boni odoris ⁊ ē marmacor ⁊ est calīor ⁊ siccior. Et ē species alia q̄ est minoris odoris ⁊ dr̄ fumuse ⁊ est calida ⁊ lenis. Et 3ª spēs noiat̄ almaru albū q̄ est tpata ⁊ in ipsa est v̇tus lenificatiua. Et existio ꝙ illa ī q̄ est v̇tus lenificatiua est lingua bouis. Et est alia spēs q̄ noiat̄ marumeꝰ ⁊ est calida ⁊ sicca subtiliatiua. Et est spēs q̄ noiat̄ merscebar ⁊ est fr̄a sꝫ ꝙ dicit narrator eiꝰ. ¶ Natura. ¶ Est calidū ⁊ siccuꝫ in ꝭo deiñ diuersificat̄. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Oīs spēs sunt rarificatiue subtiles resolutiue inflationū ⁊ phl̄atis apitiue oppilationū vbi sunt. ¶ Mēbra capitis. ¶ Distillat̄ cū aq̄ lactis in aurem dolorosā. Et merscebar q̇dē ꝯfert soda calide ⁊ reliq̄ spēs almaru cōferūt soda fr̄e: sꝫ qd̄ de eo odoriseꝝ est facit soda ꝓprie qñ odorat̄ sup vinū. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Resoluit phl̄a ex stō et confert dolori stōi ⁊ cōfortat ipꝫ. ¶ Mēbra expl̄. ¶ Cōfortat intestina ⁊ semē eiꝰ qū frigit̄ cōfert rasure intestinoꝝ ⁊ dysenterie ⁊ si non frigitur solutione educit phlegma.

¶ De marmacora capitulū.cccc.lxvi.

Marmacora q̇d est. Nota est. Et flos q̇deꝫ eiꝰ est cineritiꝰ ad duritiē declinās ⁊ boī odoris q̄ de eo ē arōaticꝰ. ¶ Nā. ¶ Inq̇t Dia. Almarmacora est calidior maiorana ⁊ fortior ⁊ est calida in tertio sicca in ꝭo. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est subtilis resolutiua sedatiua ventositatū apitiua oppilationū phl̄aticaꝝ vbi sunt. ¶ Mēbra capitis. ¶ Inebriat velociter qū ponitur in vino ⁊ facit soda odoratus eiꝰ vltīe: veꝝ r̄soluūt odoratus eiꝰ ⁊ multitudo ipsius ⁊ decliatio sup embrocā ipsius oēs vapores ⁊ soda fr̄os ⁊ ē silr̄s sceba in iº. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfortat stomachū ⁊ apit oppilatōes visceꝝ ⁊ exiccat huitateꝫ stōi. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Cōfortat intestia

¶ De mugath capitulū.cccc.lxvij.

Mugath q̇d est ¶ Dixerūt q̇dā ꝙ est venenati silur̄is sꝫ nō est cōueniēs hoc qd̄ dixerūt qm̄ semē eiꝰ est cōueniēs coitui et mouet ipꝫ fortiter. ¶ Natura. ¶ Est calidū pueniens ad tertiū ⁊ hūidū in ꝭo. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est cōfortatiuū mēbroꝝ. ¶ Decoratio. ¶ Est īpinguatiuū. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Cōfert qū ex eo fit emplꝫ torsōi ⁊ fracture ⁊ attritiōi lacertoꝝ ⁊ dislocatōi ⁊ cōfert podagre ⁊ spasmo ⁊ ē bonū tesabuch ⁊ duritiei iūcturaꝝ. ¶ Mēbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Lenificatiuū est duritieꝝ q̄ sunt in gutture ⁊ pulmōe. ¶ Mēbra expul. Mouet coitū ⁊ proprie semen eius.

¶ De merdesenz capitulū.cccc.lxviij.

Merdesenz q̇d est ¶ Merdesenz est plumbū adustū ⁊ qñꝫ fit absqꝫ plūbo ⁊ pueitur ad summū rcificatōis ipsius: aut qr decoquit̄ in aceto: aut vino puro deiñ adurit̄ vice vna

aut duabꝰ: aut adurit̄ sup prūas ⁊ aufert̄ ab eo qđ
sup ipꝫ eleuat̄: aut decoquit̄ cū aq̄ ⁊ frumēto ⁊ cuꝫ
ordeo donec fundat̄ et remouent̄ ab eo frumentuꝫ
⁊ illa aq̄ decoquit̄ cū aq̄ recēti donec purificet̄ deiñ
submergit̄ ab illa aq̄. Fit hᵒ de eo multotiēs deiñ
mundificat̄ cū sale multotiēs sicut scis ⁊ qñꝫ fit aliđ
¶ Nā. ¶ Inq̄t Gal̄. Decliue est ad exiccationē sꝫ est
debilis calefactōis ⁊ infrīatōis. Apud alios vͦo ē de
cliue ad aliq̄ntulū frigoris. Et illud qđ est ablutuꝫ
est ꝓculdubio frīm. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates.
¶ Est cōstrictiuū ⁊ exiccatiuū ⁊ abstergit parūp cū sti
pticitate ⁊ glutinatōe ⁊ subtiliat grossuꝫ et stiptici
tas ⁊ abstersio ipsius sunt pue ¶ Et ipꝫ q̄dē est mā
emplōꝝ. Aggregat enī medicinas ⁊ frāgit supflui
tatē resolōis et corrosōis ⁊ stipticitatis etiā. ¶ De
coratio. ¶ Efficit odorē corporis bonū et ascellaꝝ
et ꝓhibet rasurā coxaꝝ et abstergit pannū et cica-
trices nigras et sanguinē mortuū et ꝓprie illud qđ
est ablutū et delet vestigia variolaꝝ et ꝓhibet su
dorē. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Creat carnē in vl
ceribꝰ ꝑ accñs. Sed Gal̄. est ex eis q̄ dicūt q̄ ipsuꝫ
nō mūdificat et nō sordidat et nō generat et nō cō
trahit sꝫ est mā emplōꝝ et cōfert rasure intestino
ꝝ et rasure almagabin et coxaꝝ. ¶ Mēbra oculi
¶ Illud qđ est albū ablutū ponit̄ in alcofol et abster
git oculū. ¶ Mēbra expulsiōis. ¶ Si bibat̄ ꝓhi
bet vrinā. Et multotiēs q̄dē in regiōe nr̄a dat̄ ipꝫ
in potu ꝓpt̄ fluxū vētris et vlcera intestinoꝝ ⁊ qñ
q̄ ꝓijciūt ipꝫ in vasis aq̄ et minuit̄ eiꝰ nocumētuꝫ
¶ Uenena. ¶ Est ꝑnitiosum retinēs vrinā et inflat
ventrē et duo emūctoria et cōstringit linguā et ꝑ-
focat et stringit anhelitum.

¶ De mescatramescir capitulū. cccclxviij.

Mescatramescir q̄d est ¶ Stipites similes al
scebescebrā sicco ex quo nō assumit̄ ī ꝑn
cipio cibi sapor ꝑl'imꝰ nꝫ odor deiñ succe
dūt amarituᵒ et acuitas. ¶ Et qñ pascūt ipꝫ pecudes
facit emulgere sanguinē et excusat a calamēto īmo
est eo fortiꝰ ꝑl'imū. Et est duaꝝ spēꝝ q̄ꝝ una ē me
scatramesar: veꝝ et altera est mēdosū falsuꝫ et est
ei sil'e: veꝝ hꝫ dispōes debiliores dispōibꝰ illius.
¶ Nā. ¶ Est calidū et siccū ad tertium ꝑueniēs.
¶ Mēbra anhelitus et pectoris. ¶ Ipꝫ extrahit hūi
ditates viscosas ex pectore ⁊ pulmōe. ¶ Mēbra
nutrimēti. ¶ Sirupꝰ eiꝰ cōfert cōturbatōi et nau
see. ¶ Mebra expulsōis. ¶ Prouocat menstrua
fortiter et vrinā ita q̄ facit mingere sanguinē ⁊ ex
trahit fetū bibitū ⁊ suffumigatū et suppositū ⁊ eius
sirupus ꝓuocat sanguinē partus.

¶ De mum capitulū. cccclxix.

Mum q̄d est. Mū puꝝ est pietes domorū
apū in q̄bꝰ faciūt oua ⁊ pullos ⁊ aducit in
cis mel. Et mū q̄dē nigꝝ est sordes fene-
straꝝ forinsecaꝝ. ¶ Nā. ¶ Est eq̄le. ¶ Opatōes
⁊ ꝓprietates. ¶ Est lenitiuū ⁊ replet vlcera sor-
ditie ⁊ hūectat ꝑ accñs qm̄ cōglutiat ⁊ oppilat por
ros et est mā emplōꝝ infrīantiū ⁊ calefacientiū om
niū et nō est dubitatio qm̄ in eo fit maturatio pua
⁊ aliq̄ntulū resolōnis ex multitudīe resolōnis mel
lis. Et ī mū q̄dē nigro qđ est sordes fenestraꝝ fo-
rinsecꝰ est attractio vehemēs ex ꝓfundo. Attra-
hit enī astellas q̄ carni infixe sunt ⁊ spinas: ⁊ ī ipso
sunt subtilitas ⁊ mūdificatio pauca et lenitas vltīa

¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Lenit duritiē apatū. ¶ Uulne
ra ⁊ vlcera. ¶ Lenit escaras ⁊ iplet vlcera sordi-
tie ⁊ nigꝝ extrahit surculos ⁊ spinas. ¶ Instr̄a iū
cturaꝝ. ¶ Lenit neruos. ¶ Mēbra capitis.
¶ Mū nigꝝ sui odoris fortitudine facit sternutatio-
nē. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert a-
spitati pectoris linitū ⁊ deglutitū ꝓprie ⁊ qñꝫ cōcu
tit̄ cū oleo violaceo ⁊ ꝓhibet lac coagulari in mā-
millis ablactantiū. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Bi-
bunt̄ de eo. x. rosetin in q̄busdā sorbitōibꝰ de mi
lio ⁊ rizi ad vlcera intestinoꝝ. ¶ Uenena. ¶ Di
cit̄ q̄ ipꝫ extrahit venena ⁊ ponit̄ sup vulnera sa
gittaꝝ venenosaꝝ linita ⁊ non nocent.

¶ De magnete capitulum. cccc. lxx.

Magnetes q̄d est. Est lapis q̄ attrahit ferꝝ
qū ergo adurit̄ fit hematites ⁊ vͦtꝰ eiꝰ est
sicut vͦtus illiꝰ. ¶ Electio. ¶ Melior ē
niger bibitus rubedine purus ī quo nō est ꝑmistō
¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ Est abstersiuus mūdifi
catiuus. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Dat̄ in potu ad
bibitionē limature ferri qū retinet̄ ī ventre scoria
ferri. Ipsa enī extrahit ipsaꝫ ⁊ associat̄ ei apud exi
tū. Et dr̄ q̄ qñ in potu sumunt̄ ex eo tres anuluset
cū mellicrato educit solōne hūorē grossū malū.

¶ De marchasita capitulū. cccclxxi.

Marchasita q̄d est. Est ꝑl'iuꝫ spēꝝ: alia enī
est aurea ⁊ alia argentea et alia herea ⁊ a
lia ferrea. Et oīs spēs sil'at̄ subē cui cōpat̄
in colore suo. ⁊ ꝑsc q̄dē noiant eā lapidē adestenni
s. lapidē lumīs ꝓpt̄ iuuamētū qđ visui affert.
¶ Nā. ¶ Cal'a est in ꝭo sicca in 3ᵒ. ¶ Opatōes et ꝓ
prietates. ¶ In ipsa est constrictio et calefactio et
maturatio et resolō et abstersio et est vͦtus eiꝰ for
tis. vexꝫtū dū eius cōtritio nō bñ fit nō appꝫ eius
iuuamētū. ¶ Decoratio. ¶ Cōfert qñ linit̄ cū ace
to sup morpheā et baras et lētigines et resoluit hu
miditates cōtentas sub cute ⁊ subtiliat capillos et
crispat eos. ¶ Apata et bothor. ¶ Qñ ꝑmiscetur
cuꝫ gūma pini confert apatibꝰ duris et resoluit ea
et ponit̄ in emplīs resolutīs ꝓpt̄ illud qđ in ipsa ē
de resolōne et maturatōe. ¶ Uulnera et vlcera.
¶ Cū gūma pini cōsolidat vlcera et eradicat carnē au
gmētatā. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Resoluit qđ ag-
gregat̄ in ꝑtibꝰ lacerti de mā sil'i saniei. ¶ Mem
bra capitis. ¶ Dr̄ q̄ si suspendat̄ sup collū infātis
nō timebit ¶ Mebra oculi. ¶ Abstergit oculuꝫ
et cōfortat ipꝫ adusta et non adusta.

¶ De magnesia capitulū. cccclxxij.

Magnesia q̄d est. Est in dispositionibꝰ mar
chasite et est melior ea.

¶ De maiorana capitulū. cccclxxiij.

Maiorana. ¶ Nā. ¶ Est cal'a et sicca in terti
o. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ Est sub
tilis resolutiua apitiua cū fortitudine ⁊ vͦ
tus olei eius est calefctiua subtiliatiua acuta. ¶ De
coratio. ¶ Aq̄ eius ponit̄ in vētosis et ponit̄ super
mēbꝝ pꝰ expletionē ventosatōis. ꝓhibet enī albe
dinē q̄ accit a carasatōibꝰ pꝰ vētosationē. Et quod
ex ea siccū est linit̄ cū melle sup nigredineꝫ sanguis
et viriditatē eius et ꝓprie sub oculo. ¶ Apata et
bothor. ¶ Est epithima sup apata ꝑhl'atica. ¶ In
strumēta iūcturaꝝ. ¶ Ponit̄ in ceratis ⁊ linit̄ sup
torsōeꝫ neruoꝝ ⁊ cōfert dolori et inguinuꝫ et sil'r

cũ melle ad laxitudinẽ. ¶ Et oleũ eius etiã est medi camẽ palysis declinãtis collũ ad posteriora et reliq̃ paralysi. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Aperit oppilatiões cerebri et cõfert emigranee et soda ⁊ huitati et soda melĩce et ventositatibus grossis et dolori auris embrocata et distillata ⁊ ponit̃ in ipsa cottũ infusuz in oleo maiorane et cõfert oppilatõi eiꝰ. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Cõfert ƌcoctio eiꝰ initio hydropisis. ¶ Mẽbra expulsõis. ¶ Cõfert decoctio eius difficultati vrine ⁊ dolori ventris pũgitiuo et oleũ eius calefacit ⁊ subtiliat et cõfert coarctationi mr̃icis deducẽti ad p̃focationẽ ipsius. ¶ Uenena. ¶ Ex ea cũ aceto fit empl̃z ad puncturã scorpionis.

¶ De mumia capitulũ. cccclxxiiij.

Mumia q̃d est. ¶ Ipsa ẽ in v̓tute picis ⁊ aspalti cõmistoꝝ ⁊ naturis vtrorũq;. verũtñ est vltima ⁊ amplũ est eiꝰ iuuamẽtũ. ¶ Nã est cal̃a in ƒo. ¶ Opatões et ꝓprietates. ¶ Est subtilis et resolutiua. ¶ Apata et bothor. ¶ Cõfert apatibꝰ phl̃aticis. ¶ Instr̃a iuncturaꝝ. ¶ Est bona doloribꝰ desiccatõis ⁊ fracture ⁊ casus et ꝑcussõis et paralysi et torture bibita et cũ cõpssõe inuncta. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Cõfert emig̃nee ⁊ soda fr̃e et epilepsie et v̓tigi et fit caputpurgiũ ex ea ƒm q̃titatẽ vniꝰ g̃ni cũ aq̃ maiorane et in aurẽ ponit̃ dolorosaz vnũ granũ cũ sambacino et ad fluxũ saniei ex aure põit̃ de ea q̃tũ est vnũ g̃nũ ordei cũ oleo rosaceo et aq̃ agreste cũ licinio. ⁊ ad g̃uitatez lingue kirat vnũ cũ decoctõe origani persici. et ad galeatã passionẽ ⁊ ad sodã antiq̃ g̃nũ vnũ cuz g̃no vno castorei cũ oleo de ben fcõ caputpurgio.

¶ Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Prohibet sputũ sanguis ex pulmõe. Sitq; q̃ƌ de eo in potu sumit̃ q̃tũ sunt tria g̃na ordei in vino cõi. Et isã q̃dẽ expta est kirat ad p̃focatiões cũ oxymelle. Et ad dolorẽ gutturis kirat cũ rob de moris aut de decoctiõe lenticule. Et ad tussim tafugi cũ aq̃ iuinbaꝝ ⁊ aqua ordei et sebesten tribꝰ diebꝰ cõtinuis qũ est ieiunus. Et ad tremorẽ cordis kirat cũ aq̃ cymini et ameos et carui. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Et ad debilitatem stomachi kerates cum aqua cymi ⁊ ameos ⁊ carui. Et sil̃r ad nauseã phl̃aticã ⁊ ad casũ super pectus et stõnz ⁊ epar kirat cũ duobꝰ danich de luto armeno et danic uno croci in aq̃ solatri aut casie fistule. Et ad singultũ g̃nũ vnũ cũ decoctione seis apij. Et ad dolorẽ splenis kirat cũ aq̃ zuccari.

¶ Mẽbra expulsõis. ¶ Est bona ad vlcera q̃ sunt iforaĩe v̓ge et vesica et bibĩ de ea q̃titas kirat cuz lacte et si aliq̃d de ea misceat̃ cũ farina et supponit̃ cõfert paucitati tollerantie ad retentionẽ vrine. ¶ Uenena. ¶ Et ad venena duo g̃na cũ decoctione basce et alaniuden. et ad scorpionẽ kirat cuz vino puro et ad puncturã eiꝰ kirat cũ butyro vaccino.

¶ De myrrha capitulũ. cccclxxv.

Myrrha q̃d est. Est g̃uma currẽs super arborẽ in iameni q̃ dimittit̃ donec congelet̃ deiñ colligit̃ sicut galbanũ et oppoponacũ in terra nr̃a. Et eiꝰ q̃dẽ alia est pura et alia est adulterata. ¶ Electõ. ¶ Melior ẽ illa q̃ ad albedinẽ declinat et rubedinẽ nõ cõmista ligno et cuiꝰ arbor ẽ bõi odoris. Q̃nz v̓o adult̃at cũ quodã lacticinio pnitioso ⁊ fit ipa pnitiosa. Et hᵒ q̃dẽ lacticiniũ noiat̃ alferisiꝰ ⁊ ẽ arbor pnitiosa. ¶ Nã. ¶ ẽ cal̃a et sicca in ƒo. ¶ Opatões et ꝓprietates. ¶ Est aperitiua resolutiua ventositatũ et in ipsa sunt stipticitas et adherentia et lenificatio et eiꝰ fumus est cõueniens ei cui ipsa cõuenit s̃z est vehementioris exiccatõis et est subtilis absq; mordicatõe et est in homogeneositate fumi olibani et ponit̃ in medicis magnis ꝓpt̃ multitudinẽ sui iuuamẽti et ꝓhibz putrefactionẽ ita q̃ ipsa retinet mortuũ et ꝯƒuat ipm ab alteratõe et fetor̃ ⁊ extrahit supfluitates crudas Illa v̓o q̃ asportat̃ de clita est vehemẽtioris calefactõis et maturatõis et lenificatõis. ¶ Decoratio. Q̃ñ miscet̃ cũ oleo myrtino ⁊ laudano iuuat ad cõfortañ capillos et ad inspissañ eos et abstergit uestigia vlceꝝ et oris odorẽ bonũ efficit qñ in ipso retinet̃ ⁊ remouet fetorẽ oris et illinit̃ permista cũ vino ⁊ aluĩe super ascellas et remouet fetorẽ eaꝝ et pmista cũ melle ⁊ casia lig. illinit̃ super verucas. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Cõfert apatibꝰ phl̃aticis. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Cõsolidat ⁊ cooperit ossa nuda ⁊ admĩstrat̃ cũ aceto super ĩpetiginẽ et sanat vl̃nera putrefcã. ¶ Mẽbra iuncturaꝝ. ¶ Ipsa permista cũ carne ostracoꝝ illinit̃ super cartilagines lesas sicut est auris ⁊ reliq̃. ¶ Mẽbra capitis. ¶ In q̃t Gal̃. odor myrrhe sanis facit soda ne dũ patientibꝰ soda et ipsa est ex medicis ꝓprijs cũ mẽithe et opio et castoreo q̃ cõferũt cõtusõi auris et facit scotomiã et somnuz et coluit̃ ex ea os cũ vino ⁊ oleo et cõfirãt dẽtes valde et cõfortat eos et ꝓhibz corrosionẽ eoꝝ et cõstringit eos et remouet huitatez eoꝝ ⁊ spargit̃ super vlcera capitis et exiccat ea et admĩstrat̃ cũ castor̃o et memithe ⁊ opio ad vlcera auris dolorose et ad saniez. ¶ Et liniunt̃ ex ea nares ambe ad fluxꝰ antiquos ⁊ cõstringit eos. Et q̃ñq; fit caputpurgiũ cũ põdere danic de ea et mundificat cerebꝝ. ¶ Mẽbra oculi. ¶ Abstergit vestigia vlceꝝ in oculo et ĩplet vlcera eius et abstergit albuginẽ ipsius ⁊ cõfert asperitati palpebraꝝ et resoluit saniẽ in oculo absq; mordicatõe. Et q̃ñz resoluit aq̃ in principio sui descensus qũ est subtilis q̃ aũt fortior est in alcosol est illa que est adulterata cũ lacticinio. ¶ Mẽbra anhelitus et pectoris. Est bona tussi antiq̃ hũide et asmati ⁊ anhelitui dilatatõis ⁊ doloribꝰ lateris ⁊ clarificat vocẽ ⁊ totũ illud ꝓpt̃ suã abstersionẽ subtilẽ absq; asperitate ⁊ ponit̃ sub lingua ⁊ transglutit̃ aq̃ eius ad asperitatẽ gutturis. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Cõfert myrrha pura mollificatõi stõi ⁊ aq̃ citrine et iflatiõi in stõ. ¶ Mẽbra expulsõis. ¶ Prouocat mẽstrua ⁊ ꝓprie clisterizata cũ aq̃ rute ⁊ aq̃ apsinthij aut aq̃ lupioꝝ ⁊ extrahit fetũ ⁊ v̓mes et ascarides ꝓpt̃ suaz amarĩtudinẽ ⁊ lenit coarctatõez oris mr̃icis ⁊ sumit̃ in potu q̃titas fabe de ea ad vlcera intestiorũ ⁊ rasurã et solõnẽ. ¶ Febres. ¶ Faba de ea accepta cũ pipe et aq̃ ad ĩitiũ rigoris ꝓhibet ipz. ¶ Uenena. ¶ Dat̃ ad bibeñ ad pũcturas scorpionũ cuz vino. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponit̃ medietas põderis sui de pipere nigro s̃z q̃ v̓r̃ s̃z nihil ẽ.

¶ De muram capitulum. cccclxxvi.

Mura q̃d est. ¶ Est fructus arboris q̃ cõedit̃ qũ tñ sit vehemẽs põticitas in ipso et superflua. ¶ Operatões et ꝓprietates. ¶ In ipso est stipticitas ⁊ exiccatio. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Q̃ƌ de cortice eius adustũ ẽ cũ aq̃ sup sca

biē vlcerosaꝫ ponit̄. Et ipsa penitus tantā stipticitatis vehemētiā cōsecuta ē ꝙ fructus ei⁹ cōsolidat vulnera grossa. ¶ Uenēa. ¶ Si succus almuram cū vino bibat̄ aut ex eo fiat emplꝫ confert morsui vipe. Et dr̄ ꝙ fatura ligni ei⁹ interficit qñ bibit̄.

¶ De memithe capitulū. ccccl xxviij.

Memithe q̄d est. ¶ Est sil'e glandib⁹ citrī coloris ad nigredinē declinās facile frangibile ⁊ in ipo est amaritudo ⁊ subā aquea ⁊ terrea ⁊ f̄ritas aq̄a nō est vehemēs sꝫ sicut lacūaꝝ ⁊ eius principiū est herba q̄ est in mēbige ⁊ ī littorib⁹ sceni et est manifesti odoris ⁊ amari saporis ⁊ crocei succi. ¶ Nā. ¶ Est f̄ra ⁊ sicca in prio ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Stipticitatē hꝫ multam ¶ āpata ⁊ bothor. ¶ Cōfert āpatib⁹ cal'is grossis et sanat herisipilā nō fortē magnā ī corporib⁹ duris nō puā in corporib⁹ teneris qm̄ in eis est supflue exiccatōis. ¶ Mēbra oculi. ¶ Cōfert in medicinis ophthalmie in principio.

¶ De mahaleb capitulū. ccccl xxix.

Mahaleb. ¶ Electio ¶ Melior est qui est albi coloris purus. ¶ Nā. ¶ Est calidus in prio ⁊ nō est vehemētis siccitatis. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est abstersiuus subtilis resolutiuus sedatiu⁹ doloꝝ. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Est bonus dolorib⁹ q̄ sunt ī aliis ⁊ dorso. ¶ Mēbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Cōfert sincopi bibit⁹ cū aq̄ mellis. ¶ Mēbra expul'. ¶ Confert colice ⁊ lapidi in renib⁹ ⁊ vesica.

¶ De magra capitulū. ccccl xxx.

Magra. ¶ Electio. ¶ Melior est munda ⁊ q̄ crescit ⁊ augmētat̄ in aq̄. ¶ Nā. Est f̄ra in p° sicca in s°. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipsa est glutinatio ⁊ stipticitas. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfert dolorib⁹ epatis. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Est fortior in cōstrictōe vētris ꝙ lutū sigillatū ⁊ interficit vermes.

¶ De mehenbethene capitulū. ccccl xxxi.

Mehēbethene q̄d est. ¶ Est illud q̄d dr̄ granū regū ⁊ arbor eius noiat̄ in terra nr̄a asubet ⁊ folia ei⁹ sunt sil'ia pisci in lōgitudine vni⁹ digiti ⁊ fructus est sil'is auellane maiori ⁊ qñꝫ est minor ⁊ hꝫ in flore cuiusq; fructus tria grana nig̃. ¶ Nā. ¶ Est cal'a ⁊ sicca in tertio. ¶ Instrumenta iuncturaꝝ. ¶ Sua sol'one cōfert doloribus iuncturaꝝ ⁊ podagre. ¶ Mēbra nutrimenti ¶ Cōfert hydropisi ⁊ facit vomere fortiter ⁊ nꝫ cōuenit stō. ¶ Mēbra expul'. ¶ Soluit sicut lacticinia ⁊ decoqunt̄ folia eius in iure galli decrepiti ⁊ ꝯfert colice ⁊ ꝓuocat ⁊ qñ ex g̃nis eius sumunt̄. vij g̃na aut. vi. ⁊ fiunt pill'e aut bibunt̄ ita ꝙ iñ ñ fiūt pill'e deiñ postea potat̄ aq̄ f̄ra sol'one educit chol'aꝫ ⁊ phl'a. Et sepe q̄dē sumunt̄ in potu de eis. x. g̃na ex suis g̃nis magnis ⁊. xx. grana ex suis granis pūis. Qūq; voluntas adest vt sit ei⁹ sol'o magis ad summū ꝑueniēs fit bona ei⁹ masticatio ¶ Et qñ est voluntas vt sit eius solutio lenior deglutiat̄ cum sua dispositione.

¶ De maroth capitulum. ccccl xxxij.

Maroth q̄d est. ¶ Est radix aniuden ⁊ est minus assa in v̄tute ⁊ iuuamēto. Et iā q̄dē dictū est in ca° anindē illud q̄d oꝫ ꝑmutari ad maroth. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est lenificatiua maturatiua. ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ In ipsa est difficultas digōis ⁊ nocet stō nisi sit f̄ra qm̄ tunc confortatur ipsa.

¶ De mescim capitulꝫ. ccccl xxxiij.

Mescim q̄d est. ¶ Est sil'is ī oī re albotin triangulate forme ad citrītatē declinās boni odoris. Arboris eius alia est domestica tria hñs folia: ⁊ alia est siluꝛis ⁊ egyptia ⁊ ex ea fit panis ⁊ vr̄ ꝙ sit ipsa alharba. ¶ Nā. ¶ Domestica est tēpata ⁊ siluꝛis est in s° in cal'itate ⁊ siccitate. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Domestica q̄ hꝫ tria folia ē fortis exiccatia parūp ⁊ siluꝛis ē fortōr

¶ De melguab capitulum. ccccl xxxiiij.

Melguab q̄d est. ¶ Est medicina de sceni cognoscit̄ illic hoc noīe et est lignū sicut nodi punctati ⁊ est decliue ad nigredinē parūp. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. aur̄. i. de eo cū mellicrato accept⁹ cōfert attritōi lacertorum.

¶ De muredascon capitulum. ccccl xxxv.

Muredascon q̄d est. ¶ Est flos ⁊ stipites subtiles frangibiles ad cinereitatē ⁊ citrītatē declinās ¶ Et eius v̄tus ē sicut bedeoaro apud quosdā. ⁊ est de eo q̄ est vehemētius declinis ad albedinē. ⁊ est de eo q̄ magis est decliuis ad citritatē ¶ Inq̄t filius mesaugue est sicut bedecard ⁊ dixit ꝙ est myrtus siluꝛis: ⁊ dixerūt aliȷ̄ ꝙ ē spēs romana. Et dixit alcanzi est in v̄tute apsinthȷ̄ rōani ⁊ vehemētius stiptic⁹. ¶ Nā. ¶ Est calidus ⁊ siccus in s°. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōfert ad soda ⁊ huitates in cerebro. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfortat stōūꝫ ⁊ epar ⁊ cōfert casui sup viscera. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Suppoīt ad v̄mes ani.

¶ De melha capitulum. ccccl xxxvi.

Melha q̄d est. ¶ Est sicut rānus ⁊ folia ei⁹ st sicut folia oliue ⁊ latiora ⁊ comedunt̄ sicut olera. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipso sunt salsedo ⁊ stipticitas ⁊ huitas cruda inflat. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ aur̄. cuꝫ mellicrato exuberare facit lac. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ aur̄. cū mellic̄to sedat dolorē uētris pūgitiuū

¶ De memirē capitulum. ccccl xxxvij.

Memirē q̄d est. ¶ Est lignū sicut nodi declinās ad nigredinē in quo est reflexio pua ⁊ est cal'ius ꝙ vene tinctoꝝ. ¶ Nā. ¶ Est calꝫ ⁊ siccū in fine s̄i. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates ¶ Est abstersiuū mūdificatiuū. ¶ Decoratio. ¶ Abstergit albedinē vnguiū. ¶ Mēbra capitis. ¶ Eius succus extrahit huitatē grossaꝫ ex capite ⁊ mūdificat supfluitates cerebri ⁊ radix eius cōfert dolori dentiū. ¶ Mēbra oculi. ¶ Mundificat albuginē ī oculo ⁊ acuit visuꝫ qū ex eo fit alcofol ⁊ abstergit huitatē grossaꝫ ⁊ ꝓprie succus eius. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Radix eius cōfert ictericie. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Cōfert dolori vētris pungitiuo ⁊ in ipso est ꝓuocatio.

¶ De mehezeheregi capitulum. ccccl xxxviij.

Mehezeheregi q̄d est ¶ Est arbor sicut arbor scebrā: verūtñ est lōgior in c⁹ colorꝛ est cinereitas ad citrītatē declinās. Quidā v̄o hoīes nūerauerūt ipsaꝫ inter lacticinia. ¶ Nā. ¶ Cal'a est in tertio sicca in eodē. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Qñ de ea aliq̄d ꝓȷ̄cit̄ ī gurgitē inebriat pisces ⁊ eleuat eos. ¶ Instr̄a iūcturarū

¶ Cōfert podagre ⁊ dolori scie ⁊ iūcturaꝝ ⁊ dorsi et
anche ⁊ destruit ventositates qn̄ ponit̄ in medicis
solutis. ¶ Mēbra expulsiōis. ¶ Solutione edu
cit humores grossos ⁊ phlegma.

¶ De meisce capitulum. cccclxxxix.

MEisce q̄d est. Est ꝓxim⁹ subē fabaꝝ. ¶ Et
melior horaꝝ vsus ei⁹ est estas. ¶ Nā
Est tēpatus ī hūitate ⁊ siccitate: ille q̄ est
excorticatus est tēpatus: ⁊ nō excorticat⁹ ad siccita
tē declinat qm̄ in cortice eius est pōticitas. ¶ Opa
tiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Nō inest ei inflatio fabaꝝ ꝙ̄
uis sit in ipso inflatio q̄dā īmo est in ipso minor ꝙ̄
in eis ⁊ nō est abstersio fabaꝝ in ipso ⁊ nꝫ est ī ipō
frig⁹ lēticule. Et qn̄ cū eo ponit̄ paꝝ cartami recti
ficat̄ eo. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Est emplꝫ iuuati
uū ad dolorē mēbroꝝ ꝓprie cū vino vue ⁊ vīo d̄
cocto cū croco ⁊ sup cōtusiōeꝫ ⁊ ītrinsecā carnis ru
pturā. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Chim⁹ ei⁹ est lau
dabilis ⁊ ꝓprie excorticati ⁊ nō est in ipso tarditas
descēsiōis fabaꝝ. Et qn̄ decoquit̄ cū oleo amigdalio
dulci est laudabilioris hūoris. ¶ Mēbra expulsi
onis. ¶ Qn̄ decoquit̄ in aq̄ p⁹ aꝙ̄ in q̄ decoct⁹ est
expulsaꝫ ab eo stringit nāꝫ ꝓprie qū fit acetosa cuꝫ
ḡnis ḡnati ⁊ sumach ⁊ in ipso est nocumētū coit⁹ se
cundū ꝙ dixerūt q̄dam.

¶ De manna capitulum. cccclxc.

MAnna q̄d est. Est oīs ros cadēs sup lapidē
aut arborē ⁊ fit dl̄cis ⁊ coagulat̄ sicut m̄l
⁊ exiccat̄ sicut gūma queādmōꝫ tereniabi
⁊ ascebcrachost ⁊ mel asportatū de terra cusurā sil
uestri. Et nos q̄dē iā dixius vnūqd̄qꝫ in suo caplo
Et ipꝫ assumit de nā ei⁹ sup qd̄ cadit v̄tutē ⁊ adiū
git illā ad id qd̄ exigit lenitas ⁊ dulcedo sui.

¶ De muluchia capitulum. cccclxci.

MUluchia q̄d est. Est malua: ⁊ nos q̄dē per
scrutabimur eius rememorationē in capitu
lis de k. ¶ Nā. ¶ Fr̄a est in p° hūida in
s°. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Apit oppilationē epis

¶ De musa capitulum. cccclxcij.

MUsa q̄d est nota est. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprie
tates. ¶ Nutrit velociter ⁊ est lenifica-
tiua ⁊ multitudo ei⁹ generat oppilatiōes
⁊ addit in chol̄a ⁊ phl̄ate fm̄ cōpl̄onez. ¶ Mēbra
anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert adustioni gutturis
⁊ pectoris. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Stō coueni-
ens est ⁊ multitudo eius stō est ḡuis valde. Et oꝫ
q̄dē vt sumat̄ p⁹ ipsaꝫ calescēis oxymel cū seibus ⁊
⁊ infr̄atus mel. ¶ Mēbra expulsiōis. ¶ Augmen
tū efficit in spmate ⁊ cōuēit rēib⁹ ⁊ ꝓuocat vrinā.

¶ De medulla capitulum. cccclxciij.

MEdulla. ¶ Electio. ¶ Cōuenientior est
medulla vituloꝝ ⁊ cerui deiñ tauri ⁊ po
stea capraꝝ deiñ ouiū. Et medulla q̄dem
hircoꝝ cū testiculis ⁊ tauroꝝ ꝓprie nō castratoruꝫ
est magis sicca. Et medulla extremitatū est magis
pinguis. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est calefacti
ua lenitiua abstersiua multi nutrimēti si digerat̄.
¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Est bona duritieb⁹ ⁊ lapidosi
tati q̄ est sicut medulla uituloꝝ ⁊ cerui nō sicut me
dulla hircoꝝ ⁊ silur̄iū hircoꝝ: illoꝝ enī sicca est et
nꝫ est bonū in ea. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Con-
turbat stōuꝫ ⁊ delet appetitū ⁊ oꝫ vt cōedat̄ cū pi-
perib⁹ ⁊ seibus. ¶ Mēbra expulsiōis. ¶ Suppo
nit̄ ex medullis laudabilibus pessariū in m̄rice ⁊ ꝯ
fert duritiei ei⁹. ¶ Uenena. ¶ Dr̄ ꝙ linimentuꝫ
ex ea ⁊ ꝓpe ex medulla cerui fugat v̄mes vēnosos

¶ De muri capitulum. cccclxiiij.

MUri. ¶ Nā. ¶ Est calꝫ ⁊ siccū ꝑueniens
ad tertiū. Filius mesaugue. Inq̄t ex pisci
bus fcm̄ est mioris cal̄itatis ⁊ siccitatis ꝙ̄
qd̄ ex ordeo sꝫ ego illud nō credo. ¶ Opatiōes et
ꝓprietates. ¶ Abstergit hūores grossos ⁊ lenit et
exiccat ⁊ in ipso est stipticitas ⁊ mūdificatio phl̄atis
¶ Decoratio. ¶ Oris odorē bonum efficit. ¶ Uul
nera ⁊ vlcera. ¶ Est bonū vlceribus putridis et
fcm̄ ex piscibus ⁊ carnibus salitis ꝓhibet ambula
tionē fraudulētis. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Cōfert
dolori anche ⁊ sciatice. ¶ Mēbra oculi. ¶ Fit ex
eo alcosol in principio variolaꝝ ⁊ ꝓhibet bothor
ab oculo. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfert ad hu
miditatē stōi ⁊ abstergit hūitates a visceribus.
¶ Mēbra expulsionis. ¶ Ponitur ī enemate colice
⁊ enemate mundificatōis vlceꝝ abrasionis ꝓprie
¶ Uenena. ¶ Cōfert morsui canis robiosi.

¶ De masal capitulum. cccclxv.

MAsal. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est
malum habētibus ml̄iaꝫ ualde. Et qn̄ de
coquit̄ cū carne pingui rectificat̄ parūp.
¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Est nocitiuū stō. ¶ Mem
bra expulsionis. ¶ Nocitiuū est ano.

¶ De menta capitulum. ccccxcvi.

MEnta. ¶ Nā. ¶ Est cal̄a ⁊ sicca in s° ⁊ ī
ipsa est hūitas sup̄flua. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓ-
prietates. ¶ In ipsa est v̄tus calefactiā sti
ptica ꝓhibēs ⁊ est subtilioris subē oleꝝ q̄ comedūt̄
Qūqꝫ frusta ipsius in lacte dimittunt̄ nō caseat̄. Et
qū bibī ex ea eius succus cū aceto abscindit cursuꝫ
sanguis ab interioribus. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Fit
ex ea cū sauich emplꝫ ad dubellꝫ. Et ipsa q̄dē n̄ est
sil̄is mentastro qm̄ in mentastro nō est pōticitas et
sunt in ipso resolutio ⁊ calefactio ⁊ exiccatio sup-
flua ipediēs. ¶ Mēbra capitis. ¶ Ex ea fit ēpl̄ꝫ
fronti ad soda ⁊ ꝓprie cuꝫ sauich de ordeo ⁊ fricat̄
cū illo aspitas lingue ⁊ remouet̄ ⁊ sirup⁹ eius mi-
scet̄ cū mellicrato ⁊ distillat̄ in aurē dolorosaꝫ.
¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Prohibet fluxuꝫ
sanguis ⁊ sputū eius ⁊ coagulationē lactis in mam
millis more empl̄i supposita ⁊ sedat eoꝝ apata.
¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfortat stōum ⁊ calefacit
ipꝫ ⁊ sedat singultū ⁊ digerit ⁊ ꝓhibet vōitū phl̄a
ticū ⁊ sanguineū ⁊ cōfert ictericie ⁊ ꝓprie sirup⁹ e
ius. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Adiuuat ad coituꝫ
ꝓpt̄ inflationē q̄ est in ipsa ⁊ hūitatē hortulanā q̄ n̄
est in mētastro ⁊ oppilat vasa spmatis ⁊ interficit
v̄mes ⁊ qn̄ supponit̄ añ horā coitus ꝓhibet īpgna
tionē. Et qn̄ bibunt̄ de ea frusta cū ḡnis ḡnati se-
dat colicā passionē. ¶ Uenena. ¶ Cōfert morsui
canis rabiosi ⁊ est ꝓpria ad illud.

¶ De melle capitulum. ccccxcvij.

MEl q̄d est. Mel est ros occultus cadēs su
p flores ⁊ sup r̄liq̄ qd̄ colligūt apes ⁊ est
uapor q̄ eleuat̄ ⁊ cōuertit̄ ⁊ maturat̄ ī ae
re ⁊ cōuertit̄ ⁊ ingrossat̄ in nocte: ⁊ mel fcm̄ cadit
⁊ qñꝫ cadit mel sicut est circa caseran: diuersificat̄
aūt fm̄ ea sup q̄ cadit q̄ sunt arbor et lapis ⁊ mani
festū ipsius colligūt hoīes. Qd̄ vero occultum est

colligūt apes: ⁊ existio ꝙ apū labor in ipso aliꝗ̄ hȝ impssionē q̄ q̇dē ipȝ nō colligūt nisi vt eo nutriant ⁊ ipȝ reponāt. Et mellis est genus acre venenosū

¶ Electio. ¶ Melius mel est illud qđ est v̇e dulcedis boni odoris declinās ad acredinē ⁊ ad rubedinē ⁊ qđ est vt palea ī colore qđ nō est subtile ⁊ uiscosuȝ qđ nō abscindit ⁊ melius est v̇nale deiñ estiuū: hyemale aūt est malū. ¶ Nā. ¶ Mel apum est calȝ ⁊ siccū in 2o: mel tabarzet ⁊ de cānis est calidū in p° sȝ nō est siccū ⁊ pōt eē vt sit hūidū in prīo

¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Uirtus eius est abstersiua apitiua orificioꝝ venaꝝ resolutiua huitatū et expellit huītates ex ꝓfūdo corpis ⁊ ꝓhibet putrefactionē ⁊ corruptionē carnis. ¶ Decoratio. ¶ Linimētū fcm̄ ex eo ꝓhibet pediculos ⁊ lendines ⁊ interficit ambos. Et cū costo est linimētū pāno ꝓprie antiquū ⁊ mel cū sale est cōueniens vestigijs ꝑcussionis melōgenicis. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Mūdificat vulnera sordida ꝓfunda ⁊ qđ coctū ē dōec ingrossaī facit adherere vlcera recentia: ⁊ qñ coq̄ī cū aceto sanat īpetiginē. ¶ Mēbra capitis. ¶ Admiscēī ei sal gēma ⁊ distillaī tepidū in aurē ⁊ mundificat eā et exiccat eā et cōfortat auditū ⁊ olfatus eius qđ est acre ⁊ venenosuȝ aufert rōnē: qūo ergo eius cōmestō. ¶ Mēbra ocl'i. ¶ Mel abstergit tenebrositatem visus. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Tangere cū ipso palatū et gargarismū facere sanat ꝑfocationē et ambas amigdalas.

¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Aq̄ mellis cōfortat stōuȝ et facit appetere cibū. ¶ Mēbra expulsionis.

¶ Mel canaꝝ lenit vētrē et mel tabarzet. Et mel c⁹ spūa nō est eiecta inflat et soluit ventrē et si auferaī spūa ipsius minoraī illđ. Et decoctū nō mouet ventrē īmo qñȝ stringit phl'aticos et nutrit plimū ⁊ decoctū cū aq̄ ꝓuocat vrinā plimū. ¶ Et dico ꝙ mel et eius aq̄ si inuenerint ꝑpationē cibi vt penetret stringūt et si viderint motū et paucitatē ꝑpationis cibi ad peñtrañ soluūt. ¶ Uenena. ¶ Si bibaī mel calefactū cū oleo rosaceo cōfert morsui v̇miū venēosoꝝ et ei q̇ bibit opiū et deglutitio ipi⁹ est cura morsus canis rabiosi. Et radix fungi pnecātis et illud qđ est decoctū cōfert venenis et q̇ ꝑ ipȝ vomit sanaī. Et mel acre c⁹ odor facit sitire et ipi⁹ comestio facit possidere ablationē rōnis subito et sudorē fr̄m. ¶ Et eius cura est comestio piscis saliti et bibere aq̄ mellis et vomere cū eo.

¶ De muī capitulum. ccccxcviij.

MUs. ¶ Decoratio. ¶ Sanguis eius eradicat uerrucas. Et stercus muris sup alopitiā cōfert et ꝓprie linitū cū cepe ⁊ ꝓpe illud qđ est adustū. ¶ Mēbra capitis. ¶ Qñ assaī ⁊ siccaī et daī ad comedeñ infanti abscindit fluxū saliue ab ore eius. ¶ Mēbra expulsionis.

¶ Si bibaī stercus muris cū ture ⁊ aq̄ mellis frangit lapidē. Et si supponaī collyriū eius soluit ventreȝ pueri et qñ decoquiī cū aq̄ et sedet in ea qui difficl'tatē patiī vrine cōfert ei. ¶ Uenena. ¶ Cōuenerūt hoīes in hoc ꝙ qñ finditur et poniī sup puncturā scorpionis sanat eam.

¶ De moris capitulum. ccccxcix.

MOꝝ q̇d est. Mori sunt due spēs: vna earum est alfirsedu qđ est dulce et currit fȝ semitā ficus in maturatiōe sȝ est deterioris nutrimenti et minoris et sicciotis et magis destruens sanguinē et deterius stō. Reliq̄s v̇o sic⁹ dispositōes hȝ: est tñ inferius ea. Amaꝝ aūt qđ noīatur moꝝ de sceni sit nunc illud de quo plimū loq̄mur.

¶ Qđ igī īmatuꝝ est qū exiccaī stat loco sumach.

¶ Nā. ¶ Dulce est calidū et hūidū et acetosuȝ alsceni est ad frīitatez et huītatē decliue. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ In ipso est stipticitas et infrīatio.

¶ Et succus mori est stipticus et ꝓprie qñ decoquiī ī vase ereo et ꝓhibet fluxuȝ materieꝝ ad mēbra et qđ īmatuꝝ est ꝓprie: et īmatuꝝ est sicut sumac.

¶ Decoratio. ¶ Qñ coqunī folia ei⁹ et folia uitis ⁊ folia ficus nigre cū aq̄ pluuie denigrant capillos.

¶ Apata et bothor. ¶ Acetosuȝ retiēt apa oris ⁊ gutturis ⁊ folia eius sunt vltima ad sq̄nantiā ⁊ ꝑfocationē. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Qđ acetosuȝ ē cōfert vlceribus fraudulentis. s. siccū ipsius et succ⁹ eius. ¶ Mēbra capitis. ¶ Rob eius acetosuȝ est cōferens bothor oris. Et decoctio radicis ei⁹ mollificatōi dētiū. Et collutio oris ex succo folioꝝ acetosi. Et decoctio radicis eius est bona denti doloroso. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Moꝝ est malum stō: corrūpiī enī in eo ꝓprie alfirsedu. Et qñ non corrūpiī in stō alfirsedu velociter nō nocet. Et oȝ q̇dē vt comedanī om̄s spēs eius añ cibū et recipiatur in stō in quo nō sit corruptio. Illud v̇o de sceni nō nocet stō cholerico et nō est in ip̄o de mala ꝯuenientia stō qđ est in firsedu ꝙuis sit in ipso malitia ⁊ nō est nausea in ipso et nutrimētū eius est ꝑuū ⁊ facit appetitū cibi ⁊ facit ipȝ lubricū et extrahit ipȝ velociter ⁊ oīo descensus eius a stō fit velociter sȝ eius descensus ex intestis est tardus.

¶ Mēbra expulsionis. ¶ Moꝝ qđ salitū est et exiccatū retinet ventrē vehementer ⁊ cōfert dysēterie. Et lachryma q̇dē mori soluit ⁊ in cortice ei⁹ sīt mūdificatō ⁊ sol'o ⁊ sol'o ei⁹ ē plīma. ⁊ ī moro q̇dē dulci est velocitas descensiōis aut ꝓpī suā huitatē aut ꝓpī acredinē ei admistā. Inq̄t Archigenes est tarde egressionis ⁊ est ꝓuocatiuū. Existio autē acetosuȝ esse ⁊ cū hoc ꝙ est in ipso de nā solutiua: ꝓhibet qñȝ sol'onē antiꝗ̄ ⁊ vlcera intestinoꝝ ⁊ ꝓprie qđ exiccatū est. Et in oīb⁹ q̇dē spēb⁹ mori est ꝓuocatio vrine. Et moꝝ de sceni ꝙuis velociter a stō egrediaī: ipȝ tñ est in intestis tardū. ¶ Uenena. ¶ Cortex arboris mori est tyriaca hyusq̄ami. Et qñ bibī de succo folioꝝ ei⁹. ℥. ⁊. 5. ꝯfert morsui rutele et lenit nāȝ lubricitate sua ⁊ inflatione.

¶ Capitulum de littera. n.

¶ De napello capitulum. d.

NApellus q̇d est. Uenenū ꝑnitiosum. Nā. ¶ Est in summo calīitatis ⁊ siccitatis. ¶ Decoratio. ¶ Delet albaras linitū. ⁊ bibitū ēt qū ex eius geguerifcet in potu sumiī ⁊ sil'r cōfert lep̄. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est venenū destruēs bibentē se: maior v̇o potio ē medietas. ʒ i. ⁊ fm̄ me minus hoc interficit. Tyriaca v̇o eius ē mus napelli: ⁊ ipse q̇dē est mus q̇ eo nutriī. Cotnices v̇o ex eo cibanī ⁊ nō moriunī. Et ex oīb⁹ cōfectōib⁹ diamuschū ei resistit.

¶ De napello moysi capitulū. d. i.

NApellus moysi q̇d est. Inq̄t Joannes. Est herba nascēs cū napello ⁊ q̄cūȝ ei apꝓpiq̄ī

nō crescit arbor eiꝰ ⁊ est maior tyriaca napello. et
in ipso sunt oīa iuuamēta q̄ sunt in napello ⁊ alba-
ras ⁊ lepra. Napellꝰ vō moysi ē aial ⁊ silat̄ illi q̄d
morat̄ in radice napelli sicut mus. Decoratio.
Cōfert albaras. Instr̄a iuncturaꝝ. Confert
lepre. Uenēa. Est tyriaca oī veneno ⁊ uipe

De nuce capitulum. d. ij.

Nux q̇d est nota ē. Et est cal̄a cꝰ tyriaca ē
qū dat̄ calefactis oxymel ⁊ hn̄tibꝰ debilez
stōuz muri cū aceto. Nā. Cal̄a ē in
3° sicca in principio ḟi. Et eiꝰ siccitas est minor ca-
liditate ipsius. Et in ipsa est huitas grossa q̄ delet̄
qū antiquat̄. Opatōes ⁊ pprietates. Infrixa
est stipticitas plima ⁊ folia ⁊ cortex ipsius oīa sunt
stringentia fluxꝰ sanguis. Et cortex eius adustus
est desiccatiuus sine mordicatōe: oleū vō vetuste
est sicut oleū vetus ⁊ abstersio antiq̄ est fortis.
Decoratio. Ex recentibꝰ fit empl̄z sup vesti-
gia pcussionis. Apata ⁊ bothor. Masticata
medulla eius ponit̄ sup apa melicū vlcerosuz ⁊ cō
fert. Uulnera ⁊ vlcera. Eiꝰ gūma cōfert ul
ceribꝰ cal̄is ipsa sup ea in empl̄is. Instr̄a iunctu
raꝝ. Cū melle ⁊ ruta cōfert torsioni neruoꝝ.
Mēbra capitis. Facit soda ⁊ distillat̄ succꝰ folio-
rū in aurē ⁊ cōfert sániei in aur̄. dixit alcanzi ꝙ ipsa
ḡuat linguā ⁊ est faciens bothor in aure. Mē-
bra oculi. Eius oleū cōfert herpetiestiomenō ⁊
herisipile ⁊ fistulis in ptibꝰ oculi. Mēbra ahe
litus ⁊ pectoris. Succus corticū eiꝰ ⁊ rob ipsius
phibent p̄focationē ⁊ nocent tussi. Et oleū antiq̄rū
facit euenire dolorē gutturis: ⁊ ex oībus q̇dē spē-
bꝰ nucis dixit alcanzi fieri empl̄z mamille apose ⁊
pprie ex regali magna. Mēbra nutrimēti.
Est difficilis digōis ⁊ mala stō sz nutrita ⁊ rcēs est
m̄lior stō ⁊ minoris nocūenti ⁊ illud qn̄ frangitur
a duobus corticibus suis. Et nux q̇dē nutrita cum
melle cōfert stō fr̄o. Dico aūt ꝙ nux nō est nō cō
ueniens nisi stō cal̄o tm̄. Mēbra expulsionis.
Facit bothor ⁊ sedat dolorez ventris pūgitiuū ⁊ r̄
tinet p̄cipue frixa. Et eiꝰ cortex retinet fluxū sāgui
nis mēstrui. ⁊ q̄ nutrita est cōfert renibꝰ fr̄is val-
de. ⁊ cinis corticis eiꝰ phibet mēstrua cū vino et
suppositus. Et qn̄ cōedit̄ cū muri soluit: multꝰ vō
vsus eius educit v̄mes puos ⁊ ascarides. Et est ex
eis q̄ cōferunt orbo. Uenena. Est cū ficubꝰ
⁊ ruta medicina oībꝰ venenis: ⁊ ex ea cū cepe ⁊ sa
le fit empl̄z sup morsuz caīs rabiosi ⁊ reliquoꝝ.

De nuce muschata capitulum. d. iij.

Nux muschata q̇d est. Est nux q̄titas gal
le facile frangibilis subtilis corticis bonū
hn̄s odorē acutū. Nā. Dixit musa.
est calida ⁊ sicca in fine ḟi. Opatōes ⁊ pprieta-
tes. In ipsa est stipticitas. Decoratio. Cō
fert lentigibꝰ ⁊ odorē oris bonū efficit. Mem
bra oculi. Cōfert alsebel ⁊ ꝯfortat visuz.
Mēbra nutrimēti. Cōfortat epar ⁊ splenem ⁊
stōuz ⁊ pprie os eius. Mēbra expulsionis.
Cōstringit ⁊ puocat ⁊ cōfert difficultati vrine. Et
qū in oleis ponit̄ cōfert doloribꝰ ⁊ sil̄r ī pessarijs ⁊
phibet voītū. Permutatio. Loco eiꝰ ponit̄
spice eq̄le pōdus.

De nuce bendē capitulum. d. iiij.

Nux hēden q̇d est. Est terra ḡnosa sicut ci-
cer alba declinans ad citrinitatē q̄ exportat̄ de bar-
cha ⁊ ex corasceni ex q̄ cū melle fit vinū. Nā.
Inq̇t paulus hz v̄tutē infr̄atiuā extinctiuā exiccati-
uā parūp. Opatōes et pprietates. Abscindit
fluxū sanguis. Decoratio. Impinguat.
Uulnera et vlcera. Sanat īpetigines. Mē-
bra expulsionis. Excitat coitum.

De nuce cupressi capitulum. d. v.

Nux cupressi. Uulnera et vlcera.
Est emplastrum rupture.

De nuce indica capitulum. d. vi.

Nux indica q̇d est. Est neregil. Electō
Que ex ea bona est est recēs vehementis
albedīs et aq̄ q̄ est in ipsa est suauis: ⁊ qū
in ipsa nō inuenit̄ aq̄ sig̃tur ꝙ est antiq̄: et oz q̇dez
vt ab eo tollat̄ cortex medulle eiꝰ. Nā. Ca
lida est in principio ḟi sicca in p°: et in ipsa q̇dē ē hu
miditas supflua de q̄ curat̄ imo q̄ ex ea viridis est
est humida in p°. Opatōes et pprietates.
Est generatiua nō mali nutrimēti. Instr̄a iun-
cturaꝝ. Oleū veteris neregil cōfert doloribus
dorsi et geniculoꝝ. Mēbra nutrimenti. Gra
uis est stō sz cū pauco nocumēto suo est boni nutri
menti et cortex medulle eius nō digerit̄ ergo aufe
rat̄ et oz vt pꝰ ipz nō sumat̄ cibꝰ nisi pꝰ horā: eiꝰ
aūt oleū recens melioris chimi est ꝙ butyꝝ: nō ei
lubrificat stōuz nz mollificat ipz. Mēbra expl̄-
sionis. Augmētat in coitu. Et eius oleū est bo-
nū hemorroidibꝰ et pprie oleū antiq̄ p̄cipue cū o-
leo de chrysomilis qū in potu sumit̄ ex vnoquoz
coꝝ aur̄. Et qū antiquat̄ interficit ascarides et uer
mes et sol̄one educit eos comesta.

De nuce romana capitulum. d. vij.

Nux romana q̇d est noīat̄ acrufex. Nā
Calefacit vehementer in 3° et desiccat in
p°. Et eius gūma est vltima in calefaciē
do. Mēbra capitis. Eius fructus cū aceto ꝯ
fert epilepsie.

De nuce tamarisci capitulum. d. viij.

Nux tamarisci q̇d ē. Est alkarmezith. Nā
In cal̄itate est q̄i eq̄lis aut in principio pri
mi. Et eius exiccatio est ī fine primi aut
vltra ipz. Et apud quosdā eoꝝ est fr̄a in p°. O
patōes et pprietates. Est bona ad abicindendū
fluxū sanguis. Mēbra capitis. Colluit̄ ex ea
os cū aceto ad dolorē dentiū. Mēbra nutrimē
ti. Decoctio eius cuz aq̄ ⁊ aceto valet duritiei
splenis.

De nuce methel capitulum. d. ix.

Nux methel q̇d est. Est venenū ⁊ est stu-
pefactiua sil̄is nuci sup quā sunt spīe gros
se breues ⁊ est sil̄is nuci vomice ⁊ eiꝰ se
men est sil̄e semi citri. Opatōes ⁊ pprietates.
Est stupefactiua. Mēbra capitis. Facit subz
⁊ est mala cerebro. ⁊ pōdus danich. iꝰ. ex ea ine-
briat. Uenena. Est inimica cordi. Et. 3. i.
ex ea sumpta est venenū diei sue.

De nasturtio capitulum. d. x.

Nasturtiū q̇d est notū est. Et v̄tꝰ eiꝰ sil̄is ē
v̄tuti sinapis ⁊ seīs rhaphani cōiunctoruz
Et dr̄ ꝙ sinapis ⁊ semē eruce cōiuncta et
folia eius minorant̄ in opatōibꝰ suis ab eo ppt̄ suā
huitatē et quz desiccant̄ sunt ppinq̄ sil̄itudi eius et

fortasse cōsequit̄ ipꝫ. Nā. Calꝫ est ⁊ siccum
ad tertiū ꝑueniēs. Opatōes ⁊ ꝓprietates.
Est resolutiuū maturatiuū cū lenitate ⁊ exiccat pu-
tredinē vacuitatis ventris. Decoratio. Re
tinet capillos cadētes bibitū ⁊ linitū. Apata ⁊ bo
thor. Est bonū apatibꝰ phlaticis ⁊ carbunculis
emplo fcō ex eo cū aq̄ ⁊ sale. Uulnera ⁊ vlcera
Cōfert scabiei vlcerose ⁊ ipetigi ⁊ cū melle melli
no ⁊ eradicat ignē ꝑsicū. Instra iuncturaꝝ. cō
fert sciatice bibitū ⁊ emplo fcō ex eo cū aceto ⁊ sa-
uich de ordeo. Et qn̄ꝫ fit clistere ex eo sciatice ⁊ cō
fert ꝓprie qū soluēdo educit aliqd cui admistus sit
sanguis ⁊ cōfert oī mollificatōi neruoꝝ. Mē-
bra anhelitus ⁊ pectoris. Mūdificat pulmonē
⁊ cōfert asmati ⁊ ponit̄ in medicis asmatis ⁊ in sor
bitōibꝰ q̄ fiunt asmati ꝓpt̄ illud qd̄ est in ipso de ī
cisione ⁊ subtiliatōe. Mēbra nutrimēti. Ca
lefacit stōuꝫ ⁊ epar ⁊ cōfert grossitiei splenis ⁊ ꝓ-
prie qn̄ ex eo fit emplꝫ cū melle ⁊ est malū stō ⁊ ui
det̄ ꝙ sit ꝓpt̄ vehementiā mordicatōis sue et ipsū
facit cibi appetitū. Et qn̄ bibr̄ ex eo hecsunesi facit
vomere cholaꝫ rubeā ⁊ educit eā solone ⁊ faciunt
illud tres q̄rte. ʒ. i. Mēbra expl. Augmen
tū efficit in coitu ⁊ soluēdo educit v̓mes ⁊ ꝓuocat
menstrua ⁊ eijcit fetū ⁊ qd̄ ex eo frixū est retinet ⁊
ꝓprie qū nō terit̄: destruit̄ eni eius viscositas con
tritōe ⁊ cōfert colice. Et qū bibunt̄ ex eo trito. ʒ.
iiij. vel. v. cū aq̄ cala soluūt naꝫ ⁊ resoluūt vēto
sitates intestinoꝝ. Et dicūt q̇dā ꝙ babylonicū quꝫ
ex eo bibr̄ hecsunesi soluēdo educit cholaꝫ ⁊ facit
vomitu eā exire ⁊ facit illud vsq; ad tres q̄rtas. ʒ
Uenena. Cōfert puncture venenosoꝝ v̓miū bi
bitū ⁊ mor̄ empli suppositū cū m̄lle et qū ex eo suf
fumigat̄ effugat eos.

De narcisco capitulum. d. xi.

Narciscus q̇d est. notus est. Opatōes et
ꝓprietates. Eius radix extrahit ex ꝓ
fundo ⁊ abstergit ⁊ lauat ⁊ exiccat ⁊ eius
oleū est in dispōibꝰ olei sambacī sꝫ est debiliꝰ.
Decoratio. Radix eiꝰ extrahit spinas ⁊ stipi-
tes ⁊ ꝓprie cū farina lolij ⁊ melle. Et narciscus qd̄
abstergit pannū ⁊ morpheā ⁊ ꝓprie radix eiꝰ cum
aceto ⁊ cōfert radix eiꝰ alopitie. Apata ⁊ bothor
Radix eius cōficit̄ cū melle ⁊ herbo ⁊ rūpit aldu-
bellet difficilis maturatōis ⁊ ex radice eiꝰ fit ēplm
apatibus neruoꝝ. Uulnera ⁊ vlcera. Desic
cat vulnera ⁊ facit ea coherere vehem̄ter ita ꝙ se
ctionē corde ⁊ trita cū melle cōfert adustioni ignis
⁊ vulneribus neruoꝝ ⁊ vlceribꝰ ꝓfundis ⁊ si mi
sceat̄ cū herbo ⁊ melle mundificat sordes vlceꝝ.
Instra iuncturaꝝ. Cōfert oleū eiꝰ neruis et ex
radice eiꝰ fit emplꝫ apatibꝰ neruoꝝ ⁊ duritiei siue
cōtractōi ⁊ nodatōi ipsoꝝ ⁊ doloribus iuncturaꝝ.
Mēbra capitis. Apit oppilationē cerebri ⁊ con
fert soda humide et melice ⁊ silr eiꝰ oleū et ē ma-
gis cōueniens ⁊ facit soda capitibꝰ calidis. Mē
bra anhelitus ⁊ pectoris. Eius oleū resoluit a-
postemata dura et fr̄a in velaie qn̄ ꝯprimēdo iun
git̄ sup pectus. Mēbra nutrimenti. Radix
eius qn̄ cōedit̄ sicut est excitat vomitū ⁊ silr succꝰ
eius. Mēbra expulsionis. Cōfert doloribꝰ
m̄ricis ⁊ vesice ⁊ qn̄ bibunt̄ ex eo. iiij. ʒ. cuꝫ aqua
mellis eijcit fetꝰ viuos ⁊ mortuos ⁊ oleū eiꝰ apit
coarctationē oris m̄ricis et cōfert doloribus eius.

De nereiden capitulum. d. xij.

Nereiden. Dicetur in capitulo de spica, et
ipsa est spica romana.

De nil capitulum. d. xiij.

Nil q̇d est. Eius aliud est dōesticū et aliud
siluēre cꝰ opatio est opatio dōestici. Nā
Calꝫ est in p° siccū in s°. Opatiōes et
ꝓprietates. Est stipticū et ꝓhibet fluxū sangui
nis et qd̄ est dōesticū exiccat fortiter sine mordica
tōe et in siluēri est acuitas et est vehemētioris exic
catōis et extrahit māꝫ ex ꝓfundo. Decoratio.
Abstergit pannū et morpheā et cōfert alopitie.
Apata ⁊ bothor. Nil detumescere facit apa et ꝯ
fert exituris malis in mēbris duris et vlr cōuenit
oī apati in principio et formice et herisipile et ad-
mistrat̄ cū farina ordei sup ea. Uulnera et vlce
ra. Cōsolidat vulnera calida ī corporibꝰ duris
ꝓpt̄ fortitudinē sue exiccatōis. hoc q̇dē fructus do
mestici efficit. Et in siluēri q̇dē est acuitas ⁊ est bo-
nū vlceribꝰ putridis et est mirabilis opatōis ī eis
sꝫ dōesticū est melius in cura vlceꝝ ꝓpt̄ paucitatē
sue acuitatis et cōfert vlceribꝰ putridis cuꝫ melle
tritū sup adustionē ignis et vulnera neruoꝝ et ex
trahit spinas et surculos ꝓprie cū farina lolij.
Mēbra aͣhelitꝰ ⁊ pec. Cōfert tussi pueroꝝ vehe
menti q̄ facit eos vomere et succus eiꝰ etiā vlceri
bus pulmōis et cōfert succus eius etiā pleuresi me
lancholice. Mēbra nutrimenti. Cōfert sple
ni et proprie siluestre.

De nefrin capitulum. d. xiiij.

Nefrin q̇d est. Est sicut sambacus in v̓tute
sꝫ est debilior eo et sicut narciscus et oleū
eius est ꝓximū v̓tuti olei sambacī sꝫ ē dē
bilius. Nā. Calidus est et siccus in 3°. O
patōes et ꝓprietates. Ois spēs eius est mundi
ficatiua subtiliatiua et flos eius est magis appropri
atus in hoc. Instra iuncturaꝝ. Cōfert frigo
ri neruoꝝ. Mēbra capitis. Interficit v̓mes
in aure ⁊ cōfert tinnitui et sonitui et cōfert dolori
dentiū. Et ex siluēri q̇dē linit̄ frōs et sedat soda. et
spēs ipsius apiūt oppilatōes nariū. Mēbra an-
helitus et pectoris. Cōfert apatibus gutturis ⁊
amigdalaꝝ. Mēbra nutrimēti. Qn̄ de eo bi
bunt̄. iiij. aur̄. sedat vomitum et sedat singultum
et proprie siluestre.

De nemē capitulum. d. xv.

Nemē q̇d est. Est sisimbriū. Nā.
Calidū est in s° siccū in p° resistēs putre-
factionibꝰ. Opatōes et ꝓprtetates.
Interficit pediculos. Apata et bothor. Cō-
fert apatibꝰ fr̄is et phloni vehementis duritiei.
Mēbra capitis. Decoquit̄ cū aceto ⁊ miscet̄ cū
oleo ros. et confert obliuioni qn̄ linit̄ ex eo caput
⁊ silr cōmistōi sꝫꝰ ⁊ lethargie ⁊ karabito ⁊ decoq̄
tur cū aceto ⁊ ponit̄ cū oleo rosaceo sup tpa ⁊ con-
fert. Et fit emplastrum ex folijs siluestris super ca
put et frontem ad soda et confert. Membra
nutrimenti. Confert singultui qum ex eo bibi
tur cum vino et semen eius est fortius et confert
apatibus epatis fr̄is. Mēbra expulsōis. Cō
fert v̓mibꝰ ⁊ ascaridibꝰ ⁊ extrahit fetū mortuū ⁊
ꝓuocat vtrūq; ⁊ ꝓprie petrosuꝫ ⁊ illud qd̄ est sil

uestre qñ bibit cũ vino ꝓhibet distillationẽ vrine ⁊ extrahit lapidem ⁊ confert dolori ventris pungitiuo cũ vino etiã. Uenena. Cõfert puncturis ⁊ ex eo fit emplm̃ puncture vespe ⁊ bibit ad puncturã eius pondus. ʒ. ij. de eo cũ oxymelle.

De nenufare capitulum. d. xv.

NEnufar qd est. Qm̃ vocauit ipm̃ Gal. caulẽ aq̃ ⁊ noiat gnũ eiꝰ gnũ sponsi ſm ꝙ dr̃ qz in ipso est cõtrarietas. Et radix ꝗdem nenufaris indi exit in iudicio mãdragore. Electio. Fortiꝰ est illud qd̃ hz albã radicẽ: est enĩ fortiꝰ eo quod hz radicẽ nigrã ⁊ eius semẽ est fortiꝰ seie ipsius. Nã. Flos eius est frĩus ⁊ hũidus in fo. ⁊ sirupus eius est vehemẽtis extinctõis Et nã indi est nã mãdragore. Opatões ⁊ ꝓprietates. Eius sirupus est subtiliatiuus valde. Decoratõ. Radix eiꝰ suppõita morphee cũ aq̃ cõfert ⁊ ꝓprie nigre. Et radix eius cũ pice sup alopitiã vtilis est ⁊ ꝓprie nigꝝ radicis eiꝰ. Apata ⁊ bothor. Radix eius cõfert bothor et apatibꝰ cal'is et apati splenis. Uulnera ⁊ vlcera. Semẽ et radix ipsius cõferũt vlceribꝰ. Mẽbra capitis. Facit somnũ ⁊ sedat soda cal'az cholicã sz tñ debilitat. Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. Sirupus eius est bonus tussi ⁊ pl'esi. Mẽbra nutrimẽti. Cõfert radix eius apatibꝰ splenis bibita ⁊ vt emplm̃ supposita. Mẽbra expul'. Minuit pollutionẽ ⁊ frangit desideriũ coitus quz de eo bibit. ʒ. i. cũ sirupo de papauere ⁊ congellat spma cũ ꝓprietate q̃ est in ipso ⁊ ꝓprie radix eius ⁊ cõfert radix eius soloni antiq̃ ⁊ vlceribꝰ intestinoꝝ ⁊ cõfert radix eius doloribꝰ vesice in mõz epl'i supposita. Semẽ v̄o eius est fortius in oi re ita ꝙ ꝓhibet dolores uesice ⁊ fluxũ menstruoꝝ ⁊ radix eius qd̃ citrinũ est ⁊ semẽ eius qñ bibunt cũ lacte multotiens cõferũt cursui huitatis antiq̃ ex m̃rice. Et sirupus eius lenit ventrẽ. Febres. Sirupus eius confert febribus acutis ⁊ est vehementis extinctionis.

De neremiseh capitulum. d. xvi.

NEremisch qd est. Est flos ⁊ cortex et capita sil'ant macis sz est minus rubeꝰ ad citritatẽ declinãs et est aromaticus et habz paꝝ põticitatis ⁊ appropinq̃t nereidẽ in v̄tute. Nã. Est calidus ⁊ siccus in 3°. Opatões ⁊ ꝓprietates. Est subtilis resolutiuus. Mẽbra nutrimenti. Est bonus stõ et epati frĩs et ꝯfert sicut est iuuamentũ spice. Permutatio. Loco eius ponit q̃rta põderis ipsius de zinzibere ⁊ mẽdietas põderis eius de fisticis ⁊ sexta ponderis ipsius de spica.

De narikas capitulum. d. xvij.

NArikas qd est. Est medicinã acuta et i vẽtre eius est pulpa viridis stiptica et cũ olo ꝓuocat sudorẽ. Opatões ⁊ ꝓprietates Insufflat in nares et abscindit fluxũ sanguis nariũ. Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. Medulla eius r̃cens valet ad spueñ qd̃ aggregat in pectore de sãguie. Mẽbra expul'. Medulla eius ꝓhibz fluxũ antiquũ. Uenena. Qñ linitur cum uino confert morsui vipere.

De nitro capitulum. d. xviij.

NItꝝ qd ẽ. Est baurach armenũ et de ipo quidem iam dictum est.

De nersceſcendaru capitulum. d. xix.

NErsceiendaru qd est. Existio ꝙ in ipso ẽ ꝑmutatio in arabico ⁊ est bersceiẽdaru ꝑ be nõ per nz et est virga pastoris.

De nabach capitulum. d. xx.

NAbach. Nã. In ea q̃ est hũida ⁊ q̃ sicca exiccatio est et subtiliatio. Et illud ẽ in oibus ꝑtibus sue arboris. Et suffumigatio ꝗdẽ alsadar e st uehemẽtis stipticitatis. Opatões ⁊ ꝓprietates. Est stiptica et ꝓprie eiꝰ sauich. Decoratio. Prohibet casũ capilloꝝ et ꝓlõgat eos et cõfortat et lenit ipsos. Et gũma ꝗdẽ sadar delet furfures et supfluitates minutas q̃ sũt cũ eis et bonificat capillos. Apata et bothor. Folia alsadar leniũt apa cal'z ⁊ resoluũt ipz. Mẽbra capitis. Gũma alsadar delz furfures ablutione fcã cũ ea. Mẽbra anhelitus et pectoris. Folia eius cõferũt asmati et egritudibus pl'mõis. Mẽbra nutrimẽti. Cõfortat stõuz Mẽbra expulsõis. Stringit nãz et cõfert fluxui sanguinis et m̃strui et nõ mẽstrui ⁊ vlceribꝰ intestinorũ et ꝓprie eius sauich. Et cõfert solutõi fcẽ ꝓpt̃ debilitatẽ stõi et fit clistere ex decoctõe alsadar ⁊ bibit ad has egritudines et ad fluxũ m̃ricis et iudiciũ eius q̃ recens est est iudiciũ eius qd̃ est hõgeneum cũ ea de cydoniis et zarur et pomis et piris: nã qd̃ de ea est eq̃le stringit. Et q̃ nõ est matura ꝓpterea ꝙ ñ digerit ⁊ ꝙ expellit eã nã excitat colicã passõẽ

De nucleis capitulum. d. xxi.

NUcleus. Opatões ⁊ ꝓprietates. In ipso est stipticitas ⁊ glutinatio. Uulnera ⁊ vlcera. Qd̃ ex eo adustũ est confert vlceribꝰ frandulẽtis. Mẽbra oculi. Adurit ⁊ extinguit ⁊ abluit ⁊ stat in alcofol loco tutie ⁊ retinet pilos palpebraꝝ et facit eos nasci cũ nereiden ⁊ ẽ bonũ vlceribꝰ ocl'i ⁊ ortui pilorum.

De nabam capitulum. d. xxij.

NAbã qd ẽ. Quidã medicoꝝ magnifice laudauerũt carnẽ eius. Nã. Dixerũt ꝗdã medicoꝝ ꝙ caro eiꝰ est cal'a, pinguis facit desiderare cibũ ⁊ cõfortat corpꝰ ⁊ est ei ꝯueniens qñ digerit: verũtñ ipsa est debil' ⁊ vacua grossa ⁊ nõ digerit. Mẽbra expl'. Augmentum efficit in coitu.

De nigella capitulum. d. xxiij.

NIgella. Nã. Cal'a est ⁊ sicca in 3°. Opatões ⁊ ꝓprietates. Est acris incisiua phl'atis abstersiua ⁊ resoluit vẽtositates ⁊ inflationẽ ⁊ eius mũdificatio est vltia. Decoratio. Abscindit v̄rucas inuersas ⁊ colorẽ pallidũ ⁊ morpheã ⁊ baras ꝓprie. Apata ⁊ bothor. Ponit cũ aceto sup bothor lenes et resoluit apata phl'atica ⁊ dura. Uulnera ⁊ vlcera. Ponit cũ aceto sup vlcera phl'atica ⁊ scabiẽ vlcerata. Mẽbra capitis. Confert corize ꝓpe torrefcã ⁊ posita in pãno lineo ⁊ ligata ⁊ linit sup frontẽ illiꝰ q̃ hz sodã frĩaz. Et qñ infundit in aceto p nocte deiñ terit in mane ⁊ fit ex ea caputpurgiũ ⁊ añ infirmũ adeo fit ꝓxia vt ipsaz naribꝰ attrahen° odoret ꝯfert doloribꝰ antiq̃s i capite ⁊ torture ⁊ est ex medicis apientibꝰ valde oppilationẽ q̃ est in colatorio. Et decoctio eiu scum aceto confert dolori

dentiū ore ex eo colluto ꝛ ꝓprie cū ligno pini.
¶ Mēbra ocl'i. ¶ Qñ ex ea trita fit caputpurgiū cū oleo irino ꝓhibet initiū aq̄. ¶ Mēbra anhelit⁹ ꝛ pectoris. ¶ Cōfert etiā dilatatōi anhelitus qñ bibit cū nitro. ¶ Mēbra expl'. ¶ Interficit vmes ꝛ ascarides etiā si liat sup sumē ꝛ ꝓuocat mēstrua. Et qñ admīstrat aliq̄tis dieb⁹ ꝛ dat in potu cū mlle ꝛ aq̄ cal'a ad lapidē i vesica in ꝛ renibus cōfert.
¶ Febres. ¶ Resoluit febres phl'aticas ꝛ mel'icas ꝓprie et remouet eas. ¶ Uenena. ¶ Eius suffumigatio fugat vmes uenēosos. Et existiauerūt q̇dam q̧ de ea multitudo interficit ꝛ est ex eis q̄ cōferūt ad morsū rutele qñ de ea bibr̄ aur̄.
¶ De niue capitulum. d. xxiiij.
Nix. ¶ Opatiōes et propretates. ¶ Est mala senib⁹ et eis in q̇b⁹ generant hūors frī. ¶ Mēbra capitis. ¶ Aq̄ niuis sedat dolorē dentiū cal'z. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Nix ē nociua neruis ꝓpterea q̧ coarctat vapores calidos currētes in eis et retinet eos ne soluant. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Est nocitiua stō ꝓprie illi in quo generant hūores frī. Et aq̄ niuis qñz facit siti propterea quia coadunat caliditatem.
¶ Capitulum de littera. o.
¶ De opio capitulum. d. xxv.
Opiū q̇d est est succus papaueris nigri: et egyptij ipz seminat. Et ei⁹ q̇dē potio nō addit supra duos daich. Qñz v̇o fit opiū etiā ex seie lactuce agrestis ꝛ est stupefactiuum debile subtile. Opiū p̄terea assat sup laminā ferreā ignitā et fit rubeū. ¶ Electio. ¶ Qđ ex eo electuz est est ḡuius acuti odoris frangibile et facile resoluit i aq̄ et nō cōgelat in liq̄factōe et resoluit in sole ꝛ n̄ extinguit candelā qū ex eo infl'at. Citrinū aūt tigēs aq̧ aspeꝝ debilis odoris clari coloris hoc tale ē falsificatū cū memithe ꝛ qñz adulterat cū lacte lactuce siluīs et est debilis odoris ꝛ adulterat cū gūmi et est splendidū claꝝ valde. ¶ Nā. ¶ Frm est et siccū in q̄rto. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ Est narcoticū sedatiuū oīs doloris siue sit bibitū siue linitū. Et potio ipsius sit q̄ntitas lenticule magne. ¶ Apostēata et bothor. ¶ Cōfert apātib⁹ et p̄cipue calidis. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ In ipso est exiccatio vlceꝝ. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Permisceat cū vitello oui assati et liat ex eo podag̃ et tūc sedatur dolor et ꝓprie cū lacte. ¶ Mēbra capitis. ¶ Facit dormire etiā si supponat cū licinio aut absq̧ licinio. Et sedat etiā qū distillat cōtritū i oleo rosaceo in aurē infirmā cum myrrha et croco et sedat soda antiq̧ et sanat ex ea. Et ipz ē ex eis q̄ destruūt itellectū ꝛ sēuz. ¶ Mēbra ocl'i. ¶ Sedat dolores ophthalmie ꝛ apāta ei⁹ cū lacte ml'ieris. Pl'es at āt antiquorū fuerīt q̇ n̄ fuerūt eo vsi in ophthalmia ꝓpt̄ nocumētū qđ visui infert. ¶ Mēbra anhelitus et pectoris. ¶ Sedat tussiz cōtinuā et plm sedat eo illā q̄ ex ea clamosa est. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Stomach⁹ qñz iuuat eo et aggregat et illud qū est lax⁹ ex calore et huitate. Et in pl'ib⁹ dispōib⁹ qū bibit solus absq̧ castoreo destruit digōnez aut diminuit eā valde. ¶ Mēbra expl'. ¶ Retinet sol'onē ꝛ ꝯfert dysenterie et vlcerib⁹ intestinoꝝ. ¶ Uenena ¶ Interficit cōgelan° v̇tutes et extinguen° calorē innatū: et eius q̇dē tyriaca est castoreū. ¶ Permutatio ¶ Loco ipsius ponit triplū seis hyusq̄ami et duplū ei⁹ de seie mandragore.
¶ De ouis capitulum. d. xxvi.
Oua. Nota sunt. ¶ Electio. ¶ Meliora ex eis sunt oua galline recētia. Et melius qđ est in eis est vitellus. Et meli⁹ eoruz artificiū est vt nō cū alio cōgelent. P⁹ aūt oua galline st̄ oua auiū q̄ cursu eius ꝓcedūt sicut atederaz ꝛ adoraz et alcubegi et atehengi. Oua v̇o anatis ꝛ siliuz sunt mali hūoris. ¶ Nā. ¶ Sūt ad eq̄litatē tendentia s; eoꝝ albumē ad frītatē et vitell⁹ ad caliditatē et ambo sunt hūida p̄cipue albumē: et ex eis ficciora sunt oua anr̄is et strucij. ¶ Opatōes ꝛ ꝓprietates. ¶ In ipsis est stipticitas et ꝓprie in vitello eoꝝ assa⁹. ¶ Eoꝝ autem albumē sedat dolores mordicatiuos ꝓpt̄ sui glutinationē et qm̄ ipz tenet et remanet qr̄ nō remouet velociter sicut lac: magis cōgelata v̇o sunt tardioris digōis et pl'imi nutrimēti: et meliora eoꝝ sunt sorbilia cocta in aq̄ et sunt melioris penetratōis. ¶ Decoratio. ¶ Fiat epithima ex albuie eoꝝ et tunc ꝓhibebit corruptionē coloris a sole et remouet eaz et qū vitellus assat et terit est epithima vtile pano et nigredi. Oua aūt auis tarde sunt tinctura bona s; q̧ dr̄ et experit hora q̄ p̄pata sunt ad illud cū filo lane penetrante in eis et dimittit dōec cōsideret an nigr̄scat et sil'r oua alocloe fm q̧ dr̄. ¶ Apāta et bothor. ¶ Ponunt in ēmpl'is apātū et in clisterib⁹ ꝓpt̄ vlcera et apāta et liniunt sup herisipilā cū oleo. ¶ Ulnera et vlcera. ¶ Cōferūt exituris ani et pectinis et adustōi ignis vtere eis cū lana et cōferūt ad vlcera et sil'r in adustōe aq̄ ēt. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Ambo leniūt neruos et cōferūt oīb⁹ doloribus iūcturaꝝ. ¶ Mēbra capitis. ¶ Ponunt in medicamētis abscindētibus fluxū sanguis panniculi cer̄bri et cōferūt corize. Et vitellus oui galline cōfert apostematibus calidis in aure. Et dr̄ q̧ oua testudinis siluīs cōferūt epilepsie. ¶ Mēbra oculi. ¶ Ipsoꝝ albumē sedat dolorē oculi ꝛ vitell⁹ cū croco et oleo rosaceo cōfert pcussōi oculi valde. ¶ Et qū ex eo fit empl'z cum farina ordei ꝓhibet fluxuz ab oculo et sil'r linit cū tūre sup frontē ꝓpt̄ fluxum oculi. ¶ Mēbra anhelitus et pectoris. ¶ Cōfert asp̄itati pectoris ꝛ gutturis sorbilia ex eis ꝛ tussi ꝛ pl'esi ꝛ ethice ꝛ raucedi vocis ex cal'itate ꝛ strictur̄ anhelitus ꝛ sputo sanguis ꝓprie qū sorbet vitell⁹ eoꝝ tepidus. Et oua q̇dē testudis siluīs expta sūt tussi infantiū. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cocta sicut sunt in aceto ꝓhibēt effusionē materieꝝ ad stomachū ꝛ intestina ꝛ ꝓhibēt asp̄itatē meri et stōi et q̄ ex eis sunt assata p̄mutant ad fumositatē. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Cocta sicut sunt in aceto ꝓhibēt fluxū ventris ꝛ dysenteriā. Et ipsoꝝ vitellus cōfert vlceri renū ꝛ vesice ꝛ p̄cipue si sorbeat crudus. Et q̄ ex eis sunt assata sup cinerē sine fumo ꝯferūt sol'oni ventris et dysenterie qñ cōedunt cuz aliq̇b⁹ stipticis et aq̄ acreste et cōferūt asp̄itati intestinoꝝ et vesice. Et ex albuie q̇dē ipsoꝝ fit clistere cū meliloto ꝓpt̄ vlcera intestinoꝝ ꝛ putrefactionē eoꝝ et cōferūt exituris ani ꝛ pectis. Et supponit liciniū infusū in eis ꝛ in oleo ros' ꝓpt̄ apāta ani ꝛ pcussōez ei⁹. ex albuie p̄terea ouoꝝ fit pessariū

cũ oleo de alcãna et cõfert vlcerib⁹ mr̃icũ et lenit
mr̃icē ⁊ qñ sorbet sicut est crudũ cõfert fluxui san
guis ⁊ mictui ei⁹. Ampli⁹ oĩa oua p̃cipue oua pas
seꝝ augmẽtũ faciũt in coitu. Et dr̃ ꝙ qũ oua anfis
miscẽtur cũ oleo ⁊ distillant tepida in mr̃icē ꝓuo
cant menstrua post quattuor dies.

De oppoponaco capitulum. d. xxvij.

Oppoponacũ q̇d est. Arbor est q̃ ñ eleuat
a terra ⁊ similantur ipsius folia folijs fi
c⁹ vehemẽtis viriditatis rubea incisas ha
bẽtia ꝑtes rotunda. Et eius crus est sicut cucũeris
sup qđ sunt pili pl̃ueruleti ⁊ ei⁹ folia sũt ꝑua valđ
sup c⁹ extremitatē est corona sĩl'is corone aneti et
ei⁹ flos est citrin⁹ ⁊ folia floris sunt boni odoris ⁊
vene ipsius sunt pl̃ime q̃ ramificant a radice vna
grossuꝫ hñte corticē ⁊ in ei⁹ odore est g̃uitas: eius
aũt gũma extrahit cuꝫ incisione sue radicis in ꝓmis
qũ crus appꝫ et qñ fricat est eius incisio fm colorē
croceũ. Que autē huic spẽi sĩlat ñũerat de spẽb⁹ op
poponaci. Sꝫ crus est minus qđ eleuat vno cubi
to deiñ ramificat sicut folia feniculi sꝫ est debilius
⁊ etiã mechais chubrur c⁹ folia sĩt sicut folia came
mille albe ⁊ qđ est supra ipꝫ est aureũ. Electio
Qđ in radice eius melius est est illud qđ est albuꝫ
mordicãs linguã in quo nõ est cõtractio boni odo
ris. Et ex fructu eius melius est illđ qđ est super
crus et terminũ mediũ: ⁊ qđ ex gũma eius est me
lius est illud qđ est valde amaꝝ intrinsecus albuꝫ
et extrinsecus croceũ frangibile qđ dissoluit in aq̃
Nigꝝ v̇o lene est adulteratũ cũ ãmoniaco. Nã.
Calidũ est et siccũ in 3°. Opatões et ꝓprietates
Est resolutiuum ventositatum lenificatiuum ab
stersiuum. Apostemata et bothor. Lenificat
duritiẽs ⁊ qđ sup ipꝫ ē lenificat valde bothor.
Vulnera et vlcera. Eius radix est ad medicãdũ
ossa nuda et cũ melle est cõueniẽs vlceribus antiq̃s
⁊ igni ꝑsico et qđ sup ipꝫ est etiã vulnerib⁹ et bo
thor. Et ad summũ oĩs ꝑtes eius ꝯferũt ulcerib⁹
frauduletis. Instra iũctaꝝ. Bibĩ cũ aq̃ alkara
tĩ ⁊ cũ uio ꝑp attritionē lacertoꝝ ex ꝑcussõe. Qui
dã v̇o dixerĩt ꝙ ē malũ neruis ⁊ vr̃ ꝙ sit malũ ner
uis sanis siue hũectatis. Et ē ꝯferẽs sciatice ⁊ bibit
ad ipꝫ succus eius etiã et remouet lassitudinẽ et cõ
fert doloribus iuncturaꝝ omĩuꝫ et podagre more
empl̃i suppositũ. Mẽbra capitis. Cõfert cor
rosioni dentiũ qũ eo ĩplent ⁊ sedat dolores coꝝ et
cõfert soda et epilepsie ⁊ mr̃i infantiũ. Mẽbra
oculi. Acuit visuꝫ qñ ex eo fit collyriũ. Mẽ
bra anhelitus et pectoris. Ex folijs eius fit em
pl'ꝫ sup dolores lateris. Oppoponacũ quoq; cõfert
dolori vtrorũq; lateꝝ et tussi qũ sunt fr̃i. Mẽ
bra nutrimẽti. Eius succus cõfert duritiei sple
nis more empl'i suppositus ⁊ bibit⁹ cũ aceto: ponũ
tur eni ex eo. x. aur̃. in duobus vrceolis musti et
clarificat p⁹ duos mẽses et cõfert spleni valde. Et
mustũ hoc ꝯfert hydropisi. Mẽbra expulsiõis
Lenit duritiẽ mr̃icũ et cõfert guttatõi vrine et a
uellana vna ex eo bibĩ cũ aq̃ calida ad ꝓuocañ uri
nã et mẽstrua et ad mr̃icē fr̃aꝫ et eius etiã fruct⁹ a
bundare facit mẽstrua et ꝓprie cũ apsinthio et iter
ficit fetũ et ꝓprie radix eius. Ipsa naq; abortuꝫ fa
cit supposita et bibita. Et cõfert p̃focatõi mr̃icis ⁊
extenuat ventositatẽ et duritiẽ eius. Et cõfert co
lice et soluẽdo educit hũorẽ crudũ et cõfert pruri
tui vesice. Febres. Bibĩ cũ aq̃ karatiꝫ ad ri
gores et febres ꝑiodicas. Venena. Ex eo cũ
pice fit empl'ꝫ et adherẽ mẽtũ bonũ morsui cãis rabi
osi et cũ aristol'. ad pũcturas bibitũ est tyriaca ⁊ si
militer eius succ⁹. Permutatio. Loco ei⁹ po
nit ficus et existio ꝙ ãmoniacũ est ei ꝓpinquũ.

De oleandro capitulum. d. xxviij.

Oleander q̇d est. Eius alia est siluẽris et a
lia fluuialis. Siluẽris v̇o folia sunt sicut fo
lia portulace sꝫ sunt strictiora ⁊ ei⁹ thyrsi
sunt lõgi expansi sup terrã et apud folia sunt spine
et nascit in domib⁹ desertis. Fluuialis aũt orit in ri
pis fluuioꝝ c⁹ thyrsi a terra eleuat et spine ei⁹ sũt
occulte et ipsius folia sunt sicut folia salicis et folia
amigdali lata ⁊ saporis valde amari ⁊ sup̃iora cru
ris eius sunt grossiora inferioribus ipsi⁹ et ei⁹ flos
est sicut rosa rubea bonus valde et sup ipꝫ egredĩ
q̇ddã sĩl'e pilis et ei⁹ fructus est durus aptus plen⁹
re q̃ est sicut lana. Nã. Calida est in 3° sicca
in 2°. Opatões et ꝓprietates. Est resolutiã
valde ⁊ ex eius decoctõe sternũt domus ⁊ inter
ficit pulices et v̇mes terrãeos. Apata ⁊ bothor.
Ponunt folia ei⁹ sup apata dura ⁊ sunt in eis iuua
mẽti valde magni. Vulnera ⁊ vlcera. Bõa
est pruritui et scabiei et excoriatõi et ꝓprie succus
folioꝝ eius. Instra iuncturaꝝ. Dolori dor
si antiquo et geniculi valet more empl'i supposita
Mẽbra capitis. Flos eius facit sternutationẽ.
Venẽa. Est venenũ ⁊ qñꝫ miscet cũ vino ⁊ ruta
⁊ potat et liberat a venenis v̇miũ venenosoꝝ. E
go tñ dico ꝙ est in hoc timorosũ et ipsa et ei⁹ flos
sunt venenũ hoib⁹ et bestijs ⁊ canib⁹: verũtñ con
fert cũ bibĩ qũ uio decocta cũ ruta sꝫ ꝙ dicitur.

De oleo capitulum. d. xxix.

Oleũ. Oleũ de balsamo iã dcm̃ est. Oleũ
v̇o de kerua et oleũ de rhaphão sunt sĩl'is
v̇tutis. Sunt eni ambo resolutiua: sꝫ ipo
rũ fortius est oleũ de kerua et oleũ de rhaphano ē
calidũ et est sĩl'e oleo antiquo. Nã. Calidum
est et siccũ in 3°. Oleũ de lilio et oleũ sambacinum
calida sunt in 3°. Oleũ de vrtica ⁊ oleũ de cartão
calida sunt in p° hũida i 2°. Oleũ autẽ de narcisco
calidũ in 2° hũidũ in p°. Oleũ de keiri est calidũ ⁊
hũidũ in 2°: ⁊ sĩl'r oleũ de ben: ⁊ sĩl'r oleũ amigda
linũ amaꝝ. Oleũ de extremitatib⁹ uitiũ ⁊ almahũ
et mãdragoratũ ꝓxima sunt in infr̃atõe ⁊ stiptici
tate et oleũ de cydonijs etiã et oleũ camemillinum
calidũ est cũ eq̃litate et oleũ anetinũ sĩl'e est ei sed ē
eo calidius et oleũ narciscinũ ꝓximũ est in v̇tute ⁊
operatõe oleo anetino sꝫ est acuti odoris et nõ ē cõ
ueniens hoib⁹ eo mõ quo oleũ anetinũ. In ol'o v̇o
violaceo nõ est stipticitas sꝫ est in ipso infr̃atio q̃
dã. Oleũ v̇o rutaceũ est resolutiuũ. Nos autẽ non
dicẽus hic artificiũ oleoꝝ ĩmo dicẽus ea in antido
tario. Et nos etiã nõ dicẽus olea ꝯposita ex medi
cis plurib⁹ sicut oleũ costinũ ⁊ oleũ de darsisabã e
oꝝ cõpõnẽ et eoꝝ iuuamẽta nisi in antidotario. O
peratões ⁊ ꝓprietates. Ol'ꝫ amigdalinũ ⁊ ꝓpe
amaꝝ apitiuũ. Et in oleo de pomis ⁊ cydonijs pro
prie est stipticitas ⁊ ifr̃atio. Oleũ v̇o camemilliuꝫ
sedatiuũ est doloꝝ ablatiuũ spissitudinũ resolutiuũ
vapoꝝ. Et oleũ de lilio est lenitiuũ ꝯfortãs mbra

⁊ cõfortat eã ⁊ infr͞at eã pluſq̄ illud de cydonijs ⁊
probibet mãs aduenıẽtes. Et oleū de ruta eſt reſo
lutiuū inflatõis valde ⁊ eſt ſicut oleū laurinū ſʒ eſt
calidius eo ⁊ ambo ſunt ſedatiua doloꝝ antiquorū
⁊ reſolutiua ventoſitatū. Oleū de coſto iuuat in di
uerſitatibꝰ diſpoſitionū peſtilentie ⁊ efficit dolorẽ
vaſis ⁊ aeris bonū. Decoratio. Oleū laurinū
alopitie eſt vtile. Oleū myrtinū cõſtringit origiẽſ
capilloꝝ ⁊ cõfortat eos ⁊ denigrat. oleū coſtinū ꝯ
ſuat iuuentutẽ i capillis. oleū aı̄gdalinū cū melle ꝓ
prie amaꝝ ⁊ radix lilij ⁊ cera liq̄ſca cõferūt aragda
ni in facie ⁊ pãno ⁊ veſtigijs ⁊ ſilibus ⁊ cõfert quã
do linit̄ cū decocto ſup ſquamas ⁊ furfures. oleuʒ
de kerua eſt bonū lẽtigibꝰ ⁊ pãno. Et oleū de fenu
greco eſt bonū colori corrupto ꝓprie in albis ocu
loꝝ. Apata ⁊ bothor. Oleū amigdalinū con
fert apati mãmille. oleū de lilio duritiẽ antiq̄ r̄ſol
uit. Uulnera ⁊ vlcera. Oleum de kerua va
let bothor groſſo ⁊ ſcabiei. Et de fenugreco ſaba‑
fati. oleū myrtinū cõfert vlceribꝰ. oleū de coſto r̄
mouet ſcabiẽ et pruritū velociter. Inſtra iun‑
cturaꝝ. Oleū amigdalinū cõfert lilgueti. oleuʒ
camemillinū cõfert laxitudı̄ et oleū de lilio etiã. et
oleū de aneto et etiã ei quẽ frigꝰ leſit. Mẽbra
capitis. Oleū amigdalinū cõfert ſoda et pulſati
oni auris et tinnitui et ſibilatõi in aure. oleū ami‑
gdalinū amaꝝ plı̄mi eſt iuuamẽti ſubtile ⁊ plı̄mi iu
uamẽti ipſius eſt in aure ⁊ oppilatõibꝰ eius et tin‑
nitui ipſius ⁊ v̄mibus factis in ea. ⁊ oleū roſaceum
eſt valde bonū inflãmatõi ſtõi ⁊ principio appitõiſ
apatū ⁊ augmẽtū efficit in v̄tutibus cerebri ⁊ in in‑
tellectu ⁊ eſt decliue ad eq̄litatẽ. Et ꝓpt̄ hoc dixit
Gal'. q̄ ipʒ calefacit corpus vehemẽtis fr̄itatis ⁊ i
fr̄at calʒ. Et magis vincẽs ex iudicio eius apud me
eſt q̄ corpora calida q̄ ipʒ tẽpat ſūt plã corporibuſ
fr̄is q̄ ipʒ calefacit. oleū laurinū ⁊ oleū rutaceū ſūt
bona doloribus capitis antiq̄s ⁊ oleū de fenugreco
cõfert furfuribus. oleū de kerua cõfert alopitie et
vlceribus in capite ⁊ apatibus factis in eo ⁊ dolori
auris. Mẽbra nutrimẽti. Oleū amigdalinū
eſt bonū ſpleni ſʒ g̃uat ſtõuʒ. Mẽbra expulſio
nis. Oleū de urtica ⁊ oleū de ſeı̄e croci hortẽſis
ſoluūt vẽtrẽ. ⁊ oleū roſaceū qñʒ ſoluit. ſ. qū inue
nit mãʒ q̄ indiget lubrificatõe ⁊ qñʒ retinet ſol'onẽ
cholericã. oleū de kerua ſoluit et educit aſcarides
oleū amigdalinū eſt bonū doloribus renū et diffic‑
tati vrine ⁊ lapidi et doloribus veſice et mr̄icis ⁊
p̄focatõi mr̄icis. Et oleū de lilio ptū efficit facilẽ et
ſedat dolores mr̄icis bibitum et peſſarizatū. Et in
oı̄bus illis oleū de fenugreco iuuatiuū eſt et etiam
duritici mr̄icis et dubellet eiꝰ et difficultati pius.
Oleū de kerua cõfert apatibus ani et pungitiuo do
lori mr̄icis et eius cõuerſioni. Febres. Oleū
camemillinū in febribus plixis melius eſt oleo ro
ſaceo. oleū anetinū bonū eſt rigori. Permutatio
Ponit̄ loco olei de balſamo myrrha liq̄da aut eq̄le
põdus olei adedhij cū medio pondere ſui de oleo
alneregil et q̄rta põderis ſui de oleo antiquo et p‑
mutatio olei lauri eſt pix hū̃ida ⁊ pmutatio olei ꝺ
vrtica eſt oleū de cartamo ſʒ eſt debilius eo. et lo
co olei de alcana ponit̄ oleū ſanſucinuʒ. ⁊ loco olei
roſacei oleū nenufarinū ⁊ oleū violaceū. ⁊ loco o‑
lei de kerua oleū rhaphaninū ⁊ oleū lini preter con
uerſionẽ in oleo de lino.

De oliuis capitulum. d. xxix.

Oliue q̄d eſt. Oleū qñʒ exprimit̄ ex oliuis
immaturis: ⁊ quandoq̄ʒ exprimitur ex o
liuis vltime maturis. Et oleuʒ ompha‑
cinū eſt illud q̄ꝺ expſſuʒ eſt ex ı̄maturis. Et qñʒ ex
primit̄ ex oliuis rubeis medijs inter ı̄maturas ⁊ ul
time maturas cꝰ opo eſt inter illas duas res: oleuʒ
p̄terea qñʒ fit ex oliuis dõeſticis: ⁊ qñʒ fit ex oli‑
uis ſiluſ̄ribꝰ. Oleū ꝯ v̄o vetus in empl'is in v̄tute eſt
olei de kerua ⁊ olei de rhaphano ⁊ de lilio ſʒ eſt ca
lidius ⁊ eſt ꝓpinq̄ū oponi ipſoꝝ. Qūq̄ʒ aliq̄s vult
adurere ramos oliuaꝝ ⁊ folia eaꝝ oʒ vt liniant̄ cū
melle. Electio. Oleū ſanis melius eſt onpha
cinū ⁊ melior gūma ipſius eſt gūma ſiluſ̄ris q̄ mor
dicat linguã: ſi enı̄ nõ mordicat linguã tūc nõ eſt ꝓ
ficuū in ipſa. Nã. Omphacinū fr̄ʒ eſt ⁊ ſiccū
in p°. Ruffus v̄o in ipſo dicit eẽ hūitatẽ. Et ol'ʒ de
oliuis vltie matis ẽ cal'ʒ ꝯmẽſ̄ate ⁊ declinat ad hu‑
miditatẽ. Qꝺ ſi lauet̄ eſt tẽpatū in hūitate ⁊ ſiccita
te ⁊ minus calıduʒ. ⁊ vl'r oliue mature ſunt calide
⁊ eaꝝ oleū ad hūitatẽ declinat tpatã ⁊ ı̄mature ſūt
fr̄e ⁊ ligna ⁊ folia eaꝝ ſunt fr̄a. Qū autẽ antiq̄t ol'ʒ
omphacinuʒ ualde fit in nã olei de oliuis dulcibus
Opatões ⁊ ꝓprietes. Oı̄s olei ſpẽs corpora ꝯ
fortãt motū alleuiant ⁊ ſunt extinctiue. Et oleū q̄
dẽ de oliuis ſiluſ̄ribꝰ decoquit̄ in vaſe ereo donec
coaguleẗ ⁊ fit ꝓximū v̄tuti licij. Et aq̄ de oliuis ſa
litis fortior eſt aq̄ oliuaꝝ in mūdificatõe. Et oleuʒ
q̄dẽ ſanis meliꝰ ẽ ol'ʒ omphacinū: olei v̄o antiq̄ acu
itas nõ cõſequit̄ mordicationẽ. Et oliue q̄dẽ ſūt ex
eis q̄ nutriunt parū. Decoratio. Folia oliua
ꝝ ſiluſ̄iuʒ bõa ſ̄t panaricijs ⁊ ꝓhibẽt ſudorẽ iuncta
oleū de oliuis ſiluſ̄ribꝰ eſt ſicut oleū roſaceū in plı
mis intentionibus ⁊ conſuat capillos ⁊ ꝓhibet ve
locitatẽ caniciei qū admiſtrat̄ oı̄ die. Et folia q̄dem
oliue decoqunt̄ in aq̄ acreſte donec fiat ſicut mel ⁊
linit̄ ſup dẽtes corroſos ⁊ euellit eos. Apoſteata
⁊ bothor. Et ſiluſ̄es heriſipilã ⁊ formicã ⁊ ſcer̄
⁊ apata calã ſoluūt ⁊ hūitas currẽs a lignis eaꝝ quʒ
inflãmantur cõuenit ſcabiei ⁊ ipetigı̄. Et fex olei ẽ
medicamẽ apatū calidoꝝ in glandulis et ꝓprie cuʒ
folijs ſuis. Uulnera et vlcera. Oleū de oli‑
uis ſiluſ̄ribꝰ expſſuʒ de ı̄maturis cõfert vlceribus
hū̃idis et ſiccis ⁊ ſcabiei. Et folia oliuaꝝ ſiluſ̄iū ul
ceribus ambulatı̄s et fraudulentis ⁊ ſordidis ⁊ for
mice ⁊ ſcer̄. et qñ pmiſceẗ fex olei cū cameleūta ſa
nat ſcabiẽ ita q̄ etiã beſtiaꝝ ſcabiei cõueniat ꝓprie
ı̄ infuſione lupinoꝝ. Qū ex oliuis de aq̄ cõditis cū
aq̄ et ſale fit empl'ʒ ad aduſtionẽ ignis nõ veſicat̄ ⁊
purgat vlcera ſordida. Et gūma oliuaꝝ ſiluſ̄iū cõ
fert ſcabiei et vlceribꝰ et ipetigı̄ ⁊ ponit̄ in empla
ſtris vulneꝝ. Inſtra iuncturaꝝ. Aq̄ oliuarū
ſalitaꝝ cliſterizat̄ ad ſiccitatẽ. Et oleū ablutū eſt cõ
ueniẽs doloribꝰ neruoꝝ et ſciatice. ⁊ oleū vetꝰ cõ
fert podagricis qū liniunt̄ ex eo. Mẽbra capis
Oleū oliuaꝝ ſiluſ̄iū eſt ſicut oleū roſaceū in iuua‑
mẽto ſuo ſoda. et aſſumit̄ ſuccus ſiluſ̄iū ⁊ exiccat̄ ⁊
fiunt ex eo trociſci ⁊ reſ̄uant̄ ad curañ fluxū auris
Et oleū de oliuis ſiluſ̄ribꝰ cõfert gingiue ſanguiee
colluendo os ex eo ⁊ ꝯfirmat dẽtes motos. Et gū‑
ma ſiluſ̄iū cõfert dolori dentiū corroſoꝝ qñ iplen
tur ea. Et oleū de ſcorpionibꝰ eſt ex ſublimioribꝰ

medicis dolori auriũ distillatũ. ⁊ oliuaꝝ siluriũ folia bona sunt cula masticata. ¶ Mẽbra oculi. ¶ Fit collyriũ ex antiquo tenebrositati oculi: ⁊ fex eius ponit̃ in medicis oculi ⁊ folia eaꝝ adusta ponũtur loco tutie oculo. Et gũma eaꝝ antiq̃ cõfert pãno ⁊ albugĩ et grossitudĩ eiꝰ et grossitudini cornee ⁊ succusolioꝝ eaꝝ egressioni oculoꝝ et vlceribꝰ cornee et fluxibꝰ sꝫ dõestica sunt cõuenientiora oculo ꝙ̃ siluꝛ̃ia. ⁊ gũma eaꝝ etiã abstergit oculuꝫ et sordes vlceꝝ eiꝰ ⁊ abstergit aq̃ ⁊ albuginem.

¶ Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Oliue nigre cum flore suo sunt ex summa vapoꝝ q̃ fiunt asmati ⁊ egritudibꝰ pulmõis. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Fex olei vtilis est sup ventrẽ hydropici. Et oliue q̃dẽ cũ dispõe sua sunt difficilis digõnis. Et grosse carũ salite subleuant appetitũ ⁊ cõfortãt stõuꝫ ⁊ generant hũorẽ stipticũ. ¶ Et acetose magis receptibiles sunt digõis ꝙ̃ oẽs ⁊ uelociꝰ ⁊ etiã oleũ omphacinũ bonũ est stõ. ¶ Mẽbra expulsionis. ¶ Comedũtur cũ muri añ cibũ ⁊ leniũt ⁊ assumunt̃. ʒ. ix. cum aq̃ calida aut aq̃ ordei ⁊ soluũt ⁊ coqunt̃ cũ ruta ad dolorẽ ventris pungitiuũ ⁊ v̾mes ⁊ cõferũt colice apose ⁊ fit ex eo clistere colice facte ex fece ⁊ supponit̃ succus eaꝝ fluxui m̾ricis ⁊ fluxui sanguĩs eiꝰ et fit ex eis emplastꝝ cũ farina ordei ad cursuꝫ antiqũ. Et oleũ vetus ꝑpatũ cũ aq̃ acreste cõfert quꝫ ex eo fit clister̃ vlceribꝰ ani itrinsecis ⁊ silr̃ m̾ricis. Et eaꝝ gũma ꝓuocat utrũq; ⁊ extrahit fetũ. ¶ Venena. ¶ Cũ oleo ⁊ aq̃ calñ fiat nausea ⁊ rũpit v̾tutẽ neruoꝝ. Gũma oliuaꝝ siluꝛ̃iũ numeratur inter medicinas mortiferas.

¶ De olibano capitulum. d. xxx.

Olibanũ q̃d est. ¶ Notũ est. Et ipsum q̃deꝫ alterat̃ cũ gũmi ⁊ gũma pini sꝫ olibanũ inflãmat̃: gũma v̾o pini fumat ⁊ ñ inflãmatur ⁊ silr̃ oẽ adulteratũ nõ inflãmat̃. Et olibanũ q̃dẽ q̃dã est q̃d est indũ ad viriditatẽ decliue ⁊ q̃d dã est rotundũ q̃d colligit̃ q̃dratũ deiñ cõcutit̃ i vase donec rotundũ fiat ⁊ volubile: ⁊ hoc qñ inueterat̃ fit rubeũ ⁊ de eo est albũ lene hũidũ sicut mastix. qñꝫ v̾o ex olibano admĩstrant̃ in ãnis minutũ ⁊ cortex ⁊ fumus ⁊ ptes arboris eiꝰ oĩs ⁊ ꝓpe folia. ¶ Electio. ¶ Melius est masculũ albũ rotundũ interiꝰ tenax ⁊ aureũ qñ frangit̃. ¶ Nã. ¶ Cortices eiꝰ sunt exiccatiui in ᵱo ⁊ sunt paꝝ f̾riores olibano. Et olibanũ calidũ est in ᵱo exiccatiuũ in p̾io et cortex eiꝰ exiccatiuus est in termĩs ᵱi. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Nõ inest ei exiccatio fortis nꝫ stipticitas nisi debilis ⁊ exiccatio corticibꝰ eius inest: ⁊ in ipso q̃dẽ est maturatio ⁊ nõ est in cortice eius acuitas ⁊ nꝫ corrodit carnẽ ⁊ retiet sãguinẽ. plimꝰ v̾o vsus eius adurit sanguinẽ. Et fumꝰ eius est vehemẽtioris exiccatõis et stipticitatis. Quidã autẽ dixerũt rubeũ est magis abstersiuuꝫ albo. Et v̾tus minuti est debilior v̾tute olibani. ¶ Decoratio. ¶ Ponit̃ cũ melle sup panaritiũ ⁊ delet ip̃m ⁊ eius cortices sunt boni vestigijs vlceꝝ. Et cõferũt cũ aceto ⁊ oleo liniti dolori q̃ noiat̃ ꝯpositꝰ ⁊ ẽ dolor ex quo ꝓueniũt in corpore sicut v̾ruce cũ q̃dã re q̃ est sicut ambulatio formice. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Cuꝫ chimolea ⁊ oleo rosaceo ponit̃ super apata calida in mãmillis et ingredit̃ in emplis reõuentibꝰ apata visceꝝ. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Cõsolidat valde et ꝓprie vulnera recentia ⁊ ꝓhibet fraudulẽta dilatari. ⁊ sup ĩpetiginẽ ponit̃ cũ adipe anatis. ⁊ cũ adipe porci sup uulñera ostracata. ⁊ sup fissuras frigoris et est cõueniẽs vlceribꝰ fcis ex adustõe. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Cõfert sensui ⁊ cõfortat ipꝫ. Et q̃dã hominũ sunt q̃bꝰ p̃cipit̃ vt ex infusione eiꝰ ieiuni assuete in potu sumat̃ sꝫ eiꝰ plimus vsus facit soda ⁊ lauat̃ ex eo caput et qñꝫ miscet̃ cũ nitro et mundificat furfures et exiccat vlcera eiꝰ ⁊ distillat̃ in aurẽ dolorosaꝫ cũ vino: ⁊ qñ ꝑmiscet̃ cũ oleo aut pice aut vino de vuis passis cõfert cõtritõi circuitus auris: linitũ ⁊ abscidit fluxũ sanguis nariũ ⁊ eũ q̃ est ex velaĩe et est ex medicis cõferẽtibꝰ cõtritõi auris. ¶ Mẽbra oculi. ¶ Cõsolidat vlcera oculi et replet ea et maturat apa antiqũ in eo et iteꝝ fumꝰ eiꝰ cõfert apati calido ⁊ abscindit cursũ huitatũ q̃ sunt in oculo et cõsolidat ulcera mala et ꝓhibet cacꝝ i oclo. ¶ Mẽbra anhelitꝰ ⁊ pec. ¶ Qñ ꝑmiscet̃ cũ chimolea ⁊ oleo rosaceo ꝓhibet apata calida q̃ accñt in mãmillis mulieꝝ et ingredit̃ in medicamẽtis cãne pulmõis. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Retinet võitũ. Et cortices eius confortant stõuꝫ et stringũt eũ et est magis calefaciens stõuꝫ ⁊ in digõe magis iuuãs ⁊ cortices magis colligũt stõuꝫ mollificatũ. ¶ Mẽbra expulsionis. ¶ Retinet fluxũ ventris ⁊ fluxũ ventris cũ sanguine ⁊ fluxũ sanguis ex m̾rice et ano. ¶ Et cõfert dysenterie ⁊ ꝓhibet expansionẽ vlceꝝ malignoꝝ i ano qũ ex eo fit liciniũ. ¶ Febres. ¶ Confert febribus antiq̃s phlaticis si eiꝰ vsus cũ vino plimus fit ĩter ficit et similiter cum aceto.

¶ De origano capitulum. d. xxxi.

Origanũ q̃d est. ¶ Est in potẽtia sicut hasce et sirupus eiꝰ est sicut sirupꝰ alhasce. ¶ Electio. ¶ Q̃d fortiꝰ exit siluꝛ̃e est. ¶ Nã. ¶ Est calidũ et siccũ in ᵱo. ¶ Opatões et ꝓꝓetates. ¶ Est resolutiuũ carminatiuũ subtiliatiuuꝫ et est vehemẽtis abstersionis et in ipso est acuitas et illud ꝓpt̃ illud q̃d in ipso est de v̾tute adurẽte. ¶ Decoratio. ¶ Est bonũ cõcauatõi dentiũ. ¶ Instrumenta iuncturaꝝ. ¶ Cõfert doloribꝰ vtriusq; anche. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Masticat̃ et sedat dolorẽ dentis et sanat gingiuã fluxã ꝓpt̃ v̾tutẽ suaꝫ adurentẽ. ¶ Mẽbra anhelitus et pectoris. ¶ Oleũ eius cõfert pectori et pulmõi. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Cõfert epati et stõ. ¶ Mẽbra expulsionis. ¶ Prouocat vtrũq; et extrahit vermes ⁊ ascarides.

¶ De ossibus capitulum. d. xxxij.

Ossa. ¶ Opatões et ꝓprietates. ¶ Ossa adusta sunt exiccatiua resolutiua. ¶ Decoratio. ¶ Dr̃ ꝙ calcaeꝰ porci qñ ex eo fit linimentũ sup albaras cõfert. ¶ Instr̃a iuncturaꝝ. ¶ Dr̃ ꝙ ossa hois cõferũt in potu data dolori iuncturaꝝ. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Dr̃ ꝙ hominis ossa in potu dant̃ ad epilepsiã. Inq̃t Gal. Fuit hõ q̃ secrete dabat hoc in potu et auferebat̃ eoꝝ epilepsia et est existiatio illius hois. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Dr̃ ꝙ calcaeꝰ hirci cũ oxymelle aufert splenẽ. ¶ Mẽbra expulsionis. ¶ Dr̃ ꝙ calcaneꝰ hircinus excitat coitũ et crura vaccina adusta abscindunt fluxũ sanguis et solutionem ventris.

¶ De ostraco capitulum. d. xxxiij.

Ostracū. Opatōes et ꝓprietates. Caro ostraci siluſtris qū terit̄ ⁊ linit̄ ex ea corpus desiccat fortiter et qđ de ostraco purpureo adustū est ꝟtutē hꝫ carminatiuā abstersiuam et ꝟtus eius est ꝟtus cadēs cito et in toto ipsius ē attractio eoꝝ q̄ carni infixa sunt et ossiū qn̄ admistratur cū dispōe sua. Decoratio. Om̄s tunice ostraci ⁊ cortices ipsius quꝫ adurunt̄ abstergūt morphea ⁊ silr ostracū cū dispōne sua extrahit astellas magnas carni infixas. Et ostracū purpureū qū decoquit̄ cū oleo et inungunt̄ capilli ex eo retinet casuꝫ eoꝝ. Apata et bothor. Uiscositas limaciaꝝ q̄ noiat̄ virus eaꝝ cū olibano ⁊ aloe et myrrha cōq̄ssata donec fiat in spissitudine mellis exiccat apostēata accītia in radice auris. Et si inuenit huitatē ꝓfunda in ea extrahit ea et sanat ab ea. Uulnera ⁊ vlcera. Qđ de ostraco purpureo adustū est abstergit vlcera et cōsolidat ea et mūdificat ea ⁊ qđ de eo adustū est cū sale cōfert adustioni ignis puluerizatū desup et dimissuꝫ donec exiccet̄ et totū qđ adustū est de ostraco cōfert scabiei. Et ostracū qđē cū carne sua cōfert vulneribus ⁊ ꝓprie illis q̄ sunt sup neruos cōtritū cū ture et myrrha ⁊ positū sup ea ⁊ silr cū puluere molendi. Et Gal. qđē exptus est limatias sicut sunt Instr̄a iuncturarū Sedat dolorē podagre ⁊ apatū eius ⁊ fit emplastꝝ ex eo sicut est sup oia apata iuncturaꝝ. Membra capitis. Qđ adustū est de ostraco purpureo abstergit dentes ⁊ p̄cipue qđ adurit̄ cū sale: ꝙ si ostracū terat̄ sicut est cū aceto abscindit fluxū sanguinis nariū. Mēbra oculi. Qn̄ abluit̄ qđ adustū est de oi ostraco cū carne sua ⁊ ponit̄ in alcofol delet grossitudinē palpebraꝝ ⁊ albuginē ī oculo et panū ⁊ qn̄ adurit̄ caro eius qđ noiat̄ latalis antiq̄ ⁊ miscet̄ cū alkitrā ⁊ terit̄ ⁊ distillat̄ sup palpebraꝫ n̄ pmittit pilos nasci ⁊ viscositas q̄ est sup illđ quod siluſtre est facit coherere pilos pmutatos sup palpebras. Et viscositas limatiaꝝ q̄ dcā est an̄ qū ex ea linit̄ frōs ꝓhibet mās ad oculū effusas et facit pilos etiā adherere sup palpebrā. Mēbra nutrimēti. Caro ostraci qđ noiat̄ carusis est bōa stō et carnes ostracoꝝ nō decocte aq̄ nꝫ assate sedāt dolorē stōi. Ostracū purpureū qn̄ bibr̄ cū aceto extenuat splenē. ⁊ qn̄ fit emplꝫ ad hydropisiꝫ ex ostraco nō sepet̄ donec minoret eā: ⁊ oꝫ vt dimittat̄ donec cadat p se ⁊ ostracū siluſtre est forti⁹ in illo ꝓpt̄ vehementiā exiccatōis. Mēbra expulsionis.

Caro purpurei nō lenit nāꝫ et caro ostraci nomiati sentalis qū est recēs lenit ventrē ⁊ ꝓprie ius eius ⁊ silr ius puoꝝ ostracoꝝ ⁊ qn̄ m̄ricis p̄focationē habētes ex ostraco suffumigat̄ purpureo iuuant̄ ⁊ h° suffumigatū extrahit secundinā. Et suffumigatio eius qđ est aromatici odoris ⁊ albelili et p̄sici qđ ē sup littora etiā cōfert in p̄focatōe m̄ricis ⁊ excitat epilepticos etiā ⁊ in ipso est castoreitas in odore.

Et ostracū ꝓuocat mēstrua suppositū. Inq̄t ⁊ illud qđ noiat̄ caugilel est abstersiuū qū adurit̄ sicut est et est pmistū cū cinere gallaꝝ viridiuꝫ ⁊ pipe albo cōfert vlcerib⁹ accītib⁹ in intestis dū recētia ꝑmanēt ⁊ nō putrefiūt magnifice. Et pōdus qđē cieris ostraci sit q̄ttuor ptes ⁊ gallaꝝ due ⁊ pipis ps. i. ⁊ pulverizet̄ sup cibū ⁊ in vino det̄ ad potandū.

Uenena. Cōfert caro ei⁹ morsui caīs rabiosi.

De ordeo capitulum. d. xxxiiij.

Ordeū q̄d est. Est notū. Et siligo est spēs eius sine cortice. Et eius opo est ꝓpinq̄ opatōi ipsius. Nā. Est fr̄m ⁊ siccū i p°. Opones ⁊ ꝓprietates. In ipso est abstersio ⁊ eius nutrimentū minus est nutrimēto tritici.

Et aq̄ ordei est nutribilior sauich ipsius. Et ambo frangūt acuitatē hūoꝝ. ⁊ aq̄ ordei alselech ē huior

Et ois aq̄ ordei est inflatiua. Decoratio. Sup panū admistrat̄ de eo epithima calidū. Apata ⁊ bothor. Fit ex eo decocto cū aq̄ sicut sorbitiones cū pice ⁊ colophōia emplꝫ sup apata dura ⁊ solo ⁊ cū furfure suo sup apata calida. Uulnera ⁊ vlcera. Qn̄ fit linimentū ex eo cū aceto forti et ponit̄ more emplr̄i sup scabiē vlceratā sanat eā.

Instr̄a iuncturaꝝ. Fit ex eo emplꝫ cū cydonijs ⁊ aceto sup podagrā ⁊ ꝓhibet fluxū huitatū ad iuncturas. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Aq̄ ei⁹ cōfert egritudib⁹ pectoris. ⁊ qn̄ bibr̄ cū seie feniculi facit abundare lac ⁊ fit emplꝫ ex farina eius et meliloto ⁊ cortice papaueris ad dolorē lateris et aq̄ eius est mala stō. Mēbra expulsionis. Eius sauich retinet ventrē ⁊ silr decoctio sauich ei⁹ ⁊ furfur ei⁹ ꝓuocāt vrinā sꝫ aq̄ furfuris tritici qn̄ bibr̄ est vehemētioris ꝓuocatōis. Febres.

Aq̄ eius est infr̄atiua hūectatiua febriū: in calīs qđ pura ⁊ in fr̄is cū apio ⁊ feniculo. Et dat̄ in potu et illud qđ coctū est cū ficub⁹ pmistū cum mellicrato ad febres phlegmaticas.

De obalmaran capitulum. d. xxxv.

Obalmarā q̄d est. Est scehesabrā albumeimi. Nā. Inq̄t filius mesaugue. in ipso est caliditas ⁊ est siccū in fo. Et plēs hoiuꝫ dicūt ꝙ est fr̄m qū ei⁹ caliditate calefactus n̄ ledat̄ sꝫ iudiciū frigoris ei⁹ est in p°: sꝫ qđ verius est est ꝙ ꝟtus ei⁹ est ꝯposita ex caliditate cū fr̄itate ⁊ poſe est vt sit fr̄itas in ipso vincēs. Opatōnes ⁊ ꝓprietates. Cōfert calefactis ⁊ ꝓprie qn̄ morat̄ sup ipꝫ aq̄ roſ. Uulnera ⁊ vlcera. Fit ex eo emplꝫ adustōi. Mēbra capitis. Confert valde ad cola albumeimi ⁊ apit oppilatōes cerebri. Mēbra expulsionis. Albumeimi datur in potu semē frixū ad fluxū ventris antiqū cuꝫ oleo rosaceo et aqua frigida.

Capitulum de littera. p.

De prunis capitulum. d. xxxvi.

Pruna q̄d sunt. Nota sunt. Electio. Illa q̄ hn̄t colorē palee sūt fortiora nigris. Et citrina fortiora rubeis ⁊ alba sunt magis q̄uia puesolōnis. Et armena sūt meliora oib⁹ ⁊ vehementius soluētia ⁊ meliora sunt magna pinguia. Nā. Fr̄a sunt in principio fi hūida i fine tertij. Opones ⁊ ꝓprietates. Eius gumma est subtiliatiua incisiua ⁊ glutinatiua ⁊ in damascenis est cōstrictio ⁊ stipticitas apud dia. nō apud Gal. Et in crudis q̄ nō sunt matura est stipticitas ⁊ eoꝝ nutrimentū est paucū. Comedant̄ aūt an̄ cibū ꝯ bibat q̄ hūectatus est postea aq̄ mellis ⁊ vinū de passis. Uulnera ⁊ vlcera. Eius gūma cōsolidat vlcera ⁊ cū aceto abscindit īpetiginē ⁊ ꝓprie si fuerit cū ea mel aut succaꝝ ⁊ p̄cipue in pueris.

Mēbra capitis. Quꝫ ex folijs prunoꝝ colluit̄ os

p̄hibet fluxū fieri ad vtraq̄ʒ amigdalā ⁊ vuā.
Mēbra oculi. Eius gūma cōfortat visuʒ qū fit
ex ea collyriū. Mēbra anhelitus et pectoris.
Muza ex eis sedat īflāmationē cordis. Mēbra
nutrimēti. Que dulcia sunt ex eis mollificāt sto
machū huitate et inflant eū ⁊ penitus nō sunt ei ꝯ
uenientia: muza v̄o ex eis fortiꝰ resistūt cholerē ꝙ
illa. Mēbra expulsionis. Que ex eis sūt dl̄
cia vehemētiꝰ soluendo educūt cholerā ⁊ hūida ēt
sunt vehemētioris solutōis ꝙ̄ sicca et coꝝ solutio
fit ꝑpt̄ viscositatē coꝝ. Damascena aūt stringunt
ventrē fm̄ quosdā. Et in silufibꝰ qū nōdū sunt de
cocta valde est stipticitas ab oībꝰ cōcessa. Inquit
Gal. Errauit Dia. in v̄bis suis qū dixit damascēa
cōstringūt imo soluūt ⁊ gūma coꝝ stringit lapideʒ
vesice ⁊ coꝝ aq̄ ꝓuocat mēstrua ⁊ q̄̄to plus sīt mi
nora tanto plus est coꝝ solo minor.

De psilio capitulum. d. xxxvij.

Psiliū q̄d est. Est duoꝝ coloꝝ hyemale et
estiuū ⁊ potio cuiuslibet illoꝝ sit pondus
ʒ. ij. Electio. Meliꝰ est illud qd̄ ē
maius grossuʒ qd̄ submergit̄ in aq̄. Nā. Est
frīm ⁊ hūidū in fo. Opōnes ⁊ ꝓprietates.
Qd̄ ex eo frixū est inuolutū in oleo rosaceo stipti
cū est ⁊ sedat dolores more empl̄i suppositū cū ace
to. Apata ⁊ bothor. Admistrat̄ cōq̄ssatū cuʒ
aceto sup apata calida ⁊ formicā ⁊ herisipilā ⁊ pro
prie q̄ sunt sub aure ⁊ sup phl̄atica. Instr̄a iun
cturaꝝ. Fit ex eo emplastꝝ torsiōi neruoꝝ ⁊ ip
soꝝ spasmo ⁊ podagre et doloribꝰ iuncturaꝝ cal̄is
cū aceto ⁊ oleo rosꝫ. Mēbra capitis. Qui ex
eo supponit suo capiti emplastꝝ cōfert soda eiꝰ ca
lide. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Lenit pe
ctus. Mēbra nutrimēti. Eius mucilago cuʒ
oleo rosaceo ꝯfert siti vehemēti cholerice. Mē
bra expulsionis. Eius qd̄ frixū est pōdus. ʒ. ij.
inuolutū in oleo rosaceo stringit ⁊ cōfert dysente
rie ⁊ ꝓprie infantiū ⁊ qd̄ ex eo mucilaginosū est ⁊
ipsa mucilago eiꝰ cū oleo violaceo soluūt. Fe
bres. Bibatur et tunc sedabit inflāmationē fe
brium acutarum.

De portulaca capitulum. d. xxxviij.

Portulaca q̄d est. Nota est. Electio.
Succus eiꝰ est illud qd̄ in ea est magis ul
time opōnis. Nā. Frā est in 3° hūi
dū in fine fi. Opōnes ⁊ ꝓprietates. In ea est
stipticitas ⁊ ꝓhibet fluxū sanguis ⁊ fluxꝰ antiquos
⁊ ipsius nutrimentū est ꝑuū illaudabile ⁊ est resi
stens chol̄e valde. Decoratio. Ex ea frican
tur v̄ruce ⁊ eradicat eas ꝓprietate sua nō q̄litate.
Apata ⁊ bothor. Fit ex ea empl̄ʒ apatibꝰ calidis
in q̄bꝰ timet̄ putrefactio ⁊ herisipila. Mēbra
capitis. Cōfert bothor in capite abluto ex ea ca
pite cōmista cū vino ⁊ delet stuporē dentiū ꝓpte
rea ꝙ lenit aspitatē ⁊ sedat soda calidā pulsatiuā.
Mēbra oculi. Cōfert ophthalmie ⁊ ingreditur
in alcofol. ⁊ nimius vsus eius facit accidere pannū
in oculo. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Eiꝰ
succꝰ ꝓhibet fluxū sanguis ꝓpt̄ v̄tutē suā ponticaʒ
Mēbra nutrimēti. Cōfert īflāmatōi stōi bibi
ta ⁊ more emplastri supposita ⁊ cōfert epati infla
mato ⁊ ꝓhibet vōitū cholericū ⁊ debilitat appeti
tū. Mēbra expulsionis. Fit ex ea clistere dy
senterie intestinoꝝ ⁊ solutōi colirice ⁊ cōfert dolo
ribus renū ⁊ vesice ⁊ vlceribꝰ coꝝ ⁊ abscindit fm̄
pl̄m desideriū coitus. Et existiauit filiꝰ mesaugue
ꝙ augmētū facit in coitu ⁊ vr̄ ꝙ sit illud in ꝯpl̄one
calida et sicca ⁊ ipsa retinet fluxū mēstruoꝝ ⁊ con
fert vlceribꝰ mr̄icis ⁊ cōfert aq̄ eiꝰ hemorroidi
bꝰ sanguineis ⁊ eius succus extrahit ascarides. Et
si asset̄ portulaca ⁊ comedat̄ abscindit solutionē.
Febres. Confert febribus acutis.

De polypodio capitulum. d. xxxix.

Polypodiū q̄d est. Est lignū cineritiū no
dosuʒ declinās ad rubedinē ⁊ nigredineʒ
parūp minutos hn̄s ramos sicut v̄mis pli
moꝝ pedū. Et in sapore ipsius est dulcedo cū stip
ticitate. Dixerūt q̄dā ꝙ nascit̄ sup arborē ī nemo
re ⁊ dixerūt ꝙ nascit̄ sup lapidē. Electio. Me
liꝰ ex eo est ꝙ est fisticū interius grossū sicut anula
ris ⁊ declinās ad rubedinē ⁊ citrītatē solidū recens
in quo est amaritudo occulta ⁊ bonꝰ sapor cū pon
ticitate ⁊ in eiꝰ sapore est sapor gariofil̄. Nā.
Calidū est in fo siccū in 3° vltimū in exiccatōe.
Opatōes ⁊ ꝓprietates. Est resolutiuū ventosi
tatū ⁊ huitatū. Instr̄a iuncturaꝝ. Emplastꝝ
factum ex eo confert torsioni neruoruʒ. Mē
bra expulsionis. Soluēdo educit mr̄iaʒ sine ꝑū
ctōe ⁊ soluit phlegma ⁊ chimū aquosū et decoquit̄
in iure galloꝝ ⁊ iure pisciū ꝓpt̄ colicā aut in iure o
leꝝ. Si ergo sp̄git̄ radix eiꝰ sup aq̄ alkarati ⁊ bi
bit soluit cholerā et phlegma. Et potio q̄dē eiꝰ fit
vi. kermet: kermet eni est. vi. kerates imo fit us
q̄ʒ ad. ij. ʒ. Et oʒ vt bibat̄ cū sirupo de melle mi
sto cū aq̄ ⁊ an̄ ip̄ʒ aliq̄d de tarachis et in decocto fit
vsq̄ʒ ad. iiij. Permutatio. Loco eiꝰ ponitur
epithymū ⁊ mediū pōderis ipsius de sale indo.

De papyro capitulū. d. xl.

Papyrus q̄d est. Notus est. Et ex ip̄o q̄dē
fiunt charte ⁊ ipse q̄dē ī potētia est char
ta. et qd̄ ex eo adustū est vehemētioris ē
exiccatōis. Nā. Est frīus et siccus. Opati
ones ⁊ ꝓprietates. Cōfert fluxui sanguis ⁊ pro
hibet eū ipsius cinis. Uulnera et vlcera. Pl
uerizat̄ sup vlcera recentia ⁊ cōsolidat ea: q̄n̄ʒ v̄o
infundit̄ in aceto ⁊ exiccat̄ et intromittit̄ fistulis et
oībꝰ vlceribꝰ ambulatiuis ⁊ vulneribꝰ. Mē
bra capitis. Eius cinis cōfert corrosioni oris.
Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Eius cinis retinet
sputū sanguis. Mēbra expulsionis. Suma
tur ⁊ inuoluat̄ lino ⁊ dimittat̄ donec exiccet̄ deide
ponat̄ sup hemorroidas et cōfert eis.

De polio capitulum. d. xli.

Poliū q̄d est. Est sp̄es de sceba in q̄ est ca
liditas ⁊ acuitas pauca. ⁊ qd̄ ex eo minꝰ
est est acutius ⁊ amariꝰ ⁊ sunt in eo thyr
si ⁊ flores ⁊ ip̄ʒ est pilosuʒ albū decliue ad citrītatē
vsq̄ʒ ad mēsaʒ palmi plenū seie ⁊ eius caput est si
cut spera in quo sunt sicut pili albi q̄uis odoris cuʒ
q̄dā aromaticitate: maiꝰ āt est debiliꝰ qd̄ etiā est a
maꝝ et in ipso est acuitas q̄dā ⁊ mōtanū est minus
Nā. Minus est calidū in 3° siccū in fo ⁊ maius
est calidū ⁊ siccū in fo. Operatōes et ꝓprietates
Est aperitiuū subtiliatiuū ⁊ ꝓprie minus est ad api
endū oppilatōes intrinsecas. Uulnera ⁊ vlcera
Cōsolidat qd̄ ex eo viride ē plagas recētes ⁊ ꝓpe

maius ⁊ qđ ex eo est siccū vlcera fraudulenta p̄cipue minus siccū. Mēbra capitis. Facit soda capitis. Mēbra nutrimēti. Ipȝ cū aceto ē epithima cōueniēs apatibꝰ splenis ⁊ duritiei ipsiꝰ et nocet stō et cōfert ictericie nigre ⁊ ꝓprie decoctio eiꝰ qđ ex ipso maius est ⁊ cōfert hydropisi ⁊ ē vlr malū stō. Mēbra expulsionis. Prouocat vrinā ⁊ mēstrua et soluit vētrē ⁊ cōfert ascaridibꝰ valde. Febres. Cōfert febribꝰ antiquis.

Uenena. Cōfert pūcture scorpionis et decoctio maioris morsui v̇miū venenosoꝝ oīuȝ et eo suffumigat̄ et sternitur et fugat venenosa minora.

Permutatio. Loco eiꝰ ponunt̄ in extractōe vermiū et ꝓuocatōe vrine et mēstruoꝝ pōdus eq̄le đ lignis ḡnati viridibꝰ et tertie due pōderis ipsiꝰ đ corticibus lignorum casie lignee.

De pellibus capitulum. d. xlij.

PElles. Electio. Meliores ex eis st̄ pelles lactentiū ꝓpt̄ huitatē ipsoꝝ. Operatōes et ꝓprietates. Nutrimentū eaꝝ est paruū viscosū et ꝓpinqū est in viscositate et dispōibꝰ suis nutrimēto pedū. et rafa q̇dē pellis capne qū ponit̄ super cursuȝ sanguis retinet eū.

Decoratio. Pellis vipere adusta et linita super alopitiā cōfert. Apata et botbor. Dr̄ ꝙ pellis eq̄ q̄ est in aq̄ qū ponit̄ super bothor infr̄at ipsū

Uulnera et vlcera. Ponit̄ cinis pellis mularuȝ et silū super adustōeȝ ignis et vlcera calida qū nō sunt cū apate ⁊ est medicamē excoriatōi pedum ex calciamēto et coxaꝝ et fistulis. ⁊ pellis recens ouis super percussionē ponit̄ in hora et ꝓhibet nocumētū ex ea et est cōueniens vlceribꝰ fraudulētis ⁊ scabiei et pruritui. Mēbra nutrimēti. Pellis itrinseca q̄ ē in stōachis auiū et ī guttur̄ eaꝝ p̄cipue galloꝝ qn̄ siccat̄ et terit̄ et bibr̄ cū vino cōfert dolori stōi. Uenena. Dr̄ ꝙ recēs pellis calida cap̄ qn̄ ponit̄ super morsū vipe attrahit venenū.

De pice capitulum. d. xliij.

PIx q̇d est. Est duaꝝ spēꝝ: vna est maria nigͣ liq̇da q̄ ponit̄ in emplastris et est de genere picis: et alia est mōtana siluēris: ⁊ siluēris alia est liq̇da et est ex arbore aliēbut et modis aliȷ̄s pini: in pͣ v̇o est spēs eiꝰ hūida deiñ desiccat̄ cū decoctōe: et plīm q̇dē ipsius est ex iembut et est arbor cadim korasc. Oleū v̇o picis ꝓximū est alchitrā. Et eiꝰ oleū fit vt distillet̄ eiꝰ hūidū vbi decoquit̄ vt desiccet̄ aut suspendat̄ supra ipȝ lana et madefiat ex vapor̄ eius ⁊ qū madefca fuerit exprīat̄ in vase alio. Qū tñ sit possibile vt distillet̄ ī cucurbita et alembico melius ꝙ̄ illo mō et magis ꝓ̄uat̄ illud qđ sublimat̄. Opōnes et ꝓprietates.

Est maturatiua hūoꝝ grossoꝝ abstersiua calefactiua Et hūida est vehemētius maturatiua et sicca fortiꝰ est desiccatiua et ponit̄ in emplastris. Decoratio. Extirpat albedinē vnguis et attrahit sāguinē ad mēbra et impinguat ea ꝓprie quȝ iteratur eius adherētia ⁊ euulsio subito cū uiolētia et linitur sup fixuras pedū et reliquoꝝ mēbroꝝ vt sanet eas Et emplastꝝ fcm̄ ex ea facit nasci pilos in alopitia

Apata et bothor. Lenit apata dura et ꝓprie hūida et admīstrat̄ cū farina ordei super scrofulas et ꝓhibet qū pmiscet̄ sulfuri aut cortici arboris aliēbut ambulationē formice et ꝓhibet exituras glandulaꝝ oīuȝ. Uulnera et vlcera. Delet ipetiginē et generat carnē in vulneribꝰ ꝓfundis ꝓp̄e cū puluer̄ turis et cū melle et mūdificat vlcera corruptaꝝ huitatū et sicca in hoc ⁊ in vulneribꝰ ē vehemētioris exiccatōis. Instr̄a iuncturaꝝ. Cōfert apatibꝰ in lacertis. Mēbra capitis. Sicca et hūida bona est vlceribus capitis. Mēbra oculi. Fumꝰ picis bonū efficit marginē oculi et facit oriri pilos palpebraꝝ et ꝓhibet lachrymas eius et īplet vlcera in oculo et cōfortat visum.

Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Cōfert tussi frigide ⁊ sicce ⁊ ꝓprie cū aīgdalis ⁊ zuccaro in pl̄esi ⁊ pipneumōia ⁊ facit sputū facile ⁊ mat̄at ⁊ silr̄ cū oleo aīgdalino ē eius maturatio plīma. Sola v̇o qū est tunc eius mūdificatio est minor maturatione eiꝰ ⁊ cū zuccaro est ecōtra. Et ꝓhibet sputū sanguis ⁊ ꝓhibet sputū saniei qū lambit̄ ex ea ꝙ̄titas. ʒ. ⁊. ß. cū melle. Ex pice aūt hūida qū linit̄ palatū est vtil̄ ꝓ̄focatōi. Mēbra expulsionis. Lenificatiua ē ⁊ plīmus vsus eius soluit ⁊ fit ex ea enema ad apata calida ⁊ dura in intestis ⁊ mr̄ice ⁊ testiculis. Et ponit̄ in medicis vulneꝝ orificiȷ̄ vesice. Et qn̄ linitur pix sup fixuras ani sanat eas. Uenena.

Resistit venenis ⁊ ꝯfert qū linit̄ sr̄ morsū vipe.

De porro capitulum. d. xliiij.

POrrū q̇d est. Porri aliud est scemiū ⁊ aliud ē nabathiū: ⁊ aliud est qđ dr̄ porruȝ siluēre. Et est illud qđ est inter porꝝ ⁊ alleū qđ est meliꝰ ī medicia ꝙ̄ ī cibo sȝ nabathiū magis ingredit̄ in curatōibꝰ ꝙ̄ scemiū. Nā. Nabathiū est calidū ī 3° siccū in 2°. Et siluēre est calidius ⁊ siccius ⁊ ꝓpt̄ illud est deteriꝰ. Decoratō.

Scemiū cū sumach cōfert v̇rucis. Apata ⁊ bothor. Scemiū cū sumach delet essere. Uulnera ⁊ vlcera. Scemiū cū sale cōfert vlceribus fraudulētis. Et qđ ex eo est siluēre vlcerat corꝰ.

Mēbra capitis. Abscindit fluxū sanguis ex naribꝰ ⁊ suffumigat̄ ex seie eiꝰ cū alchitran dēs in qͦ est v̇mis ⁊ interficit v̇mē ⁊ eȷ̄cit illū ⁊ ipsius comestio facit soda ⁊ facit imaginari et videre somnia mala ⁊ ipsius cinis cū oleo rosaceo ⁊ aceto vini est cōueniēs auri dolorose. Et est ex eis q̄ corrūpunt gingiuā ⁊ dentes ⁊ findit eos ⁊ ꝓprie scemiū:

Mēbra oculi. Nocet visui. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Cū aq̄ ordei cōfert asmati fcō ex mā grossa ⁊ ꝓp̄e nabathiū ⁊ ꝓprie cū melle ⁊ ꝯfert ad apata pulmōis et maturat ea ⁊ dant̄ ex seie eius. ʒ. ij. cū eq̄li pōdere sui de ḡnis myrti ad sputū sanguis. Mēbra nutrimēti. Est malū stō ⁊ siluēre est deteriꝰ dōestico qm̄ est amarius ⁊ acutiꝰ ⁊ magis mordicatiuū ipso: ⁊ porꝝ q̇dē totū est inflatiuū: oȝ ergo vt elixet̄ in duabꝰ aq̇s qr̄ alleuiant̄ inflatio ⁊ nocumentū ipsiꝰ. Ruffus v̇o dixit ꝙ ipȝ abscindit eructuationē acetosaȝ ⁊ est vlr̄ tarde digōis. Mēbra expulsionis. Prouocat vrinā ⁊ mēstrua ꝓprie nabathiū ⁊ siluēre ⁊ nocent ambo vesice ⁊ renibus vlceratis ⁊ cōfert hemorroidibus qđ ex eo elixum est comestuȝ ⁊ mor̄ emplr̄i suppositū ⁊ cōmouet coitū ⁊ silr̄ eiꝰ semē torrefactū. Et semē q̇dē eius torrefit cū ḡnis myrti ad tenasmō ⁊ sanguinē ani ⁊ sedet̄ in decoctōe foliorum eius cū aq̄ ⁊ cōfert coartatōi mr̄icis ⁊ duritiei q̄ est ī ipa ⁊ đcoctio radicis eiꝰ cū issidebeget cū oleo đ

cartamo aut oleo amigdalino aut sisamino confert
colice ⁊ eius succus siccus est ex sūma coꝝ q̄ soluūt
sanguinē. ¶ Uenena. ¶ Succus eiꝰ cū mellicrato
est conueniens morsibus.

¶ De piris capitulū .d.xlv.

Pira q̄d sunt. In ipsis sunt terreitas et aq̄-
itas ⁊ in nr̄a q̄dē terra est spēs q̄ dr̄ scēa-
brud ⁊ hꝫ magnā capacitatē ⁊ est vehem-
tis rotunditatis ⁊ subtilis corticis boni coloris qua
si puiū ⁊ q̄i ipꝫ sunt aq̄ zuccari coagulata congelata
plimū sꝫ nō ꝓpt̄ spissitudinē subē boni odoris val
de q̄d qū ab arbore sua cadit sup terrā destruit̄ et
ista sunt in q̄bꝰ nō est nocumentū de spēbꝰ pirorū
¶ Nā. ¶ Pira q̄ noiant̄ scēmia sunt fr̄a i pᵒ sicca in
fo: scenabrud v̄o tēpate hūida. ¶ Opatōes ⁊ ꝓpri-
etates. ¶ Oīs spēs eius sunt stiptice intrantes in
emplis retentōis materieꝝ. Et qn̄ꝫ abstergūt parū
p ⁊ coꝝ hūor est plimꝰ ⁊ laudabilior hūore pomo
ꝝ fm q̄ dixit ruffus. Ea aūt q̄ dcā sunt scenabrud i
terra corasceni absq̄ꝫ aliĳs sunt lenitiua nature ⁊ bo
ni chimi valde. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Cōsoli-
dant uulnera ꝓprie siluār̄ia exiccata. ¶ Mēbra nu
trimēti. ¶ Sūt ꝓpantia stōum ⁊ scemia ꝓprie cō
fortāt stōuꝫ ⁊ abscindūt tussiꝫ ⁊ sedāt cholāꝫ.

¶ Mēbra expulsionis. ¶ Cōstringūt ventrē ꝓprie
q̄ sunt exiccata: ⁊ in piris q̄dē est ꝓprietas faciendi
euenire colicā q̄r̄ oꝫ vt bibat̄ pꝰ ipsa hydromel cū
spēbꝰ q̄ sunt vt pip ⁊ cinnamomū ⁊ his siliā. ⁊ co
rū rob cōfert fluxui ventris cholerico. ¶ Uenena
¶ Cinis spēi coꝝ vehemētis stipticitatis ⁊ tarde ma-
turatōis est cura fungoꝝ mortificatiū. Et qn̄ coqū
tur isti fūgi cū piris miorat̄ nocumentū ipsoꝝ.

¶ De pedibus capitulum. d. xlvi.

Pedes. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Ge-
nerāt hūorē viscosū nō grossū sꝫ ipse est
laudabilis ⁊ paucaꝝ supfluitatū. ¶ Mē
bra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert tussi calide ꝓ-
prie cū pultibꝰ ordei. ¶ Mēbra nutrimenti.
¶ Boni sunt digōi boni chimi viscosi nō grossi. Et si
gnificatio bonitatis digōnis coꝝ est velocitas insfla
tōis ipsoꝝ ⁊ dissolutōis in decoctōe: veꝝ coꝝ nu-
trimētū nō est multū. ¶ Mēbra expulsionis.
¶ Soluūt cū viscositate q̄ est in eis.

¶ De palma capitulum. d. xlvĳ.

Palma q̄d est. Est arbor dactiloꝝ nota ⁊ ō
nes ptes eius sunt stiptice ⁊ sermo dacti
lorum iam preterĳt.

¶ De petroleo capitulum. d. xlvĳ.

Petroleū q̄d est. Albū note spēi est ⁊ nigꝝ
est colamentuꝫ picis babylonice ⁊ reliq̄ꝝ
Nā. ¶ Calidū est ⁊ siccū vsq̄ꝫ ad q̄rtū.
¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est subtile ⁊ ꝓprie albū
resolutiuū liq̄factiuū apitiuū oppilationū. ¶ Instr̄a
iuncturaꝝ. ¶ Cōfert doloribꝰ anchaꝝ ambarū et
doloribꝰ iuncturaꝝ ⁊ ꝓprie albū. ¶ Mēbra capi
tis. ¶ Petroleū uariū cōfert doloribꝰ auris fr̄is.
¶ Mēbra oculi. ¶ Cōfert albugi oculi ⁊ aq̄ descen
denti ⁊ nigꝝ ex eo etiā. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pe
ctoris. ¶ Cōfert asmati ⁊ tussi antiq̄: bibr̄ eni pa
rū ex eo cū aq̄ calida. ¶ Mēbra expulsionis.
¶ Sedat dolorē ventris pūgitiuū ⁊ ventositates. Et
qn̄ fit ex eo liciniū interficit v̄mes ⁊ ꝓprie nigꝝ. et
cōedere pōdus. ʒ. i. de eo frangit ventositatē ve-
sice ⁊ frigus mr̄icis. ¶ Uenena. ¶ Cōfert punctu
re epithimatum.

¶ De pentaphilone capitulum. d. xlix.

Pentaphilō q̄d est. Est noiatus q̄nq̄ꝫ folia
Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est fortis exic
catōis sine acuitate ⁊ adustōe ⁊ mordica-
tione ⁊ fit ex eo emplꝫ ad fluxū ⁊ sedat ipꝫ. ¶ Apa
ta ⁊ bothor. ¶ Fit ex eo ēplꝫ ad dubellet ⁊ scrofu
las ⁊ durities phlāticas ⁊ panaritios. ¶ Uulnera et
vlcera. ¶ Decoratio radicis eius valet ad vlce-
ra ambulatiua. et q̄d de eo decoctū est cū aceto ad
formicā ⁊ cōfert in herisipila ⁊ panaricĳs ⁊ scabie.
¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Cōfert doloribꝰ iuncturarū
⁊ sciatice ⁊ cōfert rāmici bibitus ⁊ more empli su
ppositus. ¶ Mēbra capitis. ¶ Decoctio radi-
cis eius valet ad linguā dolorosā qū ex ea fit em-
plastꝝ ad cola. Et folia eius cū vino ad epilepsiam
valet bibita. xxx. diebꝰ. ¶ Mēbra anhelitꝰ ⁊ pe
ctoris. ¶ Fit gargarisma cū decoctōe eius ad aspi
tatē gutturis. ⁊ succꝰ radicis eiꝰ ad dolorē pulmo
nis. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Succꝰ radicis eiꝰ ua
let ad dolorē epatis ⁊ ictericiā qū bibr̄ p aliquot di
es cū sale ⁊ melle ⁊ potio eius fit tres anulusat.
¶ Mēbra expulsionis. ¶ Cōfert radix eius sol̄oi et
vlceribꝰ intestioꝝ ⁊ hemorroidibꝰ ⁊ sil̄r decoctio
radicis eiꝰ. ¶ Febr̄s. ¶ Folia eiꝰ cū aumeli aut cū vi
no cōferūt q̄rtane ⁊ quotidiāe. ¶ Uenena. ¶ Suc
cus radicis eius est medicina pnitiosa.

¶ De piscibus capitulum. d. l.

Pisces. ¶ Electio. ¶ Meliores pisces sūt
illi q̄ nō sunt magni valde nꝫ hn̄t carnem
durā nꝫ siccā ⁊ in q̄bꝰ nō est pinguedo ita
q̄ q̄i frangat̄ nꝫ mucilago ⁊ in q̄bꝰ nō est malꝰ sa
por vel odor ⁊ quoꝝ sapor est suauis.. Suauis e
ni saporis sunt cōueniētes ⁊ q̄ sunt pingues nō sup
fluā pinguedinē hn̄tes nꝫ grossaꝫ nꝫ vt sepū nꝫ acr̄
⁊ illi q̄bꝰ nō cito aduenit fetor qū ab aq̄ sepant̄. et
eligit̄ q̄dē ex piscibꝰ durā carnē hn̄tibꝰ ille q̄ ē mi-
nor. Et ex hn̄tibꝰ mollē carnē ille q̄ ē maior ad ter
minū aliquē. Et ille q̄ hꝫ durā carnē salitus melior
est eo q̄ est recens. In generibꝰ aūt asabot sūt me-
liores deīn alebani postea almerenuse ⁊ alliceba ma
rini nō sunt mali sꝫ molles et pigues ambo sūt gros
si: alchanahab aūt almerenuse ⁊ alcursul sunt boni
valde. In locis aūt in q̄bus morant̄ est electio q̄m
illi q̄ morant̄ in locis petrosis sunt meliores deīn i
arenosis ⁊ aq̄s dulcibꝰ currentibꝰ i q̄bus nō sūt sor
des ⁊ nō sunt limose nꝫ lacunales nꝫ cāpestres ⁊ n̄
sunt de lacunis puis q̄ flumina nō imbibūt ⁊ in qui
bus nō sunt fontes: ⁊ pisces q̄dē marini sunt lauda
biles subtiles. Et melior spēs coꝝ est illoꝝ q̄ non
sunt nisi in mari ⁊ pelagi ⁊ illi q̄ morant̄ in aq̄s di
scooptis flatui uentoꝝ sup se sunt meliores eis qui
sunt ecōtrario ⁊ illi q̄ morant̄ in aq̄s multaꝝ agita
tionū ⁊ vndaꝝ sunt meliores ⁊ vehemētiori indi
gent exercitio q̄ illi q̄ habitāt in aq̄s stātibꝰ. Et pi
sces q̄dē marini sunt optimi subtilis carnis p̄cipue
qū ipsoꝝ hitatio est i littoribus petrosis aut areno
sis: ⁊ pelagi q̄dē q̄ sunt ī mari plimi sunt exercitĳ
Et illi q̄ vadūt de mari ad flumia dulcia quoꝝ cur
sui cōtraria exit aq̄ natura etiā sunt subtiles ⁊ pli
mi exercitĳ. Scdꝫ cibū aūtē illi q̄ cibant̄ herbis bo
nis ⁊ radicibus plātaꝝ sunt meliores his q̄ cōedūt

o

fordes q̄ ꝓijciunt̄ in ciuitatibꝰ ad loca infusionuꝫ ⁊
radices plātaꝝ malaꝝ q̄uis sit in vltimo boni sa-
poris. Modus v̄o melior in quo pisces comedunt̄
est alessidabegi deiñ illoꝝ q̄ sunt assati sup testaꝫ.
¶ Frixi v̄o sunt ꝯuenie͂tes hñtibus fortē stōuꝫ ⁊ cum
seibꝰ: ⁊ assati q̄dē sunt nutribiliores ⁊ tardioris d̄
scensionis ⁊ elixati sunt ecōtrario. Et melior ipoꝝ
decoctio est vt coq̄t aq̄ donec ferueat deiñ ꝓijciant̄
in eā. Saliti autem sunt meliores q̄ sunt recentes.
deiñ illi q̄ sunt ꝓpinq̄ termīo quo sunt saliti. Et m̄
liores istoꝝ sunt illi q̄ sunt cōditi cū aceto ⁊ cū r̄bꝰ
cōdientibus cibaria: ⁊ aq̄ q̄dē in q̄ elixant̄ pisces sa
liti ⁊ ꝓprie alierui sunt vehemētis mūdificatiōis
⁊ ponit̄ in clisteribus exiccatiuis. ¶ Nā. ¶ Ois
piscis f̄rus est ⁊ hūidus. veꝝ q̄dā pisces sunt calidi
ores s̄ꝫ ꝯpatōeꝫ ad cōplxōnē pisciū sicut alcuseigi et
alierui ⁊ almernnegi. Et saliti q̄dē sunt cali ⁊ sic-
ci ⁊ q̄to plus antiquant̄ tanto plus in ambobus au
gmentant̄. Et aq̄ q̄dē pisciū salitoꝝ sil̄is est almuri
in dispōibus suis. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ q̄
sunt recētes generant phl̄a aquosum et mollificant
neruos ⁊ nō sunt cōuenientes nisi stō calido valde
⁊ sanguis eoꝝ ad subtilitatē declinat ⁊ cutis piscis q̄
nōiat sakiason ⁊ est in ptibus domus oratōis qū ci
nis puluerizat̄ in oculos aīaliū delet eoꝝ albugineꝫ
et spēs q̄dē pisciū salitoꝝ extrahūt ea q̄ infixa sūt in
carne ex locis in q̄bus tenent̄ ⁊ ꝓprie aliarie.
¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Capita semeros adusta era
dicāt carnē additā in vlceribus et ꝓhibēt eaꝝ am-
bulationē er eradicāt v̄rucas et motū. Et aq̄ pisciū
salitoꝝ cōfert vlceribus putridis et abluit ea. Et
asauie et pisciculi sunt boni in curis vlceꝝ putrido
ꝝ. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Qñ clisterizat̄ cū succo
salitoꝝ multotiēs cōfert valde dolori anche. Et q̄
recētes sunt mollificāt neruos. ¶ Mēbra capitis
Pisces pui quos illi de scemi nōīant asir qū colluūt
os hñtes alcola fraudulentas ex almuri q̄ fit ex eis
cōferūt ⁊ qū alrahada viuus approximat̄ capiti pa
tientis soda stupefacit ipꝫ ne sentiat soda. ¶ Mē
bra oculi. ¶ Cū cuti sua cōfricant̄ palpebre scabi
ose ⁊ cōfert. Et cutis eiꝰ adusta etiā ingredit̄ i me
dicis oculi. ⁊ alcofol fcō ex eo cū sale delet vngulā
⁊ cōestio turesule qū est recēs acq̄rit cecitatē oculo
īmo oēs pisces. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris.
¶ Aliarie recēs mūdificat canā pulmonis. ⁊ clarificat
vocē ⁊ sil̄r salitus. Et capita pisciū salitoꝝ exicca-
toꝝ cōferūt vue apate: ⁊ gluten q̄dē pisciū ponit̄ i
sorbitōibꝰ ⁊ ꝓhibet sputū sanguīs. ¶ Mēbra ex
pulsionis. ¶ Uenter sacaidicon lenit uentrē cū dif
ficultate sue digōis. Et caro aliarie lenit ventrē et
oīa iura pisciū leniūt ventrē. Et capita pisciculorū
salitoꝝ recōditoꝝ sunt medicamē bonū fixure ani
⁊ causigi ꝓprie ⁊ teheul ⁊ almerennegi. ⁊ alcausi
gi ⁊ aliarie om̄s augmētant coitū. Et ois piscis re
cens comestus dū est calidus auget in coitu. ¶ Ue
nena. ¶ Cpita sumeros salitoꝝ adusta ponunt̄ su
p morsū canis rabiosi ⁊ puncturā scorpionis ⁊ con
ferūt ⁊ sil̄r oēs pisces ⁊ iura eoꝝ ⁊ ius ois piscis cō
fert in venenis bibitis ⁊ pūcturis. ⁊ piscis q̄ nōiat̄
entaras ius bibitū ⁊ vomitus pꝰ ipꝫ multotiens ꝓ
uocatus s̄m cōtiuatōeꝫ cōfert morsui serpētis cor
nuti ⁊ canis rabiosi.

¶ De piretro capitulum. d. li.

Piretꝝ q̄d est. Plimū q̄d de hac plāta ad-
mistrat̄ est radix eius. ¶ Electio. ¶ m̄
lius est illud q̄d acutū est ⁊ mordicatiuuꝫ
lingue ⁊ magnitudo eius est s̄m q̄titatē digiti.
¶ Nā. ¶ Existimauit q̄dā eoꝝ in q̄bꝰ non est vsus
ꝙ est f̄rm subtile s̄ꝫ ipm̄ nō est nisi calidū ⁊ siccum
in 3°. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Extrahit phl̄a
masticatū ⁊ v̄tꝰ eiꝰ est adustiua ⁊ ꝓuocat sudorē qū
ex eo cū oleo abstergēdo inungit̄ corꝰ. ¶ Decora
tio. ¶ Si misceat̄ cū oleo ⁊ abstergenꝰ inungat̄ ex
eo ꝓuocat sudorē. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Frica-
tio fcā ex eo ⁊ decoctōe ipsius ⁊ oleo eius confert
mollificatōi neruoꝝ antiq̄ ⁊ stupori eoꝝ ⁊ ꝓhibet
generationē alcuzeꝫ ab eo a quo generat̄ alcuzeꝫ.
¶ Mēbra capitis. ¶ Uehemēter apit oppilatōes co
latoriȷ̄ ⁊ cōstrictionē nariū ⁊ eiꝰ decoctio cōfert do
lori dentiū ⁊ ꝓprie f̄ro ⁊ eiꝰ acetū cōfirmat dētes
motos si decoquat̄ cū aceto ⁊ teneat̄ in ore. ¶ Fe-
bres. ¶ Qñ fricat̄ cū eo corpus añ paroxismū rigo
ris cū oleo ꝯfert rigori fcō cū febr̄ ⁊ absq̄ꝫ febre.

¶ De penidijs capitulum. d. lij.

Penidij. ¶ Nā. ¶ Calidi sunt ⁊ hūidi in
p° ⁊ ꝓprie albi ⁊ sunt hūidiores alijs.
¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Sūt grossiorēs
zuccaro. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Sūt
boni tussi. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Sunt leni-
tiui ventris.

¶ De pipere capitulum. d. liij.

Pip q̄d est. Inq̄t Gal. in primis qū eleuat̄
fructꝰ eiꝰ ē lōgū pip deiñ sepat̄ in ḡna pi
pis: ⁊ ꝓpt̄ hoc est lōgū pip hūidiꝰ ⁊ ideo
corrodit ⁊ mordicat paꝝ pꝰ principiū sui gustus.
¶ Et radix eiꝰ est sil̄is costo nigro s̄ꝫ est vehemētius
acris. ¶ Et albū est debilioris caliditatis ⁊ hūitatis.
Quidā v̄o dixerūt ꝙ nigꝝ iā exiccatū est ⁊ cecidit
v̄tus acuitatis eius ⁊ remāsit in albo q̄d nō ꝓuenit
ad vehemētiā exiccatōis. ¶ Nā. ¶ Est calidū et
siccū tendēs ad q̄rtū. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates.
¶ In ipso est attractio ⁊ resolō ⁊ abstersio ⁊ masticat̄
cū vua passa ⁊ eradicat phl̄a viscosū. Et est ex se-
datis doloꝝ ⁊ calefacit neruos ⁊ est cōueniēs sanis
¶ Decoratio. ¶ Ipꝫ cū nitro abstergit morpheā et
extenuat cū nitro. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Ipꝫ cum
pice resoluit scrofulas. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Ca
lefacit neruos ⁊ lacertos adeo ꝙ in hoc aliud nō ē
ei par. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cū aceto cōfert den
tibꝰ. ¶ Mēbra oculi. ¶ Cōfert albugī positū in
alcofol ⁊ abstergit. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pecto-
ris. ¶ Qñ admistrat̄ in electuarijs est cōueniēs tus
si ⁊ doloribus pectoris ⁊ est cōueniēs cū melle po
situ̅ in palato ad sq̄nātiā et mūdificat pulmonē.
¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Est digestiuū faciēs appeti-
tū ⁊ bibr̄ cū folijs lauri recētibꝰ ⁊ cōfert dolori vē
tris pūgitiuo et inflatōi et est cū aceto bibitū et lini
tū bonū apatibꝰ splenis. Et albū magis cōueniēs ē
stō ⁊ vehemētius cōfortat ipꝫ. Et longū pip facit
cibū descēdere facile. ¶ Mēbra expulsionis.
¶ Prouocat vrinā ⁊ eijcit fetū ⁊ pꝰ coitū corrūpit se
mē cū fortitudine et paucū eius ꝓuocat vrinā ⁊ ml̄
tū eius soluit ventrē s̄m ꝯtrariū scamonee ⁊ ē exic
catiuū et cōsumit spma. Lōgū v̄o pip et albū augm̄
tū efficit in coitu ꝓpt̄ hūitatē suā supfluā. Et qñ bi
bit̄ cū melle et folijs lauri recentibꝰ cōfert dolori

ventris pūgitiuo. Febres. Fricanº fit inunctio ex ipso cū vnguēto et cōfert rigori. Uenena. Ponit illud qđ est albū in tyriacis et silr lōgū pip et cōfert morsui venenosoꝝ vermium linitum cum oleo.

De pipere aque capitulum. d. liiij.

Piper aq̄ qđ est. Est herba q̄ est vt olus nascēs in aq̄ et approximat ei in gustu suo sapor pipis ſ; nō est ei acuitas pipis. Opatōes ⁊ ꝓprietates. Calefacit sufficienter sed minus ꝙ piper.

De petroselino capitulum. d. lv.

Petroselinū. Dictū ē in capitulo de apio.

De prassio capitulum. d. lvi.

Prassiū qđ est. Est herba amari saporis. Nā. Inqt Oribasius. Nō sunt calefactio eiꝰ ⁊ exiccatio ipsius fortes. Aliȷ̄ aūt dixerunt ꝙ est calidū in 3º siccū in ƒo. Opatōes ⁊ ꝓprietates. Est apitiuū abstergit ⁊ liq̄facit ⁊ resoluit ⁊ incidit. Mēbra capitis. Eiꝰ succus cōfert dolori auris antiquo ⁊ mūdificat ⁊ apit meatus auditus ⁊ remouet antiqū dolorē eius. Mēbra oculi. Succꝰ eius cū melle est cōueniēs ad acueñ visū. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Mūdificat pectus ⁊ pulmonē ꝓductōe sputi. Mēbra nutrimēti. Est apitiuū oppilationū in epe ⁊ splene ⁊ renibꝰ. Mēbra expulsōnis. Prouocat mēstrua ⁊ mūdificat mrīcē. Uenena. Fit ex eo emplī cum sale ad morsum canis rabiosi.

De peonia capitulum. d. lvij.

Peonia qđ est. Eius alia est masculus ⁊ aª est fēia. Masculus q̄dē radices h; albas grossas vt digitis stipticū hñtes gustū ⁊ fēia h; radicē in plīmas ptes diuisā ⁊ ramos. Nā. Est calida ⁊ sicca vehemēter. Opatōes ⁊ ꝓprietates. In ipsa sunt exiccatio ⁊ stipticitas cū resolutōe ⁊ aptōe ⁊ subtiliatōe ⁊ incisione ⁊ abstersiōe ⁊ qñ masticat vna hora appꝫ pꝰ ca; in ipsa acuitas ad stipticitatē declinās. Decoratio. Abstergit vestigia nig̃ in cute. Instr̄a iuncturaꝝ. Cōfert podagre. Mēbra capitis. Cōfert epilepsie adeo ꝙ etiā suspēsa: ⁊ iā q̄dē expta est eiꝰ apensio ⁊ inuenta est ꝓhibere epilepsiā ꝙdiu remanet ⁊ cū eius ablatōe ꝯptū est redire epilepsiā. Et iuuenus q̄dā inq̄t. Suffumigatio fc̄a cū sēie eiꝰ cōfert dmoniacis ⁊ epilepticis ⁊ sanat eos ⁊ silr si sumatur fructus eiꝰ ⁊ bibat cū melle rof cōfert vehemēter Ego aūt dico ꝙ forsitan hec est spēs peonie romanā illa q̄ ex india fert ad nos nō h; magnū effectum in hoc capitulo. Et bibunt ex sēie eius. xv. grana cū mellicrato aut vino ⁊ cōferūt incubo valde.

Mēbra nutrimēti. Retinet nā; qñ decoquit cū sirupis pōticis ⁊ ꝓhibet mās effusas ad stōu; ⁊ sēmē eius cōfortat stōu; ⁊ sedat dolores eius ⁊ mordicationē eius. Et cōfert radix eius ictericie ⁊ apit oppilatōe; q̄ est in epate. Mēbra expl. Et qñ bibr̄ cū vino ⁊ ꝓuocatis mouet mēstrus ⁊ potus eiꝰ ꝓuocat vrinā ēt. Et qñ sumunt de sēie eiꝰ xv. g̃na cū mellicrato cōferūt p̄focatōi mrīcis ⁊ si bibant. xij. g̃na eiꝰ cū uīo absēdūti fluxū sanguis. Et qñ i potu dat fetis de radice eiꝰ q̄ntitas amigdale mūdificat eas a supfluitatibꝰ ptꝰ ꝓuocatiᶜ educēte supfluitates ⁊ cōfert de radice eiꝰ q̄ntitas auellane

dolori renū ⁊ vesice. ⁊ decoctio eius cū vino stringit ventrē ⁊ prouocat.

De pino capitulum. d. lviij.

Pinus qđ est. De g̃no aūt pini iā dixīus in caº de ha ⁊ nos noluꝫ nisi ut loq̄mur de reliq̄s ptibꝰ arboris pini. Electio. Uirtus corticis maioris fortior est ⁊ cortex eius q̄ noiat fusi est debilior. Opatōes ⁊ ꝓprietates. In cortice eius est stipticitas plīma ⁊ v̄mis q̄ ē i ipsa exit in v̄tute cantaridis. Uulnera ⁊ vlcera. Cortex eiꝰ cōfert vlceribꝰ corticalibꝰ. Et in ipso est v̄tus cōsolidatiua ⁊ in cortice ipsius est de stipticitate q̄ ꝑuenit ad hoc vt sanet abrasionē qñ sup eā ponit vt emplī ⁊ puluerizatio corticis cōfert adustōi aq̄ calide ⁊ folia eius faciūt coherere vulnera puluerizata. ⁊ cortex eiꝰ est cōueniēs locis ꝑcussionis ⁊ cōsolidat ſ; folia eius sunt cōuenientiora ad illud q̄m sunt huiora. Mēbra capitis. Gargarismus factus ex decoctione radicis eius attrahit phl̄a plīm. Decoctio corticis eius cū aceto est cōueniēs qñ colluit ex ea os ad dolorē dētiū ⁊ qñ ponit in eo acetū et ex eo gargarismus attrahit phl̄a plīm. Mēbra oculi. Fumus eius cōfert casui palpebraꝝ ⁊ corrosioni anguli lacbrymalis. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Granū eiꝰ cōfert tussi antiq̄. Mēbra nutrimēti. Cortices folioꝝ eius qñ bibunt cōferūt dolori epatis. Mēbra explsionis. Granū eius retinet mēstrua ⁊ fructus cū sēie cucūeris in vino ꝓuocat ⁊ cōfert vlceribꝰ in renibꝰ ⁊ vesica ⁊ cortex eius retinet ventrē etiā. Uenena. Uermis viridis q̄ est in pino est in nā cantaridis.

De pupilla oculi capitulu;. d. lix.

Pupilla oculi qđ est. Est eruca aq̄ ⁊ dr̄ etiā; apiū aq̄ ⁊ est boni odoris ⁊ ortus eiꝰ ē in aq̄s stantibꝰ. Opatōes ⁊ ꝓprietates. Est calefactiua resolutiua. Mēbra expl. ꝓuocat mēstrua ⁊ urinā ⁊ frāgit lapidē i reibꝰ ⁊ uesica si cōedat c̄da aut elixata ⁊ ꝯfert ulceribꝰ itestioꝝ.

De pasto colūbaꝝ ⁊ cameloꝝ capitulū. d. lx.

Pastus columbaru; ⁊ cameloꝝ qđ est. Est herba hñs g̃nū sicut g̃nū myrti ⁊ est ei ꝓximū: verūtñ est vehemētioris cinereitatis ipso et silat̄ in medulla eius in colore ⁊ gustu lenti excorticate in q̄ est aliq̄ntulū dulcedīs. Nā. Est calida in pº hūida in ƒo. Opatōes et ꝓprietates. Est subtilis et nō nocet camelis q̄ pascūt ipsa;. Uenena. Est venenū v̄mibꝰ venenosis. Decoratio. Eiꝰ decoratio denig̃t capil.

De pede locuste capitulu; . d. lxi.

Pes locuste qđ est. Currit cursu oleris iameni. Mēbra anhelitus et pectoris. Dat cibꝰ ex eo ⁊ cōfert extenuatiōi. Febres. Iuuamētū decoctōis eius est sicut iuuamētū chrysolocāne ⁊ reliquoꝝ in febribꝰ q̄rtana sinocho ⁊ hemitriteo.

De pede coruino capitulū. d. lxij.

Pes coruinus. Mēbra expulsionis. Radix hꝰ herbe qū decoquit cōfert soloni antiq̄. Et dixerūt paulus ⁊ aliȷ̄ ꝙ ꝯfert colice etiā et efficit opationē hermodactiloꝝ absq; nocumento.

mir. T 16. 3ª trac. 2º. capº [illegible] albucasis [illegible] coruinus. ad solutionē. ad colicam.

De pulmone capitulum. d. lxiij.

P Ulmo. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Ei⁹
nutrimētū ē paruū declinans ad phl'aticū
⁊ i h° ē ꝯsideratio. ¶ Ulnera et vlcera.
¶ Pulmo arietis sanat excoriationē calcanei ex calcia
mēto qñ sup ipsaꝫ ponit̄ calidus. ¶ Mēbra nutri
mēti. ¶ Eius digō est facilis. ¶ Mēbra expulsio
nis. ¶ In ipso est constrictio ventris.

¶ De pomis capitulum. d. lxiiij.

P Oma. ¶ Electio. ¶ Magis tēpata sūt
alscemia et illa q̄ sunt insipida sunt mala
et pui iuuamēti et nō agūt aliq̄d ⁊ sil'r im
matura. ¶ Nā. ¶ Illa q̄ sunt cōtracta sunt frio-
ra et huiora ꝓpt̄ illud qđ est in eis de aq̄itate ⁊ pō
tica et stiptica et acetosa sunt fr̄a grossa. et dulcia st̄
aq̄a et sunt decliuiora ad caliditatē q̄p alia q̄uis ma
gis dñans in eis sit frig⁹. Et sunt diuersa et sil'r fo
lia eoꝝ et arbores sunt diuersa. Et oio illud qđ in
suba͞ dñat̄ est huitas supflua fr̄a et fortasse illa q̄ sūt
vehemētis dulcedis in caliditate tñ sunt tēpata aut
declinat̄ ad ea͞. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ip
sis est ꝓhibitio supfluitatū ⁊ ꝓprie in folijs coruꝫ
⁊ in pomis q̄dē est inflatio ⁊ ꝓprie in eis q̄ nō sunt
dulcia ⁊ illa q̄ sunt pōtica ⁊ stiptica sunt aq̄a terrea
Et dulcia sunt aq̄a ⁊ insipida sunt aq̄a valde ad p-
tē huitatis supflue decliuia ⁊ ꝓpt̄ hoc feruet coruꝫ
succus velociter ⁊ mel ꝯfuat succū eorū ⁊ generat̄
q̄dē ex pōticis ⁊ ex eis q̄ sunt stiptica hūor terreus
⁊ acetosa ⁊ imatura generat̄ phl'a ⁊ putredines ⁊ fe
bres ꝓprietate sui hūoris ⁊ sue cruditatis ⁊ qr re-
cipiūt putrefactionē: hūor v̊o acetosoꝝ est subtili-
or hūore stipticoꝝ: ⁊ vinū q̄dē pomoꝝ ⁊ reliquo-
rū antiqū meli⁹ est q̄p recēs ꝓpt̄ resołōnē vaporuꝫ
maloꝝ ab eo. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Cōferūt folia
eoꝝ ⁊ succus eoꝝ inceptōi apatū calidoꝝ. ¶ Ul-
nera ⁊ vlcera. ¶ Folia ⁊ cortices eoꝝ cōsolidāt ⁊
sil'r succus eoꝝ q̄ sunt stiptica. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ.
¶ Assiduatio cōestionis pomoꝝ facit euenire doloreꝫ
neruoꝝ ⁊ ꝓprie v̊nalia. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pe
ctoris. ¶ Cōfortāt cor ꝓprie odorifera de scemi
⁊ odorifera dulcia ⁊ acetosa. Et si sit illic angustia
ex caliditate sunt magni iuuamēti ⁊ eoꝝ sauich eti
aꝫ. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfortāt debilitateꝫ
stōi ⁊ q̄ stiptica sunt cōferūt stō si est cuꝫ caliditate
aut huitate ⁊ sil'r pōtica ⁊ acetosa cōferūt debilitat̄
stōi si ē in eo hūor grossus fr̄us ualde ꝓpt̄ sua͞ gros
situdinē. Et assant̄ q̄dē in pasta ⁊ conferūt paucitati
appetitus: ⁊ sauich pomoꝝ cōfortat stōuꝫ ⁊ ꝓhibꝫ
vomitū. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Dulcia ⁊ ace
tosa qñ in stō inueniūt hūorē grossū qñꝫ deponunt
ipꝫ in egōne ⁊ si est vacuus retinēt. Et ea q̄ in mas
sa assata sunt cōferūt ad v̊mes ⁊ dysēteria͞. Et que
ex eis sunt cōueniētiora dysenterie sunt pōtica ⁊ e
oꝝ sauich nisi cōuertat ipsa lenitas zuccari. ¶ Fe-
bres. ¶ Qñꝫ generant̄ ab illis q̄ sunt imatura fe-
bres plīme ꝓprietate sui hūoris. ¶ Uenena.
¶ Cōferūt venenis ⁊ sil'r succ⁹ ⁊ folia ipsorum.

¶ De papauere capitulum. d. lxv.

P Apauer q̄d est. Papaueris sunt spēs: hor
tulana ⁊ cāpestris ⁊ sil'r ē nigꝝ ⁊ spēs cor
nuti qđ est marinū ⁊ fructus ei⁹ est cur-
uus ⁊ spēs spūosi heracliēsis. ¶ Electio. ¶ Qđ me
lius ⁊ sani⁹ est est albū. Et oꝫ q̄dē vt terant̄ capita
papaueris cuiusq̄ꝫ spēi recētia ⁊ fiant ex eis trocisci
⁊ refuent̄ ⁊ admistrent̄. ¶ Nā. ¶ Hortulānū ē
fr̄m ⁊ siccū in ƀo ⁊ nigrū in 3° ⁊ dr̄ q̄p vsq̄ꝫ ad q̄r-
tū. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Spēs papaueris
sunt infr̄atiue ⁊ nō est in ipso glutinatio de q̄ sit cu
randū. Et illud q̄dē qđ est nigꝝ est ingrossatiuum
exiccatiuū ⁊ papauer marinū cornutū c⁹ fructus est
curuatus sicut cornua tauri est abstersiuū incisiuuꝫ
⁊ est vehemētis abstersionis. Et flos q̄dē cāpestris
mūdificat vestigia vlceꝝ in oculis aialiū. ¶ Apa-
ta ⁊ bothor. ¶ Liniunt̄ spēs ei⁹ p̄ter marinū super
herisipila͞. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Folia cornuti
valent ad vlcera sordida ⁊ corrodūt carnē addita͞
ꝓpt̄ sua͞ abstersionē ⁊ eradicāt escaras ⁊ sil'r flos e
ius ⁊ nō est cōueniens vlcerib⁹ manifestis ꝓpt̄ su
pfluitatē sue abstersionis. Et ex cāpestri q̄dē fit em
plastꝝ cū oleo sup vlcera ⁊ eradicat ea. ¶ Instr̄a
iuncturaꝝ. ¶ Linit̄ cū sale sup podagra͞ ⁊ cōfert et
qñ decoquit̄ radix papaueris cāpestris in aq̄ donec
cōsumat̄ medietas ⁊ dat̄ in potu cōfert sciatice.
¶ Mēbra capitis. ¶ Facit somnū ⁊ ꝓprie illud quod
nigꝝ est ⁊ est stupefactiuū ⁊ i licinio supponit̄ ⁊ fa
cit dormire ⁊ ꝓhibet catarꝝ ⁊ qum hñtis vigilias
fronti ex eo emplastꝝ supponit̄ iuuat̄ iñ. ⁊ sil'r qñ
embrocat̄ decoctio eius ⁊ qū ex spūoso fit vomit⁹
bibito fm̄ q̄ptitatem exuthe in mellicrato iuuant̄ ip
so epileptici. Et oleū eius cū oleo rosaceo est cōue
niēs soda qñ ex eo inungit̄ caput: qū tñ ab eo absti
neī q̄ptū plus possibile est sit melius. Et qñꝫ distil
lat̄ eius decoctio in aurē fortis doloris ⁊ sedat do-
lorē eius. ¶ Mēbra oculi. ¶ Admistrat̄ illđ qđ
fr̄ꝫ est in dolorib⁹ oculi vehemētib⁹ apud necessi-
tatē sꝫ in ipso est cautella obfuada sicut diximꝰ in
opio. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert
tussi calide et fluxibus ad pectus et sputo sanguinis
Et sumit̄ ex eo loch cōferēs tussi calide valde ⁊ ꝓ
prie qñ miscet̄ cū acatia ⁊ succo barbe hircine. Fili
us v̊o mesangue inq̄t. Semē nigri mūdificat pect⁹
corticis aūt manifestior dispōnuꝫ est q̄p adiuuat ad
spueñ ⁊ in toto seie est mūdificatio. ¶ Mēbra nu
trimēti. ¶ Cōfert huitatib⁹ stōi. Et qñ radix ei⁹
qđ marinuꝫ est. s. cornutū decoquit̄ in aq̄ dōec ᷑m
diet̄ aq̄ cōfert egritudib⁹ epatis et illi in c⁹ ventre
est hūor grossus. Et semē spūosi facit vomere. Et
dr̄ simile etia͞ huic in cāpestri. ¶ Mēbra expulsi
onis. ¶ Albū et nigꝝ qñ terunt̄ multū et dant̄ in po
tu cū vino nigro et pōtico secāt fluxū ventris an-
tiqū: et nā q̄dē eius nō est vacua a v̊tute solutia ⁊
cū hoc resolutiua resoluit̄ in aq̄ et ex decoctōe eius
vehemēti qñ fit clistere cōfert dysenterie et qñ bi
bit̄ semē ei⁹ cū sirupo charati lenit ventrē ⁊ qñ in
potu dat̄ de spūoso q̄ptitas exuthe vnius in mellic̄
to facit vomere et soluit semē spūosi phl'a et hūo-
rē crudū et sil'r semē spēi egyptij dat̄ ad bibeñ i na
tis et tri et semē ei⁹ qđ domesticum est cum melle
augmentat sperma.

¶ De persicis capituluꝫ. d. lxvi.

P Ersica. ¶ Nā. ¶ Sūt fr̄a in fine ƀi hūi-
da in p° infra tñ finē eius. ¶ Opatōes ⁊
ꝓprietates. ¶ Que sunt hūida velocis
sunt putrefactōis lēificatiua ⁊ in ipsis est stipticitas
aliq̄ptula sꝫ eis stipticiora sunt ea q̄ sunt incisa exic
cata et in ipsis est ꝓhibitio cursus ⁊ imatura sūt sti
ptica etia͞. ¶ Decoratio. ¶ Abscindunt folia eius

qñ ex eis fit linimētū odorē psilotri. ¶ Mēbra capitis. ¶ Distillat succus folioꝝ ei⁹ in aurē ꝛ interficit vmes et cōfert oleū coꝝ emignee et dolorib⁹ auris calidis et fris. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ matura sunt bona stō et in eis est vtus faciendi appetitū cibi. Et oꝫ q̇dē vt nō comedant p⁹ aliū cibū qm̄ corrūpunt p⁹ eū ꝛ corrūpūt ipꝫ sꝫ p̄cedant an̄ cibū et ea q̄ sicca sunt sunt tarde digōis et nō sunt boni nutrimēti q̄uis sint plurimi nutrimēti. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Fit ex eis et folijs ipsoꝝ emplastꝝ fumini et interficit vmes vētris et silr̄ si bibat succus coꝝ et q̄ sunt coꝝ supiora et folioꝝ ipsoꝝ. Et illa q̄ matura sunt leniūt ventrē et imatura stringūt. Et dixerūt q̇dā ꝙ ipsa addūt in coitu et vr̄ ꝙ illud sit in corporib⁹ siccis et calidis.

¶ De pane capitulum. d. lxvij.

Panis q̇d est. Oꝫ vt sit panis mūdus salit⁹ massaꝫ hn̄s cōfectā fermētatus coctus bn̄ in tanor vltime vna nocte pmanens. Et nō cōcedat calidus sicut est. Panis eī calidus nō est apud nāꝫ receptibilis ꝛ acceptio eius q̄ est de furno ꝛ reliquoꝝ sibi silīū est mala. et panis de simila est melior eo q̄ est de farina ꝛ q̄to plus fuerit mūdior oꝫ vt fermentet̄ ꝛ dimittat̄ donec cōsequat̄ plīmū: ꝛ panis q̇dē furni nō est sicut panis altanor si suscipet decoctionē ab vtroqꝫ latere. ¶ Et panis de patella est crudus interi⁹: ꝛ ablutus q̇dē est infr̄atiuus ꝛ est pauci nutrimēti ꝛ natat in stō ꝛ est cōueniens calefactis ꝛ nō generat oppilatōes ꝛ nō calefacit. Mō⁹ v̄o ablutōis ei⁹ est vt sūat medulla paīs q̄ iacuit vna nocte ꝛ infundat̄ in aq̄ calā deiñ effundat̄ ab eo aq̄ q̄ sup ipꝫ natat ꝛ renouet̄ sup ipꝫ aqua donec ab eo remoueat̄ vtus fermēti ꝛ reliquoꝝ et cōsequat̄ finē sue inflatōis. ¶ Electio. ¶ Panis d̄ simila nutribilior est ꝙ alius ꝛ eius nutrimētū ē m̄lius sꝫ est tardioris penetratōis ꝛ adarmacha sequitur ipꝫ in suis dispōib⁹. Opir⁹ v̄o q̄ est plīmi furfuris velocis est penetratōis sꝫ est minoris nutrimēti ꝛ deterioris. Et ille q̄ nō decoquit̄ bn̄ est plīmi nutrimēti ꝛ silr̄ paꝝ hn̄s fermēti sꝫ ei⁹ nutrimētū oppilat nisi illos q̄ sunt plīmi exercitij ꝛ panis de patella est h⁹ generis: ei⁹ naqꝫ ps interior raro decoquit̄ bn̄. Et panis q̇dē ablutus pui est nutrimēti elōgatus a similagineo leuis digōis ꝛ pōderis. ¶ Et panis frumēti rari in iudicio exit opiri. Et panis alcataif generat hūorē grossū ꝛ alfatit est īflatiu⁹ tarde digōis: ꝛ q̄ melior de eo est est ille q̄ est mistus cū oleo amigdalino: ꝛ oꝫ q̇dē vt ei⁹ exiccatio sit in vmbra. ꝛ panis factus in lacte plīmi est nutrimēti et tarde descensionis ꝛ est oppilatiuus. Et emplm̄ q̇dē fcm̄ ex pane calidi⁹ est emplō fcō ex frumēto.

¶ Decoratio. ¶ Panis q̄ est de frumēto nouo īpinguat velociter. ¶ Apata ꝛ bothor. ¶ Panis de frumēto cū mellicrato ꝛ succis cōuenietibus bon⁹ ē apatib⁹ calīs: lenit ei ea ꝛ infr̄at. ¶ Uulnera ꝛ ulcera. ¶ Qn̄ panis decoquit̄ cū aq̄ ꝛ sale ꝛ infundit̄ ex eo ipetigo cōfert. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Panis calidus facit sitiꝫ sua caliditate ꝛ natat ppt suā huitatē vaporosā et sciat velociter ppt̄ illud ꝛ calidus q̇d ē est velocis digōis ꝛ tarde descēsionis.

¶ Mēbra expulsionis. ¶ Panis opir⁹ est lenitiuus nature ꝛ adarmacha stringit ꝛ fermētatus lenit ꝛ azymus stringit uentrē ꝛ ille q̄ est in patella coctus ē ex eis q̄ stringūt ꝛ panis antiquus siccus stringit si n̄ admiscet̄ ei aliud ꝛ panis alcataif strīgit uētrē et panis subtil̄ strīgit vētrē plusq̄ ille q̄ est de simila.

¶ Capitulum de littera. q.

¶ De q̄nqꝫ folio capitulum. d. lxviij.

Quinqꝫ folia q̇d est. ¶ Est pentaphilon ꝛ iaꝫ dictum est de ipso.

¶ Capitulum de littera. r.

¶ De rizo capitulum. d. lxix.

Rizū q̇d est. ¶ Nā. ¶ Est calidū ꝛ siccū et siccitas ipsius est manifestior caliditate sua: verūtamē q̇dam dicūt ē ꝙ calidi⁹ frumēto. ¶ Opatōes ꝛ pprietates. ¶ Nutrimētuꝫ p̄bet multū ad q̄ndā siccitatē declinās. ¶ Et qū decoquit̄ cū lacte ꝛ oleo amigdalino maius dat nutrimētū ꝛ melius ꝛ remouet̄ ab eo exiccatio ꝛ cōstrictio quā facit ꝛ pprie qū infundit̄ nocte vna in aq̄ furfuris. Et ipꝫ est ex eis q̄ tarde infr̄ant et ī ipso est cōstrictio. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Decoctū cū aq̄ stringit vsqꝫ ad terminū ꝛ decoctū cū aq̄ in spermate efficit augmētū ꝛ nꝫ stringit nisi p̄pet̄ frixione in cortice suo ꝛ studeat̄ in destruēdo aquositatē ei⁹ ꝛ pprie eius q̄d̄ infusuꝫ est in aq̄ furfuris propter quam destruitur eius siccitas.

¶ De rosis capitulum. d. lxx.

Rosa q̇d est. Est vtutis cōposite ex subā aq̄a ꝛ terrea ꝛ in ipsa sunt acuitas ꝛ stipticitas et amaritudo cum stipticitate et pauca dulcedine et in aq̄itate paꝝ caliditatis cā rei ppter quā est dulcis et amara et in ipsa est subtilitas faciens ipsius stipticitateꝫ penetrare q̄re accidere facit corizaꝫ. Et vtus q̇dē amara in ipsa remanet dū est recēs. qū aūt siccat̄ minorat̄ eius amaritudo et ppt̄ hoc q̄ recēs est soluit q̄si pōdus . ʒ. x. ex ea in potu sumit̄. Illa v̄o q̄ noīat̄ rosa fetida est calida ꝛ est radix eius sicut piretꝝ adustiua. ¶ Nā. ¶ Dixit Gal̄. ꝙ rosa nō est vehemētis fr̄itatis ꝑatiōe sui fcā ad nos ꝛ dixit oꝫ vt sit fr̄a in p°. ¶ Ego aūt dico ꝙ eius siccitas est in principio ꝭi precipue in desiccata. ¶ Opatōes et pprietates. ¶ Eius exiccatio ē fortior sua stipticitate qm̄ amaritudo eius est fortior stipticitate sui saporis et est apitiua valde et sedat motū cholere et est semē eius forti⁹ stipticū q̄d̄ est in ipsa ꝛ silr̄ pili q̄ sunt in medio ei⁹. ꝛ ī toto ipsius est cōfortatio mēbroꝝ interioꝝ et ei⁹ stipticitas nō ptransit cū resolutōe. Et sicca q̇dē est magis stiptica ꝛ fr̄ior. Et iā dr̄ ꝙ in ea est vtus extrahens surculos et spinas et reliq̄ carni infixa. Et eius succus bonus est exungalute. s. albi abscisi vnguibus et exiccatur in vmbra. ¶ Decoratio. ¶ Rectificat fetorē sudoris qū in balneo admistrat̄. ¶ Ex ea quoqꝫ fiunt ablutōes fm hūt mōꝫ. Sumit̄ rosa cuiros nō aduenit ꝛ dimittit̄ donec extenuet̄ deiñ sumunt̄ ex ea. xl. aur̄. ꝛ ex spica boni odoris. l. aur̄ ꝛ ex myrrha. vi. aur̄. et fiunt iñ trocisci pui: q̄nqꝫ v̄o addūt in eis costi et lilij amboꝝ ana. ʒ. ij. et q̄nꝫ ponūt eos mulieres in maniki et abluūt malū odorē sudoris. ¶ Apata et bothor. ¶ Dixerūt q̇daꝫ ꝙ ipsa abscindit vrucas omēs quando admistrat̄ trita et qn̄ rosa coquit̄ et terit̄ et nō exprimit̄ et fit ex ea emplꝫ apatib⁹ calidis soluit ea. Et silr̄ cōfert herisipile. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Cōfert ulcerib⁹

p̃cipue abrasionib⁹ in coxis et in ancha et generat
carnē in ꝓfundis. Et dixer̃t q̄daꝫ ꝙ ipsa extrahit ea
q̄ infixa sunt in carne et spinas trita. Mēbra ca
pitis. Sedat soda q̄ȯ ex ea hūidū ē. Et decoctō
aq̄ eius ⁊ oleū eius faciūt sternutationē qū odoran
tur. Et dixerūt q̄da sternutatio ex ipsa fit ꝓpterea
qr retinet vaporē ⁊ fortasse illud etiā est ꝓpt̄ vtu
tē suā abstersiuā et p ꝓhibitionē in cerebris hn̄ti
b⁹ subtiles supfluitates. Et ipsamet facit sternutar̃
illū c⁹ cerebꝝ est calidū et eius semē stringit gingi
uas et similiter succ⁹ ei⁹ cū dococto et cōfert etiaꝫ
dolori auriū. Mēbra oculi. Sedat doloreꝫ
in oculo ex caliditate et similiter decoctio ex sicca ē
cōueniens grossitiei palpebraꝝ qū ex ea fit alcofol
et similiter eius oleū et succus ipsius: et ipsa q̄dē ñ
cōfert ophthalmie nisi qū ex ea abscindunt̄ addita
mēta ipsius alba. Mēbra anhelitus et pectoris
Qū aq̄ rosacea bibr̃ cōfert sincopi: ⁊ ei⁹ succus scd
eius v̇gulta est bona sputo sanguis et sil'r capita ipi
us. Mēbra nutrimēti. Aq̄ rosacea est bona
epati et cōfortat q̄ ex ea nutrita est cū melle stōum
et est geleniabin et iuuat ad digereñ. Et rosa q̄deꝫ
et eius succus cōferūt hūorositati stōi. Oleū v̇o ro
saceū extinguit inflationē stōi. Et sil'r epithima fa
ctū stō ex rosa ipsa et eius sirup⁹ cōfert ei q̄ in stōa
cho mollificationē hꝫ. Mēbra expulsiōis.
Sedat dolorē ani linita sup eū cū pēna ⁊ dolorē ma
tricis ex caliditate et sil'r decoctio q̄ fit ex sicca ⁊ ꝯ
fert doloribus recti intesti. Et fit clistere ex deco
ctōe eius vlcerib⁹ intestinoꝝ: et sil'r sirupus eius
bibr̃ ad illō. dormire v̇o sup locū ex ea stratū ab
scindit desideriū. Et q̄ recēs est fortasse soluit si su
mat̃ pōdus. ʒ. x. ex ea decies. Sicca v̇o nō soluit.
Et oleū rosaceū soluit ventrem.

De renibus capitulum. d. lxxi.

R Enes q̄d sunt. Noti sūt laudabiliores ex
eis sūt reñs hedi lactētis. Nā. Sūt
eq̄les ad siccitatē declinātes. Opatōes
⁊ ꝓprietates. Parui sunt nūtrimēti ⁊ hūor eoꝝ
est malus ⁊ laudabiliores eoꝝ sunt renes hedi.
Mēbra nutrimēti. Sūt difficilis digestionis et
horridi saporis.

De rob capitulum. d. lxxij.

R Ob. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris.
Juuat ad spueñ ⁊ ponit̄ in sirupo de pa
paucre noto. Mēbra expulsionis.
Confert dolori renum ⁊ vesice.

De ruta capitulum. d. lxxiij.

R Uta q̄d est. Silur̃is vehemētioris est ni
gredis ꝙ albarmel. Electio. Con
uenietior ruta est dōestica q̄ nascit̄ apud
arborē fici. Nā. Hūida calida est ⁊ sicca i p°
Et sicca est calida et sicca in 3°: sicca v̇o siluris ē ca
lida ⁊ sicca in q̄rto. Opatōes ⁊ ꝓprietates.
Est incisiua resolutiua carminatiua valde mūdifi
catiua venaꝝ vlceratiua stiptica. Decoratio.
Cū nitro ponit̄ sup morpheā albaꝫ ⁊ sup v̇rucas et
moꝝ: ⁊ r̄mouet odorē alleoꝝ ⁊ cepaꝝ: ⁊ ꝯfert alo
pitie. Apata ⁊ bothor. Siluris qñ tritur ⁊ fit
ex ea emplꝫ mēbro sup q̄ȯ est apa calidū cōfert. ⁊
qñ ponit̄ sup scrofulas gutturis et ascelle resoluit e
as ⁊ gūma eius est fortior in oib⁹ illis. Vulne
ra ⁊ vlcera. Ponit̄ cū butyro ⁊ melle sup ipeti

ginē ⁊ cū aceto ⁊ cerusa sup formicā ⁊ herisipilam
sanat antiq̄. Instr̃a iuncturaꝝ. Cōfert paly
si ⁊ sciatice ⁊ dolorib⁹ iuncturaꝝ bibita ⁊ mor̃ em
plastri supposita cū melle. Mēbra capitis.
Aufert odorē alleoꝝ ⁊ cepaꝝ ⁊ fit ex ea emplꝫ cuꝫ
sauich ad soda antiq̄. Et qñꝫ fit ex ea emplꝫ cū ace
to in naso ad fluxū sanguis nariū ⁊ retinet ipꝫ. Et
succus eius calefactus in cortice ḡnati distillat̄ in au
rē ⁊ mūdificat eā ⁊ sedat dolorē ⁊ tinnitū ⁊ sonituꝫ
⁊ iterficit v̇mes ⁊ liniunt̄ cū ea vlcera capitis.
Mēbra oculi. Ipsa acuit visuꝫ ⁊ ꝓprie succus
eius cū succo feniculi et melle collirio fcō ex ea aut ꝯ
mesta. Et qñꝫ fit ex ea emplꝫ sup pulsationē oculi.
Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Decoctio eius q̄
hūida est cū aneto sicco cōfert dolori pectoris ⁊ dif
ficultati anhelitus f̄m testimoniū ruffi. Mēbra
nutrimēti. Fit ex ea emplꝫ cū ficub⁹ ad hydro
pisiꝫ hyposarchā ⁊ dat̄ in potu vinū in quo decoq̄
tur ruta etiā. Et qñ de seie ei⁹ bibr̃ ab vna. ʒ. us
qꝫ ad. ʒ. ij. ad singultū phlegmaticū sedat ipꝫ. Et
ipsa q̄dē digerit ⁊ facit appetitū cibi ⁊ cōfortat stōa
chū ⁊ cōfert spleni. Mēbra expulsiōis. Exic
cat spma ⁊ abscindit ipꝫ ⁊ deijcit desideriū coit⁹ et
ꝯcubit⁹ ⁊ vtraqꝫ species eius stringit ⁊ sedat dolo
rē pūgitiuū. Et fit ex ea clistere cū oleo ad dolor̃s
colice ⁊ ponit̄ cū melle sup vlcera ani ⁊ bibr̃ cū olo
⁊ bibr̃ ꝓpt̄ v̇mes. et ambe spēs expellūt supfluita
tes corporis cū ꝓuocatōe ⁊ silmiliter retinet egōeꝫ.
Et fit ex ea emplastꝝ cuꝫ folijs lauri sup testiculos
ad apata ipsoꝝ. Febres. Et similiter confert
rigori comestio ipsius ⁊ inunctio ex oleo eius.
Venena. Resistit venenis ⁊ bibat q̄ sibi tīet ne
in potu sumat venenū ⁊ pūgi a venenosis de semi
ne eius pōdus. ʒ. i. cū folijs suis cū vino ⁊ ꝓprie si
bibr̃ cū nuce ⁊ bolo oib⁹ cōtritis ⁊ cōmistis: ⁊ plu
rimū ipsius sumere de siluri est pnitiosum.

De rubo capitulum. d. lxxiiij.

R Ubus q̄d est. Dixerūt q̄da ꝙ est albause
gi ⁊ est q̄da spēs eius q̄ noiat̄ rubus canis
et hꝫ fructū q̄ est sicut oliua habentē inte
rius lanā. Electio. Succ⁹ eius coagulat⁹ cū
exiccatōe in sole forti. Nā. Est frus ⁊ siccus
⁊ in fructu eius maturo est caliditas q̄da. Opa
tōes ⁊ ꝓprietates. Est stiptic⁹ desiccatiuus cū oi
b⁹ ptibus suis ⁊ folia eius sunt minora in hoc ꝓpt̄
suā q̄ditatē. Decoratio. Decoctio stipituꝫ ⁊
folioꝝ eius tingit capillos. Apata ⁊ bothor.
Probibet ex folijs ei⁹ emplastꝝ ambulationē frau
dulētis ⁊ formice ⁊ ē bonū sr̃ herisipilā ēt ⁊ ei⁹ hu
mor est grossus. Illud eni q̄ȯ de eo exiccatū ē stri
git manifeste ⁊ similiter flos eius. Et in radice q̄ȯ
ruffi est subtilitas cū stipticitate ⁊ ꝓpt̄ hoc frangit
lapidē. Vulnera ⁊ vlcera. Cōfert vlcerib⁹
q̄ sunt sup caput ⁊ consolidat vulnera. Mem
bra capitis. Qñ masticant̄ folia eius stringūt gi
giuā ⁊ sanant alcola et similiter fructus eius matu
rus ⁊ succus fructus eius et folioꝝ ipsius sanāt do
lores gingiue ⁊ succus folioꝝ eius sanat os caliduꝫ
et folia eius sanāt vlcera capitis ⁊ multitudo fru
ct⁹ albausegi facit soda. Mēbra oculi. Con
fert exiture oculi. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris
Cōferūt ptes eius sputo sanguis. Mēbra nutri
mēti. Ex folijs eius fit emplastꝝ stōacho debili

recipiẽti mãs ⁊ cõfortat eũ. ¶ Mẽbra expulsiõis
¶ Stringit ventrẽ: ⁊ rubꝰ q̇dẽ canis qũ accipı̃ a fru-
ctu eius lana q̃ est in eo ⁊ decoquitᷣ stringit eius de
coctio ventrẽ ⁊ abscindit cursũ huitatis antique ex
mr̃ice ⁊ cõfert hemorroidibꝰ natis in ano ex q̇bꝰ
currit sanguis fcõ ex eo emplastro ¶ Et ipse ⁊ flos
eius cõferũt vlceribꝰ intestinoꝝ et solutõi et fran
gũt lapidẽ subtilẽ in eis ¶ Uenena. ¶ Est cõueni
ens morsui animalis qđ noiatᷣ karites.

¶ De rubea tinctoꝝ capitulum. d. lxxv.

Rubea tinctoꝝ q̇d est ¶ Est põtici saporis.
¶ Opatões ⁊ ꝓprietates. ¶ Abstergit cuꝫ
eq̃litate ⁊ ponitᷣ sup ĩpetiginẽ cũ aceto et
sanat eã et mũdificat cuti ab oĩ vestigio. ¶ Instr̃a
iuncturaꝝ. ¶ Datᷣ in potu cũ mellicrato ⁊ confert
sciatice et palysi q̃ est cũ nocumẽto in vtrisq; late-
ribꝰ ⁊ ĩ sr̃u ⁊ datᷣ in potu de ea. ʒ. i. cũ duabus. ʒ.
rauedscẽi ad ꝑcussiõẽ ⁊ casuꝫ cũ uase uº terr̃o đ uio
passaꝝ. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Datᷣ in potu fru
ctus eius cũ oxymelle ad apã ata splenis ⁊ mũdificat
epar et splenẽ et apit oppilatões eoꝝ et est ei ꝓpri
etas in hoc ¶ Mẽbra expulsionis. ¶ Prouocat
vrinã adđo uehemẽter ꝙ q̃nꝫ facit mingere sangui
nẽ. Et oꝫ vt q̇ eã bibit q̄q; die balneetᷣ. Et q̃n sup
ponitᷣ ꝓuocat mẽstrua ⁊ extrahit fetũ. ¶ Uenena
¶ Stipites eius cũ folijs suis cõferũt morsui veneno
sorum vermium.

¶ De rhaphano capitulum. d. lxxvi.

Rhaphanus q̇d est. Fortiꝰ qđ est in ipso ẽ
semẽ ipsius deiñ cortex eius postea folia
ipsius deiñ caro eius. Et oleũ q̇dẽ eiꝰ exi
stitᷣ in v̇tute olei de kerua nisi qr est vehemẽtioris
caliditatis ipso et siluñe in oibꝰ narratõnibꝰ coicat
ei sꝫ est fortius eo. ¶ Electio. ¶ Fortius qđ est ĩ
ipso est semẽ eius. Et ille q̇ est magis tẽpatus est il
le q̇ est elixatus. ¶ Nã. ¶ Lignũ eius est caliduꝫ
in pº ⁊ hũidũ ⁊ semẽ eius est calidũ ĩ 3º. ¶ Opati
ones ⁊ ꝓprietates. ¶ Generat ventositates sꝫ se-
mẽ eius ipsas soluit ⁊ in ipõ est subtiliatio fortis ⁊
ꝓprie in seĩe eius ⁊ q̇ est silur̃is est inflatiuus. Et il
le q̇ est elixatus est nutribilior ꝓpt̃ sepatõeꝫ illius
ab eo qđ est medicinale ¶ Et nutrimẽtũ q̇dẽ eiꝰ est
phl̃aticũ ⁊ paucũ cũ hoc ¶ Et ĩ ipso est subã q̃ uelox
est ad putrefieñ ⁊ illud ꝓpt̃ illud qđ in ipso est de
nocumẽtis: folia aũt v̇nalia q̃n elixantᷣ ⁊ cõeduntur
cũ oleo ⁊ almuri nutriunt plusq̄ radi. x. ¶ Deco-
ratio. ¶ Si misceatᷣ cũ eo farina lolij facit nasci pi
los in alopitia. Et q̃n fit ex eo empl̃ꝫ cũ melle era-
dicat vestigia accñtia sub oculo q̃ sunt cum occulta
tione ⁊ cõfert semẽ eius lẽtigibꝰ factis in mẽbris ⁊
reliq̃s coloribus extraneis ⁊ vestigijs ⁊ ꝑcussioni-
bꝰ ⁊ pãno ⁊ ipꝫ cũ cõdisi linitũ remouet morpheaꝫ
nigrã ꝓprie in balneo. Et ipse multiplicat pedicu-
los in corporibꝰ. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Cũ faria
lolij adhibitus bothor lenibꝰ abstergit eas. ¶ Ul
nera ⁊ vlcera. ¶ Q̃n ex eo fit emplastꝝ cũ melle
eradicat vlcera frauduletã ⁊ vlcera lenia et semen
eius cũ aceto eradicat vlcꝰ cancrenaꝝ integre: ⁊ si
militer opatᷣ sup ĩpetiginẽ. ¶ Instr̃a iuncturaꝝ.
¶ Semẽ eius expellit pulsationẽ q̃ est in iuncturis ⁊ ẽ
bonũ dolori iuncturaꝝ valde. ¶ Mẽbra capitis.
¶ Nocet capiti ⁊ dentibꝰ ⁊ palato: ⁊ succꝰ eiꝰ et olꝫ
ipsius cõferũt ventositatibꝰ in aure valde ¶ Mẽ
bra oculi. ¶ Nociuus est oculo: verũtñ abstergit
ipꝫ q̃n in eo distillatᷣ aq̃ eius ⁊ delet vestigia q̃ sũt
in oculo sub lachrymali. Inq̇t filiꝰ mesaugue folia
eius acuũt visũ. ¶ Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris.
¶ Qui est elixatus est cõueniẽs tussi antiq̃ vetuste et
chio grosso generato ĩ pectorĩ et ipe ꝯfert ꝓfocatõni
accñti ex fungis mortiferis. Et si decoq̄tᷣ cũ oxym̃l
le deiñ fiat ex eo gargarismus cõfert ꝓfocatõi. Et
in ipso cũ hoc est nocumentũ gutturis ⁊ est addens
in lacte. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Est malus stõ fa
ciens eructuare. Et pꝰ cibũ lenit ventrẽ ⁊ facit ci-
bũ penetrare ⁊ añ cibũ facit natare cibũ ⁊ nõ q̇escit
et ꝓpt̃ hoc facilẽ efficit vomitũ ⁊ ꝓprie cortex eiꝰ
cũ oxymelle ⁊ cõuenit lateri ⁊ spleni suppositus ut
empl̃ꝫ. Et semẽ eius cũ aceto facit nauseã valde et
resoluit apã splenis. Filius v̇o mesaugue dixit. Si
cõedatᷣ pꝰ cibũ digerit ⁊ ꝓprie folia eius. Et aq̃ fo
lioꝝ eius apit oppilatões epatis ⁊ remouet icterici
aꝫ. Et dixerũt q̇dã folia eius digerũt ⁊ corpꝰ eius
facit nauseã ⁊ semẽ ipsius resoluit inflationẽ in vẽ
tre ⁊ facit facilẽ egressionẽ cibi ⁊ facit appetitũ ⁊ au
fert dolorẽ epatis ⁊ aq̃ eiꝰ est bona hydropisi.
¶ Uenena. ¶ Cõfert morsui vipe ⁊ cũ vino mor-
sui cornute etiã. Et semẽ eius cõfert venenis ⁊ v̇-
mibꝰ venenosis. Et si ponatᷣ frustũ eius sup scor-
pionẽ moritᷣ ⁊ aq̃ eius expta est in hoc ⁊ est fortior
¶ Et si momorderit aliqueꝫ scorpio q̇ rhaphanũ cõe
dit non nocebit ei.

¶ De rehan capitulum. d. lxxvij.

Rehan. ¶ Mẽbra expulsionis. ¶ Con-
fert hemorroidibus.

¶ De rehan salamonica capitulũ. d. lxxxviij.

Rehan salamonica q̇d est ¶ Inuenitᷣ in mon
tibꝰ spahan ⁊ est silis aneto hũido. Et dr̃
ꝙ folia eius sunt sicut malua ⁊ poma eiꝰ
sunt pua ⁊ inuoluitᷣ sup arborẽ sicut volubilis. Et
vr̃ ꝙ sit in ipso diuersitas ⁊ vr̃ ꝙ fmo ƙus sit in-
nuẽs ad hoc ꝙ ipsa est planta q̃ noiatᷣ basafeꝝ ¶ Ul
gꝰ ei existiat ꝙ ẽ ĩbã salamonica. ¶ Opatões ⁊ ꝓ
prietates. ¶ Est subtilis exiccatiua resolutiua.
¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Cõfert posita cũ aceto sup he-
risipilã ⁊ linitᷣ sr̃ apata phl̃atica. ¶ Uulnera ⁊ vl-
cera. ¶ Linitᷣ cũ aceto sup vlcera ambalatiua.
¶ Instr̃a iuncturaꝝ. ¶ Linitᷣ sup podagrã ⁊ cõfert ei
et est eius ꝓprietas. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Cõfert
torture. ¶ Mẽbra expulsõis. ¶ Supponitᷣ cũ o
leo rosaceo ad dolorẽ mr̃icis. ¶ Uenena. ¶ Lini
tur sup mordicationẽ scorpionis.

¶ De roba capitulum. d. lxxix.

Roba q̇d est ¶ Est auellana indica ⁊ est fru
ctus magnus in magnitudine auellane si-
milis papauero et sepatᷣ a g̃no sic neregil
¶ Nã. ¶ Est calida ⁊ sicca. ¶ Apata et bothor.
¶ Est epithima sup scrofulas cũ aceto cõueniens.
¶ Uulnera et vlcera ¶ Cõfert scabiei et pruritui.
¶ Instr̃a iuncturaꝝ. ¶ Disrũpit ventositates ĩpedi
entes in dorso. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Fit ex ea ca-
putpurgiũ ad torturã et plurimũ cõfert ei. et silr̃
cõfert emig̃nee et soda. Et est caputpurgiũ ꝯferẽs
epilepsie et scotomie et manie et melãcholie. Et iã
q̇dẽ exptũ est caputpurgiũ eius in tortura tribꝰ di
ebus et fecit currere huitatẽ ex naribꝰ et fecit flue
re phlegma plurimũ et remouit egritudinẽ in tri

bꝰ diebus. Et oꝫ vt patiēs torturā moreť ī domo tenebrosa: ⁊ cōfert ventositatibꝰ crudis. Mēbra oculi. Cōfert aq̄ in oculo alcofol facto ex ea et ꝓprie succus minoris eius et ventositati asebel ⁊ pāno et caputpurgio fcō ex ea cū aq̄ amaraci ⁊ fit ex ea alcofol cū antimonio tortos hn̄tibꝰ oculos. Mēbra anhelitus et pectoris. Dať in potu de radice eius pōdus. ʒ. ij. cū vino ad pleuresiꝫ frāꝫ ⁊ asma et tussiꝫ antiq̄ et sputū sanguis ex pectore ꝑpť illud qđ in ipsa est de stipticitate. Mēbra expulsionis. Cōfert colice passioni et dať de eo in potu pōdꝰ. ʒ. ij. ad anū ⁊ dolorē mr̄icis. Et pessariū suppositū de eo qđ ex ipsa fricatōe dissolutū est ꝓuocat mēstrua et extrahit fetū et sil'r succꝰ eius et solutōe educit cholerā nigrā et phlegma et aquositatē etiā et cholerā ex corpore toto absq̄ difficultate ita q̄ sanat albaras et remouet eā et ictericiā et pannū et silia et resoluit colicā et eius potio ē triū kermet et kermet est sex kerates. Et bibiť cuꝫ vino dulci aut oxymelle et dať cū petroselio ⁊ dauco. Et scamonea mouet eius solutionē qn̄ ipsa admisceť et cōfortat ipsaꝫ et q̄ntitas eius est cū vnoqꝫ q̄ auř. ipsius ponanť tres anulusat de scamonea ⁊ qn̄ꝫ assumiť de ea pōdus. ʒ. ij. et teriť et poniť cuꝫ vino dulci aut in oxymelle et dimittiť aliq̄nto spatio deiñ coquiť vinū illud cū lentibꝰ aut ordeo cum carne galline et dať ad sorbeñ ius eius et misceť ei de scamonea. Febres. Cōfert febribꝰ q̄rtanis. Uenena. Est tyriaca morsui scorpionis ⁊ rutele. Et q̄dā studēt ad hoc vt sumant de cortice eiꝰ supiore sicut lens ⁊ proijciāt ī fissurā pūcturē.

De reubarbaro capitulū. d. lxxx.

Reubarbarū. Electio. Qn̄ꝫ adulterať hoc mō. Decoquiť ⁊ assumiť eius aquositas ⁊ desiccať succus eiꝰ deiñ exiccať subā eius pꝰ illud ⁊ vendiť sicut est. Uex ipꝫ est tūc spissius ⁊ vehemētius stipticū ⁊ puꝝ est vehemētius raꝝ ⁊ minus stipticū ⁊ est crocee tincture. Opatōes ⁊ ꝓprietates. Subā arboris eiꝰ est commista ex aq̄itate ⁊ aereitate ⁊ ī ipō ē terreitas amara ꝑpť actionē igneitatis in ipꝫ ⁊ sil'r eius mollities ⁊ stipticitas sunt ex terreitate eius ⁊ seq̄ť ipꝫ in stipticitate eiꝰ terreitas īmo est iuuamētū in ea ⁊ cōpleť eius opo cū q̄litate sue terreitatis ⁊ qđ de ipō puꝝ est est minus stipticū. Decoratio. Confert pāno ⁊ vestigijs remanētibꝰ sup cutes qn̄ liniť cū aceto ⁊ eūatio cū eo. Apata ⁊ bothor. Fit ex eo emplꝫ cū q̄busdā hūitatibꝰ ad apata calida. Uulnera ⁊ vlcera. Cōfert ipetigini epithimatū cū aceto. Instra iuncturaꝝ. Cōfert valde casui ⁊ ꝑcussiōi. Et' inq̄t alcanzi potio eiꝰ sit. ʒ. ij. in vino ꝑmisto ⁊ cōtusionibꝰ qn̄ dať in potu cū vino odorifero ⁊ sil'r qn̄ inungiť ex oleo eiꝰ ad cōtusionē lacertoꝝ ⁊ dolorē eoꝝ ⁊ extēsionē ⁊ confert rupture. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Cōfert asmati ⁊ sputo sanguis. Mēbra nutrimēti. Est cōferēs epati ⁊ stō ⁊ debilitati amboruꝫ ⁊ doloribꝰ eoꝝ ⁊ doloribꝰ intrinsecis ⁊ singultui ⁊ rupture ⁊ extenuat splenē. Mēbra expulsionis. Cōfert adereb ⁊ dolori pūgitiuo vētris et dysenterie ⁊ dolori renū ⁊ vesice ⁊ doloribꝰ mr̄icis ⁊ fluxui sanguis. Febres. Cōfert febribꝰ ātiq̄s ⁊ hn̄tibꝰ piodos. Uenēa. Cōfert morsui ōmiū venenosoꝝ ⁊ ꝓpētis ⁊ q̄ntitas potus eius ē sicut q̄ntitas potus agarici.

De ramech capitulū. d. lxxxi.

Ramech. Nā. Est frā ⁊ sicca. Opatōes ⁊ ꝓprietates. Est stiptica exiccatiua subtiliatiua cōstrictiua. ꝓhibēs effusiones materieꝝ ⁊ sedat caliditateꝫ. Mēbra nutrimēti. Cōfortat stōuꝫ qn̄ in potu dať cū aq̄ myrti. Mēbra expl'. Constringit ventrē.

De ratienigi capitulum. d. lxxxij.

Ratienigi q̄d est. Noiať colofonia. ⁊ ē gūma pini ⁊ noiať arbor eius in scemi alherez. Nā. Est calida ad ʒm sicca ī pº. Opatōes ⁊ ꝓprietates. Generat carnē corporū teneroꝝ sꝫ cōmouet dolores in corporibꝰ teneris ⁊ qn̄ꝫ sananť ea vlcera cū balaustijs ⁊ vēis ⁊ sil'ibꝰ.

De ribes capitulum. d. lxxxiij.

Ribes q̄d est. Inest ei v̄tus acetositatis citri ⁊ acreste. Nā. Est frā ⁊ sicca ī ʒº. Opatōes ⁊ ꝓprietates. Est extinctiua ⁊ abscindit sanguinē sedatiua caliditatis ⁊ ꝯfert apatibꝰ pestilētie q̄ subito interficiūt. Mēbra oculi. Acuit visuꝫ qn̄ fit alcofol ex succo eius. Mēbra expulsionis. Cōfert soloni cholerice. Apata ⁊ bothor. Confert variolis et morbillo ⁊ apatibꝰ pestilētialibꝰ ⁊ pestilentie.

De rachamat capitulum. d. lxxxiiij.

Rachamat. Mēbra capitis. Distillať fel eius cū oleo violaceo in latere diuiso ad emig̅neā ⁊ diuerso ad dolores auris. Et fit ex eo caputpurgiū infantibꝰ aut distillať in naribus ipoꝝ ꝑpť illud qđ' in eis est de ventositatibus pueroꝝ. Mēbra oculi. Fit alcofol ex felle eius ad albedinē oculi cū aq̄ frā. Mēbra expulsionis. Diř q̄ stercus eius eijcit fetū vaporatū. Uenena. Inq̄t filius alpatrich. Eius fel exiccať in vase vitri in vmbra ⁊ fit ex eo alcofol in latere morsus vipe sꝫ nō credo illud. Et q̄dā dixerūt q̄ exptū fuit ad venenū scorpiōis ⁊ ꝓpētis et vipe maioris ⁊ iuuat. Et uiř mibi q̄ linienº fcm̄ ē

De rasas capitulum. d. lxxxv.

Rasas q̄d est. Iā dcm̄ est in caº de plūbo: ⁊ hoc est stannū: eius aūt cerusā ⁊ spēs faciēdi eā dicēus in antidotario. Electio. Qđ in eo subtile est est qđ adustū est ⁊ cerusa ⁊ oꝫ vt timeať odor eius qū aduriť. Nā. Est frꝫ et hūidū. Opatōes et ꝓprietates. In eo qđ est adustū est lenificatio ⁊ subtiliatio ⁊ resolutio ⁊ intersectio sanguis. Et eius cerusa est glutinatiua infrātiua cuius v̄tus est v̄tus tutie aduste. Et scoria q̄dē rasas est in sil'itudine v̄tutis rasas adusti. Apata et bothor. Qn̄ fricať cū uino aut alio aut aliquo succoꝝ frōꝝ cōfert apatibus. Uulnera ⁊ vlcera. Cōfert vlceribus fraudulētis ⁊ ambulatiuis. Et cerusa replet vlcera et glutinat ea. Uenena. Qn̄ fricať eius cerusa sup pūcturā scorpionis marini et dracōis marini cōfert. Et oꝫ vt tieať eius odor apud adustionem.

De rabadat capitulum. d. lxxxvi.

Rabadat. Mēbra capitis. Diř q̄ rabadat positus sup caput patiētis soda remonet soda. Galienus v̄o inq̄t. Existio q̄ ipsa facit illud dū est viua: mortuā eni iā exptꝰ

fui ⁊ nihil inueni.

De reieben capitulum. d. lxxxvij.

Rieben qd est. Est lapis q̄ est sicut cancer. Nã. Est frūs ⁊ hūidus in fo. Opatōes et ꝓprietates. Exiccat et abstergit et eius virtus est proxima virtuti cancri. Membra oculi. Acuit visum.

De rubien capitulum. d. lxxxviij.

Rubiē. Opatōes et ꝓpetates. Est ꝯuēiēs cibus ꝫ salitus antiqus generat meliam. Mēbra expl'. Augmētū efficit in coitu.

De rebithe capitulum. d. lxxxix.

Rebithe. Nã. Fili⁹ mesaugue inqt. Est calidior ꝙ rubien. Mēbra expulsionis. Excitat coitum.

De ratuba capitulum. d. xc.

Ratuba quid est. Est alcot. Et iam diximus de ea.

De ranis capitulum. d. xci.

Rana. Opatōes et ꝓprietates. Cinis rañ qñ ponit̄ sup locū sanguis retinet eū. Decoratio. Et ipsa qñ decoquit̄ cū sale et oleo ē fm ꝙ dr̄ bezahar lep̄ et venenosoꝝ ꝟmiū comesta. Instra iuncturaꝝ. Eius ius cōfert apatib⁹ cordarū qñ sup' ea effundit̄. Mēbra capitis. Dr̄ ꝙ ex succo rane fluuialis colluit̄ os ad dolorē dentiū ⁊ sedat̄ si est in ea qđ est in ea. Et cor⁹ rane et ꝓpe pinguedo eius est ex eis q̄ facilē dentiū eradicationem faciūt. Et existio ꝙ est hoc ex petrosa ñ dōestica: hec ei spēs ē ex eis q̄ testant̄ medici ⁊ expimentatores coitatis eÿcere dētes aialiū qñ ipsaꝫ sumūt in cibo et in pastu. Uenena. Si q̄s cōedit sanguinē eius aut cor⁹ ipsius apat̄ cor⁹ eius et fit ipsius color plūbeus et expellit sperma donec morit̄. Et dicit̄ ꝙ qñ coquit̄ cū sale et oleo et comeditur est bezahar lepre et vermibus venenosis.

Capitulum de littera. s.

De squilla capitulum. d. xcij.

Squilla qd est. Est cepe muris q̄ sic noiat̄ ꝓpterea ꝙ ipsa interficit murē. Et est pūgitiua acuta ꝫ decoctio et assatio frangūt eius fortitudinē. Et forma ipsius qñ assata est est forma pisci desiccati. Et color eius est citrinus declinās ad albedinē et ex ea est genus venenosū mortale. Et existiauerūt q̄dā ꝙ ipsa sit napellus ꝑpt̄ qđdaꝫ gnū qđ in ea repit̄ ꝫ errauerūt. Electio. Que ex ea bona est est fortis coloris splēdida in c⁹ sapore est dulcedo cū acuitate et amaritudine. Nã. Calida est in 3° sicca in termis fi. Opatōes ⁊ ꝓprietates. Est resolutiua attractiua sanguis ad exteriora et supfluitatū adustiua vlceratiua subtiliatiua valde chimoꝝ grossoꝝ incisiua cū ꝟtute vltra ꝟtutē sue calefactōis. Et ipsius acetum cōfortat corpus debile ⁊ acq̄rit ei sanitatē. Decoratio. Eradicat ꝟrucas illinita cū oleo ⁊ gūma pini. Et facit pilos nasci i alopitia et tyria illinita: ⁊ fricata ⁊ fixuris calcanei proprie. Et sirupus eius ⁊ ipsi⁹ acetū bonū efficiūt colorē. Uulnera ⁊ vlcera. Desiccat vlcera exteriora ⁊ nocet vlcerib⁹ viscerū comesta ⁊ exulcerat fricata. Instra iuncturarū. Nocet neruis sanis parūp cōferēdo dolorib⁹ neruoꝝ ⁊ iuncturaꝝ ⁊ palysi ⁊ sciatice ꝓprie et silr̄ eius acetū ⁊ sirupus ipsi⁹. Mēbra capitis. Cōfert soda ⁊ melie ⁊ cōstringit ei⁹ acetū gingiuas ⁊ cōfirmat dētes motos ⁊ cōfert fetori oris. Mēbra oculi. Eius cōestio acuit visū. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Cōfert asmati valde ⁊ tussi antiq̄ ⁊ aspitati vocis ⁊ potant̄ ex ea tres aūlusat cū melle ⁊ cōfortat guttur ei⁹ acetū ⁊ cepe ipsius. Mēbra nutrimēti. Cōfert duritiei splenis ⁊ cōfortat stōūꝫ ⁊ digōnē et cōfert subleuatiōi cibi. Et silr̄ acetū eius ⁊ succus ipsius bibitū ꝓpter splenē dieb⁹. xl. Et dr̄ ꝙ si suspendat̄ sup illū q̄ hꝫ splenē dieb⁹. xli. liq̄facit ipsius splenē ⁊ cōfert hydropisi ⁊ icteritie. Mēbra expul'. Prouocat vrinā fortiter ⁊ silr̄ eius acetū ⁊ sirupus ipsius conferūt difficultati vrine ⁊ ꝓuocāt mēstrua donec etiaꝫ faciant abortū ⁊ silr̄ acetū ⁊ sirup⁹ eius cōferunt p̄focatōi mr̄icis ⁊ soluit grossos hūores p̄cipue qđ ex ea assatū est aggr̄gata cū sexcuplo salis ⁊ ei⁹ potio sit duoꝝ muharabeni quꝫ est ieiunus ⁊ silr̄ qđ ex ea est elixatū ⁊ eius semē bñ tritū ⁊ positū in uase sicco ⁊ pmistū cū melle ⁊ comestū lenit näꝫ ⁊ cōfert dolori ani ⁊ mr̄icis ⁊ stōi ⁊ cōfert dolori pūgitiuo. Febres. Acetū eius cōfert tremori antiquo. Uenena. Qñ suspēdit̄ ei⁹ totū sup portas fm ꝙ dr̄ ꝓhibet venenosa ab eis ⁊ est tyriaca venenosis. Et interficit mures. Permutatio. Tantū q̄tū ipsa est de cordumeni ⁊ tm̄ q̄tū ipsa est ⁊ 3ª ipsius acori ⁊ tertia ipsius amomi.

De sq̄nanto ⁊ flore eius capitulum. d. xciij.

Squinatū ⁊ flos ei⁹ qd est. Ex eo aliud est arabicū ⁊ boni odoris: ⁊ aliud est qđ est minimū agriniū ⁊ est duri⁹ ⁊ est grossum ⁊ est terreū ⁊ nō hꝫ odorē. Inqt Dia. Sq̄natū est duaꝝ spēꝝ: vna eaꝝ est q̄ nō hꝫ fructū: ⁊ altera q̄ hꝫ fructū nigꝝ. Electio. Meli⁹ ex eo ē arabicū rubeū fortioris odoris ꝫ illđ qđ est supra ipsuꝫ ad aliq̄tulā declinat rubedinē: ⁊ qñ finditur fit purpureū mordicās linguā ⁊ adurēs eā sua acuitate. Nã. In agrinio est ꝟtus infratiua. ⁊ apđ filiū uirezg. totū est frm̄ ⁊ ei⁹ radix est vehemētioris stipticitatis et ei⁹ flos calefacit parūp ⁊ ei⁹ stipticitas est minor calefactōe ei⁹: ⁊ fortasse est arabicū ꝫ in sua nā est calidū ⁊ siccū in fo. Opationes ⁊ ꝓprietates. In ipso est stipticitas q̄pp cōfert ei⁹ flos fluxui sanguis vndecūqꝫ ⁊ in eius oleo sunt resolutio et eius cōtritio ꝫ ipsius radix: ⁊ fortior in hoc et cōstringit näꝫ et in ipso sunt digestio et lenificatio. Et orisitia venaꝝ apit et sedat intrisecos dolores ⁊ ꝓprie in mr̄ice ⁊ resoluit ventositates. Uulnera ⁊ vlcera. Eius oleuꝫ confert pruritui ita vt illud etiā agat in aialibus. Apata ⁊ bothor. Cōfert apatib⁹ calidis ei⁹ decoctio ⁊ duritieb⁹ i trisecis bibitū ⁊ suppositū ꝑ emplo et decoctū in apatib⁹ frīs in viscerib⁹. Instra iūcturaꝝ. Cōfert lacertis ⁊ spasmo qñ ex eo bibit̄ q̄rta aurei cū pipe. Et ipꝫ remouet lassitudinē. Mēbra capitis. Grauat caput ꝓprie illđ quod ex eo est agriniū ꝫ minutū ei⁹ facit soda ⁊ grossioris semē facit dormire ⁊ stupefacit et totū ipsi⁹ cōfortat carnē rubeā q̄ est inter gigiuas ⁊ desiccat humiditatē eaꝝ. Et ei⁹ flos purgat caput. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Cōfert dolori pulmōis et ei⁹ flos cōfert sputo sanguis. Mēbra nutrim̄ti. Eius radix cōfortat stōūꝫ ⁊ facit appetitū et sedat

nauseā accepto aureo ex ea ⁊ ꝓprie cū pondere sui
ex pipe et ipsius flos sedat dolorē stōi et ꝯfert apa
tib⁹ eius et apatib⁹ epatis. ¶ Mēbra expulsōis.
¶ Cōfert dolorib⁹ mr̄icis ꝓprie et encatisma i deco
ctōe ei⁹ apatib⁹ mr̄icis calidis. Et silr̄ qū distillat̄ i
eā aut vaporatur aq̄ ei⁹ et frangit lapidē et strin-
git nāȝ ꝓprie qđ ex eo est agriniū. ¶ Et abscindunt
fluxū sanguis mr̄icis et ꝓprie eius flos. ¶ Et confert
dolori renū ⁊ fluxui sanguis ipsoꝝ ⁊ qū bibr̄ ex ra
dice ei⁹ aur̄ cū pipe cōfert hydropisi. et ipsius flos
cōfert apatib⁹ ani. ¶ Uenena. ¶ Spēs eius gros
sa qū ex folijs ei⁹ recētib⁹ q̄ sūt iuxta radicē fit em
plastꝝ est iuuatiua morsuū venenosoꝝ.

¶ De sarcocolla capitulum. d. xciiij.

Sarcocolla q̄d est. ¶ Est gūma arboris spino
se et in ipsa est amaritudo. ¶ Electio.
¶ Que ex ea bona est est illa q̄ ad citritateȝ
declinat ⁊ est silis olibano. ¶ Nā. ¶ Dicūt q̄daȝ
ꝙ est calida in ƀo sicca in p°. Inq̄t fili⁹ imregi est ca
lida valde. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ Est glu
tinatiua et ꝓpt̄ hoc cōsolidat et creat carnē et admi
nistrat̄ in emplastris. Et in ipsa q̄dē est v̓t⁹ adhere
re faciēs oppilatiua et alia amara et ꝓpt̄ hoc in ipsa
est digō et resolutio. ¶ Decoratio. ¶ Caluiciuȝ
facit potus eius freq̄ns et ꝓprie senib⁹. ¶ Apata
et bothor. ¶ Sedat apata oīa more empl̄i suppo
sita. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Corrodit carnē mor
tuā et cōsolidat plagas recētes et restaurat cōtorsi
onē. Et admistrat̄ resolutio ei⁹ et resolutio radicis
ei⁹ desiccata ad illud similiter. ¶ Mēbra capitis
¶ Si liciniū sumat̄ et melle illinitū voluat̄ i sarcocol
la puluerizata et mittat̄ in aurē ex q̄ egredit̄ virus
sanat̄ hoc fcō p aliquot dies. ¶ Mēbra oculi.
¶ Cōfert ophthalmie et lippitudi ꝓprie ⁊ fluxui ocu
li et ꝓprie nutrita cū lacte asine et educit lippitudi
nē ex oculo. ¶ Mēbra expl̄. ¶ Soluit hūorem
crudū et phl̄a grossū et ꝓpe ex ancha et iūcturis

¶ De storace capitulum. d. xcv.

Storax q̄d est. ¶ Dixit dia. ꝙ ipsa est spēs
storacis et apud quosdā est gūma oliue ⁊
ipsius q̄dē suffumigatio ponit̄ loco suffūi
gatōis turis in oī re. ¶ Electio. ¶ Melior ex ea
est q̄ est acutioris odoris. ¶ Nā. ¶ Est calida in
3° sicca in p°. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ Leni-
ficatiua est valde. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Permi
scet̄ cū medicis laxitudis. ¶ Mēbra capitis.
¶ In ipsa est v̓tus faciendi subet et ḡuat caput et facit
soda et confert corize et catarro. ¶ Mēbra anhe
litus et pectoris. ¶ Cōfert tussi et raucedi uocis.
¶ Mēbra expl̄. ¶ Eius oleū cōfert duritiei mr̄icis
et ꝓuocat mēstrua et apit mr̄icē et qū transglutitur
cū aliq̄nta terebinthina lenit naturam.

¶ De sticados capitulum. d. xcvi.

Sticados q̄d est. Est plāta hn̄s spicam sicut
spica ḡni ordei sȝ eius folia sunt lōgiora:
et in ipso sunt stipites cinericij sicut i epi
thymo et est sine seie acutus cū amaritudine pauca
cōpositus ex subā terrea fr̄a et ignea subtili. ¶ Na
tura. ¶ Est calidus in p° siccus in ƀo. ¶ Opatōes
et ꝓprietates. ¶ Resoluit et subtiliat amaritudie
sua. Et similiter eius sirupus et apit oppilatiōes ⁊
abstergit: ⁊ in ipso q̄dē est stipticitas pauca et ꝯfor
tat cor⁹ ⁊ viscera ⁊ ꝓhibet putrefactionē. ¶ In-
strumēta iuncturaꝝ. ¶ Eius decoctio sedat dolo-
res neruoꝝ et iuncturaꝝ et lateꝝ. Et ipsius sirup⁹
est res magis iuuatiua egritudinū fr̄aꝝ in neruis q̄
re oȝ vt assidue vtat̄ eo q̄ debiles hȝ neruos ⁊ qui
ex fr̄itate in ipsis patit̄. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cō
fert melancholie et epilepsie. ¶ Mēbra nutrimē
ti. ¶ Cōturbat illū in c⁹ cōplexiōe cholera dn̄at̄ ⁊
facit eū vomere et est ex eis q̄ faciūt siti. ¶ Mē
bra expulsionis. ¶ Cōfortat instr̄a vrine et sol-
uendo educit phlegma ⁊ melācholiā. Gal. v̓o n̄ di
xit hoc eē ei⁹: ⁊ vltima q̄dē potio ipsi⁹ est. xij. kē
sumen cū vino puro ⁊ oxymelle ⁊ mōico sale.

¶ De spongia maris capitulum. d. xcvij.

Spōgia maris q̄d est. ¶ Cor⁹ marinū laxuȝ
raꝝ sicut filtꝝ. Et dr̄ ꝙ hȝ aīal motū i eo
cui adheret et nō sepat̄ ab eo. ¶ Electio
¶ Illa q̄ est recens est fortior ⁊ vehementioris exic
catōis ꝓpt̄ fortitudinē nature maris. ¶ Nā.
¶ Est calida in p° sicca in ƀo et ipsius lapis est ei ꝓpi
quus ⁊ minus calidus. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates.
¶ Fortis est exiccatōis ꝓprie qđ ex ea est recēs quā-
do adurit̄ cū oleo. Et silr̄ ei⁹ cinis cōfert disruptō
ni sanguis ꝓpt̄ incisionē aut aptionē. Inflāmat̄ eni
ex ea ignis sup locū ⁊ cauterizat cū h° ꝙ ipsa ē sub
stantia retinēs sanguinē ⁊ etiā fiūt ex ea licinia et in
orificijs venaꝝ ponunt̄ ⁊ retinēt sanguinē ⁊ fluxuȝ
sanguis ⁊ eius lapis subtiliat absq̧ calefactōe ⁊ e-
xiccat ⁊ abstergit. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Exiccat
apata phl̄atica. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Infundit̄
in aceto ⁊ ponit̄ sup plagas ⁊ cōsolidat ⁊ decoquit̄
cū melle ⁊ cōsolidat vlcera ꝓfunda ⁊ silr̄ ponit̄ sic
ca sup ipsa aut infusa in aq̄ aut in vino ⁊ exiccat hu
mida antiq̄. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris.
¶ Qn̄ spōgia adurit̄ cū oleo est cōueniēs curatōi spu
ti sanguis. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Lapis in ea in
uētus frangit lapidē vesice apud alios a Gal. Gal.
eni ab hoc elōgat̄ vt v̓tus ei⁹ ad uesicā penetret sȝ
ad lapidem renum.

¶ De stinco capitulū. d. xcviij.

Stincus q̄d est. ¶ Est guaril aq̄tic⁹ q̄ i ripis
nili egypti capit̄. Et dr̄ ꝙ est de nā altin
sa. q̄m qū parit ex aq̄ ⁊ creat̄ extra ⁊ est
ƀm formā altinsa. ¶ Electio. ¶ Qui ex eo est m̄
lior est ille q̄ in vere capr̄ ⁊ in hora q̄ feruet ad co
itū ⁊ q̄ ex eo est maior est melior. Et magis piguis
est melior ⁊ ex mēbris ei⁹ meli⁹ est sumē. ¶ In-
strumēta iuncturaꝝ. ¶ Cōfert egritudib⁹ fr̄is in
neruis. ¶ Mēbra expl̄. ¶ Eius sal excitat coituȝ
q̄nto plus caro eius ⁊ ꝓprie caro sumis ⁊ q̄ sequi-
tur renes et proprie adeps eoꝝ.

¶ De spinachijs capitulū. d. xcix.

Spinachia. ¶ Nā. ¶ Fr̄a sunt ⁊ hūida in
fine primi. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates.
¶ Sūt lenificatiua ⁊ ipsius nutrimētū meli
us est nutrimēto chrysolocāne ⁊ dico ꝙ in ipsis est
v̓tus abstersiua lauatiā ⁊ vincūt choleram. Et for
tasse refugit stōus a iure eoꝝ ergo auferant̄ a iure
suo ⁊ comedant̄. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris.
¶ Cōferūt anhelitui ⁊ pectori ⁊ pulmōi calido. ¶ In-
strumēta iuncturaꝝ. ¶ Cōferūt dolorib⁹ dorsi sā
guineis. ¶ Mēbra expl̄. ¶ Lēificatia sūt vētris.

¶ De scolopēdria capitulum. dc.

Scolopendria dicetur in capitulo de sin. si
deus voluerit.

De semine lini capitulum. dci.

Semē lini q̄d est. Uirtus eius est ꝓxiā v-
tuti fenugreci. Nā. Calidū est i pᵒ
cōmēsatū in huītate. ⁊ siccitate. Et dr̄ q̄-
dē ꝙ decoctio lini est decoctio recētis eiꝰ: in ipso e
ni est huītas supflua. Opatōes ⁊ ꝓprietates.
Est maturatiuū ⁊ abstergit ⁊ inflat ꝓpt̄ huītatē suā
supfluā ita ꝙ illud qd̄ ex eo frixū est etiā hoc agit
cū stipticitate in frixo manifesta ⁊ cōmēsurata ⁊ in
nō frixo manifesta pmista cū lenificatōe. Et est se
datiuū doloꝝ minus q̄ camemilla. Decoratio
Ex ipso fit emplꝫ cū nitro ⁊ bolo pāno ⁊ bothor le
ni ⁊ cōfert cōtritōi vnguiū ⁊ fixuris ⁊ fracturis ea
ꝝ qū pmiscet̄ cū eq̄li mēsa nasturtij ⁊ cōficit̄ cū mel
le. Apata ⁊ bothor. Lenit apata calida exte-
riora ⁊ interiora ⁊ apa qd̄ est pꝰ aures cū aq̄ cieris
⁊ apata dura. Iustra iuncturarū. Prohibet
spasmū ⁊ ꝓprie cōtractionē vnguiū qū pmiscet̄ cū
cera ⁊ melle. Mēbra capitis. Eius suffumi
gatio cōfert corize ⁊ silr̄ suffumigatio ipsius lini.
Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Cōfert tussi ꝓfle
gmatice ⁊ ꝓprie qd̄ ex eo assatū est. Mēbra nu
trimēti. Malū est stō et difficilis digōnis ⁊ pau
ci nutrimēti. Mēbra expulsōis. Qd̄ ex eo
frixū est cōstringit ventrē et nō frixū est cōmēsu-
ratū ⁊ eiꝰ ꝓuocatio ē debilis sꝫ ꝯfortat̄ cū assatōe.
Et qū sumit̄ cū melle ⁊ pipe mouet coitū. Et ex de
coctōe ipsius fit pessariū mr̄ici ⁊ sedet̄ i ea ⁊ iuuat̄
ea a mordicatōe q̄ est in ipsa ⁊ apatibꝰ ⁊ similiter
in intestis ⁊ ab ea fit iuuamētū ad vlcera vesice et
renū. Et ex decoctōe q̄dē seīs lini fit clistere cū olō
roſ magnificat̄ iuuamtū eiꝰ i ulceribꝰ itestinorū.

De saliua capitulum. dcij.

Saliua. Electio. Fortis opatōis est il
la q̄ est famelici ⁊ ieiuni ⁊ ꝓprie cꝰ ꝯplō
est calida. Decoratio. Ualet ad im
petiginē. Mēbra oculi. Cōfert palpitationi
palpebre ⁊ albugi. Uenena. Interficit vene
nosa oīa ⁊ serpentem ⁊ scorpiones.

De stercore animalium capitulum. dciij.

Stercꝰ animaliū. Decoratio. Ster
cꝰ adib cōfert lētigibꝰ magnis ⁊ pāno ꝓ
pt̄ suā abstersionē. Et stercꝰ cameli mun
dificat ⁊ destruit v̄rucas ēt q̄ magne fiūt. Mēbra
capitis. Stercꝰ adib cōfert surfuribꝰ ꝓpt̄ suam
abstersionē et stercꝰ cameli abscindit fluxū sanguis
ex naribus ⁊ qū bibr̄ cū medicis epilepsie cōfert.
Mēbra oculi. Stercꝰ adib abstergit albuginē
oculi. Uulnera ⁊ vlcera. Stercꝰ cameli re-
soluit bothor ⁊ vlcera. Et silr̄ stercꝰ pecudis sup
mellinū. Apata ⁊ bothor. Stercꝰ capraꝝ re-
soluit scrofulas fortiter ⁊ similiter stercꝰ cameli ⁊
stercus pecudis herisipile. Iustra iuncturarū.
Stercꝰ cameli sedat dolores iūcturaꝝ ⁊ apata earū
Mēbra expulsiōis. Stercus capraꝝ siccū cū la
na ꝓhibet fluxū mr̄icis. Uenena. Rectificat̄
stercus capraꝝ decoq̄ndo. ʒ. ex eo cū. v. alsacraia
ti vini nigri ⁊ recēs ex eo etiā ⁊ fit ex eo emplastꝝ
morsui vipe faciētis siti ⁊ stercus pecudis adustū
ꝓcipue cōfectū cū aceto linit̄ sup morsū cāis rabiosi

De sanguine draconis capitulum. dciiij.

Sanguis dracōis ⁊ est scēm q̄d est. Est suc
cus rubeus notus. Nā. Nō est eiꝰ
caliditas multa. Et dicūt q̄dam ꝙ est frius
eius v̄o siccitas est in s̄o. Opatōes ⁊ ꝓprietates
Est cōstrictiuus ⁊ ꝓhibet fluxū sanguis. Uulne
ra ⁊ vlcera. Glutinat vlcera ⁊ plagas recētes.
Mēbra nutrimēti. Cōfortat stōm. Mēbra
expulsionis. Cōstringit ⁊ ꝓfert dysenterie ⁊ fis
suris ani. Permutatio. Loco eius s̄ꝫ ꝙ exi-
stimāt q̄dā ponit̄ lactuca in oībꝰ opibus eius.

De sanguine capitulum. dcv.

Sanguis q̄d est. Sanguis hoīs et sanguis
porci sunt similes in oī re. Et carnes am
boꝝ sunt ꝓxime in oī re ita ꝙ q̄dā fuer̄t
q̄ vēdebāt carnē hoīs ac si eēt caro porci ⁊ occulta-
tū fuit illud vsqꝫ quo inuēti fuerūt digiti hoīs in ea
Et dixerūt q̄dā ꝙ q̄ expiri volūt aliq̄d in sanguine
hoīs expiat̄ illud in sanguīe porci: nā lꝫ sit debilio
ris v̄tutis sanguīe hoīs tn̄ est ei similis. Et nos qd̄
iā scribēus nūc q̄ dcā sunt de sāguīe sꝫ plurima eo
rū sunt de q̄bꝰ nō curat̄ et sunt q̄dā de q̄bus curat̄
Electio. Oꝫ vt sanguis q̄ in medicis admīstrat̄
fit assumptus ex aīalibus sanis in cꝰ colore nō dn̄e
tur hūor nꝫ putredo. Opatōes et proprietates
Sanguis eq̄ est adustiuus ⁊ putrefactiuus. Et totꝰ
est debilis digōis ꝓcipue q̄ grossus est. Decora
tio. Sāguis leporis calidus supponit̄ morphee
et pāno et cōfert eis. Sāguis vespertiliōis s̄m ꝙ
dr̄ ꝓhibet ortū piloꝝ et nō est ei v̄itas. Sāguis v̄o
ranaꝝ viridiū et sanguis alhelē est magis ꝓhibēs
Et sanguis vespertiliōis s̄m ꝙ dr̄ ꝯfuat mamillā
s̄m dispōnē suā sꝫ nō v̄ificat̄. Apata et bothor.
Sāguis leporis matat apata calida cito. Et simili-
ter sanguis hirci admīstrat̄ pꝰ cōgelationē. Et san
guis mēstruus s̄m ꝙ dr̄ linit̄ sup herisipilā. Et san
guis tauri calidus sup apata dura. Et sanguis lepo
ris calidus sup apata calida lenia. Iustra iunctu
raꝝ. Dr̄ ꝙ sanguis mēstruus distillat̄ sup poda
grā calidus ⁊ cōfert ei. Sāguis colūbe et guarascē
⁊ turturis distillat̄ calidus sup excoriationē cōtritā
⁊ dolorasaꝫ ⁊ ꝓhibet generari apa qd̄ ꝓuenit a ca
su qū ꝯmiscet̄ cū oleo roſ tepido. Dixit Gal. illud
est ꝓpt̄ teporē q̄litatis sue nō ꝓpt̄ rē aliā ⁊ si dittat̄
⁊ admistret̄ loco eiꝰ oleū roſ efficit opationē eiꝰ et
silr̄ dr̄ in sanguine gallinaꝝ. Sāguis v̄o asini ꝓhi-
bet fluxū sanguis nariū ex velaie cerebri. Et san-
guis testudis siluēris sanat epilepsiā cū vino. ⁊ silr̄
sanguis agni. Et dr̄ ꝙ sanguis cameli cōfert epile
psie: illud v̄o nō est veꝝ. dixit Gal. qm̄ ipse n̄ est
cū incisōe forti. Ego aūt dico forsitā si illud v̄ificat̄
cū expimēto nō cōpat̄ ad v̄tutē apparētē imo ad ꝓ
prietatē q̄ est in ipso. Mēbra oculi. Sanguis
guaril ⁊ lacerti cōfortat visū: sanguis alharbe ꝓhi
bet oriri pilos in palpebris. Et silr̄ sanguis ranaꝝ
viridiū s̄m ꝙ dr̄ sꝫ expimētū nō v̄ificauit illud.
Sāguis colūbe ⁊ alguarascen ⁊ turtuꝝ ⁊ ꝓprie san
guis venaꝝ alle distillat̄ sup tarfati ⁊ silr̄ sāguis al
fabakit ⁊ silr̄ si distillent̄ radices pēnaꝝ sāguiee ha
ꝝ auiū sup eā. Et dixit Gal. sine illo est excusatio.
Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Sāguis bubonis
valde cōfert asmati ⁊ silr̄ ius eiꝰ et caro ipsiꝰ. Et
dixerūt q̄dā ꝙ sanguis vesptiliōis ꝯfuat mamillā
ita vt remaneat stās ⁊ nō est ei radix. Ex sanguie

aūt hedi recēte anꝗ̄ cōgelet̄ si accipiat̄ . ʒ . ⁊ cōmi-
sceat̄ cū aceto ⁊ bibat̄ in tribus diebꝰ: calefactū q̄-
dā testificati sunt ꝙ cōfert ad hoc. Mēbra ex-
pulsiōis. Sāguis mēstruus suppositus ꝓhibet ī-
ꝑgnationē ſm ꝙ q̇dā existiauerūt. Sāguis hirci et
cap̄ et cameli exiccatus ⁊ frixꝰ retinet fluxū. Et sā-
guis cap̄ qn̄ bibr̄ cū melle ꝯfert dysenterie. Et san-
guis hirci exiccatus frangit lapidē renū. Venēa
Sanguis hirci ⁊ cameli ⁊ leporis frixꝰ cōfert nocu-
mēto sagitte armene qn̄ bibr̄ cū uino ⁊ silr̄ sanguis
canis ⁊ etiā sanguis rabiosi ſm ꝙ dr̄ vulgariter cō-
fert morsui canis rabiosisi ⁊ ꝓprie diascorides.

De asparago capitulum. dc. vi.

Asparagus q̇d est. Nā. eq̄lis est ap̄
Gal'. Dixit enī ꝙ in ip̄o nō est calefacti
o nꝫ infr̄atio appēs nisi in petroso. Ego
aūt dico nō elōgatur a caliditate ⁊ q̄to plus incipit
indurari roborat̄ caliditas ⁊ appꝫ sup ipꝫ vestigiū
titimaloꝝ mordicās valde. Opatōes ⁊ ꝓprie-
tates. Virtus eiꝰ est abstersiua apit oppilatiōes
oīuꝫ visceꝝ ꝓprie epatis ⁊ renū ⁊ in ipso est reso-
lutio ꝓprie in petroso. Instr̄a iuncturaꝝ. Bi-
bit̄ eius decoctio ꝓpt̄ dolorē dorsi ⁊ sciatice.
Mēbra capitis. Decoctio eiꝰ ⁊ ꝓprie radicis e-
ius qn̄ coquit̄ cū aceto ⁊ silr̄ ipsa radix ⁊ semē eius
bona sunt oīa dolori dētiū. Mebra nutrimēti.
Apit oppilatōes epatis ⁊ cōfert icteritie ⁊ ī ipso est
v̇tus faciēdi nauseā. Mēbra expl'. Existima-
uit ruffus ꝙ ipse stringit ⁊ forsitan illud est ꝓpter
eiꝰ ꝓuocationē. Aliȷ̄ v̇o dixerūt ꝙ elixꝰ lenit: plēs
v̇o dixerūt ꝙ ipse cōfert colice phlegmatice ⁊ vē-
tose ⁊ decoctio radicis eiꝰ ꝓuocat vrinā ⁊ confert
difficultati vrine ⁊ augmētat in ſpmate ⁊ coitu ⁊ ꝯ-
fert difficl'tati ip̄gnatōis ⁊ silr̄ semē eiꝰ qn̄ suppōit
ꝓuocat mēstrua ⁊ aperit oppilatōes splenis. Ve-
nena. Qn̄ coquit̄ cū vino ꝯfert pūcture rutele.
Et eiꝰ decoctio ſm ꝙ dr̄ interficit canes.

De sorditie capitulum. dc. vij.

Sordities. Nā. Sordities aluearis
calefactiua est in fine ſ'i ⁊ melior ex ea est
viridis ⁊ sordities balnei q̄ est in pietibꝰ
eiꝰ est calefactiua cū eq̄litate ⁊ sordities luctantiuꝫ
etiā ꝓxīa est sorditiei balnei. Luctantiū v̇o sordi-
ties duas hꝫ ſpēs: vna eaꝝ est q̄ aggregat̄ in corpo-
ribꝰ eoꝝ: qn̄ꝫ enī inungunt̄ oleo ⁊ pmiscet̄ pulue-
ri. Et ſ'a est illa q̄ ꝯgregat̄ sup parietes ex vapori-
bꝰ ⁊ sudoribus eoꝝ ⁊ q̄ cōgregat̄ sup terrā ludi.
Opatōnes ⁊ ꝓprietates. Ambe sunt resolutiue
maturatiue cū eq̄litate. Sordities v̇o aluearis ab-
stergit cū eq̄litate ⁊ attrahit valde. Et oēs extra-
hūt surculos ⁊ spinas. Decoratio. Sorditi-
es auris cōfert panaritio ⁊ linit̄ sup fluxū labiȷ̄.
Apata ⁊ bothor. Resoluit exituras sordities lu-
ctantiū est bona apatibꝰ mamille ⁊ sordities balnī
vesicis. Vulnera ⁊ vlcera. Sordities parie-
tū luctantiū est utilis ulceribꝰ senū ⁊ rasuris. Sor-
dities aluearis abstergit ipetiginē valde. Instr̄a
iuncturaꝝ. Sordities corpoꝝ luctantiū vtilis ē
sciatice qū ponit̄ super eā spissa sicut empl'ꝫ ⁊ ꝯfert
duritiebus matricis.

De spuma maris capitulum. dc. viij.

Spuma maris q̄d ē. Spēs eiꝰ sunt quinqꝫ
Spongiosa in figura sua rancida in odore
suo silis odori pisciū ḡui ⁊ est spissa littorosa maris
et spōgiosa lēis longa lenis teololiȷ̄ odoris ⁊ rosea
⁊ purpurea silis lane sordide lenis: ⁊ q̇nta hꝫ for-
mā fungi exterius plana interius aspera q̄ nō habꝫ
odorē. Nā. Calida est ⁊ sicca in 3°. Opa-
tōes ⁊ ꝓprietates. Mūdificatiua est sordiciei
abstersiua adustiua ⁊ 3ª est subtilior aliȷ̄s. De-
coratio. Adusta ⁊ ꝓprie 3ª facit alopitie. Et fū-
galis admīstrat̄ in abrasione piloꝝ ⁊ confert mor-
phee. Et due q̇dē spōgiose ingrediunt̄ in ablutōi-
bꝰ ⁊ in medicis bothor lactei ⁊ pāni ⁊ vestigioruꝫ
in facie ⁊ reliq̄ in abrasione piloꝝ. Mēbra ca-
pitis. Et plana est magis cōueniēs abstersiōi dē-
tiū. ⁊ est vniuersaliter vehementis abstersōis dē-
tiū. Apata ⁊ bothor. Plana est cōueniēs apa-
tibꝰ q̄ sunt vt claui supposita ⁊ rosea scrofulis.
Vulnera ⁊ vlcera. Cōferūt scabiei vlcerose et
ipetigi ⁊ ꝓprie spōgiosa. Instr̄a iuncturaꝝ.
Rosea valet podagre cuꝫ cera ⁊ oleo rosaceo.
Mēbra nutrimēti. Rosea confert spleni ⁊ hy-
dropisi. Mēbra expulsiōis. Rosea confert
difficultati vrine et ad purgan̄ arenā q̄ est in vesi-
ca ⁊ dolori renum.

De stercore capitulum. dcix.

Stercus. Stercora diuersificant̄ ſm diuer-
sitates ſpēꝝ aīaliū imo qn̄ꝫ diuersificātur
ſm diuersitatē indiuiduoꝝ ſpēi vnius et
proprie hoīuꝫ. Stercus anatis nō admīstrat̄ ꝓpter
superfluitatē caliditatis sue. Et stercus accipitris et
cristatele ⁊ basich ⁊ reliquoꝝ rapaciū raro admini-
strat̄ qr supflua sunt valde. Nā. Nulluꝫ ex
stercoribꝰ est infr̄atiuū nꝫ hūectatiuū. Et stercꝰ co-
lūbaꝝ est calidissimū stercoꝝ q̄ admīstrant̄ ⁊ coruꝫ
q̄ in domibꝰ nutriunt̄ minorat̄ a stercore eaꝝ q̄ pa-
scūt. Opatōes ⁊ ꝓprietates. Stercꝰ caprarū
⁊ ꝓprie mōtanaꝝ admīstrat̄ in cursu sanguīs. ster-
cus asini adustū ⁊ nō adustū in oī cursu sanguinis.
Stercus colūbaꝝ est ex rubificantibꝰ ⁊ cū faria or-
dei est resolutiuū. stercus capraꝝ adustū fit subtili-
us ⁊ nō calidius. Decoratio. Stercus ouiuꝫ
cū aceto est cōueniēs v̇rucis formicalibꝰ ⁊ q̄ sūt vt
claui ⁊ vt mora. Et stercꝰ locustaꝝ cōfert pāno et
morphee ⁊ silr̄ stercꝰ turdoꝝ comedentiū rizi. et
silr̄ stercꝰ lacerti ⁊ stellionis ⁊ facit colorē bonuꝫ.
Stercꝰ capraꝝ ⁊ ꝓprie mōtanaꝝ adustū cōueniens
est alopitie. ⁊ silr̄ stercꝰ talpe est magni iuuamēti.
Stercꝰ colūbaꝝ est ex medicinis bonū faciētibꝰ co-
lorē. stercꝰ lacerti abstergit pānū ⁊ exptū ēst.
Apata ⁊ bothor. Stercꝰ vaccinū cū aceto super
exituras calidas positū sedat eas. stercus capraꝝ ⁊
stercus ouiū cū aceto sup adustionē ignis cū cera et
oleo rosaceo cōueniēs est. stercus colūbaꝝ cū mel-
le ⁊ seīe lini vtile ē escar̄ ignis psici ⁊ adustōi ignis
stercus capraꝝ valet excoriatōi. stercus colūbarū
⁊ stercus auis turde valet ipetigi ⁊ silr̄ turdoꝝ co-
medentiū rizi. Vulnera ⁊ vlcera. Stercꝰ ca-
nis ab ossibꝰ cū melle cōfert vlceribꝰ antiq̄s.
Instr̄a iuncturaꝝ. Ex stercore vaccaꝝ fit ēpl'm
sup sciaticā. stercus capraꝝ ꝓprie mōtanaꝝ cū adi-
pe porci podagre suppositū cōueniēs est et sup scia-
ticā. stercus porci siccū cū aceto bibr̄ ad infirmita-
tē lacertoꝝ ⁊ cū cerato ponit̄ sup torsionē in neruis
⁊ sup durities oīs. stercꝰ colūbaꝝ super dolores

iūcturaꝝ cōueniēs est. sterc⁹ capraꝝ est ex eis que sunt expta duriticb⁹ iuncturaꝝ ⁊ apatib⁹ eaꝝ ꝑpe cū aceto ꝯmistū ⁊ est ex experimētis Gal. ⁊ silr̄ cū faria ordei ⁊ est ei c⁹ caro est durior ⁊ spissior magis cōueniens. ¶ Mēbra capitis. ¶ Sterc⁹ asini odorat̄ ad fluxū sanguinis nariū forte aut exprimitur huitas eius in narē ⁊ retineat̄. ⁊ stercus colūbaruz ꝯfert sahafati ¶ Inq̄t Gal. Qū admistrat̄ stercus colūbaꝝ nutritaꝝ in domo cū seie eruce in soda q̄ nominat̄ galea est vtile. Stercus vaccinū apatib⁹ q̄ sunt p⁹ aures cōuenit. ¶ Mēbra oculi. ¶ Stercus stellionis ⁊ lacerti ⁊ crocodilli valet albugi oculi. stercus hirūdinū mirabile est in hoc iā expt⁹ sū ip̄z. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Stercus porcinū cū aq̄ ⁊ vino cōfert sputo sanguis et dolori lateris. stercus canū ossa cōedentiū cū digito ī palato ponit̄ ad sq̄natiā ⁊ silr̄ stercus infantiuz ita vt qn̄z excuset a phlebotomia s̄z oz vt infans cibet̄ pane cū lupis vt minoret̄ sefor. stercus vaccinū ē ex eis q̄ dant̄ pulmōi in pthisi ⁊ silib⁹. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Stercus capraꝝ ⁊ ꝓprie montanaꝝ ad ictericiā bibit̄ cū q̄busdā spēb⁹ q̄ sunt vt pip ⁊ cyminū ⁊ siliā ⁊ est expertū ⁊ cōfert hydropisi mo⁴ emplastri superpositū ⁊ bibitū s̄z emplastꝝ ex eo ⁊ epithima fiat in sole. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Ex stercore tauri fit suffumigatio eminētie mr̄icis stercus capraꝝ ⁊ ꝓprie mōtanaꝝ bibit̄ cū aliq̄b⁹ spēb⁹ q̄ sunt vt piper ⁊ cinnamomū ⁊ ꝓuocat mēstrua ⁊ facit abortū ⁊ resoluit duritiē splenis ⁊ q̄d siccuz ē terit̄ et supponit̄ fluxui sanguis ex mr̄ice ꝓprie cū ture et est expertū. stercus gallinaꝝ valet colice. et stercus ādib cōuenit etiā colice q̄ nō est ex apate bibitū in aq̄ aut decoctio aut in decoctōe spēꝝ q̄ sunt vt piper et cinnamomū et reliq̄ q̄ assumuntur ex spinis aut ex plāta eleuata a terra albū in quo sīt ossa ita vt suspendat̄ in pelle athib salita aut in licinio de lana ouis euadētis athib aut cute cameli aut sicut fecit Galienus qū posuit ip̄z in uase argēteo. Et oz q̄dē vt apud iliū suspendat̄ et cōfert colice. et qū bibit̄ et admistrat̄ in ora q̄etis eius ꝓhibet ipsam s̄m q̄ testificatus est Galienus oīo aut ḡdatim ordinat cū lenitate ꝓhibēdo. stercus arachamati facit abortū suffumigan⁹. stercus muris cū ture bibitū frangit lapidē et supponit̄ et soluit ventrē infantiū. Et stercus colūbaꝝ cōfert dolori colice qū admistrat̄ in clisteri. Et stercus canis comedētis ossa cōfert solutōi et vlceribus intestinoꝝ clisterizatū aut bibitū i lacte decocto cū ferro aut lapidib⁹ suppositū. stercus elephātis s̄m q̄ dr̄ ꝓhibet ipregnationē. ¶ Uenena. ¶ Stercus capraꝝ ⁊ ꝓprie mōtanaꝝ decoctū cū aceto ⁊ bibitū cōfert pūcture vermiū venenosoꝝ imo cōfert teste Gal. morsui vipere. Et stercus asini pascētis siccū cū vino pūctur̄ scorpiōis est valde bonū. stercus gallinaꝝ tyriacaz eē fungis strangulātib⁹ expertū est et facit spuere hūorē viscosū grossū. et in stercore caprarū est v̓tus attractiua: attrahit eni venenū vespe. stercus tauri ꝓprie effugat v̓mes uenenosos et cimices qn̄ cum eo fit suffumigatio.

¶ De semperuiua capitulum. dcx.

Sempuiua q̄d est. Est suchurtum et dicetur in capitulo de sin.

¶ De serpente capitulum. dc. xi.

Serpens q̄d est. Q̄d ex serpente coctū est cū aq̄ et sale et aneto admistrat̄. et addit̄ ei qn̄z oleū. Et admistrat̄ eius sal q̄ est in v̓tute carnis eius et admistrat̄ cutis eius. ¶ Nos vo serpentū spēs in libro q̄rto dicēus. ¶ Electio. ¶ Eius caro melior est caro feīe. Et melior cutis ei⁹ est cutis masculi. ¶ Nā. ¶ Exiccatio in carne ei⁹ est fortis s̄z calefactio nō est vehemēs. Et ei⁹ cutis est vehemētis exiccatōis etiā. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Proprietas carnis eius est q̄ ipsa facit penetrare supfluitates ad cutē ⁊ ꝓprie qū hō n̄ est mūdificatus: cuidā eni accit ex cōestōe ei⁹ exitura in collo eius magna quā aperuit ⁊ exiuit caro eius tota cōuersa in pediculos: ⁊ caro q̄dē ei⁹ qū in vsu hēt̄ ꝓlōgat vitā ⁊ cōfortat v̓tutē et cōfuat sensus ⁊ iuuentaz. ¶ Decoratio. ¶ Cōestio ei⁹ facit pediculos ⁊ corrūpit ꝓpterea q̄r expellit supfluitates ad cutē ⁊ cōfert lep̄ magnifice ⁊ quz admistrat̄ ī alopitia magnū affert iuuamētū. ¶ Apata ⁊ bothor ¶ Caro ⁊ ius eius p⁹ ꝓiectionē extremitatū suaꝝ ꝓhibent augmētationē scrofulaꝝ ⁊ silr̄ eius cutis. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Eius ius postq̄ ex capite et cauda ipsius ꝓpe mēsaz q̄ttuor digitoꝝ abscisū fuerit ⁊ decoquit̄ s̄m q̄ dixim⁹ qū sorbet̄ ⁊ silr̄ eius caro qū cōedit̄ cōferūt dolorib⁹ neruoꝝ ⁊ silr̄ eius cutis. ¶ Mēbra capitis. ¶ Qū cutis eius coquit̄ in vino ⁊ distillat̄ in aurē sedat dolorē ei⁹ ⁊ colluit̄ os ex aceto in quo cutis eius decoquit̄ ad dolorem dētis. Cutis aūt eius melior est cutis masculi. ¶ Et Gal. q̄dē existiauit q̄ qn̄ accipiunt̄ fila plīma ⁊ ꝓprie tincta ex sanguine muricis ⁊ strangulat̄ eis vipera ⁊ inuoluit̄ vnū eoꝝ in circuitu colli hn̄tis apata vue ⁊ gutturis app̄z ex eo iuuamētū maximū ⁊ mirabile. ¶ Mēbra oculi. ¶ Ius s̄pentis ⁊ caro eius p̄dcā cōfortat visū. Et cōueneri̇t q̄dā q̄ adeps vipe ꝓhibet descensū aq̄ in oculū s̄z hō nō audet facere illud. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Findit̄ ⁊ ponitur sup morsum vipere ipsius ⁊ sedat dolorez.

¶ De spodio capitulum. dcxij.

Spodiū q̄d est. Radices cānaꝝ aduste: dr̄ eniz q̄ ipse adurunt̄ ꝓpt̄ fricationē suarū extremitatū qū ventus eas pflat. ¶ Nā frm̄ est in s̄o ⁊ siccū in 3°. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipso est stipticitas ⁊ p̄patio ⁊ paꝝ resolutōis ⁊ eius infr̄atio est plīma ⁊ eius resolutio est ꝓpt̄ amaritudinē paucā in ipso. Ex resolutōe igr̄ ei⁹ ⁊ stipticitate fit exiccatio fortis ⁊ est cōpositaꝝ v̓tutū sicut rosa. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōfert alcola ⁊ melie ꝓueniēti ex solitudine. ¶ Mēbra oculi. ¶ Spodiū confert apatibus oculi calidis. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfortat cor ⁊ cōfert tremori eius calido ⁊ sincopi fcē ex effusōe cholere ad stōuz ⁊ bibitū ⁊ linitū ⁊ cōfert melie ex sollicitudine ⁊ timori de p̄teritis ⁊ terrori de futuris. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfert tussi ⁊ inflāmatōi stōi et debilitati eius ⁊ ꝓhibet effusionē cholere ad ipsum ⁊ cōfert cōturbatōi. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Prohibet solutionē cholerica. ¶ Febres. ¶ Confert febribus acutis.

¶ De splene capitulum. dcxiij.

Splen. ¶ Electio. ¶ Melior splenū est splē porci cū hoc tn̄ est mali chimi. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ip̄o ē stipticitas

q̄daꝫ ⁊ generat sanguinē melicū. ¶ Mēbrā nutri mēti. ¶ Est tarde digōis ꝑpt̄ suā stipticitatē.

¶ De sabuco capitulum. dcxiiij.

Sabucus. ¶ Nata. ¶ Alba est calidior ci trina ⁊ citrina purpurea ⁊ est ult̄r calida ⁊ sicca in 3°. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates.
¶ Est subtiliatiua huītatū ⁊ cōfert senibꝰ eius oleū.
¶ Decoratio. ¶ Delet pannū qδ ex ea hūidū est et qδ siccū ⁊ facit possidere rubedinē multitudo odo ramēti eius. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Eius oleū cō fert egritudibꝰ fr̄is in neruis ⁊ senibus. ¶ Mem bra capitis. ¶ Eius odor facit soda: verūtn̄ cū hº resoluit soda factā a phlegmate qn̄ odorat̄ ⁊ puruꝫ oleū eius facit fluere sanguinē ex naribus calefacti qum ipsum odorat.

¶ De sulfure capitulum. dcxv.

Sulfur q̄d est. ¶ Notū est. ¶ Nā. ¶ Cali dū est ⁊ siccū ad q̄rtū ꝑueniēs. ¶ Opatio nes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est subtiliatiuū at tractiuū. ¶ Decoratio. ¶ Est ex medicis albaras ꝓprie dū nō tangit ip̄ꝫ ignis. Et qn̄ miscet̄ cū gum ma albotin eradicat vestigia q̄ sunt in vnguibus. Et cū aceto ponit̄ sup morpheā. ¶ Apata ⁊ bothor
¶ Ponit̄ sup adustionē ⁊ vlcerationē ⁊ abstergit ipe tiginē ⁊ ꝓprie cū visco alimbat ⁊ ꝓprie etiā cū ace to ⁊ cū nitro ꝑpt̄ pruritū lauat̄ ex eo corpus. ¶ In strumēta iuncturaꝝ. ¶ Ip̄ꝫ est cū nitro ⁊ aq̄ super podagrā linimētū cōueniēs. ¶ Mēbra capitis.
¶ Restringit corizā suffumigatū ⁊ admistrat̄ cū aceto ⁊ melle super contritionē auris.

¶ De saliua capitulum. dcxvi.

Saliua q̄d est. ¶ Diuersificat̄ f̄m sp̄ēs et f̄m cōplexiones singulariū. Et v̄tus eius oīo est maturatiua resolutiua. ¶ Decoratio
¶ Abstergit pānū ⁊ lentigines ⁊ sanguinē mortuū.
¶ Uulnera et vlcera. ¶ Fricat̄ ipetigo cū saliua ho mīs ieiuni ⁊ cafora. ¶ Mēbra capitis. ¶ Saliua ieiuni qū distillat̄ in aurē lesaꝫ a v̄mibꝰ interficit e os ⁊ educit eos st̄ati. ¶ Uenena. ¶ Saliua resistit venenis. ¶ Et qū ieiunus expuit super scorpionem multotiens moritur.

¶ De staphisagria capitulum. dcxvij.

Staphisagria q̄d est. Est vua passa mōta na ⁊ est ḡnū capitis et in mōte libano in uenit̄ de ea plurimū et est ḡnū nigꝝ sicut cicer nigrū. ¶ Nā. ¶ Est calida et sicca in 3°.
¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ Est adustiua corrosiua acuta et acris. ¶ Decoratio interficit pediculos ⁊ ꝓprie cū arsenico et cōfert alopitie antiq̄ linita.
¶ Uulnera et vlcera. ¶ Staphisagria cū arsenico aut sola ponit̄ sup scabiē et excoriationē. ¶ Mēbra ca pitis. ¶ Masticat̄ ad extrahen̄ phlegma et huīta tē ex cerebro et coquit̄ in aceto et colluit̄ ex ea os ad dolorē dentiū et huītatē gingiue et sanat cū mel le alcula malū. ¶ Mēbea nutrimēti. ¶ Bibūtur de ea. xi. ḡna cū mellicrato et facit uomere chimū viscosū. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ In bibitōe ipsi us est timor: ipsa enī vlcerat vesicā sꝫ qn̄ fuerit cū rectificātibus et cū ꝗtitate tpata mūdificat eam.

¶ De storace capitulum. dcxviij.

Storax q̄d est. Dixerūt storax hūida alia ē q̄ extrahit̄ p se ipam gūma: et alia est q̄ extrahit̄ cū decoctōe: p se aūt extracta est citrina et qn̄ antiq̄t̄ declinat ad aureū colorē et est abundans sꝫ q̄ extrahit̄ ex cortice est niḡ: et illδ iō qm̄ extrahit̄ cū decoctōe corticis illius arboris et qδ extrahit̄ est storax hūida et qδ remāet, sicut fex et vinacia est sicca. ¶ Opatōes et ꝓprietates.
¶ Iā diximus de v̄tute hūide ⁊ sicce ꝙ in eis est sti pticitas et exiccatio. Et dixerūt q̄dā ꝙ est calida et sicca et remouet huītatē ex cer̄bro et mūdificat ip sū sꝫ hoc est cōtrariū ei qδ credit̄ in ipsa qm̄ ip̄a fa cit soda. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Sicca cōfert hu morositatibꝰ stōi. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Sto rax sicca retinet ventrem.

¶ De sale capitulum. dcxix.

Sal q̄d est. In sale sunt amaritudo ⁊ stipti citas. Et sal q̄dē est ꝑximus baurach. Et aliꝰ est rarus frangibilis: ⁊ alius est caua tus. ¶ Et alius est salgēma q̄ est sicut crystallus: ⁊ a lius est napticus niger cꝰ nigredo est ex p̄te napti citatis q̄ ē in ipso q̄ qū tādiu suffumigat̄ dōec ab eo napticitas remoueat̄ remanet sicut sal gēma: ⁊ aliꝰ est indus q̄ est niger nō nigredine napticitatis q̄ sit in ipso sꝫ ꝑpt̄ subāꝫ ipsius. ¶ Et marinus q̄dē qū aq̄ obuiat illico liq̄fit ⁊ nō est ita terrenꝰ. ¶ Nā.
¶ Est calidus ⁊ siccus in 2º. Et ꝗto plus est amarior tanto plus est calidior. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates.
¶ Est abstersiuus resolutiuus ꝯstrictiuus exiccatiuꝰ cꝰ fortitudo opōnū est ꝑpt̄ resolutionē ⁊ stipticita tē suā ⁊ est disruptiuus ventositatū ⁊ ille q̄ est adu stus vehemētioris est desiccatōis ⁊ resolutōis ⁊ ip se cōfert putrefactōi ⁊ cōfert hūoꝝ grossitiei: ipsi us aūt flos eo est subtilior ⁊ illo q̄ est adustus ⁊ pl̄ uis eius est ipsi ꝓpinqus ⁊ ambo resoluunt plusꝗ sal ⁊ sūt cōstringētes minus ⁊ cauatus est minoris resolutōis ⁊ minus subtilis nisi sit pauci saporis si cut aluiosus. Ipse enī est stipticus resolutiuus ⁊ ca uatus qn̄ lauat̄ multotiēs exiccat sine mordicatōe: ⁊ frangibilis est magis abstersiuus ⁊ qn̄ admiscet̄ cibis fr̄is dissoluit eos. Salgēma v̄o effugat vento sitates ⁊ niger est fortioris resolutōis. ¶ Et oēs isti liq̄faciūt hūores cōgelatos ⁊ amarus est vehemen tioris resolutōis ⁊ calefactōis. ¶ Decoratio.
¶ Sal adustus mūdificat dētes a lapidibꝰ ⁊ remouet nigredinē sanguis vbicūq; est linitus ⁊ eius vsꝰ cū melle bonū efficit colorē. ¶ Apata ⁊ bothor.
¶ Ex ipso cū melle ⁊ passis fit empl̄ꝫ ꝯuēiēs carbūcul̄ ⁊ cū mētastro ⁊ melle apātibꝰ phl̄aticis et ꝓhibet formicā a dilatatōe. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Cor rodit carnē additā ⁊ morsaꝫ ⁊ cōfert scabiei vlce rose ⁊ ipetigi ⁊ ex ipso cū aceto ⁊ oleo fit delinitō iuxta ignē vt sudare faciat ⁊ sedat pruritū ⁊ ꝓprie phl̄aticū ⁊ cū oleo sup adustionē ignis ⁊ ꝓhibet ve sicationē ⁊ ꝓprie ille q̄ est baurachiꝰ ⁊ aphricanꝰ.
¶ Baurachij v̄o nō cōsequnt̄ aliquē salē in adunando ⁊ exiccando. Sal enī vehemētius resoluit et exic cat illδ qδ est ex huītate deiñ fortiꝰ adiuuat ⁊ for tiꝰ cōstringit illud qδ remanet in ptibꝰ mēbri.
¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Cū farina ⁊ melle ponit̄ sup torsionē neruoꝝ ⁊ fit empl̄ꝫ ex eo podagre ⁊ mi scet̄ cū oleo ⁊ fit ex ip̄o inunctio ꝯprimēdo ad laxi tudinē. ¶ Mēbra capitis. ¶ Linit̄ ex eo cū pulpa colloq̄ntide bothor capitis. ¶ Et salgēma q̄deꝫ acuit seniuꝫ ⁊ sal cōstringit gingiuā mollificatā ⁊ ꝓprie sal gēma. Et cū aceto cōfert dolori auris mor̄ ēpli

ſuppoſitus. Mēbra oculi. Corrodit carnē additā in palpebris ⁊ vngulā. Et flos eiꝰ ꝓprie cōfert pāno ⁊ albugī oculi. Et ex ſale q̄dē cū oleo et melle fit emplr̄ ſup oculū ⁊ reſoluit offuſcationem ſanguīs cōgelati in ipſo. Mēbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Ex eo q̄ eſt napticꝰ linit palatū cū melle ⁊ aceto ⁊ cōfert ſq̄nātie ⁊ apātibꝰ vue ⁊ gauoni. ⁊ ſalgēma q̄dē et napticus ⁊ reliq̄ ſpēs ſalis incidunt phl'a vitreū ⁊ viſcoſū in pectore. Mēbra nutrimēti. Sal iuuat ad vomitū ⁊ ꝓprie napticus ⁊ ſalgēma eius ꝓprie ⁊ cōfert doloribꝰ ſtōi frīs. Mēbra expulſiōis. Sal oīs facilē efficit ſupflui tatis egreſſionē ⁊ deſcenſionē cibi. Et napticus expellit phl'a putridū ⁊ aq̄ et chol'a melicā ⁊ ponit ī enematibꝰ. Et niger q̄ eſt vehemētis nigredis q̄ n̄ eſt ꝓprie napticus ſolutōe educit phl'a ⁊ mel'ia. et ſal amarus etiā ſolutōe educit mel'ia fortiter. Et ſalgēma educit phl'a crudū fortiter et ſoluit mel'iā Et ſal q̄dē ipſe vltimus eſt ad dyſenteriā ⁊ adiuuat medicinas ſolutiuas ad eradicañ mel'iā ⁊ buitates viſcoſas de ptibꝰ mēbri. Et cū mētaſtro mōtano et butyro et fermēto cōfert apātibꝰ teſticulorum phlegmaticis. Et ſilr̄ cū mētaſtro et melle ⁊ cōfert vlceribꝰ ṽge. Uenena. Fit ex eo emplaſtrū cū ſeie lini ad pūcturā ſcorpionū. Et cum mētaſtro mōtano ⁊ iſopo ⁊ melle ad morſū cornute. Et cū aceto ⁊ melle ad morſum habentis .xliiij. ⁊ ueſpe et cū oxymelle nocumēto opij ⁊ fūgorum mortiferorum.

De ſerratura capitulum. dcxx.

Serratura. Nā. Nā eiꝰ eſt ſicut arboris ipſius. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Serratura corroſionis eſt mūdificatiua. Et ineſt ei reſolutio et exiccatio ſi fuerit in arbore ipſius. Uulnera ⁊ vlcera. Serratā ligni corroſi cōſolidat et ꝓprie q̄ eſt accepta ex arboribus ſtipticis ſicut q̄dā genera ſpinarū et deiñ aggregat cū tanto aniſo q̄tū ipſa eſt cū vino ⁊ adurit deiñ terit. Nā qū ſpgit ſup vlcera formicalia cōfert eis.

De ſale āmoniaco capitulum. dcxxi.

Sal āmoniacus. Electio. Ille eſt melior q̄ eſt vt borax clarꝰ cryſtallinus. Nā. Calidus eſt et ſiccus in fine tertij. Opatōes ⁊ ꝓprietates. Eſt ſubtiliatiuus liq̄factiuus. Mēbra oculi. Cōfert albugī oculi. Mēbra capitis. Conſtringit vuā que caſū patitur et confert ſquinantie.

De ſandaraca capitulum. dcxxij.

Sandaraca. Nā. Calida eſt et ſicca ī fº. Opatōes et ꝓprietates. In ipſa eſt ſtipticitas ⁊ ꝓprietas retinēdi ſanguinē. Et luctatores ipſa vtunt̄ vt leues et fortes fiāt et nō incurrāt difficultatē anhelitus. Decoratio. In ipſa eſt ṽtus macredinē faciendi valde qñ bibitur de ea q̄q̄ die tres q̄rte. ʒ. iꝰ. in aq̄ ⁊ oxymelle. Uulnera ⁊ vlcera. Deſiccat fiſtulas qñ cū ea ſuffumigant̄. Mēbra capitis. Eius fumus ꝓhibz catarros ⁊ ipſius iuuamētū in ſedando dolorē dentiū vehemēs eſt ⁊ magnū valde nā aliq̄d inuenitur ꝯpar ei in hoc ⁊ rectificat gingiuā. Mēbra anhelitus et pectoris. Prohibz tremorē cordis ſicut karabe et ꝓhibet fluxū ſanguīs et ꝓhibet aſma humidū ſua exiccatōe. Et ſilr̄ vtunt̄ ea luctatores ut difficultatē anhelitus nō incurrāt. Mēbra nutrimēti. Dat̄ de ea in potu ſpleneticis et cōfert. Mēbra expulſiōis. Eſt bona ſolutioni antiq̄ ⁊ fumus eius confert hemorroidibus.

De ſarace capitulum. dcxxiij.

Sarax q̄d eſt? Eſt illud q̄d ꝑſice noiat̄ childaru ⁊ fruſta radicis eius ſunt compoſita ex ptibꝰ ſup q̄s ſunt cortices q̄ velociter ab eis tollunt̄. Et eiꝰ q̄dē alius eſt maſculus ⁊ aliꝰ feia ſꝫ maſculus eſt fortior. Nā. Calidus eſt et ſiccus in fo. Opatōes et ꝓprietates. Exiccat ſine mordicatōe et in ipſo eſt amaritudo et ſtipticitas. Uulnera et vlcera. Cōſolidat vulnera. Mēbra expl'. Interficit ṽmes ⁊ aſcarides ⁊ ꝓprie cū ſirupo mellis. Sitq̄ʒ potio ipſius pōdꝰ aur̄. iiij. ⁊ ꝓprie cū ſcamonea aut helleboro: ⁊ oꝫ q̄dē vt comedant̄ añ ipſiꝰ potionē allea ⁊ ſilr̄ interficit fetum.

De ſulen capitulum. dcxxiiij.

Sulen q̄d eſt. Eſt medicina romana. Nā. Calida eſt ⁊ ſicca apud q̄rtū. Opatōes ⁊ ꝓprietates. Adurit cutē. Mēbra capitis. Cōfert torture qū fit caputpurgiū ex vno gñō ipſius cū aq̄ ſicle. Mēbra oculi. Rarificat ſpāta palpebrarum ⁊ inflat ea ⁊ apoſtemata accidentia ſub oculo.

De ſcordeō capitulum. dcxxv.

Scordeon q̄d eſt? Eſt alleū agreſte minus pl'm q̄ hortulanū. Et hꝫ folia ⁊ crus longū ⁊ ſup q̄d eſt flos albus: ⁊ ipſius q̄dē rememoratio iā añceſſit in caº num. Nā. Calꝫ eſt ⁊ ſiccū ad q̄rtū pueniēs. Opatōes ⁊ ꝓprietates. Eſt ſubtile apitiuū abſterſiuū. Uulnera ⁊ vlcera. Cōſolidat vulnera magna ⁊ fraudulēta. Inſtrā iūctarum. ē bona attritōi neruorum.

De ſadar capitulum. dcxxvi.

Sadar q̄d eſt? Diximus diſpoſitiones eiꝰ vbi diximus nabach.

De ſpolio ſerpentis capitulum. dcxxvij.

Spolium ſerpentis. Dictum eſt de eo in capitulo de ſerpente.

De ſedeguaram capitulum. dcxxviij.

Sedeguarā. Nā. Frīm eſt in fo ſiccū in 3º. Opatōes ⁊ ꝓprietates. Retinet ſanguinē. Decoratio. Prohibet caſū capillorum. Permutatio. Loco eiꝰ pōitur pōdus eiꝰ de ſeluzabarā ⁊ tertia ponderis ipſius de radice canne.

De ſiſeleos capitulū. dcxxix.

Siſeleos q̄d eſt? Eſt alaniudē romanū et ē ſil'e alaniudē: verūtñ eſt lōgiꝰ eo parū ꝑ ⁊ vehemētiꝰ albū. Nā. Calidū ē ⁊ ſiccū in fo. Opatōes ⁊ ꝓprietates. Eſt ſubtiliatiuū reſolutiuū mūdificatiuū carminatiuū. Et ſilr̄ radix eiꝰ ⁊ ſemē ipſius ſunt ſedatiua dolorum interiorum ⁊ liq̄facit phl'a cōgelatū. Et de ipſo q̄dē dat̄ in potu aīalibꝰ ⁊ multiplicat ptus ipſorum. ⁊ bibit̄ in vino ⁊ ꝓhibet frigꝰ ⁊ nocumētū ipſius in itinere: ⁊ ꝓprie cū pipe. Inſtrā iūcturarum. Cōfert doloribus dorſi. Mēbra capitis. Cōfert valde ſoda. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Confert aſmati ⁊ difficultati anhelitus ⁊ anhelitui dilatatōis ⁊ tuſſi antiq̄ ꝓprie radix ipſius ⁊ ſemē eius ſil'. Et qñ cōficit̄ radix eiꝰ cum melle ⁊ deglutitur

mũdat pectus ab hũitatib⁹ viscosis. ¶ Membra nutrimẽti. ¶ Resoluit inflationẽ ⁊ sedat dolores viscer͛ et digerit radix ei⁹ ꝑprie cibũ ⁊ est bonũ stõ. ¶ Mẽbra expl'. ¶ Resoluit dolorẽ pũgitiuũ ventosũ ⁊ facilẽ efficit ptũ in oĩb⁹ aĩalib⁹ ⁊ remo-net difficultatẽ vrine ⁊ resoluit dolores mr̃icis et ꝑfocationẽ ei⁹ ⁊ cõfert dolorib⁹ viscer͛. ⁊ succus cruris h⁹ plãte ⁊ sem̃ ipsius qũ sunt recẽtia ⁊ bibũ tur ex eis tres anulusat cũ arob. x. dieb⁹ sanat dolorẽ renũ ⁊ est iuuatiuũ penitus renum.

¶ De sirengi capitulum. dcxxx.

Sirengi q̇d est? Est prim⁹ v̇tuti asedinegiĩmo est fortior. ¶ Nã. ¶ Frĩus est ⁊ siccus. ¶ Opatões ⁊ ꝑprietates. ¶ Est stipticus ⁊ in ipso est ex cerusa frig⁹: verũ subtilior pl'm exñs ꝓhibet flux⁹. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. Ponit̃ in cerato sup adustionẽ ignis. ¶ Mẽbra expulsionis. ¶ Prohibet fluxum sanguinis.

¶ De scamonea capitulum. dcxxxi.

Scamonea q̇d est. Succus uolubilis cuiusdaʒ c⁹ v̇tus vsq; ad. xxx. ꝑdurat annos. Electio. ¶ Melioris ꝑprietatis est illa q̄ est varia ad albedinẽ declinãs ⁊ est q̄i sit fragmẽtũ ostraci ⁊ est puluerizabilis velociter solubil' uaria q̄ qũ resoluit̃ in aq̄ facit ipsaʒ sicut lac. Et melior q̇dẽ q̄ est vteñ est q̄ assat̃ in pomo ⁊ cũ q̄ admiscet̃ aq̄ apij q̃m ĩmouet̃ ei⁹ malitia: ⁊ aliarmakã q̇dẽ est mala. Qñʒ v̇o rectificat̃ scamonea qũ assat̃ in pomo ꝑpato in massa ⁊ pmiscet̃ cũ aniso ⁊ dauco ⁊ soluit̃ cũ oleo amigdalino. ¶ Nã. ¶ Calida est ⁊ sicca in 3° ⁊ ei⁹ caliditas maior est siccitate ipsius. ¶ Opatões ⁊ ꝑprietates. ¶ In ipsa sunt abstersio ⁊ resolutio ⁊ est inimica stõ ⁊ epati. ¶ Decoratio. ¶ Mũdificat morpheã ⁊ albaras et pannũ. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Qñ decoquit̃ cũ melle ⁊ passis ⁊ fit ex ea emplastr͛ sup vulnera resoluit ea. ¶ Apata et bothor. ¶ Ponit̃ cũ aceto sup scabiẽ vlceratã. ¶ Instr̃a iuncturar͛. ¶ Cũ aceto et sauich põitur sup dolores iuncturar͛ et anche more emplastri. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Radix ei⁹ et succus radicis ipsius ponit̃ sup soda aniq̃ cũ aceto et oleo rosaceo. Et qñ ipsa scamonea admiscet̃ eis ambob⁹ ⁊ ponit̃ sup caput ei⁹ q̇ hʒ soda antiq̃ sanat eũ. ¶ Mẽbra anhelitus et pectoris. ¶ Est ex eis q̄ nocent cordi. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Nocet stõ et epati valde sʒ ei⁹ malitia frangit̃ cũ assatõe et seie apij. Et ipsa q̇dẽ est cõturbatiua et facit nauseaʒ et destruit appetitũ cibi et facit siti. ¶ Mẽbra expl'. ¶ Solutõe educit cholerã fortiter. Ipsa v̇o in regiõib⁹ diuersificat̃ adeo ꝙ ego vidi in q̇busdam libris medicor͛ dosiʒ ei⁹ plurimi põderis. Et etiã ip̃a nocet intestis et supponit̃ ad abortũ et qũ ex radice arboris eius bibr̃ põdus aurei soluit cholerã citrinã et phlegma. Et dixerũt q̇dã qñ ex scamonea bibit̃ plurima q̃titas et suꝑflua et est medietas. 3. retiet primũ deiñ cõturbat et facit nauseã et ꝓuocat sudorẽ frm deiñ qñʒ aduenit eius solutio cũ suꝑfluitate et est interficiẽs. Et dixerũt q̇dã ꝙ qñ ex anti q̄ sumit̃ q̃titas pua ꝓuocat et nõ soluit et potus ipsius cũ aloe est minor ad ista et sil'r cuʒ lupis salitis et seibus redolẽtibus et qñ supponit̃ in lana interficit fetũ. et qũ eius timem⁹ melãcholiã rectificamus eã q̃m cõficimus ipsaʒ cũ aq̄ cydonior͛ acetosor͛ et pomor͛ aut aq̄ rosacea et qñʒ ponit̃ in ip̃a sumac ꝼm q̃titatẽ q̄ possit cõfici et fiunt inde trocisci subtiles et exiccant in vmbra et admistrant̃ ꝼm q̃titatẽ necessariã. ¶ Uenena. ¶ Confert puncture scorpionum bibita et linita.

¶ De serapino capitulum. dcxxxij.

Serapinũ q̇d est. Serapinũ est gũma arboris in q̄ nõ est iuuamẽtũ sʒ in gũma eius et dr̃ ꝙ est q̇dã spẽs galbani q̄ resoluitur ⁊ fit ꝼapinũ. ¶ Electio. ¶ Melior duar͛ spẽrum eius est illa q̄ est spissior ⁊ clara c⁹ ps ĩterior ad rubedinẽ declinat ⁊ exterior ad albedineʒ et resoluit̃ velociter in aq̄ nõ sicut adulteratũ cũ galbano q̃uis galbano albo sit sil'e et qđ melius est de eo est illud de spahão. ¶ Nã. ¶ Calidũ est in 3° siccuʒ in ꝼo. ¶ Opatões ⁊ ꝑprietates. ¶ Est resolutiuum subtiliatiuũ carminatiuũ calefactiuũ abstersiuũ. ¶ Instr̃a iũctura͛: ¶ Cõfert paralysi ⁊ ruptur̃ lacertor͛ et cordar͛ eor͛. Et soluit mãs q̄ sunt in utrisq; anchis clisterizatũ ⁊ bibitũ et sil'r dolorib⁹ iũcturaruʒ malis. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Resoluit soda fr̃aʒ ⁊ ventosã ⁊ cõfert epilepsie ¶ Mẽbra oculi. ¶ Cõfert obscuritati oculi in alcofol ⁊ grossitudĩ palpebrar͛ ⁊ vestigijs in oculo ⁊ est de meliorib⁹ medicis q̄ sunt ad aq̃ descendentẽ in oculuʒ ⁊ si terat̃ cũ aceto ⁊ ponat̃ sup ordeolũ delet ip̃ʒ. ¶ Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cõfert dolori pectoris ⁊ lateris ⁊ tussi antiq̄ ⁊ bibunt̃ cũ aq̄ rute exp̃sse tr̃s q̄rte. 3. i⁹. ad malitiã anhelitus ⁊ ip̃ʒ mũdificat pectus fortiter ⁊ extrahit hũores crudos ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Cõfert hydropisi ⁊ extrahit aq̃ citrinã. ¶ Mẽbra expulsiõis. ¶ Cõfert colice bibitũ ⁊ clisterizatũ ⁊ dolori ventris pũgitiuo ⁊ extrahit lapidẽ ex ambob⁹ et augmẽtũ efficit in coitu ⁊ cõfert dolorib⁹ mr̃icũ. Et qñ bibr̃ cũ oxymelle ꝓuocat mẽstrua ⁊ interficit fetũ: ⁊ ip̃ʒ q̇dẽ lenit uẽtrẽ cũ facilitate ⁊ extrahit hũorẽ viscosũ ⁊ aquã citrinã. ¶ Febres. ¶ Cõfert febrib⁹ piodicis. ¶ Uenena. ¶ In vino dat̃ ad bibeñ ad pũcturã v̇miuʒ venenosor͛ ⁊ ad oĩa venena mortifera: ⁊ eius opo est fortior opatõe galbani: ⁊ qñʒ cõfert delinitũ in oĩb⁹ locis. ¶ Permutatio. ¶ Loco ei⁹ ponitur gũma cedri ⁊ dixerũt gũma pini masculi ⁊ dixerũt põdus ipsius ⁊ mediũ ꝺ oppoponaco.

¶ De scolopendria capitulum. dcxxxiij.

Scolopendria q̇d est? Dr̃ ꝙ est plantã petrosa q̄ nascit̃ in loco plimor͛ fontiũ: ⁊ dixerũt q̇dã ꝙ est spẽs siliq̄ ⁊ dr̃ aliud. ¶ Nã. ¶ Calida est in p° sicca in ꝼo. ¶ Opatões et ꝑprietates. ¶ Est subtilis resolutiua ⁊ in ipsa non est pl'ima caliditas. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Cõfert spleni magnifice: qñ eñi sumit̃ cũ oxymelle facto ex aceto in quo decocta sunt folia ei⁹. xl. dieb⁹ delet splenẽ. Et cõfert singl'tui ⁊ ictericie. ¶ Mẽbra expulsionis. ¶ Frangit lapidẽ in renib⁹ ⁊ vesica. Et dr̃ ꝙ suspẽsa ad collũ ꝓhibet ip̃gnationẽ.

¶ De subal capitulum. dcxxxiiij.

Subal q̇d est? Est ex subã calida acri. ¶ Nã. ¶ Est calida ⁊ acris cũ eq̄litate. Apata ⁊ bothor. ¶ Folia ei⁹ rũpũt aldubellet ⁊ resoluũt ea in dispõne principij eor͛. Et q̄ recens est maturat ap̄ata in obedientia maturatiõi ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Que recẽs ẽ eradicat scabiẽ

vlceratã. Mẽbra oculi. Ponit̃ in medicinis
acuentibꝰ visuꝫ. Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris
Dr̃ ꝙ est optĩa medicia tussi ⁊ anhelitui dilatatõis
adeo ꝙ ex ea fit suffumigatio et confert.

De seisaron capitulum. dcxxxv.

Seisaron q̇d est. Est lignũ uisus ⁊ ẽ in ip̃o
amaritudo ⁊ stipticitas. Nã. Calꝫ
est ⁊ siccũ in ſo. Opatões ⁊ ꝓprietates
In ipso est resolutio ⁊ stipticitas pauca. Mẽbra
nutrimẽti. Decoctio radicis eiꝰ confert dolori
stõi. Mẽbra expl̃. Decoctio radicis eius ꝓ
uocat.

De sumio capitulum. dcxxxvi.

Sumiũ q̇d est. Est curati albã ĩ exñs ĩ aq̃s
stantibꝰ ⁊ in ipso est bonꝰ odor. et dicet̃
in caᵒ de caf. Mẽbra expl̃. Me-
dulla eiꝰ decocta ⁊ nõ decocta cõfert lapidi ⁊ pro-
uocat ⁊ confert dysenterie.

De sucuto capitulum. dcxxxvij.

Sucutũ q̇d est. Dr̃ ꝙ est sempuiua. Et di
cit̃ ꝙ est spẽs seis madragore: ⁊ dr̃ aliud
et est duaꝝ spẽꝝ: q̃ꝝ vna est petrosa: ⁊ a
lia est nõ petrosa. Nã. Q̃ð in ea magis dña
tur est frigꝰ ⁊ siccitas ⁊ in ipsa est huitas calida tẽ-
pata ⁊ subtilitas ⁊ incisio ⁊ viscositas ⁊ nꝫ hꝫ odo
rẽ ⁊ hꝫ dulcedinẽ q̃dã ⁊ aq̃ eiꝰ attrahit sputũ ⁊ ag
gregan° ptes carnis in vase facit eas rẽ vnã. O
patões ⁊ ꝓprietates. Est eq̃lis ⁊ subtilis ⁊ inci
dit ⁊ viscositate cepali resoluit ⁊ aliq̃d est in ipso ꝑ
qð aggregat ⁊ cõstringit. Instr̃a iũcturarũ.
Decoctio eiꝰ cõfert attritõi neruoꝝ ⁊ lacertoꝝ in
medio eoꝝ in extremitatibꝰ ipsoꝝ ⁊ recẽs cõsoli-
dat. Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. Sanat a-
spitatẽ gutturis ⁊ ꝓhibet sputũ sanguis ⁊ in aq̃ m̃l
lis mũdificat pulmonẽ. Mẽbra expulsionis.
Cõfert vlceribꝰ intestinoꝝ ⁊ abrasioni ⁊ rupture
inguis aquose ⁊ doloribꝰ renum ⁊ retinet fluxum
sanguinis menstrui. Permutatio. Loco eiꝰ
põit̃ succꝰ folioꝝ lactuce: aut aq̃ solatri.

De sumach capitulum. dcxxxviij.

Sumach q̇d ẽ. Aliud est corasceni: ⁊ aliud
est scemi minus corasceno rubeũ lẽtis silt
tudinẽ hñs ⁊ est cõueniẽs ei cui cõueniũt
acatia ⁊ rosa. Et qñ decoquit̃ cũ aq̃ deiñ eiꝰ deco-
ctio inspissat̃ sicut mel cõuenit ei cui cõuenit lutũ.
Nã. Est fr̃m in ſo siccũ in 3°. Opatões ⁊ ꝓ
prietates. Est stipticũ cõfortatiuũ cõstrictiuũ et
acetũ est subtiliꝰ eo ⁊ ꝓhibet fluxũ ita ꝙ q̇daꝫ di-
cũt ꝙ appensũ retinet illud ⁊ ꝓhibet attractionem
cholere ad viscera. Decoratio. Decoctõ su
mach quo tictores utunt̃ ⁊ corioꝝ ꝑpatores deni-
grat capillos. Apata ⁊ bothor. Fit ex eo em
plastꝝ sup ꝑcussionẽ ⁊ ꝓhibet apata ⁊ viriditatẽ et
cõfert panaritio ⁊ ꝓhibet additionẽ apatũ. Ul-
nera ⁊ vlcera. Prohibet ambulationẽ fraudulẽ
tis. Instr̃a iũcturaꝝ. Embrocat̃ ex decoctõe
eiꝰ torsio ⁊ nõ apat̃. Mẽbra capitis. Probi
bet saniẽ auris. Et gũma eiꝰ qñ ponit̃ in corrosõeꝫ
dentiũ sedat dolorẽ eoꝝ. Mẽbra nutrimẽti.
Prepat stõuꝫ cõfortaᷤ ipꝫ ⁊ sedat sitĩ ⁊ facit appeti
tũ acetositate sua ⁊ sedat nauseã cholicã. Mẽ-
bra expl̃. Cõstringit ⁊ retinet mẽstrua ⁊ fluxuꝫ
⁊ ꝓhibet rasurã clarificat̃ ad dysenteriaꝫ ⁊ cursum
matricis ⁊ hemorroidas.

De sicla capitulum. dcxxxix.

Sicla q̇d est. Est duaꝝ spẽꝝ: vna est nigra
ꝑpt̃ vehemẽtiã viriditatis: ⁊ altera ẽ il
la q̃ est nota. Nã. Apud quosdam
est calida ⁊ sicca in p°. Et ſm ṽitatẽ est cõpositaꝝ ṽ
tutũ. Et apud quosdã est fr̃a ⁊ nõ est dubiũ q̇n in e
ius radice sit huitas. Opatões ⁊ ꝓprietates.
In sicla est ṽtus baurach subtiliatiua. Et in ipsa est
resolutio ⁊ apiuo fortior resolutõe atriplicũ ⁊ leni
ficatio ⁊ in ea q̃ est nig̃ est stipticitas ⁊ ꝓprie cũ len
tibꝰ. Et bauracitas q̃ est in ip̃a est resolutiua ⁊ ter
reitas est cõtractiua ⁊ totũ elixatũ est mali chimi ⁊
totũ eiꝰ est ꝑui nutrimẽti sicut reliq̃ olera. De
coratio. Prohibet succꝰ eiꝰ ⁊ decoctio folioruꝫ
eiꝰ fixuras frigoris ⁊ cõfert alopitie ⁊ cõfert pan-
no qũ ex folijs eiꝰ admĩstrat̃ empl̃ꝫ pꝰ ablutionem
loci cũ nitro ⁊ qñꝫ abscindit ṽrucas succꝰ eiꝰ ⁊ ĩter
ficit pediculos. Apata ⁊ bothor. Ex ea elixa
ta fit empl̃ꝫ apatibꝰ ⁊ resoluit ⁊ maturat ea.
Uulnera ⁊ vlcera. Folia eiꝰ bona sunt decocta
adustõi ignis ⁊ cõferũt ĩpetigi linita cũ melle.
Mẽbra capitis. Ex aq̃ eiꝰ cũ felle gruis fit ca-
putpurgiũ ⁊ delet torturã ⁊ valet ad vlcera nariũ
Et eiꝰ aq̃ tepida distillat̃ in aurẽ ⁊ sedat doloreꝫ et
lauat̃ caput cũ aq̃ eiꝰ et aufert furfures. Mẽbra
nutrimẽti. Radix eiꝰ est mala stõ faciẽs nauseã
Et pl̃imũ illius est ꝑpt̃ bauracitatẽ eiꝰ mordicati-
uã ⁊ est mali chimi ⁊ lauat bauracitate sua adeo vt
mordicet stõuꝫ fortis sſus et eius nutrimẽtum est
paucũ ⁊ aptio eius est ꝑua ⁊ ad oppilationes epatis
fortior est aptõe malue ꝓprie cũ sinapi ⁊ aceto. Et
sil'r etiã spleni ⁊ oꝫ vt comedat̃ cũ muri et cũ spẽbꝰ
q̃ sunt ad cõdienda cibaria. Mẽbra expl̃. Dr̃
ꝙ illa q̃ est nig̃ stringit ⁊ ꝓprie cũ lentibꝰ qñ alte
ra lenit ⁊ ꝓprie cũ lentibꝰ sꝫ nõ est dubiũ q̇n elixa
ta ꝓiecta eiꝰ aq̃ cũ patella in furno ponit̃ cõstringat
et fit cũ ea clistere ad extraheñ fecẽ et totũ eius ge-
nerat inflationẽ ⁊ rugitũ et dolorẽ ventris pũgiti-
uũ. Et ẽ bõa colice qũ assũit̃ cũ spẽbꝰ cõdiẽtibus et
muri.

De stinco capitulum. dcxl.

Stincus q̇d est. Est guaril de nilo q̃ capit̃ ĩ
egypto. Et existĩauerũt q̇dã ꝙ sit de ptu
crocodili in capos. Electio. Meli
us qð est in ipso est illud qð est in pte renũ. Mẽ
bra expl̃. Qñꝫ auget coitũ adeo vt ñ sedet̃ nisi
sorbitõe iuris lactucarum et lentium.

De seuesten capitulum. dcxli.

Seuesten ⁊ noĩat̃ mukeita. Nã. Sũt
q̃i tpate. Opatões et ꝓprietates. Sũt
lenitiue. Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris
Leniũt pectus et guttur. Mẽbra nutrimẽti.
Sedãt sitĩ et ꝓprie semẽ eius cũ sagzenea. Mẽ-
bra expulsionis. Leniunt ventrem.

De semabras capitulum. dcxlij.

Semabras. Decoratio. Fit ex eo em
plastꝝ sup spinas et ea q̃ carni sunt infixa
et sup ṽrucas cõtrito ⁊ extrahit eas ⁊ su
ꝑ ea q̃ sunt vt claui et euellit. Et dr̃ ꝙ illud qð ð
eo siccũ ẽ qũ cõmiscet̃ cũ oleo facit nasci capillos su
ꝑ tineã. Mẽbra capitis. Dr̃ ꝙ epar ipsiꝰ se
dat dolorẽ molaris dentis. Mẽbra expulsiõis.

Urina eius et sanguis ipsius mirabilis iuuamēti est
in ruptura infantiū qū sedēt in decoctōe eius et qñꝫ
ponitur ī vrina eius vt in sanguine ipsius aliq̄d de
muscho et ponit̄ in vga infantis ⁊ fit vltimi iuuam̄
ti in ruptura. Uenena fundit̄ et ponit̄ super pun
cturam scorpionis.

De spica capitulum. dcxliij.

Spica q̄d est. Spica est due spēs: q̄ꝝ una ē
spica aromatica et est spica auiū: et alte
ra est nereiden et est spica romana. Et a
lithitia debilior est inda ⁊ syra in oībꝰ ꝓprietatibꝰ
suis nisi in ꝓuocatōe et alithitia est in v̄tute ꝓxima
syre: ⁊ eius q̄dē arbor pua est ⁊ euellit̄ cū luto suo
et egredit̄ q̄ qñꝫ adulterat̄ cū plāta q̄ est sibi sil̄is.
Inter eas v̄o discernit̄ qm̄ plāta illa est horribilis
odoris: et nereiden p̄terea q̄dā est mōtana cꝰ folia
sunt sicut folia croci hortulani. Et sil̄r stipites eiꝰ
sꝫ sunt citrini plani nō in modū retis inuoluti pl̄es
hꝫ radices. s. duas aut pl̄es et nō hꝫ crus nꝫ frustū
nꝫ florē. Electio. Inq̄t dia. melior est cꝰ pili
sunt pl̄es et declinat ad ruffedinē et est boni odoris
sicut cipi ⁊ pua spica mordicās linguā et hec est sy
ra. Inda v̄o est debilior et lōgior ⁊ plus oī spica in
uoluta horribilis odoris et rūpit̄ velociter cū sū
ma suoruꝫ villoꝝ et cadit ex ea puluis niger ma
gnus et adulterat̄ qr decoq̄t̄ pꝰ infusionē cū aq̄ cal̄s
deiñ fit ḡuis cū ātionio postea vēdit̄. Ipꝫ v̄o signt
eiꝰ albedo ⁊ color ātioniȷ̄ ⁊ ꝺbilitas v̄tutis eiꝰ ⁊ ꝺ
bl̄itas saporis ipsiꝰ ⁊ odoris eiꝰ: niḡ v̄o ida m̄lior
ē rubea. Et nereidē q̄dē melior est illa q̄ est recens
boni odoris pl̄es hꝫ radices grossa q̄ nō frangit̄. Il
la v̄o q̄ hꝫ crus declinās ad albedinē et ꝓprie ī me
dio sui nō est aliq̄d ꝓprie q̄ est horribilis odoris.
Nā. Calida est in pᵒ sicca in s̄o. Opatiōes et
ꝓprietates. Est apitiua resolutiua. Et in inda q̄
dē est stipticitas pl̄ima ⁊ caliditas eius minor est sꝫ
est leuis et in p̄mis qū gustat̄ est rancida deiñ ꝓce
dunt ex ea caliditas ⁊ acuitas et ex spica aromatica
fit puluis ꝓhibēs sudorē pl̄imū: et lutū q̄dē spice ē
abluēs corpus et est bonū ad bonū odorē facieñ.
Apata ⁊ bothor. Resoluit apata et bothor.
Mēbra capitis. Prohibet rheumatismos et cō
fortat cerebꝝ. Mēbra oculi. Facit nasci pi
los in palpebris qñ ponit̄ in alcosol et trahit̄ radiꝰ
inuolutus in puluere sup palpebras ⁊ nereiden est
fortior in hoc s̄m ꝙ existio. Mēbra anhelitus
et pectoris. Cōfert tota tremori cordis et mun
dificat pectus et pulmonē et ꝓhibet effusionē mate
rieꝝ ad ea et fluxus. Mēbra nutrimēti. Apit
oppilatōes epatis et stōi et cōfortat ea et cōferunt
oēs ictericie ⁊ ꝓhibent effusiones materieꝝ ad sto
machū ⁊ sedant mordicationē eius et qñ bibr̄ q̄cūꝫ
spēs ipsius fuerit cū vino cōfert spleni. Mēbra
expulsionis. Oīs ꝓuocat̄ ⁊ alithitia est fortior
qm̄ est calidior ⁊ minoris stipticitatis ⁊ ꝓhibēt apa
ta mr̄icis oīa sedendo in ea ⁊ cōfert doloribꝰ renū
⁊ ꝓhibet cursū materieꝝ ad intestina ⁊ hꝫ ꝓprieta
tē ī retinēdo fluxū supfluum a matrice.

De sauich capitulum. dcxliiij.

Sauich q̄d est. Iā dcm̄ est ī caᵒ tritici ⁊ or
dei. Membra anhelitus ⁊ pectoris.
Confert pectori et pulmoni.

De sisamo capitulum. dcxlv.

Sisamū q̄d est. Est semē pluris vnctuosita
tis ꝙ reliq̄ seīa. Et ꝓpt̄ hoc rancidū fit fa
cile: q̄dā aūt dixerūt ꝙ eiꝰ oleū nō ꝯfert
nisi melicis vt eos īpinguet ⁊ huectet. Et ersimun
q̄dē est genꝰ q̄ꝺdā sisami abhoīabilis saporis.
Electio. Corpꝰ eius est fortior oleo ipsius.
Nā. Calidū est in medio primi hūidū in fine e
ius. Opatōes ⁊ ꝓprietates. Est glutinatiuū
lenificatiuū eq̄lis calefactōis ⁊ sil̄r oleū eiꝰ ⁊ deco
ctio ipsius. Et est mollificatiuū ⁊ in oleo eiꝰ ē gros
situdo ⁊ q̄ꝺ torrefactū est minoris est nocumenti.
Decoratio. Resoluit viriditatē pcussionis ⁊ sā
guinē cōgelatū ⁊ cōfert fissure ⁊ aspitati melicoruꝫ
bibitū ⁊ linitū. Et est īpinguatiuū ⁊ ꝓprie excorti
catū ⁊ ꝓlōgat capillos ⁊ ꝓprie succus arboris eius
⁊ folioꝝ ipsius ⁊ lenit eos ⁊ remouet furfures ⁊ o
leū eius in quo decoquit̄ myrtus ꝯs̄uat capillos et
facit eos fortes ⁊ duros. Apata ⁊ bothor.
Resoluit apata calida. Uulnera ⁊ vlcera. Po
nit̄ sup adustōnē ignis ⁊ oleū eiꝰ bibitū aufert pru
ritū ph̄laticū ⁊ sanguineū ꝓprie cū infusione aloes
⁊ aq̄ vue passe. Instr̄a iūctaꝝ. Ex eo fit em
plastꝝ ad grossitudinē neruoꝝ. Mēbra capitis
Cōfert oleū eius cū v̄tute rose soda adustiue ⁊ suc
cus arboris eius sanat furfures. Mēbra oculi.
Cōfert suppositū pulsatōi oculi ⁊ apati eiꝰ. Mē
bra anhelitus ⁊ pectoris. Est bonū ꝯstrictōi an
helitus ⁊ asmati. Mēbra nutrimēti. Est ma
lū stō faciens nauseā ꝓsternēs desideriū satians ue
lociter sꝫ qñ cōedit̄ cū melle remouet̄ eius malitia
⁊ tardat̄ eius digō ⁊ mollificat viscera. Et q̄ꝺ tor
refactū est est minoris nocumēti. Et eius nutrimē
tū est vnctuosū valde ⁊ in ipso est v̄tus faciendi si
ti ⁊ fit velox eius descēsio cū cortice suo: qū auteꝫ
excorticat̄ tardat̄ eiꝰ descensus. Mēbra expl̄.
Cōfert intestino colō. Et infusio q̄dē sisami est ve
hemēs in ꝓuocatōe mēstruoꝝ adeo ꝙ ipsa eīcit fe
tū ⁊ qñ frangit̄ et cōedr̄ cū seīe papaueris ⁊ seīe li
ni cū eq̄litate augmētat spma ⁊ coitū. Uenena.
Cōfert morsui canis rabiosi ⁊ s̄pētis lenticularis.

De sacundulion capitulum. dcxlvi.

Sacundulion. Apata ⁊ bothor. Po
nit̄ cū ruta sup formicā ⁊ ad fistulas.
Mēbra capitis. Suffumigat̄ cuꝫ eo pa
tiēs subet ⁊ cōprimēdo inungit̄ ex ipso cuꝫ acetosa
hn̄s karabitū ⁊ lethargiā ⁊ distillat̄ succus hūidi in
aurē saniosaꝫ ⁊ cōfert valde soda. Mēbra an
helitus ⁊ pectoris. Cōfert difficultati anhelitus
⁊ asmati. Mēbra nutrimēti. Cōfert radix e
ius doloribꝰ epatis ⁊ cōfert ictericie. Mēbra
expl̄. Soloe educit ph̄la ⁊ ꝯfert p̄focatōi mr̄icis

De safid capitulum. dcxlvij.

Safid. Nā. Calidū est et siccū in 3ᵒ.
Opatōes ⁊ ꝓprietates. Est mordica
tiuū acre. Uenena. Cōfert vene
nis omnibus.

De semurion capitulum. dcxlviij.

Semurion quid est. Est apium siluestre ⁊
iam dictum est de eo.

De squilla capitulum. dcxlix.

Squilla q̄d est. Est cepe muris ⁊ eius folia
sunt sicut folia liliȷ̄ ⁊ hꝫ oleū ad nigredi
nē declinās. Nā. Est calidū et siccū

in ſo. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates. ¶ Eſt inciſiuū et in ipſo eſt viſcoſitas aduſtiua. ¶ Decoratio. ¶ Ponit̄ cōfectū cū melle ſup alopitiā ⁊ ſpigine. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Eius acetū exaſpat guttur ⁊ indurat carnē ipſius et eſt bonū aſmati et oregmoni et tuſſi antique.

¶ De ſolatro capitulum. dcl.

Solatꝝ. Ele. Meli⁹ qđ de ipo adiſtrat̄ ē hn̄s folia viridia ⁊ citrinū ſemē ⁊ eſt q̄n qꝫ ſpēꝝ. ¶ Nā. ¶ Fr̄m eſt in p° ſiccū in ſo ⁊ ſtupefactiuū eſt fr̄m et ſiccū in 3°. ¶ Opōnes ⁊ ꝓprietates. ¶ Hortulanū eſt infr̄atiuū cōſtrictiuū ⁊ eſt qđdā gen⁹ ipſius ſtupefactiuū faciēs ſomnū ſil'e opio in ꝓprietatib⁹ ſuis niſi qr eſt debilius eo: ⁊ eſt qđdā genus ei⁹ qđ eſt mortale. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Eſt empl'z bonū apatib⁹ calidis oīb⁹ intrinſecis ⁊ extrinſecis ⁊ bibr̄ aq̄ eius ad apata calida intrinſeca ⁊ ponit̄ aq̄ ei⁹ cū ceruſa ⁊ oleo roſ ſup heriſipilā ⁊ formicā more empl'i ⁊ cortex radicis eius eſt vehemētis exiccatōis. ¶ Mēbra capitis. ¶ Si bibat̄ ex eo qđ eſt ſtupefactiuū vltra. xij. ḡna facit euenire maniā ⁊ q̄n ex aq̄ ei⁹ fit gargariſma cōfert apatib⁹ lingue. Et ſi bibat̄ ex cortice radicis pōdus aurei cū uino attrahit ſomnū ⁊ q̄n ſalatꝝ optime terit̄ ⁊ fit ex eo empl'z capiti ſanat ſoda ⁊ reſoluit apata radicis auris ⁊ apata velaīs cerebri ⁊ cōfert diſtillatū dolori auris. ¶ Mēbra oculi. ¶ Sanat fiſtulas oculi lachrymalis fructus et ſuccus ſpēꝝ eius uſꝫ ad illā q̄ facit ſōnū q̄n fit ex ea alcoſol cōſortat viſū. ¶ Mēbra expl'. ¶ Semē ſtupefactiui eſt ꝓuocatiuū vrine mūdificatiuū renū ⁊ veſice ⁊ oēs ſpēs q̄n ſupponunt̄ abſcindūt fluxū mēſtruoꝝ ⁊ eſt ex eis q̄ infr̄ant ⁊ ꝓhibēt pollutionē ⁊ eſt ſpēs ſolatri p̄ter alkekengi ⁊ p̄ter hortulanū ⁊ p̄ter ſtupefactiuū p̄dcm̄ q̄n cōedunt̄ ex eo iiij. aur̄. interficiūt ⁊ aq̄ folioꝝ eius facit poſſidere maniā ⁊ nō eſt in eo iuuamētū ſolatri niſi ad emplaſtrum faciendum.

¶ De ſcorpionibus capitulum. dcli.

Scorpiones. ¶ Mēbra capitis. ¶ Oleū ſcorpionū cōfert dolorib⁹ auris valde.

¶ De ſudore capitulum. dclij.

Sudor q̇d eſt. ¶ Eſt aq̄tas ſanguis cui pus cholericū eſt admiſtū ⁊ oꝫ ut admiſtr̄tur dū nōdū eſt exiccatus: imo dū ī eo eſt humiditas: ⁊ ipſe q̇dē magis eſt digeſtus q̄ꝫ vrina: ē eni ſupfluitas vnctuoſitatis ⁊ huītatis p⁹ digōnem vltimā ⁊ eſt vrina ſc̄e digōis ſupfluitas. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Eſt magis digeſtus q̄ꝫ urina ⁊ diuerſificat̄ ſm aīalia ⁊ in ipſo eſt reſolutio n̄ pauca. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Sudor athletaꝝ cōfert apatib⁹ inguis imo reſoluit ea. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Sudor ſiccus luctantiū cū ol'o đ alcāna ponit̄ ſup apata māmille ⁊ reſoluit ea ⁊ cuꝫ oleo roſ ad cōgelationē lactis in māmilla: alteratō v̄o magne ⁊ alteratō pue fiūt cum cētaurea maiore et minore.

¶ De ſandalo capitulum. dcliij.

Sandalus. ¶ Electio. ¶ Dixerūt Hal'. ⁊ fili⁹ meſaugue. ¶ Rube⁹ eſt fortior: ⁊ dixerūt alij albus eſt fortior. ¶ Nā. ¶ Eſt fr̄us in fine fi vſqꝫ ad 3m ꝑueniēs ſiccus in ſo. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Prohibet attractionē et ꝓprie rube⁹. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Reſoluit apata acuta ⁊ ꝓprie rube⁹ ⁊ linit̄ ex eo heriſipila. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōfert ſoda. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert tremori cordiſ accn̄ti in febre linitus ⁊ bibitus. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfert debilitati ſtōi cal'i bibit⁹ ⁊ lit⁹. ¶ Febres. ¶ Cōfert febrib⁹ calidis ⁊ ꝓprie albus.

¶ De ſapone capitulum. dcliiij.

Sapo. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Eſt vlceratiuus putrefactiuus. ¶ Mēbra expulſiōis. ¶ Reſoluit colicā ⁊ ſoluit hūorem crudum.

¶ De ſabane capitulum. dclv.

Sabane. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Eſt abſterſiuū exiccatiuū mali hūoris. ¶ Ulnera ⁊ vlcera. ¶ Facit poſſidere ſcabieꝫ ⁊ pruritū. ¶ Inſtra iūcturaꝝ. ¶ Cōfert dolori anche phl'atico. ¶ Mēbra capitis. ¶ Remouet fetorē oris ſcm̄ ex ſtō ⁊ corruptionē eius ⁊ abſtergit humiditatē ſtōi et exiccat eam.

¶ De ſafurubun capitulum. dclvi.

Safurubun quid eſt. ¶ Eſt auis cuius nomē eſt hoc nomen in francia.

¶ De ſarſar capitulum. dclvij.

Sarſar q̇d eſt. ¶ Eſt ferꝝ. ¶ Mēbra capitis. Q̄n coquit̄ cū oleo aut infundr̄ in ipſo deinde coquit̄ ⁊ diſtillat̄ in aurē r̄mouet dolorē eius ⁊ pulſationem ipſius.

¶ De ſalaf capitulum. dclviij.

Salaf quid eſt. Eſt ſalix.

¶ De ſakaik capitulum. dclix.

Sakaik q̇d eſt. ¶ Noīat̄ ſakaik anehamē et ē roſa rubea vehemēter. ¶ Nā. ¶ Eſt calida in ſo hūida in ipſo. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Eſt abſterſiua reſolutiua. Inq̇t Hal'. ¶ Eſt abſterſiua lauatiua attractiua apitiua reſolutiua ¶ Decoratio. ¶ Deniḡt capillos miſta cū corticib⁹ nucis ⁊ q̄n admiſtrant̄ folia eius ⁊ ſtipites ipſius ſicut ſunt aut decocta cū ſorbitōe ordei ⁊ decoq̄ntur ꝓuocant lac. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Linit̄ ex decoctōe eius ſup apata q̄ nō ſunt dura ⁊ fit eūo ꝑ eam ſup carbunculos ⁊ bothor calidas. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Illud qđ de eo ſiccū eſt cōfert ulcerib⁹ ſordidis ⁊ incarnat ea ex excoriatōe ⁊ ipſa mūdificat vlcera cōferēs excoriatōib⁹ ⁊ ſcabiei vlceroſe ¶ Mēbra capitis. ¶ De eius ſucco fit caputpurgiū ad ꝑugan̄ caput ⁊ cerebꝝ. Et eius radix maſticat̄ ad extrahendas huītates a capite. ¶ Mēbra oculi. ¶ Succus eius cōfert tenebroſitati oculi ⁊ viſus ⁊ albugī eius ⁊ veſtigijs vlceꝝ. Et q̄n decoq̇t̄ cū vino ⁊ fit inde empl'z ſanat apata dura in ꝑtib⁹ oculi. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Si coq̄tur folia eius cū ſuis ſtipitib⁹ ⁊ cū ſuccis ordei ſorbilib⁹ ⁊ cōedat̄ facit abundare lac. ¶ Mēbra expulſionis. ¶ Prouocat menſtrua.

¶ De ſebedenigi capitulum. dclx.

Sebedenigi q̇d eſt. Eſt ſemē arboris canabis ⁊ nos iā locuti fuim⁹ de canabe: opꝫ ergo vt cōiungam⁹ inter cōſiderationeꝫ q̄ eſt in vtriſqꝫ capitulis ſil'. Et de ſebedenigi q̇dē aliud eſt hortulanū notū: ⁊ aliud eſt cāpeſtre: hūiꝫ v̄o dixit q̄ꝫ arbor cāpeſtris egredit̄ in deſ̄tis ſm q̄ntitatē cubiti ⁊ ſup folia ei⁹ dn̄at̄ albedo. Et eius

De canabe.

fructus est sicut pip ⁊ silat ei⁹ grnū grno assūnati qd
est grnū de quo exprimit ol'z. Et nos iā locuti sui-
mus de grno assūnati. ¶ Nā. ¶ Est calidū ⁊ siccuz
in 3°. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates. ¶ Canabis cape-
stris resoluit ventositates ⁊ exiccat fortiter ⁊ hu-
mor eius est paucus malus. ¶ Apata ⁊ bothor.
¶ Canabis capestris qñ eius radix decoquit et fit ex
ea empl'z apatib⁹ calidis in locis duris in qb⁹ sunt
chimi viscosi sedat caliditatē ⁊ resoluit duritiē.
¶ Mēbra capitis. ¶ Facit soda sua caliditate ⁊ eius
succus distillat ad dolorē auris oppilatiuū ⁊ ad hui
tatē auris ⁊ silr oleū eius et folia eius eradicat fur
fures in capite. ¶ Mēbra oculi. ¶ Obtenebrat
visū. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Nocet stō. ¶ Mē
bra expulsiōis. ¶ Exiccat spma. Et lac qdē alsebe
denigi capestris soluit cū facilitate ⁊ medietas libr
de succo eius resoluit cōstrictionē ⁊ solutōe educit
phl'a ⁊ cholerā ⁊ ꝓcedit fm semitā seis croci hor-
tulani in constrictione.

¶ De seitaragi capitulum. dclxi.

SEitaragi qd est? Ille q est indus est frusta
ligni pua subtilia ⁊ cortices sicut gariosi
li. Et ille q est fructus declinat ad rubedi
nē ⁊ nigredinē. Et aseitaragi qdē orit in pietib⁹ an
tiqs ⁊ vbi nō ningit et hz folia sicut sunt folia na-
sturtij. Et in estate sunt folia plima ⁊ minorant et
augmētat minoratio adeo vt forsitan nō appeat ⁊
nō sit in eo odor et est sicut nasturtiū c⁹ sapor et o
dor silant cordumeni et folia ei⁹ sunt ipsi silia.
¶ Nā. ¶ Est calidus et siccus in fine fi. ¶ Opatões
et ꝓprietates. ¶ Est acutus apitiuus. Silat eni sa
por et odor cordumeni et silr vtus ei⁹. ¶ Deco-
ratio. ¶ Cōfert linitus cū aceto sup morpheā al-
bā et albaras. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Linit sup
excoriationē et scabiē cū aceto et eradicat eā. ¶ In
strumēta iūcturaꝝ. ¶ Bibr ad dolorē iūcturaꝝ et
cōfert. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Linit sup splenē
et extenuat ipz. ¶ Mēbra expl'. ¶ Suspēdit eius
radix sup aurē eius q hz dolorē vesice ⁊ sedat ipm
fm ꝙ dr. ¶ Permutatio. ¶ Loco ei⁹ pōit rubea.

¶ De sceilem capitulum. dclxij.

SCeilē. ¶ Nā. ¶ Sal'. ponit ꝙ est in p°
calefactōis. ¶ Opatões et ꝓprietates.
Est subtile abstersiuū rsolutm ¶ Decora
tio. ¶ Linit sup morpheā cū sulfure et cōfert.
¶ Apata et bothor. ¶ Resoluit apata ⁊ scrofulas cū
seie lini et disrūpit ea cū stercore colūbino ⁊ semie
lini. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Linit illud qd oritur
cū tritico sup vlcera ⁊ pulverizat sup ea ⁊ cōfert ⁊
linit sup ipetiginē ⁊ qñz ponit sup vlcera cū cortici
b⁹ rhaphani vt empl'z et confert. ¶ Instra iūctu-
raꝝ. ¶ Decoquit cū mellicrato ⁊ fit inde empl'm
sciatice. ¶ Mēbra capitis. ¶ Sedat scotomiā.
¶ Mēbra expl'. ¶ Qñ fit ex eo euaporatio adiuuat
ad inpinguandū ⁊ ꝓprie cū ordeo.

¶ De sceba capitulum. dclxiij.

SCeba qd est? Sceba sunt due spēs: vna e
aꝝ est spinosa hñs folia sedreia cōcauū li
gnū ⁊ nō admistrat nisi in suffumigatōe.
Et alia hz folia ut tamariscus. Et repit ei spēs 3ª q
noiat serbun armena citrina ⁊ noiat apsinthiū ma
rinū. ¶ Electio. ¶ Melior est armena. ¶ Nā.
¶ Est cal'a in fo sicca in 3°. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates
¶ Oīs spēs ei⁹ sunt incisiue resolutiue ventositatuz
Et in ipsa est stipticitas minor stipticitate apsinthij
⁊ ei⁹ calefactio maior est cal'itate ipsius ⁊ amaritu
do est maior. Et in ipsa est salsedo. ¶ Decoratio
¶ Eius cinis cū oleo aut oleo amigdalino linitus con-
fert alopitie. Et ei⁹ oleū facit nasci barbā q tardat
Apata ⁊ bothor. ¶ Sedat apata ⁊ carbunculos.
¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Probibet herpetē estiome-
nū. ¶ Mēbra capitis. ¶ Facit soda. ¶ Mēbra
oculi. ¶ Fit vaporatio ex aq ei⁹ iclinan° caput ad
ophthalmiā ⁊ resoluit eā. ¶ Mēbra anhelitus et
pectoris. ¶ Cōfert difficultati anhelitus. ¶ Mē
bra nutrimēti. ¶ Nocet stō ⁊ ꝓprie 3ª. ¶ Mē-
bra expl'. ¶ Extrahit vmes ⁊ ascarides ⁊ interfi-
cit eos ⁊ ꝓuocat mēstrua ⁊ vrinā ⁊ est fortior ap-
sinthio i i°. ¶ Febres. ¶ Ei⁹ oleū ꝯfert frigori ri
goris. ¶ Uenena. ¶ Confert puncture scorpio-
num ⁊ rutele ⁊ venenis.

¶ De sciniar capitulum. dclxiiij.

SCiniar qd est? Est lactuca asini hñs folia q
sunt sicut folia lactuce acuta. Et est spino
sa ad nigredinē declinās: ⁊ in estate rube
fit eius lignū sicut sanguis ita ꝙ tingit manuz.
¶ Electio. ¶ Folia ei⁹ sunt debiliora q sunt in ipsa.
¶ Nā. ¶ Fra est ⁊ sicca in p° vsqz ad fm. ¶ Opatō
nes ⁊ ꝓprietates. ¶ Illa q noiat apsinthiū est sti-
ptica ⁊ in ipsa est amaritudo ⁊ illa q noiat fulusia ē
vehemētioris stipticitatis. et illa q noiat anul⁹ ue
hemētioris est ꝙ ābe ⁊ est acrior: ⁊ illa q nomē ñ
hz ꝓpinq est ei et in oib⁹ eis est stipticitas ⁊ exicca
tio ⁊ qñ miscet cū oleo ⁊ fit inunctio ex ipsa cōpri-
mēdo facit sudare. ¶ Decoratio. ¶ Linita ꝯfert
morphee ⁊ ictericie. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Fit ex
ea empl'z scrofulis cū adipe ⁊ linit sup excoriatōez
⁊ cū farina ordei sup herisipilā ⁊ ꝓprie spēs q no-
minat anulus. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Incarnat
vlcera qñ in cerato admistrat. ¶ Mēbra capitis
¶ Est res q magis ꝯfert dolori auris ¶ Mēbra nu
trimēti. ¶ Cōfert ictericie bibita ꝓprie acuthia ⁊
ꝓprie dolorib⁹ splenis ⁊ cortices ei⁹ ꝓpat stōuz.
¶ Mēbra expl'. ¶ Qñ in potu dat de ea q nomē nō
hz aur. i. s. cū cordumeni aut isopo ⁊ nasturtio ex
trahit vmes ⁊ ascarides: ⁊ illa q noiat acuthia con
fert dolori renū. ¶ Uenena. ¶ Illa q noiat anu-
lus cōfert morsui uipe valde qñ admistrat vt em
pl'z ⁊ bibita: ⁊ iª q nom ñ hz ē illi ꝓpinqua.

¶ De scel capitulum. dclxv.

SCel qd est? Est medicina inda sil'is zinzi-
beri. ¶ Nā. ¶ Cal'a est ⁊ sicca in 3°.
¶ Opatões ⁊ ꝓprietates. ¶ Est amara sti-
ptica acuta disrūpit ventositates ⁊ est in vtute mel
lis et etiā est resol'o mirabilis et subtiliatio. ¶ In
stra iūcturaꝝ. ¶ Cōfert venenis ⁊ cōtritōibus.

¶ De sucaram capitulum. dclxvi.

SUcarā qd est? Inqt dia. Crus h⁹ plāte est
sicut crus ferule ⁊ folia ei⁹ sunt sicut fo-
lia cucūeris ⁊ hz florē albū ⁊ semē sicut a
nisū. Ruffus vo dixit folia ei⁹ sunt sicut folia man
dragore ⁊ minora ⁊ vehemētioris citritatis et ra
dix eius est minuta fructū nō hñs. Et semē ei⁹ exi
stit in colore ameos sz est maius eo sine sapore ⁊ si
ne odor ⁊ hz mucilaginē. Inqt mesaia. Est qdā spe
ties albes ⁊ nō beñ dixit. Ego aūt dico ꝙ in libris

inuentum fuit q̄ est eufobium in greco et trāslatū fuit sucarā ⁊ iā translatū fuit albes: qm̄ enī proportionātur ad euforbiū accn̄tia albes ⁊ hoīes diuisificant in eis. ¶ Nā. ¶ Frm est ⁊ siccū in 3° vsq; ad q̄rtū. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Prohibet fluxū ⁊ cōgelat sanguinē ⁊ stupefacit. ¶ Decoratio. ¶ Qn̄ linit̄ ex eo super locum euulsionis pilorū ꝓhibet frītate sua nasci pilos ꝯo et fit ex eo emplz mamille ⁊ nō magnificat̄. ¶ Apata et bothor. ¶ Succus ei⁹ sedat herisipila et formicaz. ¶ Instrā iuncturaꝝ. ¶ Linit̄ sup podagrā calaz. ¶ Mēbra oculi. ¶ Succ⁹ ei⁹ admistrat̄ in dolorib⁹ oculi. ¶ Mēbra capitis. ¶ Succ⁹ eius est bonus huitatib⁹ q̄ accn̄t in aure. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Fit ex eo emplz mamille ⁊ nō magnificat̄ ⁊ ꝓhibet exuberationē lactis. ¶ Mēbra expul. ¶ Retinet mēstrua ⁊ cōfert dolori mrīcuz. Et fit ex eo emplz testiculo ⁊ nō magnificat̄. Et iungunt̄ ex eo mēbra spmatis ⁊ ꝓhibet pollutionē. ¶ Uenēa ¶ Est venenū mortale. Et eius cura est vinū puꝝ.

¶ De secacul capitulum. dclxvij.

Secacul. ¶ Nā. ¶ Est calidū in ꝯo ad humiditatē q̄dā tendēs. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipso est lenitas ⁊ v̓tus eius q̄ nutritiū est est sicut v̓tus baucie. ¶ Mēbra expulsionis: ¶ Excitat appetitū coitus. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponitur buzeiden.

¶ De sebemenigi capitulum. dclxviij.

Sebemenigi q̄d est. ¶ Est iurasabrā capestre. ¶ Nā. ¶ Calidū est ⁊ siccū in 3°. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est resolutiuū ⁊ subtiliatiuū valde. Et qn̄ ponit̄ sub ceruicali infantiū cōfert fluori oris eoꝝ. ¶ Instrā iuncturaꝝ. ꝯfert palysi linitū ⁊ caputpurgio ex eo fcō cū vio ¶ Mēbra capitis. ¶ Qn̄ fit caputpurgiū ex aq̄ eius mūdificat cerebꝝ ⁊ cōfert etiā torture ⁊ epilepsie bibitū cū vino. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfert huitatib⁹ stōi ⁊ fluori oris īfantiū qn̄ ponit̄ sup capita eoꝝ ꝯm q̄ existiauerūt q̄dā. ¶ Mēbra expl. ¶ Confert ventositatibus matricum.

¶ De suchaba capitulum. dclxix.

Suchaba. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōferūt ipsa ⁊ radix ei⁹ ⁊ fructus ipsius dolori vue. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfert stō ⁊ epati. ¶ Mēbra expl. ¶ Decoctio radicis eius ꝓhibet fluxū mulieꝝ ⁊ ipsa supposita ⁊ encatismate fcō in eo cōfert apatib⁹ ani. ¶ Febres. ¶ Confert febrib⁹ antiq̄s ⁊ ꝓprie infantium.

¶ De scebram capitulum. dclxx.

Scebrā q̄d est. ¶ Orit̄ in hortis hn̄s cānam subtilē eq̄lē ⁊ hz pilos ⁊ folia s̄t sicut tarcō ꝯm q̄ existimo ⁊ hz lac. ¶ Electio. ¶ Illud q̄d meli⁹ est est leue ad rubedinē declināś sicut cutis inuoluta subtilē hn̄s corticē ⁊ illud q̄d est cū duab⁹ cānis ⁊ est leuis carnis ⁊ grossū pue rubedis ⁊ duꝝ: et q̄d est vt filū est malū ⁊ pīcū ē malū ⁊ nō oz vt aliq̄d de eo admistret̄. ¶ Nā. ¶ In q̄t huaiz. Est calz in principio ꝯi siccū in fine tertij. Lac v̓o ei⁹ est vltimū in ambob⁹ sil̄ imo in q̄rto g̃du. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipso sunt stipticitas ⁊ acuitas ⁊ disruptio orificioꝝ uenaꝝ ⁊ ill̄d est vnū ꝓpt̄ q̄d repellit̄ ⁊ qn̄ rectificat̄ nō est iuuamētū in eo in suo loco ꝓpt̄ illud q̄d diximꝰ et ē ex toto nociuū ⁊ ꝓprie ꝯplonib⁹ calidis. ¶ Mēbra capitis. ¶ Lac eius adiuuat in eradicādo dētes. ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ Nocet stō ⁊ epati ⁊ dat̄ ad biben̄ in curatōe hydropisis. Et oz q̄dē vt prius infundat̄ in succo endiuie ⁊ feniculi ⁊ solatri trib⁹ dieb⁹ deīn exiccet̄ ⁊ fiat̄ in̄ trocisci cū modico salis indi ⁊ turbit ⁊ myrobal. aut aloes ⁊ ejt fortis iuuamēti. ¶ Mēbra expl. ¶ Soloe educit mliaz ⁊ phl̄a ⁊ aq̄. Et antiq̄tus q̄dē fuit ei⁹ admistratio ꝯsueta in solutis deīn fuit dimissū ꝓpterea q̄r nocet coitui ⁊ spmati ⁊ q̄r disrūpit venas ani ⁊ qn̄ rectificat̄ nō est iuuamētū in ipso ⁊ illud iō q̄m eius rectificatio fit hoc mō. Infundit̄ nō cōtritū in lacte recēter mlcto die ⁊ nocte ⁊ renouat̄ illud multotiēs ⁊ ill̄d est ex eis q̄ debilitant ip̄z ⁊ destruūt opationē ei⁹ ī humorib⁹ malis. Qui v̓o excusationē nō inuenit quī ipso vtat̄ pmisceat ipsi anisū ⁊ feniculū et cyminū. Et q̄d de eo in potu sumit̄ sit ab vno danich vsq; ad q̄ttuor. Et hec q̄dē de herba ei⁹. In lacte v̓o ipius nō est bonitas: ⁊ nō v̓r mihi q̄ sit in potu dādū ⁊ qū ei⁹ solo supfluit ex eis q̄ ipsa abscindūt est sedere in aq̄ frā: ⁊ qn̄ in potu dat̄ colice bibr̄ cū amoniaco et bdellio ⁊ sapino et modico stercoris adib narrato in ca° colice. ¶ Febres. ¶ Repellit̄ ꝓpterea q̄r generat febres. ¶ Uenena. ¶ Pondus. ʒ ij. de ea interficit.

¶ De selgem capitulum. dclxxi.

Selgē q̄d est. ¶ Est napus qui iam dictus est ante in capitulo de lem.

¶ De scerbin capitulum. dclxxij.

Scerbin q̄d est. ¶ Est arbor alkitran. ⁊ nos q̄dē iā locuti fuimus de alkitran ¶ Nunc v̓o narremꝰ opatōes q̄ sunt ꝓprie arbori ipsius. Et hec q̄dē arbor est de gener̄ arboris pini ⁊ hz fructū silēz fructui cupssi s; est minor eo et hz spinas et est duaꝝ spēꝝ: q̄ꝝ vna est lōga: ⁊ altera curta. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ In cortice h⁹ arboris est stipticitas. ¶ Mēbra capitis. ¶ Si q̄s de fructu h⁹ arboris plimū assumit facit soda ꝓpt̄ calefactionē ⁊ ꝓpterea q̄r coicat stō in mordicatōe quā ei facit. et qn̄ colluit̄ os ex aceto in quo decoqunt̄ folia ei⁹ sedat dolorē dentiū. ¶ Mēbra anhelitus et pectoris. ¶ Fructus ei⁹ cōfert tussi. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Fructus ei⁹ est malus stōacho mordicās ip̄z s; ipse cōfert epati. ¶ Membra expl. ¶ Eius fructus cōfert distillatōi vrine ¶ Et si bibat̄ cū pipe ꝓuocat vrinā. Et qn̄ ex cortice ei⁹ fit suffumigatio extrahit fetū ⁊ secundinā et qn̄ bibit̄ stringit ventrē ⁊ qm̄z stringit vrinā. ¶ Uenēa ¶ Dat̄ in potu fructus ei⁹ cū vino ad potum leporis marini. Et si‸miscéat̄ cū adipe cerui ⁊ īungat̄ ex eo corpus nō approximant ei v̓mes venenosi.

¶ De sceneschic capitulum. dclxxiij.

Sceneschic q̄d est. ¶ Est silīs abrotano in v̓tute. ¶ Nā. ¶ Est calidū et siccū in ꝯ°. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōfert epilepsie ⁊ abscindit fluorē saliue currētis et ꝓprie ex orib⁹ pueroꝝ. ¶ Permutatio. ¶ Loco ei⁹ in iuuamēto fit epilepsie ⁊ alijs ponitur sansucus.

¶ De sucudus capitulum. dclxxiiij.

Sucudus. ¶ Nā. ¶ Uirtus ei⁹ est cal̄a. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ Bibitur eius succ⁹ ad dolores. ¶ Decoratio. ¶ Recēs

cū vino linit̄ sup morphea᷉. Uulnera et vlcera. Facit coherere vlcera antiq̄ et pulverizatur sup carnē addita᷉. Instr̄a iūcturaꝝ. Linit̄ cuꝫ aceto sup podagra᷉ ⁊ fit ex eo ceratū ad dolorē dorsi. Mēbra anhelitus et pectoris. Fiūt ex eo cū dulcib⁹ buccelle ad tussiꝫ. Mēbra nutrimenti. Bibunt̄ ex eo. ʒ. ij. cū hydromelle ad mordicationē stōi. Mēbra expl̄. Due. ʒ. cū hydromelle valent ad dysenteria᷉ et difficultati vrīe. Et qn̄ mulier subijcit sibi ipꝫ ꝓuocat mēstrua.

De spina alba capitulum. dclxxv.

Spia alba q̄d ē. ē bedeoard. Nā. Fr̄a ē et sicca in p°. Instr̄a iūctaꝝ. Ei⁹ decoctio ꝯfert instr̄is iuncturaꝝ et podagre. Mēbra nutrimēti. Cōfert mollificatōi stōi.

De spina indica capitulum. dclxxvi.

Spina indica. Nā. Est cal̄a. Opatōes ⁊ ꝓprietates. Est subtiliatīa resolutīa. Instr̄a iūcturaꝝ. Cōfert alcuzez. Mēbra capitis. Colluit̄ os ex decoctōe ei⁹ ad dolorē molariū. Mēbra anhelitus et pectoris. Confert sputo sanguinis.

De spina egyptia capitulum. dclxxvij.

Spina egyptia. Nā. Est fr̄a in p° sicca in s°. Opatiōes et ꝓprietates. Est abstersiua abscindēs catarros. Ulnera et vlcera. Radix ei⁹ et ꝓp̄e semē vehemētis sūt cōsolidatōis. Mēbra anhelit⁹ et pectoꝛis. Cōfert apati gutturis. Mēbra nutrimenti. Confert apostemati stomachi.

De sinapi capitulum. dclxxviij.

Sinapis. Nā. Cal̄a ē et sicca vsꝫ ad 4m. Opatōes et ꝓpetates. Incidit phl̄a et oleū ei⁹ ē cali⁹ oleo rhaphani. Et fugiūt ex fumo ei⁹ v̄mes venenosi: ⁊ illa q̄ est silur̄is generat hūorē malū ⁊ in ipsa sūt abstersio ⁊ r̄solo: ⁊ hoies q̄dē cōedūt folia ei⁹ ⁊ radicē ipsi⁹ elixata. Decoratio. Mundificat faciē ⁊ aufert occultationē ⁊ vestigia sanguīs mortui: ⁊ silur̄is ē empl̄ꝫ bonū sorditiei et exiccat linguā ⁊ ꝯfert alopitie. Apata ⁊ bothor. Resoluit apata cal̄a ⁊ oē apa antiquū ⁊ ponit cū caulib⁹ sup scrofulas. Uulnera ⁊ ulcera. Cōfert scabiei ⁊ ipetigini. Instr̄a iūcturaꝝ. Cōfert dolori iūcturaꝝ ⁊ sciatice. Mēbra capitis. Mūdificat huītates q̄ sūt in capite ⁊ fit ex ea empl̄ꝫ capiti eius q̄ patit̄ lethargia᷉. Et aq̄ ei⁹ distillat̄ ad oēꝫ dolorem auris ⁊ molaris ⁊ silr̄ ei⁹ oleū ⁊ ꝓp̄e qn̄ decoquit̄ in ea assa ⁊ ē de medicis apiētib⁹ colatoꝝ oppilationē. Et dixerunt quida᷉ ꝙ si bibatur a ieiuno itellectuꝫ efficit bonuꝫ. Mēbra oculi. Admīstratur in alcofol oculi ad pānuꝫ ⁊ aspitatē. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Si terat̄ ⁊ bibatur cū aqua mellis aufert asperitatē a᷉tiqua᷉ in ca᷉na pulmonis. Mēbra nutrimēti. Extenuat splenē ⁊ facit sitiꝫ. Mēbra expul̄. Confert prefocationi matricis ⁊ facit desideriū coit⁹. Febres. Cōfert febribus periodicis ⁊ antiquis.

De Strangulatore adib. Capm. dclxxix.

Straugulator adib quid est. Prefocat adib ⁊ porcos ⁊ canes ⁊ est prefocatiuus ⁊ nō admīstratur iterius neqꝫ exterius.

De Strangulatore leopardi. Capm dclxxx.

Strangulator leopardi quid est. Suffocat leopardos ⁊ lynces ⁊ reliqua. Et nō admīstrat̄ int⁹ neqꝫ extra. Et dicit̄ ꝙ qn̄ apropiquat scorpioni congelat euꝫ. Uenena. Ipse iterficit adib. ⁊ iam dictum est de eo.

De Salice Capm. dclxxxi.

Salix quid ē. Quādoqꝫ egredit̄ ex foliis eius qn̄ꝫ findit̄ gūma fortis. Opatiōes ⁊ proprietates. Fruct⁹ ⁊ folia ei⁹ sūt stiptica sine mordicatōe. ⁊ inest eis exiccatio sufficiēs. Et cinis eius ē uehemētis exiccatōis. ⁊ qn̄ ex ea fit ēpl̄ꝫ retinet fluxuꝫ sa᷉guinis. ⁊ qn̄ꝫ findūt folia eius ⁊ egredit̄ gūma ab ea uehemētis abstersionis subtiliatiua. Decoratio. Eius cinis eradicat uerucas linitus cū aceto. Ulnera ⁊ ulcera. Fit ex eo ēpl̄ꝫ ad ul̄nera magna ⁊ ꝓprie ex fructu eius ⁊ foliis ei⁹ ⁊ cinis eius remouet formicaꝫ qn̄ linit̄ cū ea cuꝫ aceto. Mēbra capis. Quod est ei⁹ superius ⁊ aqua eius sunt sedantia soda. ⁊ nō est aliq̄d magis ultimū ꝙ succus folioꝝ eius in cura sanici que currit ex aure. Mēbra oculi. Ponūtur fructus ⁊ aqua eius sup ꝑcussionē pupille. ⁊ eius gūma cōfert ualde uisui debili. Mēbra nutrimenti. Aqua eius cōfert oppilationi ēpis ⁊ ictericie. Mēbra expulsiōis. Fructus eius cōfert habētib⁹ fluxū sa᷉guinis.

De Scarabeo. C. dclxxxii.

Scarabeus. Mēbra capis. Oleum in quo frigit̄ ualet ad dolorē auris qn̄ in ea᷉ effundit̄ ⁊ silr̄ corpus eius quod optīe ꝯtritū ē.

De. Scoria. C. dclxxxiii.

Scoria. Electio. Scoria fortioris exicationis ē scoria ferri. Natura. Scoria ferri ē sicca in 3°. ⁊ scoria eris est ei ꝓpinqua. relique uero scorie sūt minus calide. Opationes ⁊ ꝓprietates. Omnes sūt exiccatiue. ⁊ que fortioris est exiccationis eis oībus est scoria ferri. ⁊ omnes exiccat humiditates. Apata ⁊ bothor. Scoria ferri resoluit apata cal̄a. Ulnera ⁊ ulcera. Scoria argenti cōfert scabiei ⁊ sahafat ⁊ cōsolidat ulcera ⁊ ꝓhibet fluxū hemorroidaꝝ ⁊ fistulaꝝ. Mēbra oculi. Scoria ferri cōfert asperitati palpebraꝝ. ⁊ scoria stanni cōfert ulceribus oculi ⁊ in hoc loco merdasegni. Mēbra nutrimēti. Scoria ferri confortat stomachū ⁊ exiccat supfluitates ei⁹ ⁊ remouet mollificationē eius qn̄ i potu datur in uino a᷉tiquo aut bibit̄ cū uino. Mēbra expulsionis. Scoria ferri ꝓhibꝫ fluxū hemorroidaꝝ ⁊ ꝓp̄e qn̄ sedet̄ i uino a᷉tiquo ei admisto. ⁊ ꝓhibet impꝛgnationem ⁊ abscidit fluxū sa᷉guinis mēstrui ⁊ est in eo ultima ⁊ similit̄ i urina. ⁊ coarctat anū linita. Uenena. Scoria ferri cū oxymelle cōfert nocumēto medicine que nominatur conitum.

Capitulum de littera. T.

De Tri. C. dclxxxiiii.

Tri quid est. Est sicut corrigie factuꝫ ex azymo quod coquit̄ in aqua cū carne ⁊ sine carne ⁊ nominat̄ in terra nostra rusne. Natura. Est calidum. Et humiditas eius est supflua. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Non est dubiū quin sit tarde digestionis ⁊ descēsionis a stomacho qm̄ ē azymū nō

fermẽtatũ. Et coctũ sine carne ẽ leuius apd̃ quosdã sed fortasse ĩs nõ est ƀȝ ꝙ dñt. ⁊ qñ cũ eo pmiscet piperis paꝝ ⁊ oleũ amigdalinũ rectificatur eius dispositio paꝝ. ⁊ qũ digerit multiplicaẗ eiꝰ nutrimẽtũ ualde. Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. Cõfert pulmoni remouẽdo tussiȝ ⁊ sputũ sãguinis et pprie qñ dequoquiẗ cũ portulaca. Mẽbra expulsionis. Est lenificatiuũ uentris.

De Terbithina. C. dclxxxiiii.

Terbithina. Dicetur in caplõ de grano uiridi.

De Tarcon. C. dclxxxv.

Tarcon quid est. Est notũ. Et dixerũt ꝙ piretrũ est radix altarcon montani. Nã. Manifestũ ẽ ꝙ est calm ⁊ siccuȝ in scd̃o ꝗuis sit in ipso uirtꝰ stupefactiua. Quidaȝ uero dixerũt de quibꝰ nõ est curãdũ ꝙ ipsũ ẽ frĩm ⁊ siccuȝ. Opationes ⁊ pprietates. Est desiccatiuũ hũiditatũ ⁊ exucatiuũ eaꝝ. ⁊ in ipso ẽ ĩfrigidatio quedã. Mẽbra capitis. Confert colla qũ masticaẗ ⁊ tenetur ĩ ore. Mẽbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Facit accidere dolorẽ gutturis. Mẽbra nutrimẽti. Est difficiƚ digestionis. Mẽbra expuƚ. Abscidit desideriũ coeũdi.

De Taraxacon. C. dclxxxvi.

Taraxacon quid est. Notũ ẽ: ẽ spẽs endiuie. Nã. Frigus eius ẽ plus hũiditate ipsius cũ hoc ꝙ in ipsa est hũiditas. Opationes ⁊ pprietates. Est infrĩdatiua apitiua. Mẽbra oculi. Eius lac abstergit albuginẽ. Mẽbra nutrimẽti. Eius succus cõfert hydropisi ualde ⁊ aperit oppilationes epatis. Uenena. Resistit uenenis. ⁊ ex ea fit emplȝ ad pũcturas ⁊ pprie ad pũcturã scorpionis.

De Tamarisco. C. dclxxxvii.

Tamariscus. Opationes ⁊ pprietates. In ipsa ẽ stipticitas ⁊ abstersio ⁊ mũdificatio absq; exiccatiõe uehemẽti. ⁊ eius aqua ẽ abstersiua desiccatiua cuius abstersio est plus exiccatione eius. Et ipsius exiccatio est cũ stipticitate; sȝ ẽ fructꝰ eiꝰ uehemẽtioris stipticitatis ⁊ in tamarisco q̃dẽ est subtilitas pauca ⁊ in reliquis rebꝰ aliis admistratur loco galle uiridis. Decoratio. Eius decoctio admistratur in embroca ad pediculos ⁊ interficit eos. Apata ⁊ bothor. Ex eius foliis fit emplm̃ super apata fluxa. Uulnera ⁊ ulcera. Eius fumus exiccat ulcera humida ⁊ uariolas ⁊ spargiẗ quod ex ea tritũ ẽ ⁊ cinis eius super adustionẽ ignis ⁊ ulcera humida ⁊ fructus eius ⁊ cinis ipsius exiccant ulcera difficilia ⁊ corrodũt carnem additaȝ. Mẽbra capitis. Decoctio folioꝝ eius cũ uino cõfert dolori dentiũ ȝcolluto ore ex ea ⁊ ꝓhibet corrosiõeȝ coꝝ pprie fructus eius. Mẽbra oculi. Eiꝰ fructus stat loco licii ⁊ galle in egritudinibus ocl̃i. Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. Confert sputo antiquo ⁊ pprie fructus eius. Mẽbra nutrimenti. Eius rami dissoluti in aceto cõferũt spleni emplõ ex eis facto. ⁊ ad splenẽ bibiẗ uinũ ĩ quo decocta sunt folia eius ⁊ ipsius uirgulta. ⁊ faciunt splenetici ex ligno eius uasa. Mẽbra expuƚ. Confert solutioni antique ⁊ sedẽt in decoctiõe eius ad cursum matricis ⁊ supponiẗ granũ eiꝰ ei ⁊ bibitur fructus eius etiã. Uenena. Confert fructus eius morsui uipere.

De tarathit. C. dclxxxviii.

Tarathit quid ẽ. Crusta ligni nodosi grossitudinẽ digiti hñtis ⁊ ciꝰ lõgitudo ẽ minor. Et plurimuȝ eius est stiptici saporiſ ⁊ est cineritii coloris. Et uirtus eius est sicut uirtꝰ balaustie. ⁊ dicitur ꝙ ipse affertur ex ruribus. Opationes ⁊ pprietates. Est stipticus ⁊ ꝓhibens motum sãguinis ĩ mẽbris omnibus. Instrumẽta iũcturaꝝ. Confortat iũcturas mollificatas. Mẽbra nutrimẽti. Confert mollificatõi stomachi ⁊ epatis. Mẽbra expulsionis. Stringit ⁊ retinet fluxũ sãguinis ⁊ descẽsionẽ sãguinis in egõne ⁊ dysenteric bibitũ ĩ lacte capraꝝ decocto. Permutatio. Medietas ponderis eius de cortice oui adusto abluto ⁊ sexta põderis eius de gallƚ ⁊ decima põderis de gũmi arabico.

De Talk. C. dclxxxix.

Talk quid est. Dixerũt quidã ꝙ ĩ bibitione eius est timor ꝓp illud qd̃ ĩ ipso est ex retẽtione sui cũ ptibus stomachi ⁊ uillositate eius ⁊ cũ gutture ⁊ meri. Et qñ necessariũ ẽ ut soluaẗ soluaẗ ĩ pãno ĩ quo ponaẗ frusta glaciei aut lapidẽs ⁊ percutiaẗ donec resoluatur ⁊ si fuerint lapides necessariũ est ut submergantur in aqua. ⁊ si uoluerit homo dimittat ipsuȝ ĩ pãno deind̃ excutiat ipsum ĩ uase ⁊ accipiat quod excussũ ẽ ⁊ ũtaẗ eo cum aqua gũme ⁊ erit bonũ sue intentioni. Electio. Quod ex eo calcinatũ est ẽ fortius ⁊ subtilius. Nã. Frĩm est ĩ primo. sic cũ in scd̃o. Opationes ⁊ pprietates. Stipticũ est ⁊ retinẽs sãguinẽ. ⁊ admistratur in psilotro sicut existiauit Paulus ⁊ aliĩ. ut sit eius desiccatio maior. Ipsũ enĩ ñ aduriẗ ignis nisi cuȝ arte. Apostemata ⁊ bothor. Prohibet apata mamillarũ ⁊ testiculoꝝ ⁊ que post aures sunt ⁊ reliquaruȝ carniuȝ laxaꝝ ĩ principio. Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. Retinet sputũ sãguinis cũ aqua plataginis. Mẽbra expuƚ. Retinet sãguinẽ matricis ⁊ ani bibitũ. ⁊ quod ex eo ablutũ est ⁊ linitũ confert dysenterie.

De Talisafar. C. dcxc.

Talisafar quid est. Est cortices indi ĩ quibus ẽ stipticitas ⁊ acuitas, ⁊ odoris boni paꝝ ⁊ ĩ ipsis ẽ substãtia terrea plurima ⁊ subtilitas pauca. Nã. Apud Gaƚ. non est ostẽsũ ipsos habere caƚitatẽ neq; frĩtatẽ de qua sit curãdũ. Quidaȝ autẽ dixerũt ꝙ sũt calidi ⁊ sicci in scd̃o. Opationes ⁊ pprietates. In ipsis sũt stipticitas ⁊ exiccatio fortes ⁊ resolutio. ⁊ sũt compositi ex substãtiis pl̃ibus. ⁊ terreitas ĩ eis ẽ plus. Mẽbra expuƚ. Cõferũt dysenterie ⁊ ulceribus ĩtestinoꝝ ⁊ fluxui sãguinis matricis ⁊ ani. ⁊ cõferunt hemorroidibus.

De Tarifilon. C. dcxci.

Tarifilon quid est. Planta nascens ĩ uere ⁊ flos eius est similƚ croco hortulano. Uenena. Decoctio eius qñ effundiẗ super morsũ uipere sedat dolorẽ eius. Et si effũditur sup mẽbꝝ sanũ facit ĩ ipso cõtigere simile illi quod cõtigit ex morsu uipe de dolore.

De tuberibus. C. dcxcii.

Tubera qd sūt. Sūt ex substātia terrā plus ⁊ aquea minꝰ. Et in ipis est aereitas ⁊ subtilitas pauca. ⁊ sūt priuata sapore. Eclectio. Meliora eoꝝ arenosa alba in qbꝰ nō est odor malus ⁊ q̄ ex eis sūt sicca deteriora sūt humidis ⁊ illa qdē que elixātur post excoriationē ⁊ scissionē cū cultello cū aqua ⁊ sale deide coqūtur cū oleo ⁊ almuri ⁊ spēbus cōdiētibus aut altit sunt meliora. Et deteriora eoꝝ genera sūt fūgi ⁊ ppri e qū nascūtur sub arboribꝰ ⁊ i terra mala. Opationes ⁊ pprietates. Sūt grossa valde ⁊ pbent nutrimētū grossū mḻicuȝ ⁊ nō appꝓpiquat eis i hoc aliqd. Et eoꝝ quidē tyriaca sūt uinū puꝝ ⁊ cōdiētes spēs. Et si elixētur deide coquāt cū eis generatur nutrimētū grossuȝ nō malū. ueꝝ tñ saporē non habēt. Instrumēta iūcturaꝝ. Timetur ex eis palysis. Mēbra capitis. Timet ex eis applia. Mēbra oculi. Eoꝝ aqua sicut est abstergit oculū. ⁊ hoc qdā laudauerūt ⁊ cōcessit illd̄ mūsaia medicus ⁊ alii. Mēbra nutrimēti. Sūt tarde digestionis īpedietia grauātia stomachū grossi chimi. Gal. uero i quodā loco ait nō sūt mali chimi. Mēbra expul. Faciūt icurrere colica ⁊ difficultatē urine.

De Tinctura. C. dcxciii.

Tinctura quid est. Electio. Melior est illa q̄ est leuioris pōderis ⁊ magis in tēse nigredis. Nā. Omnis ē calā e xiccatiua nisi ida qm̄ indi ⁊ paulus numerāt eā int̄ ifriantia. Opatōes ⁊ pprietates. Omnis ē exicatiua. Apata ⁊ bothor. Existimauit qdaȝ ꝙ inda ponit̄ sup apata calā ⁊ cōfert eis. Vulnera ⁊ ulcera. Illa q̄ assumit̄ ex fūmo ligni pini cū gūma ⁊ bdellio ponitur sup adustionē ignis dōec cadat.

De testudine. C. dcxciiii.

Testudo. Mēbra capitis. Sāguis eius q̄ siluestris est iā dictū est ꝙ cōfert epilie adherens. Et fel testudis ualȝ ad cola ⁊ distillat i nares epilepticoꝝ. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Ouuȝ eius ualet ad tussiȝ isantiū ⁊ fel ipsius illinitū ad scrofulas. Venena. Illa q̄ est marina cū coagulo ē bona morsui uermium uenenosoꝝ ⁊ ei qui bibit lacticinium.

De Tamarindis. C. dcxcv.

Tamarindi. Electio meliores sūt teneri recentes q̄ nondū senescūt ⁊ nō exiccātur ⁊ quoꝝ acetositas est uera. Nā. Frigidi sūt ⁊ sicci in ꝑo. Opatōes ⁊ pprietates. Sūt solutiui ⁊ sūt meliores prunis. ⁊ minoris humiditatis. Mēbra nutrimēti. Cōferunt multitudini uoītus ⁊ siti i febribꝰ ⁊ stringūt stoᵐ mollificatū ex mḻtitudine uomitꝰ. Mēbra expul. Solone educūt cholaȝ. Et potio ex decoctiōe eorū sit ppinqua medie libre. Febres. Cōferūt febribꝰ hñtiuȝ sincopim ⁊ cōturbationē ⁊ pprie qū necesse est naturam linire.

De Tuderi. C. dcxcvi.

Tuderi quid ē. Inqt. Di. Est herba hñs folia similia foliis prassīi ⁊ radicē quadratā ⁊ eiꝰ radix mēsuraȝ habet mediī cubiti. ⁊ hȝ capita in qbꝰ sūt seia lōga nigra ⁊ ē hec usitata tuderi. Siluestris ṽo semē est rotūdū.

Nā. Calida ē in ꝑo. humida i primo. Opatōes ⁊ pprietates. Inest ei acredo nasturīi. Et in ipa est ulceratio. Apata ⁊ bothor. Cōfert cacris q̄ nō sūt ulcerati linita cū aqua mell. Et cōfert oibus apatibus duris ⁊ fit ex ea emplȝ sup tumorē. Instrumēta iūcturaꝝ. Fit ex ea emplȝ sup duritiē podagre. Mēbra capitis. Cōfert apatibus radicū auriū. Mēbra oculi. Qū ex ea fit collyriū cū mell mūdificat ulcera oculi. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris: Adiuuat quādo ponit̄ in electuarīis i expuēdo humores postꝙ ifundit̄ ⁊ bullitur i aqua deide ponit̄ i uase ⁊ assat. Mēbra expul. Adiuuat i coitu ⁊ pprie i d̄cocto quod est ex uino.

De Tenub. C. dcxcvii.

Tenub quid est. Arbor nota ⁊ causi est spēs eius ⁊ casmecoras ē semen arboris eius ⁊ pix siluestris ex ea assumit̄. Opationes ⁊ pprietates. Semen autē eiꝰ casmecoras. ⁊ uirtus ipsius est stiptica. ⁊ est subtilis calefactionis. Apata ⁊ bothor. Ex foliis huius arboris fit emplȝ apatibꝰ calis. Vulnera ⁊ ulcera. Folia ⁊ semē eiꝰ qñ miscēt̄ cū adipe anseris ⁊ merdasengi ⁊ cū farina turis cōferūt ulceribus manifestis. ⁊ qū pmiscet̄ cū cera ⁊ oleo myrtino ꝯfert ulceribꝰ teneroꝝ corpoꝝ ⁊ oibus ulceribꝰ recētibus calis. ⁊ cortex eius est cōueniēs ulceribus puluerizatus. ⁊ qñ administrātur folia eiꝰ sup ulcera recētia phibēt corruptionē eoꝝ. Mēbra capitis. Colluit̄ os ex ea ⁊ decoctiōe eius ⁊ ppri e cū aceto ad dolorē dētiū ⁊ qñȝ sindit̄ lignū eius ⁊ coquit̄ i aceto ad illud. Mēbra oculi. Fumus eius in alcofol cōfert oculo. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Semē eius qđ est casmecoras adiuuat ad spuēdū ex pectore. ⁊ gūma qdem tenub maximi est iuuamēti ad tussi antiquā ualde. ⁊ est spēs picis. Mēbra nutri. Cōfert ad ea pōdꝰ aur̄ cū aqua mellis ad epar lesū. Mēbra expul. Si bibatur strigit ⁊ retinet uētrem.

De Tereiabim. C. dcxcviii.

Tereiabim quid est. Hic est ros q̄ plȝ cadit in corascem ⁊ i locis qui sūt ultra fluuiū ⁊ plurimū casus eius in regione nr̄a ē super lapides. Electio. Melior est recēs albū. Nā. Est equale ad calitatē pueniens. Opationes ⁊ pprietates. Est lenitiuū cōueniēs ad abstergēđ. Mēbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Confert tussi ⁊ lenit pectus. Mēbra nutrimēti. Sedat sitim. Mēbra expul. Solone educit cholerā̄ facile. ⁊ eiꝰ solutio est cū pprietate que est in ipso ⁊ eius quidē potio est a. x. aur̄ usqȝ ad. xx. aur̄.

REGIO ABOALI

De Tutia. C. dcxcviii.

Tutia quid est. Origo tutie est fumus qui eleuat̄ ubi purificat̄ es a lapidibꝰ qui ei admiscēt̄ ⁊ a stanno quod ei admiscetur. ⁊ qñȝ sublimatur climia ⁊ illud qđ sublimatur est tutia bona ⁊ quod residet inferius est climia que nominat̄ succudus tutia uero alia est alba ⁊ alia est citrina ⁊ alia ad rubedinē declinās. et inda quidē est illud quod i ablutione tutie agregatur sicut fex sub aqua qua ipsa abluitur ⁊ illud est succudus differētia ṽo int̄ succudū ⁊ tutiā ē ꝙ tutia

sublimat̄ ⁊ illđ nō sublimatur sʒ remanet īferius in canalibꝰ p quod currit es ⁊ hoc ē sicut climia eris ⁊ qñ hoc sublimat̄ sublimat̄ ex eo tutia. ¶ Electio. ¶ Melior est alba uolatilis. deīde citrina deīde que hʒ colorē fisticoꝝ alcarmeni. ⁊ illa que ē minus uetusta oībꝰ ē melior. ¶ Nā. ¶ Fria ē in primo sicca i ſº. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est desiccatiua sine mordicatōe. ⁊ illa q̄ est abluta est melior desiccātiuū ¶ Decoratio. ¶ Cōfert lēdibus. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Illa que ē abluta cōfert ulceribꝰ itaq ulceribꝰ cācerosis. ¶ Mēbra oculi. ¶ Cōfert dolori oculi ⁊ ꝓhibet superfluitates fraudulētas coāctatas ī uenis oculi penetrare ī tunicas ꝓprie illa q̄ est abluta. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Cōfert ulceribus ani ⁊ testiculoꝝ ⁊ apostematibus eorum.

¶ De Tincar. C. dcc.

TIncar. quid est. ¶ Aliud est minerale. ⁊ aliud est artificiale ⁊ dicit̄ capistꝝ auri ¶ Mēbra capitis. ¶ Confert dolori molaris ⁊ corrosioni dētiū sua ꝓprietate.

¶ De Tasmarach. C. dcci.

TAsmarach. ¶ Nā. ¶ Calidū ē ⁊ siccuʒ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est stipticū fortiter.

¶ De Tinsa. C. dccii.

TInsa. ¶ Mēbra oculi. ¶ Stercus eiꝰ cōfert albugini oculi. ¶ Uenena. ¶ Fit emplr̄ʒ ex adipe eius sup morsū ipsius ⁊ sedatur dolor eius statim.

¶ De Tembul. C. dcciii.

TEmbul. ¶ Nā. ¶ Fridum ē ī primo siccum ī ſº. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est stipticū exiccatiuū. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōfortat carnē que ē īt dētes ⁊ masticāt ipsū indi ad illud sēper. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfortat stoᵐ ⁊ pp illđ masticāt sēp idi

¶ De Tefisie. C. dcciiii.

TEfisie q̇d est. ¶ Est gūma rute agrestis ⁊ iā dictū fuit in the. ¶ Electio. ¶ Non cōfert nisi que est recēs. et qñ sup ipā ptrāsit ānus debilitat̄ ¶ Et nō ē in ipsa iuuamētū pp resolutionē humiditatū q̄ sūt in ipa supfluaꝝ. ¶ Nā. ¶ Est calā ualde adustiua fortis calefactōis ⁊ exiccatōis. Et ī ipsa ē hūiditas supflua extranea cā cuius non mordicat statī. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est mūdificatiā solutiua maturatiua disruptiua ⁊ pp humiditateʒ suā supfluā nō adurit nisi post horaʒ ⁊ ē ex eis q̄ attrahūt uehemēter ⁊ uiolēt ex ꝓfundo corporis. sʒ post spatiū pp hūiditatē suā supfluā. ⁊ nō ē ei par ī alterādo cōplōnē ad calītateʒ.
¶ Decoratio. ¶ Facit nasci pilos ⁊ cōfert alopitie ualde ⁊ raro īuenit̄ par ei in illo. ⁊ iā diximus admīstratōeʒ eiꝰ in caplō ipsius. ⁊ cōfert occultationi sāguinis. sʒ nō dimittit̄ sup ipāʒ preter horā. Et silr̄ cōfert uestigiis ⁊ pāno ⁊ albaras.
¶ Instrumēta iūcturaꝝ. ¶ Iūgūtur cū cōpsīōe sup mollificatōeʒ neruoꝝ ⁊ sup podagrā ⁊ sup iūcturas frigidas ⁊ clisterizat̄ cū ea ad artheticā. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert sputo sanici ⁊ difficultati anhelitus. ⁊ cōfert dolori āboꝝ lateꝝ ⁊ ꝓprie dolori ipoꝝ antiquo linita ⁊ ut ēplr̄ʒ sr̄posita ⁊ cū ea enacuādo ⁊ adiuuat ad expuēdas sr̄fluitates linita ⁊ subtilitate repta ī admīstrādo eā ī electuariis. ¶ Mēbra expul. ¶ In radice eiꝰ ⁊ corticibꝰ ipsius ⁊ lachryma eiꝰ ē solutio. ¶ Febres.
¶ Sumat̄ de corticibus eiꝰ tres aur̄. ⁊ de succis tres anulusat ⁊ de lachryma eiꝰ aur̄. ij. ⁊ qñ multiplicat̄ eiꝰ usꝰ nocet. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponūt̄ due tertie pōderis eiꝰ de dragāto ⁊ tertia eius de euforbio.

¶ De Turbit. C. dccv.

TUrbit. ¶ Electio ¶ Melius est albuʒ uisibiliter ⁊ cōtritū hñs foramia que sūt sicut cāne subtilis foramīa ⁊ planū ualociter frāgibile ⁊ nō est grossū ⁊ ipsū corrodit̄ ⁊ debilitat̄. ⁊ leue ualde ⁊ ꝑforatū ē debile sʒ eiꝰ rectificatio ē ut fricet̄ cortex eiꝰ cinericius donec remaneat albus ⁊ cōiūgat̄ quod de eo cōtritū ē cū oleo amigdalino. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Acq̄rit usus eius siccitatē ⁊ exiccatōeʒ ī corpor̄ qm̄ extrahit hūitates subtiles ⁊ pp hoc admīstrat̄ cū oleo amigdalino. ¶ Instrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert egritudinibꝰ neruoꝝ. ¶ Mēbra expul. ¶ Solutiōe educit phlā plīmū. ⁊ soluit aliquid ex humoribus adustis paꝝp. ⁊ hoc qñ assumit̄ tritū decoctū v̇o ecōtrario. Inquit Mesaugue. solōne educit humores uiscosos grossos. Et dixerūt q̇dā solōne educit humorē crudū ex anchis. Et quod ueriꝰ ē. ē qꝫ solōne educit phlā subtile ⁊ si cōfortet̄ cū zizibeꝛ̄ ⁊ eo qđ hʒ acuitatē v̇tutis educit grossū ⁊ crudū humorē. Solū v̇o nō soluit grossū nisi īueniat ī stomacho fixū ⁊ ī ītestis. Sitqꝫ potio eiꝰ usqꝫ ad ʒ. ij. ⁊ ī decoctionibꝰ usqꝫ ad iiii.

¶ De Tursie. C. dccvi.

TUrsie q̇d est. ¶ Est āmoiacū ⁊ iam dictuʒ est de eo ī caplō alif.

¶ De Tubel. C. dccvii.

TUbel quid ē. ¶ Fortius tubel est tubel ferri. deīde eris ⁊ est illud qđ cadit ex ꝑcussione sup ea. Et ōe quidē ē exiccatiuū
¶ Et iā quidē dictū ē de eo.

¶ De Thymo. C. dccviii.

THymū. ¶ Nā. ¶ Semē eiꝰ est fortis caliditatis. ¶ Mēbra expul. ¶ Prouocat ⁊ extrahit ēbryonē mortuū ⁊ solōne educit sāguinē ⁊ humorē colīcū. Et potio eius sit medietas. ʒ. ⁊ extrahit uermes.

¶ De Theil. C. dccix.

THeil quid est. ¶ Dicit̄ qꝫ est teideken. ¶ Nā. ¶ Frigida est ⁊ sicca ī primo. ⁊ ꝓprie radix eiꝰ recēs. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Uirtus eius est stiptica. Et in ipā eit mordicatio ⁊ ꝓhibʒ eiꝰ succus attractionem materieꝝ ad uiscera. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Cōfert uulneribus recētibꝰ qñ ponit̄ sup ea ⁊ ꝓprie radix eius ⁊ ī ipā ē cōsolidatio. ¶ Mēbra capitis. Prohibʒ catarros oēs. ¶ Mēbra oculi ¶ De succo eiꝰ ⁊ ipā decocta ī uino ⁊ melle ī pōdere equalit̄ sūptū ponit̄ ī medicamīe quod ad oculū ē bonū
¶ Et illiꝰ quidē medicamīs cōpositio ē hec. ¶ Sumit̄ succus ⁊ q̄tū ē medietas eius de myrta ⁊ tertia eius de pipere ⁊ tertia ipsius de olibano ⁊ pmiscēt̄ ⁊ est medicamē bonū. ⁊ oportet quidē ut reponat̄ ī uase ereo. ¶ Mēbra nutri. ¶ Abscindūt semen ⁊ radix eiꝰ uomitū. Et ꝓhibēt attractionē

fieri ad stomachū ⁊ semē eiꝰ oīo est cōueniēs stomacho. ¶ Mēbra expulsiōis. ¶ Semē eiꝰ deglutitū ē ꝓuocatiᵘᵐ ⁊ disruptiᵘᵐ lapidis ꝑ illō qd̄ ī ipo ē de siccitate aut amaritudīe. Et silr̄ radix eiꝰ ⁊ decoctio eiꝰ ꝯfert ulceribꝰ uesice.

¶ De Thesisie. C. dccx.

Thesisie qd̄ ē. ¶ Iā dcū ē ī the. Et iā diximus eam.

¶ De testiculo uulpis. C. dccxi.

Testiculus uulpis qd̄ ē. ¶ Est qdda bonū dulce. ¶ Nā. ¶ Est cal's ī pᵒ hūidꝰ ī ipo ⁊ ī ipo ē hūiditas sup̄flua. ¶ Instr̄ta iūctura ꝝ. ¶ Cōfert spasmo ⁊ tetano q̄ sūt ī posterioribꝰ ⁊ palysi. ¶ Mēbra expl'. ¶ Facit appetitū coitꝰ ⁊ adiuuat ad ipz ⁊ ꝓprie cū uino. ⁊ stat loco stinci.

¶ De Testiculo canis. C. dccxii.

Testicl'us canis qd̄ ē. ¶ Est sicut testiculus ulpis ⁊ ē duaꝝ speꝝ. Una eaꝝ ē minor ⁊ ē hn̄s mollitiē ⁊ ē duoꝝ paruū quoꝝ unū pā ē īferiꝰ ⁊ aliō par ē sursū ⁊ unū eoꝝ ē molle ⁊ alteꝝ ē plenū. ⁊ ē spēs maior. ⁊ ī spē maior ē hūiditas sup̄flua. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Resoluit apata phl'atica. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Mūdificat ulcera ⁊ ꝓhibz formicā dilatari. ⁊ aperit fistulas ⁊ īcarnat ulcera fraudulēta corrosiua. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōfert alcola. ¶ Mēbra expl'. ¶ Qn̄ uir maiorē a boꝝ sūit fit mascul' fortior. Et si mulier sūat debiliorē fit magis fēīa. ⁊ dr̄ ꝙ ille q̄ ē hūidꝰ facit augmētū ī coitu ⁊ siccꝰ abscidit ipz. ⁊ unꝰ q̄sq; aboꝝ destruit alteriꝰ opatōez ⁊ iā dictū ē totū illō in maiore ⁊ minore.

¶ De Testiculo. C. dccxiii.

Testiculus qd̄ ē. ¶ Est de gn̄e carnis moll'. ¶ Electio. ¶ Melior testiculꝰ ē illiꝰ cuiꝰ bonus ē testiculꝰ. ⁊ q̄ ē adolescētiū. Et testiculus q̄ ē magnoꝝ hircoꝝ ⁊ q̄ eis silāt de arietibꝰ ⁊ tauris nō digerīt. ⁊ n̄ ē sicut testiculꝰ galloꝝ p̄cipue ipīguatoꝝ. nā ipe ē bonꝰ ualde. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Nō hz bonitatē nutrimēti mamillaꝝ nisi testiculꝰ galloꝝ ipīguatoꝝ. Ipe nāq; ē boni nutrimēti pl'iz. ⁊ oēs spēs testicl'i qn̄ digerūt ꝓpe q̄ sūt difficil' digestiōis pl'iz. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Pl'i ipoꝝ sūt difficil' digōis pl'i nutrimēti ⁊ ꝓprie q̄ sūt de aīalibꝰ magnis grosse carnis.

¶ De Testa. C. dccxiiii.

Testa. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est exiccatia abstersiua ⁊ ꝓprie testa olibāi. ⁊ subtilior q̄dē testa ē testa cācri marini. ⁊ tegl'a q̄dē ē ī uirtute folii. ¶ Decoratio. Testa cācri marini ē exicatia ⁊ abstergit panū ⁊ lētigies. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Fit ex testa ceratū sup scrofulas. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Empl'z factū ex testa ē fortis cōsolidatiōis. ⁊ cōfert ulceribꝰ ⁊ ipa abstergit scabiē ⁊ ꝓprie testa cācri marini. ¶ Instrumēta iūcturaꝝ. ¶ Testa olibani. ¶ Tingit sup podagrā. ¶ Mēbra ocl'i. ¶ Cōfert cū sale metallino ūgl'e.

¶ De Thalio. C. dccxv.

Thalium quid ē. dictū ē de eo ī capl'o destructiōe.

¶ De littera. U.

¶ De Usnee. C. dccxvi.

Usnee. qd̄ ē. ¶ Corticea tenues subtiles circūuoluti sup arborē ferētē glādes ⁊ pinū ⁊ nucē. ⁊ hz odorē bonū. ¶ Electio q̄ ex ea bona ē ē alba. ⁊ nigra mala ē. ¶ Nā. ¶ In ipa ē frigiditas pauca ⁊ ad debilitatem declinans ⁊ stipticitas equal'. ⁊ existimauerūt q̄dā ꝙ ē calida ī primo ⁊ sicca ī ƒᵒ. Inq̄t Alcāzi. Est frīa uehemētis siccitatis. ¶ Opa. ⁊ ꝓꝓ. ¶ Insūt ei uirtꝰ stiptica ⁊ resol'o siml'. ⁊ leificatio. ⁊ p̄cipue q̄ ē de pino ⁊ eiꝰ stipticitas ē equal'. ⁊ aromaticū eiꝰ apit oppilatōes ⁊ strīgit cānes mollificatas. Apata ⁊ bothor. ¶ Linit sr̄ apata cal'ia ⁊ sedat ea ⁊ resoluit duricies ⁊ sedat apata cānosa fluxa. ¶ Instr̄ta iūcturaꝝ. ¶ Cadit ī ūctiōibꝰ lax̄itudis ⁊ r̄soluit duritiez iūcturaꝝ. ⁊ silr̄ eiꝰ decoctio. ¶ Mēb. capi. ¶ Qū īfūdit ī uino facit dormire potātē ipz. ¶ Mēbra ocl'i. ¶ Abstergit uisū. ¶ Mēb. anhe. ⁊ pec. ¶ Cōfert tremori cordis. ¶ Mēb. nutri. ¶ Retinet uoitū ⁊ cōfortat stomachū ⁊ remouet īflatōez eiꝰ p̄cipue eiꝰ īfusio ī uīo stiptico. ⁊ cōfert dolori ēpatis debil'. ¶ Mēb. expul'. ¶ Apit oppilatiōez matricis. Et qn̄ sedet ī aq̄ eiꝰ cōfert dolori matricis ⁊ ꝓuocat mēstrua. ¶ Permutatio. ¶ Pōdus ipius de cordumeni.

¶ De Uchuen. C. dccxvii.

Uchuen qd̄ ē. ¶ Ex ea alia ē alba ⁊ alia ē citrina. s; alba ē fortior. Et ē uirge minute sup quas sūt flores alba hn̄tes folia similes floribꝰ maro acuti odoris ⁊ saporis. ¶ Nā. ¶ Est cal'ia ī 3ᵒ ⁊ sicca ī ƒᵒ. ¶ Opa. ⁊ ꝓꝓ. ¶ Est digestia ⁊ apitiua oppilatōuz. ⁊ ī ea q̄ ē rubea ē stipticitas ⁊ ꝓhibitio speꝝ solutionis cū eo qd̄ ī ipa ē de resolutiōe s; eiꝰ stipticitas ē ꝑꝑ ipiꝰ exiccatōez ⁊ ē ꝓuocatia sudoris. ⁊ silr̄ eiꝰ oleū īūctū ⁊ apit orificia uenaꝝ resolutiuū subtiliatiuū. ¶ Electio. Recēs uiridis. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Resol'it apata cal'ia ī stoᵒ ⁊ sāguinē cōgelatū ī ipo ⁊ cōfert apatibꝰ frīs. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Cōfert fistulis ⁊ excoriat cortices ⁊ ulcera ⁊ cōfert ulneribus neruoꝝ. ¶ Instr̄ta iūturaꝝ. ¶ Cōfert torsioni neruoꝝ qū ī decoctōe ipiꝰ īfūdit spōgia ⁊ pōit sup eos. ¶ Mēb. capi. ¶ Facit subet ⁊ qn̄ odoratur hūidū eiꝰ facit dormir ⁊ eiꝰ ol'z cōfert doloribus auris. ¶ Mēb. anhe. ⁊ pectoris. ¶ Cōfert asmati qū bibit sicca sicut bibit epthymū. ¶ Mēb. nu. ¶ Mala ē ori' stomachi uexīn̄ r̄soluit ⁊ exiccat qd̄ ad ipz attrahit. ⁊ resoluit sāguinē cōgelatū ī eo. ¶ Mēb. expl'. ¶ Prouocat fortit ⁊ resoluit sāguinē ꝯgelatū ī uesica cū aq̄ mell' ⁊ frāgit lapidē. ⁊ qn̄ bibit cū flore suo ⁊ cū eo qd̄ ē sup ipz ī uino ꝓuocat mēstrua. ⁊ silr̄ suppositoriū ol'i eiꝰ. ipz. n. fortit ꝓuocat ⁊ suppositoriū ol'i eiꝰ et resol'it duritiē matricis ⁊ apit oppilatōez matricis. ⁊ ipa q̄dē bibitur sicca ī oxymelle sicut epithymum ⁊ soluit meliam ⁊ phl'a ⁊ cōfert apatibꝰ ani calidis. ⁊ apit hemorroidas ipa ⁊ eiꝰ oleū. ⁊ cōfert ramici ex aq̄ postꝙ scidit. ⁊ cōfert colice ⁊ dol'i uesice ⁊ duritiei spleis.

¶ De Usnē. C. dccxviii.

Usnē qd̄ ē. Est pluriū speꝝ subtilior eaꝝ ē alba ⁊ noīatur stercus passeꝝ ⁊ calidior eaꝝ ē uiridis. ¶ Opa ⁊ ꝓꝓ. ¶ Est abstersiua mūdificatia apitia. ¶ Mēb. expul'. ¶ Pōdus. 3. s. ipiꝰ resoluit difficultatē urie. Et pondus

ʒ. v. deījcit ptũ uiuũ ⁊ mortuũ ⁊. ʒ. ſ. pſice uſq; ad. ʒ. i. ꝓuocat mẽſtrua. ⁊ põdꝰ. ʒ. iii. ſoluẽdo educit aquoſitatẽ hydropiſis. Venena. Põdꝰ ʒ. x. eiꝰ ẽ uenenũ piciosũ ⁊ ex ſuffũigatiõe eiꝰ q̃ ex ipa ẽ uiridis effugiũt uenenoſa pua.

De Urtica. C. dccxix.

VRtica q̃d ẽ. Color ſemis eiꝰ ẽ ſil'is colori porri ſʒ tñ ẽ minꝰ ⁊ ſubtiliꝰ ⁊ nõ ẽ in eiꝰ lõgitudie ⁊ mordicat q̃d ei obuiat ita ꝙ ẽt itestia. Nã. Urtica ⁊ ſem̃ eiꝰ ſt cal'ia ĩ pncipio ṫtii. ⁊ ſicca i ſo. ſʒ ſem̃ ẽ mĩoris ſiccitatis ꝙ̃ ipa. Opa. ⁊ pp. Eſt attractĩa ulceratĩa reſolutĩa ⁊ ĩ ṽtute aduſtĩa. ⁊ ſũt q̃dã q̃ dicũt calefactionẽ eiꝰ nõ ẽẽ fortẽ. ſʒ i ipa q̃dẽ ẽ ṽtus apitĩa. ⁊ ĩ ipa ẽ abſterſio fortis. ⁊ i ipa nõ ẽ mordicatio ulceꝝ. ⁊ qñ cũ carne coq̃t caro ſoluit ĩt urticã ⁊ opatõez eiꝰ. Apata ⁊ bothor. Empl'z eiꝰ cũ rhaphano diſrũpit dubellet ⁊ cõſert eis ⁊ cõſert duritieb' ⁊ cõfert ſemẽ eiꝰ cãcro ĩ ẽpl'o. ⁊ ſil'r eiꝰ cinis. Uulnera ⁊ ulcera. Eiꝰ cinis cũ ſale cõfert ulceribꝰ q̃ accñt a morſura canũ ⁊ ulceribꝰ malignis ⁊ cãc°. Inſtr'a iũcturaꝝ. Empl'z ex ea cũ ſale cõfert torſioni neruoꝝ. Mẽb. capis. Eiꝰ folia cõtrita abſcidũt fluxũ ſãguis ex naribꝰ ⁊ ſemẽ eiꝰ cõfert ſtrictur' nariũ ⁊ apit oppilatões colatorii fortiter ⁊ ex ſemie eiꝰ ſcũʒ ẽpl'z facit eradicatõez dẽtiũ facilẽ. ⁊ ẽpl'z ex ea cõfert apatibꝰ q̃ ſũt poſt aurẽ ⁊ ẽ abſterſiuũ. Mẽbra anhe. ⁊ pec. Qñ bibiṫ cũ aq̃ ordei mũdificat pectꝰ ⁊ cũ decoquũt folia eius i aq̃ ordei educit hũores groſſos q̃ ſũt i pector' ſʒ eiꝰ ſemẽ ẽ fortiꝰ ⁊ ipʒ remouet aſma ⁊ ipaz dilatatõez ⁊ frĩdã pl'eſiz. Mẽb. expl'. Excitat coitũ ꝓprie ſemẽ eiꝰ cũ uino ⁊ apit orificiũ matricis q̃r matrix recipit ſpma. Et ſil'r ſi comedat' cũ cepis ⁊ ouis ⁊ qñ ſuppõit' cũ myrrha ꝓuocat mẽſtrua ⁊ aperit m'ricẽ ⁊ ſil'r ſi bibat' eiꝰ decoctio cũ myrrha ⁊ folia eiꝰ recẽtia reducũt matricẽ exeũtẽ loco ẽpl'i poſita ⁊ ſoluẽdo educit ph'la ⁊ hũorẽ crudũ ſua abſterſiõe nõ cũ ṽtute ſolutĩa q̃ ſit i ipa ⁊ oleũ eiꝰ plus ſoluit ph'la ꝙ̃ oleũ cartami ⁊ decoctio foliorꝝ cũ oſtracis lenit uẽtrẽ ⁊ ſi uis ut ipa faciliꝰ ſoluat accipe medullã ſeis eiꝰ ⁊ cõter' ipaz cũ ſauich ⁊ ꝓijce eã i uino ⁊ bibe eã ⁊ oportet ut poſt eius auſtum bibatur aliquid de oleo roſaceo ne adurat' guttur bibẽtis. Et qñʒ fiũt ex ipa collyria cũ melle ⁊ ſupponuntur ⁊ ſoluũt.

De Uiola. C. dccxx.

VIola q̃d ẽ. Nota ẽ eiꝰ eẽñtia. ⁊ opatio radicis eiꝰ ẽ uicia opatõi ipiꝰ. Nã. Fr'ia ẽ ⁊ hũida i p° ⁊ dñt q̃dã ꝙ ẽ cal'a i primo. ſʒ ĩ fr'itate folioꝝ eiꝰ nõ ẽ dubitatio. Opatões ⁊ pp. Dicit ꝙ ipa generat ſãguinẽ eq̃lẽ. Apata ⁊ bothor. Sedat apata cal'a mor' ẽ plaſtri ſuppoſita cũ ſauich ꝺ ordeo ⁊ ſil'r eiꝰ folia. Uulnera ⁊ ulcera. Uiola epithimata bona ẽ ſcabiei. Mẽb. capi. Sedat ſoda ſãguineã odorata ⁊ illita. Mẽb. oculi. Cõfert ophthalmie cal'e. Mẽb. anhe. ⁊ pec. Cõfert tuſſi cal'e ⁊ leit pectꝰ ⁊ ꝓpe q̃ ex ea cõtrita ẽ cũ zuccaro ⁊ ipiꝰ ſirupꝰ cõſert pl'eſi ⁊ pl'mõi ⁊ ẽ melior ꝙ̃ iuleb ĩ hoc c°. Mẽb. nu. Ualet iflatõi ſtomachi. Mẽb. expl'. Sirupus eiꝰ cõſert dolori renũ ⁊ ꝓuocat urinã. Et q̃ ex ea ſicca ẽ ſoluẽdo educit chol'az. Et ipiꝰ ẽt ſirupꝰ lenit' nãz cũ facilitate ⁊ confert eminentie ani.

De Urina. C. dccxxi

URina q̃d ẽ. Nota ẽ. Electio. Ex uris iuuatis magis ẽ urina cameli arabici q̃ ẽ anegib. Et urina hoĩs ẽ debilior urinis tñ ea ſũt debiliores urine porcoꝝ domeſticoꝝ caſtratoꝝ ⁊ eis fortiores ſũt ãtiq̃ ⁊ urĩa q̃ꝺ caſtrati oĩs gñis ẽ debilior ⁊ ex urĩs magis abſterſĩa ẽ urĩa hoĩs. Nã ẽ calida ⁊ ſicca. Opati. ⁊ ꝓpe. Oẽs abſtergũt ⁊ urĩa q̃dẽ hoĩs pnit' cuz ciner' uitis ſup locũ fluxus ſãguis ⁊ ſiſtit'. Urĩa ṽo cameli cõſert furfuribꝰ ablutiõe fcã ex ea. ⁊ ſil'r urĩa tauri. Decoratio. Abſtergit morpheã. Uulnera ⁊ ul. Urĩna aſini cõſert ulceribꝰ ãbulatĩs ⁊ hũidis. ⁊ urĩa hoĩs ẽt ꝓprie ãtiqua ⁊ cõfert excoriatiõi ⁊ prurituĩ ⁊ albaras ⁊ p̃cipue cũ nitro ⁊ aq̃ acetoſe. ⁊ fex urĩe põit' ſup heriſipilã et ꝯfert ⁊ cõſert lita ſcabiei ⁊ ſahaſath ⁊ ulceribꝰ ṽior' ⁊ ulceibꝰ peꝺ q̃ migĩt ⁊ dittit' dõec ſanẽt'. Inſtr'a iũcturaꝝ. Cõfert doloribꝰ neruoſis ⁊ p̃cipue urĩa capraꝝ domeſticaꝝ ⁊ mõtanaꝝ ⁊ ꝓprie ſpaſmo ⁊ extẽſiõi ⁊ ſil'r fit caputpurgiũ extẽſiõi. Mẽb. capi. In urĩa tauri qũ diſſoluit' myrrha ⁊ diſtillat' i aurẽ ſubtilit' ſedat dolorẽ eiꝰ. Et ſil'r urina capraꝝ ſola ⁊ cũ myrrha. Et urĩa hoĩs ãtiq̃ ꝓhibet fluxũ putredis ab aure. Et urina cameli cõſert fetori nariũ ⁊ aperit oppilationes colatorii cũ uehemẽti uirtute. Mẽb. oculi. Coagulet' in uaſe ereo ⁊ cõſert albugini ⁊ ſcabiei ⁊ ꝓpe urina pueroꝝ ⁊ ſil'r cocta cũ porris. Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Urina ĩfãtiũ lactentiũ confert dilatatõi ãhelitꝰ. Mẽb. nu. Quidã hõ ſpleneticus ſõniauit ꝙ p̃cipiebat' ei in ſõno ut urinã ſuã biberet omni die ter ⁊ ſanaret'. q̃ expIus ẽ illud ⁊ ĩuenit mirabile. Et urina q̃dẽ hõis ⁊ urina cameli cõſerũt hydropiſi ⁊ ea linit' ſplẽ p̃cipue cuz lacte cameli. et urĩa capraꝝ ualʒ hypoſarche eaꝝ p̃cipue q̃ ſũt mõtane ⁊ p̃cipue cũ ſpica boni odoris ⁊ ſil'r urina ãtiqua porcoꝝ i huiuſmodi ẽ bona cũ uino forti. Mẽb. expul'. Urina porci frãgit lapidẽ ĩ renibꝰ ⁊ ueſica ⁊ ꝓuocãdo educit ex ãbobus. ⁊ urina aſini cõſert dolori renum. Et urina hoĩs decocta cũ porris cõſert doloribꝰ matricũ qñ ſedẽt in ea mulieres unaq̃q; q̃nq; dieꝝ ſemel. Uenena. Urina hõis cõſert morſui uipere bibita ⁊ effũditur ſup eũ ⁊ ꝓprie uipere petroſe ⁊ cũ nitro ſup morſũ cãis rabioſi ⁊ ĩ oĩ morſui ⁊ pũcture ualet. Et q̃ ex ea antiqua ẽ cõſert uenenis oĩbus ⁊ lepori marino.

De Uiſco. C. dccxxii.

VIſcus q̃d eſt. Eſt notus. ⁊ eiꝰ q̃dem fructꝰ eſt ſil'is ciceri nigro nõ ſicere rotũditatis uirgulatus frãgibil' ex quo manꝰ ĩuiſcantur. eius aũt minera ẽ arbor ferẽs glãdes ⁊ malꝰ ⁊ purus i quo ſũt uirtus aerea ⁊ aquea multiplicate ualde. Electio q̃ ex eo bonus ẽ eſt recens planus coloris puri ĩterius uiridis exteriꝰ terit' ⁊ lauat' deĩde coq̃tur. Nã. Nõ calefacit niſi poſt morã lõgaz ſicut gũma ruthe agreſtis ⁊ ẽ debilior ea in hoc ⁊ in ipſo q̃dẽ eſt humiditas ſupfluens nõ digeſta et eſt calidus et ſiccus in 3°. Opationes et pp. Eſt reſolutiuus. reſoluit eiz

humiditates grossas ex pfūdo pret̄ fortitudinē v-tutis attractiue et lenit et dixerūt quidā .nō inest ei opō in hūiditatibus tenuib⁹. ¶ Decoratio. ¶ Eradicat ungues malos qū sup eos ponit̄ cū arsenico. ¶ Apata et bothor. ¶ Resoluit apostemata frīa ꝛ ppⁱe cōfortatus cū calce ꝛ cōfert syrie ꝛ filiabus noctis. ¶ Uulnera et ulcera. ¶ Lenit ulcera antiqua et ulcera mala. ¶ Instrā iūcturaꝝ. ¶ Lenit iūcturas cū tanta cera q̄ntus ipse est et suo equali pōdere de resina pini. ¶ Meb. ca. ¶ Cōfert apostematib⁹ frīs post aures mistus cū gūma pini et cera. ¶ Meb. nu. ¶ Extēuat splenē qū ponit̄ sup ipsū cū aliquibus rebus ipsū cōfortantibus sicut est calx.

¶ De Uerme. C. dccxxiii.

Uermis quid est. ¶ Est uermis grane et ē uermis tictoꝝ cui⁹ uirtus est sicut v̄tus ceruse. uexⁱtñ ē subtilior ꝛ magis uadēs i pfundū. quidā autē dixerūt ꝙ colligitur hic uermiculus ex rebus plibus. ita ꝙ colligitur ex arboribus glādes ferētibus. ¶ Nā. ¶ Uermiculus g̃ne recēs īfrigidatiuus est. ꝛ i ipō est siccitas q̄ntitatē hn̄s. ¶ Opa. ꝛ ppe. ¶ Uermiculus grane q̇ est uermis tictoꝝ ē purpureus ꝛ exiccat sine mordicatōe. Et Gal. quidē dicit ꝙ i ipso ē stipticitas tēpata. ¶ Uulnera ꝛ ulcera. ¶ Uermiculus grāe cōfert uulneribus neruoꝝ tritus cū uino aut aceto cū melle. dicit̄ aūt ꝙ uermis pluriū pedū qui morat̄ sub lagenis s̄z ꝙ dicit̄ qū bibitur ex eo aur̄ remouet spasmū ꝛ alcuzez nocētes. ¶ Meb. capitis ¶ Uermis pluriū pedū qui est sub āphoris qū terit̄ cū cortice granati ꝛ cū oleo. ro. ꝛ distillat̄ i aurē sedat dolorē. ¶ Meb. anhe. ꝛ pe. ¶ Uermis rubeus qui est sub urceis aq̄ q̇ habet pedes plurimos ꝛ qū tāgitur rotundatur qñ cū eo tāgitur palatum cū melle ualet p̄focatiōibus. ꝛ silr̄ qū comeditur cōfert asmati ꝛ dilatationi anhelitus s̄z ꝙ dicit̄. ¶ Meb. nu. ¶ Predict⁹ habēs plures pedes cōfert ictericie bibitus cū uino. ¶ Mebra expl. ¶ Uermis pluriū pedū q̇ est sub cisternis ꝛ urceis bibitus cū uino ē bonus difficultati urine. ¶ Uenena. ¶ Uermis oleꝝ cōtritus linit̄ sup pūcturā uermiū uenenosoꝝ ꝛ confert ei.

¶ De Uzifur. C. dccxxiiii.

Uzifur q̇d est. ¶ Dixerūt quidā ꝙ eius v̇tus est uirtus ceruse. ꝛ dixerūt alii uirt⁹ eius est uirtus alscedenegi. ¶ Nā. ¶ Ueriūs est ut sit cal̄z ꝛ siccū ꝛ ut quasi sint abo i fie fi qđ aūt dicit̄ pret h° ē dictū p ignorātiaz. ¶ Opa. ꝛ pp. ¶ Apud quosdā eius stipticitas est fortior q̄ ipsius acuitas ꝛ apud alios ei⁹ acuitas est fortior stipticitate ipsius. ¶ Uulnera ꝛ ulcera ¶ Cōsolidat uulnera ꝛ generat carnē i ulceribus ꝛ p̄hibet adustionē ignis ꝛ ostracositatē. ¶ Meb. cap. ¶ Prohibet corrosionē dentiuz.

¶ De Uitro. C. dccxxv.

Uitrū quid ē. ¶ Uitruz inter lapides est sicut stultus inter hoīes declinat eniz ad omnē tincturā ꝛ tingitur ea ꝛ frāguur ꝛ absciditur cū eo. ¶ Nā. ¶ Cal̄z ē i pmo siccū in fo. ¶ Decoratio ¶ abstergit dētes ꝛ facit oriri pilos qñ cū oleo sābciano iungitur. ¶ Opa. ꝛ pp. ¶ In ipso est stipticitas ꝛ subtilitas. ¶ Mebra capitis. ¶ Mūdat furfures qñ cū eo fit ablutio ꝛ abstergit dētes. ¶ Meb. oculi. ¶ Abstergit oculuz ꝛ delet eius albuginē ꝛ adustū est fortius. ¶ Meb. expl. ¶ Quod ex eo tritū est ꝛ adustū cōfert ualde lapidi uesice ꝛ renū qū bibit̄ cū uīo.

¶ De Uua passa. C. dccxxvi.

Uua passa dicetur in caplo de uua.

¶ De Uentre. C. dccxxvii.

Uenter. ¶ Opa. ꝛ pp. ¶ Parui est nutrimēti mali chimi ꝛ siliter quod silatur ei ex uisceribus q̄uis eius bona fiat digestio. uexⁱtñ pluris est nutrimēti q̄ pulmo. Uentres autē auiū qñ digerūtur sūt melioris nutrimēti ꝛ plurimi ꝛ precipue gallinaꝝ ꝛ anseꝝ. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Est tarde digestionis.

¶ De Uite. C. dccxxviii.

Uitis quid est. ¶ Inquit Diascorides. uitis siluestris ꝛ montana hz ramos lōgos similes illis quos facit uitis. Et eaꝝ folia sūt sicut folia uue lupine domestice s̄z sunt latiora Et flos eius pilosus est. ꝛ fructus eius est sicut uua qui fit rubeus apud maturationē ꝛ granum ei⁹ est rotundum ꝛ comeduntur folia ei⁹ statim qū nascūtur ¶ Opa. ꝛ pp. ¶ Cinis ramoꝝ eius ponitur i medicinis cauterizantib⁹ ꝛ oleum uitis est sicut oleū rosaceū. uexⁱtñ nō est in eo illius subtilitas. ꝛ oleum q̇dem musti est sedatiuū ꝛ calefact̄m ꝛ flos siluestris est uehementis stipticitatis.

¶ Decoratio. ¶ Lachryma eius ualet super uerucas formicales. ꝛ uitis q̇dē siluestris abstergit pannum ꝛ lentigines s̄z domestica ē debilis. ꝛ lachryma siluestris forsam eradicat pilos cū oleo ꝛ propē que assumitur ex ramis eius recentibus qū inflāmatur ꝛ oleum eius est forti⁹ oībus oleis. ¶ Uulnera ꝛ ulcera. ¶ Lachryma uitis ē bona scabiei ꝛ impetigini. ꝛ fructus uitis siluestris p̄hibet apari uulnera. ¶ Instrumenta iūcturaꝝ. ¶ Cinis uinatie ei⁹ qđ remāet cū aceto cōfert torsiōi neruoꝝ. ꝛ cinis ramoꝝ eius cum oleo ponit̄ super cōtusionē lacertoꝝ ꝛ mollificationē iūcturaꝝ ꝛ qñz bibitur cinis eius pp casum ꝛ oleum musti ē bonuz doloribus lacertoꝝ ꝛ neruoꝝ ꝛ laxitudini ¶ Meb. capitis. ¶ Folia eius ponūtur in ēplastro ad sodā calidaz. ꝛ radix uitis nigre ꝛ albe ꝛ siluestris est ex sūma medicinaꝝ abstergentium sordes auris ꝛ est ex medicinis cōferentibus surditati. ꝛ cortex eius que siluestris est cū melle sanat gigiuam sanguineam ¶ Meb. oculi. ¶ Folia uitis cū sauich ordei more ēplastri supposita oculo p̄hibent fluxus ad ipz. ¶ Meb. anhe. ꝛ pec. ¶ Succus folioꝝ domestice cōfert sputo sāguinis. ꝛ similit̄ fructus siluestris bibitus ¶ Meb. nu. ¶ Empl̄z factū ex foliis ꝛ filis eius cū sauich ordei ualet super āpata stomachi ꝛ inflationem eius ꝛ succus folioꝝ eius cofert dolori stomachi ex caliditate ꝛ qñ bibitur radix eius cū aqua siluestris aut uino cōfert hydropisi. ꝛ solone educit aquā ꝛ fructus uitis siluestris est bonus stomacho ꝛ nausee ꝛ cōturbationi ꝛ acetositati cibi ¶ Meb. expl. ¶ Succus foliorum eius est cōueniēs dysenterie ꝛ dolori ani ex caliditate ꝛ eius lachryma q̄ est sicut gūma bibitur cū uino ꝛ frangit lapidez ꝛ cinis eius quod remanet post expssionē cū aceto ponit̄ sr̄ hemorroidas

⁊ mora. Et fructus eius bonus est ano ꝓuocat. n. ⁊ stringit. Uenena. Cinis eius qđ remanet est tyriaca morsui uipere.

De Uolubili. C. dccxxix.

Volubilis. Na. Est equalis ad caliditatē quādā declinās ⁊ siccitatē plurimā ⁊ est lenificatiua ⁊ apud alcazi est fria. Opa. ⁊ ꝓptates. Est resolutiua apertiua. Et nota que nominatur cinis papauerum constat ex terreitate cōstrictiua ⁊ aqueitate lenitiua et acredine ignea s3 exiccatio destruit aqueitatē3 ei⁹ ⁊ i ipsa est mundificatio. Decoratio. Lac uolubilis magne abradit pilos ⁊ interficit pediculos. Uulnera ⁊ ulcera. Folia funis pauperu3 recētia cōuenientia sūt ulcerib⁹ magnis. Et ꝯsolidant ea decocta i uino ⁊ ex eis empl3 factū suppositū adustioni ignis ⁊ ꝓprie cū cerato ⁊ ad hoc ñ est ei par. Meb. capitis. Distillatur succ⁹ eius in aure3 dolorosā cū cotto ꝓprie cū oleo rosaceo ⁊ ꝓprie qñ est apa calidu3 ⁊ cōfert soda antiq. Et succus eius cōfert materiei attracte ad aurē si ē antiqua ⁊ ulceribus ātiquis i ea. Meb. anhe. ⁊ pec. Est bona pectori ⁊ pulmoni ⁊ mūdificat asma. Meb. nu. Aperit oppilationes epatis ⁊ folia eius cū aceto sūt bōa spleni. Meb. expl. Aqua eius soluēdo educit cholā adustā ⁊ qñ nō decoquitur ē fortior. Et est quedā spēs uolubil' mala solōne educēs sāguinē.

De Uirga pastoris. C. dccxxx.

Virga pastoris qd est. Est albatbat ⁊ ē masculus et femina sed masculus est fortior. Opati. ⁊ ꝓpri. In ipsa ē stipticitas sed pars aquea in ipsa est plurima ⁊ pp multitudinē repulsionis materieꝝ effusaꝝ existimāt ꝙ est exiccatiua ⁊ similiter ꝓhibet fluxu3. Apata ⁊ bothor. Fit ex ea ēpl3 phlōi ⁊ herisipile formice et est ualde cōferens apātibus ulceratis. Uulnera ⁊ ulcera. Cōsolidat uulnera recentia. Meb. capi. Succus eius interficit uermes auris ⁊ exiccat uulnera eius. Meb. anhe. ⁊ pectoris. Aqua eius cōfert sputo sāguinis. Meb. nu. Fit ex ea ēpl3 ad īflationem stomachi infrigidata. Meb. expul. Prohibet fluxum sāguinis ex matrice et sanat ulcera intestinoꝝ. Et Di. quidē existimauit ꝙ ipsa ꝓuocat urinā ⁊ sanat illum qui retinet eā ⁊ nō pōt mingeř.

De Uua. C. dccxxxi.

Vua. Electio. Alba laudabilior est ꝙ nigra qū equantur in reliquis ꝓprietatibus spissitudinis ⁊ subtilitatis ⁊ dulcedinis ⁊ reliquoꝝ ⁊ dimissa post collectione3 duobus diebus aut tribus melior ē collecta in eadem hora. Na. Cortex uue frigidus ē ⁊ siccus. Opati. ⁊ ꝓprie. Collecta in eadē hora est inflatiua ⁊ suspensa donec detumescat cortex est boni nutrimenti ⁊ est confortans corpus. ⁊ eius nutrimentu3 est simile nutrimēto ficuu3 in paucitate malitie ⁊ est plurimi nutrimenti ꝙuis sit min⁹ nutrimēto ficuū. Et matura minoris est nocumēti ꝙ nō matura. ⁊ qñ non digerit uua eius nutrimentū ē crudu3. ⁊ nutrimētū quidē uue cū sua dispositiōe pl⁹ est nutrimento succi eius. sed succus eius est uelocioris penetrationis ⁊ descensionis. ⁊ uuā stipticā3 ipsaꝝ ꝙ rsoluāt appensio. Acetosa uero nō est ita. Meb. nu. Uua passa est amica epi ⁊ stomacho. Meb. expl. Uua ⁊ uua passa cū suis interioribus bone sunt dolorib⁹ intestinoꝝ. ⁊ uua passa confert renibus ⁊ uesice ⁊ uua quidē in eadē hora collecta mouet uentrem ⁊ inflat. ⁊ eis uua nocet uesice.

De Uenis tinctorum. C. dccxxxij.

Vene tictoꝝ. Na. Sūt calide ⁊ sicce declinātes ad fm. Opa. ⁊ pp. In ipsis est abstersio fortis. Meb. cap. Confert eaꝝ masticatio dolori dētiu3. Mebra oculi. Succus eaꝝ est bonus in acuendo uisum ⁊ abstergendo qđ est corā pupilla de aqua ⁊ albugine. Meb. nu. Cōfert icteritie facte ex oppilationib⁹ ⁊ ꝓprie cū aniso ⁊ uino albo.

De Uentribus. C. dccxxxiij.

Ventres. Opa. ⁊ pp. Uentres auiū pluris sūt nutrimēti ⁊ illi qui sūt gallinaꝝ nō digerūtur uelociter. Meb. nutri. Existimauerūt ꝙ tunica interior uētriū exiccata cōfert ori stomachi ⁊ dolori eius. Filius me sangue ⁊ proprie uetris galli.

De Uulpibus. C. dccxxxiiij.

Vulpes. Opa. ⁊ pp. In ipsa ē resolutio. ⁊ eius pellis ē calidior pelliū ⁊ ei⁹ quidē pelle inuantur humectati pp ipsi⁹ resolutionē. Instrumēta iūcturaꝝ. Qñ uulpes coquntur in aqua ⁊ ēbrocantur iūcture dolorose ex ea confert uehemēter. ⁊ similiter oleum qñ uiua decoquitur i ipso imo hoc est ualde fortius. ⁊ oportet quidē ut prolōgetur eius sessio in ipso: ⁊ melius est ut fit post euacuationē ⁊ purgationem ut nō attrahat cū fortitudine sue acuitatis ⁊ resolutionis humores ad iuncturas ⁊ qñ euacuatur corpus post illud nō attrahitur ad iūcturas aliquid. ꝙ si residet erit leue. ⁊ similr adeps uulpis qñ3 attrahit aliqd pl⁹ eo qđ resoluit ⁊ qñ3 decoquit in ipo decolata. ⁊ ꝗcūq3 abaꝝ admistretur resoluit illō qđ ē in iūcturis. Meb. capitis. Eius adeps sedat dolorē auris qñ in ea distillat. Mebra anhelitus ⁊ pectoris. Eius pulmo sicc⁹ cōfert asmaticis ualdē ⁊ ei⁹ potio ē pōd⁹. 3. i.

De Uespertilione. C. dccxxxv.

Vespertilio quid est. Dicitur ꝙ sceira3irac ē lac eius ⁊ dicitur ꝙ ē uria ipsius. Na. Isceira3irac ē abstersio ⁊ uehemes calefactio. Opa. ⁊ pp. Unguētū uespertilionis ꝓhibet mamillas puellaꝝ a magnificatione ⁊ ꝓhibet ortū piloꝝ f3 ꝙ dř. s3 nō ē uerū. Meb. oc. Cerebrū ei⁹ cū melle cōfert pn° aq descēdētis i oculū ⁊ ei⁹ cinis acuit uisū ⁊ sceira3irac confert ungule.

De Uber. C. dccxxxvi.

Vber. Na. ē friu3 ⁊ siccū pp neruos plimos q sūt i ipo. Electio nutrimētū uberis pleni lacte qñ digerit ꝓpinqū ē nutrimēto cānis ⁊ illō ē meli⁹ i q° ē lac ⁊ qđ ē ala fegueati qm ipe uelocit faciūt descēder ip3 ⁊ ē de animali bone cānis bōi humoris grossi fortis.

De Ungula. C. dccxxxvij.

Vngula qd est. Qui ex cinere ungule capne cū aceto linit alopitia cōfert ualde

De littera. X.

De Xiloaloe. C. dccxxxviij.

X Iloaloes. Electio. Melior spe ties xiloaloes ē almūdiliū. ⁊ asportatur de medio regiōis idie ƀz quosdaꝫ deide est illꝺ qꝺ dicit idū ⁊ est mōtanū ⁊ supfluit sup almūdiliū qm̄ nō generat pediculos ⁊ est magis dās odorē panis. Quidā tñ homies sūt q̇ nō discernūt it mūdiliū ⁊ idū bonū. ⁊ ꝺ meliori xiloaloe est alsemdeuri qꝺ ē de abstersione idi. deiñ alcumari qꝺ ē de abstersiōe idi poste a alsēasiū. ⁊ ē spēs tersi ⁊ post illꝺ ē athetiliū. alsebriū ⁊ alkadiū ⁊ alsiniū ⁊ nomiat alcasūuꝝ ⁊ ē bonū dulce. ⁊ iferius illo ē algeliu ⁊ almētali ⁊ alguasi ⁊ alrantac sꝫ almūdiliū totū ē bonū. deiñ meliꝰ de alsemēduri ē uariū pōderosū ⁊ duꝝ plime aq̄ grossū i quo nō ē albedo ⁊ remanēs sup ignē. Quidā vō extollūt nigrū sup uartū. ⁊ meliꝰ alcumari ē nigrū mūdū ab albo pōderosū remanēs sup ignē grossū plime aq̄. ⁊ uniuersalr̄ meliꝰ xiloaloes est illꝺ qꝺ magis submergit i aq̄. Natās vō ē priuatū uita ⁊ spū ⁊ ē malū. ⁊ xiloaloes q̇dē ē uene abo ris q̄ eradicāt ⁊ sepeliūt i terra donec eaꝝ lignū ⁊ cortex putrefiāt ⁊ remanet xiloaloes puꝝ. Na. Calꝫ ē ⁊ siccū i ƀo. sicut existimo. Opa. ⁊ pp. Est subtile apitiuū oppilonū fragitiuū uētositatū remouēs supfluitates hūiditatū. ⁊ cōfortat uiscera ⁊ phibꝫ irā. Decoratio. Masticatio eiꝰ facit oris odorē bonū. Instra iūc. Cōfortat neruos ⁊ acq̇rit eis ūctuositatē ⁊ uiscositatē subtilē. Mēb. cap. Xiloaloes cōfert cerebro ualde ⁊ cōfortat sēsus. Mēb. anhe. ⁊ pect. Cōfortat cor ⁊ letificat ipꝫ. Mēb. nu. Si bibat de xiloaloe pōdꝰ. ʒ. i. ſ. remouet hūiditateꝫ putrefcāꝫ stōachi ⁊ cōfortat ipꝫ ⁊ epar. Mēb. expul. In ipo ē vtus cōstrigēs nāꝫ ⁊ cōfert dysenterie melācholice.

De littera. Z.

De Zedoaria. C. dccxxxix.

Z Edoaria q̇d ē. Portiōes siles aristologie. minores tñ ea ⁊ ē i sua vtute. Et melior q̇dē ē illa q̄ cū napello crescit. ⁊ eiꝰ uicitas debilitat plātā napelli. Filiꝰ mesaugue dixit ꝙ ipā i opōe sua ē sicut durūgi. Uerꝝ tñ ē debilior ea. Dico at̄ ꝙ si ipē uoluit p hoc ꝙ zedoaria ē debilior ea tūc iā errauit ƀꝫ ꝙ existimauit. Et si uoluit p hoc ꝙ durūgi ē durior. nūc nō elōgat illꝺ. Apud me vō nō cōstat ꝙ filiꝰ mesaugue qū huiꝰ discretionē exptus ē hūit i hac cōsideratōe electiōeꝫ ptinētem pectori firmo pp ƀmonē eius. Et iā sciuerūt ꝙ zedoaria resistit napello. quō gº ē debilior durungi. Uenena. Est tyriaca uenenosoꝝ oīuꝫ uipe ⁊ napelli ⁊ alioꝝ. Permutatio. Triplū pōderis zurūbꝫ p uno tariace.

De Zinzibere. C. dccxl.

Z Inziber q̇d ē. Notū ē. Et ē sile piperi i nāis suis. sꝫ nō iest ei ipiꝰ subtilitas. ⁊ accit ei ut corrodāt pp hūiditatē suā supfluā. ⁊ pp illꝺ calefactio eiꝰ durabilior est calefactione pipis ⁊ illꝺ ē pp spissitudinē suā et sicut i nasturtio ⁊ sinapi ⁊ gūma rute agrestis. Nā. Calꝫ ē i fie tertij siccū i ƀo ⁊ i ipo ē hūiditas superflua ⁊ nutritū calꝫ ē ⁊ siccū ⁊ ñ ē i ipo multitudo humiditatis supflue. Opat. ⁊ pp. Eiꝰ calitas ē fortis sꝫ nō calefacit nisi post tps pp illꝺ qꝺ i ipo ē de hūiditate sr̄flua sꝫ eiꝰ calefactio ē fortis. Est lēitiuū resolutiuū iflatiōis qū gº nutrit mel accipit q̇dā hūiditatis eiꝰ supflue ⁊ exiccat plꝫ eiꝰ.

Mēb. capi. Augmētū efficit i ƀuatōe. ⁊ abstergit hūiditatē a ptibꝰ capis ⁊ gutturis. Mēbra ocli. Abstergit tenebrositatē ocli pp hūiditatē suā fcō ex eo alcosol ⁊ bibitū. Mēb. nu. Digerit ⁊ cōuenit ƒr̄itati epāis ⁊ stomachi ⁊ exiccat hūorositatē stōachi. ⁊ qꝺ accidit i eo ex hūiditatibꝰ ⁊ cōestiōe fructuū. Mēb. expl. Excitat coitū nutritū ⁊ nō nutritū ⁊ lenit uētrē leuiter. Dixit alcāzi imo retiet. Ego at̄ dico qū fiūt a malitia digōnis ⁊ lubricitate hūoris uiscosi. Uenena. Cōfert uenenis vmiū uenenosoꝝ.

De Zurūbet. C. dccxli.

Z Urūbet q̇d ē. Est herba silis cipo sed ē maior ⁊ minꝰ odorifera. Nā. Calā ē ⁊ sicca i ʒº. Opa. ⁊ pp. Resoluit uētositates. Decoratio. Est ipiguatiua ⁊ abscidit odorē uini ⁊ alleoꝝ ⁊ cepaꝝ. Mēbra anhe. ⁊ pec. Lenificatiā ē cordis. Mē. nu. Retiet uoitū. Mēb. expl. Strigit nāꝫ ⁊ cōfert uētositatibꝰ mr̄icū. Uenena. Cōfert mordicatōi uenenosoꝝ vmiū ualde ita ut ppiqua sit zedoarie. Permutatio. Ponitur loco eiꝰ i uēoƀ q̄ptū ipā ⁊ medietas eiꝰ de durūgi ⁊ due t̄tie pōderis eiꝰ ꝺ taraxacō siluſ̄i ⁊ medietas pōderis eiꝰ de granis citri.

De Zinzibere canino. C. dccxlij.

Z Inziber caninū q̇d ē. Est olꝰ notū ⁊ ē sicut pip aq̄. ⁊ eiꝰ folia sūt sicut folia salicis nisi q̇a sūt magis citrina ⁊ eiꝰ vgulta sūt rubea hñtia saporē ziziberis. ⁊ ipꝫ it̄ficit caēs. Nā. Calꝫ ē i ƀo siccū i pº. Decoratio. Recēs cōtritū cū seie suo abstgit uestigia q̄ st̄ i facie ⁊ pānū ⁊ lētigies atiq̄s. Apata ⁊ bothor. Recēs r̄soluit apata dura qñ terit ⁊ sem̄ eiꝰ qū fit ex eo ēplꝫ similiter.

De Zarnabo. C. dccxliij.

Z Arnabū q̇d ē. Arbor magna ⁊ nō fructificās existēs i mōte libāo ꝺ scemi cuiꝰ folia ad mistrāt. ⁊ eiꝰ vgulta sūt vglta pua rotūde figure it̄ grossitiē magne acꝰ q̄ subsellia sumūt ⁊ grossitiē calāi cū qº scribr̄ nig̃ ad citr̄itatē ꝺclinātia q̄ nō hꝫ mltū saporē nꝫ odorē. ⁊ paꝝ odoris quē hñt ē bonū ⁊ ē odor citri ⁊ vtꝰ eiꝰ ē vtꝰ nucismuſ. sꝫ ē subtilior ea paꝝp. ⁊ qñꝫ stat loco ciamomi. Nā. Calā ē ⁊ sicca i ƀo. Opa. ⁊ pp. In ipā ē stipticitas ⁊ r̄solō uētositatū. Mēb. ca. Fit ex ea caputpurgiū cū aq̄ ⁊ oleo ro. ad soda ƒriaꝫ. Mēb. nu. Cōfert epi ⁊ stoº if r̄iatis. Mēb. expl. Stringit uētrē.

De Ziniar. C. dccxliiij.

Z Iniar q̇d ē. Spēs faciēdi ziniar sūt cū exasperatiōe eris i fece aceti ⁊ roratiōe limatur̄ eiꝰ cū aceto ⁊ sepultura ipiꝰ i loco hūoroso. Et icliat uas ereū sr̄ uas i quo ē acetū ⁊ dittat quousq̄ si ipo fiat ziniar deiñ fricat ziniar ex eo ⁊ pmisceat cū sale amoniaco. ⁊ sepultura eiꝰ i loco humoroso est nota. ⁊ fit ex ziniar spetieს

subtilis ualde Assumitur enī acetū sublimatū ⁊ ponit̄ ī mortario ereo cū pistello ex ere ⁊ sine intermissione te rit̄ ī sole calido estiuo donec exasperet̄. deiñ ponūt̄ ī ip so alumen ⁊ sal cū mensura ⁊ sine intermissiōe teritur. Qūq; conficitur illud quod teritur ⁊ exiccat̄ aspergūt super ipsuꝫ acetū ⁊ urina infantiuꝫ ⁊ terit̄ ⁊ dimittitur ī loco humoroso. deinde aggr̄gatur ⁊ exiccat̄ ⁊ qñꝫ inuenitur ziniar quod generatur super lapidem in mineris eris ⁊ quandoq; inuenitur aliquid ex eo in mineris Electio. Illud quod est melius est minerale et fortius quod ē assūptuꝫ ex coriis ⁊ ere adusto ⁊ acetosū est lenius eo quod factuꝫ est cū sale āmoniaco. Nā. Calidū est ⁊ siccū ad quartum perueniēs. Opa. ⁊ ꝓꝓ. Est abstersiuū corrosiuuꝫ carnis dure ⁊ lenis simul acutū. sed ceratū tēperat ipsū ⁊ facit ipsū desiccatiuū sine mordicatione. Uulnera ⁊ ulcera. Prohibet ulcera āmbulatiua ⁊ consolidat cū cerato. ⁊ mundat ulcera sordida. ⁊ ipsū cū aelcb ālibati ⁊ aceto ē medicamen scabiei ulcerose ⁊ albaras ⁊ morphee. Mēbra cap. Alziniar assūptū cū sale āmoniaco ⁊ alumie ⁊ aceto qū terit̄ ⁊ sufflatur ī narib⁹ ⁊ iplet̄ os aq̄ ut nō ꝑueniat ad guttur ꝓhibet fetorē nariū ⁊ ulcera mala in ip̄is. ⁊ ziniar ferr̄ū cū aceto strīgit gīgiuas ⁊ fit ex ip̄o ceratū ad āpata gīgiuaꝝ. ⁊ silr̄ ziniar ereū. Mēb. ocu. Prohibet grossitudinē palpebraꝝ ⁊ caꝝ īflatio nē ⁊ abstergit ocl'ꝫ. ⁊ poit̄ ī medicis ulceꝝ ocli ⁊ ꝓuocat lachrymas ualde. Qūq; ziniar admīstrat̄ ī alcofol. recti⁹ ē ut ocl's uaporet̄ spōgia īfusa ī aq̄ cal'a. Mēb. expl'. Poit̄ ī medicis hemorroidaꝝ ⁊ fit ex ip̄o ⁊ āmōiaco liciniū ⁊ adiplēt̄ eo hemorroides.

De Zufere. C. dccxlv.

Zufere q̄d ē. Arbor cui⁹ gn̄ū sil'e ē alaniudē q̄ dicit̄ albaze ⁊ ē sil'is rute ⁊ dr̄ dinarugina. Nā. Cal'a ē ⁊ sicca. Opa. ⁊ ꝓꝓ. Resoluit īflatiōeꝫ. Mēb. expul'. Radix ei⁹ ⁊ sem̄ ī exiccatōe spmatis sūt sil'is v̄tutis cū ruta. Uenena. Cōfert pūctur̄ scorpiōis bibita ⁊ linita.

De Zeríderact. C. dccxlvi.

Zeríderact. Instr̄a uīc. Cōfert sciatice. Mēb. expl'. Aq̄ folioꝝ ei⁹ cū rob cōfert difficultati urīe ⁊ mēstruoꝝ ⁊ extrahit sāguinē cōgelatū ī uesica. Uenena. Cōfert morsui uenenosoꝝ uermium.

De Zarur. C. dccxlvii.

Zarur q̄d ē. Alzarur alia ē nota ⁊ noiat̄ triangul⁹ latioꝝ. ⁊ ex zarur ē spēs quā noiant greci teselimō ⁊ setabinū ⁊ qñꝫ noiant eā malū siluēꝫ. Arbor eiꝫ ei⁹ sil'is ē arbori maloꝝ ita ꝙ ēt ī foliȷ̄s suis nisi q̄a mīor ⁊ ē saporis pōtici. Opat. ⁊ ꝓꝓe. Est stiptica q̄ ē magis stiptica ꝙ̄ algobera uicēs chol'aꝫ ⁊ r̄tiet curs⁹ pl⁹ oī fructu. Mēb. ca. Tesel'mō ē faciēs soda. Mēb. nu. Tesselimō ē mala stomacho. Mēb. expul'. strignit ⁊ r̄tiet uriāꝫ.

De Zeduar. C. dccxlviii.

Zeduar q̄d ē. Inq̄t Di. Est algeduarꝭꝫ ꝙ existimo.

De Zabarat. C. dccxlix.

Zabarat q̄d ē. Est plāta cui⁹ una spēs folia hꝫ ut lētic'la ⁊ thyrsos er̄ctos ⁊ leuia folia ꝑuas radices. ⁊ nascit̄ ī t̄ra salita expoita soli ⁊ ī ip̄ius sapor̄ ē salsedo ⁊ alt̄a ē sil'is camepitheos ⁊ ē melioris coloris ⁊ purpureitatis. Uulnera ⁊ ulcera. Est cōsolidatia coꝝ. Mēb. ca. Subtiliat s̄īfluitates ita ꝙ s'a cōfert epil'ie bibita cū oxymelle.

De Zinzania. C. dccl.

Zinzania q̄d est. Dico ꝙ zizania ab omnibus dicit̄ s'ꝫ duas res. una eaꝝ est granū sil'e frumēto ex quo homies faciūt panē ⁊ dicūt ꝙ zizania est ꝑl'ima Et quidā alȷ̄ nominat rē quādaꝫ inebriātem malā q̄ in granis ꝑuenit. sed loqui de hoc est preter illud in quo sumus. Electio. Melior est illa que est leuis pōderis nō uetus neq; frangibilis sed est uiscosa qū masticatur declinās ad rubediēꝫ ⁊ in ipsa ē ponticitas parua.

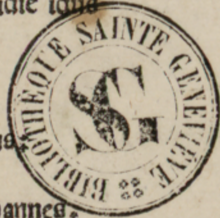
De Zuccaro. C. dccli.

Zuccaꝝ quid est. Arundo zuccari in natura zuccari existit ⁊ est uehementioris exiccatiōis ꝙ̄ ipsū. Nā. Frigidius est tabarzed ⁊ ē subtilius Et uniuersaliter est calidū in fine primi. Et ātiqū declinat ad siccitatē ī primo ⁊ est hūidū in ipso. ⁊ quanto magis ātiquat̄ tāto plus exiccatur. Opa. ⁊ ꝓꝓ. Est lenificatiuū abstersiuum lauatiuuꝫ. Et sulimenū est magis lenitiuum ⁊ ꝓprie alfenid imo mel arūdinis ⁊ zuccaꝝ nō sūt inferiora melle in abstergendo ⁊ mundificando. ⁊ quanto plus antiquatur zuccaꝝ tanto fit subtilius. Mēbra oculi. Assumptū sicut gūma ab arundine abstegit oculum. Mēbra anhe. ⁊ pec. Lenit pectus ⁊ remouet ipsius asperitatem. Mēb. nu. Est bonum stomacho in quo non generatur cholera. Ipsum eiꝫ ledit ꝑꝑea q̄a ad choleram cōuertitur ⁊ est aperitiuuꝫ oppilationum. ⁊ in ipso est uirtus faciens sitim minorē tn̄ siti q̄uaꝫ facit mel ꝓprie antiqum ⁊ etiam antiquꝫ generat sanguineꝫ feculentuꝫ ⁊ abstergit ꝑhl'a stomachi. Et in arūdine quidē zuccari est iuuamentum ad uomitū. Mēb expul'. Soluit ⁊ ꝓprie illud q̄ꝺ sup arundinē inuenitur sicut sal ⁊ sulimenū quidē ⁊ rubeū uehementioris sunt lenificationis ⁊ qñꝫ īflat ⁊ qñꝫ sedat īflationē ⁊ ip̄ꝫ quidē cū oleo amigdalio cōfert colice.

De Zuccaro albusar. C. dcclii.

Zuccaꝝ albusar q̄d ē. Mana cadēs sup albusar ⁊ ē sicut frusta sal'. ⁊ ī ip̄o q̄dē ē cū abstersiōe ⁊ r̄solōe pōticitas ⁊ amaritudo ⁊ ꝺ ip̄o aliꝺ est iamenū albū ⁊ aliꝺ ē agiziū ad nigr̄diēꝫ declinās. Opa. ⁊ ꝓꝓ. Est abstersiuū cū pōticitate ī ip̄o. Mēb. ocu. Zuccaꝝ albusar acuit uisū. Mēb. anhelitus ⁊ pec. Cōfert pulmoni. Mēb. nu. Cōfert hydropisi cū lacte camele nouiter fete. ⁊ nō facit sitim sicut relique speties zuccari qm̄ eius dulcedo est parua ⁊ est bonum stomacho ⁊ epati. Mēb expulsionis. Confert renibus ⁊ uesice.

Expletus est liber secundus canonis quē princeps Auicenna de medicinis simplicibus edidit. Impressus patauȷ̄ anno christi optimi. M. cccc. lxxvi. pridie idus decembris.

Simplicium liber hic dictus de more secundus
Est hispalensis principis aboali.
Rocha animat: lineat Mutius: plasmatq; Joannes.
Hic opere: hic oculis: ille sed ingenio.

DEO. GRATIAS.

